

БҰЙРЫҚ

2016 жылғы 23 қараша

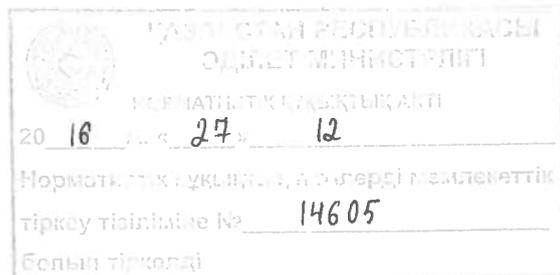
Астана қаласы

ПРИКАЗ

№ *668*

город Астана

«Жалпы білім беру ұйымдарына арналған жалпы білім беретін пәндердің, таңдау курстарының және факультативтердің үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 3 сәуірдегі № 115 бұйрығына толықтырулар енгізу туралы

БҰЙЫРАМЫН:

1. «Жалпы білім беру ұйымдарына арналған жалпы білім беретін пәндердің, таңдау курстарының және факультативтердің үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 3 сәуірдегі № 115 бұйрығына (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8424 болып тіркелген, «Егемен Қазақстан» газетінің 2013 жылғы 12 маусымдағы № 146 (28085) санында жарияланған) мынадай толықтырулар енгізілсін:

1-тармақ мынадай мазмұндағы 7) тармақшамен толықтырылсын:

«7) осы бұйрықтың 192-218-қосымшаларына сәйкес жаңартылған мазмұн бойынша негізгі орта білім берудің жалпы білім беретін пәндерінің үлгілік оқу бағдарламалары.»;

осы бұйрықтың 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27-қосымшаларына сәйкес 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218-қосымшалармен толықтырылсын.

2. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрілігінің Мектепке дейінгі және орта білім департаменті (Ж.А. Жонтаева) заңнамада белгіленген тәртіппен:

1) осы бұйрық Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелуін;

2) осы бұйрық мемлекеттік тіркелгеннен кейін күнтізбелік он күн ішінде

ішінде осы бұйрықтың көшірмелерін ресми жариялау үшін мерзімді баспасөз басылымдарына және «Әділет» ақпараттық-құқықтық жүйесіне, сондай-ақ Қазақстан Республикасы нормативтік құқықтық актілерінің эталондық бақылау банкіне орналастыру үшін Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Республикалық құқықтық ақпарат орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорнына жолдауды;

3) осы бұйрықты Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің интернет-ресурсында орналастыруды;

4) осы бұйрық Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеуден өткеннен кейін он жұмыс күні ішінде Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Заң қызметі және халықаралық ынтымақтастық департаментіне осы тармақтың 1), 2) және 3) тармақшаларында көзделген іс-шаралардың орындалуы туралы мәліметтерді ұсынуды қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау Қазақстан Республикасының Білім және ғылым вице-министрі Э.А.Суханбердиеваға жүктелсін.

4. Осы бұйрық 5-7 сыныптар үшін 2017 жылғы 1 қыркүйектен бастап, 6-8 сыныптар үшін 2018 жылғы 1 қыркүйектен бастап, 9 (10) сыныптар үшін 2019 жылғы 1 қыркүйектен бастап қолданысқа енгізіледі және ресми жариялануға тиіс.

**Қазақстан Республикасының
Білім және ғылым министрі**

Е. Сағадиев

A handwritten signature in black ink, located at the bottom right of the page.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «13» қыркүйек
№ 668 бұйрығына 1-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 192-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Қазақ тілі» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
(оқыту қазақ тілінде)**

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы №1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. Қазақ тілі пәнін оқыту мақсаты – жалпы білім беретін негізгі мектептерде «Қазақ тілі» пәнін оқытудың мақсаты – ана тілін қадірлейтін, қоғамдық мәнін түсінетін тұлға қалыптастыру, сондай-ақ қазақ әдеби тілі нормаларын сақтап, дұрыс қолдана білуге, еркін сөйлесуге және сауатты жазуға үйрету.

3. «Қазақ тілі» оқу пәнін оқытудың негізгі міндеттері:

1) қазақ тілін ана тілі ретінде тани отырып, өмірлік қажеттіліктерінде коммуникативтік әрекеттер түрінде (тыңдалым, оқылым, айтылым, жазылым) сауаттылықпен қолдану;

2) тіл сауаттылығы мен сөйлеу сауаттылығын, сөз байлығын, басқалармен еркін қарым-қатынасқа түсу;

3) тілдесім мен аудиовизуалды материалды тыңдау барысында өз көзқарастарын білдіру;

4) көркем мәтін және жай мәтіндерге мақсатқа сай қорытынды жасау, синтез, анализ жасау дағдыларын қалыптастыру.

2-тарау. «Қазақ тілі» пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. Қазақ тілі» пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағат;
- 2) 6-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағат;
- 3) 7-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағат;
- 4) 8-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;
- 5) 9-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат.

5. Оқу мақсаттары мұғалім мен білім алушыларға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірліктік пен сабақтастықты көрсететін 4 бөлімнен тұрады:

- 1) тыңдалым және айтылым;
- 2) оқылым;
- 3) жазылым;
- 4) әдеби тіл нормаларын сақтау.

6. «Тыңдалым және айтылым» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) болжау;
- 2) әртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау;
- 3) мәтіннен ақпаратты анықтау;
- 4) негізгі ойды анықтау;
- 5) тыңдалым материалы бойынша жауап беру және бағалау;
- 6) сөйлеу мәдениетін дамыту.

7. «Оқылым» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) ақпаратты түсіну;
- 2) мәтіннің стильдік ерекшелігін тану;
- 3) мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату;
- 4) мәтін бойынша сұрақтар құрастыра білу;
- 5) мәтіндерге салыстырмалы анализ жасау;
- 6) оқылым стратегияларын қолдану;
- 7) әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу.

8. «Жазылым» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) жоспар құру;
- 2) әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру;
- 3) жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну;
- 4) эссе жазу;
- 5) оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін жазу;
- 6) мәтіндерді түзету және редакциялау.

9. «Әдеби тіл нормаларын сақтау бөлімі» келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) орфографиялық норма
- 2) орфоэпиялық норма
- 3) лексикалық норма;
- 4) грамматикалық норма;
- 5) пунктуациялық норма.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

10. Бағдарламада «оқу мақсаттары» төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 5.2.1.4. кодында «5» - сынып, «2.1» - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, «4» - оқу мақсатының реттік саны.

11. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген:

1) тыңдалым және айтылым:

Білім алушылар...					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Болжау	5.1. Тірек сөздер мен ұсынылған иллюстрациялар арқылы тақырыпты болжау.	6.1. Мәтіннің атауын талқылау және алғашқы бөлігін тыңдау арқылы көтерілетін мәселені болжау.	7.1. Мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиғаның дамуы мен аяқталуын болжау.	8.1. Мәтіннен алынған дәйексөздерге, үзінділерге сүйене отырып, көтерілетін мәселені болжау.	9.1. Мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру.
2. Өртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау	5.2. Әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени, тақырыптарға байланысты диалог, монологтердегі (ән мәтіні, хабарлама, жарнама, хабарландыру) көтерілген мәселені түсіндіру.	6.2. Әлеуметтік-мәдени, ресми-іскери тақырыптарға байланысты диалог, монологтердегі (нұсқаулық, құттықтау, хабарландыру, өмірбаян, жаңалық, интервью) көтерілген мәселені талдау.	7.2. Әлеуметтік-қоғамдық, оқу –еңбек тақырыптарына байланысты диалог, монолог, полилогтердегі (интервью, пікірталас, жаңалық, ән, көркем әдеби шығармалардан үзінді) автор көзқарасы мен көтерілген мәселені талдау	8.2. Әлеуметтік-қоғамдық, мәдени-тарихи тақырыптарға байланысты диалог, монолог, полилогтердегі (интервью, пікірталас, жолдау, монография және лекциядан үзінді) автор көзқарасы мен экспресивті-эмоционалды сөздердің рөлін талдау.	9.2. Қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық, ғылыми тақырыптарға байланысты өртүрлі жанрдағы кең көлемді мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, монография, мақала, Жолдау) мақсатты аудитория мен көркемдегіш құралдардың рөлін талдау.
3. Мәтіннен ақпаратты анықтау	5.3. Тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпаратты анықтау.	6.3. Тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, детальді ақпаратты анықтау.	7.3. Тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпарат бойынша факті мен көзқарасты ажырата білу.	8.3. Тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау.	9.3. Тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ақпараттың өзектілігін, шынайылығын зерттеп, қорытынды жасау.
4. Негізгі ойды	5.4. Тірек сөздер мен жетекші	6.4. Мәтіннің құрылымдық	7.4. Мәтін тақырыбы,	8.4. Мәтінде көтерілген	9.4. Мәтіннің мақсатты

анықтау	сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау.	ерекшелігіне назар аудара отырып, жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау.	сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау.	мәселені (тұрмыстық, әлеуметтік, қоғамдық) талдай отырып, негізгі ойды анықтау.	аудиториясы, автор көзқарасы, көңіл- күйін табу арқылы негізгі ойды анықтау.
5. Тыңдалым материалы бойынша жауап беру және бағалау	5.5. Тыңдалған мәтін мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру, көтерілген мәселе бойынша өз ойын білдіру.	6.5. Тыңдалған мәтін мазмұны бойынша жалпы және нақты сұрақтарға жауап беру, мәтіндегі ақпаратты шынайы өмірмен байланыстыру.	7.5. Проблемалық сұрақтарға тыңдалған мәтіннен деректер келтіре отырып, дәлелді жауап беру, өз жауабын өзгенің жауабымен салыстыру, талқылау.	8.5. Перифраз түрінде берілген сұрақтар арқылы мәтіннен қажетті ақпаратты таба білу, көтерілген мәселе бойынша ой тұжырымдау.	9.5. Мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыру, өз пікірін білдіре отырып, сыни баға беру.
6. Сөйлеу мәдениетін дамыту	5. 6. Коммуникативтік жағдаятқа сай эмоционалды сөздерді, дауыс ырғақтары арқылы қыстырма, қаратпа, одағай сөздерді еркін қолданып, диалогке даярлықсыз қатысу, өз пікірін білдіру.	6.6. Коммуникативтік жағдаятқа сай ресми сөздер мен тіркестер, дайын тіркестер мен терминдерді орынды қолданып, диалогке қатысу, ойын анық жеткізу.	7. 6. Коммуникативтік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш, эмоционалды -экспрессивті сөздерді және мақал-мәтелдер мен тұрақты тіркестерді еркін қолданып, диалогке қатысу, пікірталаста тез және дұрыс шешім қабылдай білу.	8. 6. Коммуникативтік жағдаятқа сай ғылыми және халықаралық терминдерді, ғылыми деректерді орынды қолданып, диалог, монолог, полилогта өз ойын дәлелді, жүйелі жеткізу.	9. 6. Қоғамдық-саяси, ғылыми, коммуникативтік жағдаятқа сай тиісті сөздер мен фразаларды таңдау, кең көлемді монолог дайындау.

2) оқылым:

Білім алушылар.					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Ақпаратты түсіну	5.1. Мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну, анықтау.	6.1. Мәтіннен негізгі және қосымша, детальді ақпаратты анықтау, түсіндіру.	7.1. Мәтіндік және графиктік (кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер) ақпаратты интерпретациялау.	8.1. Аралас және тұтас мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, сурет) ақпараттарды салыстыру, өңдеу.	9.1. Перифраз түрінде берілген сұрақтар арқылы қажетті ақпаратты табу, астарлы ойды анықтау.
2. Мәтіннің стильдік Ерекшелігін тану	5.2. Лексиканың ауызекі сөйлеу және жазба стильдік айырмашылықтарын мәтіндер арқылы тану.	6.2. Ауызекі сөйлеу және көркем сөйлеудің стильдік ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану.	7.2. Публицистикалық және ресми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану.	8.2. Публицистикалық және ғылыми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану.	9.2. Қазақ тілі стильдері мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану.
3. Мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату	5.3. Хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулық, хабарландырудың құрылымы мен рәсімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату.	6.3. Қазақша ауызекі сөйлеу этикеттері мен көркем сөйлеудің құрылымдық және жанрлық ерекшеліктерін ажырату.	7.3. Хроника, хабар, очерктердің және кеңсе құжаттарының, қызметтік жазбалардың құрылымы мен рәсімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату.	8.3. Мақала, аннотация, презентация, тұжырымдамалар, тезистердің құрылымы мен рәсімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату.	9.3. Қоғамдық-саяси мәтіндер (жолдау, заңнама, мемлекеттік бағдарламалар, әскери-патриоттық) арқылы мәтіндердің жанрлық түрлерін ажырату.
4. Мәтіндерге салыстырмалы анализ жасау	5.4. Ауызекі стильдегі мәтіндердің мазмұнын, тақырыбын және тілдік құралдарын салыстыру.	6.4. Ауызекі және ресми стильдегі мәтіндердің тақырыбын, мазмұнын, тілдік ерекшелігін салыстыру.	7.4. Идеясы ұқсас публицистикалық және көркем әдебиет стиліндегі мәтіндердің тақырыбы, құрылымы,	8.4. Тақырыбы ұқсас ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндердің тақырыбын, түрлерін (әңгімелеу,	9.4. Әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра

			мақсатты аудиториясы, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау.	сипаттау, талқылау), құрылымын салыстыра талдау.	талдау.
5. Мәтін бойынша сұрақтар құрастыра білу	5.5. Мәтін мазмұнын түсінуге, нақты ақпараттарды анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру.	6.5. Мәтіннен негізгі және қосымша ақпаратты, көтерілген мәселені анықтауға бағытталған нақтылау сұрақтарын құрастыру.	7.5. Мәтін бойынша проблемалық сұрақтар құрастыру.	8.5. Перифразаның түрлі тәсілдерін қолдана отырып, мәтін бойынша сұрақтар құрастыру.	9.5. Мәтінде көтерілген мәселеге оқырманның қарым-қатынасын анықтауға арналған талқылау сұрақтарын құрастыру.
6. Оқылым стратегияларын қолдану	5.6. Оқылым стратегияларын қолдану: жалпы мазмұнын түсіну үшін оқу, нақты ақпаратты табу үшін оқу.	6.6. Оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, рөлге бөліп оқу.	7.6. Оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, зерттеп оқу.	8.6. Оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, талдап оқу.	9.6. Белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу.
7. Өртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу	5.7. Энциклопедиялар, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпаратты ала білу.	6.7. Энциклопедия, сөздік, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпараттарды алу, авторына сілтеме жасау.	7.7. Ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді қолдану, авторына сілтеме жасау.	8.7. Ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау.	9.7. Өртүрлі ресурс көздерінен алынған ақпараттарды авторға сілтеме жасай отырып, жазба жұмыстарында орынды қолдану.

3) жазылым:

Білім алушылар					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Жоспар құру	5.1. Берілген мәтінге	6.1. Өртүрлі жанрдағы	7.1. Өртүрлі жанрдағы	8.1. Тақырып бойынша	9.1. Жинақталған материалдар

	сәйкес кіріспе, негізгі және қорытынды бөлімдерді қамтитын қарапайым жоспар құру.	мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, қарапайым жоспар құру.	мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, күрделі жоспар құру.	материал жинақтап, тезистік жоспар құру.	негізінде көзделген мақсатқа сәйкес ауызша және жазбаша мәтіндер үшін күрделі жоспар құру.
2. Әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру	5.2. Жанрлық ерекшеліктері не сай ресімделуі мен құрылымын сақтап, хат, жарнама, хабарландыру құрастырып жазу.	6.2. Жанрлық және стильдік ерекшелікте рiне сай құрылымын сақтай отырып, мiнездеме, құттықтау, өмiрбаян құрастырып жазу.	7.2. Жанрлық және стильдік ерекшеліктері не сай көркемдегіш құралдарды орынды қолдана отырып, шағын мақала, нұсқаулық, әңгіме құрастырып жазу.	8.2. Жанрлық және стильдік ерекшеліктері не сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, аннотация, тезис құрастырып жазу.	9.2. Мақсатты аудиторияның қызығушылығын ынталандыру үшін әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру.
3. Жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну	5.3. Сюжетті суреттердің (фотосуреттер) желісі бойынша әңгіме құрастыру.	6.3. Ұсынылған тақырып бойынша деректер жинақтай отырып, графиктік мәтін (диаграмма, кесте, сызба) түрінде құрастыру.	7.3. Мәтін құрылымын (кіріспе бөлім, жалпы мәлімет беру, детальді мәлімет беру) сақтай отырып, графиктік мәтін (шартты белгі, сурет, сызба) түрінде берілген процесті сипаттап жазу.	8.3. Мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректердің маңызды тұстарын анықтап жазу.	9.3. Мәтін құрылымын сақтай отырып, бірнеше графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректерді салыстыру, маңызды тұстары мен үрдістерді (тенденция) анықтап жазу.
4. Эссе жазу	5.4. Эссенің кіріспе, негізгі, қорытынды бөлімдерін сақтай отырып, өзіне таныс	6.4. Эссе тақырыбынан ауытқымай, абзац түрлерін жүйелі құрастырып,	7.4. Эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, тақырыпқа байланысты берілген	8.4. Эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, мәселе бойынша ұсынылған	9.4. Эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, көтерілген мәселе бойынша екі жақты пікірді

	адамды, белгілі бір мекен мен оқиғаны сипаттап не суреттеп жазу.	көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу. («келісу, келіспеу» эссесі)	мәселенің оңтайлы шешілу жолдары немесе себептеріне өз көзқарасын жазу. (дискуссивті эссе)	шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыру, өз ойын дәлелдеп жазу. (аргументативті эссе)	немесе жағдаятты талқылау, біреуіне таңдау жасап, өз ойын дәлелдеп жазу. (аргументативті эссе)
5. Оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін (компрессия) жазу	5.5. Оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпараттарды сақтай отырып, жинақы мәтін жазу.	6.5. Оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ойды білдіретін сөйлемдерді іріктей отырып, жинақы мәтін жазу.	7.5. Оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздер мен сөз тіркестерін синонимдік қатармен ауыстыра отырып, жинақы мәтін жазу.	8.5. Оқылым және тыңдалым материалдары бойынша мәтіннің баяндау желісін сақтап, әр бөлігінен алынған ақпараттардан жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу.	9.5. Оқылым және тыңдалым материалдары бойынша автордың негізгі ойын сақтай отырып, перифраз тәсілдері арқылы жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу
6. Мәтіндерді түзету және редакциялау	5.6. Мәтіндегі орфографиялық қателерді сөздіктерге сүйене отырып, түзету және редакциялау.	6.6. Мәтіндегі орфографиялық және пунктуациялық қателерді сөздіктерге, емле ережелеріне сүйеніп, түзету, редакциялау.	7.6. Мәтіндегі сөздердің тақырыпқа сай орынды қолданылуын тексеру, синонимдік қатармен ауыстыра отырып, лексикалық түзетулер енгізу, редакциялау.	8.6. Баспасөз ақпарат құралдары материалдары негізінде стильдік ауытқуларды, орынсыз қолданылған сөз оралымдарын талдап, стильдік түзетулер жасау, редакциялау.	9.6. Жазба жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық түзетулер енгізу, редакциялау.

4) әдеби тіл нормаларын сақтау:

1. Орфографиялық норма	5.1. Қазақ тілінің дыбыстар жүйесін, үндестік	6.1. Тақырып бойынша жеке сөздер, бірге, бөлек	7.1. Жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін	8.1. Тақырып бойынша бас әріппен жазылатын	9.1. Мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфография
------------------------	---	--	--	--	---

	заңын, емлесі ерекшеліктерін ескеріп отырып, орфографиялық нормаға сай жазу	және дефис арқылы жазылатын сөздерді орфографиялық нормаға сай жазу	ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу	күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай жазу.	лық нормаға сай жазу.
2. Орфоэпиялық норма	5.2. Сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалықпал заңдылықтарына сәйкес айта білу	6.2. Екпіннің түрлерін (сөз екпіні, тіркес екпіні, логикалық екпін) сөз және сөйлем ішінде орынды қолдану	7.2. Сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп қолдану	8.2. Сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану	-
3. Лексикалық норма	5.3. Тура және ауыспалы мағыналы сөздерді, көп мағыналы сөздер, омоним, антоним, синонимдерді көркемдік ерекшеліктеріне сай қолдану	6.3. Көнерген сөз, эвфемизм, дисфемизм, неологизм, термин, диалект сөз, кәсіби сөз, табу сөздердің қолданысына аясын түсіну және ажырата білу	7.3. Фразеологизм, мақал-мәтелдердің эмоционалды мәнін, көркемдік ерекшеліктерін түсініп қолдану	8.3. Сөздік қор және сөздік құрам ерекшеліктерін түсініп қолдану	9.3. Лексикалық стилистика заңдылықтарына дұрыс қолдану
4. Грамматикалық норма	5.4.1. Жұрнақ арқылы жасалған туынды сөздерді және күрделі сөздерді ауызша және жазбаша тілдесім барысында қолдану. 5.4.2. Зат	6.4.1. Сөйлемдегі есімдіктің қызметін түсіну, есімдікті зат есім, сын есімнің орнына қолдану. 6.4.2. Етістіктің етіс түрлері мен салт-	7.4.1. Етістіктің есімше, көсемше, тұйық етістік, шақ, рай түрлерін тілдесім барысында қолдану. 7.4.2. Еліктеу сөздердің стильдік	8.4.1. Сөз тіркесінің байланысу тәсілдері мен түрлері, есімді, етістікті сөз тіркестерін ажырату, қолдану. 8.4.2. Тұрлаулы және тұрлаусыз сөйлем	9.4.1. Құрмалас сөйлем жасалу жолдарын, түрлерін білу. 9.4.2. Салалас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану. 9.4.3.

	<p>есімдердің мағыналық түрлерін мәнмәтін аясында жалғаулар арқылы түрлендіріп қолдану.</p> <p>5.4.3. Сын есімдердің, шырай түрлерінің көркемдік ерекшелігін тану, сын есімді зат есім орнына қолдана білу.</p> <p>5.4.4. Сан есімнің мағыналық түрлерін ажырата білу, сан есімді зат есім орнына қолдана білу</p> <p>5.4.5. Төл сөз, төлеу сөз, автор сөзінің жасалу жолдарын, қызметін білу, төл сөзді төлеу сөзге айналдыру.</p>	<p>сабақты етістіктердің тіркесімдік мүмкіндігін ауызша және жазбаша тілдесім барысында қолдану.</p> <p>6.4.3. Үстеудің мағыналық түрлерін ажырату, синонимдік қатарларын түрлендіріп қолдану.</p>	<p>мәнін түсініп қолдану.</p> <p>7.4.3. Шылау түрлерін ажырата білу, орынды қолдану.</p> <p>7.4.4. Одағай түрлерін ажырата білу, қолдану.</p> <p>7.4.5. Оқшау сөздердің қызметін түсіну, ажырата білу.</p>	<p>мүшелерінің сөйлем жасаудағы өзіндік орнын, қызметін түсініп қолдану.</p> <p>8.4.3. Сөйлем ішінде бірыңғай мүшелер мен айқындауыш мүшелерді қолдана білу.</p> <p>8.4.4. Жай сөйлемдерді айтылу мақсаты мен құрылымдық ерекшелігіне сай қолдану</p>	<p>Сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану.</p> <p>9.4.4. Аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, қолдану.</p>
5. Пунктуациялық норма	5.5. Төл сөз, төлеу сөз, автор сөзінің тыныс белгілерін дұрыс қолдану	6.5. Қазақ тіліндегі тыныс белгілерінің түрлері мен қызметін (даралаушы) түсіну, дұрыс қолдану.	7.5. Сөйлем соңында және сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерін (даралаушы және ерекшелеші) дұрыс қолдану.	8.5. Сөйлем соңында қабаттасып қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдану.	9.5. Құрмалас сөйлемнің тыныс белгілерін (даралаушы, ерекшелеші, ойдың аражігін ажырататын) ережеге сай қолдану.

12. Осы оқу бағдарламасы қосымшада берілген негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған «Қазақ тілі» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-9-сыныптарына арналған
«Қазақ тілі» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына (оқыту қазақ тілінде)
қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Қазақ тілі» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын
жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1) 5-сынып:

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті
1-тоқсан		
1-бөлім: Мәдениет: тіл жән қарым-қатынас	Тыңдалым және айтылым	5.3; 5.5
	Оқылым	5.2.
	Жазылым	5.1; 5.2
	Әдеби тіл нормалары	5.4.1; 5. 1; 5. 2; 5. 3; 5. 5.
2-бөлім: Киіну. Сән.Талғам.	Тыңдалым және айтылым	5.6; 5.4
	Оқылым	5.4; 5.6
	Жазылым	5.4; 5.6,
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.1; 5. 1; 5.2; 5. 3; 5. 5.
3-бөлім: Отбасылық дәстүрлер мен мерекелер	Тыңдалым және айтылым	5.2; 5.1
	Оқылым	5.3; 5.5
	Жазылым	5.3; 5.5
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.1; 5. 1; 5. 2; 5. 3; 5. 5.
2- тоқсан		
4-бөлім: Жануарлар әлемі мен өсімдіктер дүниесі	Тыңдалым және айтылым	5.1; 5.4; 5.6
	Оқылым	5.1; 5.3; 5.5
	Жазылым	5.2; 5.4, 5.6
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.2; 5. 1; 5.2; 5.3; 5. 5.
5-бөлім: Бос уақыт және хобби	Тыңдалым және айтылым	5.2; 5.3; 5.5
	Оқылым	5.2; 5.4; 5.6; 5.7
	Жазылым	5.1; 5.3; 5.5,
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.2; 5.1; 5. 2; 5. 3; 5. 5.
3- тоқсан		
6-бөлім: Қиял әлемі	Тыңдалым және айтылым	5.1; 5.4
	Оқылым	5.1; 5.2
	Жазылым	5.1; 5.5
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.3; 5. 1; 5. 2; 5. 3; 5. 5.
7-бөлім: Көлік және жол белгілері	Тыңдалым және айтылым	5.3; 5.5
	Оқылым	5.3; 5.6; 5.7
	Жазылым	5.2; 5.4

	Әдеби тіл нормалары	5.4.3; 5. 1; 5. 2; 5. 3; 5. 5.
8-бөлім: Адамның сырт келбеті мен мінезі	Тыңдалым және айтылым	5.6; 5.2
	Оқылым	5.4; 5.5
	Жазылым	5.3; 5.6
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.3; 5. 1; 5.2; 5.3; 5.5
4-тоқсан		
9-бөлім: Аспан әлемінің құпиялары	Тыңдалым және айтылым	5.1; 5.3; 5.5
	Оқылым	5.1; 5.2; 5.6
	Жазылым	5.3; 5.5; 5.6
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.4; 5. 4.5; 5. 1; 5. 2; 5. 3; 5. 5.
10-бөлім. Саяхат және демалыс.	Тыңдалым және айтылым	5.2;5.4; 5.6
	Оқылым	5.3; 5.4; 5.5; 5.7
	Жазылым	5.1; 5.2; 5.4
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.4; 5. 4.5;5. 1; 5. 2; 5. 3; 5. 5

2) 6-сынып:

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті
1-тоқсан		
1-бөлім: Қазақстандағы көрікті жерлер	Тыңдалымжәнеайтылым	6.3; 6.6
	Оқылым	6.5; 6.7
	Жазылым	6.1; 6.4
	Әдеби тіл нормалары	6. 4.1; 6. 1; 6. 2; 6. 3; 6. 5
2-бөлім: Ұлттық және отбасылық құндылықтар	Тыңдалым және айтылым	6.2; 6.4
	Оқылым	6.2; 6.3; 6.4
	Жазылым	6.2; 6.6
	Әдеби тіл нормалары	6.4.1; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.
3-бөлім: Әлемнің жеті кереметі.	Тыңдалым және айтылым	6.1; 6.5
	Оқылым	6.1; 6.6
	Жазылым	6.3; 6.5
	Әдеби тіл нормалары	6.4.1; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5
2-тоқсан		
4-бөлім: Астана – мәдениет пен өнер ордасы	Тыңдалымжәнеайтылым	6.1; 6.3; 6.5
	Оқылым	6.1; 6.4; 6.6; 6.7
	Жазылым	6.1; 6.3; 6.4; 6.6
	Әдеби тіл нормалары	6.4.2; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.
5-бөлім: Тарихи тұлғалар	Тыңдалым және айтылым	6.2; 6.4; 6.6
	Оқылым	6.2; 6.3; 6.5
	Жазылым	6.2; 6.5
	Әдеби тіл нормалары	6.4.2; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.

3- тоқсан		
6-бөлім: Су – тіршілік кезі. Қазақстандағы өзен-көлдер	Тыңдалым және айтылым	6.1; 6.5
	Оқылым	6.1; 6.2
	Жазылым	6.1; 6.3
	Әдеби тіл нормалары	6.4.2; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.
7-бөлім: Спорт. Белгілі спорт жұлдыздары.	Тыңдалым және айтылым	6.3; 6.4
	Оқылым	6.3; 6.6
	Жазылым	6.4; 6.5
	Әдеби тіл нормалары	6.4.2; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5
8-бөлім: Қазақ халқының әдет-ғұрыптары мен салт-дәстүрлері. Наурыз	Тыңдалым және айтылым	6.2; 6.6
	Оқылым	6.4; 6.5; 6.7
	Жазылым	6.2; 6.6
	Әдеби тіл нормалары	6.4.3; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.
4-тоқсан		
9-бөлім: Әлемдегі кітапханалар ірі	Тыңдалым және айтылым	6.1; 6.3; 6.5
	Оқылым	6.2; 6.4; 6.6
	Жазылым	6.3; 6.4; 6.6
	Әдеби тіл нормалары	6.4.3; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.
10-бөлім. Ғылым мен технология жетістіктері	Тыңдалым және айтылым	6.2; 6.4; 6.6
	Оқылым	6.1; 6.3; 6.5; 6.7
	Жазылым	6.1; 6.2; 6.5
	Әдеби тіл нормалары	6.4.3; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.

3) 7-сынып:

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті
1-тоқсан		
1-бөлім: Ауа райы және климаттық өзгерістер	Тыңдалым және айтылым	7.1; 7.5
	Оқылым	7.1; 7.6
	Жазылым	7.3; 7.6
	Әдеби тіл нормалары	7.4.1; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
2-бөлім:	Тыңдалым және айтылым	7.3; 7.6

Көшпенділер мәдениеті	Оқылым	7.2; 7.4; 7.7
	Жазылым	7.1; 7.4
	Әдеби тіл нормалары	7.4.1; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
3-бөлім: Денсаулық – зор байлық	Тыңдалым және айтылым	7.2; 7.4
	Оқылым	7.3; 7.5
	Жазылым	7.2; 7.5
	Әдеби тіл нормалары	7.4.1; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
2-тоқсан		
4-бөлім: Сүйіспеншілік пен достық	Тыңдалым және айтылым	7.1; 7.3; 7.5
	Оқылым	7.1; 7.3; 7.5; 7.7
	Жазылым	7.1; 7.3; 7.4
	Әдеби тіл нормалары	7.4.2; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
5-бөлім: Музыка өнері және қазақтың киелі домбырасы	Тыңдалым және айтылым	7.2; 7.4; 7.6
	Оқылым	7.2; 7.4; 7.6
	Жазылым	7.2; 7.5; 7.6
	Әдеби тіл нормалары	7.4.2; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
3-тоқсан		
6-бөлім: Ғаламтор және әлеуметтік желілер	Тыңдалым және айтылым	7.1; 7.5
	Оқылым	7.1; 7.6
	Жазылым	7.1; 7.3
	Әдеби тіл нормалары	7.4.3; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
7-бөлім: Қазақстандағы ұлттар достастығы	Тыңдалым және айтылым	7.2; 7.4
	Оқылым	7.2; 7.3; 7.4
	Жазылым	7.2; 7.4
	Әдеби тіл нормалары	7.4.3; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
8-бөлім: Дұрыс тамақтану. Гендік өзгеріске ұшыраған тағамдар	Тыңдалым және айтылым	7.3; 7.6
	Оқылым	7.5; 7.7
	Жазылым	7.5; 7.6
	Әдеби тіл нормалары	7.4.4; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
4-тоқсан		
9-бөлім: Жеңіс күні. Ұлы ерлікке тағзым	Тыңдалым және айтылым	7.1; 7.4; 7.6
	Оқылым	7.1; 7.3; 7.4; 7.7
	Жазылым	7.1; 7.3; 7.5

	Әдеби тіл нормалары	7. 4.5; 7. 1; 7. 2; 7. 3; 7. 5.
10-бөлім. Ғылыми фантастика	Тыңдалым және айтылым	7.2; 7.3; 7.5
	Оқылым	7.2; 7.5; 7.6
	Жазылым	7.2; 7.4; 7.6
	Әдеби тіл нормасы	7. 4.5; 7. 1; 7. 2; 7. 3; 7. 5.

4) 8-сынып:

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті
1-тоқсан		
1-бөлім: Көне түркі жазбалары және қазақ жазуы	Тыңдалым және айтылым	8.1; 8.2; 8.6
	Оқылым	8.1; 8.2; 8.4
	Жазылым	8.2; 8.3; 8.5
	Әдеби тіл нормасы	8. 4.1; 8. 1; 8. 2; 8. 3; 8. 5.
2-бөлім: Адамзаттық құндылықтар және әлем мәдениеті	Тыңдалым және айтылым	8.3; 8.4; 8.5
	Оқылым	8.3; 8.5; 8.6; 8.7
	Жазылым	8.1; 8.4; 8.6
	Әдеби тіл нормасы	8. 4.1; 8. 1; 8. 2; 8. 3; 8. 5.
2-тоқсан		
4-бөлім: Кәсіп пен еңбек. Болашақ мамандықтары	Тыңдалым және айтылым	8.2; 8.4; 8.6
	Оқылым	8.4; 8.6; 8.7
	Жазылым	8.1; 8.3; 8.4
	Әдеби тіл нормасы	8. 4.2; 8. 1; 8. 2; 8. 3; 8. 5.
5-бөлім: Ғарышты игеру жетістіктері	Тыңдалым және айтылым	8.1; 8.3; 8.5
	Оқылым	8.1; 8.2; 8.3; 8.5
	Жазылым	8.2; 8.5; 8.6
	Әдеби тіл нормасы	8. 4.2; 8. 1; 8. 2; 8. 3; 8. 5.
3-тоқсан		
6-бөлім: Биоалуантүрлілік. Қызыл кітапқа енген жануарлар мен өсімдіктер	Тыңдалым және айтылым	8.1; 8.5
	Оқылым	8.2; 8.4; 8.5
	Жазылым	8.1; 8.6
	Әдеби тіл нормасы	8. 4.3; 8. 1; 8.2; 8. 3; 8. 5.
7-бөлім: Қоршаған орта және энергия ресурстары	Тыңдалым және айтылым	8.3; 8.4
	Оқылым	8.1; 8.7
	Жазылым	8.2; 8.3
	Әдеби тіл нормасы	8. 4.4; 8. 1; 8. 2; 8. 3; 8. 5.

8-бөлім: және заң	Жасөспірім	Тыңдалым және айтылым	8.2; 8.6.
		Оқылым	8.3; 8.6
		Жазылым	8.4; 8.5
		Әдеби тіл нормасы	8. 4.4; 8. 1; 8. 2; 8. 3; 8. 5.
4-тоқсан			
9-бөлім: Театр өнері мен мәдениеті		Тыңдалым және айтылым	8.1; 8.3; 8.5
		Оқылым	8.4; 8.6;8.7
		Жазылым	8.1; 8.4; 8.6
		Әдеби тіл нормасы	8. 4.4; 8. 1; 8. 2; 8. 3; 8. 5.
10-бөлім: Қазақстандағы және экотуризм	туризм	Тыңдалым және айтылым	8.2; 8.4; 8.6
		Оқылым	8.1; 8.2; 8.3;8.5
		Жазылым	8.2; 8.3; 8.5
		Әдеби тіл нормасы	8. 4.4; 8. 1; 8. 2; 8. 3; 8. 5.

5) 9-сынып:

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті
1-тоқсан		
1-бөлім: Мәңгілік Ел-мұратым	Тыңдалымжәнеайтылым	9.1; 9.3; 9.6
	Оқылым	9.2; 9.5; 9.7
	Жазылым	9.2; 9.3;9.5
	Әдеби тіл нормасы	9. 4.1; 9. 1; 9. 2; 9. 3; 9. 5.
2-бөлім: Жаһандану мәселелері	Тыңдалымжәнеайтылым	9.2; 9.4; 9.5
	Оқылым	9.1; 9.3; 9.4; 9.6
	Жазылым	9.1; 9.4; 9.6
	Әдеби тіл нормасы	9. 4.1; 9. 1; 9. 2; 9. 3; 9. 5.
2-тоқсан		
4-бөлім: Тәуелсіздік жылдарындағы Қазақстан. ЭКСПО -2017	Тыңдалым және айтылым	9.2; 9.3; 9.4
	Оқылым	9.1; 9.3; 9.4; 9.7
	Жазылым	9.2; 9.4; 9.6
	Әдеби тіл нормасы	9. 4.2; 9. 1; 9. 2; 9. 3; 9. 5.
5-бөлім: Адам құқығы мен бостандығы	Тыңдалым және айтылым	9.1; 9.5; 9.6
	Оқылым	9.2; 9.5; 9.6
	Жазылым	9.1; 9.3; 9.5
	Әдеби тіл нормасы	9. 4.2; 9. 1; 9. 2; 9. 3; 9. 5.
3-тоқсан		

6-бөлім: Отбасы және демографиялық өзгеріс	Тыңдалым және айтылым	9.2; 9.4
	Оқылым	9.1; 9.2; 9.3
	Жазылым	9.1; 9.4
	Әдеби тіл нормасы	9. 4.3; 9. 1; 9. 2; 9.3; 9. 5
7-бөлім: Биотехнология және гендік инженерия келешегі	Тыңдалым және айтылым	9.1; 9.3
	Оқылым	9.4; 9.5
	Жазылым	9.2; 9.5.
	Әдеби тіл нормасы	9.4.3; 9. 1; 9. 2; 9. 3; 9.5.
8-бөлім: Бұқаралық ақпарат құралдары	Тыңдалым және айтылым	9.6; 9.5
	Оқылым	9.7; 9.6
	Жазылым	9.3; 9.6
	Әдеби тіл нормасы	9.4.3; 9. 1; 9. 2; 9. 3; 9. 5.
4- тоқсан		
9-бөлім: Әлемдегі қақтығыстар және бейбітшілік	Тыңдалым және айтылым	9.1; 9.4; 9.6
	Оқылым	9.2; 9.3; 9.5; 9.7
	Жазылым	9.2; 9.5; 9.6
	Әдеби тіл нормасы	9. 4.4; 9. 1; 9. 2; 9. 3; 9. 5
10-бөлім. Табиғи ресурстарды тиімді пайдалану	Тыңдалым және айтылым	9.2; 9.3; 9.5
	Оқылым	9.1; 9.4; 9.6
	Жазылым	9.1;9.3;9.4
	Әдеби тіл нормасы	9. 4.4; 9. 1; 9. 2; 9. 3; 9. 5.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «23» қараша
№ 668 бұйрығына 2-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 193-қосымша

**Негізгі білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Қазақ әдебиеті» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлігілік оқу
бағдарламасы
(оқыту қазақ тілінде)**

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы №1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. Қазақ әдебиеті пәні бағдарламасының басты бағыты – оқушылардың ақыл-ой қабілеті мен тұлғалық қасиеттерінің қалыптасуына, тілдік-эстетикалық талғамдарының дамуына, коммуникативтік құзыреттіліктерінің жетілдірілуіне іргетас қалап, өмірлік дағдыларын шыңдауына, өздігінен білім алуларына мүмкіндік туғызу. Сонымен қатар, оқушыларды ұлттық мәдениет пен әдеби мұраларды түсінуге, қазіргі заманғы әдебиетті бағалай білуге үйретеді. Бағдарламада әдеби-теориялық ұғымдар, талдауға, бағалау мен салыстыруға негізделген адамзаттың мәңгілік сұрақтары, қазіргі заманғы дилеммалар, мәселелер қарастырылған.

3. Қазақ әдебиеті бағдарламасының мақсаты – оқушыларды креативті ойлауға бағыттау. Олардың ойларын ауызша еркін жеткізуіне және жаза білуіне қолдау көрсету, дәлелдер келтіру, салыстыру және анализ жасау, бағалау дағдыларын қалыптастыру, білім алушыларға жанрларды меңгерту.

4. Теориялық материалдар оқушының қазақ әдебиеті туралы ұғымдарын кеңейтуге, әдебиет туралы дүниетанымын қалыптастыруға және адамзатқа ортақ ойларды, дилеммаларды, мінездерді зерттеуге мүмкіндік береді. Қазақ әдебиеті білім деңгейі, ой-өрісі дамыған, әдеби тіл және әдеби формалар арқылы өз ойын еркін жеткізе алатын, туындаған мәселелерді шеше білетін өмірге бейім ұрпақ тәрбиелейді.

5. Қазақ әдебиеті пәнін оқу арқылы оқушылар:

- 1) қазақ әдебиетінің құндылық ретіндегі болмысын, ұлттық мәдениеттегі маңызды орнын құрметтейді және бағалайды;
- 2) қазақ әдебиетінің мәдениетаралық қарым-қатынастағы рөлін, қазақ

халқының қалыптасқан тарихын, алға қойған міндеттерін, жеңістерін, мәселелерін, қарама-қайшылық пен қиындықтарын анықтайды және түсінеді;

3) түрлі жағдайларға бейімделе білу және өздігінен шешім қабылдау дағдыларын қалыптастырады;

4) заманауи, ғылыми және қоғамдық дамуға сәйкес дүниетанымын дамытады.

2-тарау. «Қазақ әдебиеті» пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

6.«Қазақ әдебиеті» пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;
- 2) 6-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;
- 3) 7-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;
- 4) 8-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағат;
- 5) 9-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағат

7.«Қазақ әдебиеті» пәндік білімнің мазмұны бөлімдерге бөлінген: түсіну және жауап беру, анализ және интерпретация, бағалау және салыстырмалы анализ, сонымен қатар, дағдыларды қалыптастыратын бөлімшелерден тұрады. Бағдарламаның бұл бөлімі пән бойынша оқу мақсаттарынан тұрады..

8.«Түсіну және жауап беру» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) көркем шығарма мазмұны мен пішіні;
- 2) әдеби шығарманың тұжырымдамасы;
- 3) көркем шығармадағы образ;
- 4) шығарма үзінділерімен жұмыс.

9. «Анализ және интерпретация» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) әдеби шығарманың композициясы;
- 2) автор бейнесі;
- 3) көркем шығарманың тілі;
- 4) шығармашылық жұмыс.

10. «Бағалау және салыстыру» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) тарихи және көркемдік құндылығы;
- 2) заманауилығы мен жаңашылдығы;
- 3) әдеби эссе;
- 4) әдеби сын.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

11. Бағдарламада «оқу мақсаттары» төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 5.2.1.4. кодында «5» - сынып, «2.1» - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, «4» - оқу мақсатының реттік саны.

12. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген:

1) түсіну және жауап беру:

Білім алушылар...					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1.Көркем шығарманың мазмұны мен пішіні	5.1. Әдеби шығарманың жанрына қарай фабуласы мен сюжеттік дамуын сипаттау.	6.1. Әдеби шығарманың жанрын, фабуласын, сюжетін анықтау.	7.1. Әдеби шығарма сюжетінің құрамдас бөлшектерін талдау.	8.1. Әдеби шығарманың жанрына байланысты сюжеттік желілерін, эпилог, прологтарды анықтау.	9.1. Әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау.
2.Әдеби шығарманың тұжырымдамасы	5.2. Әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау.	6.2. Әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені идеясы арқылы түсіндіру.	7.2. Әдеби шығармадағы тұлғалық болмысты гуманистік тұрғыдан талдау.	8.2. Әдеби шығарманың идеясы мен пафосын ұлттық мүдде тұрғысынан ашу.	9.2. Әдеби шығармадағы психологизмді анықтау.
3.Көркем шығармадағы образ	5.3. Көркем шығармадағы кейіпкерлер портреті мен іс-әрекеті арқылы образын ашу	6.3. Әдеби туындыдағы кейіпкердің типтерін тек тұрғысынан сипаттау.	7.3. Көркем шығармадағы кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан анықтау.	8.3. Көркем шығармадағы кейіпкерлерді сомдауда тура және жанама мінездеулерді жіктеу.	9.3. Көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау
4.Шығарма үзінділерімен жұмыс	5.4. Көркем шығармалардан шағын көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту	6.4. Көркем шығармалардан орта көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту	7.4. Көркем шығармадағы кейіпкер бейнесін ашып, үзінділерді жатқа айту.	8.4. Көркем шығармалардан алған үзінділерді өз көзқарасын дәлелдеу үшін орынды қолдану	9.4. Көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану

2) анализ және интерпретация:

Білім алушылар...					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып

Әдеби шығарманың композициясы	5.1. Әдеби шығармадағы екі нәрсені салыстыра суреттеулер мен қарама-қарсы суреттеулерді табу.	6.1. Шығарма композициясындағы белгілі бір эпизодтың алатын маңызына негіздеме жасау.	7.1. Шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді салғастыру.	8.1. Композицияны тұтастан бөлшекке, бөлшектен тұтасқа қарай талдау.	9.1. Эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды талдау.
2. Автор бейнесі	5.2. Эпикалық шығармадағы автор бейнесін анықтау.	6.2. Эпикалық, поэзиялық шығармалардағы автор бейнесін анықтау.	7.2. Эпикалық, поэзиялық, драмалық шығармадағы автор бейнесін анықтау.	8.2. Автор бейнесі мен кейіпкерлер қарым-қатынасының тілдік көрінісін талдау.	9.2. Автор бейнесінің идеялық-стилистикалық тұтастырушы ретіндегі рөліне талдау жасау.
3. Көркем шығарманың тілі	5.3. Шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдарының (тенеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздер, қайталау, өлең құрылысы) мағынасын анықтау	6.3. Шығармадағы көркем ауыстыруларды (троптарды: метафора, кейіптеу, метонимия, гипербола, литота, аллегория, антитеза, градация, арнау) анықтау	7.3. Шығармадағы көркемдегіш құралдардың (символ, синекдоха, қайталау түрлері: эпифора, анафора, аллитерация, ассонанс, риторикалық сұрақ) қолданысын талдау	8.3. Шығармадағы көркемдегіш құралдардың (психологиялық параллелизм, перифраз, сатира, ирония, гротеск, эллипсис) қолданысын талдай отырып, автор стилін анықтау	9.3. Шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлерін талдай отырып, автор стиліне баға беру
4. Шығармашылық жұмыс	5.4. Көркем шығармадан алған әсерін сипаттап авторға хат, өлең жазу	6.4. Әдеби көркемдегіш құралдарды пайдаланып шығармадағы табиғат көрінісін, оқиға	7.4. Шығармадағы оқиға желісін өзіндік көзқарас тұрғысынан дамытып жазу	8.4. Шығармадан алған үзінділерді қайта өңдеп креативті жазу	9.4. Автор стиліне сүйене отырып, шығармашылық жұмыс жазу

		орнын, кейіпкер бейнесін сипаттап жазу			
--	--	--	--	--	--

3) бағалау және салыстыру:

Білім алушылар...					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Тарихи және көркемдік құндылығы	5.1. Шығармадағы эпизодтар арқылы тарихи құндылығын бағалау	6.1. Шығармадағы кейіпкерлерді өзара салыстыра отырып, тарихи және көркемдік құндылығына баға беру	7.1. Кейіпкерлердің іс-әрекеті мен автор берген портреттік мінездемені салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығына баға беру	8.1. Шығарманың тақырыбы мен идеясын осы тектес басқа шығармалармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау	9.1. Шығарманы басқа өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау.
2. Заманауилығы мен жаңашылдығы	5.2. Кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау	6.2. Кейіпкерлер жүйесінің заманауи жаңашылдығын өзара салыстырып баға беру	7.2. Әдеби жанр түрлерінің даму барысына, жаңашылдығына заманауи тұрғыдан баға беру	8.2. Шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру	9.2. Шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыда Салыстырып, жаңашылдығына баға беру
3. Әдеби эссе	5.3. Шығармадағы кейіпкерді өзіндік құндылығы тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу.	6.3. Шығармадағы кейіпкерлер қарым-қатынасын отбасылық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу.	7.3. Шығарманы ұлттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу.	8.3. Шығарманың көркемдік-идеялық құндылығын гуманистік тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу.	9.3. Шығарманың идеясын ғаламдық тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу.
4. Әдеби сын	5.4. Оқырманның рухани дүниесіне	6.4. Шығармада көтерілген мәселенің	7.4. Әдеби шығарманың	8.4. Шығарма бойынша жазылған әдеби	9.4. Әдеби шығарманы қазақ

	шығарма әсерін талдай отырып, сыни хабарлама жазу	әлеуметтік рөлі туралы сыни хабарлама жасау.	эстетикалық құндылығы туралы шағын сыни шолу жазу.	сын –пікірлерге сүйене отырып, өзіндік сыни пікір жазу.	әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілері мен салыстыра талдап, шағын сын мақала жазу.
--	---	--	--	---	--

13. Осы оқу бағдарламасы қосымшада берілген негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған «Қазақ әдебиеті» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-9-сыныптарына арналған
«Қазақ әдебиеті» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына (оқыту қазақ тілінде)
қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Қазақ әдебиеті» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасын (оқыту қазақ тілігінде) жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1) 5-сынып:

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті	Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері
I тоқсан			
Таза, мінсіз асыл сөз	«Керқұла атты Кендебай» ертегісі, «Қобыланды батыр» жыры, Асан қайғы «Асан қайғының жерге айтқан сыны» аңызы	Түсінужәнежауап беру	5.5.1.1;5.5.2.2; 5.5.3.3; 5.5.4.4.
		Анализ және интерпретация	5.5.1.1;5.5.2.2; 5.5.3.3; 5.5.4.4;
		Бағалау және салыстыру	5.5.1.1; 5.5.2.2;
II тоқсан			
«Тәрбиенің қайнар бұлағы»	Дулат Бабатайұлы «О, Ақтан жас, Ақтан жас» , Ыбырай Алтынсарин «Қыпшақ Сейіткүл» , «Атымтай Жомарт», «Дүние қалай етсең табылады?»	Түсінужәнежауап беру	5.5.1.1;5.5.2.2; 5.5.3.3; 5.5.4.4.
		Анализ және интерпретация	5.5.1.1;5.5.2.2; 5.5.3.3; 5.5.4.4.
		Бағалау және салыстыру	5.5.3.3.
III тоқсан			
Адамгершілік - асыл қасиет	А.Байтұрсынұлы «Егіннің бастары» мысалы, «Адамдық диқаншысы» өлеңі, Б.Соқпақбаев «Менің атым Қожа» хикаяты, М.Қабанбай «Бауыр» әңгімесі	Түсінужәнежауап беру	5.5.1.1;5.5.2.2; 5.5.3.3; 5.5.4.4.
		Анализ және интерпретация	5.5.1.1;5.5.2.2; 5.5.3.3; 5.5.4.4.
		Бағалау және салыстыру	5.5.2.2; 5.5.3.3; 5.5.4.4.
IV тоқсан			
Отбасы құндылықтары	Т.Нұрмағамбетов «Анасын сағынған бала» әңгімесі,	Түсінужәнежауап беру	5.5.1.1;5.5.2.2; 5.5.3.3; 5.5.4.4.
		Анализ және	5.5.1.1;5.5.2.2; 5.5.3.3;

	Нұрдәулет Ақыш «Нағыз әже қайда?» әңгімесі Д.Лондон «Мексика ұлы» әңгімесі	интерпретация	5.5.4.4.
		Бағалау және салыстыру	5.5.3.3

2) 6-сынып:

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті	Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері
I тоқсан			
Туған жерім- аялы алтын бесігім	«Аяз би» ертегісі «Алып Ер Тұңға» жыры, Әл Фараби «Қашықтасың туған жер», «Тіршілікте құрыштай бол төзімді», Доспамбет жырау «Қоғалы көлдер, қом сулар», «Айналайын, Ақ Жайық»	Түсінужәнежауап беру	6.6.1.1; 6.6.2.2;6.6.3.3; 6.6.4.4;
		Анализ және интерпретация	6.6.1.1; 6.6.2.2;6.6.3.3; 6.6.4.4;
		Бағалау және салыстыру	6.6.1.1; 6.6.4.4;
II тоқсан			
... Абайды оқы, таңырқа!	Абай Құнанбайұлы «Мен жазбаймын өлеңді ермек үшін», «Ғылым таппай мақтанба», «Бірінші сөз», «Жетінші сөз», «Отыз бірінші сөз»	Түсінужәнежауап беру	6.6.1.1; 6.6.2.2;6.6.3.3; 6.6.4.4;
		Анализ және интерпретация	6.6.1.1; 6.6.2.2;6.6.3.3; 6.6.4.4;
		Бағалау және салыстыру	6.6.2.2;6.6.3.3;
III тоқсан			
Мен балаң жарық күнде сәуле құған...	С.Торайғыров «Шығамын тірі болсам адам болып», «Шәкірт ойы», С.Мұратбеков «Жусан иісі», О.Бөкей «Тортай мінер ақбоз ат», Қалқаман Әбдіқадыров «Қажымұқан»	Түсінужәнежауап беру	6.6.1.1; 6.6.2.2;6.6.3.3; 6.6.4.4;
		Анализ және интерпретация	6.6.1.1; 6.6.2.2;6.6.3.3; 6.6.4.4;
		Бағалау және салыстыру	6.6.2.2;6.6.3.3; 6.6.4.4;
IV тоқсан			
Тәуелсіздік- қасиет тұнған ұлы ұғым	Қ.Сарин «Тәуелсіздік», А.Алтай «Прописка», Р.Ғамзатов «Ана тілі», «Менің Дағыстаным»	Түсінужәнежауап беру	6.6.1.1; 6.6.2.2;6.6.3.3; 6.6.4.4;
		Анализ және интерпретация	6.6.1.1; 6.6.2.2;6.6.3.3; 6.6.4.4;
		Бағалау және салыстыру	6.6.2.2;6.6.3.3;

3) 7-сынып:

Оқу жоспарында-	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың	Оқу мақсаттары. Білім алушылар	Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді
-----------------	------------------------------------	--------------------------------	--------------------------------

Ғы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	мазмұны	білуге тиісті	жоспардың бөлімдері
I тоқсан			
Көне күндерден жеткен жәдігерлер	«Қыз Жібек» жыры, Орхон-Енисей ескерткіштері, «Күлтегін» жыры, Жиёмбет жырау «Еңсегей бойлы Ер Есім», Қазтуған жырау «Қазтуғанның қонысымен қоштасуы»	Түсінужәнежауап беру	7.7.1.1;7.7.2.2; 7.7.3.3; 7.7.4.4;
		Анализ және интерпретация	7.7.1.1;7.7.2.2; 7.7.3.3; 7.7.4.4;
		Бағалау және салыстыру	7.7.1.1; 7.7.4.4;
II тоқсан			
Толғауы тоқсан қызыл тіл	Ш.Қанайұлы «Зар заман», С.Аронұлы «Сүйінбайдың Қатағанмен айтысы», Жамбыл Жабаев «Июнь жарлығы»	Түсінужәнежауап беру	7.7.1.1;7.7.2.2; 7.7.3.3; 7.7.4.4;
		Анализ және интерпретация	7.7.1.1;7.7.2.2; 7.7.3.3; 7.7.4.4;
		Бағалау және салыстыру	7.7.2.2; 7.7.3.3;
III тоқсан			
Балалар мен үлкендер	М.Жұмабаев «Батыр Баян», М.Әуезов «Көксерек», Қ.Қайсенов «Жау тылындағы бала», С.Сарғасқиев «Тәмпиш қара»	Түсінужәнежауап беру	7.7.1.1;7.7.2.2; 7.7.3.3; 7.7.4.4;
		Анализ және интерпретация	7.7.1.1;7.7.2.2; 7.7.3.3; 7.7.4.4;
		Бағалау және салыстыру	7.7.2.2; 7.7.3.3; 7.7.4.4;
IV тоқсан			
Ұрпақ тәрбиесі	М.Шаханов «Нарынкүм зауалы», Медетбек Темірхан «Тәуелсізбін» өлеңі, Т.Әбдіков «Қонақтар», А.С.Пушкин «Ескерткіш»	Түсінужәнежауап беру	7.7.1.1;7.7.2.2; 7.7.3.3; 7.7.4.4;
		Анализ және интерпретация	7.7.1.1;7.7.2.2; 7.7.3.3; 7.7.4.4;
		Бағалау және салыстыру	7.7.3.3; 7.7.4.4;

4) 8-сынып:

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті	Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері
I тоқсан			
Дананың сөзі-ақылдың көзі	Қорқыт «Байбөрі баласы Бамсы-Байрақ туралы жыр», Қорқыттың нақыл сөздері,	Түсінужәнежауап беру	8.8.1.1; 8.8.2.2; 8.8.3.3; 8.8.4.4;
		Анализ және интерпретация	8.8.1.1; 8.8.2.2; 8.8.3.3; 8.8.4.4;

	Ахмет Йассауи «Даналық кітабы», Ақтамберді Сарыұлы «Күлдір-күлдір кісінетіп», «Балаларыма өсиет», Шалкиіз жырау «Би Темірге бірінші толғауы»	Бағалау және салыстыру	8.8.1.1; 8.8.2.2;
II тоқсан			
Көркем әдебиет және эпикалық сарын	Мұрат Мөңкеұлы «Үш қиян», «Сарыарқа», Ш.Құдайбердіұлы «Еңлік-Кебек» дастаны, «Жастарға» өлеңі	Түсінужәнежауап беру	8.8.1.1; 8.8.2.2; 8.8.3.3; 8.8.4.4;
		Анализ және интерпретация	8.8.1.1; 8.8.2.2; 8.8.3.3; 8.8.4.4;
		Бағалау және салыстыру	8.8.2.2; 8.8.3.3; 8.8.4.4;
III тоқсан			
Махаббат және абырой	М.Дулатов «Бақытсыз Жамал» романы, Б.Момышұлы «Ұшқан ұя» әңгімесі, Д.Исабеков «Әпке» драмасы, М.Мақатаев «Аққулар ұйықтағанда» поэмасы	Түсінужәнежауап беру	8.8.1.1; 8.8.2.2; 8.8.3.3; 8.8.4.4;
		Анализ және интерпретация	8.8.1.1; 8.8.2.2; 8.8.3.3; 8.8.4.4;
		Бағалау және салыстыру	8.8.1.1; 8.8.2.2; 8.8.3.3; 8.8.4.4;
IV тоқсан			
Қиял мен шындық	Т.Ахтанов «Күй аңызы» әңгімесі, Ж.Сахиев «Айдағы жасырынбақ», «Дабыл» фантастикалық әңгімелері, Р.Мұқанова «Мәңгілік бала бейне»	Түсінужәнежауап беру	8.8.1.1; 8.8.2.2; 8.8.3.3; 8.8.4.4;
		Анализ және интерпретация	8.8.1.1; 8.8.2.2; 8.8.3.3; 8.8.4.4;
		Бағалау және салыстыру	8.8.2.2; 8.8.3.3; 8.8.4.4;

5) 9-сынып:

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті	Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері
I тоқсан			
Атадан қалған асыл сөз	Ж. Баласағұн «Құтты білік», Шешендік өнер: Майқы би мен Мөңке бидің	Түсінужәнежауап беру	9.9.1.1; 9.9.2.2; 9.9.3.3; 9.9.4.4;
		Анализ және интерпретация	9.9.1.1; 9.9.2.2; 9.9.3.3; 9.9.4.4;

	шешендік сөздері, Әнет баба «Не арсыз, не ғайып, не даусыз...», Төле би «Ердің бақыты – әйел», Әйтеке би «Қасқакөл дауы», Қазыбек би «Кім жақын, не қымбат, не қиын», Сырым Датұлы «Балаби мен Сырым», Бұқар жырау «Тілек», «Әй, Абылай, Абылай», «Асқар таудың өлгені», «Біржан-Сара» айтысы	Бағалау және салыстыру	9.9.1.1; 9.9.2.2; 9.9.4.4;
II тоқсан			
Тарихи шындық пен көркемдік шешім	Нысанбай жырау «Кенесары – Наурызбай», Махамбет Өтемісұлы «Махамбеттің Баймағамбетке айтқаны», « Мен, мен, мен едім» , «Бағаналы терек» , Ш.Уәлиханов «Ыстықкөл күнделігі»	Түсінужәнежауап беру	9.9.1.1; 9.9.2.2;9.9.3.3; 9.9.4.4;
		Анализ және интерпретация	9.9.1.1; 9.9.2.2;9.9.3.3; 9.9.4.4;
		Бағалау және салыстыру	9.9.2.2;9.9.3.3; 9.9.4.4;
III тоқсан			
Адам жанының құпиясы	І.Жансүгіров «Құлагер» поэмасы, Б.Майлин «Шұғаның белгісі» хикаят, Ғ.Мүсірепов «Ұлпан» романы, Т.Айбергенов «Сағыныш», Ф.Оңғарсынова «Өлең мен сені аялап өтем»	Түсінужәнежауап беру	9.9.1.1; 9.9.2.2;9.9.3.3; 9.9.4.4;
		Анализ және интерпретация	9.9.1.1; 9.9.2.2;9.9.3.3; 9.9.4.4;
		Бағалау және салыстыру	9.9.1.1; 9.9.2.2;9.9.3.3; 9.9.4.4;
IV тоқсан			
Мәңгілік ел-мәңгілік мұрат	Н.Айтұлы «Бәйтерек» поэмасы, Ш.Айтматов «Боранды бекет» романы	Түсінужәнежауап беру	9.9.1.1; 9.9.2.2;9.9.3.3; 9.9.4.4;
		Анализ және интерпретация	9.9.1.1; 9.9.2.2;9.9.3.3; 9.9.4.4;
		Бағалау және салыстыру	9.9.2.2;9.9.3.3; 9.9.4.4;

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «13» қараша
№ 668 бұйрығына 5-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 196-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Қазақ тілі мен әдебиеті» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасы
(оқыту қазақ тілінде емес)**

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. «Қазақ тілі мен әдебиеті» пәнін оқыту мақсаты: негізгі орта білім беру деңгейіне арналған «Қазақ тілі мен әдебиеті» бағдарламасының мақсаты – оқушылардың тілдік дағдыларын дамыту, қазақ тілін қадірлейтін, қоғамдық мәнін түсінетін тұлға қалыптастыру, тіл нормаларын сақтап, дұрыс қолдана білуге, еркін сөйлесуге және сауатты жазуға үйрету.

3. «Қазақ тілі мен әдебиеті» оқу бағдарламасының негізгі міндеттері:

- 1) шығармашылық тұрғыда жұмыс істеуге, сын тұрғысынан ойлауға дағдыландыру;
- 2) білім деңгейі жоғары, ой-өрісі дамыған тұлға қалыптастыру;
- 3) туындаған мәселелерді шеше білетін, шынайы өмірге бейім жаңашыл ұрпақ тәрбиелеу;
- 4) оқушыларды сөйлесім әрекетінің түрлерін әлеуметтік ортада қолдана білуге үйрету;
- 5) оқушылардың тілдік дағдысы мен ойлау қабілетін дамыту;
- 6) оқушыны қазақ халқының мәдениетімен, әдебиетімен, ұлттық салт дәстүрімен таныстырып, мәдени ортада пайдалануға баулу, қазақ еліне, мемлекеттік тілге деген құрмет сезімін тәрбиелеу.

5. Негізгі орта білім беру деңгейіндегі «Қазақ тілі мен әдебиеті» пәні бойынша оқушылардың білім, білік және дағдыға қойылатын талаптары «Шет тілін меңгерудің жалпы еуропалық құзыреті» деңгейлерін (B1, B2,) негізге ала отырып, айқындалған.

6. Бағдарлама әр деңгейдің соңындағы күтілетін нәтижелер түрінде

берілген.

2-тарау. «Қазақ тілі мен әдебиеті» пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

7. «Қазақ тілі мен әдебиеті» пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 170 сағат;
- 2) 6-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 170 сағат;
- 3) 7-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 170 сағат;
- 4) 8-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 170 сағат;
- 5) 9-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 170 сағат.

8. «Қазақ тілі мен әдебиеті» пәнінің оқу мазмұны тарауларға бөлінеді.

Тарауларды бөлімшелер құрайды, олар сыныптар бойынша күтілетін нәтижелер түрінде оқыту мақсаттарынан тұрады.

9. Оқыту мақсаттары арқылы мұғалімдер сөйлеу қызметінің төрт дағдысын(тыңдалым, айтылым, оқылым, жазылым) қалыптастырады, сонымен қатар, оқушылардың жетістігін бағалайды және оқытудың келесі кезеңі туралы ақпарат береді.

10. Оқыту пәнінің мазмұнын 4 тарау құрайды:

- 1) тыңдалым;
- 2) айтылым;
- 3) оқылым;
- 4) жазылым.
- 5) сөйлеу нормасын сақтау.

11. «Тыңдалым» тарауы келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) болжау;
- 2) назарын шоғырландырып тыңдау;
- 3) сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну;
- 4) көркем шығармаларды тыңдау;
- 5) негізгі ойды анықтау;
- 6) тыңдалым материалдары бойынша жауап беру.

12. «Оқылым» тарауы келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) мәтіндегі ақпаратты анықтау;
- 2) стильдік ерекшеліктерді анықтау;
- 3) көркем шығармаларды оқу;
- 4) мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау;
- 5) қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді оқу;
- 6) өзіндік көзқарасын білдіру және бағалау.

13. «Жазылым» тарауы келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) әртүрлі стильде мәтіндер құрастыру;
- 2) эссе жазу;
- 3) көркемдегіш құралдарды қолданып жазу;
- 4) мәліметтерді жинақтау;
- 5) орфография және пунктуация.

14. «Айтылым» тарауы келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Сөздік қорының алуандығы;
 - 2) Сөз мәнері мен сөйлеу этикеті;
 - 3) Орфоэпиялық нормаларды сақтау;
 - 4) Мәтіннің негізгі аспектілерін анықтау және талқылау;
 - 5) Сенімді және еркін жауап беру;
 - 6) Визуалды материалдар арқылы тілді дамыту.
15. «Тілдік бағдар» тарауы келесі бөлімшелерден тұрады:
- 1) сөз таптары;
 - 2) сөйлем.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

16. Бағдарламада «оқу мақсаттары» төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.4. кодында «6» - сынып, «2.1» - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, «4» - оқу мақсатының реттік саны:

1) 1-бөлім: «Тыңдалым»:

Дағдылар	Оқу мақсаттары				
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Болжау	5.1. Тақырыпты тірек сөздер арқылы болжау	6.1. Тірек сөздер, мәтіннің бастапқы бөлігін тыңдау арқылы тақырыпты және көтерілетін мәселені болжау	7.1. Мәтін үзінділері арқылы оқиғаның дамуын болжау	8.1. .Мәтіннің мазмұны бойынша дайындалған сұрақтардың жауабына болжам жасау, тыңдай отырып салыстыру	9.1. Тыңдалатын мәтіндегі фразалар мен дәйексөздерді талқылай отырып, тақырып пен көтерілетін мәселені болжау
2. Назарын шоғырландырып тыңдау	5.2. Тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну және нақты ақпаратты анықтау	6.2. Тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпараттарды анықтау	7.2. Тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың өзектілігін анықтау	8.2. Тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, детальді ақпараттарды анықтау	9.2. Тыңдалған мәтіннің негізгі мазмұнын түсіну, ақпараттың шынайылығы мен нақтылығын анықтау
3. Сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын түсіну	5.3. Күнделікті тұрмыстық тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын	6.3. Тұрмыстық - әлеуметтік тақырыптарға байланысты жаңа сөздер мен тірек сөздердің мағынасын	7.3. Әлеуметтік - мәдени тақырыптарға байланысты қажетті сөздер мен сөз тіркестерінің мағынасын	8.3. Оқу - еңбек тақырыптарына байланысты күрделі сөздер мен тұрақты тіркестердің мағынасын түсіну	9.3. Әлеуметтік - қоғамдық тақырыптар аясында айтылған сөздер мен термин сөздердің

	түсіну	түсіну	түсіну		мағынасын түсіну
4. Көркем шығармаларды тыңдау	5.4. Фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби мәтіндердің мазмұнын түсіну	6.4. Әңгіме, хикаялардың және шағын поэзиялық шығармалардың мазмұнын талдай отырып кейіпкерлерге сипаттама жасау	7.4. Повестердің және лирикалық поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау	8.4. Орта көлемді прозалық, драмалық және поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, тақырыбы мен идеясын талдау	9.4. Орта көлемді прозалық, поэзиялық шығармалардан үзінді тыңдау, көтерілген (тұрмыстық, әлеуметтік, қоғамдық) мәселені анықтап, өз пікірін білдіру
5. Негізгі ойды анықтау	5.5. Тірек сөздер, жетекші сұрақтар арқылы негізгі тақырыпты анықтау	6.5. Тірек сөздер, жетекші сұрақтар, мәтін тақырыбы арқылы негізгі ойды анықтау	7.5. Тірек сөздер, сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау	8.5. Тірек сөздер, автор көзқарасы мен көңіл күйі арқылы негізгі ойды анықтау	9.5. Мәтіннің мақсатты аудиториясын, автордың негізгі ойы мен көзқарасын анықтау
6. Тыңдалым материалдары бойынша жауап беру	5.6. Тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру	6.6. Тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде шынайы өмірмен байланыстырып жауап беру	7.6. Тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде өз пікірін өзгелердің пікірімен салыстыра отырып жауап беру	8.6. Тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде деректерді келтіре отырып, дәлелді жауап беру	9.6. Тыңдалым материалдарының мазмұны негізінде көтерілген мәселеге сыни көзқарасын білдіру

2) 2-бөлім «Айтылым»:

Дағдылар	Оқу мақсаттары				
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Сөздік қорының алуандылығы	5.1. Тақырып бойынша меңгерген жаңа сөздерді олардың синонимдерімен, антоним, омонимдерімен қатар қолдану, ойын жеткізе білу	6.1. Тура және ауыспалы мағынадағы сөздерді қолдану, ойын әсерлі, мазмұнды жеткізу	7.1. Мақал-мәтелдер, терминдер мен неологизмдерді орынды қолдана отырып, мәтін мазмұнын дамыту	8.1. Тұрақты тіркестер мен көркемдегіш құралдарды қолданып, ауызша мәтіндер құрау	9.1. Берілген тақырыпқа сай сөздерді орынды қолдана отырып, мақсатты аудиторияға арналған ауызша мәтіндер құрау
2. Сөз мәнері мен	5.2. Қазақша	6.2. Тақырып	7.2. Кеңес беру,	8.2. Түрлі жанрдағы	9.2. Коммуникати

сөйлеу этикеті	амандасу мәнері мен ұлттық этикет формаларын пайдалану	бойынша диалогті бастау, жалғастыру, аяқтаудың ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын білу	ұсыныс жасау, өтініш, талап, ету, бұйрық берудің түрлі формалары мен жағдаяттарына сай ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу	көркем мәтіндерге сүйене отырып, көңіл-күйді білдіруде ұлттық сөз әдебі мен сөйлеу этикеті формаларын қолдана білу	өтік жағдаяттарға байланысты сөйлеу этикеті формаларын дұрыс таңдай білу
3. Орфоэпиялық нормаларды сақтау	5.3. Ауызша мәтіндер құрауда қазақ тіліндегі төл дыбыстардың дыбысталуын, үндестік заңын ескеріп айту	6.3. Ауызша мәтіндер құрауда сұраулы, хабарлы, лепті және бұйрықты сөйлемдердің интонациялық ерекшелігін ескеріп айту	7.3. Ауызша мәтіндер құрауда екпін түрлерін сөз және сөйлем ішінде орынды қолданып айту	8.3. Ауызша мәтіндер құрауда сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалы ықпал заңдылықтарын ескеріп айту	9.3. Коммуникативтік жағдаятқа сай сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп, өз ойын жеткізу
4. Мәтіннің негізгі аспектілерін анықтау және талқылау	5.4. Шағын көлемді мәтіндердің мазмұнына жоспар құру, соған сүйеніп баяндау	6.4. Шағын көлемді мәтіндегі жеке эпизодтарды сипаттау және тілдік ерекшелігіне салыстыру жасау	7.4. Шығармадағы кейіпкерлерге автор берген мінездеменің тілдік құралдарын талдау	8.4. Идеялық жағынан ұқсас мәтіндердегі оқиғалар желісіне бақылау жасай отырып, мазмұнның дамуын салыстыру және талдау	9.4. Шығарманың идеясы мен мазмұнына байланысты «автордың ойын» бағалау
5. Сенімді және еркін жауап беру	5.5. Берілген сұрақты дұрыс түсініп, лайықты жауап беру, шағын диалогке қатысу	6.5. Коммуникативтік жағдаят бойынша диалогке қатысушылар өзара түсінісіп, ойларын толықтырып отыру.	7.5. Диалогке қатысушылар коммуникативтік жағдаяттың талаптарына сай «сөйлеуші → тындаушы» позицияларын еркін ауыстыру	8.5. Пікірталасқа қатысушылар берілген тақырып бойынша өз пікірлерін сенімді дәлелдеу және қойылған сұрақтарға еркін жауап беру	9.5. Сөйлеу барысында түрлі стильде берілген тақырып бойынша қажетті аргументтерді орынды қолдану, диалогте, полилогте сенімді сөйлеу
А6. Визуалды материалдар арқылы	5.А6. Тірек сөздерді дұрыс қолданып	6.А6. Тірек сөздерге сүйеніп, сюжетті	7.А6. Кесте, диаграмма, шартты	8.А6. Кесте, диаграмма, нұсқаулық	9.А6. Кесте, диаграмма, шартты

тілді дамыту	иллюстрацияларды сипаттау	суреттердің желісі бойынша әңгіме құрастыру	белгілер, суреттер мен сызбаларда берілген ақпаратты сипаттау	шартты белгілер мен сызбаларда берілген ақпаратты талдау, баға беру	белгілер мен сызбаларда берілген ақпараттарды өзара салыстырып бағалау
--------------	---------------------------	---	---	---	--

3) 3-бөлім «Оқылым»:

Дағдылар	Оқу мақсаттары				
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Мәтіндегі ақпаратты анықтау	5.1. Мәтіндегі негізгі ақпаратты анықтау	6.1. Мәтіндегі негізгі және жанама ақпаратты анықтау, өмірдегі кейбір жағдаяттармен байланыстыру	7.1. Кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде берілген ақпаратты түсіну, қолдана білу	8.1. Перифраз түрінде берілген сұрақ арқылы қажетті ақпаратты анықтау	9.1. Мәтіндегі ақпараттың өзектілігін анықтау, қорытынды жасау
2. Стильдік ерекшеліктерді анықтау	5.2. Хат, хабарлама, жарнама мазмұнын түсіну, стильдік ерекшелігін анықтау	6.2. Ресми стильдегі мәтіндердің стильдік ерекшелігін анықтау (күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян, түйіндеме)	7.2. Ресми -іскерлік (өтініш, нұсқаулық, ресми құттықтаулар, ұсыныстар) салаға қатысты мәтіндердің тілдік ерекшелігін анықтап, талдау жасау	8.2. Публицистикалық стильдің (мақала, интервью, қысқа очерк, жолдаулар) тілдік ерекшеліктері арқылы мәтіндердің жанрын анықтау	9.2. Ғылыми стильде (аннотация, пікір, тезис, мақала, баяндама, презентация) жазылған еңбектердің тілдік және жанрлық ерекшелігін анықтап, талдау жасау
3. Көркем шығармаларды оқу	5.3. Фольклорлық және шағын көлемді көркем әдеби шығармаларды түсіну, тақырыбын анықтау	6.3. Орта көлемді шығармаларды түсіну, тақырыбы мен негізгі ойды анықтау	7.3. Прозалық және поэзиялық шығармалардағы кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образын талдау	8.3. Прозалық және поэзиялық шығармалардың композициялық құрылымын анықтау, кейіпкердің іс-әрекетіне немесе лирикалық кейіпкердің образына баға беру	9.3. Прозалық және поэзиялық шығармалардағы автордың ойы мен көтерілген мәселені анықтап, оқырманға әсерін бағалау
4. Мәтіндерге салыстырмалы талдау	5.4. Мәтіндердің тақырыбын,	6.4. Мәтіндердің тақырыбына,	7.4. Мәтіндердің идеясын,	8.4. Мәтіндердің түрлерін, тілдік	9.4. Мәтіндердің стилін,

жасау	мазмұндық құрылымын салыстыру	мазмұндық құрылымына сүйене отырып, түрлерін салыстыру	мақсатты аудиториясын салыстырып, талдау жасау	ерекшеліктерін салыстырып, талдау жасау	жанрлық ерекшеліктерін салыстырып, талдау жасау
5. Қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді оқу	5.5. Қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді ала білу	6.5. Қосымша ақпарат көздерінен тақырыпқа байланысты мәліметтерді мәтін мазмұнымен салыстыру, қарама-қайшы ақпараттарды анықтау	7.5. Қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді кесте, диаграмма, сызба, шартты белгілер түрінде ұсыну	8.5. Қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді қолдана отырып, мәтінге өзгеріс енгізу, ерекшеліктерді бақылау	9.5. Қосымша ақпарат көздерінен алынған мәліметтерден қорытынды жасау, өз көзқарасын білдіру
6. Өзіндік көзқарасын білдіру және бағалау	5.6. Тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселеге өз көзқарасын білдіру	6.6. Тақырып бойынша үйренген сөздерін қолдана отырып, мәтінде көтерілген мәселені шынайы өмірмен байланыстыру	7.6. Тақырып бойынша деректер қолдана отырып мәтінде көтерілген мәселеге өз ойын дәлелдеп жеткізу	8.6. Тақырып бойынша бірнеше мәтінде көтерілген мәселелерді салыстыра отырып, баға беру.	9.6. Мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыра отырып сыни тұрғыда баға беру.

4) 4-бөлім «Жазылым»:

Дағдылар	Оқу мақсаттары				
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Өртүрлі стильде мәтіндер құрастыру	5.1. Ресми стильдің тілдік ерекшеліктері мен талаптарын дұрыс қолдана отырып, хабарлама, хабарландыру, хат жазу	6.1. Мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай отырып, күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян жазу	7.1. Мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, өтініш, түйіндеме, ресми құттықтаулар жазу	8.1. Мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, пікір, интервью жазу	9.1. Мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін сақтап, шағын мақала, аннотация, шолу, нұсқаулық жазу
2. Эссе жазу	5.2. Эссе құрылымын сақтай отырып, адамды, табиғатты,	6.2. Эссе тақырыбының желісінен шықпай, әрбір абзацты	7.2. Эссе құрылымы мен дамуын сақтап, көтерілген мәселе	8.2. Эссе құрылымы мен дамуын сақтап, тақырыпқа байланысты	9.2. Эссе құрылымы мен дамуын сақтап, мәселе

	белгілі бір оқиғаны сипаттап жазу	жүйелі құрастырып, қажетті мазмұнын ашып жазу	бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу	берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдарын ұсыну	бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыра отырып, өз ойын дәлелдеп жазу
3. Көркемдегіш құралдарды қолданып жазу	5.3. Жазба жұмыстарында сипаттау, бейнелеу құралдарын қолданып жазу	6.3. Жазба жұмыстарында теңеу, эпитет сөздерін қолданып жазу	7.3. Жазба жұмыстарында теңеу мен метафораны қолданып жазу.	8.3. Жазба жұмыстарында символ мен кейіптеу түрлерін қолданып жазу.	9.3. Жазба жұмыстарында афоризмдерді тиімді қолданып жазу
4. Мәліметтерді жинақтау	5.4. Мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер жасау	6.4. Мәліметтерді жинақтай отырып, тақырып бойынша постер, сызба-кестелер жасау	7.4. Тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, презентация түрінде ұсыну.	8.4. Тақырып бойынша мәліметтерді жинақтап, эссе жазуда тиімді қолдану.	9.4. Тақырып бойынша түрлі стильдегі мәтіндер құрауда мәліметтерді жинақтап, дереккөздерін е сілтеме көрсетіп жазу
5. Орфография және пунктуация	5.5. Жазба жұмыстарында жалғаулардың ерекшелігін ескеріп, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану	6.5. Жазба жұмыстарында сөзге қосымша жалғауда үндестік заңын ескеріп, орфографиялық нормаға сай дұрыс жазу; сөйлем соңында қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану	7.5. Тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (күрделі сөздер); оқшау сөздерге қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану.	8.5. Тақырып бойынша сөздердің маңызды бөліктерін дұрыс жазу (жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздер); сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану	9.5. Тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі, құрама атауларды дұрыс жазу; сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерді орынды қолдану
1. Әртүрлі стильде мәтіндер құрастыру	5.1. Ресми стильдің тілдік ерекшеліктері мен талаптарын	6.1. Мәтіндердің стильдік ерекшелігін сақтай	7.1. Мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін	8.1. Мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін	9.1. Мәтіндердің жанрлық және стильдік ерекшелігін

	дұрыс қолдана отырып, хабарлама, хабарландыру, хат жазу	отырып, күнделік, мінездеме, түсініктеме, өмірбаян жазу	сақтап, өтініш, түйіндеме, ресми құттықтаулар жазу	сақтап, шағын мақала, пікір, интервью жазу	сақтап, шағын мақала, аннотация, шолу, нұсқаулық жазу
--	---	---	--	--	---

5) 5-бөлім «Тілдік нормаларды қолдану»:

Дағдылар	Оқу мақсаттары				
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Сөз таптары	5.1.1. Мәтіндерден жалпы және жалқы есімдерді ажырата білу, жалғау түрлерін дұрыс жалғау	6.1.1. Мәтіндерден деректі және дерексіз зат, көптік мәнді есімдерді ажырата білу, жазбаша, ауызша жұмыстарда қолдану	7.1.1. Мәтіндерден көмекші есімдерді ажырата білу, жазбаша, ауызша жұмыстарда қолдану	-	-
	5.1.2. Лексикалық мағынасы жағынан заттың түрін, түсін сапасын білдіретін сын есімдерді ажырата білу, жазба, ауызша жұмыстарда қолдану	6.1.2. Лексикалық мағынасы жағынан заттың сипатын, көлемін, салмағын, аумағын білдіретін сын есімдерді ажырата білу, жазба, ауызша жұмыстарда қолдану	7.1.2. Салыстырмалы, күшейтпелі, асырмалы шырайлардың қызметін білу, жазба, ауызша жұмыстарда қолдану		-
	5.1.3. Сан есім (бірліктер, ондықтар, жүз, мың) атауларын білу, орынды қолдану	6.1.3. Реттік сан есімдер мен жинақтық сан есімдерді жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану	7.1.3. Топтау сан есімдерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану	8.1.1. Болжалдық және бөлшектік сан есімдерді жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану	5.1.3. Сан есім (бірліктер, ондықтар, жүз, мың) атауларын білу, орынды қолдану
	5.1.4. Жіктеу, сілтеу, сұрау есімдіктерін жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану	6.1.4. Өздік, болымсыздық, белгісіздік, жалпылау есімдіктерін	7.1.4. Одағай түрлерін мәтіннен ажырата алады, ауызша	8.1.2. Еліктеу сөздерді ауызша және жазба жұмыстарда	

		жазба, ауызша жұмыстарда орынды қолдану.	жұмыстарда орынды қолдану.	орынды қолдану.	
	5.1.5. Болымды, болымсыз етістіктерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	6.1.5. Етістіктің шақтарының (нақ осы шақ, жедел өткен шақ, ауыспалы келер шақ) қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану	7.1.5. Етістіктің шақтары (бұрынғы және ауыспалы өткен шақ, мақсатты және болжалды келер шақ) мен қалау райдың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда қолдану	8.1.3. Етістіктің шартты рай және бұйрық рай қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	9.1.1. Өздік, өзгелік, ортақ және ырықсыз етістіктің қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
	5.1.6. Мекен және мезгіл үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	6.1.6. Сын-қимыл (бейне) және мөлшер үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	7.1.6. Мақсат және себеп-салдар үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	8.1.4. Күшейткіш үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	5.1.6. Мекен және мезгіл үстеулерді ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
	5.1.7. Ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	6.1.7. Талғаулықты немесе кезектестік мәнді білдіретін және себеп-салдарлық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	7.1.7. Септеулік шылаулардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	8.1.5. Демеулік шылаулардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану	5.1.7. Ыңғайластық қатынасты білдіретін және қарсылықтық қатынасты білдіретін жалғаулықтардың қызметін білу, ауызша және жазба жұмыстарда орынды қолдану
ТБ2. Сөйлем	5.2. Жазба жұмыстарында хабарлы, сұраулы, лепті сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, құрастыру	6.2. Жазба жұмыстарында сөйлемдегі сөздердің орын тәртібін сақтай отырып жай сөйлем	7.2. Жазба жұмыстарында ыңғайлас, қарсылықты, түсіндірмелі салалас құрмалас сөйлемдерді	8.2. Жазба жұмыстарында себеп-салдар, талғаулы, кезектес салалас құрмалас сөйлемдерді	9.2. Жазба жұмыстарында (шартты, қарсылықты, мезгіл, себеп, қимыл-сын, мақсат бағыныңқы)

		құрастыру	құрастыру	құрастыру	сабақтас құрмалас сөйлемдерді құрастыру
--	--	-----------	-----------	-----------	--

17. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған «Қазақ тілі және әдебиеті» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-9-сыныптарына арналған
«Қазақ тілі және әдебиеті» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Қазақ тілі және әдебиеті» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасын жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1) 5-сынып:

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқу мақсаттары
1 тоқсан (45 сағат)			
Отбасындағы дәстүр мен мерекелер	М.Мақатаев. «Тоқта, балам, атаң келеді артыңда!».	Тыңдалым	5.5.1.1, 5.5.3.1
		Айтылым	5.5.2.2, 5.5.5.2
		Оқылым	5.5.1.3, 5.5.3.3
		Жазылым	5.5.2.4, 5.5.4.4
		Тілдік бағдар	5.5.1.5, 5.5.2.5
Мектеп өмірі. Әдепті бала - арлы бала	Б. Соқпақбаев. «Менің атым Қожа» повесі (үзінді).	Тыңдалым	5.5.1.1, 5.5.2.1
		Айтылым	5.5.3.2, 5.5.5.2
		Оқылым	5.5.1.3, 5.5.5.3
		Жазылым	5.5.2.4, 5.5.4.4
		Тілдік бағдар	5.1.2.5, 5.5.2.5
Қазақстандағы жан жануарлар мен өсімдіктер әлемі	Жан - жануарлар туралы ертегілер, жұмбақтар.	Тыңдалым	5.5.1.1, 5.5.4.1
		Айтылым	5.5.2.2, 5.5.5.2
		Оқылым	5.5.3.3, 5.5.5.3
		Жазылым	5.5.2.4, 5.5.4.4
		Тілдік бағдар	5.5.1.5, 5.5.2.5
2 тоқсан (40 сағат)			
Ежелгі көшпелілер мәдениеті	Тұмар ханшайым туралы аңыз.	Тыңдалым	5.5.2.1, 5.5.5.1
		Айтылым	5.5.1.2, 5.5.3.2
		Оқылым	5.5.2.3, 5.5.3.3
		Жазылым	5.5.1.4, 5.5.5.4
		Тілдік бағдар	5.5.1.5, 5.1.4.5
Су – тіршілік көзі	Ә.Тәжібаев. «Сырдария» өлеңі.	Тыңдалым	5.5.1.1, 5.5.5.1
		Айтылым	5.5.4.2, 5.5.2.5
		Оқылым	5.5.2.3, 5.5.6.3
		Жазылым	5.5.2.4, 5.5.4.4
		Тілдік бағдар	5.5.1.5
Әлемдегі ірі кітапханалар	Абай Құнанбайұлы. «Ғылым таппай, мақтанба» өлеңі.	Тыңдалым	5.5.1.1, 5.5.4.1
		Айтылым	5.5.3.2, 5.5.5.2
		Оқылым	5.5.2.3, 5.5.3.3
		Жазылым	5.5.5.4, 5.5.2.4
		Тілдік бағдар	5.5.1.5, 5.5.1.5
3 тоқсан (50 сағат)			

Денсаулық – зор байлық	«Ең үлкен байлық» ертегісі.	Тыңдалым	5.5.4.1, 5.5.6.1
		Айтылым	5.5.4.2, 5.5.2.2
		Оқылым	5.5.1.3, 5.5.4.3
		Жазылым	5.5.3.4, 5.5.2.4
		Тілдік бағдар	5.5.1.5, 5.5.2.5
Менің Тәуелсіз Қазақстаным	Қ. Сарин. «Тәуелсіздік» өлеңі.	Тыңдалым	5.5.1.1, 5.5.2.1
		Айтылым	5.5.1.2, 5.5.2.2
		Оқылым	5.5.5.3, 5.5.4.3
		Жазылым	5.5.1.4, 5.5.2.4
		Тілдік бағдар	5.5.1.5, 5.5.2.5
Аспан әлемінің құпиялары	Жұлдыздар туралы аңыздар, ертегілер.	Тыңдалым	5.5.1.1, 5.5.3.1
		Айтылым	5.5.3.2, 5.5.6.2
		Оқылым	5.5.4.3, 5.5.6.3
		Жазылым	5.5.2.4, 5.5.3.4
		Тілдік бағдар	5.5.1.5, 5.5.2.5
Компьютердің тілін табу – өнер	Ы. Алтынсарин. «Өнер-білім бар жұрттар» өлеңі.	Тыңдалым	5.5.1.1, 5.5.6.1
		Айтылым	5.5.4.2, 5.5.6.2
		Оқылым	5.5.3.1, 5.5.4.3
		Жазылым	5.5.4.4, 5.5.1.4
		Тілдік бағдар	5.5.1..57
4 тоқсан (35 сағат)			
Қазақстандағы ұлттар достастығы	М. Мағауин. «Бір атаның балалары» (үзінді).	Тыңдалым	5.5.2.1, 5.5.6.1
		Айтылым	5.5.3.2, 5.5.5.2
		Оқылым	5.5.2.3, 5.5.6.3
		Жазылым	5.5.2.4, 5.5.4.4
		Тілдік бағдар	5.1.5.5
Ұлы Дала табиғаты	Қ. Мырзалиев. «Табиғат – жаратылыс пернесі» өлеңі.	Тыңдалым	5.5.1.1, 5.5.2.1
		Айтылым	5.5.1.2, 5.5.6.2
		Оқылым	5.5.3.3, 5.5.5.3
		Жазылым	5.5.1.4, 5.5.3.4
		Тілдік бағдар	5.5.1.5
Ер есімі – ел есінде!	Ғ. Мүсірепов. «Қазақ солдаты» романы (үзінді).	Тыңдалым	5.5.3.1, 5.5.6.1
		Айтылым	5.5.2.2, 5.5.3.2
		Оқылым	5.5.1.3, 5.5.6.3
		Жазылым	5.5.1.4, 5.5.5.4
		Тілдік бағдар	5.5.1.5

2) 6-сынып:

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқу мақсаттары
1 тоқсан (45 сағат)			
Отан отбасынан басталады	М. Әуезов «Абай жолы» романы, «Қайтқанда» тарауы (үзінді).	Тыңдалым	6.6.1.1, 6.6.5.1
		Айтылым	6.6.2.2
		Оқылым	6.6.3.3, 6.6.5.3
		Жазылым	6.6.4.4
		Тілдік бағдар	6.5.6.5, 6.1.5.5
Қазіргі қазақ ауылы мен қаланың тыныс-тіршілігі	Ә. Дүйсенбиев. «Бәтіңке, шұжық, балқаймақ» өлеңі.	Тыңдалым	6.6.2.1, 6.6.6.1
		Айтылым	6.6.3.2
		Оқылым	6.2, 6.4
		Жазылым	6.6.1.4, 6.6.5.4
		Тілдік бағдар	6.6. 1.5
Таулар сыры	М. Мақатаев «Мен таулықпын».	Тыңдалым	6.6.3.1
		Айтылым	6.6.6.1, 6.6.5.1

		Оқылым	6.6.1.3, 6.6.6.3
		Жазылым	6.6.2.4, 6.6.3.4
		Тілдік бағдар	6.6. 1.5
2 тоқсан (40 сағат)			
Қуат көзін үнемдей білеміз бе?	Б.Сүлейменов. «Күннен келген адам» кітабы (үзінді).	Тыңдалым	6.6.2.1, 6.6.5.1
		Айтылым	6.6.2.2, 6.6.5.2
		Оқылым	6.6.2.3,6.6.6.3
		Жазылым	6.6.4.4
		Тілдік бағдар	6.6. 1.5
Астана – мәдениет пен өнер ордасы	Ә.Ысқақ «Күн ұлымын».	Тыңдалым	6.6.3.1, 6.6.6.1
		Айтылым	6.6.6.2
		Оқылым	6.6.3.3, 6.6.5.3
		Жазылым	6.6.1.4, 6.6.5.4
		Тілдік бағдар	6. 1.1.5
Қазақстан қорықтары	Ө.Тұрманжанов. «Қарлығаш, дәуіт, жылан».	Тыңдалым	6.6.1.1, 6.6.4.1
		Айтылым	6.6.4.2, 6.6.1.2
		Оқылым	6.6.1.3, 6.6.4.3
		Жазылым	6.6.2.4, 6.6.3.4
		Тілдік бағдар	6.6.1.5; 6.6. 2.5
3 тоқсан (50 сағат)			
Болашақ мамандықтары	А. Ашанов. «Жер астына саяхат».	Тыңдалым	6.6.4.1, 6.6.6.1
		Айтылым	6.6.2.2
		Оқылым	6.6.1.3, 6.6.5.3
		Жазылым	6.6.1.4
		Тілдік бағдар	6.6.1.5
Қазақстан және Ұлы Жібек жолы	Д.Досжан. «Жібек жолы» (үзінді).	Тыңдалым	6.6.1.1,6.6.5.1
		Айтылым	6.6.6.2
		Оқылым	6.6.2.3, 6.6.3.3
		Жазылым	6.6.4.4
		Тілдік бағдар	6.6.1.5
Жер байлығына аяулы көзқарас	Ш.Айтматов. «Ана - Жер Ана».	Тыңдалым	6.6.2.1
		Айтылым	6.6.5.2
		Оқылым	6.6.4.3, 6.6.6.3
		Жазылым	6.6.5.4
		Тілдік бағдар	6.6.1.5
Олимпиада жеңімпаздары – Қазақстан мақтанышы	М.Әлімбаев. «Шынықсаң, шымыр боларсың» өлеңі. Ә. Дүйсенбиев «Күшті болсам мен егер».	Тыңдалым	6.6.3.1
		Айтылым	6.6.4.2, 5.6.1.2
		Оқылым	6.6.3.3, 6.6.6.3
		Жазылым	6.6.2.4
		Тілдік бағдар	6.6.1.5, 6.6.2.5
4 тоқсан (35 сағат)			
Абайды оқы, таңырқа!	Абай Құнанбайұлы. Табиғат лирикасы. «Жазғытұры», «Жаз», «Күз», «Қыс» өлеңдері.	Тыңдалым	6.6.2.1, 6.6.5.1
		Айтылым	6.6.6.2
		Оқылым	6.6.3.3, 6.6.5.3
		Жазылым	6.6.4.4
		Тілдік бағдар	6.6.1.5, 6.6. 2.5
Қазақ ұлттық қолөнері	Б. Әбілдаұлы. «Талас - Тараз» тарихи - деректі романы (үзінді).	Тыңдалым	6.6.3.1
		Айтылым	6.6.2.2
		Оқылым	6.6.4.3, 6.6.6.3
		Жазылым	6.6.1.4
		Тілдік бағдар	6.6.1.5
Саяхат және туризм	Шоқан Уалиханов. «Жоңғария	Тыңдалым	6.6.4.1, 6.6.6.1

	очерктері» (үзінді).	Айтылым	6.6.4.2, 6.6.1.2
		Оқылым	6.6.1.3, 6.6.2.3
		Жазылым	6.6.2.4, 6.6.3.4
		Тілдік бағдар	6.6.1.5

3) 7-сынып:

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқу мақсаттары
1 тоқсан (45 сағат)			
Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі - қазақ тілін оқып-үйренеміз. Үштілді білу – үлкен өнер.	М.Жұмабаев. «Қазақ тілі» өлеңі.	Тыңдалым	7.7.2.1, 7.7.5.1
		Айтылым	7.7.1.2, 7.7.3.2
		Оқылым	7.7.1.3, 7.7.6.3
		Жазылым	7.7.4.4, 7.7.2.4
		Тілдік бағдар	7.7.1.5, 7.7.2.5
Уақыт – ұлы күш	Абай Құнанбаев. «Сағаттың шықылдағы емес ермек».	Тыңдалым	7.7.1.1, 7.7.4.1
		Айтылым	7.7.3.2, 7.7.4.2
		Оқылым	7.7.2.3, 7.7.5.3
		Жазылым	7.7.2.4, 7.7.4.4
		Тілдік бағдар	7.7.1.5, 7.7.1.5
Жердегі климаттық өзгерістер	Д. Дефо. «Робинзон Крузо» романы (үзінді).	Тыңдалым	7.7.2.1, 7.7.6.1
		Айтылым	7.7.2.2, 7.7.5.2
		Оқылым	7.7.2.3, 7.7.5.3
		Жазылым	7.7.1.4, 7.7.4.4
		Тілдік бағдар	7.7.1.5, 7.7.2.5
2 тоқсан (40 сағат)			
Қазақстанның ежелгі қалалары және Ұлы Жібек жолы	Б. Ұзақов. «Жантаза».	Тыңдалым	7.7.1.1, 7.7.6.1
		Айтылым	7.7.2.2, 7.7.4.2
		Оқылым	7.7.2.3, 7.7.4.3
		Жазылым	7.7.2.4, 7.7.3.4
		Тілдік бағдар	7.7.1.5, 7.7.1.5
Спорт және денсаулық күтімі	Т. Нұрмағанбетов. «Он төрт жасар жігіт».	Тыңдалым	7.7.1.1, 7.7.2.1
		Айтылым	7.7.2.2, 7.7.3.2
		Оқылым	7.7.1.3, 7.7.2.3
		Жазылым	7.7.2.4, 7.7.4.4
		Тілдік бағдар	7.7.1.5, 7.7.2.5
Ұқсатым. Сән. Талғам.	Ақан сері. «Жігіт сипаты». «Қыз сипаты».	Тыңдалым	7.7.1.1, 7.7.3.1
		Айтылым	7.7.1.2, 7.7.2.2
		Оқылым	7.7.2.3, 7.7.3.3
		Жазылым	7.7.2.4, 7.7.5.4
		Тілдік бағдар	7.7.1.5, 7.7.1.5
3 тоқсан (50 сағат)			
Ғаламтормен дұрыс жұмыс жасау – мәдениет	Жюль Верн.«Әлемді сексен күн ішінде шарлау» романы (үзінді).	Тыңдалым	7.7.3.1, 7.7.4.1
		Айтылым	7.7.6.2, 7.7.3.2
		Оқылым	7.7.4.3, 7.7.6.3
		Жазылым	7.7.1.4, 7.7.4.4
		Тілдік бағдар	7.7.1.5, 7.7.1.5
Музыка. Қазақтың киелі домбырасы.	І.Жансүгіров. «Күйші» поэмасы (үзінді).	Тыңдалым	7.7.2.1, 7.7.4.1
		Айтылым	7.7.2.2, 7.7.5.2
		Оқылым	7.7.4.3, 7.7.5.3
		Жазылым	7.7.2.4, 7.7.3.4
		Тілдік бағдар	7.7.1.5, 7.7.1.5
Төрт түлік мал мен егіншілік – ел берекесі	Ғ.Мұстафин. «Шығанақ» романы (үзінді).	Тыңдалым	7.7.2.1, 7.7.4.1
		Айтылым	7.7.5.2, 7.7.3.2

		Оқылым	7.7.4.3, 7.7.5.3
		Жазылым	7.7.2.4, 7.7.4.4
		Тілдік бағдар	7.7.1.5, 7.7.1.5
Наурыз мейрамы. Ақ мол болсын! Ұлыс оң болсын!	М.Мақатев. «Наурыз».	Тыңдалым	7.7.2.1, 7.7.4.1
		Айтылым	7.7.6.1, 7.7.2.2
		Оқылым	7.7.2.3, 7.7.6.3
		Жазылым	7.7.1.4, 7.7.5.4
		Тілдік бағдар	7.7.2.5
4 тоқсан (35 сағат)			
Жастықтың оты қайдасың?	М.Жұмабаев. «Мен жастарға сенемін» өлеңі.	Тыңдалым	7.1, 7.4
		Айтылым	7.2, 7.5
		Оқылым	7.3, 7.5
		Жазылым	7.3, 7.5
		Тілдік бағдар	7.1.3, 7.1.7
Ғылым мен техниканың соңғы жаңалықтары	Майкл Х.Харт .«100 ұлы адам» атты кітабынан -« Альберт Эйнштейн».	Тыңдалым	7.1, 7.2
		Айтылым	7.3, 7.5
		Оқылым	7.3, 7.4
		Жазылым	7.2, 7.5
		Тілдік бағдар	7.1.4, 7.1.7
Батыр туса – ел ырысы	А. Нұршайықов «Аңыз бен ақиқат» (үзінді).	Тыңдалым	7.2, 7.4
		Айтылым	7.2, 7.4
		Оқылым	7.2, 7.5
		Жазылым	7.4, 7.5
		Тілдік бағдар	7.7.1.5

4) 8-сынып:

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқу мақсаттары
1 тоқсан (45 сағат)			
Білім. Ғылым. Инновация.	О.Сүлейменов. «Қыш кітап».	Тыңдалым	8.8.1.1, 8.8.5.1
		Айтылым	8.8.1.2, 8.8.4.2
		Оқылым	8.8.1.3, 8.8.4.3
		Жазылым	8.8.2.4
		Тілдік бағдар	8.8.1.5
Сауда жасай білесің бе?	Абай Құнанбаев «Базарға қарап тұрсам әркім барар».	Тыңдалым	8.8.4.1, 8.8.6.1
		Айтылым	8.8.2.2, 8.8.3.2
		Оқылым	8.8.3.3, 8.8.6.3
		Жазылым	8.8.3.4, 8.8.4.4
		Тілдік бағдар	8.8.1.5
Жаһандық энергетикалық дағдарыс	Ш.Айтматов. «Кассандра таңбасы».	Тыңдалым	8.8.2.1, 8.8.3.1
		Айтылым	8.8.5.2, 8.8.6.2
		Оқылым	8.8.2.3, 8.8.5.3
		Жазылым	8.8.1.4, 8.8.5.4
		Тілдік бағдар	8.8.1.5., 8.8.2.5
2 тоқсан (40 сағат)			
Достық пен татулық - таптырмас бақыт	Т.Айбергенов. «Бір тойым бар».	Тыңдалым	8.8.5.1, 8.8.6.1
		Айтылым	8.8.5.2, 8.8.6.2
		Оқылым	8.8.6.3, 8.8.4.3
		Жазылым	8.8.1.4, 8.8.5.4
		Тілдік бағдар	8.8.1.5
Кәсіп – бақыттың шырағы,	Д.Исабеков. «Ескерткіш».	Тыңдалым	8.8.3.1, 8.8.4.1
		Айтылым	8.8.1.2, 8.8.4.2

Еңбек – ырыстың бұлағы		Оқылым	8.8.2.4, 8.8.3.3
		Жазылым	8.8.2.4
		Тілдік бағдар	8.8. 1.5
Қазақстанның су ресурстары	Ә.Нұрпейісов. «Қан мен тер». (үзінді).	Тыңдалым	8.8.1.1, 8.8.2.1
		Айтылым	8.8.3.2, 8.8.2.2
		Оқылым	8.8.1.3, 8.8.5.3
		Жазылым	8.8.4.4
		Тілдік бағдар	8.8. 1.5, 8.8.2.5
3 тоқсан (50 сағат)			
Тарихи тұлғалар тағылымы	Х.Есенжанов. «Ақ Жайық» (үзінді)	Тыңдалым	8.8.1.1
		Айтылым	8.8.1.2, 8.8.3.2
		Оқылым	8.8.2.3, 8.8.4.3
		Жазылым	8.8.2.4
		Тілдік бағдар	8.8. 1.5
Қызым – жағадағы құндызым, Ұлым – аспандағы жұлдызым	«Қозы Көрпеш – Баян сұлу» жыры (үзінді).	Тыңдалым	8.8.2.1
		Айтылым	8.8.6.2
		Оқылым	8.8.5.3
		Жазылым	8.8.3.4
		Тілдік бағдар	8.8. 1.5
Биоалуантүрлілік. Жойылып бара жатқан жануарлар мен өсімдіктер	М.Әуезов. «Көксерек».	Тыңдалым	8.8.3.1, 8.8.6.1
		Айтылым	8.8.4.2, 8.8.5.2
		Оқылым	8.8.1.2, 8.8.6.3
		Жазылым	8.8.1.4, 8.8.5.4
		Тілдік бағдар	8.8. 1.5
Наурыз және әлем халықтарының оны қарсы алу ерекшеліктері	Б. Ж. Бопайұлы. «Қазақы наурызнама» (үзінді).	Тыңдалым	8.8.4.1, 8.8.5.1
		Айтылым	8.8.2.2
		Оқылым	8.8.3.3
		Жазылым	8.8.4.4
		Тілдік бағдар	8.8. 1.5, 8.8.2.5
4 тоқсан (35 сағат)			
«Мәңгілік елдің нұрлы жолы!»	Н. Ә. Назарбаев. «Қазақстан жолы» (үзінді).	Тыңдалым	8.8.3.1, 8.8.4.1
		Айтылым	8.8.2.2, 8.8.3.2
		Оқылым	8.8.3.3, 8.8.4.3
		Жазылым	8.8.2.4, 8.8.3.4
		Тілдік бағдар	8.8.1.5
Қазақстанның айтыс өнері мен сөз мәдениеті	Сүйінбай Аронұлы .«Сүйінбай мен Қатағанның айтысы».	Тыңдалым	8.8.2.1, 8.8.5.1
		Айтылым	8.8.1.2, 8.8.6.2
		Оқылым	8.8.1.3, 8.8.2.3
		Жазылым	8.8.1.4, 8.8.4.4
		Тілдік бағдар	8.8.1.5
Қазақстан - Байқоңыр-Ғарыш	Нұртөре Жүсіп. «Қыран қазақ» (деректі әңгіме).	Тыңдалым	8.8.1.1, 8.8.6.1
		Айтылым	8.8.4.2, 8.8.5.2
		Оқылым	8.5, 8.6
		Жазылым	8.8.5.4
		Тілдік бағдар	8.8.2.5

5) 9-сынып:

Тақырыптар	Көркем шығармалар	Коммуникативтік дағдылар	Оқу мақсаттары
1 тоқсан (45 сағат)			
Қазақ жазуының даму жолы	М.Жұмабаев. «Түркістан».	Тыңдалым	9.9.1.1, 9.9.4.1
		Айтылым	9.9.1.2, 9.9.3.2
		Оқылым	9.9.2.3, 9.9.6.3

		Жазылым	9.9.2.4, 9.9.5.4
		Тілдік бағдар	9.9.1.5
Жолың болсын, жолаушы	М.Мақатаев. «Жолаушы».	Тындалым	9.9.2.1, 9.9.6.1
		Айтылым	9.9.4.2, 9.9.2.2
		Оқылым	9.9.1.3, 9.9.4.3
		Жазылым	9.9.1.4, 9.9.4.4
		Тілдік бағдар	9.9.2.5
Көшпенділер мәдениеті. Қазақтың халық күнтізбесі	І. Есенберлин «Көшпенділер» (үзінді).	Тындалым	9.3, 9.5
		Айтылым	9.9.5.2, 9.9.6.2
		Оқылым	9.9.3.3, 9.9.5.3
		Жазылым	9.9.3.4, 9.9.1.4
		Тілдік бағдар	9.9.2.5
2 тоқсан (40 сағат)			
Заң – қоғамның тірегі	Айбатыр Сейтақ. «Азат елдің ар-намысы – Ата Заң».	Тындалым	9.4, 9.6
		Айтылым	9.3, 9.6
		Оқылым	9.1, 9.6
		Жазылым	9.3, 9.4
		Тілдік бағдар	9.1.1
Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті күні – Тәуелсіз Қазақстанның айбынды мейрамы.	Маралтай Ыбыраев. «Елбасыма».	Тындалым	9.1, 9.3
		Айтылым	9.1, 9.4
		Оқылым	9.2, 9.5
		Жазылым	9.1, 9.5
		Тілдік бағдар	9.9.2.5
Жастар және бұқаралық ақпарат құралдары	Қ.Аманжолов. «Жас дәурен».	Тындалым	9.9.2.1, 9.9.5.1
		Айтылым	9.9.2.2, 9.9.5.2
		Оқылым	9.9.3.3, 9.9.4.3
		Жазылым	9.9.2.3, 9.9.5.4
		Тілдік бағдар	9.9.1.5
3 тоқсан (50 сағат)			
ЭКСПО-2017 – Қазақстан белесі	Н.Ә.Назарбаев. «Тәуелсіздік толғауы».	Тындалым	9.9.1.1, 9.9.3.1
		Айтылым	9.9.3.2, 9.9.5.2
		Оқылым	9.9.1.3, 9.9.6.3
		Жазылым	9.9.1.4, 9.9.4.4
		Тілдік бағдар	9.9.2.5
Биотехнология жаңалықтары	Сахиев Жүніс. «Уақыт қайтарымы».	Тындалым	9.9.2.1, 9.9.5.1
		Айтылым	9.9.3.2, 9.9.4.2
		Оқылым	9.9.3.3, 9.9.4.3
		Жазылым	9.9.2.4, 9.9.5.4
		Тілдік бағдар	9.9.2.5
Болашақ энергия көздері.	Медеу Сәрсеке. «Жетінші толқын».	Тындалым	9.9.4.1, 9.9.6.1
		Айтылым	9.9.1.2, 9.9.4.2
		Оқылым	9.9.2.3, 9.9.5.3
		Жазылым	9.9.3.3, 9.9.2.4
		Тілдік бағдар	9.9.1.5
Алаш идеясы мен қайраткерлері	Ж.Аймауытов «Қартқожа».	Тындалым	9.9.4.1, 9.9.5.1
		Айтылым	9.9.2.2, 9.9.6.2
		Оқылым	9.9.3.3, 9.9.5.3
		Жазылым	9.9.5.4, 9.9.1.4
		Тілдік бағдар	9.9.1.5
4 тоқсан (35 сағат)			
Жаһандық мәселе: демография	Абай. «Адамның кейбір кездері».	Тындалым	9.9.2.1, 9.9.6.1
		Айтылым	9.9.4.2, 9.9.6.2

		Оқылым	9.9.2.3, 9.9.6.3
		Жазылым	9.9.1.4, 9.9.4.4
		Тілдік бағдар	9.9.1.5
Роботтар мен киборгтар әлемі	Ақжан Машанов. «Жер астына саяхат».	Тындалым	9.9.3.1, 9.9.5.1
		Айтылым	9.9.1.2, 9.9.5.2
		Оқылым	9.9.1.3, 9.9.4.3
		Жазылым	9.9.2.4, 9.9.3.4
		Тілдік бағдар	9.9.1.5
Қазақстандағы туризм және экотуризм	І.Жансүгіров. «Жетісу суреттері».	Тындалым	9.9.1.1, 9.9.4.1
		Айтылым	9.9.2.2, 9.9.3.2
		Оқылым	9.9.3.3, 9.9.5.3
		Жазылым	9.9.1.4, 9.9.5.4
		Тілдік бағдар	9.9.2.5

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «13» қараша
№ 668 бұйрығына 6-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 197-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Орыс тілі мен әдебиеті» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасы
(оқыту орыс тілінде емес)**

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. «Орыс тілі мен әдебиеті» оқу пәнінің бағдарламасы оқушы дүниетанымының қалыптасуына, әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени, ғылыми-техникалық, оқу-кәсіптік салаларының ақпаратын қолдануға жағдай жасайды; әлемдік білім беру кеңістігінде бағыт-бағдар табуға көмектеседі. Оқу бағдарламасының мазмұны оқушылардың дәстүрлер мен әдет-ғұрыптарға, өмір сүру салтына, өзінің және өзге халықтардың тарихына көзқарасын кеңейтеді, басқа ұлт өкілдеріне қатысты толерантты қарым-қатынасты тәрбиелейді, жалпы адами құндылықтар туралы жан-жақты түсінік қалыптастырады.

3. «Орыс тілі мен әдебиеті» оқу пәні бойынша оқу бағдарламасының мақсаты оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамытуға ықпал ететін түрлі деңгейдегі тілдік құралдар жүйесін меңгеруге негізделген коммуникативтік дағдыларды қалыптастыру, орыс әдеби тілінің ережелері мен нормаларын, тілдік этика, қарым-қатынас жағдаятына бағытталған сөйлеу әрекетінде тілдік бірліктерді қолдану ережелерін сақтау болып табылады.

4. Оқу бағдарламасы тілдік қызметтің барлық түрлерін: тыңдалым, айтылым, оқылым және жазылымды дамытуға бағытталған.

5. Негізгі орта мектепті бітіргеннен кейін білім алушылар CEFR - шет тілін меңгерудің жалпы еуропалық құзыреті деңгейлеріне сәйкес тілді B1 (ілгері деңгей) деңгейінде еркін меңгеруі қажет.

6. «Орыс тілі мен әдебиеті» оқу пәнінің міндеттері:

1) өмірдің әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени, ғылыми-техникалық, оқу-кәсіптік салаларында қарым-қатынас жасау үшін қажетті тыңдалым, айтылым, оқылым, жазылым дағдыларын дамыту;

2) тілдік жүйенің бірліктері, олардың сәйкестік ережелері, қызмет етуі, орыс тілі нормалары мен ережелеріне сәйкес синтаксистік құрылымын құрастыру дағдылары мен біліктері туралы білім қалыптастыру;

3) алынған ақпаратты талдауға, жинақтауға, бағалауға, түсіндіруге бағытталған терең ойлау дағдыларын қалыптастыру және дамыту;

4) оқылған ақпаратты өңдеу, оқылымның іздеу, таныстыру, зерттеу дағдыларын қалыптастыру;

5) оқылған шығармаға өзінің дәлелді тұжырымын, әр түрлі жанрдағы шығармаларды талдау; шығарма тақырыбы, идеясы мен ерекшеліктері, сюжеті, шығарманың тілдік ерекшеліктері, негізгі эпизодтары, кейіпкерлердің іс-әрекеттерін; жазушы стилінің ерекшелігін; әлемдік әдебиет шығармаларымен және басқа да өнер түрлері шығармаларымен салыстыру дағдысын дамыту;

б) коммуникативтік өзекті лексика мен орыс тілінің фразеологиясынан білім алушылардың сөздік қорын байыту;

7) әр түрлі халықтардың тілі мен мәдениетіне толеранттық қатынас қалыптастыру.

7. Грамматикалық материал әдеби шығармалар негізінде лексикалық тақырыптар контекстінде зерделенеді.

8.

9.

10. 2- тарау. «Орыс тілі мен әдебиеті» пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

8. «Орыс тілі мен әдебиеті» пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағат;

2) 6-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағат;

3) 7-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағат;

4) 8-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағат;

5) 9-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты құрайды.

9. Оқу пәнінің мазмұны сөйлеу әрекетінің және тілдік бірліктерді пайдалану түрлерін қамтитын оқу бөлімдері бойынша ұйымдастырылған.

10. Тарауларды бөлімшелер құрайды, олар сыныптар бойынша күтілетін нәтижелер түрінде оқыту мақсаттарынан тұрады.

11. Оқыту мақсаттары әр бөлімшенің ішінде жүйелі ұйымдастырылған, мұғалімдерге өз жұмысын жоспарлауға және білім алушылардың жетістігін бағалауға, сонымен қатар оқытудың келесі кезеңі туралы ақпарат беруге мүмкіндік береді.

12. «Тыңдалым» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Ауызша хабарламаны/аудио/бейнематериалды түсіну;

2) Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну

3) Көркем туындылардың мазмұнын түсіну;

4) Негізгі ойды анықтау;

5) Мәтін мазмұнын болжау;

6) Сөздік қордың алуан түрлілігі.

13. «Айтылым» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Сөздік қордың әртүрлілігі;
 - 2) Тыңдалған/оқылған мәтінді мазмұндау;
 - 3) Сөздік нормаларды сақтау;
 - 4) Монологтік пікіп құру;
 - 5) Диалогке қатысу;
 - 6) Ауызша пікірді бағалау;
- 14.«Оқылым» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Мәтін мазмұнын түсіну;
- 2) Сөйлеу стильдерін және типтерін анықтау;
- 3) Сұрақтар мен жауаптар тұжырымдау;
- 4) Әртүрлі оқу түрлерін меңгеру;
- 5) Жоспар құру ;
- 6) Көркем туындыларды талдау;
- 7) Әртүрлі ресурстардан ақпарат алу;
- 8) Мәтіндерді салыстырмалы талдау.

15.«Жазылым» келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Әртүрлі жанрлардағы және сөйлеу стильдеріндегі мәтіндер құру;
- 2) Тыңдалған, оқылған және аудиовизуалды материалды жалпылау;
- 3) Ақпаратты әртүрлі формаларда беру;
- 4) Шығармашылық хат;
- 5) Эссе жазу;
- 6) Орфографиялық нормаларды сақтау;
- 7) Тыныс белгілері нормаларын сақтау.

16. «Тілдік бірліктерді пайдалану» келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Сөздердің грамматикалық формаларын пайдалану;
- 2) Синтаксистік құрылымдарды пайдалану.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

17. Оқу мақсаттары кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.4. кодында «6» - сынып, «2.1» - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, «4» - оқу мақсатының реттік саны:

1) айтылым:

Білім алушылар білуі тиіс...					
Бөлімше	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Ауызша хабарламаны /аудио/бейне материалды түсіну	5.1.1.1 мәтіннің тақырыбын анықтап, ұзақтығы 2-3 минуттан артық емес хабарламаның	6.1.1.1 негізгі сөздерді анықтап, ұзақтығы 2-4 минуттан артық емес хабарлама	7.1.1.1 қажетті ақпаратты алып және/немесе оқиғалардың реттілігін анықтап,	8.1.1.1 бөлінген деректерді жалпы контекске біріктіріп, себеп-салдарлық	9.1.1.1 қосалқы мәтінді, пікір айту мақсатын және айтушының оқиғалар мен кейіп-

	жалпы мазмұнын түсіну	ның негізгі ақпаратын түсіну	ұзақтығы 3-5 минуттан артық емес хабарламаны түсіну	байланыстарды анықтап және қорытынды жасап, ұзақтығы 4-6 минуттан артық емес хабарламаның негізгі және егжей-тегжейлі ақпаратын түсіну	керлерге қатынасын анықтап және қорытынды жасап, ұзақтығы 5-8 минуттан аспайтын хабарламаның негізгі және егжей-тегжейлі ақпаратын түсіну
2. Сөздердің лексикалық мағынасын түсіну	5.1.2.1 тұрмыстық және рухани-адамгершілік тақырыптағы сөздердің мағынасын түсіну	6.1.2.1 әлеуметтік-мәдени тақырыптағы сөздердің мағынасын түсіну	7.1.2.1 оқу-білім беру тақырыптағы сөздердің мағынасын түсіну	8.1.2.1 тарихи-мәдени тақырыптағы сөздердің мағынасын түсіну	9.1.2.1 қоғамдық-саяси тақырыптағы сөздердің мағынасын түсіну
3 Көркем туындылардың мазмұнын түсіну	5.1.3.1 ауыз әдебиеті мен әдебиет туындыларын/таныс лексикалық және грамматикалық бірліктерден тұратын бөліктердің негізгі мазмұнын түсіну, тақырыпты анықтау	6.1.3.1 тақырып пен негізгі ойды анықтап, әңгімелердің, поэтикалық туындылардың/таныс лексикалық және грамматикалық бірліктерден тұратын бөліктердің мазмұнын түсіну, кейіпкерлердің немесе лирикалық қаһарманың әрекеттерін сипаттау және бағалау	7.1.3.1 сюжеттік желіні немесе өлеңнің көңіл-күйін анықтап, шағын поэтикалық туындылардың/бөліктердің мазмұнын түсіну	8.1.3.1 сюжет дамуының немесе шиеленістің негізгі сәттерін анықтап, прозалық, драмалық және поэтикалық туындылардың/бөліктердің мазмұнын түсіну	9.1.3.1 автор қаһармандарға, оқиғаларға деген эмоционалдық-бағалық қарым-қатынасын білдіретін сөздерді анықтап, прозалық, драмалық, поэтикалық туындылардың/бөліктердің мазмұнын түсіну
4 Негізгі ойды анықтау	5.1.4.1 сұрақтардың негізінде мәтіннің	6.1.4.1 негізгі сөздердің және сөз тіркес-	7.1.4.1 мәтіннің мазмұнына сүйене	8.1.4.1 авторлық ұстанымды айқындап,	9.1.4.1 мәтіннің құрылымын ескеріп,

	негізгі ойын анықтау	терінің негізінде мәтіннің негізгі ойын анықтау	отырып, мәтіннің негізгі ойын анықтау	мәтіннің негізгі ойын анықтау	мәтіннің негізгі ойын анықтау
5 Мәтін мазмұнын болжау	5.1.5.1 сұрақтар бойынша мәтін мазмұнын болжау	6.1.5.1 негізгі сөздер бойынша мәтін мазмұнын болжау	7.1.5.1 мәтіннің тақырыбы немесе басы бойынша мәтін мазмұнын болжау	8.1.5.1 тыңдалған мәтіннің үзіндісі бойынша мәтін мазмұнын болжау	9.1.5.1 пікірлер негізінде мәтін мазмұнын болжау

2) айтылым:

Білім алушылар білуі тиіс...

Дағдылар	Оқу мақсаттары				
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1 Сөздік қордың алуан түрлілігі	5.2.1.1 синонимдерді, антонимдерді, омонимдерді қамтитын сөздік қорды меңгеру	6.2.1.1 тұрақты тіркес бірліктерін, паронимдерді, кіріктірілген сөздерді қамтитын сөздік қорды меңгеру	7.2.1.1 эмоционалдық-баялған лексиканы, терминдерді қамтитын сөздік қорды меңгеру	8.2.1.1 жалпыгилдік баламаларды ауыстыру үшін жеткілікті сөздік қорды немесе сипаттамалы айналымдарды (перифразаларды) меңгеру	9.2.1.1 тақырыптардың кең шеңбері бойынша тиімді қарымқатынас үшін жеткілікті сөздік қор көлемін меңгеру
2 Тыңдалған/оқылған мәтінді қайта айту	5.2.2.1 мәтіннің негізгі мазмұнын айту	6.2.2.1 мәтінді толық, ішінара мазмұндау	7.2.2.1 мәтінді қысқартудың әртүрлі тәсілдерін пайдаланып, мазмұнын қайта айту	8.2.2.1 мәтіннің мазмұнын шығармашылық толықтырула рмен қайта айту	9.2.2.1 автордың ұстанымын бағалап, проблемалық жағдаятты өзіндік түсінуді көрсете отырып, мәтіннің мазмұнын қайта айту
3 Сөздік нормаларды сақтау	5.2.3.1 орфоэпиялық нормаларды сақтау	6.2.3.1 қайталауларды болдырмай, сәйкесінше сөздерді таңдаумен	7.2.3.1 сөйлеудің әртүрлі бөліктерінің формаларын пайдаланудың морфологиял	8.2.3.1 есімше және көсемше айналымдарын келісу және басқару,	9.2.3.1 сөз сөйлеуге стильге сәйкес келетін лексикалық және синтаксистік

		байланысты лексикалық нормаларды сақтау	ық нормаларын сақтау	қолдану ережелерін қамтитын синтаксистік нормаларды сақтау	бірліктерді қоса отырып, сөйлеу нормаларын сақтау
4 Монологтік сөз құру	5.2.4.1 иллюстрациялардың, комикстердің негізінде пікірлер құру (сипаттау, баяндау)	6.2.4.1 негізгі сөздерге немесе жоспарға сүйеніп, пікір құру (сипаттау, баяндау, талқылау)	7.2.4.1 жеке сезімдері мен бақылауларының негізінде дәлелді пікір құру (сипаттау және/немесе баяндау элементтері бар талқылау)	8.2.4.1 кестелердің, диаграммалардың, сызбалардың негізінде дәлелді пікір құру (сипаттау және/немесе баяндау элементтері бар талқылау)	9.2.4.1 назарды тарту тәсілдерін қолданып және нысаналы аудиторияны ескеріп, пікір құру (талқылау, нандыру)
5 Диалогке қатысу	5.2.5.1 репликаларды дұрыс түсініп және кері байланыс ұсына отырып, диалогке қатысу	6.2.5.1 таңдалған рөлді ескеріп, «айтушы» позициясын «тыңдаушы» позициясына өзгерте отырып, сұрау диалогке қатысу	7.2.5.1 ұсынылған тақырып бойынша пікірлермен алмасып, диалогке қатысу	8.2.5.1 өз көзқарасын дәлелдеп, қоғамдық-маңызды проблемалар бойынша диалогке қатысу	9.2.5.1 әртүрлі көзқарастарды жинақтап және проблеманы шешу жолдарын тұжырымдап, ұсынылған проблема бойынша пікірталасқа қатысу
6 Ауызша пікірді бағалау	5.2.6.1 ұсынылған тақырыпқа/ жағдаятқа сәйкестігі тұрғысынан пікірді (монолог/ диалог) бағалау	6.2.6.1 тірек сөздерге/жоспарға сүйеніп құрылған пікірді (монолог/ диалог) мазмұнның толықтығы тұрғысынан бағалау	7.2.6.1 жеке әсерлерге/ бақылауларға негізделген пікірді (монолог/ диалог) бағалау	8.2.6.1 кестелердің, сызбалардың, диаграммалардың, графиктердің негізінде құрылған пікірді (монолог/диалог) бағалау	9.2.6.1 назарды тарту тәсілдерін пайдаланып және нысаналы аудиторияны ескеріп, пікірді (монолог/ диалог) бағалау

3) оқылым:

Білім алушылар білуі тиіс...					
Дағдылар	Оқу мақсаттары				
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Мәтін	5.3.1.1 негізгі сөздер	6.3.1.1 мәтіннің	7.3.1.1 ақпаратты	8.3.1.1 тұтас және	9.3.1.1 тұтас және

мазұнын түсіну	мен сөз тіркестерін анықтап, мәтіннің жалпы мазмұнын түсіну	тақырыбын, мақсатын немесе мәнін анықтай отырып, негізгі ақпаратты түсіну	жалпыға мәлім, күнделікті білімдерді байланыстыра отырып, тұтас және тұтастай емес мәтіндердің басты және жанама ақпаратын түсіну	тұтас емес мәтіндердің басты, жанама және егжей-тегжейлі ақпаратын түсіну	тұтас емес мәтіндердің басты, жанама және жасырын (астарлы мәтін) ақпаратын түсіну
2. Сөйлеу стильдерін және типтерін анықтау	5.3.2.1 сөйлеу стилі (хаттар, күнделіктер), көркем стиль (өлең, ертегі) мәтіндерінің стилистикалық ерекшеліктерін анықтау; сипатты белгілердің негізінде мәтіннің баяндау типіне тиістілігін анықтау	6.3.2.1 көркем стиль (әңгіме, мысал), ресми-іскери стиль (түсініктеме жазба, қолхат; құттықтау, хабарландыру, жарнама) мәтіндерінің стилистикалық ерекшеліктерін анықтау; сипатты белгілердің негізінде мәтіннің баяндау типіне тиістілігін анықтау	7.3.2.1 публицистикалық стиль (оқиға туралы репортаж, аңдатпа, пікір), ресми-іскери стиль (сенімхат, өтініш, шарт, ресми құттықтау, іскери хат) мәтіндерінің стилистикалық ерекшеліктерін анықтау; сипатты белгілердің негізінде мәтіннің талқылау типіне тиістілігін анықтау	8.3.2.1 публицистикалық стиль (мақала, сұхбат, очерк, үндеу), ресми-іскери стиль (мінездеме, өмірбаян, түйіндеме) мәтіндерінің стилистикалық ерекшеліктерін анықтау; сипатты белгілердің негізінде мәтіннің аралас типке тиістілігін анықтау	9.3.2.1 публицистикалық стиль (проблемалық мақала), ғылыми стиль (аннотация, тезистер, мақала), ресми-іскери стиль (нұсқаулық, ереже, есеп, заң) мәтіндерінің стилистикалық ерекшеліктерін анықтау; сипатты белгілердің негізінде мәтіннің әртүрлі типтерге тиістілігін анықтау
3. Сұрақтар мен жауаптар тұжырымдау	5.3.3.1 мәтіннің мазмұны бойынша сұрақтар тұжырымдау және оларға жауап беру	6.3.3.1 мәтіннің мазмұнын бағалауға бағытталған сұрақтарды тұжырымдау және тақырып және/немесе көтерілетін проблема	7.3.3.1 идеялар, болжамдар шығаруға мүмкіндік беретін проблемалық сұрақтарды тұжырымдау және дәлелдер келтіре отырып,	8.3.3.1 идеялар, түсіндірулер, болжамдар шығаруға мүмкіндік беретін мәтін бойынша проблемалық сұрақтарды тұжырымдау	9.3.3.1 мәтіннің ақпаратын қайта айта отырып сұрақтар тұжырымдау және дерекпен пікірді ажырата отырып, оларға жауап

		бойынша өз пікірін білдіре отырып, сұрақтарға жауап беру	сұрақтарға жауап беру, мәтіннің ақпаратын шынайы өмірден басқа деректермен байланыстыру	және әртүрлі сұрақтар типтеріне жауап беру	беру
4. Әртүрлі оқу түрлерін меңгеру	5.3.4.1 оқу түрлерін меңгеру (таныстыру, түсініктемелі), рөлдер бойынша оқу	6.3.4.1 зерттелмелі және іріктемелі оқуды қоса алғанда, оқу түрлерін пайдалану	7.3.4.1 іздеушілікті қоса алғанда, оқу түрлерін пайдалану	8.3.4.1 талдамалықты қоса алғанда, оқу түрлерін пайдалану	9.3.4.1 оқу түрлерін пайдалану, оқу кезінде сыни ойлау техникаларын меңгеру
5. Жоспар құру	5.3.5.1 тірек сөздер бойынша жоспар құру	6.3.5.1 қарапайым жоспар құру	7.3.5.1 күрделі жоспар құру	8.3.5.1 дәйек сөзді жоспар құру	9.3.5.1 тезистік жоспар құру
6. Көркем туындыларды талдау	5.3.6.1. тақырыпты және негізгі идеяны анықтай отырып, ауыз әдебиеті мен әдебиеттің шағын туындыларының мазмұнын талдау	6.3.6.1 басты және қосалқы кейіпкерлерді, лирикалық қаһарманды бейнелеу ерекшеліктерін анықтап, шағын көлемдегі көркем туындылардың мазмұнын талдау	7.3.6.1 жанрлық ерекшеліктерді және көркем-бейнелеу құралдарын анықтай отырып, көркем туындының мазмұнын талдау (поэтикалық, прозалық)	8.3.6.1 құрылымдық-композициялық ерекшеліктерін анықтай отырып, көркем туындылардың мазмұнын талдау (поэтикалық, прозалық, драмалық)	9.3.6.1 авторлық ұстанымды анықтап және туындының мазмұнын бағалап, көркем туындылардың мазмұнын талдау
7. Әртүрлі ресурстардан ақпарат алу	5.3.7.1 әртүрлі дереккөздерден ұсынылған тақырып бойынша қажетті ақпарат алу	6.3.7.1 алынған мәліметтерді салыстыра отырып, әртүрлі дереккөздерден ұсынылған тақырып бойынша қажетті ақпарат алу	7.3.7.1 қарама-қайшы ақпаратты сәйкестендіріп және анықтап, қажетті ақпарат алу	8.3.7.1 өзектілігін, анықтығын, пайдалылығын және құндылығын анықтай отырып, әртүрлі дереккөздерден ұсынылған тақырып бойынша қажетті ақпарат алу	9.3.7.1 ақпаратты алу және жалпылау, өзіндік пікірді білдіре отырып, алынған мәліметтердің негізінде қорытындылар жасау

8. Мәтіндерді салыстырмалы талдау	5.3.8.1 мәтіндердің мазмұнын және тақырыбын талдау	6.3.8.1 мәтіндердің мазмұнын, идеяларын және құрылымдық ерекшеліктерін салыстыру	7.3.8.1 мәтіндердің мазмұнын, мақсатын және нысаналы аудиторияны салыстыру	8.3.8.1 мазмұнды, тілдік ерекшеліктерді салыстыру	9.3.8.1 мазмұнын талдап, авторлық ұстанымды анықтап, мәтіндерді салыстыру
--------------------------------------	---	---	---	--	--

4) жазылым:

Білім алушылар білуі тиіс...					
Бөлімше	Оқу мақсаттары				
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Әртүрлі жанрлардағы және сөйлеу стильдеріндегі мәтіндер құру	5.4.1.1 сөйлеу және көркем стильдердің элементтерін пайдалана отырып, мәтіндер құру (хат, күнделік, өлең, ертегі)	6.4.1.1 көркем стиль (өлең, ертегі, әңгіме) және ресми-іскери стиль (түсініктеме жазба, қолхат, құттықтау, хабарландыру, жарнама) мәтіндерін құру	7.4.1.1 публицистикалық стиль (оқиға туралы репортаж, аңдатпа, пікір) және ресми-іскери стиль (сенімхат, өтініш, ресми құттықтау, іскери хат) мәтіндерін құру	8.4.1.1. публицистикалық стиль (мақала, сұхбат, очерк, үндеу) және ресми-іскери стиль (мінездеме, өмірбаян, түйіндеме) мәтіндерін құру	9.4.1.1. публицистикалық стиль (проблемалық мақала), ғылыми стиль (аннотация, мақала, тезистер) және ресми-іскери стиль (ереже, есеп, нұсқаулық) мәтіндерін құру
2. Тыңдалған, оқылған және аудиовизуалды материалды жалпылау	5.4.2.1 тыңдалған, оқылған және/немесе аудиовизуалды материалдың негізінде мәтіннің негізгі мазмұнын баяндау	6.4.2.1 тыңдалған, оқылған және/немесе аудиовизуалды материалдың негізінде мәтіннің мазмұнын егжей-тегжейлі баяндау	7.4.2.1 тыңдалған, оқылған және/немесе аудиовизуалды материалдың негізінде мәтіннің мазмұнын сығымдап баяндау	8.4.2.1 тыңдалған, оқылған және/немесе аудиовизуалды материалдың негізінде мәтіннің мазмұнын іріктемелі баяндау	9.4.2.1 тыңдалған, оқылған және/немесе аудиовизуалды материалдың ақпаратын мазмұнын шығармашылық тұрғыдан түсіндіре отырып баяндау
3. Ақпаратты әртүрлі формаларда беру	5.4.3.1 ақпаратты суреттер түрінде ұсыну	6.4.3.1 ақпаратты иллюстрациялар, сюжетті суреттер,	7.4.3.1 ақпаратты кесте, сызба, диаграмма, график түрінде ұсыну	8.4.3.1 ақпаратты соның ішінде кестеден, сызбадан,	9.4.3.1 ақпаратты кестелердің, сызбалардың, диаграммалар-

		комикстер түрінде ұсыну, соның ішінде АКТ пайдалана отырып ұсыну		диаграммада н, графиктен тұратын презентация түрінде ұсыну	дың, графиктердің негізінде есеп, мақала, анықтама түрінде және керісінше ұсыну
4. Шығармашылық хат	5.4.4.1 көркем туындылардың қаһармандарына немесе олардың іс-әрекеттеріне өз қарым-қатынасын эпитеттер мен салыстыруларды пайдалана отырып, әдеби тақырыптарға шығармашылық жұмыстар жазу	6.4.4.1 эпитеттер, салыстырулар және тұрақты тіркестерді пайдаланып, кейіпкер атынан шығармашылық жұмыстар жазу (соның ішінде әдеби тақырыптарға)	7.4.4.1 өзін ұсынылатын жағдайда елестете отырып және эмоционалдық-суреттелген лексиканы, эпитеттерді, салыстыруларды, тұрақты тіркестерді және кейіптеулерді пайдаланып өзіндік сезімдерін сипаттап, шығармашылық жұмыстар жазу (соның ішінде әдеби тақырыптарға)	8.4.4.1 берілген мақсатқа сәйкес белгілі бір рөлді және сөйлеу мінез-құлқын таңдап, эпитеттер, салыстырулар, тұрақты тіркестер, кейіптеулер мен метафоралар пайдаланып, шығармашылық жұмыстар жазу (соның ішінде әдеби тақырыптарға)	9.4.4.1 бейнелеу-көркемдегіш құралдарды пайдаланып, мазмұны бойынша қарама-қайшы болып табылатын шығармашылық жұмыстар (соның ішінде әдеби тақырыптарға), мәтін үзіндісін/үзінділерін жазу
5. Эссе жазу	5.4.5.1 баяндау не сипаттау мәтінінің ерекшеліктерін ескере отырып, берілген басы/соңы бойынша эссе жазу (көлемі 60-80 сөз)	6.4.5.1 баяндау, талқылау, сипаттау мәтінінің ерекшеліктерін ескере отырып, сурет/ тақырып бойынша эссе жазу (көлемі 80-100 сөз)	7.4.5.1 талқылау, баяндау/ сипаттау элементтерімен талқылау мәтінінің ерекшеліктерін сақтай отырып, дәйек сөздердің, мақал-мәтелдердің, қанатты сөздердің негізінде эссе жазу (көлемі 100-120 сөз)	8.4.5.1 талқылау, баяндау/сипаттау элементтерімен талқылау мәтінінің ерекшеліктерін сақтай отырып, автордың ұстанымына өз келісімін/келіспеуін білдіріп, ұсынылған проблема бойынша эссе жазу	9.4.5.1 талқылау, баяндау/сипаттау элементтерімен талқылау мәтінінің ерекшеліктерін сақтай отырып, өз пікірін негіздеп және проблеманы шешу жолдарын ұсынып, ұсынылған проблема бойынша

				(көлемі 120-140 сөз)	эссе жазу (көлемі 140-160 сөз)
6. Орфографиялық нормаларды сақтау	5.4.6.1 екпін түспейтін септік жалғауларын дұрыс жазу	6.4.6.1 екпінсіз етістік жалғауларын дұрыс жазу	7.4.6.1 сөздердің әртүрлі бөліктерінде дауысты және дауызсыздарды, дефис арқылы сөздерді дұрыс жазу	8.4.6.1 -МА/-МЕ жалғауын әртүрлі сөздермен дұрыс жазуды таңдау	9.4.6.1 жалғауларды дұрыс жазу
7. Тыныс белгілері нормаларын сақтау	5.4.7.1 қаратпа және бірыңғай мүшелері бар жай сөйлемдердің тыныс белгілерін қолдану	6.4.7.1 төл және төлеу сөзі бар сөйлемдерде тыныс белгілерін қолдану	7.4.7.1 кірме сөздері және құрылымдары бар сөйлемдерде тыныс белгілерін қолдану	8.4.7.1 оқшау сөйлем мүшелері бар сөйлемдерде тыныс белгілерін қолдану	9.4.7.1. құрмалас сөйлемдерде тыныс белгілерін қолдану

5) тілдік бірліктерді пайдалану:

Білім алушылар білуі тиіс...					
Бөлімше	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Сөздердің грамматикалық формаларын пайдалану	5.5.1.1. зат есімдердің, сын есімдердің, сан есімдердің, есімдіктердің септік формаларын құру; 5.5.1.2 саны, септігі бойынша дұрыс келісе отырып, зат есімдер мен сын есімдерді, есімдіктердің, реттік сан есімдерді пайдалану	6.5.1.1. зат есімдерді келісімді анықтауыш тар ретінде пайдалану, етістікті зат есімдер, сын есімдер	7.5.1.1. жинақтық, заттық және абстрактілі зат есімдерді, әртүрлі салыстыру дәрежесіндегі сын есімдер мен үстеулерді пайдалану	8.5.1.1. сәйкесінше формаларда күрделі зат есімдерді, сын есімдерді, үстеулерді пайдалану	9.5.1.1. сәйкесінше формаларда зат есімдерді, сын есімдерді, үстеулерді пайдалану (соның ішінде басқа сөйлеу бөліктерінен құрылған)
	5.5.1.3 тәуелді сөздері бар етістіктерді қажетті формаларда пайдалану	6.5.1.2 өздік етісті пайдалану	7.5.1.2 қарым-қатынас жағдайына сәйкес келетін етістіктің аяқталған және	8.5.1.2 қозғалыс етістіктерін пайдалану, 8.5.1.3. ырықты және ырықсыз есімше	9.5.1.2 етістіктерді сәйкесінше формаларда пайдалану

			аяқталмаған түрін шартты, ашық және бұйрық райда қолдану	жасау, 8.5.1.4. аяқталған және аяқталмаған түрдегі көсемше жасау	
	5.5.1.4 көлемді белгілеу үшін сан есімдерді пайдалану	6.5.1.3 бөлшек және жинақтық сан есімдерді әр түрлі формаларда, көлемді белгілеу үшін белгісіз есімдіктер мен үстеулерді пайдалану	7.5.1.3 құрама сан есімдерді сәйкесінше формаларда пайдалану	8.5.1.5 күрделі сан есімдерді сәйкесінше формаларда пайдалану	9.5.1.3 сан есімдерді сәйкесінше формаларда пайдалану
2. Синтаксистік құрылымдарды пайдалану	5.5.2.1 модальды мәнді және адамның әртүрлі күйлерін білдіретін жақсыз құрылымдарды пайдалану	6.5.2.1 белсенді және енжар құрылымдарды пайдалану	7.5.2.1 кірме құрылымдармен және біртекті мүшелермен күрделендірілген жай сөйлемдерді пайдалану	8.5.2.1 есімшелерді пайдалану және оларды синонимдік құрылымдармен ауыстыру	9.5.2.1 ауызша және жазбаша қарым-қатынас жағдайына сәйкес келетін жай және құрмалас сөйлемдерді пайдалану
	5.5.2.2. өзінің пікірін, күмәнін, өтінішін, сенімділігін/келісімін/келіспеушілігін, әңгімелесушінің пікірін білдіруге бағыттау үшін қажетті синтаксистік құрылымдарды пайдалану	6.5.2.2. анықтауыш, түсіндірмелі, мезгіл, мақсат, себеп-салдарлық қарым-қатынасты білдіретін жай және құрмалас сөйлемдерді пайдалану	7.5.2.2. шартты, қарсылықты, салыстырмалы қарым-қатынасты білдіретін құрмалас сөйлемдерді пайдалану	8.5.2.2. көсемшелерді пайдалану және оларды синонимдік құрылымдармен ауыстыру	
		6.5.2.3. төл және төлеу сөзді пайдалану			

20. Осы оқу бағдарламасы қосымшада берілген негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған «Орыс тілі және әдебиеті» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-9-сыныптарына арналған
«Орыс тілі және әдебиеті» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Орыс тілі және әдебиеті» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасын жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1) 5-сынып:

Тақырып	Оқылатын көркем туындылар (таңдау бойынша)	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
Климат және табиғат	Н.А.Некрасов «Мазай ата және қояндар» М.Ю. Лермонтов «Найзағай» С.Есенин «Дауыл», Ф.Тютчев «Көктемгі күркіреу», «Қыс еріксіз ашуланбауда», «Жел туралы ертегі» («Жаңа ертегілер» циклінен)	Тыңдалым	5.3., 5.4.
		Айтылым	5.1., 5.3.
		Оқылым	5.1., 5.3.
		Жазылым	5.1., 5.3.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	5.1.1.1., 5.1.1.2.
Отбасы	Г. Д. Гребеншиков «Қуғыншы» очерктер циклінен үзінді («Осындай аралы отбасылар бар...») «Дана әке» орыс ертегісі «Бөшке туралы ертегі» болгар ертегісі М. Скребцова «Ана жүрегі»	Тыңдалым	5.1. 5.2.
		Айтылым	5.4., 5.5.
		Оқылым	5.5., 5.6.
		Жазылым	5.1., 5.6., 5.7.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	5.1.2., 5.1.3.
2-тоқсан			
Құндылықтар: достық және махаббат	Балаларға арналған достық туралы өлеңдер С.Михалков «Жолдасым екеуіміз доспыз» Г.Боргуль «Құрбы Маша» Я.Дубенская «Біз әртүрліміз» Н.Бичурина «Кімнің саңырауқұлағы?» В.Бережная «Менің	Тыңдалым	5.3., 5.5.
		Айтылым	5.1., 5.5.
		Оқылым	5.2., 5.4
		Жазылым	5.1., 5.5., 5.7.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	5.1.2., 5.2.

	достарым көп» О.Чекашова «Менің досым» Ю.Белоусова «Достық – бұл тарту»		
Мен өскенде кім боламын	В.Маяковский «Кім боламын?» Дж.Родари «Кәсіптердің иісі қандай?»	Тыңдалым	5.1., 5.4.
		Айтылым	5.1., 5.3., 5.4.
		Оқылым	5.3., 5.5., 5.6.
		Жазылым	5.3., 5.6.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	5. 1.1.1.
3-тоқсан			
Өмір және шығармашылық	Г.Ветрова Суретшілер туралы әңгімелер циклі «Әли ұста» қазақ халық ертегісі	Тыңдалым	5.1., 5.2.
		Айтылым	5.1., 5.3.
		Оқылым	5.1., 5.6., 5.7., 5.8.
		Жазылым	5.3., 5.6.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	5. 1.1.1.
Киім-кешек мәдениеті	И.Т.Тургенев «Бежин шалғайы» (үзінді)	Тыңдалым	5.4.
		Айтылым	5.2., 5.5.
		Оқылым	5.2., 5.7.
		Жазылым	5.1., 5.5.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	5. 1.1.2., 5. 1.2.
Қиял-ғажайып әлемі	Б.Заходер «Менің қиялым», Л.Кэрролл «Алиса таңғажайыптар елінде» (туындыдан үзінділер)	Тыңдалым	5.3., 5.5.
		Айтылым	5.4., 5.6.
		Оқылым	5.3., 5.5.
		Жазылым	5.2., 5.4., 5.7.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	5. 2.1.
4-тоқсан			
Біз спортты таңдаймыз	В.Львовский «Жаттығу туралы ән» В.Гольшкин «Қақпашы» В. Донникова «Мүз айдынында» В. Голявкин «Кез келген істе жұмыс істеу керек»	Тыңдалым	5.5.
		Айтылым	5.1., 5.3., 5.5.
		Оқылым	5.2., 5.3., 5.5., 5.6., 5.8.
		Жазылым	5. 1., 5.4.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	5. 1.2.
Демалыс және	Татьяна Лило «Демалыс»	Тыңдалым	5.2., 5.4.

тынығу	Тамара Крюкова «Хрусталь кілті» (туындыдан үзінді, 48-ші бөлім «Ерікті қала туралы аңыз») Саша Черный «Жазда»	Айтылым	5.4., 5.6.
		Оқылым	5.1., 5.4.
		Жазылым	5.2., 5.6..
		Тілдік бірліктерді пайдалану	5. 2.

2) 6-сынып:

Тақырып	Оқылатын көркем туындылар (таңдау бойынша)	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқу мақсаттары
1-тоқсан			
Адамның мінез-құлқы және сыртқы келбеті	Валентина Осеева «Оны кім жазады?» Бақыт Қайырбеков. «Достар» циклінен өлеңдер И.А. Крылов «Қарға және түлкі» А.Ж.Орехов «Хамелеон» Ш.Айтматов «Кішкентай сарбаз»	Тыңдалым	6.1., 6.4
		Айтылым	6.1., 6.3.
		Оқылым	6.1., 6.3.
		Жазылым	6.1., 6.3.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	6 1.1., 6 1.2.
Бізді қоршаған әлем: жануарлар және өсімдіктер	Леонид Вертель «Тұтқын» И. Крылов «Қарға және түлкі»	Тыңдалым	6.2., 6.3.
		Айтылым	6.4., 6.5.
		Оқылым	6.5., 6.6.
		Жазылым	6.6., 6.7.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	6 2.3.
2-тоқсан			
Климат: ауа райы және жыл мезгілдері	К. Д. Ушинский «Жаз» К.Ушинский. «Барлаудағы аралар» С.Маршак «Он екі ай» ертегісі Ф.Тютчев «Сиқыршы қыс» С.Есенин «Қыс»	Тыңдалым	6.1., 6.2.
		Айтылым	6.1., 6.2., 6.4.
		Оқылым	6.1., 6.2., 6.4.
		Жазылым	6.1., 6.3., 6.6.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	6 1.1., 6 1.2.
Әлем ғажаптары	Роберт Стайн «Фараон мазарының қарғысы» балалар детективі (үзінділер) Марат Жұмағазиев «Әлемнің жеті кереметі» өлеңі	Тыңдалым	6.3., 6.5.
		Айтылым	6.5., 6.6.
		Оқылым	6.5., 6.6.
		Жазылым	6.2., 6.5., 6.7.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	6 2.2.

3-тоқсан			
Ежелгі және қазіргі заманғы өркениеттер	К.Булычев «Жүз жыл бұрын» (туындыдан үзінділер) Атлантида туралы мифтер А.Р. Беляев «Атлантидадан шыққан соңғы адам»	Тыңдалым	6.1., 6.2.
		Айтылым	6.1., 6.2.
		Оқылым	6.1., 6.2., 6.6.
		Жазылым	6.1., 6.2.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	6 1.3.
Тіл және қарым-қатынас	Г. Тукай «Туған тіл» К. Бальмонт «Тіл, біздің керемет тіл» И. Бунин «Сөз» И. С. Тургенев «Орыс тілі»	Тыңдалым	6.3.
		Айтылым	6.3., 6.4.
		Оқылым	6.3., 6.4., 6.5.
		Жазылым	6.3., 6.4., 6.5.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	6 1.2.
Қаһармандар және қаскүнемдер: шындық және ойдан шығарылған оқиғалар	Г. Андерсен «Қар патшайымы» О.Генри «Қызыл нәсілділер көсемі»	Тыңдалым	6.4., 6.5.
		Айтылым	6.5., 6.6.
		Оқылым	6.7., 6.8.
		Жазылым	6.6., 6.7.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	6 2.1.
4-тоқсан			
Астрономия: ғаламшарлар және жолсеріктер	ай және Күн туралы мифтер С.Цыганков «Жер ғаламшары» ғарыш кемесі туралы (өлеңмен және прозамен)	Тыңдалым	6.4., 6.5.
		Айтылым	6.1., 6.3., 6.4.
		Оқылым	6.1., 6.3., 6.4.
		Жазылым	6.2., 6.4.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	6 1.2.
Адам және заманауи техникалық құрылғылар	Н. Носов «Телефон»	Тыңдалым	6.2.
		Айтылым	6.5., 6.6.
		Оқылым	6.2., 6.5., 6.6., 6.8.
		Жазылым	6.5., 6.6.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	6 2.2.

3) 7-сынып:

Тақырып	Оқылатын туындылар бойынша)	көркем (таңдау	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқу мақсаттары
1-тоқсан				
Саяхат және көрікті жерлер	Д.Свифт «Гулливердің саяхаты»		Тыңдалым	7.1., 7.4.
			Айтылым	7.3., 7.5.
			Оқылым	7.3., 7.6.
			Жазылым	7.1., 7.7.
			Тілдік бірліктерді пайдалану	1.2.
Ыстық және суық: ел және тіршілік салты	Г.Скребицкий «Төрт суретші» А.Құнанбаевтың «Жыл мезгілдері» өлеңі И.А.Бунин «Жапырақ түсуі» К. Паустовский «Күз»		Тыңдалым	7., 7.3.
			Айтылым	7.1., 7.4.
			Оқылым	7.1., 7.5.
			Жазылым	7.3., 7.6.
			Тілдік бірліктерді пайдалану	7.1.1., 2.1.
2-тоқсан				
Мәдениет: мінез-құлық және тұлға	«Сыртқы және ішкі сұлулық» өсиет әңгімесі Л.Толстой «Кавказ тұтқыны» Н.Заболоцкий «Сүйкімсіз қыз», «Адам беттерінің әдемілігі туралы»		Тыңдалым	7.1., 7.3.
			Айтылым	7.1., 7.2., 7.5.
			Оқылым	7.1., 7.5., 7.6.
			Жазылым	7.2., 7.5., 7.7.
			Тілдік бірліктерді пайдалану	7.1.2.
Салауатты өмір салты: спорт және тағам	Д.Федюкин «Салауатты өмір салты туралы баллада» В.Высоцкий «Таңғы гимнастика»		Тыңдалым	7.2., 7.5.
			Айтылым	7.4., 7.6.
			Оқылым	7.2., 7.4.
			Жазылым	7.1., 7.3., 7.6.
			Тілдік бірліктерді пайдалану	7.2.1.
3-тоқсан				
Жаңа жылды, Наурызды және Рождествоны атап өту дәстүрі	Н.В.Гоголь «Рождество алдындағы түн»		Тыңдалым	7.1., 7.3.
			Айтылым	7.1., 7.5.
			Оқылым	7.1., 7.5., 7.8.
			Жазылым	7.3., 7.5.
			Тілдік бірліктерді пайдалану	7.2.2.
Хобби және бос уақыт	Е.Шварц «Жоғалған уақыт туралы ертегі»		Тыңдалым	7.4., 7.5.
			Айтылым	7.2., 7.3.
			Оқылым	7.3., 7.4., 7.7.
			Жазылым	7.2., 7.4.
			Тілдік бірліктерді пайдалану	7.1.3., 7.2.2.

Музыка біздің өмірімізде	М.Қабанбаев «Арыстан, мен және виолончель» В.А.Короленко «Соқыр музыкант»	Тыңдалым	7.2.
		Айтылым	7.4., 7.6.
		Оқылым	7.2., 7.6.
		Жазылым	7.1., 7.6., 7.7.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	7.2.2.
4-тоқсан			
Жеңіс күні: біз неліктен есте сақтауымыз керек	А.А.Бек «Волоколам тас жолы» Б.Момышұлы «Артымызда - Мәскеу» Қ. Қайсенов «Жаудың тылында» Р.Ғамзатов «Тырмалар» Мұса Жәліл «Тағылық»	Тыңдалым	7.4., 7.5.
		Айтылым	7.1., 7.3., 7.4.
		Оқылым	7.3., 7.4., 7.6.
		Жазылым	7.2., 7.4.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	7.1.2., 7.2.2.
Жастар мәдениеті: Интернет және әлеуметтік желілер		Тыңдалым	7.2.
		Айтылым	7.5., 7.6.
		Оқылым	7.1., 7.2., 7.5., 7.8.
		Жазылым	7.5., 7.6.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	7.2.1., 7.2.2.

4) 8-сынып:

Тақырып	Оқылатын туындылар бойынша)	көркем (таңдау)	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқу мақсаттары
1-тоқсан				
Отбасы және жасөспірім	«Сиқырлы тиын» өсиет әңгімесі Туве Янсон «Көрінбейтін бала» А. Құнанбаев «Қара сөздер» жиырма бесінші сөз		Тыңдалым	8.1., 8.2.
			Айтылым	8.1., 8.3.
			Оқылым	8.1., 8.3.
			Жазылым	8.1., 8.6.
			Тілдік бірліктерді пайдалану	8.1.1., 8.1.2.2.
Спорт және демалыс			Тыңдалым	8.3., 8.4.
			Айтылым	8.4., 8.5.
			Оқылым	8.5., 8.6.
			Жазылым	8.3., 8.7.
			Тілдік бірліктерді пайдалану	8.2.1.

2-тоқсан			
Еңбек әлемі	Н.А. Заболоцкий «Жан дүниенің еріншектігіне жол берме»	Тыңдалым	8.1., 8.3.
		Айтылым	8.1., 8.2., 8.5.
		Оқылым	8.1., 8.5., 8.6.
		Жазылым	8.2., 8.5., 8.7.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	8. 1.2.3.
Ғарыш	О. Түлейменов «Жер, адамға тағзым ет» Р. Брэдбери «Жасыл таң» И.Ефремов «Жұлдызды кемелер»	Тыңдалым	8.2., 8.5.
		Айтылым	8.4., 8.6.
		Оқылым	8.2., 8.4.
		Жазылым	8.1., 8.3., 8.6.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	8. 2.2.
3-тоқсан			
Биоалуандылық және жойылу	О.О. Сүлейменов. «Белтіріктер» өлеңі	Тыңдалым	8.1., 8.3.
		Айтылым	8.1., 8.5.
		Оқылым	8.1., 8.5., 8.8.
		Жазылым	8.3., 8.5.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	8. 1.2.1, 8. 1.3.
Су – тіршілік көзі	Янка Мавр «Су баласы» П.Н.Васильев «Ертіс»	Тыңдалым	8.4., 8.5.
		Айтылым	8.2., 8.3.
		Оқылым	8.3., 8.4., 8.7.
		Жазылым	8.2., 8.4.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	8. 2.1.
Тағам		Тыңдалым	8.2.
		Айтылым	8.4., 8.6.
		Оқылым	8.2., 8.6.
		Жазылым	8.1., 8.6., 8.7.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	8. 2.2.
4-тоқсан			
Өнер күші	«Шындық және шынайы өнер туралы өсиет әңгіме»	Тыңдалым	8.4., 8.5.
		Айтылым	8., 8.3., 8.4.
		Оқылым	8.1., 8.3., 8.4.
		Жазылым	8.2., 8.4.
		Тілдік бірліктерді	8. 1.2.1.

		пайдалану	
Ғылыми жаңалықтар және технологиялар	Е.Т. Вельтистов «Электрониктің қызықты оқиғалары»	Тыңдалым	8.2.
		Айтылым	8.5., 8.6.
		Оқылым	8.2., 8.5., 8.6., 8.8.
		Жазылым	8.1., 8.6., 8.7.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	8. 2.1., 8. 2.2.

5) 9-сынып:

Тақырып	Оқылатын туындылар бойынша)	көркем (таңдау	Сөйлеу әрекетінің түрлері	Оқу мақсаттары
1-тоқсан				
Әлем халықтарының мәдениеті	Ш.Айтматов «Ғасырдан да ұзақ күн» («Мәңгірт туралы аңыз» үзіндісі) А.Құнанбаев «Қара сөздер» Ю. Герт «Соңы бақытты мұңды оқиға» М. Шаханов «Төрт ана»	Тыңдалым	9.1., 9.4.	
		Айтылым	9.3., 9.5.	
		Оқылым	9.3., 9.6.	
		Жазылым	9.1., 9.7.	
		Тілдік бірліктерді пайдалану	9. 1.1.	
Жер ғаламшарының табиғи ресурстары	К.Паустовский «Мещёр өңірі» (үзінділер) Ш.Айтматов «Жан пид» (үзінді) В.Распутин «Анамен қоштасу» (үзінді)	Тыңдалым	9.2., 9.3.	
		Айтылым	9.1., 9.4.	
		Оқылым	9.1., 9.5.	
		Жазылым	9.3., 9.6.	
		Тілдік бірліктерді пайдалану	9. 2.1.	
2-тоқсан				
Тарих және тұлға	В.А.Короленко «Парадокс» А.С.Пушкиннің «Капитан қызы» повесі	Тыңдалым	9.1., 9.3.	
		Айтылым	9.1., 9.2., 9.5.	
		Оқылым	9.1., 9.5., 9.6.	
		Жазылым	9.2., , 9.5., 9.7.	
		Тілдік бірліктерді пайдалану	9. 1.2., 9. 2.1.	
Шындық және қиял	Ш.Т. Айтматов «Мүйізді бұғы ана туралы аңыз» («Ақ кеме») Р.Брэдбери «барлық жаз бір күнде»	Тыңдалым	9.2., 9.5.	
		Айтылым	9.4., 9.6.	
		Оқылым	9.2., 9.4.	
		Жазылым	9.1., 9.3., 9.6.	
		Тілдік бірліктерді пайдалану	9. 1.2., 9. 2.1.	
3-тоқсан				
Әкелер мен балалар: ұрпақтар диалогі және шиеленісі	У.Шекспир «Ромео мен Джульетта» К.А.Паустовский «Телеграмма»	Тыңдалым	9.1., 9.3.	
		Айтылым	9.1., 9.5.	
		Оқылым	9.1., 9.5., 9.8.	
		Жазылым	9.3., 9.5.	

		Тілдік бірліктерді пайдалану	9. 1.3., 9. 2.1.
Жастар және бұқаралық ақпарат құралдары		Тыңдалым	9.4., 9.5.
		Айтылым	9.2., 9.3.
		Оқылым	9.3., 9.4., 9.7.
		Жазылым	9.2., 9.4.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	9. 1.3.
Жаһандану		Тыңдалым	9.2.
		Айтылым	9.4., 9.6.
		Оқылым	9.2., 9.6.
		Жазылым	9.1., 9.6., 9.7.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	9. 2.1.
4-тоқсан			
Шындық және қиял	Ш.Т. Айтматов «Мүйізді бұғы ана туралы аңыз» («Ақ кеме») Р.Брэдбери «Барлық жаз бір күнде» Б.Примочкин «Айналмақ»	Тыңдалым	9.2.
		Айтылым	9.1., 9.3., 9.4.
		Оқылым	9.1., 9.3., 9.4.
		Жазылым	9.1., 9.6., 9.7.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	9 1.2.
Заң және қылмыс	Уильям Голдинг «Шыбындардың әміршісі» (үзінділер)	Тыңдалым	9.4., 9.5.
		Айтылым	9.5., 9.6.
		Оқылым	9.2., 9.5., 9.6., 9.8.
		Жазылым	9.2., 9.4.
		Тілдік бірліктерді пайдалану	9. 2.1.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «23» *сәуір*
№ *668* бұйрығына 7-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 198-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9 сыныптарына арналған
«Ағылшын тілі» пәні бойынша үлгілік оқу бағдарламасы**

Chapter 1. General provisions

1. The Study program is developed in accordance with the State compulsory standard of secondary-level education (elementary, basic secondary and general secondary education) approved by decision of the Government Resolution of the Republic of Kazakhstan dated 23 August, 2012 №1080.

2. The importance of the subject is determined by the fact that it is the language of communication, science, business, tourism and sport. A knowledge of English can:

- 1) increase learners' confidence in communicating in different situations;
- 2) give learners access to higher education in Kazakhstan and abroad;
- 3) allows students to continue professional education in Kazakhstan and abroad;
- 4) broaden learners' access to news and information currently distributed in English;
- 5) allow learners to access English language literary works in their original form;
- 6) enable learners to represent Kazakhstan in both Kazakhstan and overseas;
- 7) become lifelong learners, building on skills, learning strategies and knowledge learned in school.

3. The English curriculum aims to develop learners who gain the low-mid B1 level of language skills through the following:

- 1) varied tasks which foster analysis, evaluation and creative thinking;
- 2) exposure to a wide variety of spoken and written sources;

Chapter 2. Organization of the content of the subject of "The English language"

4. In the study of the subject "The English language"

- 1) in the 5th grade have 3 hours a week, 102 hours a year;
- 2) in the 6th grade - 3 hours a week, 102 hours a year;

3) in the 7th grade - 3 hours a week, 102 hours a year;

4) in the 8th grade - 3 hours a week, 102 hours a year;

5) in the 9th grade - 3 hours a week, 102 hours a year.

5. The content of the subject. This is the substantive knowledge of the programme and comprises what we know in the subject and how we gain that knowledge. Knowledge in the subject is organised into strands of learning. Strands are further broken down into sub-strands, which will be at the level of a skill or topic, knowledge or understanding. Sub-strands, when expressed as grade-related expectations, form the learning objectives for a subject.

6. The learning objectives demonstrate the progression within each sub-strand allowing teachers to plan and assess, sharing with learners the next steps they should take.

7. Strand 1: Content. Learners develop skills needed for success in a range of academic subjects such as using speaking and listening skills to solve problems, organising information clearly for others and developing intercultural awareness through reading and discussion.

8. Strand 2: Listening. Learners learn to understand and respond to a wider range of short and extended text types on curricular and familiar topics. Learners develop the ability to understand, with some support, the main idea in extended talks spoken distinctly at a moderate pace on a range of general and curricular topics.

9. Strand 3: Speaking. Learners develop the ability to ask general and more complex questions to clarify meaning and acquire, compare or evaluate knowledge. Learners develop the ability to communicate meaning clearly at sentence and discourse level when speaking in pairs, groups or whole class interaction on a range of general and curricular topics.

10. Strand 4: Reading. Learners develop the ability to understand the gist and details in a wide variety of fiction and non-fiction text types of a medium length. Learners develop the ability to deduce meaning from context in texts on a range of general familiar and curricular topics.

11. Strand 5: Writing. Learners develop the ability to plan, draft, and layout and edit texts using a wider range of high-frequency vocabulary, with an appropriate level of grammatical and lexical accuracy and correct punctuation.

12. Strand 6: Use of English. Learners learn to express themselves using a good lexical range and variety of language with a generally high degree of accuracy. Learners develop the ability to use a range of past, present and future forms and a wider range of modals.

Chapter 3. Learning objectives system

13. Education aims in the programme are presented by the codes. The first number in the code is a grade, the second one is the number of the aim.

14. 1) strand 1 «content»:

Grade 5	Grade	Grade 7	Grade 8	Grade 9
Mid-high A1	High A1	Low-mid A2	Mid-high A2	Low-mid B1
5.1 use speaking and listening skills to solve problems creatively and cooperatively in groups	6.1 use speaking and listening skills to solve problems creatively and cooperatively in groups	7.1 use speaking and listening skills to solve problems creatively and cooperatively in groups	8.1 use speaking and listening skills to solve problems creatively and cooperatively in groups	9.1 use speaking and listening skills to solve problems creatively and cooperatively in groups
5.2 use speaking and listening skills to provide sensitive feedback to peers	6.2 use speaking and listening skills to provide sensitive feedback to peers	7.2 use speaking and listening skills to provide sensitive feedback to peers	8.2 use speaking and listening skills to provide sensitive feedback to peers	9.2 use speaking and listening skills to provide sensitive feedback to peers
5.3 respect differing points of view	6.3 respect differing points of view	7.3 respect differing points of view	8.3 respect differing points of view	9.3 respect differing points of view
5.4 evaluate and respond constructively to feedback from others	6.4 evaluate and respond constructively to feedback from others	7.4 evaluate and respond constructively to feedback from others	8.4 evaluate and respond constructively to feedback from others	9.4 evaluate and respond constructively to feedback from others
5.5 use feedback to set personal learning objectives	6.5 use feedback to set personal learning objectives	7.5 use feedback to set personal learning objectives	8.5 use feedback to set personal learning objectives	9.5 use feedback to set personal learning objectives
5.6 organise and present information clearly to others	6.6 organise and present information clearly to others	7.6 organise and present information clearly to others	8.6 organise and present information clearly to others	9.6 organise and present information clearly to others
5.7 develop and sustain a consistent argument when speaking or writing	6.7 develop and sustain a consistent argument when speaking or writing	7.7 develop and sustain a consistent argument when speaking or writing	8.7 develop and sustain a consistent argument when speaking or writing	9.7 develop and sustain a consistent argument when speaking or writing
5.8 develop intercultural awareness through reading and discussion	6.8 develop intercultural awareness through reading and discussion	7.8 develop intercultural awareness through reading and discussion	8.8 develop intercultural awareness through reading and discussion	9.8 develop intercultural awareness through reading and discussion
5.9	6.9	7.9	8.9	9.9

use imagination to express thoughts, ideas, experiences and feelings	use imagination to express thoughts, ideas, experiences and feelings	use imagination to express thoughts, ideas, experiences and feelings	use imagination to express thoughts, ideas, experiences and feelings	use imagination to express thoughts, ideas, experiences and feelings
5.10 use talk or writing as a means of reflecting on and exploring a range of perspectives on the world	6.10 use talk or writing as a means of reflecting on and exploring a range of perspectives on the world	7.10 use talk or writing as a means of reflecting on and exploring a range of perspectives on the world	8.10 use talk or writing as a means of reflecting on and exploring a range of perspectives on the world	9.10 use talk or writing as a means of reflecting on and exploring a range of perspectives on the world

2) strand 2 «listening»:

Grade 5	Grade 6	Grade 7	Grade 8	Grade 9
Mid-high A1	High A1	Low-mid A2	Mid-high A2	Low-mid B1
5.1 understand an increasing range of classroom instructions	6.1 understand a sequence of supported classroom instructions	7.1 understand with limited support the main points of extended talk on a range of general and curricular topics	8.1 understand with little or no support the main points in extended talk on a wide range of general and curricular topics	9.1 understand the main points in unsupported extended talk on a wide range of general and curricular topics
5.2 understand simple questions which ask for personal information	6.2 understand an increasing range of supported basic questions which ask for personal information	7.2 understand with some support the detail information in extended talk on a limited range of general and curricular topics	8.2 understand with little or no support most specific information in extended talk on a wide range of general and curricular topics	9.2 understand specific information in unsupported extended talk on a wide range of general and curricular topics
5.3 understand without any support simple questions on an increasing range of general and some curricular topics	6.3 understand an increasing range of supported basic questions on general and curricular topics	7.3 understand more complex supported questions on a growing range of general and curricular topics	8.3 understand with little or no support most of the detail of an argument in extended talk on a wide range of general and curricular topics	9.3 understand the detail of an argument in unsupported extended talk on a wide range of general and curricular topics
5.4 understand the main points of supported	6.4 understand the main points of supported	7.4 understand with limited support some of the	8.4 understand with little or no support most of	9.4 understand implied meaning in unsupported

extended talk on a range of general and curricular topics	extended talk on a range of general and curricular topics	implied meaning in extended talk on a range of general and curricular topics	the implied meaning in extended talk on a wide range of general and curricular topics	extended talk on a wide range of general and curricular topics
5.5 understand most specific information and detail of short, supported talk on a wide range of familiar topics	6.5 understand most specific information and detail of short, supported talk on a wide range of general and curricular topics	7.5 recognise the opinion of the speaker(s) in supported extended talk on a range of general and curricular topics	8.5 recognise the opinion of the speaker(s) with little or no support in extended talk on a wide range of general and curricular topics	9.5 recognise the attitude or opinion of the speaker(s) in unsupported extended talk on a wide range of general and curricular topics
5.6 deduce meaning from context in short, supported talk on an increasing range of general and curricular topics	6.6 deduce meaning from context in short, supported talk on an increasing range of general and curricular topics	7.6 deduce meaning from context in supported extended talk on a range of general and curricular topics	8.6 deduce meaning from context with little or no support in extended talk on a wide range of general and curricular topics	9.6 deduce meaning from context in unsupported extended talk on a wide range of general and curricular topics
5.7 recognise the opinion of the speaker(s) in basic, supported talk on an increasing range of general and curricular topics	6.7 recognise the opinion of the speaker(s) in basic, supported talk on an increasing range of general and curricular topics	7.7 begin to recognise typical features at word, sentence and text level of a limited range of spoken genres	8.7 begin to recognise typical features at word, sentence and text level of a limited range of spoken genres	9.7 recognise typical features at word, sentence and text level of a range of spoken genres
5.8 understand short, supported narratives on an increasing range of general and some curricular topics	6.8 understand supported narratives, including some extended talk, on an increasing range of general and curricular topics	7.8 understand supported narratives including some extended talk, on a range of general and curricular topics	8.8 understand extended narratives on a range of general and curricular topics	9.8 recognise inconsistencies in argument in extended talk on a range of general and curricular subjects

3) strand 3 «speaking»:

Grade 5	Grade 6	Grade 7	Grade 8	Grade 9
Mid-high A1	High A1	Low-mid A2	Mid-high A2	Low-mid B1
5.1 make basic statements	6.1 provide basic information about	7.1 provide basic information about	8.1 use formal and informal	9.1 use formal and informal

which provide information on an increasing range of general and some curricular topics	themselves and others at sentence level on an increasing range of general topics	themselves and others at discourse level on a range of general topics	registers in their talk on a limited range of general and curricular topics	language registers in their talk on a range of general and curricular topics
5.2 ask questions to find out about present and possibly past experiences on an increasing range of general and some curricular topics	6.2 ask simple questions to get information about a limited range of general topics	7.2 ask simple questions to get information about a growing range of general topics	8.2 ask more complex questions to get information about a range of general topics and some curricular topics	9.2 ask complex questions to get information about a wide range of general and curricular topics
5.3 begin to describe past experiences on an increasing range of general and some curricular topics	6.3 give an opinion at sentence level on a limited range of general and curricular topics	7.3 give an opinion at sentence and discourse level on an increasing range of general and curricular topics	8.3 give an opinion at discourse level on a range of general and curricular topics	9.3 explain and justify their own and others' point of view on a range of general and curricular topics
5.4 respond to questions on an increasing range of general and some curricular topics	6.4 respond with limited flexibility at sentence level to unexpected comments on an increasing range of general and curricular topics	7.4 respond with limited flexibility at both sentence and discourse level to unexpected comments on a range of general and curricular topics	8.4 respond with some flexibility at both sentence and discourse level to unexpected comments on a range of general and curricular topics	9.4 respond with growing flexibility at both sentence and discourse level to unexpected comments on a range of general and curricular topics
5.5 pronounce an increasing range of words, short phrases and simple sentences intelligibly	6.5 keep interaction going in basic exchanges on a growing range of general and curricular topics	7.5 keep interaction going in longer exchanges on a range of general and curricular topics	8.5 interact with peers to negotiate, agree and organise priorities and plans for completing classroom tasks	9.5 interact with peers to negotiate, agree and organise priorities and plans for completing classroom tasks
5.6 take turns when speaking with others in a growing range of short, basic exchanges	6.6 communicate meaning clearly at sentence level during, pair, group and whole class exchanges	7.6 communicate meaning clearly at sentence and discourse level during, pair, group and whole class exchanges	8.6 link comments with some flexibility to what others say at sentence and discourse level in pair, group	9.6 link comments with growing flexibility to what others say at sentence and discourse level in pair, group and

			and whole class exchanges	whole class exchanges
5.7 contribute a growing range of suitable words, phrases, and sentences during short pair, group and whole class exchanges	6.7 use appropriate subject-specific vocabulary and syntax to talk about a limited range of general topics	7.7 use appropriate subject-specific vocabulary and syntax to talk about a limited range of general topics, and some curricular topics	8.7 use appropriate subject-specific vocabulary and syntax to talk about a growing range of general topics, and some curricular topics	9.7 use appropriate subject-specific vocabulary and syntax to talk about an increased range of general and curricular topics
5.8 recount short, basic stories and events on a limited range of general and some curricular topics	6.8 recount basic stories and events on a range of general and curricular topics	7.8 recount some extended stories and events on a limited range of general and curricular topics	8.8 recount some extended stories and events on a growing range of general and curricular topics	9.8 recount extended stories and events on a wide range of general and curricular topics

4) strand 4 «reading»:

Grade 5	Grade 6	Grade 7	Grade 8	Grade 9
Mid-high A1	High A1	Low-mid A2	Mid-high A2	Low-mid B1
5.1 understand the main points in a limited range of short simple texts on general and curricular topics	6.1 understand the main points in a limited range of short simple texts on general and curricular topics	7.1 understand the main points in texts on a limited range of unfamiliar	8.1 understand the main points in texts on a limited range of unfamiliar general and curricular topics, including some extended texts	9.1 understand the main points in extended texts on a range of unfamiliar general and curricular topics
5.2 understand with some support short simple fiction and non-fiction texts	6.2 understand with little support specific information and detail in short, simple texts on a limited range of general and curricular topics	7.2 understand independently specific information and detail in short, simple texts on a limited range of general and curricular topics	8.2 understand specific information and detail in texts on a growing range of familiar general and curricular topics, including some extended texts	9.2 understand specific information and detail in extended texts on a growing range of familiar general and curricular topics, and some unfamiliar topics
5.3 understand the detail of an argument in short, simple texts on an	6.3 understand the detail of an argument on a limited range of familiar general	7.3 understand the detail of an argument on a growing range of familiar general	8.3 understand the detail of an argument on a growing range of familiar	9.3 understand the detail of an argument- both explicitly stated and implied - in

increasing range of general and some curricular topics	and curricular topics, including some extended texts	and curricular topics, including some extended texts	general and curricular topics, including some extended texts	extended texts on a wide range of familiar general and curricular topics, and some unfamiliar topics
5.4 read with support books, worksheets and other print materials in a class or school library according to classification	6.4 read and understand with some support a limited range of short fiction and non-fiction texts	7.4 read independently a limited range of short simple fiction and non-fiction texts	8.4 read a growing range of extended fiction and non-fiction texts on familiar and some unfamiliar general and curricular topics	9.4 read a wide range of extended fiction and non-fiction texts on familiar and unfamiliar general and curricular topics
5.5 deduce meaning from context in short texts on a limited range of familiar general and curricular topics	6.5 deduce meaning from context in short texts on a limited range of familiar general and curricular topics including some extended texts	7.5 deduce meaning from context on a limited range of familiar general and curricular topics	8.5 deduce meaning from context in short texts and some extended texts on a growing range of familiar general and curricular topics	9.5 deduce meaning from context in extended texts on a wide range of familiar general and curricular topics, and some unfamiliar topics
5.6 recognise the attitude or opinion of the writer in short texts on a limited range of general and curricular topics	6.6 recognise the attitude or opinion of the writer in short texts on a limited range of general and curricular topics	7.6 recognise the attitude or opinion of the writer in short texts on a limited range of general and curricular topics	8.6 recognise the attitude or opinion of the writer on a growing range of unfamiliar general and curricular topics, including some extended text	9.6 recognise the attitude or opinion of the writer in extended texts on a wide range of familiar general and curricular topics
5.7 recognise typical features at word, sentence and text level in a limited range of written genres	6.7 recognise typical features at word, sentence and text level in a growing range of written genres	7.7 recognise typical features at word, sentence and text level in a growing range of written genres	8.7 recognise typical features at word, sentence and text level in a range of written genres	9.7 recognise typical features at word, sentence and text level in a wide range of written genres, including some which focus on unfamiliar topics
5.8 use with support familiar paper and digital reference	6.8 use independently familiar paper and digital reference resources to	7.8 use with some support familiar paper and digital reference	8.8 use familiar and some unfamiliar paper and digital reference	9.8 use a wide range of familiar and unfamiliar paper and digital

resources to check meaning and extend understanding	check meaning and extend understanding	resources to check meaning and extend understanding	resources to check meaning and extend understanding	reference resources to check meaning and extend understanding
5.9 recognise the difference between fact and opinion in short, simple texts on an increasing range of general and curricular topics	6.9 recognise the difference between fact and opinion in short, simple texts on an increasing range of general and curricular topics	7.9 recognise the difference between fact and opinion in short, simple texts on a wide range of general and curricular topics	8.9 begin to recognise inconsistencies in argument in short texts on a limited range of general and curricular subjects	9.9 recognise inconsistencies in argument in extended texts on a range of general and curricular topics

5) strand 5«writing»:

Grade 5	Grade 6	Grade 7	Grade 8	Grade 9
Mid-high A1	High A1	Low-mid A2	Mid-high A2	Low-mid B1
5.1 plan, write and check sentences with support on a range of basic personal, general and some curricular topics	6.1 plan, write, edit and proofread work at text level with support on a limited range of general and curricular topics	7.1 plan, write, edit and proofread work at text level with some support on a growing range of general and curricular topics	8.1 plan, write, edit and proofread work at text level with minimal support on a range of general and curricular topics	9.1 plan, write, edit and proofread work at text level independently on a range of general and curricular topics
5.2 write with support sequence of sentences in a paragraph on some general and curricular topics	6.2 write with support a sequence of short sentences in a paragraph on a limited range of familiar general topics	7.2 write with some support about real and imaginary past events, activities and experiences on a limited range of familiar general topics and some curricular topics	8.2 write with minimal support about real and imaginary past events, activities and experiences on a growing range of familiar general topics and some curricular topics	9.2 write independently about factual and imaginary past and future events, activities and experiences on a wide range of familiar general and curricular topics
5.3 write with support short sentences which describe people, places and objects	6.3 write with support factual descriptions at text level which describe people, places and objects	7.3 write with some support about personal feelings and opinions on a limited range of familiar general and curricular topics	8.3 write with moderate grammatical accuracy on a limited range of familiar general and curricular topics	9.3 write with grammatical accuracy on a range of familiar general and curricular topics
5.4 write with	6.4 write with support	7.4 write with some	8.4 use with some	9.4 use style and

support a sequence of short sentences in a paragraph to give basic personal information	a sequence of extended sentences in a paragraph to give basic personal information	support topics with some paragraphs to give basic personal information	support style and register appropriate to a limited variety of written genres on general and curricular topics	register to achieve appropriate degree of formality in a growing variety of written genres on a range of general and curricular topics
5.5 link without support sentences using basic coordinating connectors	6.5 develop with support coherent arguments supported when necessary by examples and reasons for a limited range of written genres in familiar general and curricular topics	7.5 develop with some support coherent arguments supported when necessary by examples and reasons for a limited range of written genres in familiar general and curricular topics	8.5 develop with support coherent arguments supported when necessary by examples and reasons for a growing range of written genres in familiar general and curricular topics	9.5 develop with support coherent arguments supported when necessary by examples and reasons for a wide range of written genres in familiar general and curricular topics
5.6 link, with some support, sentences into a coherent paragraph using basic connectors on a limited range of familiar general topics	6.6 link, with some support, sentences into a coherent paragraph using basic connectors on a limited range of familiar general topics	7.6 link, with minimal support, sentences into coherent paragraphs using basic connectors on a growing range of familiar general topics	8.6 link, independently, sentences into coherent paragraphs using a variety of basic connectors on a range of familiar general topics and some curricular topics	9.6 write coherently at text level using a variety of connectors on a wide range of familiar general and curricular topics
5.7 use with some support appropriate layout at text level for a limited range of written genres on familiar general topics and some curricular topics	6.7 use with some support appropriate layout at text level for a limited range of written genres on familiar general topics and some curricular topics	7.7 use with minimal support appropriate layout at text level for a growing range of written genres on familiar general topics and some curricular topics	8.7 use with minimal support appropriate layout at text level for a growing range of written genres on familiar general and curricular topics	9.7 use independently appropriate layout at text level on a range of general and curricular topics
5.8 spell most high-frequency words accurately for a	6.8 spell most high-frequency words accurately for a	7.8 spell most high-frequency vocabulary	8.8 spell most high-frequency vocabulary	9.8 spell most high-frequency vocabulary

limited range of general topics	limited range of general topics	accurately for a limited range of familiar general topics and some curricular topics	accurately for a growing range of familiar general and curricular topics	accurately for a wide range of familiar general and curricular topics
5.9 punctuate written work at text level on a limited range of familiar general with some accuracy	6.9 punctuate written work at text level on a limited range of familiar general with some accuracy	7.9 punctuate written work at text level on a limited range of general topics and some curricular topics with some accuracy	8.9 punctuate written work at text level on a growing range of familiar general and curricular topics with growing accuracy	9.9 punctuate written work at text level on a wide range of general and curricular topics with a good degree of accuracy

6) strand 6 «use of English»:

Grade 5	Grade 6	Grade 7	Grade 8	Grade 9
Mid-high A1	High A1	Low-mid A2	Mid-high A2	Low-mid B1
5.1 use singular nouns, plural nouns – including some common irregular plural – and uncountable nouns, possessive 's/s' to name, describe and label things	6.1 use appropriate countable and uncountable nouns, including common noun phrases describing times and location, on a limited range of familiar general and curricular topics	7.1 begin to use basic abstract nouns and compound nouns and noun phrases describing times and location on a growing range of familiar general and curricular topics	8.1 use some abstract nouns and complex noun phrases on a range of familiar general and curricular topics	9.1 use a variety of abstract compound nouns and complex noun phrases on a range of familiar general and curricular topics, and some unfamiliar general and curricular topics
5.2 use quantifiers many , much , a lot of ,a few on a limited range of familiar general and curricular topics	6.2 use quantifiers including more, little, few less, fewer not as many , not as much on a growing range of familiar general and curricular topics	7.2 use a growing variety of quantifiers for countable and uncountable nouns including too much, too many, none any, enough, on a range of familiar general and curricular topics	8.2 use a growing variety of quantifiers for countable and uncountable nouns including several, plenty, a large/small number/amount on a range of familiar general and curricular topics	9.2 use a variety of quantifiers for countable and uncountable nouns and a variety of noun phrases on a wide range of familiar general and curricular topics
5.3 use adjectives, including possessive	6.3 use a growing variety of adjectives and	7.3 use common participles as adjectives and	8.3 use a growing variety of compound	9.3 use a variety of compound adjectives,

adjectives, on a growing range of general and some curricular topics to describe things use simple one-syllable and some two-syllable adjectives [comparative and superlative] to make comparisons	regular and irregular comparative and superlative adjectives on a limited range of familiar general and curricular topics	order adjectives correctly in front of nouns on a growing range of familiar general and curricular topics	adjectives and adjectives as participles and some comparative structures including not as...as, much ...than to indicate degree on a range of familiar general and curricular topics	adjectives as participles, comparative structures indicating degree, and intensifying adjectives on a wide range of familiar general and curricular topics
5.4 use determiners including any, no each, every on a limited range of familiar general and curricular topics	6.4 use a variety of determiners including all, other on a growing range of familiar general and curricular topics	7.4 use a variety of determiners including neither, either, on a growing range of familiar general and curricular topics	8.4 use an increased variety of determiners including all, half, both [of] in pre-determiner function on a range of familiar general and curricular topics	9.4 use a wide variety of determiners and pre-determiner structures on a wide range of familiar general and curricular topics
5.5 use questions including questions with whose, how often, how long and a growing range of tag questions on a growing range of familiar general and curricular topics	6.5 use questions which include a variety of different tense on a range of familiar general and curricular topics	7.5 use questions which include a variety of different tense on a range of familiar general and curricular topics	8.5 use questions which include a variety of different tense and modal forms on a range of familiar general and curricular topics	9.5 use a wide variety of question types on a wide range of familiar general and curricular topics
5.6 use basic personal and demonstrative pronouns and quantitative pronouns some, any, something, nothing anything on a limited range of familiar general and curricular	6.6 use a variety of personal, demonstrative and quantitative pronouns including someone somebody, everybody, no-one on a growing range of familiar general and	7.6 use a variety of personal, demonstrative and quantitative pronouns including mine, yours, ours, theirs, hers, his, myself, yourself, themselves, no-one on a growing range of familiar	8.6 use a variety of pronouns including indefinite pronouns anybody, anyone, anything and quantitative pronouns everyone, everything,	9.6 use a wide variety of relative, demonstrative, indefinite, quantitative of pronouns and reflexive pronoun structures on a wide range of familiar general and curricular topics

topics	curricular topics	general and curricular topics	none, more, less, a few on a range of familiar general and curricular topics	
5.7 use simple perfect forms of common verbs to express what has happened [indefinite time] on a limited range of familiar general and curricular topics	6.7 use simple perfect forms to express indefinite and unfinished past with for and since on a growing range of familiar general and curricular topics	7.7 use a variety of simple perfect forms to express recent, indefinite and unfinished past on a range of familiar general and curricular topics	8.7 use a variety of simple perfect forms to express recent, indefinite and unfinished past on a range of familiar general and curricular topics	9.7 use perfect continuous forms and a variety of simple perfect active and passive forms including time adverbials so far, lately, all my life , on a wide range of familiar general and curricular topics
5.8 use future forms “will” for predictions and “be going to” to talk about already decided plans on a limited range of familiar general and curricular topics	6.8 use future form “will” to make offers, promises, and predictions on a growing range of familiar general and curricular topics	7.8 use a growing variety of future forms including present continuous and present simple with future meaning on a range of familiar general and curricular topics	8.8 use a growing variety of future forms including present continuous and present simple with future meaning on a range of familiar general and curricular topics	9.8 use a variety of future active and passive and future continuous forms on a wide range of familiar general and curricular topics
5.9 use simple present and simple past regular and irregular forms to describe routines, habits and states on a limited range of familiar general and curricular topics	6.9 use appropriately an increased variety of present and past simple active and some passive forms on a growing range of familiar general and curricular topics	7.9 use appropriately a variety of active and passive simple present and past forms and past perfect simple forms in narrative and reported speech on a range of familiar general and curricular topics	8.9 use appropriately a variety of active and passive simple present and past forms and past perfect simple forms in narrative and reported speech on a range of familiar general and curricular topics	9.9 use appropriately a wide variety of active and passive simple present and past forms and past perfect simple forms in narrative and reported speech on a wide range of familiar general and curricular topics
5.10 use present continuous forms with present and future meaning	6.10 use present continuous forms with present and future meaning and past	7.10 use present continuous forms for present and future meaning and past	8.10 use present continuous forms for present and future meaning	9.10 use present continuous and past continuous active and passive forms on a wide

on a limited range of familiar general and curricular topics	continuous forms for background and interrupted past actions on a limited range of familiar general and curricular topics	continuous on a range of familiar general and curricular topics	and past continuous, including some passive forms, on a range of familiar general and curricular topics	range of general and familiar curricular topics
5.11 use be/look/sound/feel/taste/smell like and use on a limited range of familiar general and curricular topics	6.11 use common impersonal structures with: it, there on a growing range of familiar general and curricular topics	7.11 use some reported speech forms for statements on a range of familiar general and curricular topics	8.11 use some reported speech forms for statements, questions and commands: say, ask, tell including reported requests on a range of familiar general and curricular topics	9.11 use a variety of reported statements and question forms on a wide range of familiar general and curricular topics
5.12 use common regular and irregular adverbs, simple and comparative forms, adverbs of frequency and adverbs of definite time: last week, yesterday on a limited range of familiar general and curricular topics	6.12 use an increased variety of adverbs, including adverbs of degree too, not enough, quite, rather on a growing range of familiar general and curricular topics	7.12 use comparative degree adverb structures with regular and irregular adverbs on a range of familiar general and curricular topics	8.12 use comparative degree adverb structures not as quickly as / far less quickly with regular and irregular adverbs. Use an increased variety of pre-verbal, post-verbal and end-position adverbs on a range of familiar general and curricular topics	9.12 use a variety of comparative degree adverb structures with regular and irregular adverbs use a wide variety of pre-verbal, post-verbal and end-position adverbs on a wide range of familiar general and curricular topics
5.13 use might may could to express possibility on a limited range of familiar general and curricular topics	6.13 use modal forms including mustn't (prohibition) need (necessity) should (for advice) on a range of familiar general and curricular topics	7.13 use modal forms including mustn't (prohibition) need (necessity) should (for advice) on a range of familiar general and curricular topics	8.13 use a growing variety of modal forms for different functions: obligation, necessity, possibility, permission, requests, suggestions,	9.13 use a growing variety of past modal forms including should/shouldn't have express speculation and deduction about the past on a wide range of familiar general and

			prohibition on a range of familiar general and curricular topics	curricular topics
5.14 use prepositions to talk about time and location use prepositions like to describe things and about to denote topic use prepositions of direction to, into, out of, from, towards on a limited range of familiar general and curricular topics	6.14 use an increased variety of prepositions of time, location and direction use by and with to denote agent and instrument use prepositions before nouns and adjectives in common prepositional phrases on a growing range of familiar general and curricular topics	7.14 use an increased variety of prepositions of time, location and direction use by and with to denote agent and instrument use prepositions before nouns and adjectives in common prepositional phrases on a growing range of familiar general and curricular topics	8.14 use a some prepositions before nouns and adjectives use prepositions as, like to indicate manner use dependent prepositions following adjectives on a range of familiar general and curricular topics	9.14 use a variety of prepositional phrases before nouns and adjectives use a number of dependent prepositions following nouns and adjectives and a variety of prepositions following verbs on a wide range of familiar general and curricular topics
5.15 use common verbs followed by infinitive verb / verb + ing patterns on a limited range of familiar general and curricular topics	6.15 use common verbs followed by infinitive verb / verb + ing patterns on a limited range of familiar general and curricular topics	7.15 use infinitive forms after a limited number of verbs and adjectives; use gerund forms after a limited variety of verbs and prepositions; use some prepositional verbs and begin to use common phrasal verbs on a growing range of familiar general and curricular topics	8.15 use infinitive forms after a limited number of verbs and adjectives; use gerund forms after a limited variety of verbs and prepositions; use some prepositional verbs and begin to use common phrasal verbs on a growing range of familiar general and curricular topics	9.15 use infinitive forms after an increased number of verbs and adjectives; use gerund forms after a variety of verbs and prepositions; use a variety of prepositional and phrasal verbs on a wide range of familiar general and curricular topics
5.16 use conjunctions so , if, when , where, before, after to link parts of sentences on a limited range of familiar general	6.16 use conjunctions if , when, where, so, and, or, but, because , before, after to link parts of sentences in short texts on a growing range of	7.16 use a variety of conjunctions on a range of familiar general and curricular topics	8.16 use a growing variety of conjunctions including since, as to explain reasons and the structures so ... that, such a ...	9.16 use a wide variety of conjunctions on a wide range of familiar general and curricular topics use conjunctions so , if, when ,

and curricular topics	familiar general and curricular topics		that in giving explanations on a range of familiar general and curricular topics	where, before, after to link parts of sentences on a limited range of familiar general and curricular topics
5.17 use when clauses to describe simple present and past actions on personal and familiar topics	6.17 use if clauses (in zero conditionals) use where clauses; use before/after clauses (with past reference); use defining relative clauses with which who that where to give details on a limited range of familiar general and curricular topics	7.17 use subordinate clauses following think know believe hope, say, tell; use subordinate clauses following sure, certain; use defining relative clauses with which who that where on a growing range of familiar general and curricular topics	8.17 use if / unless/ if only in second conditional clauses and wish [that] clauses [present reference]; use a growing variety of relative clauses including why clauses on a range of familiar general and curricular topics	9.17 use if / if only in third conditional structures; use a variety of relative clauses including with which [whole previous clause reference] on a wide range of familiar general and curricular topics

15. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған «Ағылшын тілі» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-9-сыныптарына арналған
«Ағылшын тілі» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Ағылшын тілі» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасын жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1) grade 5

Units	Topics	Types of speech activity	Learning objectives
Term 1			
1	Home and away	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	5.1, 5.6, 5.8, 5.9 5.1, 5.3, 5.6, 5.7, 5.9 5.1, 5.2, 5.4, 5.6, 5.7 5.1, 5.2 5.1, 5.2, 5.3, 5.6, 5.7 5.1, 5.3, 5.4, 5.6, 5.8, 5.11, 5.14
2	Living things	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	5.4, 5.6, 5.7 5.1, 5.3, 5.6, 5.10 5.1, 5.4, 5.6, 5.7 5.1, 5.2, 5.4, 5.6 5.3, 5.7, 5.8 5.1, 5.3, 5.9, 5.13, 5.15
Term 2			
3	Values	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	5.2, 5.5, 5.9 5.1, 5.2, 5.6, 5.8 5.3, 5.4, 5.5, 5.6, 5.7 5.2, 5.3, 5.6 5.1, 5.3, 5.4, 5.5, 5.7, 5.8 5.1, 5.2, 5.3, 5.5, 5.6, 5.7, 5.13, 5.16, 5.17
4	The world of work	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	5.2, 5.4, 5.7 5.1, 5.6, 5.7, 5.9, 5.10 5.2, 5.4, 5.6, 5.7 5.4, 5.5, 5.6 5.3, 5.6, 5.7, 5.8 5.1, 5.2, 5.6, 5.9, 5.10, 5.14, 5.16, 5.17
Term 3			
5	Creativity	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	5.3, 5.4, 5.5, 5.9 5.1, 5.4, 5.5, 5.6, 5.8, 5.10 5.1, 5.3, 5.4, 5.6, 5.7, 5.8 5.1, 5.2, 5.3, 5.6 5.1, 5.3, 5.4, 5.6, 5.7 5.1, 5.3, 5.6, 5.10, 5.16

6	Reading for pleasure	Content Reading	5.4, 5.5, 5.7, 5.8, 5.9 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 5.6
7	Fantasy world	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	5.4, 5.7, 5.8 5.1, 5.4, 5.6, 5.7, 5.10 5.5, 5.6, 5.7 5.1, 5.2, 5.3, 5.6 5.2, 5.3, 5.6, 5.8 5.1, 5.3, 5.4, 5.5, 5.6, 5.7, 5.8, 5.9, 5.14, 5.16, 5.17
Term 4			
8	Sports	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	5.2, 5.3, 5.6 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.8, 5.10 5.1, 5.2, 5.4, 5.6, 5.7 5.1, 5.4, 5.6 5.1, 5.4, 5.6 5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.6, 5.8, 5.10, 5.12, 5.13, 5.14, 5.15, 5.16
9	Holidays	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	5.1, 5.3, 5.8 5.1, 5.2, 5.3, 5.8, 5.10 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 5.6 5.1, 5.2, 5.4, 5.6 5.3, 5.4, 5.6, 5.7 5.9, 5.10, 5.14, 5.16, 5.17

2) grade 6

Units	Topic	Types of speech activity	Learning objectives
Term 1			
6.1A	Our Class	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	6.1, 6.5, 6.8, 6.9, 6.10 6.1, 6.2, 6.5, 6.7 6.1, 6.2, 6.3, 6.7, 6.8 6.1, 6.2, 6.4, 6.8, 6.9 6.1, 6.2, 6.3, 6.6, 6.8, 6.9 6.1, 6.3, 6.9, 6.13, 6.15, 6.16
6.1B	Helping and Heroes	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	6.1, 6.8 6.1, 6.6, 6.7, 6.8 6.3, 6.6, 6.7, 6.8 6.1, 6.2, 6.4, 6.6 6.1, 6.2, 6.3, 6.8 6.1, 6.3, 6.5, 6.6, 6.15
Term 2			
6.2A	Our Countryside	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	6.1, 6.2, 6.4, 6.10 6.1, 6.5, 6.6 6.2, 6.3, 6.7, 6.8 6.2, 6.4, 6.5, 6.8 6.1, 6.2, 6.3, 6.6, 6.8 6.3, 6.9, 6.11, 6.14, 6.16, 6.17
6.2B	Drama and Comedy	Content Listening Speaking	6.3, 6.6, 6.9, 6.10 6.1, 6.5 6.2, 6.4, 6.5, 6.6, 6.8, 6.7

		Reading	6.2, 6.3
		Writing	6.2, 6.3, 6.8
		Use of English	6.7, 6.12, 6.15
Term 3			
6.3A	Our Health	Content	6.1, 6.8, 6.9, 6.10
		Listening	6.4, 6.5, 6.7
		Speaking	6.1, 6.2, 6.3, 6.4, 6.5, 6.6, 6.7
		Reading	6.4, 6.5, 6.6, 6.8, 6.9
		Writing	6.1, 6.5, 6.6, 6.7, 6.8, 6.9
		Use of English	6.1, 6.2, 6.3, 6.8, 6.9, 6.10, 6.13, 6.15
6.3B	Travel and Holidays	Content	6.1, 6.2, 6.3, 6.5, 6.6
		Listening	6.1, 6.5, 6.6, 6.7, 6.8
		Speaking	6.2, 6.3, 6.7
		Reading	6.2, 6.5, 6.6, 6.7, 6.9
		Writing	6.1, 6.2, 6.3, 6.6, 6.7, 6.8
		Use of English	6.1, 6.2, 6.3, 6.7, 6.8, 6.10
6.3C	Reading for pleasure	Content	6.4, 6.7
		Speaking	6.5
		Reading	6.1, 6.2, 6.3, 6.4, 6.5, 6.6, 6.7, 6.8, 6.9
		Writing	6.W4
Term 4			
6.4A	Our Neighborhood	Content	6.1, 6.2, 6.3, 6.7
		Listening	6.1, 6.5
		Speaking	6.1, 6.2, 6.3, 6.7
		Reading	6.6, 6.7
		Writing	6.1, 6.2, 6.3, 6.6, 6.8, 6.9
		Use of English	6.1, 6.6, 6.9, 6.10, 6.13, 6.14, 6.15, 6.16
6.4B	Transport	Content	6.3, 6.8, 6.9, 6.10
		Listening	6.1, 6.3, 6.6
		Speaking	6.2, 6.7, 6.8
		Reading	6.2, 6.4, 6.5, 6.6, 6.7, 6.8
		Writing	6.1, 6.3, 6.6, 6.8, 6.9
		Use of English	6.2, 6.3, 6.4, 6.5, 6.8, 6.15, 6.17

3) grade 7

Units	Topics	Types of speech activity	Learning objectives
Term 1			
7.1A	Hobbies and Leisure	Content	7.3, 7.4, 7.7, 7.8
		Listening	7.1, 7.2, 7.4
		Speaking	7.1, 7.2, 7.3, 7.6, 7.7
		Reading	7.R1, 7.R2
		Writing	7.1, 7.2, 7.3, 7.6, 7.8, 7.9
		Use of English	7.1, 7.2, 7.5, 7.6, 7.12, 7.15, 7.17
7.1B	Communication and Technology	Content	7.3, 7.4, 7.7, 7.10
		Listening	7.3, 7.5, 7.6, 7.7, 7.8
		Speaking	7.2, 7.3, 7.5, 7.7
		Reading	7.R1, 7.R2
		Writing	7.1, 7.3, 7.5, 7.6, 7.8
		Use of English	7.4, 7.6, 7.7, 7.17

Term 2			
7.2A	Holidays and Travel	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	7.4, 7.8, 7.9 7.1, 7.3, 7.4, 7.5 7.3, 7.4, 7.7 7.1, 7.2 7.2, 7.3, 7.9 7.3, 7.11, 7.14, 7.17
7.2B	Space and Earth	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	7.4, 7.9, 7.2, 7.5, 7.10 7.5, 7.8 7.3, 7.6 7.1, 7.4, 7.7 7.W1, 7.W6 7.6, 7.1, 7.4, 7.8, 7.10, 7.11, 7.12
Term 3			
7.3A	Reading for pleasure	Content Listening Speaking Reading Use of English	7.3, 7.4, 7.6 7.5 7.3, 7.6, 7.8 7.1, 7.2, 7.3, 7.9 7.15
7.3B	Entertainment and Media	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	7.1, 7.2, 7.3, 7.4, 7.5, 7.7 7.L3, 7.L5 7.3, 7.6 7.2, 7.5, 7.6, 7.9 7.1, 7.3, 7.7 7.5, 7.7
7.3C	Natural disasters	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	7.1, 7.2, 7.4, 7.6, 7.4, 7.6, 7.9 7.4, 7.5, 7.6 7.7, 7.8 7.1, 7.2 7.1, 7.6 7.13, 7.16
Term 4			
7.4A	Healthy Habits	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	7.1, 7.4, 7.5, 7.7, 7.10 7.4, 7.5, 7.6 7.6, 7.7 7.1, 7.3, 7.5, 7.8 7.5, 7.6, 7.7, 7.8 7.8, 7.9, 7.16
7.4B	Clothes and Fashion	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	7.1, 7.4, 7.5, 7.9 7.3, 7.4, 7.5, 7.6, 7.7 7.5, 7.6, 7.7 7.1, 7.2, 7.5, 7.6 7.1, 7.6, 7.8, 7.9 7.3, 7.9, 7.10, 7.14

4) grade 8

Units	Topics	Types of speech activity	Learning objectives
Term 1			
8.1A	Our World	Content	8.2, 8.3, 8.4, 8.5, 8.7, 8.8, 8.9, 8.10

		Listening Speaking Reading Writing Use of English	8.1, 8.7 8.1, 8.3, 8.4, 8.5, 8.6, 8.7 8.1, 8.2, 8.4, 8.6, 8.8 8.1, 8.2, 8.3, 8.4, 8.7, 8.8 8.9, 8.15
8.1B	Daily life and Shopping	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	8.1, 8.3, 8.4, 8.5, 8.8 8.1, 8.2 8.8, 8.5, 8.6, 8.7 8.2, 8.4, 8.6 8.1, 8.2, 8.3, 8.6, 8.9 8.10, 8.15, 8.16
Term 2			
8.2A	Entertainm ent and Media	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	8.1, 8.3, 8.4, 8.8, 8.9, 8.10 8.1, 8.2, 8.5, 8.6 8.1, 8.3, 8.6, 8.7 8.1, 8.2, 8.5, 8.6, 8.8 8.1, 8.2, 8.3, 8.4, 8.5, 8.6, 8.7, 8.8 8.1, 8.5, 8.3, 8.7, 8.13, 8.14, 8.15
8.2B	Sport, Health and Exercise	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	8.1, 8.3, 8.7 8.1, 8.2 8.5, 8.6, 8.7 8.2, 8.3, 8.6 8.1, 8.2, 8.3, 8.5, 8.6 8.8, 8.10, 8.12, 8.13, 8.12, 8.15, 8.17
Term 3			
8.3A	Reading for pleasure	Content Listening Speaking Reading Use of English	8.3, 8.9 8.1, 8.5 8.2, 8.3, 8.9 8.6, 8.7 8.9
8.3B	The Natural World	Listening Speaking Reading Writing Use of English	8.1, 8.2, 8.6, 8.7, 8.8 8.2, 8.5, 8.8 8.2, 8.5, 8.6, 8.7, 8.8 8.3, 8.5, 8.6, 8.7, 8.8, 8.9 8.3, 8.4, 8.7
8.3C	Travel and Transport	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	8.2, 8.7, 8.10 8.8 8.1, 8.3, 8.7 8.4, 8.8 8.1, 8.2, 8.3, 8.4, 8.9, 8.6, 8.8 8.5, 8.7, 8.9, 8.13, 8.14
Term 4			
8.4A	Food and Drink	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	8.2, 8.8, 8.9, 8.10 8.1, 8.2, 8.3, 8.4, 8.5, 8.6 8.2, 8.3, 8.4, 8.5, 8.6, 8.7, 8.8 8.3, 8.4, 8.6 8.1, 8.2, 8.3, 8.4 8.2, 8.3, 8.4, 8.5, 8.8, 8.9, 8.10, 8.13, 8.15
8.4B	The World of Work	Content Listening Speaking	8.1, 8.3, 8.6, 8.9, 8.10 8.1, 8.2, 8.7, 8.8 8.2, 8.3, 8.4, 8.5, 8.6, 8.7, 8.8

	Reading	8.6, 8.9
	Writing	8.1, 8.2, 8.3
	Use of English	8.5, 8.6, 8.7, 8.8, 8.10, 8.11, 8.13, 8.17

5) grade 9

Units	Topics	Types of speech activity	Learning objectives
Term 1			
9.1A	Hobbies and Qualities	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	9.2, 9.4, 9.5, 9.7, 9.8, 9.9, 9.10 9.1, 9.2, 9.5 9.1, 9.3, 9.6, 9.7 9.1, 9.2, 9.4, 9.6 9.1, 9.2, 9.3, 9.6, 9.8 9.5, 9.7, 9.8, 9.9, 9.10, 9.11, 9.12, 9.15, 9.16
9.1B	Exercise and Sport	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	9.2, 9.3, 9.4, 9.5, 9.6, 9.7 9.7 9.2, 9.3, 9.7, 9.6, 9.8 9.2, 9.6, 9.9 9.1, 9.2, 9.3, 9.4, 9.5, 9.8 9.5, 9.9, 9.11, 9.12, 9.13, 9.14, 9.16, 9.17
Term 2			
9.2A	Earth and our place in it	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	9.3, 9.6, 9.9, 9.10 9.3, 9.5, 9.6, 9.7, 9.8 9.2, 9.6, 9.7, 9.8 9.3, 9.4, 9.5, 9.6, 9.7, 9.9 9.1, 9.2, 9.3, 9.5, 9.6, 9.8 9.1, 9.3, 9.4, 9.7, 9.8, 9.13
9.2B	Charities and Conflict	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	9.1, 9.2, 9.3, 9.4, 9.5, 9.6, 9.8, 9.9, 9.10 9.1, 9.2, 9.3, 9.5, 9.6, 9.7 9.1, 9.2, 9.3, 9.5, 9.6, 9.7 9.1, 9.2, 9.3, 9.4, 9.6, 9.7, 9.8 9.1, 9.3, 9.4, 9.6, 9.7, 9.8, 9.9 9.1, 9.5, 9.6, 9.7, 9.9, 9.10, 9.17
Term 3			
9.3A	Reading for Pleasure	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	9.3, 9.4, 9.6 9.6, 9.7 9.7, 9.8 9.1, 9.2, 9.3, 9.4, 9.5, 9.7, 9.8 9.4, 9.7, 9.8, 9.9 9.5
9.3B	Traditions and Language	Content Listening Speaking Reading Writing Use of English	9.3, 9.8, 9.9, 9.10 9.1, 9.2, 9.5, 9.6 9.1, 9.2, 9.3, 9.6, 9.7, 9.8 9.2, 9.4, 9.5, 9.7, 9.8 9.2, 9.3, 9.6, 9.8, 9.9 9.2, 9.3, 9.6, 9.9, 9.13
9.3C	Music and Film	Content Listening Speaking Reading	9.1, 9.6 9.1, 9.6, 9.7, 9.8 9.2, 9.3, 9.7 9.4, 9.5, 9.6, 9.7

		Writing	9.2, 9.3, 9.4, 9.5, 9.6, 9.8, 9.9
		Use of English	9.1, 9.2, 9.3, 9.7, 9.14, 9.17
Term 4			
9.4A	Travel and Tourism	Content	9.4, 9.5, 9.7, 9.10
		Listening	9.3, 9.5, 9.6, 9.7
		Speaking	9.2, 9.3, 9.4, 9.7, 9.8
		Reading	9.5, 9.7, 9.8
		Writing	9.1, 9.3
		Use of English	9.17
9.4B	Science and Technology	Content	9.1, 9.3, 9.7, 9.9
		Listening	9.2, 9.3, 9.4, 9.5, 9.6, 9.8
		Speaking	9.3, 9.6, 9.7, 9.8
		Reading	9.3, 9.4, 9.5, 9.7, 9.8
		Writing	9.1, 9.8
		Use of English	9.1, 9.8, 9.13

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «13» қараша
№ 668 бұйрығына 7-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 198-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Ағылшын тілі» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасы**

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы №1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің маңыздылығы коммуникация, ғылым, бизнес, туризм және спорт тілі боуымен анықталады. Ағылшын тілін меңгеру:

1) білім алушылардың түрлі өмірлік жағдайларда қатынасқан кезде сенімділіктерін артады;

2) білім алушыларға Қазақстанда және шет елдерде жоғары білім алу мүмкіндігіне жол ашады;

3) білім алушыларға Қазақстанда және шет елдерде кәсіби білім алуын жалғастыруға мүмкіндік береді;

4) білім алушылардың ағылшын тілінде шығарылатын жаңалықтар мен ақпаратқа қол жеткізу мүмкіндіктерін арттырады;

5) білім алушыларға ағылшын тіліндегі әдеби туындылардың түпнұсқасын оқу мүмкіндігін береді;

6) білім алушыларға Қазақстанды өз елінде және шет елдерде таныстыру мүмкіндігін береді;

7) өмір бойы білім алуға, дағдыларды дамытуға, стратегияларды үйренуге және мектепте алған білімді тиімді пайдалануға мүмкіндік береді.

3. «Ағылшын тілі» оқу пәні бойынша оқу бағдарламасы білім алушылардың негізгі мектепті аяқтағанда B1 деңгейінде тілдік дағдыларын:

1) талдау, бағалау және сын тұрғысынан ойлау қабілетін дамытатын түрлі тапсырмалар беру;

2) кең ауқымды ауызша және жазбаша дереккөздермен жұмыс арқылы дамытуға бағытталған.

2-тарау. «Ағылшын тілі» пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. «Ағылшын тілі» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағат;
- 2) 6-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағат;
- 3) 7-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағат;
- 4) 8-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағат;
- 5) 9-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағатты құрайды.

5. «Ағылшын тілі» оқу пәні бойынша оқу бағдарламасының мазмұны оқыту бөлімдері бойынша ұйымдастырылған. Бөлімдер сынып бойынша күтілетін нәтиже түріндегі оқыту мақсатын құрайтын бөлімшелерден тұрады.

6. Әр бөлімшеде көрсетілген оқыту мақсаттары мұғалімге тілдік қызметтің барлық түрін (Мазмұн, Тыңдалым, Айтылым, Оқылым, Жазылым, Ағылшын тілінің қолданымын) дамыту бойынша жұмысты жүйелі жоспарлауға, білім алушылардың жетістіктерін бағалауға, оларға оқытудың келесі кезеңі бойынша ақпарат беруге мүмкіндік береді.

7. «Мазмұн» бөлімі бойынша білім алушылар оларды әр түрлі оқу пәндерінде табысты қолдануға арналған дағдыларын дамытады: мәселелік тапсырмаларды шешуде айтылым мен тыңдалым дағдыларын қолданады; түсінікті және нақты ақпарат құрайды, оқу мен талдау арқылы мәдениетаралық түсінігін дамытады.

8. «Тыңдалым» бөлімі бойынша білім алушылар оқу бағдарламасының тақырыптары бойынша мәтіннің негізгі идеясын түсінеді; ақиқаттар мен ой пікірлерді анықтайды; таныс тақырыптар аясында жан-жақты түсінеді, қосымша ақпаратты алу мақсатында тыңдалған материал негізінде күрделі сұрақтарды тұжырымдайды; мәнмәтіндік тұспалдар көмегімен тыңдалған материалдан тұжырымдар жасайды; таныс тақырып бойынша ерекше ақпаратты анықтайды; таныс тақырып бойынша дәлелдерде сәйкессіздікті анықтайды.

9. «Айтылым» бөлімі бойынша білім алушылар таныс тақырып бойынша логикалық ұйымдастырылған оқиғалар негізінде мәтіннің негізгі идеясын жеткізеді; ресми және бейресми сөйлеу стильдерін қолданады; таныс тақырыптың фотосуреттері, тақырыптары, түйінді сөздері, үзінділері арқылы мәтіннің мазмұнын болжайды; нақты ақпаратты алу үшін қарапайым және күрделі сұрақтар қояды; тапсырмаларды орындау үшін оқушылармен (жұппен, топта) өзара қарым қатынас жасайды; таныс тақырып бойынша мәтінді қарама қарсы қояды және салыстырады; дәлелдерді бере отырып, ойын жеткізеді.

10. «Оқылым» бөлімі бойынша білім алушылар жалпы және таныс тақырып бойынша әр түрлі стиль мен жанрлардың мәтіндегі негізгі идеяны, сонымен қатар егжей тегжейін түсінеді; әр түрлі ақпарат көздерін қолданады (анықтамалық материалдар, сөздіктер, интернет); таныс тақырып бойынша түрлі стиль мен жанрдың мәтінінен ерекше ақпаратты анықтайды; тақырыптар, фотосуреттер, түйінді сөздер, үзінділер арқылы мәтіннің мазмұнын болжайды; автордың қатынасын және ойын анықтайды; әр түрлі мәтіндерден ақпаратты бағалайды.

11. «Жазылым» бөлімі бойынша білім алушылар кестелер, диаграммалар, сызбалар, сауалнамалар, формаларды толтырады; таныс тақырыптар бойынша мәтіндерді жоспарлайды, жазады, редакциялайды және оқып шығады; қарым-қатынастық тапсырмаларға сәйкес мәтінде белгі жасайды; оқытылған тақырыптардың ақпаратын қолдана отырып, өткен шақ, осы шақ және келер шақпен байланысты оқиғаларды суреттейді және көрсетеді; таныс тақырыптың мәтінінде сөйлемдер мен абзацтарды байланыстырады және үйлестіреді; таныс тақырыптың мәтінінде тыныс белгілерін дұрыс қолданады; сәйкес ережелер мен құрылымдарды қолдана отырып, әр түрлі стильдер мен жанрлар бойынша мәтіндер құрастырады.

12. «Ағылшын тілінің қолданымы» бөлімі бойынша білім алушылар кең лексикалық ауқымды және тілдің түрлілігін әдеттегідей жоғары дәлдікпен қолданып, өзінің ойын білдіреді. Білім алушылар өткен шақ, осы шақ және келер шақ қатарын және модальді етістіктердің кең ауқымды түрін еркін қолданады.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

13. Бағдарламадағы оқу мақсаттары кодтау арқылы ұсынылған. Код бойынша бірінші сан сыныпты, екінші сан оқу мақсаттарының нөмірін білдіреді.

14. 1) «Мазмұн» (content):

Білім алушылар білуі тиіс:				
5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
5.1 топ ішінде мәселелерді шығармашылықпен бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану	6.1 топ ішінде мәселелерді шығармашылықпен бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану	7.1 топ ішінде мәселелерді шығармашылықпен бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану	8.1 топ ішінде мәселелерді шығармашылықпен бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану	9.1 топ ішінде мәселелерді шығармашылықпен бірлесе отырып шешу үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын пайдалану
5.2 сыныптастарының кері байланысын қамтамасыз ету үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану	6.2 сыныптастарының кері байланысын қамтамасыз ету үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану	7.2 сыныптастарының кері байланысын қамтамасыз ету үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану	8.2 сыныптастарының кері байланысын қамтамасыз ету үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану	9.2 сыныптастарының кері байланысын қамтамасыз ету үшін айтылым және тыңдалым дағдыларын қолдану
5.3 түрлі көзқарастарды құрметтеу	6.3 түрлі көзқарастарды құрметтеу	7.3 түрлі көзқарастарды құрметтеу	8.3 түрлі көзқарастарды құрметтеу	9.3 түрлі көзқарастарды құрметтеу

5.4 басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару	6.4 басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару	7.4 басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару	8.4 басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару	9.4 басқалар берген кері байланысты конструктивті бағалау және оған жауап қайтару
5.5 жеке оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану	6.5 жеке оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану	7.5 жеке оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану	8.5 жеке оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану	9.5 жеке оқу мақсаттарын белгілеу үшін кері байланысты қолдану
5.6 ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және ұсыну	6.6 ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және ұсыну	7.6 ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және ұсыну	8.6 ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және ұсыну	9.6 ақпаратты басқаларға түсінікті болатындай етіп ұйымдастыру және ұсыну
5.7 ауызша және жазбаша сөзде жүйелі дәлел келтіру және бекіту	6.7 ауызша және жазбаша сөзде жүйелі дәлел келтіру және бекіту	7.7 ауызша және жазбаша сөзде жүйелі дәлел келтіру және бекіту	8.7 ауызша және жазбаша сөзде жүйелі дәлел келтіру және бекіту	9.7 ауызша және жазбаша сөзде жүйелі дәлел келтіру және бекіту
5.8 оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық түсінікті дамыту	6.8 оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық түсінікті дамыту	7.8 оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық түсінікті дамыту	8.8 оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық түсінікті дамыту	9.8 оқылым мен талдау арқылы мәдениаралық түсінікті дамыту
5.9 ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану	6.9 ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану	7.9 ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану	8.9 ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану	9.9 ойды, идеяларды, тәжірибелер мен сезімдерді білдіру үшін қиялды қолдану
5.10 сөйлеу мен жазылымды әлемнің кең ауқымды пікірлері мен көзқарастарын талдау мен зерттеуде қолдану	6.10 сөйлеу мен жазылымды әлемнің кең ауқымды пікірлері мен көзқарастарын талдау мен зерттеуде қолдану	7.10 сөйлеу мен жазылымды әлемнің кең ауқымды пікірлері мен көзқарастарын талдау мен зерттеуде қолдану	8.10 сөйлеу мен жазылымды әлемнің кең ауқымды пікірлері мен көзқарастарын талдау мен зерттеуде қолдану	9.10 сөйлеу мен жазылымды әлемнің кең ауқымды пікірлері мен көзқарастарын талдау мен зерттеуде қолдану

2) «Тыңдалым» (listening):

5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
орташадан төмен деңгей 2	орташадан жоғары деңгей 2	төмен деңгей 1	орташа деңгей 1	жоғары деңгей 1
5.2 сыныптағы нұсқаулар жүйелілігін қолдаумен түсіну	6.2 сыныптағы шексіз нұсқауларды қолдаумен түсіну	7.2 ұзақ әңгімелесумен жалпы және оқу тақырыптарының шектеулі санын, негізгі ойларды шамалы қолдау мен түсіну	8.2 ұзақ әңгімелесумен жалпы және оқу тақырыптарының негізгі ойларын іс жүзінде қолдаусыз түсіну	9.2 ұзақ әңгімелесумен жалпы және оқу тақырыптарының негізгі ойларын қолдаусыз түсіну
5.2 жеке басына қатысты мәліметтерді ұсыну туралы қарапайым сұрақтарды түсіну	6.2 жеке басына қатысты мәліметтерді ұсыну туралы күрделірек сұрақтарды мұғалімнің қолдаумен түсіну	7.2 жалпы және оқу тақырыптарындағы ақпараттың біршама бөлігін шектеулі ортадағы ұзақ сөйлесуде мұғалімнің шамалы қолдау көрсетуімен түсіну	8.2 жалпы және оқу тақырыптарын кең ауқым бойынша біршама нақты ақпаратты кеңейтілген әңгімеде мұғалімнің шамалы қолдау көрсетуімен немесе өз бетінше түсіну	9.2 жалпы және оқу тақырыптарындағы біршама нақты ақпаратты кең ауқымда кеңейтілген әңгімеде қолдаусыз өз бетінше түсіну
5.3 жалпы және оқу тақырыптарының қарапайым сұрақтарын көмексіз түсіну	6.3 жалпы және оқу тақырыптарының кең ортадағы күрделірек сұрақтарын қолдаумен түсіну	7.3 жалпы және оқу шектеулі ортадағы кеңейтілген әңгімеде дәлелдің біраз бөлігін шамалы көмекпен түсіну	8.3 жалпы және оқу тақырыптарын кең ортадағы ұзақ әңгімеде дәлелдің көп бөлігін іс жүзінде қолдаусыз түсіну	9.3 жалпы және оқу тақырыптарын кең ортадағы ұзақ әңгімеде дәлелдің көп бөлігін іс жүзінде қолдаусыз түсіну
5.4 жалпы және оқу тақырыптарындағы ұзақ әңгімеде негізгі ойларды қолдаумен отырып түсіну	6.4 жалпы және оқу тақырыптарындағы ұзақ әңгімеде негізгі ойларды шектеулі қолдау көрсетуімен түсіну	7.4 жалпы және оқу тақырыптарындағы ұзақ әңгімеде сан алуан ұйғарынды мағынаны шамалы қолдау көрсетумен түсіну	8.4 жалпы және оқу тақырыптарындағы ұзақ әңгімеде ұйғарынды мағынаның үлкен бөлігін іс жүзінде қолдаусыз түсіну	9.4 жалпы және оқу тақырыптарындағы ұзақ әңгімеде ұйғарынды мағынаның үлкен бөлігін қолдаусыз түсіну
5.5 әр түрлі оқу тақырыптарында қысқаша сөйлесуде	6.5 жалпы және оқу тақырыптарындағы ұзақ әңгімеде арнайы ақпарат-	7.5 жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігіндегі	8.5 жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігіндегі ұзақ әңгіме-	9.5 жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігіндегі

арнайы ақпараттар мен бөлімдердің көп бөлігін қолдаумен түсіну	тар мен бөлімдердің көп бөлігін қолдаумен түсіну	ұзақ әңгімеде сөйлеушінің(лердің) ойын қолдаумен анықтау	де сөйлеушінің ойын шамалы қолдау көрсетумен анықтау	ұзақ әңгімеде сөйлеушінің (лердің) ойын анықтау
5.6 жалпы және оқу тақырыптарының бірқатарында қысқаша сөйлесу мәнмәтінен мағынаны қолдаумен анықтау	6.6 жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігінде ұзақ сөйлесудегі мәнмәтіннен мағынаны қолдаумен анықтау	7.6 жалпы және оқу тақырыптарының кейбірінде ұзақ сөйлесудегі мәнмәтіннен мағынаны шамалы қолдаумен анықтау	8.6 жалпы және оқу тақырыптарының көпшілігінде ұзақ сөйлесудегі мәнмәтіннен мағынаны шамалы қолдаумен анықтау	9.6 әр түрлі жалпы және оқу тақырыптарында ұзақ сөйлесудегі мәнмәтіннен мағынаны анықтау
5.7 бірқатар жалпы және оқу тақырыптарында мұғалімнің көмегі көрсетілген қарапайым сөйлесудегі сөйлеушінің ойын анықтау	6.7 шектеулі жалпы және оқу тақырыптарында мұғалімнің көмегі көрсетілген ұзақ сөйлесудегі сөйлеушінің ойын анықтау	7.7 бірқатар ауызша жанрлардың сөз, сөйлем және мәтіндік деңгейдегі өзіне тән ерекшеліктерін анықтай бастау	8.7 бірқатар ауызша жанрлардың сөз, сөйлем және мәтіндік деңгейдегі өзіне тән ерекшеліктерін анықтау	9.7 көпшілік ауызша жанрлардың сөз, сөйлем және мәтіндік деңгейдегі өзіне тән ерекшеліктерін анықтау
5.8 жалпы және оқу тақырыптарындағы бірқатар ұзақ сөйлесуді, оның ішінде әңгімелерді қолдаумен түсіну	6.8 жалпы және оқу тақырыптарындағы көпшілік ұзақ сөйлесуді, оның ішінде әңгімелерді қолдаумен түсіну	7.8 жалпы және оқу тақырыптарындағы әңгімелерді қолдаумен түсіну	8.8 жалпы және оқу тақырыптарындағы көлемді әңгімелерді түсіну	9.8 жалпы және оқу тақырыптарындағы бірқатар ұзақ әңгімеде келтірілген дәлелдегі сәйкессіздіктерді түсіне бастау

3) «Айтылым» (speaking):

5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
орташадан төмен деңгей 2	орташадан жоғары деңгей 2	төмен деңгей 1	орташа деңгей 1	жоғары деңгей 1
5.1 бірқатар жалпы тақырыптар аясында сөйлем деңгейінде өзі және басқалар туралы негізгі ақпарат беру	6.1 көпшілік жалпы тақырыптар аясында пікірталас деңгейінде өзі және басқалар туралы негізгі ақпарат беру	7.1 бірқатар жалпы және оқу тақырыптары аясында сөйлесу кезінде ресми және бейресми регистрлерді пайдалану	8.1 көпшілік жалпы және оқу тақырыптары аясында сөйлесу кезінде ресми және бейресми регистрлерді пайдалану	9.1 жалпы және оқу тақырыптары аясында сөйлесу кезінде ресми және бейресми регистрлерді пайдалану
5.2 бірқатар жалпы	6.2 көпшілік жалпы	7.2 бірқатар жалпы	8.2 жалпы тақырып-	9.2 жалпы және оқу

тақырыптар аясында ақпарат алу үшін қарапайым сұрақтар қою	тақырыптар аясында ақпарат алу үшін қарапайым сұрақтар қою	және оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін күрделі сұрақтар қою	тар және бір-қатар оқу тақырыптары аясында ақпарат алу үшін күрделірек сұрақтар қою	тақырыптары аясында ақпарат алу үшін күрделі сұрақтар қою
5.3 бірқатар жалпы және оқу тақырыптары аясында пікірін сөйлеммен жеткізу	6.3 алуан түрлі жалпы және оқу тақырыптары аясында пайымдау элементтерімен өз пікірін сөйлеммен жеткізу	7.3 көпшілік жалпы және оқу тақырыптары аясында пікірін пайымдаумен жеткізу	8.3 кез-келген жалпы және оқу тақырыптары аясында пікірін пайымдаумен жеткізу	9.3 жалпы және оқу тақырыптарында өз көзқарасын түсіндіру және негіздеу
5.4 алуан түрлі жалпы және оқу тақырыптары аясында күтпеген комментарийлерге біраз икемділікпен сөйлеммен жауап беру	6.4 алуан түрлі жалпы және оқу тақырыптары аясында күтпеген комментарийлерге пайымдау элементтерімен біраз икемділікпен сөйлеммен жауап беру	7.4 көпшілік жалпы және оқу тақырыптары аясында күтпеген комментарийлерге пайымдау элементтерімен біраз икемділікпен сөйлеммен жауап беру	8.4 жалпы және оқу тақырыптары аясында күтпеген комментарийлерге пайымдау элементтерімен біраз икемділікпен сөйлеммен жауап беру	9.4 жалпы және оқу тақырыптары аясында күтпеген комментарийлерге пайымдаумен және сөйлеммен белгілі бір деңгейдегі икемділікпен жауап беру
5.5 алуан түрлі жалпы және оқу тақырыптары аясында базалық деңгейде ақпарат алмасуда өзара қарым-қатынас жасауға әрекеттену	6.5 көпшілік жалпы және оқу тақырыптарында ағы ұзағырақ әңгімеде өзара қарым-қатынас жасауға әрекеттену	7.5 оқу тапсырмаларын орындау мақсатында басымдықтарды жоспарлау мен құру, серіктестік, талқылау, келісу үшін сыныптастары мен өзара қарым-қатынас жасауға әрекеттену	8.5 оқу тапсырмаларын орындау мақсатында басымдықтарды жоспарлау мен құру, серіктестік, талқылау, келісу үшін сыныптастары мен өзара қарым-қатынас жасау	9.5 оқу тапсырмаларын орындау мақсатында басымдықтарды жоспарлау мен құру, серіктестік, талқылау, келісу үшін сыныптастары мен өзара қарым-қатынас жасау
5.6 жұпта, топта және барлық сыныппен жұмыста өз ойын анық және нақты түрде сөйлеммен жеткізу	6.6 жұпта, топта және барлық сыныппен жұмыста өз ойын пікірталаста анық және нақты түрде	7.6 жұпта, топта және барлық сыныппен жұмыста басқалардың айтқанын сөйлеммен немесе пайымдаумен	8.6 жұпта, топта және барлық сыныппен жұмыста басқалардың айтқанын сөйлеммен немесе	9.6 жұпта, топта және барлық сыныппен жұмыста басқалардың айтқанын сөйлеммен немесе пайымдаумен

	сөйлеммен жеткізу	біршама икемділікпен түсіндіруге әрекеттену	пайымдаумен біршама икемділікпен түсіндіру	белгілі бір деңгейдегі икемділікпен түсіндіру
5.7 бірқатар жалпы тақырыптар аясында пәнге тән лексика мен синтаксисті пайдалану	6.7 бірқатар жалпы және оқу тақырыптары аясында пәнге тән лексика мен синтаксисті пайдалану	7.7 әр түрлі жалпы және бірқатар оқу тақырыптары аясында пәнге тән лексика мен синтаксисті пайдалану	8.7 көпшілік жалпы және бірқатар оқу тақырыптары аясында пәнге тән лексика мен синтаксисті пайдалану	9.7 шексіз жалпы және оқу тақырыптары аясында пәнге тән лексика мен синтаксисті пайдалану
5.8 әр түрлі жалпы және оқу тақырыптарын дағы қарапайым оқиғаларды мазмұндау	6.8 бірқатар жалпы және оқу тақырыптарын дағы кейбір ұзағырақ оқиғаларды мазмұндау	7.8 әр түрлі жалпы және оқу тақырыптарын дағы кейбір ұзағырақ оқиғаларды мазмұндау	8.8 көпшілік жалпы және оқу тақырыптарын дағы кейбір ұзағырақ оқиғаларды мазмұндау	9.8 көпшілік жалпы және оқу тақырыптарын дағы ұзағырақ оқиғаларды мазмұндау

4) «Оқылым» (reading):

5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
орташадан төмен деңгей 2	орташадан жоғары деңгей 2	төмен деңгей 1	орташа деңгей 1	жоғары деңгей 1
5.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша кейбір қарапайым қысқа мәтіндердің негізгі идеясын түсіну	6.1 жалпы және оқу тақырыптары бойынша қарапайым қысқа мәтіндердің негізгі идеясын түсіну	7.1 таныс емес жалпы және оқу тақырыптары аясында мәтіндердің негізгі идеясын түсіну	8.1 кейбір ұзақ мәтіндерді қоса, әр түрлі таныс емес жалпы және оқу тақырыптары мәтіндерінің негізгі идеясын түсіну	9.1 көпшілік таныс емес жалпы және оқу тақырыптарындағы ұзақ мәтіндердің негізгі идеясын түсіну
5.2 бірқатар жалпы және оқу тақырыптары аясындағы қарапайым, қысқа мәтіндерде арнайы ақпаратты мұғалімнің шамалы көмегімен түсіну	6.2 бірқатар жалпы және оқу тақырыптары аясындағы қарапайым, қысқа мәтіндерде арнайы ақпаратты мұғалімнің көмегімен түсіну	7.2 көпшілік жалпы және оқу тақырыптары аясында мәтіндердегі арнайы ақпаратты түсіну	8.2 кейбір ұзақ мәтіндерді қоса, әр түрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында мәтіндердегі арнайы ақпаратты түсіну	9.2 кейбір ұзақ мәтіндерді қоса, таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында мәтіндердегі арнайы ақпаратты түсіну
5.3 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында дәлел деректемелерін	6.3 бірқатар ұзақ мәтіндерді қоса, кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптары	7.3 кейбір ұзақ мәтіндерді қоса, көпшілік таныс жалпы және оқу тақырыптары	8.3 кейбір ұзақ мәтіндерді қоса, таныс жалпы және оқу тақырыптары	9.3 әр түрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы ұзақ мәтіндердегі

түсіну	аясында дәлел деректемелерін түсіну	рыптары аясында дәлел деректерін түсіну	аясында дәлел деректерін түсіну	дәлел деректерін түсіну
5.4 көркем және көркем емес әдебиеттердегі кейбір қысқа мәтіндерді мұғалімнің шамалы көмегі арқылы оқу	6.4 көркем және көркем емес әдебиеттердегі кейбір қысқа қарапайым мәтіндерді өз бетімен оқу	7.4 таныс және кейбір бейтаныс жалпы және оқу тақырыптары аясында көркем және көркем емес әдебиеттердегі кейбір ұзақ мәтіндерді оқу	8.4 таныс және кейбір бейтаныс жалпы және оқу тақырыптары аясында түрлі көркем және көркем емес әдебиеттердегі ұзақ мәтіндерді оқу	9.4 таныс және кейбір бейтаныс жалпы және оқу тақырыптары аясында көркем және көркем емес әдебиеттердегі ұзақ мәтіндерді оқу
5.5 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында қысқаша мәтіндердің мәнмәтінінен негізгі ойды анықтау	6.5 ұзын мәтіндерді қоса, кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында мәнмәтінінен негізгі ойды анықтау	7.5 көпшілік таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында қысқаша мәтіндердің мәнмәтінінен негізгі ойды анықтау	8.5 әр түрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында қысқаша және кейбір ұзын мәтіндердің мәнмәтінінен негізгі ойды анықтау	9.5 көпшілік таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында ұзын мәтіндердің мәнмәтінінен негізгі ойды анықтау
5.6 кейбір жалпы және оқу тақырыптарын дағы қысқа мәтіндерде автордың пікірін немесе көзқарасын анықтау	6.6 көпшілік жалпы және оқу тақырыптарын дағы қысқа мәтіндерде автордың пікірін немесе көзқарасын анықтау	7.6 әр түрлі бейтаныс жалпы және оқу тақырыптарын дағы қысқа мәтіндерде автордың пікірін немесе көзқарасын анықтау	8.6 ұзын мәтіндерді қоса, әр түрлі бейтаныс жалпы және оқу тақырыптарындағы қысқа мәтіндерде автордың пікірін немесе көзқарасын анықтау	9.6 көпшілік жалпы және оқу тақырыптары аясында ұзын мәтіндерде автордың пікірін немесе көзқарасын анықтау
5.7 бірқатар жазбаша жанрлар аясында сөз, сөйлем және мәтінге тән қасиеттерді анықтау	6.7 көпшілік жазбаша жанрлар аясында сөз, сөйлем және мәтінге тән қасиеттерді анықтау	7.7 көпшілік жазбаша жанрлар аясында сөз, сөйлем және мәтінге тән қасиеттерді анықтау	8.7 көпшілік жазбаша жанрлар аясында сөз, сөйлем және мәтінге тән қасиеттерді анықтау	9.7 кез-келген жазбаша жанрлар аясында сөз, сөйлем және мәтінге тән қасиеттерді анықтау
5.8 мағынаны тексеру және түсінігін кеңейту үшін өзіне таныс	6.8 мағынаны тексеру және түсінігін кеңейту үшін өзіне таныс	7.8 мағынаны тексеру және түсінігін кеңейту үшін өзіне таныс және	8.8 мағынаны тексеру және түсінігін кеңейту үшін кейбір бейтаныс сандық	9.8 мағынаны тексеру және түсінігін кеңейту үшін көпшілік таныс және

сандық немесе баспадан шыққан ресурстарды мұғалімнен шамалы көмекпен қолдану	сандық немесе баспадан шыққан ресурстарды өз бетімен қолдану	кейбір бейтаныс сандық немесе баспадан шыққан ресурстарды шамалы көмекпен қолдану	немесе баспадан шыққан ресурстарды қолдану	бейтаныс сандық немесе баспадан шыққан ресурстарды қолдану
5.9 әр түрлі жалпы және оқу тақырыптарын да қарапайым қысқа мәтіндерде дерек пен пікірдің айырмашылығын анықтау	6.9 кез-келген жалпы және оқу тақырыптарын дағы қарапайым қысқа мәтіндерде дерек пен пікірдің айырмашылығын анықтау	7.9 кейбір жалпы және оқу тақырыптарын дағы қысқа қарапайым мәтіндерде келтірілген дәлелдегі сәйкессіздіктерді анықтау	8.9 кейбір жалпы және оқу тақырыптарын дағы қысқа мәтіндерде келтірілген дәлелдегі сәйкессіздіктерді анықтау	9.9 әр түрлі жалпы және оқу тақырыптарын дағы ұзақ мәтіндерде келтірілген дәлелдегі сәйкессіздіктерді анықтау

5) «Жазылым» (writing):

5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
орташадан төмен деңгей 2	орташадан жоғары деңгей 2	төмен деңгей 1	орташа деңгей 1	жоғары деңгей 1
5.1 кейбір жалпы және оқу тақырыптарын да мәтін деңгейіндегі жұмыстарды жоспарлау, жазу, түзету және тексеру	6.1 әр түрлі жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтін деңгейіндегі жұмыстарды мұғалімнің қолдауымен жоспарлау, жазу, түзету және тексеру	7.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтін деңгейіндегі жұмыстарды мұғалімнің қолдауымен жоспарлау, жазу, түзету және тексеру	8.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтін деңгейіндегі жұмыстарды шамалы қолдаумен жоспарлау, жазу, түзету және тексеру	9.1 жалпы және оқу тақырыптарындағы мәтін деңгейіндегі жұмыстарды мұғалімнің қолдауынсыз жоспарлау, жазу, түзету және тексеру
5.2 кейбір жалпы және оқу тақырыптарын дағы абзацта сөйлемдерді мұғалімнің қолдауымен жүйелі жазу	6.2 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарында өткен тәжірибесін немесе шынайы болған оқиғалар, әрекеттерді мұғалімнің қолдауымен жазу	7.2 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарында өткен тәжірибесін немесе шынайы болған оқиғалар, әрекеттерді шамалы қолдаумен жазу	8.2 таныс жалпы және оқу тақырыптарында өткен тәжірибесін немесе шынайы болған оқиғалар, әрекеттерді шамалы қолдаумен жазу	9.2 таныс жалпы және оқу тақырыптарында өткен тәжірибесін немесе шынайы болған оқиғалар, әрекеттерді өз бетімен жазу
5.3 адамдарды, жерлер мен нысандарды мәтін деңгейінде сипаттай	6.3 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарына мұғалімнің қолдауымен	7.3 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарының біркелкі грамматикалық	8.3 әр түрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарын біркелкі грамматикалық	9.3 таныс жалпы және оқу тақырыптарын біркелкі грамматикалық

отырып мұғалімнің қолдауымен нақты мәліметтерді жазу	жеке сезімі мен пікірі туралы жазу	сауаттылықпен жазу	сауаттылықпен жазу	сауаттылықпен жазу
5.4 жеке ақпарат беру үшін ұзақ сөйлемдерді абзац көлемінде мұғалімнің қолдауымен жазу	6.4 жеке ақпарат беруге арналған тақырыпты абзац көлемінде мұғалімнің қолдауымен жазу	7.4 жалпы және оқу тақырыптарына кейбір жазбаша жанрда орынды стилі мен тіл форма сын қолдаумен қолдану	8.4 жалпы және оқу тақырыптары на жазбаша жанрда орынды стилі мен тіл формасын қолдаумен қолдану	9.4 жалпы және оқу тақырыптары на әр түрлі жазбаша жанрда орынды стилі мен тіл формасын шамалы қолдаумен қолдану
5.5 сөйлемдерді негізгі сабақтастырғыш жалғаулықтарды пайдаланып мұғалімнің көмегінің өз бетімен байланыстыру	6.5 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарында дәлелдерді бекіту мысалдары және негіздеумен қолдану	7.5 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптарында дәлелдерді бекіту мысалдары және негіздеумен біршама қолдаумен қолдану	8.5 таныс жалпы және оқу тақырыптарында дәлелдерді бекіту мысалдары және негіздеумен мұғалім қолдауымен қолдану	9.5 шексіз таныс жалпы және оқу тақырыптарында дәлелдерді бекіту мысалдары және негіздеумен мұғалім қолдауымен қолдану
5.6 кейбір жалпы таныс тақырыптарда негізгі сабақтастырғыш жалғаулықтарды қолданып, біршама қолдаумен сөйлемді абзацқа логикалық біріктіру	6.6 әр түрлі жалпы таныс тақырыптарда негізгі сабақтастырғыш жалғаулықтарды қолданып, шамалы қолдаумен сөйлемді абзацқа логикалық біріктіру	7.6 жалпы таныс тақырыптарда негізгі сабақтастырғыш жалғаулықтарды қолданып, сөйлемді абзацқа логикалық біріктіру	8.6 жалпы таныс тақырыптарды негізгі сабақтастырғыш жалғаулықтарды қолданып, өз бетімен сөйлемді абзацқа логикалық біріктіру	9.6 әр түрлі сабақтастырғыш жалғаулықтарды қолданып жалпы таныс және оқу тақырыптарына қатысты мәтіндерді жазу
5.7 таныс жалпы және бірқатар оқу тақырыптарындағы кейбір жазбаша жанрларда мәтін деңгейіне сәйкес форматты біршама қолдаумен қолдану	6.7 таныс жалпы және бірқатар оқу тақырыптарындағы әр түрлі жазбаша жанрлар үшін мәтін деңгейіне сәйкес форматты біршама қолдаумен пайдалану	7.7 таныс жалпы және бірқатар оқу тақырыптарындағы әр түрлі жазбаша жанрлар үшін мәтін деңгейіне сәйкес форматты шамалы қолдаумен пайдалану	8.7 таныс жалпы және бірқатар оқу тақырыптарындағы жазбаша жанрлар үшін мәтін деңгейіне сәйкес форматты шамалы қолдаумен пайдалану	9.7 жалпы және бірқатар оқу тақырыптарындағы шексіз жазбаша жанрларда үшін мәтін деңгейіне сәйкес форматты дербес қолдану

5.8 кейбір жалпы тақырыптарда жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу	6.8 кейбір жалпы таныс және оқу тақырыптарда жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу	7.8 әртүрлі жалпы таныс және оқу тақырыптарда жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу	8.8 жалпы таныс және оқу тақырыптарда жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу	9.8 шексіз жалпы таныс және оқу тақырыптарда жиі қолданылатын сөздерді дұрыс жазу
5.9 бірқатар жалпы таныс тақырыптардағы мәтін деңгейіндегі жазбаша жұмыстарда тыныс белгілерін орынды сауаттылықпен қолдану	6.9 бірқатар жалпы таныс және оқу тақырыптарындағы мәтін деңгейіндегі жазбаша жұмыстарда тыныс белгілерін орынды сауаттылықпен қолдану	7.9 әртүрлі жалпы таныс және оқу тақырыптарында мәтін деңгейіндегі жазбаша жұмыстарда тыныс белгілерін орынды сауаттылықпен қолдану	8.9 жалпы таныс және оқу тақырыптарында мәтін деңгейіндегі жазбаша жұмыстарда тыныс белгілерін орта деңгейдегі сауаттылықпен қолдану	9.9 жалпы таныс және оқу тақырыптарында мәтін деңгейіндегі жазбаша жұмыстарда тыныс белгілерін сауатты қолдану

6) Ағылшын тілін қолдану (use of English):

5-сынып	6-сынып	7-сынып	8- сынып	9- сынып
орташадан төмен деңгей 2	орташадан жоғары деңгей 2	төмен деңгей 1	орташа деңгей 1	жоғары деңгей 1
5.1 бірқатар таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша тиісті саналатын және саналмайтын зат есімдерді, оның ішінде мезгіл мен орналасу жерін сипаттайтын жалпы фразаларды орынды қолдану	6.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша мезгіл мен орналасу жерін сипаттайтын күрделі атаулы фразаларды және дерексіз зат есімдерді қолдану	7.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша кейбір дерексіз зат есімдерді және күрделі фразаларды қолдану	8.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары, сонымен қатар бейтаныс тақырыптар бойынша кейбір дерексіз құрамды зат есімдер мен күрделі атаулы топтарды пайдалану	9.1 таныс жалпы және оқу тақырыптары, сонымен қатар бейтаныс тақырыптар бойынша әртүрлі дерексіз құрамды зат есімдер мен күрделі атаулы топтарды пайдалану
5.2 "many, much, a lot of, a few" сөздерін таныс жалпы және оқу тақырыптарында шектеулі жиынтықта қолдану	6.2 "more, little, few less, fewer not as many, not as much" сияқты сөздерді таныс, жалпы және оқу тақырыптарында кеңейтілген жиынтықта	7.2 таныс, жалпы және оқу тақырыптары бойынша саналатын және саналмайтын зат есімдер үшін too much, too many, none	8.2 таныс, жалпы және оқу тақырыптары бойынша саналатын және саналмайтын зат есімдер үшін "several, plenty, a large /small number	9.2 таныс, жалпы және оқу тақырыптары бойынша саналатын және саналмайтын зат есімдер және атаулы топтар үшін есептік сан

	қолдану	any, enough сөздерімен қоса есептік сан есімдерді қолдану	/amount" сөздерімен қоса есептік сан есімдерді қолдану	есімдерді қолдану
5.3 жалпы және оқу тақырыптарында заттарды сипаттауда сын есімдерді, оның ішінде тәуелдік сын есімдерді қолдану; салыстыру үшін қарапайым бірбуынды және екібуынды сын есімді (салыстырмалы және таңдаулы шырай) қолдану	6.3 жалпы таныс және оқу тақырыптарында шектеулі жиынтық бойынша салыстырмалы және таңдаулы шырайда алуан түрлі сын есімдер мен ережеге бағынатын және ережеге бағынбайтын сын есімдерді қолдану	7.3 жалпы таныс және оқу тақырыптары бойынша сын есім ретінде жалпы есімшені қолдану және зат есімнің алдына сын есімді дұрыс қою	8.3 жалпы таныс және оқу тақырыптары бойынша мысалы, as...as, much деңгейлерін көрсету үшін есімше мен салыстырмалы құрылым ретінде әр түрлі қарапайым сын есім мен күрделі сын есімді қолдану	9.3 жалпы таныс және оқу тақырыптары бойынша әр түрлі қарапайым сын есімдер мен күрделі сын есімдерді деңгейі мен күшейтпелі сын есім көмегімен есімше ретінде салыстырмалы құрылымдарды, әр түрлі қарапайым сын есімдер мен күрделі сын есімдерді қолдану
5.4 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша any, no each, every сөздерін пайдалану	6.4 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша түрлі көрсеткіштерді, оның ішінде all, other сөздерін қолдану	7.4 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша түрлі көрсеткіштерді, оның ішінде neither, either сөздерін қолдану	8.4 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша алдын ала анықтау рөлінде all, half, both [of] сөздерімен бірге анықтаушы сөздерді қолдану	9.4 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша алдын ала анықтаушы және анықтаушы сөздерді қолдану
5.5 жалпы таныс және оқу тақырыптарында сұрақтарды, оның ішінде whose, how often, how long кеңейтілген жиынтықта қолдану	6.5 жалпы таныс және оқу тақырыптары бойынша әр түрлі уақыттық формаларды құрайтын сұрақтарды қолдану	8.5 жалпы таныс және оқу тақырыптары бойынша әр түрлі уақыттық формаларды құрайтын сұрақтарды қолдану	8.5 жалпы таныс және оқу тақырыптары бойынша әр түрлі уақыттық және модальдық формаларды құрайтын сұрақтарды қолдану	9.5 жалпы таныс және оқу тақырыптары бойынша әр түрлі сұрақтарды қолдану
5.6 жалпы таныс және оқу тақырыптары	6.6 көптеген жалпы таныс және оқу тақырыптары	7.6 көптеген жалпы таныс және оқу тақырыптары	8.6 көптеген жалпы таныс және оқу тақырыптары	9.6 көптеген жалпы таныс және оқу тақырыптары

бойынша негізгі жіктік есімдік, сілтеу есімдігі мен some, any, something, nothing anything сандық есімдіктерін қолдану	бойынша негізгі жіктік, сілтеу және сандық есімдіктерін someone somebody, nobody қолдану	тақырыптары бойынша mine, yours, ours, theirs, hers, his, myself, yourself, themselves қоса өздік және еріксіз есімдіктерді қолдану	бойынша есімдіктерді, оның ішінде anybody, anyone, anything белгісіз есімдігі мен everyone, everything, none, more, less, a few сандық есімдіктерді қолдану	бойынша қатыстық, сілтеу, белгісіз және есептік есімдіктерді және өздік есімдіктердің кең санын қолдану
5.7 таныс жалпы тақырыптарын да шектеулі ортасы бойынша [белгісіз шақта] болған оқиғаны жеткізіп беру үшін аяқталған формада тұрған жалпы етістіктерді (қолдану)	6.7 таныс жалпы тақырыптар бойынша аяқталмаған, белгісіз өткен шақты жеткізу үшін қарапайым аяқталған шақты қолдану	7.7 таныс жалпы тақырыптар бойынша таяуда болған, белгісіз және аяқталмаған өткен шақты жеткізу үшін алуан түрлі қарапайым аяқталған шақ формаларын қолдану	8.7 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша таяу-да болған, белгісіз және аяқталмаған өткен шақты жеткізу үшін алуан түрлі қарапайым аяқталған шақ формаларын қолдану	9.7 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша алуан түрлі қарапайым аяқталған, сонымен бірге пассивті формаларды, мезгіл пысықтауыштарын қолдану
5.8 шектеулі таныс жалпы және оқу тақырыптарына қатысты нақты жоспарлар туралы әңгімелеу барысында болжау үшін келер шақтың «болады» және «жиналу» формаларын пайдалану	6.8 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптарына қатысты уәде беру, ұсыныс, және болжау жасау үшін келер шақтың «болады» формасын пайдалану	7.8 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптарына қатысты келер шақтың әртүрлі формаларын, сонымен бірге болашақ мағынасында ұзартылған осы шақты пайдалану	8.8 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптарына қатысты келер шақтың әртүрлі формаларын, оның ішінде созылмалы осы шақ пен келер шақ мағынасындағы жай осы шақ формаларын қолдану	9.8 таныс және жалпы оқу тақырыптарына қатысты келер шақтың әртүрлі формаларын, сонымен бірге кейбір пассивтерді қолдану
5.9 шектеулі таныс жалпы және оқу тақырыптарына қатысты күнделікті өмірдегі рәсімдерді, әдеттерді және жағдайларды сипат-	6.9 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша жай осы және өткен шақтардың белсенді және кейбір пассивті формаларын	7.9 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша жай осы және өткен шақтардың және жетілдірілген	8.9 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша төл және төлеу сөздерде өздік және ырықсыз етіс түрінде берілген осы	9.9 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша төл және төлеу сөздерде осы және өткен шақтардың белсенді және

тау үшін жай осы шақ және жай өткен шақ, ережеге бағынатын және бағынбайтын формаларды қолдану	дұрыс қолдану	жай формаларын дұрыс қолдану	шақ, өткен шақтың әртүрлі формаларын орынды қолдану	пассивті жетілдірілген жай формаларын түрлерін дұрыс қолдану
5.10 шектеулі таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша осы және келер шақ мағынасындағы созылмалы нақ осы шақ формаларын қолдану	6.10 шектеулі таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша бұрын болған іс-әрекет және оның түрін көрсету үшін созылмалы осы шақ және келер шақ формаларын қолдану	7.10 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша созылмалы осы шақ және созылмалы келер шақ формаларын қолдану	8.10 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша созылмалы осы шақ және созылмалы келер шақ формаларын, сонымен қатар ырықсыз етістіктің кейбір формаларын қолдану	9.10 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша созылмалы осы шақ және созылмалы келер шақ формаларын, сонымен қатар ырықсыз етістіктің үздіксіз кеңейіп отыратын кейбір формаларын қолдану
5.11 шектеулі таныс жалпы оқу және тақырыптары бойынша be/look/sound/feel/taste/smell like және be made of қолдану	6.11 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша ортақ жақсыз етістіт it және there сөздерімен бірге қолдану	7.11 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша өтініш жасау үшін төлеу сөздің кейбір формаларын қолдану	8.11 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша мәлімдеме жасау, сұрақ қою үшін айту, сұрау, баяндау, сонымен қатар тілекті қоса алғандағы төлеу сөздердің кейбір формаларын қолдану	9.11 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша хабарлы, сұраулы және бұйрық сөйлемдердегі төлеу сөздерде know, wonder on сөздерімен бірге келетін жанама сұрақтарды қолдану
5.12 шектеулі таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша ережеге бағынатын және ережеге бағынбайтын үстеулер, негізгі және салыстырмалы	6.12 таныс жалпы және оқу тақырыптары көпшілігі бойынша түрлі үстеулерді, оның ішінде мөлшерді білдіретін too, not enough, quite, rather үстеулерін қолдану	7.12 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша ережеге бағынатын және ережеге бағынбайтын салыстырмалы дәрежелі үстеулердің	8.12 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша ережеге бағынатын және ережеге бағынбайтын үстеулермен бірге not as quickly as/far less quickly сөздерін қолдану; етіс-	9.12 көптеген таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша ережеге бағынатын және ережеге бағынбайтын үстеулердің әртүрлі салыстырмалы формаларын қолдану; етістіктің алдын-

формалар, жиілік пен мезгіл үстеулерін last week, yesterday қолдану		құрылымдарын қолдану	тіктің алдында, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің көптеген түрлерін қолдану	да, етістіктің артында және етістіктің соңында келетін үстеулердің көптеген түрін қолдану
5.13 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша мүмкіндікті көрсету үшін might may could қолдану	6.13 көптеген кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша модальды формаларды, оның ішінде mustn't (тыйым) need (қажеттілік) should (ұсыныс) сөздерін қолдану	7.13 түрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша түрлі қызмет үшін әртүрлі модальды формаларды қолдану	8.13 таныс жалпы және оқу тақырып-тары бойынша міндет, қажеттілік, мүмкіндік, рұқсат, өтініш, ұсыныс, тыйым салу тәрізді әр түрлі мақсатты білдіретін модальды формалардың көптеген түрлерін қолдану	9.13 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша әртүрлі мақсаттағы модальды формаларды, өкініш пен сынды білдіру үшін өткен шақтағы should/shouldn't have to модальды формаларын қолдану
5.14 кейбір таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша уақыт және орналасу жері туралы айту үшін көмекші сөздерді қолдану, тақырыпты белгілеу үшін, заттарды сипаттау үшін көмекші сөздерді; қозғалыс бағытын көрсету үшін to, into, out of, from, towards көмекші сөздерін қолдану	6.14 түрлі таныс жалпы және оқу тақырыптарына қатысты әрекетті кім және қандай құралдарды қолданумен орындалғанын білдіру үшін уақыт, орналасқан жерді және бағытты білдіретін көмекші сөздердің алуан түрін; қарапайым көмекші сөз тіркестерде зат есім мен сын есім алдында көмекші сөздерді қолдану	7.14 түрлі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында қарапайым көмекші сөз тіркестерде зат есім мен сын есім алдында көмекші сөздерді қолдану	8.14 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша зат есімдер мен сын есімдердің алдында кейбір көмекші сөздерді қолдану; сын есімдерден кейін келетін тәуелді көмекші сөздерді қалайша қолдану керектігін көрсету үшін as, like to көмекші сөздерін қолдану	9.14 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша зат есім мен сын есімдердің алдында көмекші сөздердің көптеген түрін қолдану, зат есім мен сын есімнен соң келетін бірқатар тәуелді көмекші сөздерді және етістіктерден соң келетін көмекші сөздерді қолдану
5.15 шектеулі таныс жалпы және оқу тақырыптары	6.15 шектеулі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында	7.15 таныс жалпы және оқу тақырыптарда саны шектеулі етіс-	8.15 таныс жалпы және оқу тақырыптарда шектеулі етістіктер	9.15 таныс жалпы және оқу тақырыптарға етістіктер мен сын

<p>аясында инфинитив формасындағы verb / verb + ing негізгі етістіктерді қолдану</p>	<p>инфинитив формасындағы verb / verb + ing негізгі етістіктерді қолдану</p>	<p>тіктер мен сын есімдерден кейін инфинитив формаларын қолдану; саны шектеулі етістіктер мен көмекші сөздерден кейін герундий формасын қолдану; фразалық етістіктерді және етістіктерді қолдана бастау</p>	<p>мен сын есімдерден кейін инфинитив формаларын қолдану; шектеулі етістіктер мен көмекші сөздерден кейін герундий формасын қолдану; көмекші сөздер формасындағы етістіктерді және фразалық етістіктерді қолдану</p>	<p>есімдердің шектеулі санынан кейін инфинитив формаларын қолдану; етістіктер мен көмекші сөздердің шектеулі санынан кейін герундий формасын; көмекші сөздер формасындағы етістіктерді және фразалық етістіктерді қолдану</p>
<p>5.16 шектеулі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы шағын мәтіндерде сөйлем бөлікте-рін байлыныс-тыру үшін so, if, when, where, before, after жалғаулықтарын қолдану</p>	<p>6.16 шектеулі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясындағы шағын мәтіндерде сөйлем бөліктерін байлыныстыру үшін so, if, when, where, before, after жалғаулықтарын қолдану</p>	<p>7.16 таныс жалпы және оқу тақырыптары үшін түрлі жалғаулықтарды қолдану</p>	<p>8.16 таныс жалпы және оқу тақырыптары бойынша себептерді түсіндіру үшін әртүрлі жалғаулықтарды мысалы, since, as; so ... that, such a ... that құрылымдарын қолдану</p>	<p>9.16 шектеулі таныс жалпы және оқу тақырыптары аясында сөйлем бөліктерін байлыныстыру үшін so, if, when, where, before, after жалғаулықтарын қолдану</p>
<p>5.17 жекелеген және таныс тақырыптарға осы және өткен шақтағы әрекеттерді сипаттау үшін when бар бағыныңқы сөйлемдерді қолдану</p>	<p>6.17 нақты ақпаратты сипаттау үшін жалпы таныс және оқу тақырыптары аясында if бар бағыныңқы сөйлемдерді (нөлдік шарт-ты сөйлемдерде) where бар бағыныңқы сөйлемдерді қолдану; before/after бар (өткен шақ мағынадағы) бағыныңқы сөйлемдерді қолдану; which who</p>	<p>7.17 жалпы және оқу тақырыптары бойынша think know believe hope, say, tell бар бағыныңқы сөйлемдерді қолдану; sure, certain бар бағыныңқы сөйлемдерді; which who that where бар салыстырмалы анықтауыш бағыныңқы сөйлемдерді қолдану;</p>	<p>8.17 жалпы таныс және оқу тақырыптары бойынша екінші бағыныңқы сөйлемде шартты if/unless/if only және wish [that] [present reference] шарттарын; “why” сөзі бар анықтауыш бағыныңқы сөйлемдерді қолдану</p>	<p>9.17 үшінші логикалық құрылымда if/if only қолдану; which сөзін қосып салыстырмалы бағыныңқы сөйлемдерді қолдану</p>

	that where бар салыстырмалы анықтауыш бағыныңқы сөйлемдерді қолдану			
--	--	--	--	--

15. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған «Ағылшын тілі» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-9-сыныптарына арналған
«Ағылшын тілі» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Ағылшын тілі» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасын жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1) 5-сынып:

Тақырыптар	Бөлімдер	Оқу мақсаттары
1. Үйде және үйден тыс жерде	Мазмұны	5.1; 5.6; 5.8; 5.9
	Тыңдалым	5.1; 5.3; 5.6; 5.7
	Айтылым	5.1; 5.2; 5.4; 5.6; 5.7
	Оқылым	5.1; 5.2; 5.5
	Жазылым	5.1; 5.2; 5.3; 5.6; 5.7
	Ағылшын тілін қолдану	5.1; 5.3; 5.4; 5.6; 5.8; 5.11; 5.12; 5.14
2. Тірі организмдер	Мазмұны	5.4; 5.5; 5.6; 5.7
	Тыңдалым	5.1; 5.3; 5.4; 5.6
	Айтылым	5.1; 5.4; 5.6; 5.7
	Оқылым	5.1; 5.2; 5.4; 5.6; 5.8; 5.9
	Жазылым	5.2; 5.3; 5.7; 5.8
	Ағылшын тілін қолдану	5.1; 5.3; 5.9; 5.13; 5.15
3. Құндылықтар	Мазмұны	5.2; 5.5; 5.6; 5.9
	Тыңдалым	5.1; 5.2; 5.6; 5.8
	Айтылым	5.3; 5.4; 5.5; 5.6; 5.7
	Оқылым	5.1; 5.2; 5.3; 5.6
	Жазылым	5.1; 5.3; 5.4; 5.5; 5.7; 5.8
	Ағылшын тілін қолдану	5.1; 5.2; 5.3; 5.5; 5.6; 5.7; 5.13; 5.16; 5.17
4. Мамандықтар әлемі	Мазмұны	5.2; 5.4; 5.7; 5.8
	Тыңдалым	5.1; 5.5; 5.6; 5.7
	Айтылым	5.2; 5.3; 5.4; 5.6; 5.7
	Оқылым	5.4; 5.5; 5.6; 5.7
	Жазылым	5.3; 5.6; 5.7; 5.8; 5.9
	Ағылшын тілін қолдану	5.1; 5.2; 5.6; 5.9; 5.10 5.14; 5.17
5. Жасампаздық	Мазмұны	5.3; 5.4; 5.5; 5.9; 5.10
	Тыңдалым	5.1; 5.4; 5.5; 5.6; 5.8
	Айтылым	5.1; 5.3; 5.4; 5.6; 5.7; 5.8
	Оқылым	5.1; 5.2; 5.3; 5.6
	Жазылым	5.1; 5.3; 5.4; 5.6; 5.7

	Ағылшын тілін қолдану	5.1; 5.3; 5.6; 5.10; 5.16
6. Оқу (қызығып оқимыз)	Мазмұны	5.4; 5.5; 5.7; 5.8; 5.9
	Тыңдалым	5.3; 5.4; 5.6; 5.7; 5.8
	Айтылым	5.2; 5.3; 5.6; 5.7; 5.8
	Оқылым	5.1; 5.2; 5.3; 5.4; 5.5; 5.6; 5.8; 5.9
	Жазылым	5.1; 5.2; 5.3; 5.4; 5.5; 5.6 5.7
7. Ғажайыптар әлемінде	Мазмұны	5.4; 5.7; 5.8; 5.10
	Тыңдалым	5.1; 5.4; 5.6 5.7
	Айтылым	5.3; 5.5; 5.6; 5.7
	Оқылым	5.1; 5.2; 5.3; 5.6
	Жазылым	5.2; 5.3; 5.6; 5.8 5.9
	Ағылшын тілін қолдану	5.1; 5.3; 5.4; 5.5; 5.6; 5.7 5.8; 5.9; 5.14; 5.16; 5.17
8. Спорт	Мазмұны	5.1; 5.2; 5.3; 5.6; 5.7
	Тыңдалым	5.1; 5.2; 5.3; 5.4; 5.8
	Айтылым	5.1; 5.2; 5.4; 5.6; 5.7
	Оқылым	5.1; 5.2; 5.4; 5.6; 5.7
	Жазылым	5.1; 5.4; 5.6
	Ағылшын тілін қолдану	5.1; 5.2; 5.3; 5.4; 5.6; 5.8; 5.10; 5.12; 5.13; 5.14; 5.15; 5.16
9. Демалыс	Мазмұны	5.1; 5.3; 5.4; 5.8
	Тыңдалым	5.1; 5.2; 5.3; 5.8
	Айтылым	5.2; 5.3; 5.4; 5.6
	Оқылым	5.1; 5.2; 5.3; 5.4; 5.6
	Жазылым	5.3; 5.4; 5.6; 5.7
	Ағылшын тілін қолдану	5.9; 5.10; 5.13; 5.14; 5.16; 5.17

2) 6-сынып:

Тақырыптар	Бөлімдер	Оқу мақсаттары
1. Біздің сынып	Мазмұны	6.1; 6.3; 6.8; 6.9; 6.10
	Тыңдалым	6.1; 6.2; 6.5; 6.7
	Айтылым	6.1; 6.2; 6.3; 6.7; 6.8
	Оқылым	6.1; 6.2; 6.4; 6.8; 6.9
	Жазылым	6.1; 6.2; 6.3; 6.6; 6.8; 6.9
	Ағылшын тілін қолдану	6.1; 6.3; 6.9; 6.12; 6.13; 6.15
2. Батырлар	Мазмұны	6.1; 6.3; 6.8
	Тыңдалым	6.1; 6.6; 6.7; 6.8
	Айтылым	6.3; 6.6; 6.7; 6.8
	Оқылым	6.1; 6.2; 6.4; 6.6
	Жазылым	6.1; 6.2; 6.3; 6.8
	Ағылшын тілін қолдану	6.1; 6.3; 6.5; 6.12; 6.15
3. Жергілікті жер	Мазмұны	6.1; 6.10
	Тыңдалым	6.1; 6.5; 6.6
	Айтылым	6.2; 6.3; 6.7; 6.8
	Оқылым	6.2; 6.4; 6.5; 6.8

	Жазылым	6.1; 6.2; 6.3; 6.6; 6.8
	Ағылшын тілін қолдану	6.3; 6.9; 6.11; 6.14; 6.16; 6.17
4. Драма және комедия	Мазмұны	6.3; 6.6; 6.9; 6.10
	Тыңдалым	6.1; 6.5
	Айтылым	6.2; 6.4; 6.5; 6.7; 6.8
	Оқылым	6.2; 6.3
	Жазылым	6.2; 6.3; 6.5; 6.8
	Ағылшын тілін қолдану	6.7; 6.12; 6.15
5. Денсаулық	Мазмұны	6.1; 6.8; 6.9; 6.10
	Тыңдалым	6.5; 6.7
	Айтылым	6.1; 6.2; 6.3; 6.4; 6.5; 6.6; 6.7
	Оқылым	6.4; 6.5; 6.6; 6.8
	Жазылым	6.1; 6.6; 6.7; 6.8; 6.9
	Ағылшын тілін қолдану	6.1; 6.2; 6.3; 6.8; 6.9; 6.10; 6.13; 6.15
6. Саяхат және демалыс	Мазмұны	6.1; 6.2; 6.3; 6.5; 6.6
	Тыңдалым	6.1; 6.5; 6.6; 6.7; 6.8
	Айтылым	6.2; 6.3; 6.7
	Оқылым	6.2; 6.5; 6.6; 6.7; 6.9
	Жазылым	6.1; 6.2; 6.3; 6.6; 6.7; 6.8
	Ағылшын тілін қолдану	6.1; 6.2; 6.3; 6.7; 6.8; 6.10
7. Оқу (қызығып оқимыз)	Мазмұны	6.4; 6.7
	Тыңдалым	
	Айтылым	6.5
	Оқылым	6.1; 6.2; 6.3; 6.4; 6.5; 6.6; 6.7; 6.8; 6.9
	Жазылым	6.4; 6.5
	Ағылшын тілін қолдану	
8. Көршілер	Мазмұны	6.1; 6.2; 6.3
	Тыңдалым	6.1; 6.4; 6.5
	Айтылым	6.1; 6.2; 6.3; 6.7
	Оқылым	6.6; 6.7
	Жазылым	6.1; 6.2; 6.3; 6.6; 6.8; 6.9
	Ағылшын тілін қолдану	6.1; 6.6; 6.9; 6.10; 6.13; 6.14; 6.15
9. Көлік	Мазмұны	6.3; 6.8; 6.9; 6.10
	Тыңдалым	6.1; 6.3; 6.4; 6.6
	Айтылым	6.2; 6.7; 6.8
	Оқылым	6.2; 6.4; 6.6; 6.7; 6.8
	Жазылым	6.1; 6.6; 6.8; 6.9
	Ағылшын тілін қолдану	6.2; 6.3; 6.4; 6.5; 6.8; 6.15; 6.17

3) 7-сынып:

Тақырыптар	Бөлімдер	Оқу мақсаттары
1.	Мазмұны	7.3; 7.4; 7.8; 7.9

Хобби және демалыс	Тыңдалым	7.1; 7.2; 7.4
	Айтылым	7.1; 7.2; 7.3; 7.6; 7.7
	Оқылым	7.1; 7.2; 7.3; 7.7; 7.8
	Жазылым	7.1; 7.2; 7.3; 7.6; 7.8; 7.9
	Ағылшын тілін қолдану	7.1; 7.2; 7.3; 8.5; 7.6; 7.12; 7.15; 7.17
2. Коммуникациялар және технологиялар	Мазмұны	7.2; 7.3; 7.4; 7.6; 7.7; 7.8; 7.10
	Тыңдалым	7.1; 7.3; 7.5; 7.6; 7.7; 7.8
	Айтылым	7.2; 7.3; 7.5; 7.7; 7.8
	Оқылым	7.1; 7.2; 7.3
	Жазылым	7.1; 7.3; 7.5; 7.6; 7.8
	Ағылшын тілін қолдану	7.4; 7.6; 7.7; 7.17
3. Демалыс және саяхат	Мазмұны	7.2; 7.3; 7.4; 7.6; 7.8; 7.9
	Тыңдалым	7.1; 7.3; 7.4; 7.5
	Айтылым	7.1; 7.2; 7.3; 7.4; 7.7
	Оқылым	7.1; 7.2; 7.9
	Жазылым	7.2; 7.3; 7.5; 7.7; 7.9
	Ағылшын тілін қолдану	7.3; 7.9; 7.11; 7.14; 7.17
4. Ғарыш және Жер	Мазмұны	7.2; 7.3; 7.4; 7.5; 7.6; 7.9; 7.10
	Тыңдалым	7.1; 7.2; 7.5; 7.6; 7.7; 7.8
	Айтылым	7.1; 7.2; 7.3; 7.5; 7.6
	Оқылым	7.1; 7.4; 7.5; 7.6; 7.7
	Жазылым	7.1; 7.2; 7.3; 7.4; 7.5; 7.6
	Ағылшын тілін қолдану	7.1; 7.4; 7.6; 7.8; 7.10; 7.11; 7.12
5. Оқу (қызығып оқимыз)	Мазмұны	7.2; 7.3; 7.4; 7.6; 7.7; 7.8
	Тыңдалым	7.1; 7.5; 7.7; 7.8
	Айтылым	7.6; 7.8
	Оқылым	7.2; 7.3; 7.4; 7.8; 7.9
	Жазылым	7.3; 7.4
	Ағылшын тілін қолдану	7.2; 7.3; 7.15
6. Көңіл көтеру және медиа	Мазмұны	7.1; 7.2; 7.3; 7.5; 7.6; 7.7
	Тыңдалым	7.2; 7.3
	Айтылым	7.3; 7.4; 7.5; 7.6; 7.8
	Оқылым	7.3; 7.4; 7.5; 7.6; 7.9
	Жазылым	7.3; 7.4; 7.7
	Ағылшын тілін қолдану	7.3; 7.4; 7.5; 7.7; 7.13
7. Табиғи апаттар	Мазмұны	7.2; 7.4; 7.6; 7.8; 7.9
	Тыңдалым	7.3; 7.4; 7.5; 7.6; 7.8
	Айтылым	7.4; 7.5; 7.7; 7.8
	Оқылым	7.2; 7.3; 7.5; 7.6; 7.7
	Жазылым	7.1; 7.3; 7.4; 7.6
	Ағылшын тілін қолдану	7.6; 7.13; 7.16
8. Салауатты әдеттер	Мазмұны	7.1; 7.5; 7.7; 7.10
	Тыңдалым	7.4; 7.5; 7.6; 7.8

	Айтылым	7.6; 7.7; 7.8
	Оқылым	7.1; 7.3; 7.5; 7.8; 7.9
	Жазылым	7.4; 7.5; 7.6; 7.7; 7.8; 7.9
	Ағылшын тілін қолдану	7.4; 7.8; 7.9; 7.16
9. Киім және сән	Мазмұны	7.1; 7.4; 7.5; 7.9
	Тыңдалым	7.3; 7.4; 7.6; 7.7
	Айтылым	7.5; 7.6; 7.7
	Оқылым	7.1; 7.2; 7.5; 7.6; 7.7; 7.8
	Жазылым	7.1; 7.6; 7.8; 7.9
	Ағылшын тілін қолдану	7.3; 7.9; 7.10; 7.14

4) 8-сынып:

Тақырыптар	Бөлімдер	Оқу мақсаттары
1. Бізді қоршаған орта	Мазмұны	8.2; 8.3; 8.4; 8.5; 8.7; 8.8; 8.9; 8.10
	Тыңдалым	8.1; 8.3; 8.6; 8.7
	Айтылым	8.1; 8.3; 8.4; 8.5; 8.6; 8.7
	Оқылым	8.1; 8.2; 8.4; 8.6; 8.8
	Жазылым	8.1; 8.2; 8.3; 8.4; 8.7; 8.8
	Ағылшын тілін қолдану	8.5; 8.9; 8.15; 8.16
2. Күнделікті өмір және сауда	Мазмұны	8.1; 8.3; 8.4; 8.5; 8.8
	Тыңдалым	8.1; 8.2; 8.3; 8.7
	Айтылым	8.5; 8.6; 8.7; 8.8
	Оқылым	8.2; 8.3; 8.4; 8.6
	Жазылым	8.1; 8.2; 8.3; 8.6; 8.9
	Ағылшын тілін қолдану	8.10; 8.11; 8.12; 8.15; 8.16
3. Көңіл көтеру және медиа	Мазмұны	8.1; 8.3; 8.4; 8.8; 8.9; 8.10
	Тыңдалым	8.1; 8.2; 8.5; 8.6
	Айтылым	8.1; 8.3; 8.6; 8.7
	Оқылым	8.1; 8.2; 8.5; 8.6; 8.8
	Жазылым	8.1; 8.2; 8.3; 8.4; 8.5; 8.6; 8.7; 8.8
	Ағылшын тілін қолдану	8.1; 8.2; 8.3; 8.5; 8.7; 8.13; 8.14; 8.15; 8.17
4. Спорт, денсаулық, дене шынықтыру	Мазмұны	8.1; 8.3; 8.7
	Тыңдалым	8.1; 8.2; 8.4; 8.5
	Айтылым	8.5; 8.6; 8.7
	Оқылым	8.2; 8.3; 8.6
	Жазылым	8.1; 8.2; 8.3; 8.5; 8.6
	Ағылшын тілін қолдану	8.8; 8.10; 8.12; 8.13; 8.15; 8.17
5. Оқу (қызығып оқимыз)	Мазмұны	8.3; 8.6; 8.7; 8.8; 8.9
	Тыңдалым	8.1; 8.2; 8.3; 8.5; 8.8
	Айтылым	8.2; 8.3; 8.4; 8.8
	Оқылым	8.1; 8.2; 8.3; 8.4; 8.5; 8.6; 8.7; 8.9
	Жазылым	8.1; 8.3; 8.5; 8.8
	Ағылшын тілін қолдану	8.1; 8.2; 8.4; 8.6; 8.7; 8.8; 8.9; 8.10; 8.11;

	қолдану	8.12; 8.14; 8.16
6. Табиғат әлемі	Мазмұны	8.1; 8.2; 8.3; 8.7; 8.10
	Тыңдалым	8.1; 8.2; 8.6; 8.7; 8.8
	Айтылым	8.1; 8.2; 8.3; 8.4; 8.5; 8.8
	Оқылым	8.2; 8.5; 8.6; 8.7; 8.8
	Жазылым	8.3; 8.5; 8.6; 8.7; 8.8; 8.9
	Ағылшын тілін қолдану	8.1; 8.3; 8.4; 8.6; 8.7
7. Саяхат және көлік	Мазмұны	8.2; 8.3; 8.5; 8.7; 8.10
	Тыңдалым	8.1; 8.2; 8.4; 8.8
	Айтылым	8.1; 8.3; 8.5; 8.7
	Оқылым	8.1; 8.2; 8.4; 8.5
	Жазылым	8.1; 8.2; 8.3; 8.4; 8.6; 8.8; 8.9
	Ағылшын тілін қолдану	8.5; 8.7; 8.9; 8.13; 8.14
8. Тамақ және сусын	Мазмұны	8.2; 8.3; 8.4; 8.5; 8.8; 8.9; 8.10
	Тыңдалым	8.1; 8.2; 8.3; 8.4; 8.5; 8.6
	Айтылым	8.2; 8.3; 8.4; 8.5; 8.6; 8.7; 8.8
	Оқылым	8.2; 8.3; 8.4; 8.5; 8.6; 8.7
	Жазылым	8.1; 8.2; 8.3; 8.4
	Ағылшын тілін қолдану	8.2; 8.3; 8.4; 8.8; 8.9; 8.10; 8.13; 8.15
9. Мамандықтар әлемі	Мазмұны	8.1; 8.3; 8.6; 8.9; 8.10
	Тыңдалым	8.1; 8.2; 8.7; 8.8
	Айтылым	8.2; 8.3; 8.4; 8.5; 8.6; 8.7; 8.8
	Оқылым	8.2; 8.6; 8.9
	Жазылым	8.1; 8.2; 8.3
	Ағылшын тілін қолдану	8.5; 8.6; 8.7; 8.8; 8.10; 8.11; 8.13; 8.17

5) 9-сынып:

Тақырыптар	Бөлімдер	Оқу мақсаттары
1. Хобби	Мазмұны	9.2; 9.4; 9.5; 9.7; 9.9; 9.10
	Тыңдалым	9.1; 9.2; 9.5
	Айтылым	9.1; 9.3; 9.6; 9.7
	Оқылым	9.1; 9.2; 9.4; 9.6
	Жазылым	9.1; 9.2; 9.3; 9.6; 9.8
	Ағылшын тілін қолдану	9.5; 9.7; 9.8; 9.9; 9.10; 9.11; 9.12; 9.15; 9.16
2. Дене шынықтыру және спорт	Мазмұны	9.2; 9.3; 9.4; 9.5; 9.6; 9.7
	Тыңдалым	9.1; 9.2; 9.7
	Айтылым	9.2; 9.3; 9.6; 9.7; 9.8
	Оқылым	9.2; 9.6; 9.9
	Жазылым	9.1; 9.2; 9.3; 9.4; 9.5; 9.8
	Ағылшын тілін қолдану	9.5; 9.9; 9.11; 9.12; 9.13; 9.14; 9.16; 9.17
3. Планета және Жер, ондағы біздің орнымыз	Мазмұны	9.3; 9.6; 9.9
	Тыңдалым	9.3; 9.5; 9.6; 9.7; 9.8
	Айтылым	9.2; 9.6; 9.7; 9.8

	Оқылым	9.3; 9.4; 9.5; 9.6; 9.7; 9.9
	Жазылым	9.1; 9.2; 9.3; 9.5; 9.6; 9.8
	Ағылшын тілін қолдану	9.1; 9.3; 9.4; 9.7; 9.8; 9.13
4. Қайырымдылық және қақтығыс	Мазмұны	9.1; 9.2; 9.3; 9.4; 9.5; 9.6; 9.8; 9.9; 9.10
	Тыңдалым	9.1; 9.2; 9.3; 9.5; 9.6; 9.7
	Айтылым	9.1; 9.2; 9.3; 9.5; 9.6; 9.7
	Оқылым	9.1; 9.2; 7.3; 9.4; 9.6; 9.7; 9.8
	Жазылым	9.1; 9.3; 9.4; 9.6; 9.7; 9.8; 9.9
	Ағылшын тілін қолдану	9.1; 9.5; 9.6; 9.7; 9.8; 9.9; 9.10; 9.17
5. Оқу (қызығып оқимыз)	Мазмұны	9.3; 9.4; 9.6
	Тыңдалым	9.6; 9.7; 9.8
	Айтылым	9.4; 9.5; 9.7; 9.8
	Оқылым	9.1; 9.2; 7.3; 9.4; 9.5; 9.7; 9.8; 9.9
	Жазылым	9.4; 9.7; 9.8; 9.9
	Ағылшын тілін қолдану	9.5; 9.10; 9.11; 9.15; 9.16
6. Салт-дәстүр және тіл	Мазмұны	9.3; 9.8; 9.9; 9.10
	Тыңдалым	9.1; 9.2; 9.5; 9.6
	Айтылым	9.1; 9.2; 9.3; 9.6; 9.7; 9.8
	Оқылым	9.2; 9.4; 9.5; 9.7; 9.8
	Жазылым	9.2; 9.3; 9.6; 9.8; 9.9
	Ағылшын тілін қолдану	9.2; 9.3; 9.6; 9.9; 9.13
7. Музыка және фильмдер	Мазмұны	9.1; 9.6; 9.8
	Тыңдалым	9.1; 9.4; 9.6; 9.7; 9.8
	Айтылым	9.2; 9.3; 9.7
	Оқылым	9.4; 9.5; 9.6; 9.7
	Жазылым	9.2; 9.3; 9.4; 9.5; 9.6; 9.7; 9.8; 9.9
	Ағылшын тілін қолдану	9.1; 9.2; 9.3; 9.4; 9.6; 9.7; 9.14; 9.17
8. Саяхат және туризм	Мазмұны	9.4; 9.5; 9.7; 9.10
	Тыңдалым	9.3; 9.2; 9.5; 9.6; 9.7
	Айтылым	9.2; 9.3; 9.4; 9.7; 9.8
	Оқылым	9.5; 9.7; 9.8
	Жазылым	9.1; 9.3; 9.7
	Ағылшын тілін қолдану	9.2; 9.4; 9.12; 9.14; 9.17
9. Ғылым және технология	Мазмұны	9.1; 9.3; 9.7; 9.9
	Тыңдалым	9.2; 9.3; 9.2; 9.5; 9.6; 9.8
	Айтылым	9.3; 9.4; 9.5; 9.6; 9.7; 9.8
	Оқылым	9.3; 9.4; 9.5; 9.7; 9.8
	Жазылым	9.1; 9.6; 9.8
	Ағылшын тілін қолдану	9.1; 9.8; 9.13; 9.15

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «13» қараша
№ 668 бұйрығына 8-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 199-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Математика» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасы**

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. Оқу бағдарламасының мақсаты – «Математика» пәнінің мазмұнын сапалы игеруді қамтамасыз ету, оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру, сонымен қатар басқа пәндермен кіріктіре отырып, жалпы адами құндылықтар негізінде және ұлттық мәдениеттің озық салт-дәстүрлері арқылы оқушылардың зияткерлік деңгейін дамыту.

3. Міндеттері:

1) «Сандар», «Алгебра», «Геометрия», «Статистика және ықтималдықтар теориясы», «Математикалық модельдеу және анализ» бөлімдері бойынша математикалық білім, білік және дағдыларын қалыптастыру мен дамытуға жағдай жасау;

2) әртүрлі мәнмәтіндегі есептерді шешуде математикалық тілді және негізгі математикалық заңдарды қолдануға, сандық қатынастар мен кеңістіктік формаларды оқып білуге мүмкіндік беру;

3) есептерді шешу мақсатында оқушылардың білімдерін математикалық модельдерді құруға және керісінше, шынайы процестерді сипаттайтын математикалық модельдерді түсіндіруге бағыттау;

4) физика, химия, биология және басқа да теориялық облыстарда зерттеулер мен есептерді шешу үшін және практикалық іс-әрекеттерінде математикалық әдістерді қолданудың қарапайым дағдыларын қалыптастыру;

5) практикалық есептерді шешуде, алынған нәтижелерді бағалау мен анықтылығын орнатуда лайықты математикалық әдістерді таңдап алу үшін логикалық және сыни тұрғыдан ойлауын, шығармашылық қабілеттерін дамыту;

6) коммуникативтік дағдыларын, оның ішінде, ақпаратты дұрыс және сауатты түрде беру, сонымен қатар әр түрлі ақпарат көздерінен, басылымдар

мен электрондық құралдардан алынған ақпаратты қолдану қабілетін дамыту;

7) өздігінен және топта жұмыс істеуде қажетті тәуелсіздік, жауапкершілік, бастамашылдық, табандылық, шыдамдылық пен толеранттылық сияқты тұлғалық қасиеттерді дамыту;

8) қоғамдық ілгерілеу үшін математиканың маңыздылығын түсінуін қамтамасыз ету;

9) математика оқыту процесінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану дағдыларын дамыту.

2-тарау. «Математика» пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. «Математика» пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 170 сағат;

2) 6-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 170 сағат;

3) 7-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 170 сағат;

4) 8-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 170 сағат;

5) 9-сынып – аптасына 5 сағат, оқу жылында – 170 сағат.

5. 5-сыныпқа арналған математика пәнінің базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) «Натурал сандар және нөл» (15 сағат). Натурал сандар және нөл саны. Координаталық сәуле. Натурал сандарды салыстыру. Қос теңсіздік. Натурал сандарды қосу. Натурал сандарды азайту. Натурал сандарды көбейту. Натурал сандарды бөлу. Арифметикалық амалдардың қасиеттері. Натурал сандарға арифметикалық амалдар қолдану. Санды өрнектер. Әріпті өрнектер. Санды және әріпті өрнектердің мәндері. Өрнектерді ықшамдау. Теңдеу. Теңдеудің түбірі. Теңдеудің көмегімен мәтін есептерді шығару. Формула. Формула арқылы есептеу. Натурал сандардан тұратын сандар тізбектері;

2) «Натурал сандардың бөлінгіштігі» (16 сағат). Натурал сандардың бөлгіші мен еселігі. Жай және құрама сандар. Бөлінгіштіктің негізгі қасиеттері. 2; 3; 5; 9; 10 сандарына бөлінгіштік белгілері. Жұп және тақ сандар. Дәреже. Дәреженің негізі. Дәреженің көрсеткіші. Натурал сандарды жай көбейткіштерге жіктеу. Ең үлкен ортақ бөлгіш. Өзара жай сандар. Ең кіші ортақ еселік;

3) «Жай бөлшектер және оларға амалдар қолдану» (57 сағат). Жай бөлшектерді оқу және жазу. Жай бөлшектің негізгі қасиеті. Дұрыс және бұрыс жай бөлшектер. Аралас сан. Аралас санның бүтін және бөлшек бөліктері. Бұрыс бөлшекті аралас санға айналдыру. Аралас санды бұрыс бөлшек түрінде жазу. Жай бөлшектер мен аралас сандарды координаталық сәуледе кескіндеу. Жай бөлшектерді ортақ бөлімге келтіру. Жай бөлшектерді және аралас сандарды салыстыру. Жай бөлшектерді қосу және азайту. Аралас сандарды қосу. Аралас сандарды азайту. Жай бөлшектерді және аралас сандарды көбейту. Өзара кері сандар. Жай бөлшектерді және аралас сандарды бөлу. Жай бөлшектер мен аралас сандарға арифметикалық амалдар қолдану. Санның бөлігін және бөлігі бойынша санды табу. Бірлесіп орындалатын жұмыстарға қатысты есептер;

4) «Ондық бөлшектер және оларға амалдар қолдану» (37 сағат). Ондық бөлшек. Ондық бөлшектерді оқу және жазу. Ондық бөлшекті жай бөлшекке

айналдыру. Ондық бөлшектерді координаталық сәуледе кескіндеу. Ондық бөлшектерді салыстыру. Ондық бөлшектерді қосу және азайту. Ондық бөлшекті натурал санға көбейту. Ондық бөлшектерді көбейту. Ондық бөлшекті натурал санға бөлу. Ондық бөлшектерге бөлу. Ондық бөлшекті 10; 100; 1000;... және 0,1; 0,01; 0,001;... сандарына көбейту және бөлу. Ондық және жай бөлшектерге арифметикалық амалдар қолдану. Ондық бөлшектерді дөңгелектеу. Бөлшектерден тұратын сандар тізбектері;

5) «Жиын» (5 сағат). Жиын. Жиын элементтері. Жиындарды кескіндеу. Жиындар арасындағы қатынастар. Ішкі жиын. Жиындардың бірігуі мен қиылысуы;

6) «Пайыз» (12 сағат). Пайыз. Санның пайызын және пайызы бойынша санды табу;

7) «Бұрыш. Көпбұрыш» (8 сағат). Бұрыш. Бұрыштың шамасы. Бұрыштарды салу және өлшеу. Транспортер. Бұрыштарды салыстыру. Көпбұрыш. Көпбұрыштың қабырғалары мен бұрыштарын өлшеу, периметрін табу;

8) «Диаграмма» (5 сағат). Шеңбер. Дөңгелек. Дөңгелек сектор. Диаграмма. Бағанды, сызықтық және дөңгелек диаграммалар. Статистикалық деректерді көрсету тәсілдері;

9) «Кеңістіктегі фигураларының жазбалары» (3 сағат). Тік бұрышты параллелепипед (текше). Тік бұрышты параллелепипедтің (текшенің) жазбасы. Фигураларды қиюға берілген есептер. Фигураларды құрастыруға берілген есептер;

10) 5-сыныптағы математика курсы қайталау (12 сағат).

6. 6-сыныпқа арналған математика пәнінің базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) 5-сыныптағы математика курсы қайталау (5 сағат);

2) «Қатынас және пропорция» (19 сағ). Қатынас. Екі санның пайыздық қатынасы. Пропорция. Пропорцияның негізгі қасиеті. Тура пропорционалдық тәуелділік. Кері пропорционалдық тәуелділік. Мәтін есептерді пропорция көмегімен шығару. Санның пайызын және пайызы бойынша санды табуды пропорция арқылы шығару. Масштаб. Шеңбердің ұзындығы. Дөңгелектің ауданы. Шар. Сфера;

3) «Рационал сандар және оларға амалдар қолдану» (41 сағат). Оң сандар. Теріс сандар. Координаталық түзу. Қарама-қарсы сандар. Бүтін сандар. Рационал сандар. Санның модулі. Айнымалысы модуль таңбасының ішінде берілген қарапайым теңдеулер. Рационал сандарды салыстыру. Рационал сандарды координаталық түзудің көмегімен қосу. Теріс рационал сандарды қосу. Таңбалары әртүрлі рационал сандарды қосу. Рационал сандарды қосудың қасиеттері. Рационал сандарды азайту. Координаталық түзу нүктелерінің арақашықтығы. Рационал сандарды көбейту. Рационал сандарды қосу мен көбейтудің ауыстырымдылық және терімділік қасиеттері. Рационал сандарды бөлу. Рационал санды шексіз периодты ондық бөлшек түрінде беру. Шексіз периодты ондық бөлшекті жай бөлшекке айналдыру. Рационал сандарға

арифметикалық амалдар қолдану. Мәтін есептерді шығару;

4) «Алгебрлық өрнектер» (15 сағат). Айнымалы. Айнымалысы бар өрнек. Жақшаны ашу. Коэффициент. Ұқсас қосылғыштар. Ұқсас қосылғыштарды біріктіру. Өрнектерді тепе-тең түрлендіру. Тепе-теңдік. Мәтін есептерді шығару;

5) «Бір айнымалысы бар сызықтық теңдеу» (15 сағат). Санды теңдіктер және олардың қасиеттері. Теңдеуді шешу. Бір айнымалысы бар сызықтық теңдеу. Мәндес теңдеулер. Бір айнымалысы бар сызықтық теңдеулерді шешу. Бір айнымалысы бар сызықтық теңдеудің көмегімен мәтін есептерді шығару. Айнымалысы модуль таңбасының ішінде берілген бір айнымалысы бар сызықтық теңдеулер;

6) «Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер» (18 сағат). Санды теңсіздіктер және олардың қасиеттері. Сан аралықтары. Сан аралықтарының бірігуі мен қиылысуы. Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздік. Мәндес теңсіздіктер. Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктерді шешу. Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер жүйесі. Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер жүйесін шығару. Айнымалысы модуль таңбасының ішінде берілген бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздік. Айнымалысы модуль таңбасының ішінде берілген бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктерді шешу;

7) «Координаталық жазықтық» (13 сағат). Жазықтық. Перпендикуляр түзулер және кесінділер. Параллель түзулер мен кесінділер. Координаталық жазықтық. Тікбұрышты координаталар жүйесі. Центрлік симметрия. Осьтік симметрия;

8) «Кеңістіктегі фигуралар» (4 сағат). Фигуралардың кеңістікте орналасуы. Кеңістік фигураларын кескіндеу, «көрінбейтін» сызықтар;

9) «Статистика. Комбинаторика» (7 сағат). Статистикалық деректер және олардың сипаттамалары: арифметикалық орта, мода, медиана, құлаш. Қозғалыстың орташа жылдамдығын табуға есептер шығару. Іріктеу тәсілі арқылы комбинаторикалық есептер шығару;

10) «Шамалар арасындағы тәуелділіктер» (10 сағат). Шамалар арасындағы тәуелділіктерді беру тәсілдері: аналитикалық (формула арқылы), кестелік, графиктік тәсіл. Процестердің графиктерін қолданып шамалар арасындағы тәуелсіздіктерді зерттеу. Тура пропорционалдық және оның графигі;

11) «Екі айнымалысы бар теңдеулер мен олардың жүйесі» (16 сағат). Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеу және оның графигі. Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесі. Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесін қосу тәсілімен, алмастыру тәсілімен шығару. Мәтін есептерді екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесі арқылы шешу.

12) 5-6 сыныптардағы математика курсы қайталау (7 сағат).

7. 7-сыныпқа арналған математика пәнінің базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) 5-6 сыныптардағы математика курсы қайталау (5 сағат);

2) «Бүтін көрсеткішті дәреже» (14 сағат). Натурал көрсеткішті дәреже және оның қасиеттері. Бүтін көрсеткішті дәреже және оның қасиеттері. Құрамында дәрежесі бар өрнектерді түрлендіру. Санның стандарт түрі. Өте кіші және өте үлкен сандармен байланысты практикалық есептер шығару. Құрамында дәрежесі бар сандар тізбектері;

3) «Геометрияның алғашқы мәліметтері» (12 сағат). Геометрияның негізгі ұғымдары. Геометрияның қарапайым фигуралары. Аксиома және теорема. Фигуралардың теңдігі. Теореманы дәлелдеу. Дәлелдеудің кері жору әдісі. Сыбайлас және вертикаль бұрыштар және олардың қасиеттері. Бұрыштың биссектрисасы. Перпендикуляр түзулер. Перпендикуляр;

4) «Көпмүшелер» (14 сағат). Бірмүшелер және оларға амалдар қолдану. Көпмүшелер және оларға амалдар қолдану. Бірмүше мен көпмүшені стандарт түрі. Көпмүшені көбейткіштерге жіктеу. Өрнектерді тепе-тең түрлендіру;

5) «Функция. Функцияның графигі» (16 сағат). Функция ұғымы. Функцияның графигі. Сызықтық функция және оның графигі. Сызықтық функциялардың графиктерінің өзара орналасуы. Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесін графигтік тәсілмен шешу. $y=ax^2$, $y=ax^3$ және $y=\frac{k}{x}$ ($k \neq 0$) түріндегі функциялар, олардың графиктері және қасиеттері;

6) «Үшбұрыштар» (19 сағат). Үшбұрыш және оның түрлері. Үшбұрыштардың теңдігі. Үшбұрыштардың теңдігінің белгілері. Теңбүйірлі үшбұрыш. Үшбұрыштың биссектрисасы, медианасы және биіктігі, орта сызығы;

7) «Статистика элементтері» (6 сағат). Бас жиынтық, кездейсоқ таңдама, вариациялық қатар, нұсқалық ұғымдары. Абсолютті жиілік және салыстырмалы жиілік. Жиілік кестесі. Жиілік алқабы;

8) «Қысқаша көбейту формулалары» (25 сағат). Екі өрнектің квадраттарының айырымының формуласы. Екі өрнектің қосындысының квадраты және айырымының квадратының формулалары. Екі өрнектің қосындысының кубы және айырымының кубының формулалары. Екі өрнектің кубтарының қосындысы және кубтарының айырымының формулалары. Өрнектерді тепе-тең түрлендіру. Теңдеу және теңсіздік құру арқылы берілген мәтін есептерді шығару;

9) «Түзулердің өзара орналасуы» (19 сағат). Екі түзуді қиюшымен қиғанда пайда болған бұрыштар. Түзулердің параллельдік белгілері. Параллель түзулердің қасиеттері. Үшбұрыштардың бұрыштарының қосындысы. Үшбұрыштың сыртқы бұрышы. Үшбұрыштардың теңсіздігі. Тікбұрышты үшбұрыштың теңдік белгілері. Тік бұрышты үшбұрыштың қасиеттері. Перпендикуляр түзулер. Көлбеу және оның проекциясы. Түзуге жүргізілген перпендикулярдың біреу ғана болуы;

10) «Шеңбер. Геометриялық салулар» (17 сағат). Шеңбер, дөңгелек және оның элементтері мен бөліктері. Центрлік бұрыш. Түзу мен шеңбердің өзара орналасуы. Екі шеңбердің өзара орналасуы. Шеңберге жүргізілген жанама. Шеңберге жүргізілген жанамалардың қасиеттері. Үшбұрышқа іштей және сырттай сызылған шеңберлер. Салу есептері;

11) «Алгебралық бөлшектер» (16 сағат). Алгебралық бөлшектер және оның негізгі қасиеті. Алгебралық бөлшектерді қосу, азайту, көбейту, бөлу және дәрежеге шығару. Алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендіру;

12) 7-сыныптағы математика курсын қайталау (7 сағат).

8. 8-сыныпқа арналған математика пәнінің базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) 7-сыныптағы математика курсын қайталау (5 сағат);

2) «Квадрат түбір және иррационал өрнектер» (18 сағат). Иррационал сандар. Нақты сандар. Квадрат түбір. Квадрат түбірдің жуық мәні. Арифметикалық квадрат түбір. Арифметикалық квадрат түбірдің қасиеттері. Көбейткішті түбір таңбасының алдына шығару. Көбейткішті түбір таңбасының ішіне енгізу. Бөлшектің бөлімін иррационалдықтан босату. Құрамында квадрат түбірлері бар өрнектерді түрлендіру. Нақты сандарды салыстыру. $y = \sqrt{x}$ функциясы, оның қасиеттері және графигі;

3) «Көпбұрыштар. Төртбұрыштарды зерттеу» (22 сағат). Көпбұрыш. Дөңес көпбұрыш. Көпбұрыштың ішкі бұрыштарының қосындысы. Көпбұрыштың сыртқы бұрышы. Көпбұрыштың сыртқы бұрыштарының қосындысы. Параллелограмм және оның қасиеттері. Параллелограмның белгілері. Тіктөртбұрыш, ромб және шаршы, олардың қасиеттері және белгілері. Фалес теоремасы. Пропорционал кесінділер. Трапеция. Тікбұрышты және теңбүйірлі трапециялар, олардың қасиеттері. Үшбұрыштың орта сызығы. Трапецияның орта сызығы. Үшбұрыштың тамаша нүктелері. Үшбұрыштың медианаларының қасиеті;

4) «Квадрат теңдеулер» (17 сағат). Квадрат теңдеу. Толымсыз квадрат теңдеулер. Келтірілген квадрат теңдеу. Екімүшенің толық квадратын айыру. Квадрат теңдеу түбірлерінің формулалары. Дискриминант. Виет теоремасы. Виет теоремасына кері теорема. Квадрат үшмүше. Квадрат үшмүшенің түбірі. Квадрат үшмүшені көбейткіштерге жіктеу. Квадрат теңдеуге келтірілетін теңдеулер. Биквадрат теңдеу. Жаңа айнымалы енгізу әдісі. Бүтін рационал теңдеу. Бөлшек-рационал теңдеу. Рационал теңдеу. $|ax^2 + bx| + c = 0$; $ax^2 + |bx| + c = 0$ түріндегі теңдеулер. Квадрат теңдеулердің көмегімен мәтін есептерді шығару. Бөлшек-рационал теңдеулердің көмегімен мәтін есептерді шығару;

5) «Тікбұрышты үшбұрыштың қабырғалары мен бұрыштары арасындағы қатыстар» (18 сағат). Тікбұрышты үшбұрыштағы сүйір бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі. Пифагор теоремасы. Негізгі тригонометриялық тепе-теңдіктер және оның салдары. Синус, косинус, тангенс және котангенстің $30^\circ, 45^\circ, 60^\circ$ бұрыштарындағы мәндері. Тікбұрышты үшбұрыштарды шешу. α және $(90^\circ - \alpha)$ бұрыштарының тригонометриялық функциялары;

6) «Квадраттық функция» (22 сағат). Квадраттық функция. $y = a(x-m)^2$, $y = ax^2 + n$ және $y = a(x-m)^2 + n$ ($a \neq 0$) түріндегі функциялар, олардың қасиеттері және графиктері. $y = ax^2 + bx + c$ ($a \neq 0$) түріндегі квадраттық функция, оның қасиеттері және графигі;

7) «Аудандар» (20 сағат). Аудан ұғымы. Тең шамалас және тең құрамдас фигуралар. Шаршының, тіктөртбұрыштың, параллелограммның, ромбтың, үшбұрыштың және трапецияның аудандары;

8) «Статистика элементтері» (8 сағат). Жиілік. Жиіліктер кестесі. Интервалдық кесте. Гистограмма. Жинақталған жиілік. Орта мән. Дисперсия. Стандартты ауытқу. Алқап;

9) «Теңсіздіктер» (20 сағат). Квадрат теңсіздік. Квадрат теңсіздіктерді квадраттық функцияның графигі арқылы шығару. Рационал теңсіздік. Интервалдар әдісі. Бір айнымалысы бар сызықтық емес теңсіздіктер жүйесі. Квадрат теңсіздіктер жүйесі;

10) «Жазықтықтағы тікбұрышты координаталар жүйесі» (13 сағат). Жазықтықтағы нүктенің координаталары. Кесінді ортасының координаталары. Екі нүктенің арақашықтығы. Шеңбердің теңдеуі. Түзудің теңдеуі. Теңдеулерімен берілген түзулер мен шеңберлердің өзара орналасуы. Координаталарды есептер шығаруда қолдану;

11) 8-сыныптағы математика курсың қайталау (7 сағат).

9. 9-сыныпқа арналған математика пәнінің базалық білім мазмұны келесі тараулардан тұрады:

1) 8-сыныптағы математика курсың қайталау (5 сағат);

2) «Жазықтықтағы векторлар» (14 сағат). Вектор ұғымы. Нөлдік вектор. Бірлік вектор. Коллинеар векторлар. Вектордың ұзындығы (модулі). Векторлардың теңдігі. Векторларды қосу және оның қасиеттері, векторларды азайту, векторды санға көбейту. Жазықтықтағы векторды екі коллинеар емес векторлар бойынша жіктеу. Вектордың координаталары. Координаталық түрде берілген векторларға амалдар қолдану. Векторлардың коллинеарлық белгісі. Нүктенің радиус-векторы. Жазықтықтағы нүктелердің координаталары мен векторлардың координаталары арасындағы байланыс. Векторлардың арасындағы бұрыш. Векторлардың скалярлық көбейтіндісі. Векторларды есептерді шығаруда қолдану;

3) «Екі айнымалысы бар теңдеулер, теңсіздіктер және олардың жүйелері» (19 сағат). Екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер. Екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер жүйесі. Екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер жүйесін шешу. Екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер жүйесі көмегімен мәтін есептер шығару. Екі айнымалысы бар теңсіздіктер. Екі айнымалысы бар теңсіздіктер жүйесі;

4) «Комбинаторика элементтері» (7 сағат). Комбинаториканың негізгі ұғымдары мен ережелері (қосу және көбейту ережелері). Санның факториалы. Қайталанбайтын «орналастыру», «алмастыру» және «теру» ұғымдары. Комбинаториканың негізгі формулалары. Комбинаторика формулаларын қолдану арқылы есептер шығару. Ньютон биномы және қасиеттері;

5) «Тригонометрия» (35 сағат). Бұрыш пен доғаның градусық және радиандық өлшемдері. Кез келген бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі. Бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсінің мәндері. Тригонометриялық функциялар және олардың қасиеттері. Негізгі

тригонометриялық тепе-теңдіктер. Келтіру формулалары. Екі бұрыштың қосындысы мен айырымының синусы, косинусы, тангенсі және котангенсінің формулалары. Тригонометриялық функциялардың қосбұрышы және жартыбұрышының формулалары. Тригонометриялық функциялардың қосындысы мен айырымын көбейтіндіге түрлендіру формулалары. Тригонометриялық функциялардың көбейтіндісін қосынды немесе айырымға түрлендіру формулалары. Тригонометриялық өрнектерді тепе-тең түрлендіру;

6) «Тізбектер» (20 сағат). Сандар тізбегі, оның берілу тәсілдері және қасиеттері. Арифметикалық прогрессия. Арифметикалық прогрессияның n -ші мүшесінің формуласы. Арифметикалық прогрессияның алғашқы n мүшесінің қосындысының мәнін есептеу формуласы. Геометриялық прогрессия. Геометриялық прогрессияның n -ші мүшесінің формуласы. Геометриялық прогрессияның алғашқы n мүшесінің қосындысының мәнін есептеу формуласы. Шексіз кемімелі геометриялық прогрессия. Шексіз кемімелі геометриялық прогрессия мүшелерінің қосындысы. Математикалық индукция әдісі;

7) «Жазықтықта түрлендіру» (9 сағат). Жазықтықты түрлендіру, қозғалыс және оның қасиеттері. Түрлендірулердің композициясы (көбейтіндісі). Фигуралардың теңдігі және оның қасиеттері. Жазықтықтағы қозғалыстар – осьтік және центрлік симметриялар, параллель көшіру, бұру. Гомотетия, ұқсастық түрлендіру және оның қасиеттері. Ұқсас фигуралар. Үшбұрыштар ұқсастығының белгілері. Тікбұрышты үшбұрыштардың ұқсастығы;

8) «Үшбұрыштарды шешу» (21 сағат). Синустар және косинустар теоремалары. Үшбұрыштарды шешу. Практикалық мазмұнды есептерді шешу. Шеңберге іштей немесе сырттай сызылған үшбұрыштың ауданын пайдаланып шеңбердің радиусын табу формулалары;

9) «Шеңбер. Дұрыс көпбұрыштар» (18 сағат). Іштей сызылған бұрыш және оның қасиеттері. Шеңбердің хордалары мен қиюшы кесінділерінің пропорционалдығы туралы теорема. Шеңберге іштей және сырттай сызылған төртбұрыштар. Дұрыс көпбұрыштар және олардың қасиеттері. Шеңбер доғасының ұзындығы. Сектор мен сегмент ауданы. Іштей және сырттай сызылған шеңберлердің радиустарын көпбұрыштың қабырғаларымен, периметрімен және ауданымен байланыстыратын формулалар. Дұрыс көпбұрыштарды салу;

10) «Ықтималдықтар теориясының элементтері» (10 сағат). Оқиға, кездейсоқ оқиға, ақиқат оқиға, мүмкін емес оқиға. Элементар оқиғалар. Қолайлы нәтижелер. Тең мүмкіндікті және қарама-қарсы оқиғалар. Ықтималдықтың классикалық анықтамасы. Статистикалық ықтималдық. Геометриялық ықтималдық;

11) 5-9 сыныптардағы математика курсы қайталау (12 сағат).

10. Оқу пәнінің білім мазмұны бөлімдерге бөлінген. Бұл бөлімдер күтілетін нәтижелер (біліктер немесе дағдылар, білім немесе түсініктер) түрінде берілген сыныптар бойынша оқыту мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады. Әр бөлімше ішінде тізбектеліп жазылған оқыту мақсаттары мұғалімге

өз жұмысын жоспарлап, оқушылардың жетістіктерін бағалауға, сонымен қатар оқытудың келесі кезеңдері туралы ақпарат беруге мүмкіндік жасайды.

11. Оқу пәнінің мазмұны бес бөлімді қамтиды: «Сандар», «Алгебра», «Геометрия», «Статистика және ықтималдықтар теориясы», «Математикалық модельдеу және анализ».

12. «Сандар» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Сандар және шамалар туралы түсініктер;
- 2) Сандарға амалдар қолдану.

13. «Алгебра» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Алгебралық өрнектер және оларды түрлендіру,
- 2) Теңдеулер және теңсіздіктер, олардың жүйелері және жиынтықтары;
- 3) Тізбектер және олардың қосындысы;
- 4) Тригонометрия.

14. «Геометрия» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Геометриялық фигуралар туралы түсінік;
- 2) Геометриялық фигуралардың өзара орналасуы;
- 3) Метрикалық қатыстар;
- 4) Векторлар және түрлендірулер.

15. «Статистика және ықтималдықтар теориясы» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Жиындар теориясы және логика элементтері;
- 2) Комбинаторика негіздері;
- 3) Ықтималдықтар теориясының негіздері;
- 4) Статистика және деректерді талдау.

16. «Математикалық» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Математикалық анализ бастамалары;
- 2) Математикалық модельдеудің көмегімен есептер шығару;
- 3) Математикалық тіл және математикалық модель.

3 тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

17. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген.

18. Бағдарламада, оқу мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.4. кодында «6» - сынып, «2.1» - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, «4» - оқу мақсатының реттік саны.

19. Білім алушыларға қойылатын мақсаттар:

1-бөлім. Сандар					
1.	5.1.1	6.1.1	7.1.1	8.1.1	9.1.1
Сандар және шамалар туралы түсініктер	5.1.1.1 натурал сандар жиыны ұғымын меңгеру; 5.1.1.2	6.1.1.1 екі санның қатынасы нені беретінін түсіну; 6.1.1.2	7.1.1.1 сандарды стандарт түрде жазу	8.1.1.1 иррационал және нақты сандар ұғым-	9.1.1.1 бұрыштың радиандық өлшемі ұғымын меңгеру; 9.1.1.2

	<p>тақ және жұп сандар ұғымдарын меңгеру; 5.1.1.3 натурал сан дәрежесінің анықтамасын білу; 5.1.1.4 натурал санды ондық жазылу түрінде көрсету; 5.1.1.5 натурал санның белгіші мен еселігі анықтама-ларын білу; 5.1.1.6 жай және құрама сандардың анықтамаларын білу; 5.1.1.7 ортақ бөлгіш, ең үлкен ортақ бөлгіш (ЕҮОБ), ортақ еселік, ең кіші ортақ еселік (ЕКОЕ) ұғымдарының анықтама-ларын білу; 5.1.1.8 өзара жай сандардың анықтамасын білу; 5.1.1.9 жай бөлшек ұғымын меңгеру; 5.1.1.10 дұрыс және бұрыс бөлшектерді ажырату; 5.1.1.11 аралас сан анықтамасын білу; 5.1.1.12 өзара кері сандар анықтамасын</p>	<p>қандай шамалар тура пропорционалды болатынын түсіну және оларға мысалдар келтіру, есептер шығару; 6.1.1.3 қандай шамалар кері пропорционалды болатынын түсіну және оларға мысалдар келтіру, есептер шығару; 6.1.1.4 координаталық түзудің анықтамасын білу және координаталық түзуді салу; 6.1.1.5 масштаб ұғымын меңгеру; 6.1.1.6 бүтін сан ұғымын меңгеру; 6.1.1.7 қарама-қарсы сандар ұғымын меңгеру, оларды координаталық түзуде белгілеу; 6.1.1.8 рационал сан ұғымын меңгеру; 6.1.1.9 санның модулі анықтамасын білу және оның мәнін табу</p>		<p>дарын меңгеру; 8.1.1.2 санның квадрат түбірі және арифметик а-лық квадрат түбірі анықтамаларын білу және ұғымдарын ажырату</p>	<p>бірлік шеңбер-дің бойында $0; \frac{\pi}{2}; \pi; \frac{3\pi}{2}; 2\pi$ санда-рын белгілеу</p>
--	---	--	--	---	--

	білу; 5.1.1.13 ондық бөлшек ұғымын меңгеру; 5.1.1.14 ондық бөлшек түрінде жазылған сандардың теңдігін түсіну, мысалы, 1,3 және 1,30; 5.1.1.15 санның жуық мәні ұғымын меңгеру; 5.1.1.16 пайыз ұғымын меңгеру				
2. Сандарға амалдар қолдану	5.1.2	6.1.2	7.1.2	8.1.2	9.1.2
	5.1.2.1 натурал сандарды салыстыру, сонымен қатар координаталық сәуленің көмегімен салыстыру; 5.1.2.2 амалдар саны төрттен артық болатын жақшамен және жақшасыз берілген санды өрнектердегі амалдардың орындалу ретін анықтау және мәндерін табу; 5.1.2.3 санды өрнектердің мәндерін табу үшін көбейту мен қосу амалдарының қасиеттерін қолдану; 5.1.2.4 бірдей сандардың көбейтіндісін	6.1.2.1 сандардың қатынасы ұғымын меңгеру; 6.1.2.2 берілген қатынасқа кері қатынасты табу; 6.1.2.3 пропорция анықтамасын білу; 6.1.2.4 пропорцияларды ажырату және құрастыру; 6.1.2.5 пропорцияның негізгі қасиетін білу және қолдану; 6.1.2.6 шамаларды берілген қатынаста бөлу; 6.1.2.7 шамаларды берілген сандарға кері болатын пропорционал бөліктерге бөлу; 6.1.2.8 бүтін сандарды салыстыру; 6.1.2.9 координаталық	7.1.2.1 натурал көрсеткішті дәреже анықтамасын және оның қасиеттерін білу; 7.1.2.2 санның дәрежесі қандай цифрға аяқталатынын анықтау; 7.1.2.3 нөл және бүтін теріс көрсеткішті дәреженің анықтамасын және оның қасиеттерін білу; 7.1.2.4 бүтін көрсеткішті дәреженің сандық мәнін анықтау және берілген сандарды дәреже түрінде көрсету; 7.1.2.5	8.1.2.1 арифмети- калық квад- рат түбір- дің қасиеттерін қолдану; 8.1.2.2 квадрат түбірдің мәнін баға- лау; 8.1.2.3 көбейткіш- ті квадрат түбір белгі- сінің алды- на шығару және көбейткіш- ті квадрат түбір белгісінің астына алу; 8.1.2.4 Бөлшек бөлімін иррацио- налдықтан арылту; 8.1.2.5 құра- мында түбір	9.1.2.1 градусты радианға және радианды градусқа айнал- дыру

	<p>дәреже түрінде жазу; 5.1.2.5 натурал сандардың 2-ге, 5-ке, 10-ға бөлінгіштік белгілерін қолдану; 5.1.2.6 натурал сандардың 3-ке, 9-ға бөлінгіштік белгілерін қолдану; 5.1.2.7 құрама сандарды жай көбейткіштер-ге жіктеу; 5.1.2.8 натурал сандардың бөлгіштерін табу; 5.1.2.9 натурал сандардың еселіктерін табу; 5.1.2.10 көбейтіндінің берілген натурал санға бөлінгіштігін талдау; 5.1.2.11 қосындының және айырымның берілген натурал санға бөлінгіштігін талдау; 5.1.2.12 екі және одан артық сандардың ең үлкен ортақ бөлгішін, ең кіші ортақ еселігін табу; 5.1.2.13 бұрыс бөлшекті аралас санға және аралас санды бұрыс бөлшекке</p>	<p>түзуде рационал сандарды кескіндеу; 6.1.2.10 бүтін сандарды координата-лық түзу көмегімен қосу және азай-туды орындау; 6.1.2.11 рационал сандардың ішкі жиындарын Эйлер-Венн дөңгелектері арқылы кескіндеу; 6.1.2.12 рационал сандарды салыстыру; 6.1.2.13 рационал сандарды қосуды орындау; 6.1.2.14 рационал сандарды азайтуды орындау; 6.1.2.15 рационал сандарды көбейтуді орындау; 6.1.2.16 рационал сандарды бөлуді орындау; 6.1.2.17 рационал сандарды көбейтудің қасиеттерін қолдану; 6.1.2.18 шектеулі ондық бөлшектер түрінде жазуға болатын жай бөлшектерді танып білу; 6.1.2.19 рационал санды шектеусіз периодты ондық бөлшек түрінде көрсету; 6.1.2.20 шектеусіз периодты ондық бөлшектің периодын табу; 6.1.2.21 шектеусіз периодты ондық бөлшекті жай бөлшекке айналдыру;</p>	<p>алгебралық өрнектерді ықшамдауда дәрежелердің қасиеттерін қолдану; 7.1.2.6 көрсеткіші нөлге тең дәреженің негізіндегі айнымалының мүмкін мәндерін табу; 7.1.2.7 стандарт түрде жазылған сандарға арифметикалық амалдар қолдану; 7.1.2.8 стандарт түрде жазылған санның мәнді бөлігін және ретін табу; 7.1.2.9 стандарт түрде жазылған сандарды салыстыру; 7.1.2.10 шамаларды бір өлшем бірліктен екінші өлшем бірлікке айналдыру және оны стандарт түрде жазу; 7.1.2.11 шамалардың жуық мәндерін табу және оларды стандарт түрде жазу; 7.1.2.12 жуық шамалардың абсолюттік және салыстырмалы қателіктерін</p>	<p>таңбасы бар өрнектерді түрлендіруді орындау; 8.1.2.6 нақты сандарды салыстыру</p>	
--	---	--	--	--	--

	<p>айналдыру; 5.1.2.14 жай бөлшектерді қысқартуда бөлшектің негізгі қасиетін қолдану; 5.1.2.15 жай бөлшектерді ортақ бөлімге келтіру. 5.1.2.16 жай бөлшектерді, аралас сандарды салыстыру; 5.1.2.17 бөлімдері бірдей бөлшектерді қосу және азайтуды орындау; 5.1.2.18 бөлімдері әр түрлі бөлшектерді қосу және азайтуды орындау; 5.1.2.19 натурал саннан жай бөлшекті азайтуды орындау 5.1.2.20 аралас сандарды қосу және азайтуды орындау; 5.1.2.21 жай бөлшектерді, аралас сандарды көбейтуді орындау; 5.1.2.22 берілген санға кері санды табу; 5.1.2.23 жай бөлшектерді және аралас сандарды бөлуді орындау; 5.1.2.24 санның бөлігін</p>	<p>6.1.2.22 рационал сандардан тұратын санды өрнектердің мәндерін табу; 6.1.2.23 тура пропорционал тәуелділіктерді танып білу және мысалдар келтіру</p>	<p>есептеу; 7.1.2.13 калькулятордың көмегімен жуықтап есептеулерді орындау; 7.1.2.14 тиімді есептеу үшін қысқаша көбейту формулаларын қолдану; 7.1.2.15 натурал көрсеткішті дәреженің қасиеттерін қолдану</p>		
--	---	---	---	--	--

	<p>табу және бөлігі бойынша санды табу; 5.1.2.25 бөлшектерді бір жазылу түрінен басқа жазылу түріне ауыстыру; 5.1.2.26 ондық бөлшектерді салыстыру; 5.1.2.27 ондық бөлшектерді қосу және азайтуды орындау; 5.1.2.28 ондық бөлшекті натурал санға және ондық бөлшекке көбейтуді орындау; 5.1.2.29 ондық бөлшектерді 10, 100, 1000 және 0,1; 0,01; 0,001 көбейту ережелерін қолдану; 5.1.2.30 ондық бөлшекті натурал санға және ондық бөлшекке бөлуді орындау; 5.1.2.31 ондық бөлшектерді 10, 100, 1000 және 0,1; 0,01; 0,001 – бөлу ережелерін қолдану; 5.1.2.32 ондық бөлшектерді берілген разрядқа дейін дөңгелектеу; 5.1.2.33 бөлшекті</p>				
--	---	--	--	--	--

	пайызға және пайызды бөлшекке айналдыру; 5.1.2.34 берілген санның пайызын табу; 5.1.2.35 бір санның екінші санға пайыздық қатынасын және керісінше табу; 5.1.2.36 берілген пайызы бойынша санды табу				
2-бөлім. Алгебра					
1. Алгебралық өрнектер және түрлендірулер	5.2.1 5.2.1.1 қосу және көбейту амалдарының қасиеттерін қолданып, әріпті өрнектерді түрлендіру; 5.2.1.2 әріптердің берілген мәндері бойынша әріпті өрнектердің мәндерін табу	6.2.1 6.2.1.1 алгебралық өрнек ұғымын меңгеру; 6.2.1.2 айнымалылардың берілген рационал мәндері үшін алгебралық өрнектердің мәндерін есептеу; 6.2.1.3 алгебралық өрнектегі айнымалының мүмкін мәндерін табу; 6.2.1.4 айнымалылардың қандай мәндерінде алгебралық өрнектің практикалық есептер мәнмәтінде мағынасы бар болатынын түсіну; 6.2.1.5 жақшаны ашу ережелерін білу; 6.2.1.6 коэффициент, ұқсас мүшелер ұғымдарының анықтамаларын білу; 6.2.1.7 алгебралық өрнек-	7.2.1 7.2.1.1 санды өрнектердің мәндерін табуда бүтін көрсеткішті дәреже қасиеттерін қолдану; 7.2.1.2 бірмүше анықтамасын білу, оның коэффициенті мен дәрежесін табу; 7.2.1.3 бірмүшені стандарт түрде жазу; 7.2.1.4 бірмүшелерді көбейтуді орындау және, керісінше, оны көбейткіштердің көбейтіндісі түрінде көрсету; 7.2.1.5 көпмүше анықтамасын білу және оның дәрежесін табу; 7.2.1.6	8.2.1 8.2.1.1 квадрат үшмүшенің түбірі ұғымын меңгеру; 8.2.1.2 үшмүшеден екімүшенің толық квадратын бөлу; 8.2.1.3 квадрат үшмүшені көбейткіштерге жіктеу	9.2.

		<p>терде ұқсас мүшелерді біріктіруді орындау; 6.2.1.8 тепе-теңдік және тепе-тең түрлендіру анықтамаларын білу; 6.2.1.9 алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендіруді орындау; 6.2.1.10 теңдіктерден бір айнымалыны басқа айнымалы арқылы өрнектеу; 6.2.1.11 $a - b$ өрнегінің геометриялық мағынасын түсіну; 6.2.1.12 тура пропорционалдықтың формуласын білу және графигін салу; 6.2.1.13 сандармен байланысты есептер шығаруда $\overline{ab} = 10a + b,$ $\overline{abc} = 100a + 10b + c$ жазуларын қолдану</p>	<p>көпмүшені стандарт түрге келтіру; 7.2.1.7 көпмүшеледі қосу және азайтуды орындау; 7.2.1.8 көпмүшені бірмүшеге көбейтуді орындау; 7.2.1.9 көпмүшені көпмүшеге көбейтуді орындау; 7.2.1.10 $a^2 - b^2 = (a - b)(a + b),$ $(a \pm b)^2 = a^2 \pm 2ab + b^2$ қысқаша көбейту формулаларын білу және қолдану; 7.2.1.11 $a^3 - b^3 = (a - b)(a^2 + ab + b^2),$ $(a \pm b)^3 = a^3 \pm 3a^2b + 3ab^2 \pm b^3$ қысқаша көбейту формулаларын білу және қолдану; 7.2.1.12 алгебралық өрнектерді ортақ көбейткішті жақша сыртына шығару және топтау тәсілдері арқылы көбейткіштерге жіктеу; 7.2.1.13</p>		
--	--	--	--	--	--

			<p>көпмүшелерге амалдар қолдану, көпмүшелерді көбейткіштерге жіктеу арқылы алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендірулерді орындау;</p> <p>7.2.1.14 алгебралық өрнектерді қысқаша көбейту формулалары арқылы көбейткіштерге жіктеу;</p> <p>7.2.1.15 қысқаша көбейту формулалары арқылы алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендірулерді орындау;</p> <p>7.2.1.16 алгебралық бөлшектерді танып білу;</p> <p>7.2.1.17 алгебралық бөлшектегі айнымалылардың мүмкін мәндер жиынын табу;</p> <p>7.2.1.18 алгебралық бөлшектің негізгі қасиетін қолдану:</p> $\frac{a}{b} = \frac{ac}{bc}, b \neq 0, c \neq 0;$ <p>7.2.1.19 алгебралық бөлшектерді қосу және азайтуды орындау;</p> <p>7.2.1.20 алгебралық</p>		
--	--	--	--	--	--

			бөлшектерді көбейту, бөлу, дәрежеге шығаруды орындау; 7.2.1.21 құрамында алгебралық бөлшектері бар өрнектерді түрлендіруді орындау		
2. Теңдеулер және теңсіздіктер, олардың жүйелері және жиынтықтары	5.2.2	6.2.2	7.2.2	8.2.2	9.2.2
	5.2.2.1 арифметикалық амалдардың белгісіз компоненттерін табу ережесі негізінде теңдеулерді шешу; 5.2.2.2 теңдеудің шығарылуының дұрыстығын тексеру тәсілдерін қолдану	6.2.2.1 тура санды теңдіктердің қасиеттерін білу және қолдану; 6.2.2.2 бір айнымалысы бар сызықтық теңдеудің анықтамасын білу; 6.2.2.3 бір айнымалысы бар теңдеулерді шешу; 6.2.2.4 $ x \pm a = b$ түріндегі теңдеулерді шешу, мұндағы a және b рационал сандар; 6.2.2.5 тура санды теңсіздіктердің қасиеттерін білу және қолдану; 6.2.2.6 теңсіздіктерді қосу, азайту, көбейту және бөлуді түсіну және қолдану; 6.2.2.7 сан аралықтарын жазу үшін белгілеулерді пайдалану; 6.2.2.8 сандық аралықтарды кескіндеу; 6.2.2.9 сандық аралықтардың		8.2.2.1 квадрат теңдеудің анықтамасын білу; 8.2.2.2 квадрат теңдеулердің түрлерін ажырату; 8.2.2.3 квадрат теңдеулерді шешу; 8.2.2.4 Виет теоремасын қолдану; 8.2.2.5 $ ax^2 + bx + c = 0$; $ax^2 + b x + c = 0$ түріндегі теңдеулерді шешу; 8.2.2.6 бөлшек-рационал теңдеулерді шешу; 8.2.2.7 квадрат теңдеулерге келтірілетін теңдеулерді шешу; 8.2.2.8 квадрат	9.2.2.1 екі айнымалысы бар сызықтық және сызықтық емес теңдеулерді ажырату; 9.2.2.2 екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер жүйесін шешу; 9.2.2.3 екі айнымалысы бар теңсіздіктерді шешу; 9.2.2.4 екі айнымалысы бар сызықтық емес теңсіздіктер жүйесін шешу

		<p>бірігуін және қиылысуын табу; 6.2.2.10 $kx > b$, $kx \geq b$, $kx < b$, $kx \leq b$ түріндегі сызықтық теңсіздіктерді шешу; 6.2.2.11 алгебралық түрлендірулердің көмегімен теңсіздіктерді $kx > b$, $kx \geq b$, $kx < b$, $kx \leq b$ түріндегі теңсіздіктерге келтіру; 6.2.2.12 Теңсіздіктердің шешімдерін координаталық түзуде кескіндеу; 6.2.2.13 теңсіздіктердің шешімдерін сандық аралықтар түрінде жазу және берілген сандық аралықты теңсіздік түрінде жазу; 6.2.2.14 бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер жүйесін шешу; 6.2.2.15 $x > a$, $x \geq a$, $x < a$, $x \leq a$ теңсіздіктер түрінде берілген нүктелер жиынын координаталық түзуде кескіндеу; 6.2.2.16 екі айнымалысы бар теңдеудің анықтамасын және қасиеттерін білу; 6.2.2.17 екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесі туралы түсінік болу; 6.2.2.18</p>		<p>теңсіздіктерді шешу; 8.2.2.9 рационал теңсіздіктерді шешу; 8.2.2.10 біреуі сызықтық, екіншісі - квадрат теңсіздік болатын екі теңсіздіктен құралған жүйелерді шешу; 8.2.2.11 құрамында екі квадрат теңсіздігі бар жүйелер мен жиынтықтарды шешу</p>	
--	--	--	--	--	--

		екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесінің шешімі реттелген сандар жұбы болатынын түсіну; 6.2.2.19 теңдеулер жүйелесін алмастыру тәсілі және қосу тәсілі арқылы шешу			
3. Тізбектер және қосынды	5.2.3	6.2.3	7.2.3	8.2.3	9.2.3
	5.2.3.1 натурал сандар тізбегінің заңдылықтарын анықтау; 5.2.3.2 натурал сандар тізбегінің жетіспейтін элементтерін табу 5.2.3.3 натурал сандар тізбегінің заңдылықтарын ойластыру және тізбектерді құру; 5.2.3.4 бөлшектерден тұратын тізбектердің заңдылықтарын анықтау; 5.2.3.5 бөлшектерден тұратын тізбектердің заңдылықтарын ойластыру және тізбектерді құру		7.2.3.1 құрамында дәрежесі бар сандар тізбегінің заңдылығын және жетіспейтін мүшелерін анықтау		9.2.3.1 сандар тізбегі туралы түсінік болу; 9.2.3.2 тізбектің n-ші мүшесін табу, мысалы: $\frac{1}{2 \cdot 3}; \frac{1}{3 \cdot 4}; \frac{1}{4 \cdot 5}; \frac{1}{5 \cdot 6};$ 9.2.3.3 математикалық индукция әдісін білу және қолдану; 9.2.3.4 сандар тізбектерінің арасынан арифметикалық және геометриялық прогрессияны ажырату; 9.2.3.5 арифметикалық прогрессиялардың n-ші мүшесін, алғашқы n мүшелерінің қосындысын есептеу формулаларын, сипаттамалық қасиетін білу және қолдану; 9.2.3.6 геометриялық прогрессиялардың n-ші мүшесін,

					<p>алғашқы n мүшелерінің қосындысын есептеу формулаларын, сипаттамалық қасиетін білу және қолдану; 9.2.3.7 арифметикалық немесе/және геометриялық прогрессияларға байланысты есептер шығару; 9.2.3.8 шексіз кемімелі геометриялық прогрессия қосындысының формуласын периодты ондық бөлшекті жай бөлшекке айналдыру үшін қолдану; 9.2.3.9 шексіз кемімелі геометриялық прогрессия қосындысының формуласын есептер шығаруда қолдану</p>
4. Тригонометрия	5.2.3	6.2.4	7.2.4	8.2.4	9.2.4
				8.2.4.1 Пифагор теоремасын пайдаланып, $\sin^2\alpha + \cos^2\alpha = 1$ формуласын қорытып шығару және есептер шешуде қолдану; 8.2.4.2 негізгі тригонометриялық тепе-	9.2.4.1 тригонометриялық функциялардың анықтамаларын білу; 9.2.4.2 бірлік шеңбердегі нүктелердің координаталары ($\cos \alpha$, $\sin \alpha$) мен тригонометриялық функциялардың өзара байланысын білу; 9.2.4.3 бұрыштардың қосындысы мен айырымының, жарты және қос

				<p>тендіктерді қорытып шығару және қолдану; 8.2.4.3 α және $(90 - \alpha)$ бұрыштарының синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі арасындағы байланыстарды білу және қолдану 8.2.4.4 $\sin \alpha$, $\cos \alpha$, $\operatorname{tg} \alpha$ және $\operatorname{ctg} \alpha$ мәндерін олардың біреуінің берілген мәні бойынша табу</p>	<p>бұрыштың тригонометриялық формулаларын қорытып шығару және қолдану; 9.2.4.4 келтіру формулаларын қорытып шығару және қолдану; 9.2.4.5 бірлік шеңбердің көмегімен тригонометриялық функциялардың анықталу облысы мен мәндер жиынын табу; 9.2.4.6 бірлік шеңбердің көмегімен тригонометриялық функциялардың жұптылығын (тақтылығын), периодтылығын, бірсарындылығын және таңбатұрақтылық аралықтарын түсіндіру; 9.2.4.7 тригонометриялық функциялардың қосындысы мен айырымын көбейтіндіге және көбейтіндісін қосындыға немесе айырымға түрлендіру формулаларын қорытып шығару және қолдану; 9.2.4.8 тригонометриялық өрнектерді тепе-тең түрлендіруді орындау</p>
3-бөлім. Геометрия					
1.	5.3.1	6.3.1	7.3.1	8.3.1	9.3.1

<p>Геометрия-лық фигуралар туралы түсінік</p>	<p>5.3.1.1 өлшеудің түрлі ұзындық бірліктерін білу және координаталық сәуледегі бірлік кесінді дегенді түсіну; 5.3.1.2 шеңбер, дөңгелек және олардың элементтері (центр, радиус, диаметр) ұғымдарын меңгеру; 5.3.1.3 циркульдің көмегімен шеңберді салу; 5.3.1.4 бұрыш және оның градустық өлшемі ұғымдарын меңгеру, бұрыштарды белгілеу және салыстыру; 5.3.1.5 бұрыштардың түрлерін ажырату (сүйір, тік, доғал, жазыңқы, толық); 5.3.1.6 дөңгелек сектор ұғымын меңгеру; 5.3.1.7 көпбұрыш ұғымын меңгеру; 5.3.1.8 тік бұрышты параллелепипед (текше) және оның жазбасы туралы түсінігі болу</p>	<p>6.3.1.1 координаталық жазықтық ұғымын меңгеру; 6.3.1.2 тік бұрышты координаталар жүйесін салу; 6.3.1.3 $(x; y)$ реттелген сандар жұбы тікбұрышты координаталар жүйесінде нүктені беретінін және әрбір нүктеге нүктенің координаталары деп аталатын бір ғана реттелген сандар жұбының сәйкес болатынын түсіну; 6.3.1.4 координаталар жүйесінде нүктені оның координаталары бойынша салу және координаталық жазықтықта берілген нүктенің координаталарын табу; 6.3.1.5 осьтік және центрлік симметрия ұғымдарын меңгеру; 6.3.1.6 осьтік немесе центрлік симметриясы болатын фигуралар туралы түсінігі болуы; симметриялық және центрлік-симметриялы фигураларды ажырату; 6.3.1.7 шар мен сфера туралы түсінігі болу</p>	<p>7.3.1.1 планиметрияның негізгі фигураларын білу: нүкте, түзу; 7.3.1.2 нүктелер мен түзулердің тиістілік аксиомаларын білу және қолдану; 7.3.1.3 аксиоманың теоремадан айырмашылығын түсіну: теореманың шарты мен қорытындысын ажырату; 7.3.1.4 теоремаларды дәлелдеу әдістерін білу: тура дәлелдеу және «кері жору» әдістері; 7.3.1.5 кесінді, сәуле, бұрыш, үшбұрыш, жарты жазықтық анықтамаларын білу; 7.3.1.6 кесінділер мен бұрыштарды өлшеу аксиомаларын білу және қолдану; 7.3.1.7 тең фигуралардың анықтамасы мен қасиеттерін білу және қолдану; 7.3.1.8 кесінділер мен бұрыштарды салу</p>	<p>8.3.1.1 көпбұрыш, дөңес көпбұрыш, көпбұрыш элементтері анықтамаларын білу; 8.3.1.2 көпбұрыштың ішкі бұрыштарының қосындыларының және сыртқы бұрыштарының қосындыларының формулаларын қорытып шығару; 8.3.1.3 параллелограмм анықтамасын білу; 8.3.1.4 параллелограмм қасиеттерін қорытып шығару және қолдану; 8.3.1.5 параллелограмм белгілерін қорытып шығару және қолдану; 8.3.1.6 тіктөртбұрыш, ромб, шаршы анықтамаларын білу</p>	<p>9.3.1.1 доға ұзындығының формуласын қорытып шығару және қолдану; 9.3.1.2 сектор мен сегмент ауданының формулаларын қорытып шығару және қолдану; 9.3.1.3 іштей сызылған бұрыш анықтамасын және оның қасиеттерін білу; 9.3.1.4 дөңгелектегі кесінділердің пропорционалдылығы туралы теоремаларды білу және қолдану</p>
---	---	---	---	--	---

			<p>аксиомаларын білу және қолдану; 7.3.1.9 сыбайлас және вертикаль бұрыштардың анықтамаларын білу; 7.3.1.10 сыбайлас және вертикаль бұрыштардың қасиеттерін дәлелдеу және қолдану; 7.3.1.11 берілген үшбұрышқа тең үшбұрыштың бар болуы аксиомасын білу; 7.3.1.12 үшбұрыштың медианасы, биссектрисасы, биіктігі, орта перпендикулярлары, орта сызығы анықтамаларын білу және оларды салу; 7.3.1.13 үшбұрыштардың түрлерін ажырату; 7.3.1.14 теңқабырғалы, теңбүйірлі, тікбұрышты үшбұрыштардың элементтерін білу; 7.3.1.15 сүйір бұрышты, доғал бұрышты және тікбұрышты үшбұрыштардың биіктіктерінің</p>	<p>және олардың қасиеттері мен белгілерін қорытып шығару; 8.3.1.7 Фалес теоремасын білу және қолдану; 8.3.1.8 пропорционал кесінділер туралы теоремаларды білу және қолдану; 8.3.1.9 циркуль мен сызғыштың көмегімен кесіндіні бірдей n бөлікке бөлу; 8.3.1.10 пропорционал кесінділерді салу; 8.3.1.11 трапецияның анықтамасын, түрлерін және қасиеттерін білу; 8.3.1.12 үшбұрыштың орта сызығының қасиетін дәлелдеу және қолдану; 8.3.1.13</p>	
--	--	--	---	--	--

			<p>орналасуын салыстыру; 7.3.1.16 үшбұрыш-тың ішкі бұрыштарының қосындысы туралы теорема мен оның салдарларын дәлелдеу; 7.3.1.17 үшбұрыштың ішкі бұрыштарының қосындысы туралы теорема мен оның салдарларын есептер шығаруда қолдану; 7.3.1.18 үшбұрыштың сыртқы бұрышының анықтамасын білу және үшбұрыштың сыртқы бұрышы туралы теореманы дәлелдеу; 7.3.1.19 үшбұрыштың сыртқы бұрышы туралы теореманы қолдану; 7.3.1.20 үшбұрыштың бұрыштары мен қабырғалары арасындағы қатысты білу және есептер шығаруда қолдану; 7.3.1.21 үшбұрыштар теңдігінің белгілерін білу және дәлелдеу;</p>	<p>трапецияның орта сызығының қасиетін дәлелдеу және қолдану</p>	
--	--	--	---	--	--

			<p>7.3.1.22 үшбұрыштар теңдігінің белгілерін есептер шығару мен дәлелдеулерде қолдану;</p> <p>7.3.1.23 теңбүйірлі үшбұрыштың белгілері мен қасиеттерін қолдану;</p> <p>7.3.1.24 теңқабырғалы үшбұрыштың қасиеттерін есептер шығаруда қолдану;</p> <p>7.3.1.25 тікбұрышты үшбұрыштар теңдігінің белгілерін дәлелдеу;</p> <p>7.3.1.26 тікбұрышты үшбұрыштар теңдігінің белгілерін есептер шығаруда қолдану;</p> <p>7.3.1.27 тікбұрышты үшбұрыштың қасиеттерін қолдану;</p> <p>7.3.1.28 шеңбер мен дөңгелектің және олардың элементтерінің (центр, радиус, диаметр, хорда) анықтамаларын білу;</p> <p>7.3.1.29 центрлік бұрыштың анықтамасы мен қасиеттерін білу және қолдану;</p>		
--	--	--	---	--	--

			7.3.1.30 шеңбер диаметрі мен хордасының перпендикуляр лығы туралы теоремаларды дәлелдеу және қолдану; 7.3.1.31 нүктелердің геометриялық орнының анықтамасын білу; 7.3.1.32 перпендикуляр ұғымын біледі		
2. Геометрия -лық фигуралар -дың өзара орналасуы	5.3.2	6.3.2	7.3.2	8.3.2	9.3.2
	5.3.2.1 фигураларды қию және құрас- тыру арқылы есептер шығару	6.3.2.1 параллель, қиылысатын, перпендикуляр түзулер анықтама- ларын білу; 6.3.2.2 параллель, перпендикуляр түзулер мен кесінділерді танып білу; 6.3.2.3 кесінділердің, сәулелердің немесе түзулердің бір- бірімен, координаталық осьтермен қиылысу нүктелерінің координаталарын графиктік тәсілмен табу; 6.3.2.4 кескіні бойынша фигураны ажырату, жазық және кеңістік фигураларын кескіндеу; 6.3.2.5 тік бұрышты координаталар жүйесінде координаталар басы және	7.3.2.1 нүктелердің түзу мен жазықтықта орналасу аксиомаларын білу және қолдану (реттік аксиомасы); 7.3.2.2 түзулердің параллельдік аксиомасын білу; 7.3.2.3 екі түзуді қиюшымен қиғанда пайда болған бұрыштарды танып білу; 7.3.2.4 түзулердің параллельдік белгілерін дәлелдеу; 7.3.2.5 түзулердің параллельдік белгілерін есептер шығаруда қолдану; 7.3.2.6 параллель		9.3.2.1 шеңберге іштей және сырттай сызылған төртбұрыштардың қасиеттері мен белгілерін білу және қолдану; 9.3.2.2 дұрыс көпбұрыштардың анықтамасын және қасиеттерін білу; 9.3.2.3 дұрыс көпбұрыштарды салу; 9.3.2.4 дұрыс көпбұрышқа іштей және сырттай сызылған шеңберлердің радиустары арасындағы байланысты білу және қолдану; 9.3.2.5 дұрыс көпбұрыштың қабырғаларын, периметрін, ауданын және оған іштей және сырттай сызылған

		<p>координаталық осьтерге қатысты симметриялы нүктелер мен фигураларды салу</p>	<p>түзулердің қасиеттерін дәлелдеу; 7.3.2.7 параллель түзулердің қасиеттерін есептер шығаруда қолдану; 7.3.2.8 перпендикуляр, көлбеу және көлбеудің проекциясы ұғымдарын меңгеру; 7.3.2.9 нүктеден түзуге түсірілген перпендикулярдың біреу ғана болуы туралы теореманы дәлелдеу және қолдану; 7.3.2.10 перпендикуляр түзулердің қасиеттерін білу және қолдану; 7.3.2.11 шеңберге жүргізілген жанама мен қиюшының анықтамаларын білу; 7.3.2.12 түзу мен шеңбердің, екі шеңбердің өзара орналасу жағдайларын талдау; 7.3.2.13 есептер шығаруда шеңбер жанамасының қасиеттерін білу және қолдану; 7.3.2.14</p>		<p>шеңберлердің радиустарын байланыстыратын формулаларды білу және қолдану; 9.3.2.6 үшбұрыш медианаларының қасиеттерін білу және қолдану</p>
--	--	---	--	--	--

			<p>үшбұрышқа іштей және сырттай сызылған шеңберлердің анықтамаларын білу;</p> <p>7.3.2.15 үшбұрышқа сырттай және іштей сызылған шеңберлердің центрлерінің орналасуын түсіндіру;</p> <p>7.3.2.16 берілген бұрышқа тең бұрыш салу, бұрыштың биссектрисасын салу, кесіндіні қақ бөлу;</p> <p>7.3.2.17 кесіндінің орта перпендикулярларын және берілген түзуге перпендикуляр түзу салу;</p> <p>7.3.2.18 берілген элементтері бойынша үшбұрыш салу</p>		
3. Метрикалық қатыстар	5.3.3	6.3.3	7.3.3	8.3.3	9.3.3
	<p>5.3.3.1 бұрышты транспортір көмегімен өлшеу;</p> <p>5.3.3.2 градусық өлшемі берілген бұрышты транспортір көмегімен салу;</p> <p>5.3.3.3 бұрыштың градусық өлшемін табуға, бұрыштарды салыстыруға берілген</p>	<p>6.3.3.1 координаталық түзуде нүктелердің арақашықтығын табу;</p> <p>6.3.3.2 шеңбер ұзындығының оның диаметріне қатынасы тұрақты сан екенін білу;</p> <p>6.3.3.3 шеңбер ұзындығының формуласын білу және қолдану;</p> <p>6.3.3.4 дөңгелек</p>	<p>7.3.3.1 үшбұрыш теңсіздігін білу және қолдану</p>	<p>8.3.3.1 үшбұрыштың қабырғаларына жүргізілген медианалар, биссектрисалар, биіктіктер және орта перпендикулярлар қасиеттерін білу және</p>	<p>9.3.3.1 вектордың координаталарын табу;</p> <p>9.3.3.2 вектордың ұзындығын табу;</p> <p>9.3.3.3 координаталарымен берілген векторларға амалдар қолдану;</p> <p>9.3.3.4 векторлардың скаляр көбейтіндісін және оның қасиеттерін білу</p>

	есептерді шығару	ауданының формуласын білу және қолдану		қолдану; 8.3.3.2 бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсінің тікбұрышты үшбұрыштың қабырғалары мен бұрыштарының қатыстары арқылы берілген анықтамаларын білу; 8.3.3.3 Пифагор теоремасын дәлелдеу және қолдану; 8.3.3.4 тікбұрышты үшбұрыштың тік бұрышының тобесінен гипотенузасына түсірілген биіктігінің қасиеттерін дәлелдеу және қолдану; 8.3.3.5 бұрышты оның синусы, косинусы, тангенсі және котангенсінің белгілі мәні	және қолдану; 9.3.3.5 векторлар арасындағы бұрышты есептеу; 9.3.3.6 косинустар теоремасын білу және қолдану; 9.3.3.7 синустар теоремасын білу және қолдану; 9.3.3.8 іштей сызылған үшбұрыштың ауданын ($S = \frac{abc}{4R}$, мұндағы a, b, c – үшбұрыштың қабырғалары, R – сырттай сызылған шеңбер радиусы) және сырттай сызылған көпбұрыштың ауданын ($S = p \cdot r$, мұндағы r – іштей сызылған шеңбер радиусы, p – көпбұрыштың жарты периметрі) формуларын білу және қолдану; 9.3.3.9 шеңберге іштей немесе сырттай сызылған үшбұрыштардың аудандарын пайдаланып шеңбердің радиусын табу формулаларын білу және қолдану
--	------------------	--	--	---	--

				<p>бойынша салу; 8.3.3.6 тікбұрышты үшбұрышты 30°, 45°, 60° -қа тең бұрыштар дың синус, косинус, тангенс және котанген- сінің мәндерін табу үшін қолдану; 8.3.3.7 тікбұрышты үшбұрыштың элемент- терін табу үшін 30°, 45°, 60° - қа тең бұрыштар- дың синус, косинус, тангенс және котанген- сінің мәндерін қолдану; 8.3.3.8 берілген екі элементі бойынша тікбұрыш- ты үшбұрыш- тың бұрыш- тары мен қабырғала- рын табу; 8.3.3.9 көпбұрыш ауданы- ның анықтама-</p>	
--	--	--	--	--	--

				<p>сы мен қасиеттерін білу; 8.3.3.10 тең шамалас және тең құрамдас фигуралардың анықтамаларын білу; 8.3.3.11 параллелограммның, ромбтың ауданы формулаларын қорытып шығару және қолдану; 8.3.3.12 үшбұрыштың ауданы формулаларын қорытып шығару және қолдану; 8.3.3.13 трапецияның ауданы формулаларын қорытып шығару және қолдану; 8.3.3.14 жазықтықта координаталарымен берілген екі нүктенің арақашықтығын есептеу; 8.3.3.15</p>	
--	--	--	--	---	--

				<p>кесінді ортасының координаталарын табу; 8.3.3.16 кесіндіні берілген қатынаста бөлетін нүктенің координаталарын табу; 8.3.3.17 центрі (a, b), радиусы r болатын шеңбердің теңдеуін $(x + a)^2 + (y - b)^2 = r^2$ білу; 8.3.3.18 берілген теңдеуі бойынша шеңбер салу; 8.3.3.19 түзудің жалпы теңдеуін және берілген екі нүкте арқылы өтетін түзудің теңдеуін жазу: $ax + by + c = 0,$ $\frac{x - x_1}{x_2 - x_1} = \frac{y - y_1}{y_2 - y_1}$</p>	
4. Векторлар және түрлендірулер	5.3.5	6.3.5	7.3.5	8.3.4	9.3.4
					9.3.4.1 вектордың, коллинеар векторлардың, тең векторлардың, нөлдік вектордың, бірлік вектордың

					<p>және вектор ұзындығының анықтамаларын білу;</p> <p>9.3.4.2 векторларды қосу, векторды санға көбейту ережелерін білу және қолдану;</p> <p>9.3.4.3 векторлардың коллинеарлық шартын қолдану;</p> <p>9.3.4.4 векторды екі коллинеар емес векторлар бойынша жіктеу;</p> <p>9.3.4.5 екі вектордың арасындағы бұрыштың анықтамасын білу;</p> <p>9.3.4.6 векторлардың скаляр көбейтіндісін табу;</p> <p>9.3.4.7 есептерді векторлық әдіспен шешу;</p> <p>9.3.4.8 қозғалыстың түрлерін, композициясын және олардың қасиеттерін білу;</p> <p>9.3.4.9 симметрия, параллель көшіру және бұру кезінде фигуралардың бейнелерін салу;</p> <p>9.3.4.10 жазықтықта түрлендіруді қолдана отырып есептер шығару;</p> <p>9.3.4.11 гомотетияның анықтамасын және қасиеттерін білу;</p>
--	--	--	--	--	---

					<p>9.3.4.12 гомотетия кезінде әртүрлі фигуралардың бейнелерін салу;</p> <p>9.3.4.13 ұқсас фигуралардың анықтамасын және қасиеттерін білу;</p> <p>9.3.4.14 үшбұрыштар ұқсастығы белгілерін білу және қолдану;</p> <p>9.3.4.15 тікбұрышты үшбұрыштардың ұқсастығын білу және қолдану;</p> <p>9.3.4.16 үшбұрыш биссектрисасының қасиетін білу және қолдану;</p> <p>9.3.4.17 ұқсас фигуралардың аудандары және ұқсастық коэффициенті арасындағы тәуелділік формуласын білу</p> <p>9.3.4.18 дұрыс көрбұрыштардың симметрияларын білу</p>
4-бөлім. Статистика және ықтималдықтар теориясы					
1. Жиындар теориясы және логика элементтері	5.4.1	6.4.1	7.4.1	8.4.1	9.4.1
	<p>5.4.1.1 жиын, оның элементтері, бос жиын ұғымдарын меңгеру;</p> <p>5.4.1.2 жиындардың қиылысуы, бірігуі анықтамаларын білу;</p>				

	<p>5.4.1.3 берілген жиындардың қиылысуы мен бірігуін табу, нәтижесін \cup, \cap символдарын қолданып жазу;</p> <p>5.4.1.4 ішкі жиын ұғымын меңгеру;</p> <p>5.4.1.5 жиындар арасындағы қатынастар-дың сипаттамасын анықтау (қиылысатын және қиылыспайтын жиындар)</p>				
2. Комбинаторика негіздері	5.4.2	6.4.2.	7.4.2	8.4.2.	9.4.2
		6.4.2.1 іріктеу тәсілмен комбинаторикалық есептерді шығару			<p>9.4.2.1 комбинаториканың ережелерін білу (қосу және көбейту ережелері);</p> <p>9.4.2.2 санның факториалы анықтамасын білу;</p> <p>9.4.2.3 қайталанбайтын орналастыру, алмастыру және теру анықтамаларын білу;</p> <p>9.4.2.4 қайталанбайтын орналастыру, алмастыру және теру сандарын есептеу үшін комбинаторика формулаларын білу;</p> <p>9.4.2.5 қайталанбайтын орналастыру, алмастыру және теру сандарын есептеу үшін</p>

					комбинаторика формуларын қолдана отырып есептер шығару; 9.4.2.6 Ньютон биномы формуласын және оның қасиеттерін білу және қолдану
3. Ықтимал- дықтар теориясы- ның негіздері	5.4.3	6.4.3	7.4.3	8.4.3	9.4.3.
					9.4.3.1 оқиға, кездейсоқ оқиға, ақиқат оқиға, мүмкін емес оқиға, қолайлы нәтижелер, тең мүмкіндікті және қарама-қарсы оқиғалар ұғымдарын меңгеру; 9.4.3.2 элементар және элементар емес оқиғаларды ажырату; 9.4.3.3 ықтималдықтың классикалық анықтамасын білу және есептер шығару үшін оны қолдану; 9.4.3.4 ықтималдықтың статистикалық анықтамасын білу; 9.4.3.5 геометриялық ықтималдықты есептер шығаруда қолдану
4. Статисти- ка және деректерді талдау	5.4.4	6.4.4	7.4.4	8.4.4	9.4.4
	5.4.4.1 дөңгелек, сызықтық және бағанды диаграммалар туралы түсініктері болу; 5.4.4.2 дөңгелек,	6.4.4.1 бірнеше сандардың арифметикалық ортасы, сандық деректердің құлашы, медианасы, модасының анықтамаларын	7.4.4.1 басты жиынтық, кез- дейсоқ таңдама, вариациялық қатар, нұсқалық ұғымдарын	8.4.4.1 таңдама нәтижелері жиіліктер- дің интервал- дық кестесі	

	сызықтық және бағанды диаграммалар салу; 5.4.4.3 кестелер немесе диаграммалар түрінде берілген статистикалық ақпаратты алу	білу; 6.4.4.2 статистикалық сандық сипаттамаларды есептеу	меңгеру; 7.4.4.2 нұсқалықтың абсолютті және салыс-тырмалы жиіліктерін есептеу; 7.4.4.3 статистикалық деректерді жинау және оны кесте түрінде көрсету; 7.4.4.4 таңдаманы жиілік кестесі түрінде көрсету 7.4.4.5 кестедегі деректердің дұрыстығын тексеру; 7.4.4.6 таңдама нәтижесін жиілік алқабы түрінде көрсету; 7.4.4.7 кесте немесе жиіліктер алқабы түрінде берілген статистикалық ақпаратты талдау	арқылы беру; 8.4.4.2 жиіліктердің интервалдық кестесінің деректерін жиіліктер гистограммасы арқылы беру; 8.4.4.3 жинақталған жиілік анықтамасын білу; 8.4.4.4 статистикалық кестемен, алқаппен, гистограммамен берілген ақпаратты талдау; 8.4.4.5 дисперсия, стандартты ауытқу анықтамаларын және оларды есептеу формулаларын білу	
5-бөлім. Математикалық модельдеу мен талдау					
1. Математикалық анализ бастамалары	5.5.1	6.5.1	7.5.1	8.5.1.	9.5.1
			7.5.1.1 функция және функцияның графигі ұғымдарын меңгеру; 7.5.1.2 функцияның берілу тәсілдерін білу; 7.5.1.3 функцияның анықталу облысы мен	8.5.1.1 $y = \sqrt{x}$ функциясының қасиеттерін білу және оның графигін салу; 8.5.1.2 $y = a(x - m)^2$, $y = ax^2 + n$ және $y = a(x - m)^2 + n$,	

			<p>мәндер жиынын табу; 7.5.1.4 $y = kx$ функциясының анықтамасын білу, графигін салу, k коэффициентіне қатысты орналасуын анықтау; 7.5.1.5 $y = kx + b$ түріндегі сызықтық функцияның анықтамасын білу, оның графигін салу және графиктің k және b коэффициенттеріне қатысты орналасуын анықтау; 7.5.1.6 сызықтық функция графигінің координата осьтерімен қиылысу нүктелерін графикті салмай табу; 7.5.1.7 $y = kx + b$ сызықтық функциясының графигінен k және b таңбаларын анықтау; 7.5.1.8 сызықтық функция графиктерінің өзара орналасуы олардың коэффициенттеріне тәуелді болатынын негіздеу 7.5.1.9</p>	<p>$a \neq 0$ түрдегі квадраттық функциялардың қасиеттерін білу және графиктерін салу; 8.5.1.3 $y = ax^2 + bx$, $a \neq 0$ түріндегі квадраттық функцияның қасиеттерін білу және графигін салу; 8.5.1.4 аргументтің берілген мәндері бойынша функцияның мәндерін табу және функцияның мәні бойынша аргументтің мәнін табу</p>	
--	--	--	--	--	--

			<p>графигі берілген функцияның графигіне параллель немесе қиятын сызықтық функцияның формуласын табу;</p> <p>7.5.1.10 $y = ax^2$ ($a \neq 0$) функциясының графигін салу және оның қасиеттерін білу;</p> <p>7.5.1.11 $y = ax^3$ ($a \neq 0$) функциясының графигін салу және оның қасиеттерін білу;</p> <p>7.5.1.12 $y = \frac{k}{x}$ ($k \neq 0$) функциясының графигін салу және оның қасиеттерін білу</p>		
2. Математикалық модельдеудің көмегімен есептер шығару	5.5.2	6.5.2	7.5.2	8.5.2	9.5.2
	<p>5.5.2.1 натурал сандарға арифметикалық амалдар қолдана отырып, мәтін есептерді шығару;</p> <p>5.5.2.2 мәтін есептерді шығаруда ең үлкен ортақ бөлгішті, ең кіші ортаық еселікті қолдану;</p> <p>5.5.2.3 жай бөлшектерге арифметикалық амалдар қолданып мәтін есептер шығару</p>	<p>6.5.2.1 шамалары тура және кері пропорционалдықпен байланысты есептерді танып білу және шығару;</p> <p>6.5.2.2 пайызға берілген есептерді пропорция арқылы шешу;</p> <p>6.5.2.3 картамен, сызбамен, жоспармен жұмыс барысында масштабты қолдану;</p> <p>6.5.2.4</p>	<p>7.5.2.1 өте кіші немесе өте үлкен сандармен берілген шамаларға байланысты есептер шығару;</p> <p>7.5.2.2 мәтін есептерді теңдеулер және теңсіздік-тер құру арқылы шығару;</p> <p>7.5.2.3 шаршы мен текшенің сызықтық өлшем-дерінің</p>	<p>8.5.2.1 мәтін есептерді квадрат теңдеулердің көмегімен шешу;</p> <p>8.5.2.2 мәтін есептерді бөлшек-рационал теңдеулердің көмегімен шешу;</p> <p>8.5.2.3 қолданбалы</p>	<p>9.5.2.1 мәтін есептерді теңдеулер жүйелері арқылы шығару;</p> <p>9.5.2.2 геометриялық және арифметикалық прогрессияларға байланысты мәтін есептерді шығару;</p> <p>9.5.2.3 синустар және косинустар теоремаларын үшбұрыштарды шешуде және қолданбалы есептерді</p>

	(мысалы, бірлесіп жұмыс жасауға қатысты есептер және тағы басқа); 5.5.2.4 санның немесе шаманың бөлігін табу және бөлігі бойынша санды немесе шаманы табуға арналған есептерді құрастыру және шығару; 5.5.2.5 бөлшектерге арифметикалық амалдар қолданып мәтін есептер шығару; 5.5.2.6 пайызға байланысты мәтін есептерді шығару; 5.5.2.7 Эйлер-Венн диаграммасын қолданып, есептер шығару; 5.5.2.8 әріпті өрнектерді құру және оларды есептер шығаруда қолдану; 5.5.2.9 мәтін есептері шығаруда формулаларды қолдану	рационал сандарды қолданып мәтін есептерді шығару; 6.5.2.5 қозғалыстың орташа жылдамдығын табуға есептер шығару; 6.5.2.6 мәтін есептерді сызықтық теңдеулерді құру арқылы шығару; 6.5.2.7 мәтін есептерді сызықтық теңдеулер жүйелерін құру арқылы шешу	өзгеруіне байланысты олардың ауданы мен көлемі қалай өзгертінін бағалау; 7.5.2.4 сызықтық теңдеулер жүйесін графиктік тәсілмен шешу	есептерді шығару үшін квадраттық функцияны қолдану; 8.5.2.4 екі нүктенің арақашықтығын табу формуласын, кесіндінің ортасының координаталарын табу формуласын, кесіндіні берілген қатынаста бөлу формуласын, центрі $(a;b)$ нүктесінде және радиусы r шеңбердің теңдеуін, түзудің теңдеуін қолданып есептер шығару	шығаруда қолдану
3. Математикалық тіл және математикалық модель	5.5.3 5.5.3.1 жай бөлшектерді оқу және жазу; 5.5.3.2 натурал сандарды координаталық сәуледе кескіндеу; 5.5.3.3 жай бөлшектерді координаталық	6.5.3 6.5.3.1 екі санның қатынастарын оқу және жазу; 6.5.3.2 пропорцияны оқу және жазу; 6.5.3.3 шамаларды сипаттау үшін бүтін сандарды қолдану;	7.5.3 7.5.3.1 есеп шарты бойынша математикалық модель құру	8.5.3	9.5.3. 9.5.3.1 векторларды есептер шығаруда қолдану

	<p>сәуледе кескіндеу; 5.5.3.4 ондық бөлшектерді координаталық сәуледе кескіндеу; 5.5.3.5 ондық бөлшектерді оқу және жазу; 5.5.3.6 натурал сандарды салыстырудың нәтижесін $>$, $<$, $=$ белгілері арқылы жазу; 5.5.3.7 натурал сандарды салыстыру мен реттеуді талап ететін жағдайды зерттеу; 5.5.3.8 жиындармен жұмыс істеуде \subset, \cup, \cap, \emptyset, \in, \notin, \subsetneq символдарын қолдану; 5.5.3.9 жазық фигуралардың және кеңістіктегі геометриялық фигуралардың жазбаларын салу (текше және тік бұрышты параллелепипед)</p>	<p>6.5.3.4 мәтін есептер шығаруда айнымалысы бар өрнектер мен формулалар құрастыру; 6.5.3.5 шамалар арасындағы тәуелділіктерге мысалдар келтіру; 6.5.3.6 шамалар арасындағы тәуелділіктердің берілу тәсілдерін білу; 6.5.3.7 сипаттамасы бойынша тәуелділіктің формуласын жазу; 6.5.3.8 формуламен немесе графикпен берілген тәуелділіктердің кестесін құру; 6.5.3.9 формуламен және кестемен берілген тәуелділіктердің графиктерін салу; 6.5.3.10 шынайы процестердің графиктерін қолданып, шамалар арасындағы тәуелділіктерді табу және зерттеу; 6.5.3.11 тура пропорционал шамалардың арасындағы шынайы тәуелділіктердің графиктеріне талдау беру; 6.5.3.12 сипаттамасы бойынша тура пропорционалдық-тың формуласын жазу; 6.5.3.13</p>			
--	--	--	--	--	--

		тура пропорционалдықтың графигін салу;			
--	--	--	--	--	--

20. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған «Математика» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-9-сыныптарына арналған
«Математика» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Математика» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасын жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1) 5-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқу мақсаттары Білім алушылар білуі тиіс
1-тоқсан		
5.1А Натурал сандар және нөл саны	Натурал сандар және нөл саны	5.1.1.1, 5.1.1.2
	Координаталық сәуле. Натурал сандарды салыстыру. Қос теңсіздік	5.3.1.1, 5.5.3.2, 5.1.2.1, 5.5.3.6, 5.5.3.7
	Арифметикалық амалдардың қасиеттері. Натурал сандарға арифметикалық амалдар қолдану	5.1.2.2, 5.1.2.3
	Санды және әріпті өрнектер, олардың мәндері. Өрнектерді ықшамдау	5.2.1.1, 5.2.1.2
	Теңдеу. Теңдеудің түбірі. Теңдеуді шешу.	5.2.2.1, 5.2.2.2
	Формула. Формула арқылы есептеу. Мәтін есептерді шығару. Натурал сандардан тұратын сандар тізбегі	5.5.2.1, 5.5.2.8, 5.5.2.9, 5.2.3.1, 5.2.3.2, 5.2.3.3
5.1В Натурал сандардың бөлінгіштігі	Натурал сандардың бөлгіштері мен еселіктері	5.1.1.5, 5.1.2.8, 5.1.2.9
	Жай және құрама сандар	5.1.1.6
	Бөлінгіштіктің негізгі қасиеттері	5.1.2.10, 5.1.2.11
	2, 3, 5, 9, 10 сандарына бөлінгіштік белгілері	5.1.2.5, 5.1.2.6
	Дәреже	5.1.1.3, 5.1.1.4, 5.1.2.4
	Натурал сандарды жай көбейткіштерге жіктеу	5.1.2.7
5.1С Жай бөлшектер	Ең үлкен ортақ бөлгіш. Өзара жай сандар. Ең кіші ортақ еселік	5.1.1.7, 5.1.2.12, 5.1.1.8, 5.5.2.2
	Жай бөлшек. Жай бөлшектерді оқу және жазу	5.1.1.9, 5.5.3.1
	Жай бөлшектің негізгі қасиеті	5.1.2.14, 5.1.2.15
	Дұрыс және бұрыс жай бөлшектер	5.1.1.10
	Аралас сандар	5.1.1.11, 5.1.2.13
	Жай бөлшектер мен аралас сандарды координаталық сәуледе кескіндеу	5.5.3.3
2-тоқсан		
5.2А Жай бөлшектерге амалдар	Жай бөлшектерді және аралас сандарды салыстыру	5.1.2.16
	Жай бөлшектерді қосу және азайту	5.1.2.17, 5.1.2.18
	Аралас сандарды қосу. Аралас сандарды	5.1.2.19, 5.1.2.20

қолдану	азайту	
	Жай бөлшектерді және аралас сандарды көбейту. Өзара кері сандар	5.1.2.21, 5.1.1.12, 5.1.2.22
	Жай бөлшектерді және аралас сандарды бөлу	5.1.2.23
3-тоқсан		
5.3А Мәтін есептер	Санның бөлігін және бөлігі бойынша санды табуға берілген есептер	5.1.2.24, 5.5.2.4
	Бірлесіп орындалатын жұмыстарға қатысты есептер	5.5.2.3
5.3В Ондық бөлшектер және оларға амалдар қолдану	Ондық бөлшек. Ondық бөлшектерді оқу және жазу. Ondық бөлшекті жай бөлшекке айналдыру	5.1.1.13, 5.5.3.5, 5.1.1.14, 5.1.2.25
	Ондық бөлшектерді координаталық сәуледе кескіндеу. Ondық бөлшектерді салыстыру	5.5.3.4, 5.1.2.26
	Ондық бөлшектерді қосу және азайту	5.1.2.27
	Ондық бөлшекті натурал санға көбейту. Ondық бөлшектерді көбейту	5.1.2.28
	Ондық бөлшекті натурал санға бөлу. Ondық бөлшектерді бөлу	5.1.2.30
	Ондық бөлшектерді 10; 100; 1000;... және 0,1; 0,01; 0,001;... сандарына көбейту және бөлу	5.1.2.29, 5.1.2.31
	Ондық бөлшектерді дөңгелектеу	5.1.1.15, 5.1.2.32
	Мәтін есептерді шығару. Бөлшектерден тұратын сандар тзбектері	5.5.2.5, 5.2.3.4, 5.2.3.5
5.3С Жиын	Жиын. Жиынның элементтері. Жиындарды кескіндеу	5.4.1.1, 5.5.3.8
	Жиындар арасындағы қатынастар. Ішкі жиын	5.4.1.4, 5.4.1.5
	Жиындардың бірігуі мен қиылысуы	5.4.1.2, 5.4.1.3
	Мәтін есептерді шығару	5.5.2.7
4-тоқсан		
5.4.А Пайыз	Пайыз	5.1.1.16, 5.1.2.33
	Санның пайызын және пайызы бойынша санды табу	5.1.2.34, 5.1.2.36, 5.1.2.35
	Мәтін есептерді шығару	5.5.2.6
5.4.В Бұрыштар. Көпбұрыштар	Бұрыш.	5.3.1.4, 5.3.3.1, 5.3.3.2, 5.3.1.5, 5.3.3.3
	Көпбұрыш	5.3.1.7
5.4.С Диаграмма	Шеңбер. Дөңгелек. Дөңгелек сектор	5.3.1.2, 5.3.1.3, 5.3.1.6
	Диаграмма	5.4.4.1, 5.4.4.2
	Статистикалық деректерді көрсету тәсілдері	5.4.4.3
5.4.Д Кеңістік фигураларының жазбалары	Тік бұрышты параллелепипед (текше) және оның жазбасы	5.3.1.8, 5.5.3.9
	Фигураларды киюға берілген есептер. Фигураларды құрастыруға берілген есептер	5.3.2.1
5-сыныптағы математика курсы қайталау		

2) 6-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқу мақсаттары Білім алушылар білуі тиіс
1-тоқсан		
5-сыныптағы математика курсы қайталау		
6.1А Қатынас және пропорция	Қатынас. Екі санның пайыздық қатынасы	6.1.2.1, 6.1.1.1, 6.5.3.1, 6.1.2.2
	Пропорция. Пропорцияның негізгі қасиеті	6.1.2.3, 6.5.3.2, 6.1.2.4, 6.1.2.5
	Тура пропорционалдық тәуелділік. Кері пропорционалдық тәуелділік	6.1.1.2, 6.1.1.3, 6.5.2.1
	Мәтін есептерді пропорцияның көмегімен шығару	6.5.2.2, 6.1.2.6, 6.1.2.7
	Масштаб	6.1.1.5, 6.5.2.3
	Шеңбердің ұзындығы. Дөңгелектің ауданы. Шар. Сфера	6.3.3.2, 6.3.3.3, 6.3.3.4, 6.3.1.7
6.1В Рационал сандар және оларға амалдар қолдану	Координаталық түзу	6.1.1.4, 6.1.1.7
	Бүтін сандар. Рационал сандар	6.1.1.6, 6.5.3.3, 6.1.1.8, 6.1.2.9, 6.1.2.11
	Санның модулі	6.1.1.9, 6.2.1.11, 6.3.3.1
	Рационал сандарды салыстыру	6.1.2.8, 6.1.2.12
	Рационал сандарды координаталық түзудің көмегімен қосу	6.1.2.10,
	Рационал сандарды қосу	6.1.2.13,
	Рационал сандарды азайту	6.1.2.14
2-тоқсан		
6.2А Рационал сандарға амалдар қолдану	Рационал сандарды көбейту	6.1.2.15
	Рационал сандарды қосу мен көбейтудің ауыстырымдылық және терімділік қасиеттері	6.1.2.17
	Рационал сандарды бөлу	6.1.2.16, 6.1.2.18, 6.1.2.19, 6.1.2.20, 6.1.2.21,
	Рационал сандарға арифметикалық амалдар қолдану	6.1.2.22
	Мәтін есептерді шығару	6.5.2.4
6.2В Алгебралық өрнектер	Айнымалы. Айнымалысы бар өрнек	6.2.1.1, 6.2.1.2, 6.2.1.3, 6.2.1.4
	Жақшаны ашу. Коэффициент. Ұқсас қосылғыштар. Ұқсас қосылғыштарды біріктіру	6.2.1.5; 6.2.1.6; 6.2.1.7
	Тепе-тең түрлендіру. Тепе-теңдік	6.2.1.8
	Алгебралық өрнектерді түрлендіру	6.2.1.9
	Мәтін есептерді шығару	6.5.3.4, 6.2.1.10
3-тоқсан		
6.3А Бір айнымалысы бар сызықтық теңдеу	Сандық теңдіктер және олардың қасиеттері	6.2.2.1
	Бір айнымалысы бар сызықтық теңдеу. Бір айнымалысы бар сызықтық теңдеулерді шешу	6.2.2.2, 6.2.2.3
	Айнымалысы модуль таңбасының ішінде берілген бір айнымалысы бар сызықтық теңдеу	6.2.2.4,

	Мәтін есептерді шығару	6.5.2.6
6.3В Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер	Сандық теңсіздіктер және олардың қасиеттері	6.2.2.5, 6.2.2.6
	Сандық аралықтар. Сандық аралықтардың бірігуі мен қиылысуы	6.2.2.7, 6.2.2.8, 6.2.2.9
	Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздік. Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктерді шешу	6.2.2.10, 6.2.2.11, 6.2.2.12, 6.2.2.13
	Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер жүйесі. Бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздіктер жүйесін шешу	6.2.2.14
	Айнымалысы модуль таңбасының ішінде берілген бір айнымалысы бар сызықтық теңсіздік	6.2.2.15
6.3С Координаталық жазықтық	Перпендикуляр түзулер және кесінділер. Параллель түзулер және кесінділер	6.3.2.1, 6.3.2.2
	Координаталық жазықтық. Тікбұрышты координаталар жүйесі	6.3.1.1, 6.3.1.2, 6.3.1.3, 6.3.1.4, 6.3.2.3
	Центрлік симметрия. Осьтік симметрия	6.3.1.5, 6.3.1.6, 6.3.2.5
6.3Д Кеңістіктегі фигуралар	Фигуралардың кеңістікте орналасуы. Кеңістікте фигураларды кескіндеу, «көрінбейтін» сызықтар	6.3.2.4
4-тоқсан		
6.4А Статистика. Комбинаторика	Статистикалық деректер және олардың сипаттамалары: арифметикалық орта, мода, медиана, құлаш	6.4.4.1, 6.4.4.2
	Мәтін есептерді шығару	6.5.2.5, 6.4.2.1
6.4В Шамалар арасындағы тәуелділіктер	Шамалар арасындағы тәуелділіктердің берілу тәсілдері: аналитикалық (формула арқылы), кестелік, графиктік тәсіл	6.5.3.5, 6.5.3.6, 6.5.3.7, 6.5.3.8, 6.5.3.9
	Нақты процестердің графиктерін қолданып шамалар арасындағы тәуелділіктерді зерттеу	6.5.3.10
	Тура пропорционалдық және оның графигі	6.1.2.23, 6.2.1.12, 6.5.3.12, 6.5.3.13, 6.5.3.11
6.4С Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер және олардың жүйелері	Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеу	6.2.2.16
	Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесі	6.2.2.17, 6.2.2.18
	Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесін қосу тәсілімен, алмастыру тәсілімен шешу	6.2.2.19
	Мәтін есептерді шығару	6.2.1.13, 6.5.2.7
5-6 сыныптардағы математика курсын қайталау		

3) 7-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқу мақсаттары Білім алушылар білуі тиіс
1-тоқсан		
5-6 сыныптардағы математика курсын қайталау		
7.1А Бүтін	Натурал көрсеткішті дәреже және оның қасиеттері	7.1.2.1, 7.1.2.2, 7.1.2.15, 7.5.2.3

көрсеткішті дәреже	Бүтін көрсеткішті дәреже және оның қасиеттері	7.1.2.3, 7.1.2.4, 7.1.2.6, 7.2.1.1
	Құрамында дәрежесі бар өрнектерді түрлендіру	7.1.2.5, 7.2.3.1
	Санның стандарт түрі	7.1.1.1, 7.1.2.8, 7.1.2.9, 7.1.2.7, 7.1.2.10, 7.1.2.11, 7.1.2.12, 7.1.2.13
	Мәтін есептерді шығару	7.5.2.1
7.1В Геометрияның алғашқы мәліметтері	Геометрияның негізгі ұғымдары. Аксиома. Теорема	7.3.1.1, 7.3.1.5, 7.3.1.3, 7.3.1.2, 7.3.2.1, 7.3.1.6, 7.3.1.8, 7.3.1.11, 7.3.2.2
	Фигуралар теңдігі	7.3.1.7
	Теореманы дәлелдеу әдістері: тура дәлелдеу және «кері жору» әдісі	7.3.1.4
	Сыбайлас және вертикаль бұрыштар, олардың қасиеттері	7.3.1.9, 7.3.1.10
7.1С Көпмүшелер	Бірмүшелер және оларға амалдар қолдану. Бірмүшенің дәрежесі және стандарт түрі	7.2.1.2, 7.2.1.3, 7.2.1.4
	Көпмүшелер. Көпмүшенің дәрежесі және стандарт түрі	7.2.1.5, 7.2.1.6
	Көпмүшелерге амалдар қолдану	7.2.1.7, 7.2.1.8, 7.2.1.9
	Көпмүшені көбейткіштерге жіктеу	7.2.1.12,
	Өрнектерді тепе-тең түрлендіру	7.2.1.13
2-тоқсан		
7.2А Функция. Функцияның графигі	Функция және функцияның графигі	7.5.1.1, 7.5.1.2, 7.5.1.3
	Сызықтық функция және оның графигі	7.5.1.5, 7.5.1.4, 7.5.1.6, 7.5.1.7
	Сызықтық функциялардың графиктерінің өзара орналасуы	7.5.1.8, 7.5.1.9
	Екі айнымалысы бар сызықтық теңдеулер жүйесін графиктік тәсілмен шешу	7.5.2.4
	$y=ax^2$, $y=ax^3$ және $y = \frac{k}{x}$ ($k \neq 0$) түріндегі функциялар, олардың графиктері және қасиеттері	7.5.1.10, 7.5.1.11, 7.5.1.12
7.2В Үшбұрыштар	Үшбұрыш және оның түрлері	7.3.1.13
	Үшбұрыштың биссектрисасы, медианасы, биіктігі және орта сызығы	7.3.1.14, 7.3.1.12, 7.3.1.15
	Үшбұрыштар теңдігінің белгілері	7.3.1.21, 7.3.1.22
	Теңбүйірлі үшбұрыш, оның қасиеттері және белгілері	7.3.1.23, 7.3.1.24
3-тоқсан		
7.3А Статистика элементтері	Вариациялық қатар	7.4.4.1
	Абсолютті жиілік және салыстырмалы жиілік. Жиілік кестесі	7.4.4.2, 7.4.4.3, 7.4.4.4, 7.4.4.5
	Жиілік алқабы	7.4.4.6, 7.4.4.7
7.3В Қысқаша көбейту формулалары	Қысқаша көбейту формулалары	7.2.1.10, 7.2.1.11
	Қысқаша көбейту формулаларының көмегімен өрнектерді түрлендіру	7.1.2.14, 7.2.1.14, 7.2.1.15
	Мәтін есептерді шығару	7.5.3.1, 7.5.2.2
7.3С	Параллель түзулер, олардың белгілері және	7.3.2.3, 7.3.2.4, 7.3.2.5,

Түзулердің өзара орналасуы	қасиеттері	7.3.2.6, 7.3.2.7
	Үшбұрыш бұрыштарының қосындысы.	7.3.1.16, 7.3.1.17,
	Үшбұрыштың сыртқы бұрышы	7.3.1.18, 7.3.1.19
	Үшбұрыш теңсіздігі	7.3.1.20, 7.3.3.1
	Тікбұрышты үшбұрыштардың теңдігінің белгілері. Тікбұрышты үшбұрыштың қасиеттері	7.3.1.25, 7.3.1.26, 7.3.1.27
	Перпендикуляр түзулер. Перпендикуляр, көлбеу және оның проекциясы	7.3.2.8, 7.3.2.9, 7.3.2.10
4-тоқсан		
7.4А Шеңбер. Геометриялық салулар	Шеңбер, дөңгелек, олардың элементтері мен бөліктері. Центрлік бұрыш	7.3.1.31, 7.3.1.28, 7.3.1.29, 7.3.1.30
	Түзу мен шеңбердің өзара орналасуы. Екі шеңбердің өзара орналасуы	7.3.2.12
	Шеңберге жүргізілген жанама. Шеңберге жүргізілген жанамалардың қасиеттері	7.3.2.11, 7.3.2.13
	Үшбұрышқа іштей және сырттай сызылған шеңберлер	7.3.2.14, 7.3.2.15
	Салу есептері	7.3.2.16, 7.3.2.17, 7.3.2.18
7.4В Алгебралық бөлшектер	Алгебралық бөлшек және оның негізгі қасиеті	7.2.1.16, 7.2.1.17, 7.2.1.18
	Алгебралық бөлшектерге амалдар қолдану	7.2.1.19, 7.2.1.20
	Алгебралық өрнектерді тепе-тең түрлендіру	7.2.1.21
7-сыныптағы математика курсын қайталау		

4) 8-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқу мақсаттары Білім алушылар білуі тиіс
1-тоқсан		
7-сыныптағы математика курсын қайталау		
8.1А Квадрат түбір және иррационал өрнек	Нақты сандар	8.1.1.1
	Квадрат түбір	8.1.1.2, 8.1.2.1, 8.1.2.2
	Құрамында квадрат түбірлері бар өрнектерді түрлендіру	8.1.2.3, 8.1.2.4, 8.1.2.5, 8.1.2.6
	$y = \sqrt{x}$ функциясы, оның графигі және қасиеттері	8.5.1.1, 8.5.1.4
8.1В Көпбұрыштар. Төртбұрыштарды зерттеу	Көпбұрыш. Дөңес көпбұрыш	8.3.1.1, 8.3.1.2
	Параллелограмм, ромб, тіктөртбұрыш, шаршы және олардың қасиеттері мен белгілері	8.3.1.3, 8.3.1.4, 8.3.1.5, 8.3.1.6,
	Фалес теоремасы. Пропорционал кесінділер	8.3.1.7, 8.3.1.8, 8.3.1.9, 8.3.1.10
	Трапеция, оның түрлері мен қасиеттері. Трапеция мен үшбұрыштың орта сызықтары	8.3.1.11, 8.3.1.12, 8.3.1.13
	Үшбұрыштың тамаша нүктелері	8.3.3.1
2-тоқсан		
8.2А	Квадрат теңдеуі	8.2.2.1, 8.2.2.2

Квадрат теңдеулер	Квадрат теңдеулерді шешу	8.2.2.3, 8.2.2.4
	Квадрат үшмүше	8.2.1.1, 8.2.1.2, 8.2.1.3
	Теңдеулерді шешу	8.2.2.7, 8.2.2.6, 8.2.2.5
	Мәтін есептерді шығару	8.5.2.1, 8.5.2.2
8.2В Тікбұрышты үшбұрыштың қабырғалары мен бұрыштары арасындағы қатыстар	Тікбұрышты үшбұрыштың сүйір бұрыштарының тригонометриялық функциялары. Пифагор теоремасы	8.3.3.2, 8.3.3.3, 8.3.3.4
	Негізгі тригонометриялық тепе-теңдіктер	8.2.4.1, 8.2.4.2, 8.2.4.3, 8.2.4.4, 8.3.3.5
	Тікбұрышты үшбұрыштарды шешу	8.3.3.6, 8.3.3.7, 8.3.3.8
3-тоқсан		
8.3А Квадраттық функция	Квадраттық функция және оның графигі	8.5.1.2, 8.5.1.3, 8.5.1.4
	Мәтін есептерді шығару	8.5.2.3
8.3В Аудан	Фигураның ауданы және оның қасиеттері	8.3.3.9, 8.3.3.10
	Төртбұрыштар мен үшбұрыштардың аудандары	8.3.3.11, 8.3.3.12, 8.3.3.13
8.3С Статистика элементтері	Жиілік алқабы, жиілік гистограммасы	8.4.4.1, 8.4.4.2
	Орта мән. Дисперсия. Стандартты ауытқу	8.4.4.3, 8.4.4.4, 8.4.4.5
4-тоқсан		
8.4А Теңсіздіктер	Квадрат теңсіздік	8.2.2.8
	Рационал теңсіздік	8.2.2.9
	Теңсіздіктер жүйелерін шешу	8.2.2.10, 8.2.2.11
8.4В Жазықтықтағы тікбұрышты координаталар жүйесі	Жазықтықтағы координаталар әдісі	8.3.3.14, 8.3.3.15, 8.3.3.16, 8.3.3.17, 8.3.3.18, 8.3.3.19
	Мәтін есептерді шығару	8.5.2.4
8-сыныптағы математика курсы қайталау		

5) 9-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқу мақсаттары Білім алушылар білуі тиіс
1-тоқсан		
8-сыныптағы математика курсы қайталау		
9.1А Жазықтықтағы векторлар	Вектор. Векторларға амалдар қолдану. Коллинеар және коллинеар емес векторлар	9.3.4.1, 9.3.4.2, 9.3.4.4, 9.3.4.5, 9.3.4.6, 9.3.4.7
	Вектордың координаталары. Координаталық түрде берілген векторларға амалдар қолдану	9.3.3.1, 9.3.3.2, 9.3.4.3, 9.3.3.3, 9.3.3.4, 9.3.3.5
	Есептерді шешуде векторларды қолдану	9.5.3.1
	9.1В Екі айнымалысы бар теңдеулер, теңсіздіктер, және олардың жүйелері	Екі айнымалысы бар сызықтық емес теңдеулер және олардың жүйелері
	Екі айнымалысы бар теңсіздіктер	9.2.2.3
	Екі айнымалысы бар сызықтық емес теңсіздіктер жүйелері	9.2.2.4
9.1С Комбинаторика	Комбинаториканың негізгі ұғымдары мен ережелері (қосу және көбейту ережелері)	9.4.2.1, 9.4.2.2, 9.4.2.3, 9.4.2.4

элементтері	Комбинаторика формулаларын қолданып есептер шешу	9.4.2.5
	Ньютон биномы және оның қасиеттері	9.4.2.6
2-тоқсан		
9.2А Тригонометрия	Бұрыш пен доғаның градусық және радиандық өлшемдері	9.1.1.1, 9.1.2.1, 9.1.1.2
	Кез келген бұрыштың синусы, косинусы, тангенсі және котангенсі. Бұрыш синусының, косинусының, тангенсінің және котангенсінің мәндері	9.2.4.1, 9.2.4.2
	Тригонометриялық функциялар және олардың қасиеттері	9.2.4.5, 9.2.4.6
	Тригонометрия формулалары	9.2.4.4, 9.2.4.3, 9.2.4.7
	Тригонометриялық өрнектерді тепе-тең түрлендіру	9.2.4.8
3-тоқсан		
9.3А Тізбектер	Сандар тізбегі, оның берілу тәсілдері және қасиеттері	9.2.3.1, 9.2.3.2, 9.2.3.3
	Арифметикалық және геометриялық прогрессиялар	9.2.3.4, 9.2.3.5, 9.2.3.6, 9.2.3.7
	Шексіз кемімелі геометриялық прогрессия	9.2.3.8,
	Мәтін есептерді шығару	9.2.3.9, 9.5.2.2
9.3В Жазықтықтағы түрлендірулер	Қозғалыс және оның қасиеттері	9.3.4.8, 9.3.4.9, 9.3.4.10
	Гомотетия және оның қасиеттері	9.3.4.11, 9.3.4.12
	Ұқсас фигуралар және олардың қасиеттері. Үшбұрыштар ұқсастығының белгілері	9.3.4.13, 9.3.4.14, 9.3.4.15, 9.3.4.16, 9.3.4.17
9.3С Үшбұрыштарды шешу	Үшбұрыштарды шешу	9.3.3.6, 9.3.3.7, 9.5.2.3, 9.3.3.8, 9.3.3.9
4-тоқсан		
9.4А Шеңбер. Көпбұрыштар	Шеңбер және дөңгелек. Доғаның ұзындығы. Дөңгелек, сектор және сегменттің аудандары	9.3.1.1, 9.3.1.2, 9.3.1.3, 9.3.1.4
	Дұрыс көпбұрыштар, олардың қасиеттері және симметриялары	9.3.2.1, 9.3.2.2, 9.3.2.3, 9.3.2.4, 9.3.2.5, 9.3.2.6, 9.3.4.18
9.4В Ықтималдықтар теориясының элементтері	Ықтималдықтар теориясының негіздері	9.4.3.1, 9.4.3.2, 9.4.3.3, 9.4.3.4
	Мәтін есептерді шығару	9.4.3.5
5-9 сыныптардағы математика курсын қайталау		

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «13» қараша
№ 668 бұйрығына 9-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 200-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Информатика» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасы**

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті сәйкес әзірленген.

2. «Информатика» пәнін оқыту мақсаты – оқушыларды қазіргі заманауи технологиялармен тиімді жұмыс істеу үшін базалық білім, білік және дағдымен қамтамасыз ету болып табылады.

3. Негізгі міндеттер:

1) оқушыларда ақпараттық процесстердің қоғамдағы ролінің түсінігін, ақпараттық технологияларды адам іс-әрекетінің әр түрлі салаларында пайдаланудың техникалық мүмкіндіктері мен перспективаларын қалыптастыру;

2) оқушылардың ақпараттық технологияларды күнделікті өмірде, оқуда және келешек еңбек іс-әрекетінде тиімді қолдануларына әрекет ету;

3) оқушыларды жүйелерді талдауға, шешімдерді, программалық қосымшаларды жасауға, оларды дамытып жетілдіруге, сонымен қатар, өздерінің өнімдерін бағалауға мүмкіндік бере отырып, олардың компьютермен жұмыс істедудің негізгі қағидаларын түсінуін қамтамасыз ету;

4) талдау, абстракция, модельдеу мен программалау арқылы оқушыларға әр түрлі тапсырмаларды шешуді үйрету;

5) оқушыларда логикалық, алгоритмдік, сонымен қатар, жалпылау мен үйлестік, тапсырмаларды құрамдас бөлікке ажырату мен ортақ заңдылықтарды бөлу, қойылған тапсырмаларды шешуге тиімді және рационалды тәсілдер табу мүмкіндіктерін қосатын есептік ойлауды дамыту;

6) оқушыларда ақпараттық мәдениетті қалыптастыру – жалпы ережелерді ұстану және жеке тұлға мен бүкіл қазақстандық әлеуметтің мүддесін көздеу;

7) оқушылардың ғылыми тілді меңгеруіне және пән бойынша ұғымдық аппаратты байытуға септік жасау.

4. Информатиканы оқыту білім алушылардың келесі ережелерді білуіне

бағытталған:

1) информатика курсын оқу кезінде алынған есептік ойлау мен модельдеудің дағдыларын әр түрлі жағдайларда қолданыла алатынын;

2) жүйелер абстракциялардың, алгоритмдердің және программалаудың көмегімен моделденетінін;

3) информатика курсынан алынған білімді қолдану ғылым, техника, медицина, білім беру мен мәдениеттің дамуына негізгі әсер ететінін;

4) программалау дағдыларын қолдану ағымдағы іс-әрекетті жетілдіре алатын және жаңа идеялардың пайда болуына мүмкіндік жасайтын қосымшалар жасауға септігін тигізетінін түсінеді.

2-тарау. «Информатика» пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

5. «Информатика» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5 сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;
- 2) 6 сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;
- 3) 7 сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;
- 4) 8 сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;
- 5) 9 сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

6. Оқу пәнінің мазмұны бағдарламаның пән бойынша оқыту бөлімдерінен тұрады. Әр бөлім бөлімшелерге бөлінген. Бөлімшелер күтілетін нәтиже, яғни дағды немесе білік, білім немесе түсінік түрінде оқыту мақсаттарын қамтиды.

7. Оқыту мақсаттары мұғалімдерге өз жұмысын жоспарлауға және оқушыны бағалауға, сонымен қатар оларды әрі қарай оқыту кезеңдері туралы хабардар етуге мүмкіндік береді.

8. «Информатика» пәні бойынша бағдарламаның мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

- 1) Компьютерлік жүйелер;
- 2) Денсаулық және қауіпсіздік;
- 3) Компьютерлік ойлау;
- 4) Ақпараттық процестер.

9. «Компьютерлік жүйелер» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Компьютердің құрылғылары;
- 2) Программалық қамтамасыз ету;
- 3) Компьютерлік желілер.

10. «Ақпараттық процестер» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Ақпаратты ұсыну және өлшеу;
- 2) Ақпараттық нысандарды құру және түрлендіру.

11. «Компьютерлік ойлау» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Модельдеу;
- 2) Алгоритмдер;
- 3) Программалау.

12. «Денсаулық және қауіпсіздік» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Эргономика;
- 2) Ақпараттық және онлайн қауіпсіздік.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі:

13. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа бөлінген.

14. Бағдарламада «оқу мақсаттары» төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.4. кодында «7» - сынып, «2.1» - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, «4» - оқу мақсатының реттік саны.

15. Білім алушыларға қойылатын мақсаттар:

1. Компьютерлік жүйелер					
Бөлімшелер	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1.1 Компьютердің құрылғылары	5.1.1.1 процессор мен қатты дискінің қызметін қарапайым деңгейде түсіндіру	6.1.1.1 есептеу техникасының дамуы тарихы мен перспективасы жөнінде әңгімелеу 6.1.1.2 компьютердің негізгі құрылғыларын ың өзара әрекетін түсіндіру	7.1.1.1 компьютердің жады түрлерінің қызметін (жедел сақтау құрылғысы, тұрақты сақтау құрылғысы, сыртқы сақтау құрылғысы, кэш-жады) сипаттау	8.1.1.1 қарапайым деңгейінде процессордың қызметін және оның негізгі сипаттамасын түсіндіру	9.1.1.1 компьютердің міндетіне қарай конфигурациясын таңдау
1.2. Программалық қамтамасыз ету	5.1.2.1 «программалық қамтамасыз ету» ұғымын түсіндіру	6.1.2.1 операциялық жүйенің негізгі міндеттерін атап өту	7.1.2.1 «программалау жүйесі» және «программалау тілдері» ұғымдарын ажырата білу 7.1.2.2 эртүрлі форматтағы мұрағаттарды құру және мұрағаттан шығару 7.1.2.3 бірдей ақпарат сақталған әр	8.1.2.1 жүйелік, қолданбалы программалық қамтамасыз ету және программалау жүйесін ажырату	9.1.2.1 қолданушының қажеттілігіне байланысты программалық қамтамасыз етуді таңдау

			түрлі форматтағы файлдардың көлемін салыстыру		
1.3. Компьютерлік желілер	5.1.3.1 ортақ қолжетімді файлдарды орналастыру, өзгерту, жүктеу	6.1.3.1 сымсыз байланыстың артықшылығын түсіндіру	7.1.3.1 компьютерлік желілерді топтастыру	8.1.3.1 желінің өткізу қабілетін анықтау	9.1.3.1 Интернет қызметтерін қолдана отырып, құжаттарды құру, өзгерту және қарастыруда бірлесе жұмыс істеу (мысалы, жұмыстарды веб-серверге – бұлттық есептеулерге, блогтарға, вики жүктеу)
2. Ақпараттық процестер					
Бөлімшелер	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
2.1 Ақпаратты ұсыну және өлшеу	5.2.1.1 әртүрлі формада ақпаратты атап шығу және көрсету	6.2.1.1 шифрлаудың әр түрлі әдістерін қолдана отырып мәтіндік ақпаратты кодтау және кодтан шығару 6.2.1.2 компьютерге арналған барлық ақпарат екілік код түрінде берілетінін түсіндіру	7.2.1.1 ақпараттың өлшем бірліктерін атап өту 7.2.1.2 ақпаратты бір өлшем бірлігінен басқа өлшем бірліктеріне ауыстыруды жүзеге асыру	8.2.1.1 ақпарат көлемін анықтауда алфавиттік және ықтималдық амалдарын қолдану	9.2.1.1 ақпараттың қасиеттерін анықтау (өзектілігі, нақтылығы, анықтығы, құндылығы және тағы басқа)
	5.2.2.1 құжатты баспаға дайындау (парақ параметрін өзгерту, бет параметрле	6.2.2.1 сілтемелерді ұйымдастыру (гиперсілтемелер, мазмұн, атау, түсіндірме)	7.2.2.1 мәтіндік процессорда кесте элементтерін пішімдеу (форматтау)	8.2.2.1 электронды кестеде есептерді шешу үшін мәліметтердің әр түрлі типі мен форматын	9.2.2.1 мәліметтер қоры, жазба, өріс терминдерін түсіндіру

	рін қою, алдын ала көру, және тағы басқа)			қолдану	
2.2. Ақпараттық нысандарды құру және түрлендіру	5.2.2.2 растрлық кескіндерді құру және өңдеу	6.2.2.2 векторлық кескіндерді құру және өңдеу 6.2.2.3 растрлық және векторлық графиканың артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау	7.2.2.2 электронды кесте элементтері н пішімдеу (форматтау) 7.2.2.3 электронды кестеде диаграммалар құру 7.2.2.4 электронды кестеде шартты форматтауды қолдану	8.2.2.2 абсолютті және салыстырмалы сілтемелерді қолдану 8.2.2.3 электронды кестені қолдана отырып есептерді шешуде кіріктірілген функцияларды қолдану 8.2.2.4 кестеде берілген функцияның графигін салу	9.2.2.2 электронды кестеде мәліметтер қорын құру 9.2.2.3 мәліметтерді іздеуді, сұрыптауды және сүзгілеуді жүзеге асыру
3. Компьютерлік ойлау					
Бөлімшелер	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
3.1 Модельдеу	5.3.1.1 ойын программалау ортасында (Лого, Scratch және т.с.с.) нысандар мен оқиғалардың анимациясын құру	6.3.1.1 ойын программалау ортасында сценарийлерді өңдеу және іске асыру	7.3.1.1 редакторларында нысандар мен оқиғалардың 3D моделін құру	8.3.1.1 программа өңдеудің кіріктірілген ортасында есептердің моделін құру	9.3.1.1 электронды кестеде процесстердің моделін (физикалық, биологиялық, экономикалық және тағы басқа) өңдеу және зерттеу
3.2 Алгоритмдер	5.3.2.1 алгоритм анықтамасын тұжырымдау 5.3.2.2 алгоритмді сөз түрінде ұсыну 5.3.2.3	6.3.2.1 есептің шешімін кезеңмен талдау 6.3.2.2 алгоритмді блок-схема түрінде ұсыну	7.3.2.1 алгоритмді программалау тілінде жазу	8.3.2.1 алгоритм трассировкасын жүзеге асыру	9.3.2.1 есепті әр түрлі әдістермен шығару, әрқайсысын сипаттау және тиімдісін таңдау 9.3.2.2 қойылған

	орындаушыларға және олардың командалар жүйесіне мысал келтіру				есептің нәтижесін бағалау
3.3. Программа лау	5.3.3.1 ойын программалау ортасында (Logo, Scratch) тармақталу және цикл командаларын қолдану	6.3.3.1 ойын программалау ортасында процедура қолдану	7.3.3.1 деректердің типін жіктеу 7.3.3.2 сызықтық және тармақталу алгоритмдерін программаны өңдеудің кіріктірілген ортасында (C/C++, Python, Delphi, Lazarus) жазу	8.3.3.1 таңдау және қайталау операторларының программаны өңдеудің кіріктірілген ортасында қолдану 8.3.3.2 программаны өңдеудің кіріктірілген ортасының компоненттерін білу және қолдану	9.3.3.1 программаны өңдеудің кіріктірілген ортасының бір өлшемді массивті қолдана отырып программаны құрастыру
4. Денсаулық және қауіпсіздік					
Бөлімшелер	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
4.1. Эргономика	5.4.1.1 қауіпсіздік техникасының ережелерін бұзу туралы ой қорыту	6.4.1.1 эргономика міндеттерін ойластыру және шешу (жоғары деңгейде жайлы және тиімді болу үшін)	7.4.1.1 әзірленетін жобаның интерфейсін құру талаптарын орындау	8.4.1.1 адам ағзасына түрлі электрондық құрылғылардың әсері туралы мысал келтіру және қорғану тәсілдерін тиімді қолдану	9.4.1.1 компьютерді ұзақ уақыт бойы қолдануға байланысты қауіптерді сынап бағалау
4.2. Ақпараттық қауіпсіздік	5.4.2.1 бөгде жұмыстың көшірмесін алу заңды еместігін талқылау	6.4.2.1 авторлық құқық, плагиат ұғымдарын түсіндіру 6.4.2.2 авторға	7.4.2.1 компьютерді зиянды программалардан қорғау	8.4.2.1 желі қолданушыларының қауіпсіздігін қамтамасыз	9.4.2.1 желіде жұмыс істеу барысында этикалық және құқықтық нормалардың

	5.4.2.2 құжаттарға құпия сөз орнату	сілтеме беру арқылы ақпаратты сүйемелдеу		ету ережелерін сақтау	бұзылу салдары туралы ой қорытып айту
--	--	---	--	-----------------------------	--

16. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған «Математика» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-9-сыныптарына арналған
«Информатика» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
ҚОСЫМША

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Информатика» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасын жүзеге асыру бойынша
Ұзақ мерзімді жоспар**

1) 5-сынып:

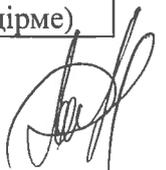
Бөлімдер	Тақырыптар, мазмұны	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
5.1А Компьютер және қауіпсіздік	Компьютерде зиян келтірмей қалай жұмыс істеуге болады?	5.4.1.1 - қауіпсіздік техникасы ережелерін сақтамаудың салдары туралы талдау жасау
	Компьютерде қандай маңызды құрылғылар бар?	5.1.1.1- процессор мен қатты дискінің қызметін қарапайым деңгейде түсіндіру
5.1 В-бөлім Интернеттегі қауіпсіздік	Интернетпен жұмыс жасау барысында қандай қауіп бар?	5.4.2.1- біреудің жұмысын көшіріп алудың заңсыздығын талқылау
	Компьютердегі деректеріңізді қалай қорғауға болады?	5.4.2.2 -құжатқа құпия сөз орнату 5.1.3.1 -ортақ қолжетімді файлдарды орналастыру, өзгерту, жүктеу
	«Әлемді өзгерткен жаңалықтар» мини-жобасы	5.4.2.2- құжатқа құпия сөз орнату 5.1.3.1 - ортақ қолжетімді файлдарды орналастыру, өзгерту, жүктеу
2-тоқсан		
5.2 А-бөлім Ақпарат және оны өңдеу	Біздің айналамыздағы ақпарат	5.2.1.1- әртүрлі ақпаратты атап шығу және көрсету
	Программалық қамтамасыз ету	5.1.2.1 -«программалық қамтамасыз ету» ұғымын түсіндіру
	Жобалық жұмыс	5.2.1.1 -әртүрлі ақпаратты атап шығу және көрсету 5.2.2.2 -растрлық кескіндерді құру және өңдеу
3-тоқсан		
5.3 А-бөлім Біздің өміріміздегі қадамдар	Команда бойынша	5.3.2.1 -қадам анықтамасын тұжырымдау 5.3.2.3- орындаушыларға және олардың командалар жүйесіне мысал келтіру 5.3.2.2 –қадамды сөз түрінде ұсыну
	Лабиринттен шығуды табу	5.3.2.3 -орындаушыларға және олардың командалар жүйесіне мысал келтіру 5.3.2.2- қадамды сөз түрінде ұсыну
	Виртуалды лабиринттен шығуды табу	5.3.2.3 - орындаушыларға және олардың командалар жүйесіне мысал келтіру

		5.3.2.2 - қадамды сөз түрінде ұсыну
5.3 В-бөлім пайымдаймыз және программаны жасаймыз	Менің алғашқы программам	5.3.2.2 - қадамды сөз түрінде ұсыну 5.3.3.1- тармақталу пәрменін және ойын ортасындағы программалау кезеңінде қолдану (Лого, Scratch)
	Жан кірген графика	5.3.2.2- қадамды сөз түрінде ұсыну 5.3.3.1 - тармақталу пәрменін және ойын ортасындағы программалау кезеңінде қолдану (Лого, Scratch) 5.3.1.1- ойын ортасындағы программалау кезеңінде (Лого, Scratch) нысандар мен оқиғалардың анимациясын құру
	Ақиқатты іздеу	5.3.2.2 - қадамды сөз түрінде ұсыну 5.3.3.1- тармақталу пәрменін және ойын ортасындағы программалау кезеңінде қолдану (Лого, Scratch)
4-тоқсан		
5.4 А-бөлім Жобаны құру және тұсаукесері	Анимация құру	5.3.2.2- қадамды сөз түрінде ұсыну 5.3.3.1- ойын ортасындағы программалау кезеңінде (Лого, Scratch) нысандар анимациясын мен оқиғалардың құру 5.3.3.1- тармақталу пәрменін және ойын ортасындағы программалау кезеңінде қолдану (Лого, Scratch)
	Құжатты басып шығаруға дайындау	5.2.2.1- құжатты баспаға дайындау (парақ өлшемдерін өзгерту, бет өлшемдерін қою, алдын ала көру, және тағы басқа) 5.4.2.2 -құжатқа құпия сөз орнату
	Жобаның презентациясы	5.1.3.1 -ортақ қолжетімді файлдарды орналастыру, өзгерту, жүктеу

2) 6-сынып:

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті
1-тоқсан		
6.1 А-бөлім Компьютер және мен	Эргономика дегеніміз не?	6.4.1.1-эргономика міндеттерін ойластыру және шешу (жоғары деңгейде жайлы және тиімді болу үшін)
	Есептеуіш техниканың даму тарихы	6.1.1.1 -есептеу техникасының дамуының тарихы мен перспективасы жөнінде әңгімелеу
	Компьютер қалай жұмыс істейді?	6.1.1.2- компьютердің негізгі құрылғыларының өзара әрекетін түсіндіру 6.1.2.1- операциялық жүйенің негізгі міндеттерін атап өту
	Сымсыз желілер	6.1.3.1- сымсыз байланыстың артықшылығын түсіндіру
6.1 В -бөлім	Сілтемелер	6.2.2.1- сілтемелерді ұйымдастыру (гиперсілтемелер, мазмұн, атау, түсіндірме)

Мәтіндік құжаттардағы сілтемелерді ұйымдастыру	Гиперсілтеме	6.2.2.1- сілтемелерді ұйымдастыру (гиперсілтемелер, мазмұн, атау, түсіндірме) 6.4.2.1 - авторлық құқық, плагиат ұғымдарын түсіндіру 6.4.2.2- авторға сілтеме беру арқылы ақпаратты сүйемелдеу
	Мазмұны	6.2.2.1- сілтемелерді ұйымдастыру (гиперсілтемелер, мазмұн, атау, түсіндірме)
	Рефератты құрастыру (мини-жоба)	6.4.2.1- сілтемелерді ұйымдастыру (гиперсілтемелер, мазмұн, атау, түсіндірме) 6.4.2. -авторлық құқық, плагиат ұғымдарын түсіндіру 6.4.2.2- авторға сілтеме беру арқылы ақпаратты сүйемелдеу
2 тоқсан		
6.2 А-бөлім Мәтіндік ақпаратты ұсыну	Ақпаратты шифрлау	6.2.1.1-шифрлаудың әр түрлі әдістерін қолдана отырып мәтіндік ақпаратты кодтау және кодтан шығару
	Екілік кодтау	6.2.1.2-компьютерге арналған барлық ақпарат екілік код түрінде берілетінін түсіндіру
6.2 В-бөлім Компьютерлік графика	Векторлық бейнелерді құру	6.2.2.2- векторлық кескіндерді құру және өңдеу
	Растрлық және векторлық бейнелерді салыстыру	6.2.2.3- растрлық және векторлық графика артықшылықтары мен кемшіліктерін бағалау
3 тоқсан		
6.3 А-бөлім Компьютерлік ойындар қалай әзірленеді?	Ойынның тұжырымдамасы деген не?	6.3.2.1 - есептің шешімін кезеңмен талдау 6.3.2.2 - блок-схема түріндегі қадамды ұсыну
	Ойынның идеясы қандай?	
	Ойынның жақсы кейіпкері қандай болу керек?	6.3.2.1- есептің шешімін кезеңмен талдау
	Ойында қалай жеңуге болады?	6.3.2.2 - алгоритмді блок-схема түрінде ұсыну
	Ойын ортасы деген не?	6.3.2.1 - есептің шешімін кезеңмен талдау
6.3 В-бөлім Компьютерлік ойынды құру	Сіздің ойыңыз қайда және қалай жұмыс істейді?	6.3.2.1 - есептің шешімін кезеңмен талдау 6.3.2.2 -блок-схема түрінде алгоритмді ұсыну
	Ойынды әзірлеу барысында қандай компоненттер қолданылады?	6.3.2.1- есептің шешімін кезеңмен талдау 6.3.2.2 - блок-схема түрінде алгоритмді ұсыну 6.3.3.1- ойын ортасындағы программалау процедурасын қолдану 6.3.1.1- ойын ортасындағы программалау көріністерін өңдеу және іске асыру
	Ойындарды қалай құруға болады?	6.3.1.1- ойын ортасындағы программалау көріністерін өңдеу және іске асыру 6.3.3.1- ойын ортасындағы программалау

		процедурасын қолдану
4 тоқсан		
6.4 А -бөлім Компьютерлік ойынды құру (жалғасы)	Біздің ойынымыз жұмыс істейтініне қалай сенімді боламыз?	6.3.1.1- ойын ортасындағы программалау көріністерін өңдеу және іске асыру 6.3.3.1- ойын ортасындағы программалау процедурасын қолдану
	Ойындарға құжатты қалай құруға болады?	6.2.2.1 -сілтемелерді ұйымдастыру (гиперсілтемелер, мазмұн, атау, түсіндірме)
	Біз ойынды қалай тарамыз?	6.4.2.2 -авторға сілтеме беру арқылы ақпаратты сүйемелдеу

3) 7-сынып:

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті
1 тоқсан		
7.1 А-бөлім Ақпаратты өлшеу және компьютер жады	Ақпараттың өлшем бірліктері	7.2.1.1- ақпараттың өлшем бірліктерін атап өту 7.2.1.2- ақпаратты бір өлшем бірлігінен басқа өлшем бірліктеріне ауыстыруды жүзеге асыру
	Компьютерлік жады	7.1.1.1- компьютердің жады түрлерінің қызметін (жедел сақтау құрылғысы, тұрақты сақтау құрылғысы, сыртқы сақтау құрылғысы, кэш-жады) сипаттау
	Файлдардың көлемі	7.1.2.3 -бірдей ақпарат сақталған әртүрлі форматтағы файлдардың көлемін салыстыру 7.1.2.2 -әртүрлі форматтағы мұрағаттарды құру және мұрағаттан шығару
7.1 В-бөлім Жүйелер және қауіпсіздік	Компьютерлік жүйелер және олардың жіктелуі	7.1.3.1- компьютерлік желілерді топтастыру
	Вирусқа қарсы қауіпсіздік	7.4.2.1 -компьютерді зиянды программалардан қорғау
2 -тоқсан		
7.2 А-бөлім Тапсырмаларды электронды кестелердің көмегімен шешу	Мәтіндік процессордағы кестелер	7.2.2.1-мәтіндік процессорда кесте элементтерін пішімдеу (форматтау)
	Электронды кестелердің элементтерін форматтау	7.2.2.2-электронды кесте элементтерін пішімдеу (форматтау)
	Мәліметтер форматы	7.3.3.1 -деректердің типін жіктеу
	Шартты форматтау	7.2.2.4-электронды кестеде шартты форматтауды қолдану
	Кестелі мәліметтердің графикалық көрінісі	7.2.2.3-электронды кестеде диаграммалар құру
	Процесстерді электронды кестелерде модельдеу	7.2.2.2-электронды кесте элементтерін пішімдеу (форматтау) 7.3.3.1- деректердің типін жіктеу

		7.2.2.4-электронды кестеде шартты форматтауды қолдану 7.2.2.3-электронды кестеде диаграммалар құру
3 -тоқсан		
7.3 А- бөлім Шешімдерді бағдарламалау	Программалау тілдері	7.1.2.1-«программалау жүйесі» және «программалау тілдері» ұғымдарын ажырата білу
	Программалау жүйелері	7.1.2.1-«программалау жүйесі» және «программалау тілдері» ұғымдарын ажырата білу
	Мәліметтер түрлері	7.3.3.1- деректердің типін жіктеу
7.3 В- бөлім Шешімдерді программалау	Жобаның интерфейсі	7.4.1.1- әзірленетін жобаның интерфейсін құру талаптарын орындау
	Сызықтық алгоритмдерді программалау	7.3.2.1- алгоритмді программалау тілінде жазу 7.3.3.2- сызықтық және тармақталу алгоритмдерін программаны өңдеудің кіріктірілген ортасыныңда (C/C++, Python, Delphi, Lazarus) жазу
	Тармақталу алгоритмдерін программалау	7.3.2.1- программалау тілінде алгоритмді жазу 7.3.3.2- сызықтық және тармақталу алгоритмдерін программаны өңдеудің кіріктірілген ортасыныңда (C/C++, Python, Delphi, Lazarus) жазу
	Салынған шарттарын программалау	7.3.2.1- программалау тілінде алгоритмді жазу 7.3.3.2 -сызықтық және тармақталу алгоритмдерін программаны өңдеудің кіріктірілген ортасында (C/C++, Python, Delphi, Lazarus) жазу
	Құрамды шарттарды программалау	7.3.2.1- алгоритмді программалау тілінде жазу 7.3.3.2- сызықтық және тармақталу алгоритмдерін программаны өңдеудің кіріктірілген ортасында (C/C++, Python, Delphi, Lazarus) жазу
4-тоқсан		
7.4 А- бөлім Нысандар мен оқиғаларды модельдеу	Үш өлшемді модельдер	7.3.1.1 -нысандар мен оқиғалардың 3D моделін құру
	Редакторға кіріктірілген нысандар	7.3.1.1 -нысандар мен оқиғалардың 3D моделін құру
	Нысандардың үш өлшемді модельдері	7.3.1.1 -нысандар мен оқиғалардың 3D моделін құру
	Оқиғалардың үш өлшемді модельдері	7.3.1.1 -нысандар мен оқиғалардың 3D моделін құру

4) 8-сынып:

Оқу жоспарындағы	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың	Оқу мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті
------------------	------------------------------------	--

ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	мазмұны	
1-тоқсан		
8.1 А- бөлім Компьютер мен жүйелердің техникалық сипаттамалары	Ақпаратты өлшеу	8.2.1.1-ақпарат көлемін анықтауда алфавиттік және ықтималдық амалдарын қолдану
	Процессор және оның сипаттамалары	8.1.1.1- қарапайым деңгейінде процессордың қызметін және оның негізгі сипаттамасын түсіндіру
	Компьютерлік жүйелер	8.1.3.1- желінің өткізу қабілетін анықтау
8.1 В- бөлім Денсаулық және қауіпсіздік	Компьютер пайдаланудың кері аспектілері	8.4.1.1 -адам ағзасына түрлі электронды құрылғылардың әсері туралы мысал келтіру және қорғану тәсілдерін тиімді қолдану
	Жүйедегі қауіпсіздік	8.4.2.1- желі қолданушыларының қауіпсіздігін қамтамасыз ету ережелерін сақтау
2-тоқсан		
8.2 А- бөлім Ақпаратты электронды кестелерде өңдеу	Статистикалық мәліметтер	8.2.2.2-абсолютті және салыстырмалы сілтемелерді қолдану 8.2.2.1- электронды кестеде есептерді шешу үшін мәліметтердің әртүрлі типі мен форматын қолдану
	Кіріктірілген функциялар	8.2.2.3 - электронды кестені қолдана отырып есептерді шешуде кіріктірілген функцияларды қолдану
	Қолда бар ақпараттың негізіндегі болжам	8.2.2.3- электронды кестені қолдана отырып есептерді шешуде кіріктірілген функцияларды қолдану
	Қолданбалы есептерді шешу	8.2.2.3- электронды кестені қолдана отырып есептерді шешуде кіріктірілген функцияларды қолдану 8.2.2.1- электронды кестеде есептерді шешу үшін мәліметтердің әр түрлі типі мен форматын қолдану 8.2.2.4- кестеде берілген функцияның графигін тұрғызу
3-тоқсан		
8.3 А-бөлім Программалар жасаудың кіріктірілген орталары	Программалық қамтамасыз етудің жіктелуі	8.1.2.1 -жүйелік, қолданбалы программалық қамтамасыз ету және программалау жүйесін ажырату
	Программа жасаудың кіріктірілген ортасының құрамдас бөліктері	8.3.3.2- программаны өңдеудің кіріктірілген ортасының компоненттерін білу және қолдану
	Таңдау операторы	8.3.3.1 - таңдау және қайталау операторларын программаны өңдеудің кіріктірілген ортасыныңда қолдану
	Параметрлік кезең	8.3.3.1- таңдау және қайталау операторларын программаны өңдеудің

		кіріктірілген ортасыныңда қолдану
	Соңғы шартты цикл	8.3.3.1 -таңдау және қайталау операторларын программаны өңдеудің кіріктірілген ортасыныңда қолдану
	Алғы шартты цикл	8.3.3.1- таңдау және қайталау операторларын программаны өңдеудің кіріктірілген ортасыныңда қолдану
	Жол тарту алгоритмі	8.3.2.1-қадамның жол тартуын жүзеге асыру
4-тоқсан		
8.4 А -бөлім Өңдеудің кіріктірілген ортасында тапсырмаларды шешу	Біз бұл тапсырманы шеше аламыз ба?	8.3.1.1- программа өңдеудің кіріктірілген ортасында есептердің моделін құру
	Берілген тапсырманы шешу үшін қандай қарапайым қадамды жаза аламыз?	8.3.1.1- өңдеудің кіріктірілген ортасында есептердің моделін құру 8.3.2.1- қадамның жол тартуын жүзеге асыру
	Қадамнан бағдарлама жазуға қалай өте аламыз?	8.3.1.1- өңдеудің кіріктірілген ортасында есептердің моделін құру 8.3.3.2- программаны өңдеудің кіріктірілген ортасының компоненттерін білу және қолдану 8.3.3.1- таңдау және қайталау операторларын программаны өңдеудің кіріктірілген ортасында қолдану
	Шешімді сынақтан өткізуді қалай жүзеге асырамыз?	8.3.1.1- өңдеудің кіріктірілген ортасында есептердің моделін құру 8.3.2.1- қадамның жол тартуын жүзеге асыру

5) 9-сынып:

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті
1-тоқсан		
9.1 А -бөлім Ақпаратпен жұмыс	Ақпараттың қасиеттері	9.2.1.1- ақпараттың қасиеттерін анықтау (өзектілігі, нақтылығы, анықтығы, құндылығы және тағы басқа) 9.4.1.1 - компьютерді ұзақ уақыт бойы қолдануға байланысты қауіптерді сынап бағалау
	Құжаттармен бірлескен жұмыс	9.1.3.1- Интернет қызметтерін қолдана отырып, құжаттарды құру, өзгерту және қарастыруда бірлесе жұмыс істеу (мысалы, жұмыстарды веб-серверге – бұлттық есептеулерге, блогтарға, вики жүктеу)
	Желілік этикет	9.4.2.1 - желіде жұмыс істеу барысында этикалық және құқықтық нормалардың бұзылу салдары туралы ой қорытып айту
9.1 В -бөлім Компьютер	Компьютердің конфигурациясы	9.1.1.1- компьютердің міндетіне қарай конфигурациясын таңдау
	Бағдарламалық	9.1.2.1 - қолданушының қажеттілігіне

таңдаймыз	қамтамасыз етуді таңдау	байланысты программалық қамтамасыз етуді таңдау
	"Компьютер бағасының (мини-жоба) есебі"	9.1.1.1 - компьютердің міндетіне қарай конфигурациясын таңдау 9.1.2.1- қолданушының қажеттілігіне байланысты программалық қамтамасыз етуді таңдау 9.3.1.1 -электронды кестеде процесстердің моделін (физикалық, биологиялық, экономикалық және тағы басқа) өңдеу және зерттеу
2- тоқсан		
9.2 А -бөлім Мәліметтер базасы	Мәліметтер қоры	9.2.2.1 -мәліметтер қоры, жазба, өріс терминдерін түсіндіру
	Электронды кестелерде мәліметтер қорын құру	9.2.2.2 -электронды кестеде мәліметтер қорын құру
	Ақпаратты іздеу әдістері	9.2.2.3- мәліметтерді іздеуді, сұрыптауды және сүзгілеуді жүзеге асыру
	Мәліметтерді сұрыптау және сүзу	9.2.2.3- мәліметтерді іздеуді, сұрыптауды және сүзгілеуді жүзеге асыру
	Мәліметтер қорымен жұмыс істеу(мини-жоба)	9.2.2.2- электронды кестеде мәліметтер қорын құру 9.2.2.3- мәліметтерді іздеуді, сұрыптауды және сүзгілеуді жүзеге асыру
3- тоқсан		
9.3 А -бөлім Деректер ауқымы	Бір өлшемдік массив	9.3.3.1- программаны өңдеудің кіріктірілген ортасында бір өлшемді массивті қолдана отырып программаны құрастыру
	Берілген қасиеттері бойынша элементтерді іздеу	9.3.3.1- программаны өңдеудің кіріктірілген ортасында бір өлшемді массивті қолдана отырып программаны құрастыру
	Элементтердің орындарын ауыстыру	9.3.3.1- программаны өңдеудің кіріктірілген ортасында бір өлшемді массивті қолдана отырып программаны құрастыру
	Сұрыптау	9.3.3.1- программаны өңдеудің кіріктірілген ортасында бір өлшемді массивті қолдана отырып программаны құрастыру
	Элементті өшіру және қою	9.3.3.1- программаны өңдеудің кіріктірілген ортасында бір өлшемді массивті қолдана отырып программаны құрастыру
4-тоқсан		
9.4 А -бөлім Процесстерді электронды кестелерде модельдеу	Мәселені анықтау және талдау	9.3.1.1- электронды кестеде процесстердің моделін (физикалық, биологиялық, экономикалық және тағы басқа) өңдеу және зерттеу
	Шешімді өңдеу	9.3.1.1 -электронды кестеде процесстердің моделін (физикалық, биологиялық, экономикалық және тағы басқа) өңдеу және зерттеу 9.2.2.2- электронды кестеде мәліметтер

		<p>қорын құру 9.2.2.3 - мәліметтерді іздеуді, сұрыптауды және сүзгілеуді жүзеге асыру 9.3.2.1 -есепті әртүрлі әдістермен шығару, әрқайсысын сипаттау және сәйкесін таңдап алу 9.3.1.2- қойылған есептің нәтижесін бағалау 9.1.3.1- Интернет қызметтерін қолдана отырып, құжаттарды құру, өзгерту және қарастыруда бірлесе жұмыс істеу (мысалы, жұмыстарды веб-серверлік есептеулерге, блогтарға, вики жүктеу)</p>
	Жобаны қорғау	<p>9.1.3.1- Интернет қызметтерін қолдана отырып, құжаттарды құру, өзгерту және қарастыруда бірлесе жұмыс істеу (мысалы, жұмыстарды веб-серверге – бұлттық есептеулерге, блогтарға, вики жүктеу) 9.4.1.1 -компьютерді ұзақ уақыт бойы қолдануға байланысты қауіптерді сынап бағалау</p>

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «13» қараша
№ 668 бұйрығына 10-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 201-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6-сыныптарына арналған
«Жаратылыстану» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасы**

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы №1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. Бұл бағдарлама бастауыш мектепке арналған «Жаратылыстану» пәні бағдарламасының логикалық жалғасы болып табылады.

3. 5-6 сыныптың оқушыларына жаратылыстану бағытында білім беру, олардың білім құмарлықтарының дамуына, әлем жайлы ой-өрістерінің кеңеюіне, ғылымды ұғыну мен қоршаған әлемді тұтастай қабылдауларының дамуына, қоршаған әлемді бағалай және қорғай білу біліктіліктерінің дамуына көмектеседі.

4. Негізгі мектепте «Жаратылыстану» пәнін оқу:

1) қоршаған әлемнің көп қырлылығын, табиғи құбылыстар мен үдерістердің өзара байланысын және себептерін;

2) көптүрлі табиғат құбылыстары мен нысандарын жүйелеу принциптерін түсінуге мүмкіндік береді.

5. «Жаратылыстану» пәнінен оқу бағдарламасы негізгі мектепте зерттеу, ойлау, коммуникативтік дағдылар мен біліктіліктер негіздерінің қалыптасуына бағытталған:

1) гипотеза құру және оларды тексерудің жолдарын ұсыну, эксперименттер арқылы алынған мәліметтер негізінде қорытынды жасау;

2) зерттеу мәселелерін дұрыс алу, зерттеу жұмысының жоспарын құру, бақылаулар мен эксперименттер нәтижелерін бағалау және сипаттау, қорытынды шығару;

3) бұқаралық ақпараттық құралдары хабарламаларындағы, интернет желісі ресурстарындағы, ғылыми-көпшілік әдебиеттердегі жаратылыстану бағытындағы ақпараттармен жұмыс: іздеу әдістерін игеру, ақпараттың мағыналық негізін анықтау және ақпараттың растығын бағалау;

- 4) зерттеу қорытындыларын түрлі формада ұсыну;
- 5) жаратылыстану ғылымы бағытындағы маңызды жетістіктердің қолданбалы мәнін түсіндіру.

6. «Жаратылыстану» пәні негізгі мектептегі «Биология», «География», «Химия», «Физика» пәндерін зерделеу, негізін қалауға бағытталған кіріктірілген курс болып табылады.

7. Бағдарламаның мақсаты оқушыларды жаратылыстану ғылымы тұрғысынан табиғат пен қоғамның өзара байланысы, табиғаттағы заңдылықтардың біртұтастығы туралы білім, ұғым, түсінік қалыптастыру және білімдерін күнделікті өмірде кездесетін табиғат құбылыстары мен үдерістерін түсіндіру, сипаттау, болжау үшін қолдану білігін дамытуға бағытталған.

8. Пән бағдарламасы келесі міндеттерді шешуге бағытталған:

- 1) әлемнің қазіргі заманғы жаратылыстану ғылымы тұрғысынан қалыптасқан бейнесі мен жаратылыстану ғылымдарының әдістері туралы білім негіздерін қалыптастыру; жаратылыстанудың техника мен технология дамуына елеулі ықпал еткен маңызды идеяларымен, жетістіктерімен таныстыру;

- 2) білімдерін қоршаған әлемнің құбылыстарын түсіндіру үшін қолдану және бұқаралық ақпараттық құралдары, интернет ресурстары, арнайы және ғылыми-көпшілік әдебиеттерден алынған жаратылыстану ғылымы тұрғысынан және өмірлік маңызды мазмұны бар ақпаратты қабылдау біліктіліктеріне ие болу;

- 3) зияткерлік, шығармашылық қабілеттерді, сын тұрғысынан ойлау қабілетін қарапайым зерттеулер, құбылыстарды талдау, жаратылыстану ғылымдық ақпаратты қабылдау және түсіндіру барысында дамыту;

- 4) күнделікті өмірде тіршілік қауіпсіздігін қамтамасыз ету, заманауи технологияларды сауатты пайдалану, денсаулық пен қоршаған ортаны қорғау үшін жаратылыстану ғылымдары бойынша білімдерін қолдану.

2-тарау. «Жаратылыстану» пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

9. «Жаратылыстану» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 2) 6-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

10. «Жаратылыстану» пәнін бойынша оқу бағдарламасының мазмұны оқу бөлімдерінен тұрады.

11. Бөлімдер сыныптар бойынша күтілетін нәтижелер түріндегі оқу мақсаттарынан құралған бөлімшелерден тұрады.

12. Әрбір бөлімшенің ішінде бірізділікті сақтай отырып құрастырылған оқу мақсаттары мұғалімдерге өз жұмысын жоспарлауға және оқушылардың жетістіктерін бағалауға, сонымен қатар оларға оқудың келесі кезеңдерінен хабардар болуға мүмкіндік береді.

13. Оқу пәнінің мазмұны 7 бөлімді қамтиды:

- 1) ғылым әлемі;
- 2) ғалам. Жер. Адам;
- 3) заттар және материалдар;

- 4) тірі және өлі табиғаттағы үдерістер;
- 5) энергия және қозғалыс;
- 6) экология және тұрақты даму;
- 7) әлемді өзгертетін.
14. «Ғылым әлемі» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:
 - 1) ғылымның рөлі;
 - 2) зерттеу мәселесі;
 - 3) зерттеуді жоспарлау;
 - 4) деректерді жинау және жазу;
 - 5) деректерді талдау;
 - 6) қорытынды және талқылау.
15. «Ғалам. Жер. Адам» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:
 - 1) макро- және микроәлем;
 - 2) жер туралы жалпы мағлұматтар;
 - 3) жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктері;
 - 4) жердегі тіршілік;
 - 5) жер бетін бейнелеу тәсілдері,
 - 6) материктер мен мұхиттар;
 - 7) халық географиясы.
16. «Заттар және материалдар» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:
 - 1) заттардың құрылысы мен қасиеттері;
 - 2) заттардың жіктелуі;
 - 3) заттардың пайда болуы мен алынуын алу.
17. «Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:
 - 1) өлі табиғаттағы үдерістер;
 - 2) тірі табиғаттағы үдерістер.
18. «Энергия және қозғалыс» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:
 - 1) энергия түрлері мен көздері;
 - 2) қозғалыс.
19. «Экология және тұрақты даму» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:
 - 1) экожүйелер;
 - 2) тірі ағзалардың саналуандығы;
 - 3) табиғатты қорғау.
20. «Әлемді өзгертетін» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:
 - 1) әлемді өзгерткен жаңалықтар;
 - 2) болашақ ашылулар.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

21. Бағдарламаның оқу мақсаттары код арқылы берілген. Кодта алғашқы саны сыныпты, екінші және үшінші сандары бағдарламаның бөлімшелерін, төртінші сан оқу мақсатының нөмірін көрсетеді:

Білім алушылар білуі тиіс:			
Бөлімдер	Бөлімшелер	5-сынып	6-сынып
1. Ғылым әлемі	1.1. Ғылымның рөлі	5.1.1.1 ғылымның қызметтерін адам іс-әрекетінің түрі ретінде анықтау	6.1.1.1 жаратылыстану ғылымдарының зерттеу нысандарын атап шығу;
	1.2. Зерттеу сұрағы	5.1.2.1 зерттеу сұрағы мен болжамды тұжырымдау	6.1.2.1 тәуелді, тәуелсіз және бақыланатын айнымалыларды бақылау
	1.3. Зерттеуді жоспарлау	5.1.3.1 зерттеу жоспарын құрастыру	6.1.3.1 ұқыпты және нақты деректердің санатын анықтау
		5.1.3.2 зерттеу жүргізу кезіндегі техника қауіпсіздігі ережелерін тұжырымдау	6.1.3.2 қауіпсіз жұмыс жүргізудің жағдайларын анықтау
	1.4. Деректерді жинау және жазу	5.1.4.1 нысандар параметрлерін өлшем бірліктермен анықтау	6.1.4.1 Халықаралық бірліктер жүйесінің өлшем бірліктердің пайдалану
		5.1.4.2 бақылаулар мен өлшеу деректерін тіркеу	
	1.5. Деректерді талдау	5.1.5.1 қайталанған өлшеулер кезіндегі арифметикалық орташа шаманы есептеу және тенденцияларын анықтау	6.1.5.1 алынған деректерді графикалық түрде көрсету
1.6. Қорытынды және талқылау	5.1.6.1 зерттеу сұрағы бойынша қорытынды тұжырымдау	6.1.6.1 алынған қорытындыларды түрлі формада көрсету	
2. Ғалам. Жер. Адам	2.1. Макро- және микроәлем	5.2.1.1 макро- және микроәлем нысандарын ажырата білу және мысалдар келтіру	6.2.1.1 макро- және микроәлем нысандарының параметрлерін атау
	2.2. Жер туралы жалпы мағлұматтар	5.2.2.1 Жер ғаламшарының пайда болуын түсіндіру	6.2.2.1 Жер бетінде бақылауға болатын үдерістер мен құбылыстарды түсіндіру
		5.2.2.2 Жердің құрылысы мен құрамын атау	6.2.2.2 Жердің қасиеттерін түсіндіру;
2.3. Жер қабықтары және олардың	5.2.3.1 Жер қабықтары және олардың құрамдас	6.2.3.1 Жер қабықтарының өзара байланысын түсіндіру	

құрамдас бөліктері	бөліктерін сипаттау	
2.4. Жердегі тіршілік	5.2.4.1 Жерде тіршіліктің пайда болуын сипаттау	6.2.4.1 Жерде тіршіліктің пайда болуы туралы ғылыми болжамдарды салыстыру
	5.2.4.2 тіршілік ету үшін қажетті жағдайларын анықтау;	6.2.4.2 адамның Жерде тіршілік етуінің қазіргі жағдайларын бағалау
2.5 Жер бетін бейнелеу тәсілдері	5.2.5.1 «план» және «шартты белгілер» ұғымдарын түсіндіру	6.2.5.1 географиялық карталар мен шартты белгілерді топтастыру
	5.2.5.2 шартты белгілерді қолданып, жергілікті жердің планын оқу	6.2.5.2 шартты белгілерді пайдаланып, географиялық карталарды оқу
	5.2.5.3 бір тәсіл бойынша жергілікті жердің түсірілімін жасау	6.2.5.3 масштабты пайдаланып, арақашықтықты есептеу
	5.2.5.4 рәсімдеу талаптарына сай жергілікті жердің қарапайым жоспарларын сызу	6.2.5.4 географиялық координаталарды анықтау
		6.2.5.5 сағаттық белдеулер картасын пайдаланып, уақытты анықтау
2.6 Материктер мен мұхиттар	5.2.6.1 материктер мен дүние бөліктерін игеру және зерттеу тарихын сипаттау	6.2.6.1 жоспар бойынша материктер мен олардың физикалық-географиялық аймақтарының табиғат ерекшеліктерін анықтау
	5.2.6.2 мұхиттарды зерттеу тарихын сипаттау	6.2.6.2 жоспар бойынша мұхиттар табиғатының ерекшеліктерін анықтау
2.7 Халық географиясы	5.2.7.1 дүниежүзі халқының нәсілдік құрамын және негізгі нәсілдер мен нәсіларалық топтардың таралу аймақтарын анықтау	6.2.7.1 халықтың қоныстану заңдылықтарын анықтау
	5.2.7.2 нәсілдік белгілердің қалыптасу факторларын анықтау	6.2.7.2 халық тығыздығының көрсеткіштеріне баға беру
	5.2.7.3 нәсілдер теңдігін дәлелдеу	6.2.7.3 дүниежүзінің халық тығыздығы жоғары және төмен

			аймақтарын анықтап, себептерін түсіндіру
3. Заттар және материалдар	3.1. Заттардың құрылысы мен қасиеттері	5.3.1.1 бөлшектердің сұйық және газтекес заттарда таралуын түсіндіру	6.3.1.1 атомдар мен молекулаларды, жай және күрделі заттарды ажырату
		5.3.1.2 заттардың қатты, сұйық және газ күйіндегі құрылымын бөлшектер теориясына сәйкес түсіндіру	6.3.1.2 атомның негізгі бөлшектерін және олардың орналасуын сипаттау
		5.3.1.3 заттардың қасиеттерін: тығыздығын, аққыштығын, жылу және электрөткізгіштігін, созылмалығын, иілімділігін сипаттау	6.3.1.3 заттардың қасиеттерін (балқу және қайнау температураларын) сипаттау
		5.3.1.4 физикалық және химиялық құбылыстарды ажырату	
	3.2. Заттардың жіктелуі	5.3.2.1 қоспалардан таза заттарды ажырату;	6.3.2.1 заттарды органикалық және бейорганикалық заттарға жіктеу;
		5.3.2.2 қоспалардың түрлерін сипаттау және бөлу әдістерін ұсыну	6.3.2.2 тірі және өлі табиғаттағы қышқылдық, сілтілік және бейтарап орталарды ажырату және әмбебап индикатор көмегімен ортаны анықтау
		5.3.2.3 құрамы белгілі ерітінді дайындау	6.3.2.3 бейтараптану үдерісін түсіндіру
		5.3.2.4 еріген заттың массалық үлесін анықтау	
		5.3.2.5 заттарды ерігіштігі бойынша, металдар және бейметалдарға жіктеу	
	3.3. Заттардың түзілуі және алынуы	5.3.3.1 табиғатта түзілген және жасанды жолмен алынған заттарға мысалдар келтіру;	6.3.3.1 табиғи және жасанды материалдардың артықшылықтары мен кемшіліктерін анықтау
5.3.3.2 зертханалық жағдайда		6.3.3.2 тұрмыстық химия өнімдерін	

		заттарды бөліп ала алу	қолдану саласын және оларды қауіпсіз қолдану ережелерін түсіндіру
			6.3.3.3 Қазақстандағы пайдалы қазбалардың кен орындарын және қолдану салаларын анықтау
			6.3.3.4 Қазақстандағы пайдалы қазбаларды өндеудің ірі орталықтарын атау және көрсету
			6.3.3.5 пайдалы қазбалардың өндірілуінің және өңделінуінің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
4. Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер	4.1. Өлі табиғаттағы үдерістер	5.4.1.1 өлі табиғатта болатын үдерістерді атау (табиғатта заттардың айналымы, тау түзілу, үгілу, климаттық үдерістер)	6.4.1.1 өлі табиғаттағы болып жатқан үдерістерді модельдеу (тау түзілу, үгілу, заттардың табиғаттағы айналымы)
		5.4.1.2 өлі табиғаттағы болып жатқан үдерістердің себеп-салдарын түсіндіру;	6.4.1.2 табиғатта заттардың химиялық айналымын түсіндіру;
	4.2. Тірі табиғаттағы үдерістер	5.4.2.1 тірі ағзалардың ортақ қасиеттерін сипаттау	6.4.2.1 жасуша компоненттерін анықтау
		5.4.2.2 тірі ағзалардың құрылымдық деңгейлерін сипаттау	6.4.2.2 тірі ағзаларға қатысты үдерістерді модельдеу және түсіндіру
		5.4.2.3 микроскоппен жұмыс істеу ережелерін қолдану	6.4.2.3 ағзалардың қоректену типтерін ажырату
		5.4.2.4 уақытша микропрепарат дайындау	6.4.2.4 толыққанды тамақтану рационын құру
		5.4.2.5 фотосинтез үдерісін түсіндіру	6.4.2.5 азық-түлік өнімдерін органикалық заттардың болуына тестілеу
		5.4.2.6 өсімдіктерде пигменттердің болуын зерттеу	6.4.2.6 ағзалардағы қоректік заттардың тасымалдану жолдарын зерттеу

		5.4.2.7 фотосинтездің жүруі үшін қажетті жағдайларды зерттеу	6.4.2.7 тыныс алғанда және тыныс шығарғандағы ауа құрамындағы айырмашылықты зерттеу 6.4.2.8 ағзалардың бөліп шығару өнімдерін сипаттау 6.4.2.9 тітіркендіргіштерге жауап реакциясын зерттеу
5. Энергия және қозғалыс	5.1. Энергия түрлері мен көздері	5.5.1.1 энергия түрлерін ажырату;	6.5.1.1 энергия көздерін атау;
		5.5.1.2 температура мен жылу энергиясын ажырату	6.5.1.2 энергияны шығарумен және оның жұтылуымен байланысты үдерістерді атау және мысалдар келтіру
		5.5.1.3 термометрді пайдалана отырып температураны өлшеу	6.5.1.3 электр энергиясының бірлігін атау
		5.5.1.4 ғимараттарда жылу оқшаулағыштарын пайдаланудың практикалық әдістерін түсіндіру	6.5.1.4 электр энергиясының құнын есептеу
		5.5.1.5 жылулық ұлғаюды сипаттау	6.5.1.5 энергияны алудың балама көздерін ұсынау
		5.5.1.6 энергияның өзара айналымына мысалдар келтіру	
	5.2. Қозғалыс	5.5.2.1 тірі және өлі табиғатта қозғалыстың маңыздылығына мысалдар келтіру және түсіндіру	6.5.2.1 қозғалыстың салыстырмалылығына мысалдар келтіру және түсіндіру
		5.5.2.2 әртүрлі жануарлардың қаңқа түрлерінің ерекшеліктерін зерттеу	6.5.2.2 қатты денелер, сұйықтар мен газдардың қысымдарын айыра білу
		5.5.2.3 денелер қозғалысының себебін анықтау	6.5.2.3 адам қаңқасының құрылысын сипаттау
			6.5.2.4 бұлшық еттің құрылысын сипаттау

			6.5.2.5 тірі ағзалар үшін қысымның мәніне мысалдар келтіру
			6.5.2.6 атмосфералық қысымды өлшеу және оның мәнін түсіндіру
6. Экология және тұрақты даму	6.1. Экожүйелер	5.6.1.1 экожүйенің құрамдас бөліктерін анықтау	6.6.1.1 экожүйе құрамдас бөліктерінің өзара байланысын графикалық түрде көрсету және түсіндіру;
		5.6.1.2 экожүйе түрлерін жіктеу;	6.6.1.2 экожүйелердің ауысу себептерін түсіндіру
		5.6.1.3 экожүйеге экологиялық факторлардың ықпал етуін түсіндіру;	6.6.1.3 экологиялық пирамидада энергия мен заттардың ауысуын түсіндіру
		5.6.1.4 табиғи және жасанды экожүйелерді салыстыру	
	6.2. Тірі ағзалардың сан алуандығы	5.6.2.1 ағзаларды тірі табиғат дүниесіне жіктеу	6.6.2.1 өсімдіктер мен жануарлардың түрлерін анықтау үшін ағзалардың өзіндік ерекшеліктерін қолдану
		5.6.2.2 біржасушалы және көпжасушалы ағзаларды сипаттау	6.6.2.2 түрлі экожүйелерде тірі ағзалардың саналуандығын зерттеу
	6.3. Табиғатты қорғау	5.6.3.1 ҚР экологиялық мәселелерін атау;	6.6.3.1 өз аймағындағы кейбір экологиялық мәселелердің себептерін талдау
		5.6.3.2 өз аймағының экологиялық мәселелерін зерттеу	6.6.3.2 экологиялық мәселелерді шешу жолдарын ұсыну
		5.6.3.3 Қазақстан Республикасының Қызыл кітабының маңыздылығын анықтау	
	7. Әлемді өзгертетін жаңалықтар	7.1. Әлемді өзгерткен жаңалықтар	5.7.1.1 әлемді өзгерткен ғылыми жаңалықтарға мысалдар келтіру
			6.7.1.2 қазақстандық ғалымдардың

	7.2 Болашақ жаңалықтар		жаратылыстану ғылымдарын дамытуда қосқан үлестерін талқылау
		5.7.1.2 болашақ ғылыми зерттеулер үшін идеялар ұсыну	6.7.1.3 ғылымның болашақтағы зерттеулерінің бағыттарына болжам жасау

22. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6-сыныптарына арналған «Жаратылыстану» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-6-сыныптарына арналған
«Жаратылыстану» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6-сыныптарына арналған
«Жаратылыстану» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасын жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1) 5-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар:
1-тоқсан		
5.1А Ғылым әлемі	Ғылымның рөлі	5.1.1.1- ғылымның қызметтерін адам іс-әрекетінің түрі ретінде анықтау
	Зерттеу сұрағы	5.1.2.1- зерттеу сұрағы мен болжамды тұжырымдау
	Зерттеуді жоспарлау	5.1.3.1- зерттеу жоспарын құрастыру
		5.1.3.2 - зерттеу жүргізу кезіндегі қауіпсіздік техникасының ережелерін тұжырымдау
	Деректерді жинау және жазу	5.1.4.1- нысандар параметрлерін өлшем бірліктермен анықтау
		5.1.4.2- бақылаулар мен өлшеу деректерін тіркеу
	Деректерді талдау	5.1.5.1 -қайталанған өлшеулер кезіндегі арифметикалық орташа шаманы есептейді және тенденцияларын анықтау
Қорытынды және талқылау	5.1.6.1- зерттеу сұрағы бойынша қорытынды тұжырымдау	
5.1В Адам. Жер. Ғалам	Жер және өмір	5.2.1.1- макро- және микроөлем нысандарын ажырата білу және мысалдар келтіру
		5.2.2.1- Жер ғаламшарының пайда болуын түсіндіру
		5.2.2.2- Жердің құрылысы мен құрамын атау
		5.2.3.1- Жер қабықтарын және олардың құрамдас бөліктерін сипаттау
		5.2.4.1 -Жерде тіршіліктің пайда болуын сипаттау
		5.2.4.2- тіршілік етуге қажетті жағдайларды анықтау
	Жер бетін бейнелеу тәсілдері	5.2.5.1 -«жоспар» және «шартты белгілер» ұғымдарын түсіндіру 5.2.5.2 -шартты белгілерді қолданып, жергілікті

		жердің планын оқу	
		5.2.5.3 -бір тәсіл бойынша жергілікті жердің түсірілімін жасау (көз мөлшермен түсіру, полярлық түсіру, бағдарлық түсіру)	
		5.2.5.4- тіркеу талаптарына сай жергілікті жердің қарапайым пландарын сызу	
	Материктер мен мұхиттар	5.2.6.1- материктер мен дүние бөліктерін игеру және зерттеу тарихын сипаттау	
		5.2.6.2- мұхиттарды зерттеу тарихын сипаттау	
	Халық географиясы	5.2.7.1 -дүниежүзі халқының нәсілдік құрамын, негізгі нәсілдер мен нәсілаларлық топтардың таралу аймақтарын анықтау	
		5.2.7.2 -нәсілдік белгілердің қалыптасу факторларын анықтау	
		5.2.7.3 -нәсілдер теңдігін дәлелдеу	
2-тоқсан			
5.2А Заттар және материалдар	Заттардың құрылысы мен қасиеттері	5.3.1.1- бөлшектердің сұйық және газтекес заттарда таралуын түсіндіру	
		5.3.1.2- заттардың қатты, сұйық және газ күйіндегі құрылымын бөлшектер теориясына сәйкес түсіндіру	
		5.3.1.3-заттардың қасиеттерін: тығыздығын, аққыштығын, жылу және электрөткізгіштігін, созылғыштығын, иілімділігін сипаттау	
		5.3.1.4- физикалық және химиялық құбылыстарды ажырату	
	Заттардың жіктелуі	5.3.2.1- қоспалар мен таза заттарды ажырату	
		5.3.2.2 -қоспалардың түрлерін сипаттайды және бөлу әдістерін ұсыну	
		5.3.2.3- құрамы белгілі ерітіндіні дайындау	
		5.3.2.4- еріген заттың массалық үлесін есептеу	
		5.3.2.5- заттарды ерігіштігі бойынша, металдар және бейметалдарға жіктеу	
	Заттардың түзілуі және алынуы	5.3.3.1 -кейбір табиғатта түзілген және жасанды жолмен алынған заттарға мысалдар келтіру	
		5.3.3.2 -зертханалық жағдайда заттарды бөліп ала алу	
	3-тоқсан		
	5.3А Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер	Өлі табиғаттағы үдерістер	5.4.1.1- өлі табиғатта болатын үдерістерді атау (табиғатта заттардың айналымы, тау түзілу, үгілу, климаттық үдерістер)
5.4.1.2- өлі табиғаттағы болып жатқан үдерістердің себеп-салдарларын түсіндіру			
Тірі табиғаттағы үдерістер		5.4.2.1- тірі ағзалардың ортақ қасиеттерін сипаттау	
		5.4.2.2 -тірі ағзалардың құрылымдық деңгейлерін сипаттау	
		5.4.2.3 -микроскоппен жұмыс істеу ережелерін қолдану	

		5.4.2.4 -уақытша микропрепарат дайындау
		5.4.2.5- фотосинтез үдерісін түсіндіру
		5.4.2.6- өсімдіктерде пигменттердің болуын зерттеу
		5.4.2.7 -фотосинтездің жүруі үшін қажетті жағдайларын зерттеу
5.3В Энергия және қозғалыс	Энергия түрлері мен көздері	5.5.1.1 -энергия түрлерін ажырату
		5.5.1.2 -температура мен жылу энергиясын ажырату
		5.5.1.3 -термометрді пайдалана отырып температураны өлшеу
		5.5.1.4- ғимараттарда жылу оқшаулағыштарын пайдаланудың практикалық әдістерін түсіндіру
		5.5.1.5 -жылулық ұлғаюды сипаттау
		5.5.1.6 -энергияның өзара айналымына мысалдар келтіру
	Қозғалыс	5.5.2.1- тірі және өлі табиғатта қозғалыстың маңыздылығына мысалдар келтіреді және түсіндіру
		5.5.2.2- әртүрлі жануарлардың қаңқа түрлерінің ерекшеліктерін зерттеу
		5.5.2.3 денелер қозғалысының себебін анықтау
4-тоқсан		
5.4А Экология және тұрақты даму	Экожүйелер	5.6.1.1 -экожүйенің құрамдас бөліктерін анықтау
		5.6.1.2 -экожүйе түрлерін жіктеу
		5.6.1.3- экологиялық факторлардың экожүйе қызметіне ықпал етуін түсіндіру
		5.6.1.4 -табиғи және жасанды экожүйелерді салыстыру
	Тірі ағзалардың сан алуандығы	5.6.2.1- ағзаларды тірі табиғат дүниелеріне жіктеу
		5.6.2.2- біржасушалы және көпжасушалы ағзаларды сипаттау
	Табиғатты қорғау	5.6.3.1 -Қазақстан Республикасының экологиялық мәселелерін атау
		5.6.3.2 -өз аймағының экологиялық мәселелерін зерттеу
		5.6.3.3- Қазақстан Республикасының Қызыл кітабының маңыздылығын анықтау
5.4В Әлемді өзгертетін жаңалықтар	Әлемді өзгертетін жаңалықтар	5.7.1.1 -әлемді өзгерткен ғылыми жаңалықтарға мысалдар келтіру
		5.7.2.1 -болашақ ғылыми зерттеулер үшін зерттеу идеяларын ұсыну

2) 6-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар:
-----------------------------------	---------------------------------	---------------------------------

1-тоқсан		
6.1А Ғылым әлемі	Ғылым рөлі Зерттеу сұрағы	6.1.1.1- жаратылыстану ғылымдарының зерттеу нысандарын тізіп атау
	Зерттеуді жоспарлау	6.1.2.1 -тәуелді, тәуелсіз және бақыланатын айнымалыларды бақылау
		6.1.3.1 -ұқыпты және нақты деректердің санатын анықтау
	Деректерді жинау және тіркеу	6.1.3.2 -қауіпсіз жұмыс жүргізудің жағдайларын анықтау
	Мәліметтерді талдау	6.1.5.1- алынған деректерді графикалық түрде көрсету
	Қорытынды және талқылау	6.1.6.1 -алынған қорытындыларды түрлі формада көрсету
6.1В Адам. Жер. Ғалам	Макро- және микроәлем	6.2.1.1- макро- және микроәлем нысандарының параметрлерін атау
	Жер туралы жалпы мағлұматтар	6.2.2.1 -Жерде байқалатын үдерістер мен құбылыстарды түсіндіру
		6.2.2.2- Жердің қасиеттерін түсіндіру
	Жер өрістері және олардың құрамдас бөліктері	6.2.3.1- Жер қабықтарының өзара байланыс тәсілдерін түсіндіру
	Жердегі тіршілік	6.2.4.1 -Жерде өмірдің пайда болуы туралы ғылыми болжамдарды салыстыру
		6.2.4.2 -Жерде адамның өмір сүруінің қазіргі шарттарын бағалау
	Жер бетін бейнелеу тәсілдері	6.2.5.1- географиялық карталар мен шартты белгілерді топтастыру
		6.2.5.2 -шартты белгілерді пайдаланып, географиялық карталарды оқу
		6.2.5.3- масштабты пайдаланып, арақашықтықты есептеу
		6.2.5.4- географиялық координаталарды анықтау
		6.2.5.5 -сағаттық белдеулер картасын пайдаланып, уақытты анықтау
	Материктер мен мұхиттар	6.2.6.1- жоспар бойынша материктер мен олардың физикалық-географиялық аймақтарының табиғат ерекшеліктерін анықтау
		6.2.6.2- жоспар бойынша мұхиттар табиғатының ерекшеліктерін анықтау
Халық географиясы	6.2.7.1- халықтың қоныстану заңдылықтарын анықтау	
	6.2.7.2- халық тығыздығының көрсеткіштеріне баға беру	
	6.2.7.3- дүниежүзінің халық тығыздығы жоғары және төмен аймақтарын анықтап, себептерін түсіндіру	
2-тоқсан		
6.2А Заттар және материал-дар	Заттардың құрылысы мен қасиеттері	6.3.1.1 -атом мен молекулаларды, қарапайым және күрделі заттарды айыра білу
		6.3.1.2- атомның негізгі бөлшектерін және олардың орналасуын сипаттау

		6.3.1.3- заттардың қасиеттерін (балқу және қайнау температураларын) сипаттау
	Заттардың жіктелуі	6.3.2.1- заттарды органикалық және бейорганикалық заттар күйінде жіктеу 6.3.2.2 -тірі және өлі табиғатта қышқыл, сілтілі және бейтарап ортаны айыра біледі және әмбебап индикатор көмегімен ортаны анықтау 6.3.2.3 -бейтараптандыру үдерісін түсіндіру
	Заттардың пайда болуы мен оларға қол жеткізу	6.3.3.1- жасанды материалдардың артықшылықтары мен кемшіліктерін анықтау 6.3.3.2 -тұрмыстық химия өнімдерін қолдану саласын және оларды қауіпсіз қолдану ережелерін түсіндіру 6.3.3.3- Қазақстандағы пайдалы қазбалардың орындарын және қолдану салаларын анықтау 6.3.3.4 -Қазақстандағы пайдалы қазбаларды өндеудің ірі орталықтарын атау және көрсету 6.3.3.5 -сыртқы ортаға пайдалы қазбалардың алынуының және өнделінуінің әсерін түсіну
3-тоқсан		
6.3А Тірі және өлі табиғат-тағы үдерістер	Өлі табиғаттағы үдерістер	6.4.1.1.- өлі табиғаттағы болып жатқан үдерістерді модельдеу (таудың жасалу, мүжілу үдерістері, табиғатта заттардың айналымы) 6.4.1.2 -табиғатта заттардың химиялық айналымын түсіндіру
	Тірі табиғаттағы үдерістер	6.4.2.1- жасуша компоненттерін анықтау 6.4.2.2- тірі ағзаларға қатысты үдерістерді модельдеу және түсіндіру 6.4.2.3 -ағзалардың қоректену типтерін ажырату 6.4.2.4 -толыққанды тамақтану рационын құру 6.4.2.5 -азық-түлік өнімдерін органикалық заттардың болуына тестілу 6.4.2.6 -ағзалардағы қоректік заттардың тасымалдану жолдарын зерттеу 6.4.2.7 -тыныс алғанда және тыныс шығарғандағы ауа құрамындағы айырмашылықты зерттеу 6.4.2.8 -ағзалардың бөліп шығару өнімдерін сипаттау 6.4.2.9- тітіркендіргіштерге жауап реакциясын зерттеу
6.3В Энергия және қозғалыс	Энергия түрлері мен көздері	6.5.1.1- энергия көздерін атау 6.5.1.2 -энергияны шығарумен және оның жұтылуымен байланысты үдерістерді атау және мысалдар келтіру 6.5.1.3- электр энергиясының бірлігін атау 6.5.1.4 -электр энергиясының құнын есептеу 6.5.1.5 -энергияны алудың баламалы көздерін ұсыну
	Қозғалыс	6.5.2.1 -қозғалыстың салыстырмалылығына мысалдар келтіру және түсіндіру

		6.5.2.2 -қатты денелер, сұйықтар мен газдардың қысымдарын айыра білу
		6.5.2.3 -адам қаңқасының құрылысын сипаттау
		6.5.2.4 -бұлшық еттің құрылысын сипаттау
		6.5.2.5 -тірі ағзалар үшін қысымның мәніне мысалдар келтіру
		6.5.2.6 -атмосфералық қысымды өлшеу және оның мәнін түсіндіру
		6.5.2.7- тиісті құралдарды қолдана отырып, атмосфералық және артериялық қысымды өлшеу және қорытынды жасау
4-тоқсан		
6.4А Экология және тұрақты даму	Экожүйелер	6.6.1.1 -экожүйе құрамдас бөліктерінің өзара байланысын график түрінде көрсету және түсіндіру
		6.6.1.2 -экожүйе ауысымдарының себептерін түсіндіру
		6.6.1.3- экологиялық пирамидада энергия мен заттардың ауысуын түсіндіру
	Тірі ағзалардың сан алуандығы	6.6.2.1- өсімдіктер мен жануарлардың түрлерін анықтау үшін ағзалардың өзіндік ерекшеліктерін қолдану
		6.6.2.2- түрлі экожүйелерде тірі ағзалардың алуан түрлілігін зерттеу
	Табиғатты қорғау	6.6.3.1- өзінің аймағындағы кейбір экологиялық мәселелердің себептерін талдау
6.6.3.2- экологиялық мәселелерді шешу жолдарын ұсыну		
6.4 Әлемді өзгертегін жаңалықтар	Әлемді өзгерткен жаңалықтар	6.7.1.1- әлемді өзгерткен жаңалықтардың маңызын талқылау
		6.7.1.2 -жаратылыстану ғылымдарын дамытуда қазақстандық ғалымдардың үлесін талқылау
	Келешектегі жаңалықтар	6.7.1.3 -ғылымның келешектегі зерттеулерінің бағыттарына болжам жасау

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «13» сәуірі
№ 668 бұйрығына 11-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 202-қосымша

Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған «Физика» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. 7-9 - сыныптардағы физика курсын оқытудың мақсаты – оқушылардың ғылыми көзқарасының негізін қалыптастыру. Әлемнің жаратылыстанымдық-ғылыми бейнесін тұтастай қабылдауды, бақылау қабілеттерін дамыту және табиғат құбылыстарын талдау және таңдау арқылы өмірге қажетті практикалық есептердің шешімдерін таба білуге дағдыландыру.

3. Мақсатқа сәйкес оқу пәнін оқытудың негізгі міндеттері мынадай болып табылады:

1) оқушылардың әлемнің қазіргі физикалық бейнесінің негізінде жатқан іргелі заңдылықтар мен принциптер туралы білімді, табиғатты танудың ғылыми әдістерін меңгеруіне ықпал ету;

2) оқушылардың зияткерлік, ақпараттық, коммуникативтік және рефлексивтік мәдениетін дамытуға; физикалық экспериментті орындау және зерттеу жұмыстарын жүргізу дағдыларын дамыту;

3) оқу және зерттеу қызметіне жауапкершілікпен қарауға тәрбиелеу;

4) табиғат ресурстарын пайдалануда және қоршаған ортаны қорғауда, адамды және қоғамды қауіпсіз өмір сүрумен қамтамасыз етуде меңгерген дағдыларды қолдану.

2-тарау. «Физика» пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. «Физика» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7 сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

2) 8 сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

3) 9 сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

5. Оқу пәнінің мазмұны 8 бөлімді қамтиды:

- 1) физикалық шамалар мен өлшеулер,
- 2) механика;
- 3) жылу физикасы;
- 4) электр және магнетизм;
- 5) геометриялық оптика;
- 6) кванттық физика элементтері;
- 7) астрономия негіздері;
- 8) әлемнің қазіргі физикалық бейнесі.

6. «Физикалық шамалар мен өлшеулер» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) физика – табиғат туралы ғылым;
- 2) физикалық шамалар;
- 3) Физикалық өлшеулер.

7. «Механика» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Кинематика негіздері;
- 2) Динамика негіздері;
- 3) Сақталу заңдары;
- 4) Статика;
- 5) Тербелістер мен толқындар

8. «Жылу физикасы» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Молекулалы-кинетикалық теория негіздері;
- 2) Термодинамика негіздері.

9. «Электр және магнетизм» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Электростатика негіздері
- 2) Электр тогы
- 3) Магнит өрісі
- 4) Электромагниттік толқындар және тербеліс

10. «Геометриялық оптика» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Геометриялық оптика заңдары.

11. «Кванттық физика элементтері» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Атом мен атом ядросының құрылысы;
- 2) Радиоактивтілік;
- 3) Элементар бөлшектер.

12. «Астрономия негіздері» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Жер және Ғарыш,
- 2) Астрофизика элементтері.

13. «Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі» бөлімі «Физиканың дүниетанымдық мәні» бөлімшесінен тұрады.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

14. Бағдарламада «оқу мақсаттары» төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар

бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.4. кодында «7» - сынып, «2.1» - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, «4» - оқу мақсатының реттік саны.

15. Білім алушылар білуі тиіс:

Бөлімшелер	7 - сынып	8 - сынып	9 - сынып
1.1 Физика - табиғат туралы ғылым	7.1.1.1 физикалық құбылыстарға мысалдар келтіру		
	7.1.1.2 табиғатты зерттеудің әдістерін ажырату		
1.2 Физикалық шамалар	7.1.2.1 физикалық шамаларды олардың SI(Халықаралық бірліктер жүйесі) жүйесіндегі өлшем бірліктерімен сәйкестендіру		
	7.1.2.2 скаляр және векторлық шамаларды ажырату және мысалдар келтіру;		
	7.1.2.3 үлкен және кіші сандарды жазған кезде еселік және үлестік қосымшаларды білу және қолдану: микро (μ), милли (m), санти (c), деци (d), кило (k) және мега (M)		
1.3 Физикалық өлшеулер	7 - сынып	8 - сынып	9 - сынып
	7.1.3.1 дененің ұзындығын, көлемін, температурасын және уақытты өлшеу, өлшеу нәтижелерін аспаптардың қателіктерін есепке ала отырып жазу	8.1.3.1 эксперименттен деректерін жинақтау, талдау және өлшеу және қателіктерін ескеріп жазу	9.1.3.1 алған нәтижені түсіндіру және қорытынды жасау
	7.1.3.2 кішкентай денелердің өлшемін қатарлау әдісі арқылы анықтау	8.1.3.2 тәжірибені жүргізуге әсер ететін факторларды анықтау	9.1.3.2 эксперименттің нәтижесіне әсер ететін факторларды талдау және экспериментті жүргізуді жақсарту жолдарын ұсыну
7.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін	8.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік	9.1.3.3 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу	

	білу және сақтау	ережелерін білу және сақтау	және сақтау
2.1	7 - сынып	8 - сынып	9 - сынып
Кинематика негіздері	7.2.1.1 келесі терминдердің физикалық мағынасын түсіндіру – материялық нүкте, санақ жүйесі, қозғалыстың салыстырмалылығы, траектория, жол, орын ауыстыру		9.2.1.1 материялық нүкте, санақ жүйесі, механикалық қозғалыстың салыстырмалылығы ұғымдарының мағынасын түсіндіру
	7.2.1.2 механикалық қозғалыстың салыстырмалылығына мысалдар келтіру		9.2.1.2 векторларды қосу, азайту, векторды скалярға көбейту
			9.2.1.3 вектордың координаталар остеріне проекцияларын анықтау, векторларды құраушыларға жіктеу
	7.2.1.3 түзу сызықты бірқалыпты қозғалысты және бірқалыпсыз қозғалысты ажырата білу		9.2.1.4 уақытқа тәуелділік графиктерінен орын ауыстыру, жылдамдық, үдеуді анықтау
	7.2.1.4 қозғалыстағы дененің жылдамдығы мен орташа жылдамдығын есептеу		9.2.1.5 түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және үдеу формулаларын есептер шығаруда қолдану
			9.2.1.6 түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі координата мен орын ауыстыру теңдеулерін есептер шығаруда қолдану
			9.2.1.7 теңүдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін эксперименттік жолмен анықтау
	7.2.1.5 s -тің t-ға тәуелділік графигін тұрғызуда координата осьтерінде және кестелерде өлшем бірліктерін дұрыс белгілеу		9.2.1.8 теңүдемелі қозғалыс кезіндегі орын ауыстырудың және жылдамдықтың уақытқа тәуелділік графиктерін тұрғызу және оларды түсіндіру

	7.2.1.6 дененің орын ауыстыруының уақытқа тәуелділік графигінен келесі жағдайларды анықтау: (1) дененің тыныштық күйін, (2) тұрақты жылдамдықпен қозғалысын		9.2.1.9 еркін түсуді сипаттау үшін теңайнымалы қозғалыстың кинематикалық теңдеулерін қолдану
	7.2.1.7 бірқалыпты қозғалған дененің орын ауыстыруының уақытқа тәуелділік графигінен жылдамдығын анықтау		9.2.1.10 теңайнымалы және бірқалыпты қозғалыстың кинематикалық теңдеулерін қолдана отырып, горизонталь лақтырылған дененің қозғалысын сипаттау
			9.2.1.11 горизонталь лақтырылған дененің қозғалыс жылдамдығын анықтау
			9.2.1.12 горизонталь лақтырылған дененің қозғалыс траекториясын сызу
			9.2.1.13 дененің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысын сызықтық және бұрыштық шамалар арқылы сипаттау
			9.2.1.14 сызықтық және бұрыштық жылдамдықты байланыстыратын өрнекті есептер шығаруда қолдану
			9.2.1.15 центрге тартқыш үдеу формуласын есептер шығаруда қолдану
2.2	7 - сынып	8 - сынып	9 - сынып
Динамика негіздері	7.2.2.1 инерция құбылысын түсіндіру және мысалдар келтіру		9.2.2.1 инерция, инерттілік және инерциялық санақ жүйесі ұғымдарының мағынасын түсіндіру
	7.2.2.2 күнделікті өмірден күштердің әрекет етуіне мысалдар келтіру		9.2.2.2 Ньютонның бірінші заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану

7.2.2.3 пластикалық және серпімді деформацияларды ажырату, мысалдар келтіру		9.2.2.3 ауырлық күші, серпімділік күші, және үйкеліс күші табиғатын түсіндіру
7.2.2.4 серпімділік күшінің серіппенің ұзаруына тәуелділік графигінен қатандық коэффициентін анықтау		9.2.2.4 Ньютонның екінші заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану
7.2.2.5 Гук заңының формуласы бойынша серпімділік күшін есептеу		9.2.2.5 Ньютонның үшінші заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану
7.2.2.6 тыныштық, домалау және сырғанау үйкелістерін сипаттау		9.2.2.6 бүкіләлемдік тартылыс заңын тұжырымдау және оны есептер шығаруда қолдану
7.2.2.7 үйкеліс күшінің пайдасы мен зиянына мысалдар келтіру		9.2.2.7 ғарыш аппараттардың орбиталарын салыстыру
7.2.2.8 күштерді берілген масштабта графикалық түрде көрсету		9.2.2.8 тартылыс өрісіндегі дененің қозғалысын сипаттайтын шамаларды анықтау
7.2.2.9 денеге бір түзудің бойымен әрекет ететін күштердің тең әрекетті күшінің модулі мен бағытын анықтау		9.2.2.9 бірінші ғарыштық жылдамдықтың формуласын есептер шығаруда қолдану
7.2.2.10 масса, салмақ және ауырлық күші ұғымдарын ажырату		9.2.2.10 үдеумен қозғалған дененің салмағын анықтау
7.2.2.11 электронды, серіппелі, иінді таразылардың көмегімен дененің массасын өлшеу		9.2.2.11 салмақсыздық күйді түсіндіру
7.2.2.1 әртүрлі пішіндегі қатты дененің немесе сұйықтың көлемін өлшеу үшін өлшеуіш цилиндрді(мензурка) қолдану		

	7.2.2.13 тығыздықтың физикалық мағынасын түсіндіру		
	7.2.2.14 сұйықтар мен қатты денелердің тығыздығын тәжірибе арқылы анықтау		
	7.2.2.15 тығыздықтың формуласын есептер шығаруда қолдану		
2.3 Сақталу заңдары	7.2.3.1 механикалық жұмыс деген физикалық ұғымның мағынасын түсіндіру		9.2.3.1 дене импульсі мен күш импульсін ажырату
	7.2.3.2 механикалық энергияның екі түрін ажырату		9.2.3.2 импульстің сақталу заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану
	7.2.3.3 кинетикалық энергия формуласын есептер шығаруда қолдану		9.2.3.3 табиғаттағы және техникадағы реактивті қозғалысқа мысалдар келтіру
	7.2.3.4 жоғары көтерілген дене үшін потенциалдық энергиясының формуласын қолдану		9.2.3.4 Байқоңыр ғарыш айлағының аймақтық және халықаралық маңыздылығына баға беру
	7.2.3.5 энергияның түрленуіне мысалдар келтіру		9.2.3.5 механикалық жұмысты аналитикалық және графиктік тәсілмен анықтау
	7.2.3.6 механикалық энергияның сақталу заңын есептер шығаруда қолдану		9.2.3.6 жұмыс пен энергияның байланысын түсіндіру
	7.2.3.7 қуат ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру		9.2.3.7 энергияның сақталу заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану
	7.2.3.8 механикалық жұмыс пен қуаттың формулаларын есептер шығаруда қолдану		
2.4 Статика	7 - сынып	8 - сынып	9 - сынып
	7.2.4.1 «Механиканың алтын		

	ережесін» тұжырымдау және қарапайым механизмдердің қолданылуына мысалдар келтіру		
	7.2.4.2 күш моменті ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру		
	7.2.4.3 жазық фигураның массалық центрін тәжірибеде анықтау		
	7.2.4.4 тепе-теңдікте тұрған денелер үшін күш моменттер ережесін тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану		
	7.2.4.5 тәжірибеде индiктің тепе-теңдік шарттарын анықтау		
	7.2.4.6 көлбеу жазықтықтың пайдалы әсер коэффициентін тәжірибеде анықтау		
2.5 Тербелістер мен толқындар	7 - сынып	8 - сынып	9 - сынып
			9.2.5.1 еркін және еріксіз тербелістерге мысалдар келтіру
			9.2.5.2 эксперименттік әдіспен амплитуда, период, жиілікті анықтау
			9.2.5.3 формулаларды қолданып, период, жиілік, циклдік жиілікті анықтау
			9.2.5.4 тербелмелі процесте энергияның сақталу заңын сипаттау
			9.2.5.5 гармоникалық тербелістердің графиктері бойынша координатаның, жылдамдықтың және

		үдеудің теңдеулерін жаза білу
		9.2.5.6 эртүрлі тербелмелі жүйедегі тербелістің пайда болу себептерін түсіндіру
		9.2.5.7 маятниктер тербелісі периодының эртүрлі параметрлерге тәуелділігін зерттеу
		9.2.5.8 математикалық маятник периодының формуласынан еркін түсу үдеуін анықтау
		9.2.5.9 период квадратының маятник ұзындығына тәуелділік графигін тұрғызу және талдау
		9.2.5.10 еріксіз тербеліс амплитудасының мәжбүрлеуші күштің жиілігіне тәуелділігін график бойынша сипаттау
		9.2.5.11 резонанс құбылысын сипаттау
		9.2.5.12 толқын жылдамдығы, жиілігі және толқын ұзындығы формулаларын есеп шығаруда қолдану
		9.2.5.13 көлденең және бойлық толқындарды салыстыру
		9.2.5.14 су бетіндегі толқындардың таралу жылдамдығын эксперимент түрінде анықтау
		9.2.5.15 дыбыстың пайда болу және таралу шарттарын атау
		9.2.5.16 дыбыс сипаттамаларын дыбыс толқындарының жиілігі және амплитудасымен сәйкестендіру

			9.2.5.17 резонанстың пайда болу шарттарын атау және оның қолданылуына мысалдар келтіру
			9.2.5.18 жаңғырықтың пайда болу табиғатын және оны қолдану әдістерін сипаттау
			9.2.5.19 табиғатта және техникада ультрадыбыс пен инфрадыбысты қолдануға мысалдар келтіру
3.1	7 - сынып	8 - сынып	9 - сынып
Молекулалы - кинетикалық теория негіздері	7.3.1.1 заттардың молекулалық құрылысы негізінде, газдардың сұйықтар мен қатты денелердің құрылымын сипаттау	8.3.1.1 Молекулалы-кинетикалық теорияның негізгі қағидаларын дәлелдейтін мысалдар келтіру және тәжірибені сипаттау	
	7.3.1.2 қысымның физикалық мағынасын түсіндіру және өзгерту әдістерін сипаттау	8.3.1.2 температураның мәндерін әр түрлі шкала (Цельсий, Кельвин) бойынша өрнектеу	
	7.3.1.3 есептер шығаруда қатты дененің қысымының формуласын қолдану	8.3.1.3 температураны өлшеуді жылулық ұлғаю негізінде сипаттау	
	7.3.1.4 газ қысымын молекулалық құрылым негізінде түсіндіру	8.3.1.4 молекула-кинетикалық теория негізінде қатты күйден сұйыққа және кері айналуы сипаттау	
	7.3.1.5 сұйықтықтағы гидростатикалық қысымның формуласын шығару және оны есептер шығаруда қолдану	8.3.1.5 молекула-кинетикалық теория негізінде заттың сұйық күйден газ күйіне және кері айналуын сипаттау	
	7.3.1.6 қатынас ыдыстардың қолданылуына мысалдар келтіру		
	7.3.1.7 гидравликалық машиналардың жұмыс істеу принципін сипаттау		

	7.3.1.8 гидравликалық машиналарды қолдану кезіндегі күштен ұтысты есептеу		
	7.3.1.9 атмосфералық қысымның табиғатын түсіндіру және оны өлшеудің әдістерін ұсыну		
	7.3.1.10 манометр мен сорғылардың жұмыс істеу принципін сипаттау		
	7.3.1.11 кері итеруші күшті анықтау және оның сұйыққа батырылған дененің көлеміне тәуелділігін зерттеу		
	7.3.1.12 сұйықтар мен газдардағы кері итеруші күштің табиғатын түсіндіру		
	7.3.1.13 есептер шығару кезінде Архимед заңын қолдану		
	7.3.1.14 дененің сұйықта жүзу шарттарын зерттеу		
3.2	7 - сынып	8 - сынып	9 - сынып
Термодинамика негіздері		8.3.2.1 дененің ішкі энергиясын өзгерту тәсілдерін сипаттау	
		8.3.2.2 жылу берілудің түрлерін салыстыру	
		8.3.2.3 техникада және тұрмыста жылу берілу түрлерінің қолданылуына мысалдар келтіру	
		8.3.2.4 әр түрлі температураға тірі ағзалардың бейімделуі (мысалдар келтіру).	
		8.3.2.5 жылу алмасу процесі кезінде алған немесе берген жылу мөлшерін анықтау	
		8.3.2.6 заттың меншікті жылу	

		сыйымдылығының мағынасын түсіндіру	
		8.3.2.7 отынның жануы кезінде бөлінген жылу мөлшерін анықтау	
		8.3.2.8 жылу құбылыстарындағы энергияның сақталу және айналу заңын зерттеу	
		8.3.2.9 жылулық тепе-теңдік теңдеуін есептер шығаруда қолдану	
		8.3.2.10 балқу/кристалдану кезіндегі жұтылатын/бөлінетін жылу мөлшерінің формуласын есептер шығаруда қолдану	
		8.3.2.11 заттың балқу және қатаю процесі кезіндегі температураның уақытқа тәуелділік графигін талдау	
		8.3.2.12 эксперимент көмегімен мұздың меншікті балқу жылуын анықтау	
		8.3.2.13 булану және конденсациялану кезіндегі температураның уақытқа тәуелділік графигін талдау	
		8.3.2.14 су буының мысалында қанығу күйін сипаттау	
		8.3.2.15 меншікті булану жылуын анықтау	
		8.3.2.16 қайнау температурасының сыртқы қысымға тәуелділігін түсіндіру	
		8.3.2.17 термодинамиканың	

		бірінші заңының мағынасын түсіндіру	
		8.3.2.18 термодинамиканың екінші заңының мағынасын түсіндіру	
		8.3.2.19 жылу қозғалтқышының пайдалы әсер коэффициентін анықтау	
		8.3.2.20 іштен жану қозғалтқышының, бу турбинасының жұмыс істеу принципін түсіну және сипаттау	
		8.3.2.21 жылу қозғалтқыштарын жетілдіру жолдарын ұсыну	
		8.3.2.22 жылу қозғалтқыштарындағы энергияның түрленуін сипаттау	
		8.3.2.23 жылу машиналарының қоршаған ортаның экологиясына әсерін бағалау	
4.1 Электростатика негіздері		8.4.1.1 электр зарядын сипаттау	
		8.4.1.2 үйкеліс арқылы денені электрлендіру және индукция құбылысын түсіндіру	
		8.4.1.3 электрленудің оң және теріс әсерлеріне мысалдар келтіру	
		8.4.1.4 электр зарядының сақталу заңын	

		түсіндіру	
		8.4.1.5 Кулон заңын есептер шығаруда қолдану	
		8.4.1.6 электр өрісі және оның күштік сипаттамасы ұғымдарының физикалық мағынасын түсіндіру	
		8.4.1.7 біртекті электростатикалық өрістегі зарядқа әсер етуші күшті есептеу	
		8.4.1.8 электр өрісін күш сызықтар арқылы графикалық кескіндеу	
		8.4.1.9 потенциалдың физикалық мағынасын түсіндіру	
		8.4.1.10 конденсаторлардың құрылысын және қолданылуын сипаттау	
4.2 Электр тогы		8.4.2.1 электр тогы ұғымын және электр тогының пайда болу шарттарын түсіндіру	
		8.4.2.2 электр схемасын графикалық бейнелеуде электр тізбегі элементтерінің шартты белгілерін қолдану	
		8.4.2.3 кернеудің физикалық мағынасын, оның өлшем бірлігін түсіндіру	
		8.4.2.4 электр тізбегіндегі ток күші мен кернеуді анықтау	

	8.4.2.5 тұрақты температурада металл өткізгіштің вольт-амперлік сипаттамасын графикалық түрде бейнелеу және түсіндіру	
	8.4.2.6 тізбек бөлігі үшін Ом заңын есептер шығаруда қолдану	
	8.4.2.7 кедергінің физикалық мағынасын, оның өлшем бірлігін түсіну	
	8.4.2.8 есеп шығаруғанда өткізгіштің меншікті кедергісін формуласын қолдану	
	8.4.2.9 өткізгіштерді тізбектей жалғаудың заңдылықтарын эксперимент арқылы анықтау	
	8.4.2.10 өткізгіштерді параллель жалғаудың заңдылықтарын эксперимент арқылы анықтау	
	8.4.2.11 өткізгіштерді тізбектей және параллель жалғауда тізбек бөлігі үшін Ом заңын қолданып, электр тізбектеріне есептеулер жүргізу	
	8.4.2.12 жұмыс және қуат формулаларын есептер шығаруда қолдану	
	8.4.2.13 Джоуль-Ленц заңын	

		есептер шығару үшін қолдану	
		8.4.2.14 эксперимент көмегімен электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау	
		8.4.2.15 кВтсағ өлшем бірлігін қолданып, электр энергиясының құнын практикалық есептеулермен алу	
		8.4.2.16 металл өткізгіштердегі электр тогын және оның кедергісінің температураға тәуелділігін сипаттау	
		8.4.2.17 қысқа тұйықталудың пайда болу себептерін және алдын алу амалдарын түсіндіру	
		8.4.2.18 сұйықтардағы электр тогын сипаттау	
4.3 Магнит өрісі		8.4.3.1 магниттердің негізгі қасиеттеріне сипаттама беру және магнит өрісін күш сызықтары арқылы графикалық бейнелеу;	
		8.4.3.2 магнит өрісінің сипаттамаларын түсіндіру;	
		8.4.3.3 тогы бар түзу өткізгіштің және соленоидтің айналасында магнит өрісі сызықтарының бағытын анықтау;	
		8.4.3.4	

		жолақ магнит пен соленоидтың магнит өрістерін салыстыру;	
		8.4.3.5 магнит өрісінің тогы бар өткізгішке әсерін сипаттау	
		8.4.3.6 электрқозғалтқыштың және электр өлшеуіш құралдардың жұмыс істеу принципін түсіндіру	
		8.4.3.7 электромагниттік индукция құбылысын түсіндіру	
		8.4.3.8 Қазақстанда және дүние жүзінде электр энергиясын өндірудің мысалдарын келтіру	
4.4	7 - сынып	8 - сынып	9 - сынып
Электромагниттік толқындар және тербеліс			9.4.4.1 тербелмелі контурдағы еркін электромагниттік тербелістерді сапалы сипаттау
			9.4.4.2 механикалық толқындар мен электромагниттік толқындардың ұқсастығы мен айырмашылығын салыстыру
			9.4.4.3 электромагниттік толқындар шкаласын сипаттау және әртүрлі диапазондағы толқындардың қолданылуына мысалдар келтіру
			9.4.4.4 шыны призма арқылы өткен жарықтың дисперсиясына сапалы сипаттама беру
5.1	7 - сынып	8 - сынып	9 - сынып
Геометриялық оптика заңдары		8.5.1.1 Күннің және Айдың тұтылуын	

	графикалық бейнелеу	
	8.5.1.2 эксперимент арқылы түсу және шағылу бұрыштарының тәуелділігін анықтау	
	8.5.1.3 айналық және шашыранды шағылудың мысалдарын келтіру және түсіндіру	
	8.5.1.4 жазық айнада дененің кескінін алу және оны сипаттау	
	8.5.1.5 дененің кескінін алу үшін сфералық айнада сәуленің жолын салу және алынған кескінді сипаттау	
	8.5.1.6 жазық параллель пластинада сәуленің жолын салу	
	8.5.1.7 жарықтың сыну заңын пайдаланып есептер шығару	
	8.5.1.8 тәжірибеге сүйене отырып толық ішкі шағылу құбылысын түсіндіру	
	8.5.1.9 экспериментте шынының сыну көрсеткішін анықтау	
	8.5.1.10 сыну көрсеткішінің анықталған мәнін кестелік мәндермен салыстыру және эксперимент нәтижесін бағалау	
	8.5.1.11 жұқа линза формуласын есептер шығару үшін	

		қолдану	
		8.5.1.12 линзаның сызықтық ұлғаю формуласын сандық және графиктік есептер шығару үшін қолдану	
		8.5.1.13 жұқа линзада сәуленің жолын салу және кескінге сипаттама беру	
		8.5.1.14 жұқа линзаның фокустық қашықтығын және оптикалық күшін анықтау	
		8.5.1.15 көздің алыстан көргіштігі мен жақыннан көргіштігін түзетуді сипаттау	
		8.5.1.16 қарапайым оптикалық құралдарды (перископ, Обскура камерасы) құрастыру	
6.1 Атом мен атом ядросының құрылысы	7 - сынып	8 - сынып	9 - сынып
			9.6.1.1 сәулелік энергияның температураға тәуелділігін сипаттау
			9.6.1.2 Планк формуласын есептер шығаруда қолдану
			9.6.1.3 фотоэффект құбылысын сипаттау және фотоэффект құбылысының техникада пайдаланылуына мысалдар келтіру
			9.6.1.4 фотоэффект үшін Эйнштейн формуласын есептер шығаруда қолдану
			9.6.1.5

			рентген сәулесін электромагниттік сәулелердің басқа түрлерімен салыстыру
			9.6.1.6 рентген сәулесін қолдануға мысалдар келтіру
			9.6.1.7 α -бөлшегінің шашырауы бойынша Резерфорд тәжірибесін сипаттау
			9.6.1.8 ядролық күштердің қасиеттерін сипаттау
			9.6.1.9 атом ядросының масса ақауын анықтау
			9.6.1.10 атом ядросының байланыс энергиясы формуласын есептер шығаруда қолдану;
			9.6.1.11 ядролық реакцияның теңдеуін шешуде зарядтық және массалық сандардың сақталу заңын қолдану
6.2 Радиоактивтілік			9.6.2.1 α , β және γ – сәулеленудің табиғаты мен қасиеттерін түсіндіру
			9.6.2.2 радиоактивті ыдыраудың ықтималдық сипатын түсіндіру
			9.6.2.3 радиоактивті ыдырау заңын есептер шығаруда қолдану
			9.6.2.4 тізбекті ядролық реакциялардың өту шарттарын сипаттау
			9.6.2.5 ядролық реактордың жұмыс істеу принципін сипаттау
			9.6.2.6 ядролық ыдырау мен ядролық синтезді салыстыру
			9.6.2.7 радиоактивті изотоптарды қолданудың мысалдарын келтіру

			9.6.2.8 радиациядан қорғану әдістерін сипаттау
6.3 Элементар бөлшектер			9.6.2.9 элементар бөлшектерді жіктеу
7.1 Жер және Ғарыш	7 - сынып	8 - сынып	9 - сынып
	7.7.1.1 геоцентрлік және гелиоцентрлік жүйелерді салыстыру		
	7.7.1.2 Күн жүйесінің нысандарын жүйелеу		
	7.7.1.3 жыл мезгілдерінің ендіктерге байланысты ауысуын және күн мен түннің ұзақтығын түсіндіру		
7.2 Астро- физика элементтері	7 - сынып	8 - сынып	9 - сынып
			9.7.2.1 абсолюттік және көрінерлік жұлдыздық шамаларды ажырату
			9.7.2.2 жұлдыздың жарқырауына әсер ететін факторларды атау
			9.7.2.3 аспан сферасының негізгі элементтерін атау
			9.7.2.4 жұлдызды аспанның жылжымалы картасынан жұлдыздардың аспан координатасын анықтау
			9.7.2.5 әртүрлі ендіктегі жұлдыздардың шарықтау айырмашылығын түсіндіру
			9.7.2.6 жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақытты сәйкестендіру
			9.7.2.7 Кеплер заңдарының негізінде аспан денелерінің қозғалысын түсіндіру
			9.7.2.8 Күн жүйесіндегі денелердің

			ара қашықтығы мен өлшемдерін анықтау үшін параллакс әдісін қолдануды түсіндіру
8.1 Физиканың дүниетанымдық мәні			9.8.1.1 адамның дүниетанымдық көзқарасының қалыптасуына физика және астрономияның дамуының әсерін түсіндіру
			9.8.1.2 жаңа технологиялардың қоршаған ортаға әсерінің артықшылығы мен қауіптілігін бағалау

15. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған «Физика» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
7-9-сыныптарына арналған
«Физика» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған
«Физика» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын
жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1) 7 - сынып:

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыптар/ Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары
Білім алушылар:		
1-тоқсан		
Физика – табиғат туралы ғылым	Физика – табиғат туралы ғылым	7.1.1.1 – Физикалық құбылыстарға мысалдар келтіру
	Табиғатты зерттеудің ғылыми әдістері	7.1.1.2 – табиғатты зерттеудің ғылыми әдістерін ажырату
Физикалық шамалар мен өлшеулер	Халықаралық бірліктер жүйесі (SI)	7.1.2.1 – физикалық шамаларды олардың SI- жүйесіндегі өлшем бірліктерімен сәйкестендіру
	Скаляр және векторлық физикалық шамалар	7.1.2.2 – скаляр және векторлық физикалық шамалар ажырату және мысалдар келтіру
	Өлшеулер мен есептеулердің дәлдігі. Үлкен және кіші сандарды ықшамдап жазу . №1 зертханалық жұмыс. «Физикалық шамаларды өлшеу» №2-зертханалық жұмыс. «Кішкентай денелердің өлшемін анықтау»	7.1.2.3 – үлкен және кіші сандарды жазған кезде еселік және үлестік қосымшаларды білу және қолдану: микро (μ), милли (m), санти (c), деци (d), кило (k) және мега (M); 7.1.3.1 – дененің ұзындығын, көлемін, температурасын және уақытты өлшеу, өлшеу нәтижелерін аспаптардың қателіктерін есепке ала отырып жазу; 7.1.3.2 – кішкентай денелердің өлшемін қатарлау әдісі арқылы анықтау; 7.1.3.3 – физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
Механикалық қозғалыс	Механикалық қозғалыс және оның сипаттамасы Санақ жүйесі	7.2.1.1 – келесі терминдердің физикалық мағынасын түсіндіру – материялық нүкте, санақ жүйесі, қозғалыстың салыстырмалылығы, траектория, жол, орын ауыстыру
	Қозғалыстың салыстырмалылығы	7.2.1.2 – механикалық қозғалыстың салыстырмалылығына мысалдар келтіру
	Түзу сызықты бірқалыпты және бірқалыпсыз	7.2.1.3 – түзу сызықты бірқалыпты қозғалыс пен бірқалыпсыз қозғалысты

	қозғалыстар	ажырата білу
	Жылдамдық және орташа жылдамдықты есептеу	7.2.1.4 – қозғалыстағы дененің жылдамдығы мен орташа жылдамдығын есептеу
	Өртүрлі механикалық қозғалыстардың графиктері	7.2.1.5 – s -тің t-ға тәуелділік графигін тұрғызуда координаталар осьтерінде және кестелерде өлшем бірліктерін дұрыс белгілеу; 7.2.1.6 – дененің орын ауыстыруының уақытқа тәуелділік графигінен келесі жағдайларды анықтау: (1) дененің тыныштық күйін, (2) тұрақты жылдамдықпен қозғалысын; 7.2.1.7 – бірқалыпты қозғалған дененің орын ауыстыруының уақытқа тәуелділік графигінен жылдамдығын анықтау
2-тоқсан		
Тығыздық	Масса және денелердің массасын өлшеу	7.2.2.11 – электронды, серіппелі, иінді таразылардың көмегімен дененің массасын өлшеу
	Дұрыс және дұрыс емес пішінді денелердің көлемін өлшеу	7.2.2.12 – әртүрлі пішіндегі қатты дененің немесе сұйықтың көлемін өлшеу үшін өлшеуіш цилиндрді (мензурка) қолдану
	Заттың тығыздығы және тығыздықтың өлшем бірлігі. №3 зертханалық жұмыс. Сұйықтар мен қатты денелердің тығыздығын анықтау	7.2.2.13 – тығыздықтың физикалық мағынасын түсіндіру; 7.2.2.14 – сұйықтар мен қатты денелердің тығыздығын тәжірибе арқылы анықтау; 7.1.3.3 – физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Тығыздықты есептеу	7.2.2.15 – тығыздықтың формуласын есептер шығаруда қолдану
Денелердің өзара әрекеттесуі	Инерция құбылысы	7.2.2.1 – инерция құбылысын түсіндіру және мысалдар келтіру
	Күш	7.2.2.2 – күнделікті өмірден күштердің әрекет етуіне мысалдар келтіру
	Тартылыс құбылысы және ауырлық күші. Салмақ	7.2.2.10 – масса, салмақ және ауырлық күші ұғымдарын ажырату
	№4 зертханалық жұмыс. «Серпімді деформацияларды зерделеу»	7.2.2.4 – серпімділік күшінің серіппенің ұзаруына тәуелділік графигінен қатандық коэффициентін анықтау; 7.1.3.3 – физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Деформация	7.2.2.3 – пластикалық және серпімді деформацияларды ажырату, мысалдар келтіру
	Серпімділік күші, Гук заңы	7.2.2.5 – Гук заңының формуласы бойынша серпімділік күшін есептеу
	Үйкеліс күші. Үйкеліс әрекетін техникада ескеру	7.2.2.6 – тыныштық, домалау және сырғанау үйкелістерін сипаттау; 7.2.2.7 – үйкеліс күшінің пайдасы мен зиянына мысалдар келтіру
	Бір түзу бойымен денеге	7.2.2.8 – күштерді берілген масштабта

	әрекет еткен күштерді қосу	графикалық түрде көрсету; 7.2.2.9 – денеге әсер ететін және бір түзудің бойымен бағытталған күштердің тең әрекетті күшінің модулі мен бағытын анықтау
3-тоқсан		
Қысым	Газдардың сұйықтар және қатты денелердің молекулалық құрылымы	7.3.1.1 – заттардың молекулалық құрылысы негізінде, газдардың сұйықтар мен қатты денелердің құрылымын сипаттау
	Қатты денелердегі қысым	7.3.1.2 – қысымның физикалық мағынасын түсіндіру және өзгерту әдістерін сипаттау; 7.3.1.3 – есептер шығаруда қатты дененің қысымының формуласын қолдану
	Сұйықтар мен газдардағы қысым, Паскаль заңы	7.3.1.4 – газ қысымын молекулалық құрылым негізінде түсіндіру; 7.3.1.5 – сұйықтардағы гидростатикалық қысымның формуласын шығару және оны есептер шығаруда қолдану
	Қатынас ыдыстар	7.3.1.6 – қатынас ыдыстарды қолдануға мысалдар келтіру
	Гидравликалық машиналар	7.3.1.7 – гидравликалық машиналардың жұмыс істеу принципін сипаттау; 7.3.1.8 – гидравликалық машиналарды қолдану кезіндегі күштен ұтысты есептеу
	Атмосфералық қысым. Атмосфералық қысымды өлшеу	7.3.1.9 – атмосфералық қысымның табиғатын түсіндіру және оны өлшеудің әдістерін ұсыну
	Манометрлер. Сорғылар	7.3.1.10 – манометр мен сорғылардың жұмыс істеу принципін сипаттау
	№ 5 зертханалық жұмыс. «Архимед заңын зерделеу»	7.3.1.11 – кері итеруші күшті анықтау және оның сұйыққа батырылған дененің көлеміне тәуелділігін зерттеу; 7.1.3.3 – физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Кері итеруші күш	7.3.1.12 – сұйықтар мен газдардағы кері итеруші күштің табиғатын түсіндіру; 7.3.1.13 – есептер шығаруда Архимед заңын қолдану
№ 6 зертханалық жұмыс. «Дененің сұйықта жүзу шарттарын анықтау»	7.3.1.14 – дененің сұйықта жүзу шарттарын зерттеу; 7.1.3.3 – физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау	
Жұмыс және қуат	Механикалық жұмыс Қуат	7.2.3.1 – механикалық жұмыс ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру; 7.2.3.7 – қуат ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру; 7.2.3.8 – механикалық жұмыс пен қуаттың формулаларын есептер шығаруда қолдану

4-тоқсан		
Энергия	Кинетикалық энергия. Потенциалдық энергия	7.2.3.2 – механикалық энергияның екі түрін ажырату; 7.2.3.3 – кинетикалық энергия формуласын есептер шығаруда қолдану; 7.2.3.4 – жоғары көтерілген дене үшін потенциалдық энергияның формуласын қолдану
	Энергияның сақталуы және айналуы	7.2.3.5 – энергияның түрленуіне мысалдар келтіру; 7.2.3.6 – механикалық энергияның сақталу заңын есептер шығаруда қолдану
Күш моменті	Жай механизмдер	7.2.4.1 – «Механиканың алтын ережесін» тұжырымдау және қарапайым механизмдердің қолданылуына мысалдар келтіру; 7.2.4.2 – күш моменті ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру
	Дененің массалық центрі	7.2.4.3 – жазық фигураның массалық центрін тәжірибеде анықтау
	№7 зертханалық жұмыс. «Иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау»	7.2.4.5 – тәжірибеде иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау; 7.1.3.3 – физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Иіндіктің тепе-теңдік шарты	7.2.4.4 – тепе-теңдікте тұрған денелер үшін күш моменттер ережесін тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану
	Пайдалы әрекет коэффициенті. №8 зертханалық жұмыс. «Көлбеу жазықтықтың пайдалы әрекет коэффициентін анықтау»	7.2.4.6 – көлбеу жазықтықтың пайдалы әрекет коэффициентін тәжірибеде анықтау; 7.1.3.3 – физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
Жер және Ғарыш	Аспан денелері туралы ғылым	7.7.1.1 – геоцентрлік және гелиоцентрлік жүйелерді салыстыру
	Күн жүйесі	7.7.1.2 – Күн жүйесінің нысандарын жүйелеу
	Күнтізбе негіздері (тәулік, ай, жыл)	7.7.1.3 – жыл мезгілдерінің ендіктерге байланысты ауысуы және күн мен түннің ұзақтығын түсіндіру

2) 8 - сынып:

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары
Білім алушылар:		
1-тоқсан		
Жылу құбылыстары	Жылулық қозғалыс, броундық қозғалыс, диффузия	8.3.1.1 – Молекула-кинетикалық теорияның негізгі қағидаларын дәлелдейтін мысалдар келтіру және тәжірибені сипаттау

	Температура, оны өлшеу тәсілдері, температураның шкалалары	8.3.1.3 – Температураны өлшеуді жылулық ұлғаю негізінде сипаттау; 8.3.1.2 – температураны әр түрлі шкала (Цельсий, Кельвин) бойынша өрнектеу
	Ішкі энергия, ішкі энергияны өзгерту тәсілдері	8.3.2.1 – дененің ішкі энергиясын өзгерту тәсілдерін сипаттау;
	Жылуөткізгіштік, конвекция, сәуле шығару	8.3.2.2 – жылу берілудің түрлерін салыстыру
	Табиғаттағы және техникадағы жылу берілу	8.3.2.3 – техникада және тұрмыста жылу беру түрлерінің қолданылуына мысалдар келтіру
	Жылу құбылыстарының тірі ағзалардың өмірлеріндегі ролі	8.3.2.4 – әр түрлі температураларда тірі ағзалардың бейімделуіне мысалдар келтіру
	Жылу мөлшері. Заттың меншікті жылу сыйымдылығы	8.3.2.5 – жылу алмасу процесі кезінде алған немесе берген жылу мөлшерін анықтау; 8.3.2.6 – заттың меншікті жылу сыйымдылығының мағынасын түсіндіру
	Отынның энергиясы Отынның меншікті жану жылуы	8.3.2.7 – отынның жануы кезінде бөлінген жылу мөлшерін анықтау
	№ 1 зертханалық жұмыс. «Температуралары әр түрлі суды араластырғандағы жылу мөлшерлерін салыстыру»	8.3.2.8 – жылу құбылыстарындағы энергияның сақталу және айналу заңын зерттеу; 8.1.3.2 – тәжірибені жүргізуге әсер ететін факторларды анықтау; 8.1.3.3 – физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Жылу үдерістеріндегі энергияның сақталу және айналу заңы	8.3.2.9 – жылулық тепе-теңдік теңдеуін есептер шығаруда қолдану
Заттың агрегаттық күйлері	Қатты денелердің балқуы және қатаюы, балқу температурасы, меншікті балқу жылуы	8.3.1.4 – молекула-кинетикалық теория негізінде қатты күйден сұйыққа және кері айналуы сипаттау; 8.3.2.10 – балқу/кристалдану кезіндегі жұтылатын/бөлінетін жылу мөлшерінің формуласын есептер шығаруға қолдану; 8.3.2.11 – заттың балқу және қатаю үдерісі кезіндегі температураның уақытқа тәуелділік графигін талдау
	№ 2 зертханалық жұмыс. «Мұздың меншікті балқу жылуын анықтау»	8.3.2.12 – эксперимент көмегімен мұздың меншікті балқу жылуын анықтау; 8.1.3.3 – физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Булану және конденсация. Қаныққан және қанықпаған булар	8.3.1.5 – молекула-кинетикалық теория негізінде заттың сұйық күйден газ күйіне және кері айналуын сипаттау; 8.3.2.13 – заттың булану және конденсация үдерісі кезіндегі температураның уақытқа тәуелділік графигін талдау; 8.3.2.14 – су буының мысалы негізінде

		қанығу күйін сипаттау
	Қайнау, меншікті булану жылуы.	8.3.2.15 – меншікті булану жылуын анықтау;
	Қайнау температурасының атмосфералық қысымға байланыстылығын анықтау	8.3.2.16 – қайнау температурасының сыртқы қысымға тәуелділігін түсіндіру
2-тоқсан		
Термодинамика негіздері	Термодинамиканың бірінші заңы, газдың және будың жұмысы	8.3.2.17 – термодинамиканың бірінші заңының мағынасын түсіндіру
	Жылу үдерістерінің қайтымсыздығы, термодинамиканың екінші заңы	8.3.2.18 – термодинамиканың екінші заңының мағынасын түсіндіру
	Жылу қозғалтқыштары	8.3.2.22 – жылу қозғалтқыштарындағы энергияның түрленуін сипаттау; 8.3.2.20 – іштен жану қозғалтқышының, бу турбинасының жұмыс істеу принципін сипаттау
	Жылу қозғалтқыштарының пайдалы әрекет коэффициенті	8.3.2.19 – жылу қозғалтқышының пайдалы әрекет коэффициентін анықтау; 8.3.2.21 – жылу қозғалтқыштарын жетілдіру жолдарын ұсыну
	Жылу машиналарын пайдаланудағы экологиялық мәселелер	8.3.2.23 – жылу машиналарының қоршаған ортаның экологиясына әсерін бағалау
Электростатика негіздері	Денелердің электрленуі, электр заряды, өткізгіштер мен диэлектриктер	8.4.1.1 – электр зарядын сипаттау; 8.4.1.2 – Үйкеліс арқылы денені электрлену және индукция құбылысын түсіндіру; 8.4.1.3 – электрленудің оң және теріс әсеріне мысалдар келтіру
	Электр зарядының сақталу заңы, қозғалмайтын зарядтардың өзара әрекеттесуі, Кулон заңы, элементар электр заряды	8.4.1.4 – электр зарядының сақталу заңын түсіндіру; 8.4.1.5 – Кулон заңын есептер шығаруда қолдану
	Электр өрісі, электр өрісінің кернеулігі	8.4.1.6 – электр өрісі және оның күштік сипаттамасы ұғымдарының физикалық мағынасын түсіндіру; 8.4.1.7 – біртекті электростатикалық өрістегі зарядқа әсер етуші күшті есептеу; 8.4.1.8 – электр өрісін күш сызықтар арқылы кескіндеу
	Электр өрісінің потенциалы және потенциалдар айырымы, конденсатор	8.4.1.9 – потенциалдар айырымының және потенциалдың физикалық мағынасын түсіндіру; 8.4.1.10 – конденсаторлардың құрылысын және қолданылуын сипаттау
3-тоқсан		
Тұрақты	Электр тогы, электр тогы	8.4.2.1 – электр тогы ұғымын және электр

электр тогы	көздері	тогының пайда болу шарттарын түсіндіру
	Электр тізбегі және оның құрамды бөліктері, ток күші, кернеу	8.4.2.2 – электр схемасын графикалық бейнелеуде электр тізбегі элементтерінің шартты белгілерін қолдану; 8.4.2.3 – кернеудің физикалық мағына-сын, оның өлшем бірлігін түсіндіру
	№ 3 зертханалық жұмыс. «Электр тізбегін құрастыру және оның әртүрлі бөліктеріндегі ток күшін өлшеу»	8.4.2.4 – электр тізбегіндегі ток күші мен кернеуді анықтау; 8.1.3.3 – физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	№ 4 зертханалық жұмыс. «Тізбек бөлігі үшін ток күшінің кернеуге тәуелділігін зерттеу»	8.4.2.5 – тұрақты температурада металл өткізгіштің вольт-амперлік сипаттамасын графикалық түрде бейнелеу және түсіндіру; 8.1.3.1 – эксперименттен деректерін жинақтау, талдау және өлшеу және қателіктерін ескеріп жазу
	Тізбек бөлігі үшін Ом заңы	8.4.2.6 – тізбек бөлігі үшін Ом заңын есептер шығаруда қолдану;
	Өткізгіштің электр кедергісі, өткізгіштің меншікті кедергісі, реостат	8.4.2.7 – кедергінің физикалық мағынасын, оның өлшем бірлігін түсіндіру; 8.4.2.8 – есеп шығаруғанда өткізгіштің меншікті кедергісін формуласын қолдану
	№ 5 зертханалық жұмыс. «Өткізгіштерді тізбектей қосуды зерделеу»	8.4.2.9 – өткізгіштерді тізбектей жалғаудың заңдылықтарын эксперимент арқылы алу; 8.1.3.3 – физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	№ 6 зертханалық жұмыс. «Өткізгіштерді параллель қосуды зерделеу»	8.4.2.10 – өткізгіштерді параллель жалғаудың заңдылықтарын эксперимент арқылы анықтау; 8.1.3.3 – физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Өткізгіштерді тізбектей және параллель қосу	8.4.2.11 – өткізгіштерді тізбектей және параллель жалғауда тізбек бөлігі үшін Ом заңын қолданып, электр тізбектеріне есептеулер жүргізу
	Электр тогының жұмысы мен қуаты	8.4.2.12 – жұмыс және қуат формулаларын есептер шығаруда қолдану
	Электр тогының жылулық әсері, Джоуль-Ленц заңы	8.4.2.13 – Джоуль-Ленц заңын есептер шығару үшін қолдану;
	№ 7 зертханалық жұмыс. «Электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау»	8.4.2.14 – эксперимент көмегімен электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау; 8.4.2.15 – кВт*сағ өлшем бірлігін қолданып, электр энергиясының құнын практика жүзінде анықтау; 8.1.3.3 – физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Металдардағы электр кедергісінің температураға тәуелділігі, асқын өткізгіштік	8.4.2.16 – металл өткізгіштердегі электр тогын және оның кедергісінің температураға тәуелділігін сипаттау
	Электрқызырғыш құралдар,	8.4.2.17 – қысқа тұйықталудың пайда болу

	кыздыру шамдары, қысқа тұйықталу, балқымалы сақтандырғыштар	себептерін және алдын алу амалдарын түсіндіру
	Электр тогының химиялық әсері (Фарадейдің заңы)	8.4.2.18 – сұйықтардағы электр тогын сипаттау
Электромагниттік құбылыстар	Тұрақты магниттер, магнит өрісі. № 8 зертханалық жұмыс. «Тұрақты магниттің қасиеттерін оқып-үйрену және магнит өрісінің бейнесін алу»	8.4.3.1 – магниттердің негізгі қасиеттеріне сипаттама беру және магнит өрісін күш сызықтары арқылы бейнелеу; 8.1.3.3 – физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Тоғы бар тұзу өткізгіштің магнит өрісі. Тоғы бар шарғының магнит өрісі	8.4.3.2 – магнит өрісінің сипаттамаларын түсіндіру; 8.4.3.3 – тоғы бар тұзу өткізгіштің және соленоидтің айналасындағы өріс сызықтарының бағытын анықтау
	Электромагниттер және оларды қолдану. № 9 зертханалық жұмыс. «Электромагнитті құрастыру және оның әсерін сынау»	8.4.3.4 – жолақ магнит пен соленоидтың магнит өрістерін салыстыру; 8.1.3.3 – физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
	Магнит өрісінің тоғы бар өткізгішке әрекеті, электроқозғалтқыш, электр өлшеуіш құралдар	8.4.3.5 – магнит өрісінің тоғы бар өткізгішке әсерін сипаттау; 8.4.3.6 – электроқозғалтқыштың және электр өлшеуіш құралдардың жұмыс істеу принципін түсіндіру
	Электромагниттік индукция, генераторлар	8.4.3.7 – электромагниттік индукция құбылысын түсіндіру; 8.4.3.8 – Қазақстанда және дүние жүзінде электр энергиясын өндірудің мысалдарын келтіру
4-тоқсан		
Жарық құбылыстары	Жарықтың тұзу сызықты таралу заңы.	8.5.1.1 – Күннің және Айдың тұтылуын графикалық бейнелеу;
	Жарықтың шағылуы, шағылу заңдары, жазық айналар	8.5.1.2 – эксперимент арқылы түсу және шағылу бұрыштарының тәуелділігін анықтау; 8.5.1.3 – айналық және шашыранды шағылудың мысалдарын келтіру және түсіндіру; 8.5.1.4 – жазық айнада дененің кескінін алу және оны сипаттау
	Сфералық айналар, сфералық айна көмегімен кескін алу	8.5.1.5 – дененің кескінін алу үшін сфералық айнада сәуленің жолын салу және алынған кескінді сипаттау
	Жарықтың сынуы, жарықтың сыну заңы, толық ішкі шағылу	8.5.1.6 – жазық параллель пластинада сәуленің жолын салу; 8.5.1.7 – жарықтың сыну заңын пайдаланып есептер шығару; 8.5.1.8 – тәжірибеге сүйене отырып толық

		ішкі шағылу құбылысын түсіндіру
№ 10 зертханалық жұмыс. «Шынының сыну көрсеткішін анықтау»		8.5.1.9 – экспериментте шынының сыну көрсеткішін анықтау; 8.5.1.10 – сыну көрсеткішінің анықталған мәнін кестелік мәндермен салыстыру және эксперимент нәтижесін бағалау
Линзалар, линзаның оптикалық күші, жұқа линзаның формуласы. Линзаның көмегімен кескін алу		8.5.1.11 – жұқа линза формуласын есептер шығару үшін қолдану; 8.5.1.12 – линзаның сызықтық ұлғаю формуласын сандық және графиктік есептер шығару үшін қолдану; 8.5.1.13 – жұқа линзада сәуленің жолын салу және кескінге сипаттама беру
№ 11 зертханалық жұмыс. «Жұқа линзаның фокустық қашықтығын және оптикалық күшін анықтау»		8.5.1.14 – жұқа линзаның фокустық қашықтығын және оптикалық күшін анықтау; 8.1.3.3 – физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау
Көз - оптикалық жүйе, көздің көру кемшіліктері және оларды түзету әдістері		8.5.1.15 – көздің алыстан көргіштігі мен жақыннан көргіштігін түзетуді сипаттау
Оптикалық аспаптар		8.5.1.16 – қарапайым оптикалық құралдарды (перископ, обскура камерасы) құрастыру

3) 9 – сынып:

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырыптар/ Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары
Білім алушылар:		
1-тоқсан		
Кинематика негіздері	Механикалық қозғалыс	9.2.1.1 – Материялық нүкте, санақ жүйесі, механикалық қозғалыстың салыстырмалылығы ұғымдарының мағынасын түсіндіру
	Векторлар және оларға амалдар қолдану. Вектордың координаталар осьтеріндегі проекциялары	9.2.1.2 – векторларды қосу, азайту, векторды скалярға көбейту; 9.2.1.3 – вектордың координаталар осіне проекциясын анықтау, векторды құраушыларға жіктеу
	Түзусызықты теңайнымалы қозғалыс, үдеу	9.2.1.4 – уақыттан тәуелділік графиктерінен орын ауыстыруды, жылдамдықты, үдеуді анықтау;
	Түзусызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және орын ауыстыру	9.2.1.5 – түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және үдеу формулаларын есептер шығаруда қолдану; 9.2.1.6 – түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі координата мен орын ауыстыру теңдеулерін есептер шығаруда қолдану
	№ 1 зертханалық жұмыс.	9.2.1.7 – теңүдемелі қозғалыс кезіндегі

	«Теңүдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін анықтау»	дененің үдеуін эксперименттік жолмен анықтау; 9.1.3.2 – эксперименттің нәтижесіне әсер ететін факторларды талдау және экспериментті жүргізуді жақсарту жолдарын ұсыну; 9.2.1.8 – теңүдемелі қозғалыс кезіндегі орын ауыстырудың және жылдамдықтың уақытқа тәуелділік графиктерін тұрғызу және оларды түсіндіру
	Дененің еркін түсуі, еркін түсу үдеуі	9.2.1.9 – еркін түсуді сипаттау үшін теңайнымалы қозғалыстың кинематикалық теңдеулерін қолдану
	№ 2 зертханалық жұмыс. «Горизонталь лақтырылған дененің қозғалысын зерделеу»	9.2.1.10 – теңайнымалы және бірқалыпты қозғалыстың кинематикалық теңдеулерін қолдана отырып, горизонталь лақтырылған дененің қозғалысын сипаттау; 9.2.1.11 – горизонталь лақтырылған дененің қозғалыс жылдамдығын анықтау ; 9.2.1.12– горизонталь лақтырылған дененің қозғалыс траекториясын сызу
	Қисықсызықты қозғалыс; материялық нүктенің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысы Сызықтық және бұрыштық жылдамдықтар	9.2.1.13 – дененің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысын сызықтық және бұрыштық шамалар арқылы сипаттау; 9.2.1.14 – сызықтық және бұрыштық жылдамдықты байланыстыратын өрнекті есептер шығаруда қолдану
	Центрге тартқыш үдеу	9.2.1.15 – центрге тартқыш үдеу формуласын есептер шығаруда қолдану
Астрономия негіздері	Жұлдызды аспан	9.7.2.1 – абсолюттік және көрінерлік жұлдыздық шамаларды ажырату; 9.7.2.2 – жұлдыздың жарқырауына әсер ететін факторларды атау
	Аспан сферасы, аспан координаталарының жүйесі	9.7.2.3 – аспан сферасының негізгі элементтерін атау; 9.7.2.4 – жұлдызды аспанның жылжымалы картасынан жұлдыздардың аспан координатасын анықтау
	Әртүрлі географиялық ендіктегі аспан шырақтарының көрінерлік қозғалысы, жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақыт	9.7.2.5 – әртүрлі ендіктегі жұлдыздардың шарықтау айырмашылығын түсіндіру; 9.7.2.6 – жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақытты сәйкестендіру
	Күн жүйесіндегі ғаламшарлардың қозғалыс заңдары	9.7.2.7 – Кеплер заңдарының негізінде аспан денелерінің қозғалысын түсіндіру
	Күн жүйесі денесіне дейінгі ара қашықтықты параллакс әдісімен анықтау	9.7.2.8 – Күн жүйесіндегі денелердің ара қашықтығын немесе өлшемдерін анықтау үшін параллакс әдісін қолдануды түсіндіру
2-тоқсан		
Динамика	Ньютонның бірінші заңы,	9.2.2.1 – инерция, инерттілік және

негіздері	инерциялық санақ жүйелері	инерциялық санақ жүйесі ұғымдарының мағынасын түсіндіру; 9.2.2.2– Ньютонның бірінші заңын тұжырымдау және оны есептер шығаруда қолдану
	Механикадағы күштер	9.2.2.3 – ауырлық күші, серпімділік күші, және үйкеліс күші табиғатын түсіндіру
	Ньютонның екінші заңы, масса	9.2.2.2 – Ньютонның екінші заңын тұжырымдау және оны есептер шығаруда қолдану
	Ньютонның үшінші заңы	9.2.2.5 – Ньютонның үшінші заңын тұжырымдау және оны есептер шығаруда қолдану
	Бүкіләлемдік тартылыс заңы	9.2.2.6 – Бүкіләлемдік тартылыс заңын тұжырымдау және оны есептер шығаруда қолдану
	Дененің салмағы, салмақсыздық	9.2.2.10 – үдеумен қозғалған дененің салмағын анықтау; 9.2.2.11 – салмақсыздық күйді түсіндіру
	Денелердің ауырлық күшінің әрекетінен қозғалуы. Жердің жасанды серіктерінің қозғалысы	9.2.2.9 – бірінші ғарыштық жылдамдықтың формуласын есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.7 – ғарыш аппараттардың орбиталарын салыстыру; 9.2.2.8 – тартылыс өрісіндегі дененің қозғалысын сипаттайтын шамаларды анықтау
3-тоқсан		
Сақталу заңдары	Дене импульсі және күш импульсі	9.2.3.1 – дене импульсі мен күш импульсін ажырату
	Импульстің сақталу заңы. Реактивті қозғалыс	9.2.3.2 – импульстің сақталу заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 9.2.3.3 – табиғаттағы және техникадағы реактивті қозғалысқа мысалдар келтіру; 9.2.3.4 – Байқоңыр ғарыш айлағының аймақтық және халықаралық маңыздылығына баға беру
	Механикалық жұмыс және энергия	9.2.3.5 – механикалық жұмысты аналитикалық және графиктік тәсілдермен анықтау; 9.2.3.6 – жұмыс пен энергияның байланысын түсіндіру
	Энергияның сақталу және айналу заңы	9.2.3.7 – энергияның сақталу заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану
Тербелістер және толқындар	Тербелмелі қозғалыс	9.2.5.1 – еркін және еріксіз тербелістерге мысалдар келтіру; 9.2.5.2 – эксперименттік әдіспен амплитуда, период, жиілікті анықтау; 9.2.5.3 – формулаларды қолданып, период, жиілік, циклдік жиілікті анықтау

Тербелістер кезіндегі энергияның түрленуі. Тербелмелі қозғалыстың теңдеуі	9.2.5.4 – тербелмелі процесте энергияның сақталу заңын сипаттау; 9.2.5.5 – гармониялық тербелістердің графиктері бойынша координатаның, жылдамдықтың және үдеудің теңдеулерін жаза білу
Математикалық және серіппелі маятниктердің тербелістері	9.2.5.6 – әртүрлі тербелмелі жүйедегі тербелістің пайда болу себептерін түсіндіру; 9.2.5.7 – маятниктер тербелісі периодының әртүрлі параметрлерге тәуелділігін зерттеу
№ 3 зертханалық жұмыс. «Математикалық маятниктің көмегімен еркін түсу үдеуін анықтау»	9.2.5.8 – математикалық маятник периодының формуласынан еркін түсу үдеуін анықтау; 9.2.5.9 – период квадратының маятник ұзындығына тәуелділік графигін тұрғызу және талдау; 9.1.3.1 – алған нәтижені түсіндіру және қорытынды жасау
Еркін және еріксіз тербелістер, резонанс	9.2.5.10 – еріксіз тербеліс амплитудасының мәжбүрлеуші күштің жиілігіне тәуелділігін график бойынша сипаттау; 9.2.5.11 – резонанс құбылысын сипаттау
Еркін электромагниттік тербелістер	9.4.4.1 – тербелмелі контурдағы еркін электромагниттік тербелістерді сапалық түрде сипаттау
Толқындық қозғалыс	9.2.5.12 – толқын жылдамдығы, жиілігі және толқын ұзындығы формулаларын есеп шығаруда қолдану; 9.2.5.13 – көлденең және бойлық толқындарды салыстыру
№4 зертханалық жұмыс. «Беттік толқындардың таралу жылдамдығын анықтау»	9.2.5.14 – су бетіндегі толқындардың таралу жылдамдығын эксперимент түрінде анықтау
Дыбыс, дыбыстың сипаттамалары, акустикалық резонанс, жаңғырық	9.2.5.15 – дыбыстың пайда болу және таралу шарттарын атау; 9.2.5.16 – дыбыс сипаттамаларын дыбыс толқындарының жиілігі және амплитудасымен сәйкестендіру; 9.2.5.17 – резонанстың пайда болу шарттарын атау және оның қолданылуына мысалдар келтіру; 9.2.5.18 – жаңғырықтың пайда болу табиғатын және оны қолдану әдістерін сипаттау; 9.2.5.19 – табиғатта және техникада ультрадыбыс пен инфрадыбыстықолдануға мысалдар келтіру
Электромагниттік толқындар Электромагниттік толқындар шкаласы	9.4.4.2 – механикалық толқындар мен электромагниттік толқындардың ұқсастығы мен айырмашылығын салыстыру; 9.4.4.3 – электромагниттік толқындар

		шкаласын сипаттау және әртүрлі диапазондағы толқындардың қолданылуына мысалдар келтіру; 9.4.4.4 – шыны призма арқылы өткен жарықтың дисперсиясына сапалы сипаттама беру
4-тоқсан		
Атом құрылысы. Атомдық құбылыстар	Жылулық сәуле шығару	9.6.1.1 – жылулық сәуле шығару энергиясының температураға тәуелділігін сипаттау
	Жарық кванттары туралы Планк гипотезасы	9.6.1.2 – Планк формуласын есептер шығаруда қолдану
	Фотоэффект құбылысы	9.6.1.3 – фотоэффект құбылысын сипаттау және фотоэффект құбылысының техникада пайдаланылуына мысалдар келтіру; 9.6.1.4 – фотоэффект үшін Эйнштейн формуласын есептер шығаруда қолдану;
	Рентген сәулелері	9.6.1.5 – рентген сәулесін электромагниттік сәулелердің басқа түрлерімен салыстыру; 9.6.1.6 – рентген сәулесін қолдануға мысалдар келтіру
	Радиоактивтілік. Радиоактивті сәулеленудің табиғаты	9.6.2.1 – α , β және γ – сәулеленудің табиғаты мен қасиеттерін түсіндіру
	Резерфорд тәжірибесі, атомның құрамы	9.6.1.7 – α -бөлшегінің шашырауы бойынша Резерфорд тәжірибесін сипаттау
Атом ядросы	Ядролық өзара әрекеттесу, ядролық күштер. Массалар ақауы, атом ядросының байланыс энергиясы	9.6.1.8 – ядролық күштердің қасиеттерін сипаттау; 9.6.1.9 – атом ядросының масса ақауын анықтау; 9.6.1.10 – атом ядросының байланыс энергиясы формуласын есептер шығаруда қолдану
	Ядролық реакциялар. Радиоактивті ыдырау заңы	9.6.1.11 – ядролық реакцияның теңдеуін шешуде зарядтық және массалық сандардың сақталу заңын қолдану; 9.6.2.2 – радиоактивті ыдыраудың ықтималдық сипатын түсіндіру; 9.6.2.3 – радиоактивті ыдырау заңын есеп шығаруда қолдану
	Ауыр ядролардың бөлінуі, тізбекті ядролық реакция. Ядролық реакторлар	9.6.2.4 – тізбекті ядролық реакциялардың өту шарттарын сипаттау; 9.6.2.5 – ядролық реактордың жұмыс істеу принципін сипаттау
	Термоядролық реакциялар. Радиоизотоптар, радиациядан қорғану	9.6.2.6 – ядролық ыдырау мен ядролық синтезді салыстыру; 9.6.2.7 – радиоактивті изотоптарды қолданудың мысалдарын келтіру; 9.6.2.8 – радиациядан қорғану әдістерін сипаттау
	Элементар бөлшектер	9.6.3 – элементар бөлшектерді жіктеу

Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі	Физика және астрономияның дүниетанымдық маңызы	9.8.1.1 – адамның дүниетанымдық көзқарасының қалыптасуына физика және астрономияның дамуының ықпалын түсіндіру;
	Экологиялық мәдениет	9.8.1.3 – жаңа технологиялардың қоршаған ортаға ықпалының артықшылығы мен қауіптілігін бағалау;

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «13» қараша
№ 668 бұйрығына 12-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 203-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған
«Химия» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы**

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы №1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. «Химия» оқу пәні оқушыларға заттардың әртүрлілігі мен олардың өзгерістерінің маңыздылығын түсінуге көмектеседі.

3. «Химия» пәнін оқытудың мақсаттары:

1) оқушыларға заттар мен олардың айналымы, заттар қасиеттерінің олардың құрамы мен құрылысына тәуелділігін түсіндіретін заңдар мен теориялар туралы білім жүйесін ұсыну;

2) оқушыларға химиялық үдерістердің мағынасын, негізгі заңдар мен заңдылықтарды түсініп, оларды шынайы өмірде қауіпсіз қолдана алуға, ақпаратты сыни бағалауға және шешім қабылдауға мүмкіндік беру.

4. Химияны меңгергеннен кейін білім алушылар:

1) атомдар мен заттар молекулаларының құрылысын, химиялық үдеріс барысында олардың қасиеттерінің өзгерісін;

2) химиялық реакциялар кезінде заттың жалпы массасы мен энергиясының сақталуын;

3) химиялық реакцияның жылдамдығының химиялық процесс шартының ауысуына байланысты өзгеруін;

4) техникалық қауіпсіздік ережесін сақтап, қоршаған ортаға қауіпсіз химиялық айналымдарды жүргізуге болатындығын;

5) ғылыми әдістер мен эксперименттерді жоспарлауға;

6) шығармашылық әдіс-тәсілдер арқылы химиялық ақпаратты пайдаланып, өмір сапасын жақсартуға болатындығын түсінуге мүмкіндік береді.

2-тарау. «Химия» пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

5. «Химия» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 7 сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;
- 2) 8 сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 3) 9 сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды

6. Оқу пәнінің мазмұны бес бөлімді қамтиды:

- 1) Заттардың бөлшектері;
- 2) Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары;
- 3) Химиядағы энергетика;
- 4) Химия және қоршаған орта;
- 5) Химия және өмір.

7. Оқу пәнінің мазмұны оқытудың бөлімдері арқылы ұйымдастырылған.

Бөлімдер білім, түсінік және дағдыларды қамтитын күтілетін нәтижелер түріндегі оқу мақсаттарынан тұратын бөлімшелерге бөлінген. Әр бөлімшеде көрсетілген оқу мақсаттары, мұғалімге оқушыларды дамыту бойынша жұмысты жүйелі жоспарлауға, сонымен қатар олардың жетістіктерін бағалауға, оқытудың келесі кезеңдері туралы ақпарат беруге мүмкіндік береді.

8. «Заттардың бөлшектері» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) атомдар, иондар және молекулар;
- 2) атом құрамы мен құрылысы
- 3) атомда электрондардың қозғалысы мен таралуы. Атомдардан иондардың құрылуы;
- 4) химиялық байланыстардың түрлері.

9. «Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) периодтық заң мен химиялық элементтердің периодтық жүйесі;
- 2) химиялық реакциялардың жіктелуі;
- 3) зат массасының сақталу заңы;
- 4) металдардың электрохимиялық кернеу қатары.

10. «Химиядағы энергетика» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар;
- 2) химиялық реакциялардың жылдамдығы;
- 3) химиялық тепе-теңдік;
- 4) қышқылдар мен негіздер теориясы.

11. «Химия және қоршаған орта» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) заттардың жіктелуі;
- 2) жер химиясы;
- 3) көміртек химиясы мен оның қосылыстары.

12. «Химия және өмір» бөлімі «Биохимия» бөлімшеден тұрады.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

13. Бағдарламада оқу мақсаттары төрт саннан тұратын кодтық белгімен

белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан сөйлеу әрекеттерінің ретін, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 9.2.1.2 кодында: «9» – сынып, «2.1.» - дағдылар; «2» - оқу мақсатының реттік нөмірі:

1) заттардың бөлшектері:

Білім алушылар білуі тиіс:			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1.1 Атомдар, иондар және молекулалар	<p>7.1.1.1 «Химия» ғылымының негізін оқытатынын білу;</p> <p>7.1.1.2 химиялық лабораторияда және кабинетте жұмыс жүргізу кезіндегі қауіпсіздік техникасының ережелерін білу және түсіну;</p> <p>7.1.1.3 физикалық және химиялық құбылыстарды ажырата алу;</p> <p>7.1.1.4 заттардың әртүрлі агрегаттық күйлерін білу және бөлшектер теориясы тұрғысынан қатты, сұйық, газ тәріздес заттардың құрылымын түсіндіре алу;</p> <p>7.1.1.5 жылу энергиясы бөлшектер қозғалысын өзгертетіндігін білу және жылу мөлшері мен температура арасындағы айырмашылықты түсіну;</p> <p>7.1.1.6 салқындау процесін зерделеу, салқындау қисығын салу және оны талдау, бөлшектер теориясын пайдалана отырып, өз бақылауларын түсіндіру;</p> <p>7.1.1.7 қайнау процесін зерделеу, қыздыру қисығын салу және оны талдау, бөлшектер теориясын пайдалана отырып, өз бақылауларын түсіндіру;</p> <p>7.1.1.8 бөлшектер тұрғысынан булану мен қайнау</p>	<p>8.1.1.1 химияда заттардың тең массасына қарағанда, «атомдардың тең санына» қол жеткізу маңызды екенін түсіну;</p> <p>8.1.1.2 «өлшеу арқылы есептеу» принципін түсіну;</p> <p>8.1.1.3 зат мөлшерінің өлшем бірлігі – моль екендігін білу;</p> <p>8.1.1.4 формула бойынша массаны, зат мөлшерін және құрлымдық бөлшектер санын есептеу</p>	

	процестері арасындағы айырмашылықты түсіну		
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1.2 Атом құрамы мен құрылысы	<p>7.1.2.1 атом - заттың ең кіші бөлшегі екендігін түсіну;</p> <p>7.1.2.2 молекула – заттың құрамы мен қасиетін сақтайтын ең кіші бөлшегі екендігін түсіну;</p> <p>7.1.2.3 атомдар мен молекулалардың айырмашылығын білу;</p> <p>7.1.2.4 әрбір элементтің химиялық таңбамен белгіленетіндігін және белгілі атом түрі екенін білу;</p> <p>7.1.2.5 элементтерді металдар мен бейметалдарға жіктеу;</p> <p>7.1.2.6 заттарды құрамына қарай жай және күрделіге жіктеу;</p> <p>7.1.2.7 протон, электрон, нейтронды атомдағы орналасу тәртібі, салыстырмалы массасы және заряды бойынша салыстыру;</p> <p>7.1.2.8 алғашқы 20 элементтің атом құрылысы (р, n, e) мен атом ядросының құрамын білу;</p> <p>7.1.2.9 периодтық кестені қолданып протондар, нуклондар санын анықтау;</p> <p>7.1.2.10 «изотоп» түсінігін білу;</p> <p>7.1.2.11 элементке атауы және оның атомы құрамындағы элементар бөлшектер саны бойынша толық сипаттама беру;</p> <p>7.1.2.12 жер бетіндегі</p>		

	<p>элементтердің басым бөлігі планеталардың қалыптасу кезінде пайда болған изотоптар қоспасы түрінде кездесетіндігін түсіну; 7.1.2.13 табиғи изотоптары бар химиялық элементтердің атомдық массалары бөлшек сан болатындығын түсіну; 7.1.2.14 химиялық элементтердің салыстырмалы атомдық массасы Периодтық жүйесінен анықталатынын түсіну; 7.1.2.15 элементтердің қосылыстар құрамында әрқашан 1:1 қатынасында кездесе бермейтіндігін түсіну; 7.1.2.16 элементтердің атаулары мен олардың қосылыстардағы атомдық қатынастарын қолдана отырып, бинарлы химиялық қосылыстардың формулаларын дұрыс жаза білу; 7.1.2.17 формуласы бойынша қосылыстың салыстырмалы массасын есептеу</p>		
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
<p>1.3 Атомда электрондардың қозғалысы мен таралуы. Атомдардан иондардың құрылуы</p>		<p>8.1.3.1 бірінші 20 элементтің электрондар санын анықтау; 8.1.3.2 электрондардың қабаттарда орналасуының схемасын салу; 8.1.3.3 электрондар атомда ядродан арақашықтықтары артып келе жатқан орбитальдарда біртіндеп орналасатындығын түсіну; 8.1.3.4 әрбір электрондық қабат</p>	<p>9.1.3.1 алғашқы 36 элементтің электрондық және электронды-графикалық формулаларын жазу;</p>

		<p>белгілі электрон сиймдылығына ие екендігін түсіну;</p> <p>8.1.3.5 элементтердің период және топ бойынша қасиеттерінің өзгеру сипатын анықтау;</p> <p>8.1.3.6 элемент атомы сыртқы электрон қабатын аяқтау үшін электрондарды қоса немесе бере алатындығын және осының нәтижесінде ион түзілетінін түсіну</p> <p>8.1.3.7 «нольдік қосынды» әдісімен қосылыстардың формулаларын құрастыру</p>	
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1.4 Химиялық байланыстардың түрлері		<p>8.1.4.1 сыртқы электрон қабатының «аяқталуы» атомның тұрақтылығына әкелетіндігін түсіну;</p> <p>8.1.4.2 атомның сыртқы электрон қабатының аяқталатындығын түсіндіру;</p> <p>8.1.4.3 атомдар мен иондардың электрондарды қосып алуының немесе беріп жіберуінің нәтижесін түсіну;</p> <p>8.1.4.4 иондық байланыс үшін "нүктелер мен айқыштар" диаграммасын салу;</p> <p>8.1.4.5 иондық байланыстың түзілу механизмін түсіну және иондық қосылыстардың қасиеттерін болжау;</p> <p>8.1.4.6 ковалентті поллюсті және поллюссіз байланыстарының түзілу механизмін электртерістілік және</p>	<p>9.1.4.1 аяқталған сыртқы электрондық қабаттың атом тұрақтылығына әкелетінін білу;</p> <p>9.1.4.2 металдық байланыс, металдық кристалдық тордың анықтамасын білу;</p> <p>9.1.4.3 кристалдық тор мен байланыс түрі бойынша металдардың физикалық қасиеттерін болжау;</p> <p>9.1.4.4 галоген молекулаларының электрондық формулаларын құру және кристалдық торлары мен байланыс типтерін анықтау;</p> <p>9.1.4.5 периодтық жүйедегі орнына сәйкес азот молекуласының электрондық формуласын жазу, кристалдық торы мен</p>

		валенттілік ұғымына сүйене отырып түсіну; 8.1.4.7 ковалентті байланыс үшін «нүктелер мен айқыштар» диаграммасын салу; 8.1.3.8 затардың қасиеттері кристалдық торлар типіне тәуелді екендігін түсіну	байланыс типін анықтау және инерттілігін молекула құрылысы негізінде түсіндіру; 9.1.4.6 аммиактың молекулалық, электрондық және құрылымдық формулаларын жазу; 9.1.4.7 азот қышқылының молекулалық, құрылымдық формулаларын жазу, химиялық байланыс түрлерін анықтау; 9.1.4.8 кремнийдің әр түрлі макромолекулалы құрылымды қосылыстар түзетінін түсіну; 9.1.4.9 кремний, оның диоксиді мен карбидіндегі байланыс және кристалдық тор түрін білу
--	--	---	---

2) химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары:

Білім алушылар білуі тиіс:			
2.1	7-сынып	8-сынып	9-сынып
Периодтық заң мен химиялық элементтердің периодтық жүйесі	7.2.1.1 Доберей-нер, Ньюлендс, Д.И.Менделеевтің еңбектерінің мысалында элементтердің жіктелуін білу және салыстыру; 7.2.1.2 Периодтық кестенің құрылу принципін атом нөмірінің өсуі деп түсіну; 7.2.1.3 заманауи Периодтық кестенің және Д.И. Менделеев кестесінің құрылысын білу және сипаттау; 7.2.1.4 химиялық қасиеттері ұқсас элементтердің бір		9.2.1.1 периодтық жүйенің құрылымын: периодтар, топтар, блоктарды сипаттау; 9.2.1.2 реттік нөмір, топ нөмірі, период нөмірінің физикалық мәнін білу; 9.2.1.3 валенттік электрондар санының элементтің периодтық жүйедегі орнына тәуелділігін түсіндіру; 9.2.1.4 бір топтағы элементтердің сыртқы

	<p>топқа жататын-дығын дәлелдеу; 7.2.1.5 табиғи ұяластар ұғымын білу және сілтілік металдар, галогендер, инертті элемент-тердің ұялас-тарына мысалдар келтіру;</p>		<p>электрондық деңгейінде электрондар санының бірдей болатындығын түсіну; 9.2.1.5 топтар мен периодтарда элементтер қасиеттердің өзгеру заңдылығын түсіндіру; 9.2.1.6 периодтық жүйедегі орны бойынша элементті сипаттау; 9.2.1.7 периодтық жүйедегі орны, электрондық құрылымы мен байланыс түріне қарай элементтің табиғатын анықтау; 9.2.1.8 металдар, бейметалдар, амфотерлі элементтердің физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу; 9.2.1.9 металдарға тән физикалық және химиялық қасиеттерді сипаттау және металл атомдарының тек тотықсыздандырғыш қасиет көрсететінін түсіндіру; 9.2.1.10 құйма ұғымын білу; 9.2.1.11 ежелден белгілі қалайы мен мыстың қоспасы - қоланы білу; 9.2.1.12 темір құймалары: шойын мен болатты, сонымен қатар олардың құрамындағы көміртегінің пайыздық үлесін білу; 9.2.1.13</p>
--	--	--	---

			<p>белгілі құймалардың артықшылығы жөнінде қорытынды жасау;</p> <p>9.2.1.14 Қазақстандағы металдардың таралуы мен өндірісін білу;</p> <p>9.2.1.15 сілтілік металдардың жалпы сипаттамаларын және оларды сақтау мен қауіпсіз жұмыс істеу ережелерін білу;</p> <p>9.2.1.16 1-топ металдарының химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін оттегімен, хлормен, күкіртпен, сумен құрастыра білу;</p> <p>9.2.1.17 сілтілік металдардың оксидтері мен гидроксидтері негіздік қасиет көрсететінін білу;</p> <p>9.2.1.18 сілтілік-жер металдардың жалпы сипаттамаларын және оларды сақтау мен қауіпсіз жұмыс істеу ережелерін білу;</p> <p>9.2.1.19 2-топ металдарының химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін оттегімен, хлормен, күкіртпен, қышқыл ерітінділерімен, сумен құрастыру;</p> <p>9.2.1.20 сілтілік-жер металдардың оксидтері мен гидроксидтері негіздік қасиет көрсететінін түсіндіру;</p> <p>9.2.1.21 алюминийдің физикалық қасиеттерін сипаттау;</p>
--	--	--	---

			<p>9.2.1.22 алюминийдің тұрмыстағы қолданылуын енжарлығымен түсіндіру;</p> <p>9.2.1.23 алюминийдің химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін оттектен, хлормен, күкіртпен, сумен, қышқыл және сілті ерітінділерімен құрастыру;</p> <p>9.2.1.24 алюминий гидроксидінің амфотерлі қасиеттерін зерттеу;</p> <p>9.2.1.25 1, 2-топ металдары сілті ерітіндісімен әрекеттеспейтіні, ал алюминийдің әрекеттесетіні жөнінде қорытынды жасау;</p> <p>9.2.1.26 1, 2- топ металдарының оксидтері мен гидроксидтері негіздік қасиет, ал алюминий және оның оксиді мен гидроксиді амфотерлі қасиет көрсететіні жөнінде қорытынды жасау;</p> <p>9.2.1.27 1, 2, 13-топ металдары мен олардың қосылыстарына экспериментті жоспарлау және реакцияларды іс жүзінде жүзеге асыру;</p> <p>9.2.1.28 галогендер қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын білу;</p> <p>9.2.1.29 хлор, бром, иод оксидтері мен гидроксидтеріне</p>
--	--	--	--

		<p>қышқылдық қасиеттер тән, ал фтордың оксид және гидроксид түзбейтінін білу;</p> <p>9.2.1.30 хлордың химиялық қасиеттерін натрий, темір, сутек және галогенидтермен әрекеттесу мысалында білу;</p> <p>9.2.1.31 хлорсутек қышқылы ерітіндісінің химиялық қасиеттерін зерттеу;</p> <p>9.2.1.32 галогенид-ионды тәжірибелік жолмен анықтау;</p> <p>9.2.1.33 16-топ элементтерінің жалпы сипаттамасын білу;</p> <p>9.2.1.34 күкірттің аллотропиялық түр өзгерістерінің физикалық қасиеттерін салыстыру;</p> <p>9.2.1.35 күкірттің химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін құру;</p> <p>9.2.1.36 күкірттің (IV) және (VI) оксидтерінің физикалық және химиялық қасиеттерін салыстыру және күкірт (IV) оксидінің физиологиялық әсерін түсіну;</p> <p>9.2.1.37 күкіртсутектің табиғатта таралуын, лабораторияда алу жолын, физиологиялық әсерін және сапалық реакциясын білу;</p> <p>9.2.1.38 күкірт қышқылы</p>
--	--	--

		<p>ерітіндісі мен оның тұздарының физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу;</p> <p>9.2.1.39 концентрлі күкірт қышқылының сумен, мыспен әрекеттесуі және органикалық заттардың көмірлену реакцияларының белгілерін сипаттау, реакция теңдеулерін құрастыру;</p> <p>9.2.1.40 азоттың оттегімен, сутекпен, металдармен әрекеттесу реакция теңдеулерін құрастыру және реакциялардың жүру жағдайларын көрсету;</p> <p>9.2.1.41 аммиактың физикалық қасиетін білу және химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін құрастыру;</p> <p>9.2.1.42 аммиакты өнеркәсіпте, лабораторияда алу жолдарын білу және оны реакция теңдеулерімен дәлелдеу;</p> <p>9.2.1.43 аммиакты аммоний тұзы мен сілтінің әрекеттесу реакциясы арқылы алу;</p> <p>9.2.1.44 аммиак пен оның сулы ерітіндісінің қасиеттерін зерттеу;</p> <p>9.2.1.45 азоттан азот қышқылын алуды көрсететін реакция теңдеулерін құру;</p> <p>9.2.1.46 азот қышқылының басқа</p>
--	--	--

			<p>қышқылдармен ортақ қасиеттерін зерттеу; 9.2.1.47 сұйылтылған және концентрлі азот қышқылының мыспен әрекеттесуінің ерекшелігін біледі және реакция теңдеулерін электрондық баланс әдісімен теңестіру; 9.2.1.48 нитраттардың термиялық айрылуын білу және реакция теңдеулерін құру; 9.2.1.49 нитрат-ионға сапалық реакцияны білу және реакция теңдеулерін құру; 9.2.1.50 фосфорды периодтық жүйедегі орны бойынша сипаттау; 9.2.1.51 фосфордың аллотропиялық модификацияларын салыстыру; 9.2.1.52 фосфордың жану реакциясын білу және оның оксидінің қышқылдық қасиетін дәлеледеу; 9.2.1.53 фосфат-ионның сапалық реакциясын білу және реакция теңдеулерін құру; 9.2.1.54 14-топ элементтерінің жалпы сиптамасын білу; 9.2.1.55 кремнийдің қолданылу аймақтарын және оның жартылай өткізгіш ретінде қолданылуын білу; 9.2.1.56 кремний мен оның</p>
--	--	--	---

			қосылыстарының негізгі химиялық қасиеттерін білу және реакция теңдеулерін құру; 9.2.1.57 силикат-ионға сапалық реакцияны білу және қолдану
2.2	7-сынып	8-сынып	9-сынып
Химиялық реакциялардың жіктелуі	<p>7.2.2.1 сұйылтылған қышқылдардың қолдану аяларын және олармен жұмыс жасау ережелерін атау;</p> <p>7.2.2.2 сұйылтылған қышқылдардың әртүрлі металдармен реакцияларын зерттеу;</p> <p>7.2.2.3 сутек газының сапалық реакциясын білу және оны жүзеге асыру;</p> <p>7.2.2.4 кейбір карбонаттардың сұйылтылған қышқылдармен реакцияларын зерттеу;</p> <p>7.2.2.5 көмірқышқыл газының сапалық реакциясын білу және оны жүзеге асыру;</p> <p>7.2.2.6 суды сусыз мыс (II) сульфатын қолданып анықтау тәсілін білу</p>	<p>8.2.2.1 химиялық реакцияларды бастапқы және түзілген заттардың құрамы мен саны бойынша жіктеу;</p>	<p>9.2.2.1 ион алмасу реакциясы соңына дейін жүру жағдайларын білу;</p> <p>9.2.2.2 реакция теңдеулерін молекулалық және иондық түрде құру;</p> <p>9.2.2.3 бейтараптану процесін H^+ және OH^- иондарының арасындағы реакция деп түсіну;</p> <p>9.2.2.4 тотығу дәрежесінің анықтамасын білу және заттың химиялық формуласы бойынша элемент атомының тотығу дәрежесін анықтау;</p> <p>9.2.2.5 тотығуды оттегі санының өсуі немесе сутек санының кемуі деп түсіну;</p> <p>9.2.2.6 тотықсыздандуды сутек санының өсуі немесе оттегі санының кемуі деп түсіну;</p> <p>9.2.2.7 тотығу-тотықсыздану процестерінің өзара байланысты екенін және олардың бір мезгілде жүретінін түсіну;</p> <p>9.2.2.8 тотығу-тотықсыздану реакцияларын тотығу дәрежесі өзгере жүретін реакциялар ретінде түсіну;</p>

			<p>9.2.2.9 тотығу процесін электронды беру, ал тотықсыздану-электронды қосып алу деп түсіну;</p> <p>9.2.2.10 тотықтырғышты тотығу дәрежесін төмендететін элемент деп, ал тотықсыздандырғышты тотығу дәрежесін жоғарлататын элемент ретінде түсіну;</p> <p>9.2.2.11 қарапайым тотығу-тотықсыздану реакциялар мысалында тотығу және тотықсыздану процестерін, тотықтырғыш пен тотықсыздандырғышты анықтау;</p> <p>9.2.2.12 электрондық баланс әдісімен тотығу-тотықсыздану реакцияларын теңестіру;</p> <p>9.2.2.13 калий перманганаты мен калий дихроматын тотықтырғыш ретінде қолдануды білу</p>
2.3	7-сынып	8-сынып	9-сынып
Зат массасының сақталу заңы		<p>8.2.3.1 периодтық кестеден элементтердің салыстырмалы атомдық массаларын табу және қосылыстың химиялық формуласы бойынша салыстырмалы массасын есептеу;</p> <p>8.2.3.2 химиялық реакция теңдеулерін сөзбен жазу;</p> <p>8.2.3.3 реакцияға түсетін заттардың арақатынасын анықтай білу, массалық үлестері арқылы заттың формуласын құрастыру;</p>	<p>9.2.3.1 әрекеттесуші заттардың біреуі артық мөлшерде берілген реакция теңдеулері бойынша есептеулер жүргізу;</p> <p>9.2.3.2 реакция теңдеуі бойынша заттың массасын қоспаның белгілі массасы бар басқа зат арқылы есептеу;</p> <p>9.2.3.3 теориялық мүмкіндікпен</p>

		<p>8.2.3.4 эксперимент жүзінде әрекеттесетін заттардың арақатынасын анықтау;</p> <p>8.2.3.5 реакцияға қатысқан әрбір заттың формуласын жазу арқылы химиялық реакцияның схемасын құру;</p> <p>8.2.3.6 зат массасының сақталу заңына сүйеніп, реакция теңдеулерін теңестіру;</p> <p>8.2.3.7 химиялық реакциялар теңдеулері бойынша масса, көлем, зат мөлшері және жылу мөлшерін есептеу;</p> <p>8.2.3.8 қалыпты және стандартты жағдайларда газдардың көлемдерін есептеуде молярлық көлемді пайдалану;</p> <p>8.2.3.9 газдардың салыстырмалы тығыздығын есептеу;</p> <p>8.2.3.10 салыстырмалы тығыздықтары бойынша заттардың молярлық массасын есептеу;</p> <p>8.2.3.11 газдар қатысатын реакциялар теңдеулері бойынша есептеулерде газдардың көлемдік қатынас заңын пайдалану</p>	<p>салыстырғандағы реакция өнімі шығымының массалық/көлемдік үлестерін есептеу;</p> <p>9.2.3.4 газтекес заттардың молекулалық формуласын салыстырмалы тығыздық пен элементтердің массалық үлестері арқылы анықтау</p>
2.4	7-сынып	8-сынып	9-сынып
Металдардың электрохимиялық кернеу қатары		<p>8.2.4.1 кейбір металдардың күнделікті пайдалануда басқа металдармен салыстырғанда коррозияға жылдамырақ ұшырайтындығын білу;</p> <p>8.2.4.2 коррозияның туындауы үшін қажет жағдайларды зерттеу;</p> <p>8.2.4.3</p>	

		<p>өте белсенді металдардың суық, ыстық су немесе бұмен реакцияларын білу және реакциялардың теңдеуін сөзбен жазу; 8.2.4.4 нәтижелерді қорытындылап, металдардың белсенділік қатарын құру; 8.2.4.5 қышқылдар ерітінділерімен металдардың реакция теңдеулерін сөзбен жазу; 8.2.4.6 қышқылдар ерітінділерімен металдардың реакцияларын зерттеу және химиялық инертті металдардың бар екендігі жайлы қорытынды жасау; 8.2.4.7 белсенділігі жоғары металдар белсенділігі төмен металдарды олардың тұздарының ерітіндісінен ығыстырып шығара алатындығын түсіну және реакция теңдеулерін сөзбен жазу; 8.2.4.8 металдардың орынбасу реакциялары үшін жүйелі зерттеулер дайындау және жүргізу; 8.2.4.9 нәтижелерді жинақтау және металдардың белсенділік қатарын құру; 8.2.4.10 металдардың белсенділік қатарын пайдаланып, белгісіз реакциялардың жүру мүмкіндігін болжау</p>	
--	--	---	--

3) химиядағы энергетика:

Білім алушылар білуі тиіс:			
3.1	7-сынып	8-сынып	9-сынып

Экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар	<p>7.3.1.1 ауа құрамын білу;</p> <p>7.3.1.2 заттардың жану кезінде ауаның құрамына кіретін оттектің жұмсалатындығын білу;</p> <p>7.3.1.3 атмосфералық ауаны ластанудан қорғаудың маңызын түсіну;</p> <p>7.3.1.4 з атты жағуға қажетті жағдайларды және жану реакциясының өнімдерін білу;</p> <p>7.3.1.5 тез тұтанатын, жанғыш және жанбайтын заттарға мысалдар келтіру;</p> <p>7.3.1.6 «оттың үш құраушысы»: отын, оттек, оталу көзін білу және түсіндіру;</p> <p>7.3.1.7 заттардың таза оттекте жақсырақ жанатындығын түсіну;</p> <p>7.3.1.8 жану реакциясы нәтижесінде түзілген оксидтердің қасиеттерін анықтау;</p> <p>7.3.1.9 бейметалл оксидтері – қышқылдық, ал металл оксидтері – негіздік екендігін білу</p>	<p>8.3.1.1 заттар жанған кезде энергия бөлінетіндігін түсіну;</p> <p>8.3.1.2 жану реакциясының өнімдері оксидтер, оттекте көміртектік отынның жануы кезінде иіс газы немесе көміртек - күйе түзілуі мүмкін екенін түсіну;</p> <p>8.3.1.3 жылыжайлық эффектісінің себептерін түсіну;</p> <p>8.3.1.4 табиғи отындардың жануы экзотермиялық процесс, кері процесс – эндотермиялық екенін білу;</p> <p>8.3.1.5 әртүрлі отындардың потенциалы мен оның қоршаған ортаға әсерін бағалау;</p> <p>8.3.1.6 энергияның химиялық реакция барысында сақталатындығын түсіну;</p> <p>8.3.1.7 энергия өзгерісін бөлшектер теориясын тұрғысынан түсіндіру</p>	
3.2 Химиялық реакциялардың жылдамдығы	7-сынып	8-сынып	9-сынып
		<p>8.3.2.1 реакция жылдамдығына анықтама беру;</p> <p>8.3.2.2 реакция жылдамдығына әсер ететін факторларды болжау;</p> <p>8.3.2.3 реакция жылдамдығына әсер ететін факторларды анықтау және бөлшектер теориясы тұрғысынан түсіндіру;</p> <p>8.3.2.4</p>	

		<p>химиялық реакцияның жылдамдығына температура өзгерісінің әсерін түсіндіру; 8.3.2.5 реакция жылдамдығына концентрация мен бөлшектер өлшемінің әсерін түсіндіру; 8.3.2.6 газдар қатысатын химиялық реакция жылдамдығына қысымның әсерін түсіндіру; 8.3.2.7 катализатордың реагенттерден айырмашылығын түсіну; 8.3.2.8 катализаторлардың қатысында жүретін реакцияларды жоспарлау және жүргізу; 8.3.2.9 ингибиторлардың мәнін түсіну</p>	
3.3 Химиялық тепе-теңдік		<p>8.3.3.1 «қайтымды реакциялар» туралы ұғымды білу және түсіну; 8.3.3.2 тепе-теңдікті динамикалық процесс ретінде түсіну; 8.3.3.3 химиялық тепе-теңдіктің ығысу бағытын Ле-Шателье принципін қолдана отырып болжау; 8.3.3.4 сыртқы жағдайлардың өзгеруінің химиялық реакция жылдамдығы мен химиялық тепе-теңдік күйіне әсерін түсіну және нақты ажырату; 8.3.3.5 химиялық тепе-теңдікті бөлшектер теориясы тұрғысынан түсіндіру</p>	
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
3.4 Қышқылдар мен негіздер	7.3.4.1 «қышқыл» және «сабынданатын» заттар	8.3.4.1 заттарды олардың ерігіштік дәрежесіне	9.3.4.1 қышқыл, еритін және ерімейтін негіздер, орта

теориясы	<p>табиғи қышқылдар мен сілтілер екенін білу; 7.3.4.2 химиялық индикаторлар метилоранж, лакмус, фенолфталеинді және олардың әртүрлі ортадағы түстерінің өзгеруін білу; 7.3.4.3 эмбебап индикаторды қолданып, сілтілер мен қышқылдарды анықтай алу; 7.3.4.4 «антацидтік заттарды» қолдану мысалында қышқылдардың бейтараптануын түсіну</p>	<p>байланысты жіктеу; 8.3.4.2 ерітінді ұғымы мен маңызын білу; 8.3.4.3 ерітінділердің құрамын оларды буландыру жолымен анықтау; 8.3.4.4 қаныққан ерітінді ұғымын білу және оны анықтай алу; 8.3.4.5 кристалл өсіру және кристалдардың дұрыс геометриялық пішініне назар аудару; 8.3.4.6 аса қаныққан ерітінді ұғымын түсіну және олардың кристалдануы кезіндегі энергия өзгерісін анықтай алу; 8.3.4.7 ерігіштікке температураның әсерін білу және түсіндіру; 8.3.4.8 буландырудың техникасын қолдана отырып, заттың 100 г судағы ерігіштігін есептейді, алынған нәтижелерді анықтамалық мәндермен саластыру; 8.3.4.9 еріген заттың массалық үлесі белгілі ерітіндінің массасы бойынша еріген заттың массасын есептеу; 8.3.4.10 ерітіндідегі заттың молярлық концентрациясын есептеу; 8.3.4.11 пайыздық және молярлық концентрациялары берілген ерітінділерді дайындау; 8.3.4.12 оксидтердің жіктелуі мен</p>	<p>тұздардың химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін молекулалық және иондық түрде құру; 9.3.4.2 рН өлшемінің мәнін түсіну; 9.3.4.3 қышқылдық, негіздік, бейтарап ортадағы индикаторлардың түстерін білу; 9.3.4.4 гидролиз ұғымы мен оның маңызын білу; 9.3.4.5 орта тұздың сулы ерітіндісінің реакция ортасын тәжірибе арқылы анықтау; 9.3.4.6 орта тұздың ерітіндідегі реакция ортасын болжау; 9.3.4.7 орта тұздардың гидролиз теңдеулерін молекулалық және иондық түрде құру</p>
----------	---	---	---

		<p>қасиеттерін білу және түсіну; 8.3.4.13 қышқылдардың жіктелуін, қасиеттерін білу және түсіну; 8.3.4.14 негіздердің жіктелуі мен қасиеттерін білу және түсіну; 8.3.4.15 тұздарды: металл + қышқыл, қышқыл + металл оксиді, қышқыл + металл гидроксиді, қышқыл + тұз реакциялары бойынша алу әдістерін білу және қолдану; 8.3.4.16 тұздардың қасиеттерін білу және түсіну; 8.3.4.17 бейорганикалық заттарды құрамы мен қасиеттері бойынша жіктеу; 8.3.4.18 бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары арасындағы генетикалық байланысты тәжірибе жүзінде зерттеу</p>	
--	--	---	--

4) химия және қоршаған орта:

Білім алушылар білуі тиіс:			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
4.1 Заттардың жіктелуі	<p>7.4.1.1 элементті атомның белгілі бір түрінен тұратын зат ретінде түсіну; 7.4.1.2 таза заттар атомдардың немесе молекулалардың бір түрінен түзілетінін білу; 7.4.1.3 заттардың көпшілігі химиялық таза емес екендігін және химияда таза заттармен жұмыс жасау қажеттігін түсіну; 7.4.1.4 элемент, қоспа және қосылыс түсініктерін ажырата алу;</p>		<p>9.4.1.1 электролиттер мен бейэлектролиттердің анықтамасын білу және оларға мысалдар келтіру; 9.4.1.2 ерітінділер мен балқымалардың электрөткізгіштігі химиялық байланыс түріне тәуелді екендігін түсіндіру; 9.4.1.3 электролиттік диссоциацияның анықтамасын білу; 9.4.1.4 кейбір қосылыстардың суда</p>

	<p>7.4.1.5 қоспалар мен қосылыстардың және элементтердің физикалық қасиеттері туралы алған білімдерін таныс емес заттарды ажыратуға қолдана алу;</p> <p>7.4.1.6 қоспалардың түрлерін және оларды бөлу әдістерін білу;</p> <p>7.4.1.7 қоспаны бөлуге негізделген қарапайым экспериментті жоспарлау және өткізу</p>		<p>ерігенде иондарға ыдырайтынын түсіндіру;</p> <p>9.4.1.5 диссоциацияға қарама-қарсы процесс – ассоциация екендігін білу;</p> <p>9.4.1.6 иондық және коваленттік полюсті байланысы бар заттардың сулы ерітіндідегі электролиттік диссоциациялану механизмін түсіндіру;</p> <p>9.4.1.7 электролиттік диссоциация теориясының негізгі қағидаларын білу;</p> <p>9.4.1.8 сулы ерітіндіде H^+ ионының болуын қышқылдық деп білу;</p> <p>9.4.1.9 сулы ерітіндіде OH^- ионының болуын сілтілік деп білу;</p> <p>9.4.1.10 электролиттік диссоциация теориясы тұрғысынан қышқылға, негізге, орта және қышқыл тұздарға анықтама беру;</p> <p>9.4.1.11 қышқылдың, негіздің, орта және қышқыл тұздардың электролиттік диссоциациялану теңдеулерін құру;</p> <p>9.4.1.12 электролиттік диссоциациялану теориясы тұрғысынан сілті мен негіздің айырмашылығын түсіну;</p> <p>9.4.1.13 диссоциациялану дәрежесі</p>
--	---	--	--

			<p>анықтамасын білу және электролиттің күшін анықтау; 9.4.1.14 күшті және әлсіз электролиттерге мысалдар келтіру; 9.4.4.15 «ерітіндінің күші» ұғымын түсіну және оны «концентрация» ұғымынан ажырату; 9.4.1.16 металл катиондарының жалын түсін өзгерту реакциясын білу және оны Li^+, Na^+, K^+, Ca^{2+}, Sr^{2+}, Ba^{2+}, Cu^{2+} катиондарын анықтау үшін қолдану; 9.4.1.17 металл катиондарының сілтімен әрекеттесу реакциясын білу және оны Fe^{2+}, Fe^{3+}, Cu^{2+} катиондарын анықтауда қолдану; 9.4.1.18 хлорид-, бромид-, йодид-, сульфат-, карбонат-, ортофосфат-, нитрат-иондары үшін сапалық реакцияларды білу және қолдану; 9.4.1.19 катион және аниондарды анықтау экспериментінің жоспарын құру және практикада қолдану</p>
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
4.2 Жер химиясы	<p>7.4.2.1 жер қыртысында көптеген пайдалы химиялық қосылыстар барын түсіну; 7.4.2.2 пайдалы химиялық қосылыстар әдетте пайдалы кендер екенін түсіну; 7.4.2.3</p>	<p>8.4.2.1 сутекті алу және оның қасиеттерін зерттеу; 8.4.2.2 сутектің тотықсыздандырғыш ретіндегі қасиетін білу; 8.4.2.3 оттектің ауа мен жер қыртысындағы</p>	<p>9.4.2.1 қышқылдық жаңбырлардың пайда болу себебі мен экологияға тигізетін әсерін түсіндіру; 9.4.2.2 азоттың табиғаттағы айналымын түсіндіру; 9.4.2.3</p>

	<p>кеннің құрамында металдар мен олардың қосылыстары бар екендігін түсіну; 7.4.2.4 кеннен металдарды алу процесін сипаттау; 7.4.2.5 Қазақстан қандай минералды және табиғи ресурстармен бай екендігін және олардың кен орындарын білу; 7.4.2.6 табиғи ресурстарды өндірудің қоршаған ортаға әсерін зерделе</p>	<p>пайыздық мөлшерін білу; 8.4.2.4 оттекті алу және оның қасиеттерін зерттеу; 8.4.2.5 оттектің тотықтырғыш ретіндегі қасиетін білу; 8.4.2.6 оттектің аллотропиялық түрөзгерістерінің құрамы мен қасиеттерін білу және салыстыру; 8.4.2.7 Жер бетіндегі озон қабатының маңызын түсіндіру; 8.4.2.8 қайнау нүктесін заттың тазалық дәрежесі ретінде түсіну; 8.4.2.9 судың кең таралғандығын, ерекше қасиеттерін және оның өмір үшін маңызын түсіну; 8.4.2.10 табиғаттағы су айналымын білу және түсіндіру; 8.4.2.11 судың ластану қауіптері мен себептерін білу; түсіну; 8.4.2.12 14 «кермек су» түсінігін және оны жою тәсілдерін білу; 8.4.2.13 табиғатта: қышқылдық жаңбырлар, коррозия, жану, баяу тотығу және тірі ағзалар мен адам өміріндегі- фотосинтез, тыныс алу кездерінде жүретін химиялық реакцияларға мысал келтір</p>	<p>азот оксидтерінің қоршаған ортаға әсерін бағалау; 9.4.2.4 минералды тыңайтқыштардың жіктелуін және олардың құрамына кіретін қоректік элементтерді білу; 9.4.2.5 фосфор қосылыстарының Қазақстандағы кен орындарын білу; 9.4.2.6 азот және фосфор тыңайтқыштарының қоршаған ортаға әсерін бағалау; 9.4.2.7 силикат өнеркәсібінің маңыздылығын түсіндіру және Қазақстан республикасындағы силикат өнеркәсібінің даму аймақтарын білу</p>
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
<p>4.3 Көміртек және оның қосылыстары</p>		<p>8.4.3.1 көміртек атомының электрондық конфигурациясын жазу; 8.4.3.2</p>	<p>9.4.3.1 көміртегі атомының электрондық және электронды-графикалық</p>

		<p>табиғатта көміртектің жай зат түріндегі және минералдар құрамындағы таралуын білу;</p> <p>8.4.3.3 көміртектің аллотропиялық түрөзгерістерінің құрылысын және қасиеттерін салыстыру;</p> <p>8.4.3.4 нанокөміртекті материалдардың қолданылу аймақтарын білу;</p> <p>8.4.3.5 көміртектің физикалық және химиялық қасиеттерін түсіндіру;</p> <p>8.4.3.6 көміртек жанған кезде көміртек диоксиді мен көміртек монооксидінің түзілу жағдайларын білу;</p> <p>8.4.3.7 көмірқышқыл газын алу, оны дәлелдеу және қасиеттерін тану;</p> <p>8.4.3.8 қарапайым көміртек циклын білу және құру</p>	<p>құрылымын білу;</p> <p>9.4.3.2 органикалық химияның анықтамасын білу;</p> <p>9.4.3.3 органикалық заттардың ерекшеліктерін білу;</p> <p>9.4.3.4 органикалық қосылыстардың көптүрлілігінің бір себебі көміртегінің тізбек құру;</p> <p>9.4.3.5 көмірсутектердің және олардың туындылары: спирттер, карбон қышқылдары, аминқышқылдарының жіктелуін білу;</p> <p>9.4.3.6 функционалдық топтың берілген класс қосылысының химиялық қасиеттерін анықтайтын топ ретінде анықтамасын білу;</p> <p>9.4.3.7 гомолог анықтамасын және гомолог айырымы ұғымын білу;</p> <p>9.4.3.8 алкандар мен қаныққан біратомды спирттер мысалында гомологтық қатар ұғымын түсіну;</p> <p>9.4.3.9 гомологтар формулаларын құрастыру және оларды атау;</p> <p>9.4.3.10 органикалық қосылыстардың негізгі кластары: алкандар, алкендер, алкиндер, арендер, спирттер, карбон қышқылдары,</p>
--	--	---	---

			<p>аминқышқылдары үшін IUPAC номенклатурасын түсіну және қолдану; 9.4.3.11 изомерия және изомерлер анықтамасын білу; 9.4.3.12 алкандардың изомерлерінің құрылымдық формулаларын құру және оларды атау; 9.4.3.13 алкандардың қаныққан көмірсутек екенін түсіну және олардың химиялық қасиетіндегі енжарлығын түсіндіру; 9.4.3.14 алкандардың химиялық қасиеттерін білу және оны реакция теңдеулері бойынша дәлелдеу; 9.4.3.15 еріткіштерді алу үшін алкандарды хлорлаудың мәні мен бұл еріткіштердің қауіптілік дәрежесін түсіну; 9.4.3.16 алкендердің қанықпаған көмірсутек екенін түсіну; 9.4.3.17 этен мысалында алкендердің қасиеттерін оқып үйрену және химиялық реакция теңдеулерін құру; 9.4.3.18 алкендердің бром суы, калий перманганаты ерітінділерінің түссіздендіруінің сапалық реакция екенін білу; 9.4.3.19</p>
--	--	--	--

			<p>қосылу реакциясының маңыздылығын білу және түсіну; 9.4.3.20 полиэтилен мысалында полимерлердің құрылымының ерекшеліктері мен полимерлену реакциясының механизмін түсіну; 9.4.3.21 пластиктің ыдырау мерзімінің ұзақтығын түсіну және оның қоршаған ортаға әсерін бағалау; 9.4.3.22 пластик материалдарды қайта өңдеуді биологиялық жолмен ыдырайтын пластмасса өндіру есебінен азайту мәселесін түсіну; 9.4.3.23 алкиндердің қанықпағандық ұғымын түсіну; 9.4.3.24 этин мысалында сапалық реакцияларға назар аударатырып алкиндердің қасиеттерін оқып үйрену және химиялық реакция теңдеулерін құру; 9.4.3.25 алкиндердің бром суы, калий перманганаты ерітінділерін түссіздендіруінің сапалық реакция екенін білу; 9.4.3.26 бензолдың молекулалық және құрылымдық формуласын жазу; 9.4.3.27 бензолдың жануы мен</p>
--	--	--	---

			<p>ацетиленнің тримерлену реакцияларының теңдеулерін құрастыру; 9.4.3.28 көміртекті қосылыстардың отын ретінде қолданылатынын білу; 9.4.3.29 Қазақстандағы көмірдің, мұнайдың, табиғи газдың кен орындарын білу; 9.4.3.30 қазба отындардың қоры шектеулі екендігін түсіну; 9.4.3.31 көмірсутектік отынды жағу қоршаған ортаның ластанануына әкелетінін және оның климатқа әсерін білу; 9.4.3.32 баламалы отын түрлерін білу және олардың артықшылықтары мен кемшіліктерін түсіну; 9.4.3.33 мұнай фракцияларын және шикі мұнайды айдау өнімдерінің қолдану аймақтарын білу; 9.4.3.34 метанол мен этанолдың физикалық қасиеттерін білу; 9.4.3.35 этанолдың жану және дегидратация реакциясы мысалында бірәтомды қаныққан спирттердің химиялық қасиеттерін білу; 9.4.3.36 этиленнің гидратациясы мен глюкозаның ашу реакциясы арқылы</p>
--	--	--	---

		<p>этанолдың алыну жолдарын білу; 9.4.3.37 метанол мен этанолдың адам ағзасына физиологиялық әсерін түсіну; 9.4.3.38 метанол, этанол, этандиол, пропантриол, этан қышқылы, глюкоза, сахароза, крахмал, целлюлоза формулаларын және олардың қолданылуын білу; 9.4.3.39 оттекті органикалық қосылыстардың жеке өкілдерінің: этанол, пропантриол, этан қышқылы, өсімдік және жануар майларының физикалық қасиеттерін зерттеу; 9.4.3.40 аминқышқылдарындағы функционалдық топтар мен ақуыздардағы пептидтік байланысты білу; 9.4.3.41 глициннің структуралық формуласын жазу; 9.4.3.42 ауыстырылмайтын амин қышқылдарының маңызын түсіну; 9.4.3.43 ақуыз денатурациясының реакциясын зерттеу; 9.4.3.44 ақуыздың биологиялық маңызы мен қызметін білу</p>
--	--	--

5) химия және өмір:

Білім алушылар білуі тиіс:			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып
5.1 Биохимия	<p>7.5.1.1 тағам өнімдерін химиялық қосылыстардың жиынтығы деп түсіну;</p> <p>7.5.1.2 тағамдық өнімдердің бір қатарын: қант, крахмал, (көмірсулар), нәруыз, майларды білу және анықтай алу;</p> <p>7.5.1.3 адам ағзасына кіретін элементтерді (O, C, H, N, Ca, P, K) білу;</p> <p>7.5.1.4 тыныс алу процесінің химизмін түсіндіру</p>		<p>9.5.1.1 адам ағзасының құрамына кіретін элементтерді білу (O, C, H, N, Ca, P, K, S, Cl, Mg, Fe) және элементтердің пайыздық құрамы бойынша диаграммасын құрастыру;</p> <p>9.5.1.2 ақуыз, май, көмірсу, дәрумендердің функциясын білу;</p> <p>9.5.1.3 адам ағзасында Жердің құрамындағы элементтер бар екенін, бірақ олардың арақатынасының өзгеше болатынын түсіну;</p> <p>9.5.1.4 макро- және микроэлементтердің адам денсаулығы үшін маңыздылығын түсіндіру;</p> <p>9.5.1.5 Қазақстандағы типтік тамақтану рационын зерттейді және теңгерімді тамақтану рационын құру;</p> <p>9.5.1.6 сүйек құрамындағы кальцийді анықтау;</p> <p>9.5.1.7 сүйек құрамының компоненті ретінде ағза құрамындағы кальцийдің ролін білу;</p> <p>9.5.1.8 тамақтану рационында кальций қосылыстарын тұрақты тұтынудың маңызын түсіну;</p> <p>9.5.1.9 азық-түлік құрамындағы</p>

			<p>көміртекті анықтау; 9.5.1.10 көміртек ағзаға қосылыстар түрінде құрамында май, ақуыз, көмірсу бар тағамдар арқылы түсетінін түсіну; 9.5.1.11 дәндегі темірді анықтау; 9.5.1.12 адам ағзасы үшін темірдің маңыздылығын түсіну; 9.5.1.13 қорғасын, сынап иондарының тірі ағзаларға қаупін түсіну; 9.5.1.14 қоршаған ортаның ауыр металдармен ластану көздерін білу; 9.5.1.15 ауыр металдармен ластанудан қорғаудың жолдарын ұсыну</p>
--	--	--	--

14. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған «Химия» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
7-9-сыныптарына арналған
«Химия» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған
«Химия» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын
жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1) 7-сынып:

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/ Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаты
1-тоқсан		
Білім алушышылар:		
7.1А Химия пәніне кіріспе. Таза заттар және қоспалар (4 сағат.)	Химия пәніне кіріспе. Практикалық жұмыс №1 «Қауіпсіздік техникасы және лабораториялық құралдармен танысу»	7.1.1.1 - «Химия» ғылымының негізін оқытатынын білу; 7.1.1.2 - химиялық лабораторияда және кабинетте жұмыс жүргізу кезіндегі қауіпсіздік техникасының ережелерін білу және түсіну
	Элемент, қоспалар және қосылыстар Лабораториялық тәжірибе №1 «Заттар қоспалары мен қосылыстарды салыстыру»	7.4.1.1 - элементті атомның белгілі бір түрінен тұратын зат ретінде түсіну; 7.4.1.2 -таза заттар атомдардың немесе молекулалардың бір түрінен түзілетінін білу; 7.4.1.3 - заттардың көпшілігі химиялық таза емес екендігін және химияда таза заттармен жұмыс жасау қажеттігін түсіну; 7.4.1.4 - элемент, қоспа және қосылыс түсініктерін ажырата алу; 7.4.1.5 -қоспалар мен қосылыстардың және элементтердің физикалық қасиеттері туралы алған білімдерін таныс емес заттарды ажыратуға қолдана алу
	Қоспаларды бөлу әдістері Лабораториялық тәжірибе №2 «Ластанған ас тұзын тазарту»	7.4.1.6 -қоспалардың түрлерін және оларды бөлу әдістерін білу; 7.4.1.7 -қоспаны бөлуге негізделген қарапайым экспериментті жоспарлайды және өткізу
7.1В Заттардың агрегаттық күйінің	Физикалық және химиялық құбылыстар Лабораториялық	7.1.1.3 -физикалық және химиялық құбылыстарды ажырату

өзгеруі (5 с.)	тәжірибе №3 «Химиялық реакциялардың белгілері»	
	Бөлшектер теориясы тұрғысынан заттардың агрегаттық күйлері	7.1.1.4 -заттардың әртүрлі агрегаттық күйлерін білу және бөлшектер теориясы тұрғысынан қатты, сұйық, газ тәріздес заттардың құрылымын түсіндіре алу; 7.1.1.5 -жылу энергиясы бөлшектер қозғалысын өзгертетіндігін білу және жылу мөлшері мен температура арасындағы айырмашылықты түсіну;
	Салқындау процесі Лабораториялық тәжірибе №4 «Салқындау процесін зерттеу»	7.1.1.6 -салқындау процесін зерделеу, салқындау қисығын салу және оны талдау, бөлшектер теориясын пайдалана отырып, өз бақылауларын түсіндіру
	Қыздыру процесі Лабораториялық тәжірибе № 5 «Судың қайнау процесін зерттеу»	7.1.1.7 -қайнау процесін зерделеу, қыздыру қисығын салу және оны талдау, бөлшектер теориясын пайдалана отырып, өз бақылауларын түсіндіру; 7.1.1.8 -бөлшектер тұрғысынан булану мен қайнау процестері арасындағы айырмашылықты түсіну
2-тоқсан		
7.2А Атомдар Молекулалар Заттар (4 с.)	Атомдар мен молекулалар	7.1.2.1 -атом - заттың ең кіші бөлшегі екендігін түсіну; 7.1.2.2 -молекула – заттың құрамы мен қасиетін сақтайтын ең кіші бөлшегі екендігін түсіну 7.1.2.3 -атомдар мен молекулалардың айырмашылығын білу
	Химиялық элементтер. Жай және күрделі заттар	7.1.2.4 -әрбір элементтің химиялық таңбамен белгіленетіндігін және белгілі атом түрі екенін білу; 7.1.2.5 -элементтерді металдар мен бейметалдарға жіктеу; 7.1.2.6 -заттарды құрамына қарай жай және күрделіге жіктеу
	Атомның құрамы мен құрылысы. Изотоптар	7.1.2.7 -протон, электрон, нейтронды атомдағы орналасу тәртібі, салыстырмалы массасы және заряды бойынша салыстыру; 7.1.2.8 -алғашқы 20 элементтің атом құрылысы (р, п, е) мен атом ядросының құрамын білу; 7.1.2.9 -периодтық кестені қолданып протондар, нуклондар санын анықтау; 7.1.2.10 -изотоп түсінігін білу; 7.1.2.11 -элементке атауы және оның атомы құрамындағы элементар бөлшектер саны бойынша толық сипаттама беру
7.2В Ауа. Жану реакциясы (3 с.)	Ауа. Ауаның құрамы Лабораториялық тәжірибе №б «Балауыздың жануы»	7.3.1.1-ауа құрамын білу; 7.3.1.2 -заттардың жану кезінде ауаның құрамына кіретін оттектің жұмсалатындығын білу; 7.3.1.3 атмосфералық ауаны ластанудан қорғаудың маңызын түсіну

	Жану процесі Практикалық жұмыс №2 «Күкірттің, фосфордың және темірдің ауада және оттеkte жануын салыстыру»	7.3.1.4 -затты жағуға қажетті жағдайларды және жану реакциясының өнімдерін білу; 7.3.1.5 -тез тұтанатын, жанғыш және жанбайтын заттарға мысалдар келтіру; 7.3.1.6 -«оттың үш құраушысы»: отын, оттек, оталу көзін білу және түсіндіру; 7.3.1.7 -заттардың таза оттеkte жақсырақ жанатындығын түсіну
	Металдар мен бейметалдардың жануы, негіздік және қышқылдық оксидтердің түзілуі	7.3.1.8 -жану реакциясы нәтижесінде түзілген оксидтердің қасиеттерін анықтау; 7.3.1.9 -бейметалл оксидтері – қышқылдық, ал металл оксидтері – негіздік екендігін білу
3-тоқсан		
7.3А Қарапайым химиялық реакциялар (3 с.)	Табиғи қышқылдар мен негіздер. Индикаторлар Лабораториялық тәжірибе №7 «Ерітінділердің қышқылдық, негіздік ортасын анықтау» Лабораториялық тәжірибе №8 «Хлорсутек қышқылының бейтараптану реакциясы»	7.3.4.1 -«қышқыл» және «сабынданатын» заттар табиғи қышқылдар мен сілтілер екенін білу; 7.3.4.2 -химиялық индикаторлар метилоранж, лакмус, фенолфталеинді және олардың әртүрлі ортадағы түстерінің өзгеруін білу; 7.3.4.3 -әмбебап индикаторды қолданып, сілтілер мен қышқылдарды анықтай алу; 7.3.4.4 - «антацидтік заттарды» қолдану мысалында қышқылдардың бейтараптануын түсіну
	Сұйылтылған қышқылдардың металдармен реакциясы Лабораториялық тәжірибе №9 «Мырыштың сұйылтылған тұз қышқылымен реакциясы» Лабораториялық тәжірибе №10 «Сутегіге сапалық реакция»	7.2.2.1 -сұйылтылған қышқылдардың қолдану аяларын және олармен жұмыс жасау ережелерін атау; 7.2.2.2 -сұйылтылған қышқылдардың әртүрлі металдармен реакцияларын зерттеу; 7.2.2.3 -сутек газының сапалық реакциясын білу және оны жүзеге асыру
	Сұйылтылған қышқылдардың карбонаттармен реакциясы Практикалық жұмыс №3 «Сұйылтылған қышқылдар мен карбонаттардың әрекеттесуі. Су және	7.2.2.4 -кейбір карбонаттардың сұйылтылған қышқылдармен реакцияларын зерттеу; 7.2.2.5 -көмірқышқыл газының сапалық реакциясын білу және оны жүзеге асыру; 7.2.2.6 -суды сусыз мыс (II) сульфатын қолданып анықтау тәсілін білу

	көмір қышқыл газына сапалық реакция»	
7.3В Химиялық элементтердің периодтық жүйесінің периодтық кестесі (3 с.)	Химиялық элементтердің периодтық жүйесінің жасаудың даму тарихы	7.2.1.1 -Доберейнер, Ньюлендс, Д.И. Менделеевтің еңбектерінің мысалында элементтердің жіктелуін білу және салыстыру
	Периодтық кестенің құрылымы	7.2.1.2 -Периодтық кестенің құрылу принципін атом нөмірінің өсуі деп түсіну; 7.2.1.3 -заманауи Периодтық кестенің және Д.И.Менделеев кестесінің құрылысын білу және сипаттау
	Химиялық элементтердің табиғи ұяластары және олардың қасиеттері	7.2.1.4 -химиялық қасиеттері ұқсас элементтердің бір топқа жататындығын дәлелдеу; 7.2.1.5 -табиғи ұяластар ұғымын білу және сілтілік металдар, галогендер, инертті элементтердің ұяластарына мысалдар келтіру
7.3С Салыстырмалы атомдық масса және қарапайым формула (4 с.)	Салыстырмалы атомдық масса	7.1.2.12 -жер бетіндегі элементтердің басым бөлігі планеталардың қалыптасу кезінде пайда болған; изотоптар қоспасы түрінде кездесетіндігін түсіну 7.1.2.13 -табиғи изотоптары бар химиялық элементтердің атомдық массалары бөлшек сан болатындығын түсіну; 7.1.2.14 -химиялық элементтердің салыстырмалы атомдық массасы Периодтық жүйесінен анықталатынын түсіну
	Химиялық формулалар. Қосылыстардың формуласы бойынша салыстырмалы массасын есептеу	7.1.2.15 -элементтердің қосылыстар құрамында әрқашан 1:1 қатынасында кездесе бермейтіндігін түсіну; 7.1.2.16 -элементтердің атаулары мен олардың қосылыстардағы атомдық қатынастарын қолдана отырып, бинарлы химиялық қосылыстардың формулаларын дұрыс жаза білу; 7.1.2.17 формуласы бойынша қосылыстың салыстырмалы массасын есептеу
4-тоқсан		
7.4А Адам ағзасындағы химиялық элементтер (3 с.)	Тағам құрамындағы қоректік заттар Практикалық жұмыс №4 «Тағам құрамындағы қоректік заттарды анықтау»	7.5.1.1 -тағам өнімдерін химиялық қосылыстардың жиынтығы деп түсіну; 7.5.1.2 -тағамдық өнімдердің бір қатарын: қант, крахмал, (көмірсулар), нәруыз, майларды біледі және анықтай алу
	Адам ағзасындағы химиялық элементтер. Тыныс алу процесі Лабораториялық тәжірибе №11 «Тыныс алу процесін зерттеу»	7.5.1.3 -адам ағзасына кіретін элементтерді (О, С, Н, N, Са, Р, К) білу; 7.5.1.4 -тыныс алу процесінің химизмін түсіндіру

7.4В Геологиялық химиялық қосылыстар (5 с.)	Пайдалы геологиялық химиялық қосылыстар	7.4.2.1- Жер қыртысында көптеген пайдалы химиялық қосылыстар барын түсіну; 7.4.2.2 -пайдалы химиялық қосылыстар әдетте пайдалы кендер екенін түсіну
	Кен құрамы	7.4.2.3 -кеннің құрамында металдар мен олардың қосылыстары бар екендігін түсіну
	Металдарды алу	7.4.2.4 -кеннен металдарды алу процесін сипаттау
	Қазақстанның пайдалы қазбалары Минералдарды өндірудің экологиялық аспектілері	7.4.2.5 -Қазақстан қандай минералды және табиғи ресурстармен бай екендігін және олардың кен орындарын білу; 7.4.2.6 -табиғи ресурстарды өндірудің қоршаған ортаға әсерін зерделеу

2) 8-сынып:

Бөлімдер	Тақырып	Оқу мақсаттары
8.1А Металдар белсенділігінің салыстырмалы сипаттамасы (5 с.)	Металдардың оттегі және сумен реакциялары Мини жоба №1 «Өртүрлі ерітінділердегі темірдің коррозиясы» Көрсетілім №1 «Өте белсенді металдардың суық және ыстық сумен әрекеттесуі» Лабораториялық тәжірибе №1 «Металдардың сумен әрекеттесуі»	8.2.4.1 -кейбір металдардың күнделікті пайдалануда басқа металдармен салыстырғанда коррозияға жылдамырақ ұшырайтындығын білу; 8.2.4.2 -коррозияның туындауы үшін қажет жағдайларды зерттеу; 8.2.4.3 -өте белсенді металдардың суық, ыстық су немесе бумен реакцияларын білу және реакциялардың теңдеуін сөзбен жазу; 8.2.4.4 -нәтижелерді қорытындылап, металдардың белсенділік қатарын құру
	Металдардың қышқыл ерітінділерімен реакциялары Лабораториялық тәжірибе №2 «Металдардың қышқылдар ерітіндісімен әрекеттесуі»	8.2.4.5 -қышқылдар ерітінділерімен металдардың реакция теңдеулерін сөзбен жазу; 8.2.4.6 -қышқылдар ерітінділерімен металдардың реакцияларын зерттеу және химиялық инертті металдардың бар екендігі жайлы қорытынды жасау
	Металдардың тұз ерітінділерімен реакциялары Көрсетілім №2 «Тұз ерітінділерінен металдарды ығыстыру»	8.2.4.7 -белсенділігі жоғары металдар белсенділігі төмен металдарды олардың тұздарының ерітіндісінен ығыстырып шығара алатындығын түсіну және реакция теңдеулерін сөзбен жазу; 8.2.4.8 -металдардың орынбасу реакциялары үшін жүйелі зерттеулер дайындау және жүргізу
	Металдардың белсенділік қатары Практикалық жұмыс №1 «Металдардың белсенділігін салыстыру»	8.2.4.9 -нәтижелерді жинақтау және металдардың белсенділік қатарын құрау; 8.2.4.10 -металдардың белсенділік қатарын пайдаланып, белгісіз реакциялардың жүру мүмкіндігін болжау

8.1В Атомдардағы электрондардың қозғалысы (5 с.)	Атомдардағы электрондардың орналасуы Лабораториялық тәжірибе №3 «Атомдардың модельдерін жасау»	8.1.3.1 -бірінші 20 элементтің электрондар санын анықтау; 8.1.3.2 -электрондардың қабаттарда орналасуының схемасын салу; 8.1.3.3 - электрондар атомда ядродан арақашықтықтары артып келе жатқан орбитальдарда біртіндеп орналасатындығын түсіну
	Энергетикалық деңгейлер	8.1.3.4 -әрбір электрондық қабат белгілі электрон сымдылығына ие екендігін түсіну 8.1.3.5 элементтердің период және топ бойынша қасиеттерінің өзгеру сипатын анықтау
	Иондардың түзілуі	8.1.3.6 -элемент атомы сыртқы электрон қабатын аяқтау үшін электрондарды қоса немесе бере алатындығын және осының нәтижесінде ион түзілетінін түсіну
	Қосылыстардың формулаларын құру	8.1.3.7- «нольдік қосынды» әдісімен қосылыстардың формулаларын құрастыру
8.1С Заттардың формулалары және химиялық реакция теңдеулері (8 ч.)	Химиялық формулаларды құру	8.2.3.1-периодтық кестеден элементтердің салыстырмалы атомдық массаларын табу және қосылыстың химиялық формуласы бойынша салыстырмалы массасын есептеу; 8.2.3.2 химиялық реакция теңдеулерін сөзбен жазу
	Химиялық формулалар бойынша есептеулер	8.2.3.3 -реакцияға түсетін заттардың арақатынасын анықтай білу, массалық үлестері; арқылы заттың формуласын құрастыру
	Химиялық реакция теңдеулерін құру. Көрсетілім №3 «Зат массасының сақталу заңын дәлелдейтін тәжірибе». Лабораториялық тәжірибе №4 «Әрекеттесуші заттардың арақатынасы»	8.2.3.4 -эксперимент жүзінде әрекеттесетін заттардың арақатынасын анықтау; 8.2.3.5 -реакцияға қатысқан әрбір заттың формуласын жазу арқылы химиялық реакцияның схемасын құрау; 8.2.3.6 -зат массасының сақталу заңына сүйеніп, реакция теңдеулерін теңестіру
	Химиялық реакциялар типтері	8.2.2.1 -химиялық реакцияларды бастапқы және түзілген заттардың құрамы мен саны бойынша жіктеу
	Химиялық реакциялардың табиғатта, тірі ағзалар мен адам өміріндегі маңызы	8.4.2.13 -табиғатта: қышқылдық жаңбырлар, коррозия, жану, баяу тотығу және тірі ағзалар мен адам өміріндегі - фотосинтез, тыныс алу кездерінде жүретін химиялық реакцияларға мысал келтіру және реакция теңдеулерін құру
2-тоқсан		
8.2А Химиялық реакциялардағы энергиямен танысу (3 с.)	Отынның жануы және энергияның бөлінуі	8.3.1.1 -заттар жанған кезде энергия бөлінетіндігін түсіну; 8.3.1.2 -жану реакциясының өнімдері оксидтер, оттектен көміртектік отынның жануы кезінде иіс газы немесе көміртек - күйе түзілуі мүмкін екенін түсіну; 8.3.1.3- жылыжайлық эффектісінің себептерін түсіну

	<p>Экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар. Лабораториялық тәжірибе №5 «Энергияның өзгеруімен жүретін химиялық реакциялар». Лабораториялық тәжірибе №6 «Отынның тиімділігі»</p>	<p>8.3.1.4 -табиғи отындардың жануы экзотермиялық процесс, кері процесс – эндотермиялық екенін білу; 8.3.1.5 -әртүрлі отындардың потенциалы мен оның қоршаған ортаға әсерін бағалау</p>
	<p>Энергияның сақталу заңы. Бөлшектер теориясы тұрғысынан термодинамикалық реакциялар</p>	<p>8.3.1.6 -энергияның химиялық реакция барысында сақталатындығын түсіну; 8.3.1.7 -энергия өзгерісін бөлшектер теориясын тұрғысынан түсіндіру</p>
8.2В Моль. Зат мөлшері (3 с.)	<p>Зат мөлшері. Моль. Авогадро саны. Заттардың молярлық массасы Лабораториялық тәжірибе №7 «Өлшеу жолымен санау әдісі»</p>	<p>8.1.1.1 -химияда заттардың тең массасына қарағанда, «атомдардың тең санына» қол жеткізу маңызды екенін түсіну; 8.1.1.2 -«өлшеу арқылы есептеу» принципін түсіну; 8.1.1.3 зат мөлшерінің өлшем бірлігі –моль екендігін білу</p>
	<p>Масса, зат мөлшері, заттың молярлық массасы арасындағы байланыс</p>	<p>8.1.1.4 -формула бойынша массаны, зат мөлшерін және құрлымдық бөлшектер санын есептеу</p>
8.2С Химиялық реакциялардың жылдамдығы (4 с.)	<p>Химиялық реакциялардың жылдамдығы. Химиялық реакциялардың жылдамдығына әсер ететін факторлар. Көрсетілім №4 «Лездік және баяу реакциялар». Лабораториялық тәжірибе №8 «Реакцияның жылдамдығына температураның әсері». Лабораториялық тәжірибе №9 «Концентрация мен бөлшектер көлемінің реакция жылдамдығына әсері»</p>	<p>8.3.2.1 -реакция жылдамдығына анықтама беру; 8.3.2.2 -реакция жылдамдығына әсер ететін факторларды болжау; 8.3.2.3 -реакция жылдамдығына әсер ететін факторларды анықтау және бөлшектер теориясы тұрғысынан түсіндіру; 8.3.2.4 -химиялық реакцияның жылдамдығына температура өзгерісінің әсерін түсіндіру; 8.3.2.5 -реакция жылдамдығына концентрация мен бөлшектер өлшемінің әсерін түсіндіру</p>
	<p>Реакция жылдамдығына қысымның әсері. Көрсетілім №5 «Қысымның газдарға</p>	<p>8.3.2.6 -газдар қатысатын химиялық реакция жылдамдығына қысымның әсерін түсіндіру.</p>

	реакциясының жылдамдығына әсері»	
	Катализаторлар. Ингибиторлар. Практикалық жұмыс №2 «Сутек пероксидінің айырылу реакциясының жылдамдығына әртүрлі катализаторлардың әсері»	8.3.2.7 -катализатордың реагенттерден айырмашылығын түсіну; 8.3.2.8 -катализаторлардың қатысында жүретін реакцияларды жоспарлау және жүргізу; 8.3.2.9 ингибиторлардың мәнін түсіну
8.2D Қайтымды реакциялар (4 с.)	Химиялық тепе-теңдік. Көрсетілім №6 «Қайтымды химиялық реакциялар». Лабораториялық тәжірибе №10 «Қарапайым қайтымды реакциялар»	8.3.3.1 -«қайтымды реакциялар» туралы ұғымды білу және түсіну; 8.3.3.2 -тепе-теңдікті динамикалық процесс ретінде түсіну; 8.3.3.3 -химиялық тепе-теңдіктің ығысу бағытын Ле-Шателье принципін қолдана отырып болжау; 8.3.3.4 -сыртқы жағдайлардың өзгеруінің химиялық реакция жылдамдығы мен химиялық тепе-теңдік күйіне әсерін түсіну және нақты ажырату
	Бөлшектер теориясы тұрғысынан химиялық тепе-теңдік	8.3.3.5 химиялық тепе-теңдікті бөлшектер теориясы тұрғысынан түсіндіру
3-тоқсан		
8.3A Химиялық байланыс түрлері (7 с.)	Иондық байланыс. Ионды кристалдық торлар	8.1.4.1 -сыртқы электрон қабатының «аяқталуы» атомның тұрақтылығына әкелетіндігін түсіну; 8.1.4.2- атомның сыртқы электрон қабатының аяқталатындығын түсіндіру; 8.1.4.3 -атомдар мен иондардың электрондарды қосып алуының немесе беріп жіберуінің нәтижесін түсіну; 8.1.4.4 -иондық байланыс үшін "нүктелер мен айқыштар" диаграммасын салу; 8.1.4.5 -иондық байланыстың түзілу механизмін түсінеді және иондық қосылыстардың қасиеттерін болжау
	Ковалентті байланыс. Атомдық және молекулалық кристалдық торлар	8.1.4.6 -ковалентті полюсті және полюссіз байланыстарының түзілу механизмін электртерістілік және валенттілік ұғымына сүйене отырып түсіну; 8.1.4.7 -ковалентті байланыс үшін "нүктелер мен айқыштар" диаграммасын салу
	Кристалдық торлар, байланыс түрлері және заттардың қасиеттері аралығындағы тәуелділік. Практикалық жұмыс №3 «Ковалентті, ионды және металдық байланыс арқылы байланысқан	8.1.3.8 -заттардың қасиеттері кристалдық торлар типіне тәуелді екендігін түсіну

	молекулалар үлгілері»	
8.3В Сутек. Оттек және озон (5 с.)	Сутек. Алу жолдары мен қасиеттері. Практикалық жұмыс №4 «Сутекті алу және оның қасиеттерін оқып зерттеу»	8.4.2.1 -сутекті алу және оның қасиеттерін зерттеу; 8.4.2.2 сутектің тотықсыздандырғыш ретіндегі қасиетін білу
	Оттек. Алу жолдары мен қасиеттері Көрсетілім №7 «Сутек пероксидінің айырылуы» Практикалық жұмыс №5 «Оттекті алу және оның қасиеттерін оқып зерттеу»	8.4.2.3 -оттектің ауа мен жер қыртысындағы пайыздық мөлшерін білу; 8.4.2.4 -ттекті алу және оның қасиеттерін зерттеу; 8.4.2.5 -оттектің тотықтырғыш ретіндегі қасиетін білу
	Оттек және озон	8.4.2.6 -оттектің аллотропиялық түрөзгерістерінің құрамы мен қасиеттерін білу және салыстыру; 8.4.2.7- Жер бетіндегі озон қабатының маңызын түсіндіру
8.3С Бейорганикалық қосылыстардың негізгі кластары. Генетикалық байланыс (7 с.)	Оксидтер. Лабораториялық тәжірибе №11 «Оксидтердің қасиеттерін оқып үйрену»	8.3.4.12 -оксидтердің жіктелуі мен қасиеттерін білу және түсіну
	Қышқылдар Лабораториялық тәжірибе №12 «Қышқылдардың жалпы қасиеттері»	8.3.4.13 -қышқылдардың жіктелуін, қасиеттерін білу және түсіну
	Негіздер. Лабораториялық тәжірибе №13 «Негіздердің қасиеттері»	8.3.4.14 -негіздердің жіктелуі мен қасиеттерін білу және түсіну
	Тұздар. Лабораториялық тәжірибе №14 «Тұздардың қасиеттері және алу»	8.3.4.15 -тұздарды: металл + қышқыл, қышқыл + металл оксиді, қышқыл + металл гидроксиді, қышқыл + тұз реакциялары бойынша алу әдістерін білу және қолдану; 8.3.4.16 -тұздардың жіктелуін, қасиеттерін білу және түсіну
	Бейорганикалық қосылыстар арасындағы генетикалық байланыс	8.3.4.17 -бейорганикалық заттарды құрамы мен қасиеттері бойынша жіктеу; 8.3.4.18 -бейорганикалық қосылыстардың негізгі; кластары арасындағы генетикалық байланысты практика жүзінде зерттеу
4-тоқсан		
8.4А Ерітінділер мен ерігіштік (6 с.)	Заттардың суда еруі Лабораториялық тәжірибе №15 «Заттардың ерігіштігін зерттеу»	8.3.4.1 -заттарды олардың ерігіштік дәрежесіне байланысты жіктеу; 8.3.4.2 -ерітінді ұғымы мен маңызын білу; 8.3.4.3 -ерітінділердің құрамын оларды буландыру жолымен анықтау; 8.3.4.4 қаныққан ерітінді ұғымын білу және оны анықтай алу

	Ерігіштік. Ерігіштікке әсер ететін факторлар Мини жоба №2 «Кристалл өсіру» Көрсетілім №8 «Аса қаныққан ерітіндінің кристалдануы»	8.3.4.5 -кристалл өсіру және кристалдардың дұрыс геометриялық пішініне назар аудару; 8.3.4.6 -аса қаныққан ерітінді ұғымын түсіну және олардың кристалдануы кезіндегі энергия өзгерісін анықтай алу; 8.3.4.7- ерігіштікке температураның әсерін білу және түсіндіру
	Заттардың ерігіштігін есептеу. Практикалық жұмыс №6 «Температураның қатты заттар ерігіштігіне әсері»	8.3.4.8 -буландырудың техникасын қолдана отырып, заттың 100 г судағы ерігіштігін есептеу, алынған нәтижелерді анықтамалық мәндермен салыстыру
	Заттың массалық үлесі бойынша есептеулер	8.3.4.9 -еріген заттың массалық үлесі белгілі ерітіндінің массасы бойынша еріген заттың массасын есептеу
	Ерітіндідегі заттардың молярлық концентрациясы. Практикалық жұмыс №7 «Пайыздық және молярлық концентрациялары берілген ерітінділерді дайындау»	8.3.4.10 -ерітіндідегі заттың молярлық концентрациясын есептеу; 8.3.4.11 -пайыздық және молярлық концентрациялары берілген ерітінділерді дайындау
8.4В Стехиометриялық есептеулер (3 с.)	Химиялық реакциялардың теңдеулері бойынша есептер шығару	8.2.3.7 -химиялық реакциялар теңдеулері бойынша масса, көлем, зат мөлшері және жылу мөлшерін есептеу
	Молярлық көлем	8.2.3.8 -қалыпты және стандартты жағдайларда газдардың көлемдерін есептеуде молярлық көлемді пайдалану
	Газдардың салыстырмалы тығыздығы. Газдардың көлемдік қатынас заңы	8.2.3.9 -газдардың салыстырмалы тығыздығын есептеу; 8.2.3.10 -салыстырмалы тығыздықтары бойынша заттардың молярлық массасын есептеу; 8.2.3.11 газдар қатысатын реакциялар теңдеулері бойынша есептеулерде газдардың көлемдік қатынас заңын пайдалану
8.4С Су (3 с.)	Табиғаттағы су Көрсетілім №9 «Суды алу» Лабораториялық тәжірибе №16 «Судың қайнау нүктесін анықтау» Лабораториялық тәжірибе №17 «Молекулааралық күштер» Мини жоба №3 «Судың физикалық қасиеттерін зерттеу»	8.4.2.8 -қайнау нүктесін заттың тазалық дәрежесі ретінде түсіну; 8.4.2.9 -судың кең таралғандығын, ерекше қасиеттерін және оның өмір үшін маңызын түсіну; 8.4.2.10 -табиғаттағы су айналымын білу және түсіну

	Судың ластануы. Судың кермектігі Лабораториялық тәжірибе №18 «Судың кермектігін анықтау»	8.4.2.11- судың ластану қауіптері мен себептерін білу; 8.4.2.12 -«кермек су» түсінігін және оны жою тәсілдерін білу
8.4D Көміртек және оның қосылыстары (5 с.)	Көміртектің жалпы сипаттамасы	8.4.3.1 -көміртек атомының электрондық конфигурациясын жазу және көптеген қосылыстарында көміртек төрт байланыс түзетінін білу; 8.4.3.2 -табиғатта көміртектің жай зат түріндегі және минералдар құрамындағы таралуын білу
	Көміртектің аллотропиялық түрөзгерістері	8.4.3.3 -көміртектің аллотропиялық түрөзгерістерінің құрылысын және қасиеттерін салыстыру; 8.4.3.4 -нанокөміртекті материалдардың қолданылу аймақтарын білу
	Көміртек және оның қосылыстарының қасиеттері Практикалық жұмыс №8 «Көміртектің физикалық және химиялық қасиеттері» Практикалық жұмыс №9 «Көмірқышқыл газын алу және оның қасиеттері»	8.4.3.5 -көміртектің физикалық және химиялық қасиеттерін түсіндіру; 8.4.3.6 -көміртек жанған кезде көміртек диоксиді мен көміртек монооксидінің түзілу жағдайларын білу және иіс газының тірі ағзаға физиологиялық әсерін түсіну; 8.4.3.7 -көмірқышқыл газын алу, оны дәлелдейді және қасиеттерін тану; 8.4.3.8 - қарапайым көміртек циклын білу және құрау

3) 9-сынып:

Бөлімдер	Тақырып	Оқу мақсаттары
9.1A Электролиттік диссоциация (8 с.)	Электролиттер мен бейэлектролиттер. Көрсетілім №1 «Иондық және ковалентті полюсті байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациясы»	9.4.1.1 -электролиттер мен бейэлектролиттердің анықтамасын білу және оларға мысалдар келтіру; 9.4.1.2-ерітінділер мен балқымалардың электрөткізгіштігі химиялық байланыс түріне тәуелді екендігін түсіндіру
	Электролиттік диссоциациялану механизмі	9.4.1.3 -электролиттік диссоциацияның анықтамасын білу; 9.4.1.4 -кейбір қосылыстар суда ерігенде иондарға ыдырайтынын түсіндіру; 9.4.1.5 -диссоциацияға қарама-қарсы процесс – ассоциация екендігін білу; 9.4.1.6 -иондық және ковалентті полюсті байланысы бар заттардың сулы ерітіндісіндегі электролиттік диссоциациялану механизмін түсіндіру 9.4.1.7 электролиттік диссоциация теориясының негізгі қағидаларын білу
	Қышқыл, негіз, тұздардың диссоциациясы	9.4.1.8 -сулы ерітіндіде H^+ ионының болуын қышқылдық деп түсіну; 9.4.1.9 -сулы ерітіндіде OH^- ионының болуын

	Лабораториялық тәжірибе №1 «Қышқыл, сілті ерітінділерінің рН ортасын анықтау»	сілтілік деп түсіну; 9.4.1.10 -электролиттік диссоциация теориясы тұрғысынан қышқыл, негіз, орта және қышқыл тұздардың анықтамасын білу; 9.4.1.11 -қышқылдың, негіздің, орта және қышқыл тұздардың электролиттік диссоциациялану теңдеулерін құру; 9.4.1.12 -электролиттік диссоциациялану теориясы тұрғысынан сілті мен негіздің айырмашылығын түсіну
	Диссоциациялану дәрежесі. Күшті және әлсіз электролиттер	9.4.1.13 -диссоциациялану дәрежесі анықтамасын білу және электролиттің күшін анықтау; 9.4.1.14 -күшті және әлсіз электролиттерге мысалдар келтіру; 9.4.4.15 -«ерітіндінің күші» ұғымын түсіну және оны «концентрация» ұғымынан ажырату
	Практикалық жұмыс №1 «Ион алмасу реакциялары»	9.2.2.1 -ион алмасу реакциясының соңына дейін жүру жағдайларын білу; 9.2.2.2 -реакция теңдеулерін молекулалық және иондық түрде құру; 9.2.2.3 бейтараптану процесін H^+ және OH^- иондарының арасындағы реакция деп түсіну
	Электролиттік диссоциациялану теориясы тұрғысынан қышқыл, негіз, тұздардың химиялық қасиеттері	9.3.4.1 -қышқыл, еритін және ерімейтін негіздер, орта тұздардың химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін молекулалық және иондық түрде құру
	Тұздар гидролизі Лабораториялық тәжірибе №2 «Тұздар гидролизі»	9.3.4.2 рН -өлшеміннің мәнін түсіну; 9.3.4.3 -қышқылдық, негіздік, бейтарап ортадағы индикаторлардың түстерін білу; 9.3.4.4 -гидролиз ұғымы мен оның маңызын білу; 9.3.4.5 -орта тұздың сулы ерітіндісінің реакция ортасын тәжірибе арқылы анықтау; 9.3.4.6 -орта тұздың ерітіндідегі реакция ортасын болжау; 9.3.4.7 -орта тұздардың гидролиз теңдеулерін молекулалық және иондық түрде құру
9.1В Бейорганикалық заттарға сапалық талдау (4 с.)	Катиондарға сапалық реакциялар. Лабораториялық тәжірибе №3 « Li^+ , Na^+ , K^+ , Ca^{2+} , Sr^{2+} , Ba^{2+} , Cu^{2+} катиондарын жалын түсінің өзгерісі бойынша анықтау». Лабораториялық тәжірибе №4 « Fe^{2+} , Fe^{3+} , Cu^{2+} катиондарына сілтімен сапалық реакциялар»	9.4.1.16 -металл катиондарының жалын түсін өзгерту реакциясын білу және оны Li^+ , Na^+ , K^+ , Ca^{2+} , Sr^{2+} , Ba^{2+} , Cu^{2+} катиондарын анықтау үшін қолдану; 9.4.1.17 -металл катиондарының сілтімен әрекеттесу реакциясын білу және оны Fe^{2+} , Fe^{3+} , Cu^{2+} катиондарын анықтауда қолдану
	Аниондардың сапалық реакциялары.	9.4.1.18 - хлорид-, бромид-, йодид-, сульфат, карбонат-, ортофосфат-, нитрат- иондары үшін

	Лабораториялық тәжірибе №5 «Сулы ерітіндідегі Cl^- , Br^- , I^- , PO_4^{3-} , SO_4^{2-} , CO_3^{2-} , NO_3^- аниондарын анықтау»	сапалық реакцияларды білу және қолдану
	Практикалық жұмыс №2 «Бейорганикалық қосылыстардың сапалық талдауы»	9.4.1.19 - катион және аниондарды анықтау экспериментінің жоспарын құру және практикада қолдану
	Есептеулер жүргізу «Әрекеттесуші заттардың біреуі артық мөлшерде берілген реакция теңдеулері бойынша есептеулер»	9.2.3.1 - әрекеттесуші заттардың біреуі артық мөлшерде берілген реакция теңдеулері бойынша есептеулер жүргізу
9.1С Химиялық элементтердің периодтық жүйесі (6 с.)	Химиялық элементтердің периодтық жүйесінің құрылысы	9.2.1.1 -периодтық жүйенің құрылымын: периодтар, топтар, блоктарды сипаттау; 9.2.1.2 -реттік нөмір, топ нөмірі, период нөмірінің физикалық мәнін білу; 9.2.1.3 валенттік электрондар санының элементтің периодтық жүйедегі орнына тәуелділігін түсіндіру
	Атомдардың электрондық қабаттарының құрылымы. Химиялық элемент атомдарының қасиеттері мен кейбір сипаттамаларының периодты түрде өзгеруі	9.1.3.1 -алғашқы 36 элементтің электрондық және электронды-графикалық формулаларын жазу; 9.2.1.4 -бір топтағы элементтердің сыртқы электрондық деңгейінде электрондар санының бірдей болатындығын түсіну 9.1.4.1 -сыртқы электрондық қабаттың аяқталуы атом тұрақтылығына әкелетінін білу; 9.2.1.5 -топтар мен периодтарда элементтер қасиеттерінің өзгеру заңдылығын түсіндіру
	Периодтық жүйедегі орны бойынша элементтің сипаттамасы	9.2.1.6-+ периодтық жүйедегі орны бойынша элементті сипаттау
	Жай заттар: металдар, бейметалдар. Практикалық жұмыс №3 «Металдар, бейметалдар, амфотерлі элементтердің физикалық және химиялық қасиеттерін оқып-үйрену»	9.2.1.7- периодтық жүйедегі орны, электрондық құрылымы мен байланыс түріне қарай элементтің табиғатын анықтау; 9.2.1.8 -металдар, бейметалдар, амфотерлі элементтердің физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу
2-тоқсан		
9.2А Тотығу- тотықсыздану реакциялары Тақырып саны: 3	Тотығу дәрежесі. Тотығу және тотықсыздану	9.2.2.4 -тотығу дәрежесінің анықтамасын білу және заттың химиялық формуласы бойынша элемент атомының тотығу дәрежесін анықтау; 9.2.2.5- тотығуды оттегі санының өсуі немесе сутек санының кемуі деп түсіну; 9.2.2.6 -тотықсыздануды сутек санының өсуі

Мақсат саны: 10		немесе оттегі санының кемуі деп түсіну; 9.2.2.7 -тотығу-тотықсыздану процестерінің өзара байланысты екенін және олардың бір мезгілде жүретінін түсіну
	Тотығу-тотықсыздану реакциялары. Лабораториялық тәжірибе №6 «Тотығу-тотықсыздану реакцияларын зерттеу»	9.2.2.8 -тотығу-тотықсыздану реакцияларын тотығу дәрежесі өзгере жүретін реакциялар ретінде түсіну; 9.2.2.9 -тотығу процесін электронды беру, ал тотықсыздану-электронды қосып алу деп түсіну; 9.2.2.10 -тотықтырғышты тотығу дәрежесін төмендететін элемент деп, ал тотықсыздандырғышты тотығу дәрежесін жоғарлататын элемент ретінде түсіну; 9.2.2.11 -қарапайым тотығу-тотықсыздану реакциялар мысалында тотығу және тотықсыздану процестерін, тотықтырғыш пен тотықсыздандырғышты анықтау
	Электрондық баланс әдісі	9.2.2.12 -электрондық баланс әдісімен тотығу-тотықсыздану реакцияларын теңестіру; 9.2.2.13 -калий перманганаты мен калий дихроматын тотықтырғыш ретінде қолдануды білу
9.2В Металдар мен құймалар (4 с.)	Металдардың жалпы сипаттамасы Көрсетілім №2 «Металдардың кристалдық торларының модельдері»	9.1.4.2-металдық байланыс, металдық кристалдық тордың анықтамасын білу; 9.1.4.3- кристалдық торы мен байланыс түрі бойынша металдардың физикалық қасиеттерін болжау; 9.2.1.9 металдарға тән физикалық және химиялық қасиеттерді сипаттау және металл атомдарының тек тотықсыздандырғыш қасиет көрсететінін түсіндіру
	Металдар құймасы Көрсетілім №3 «Металдар мен құймалардың жиынтығы»	9.2.1.10 құйма ұғымын білу 9.2.1.11 ежелден белгілі мыс құймасы - қоланы білу 9.2.1.12 темір құймалары: шойын мен болатты, сонымен қатар олардың құрамындағы көміртегінің пайыздық үлесін білу 9.2.1.13 құймалардың артықшылығы жөнінде қорытынды жасау 9.2.1.14 Қазақстандағы металдардың таралуы мен өндірісін білу
	Есептеулер жүргізу «Реакция теңдеуі бойынша заттың массасын қоспаның белгілі массасы бар басқа заттың массасы бойынша есептеу»	9.2.3.2 реакция теңдеуі бойынша заттың массасын қоспаның белгілі массалық үлесі бар басқа зат арқылы есептеу
9.2С 1,2 және 13 топ элементтері (6 ч.)	1- топ металдары мен олардың қосылыстары Көрсетілім №4 «Натрийдің сумен реакциясы»	9.2.1.15 сілтілік металдардың жалпы сипаттамаларын және оларды сақтау мен қауіпсіз жұмыс істеу ережелерін білу 9.2.1.16 1-топ металдарының химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін оттегімен, хлормен, күкіртпен, сумен құру 9.2.1.17 сілтілік металдардың оксидтері мен

		гидроксидтері негіздік қасиет көрсететінін білу
	2- топ металдары мен олардың қосылыстары Лабораториялық тәжірибе №7 «Кальцийдің сумен және қышқыл ерітіндісімен әрекеттесуі» Лабораториялық тәжірибе №8 «Кальций оксидінің сумен және қышқыл ерітіндісімен әрекеттесуі»	9.2.1.18 сілтілік-жер металдардың жалпы сипаттамаларын және оларды сақтау мен қауіпсіз жұмыс істеу ережелерін білу 9.2.1.19 2-топ металдарының химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін оттектен, хлормен, күкіртпен, қышқыл ерітінділерімен, сумен құру 9.2.1.20 сілтілік-жер металдардың оксидтері мен гидроксидтері негіздік қасиет көрсететінін түсіндіру
	13- топ металдары Алюминий және оның қосылыстары Көрсетілім №5 «Алюминий мен оның құймалары» Лабораториялық тәжірибе №9 «Алюминийдің қышқыл және сілті ерітінділерімен әрекеттесуі» Лабораториялық тәжірибе №10 «Алюминий гидроксидін алу және оның амфотерлі сипатын дәлелдеу»	9.2.1.21 алюминийдің физикалық қасиеттерін сипаттау 9.2.1.22 алюминийдің тұрмыстағы қолданылуын енжарлығымен түсіндіру 9.2.1.23 алюминийдің химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін оттектен, хлормен, күкіртпен, сумен, қышқыл және сілті ерітінділерімен құру 9.2.1.24 алюминий гидроксидінің амфотерлі қасиеттерін зерттеу
	1, 2, 13-топ металдары мен олардың қосылыстарының салыстырмалы сипаттамасы	9.2.1.25 1, 2- топ металдары сілті ерітіндісімен әрекеттеспейтіні, ал алюминийдің әрекеттесетіні жөнінде қорытынды жасау 9.2.1.26 1, 2- топ металдарының оксидтері мен гидроксидтері негіздік қасиет, ал алюминий және оның оксиді мен гидроксиді амфотерлі қасиет көрсететіні жөнінде қорытынды жасау
	Практикалық жұмыс №4 «Металдар» тақырыбына эксперименттік есептер шығару	9.2.1.27 1, 2, 13- топ металдары мен олардың қосылыстарына экспериментті жоспарлау және реакцияларды іс жүзінде жүзеге асыру
3-тоқсан		
9.3А 17, 16, 15, 14-топ бейметалдары және олардың қосылыстары (14 с.)	Галогендер	9.1.4.4 галоген молекулаларының электрондық формулаларын құру және кристалдық торлары мен байланыс типтерін анықтау 9.2.1.28 галогендер қасиеттерінің өзгеру заңдылықтарын білу 9.2.1.29 хлор, бром, иод оксидтері мен гидроксидтеріне қышқылдық қасиеттер тән, ал фтордың оксид және гидроксид түзбейтінін білу 9.2.1.30 хлордың химиялық қасиеттерін натрий,

	темір, сутек және галогенидтермен әрекеттесу мысалында білу
Хлорсутек қышқылы Лабораториялық тәжірибе №1 «Хлорсутек ерітіндісінің химиялық қасиеттері» Лабораториялық тәжірибе №12 «Галогенид-ионға сапалық реакция»	9.2.1.31 хлорсутек қышқылы ерітіндісінің химиялық қасиеттерін зерттеу 9.2.1.32 галогенид-ионды тәжірибелік жолмен анықтау
16-топ элементтері. Күкірт Көрсетілім №6 «Күкірттің аллотропиялық түр өзгерістері»	9.2.1.33 16-топ элементтерінің жалпы сипаттамасын білу 9.2.1.34 күкірттің аллотропиялық түр өзгерістерінің физикалық қасиеттерін салыстыру 9.2.1.35 күкірттің химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін құру
Күкірт қосылыстары	9.2.1.36 күкірттің (IV) және (VI) оксидтерінің физикалық және химиялық қасиеттерін салыстыру және күкірт (IV) оксидінің физиологиялық әсерін түсіну 9.4.2.1 қышқылдық жаңбырдың пайда болу себебі мен экологияға тигізетін әсерін түсіндіру 9.2.1.37 күкіртсутектің табиғатта таралуын, лабораторияда алу жолын, физиологиялық әсерін және сапалық реакциясын білу
Күкірт қышқылы және оның тұздары Практикалық жұмыс №5 «Сұйылтылған күкірт қышқылы ерітіндісі мен оның тұздарының химиялық қасиеттері»	9.2.1.38 күкірт қышқылы ерітіндісі мен оның тұздарының физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу
Күкірт қышқылының өзіне тән қасиеттері Көрсетілім №7 «Органикалық заттардың көмірленуі»	9.2.1.39 концентрлі күкірт қышқылының сумен, мыспен әрекеттесуі және органикалық заттардың көмірлену реакцияларының белгілерін сипаттау, реакция теңдеулерін құру
Сандық есептеулер «Теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы реакция өнімі шығымының массалық /көлемдік үлестеріне есептеулер»	9.2.3.3 теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы реакция өнімі шығымының массалық/көлемдік үлестерін есептеу
Азот Лабораториялық тәжірибе №13 «Азот молекуласының моделі»	9.1.4.5 периодтық жүйедегі орнына сәйкес азот молекуласының электрондық формуласын жазу, кристалдық торы мен байланыс типін анықтау және инерттілігін молекула құрылысы негізінде түсіндіру

		9.2.1.40 азоттың оттегімен, сутекпен, металдармен әрекеттесу реакция теңдеулерін құру және реакциялардың жүру жағдайларын көрсету 9.4.2.2 азоттың табиғаттағы айналымын түсіндіру 9.4.2.3 азот оксидтерінің қоршаған ортаға әсерін бағалау
	Аммиак Лабораториялық тәжірибе №14 «Аммиак молекуласының моделі»	9.1.4.6 аммиактың молекулалық, электрондық және құрылымдық формулаларын жазу 9.2.1.41 аммиактың физикалық қасиетін білу және химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін құру 9.2.1.42 аммиакты өнеркәсіпте, лабораторияда алу жолдарын білу және оны реакция теңдеулерімен дәлелдеу
	Практикалық жұмыс №6 «Аммиактың алынуы мен оның қасиеттері»	9.2.1.43 аммиакты аммоний тұзы мен сілтінің әрекеттесу реакциясымен алу 9.2.1.44 аммиак пен оның сулы ерітіндісінің қасиеттерін зерттеу
	Азот қышқылы Лабораториялық тәжірибе №15 «Азот қышқылының басқа қышқылдармен ортақ қасиеттері»	9.1.4.7 азот қышқылының молекулалық, құрылымдық формулаларын жазу, химиялық байланыс түрлерін анықтау 9.2.1.45 азоттан азот қышқылын алуды көрсететін реакция теңдеулерін құру 9.2.1.46 азот қышқылының басқа қышқылдармен ортақ қасиеттерін зерттеу
	Азот қышқылы мен нитраттардың өзіне тән қасиеттері Көрсетілім №8 «Нитрат-ионға сапалық реакция»	9.2.1.47 сұйылтылған және концентрлі азот қышқылының мыспен әрекеттесуінің ерекшелігін білу және реакция теңдеулерін электрондық баланс әдісімен теңестіру 9.2.1.48 нитраттардың термиялық айрылуын білу және реакция теңдеулерін құру 9.2.1.49 нитрат-ионға сапалық реакцияны білу және реакция теңдеулерін құру
	Фосфор және оның қосылыстары Лабораториялық тәжірибе №16 «Фосфат ионына сапалық реакция»	9.2.1.50 фосфорды периодтық жүйедегі орны бойынша сипаттау 9.2.1.51 фосфордың аллотропиялық модификацияларын салыстыру 9.2.1.52 фосфордың жану реакциясын білу және оның оксидінің қышқылдық қасиетін дәлелдеу 9.2.1.53 фосфат-ионның сапалық реакциясын біледі және реакция теңдеулерін құру
	Минералды тыңайтқыштар Көрсетілім №9 «Минералды тыңайтқыштардың жиынтығы»	9.4.2.4 минералды тыңайтқыштардың жіктелуін және олардың құрамына кіретін қоректік элементтерді білу 9.4.2.5 фосфор қосылыстарының Қазақстандағы кен орындарын білу 9.4.2.6 азот және фосфор тыңайтқыштарының қоршаған ортаға әсерін бағалау
9.3В 14- топ элементтері Кремний және оның қосылыстары	Кремний және оның қосылыстары Көрсетілім №10 «Алмаз, кремний, кремний диоксиді мен кремний карбиді	9.2.1.54 14-топ элементтерінің жалпы сиптамасын білу 9.1.4.8 кремнийдің әртүрлі макромолекулалы құрылымды қосылыстар түзетінін түсіну 9.2.1.55 кремнийдің қолданылу аймақтарын және оның жартылай өткізгіш ретінде қолданылуын

(2 с.)	кристалдық торының модельдері»	білу 9.1.4.9 кремний, оның диоксиді мен карбидіндегі байланыс және кристалдық тор түрін білу 9.2.1.56 кремний мен оның қосылыстарының негізгі химиялық қасиеттерін білу және реакция теңдеулерін құру
	Силикаттар. Силикат өнеркәсібі Көрсетілім №11 «Силикат өнеркәсібі» Лабораториялық тәжірибе №17 «Силикат-ионына сапалық реакция»	9.2.1.57 силикат-ионға сапалық реакцияны білу және қолдану 9.4.2.7 силикат өнеркәсібінің маңыздылығын түсіндіру және Қазақстан Республикасындағы силикат өнеркәсібінің даму аймақтарын білу
9.3С Адам ағзасындағы химиялық заттар (4 с.)	Адам ағзасының химиялық құрамы. Макро- және микроэлементтер, олардың мәні	9.5.1.1 адам ағзасының құрамына кіретін элементтерді білу (O, C, H, N, Ca, P, K, S, Cl, Mg, Fe) және элементтердің пайыздық құрамы бойынша диаграммасын құрастыру 9.5.1.2 ақуыз, май, көмірсу, дәрумендердің функциясын білу 9.5.1.3 адам ағзасында Жердің құрамындағы элементтердің бар екенін, бірақ олардың арақатынасының өзгеше болатынын түсіну 9.5.1.4 макро- және микро-элементтердің адам денсаулығы үшін маңыздылығын түсіндіру 9.5.1.5 Қазақстандағы типтік тамақтану рационын зерттеу және теңгерімді тамақтану рационын құру
	Азық-түлік өнімдеріндегі кейбір элементтерді анықтау Лабораториялық тәжірибе №18 «Сүйек құрамындағы кальцийді анықтау» Лабораториялық тәжірибе №19 «Азық-түлік құрамындағы көміртекті анықтау» Лабораториялық тәжірибе №20 «Дәнді-дақылдардағы темірді анықтау»	9.5.1.6 сүйек құрамындағы кальцийді анықтау 9.5.1.7 сүйек құрамының компоненті ретінде ағза құрамындағы кальцийдің ролін білу 9.5.1.8 тамақтану рационында кальций қосылыстарын тұрақты тұтынудың маңызын түсіну 9.5.1.9 азық-түлік құрамындағы көміртекті анықтау 9.5.1.10 көміртек ағзаға қосылыстар түрінде құрамында май, ақуыз, көмірсу бар тағамдар арқылы түсетінін түсіну; 9.5.1.11 дәндегі темірді анықтау 9.5.1.12 адам денсаулығы үшін темірдің маңыздылығын түсіну
	Ауыр металдар Көрсетілім №12 «Ақуызға ауыр металл тұздарының әсері»	9.5.1.13 қорғасын, сынап иондарының тірі ағзаларға қаупін түсіну 9.5.1.14 қоршаған ортаның ауыр металдармен ластану көздерін білу 9.5.1.15 қоршаған ортаны ауыр металдармен ластанудан қорғаудың жолдарын ұсыну
	4-тоқсан	
9.4А Органикалық химияға кіріспе	Органикалық заттардың ерекшеліктері	9.4.3.1 көміртегі атомының электрондық және электронды-графикалық құрылымын білу 9.4.3.2 органикалық химияның анықтамасын білу 9.4.3.3 органикалық заттардың ерекшеліктерін

(6 с.)		білу 9.4.3.4 органикалық қосылыстардың көптүрлілігінің бір себебі көміртегінің тізбек құру мүмкіндігінен екенін түсіну
	Органикалық қосылыстардың жіктелуі Көрсетілім №13 «Метан, этан, этен, этин, этанол, этан қышқылы, аминэтан қышқылы модельдері»	9.4.3.5 көмірсутектердің және олардың туындылары: спирттер, карбон қышқылдары, аминқышқылдарының жіктелуін білу 9.4.3.6 функционалдық топтың берілген класс қосылысының химиялық қасиеттерін анықтайтын топ ретінде анықтамасын білу
	Органикалық қосылыстардың гомологтық қатарлары Көрсетілім №14 «Сызықты құрылымды алкандар мен спирттердің алғашқы үш мүшелерінің модельдері»	9.4.3.7 гомолог анықтамасын және гомолог айырымы ұғымын білу 9.4.3.8 алкандар мен қаныққан біратомды спирттер мысалында гомологтық қатар ұғымын түсіну 9.4.3.9 гомологтар формулаларын құрастыру және оларды атау
	Органикалық қосылыстардың номенклатурасы	9.4.3.10 органикалық қосылыстардың негізгі кластары: алкандар, алкендер, алкиндер, арендер, спирттер, карбон қышқылдары, аминқышқылдары үшін IUPAC номенклатурасын түсіну және қолдану
	Органикалық қосылыстардың изомериясы Көрсетілім №15 «Пентан изомерлерінің модельдері»	9.4.3.11 изомерия және изомерлер анықтамасын білу 9.4.3.12 алкандардың изомерлерінің құрылымдық формулаларын құру және оларды атау
	Есептеулер жүргізу «Элементтердің массалық үлестері мен салыстырмалы тығыздық арқылы газтекес заттардың молекулалық формуласын анықтауға есептеулер жүргізу»	9.2.3.4 газтекес заттардың молекулалық формуласын салыстырмалы тығыздық пен элементтердің массалық үлестері арқылы анықтау
	9.4В Көмірсутектер. Отын (6 с.)	Алкандар
	Алкендер Көрсетілім №16	9.4.3.16 алкендердің қанықпаған көмірсутек екенін түсіну

	«Этеннің бром суы мен калий перманганаты ерітінділерін түссіздендіруі» Мини-жоба №1 «Пластик материалдарды қайта өңдеу»	9.4.3.17 этен мысалында алкендердің қасиеттерін оқып үйрену және химиялық реакция теңдеулерін құру 9.4.3.18 алкендердің бром суы, калий перманганаты ерітінділерінің түссіздендіруінің сапалық реакция екенін білу 9.4.3.19 қосылу реакциясының маңыздылығын біледі және түсіну 9.4.3.20 полиэтилен мысалында полимерлердің құрылымының ерекшеліктері мен полимерлену реакциясының механизмін түсіну 9.4.3.21 пластиктің ыдырау мерзімінің ұзақтығын түсінеді және оның қоршаған ортаға әсерін бағалау 9.4.3.22 пластик материалдарды қайта өңдеуді биологиялық жолмен ыдырайтын пластмасса өндіру есебінен азайту мәселесін түсіну
	Алкиндер	9.4.3.23 алкиндердің қанықпағандық ұғымын түсіну 9.4.3.24 этин мысалында сапалық реакцияларға назар аудара отырып алкиндердің қасиеттерін оқып үйрену және химиялық реакция теңдеулерін құру 9.4.3.25 алкиндердің бром суы, калий перманганаты ерітінділерін түссіздендіруінің сапалық реакция екенін білу
	Арендер Көрсетілім №17 «Бензол молекуласының моделі»	9.4.3.26 бензолдың молекулалық және құрылымдық формуласын жазу 9.4.3.27 бензолдың жануы мен ацетиленнің тримерлену реакцияларының теңдеулерін құрастыру
	Көмірсутекті отындар Көрсетілім №18 «Отын түрлерінің жиынтығы» Мини-жоба №2 «Энергияның баламалы көздері»	9.4.3.28 көміртекті қосылыстардың отын ретінде қолданылатынын білу 9.4.3.29 Қазақстандағы көмірдің, мұнайдың, табиғи газдың кен орындарын білу 9.4.3.30 қазба отындардың қоры шектеулі екендігін түсіну 9.4.3.31 көмірсутектік отынды жағу қоршаған ортаның ластануына әкелетінін және оның климатқа әсерін білу 9.4.3.32 баламалы отын түрлерін білу және олардың артықшылықтары мен кемшіліктерін түсіну
	Мұнай Көрсетілім №19 «Мұнай және мұнай өнімдері»	9.4.3.33 мұнай фракцияларын және шикі мұнайды айдау өнімдерінің қолдану аймақтарын білу
9.4С Оттекті және азотты органикалық қосылыстар (4 с.)	Қаныққан біратомды спирттер	9.4.3.34 метанол мен этанолдың физикалық қасиеттерін білу 9.4.3.35 этанолдың жану және дегидратация реакциясы мысалында біратомды қаныққан спирттердің химиялық қасиеттерін білу 9.4.3.36 этиленнің гидратациясы мен глюкозаның ашу реакциясы арқылы этанолдың алыну жолдарын білу

		9.4.3.37 метанол мен этанолдың адам ағзасына физиологиялық әсерін түсіну
Оттекті органикалық қосылыстардың өкілдері Лабораториялық тәжірибе №21 «Этанол, глицерин, сірке қышқылы, өсімдік және жануар майларының физикалық қасиеттері»		9.4.3.38 метанол, этанол, этандиол, пропантриол, этан қышқылы, глюкоза, сахароза, крахмал, целлюлоза формулаларын және олардың қолданылуын білу 9.4.3.39 оттекті органикалық қосылыстардың жеке өкілдерінің: этанол, пропантриол, этан қышқылы, өсімдік және жануар майларының физикалық қасиеттерін зерттеу
Амин қышқылдары. Ақуыздар Лабораториялық тәжірибе №22 «Ақуыздардың денатурациясы»		9.4.3.40 аминқышқылдарындағы функционалдық топтар мен ақуыздардағы пептидтік байланысты білу 9.4.3.41 глициннің структуралық формуласын жазу 9.4.3.42 ауыстырылмайтын амин қышқылдарының маңызын түсіну 9.4.3.43 ақуыз денатурациясының реакциясын зерттеу 9.4.3.44 ақуыздың биологиялық маңызы мен қызметін білу

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «13» қаңтар
№ 668 бұйрығына 13-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 204-қосымша

Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған «Биология» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. «Биология» пәнінің мақсаты – оқушыларға органикалық дүниенің көптүрлілігі, ондағы болып жатқан құбылыстар мен үдерістердің заңдары мен заңдылықтары, сонымен қатар адам оның ажырамас бөлігі туралы білім мен түсінік жүйелерін беру.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) жер бетіндегі барлық тірінің құндылығын түсіну үшін өмірдің құрылымды-функционалды және генетикалық негіздері туралы, тірі табиғаттың негізгі патшалықтары ағзаларының көбеюі мен дамуы, экожүйе, биоалуантүрлілік, эволюция туралы білім жүйесін асыру;

2) экологиялық этика нормалары мен ережелерін, табиғатқа жауапкершілікпен қарауын қалыптастыру;

3) генетикалық сауаттылықты қалыптастыру - салауатты өмір салты негіздері, психикалық, тән және моральдық денсаулық сақтау;

4) оқушылардың тұлғалық қасиеттерін дамыту, биологиялық білімдерін практикада қолдануға ұмтылу, медицина, ауыл шаруашылығы, биотехнология, экологиялық менеджмент және қоршаған ортаны қорғау саласындағы практикалық іс-шараларға қатысу;

2-тарау. «Биология» оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. «Биология» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

2) 8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

5. «Биология» оқу пәнінің оқу бағдарламасының мазмұны оқытудың бөлімдері арқылы ұйымдастырылған.

6. Бөлімдер сыныптар бойынша күтілетін нәтиже түрінде берілген оқу мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

7. Әр бөлімшеде көрсетілген оқу мақсаттары, мұғалімге оқушыларды дамыту бойынша жұмысты жүйелі жоспарлауға, сонымен қатар олардың жетістіктерін бағалауға, оқытудың келесі кезеңдері туралы ақпарат беруге мүмкіндік береді.

8. Оқу пәнінің мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

- 1) Тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері;
- 2) Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік. Эволюциялық даму;
- 3) Ағза мен қоршаған орта;
- 4) Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар.

9. «Тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Тірі ағзалардың көптүрлілігі;
- 2) Қоректену;
- 3) Заттардың тасымалдануы;
- 4) Тыныс алу;
- 5) бөліп шығару;
- 6) Қозғалыс;
- 7) Координация және реттелу.

10. «Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік. Эволюциялық даму» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Көбею;
- 2) Жасушалық айналым;
- 3) Өсу және даму;
- 4) Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары;
- 5) Эволюциялық даму мен селекция негіздері.

11. «Ағза мен қоршаған орта» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Биосфера, экожүйе, популяция;
- 2) Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері.

12. «Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Молекулалық биология мен биохимия;
- 2) Жасушалық биология;
- 3) Микробиология және биотехнология;
- 4) Биофизика.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

13. Бағдарламада оқу мақсаттарын пайдалану ыңғайлылығы үшін кодтау енгізілді. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшенің, төртінші сан – оқу мақсатының реттік санын білдіреді. Мысалы, 7.2.1.4. кодында «7» - сынып, «2.1» - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, «4» - оқу мақсатының реттік саны.

14. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген.

1) Тірі организмдердің көп түрлілігі, құрылымы мен қызметтері:

Білім алушылар білуі тиіс:			
Бөлім	7-сынып	8-сынып	9-сынып
Тірі ағзалардың көптүрлілігі	7.1.1.2 тірі ағзалардың жүйелік орналасуын анықтау	8.1.1.2 саңырауқұлақтардың негізгі белгілерін сипаттау	9.1.1.2 өсімдіктер мен жануарлардың түрлерін ерекшелік белгілері бойынша ажырата білу
	7.1.1.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың құрылыс ерекшеліктерін сипаттау	8.1.1.3 даражарнақты және қосжарнақты өсімдіктер кластарын негізгі белгілеріне қарай ажыратып сипаттау	
	7.1.1.4 белгілі бір ағзаларға қарапайым дихотомиялық кілттерді құрастыру	8.1.1.4 ерекшеліктеріне сәйкес буынаяқтылар мен хордалы жануарлар кластарын тану	
Қоректену	7.1.2.1 жапырақтың құрылысын сипаттау және жасушалық құрылымы мен оның қызметі арасындағы өзара байланысты түсіндіру	8.1.2.1 омыртқасыз (жауынкұрт) жәндіктердің, күйіс қайыратын (сиыр) жануарлар мен адамның ас қорыту жүйесінің құрылысын салыстыру	9.1.2.1 қорытылу, абсорбция, ассимиляция, бөліп шығару үдерістеріне егжей-тегжейлі сипаттау
	7.1.2.2 фотосинтез үдерісі үшін қажетті жағдайларды зерттеу	8.1.2.2 тістердің құрылысы, әртүрлі типтері мен қызметтері арасындағы байланыс пен тісті күту ережелерін сипаттау	9.1.2.2 ас қорыту процессіндегі органикалық заттар мен тиісті ферменттердің арасындағы байланысты орнату
		8.1.2.3 адамның ас қорыту жүйесінің құрылысы мен қызметтері арасындағы өзара	9.1.2.3 ферменттердің белсенділігіне әсер ететін әр түрлі жағдайларды (температура, pH)

		байланысты анықтау	зерттеу
		8.1.2.4 асқорыту жолы ауруларының себепте- рін және астан улану белгілерін анықтау	9.1.2.4 өттің әсерінен майлардың эмульгациялануы үдерісін зерттеу
		8.1.2.5 адам ағзасын-дағы дәрумендердің маңыздылығын сипаттау	
		8.1.2.6 құрамында дәрумендердің маңыз- ды мөлшері бар азық- түліктер тізімін жасау	
		8.1.2.7 жемістердің құрамындағы С дәруменін анықтау	
Заттардың тасымалдану ы	7.1.3.1 тірі ағзалардағы қоректік заттардың тасымалдануының маңызын түсіндіру	8.1.3.1 қан құрамы мен қызметін сипаттау	9.1.3.1 активті және пассивті тасымалдың маңызын сипаттау
	7.1.3.2 өсімдіктерде заттардың тасымалдануына қатысатын мүшелерді танып білу	8.1.3.2 дайын микро- препараттар арқылы түрлі ағзалардың қан құрамы жасушасының пішіндеріндегі ерек- шеліктерді зерттеу	9.1.3.2 өсімдіктердегі транспирация үдерісінің мәнін түсіндіру
	7.1.3.3 сабақ пен тамырдың ішкі құрылысын зерттеу	8.1.3.3 лейкоциттердің түрлі типтерінің қызметтерін сипаттау	9.1.3.3 ішкі және сыртқы фак- торлардың транспира- цияға әсерін зерттеу
		8.1.3.4 гуморальдық және жасушалық иммунитетті салыстыру	
	7.1.3.4 сабақ және тамырдың құрылысы мен қызметтерінің өзара байланысын сипаттау	8.1.3.5 лимфа жүйе-лерін және қан, ұлпа-лық сұйықтық пен лимфа арасындағы өзара байланысты сипаттау	9.1.3.4 жыл мезгіліне байланысты заттардың флоэмадағы транслокациясын зерттеу
	7.1.3.5 ксилема мен флоэма элементтерінің	8.1.3.6 аурулардың алдын алуындағы	

	құрылысын салыстыру	вакцинацияның ролін бағалау	
	7.1.3.6 жануарлардың заттарды тасымалдауға қатысатын мүшелерін танып білу	8.1.3.7 агглютинация және резус-конфликт механизмдерін түсіндіру	
		8.1.3.8 жануарлардың жүрегі мен қантамырлар жүйелерінің құрылысын сипаттау	
		8.1.3.9 қантамыр қабырғасының құрылысы мен олардың қызметі арасындағы байланысты анықтау	
		8.1.3.10 жануарлардың қантамырлар жүйесінің түрлерін сипаттау	
		8.1.3.11 дене жаттығуларының жүрек жұмысы мен оның қалпына келуіне әсерін зерттеу	
		8.1.3.12 қантамыр жүйесі ауруларының себептері мен ауру белгілерін сипаттау	
Тыныс алу	7.1.4.1 тірі ағзалардағы тыныс алудың маңызын сипаттау	8.1.4.1 өкпедегі газ алмасу және ұлпалық тыныс алудың механизмдерін сипаттау	9.1.4.1 тыныс алу реакциясының химиялық теңдеуін пайдалана отырып, аэробты және анаэробты тыныс алуды салыстыру
	7.1.4.2 тыныс алудың анаэробты және аэробты типтерін ажырату	8.1.4.2 тыныс алу және тыныс шығару механизмін түсіндіру	9.1.4.2 бұлшықет қажуы және аэробты, анаэробты тыныс алу үдерістері арасындағы байланысты қарастыру
	7.1.4.3 өсімдіктердің тыныс алу үдерісін зерттеу	8.1.4.3 өкпенің тіршілік сыйымдылығын анықтау және қалыпты жағдайдағы және дененің физикалық	

		жүктемесі кезіндегі тыныс алудың минуттық көлемін есептеу	
	7.1.4.4 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелерін салыстыру		
	7.1.4.5 адамның тыныс алу мүшелері құрылысының ерекшеліктерін анықтау		
	7.1.4.6 тыныс алу мүшелерінің аурулары және олардың алдын алу шараларын түсіндіру		
Бөліп шығару	7.1.5.1 ағзалардың тіршілігіндегі бөліп шығарудың маңызын сипаттау	8.1.5.1 адамның зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы мен қызметтері арасындағы байланысты анықтау	9.1.5.1 нефронның құрылысы мен қызметін сипаттау
	7.1.5.2 өсімдіктердегі бөліп шығару ерекшеліктерін зерттеу	8.1.5.2 бүйректің құрылымдық бөліктерін танып білу	9.1.5.2 несептің түзілуі және фильтрация үдерістерін сипаттау
	7.1.5.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру	8.1.5.3 тері құрылым-дарын және оның бөліп шығарудағы маңызын сипаттау	9.1.5.3 бүйректің жұмысына әсер ететін факторларды сипаттау
		8.1.5.4 тері аурулары және оның алдын алу шараларын сипаттау	9.1.5.4 зәр шығару жүйесі, бүйрек ауруларының алдын алу шараларын түсіндіру
			9.1.5.5 эртүрлі ағзалардың мекен ету ортасы мен зат алмасуларының соңғы өнімдері арасындағы байланысты анықтау

Қозғалыс	7.1.6.1 тірі ағзалардың тіршілігіндегі қозғалыстың маңызын және себептерін түсіндіру (тропизмдер, таксистер)	8.1.6.1 тірек- қимыл жүйесінің қызметтерін сипаттау	9.1.6.1 қол бұлшық еттерінің максимальды бұлшық ет күшін және күшке төзімділігін зерттеу
	7.1.6.2 жарықтың өсімдік дамуына әсерін түсіндіру	8.1.6.2 сүйектің химиялық құрамы мен макро және микроскопиялық құрылымын зерттеу	9.1.6.2 бұлшық еттің жиырылу жиілігіне бұлшықет жұмысының тәуелділігін зерттеу
	7.1.6.3 өсімдіктердегі фотопериодизм ролін сипаттау	8.1.6.3 сүйектердің байланыс түрлерін салыстыру	
	7.1.6.4 омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың қозғалыс мүшелерін салыстыру	8.1.6.4 буынның әр түрлі типтерінің құрылысы мен олардың қызметтері арасындағы байланысты орнату	
		8.1.6.5 бұлшық ет ұлпасының қызметтері мен олардың құрылымдық бөліктерін сипаттау	
		8.1.6.6 бұлшықет түрлері мен құрылысын оқу	
		8.1.6.7 гиподинамия салдарын атау	
	8.1.6.8 сымбаттың бұзылуы және жалпақтабандылықтың пайда болу себептерін анықтау		
Координация және реттелу	7.1.7.1 жануарлардың жүйке жүйесінің типтерін салыстыру	8.1.7.1 көруді қабылдау ерекшеліктерін зерттеу және көру гигиенасы ережелерін сипаттау	9.1.7.1 жүйке жасушасының құрылысы мен қызметі арасындағы байланыс
	7.1.7.2 жүйке жүйесінің қызметі мен құрылымдық компоненттерін атау	8.1.7.2 естуді қабылдау ерекшеліктерін зертеу және есту гигиенасы ережелерін сипаттау	9.1.7.2 жүйке ұлпалары мен оның құрылымдық компоненттерінің қызметін талдау
	7.1.7.3 жүйке жасушасының құрылымдық	8.1.7.3 көру және есту рецепторларының	9.1.7.3 жүйке импульстарының пайда болуы мен өтуін

	бөліктерін анықтау	құрылысы мен қызметін сәйкестендіру	сипаттау
	7.1.7.4 орталық жүйке жүйесі бөлімдерінің құрылысы мен қызметін салыстыру	8.1.7.4 «гомеостаз» ұғымына анықтама беру	9.1.7.4 нейрогуморальді реттелу механизмін түсіндіру
	7.1.7.5 рефлекторлық доғаны зерттеу	8.1.7.5 эндокринді, экзокринді және аралас бездердің орналасуын анықтау	9.1.7.5 ағзаның ішкі ортасын бірқалыпты ұстау механизмін түсіндіру
	7.1.7.6 мінез-құлықтың рефлекторлық табиғатын түсіндіру	8.1.7.6 бездердің негізгі қызметтерін түсіндіру	9.1.7.6 өсіру заттарының өсімдікке әсерін талдау
	7.1.7.7 шеткі жүйке жүйесінің қызметін сипаттау	8.1.7.7 ұйқы безі мен қалқанша безі қызметінің бұзылуынан болатын ауруларды сипаттау	
	7.1.7.8 ағзаның тіршілік әрекетін қалпына келтіру және тынығуы үшін ұйқының маңызын түсіндіру	8.1.7.8 терінің сезімталдығын зерттеу	
	7.1.7.9 психикалық денсаулық сақтау қағидаларын сипаттау	8.1.7.9 жылықанды жануарлардың дене температурасын бірқалыпты ұстауда терінің маңызын сипаттау	
	7.1.7.10 алкоголь, шылым және басқа да есірткілік заттардың жүйке жүйесіне әсерінің салдарын түсіндіру		

2) көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік, эволюциялық даму:

Көбею	7 сынып	8 сынып	9 сынып
	7.2.1.1 жыныссыз және жынысты көбеюді сипаттау	8.2.1.1 жануарлардың көбею тәсілдерін салыстыру	9.2.1.1 адамның жыныс жүйесінің құрылысын сипаттау
	7.2.1.2 өсімдіктердің вегетативті көбею	8.2.1.2 мүктер мен қырықжанырлардың жыныс-	9.2.1.2 аталық және аналық жыныс жасушаларының

	тәсілдерін салыстыру	ты (гаметофит) және жыныссыз (спорофит) ұрпақтарының мысалдарын келтіру	құрылысын зерттеу
	7.2.1.3 айқас тозаңдану мен өздігінен тозаңданудың салыстырмалы артықшылықтарын сипаттау	8.2.1.3 ашықтұқымды және жабықтұқымды өсімдіктердің тіршілік циклінің ерекшеліктерін түсіндіру	9.2.1.3 жыныстық жетілу кезеңіндегі екінші реттік жыныстық белгілердің дамуын сипаттау
	7.2.1.4 гүлді өсімдіктердегі қосарлы ұрықтанудың маңызын сипаттау		9.2.1.4 менструалдық цикл мен экстроген және прогестеронның маңызын сипаттау
			9.2.1.5 контрацепцияның маңызы мен түрлерін түсіндіру
			9.2.1.6 жыныстық жолмен таралатын аурулардың салдары мен алдын алу шараларын түсіндіру
Жасушалық айналым	7.2.2.1 әртүрлі ағзалар түрлеріндегі хромосомалардың санын салыстыру	8.2.2.1 тірі ағзалардың өсуі мен дамуы үшін митоз бен мейоздың маңызын түсіндіру	9.2.2.1 жасушалық циклдің интерфаза кезеңінде жүретін үрдістерді түсіндіру
	7.2.2.2 сомалық және жыныс жасушаларындағы хромосомалар санының айырмашылығын түсіндіру		9.2.2.2 митоздың кезеңдерін сипаттау
			9.2.2.3 мейоз кезеңдерін сипаттау
			9.2.2.4 митоз бен мейоз үрдісін салыстыру
Өсу және даму	7.2.3.1 ағздардың өсу мен даму үрдістерін сипаттау	8.2.3.1 эмбрионалдық даму кезеңдерін түсіндіру	9.2.3.1 ұрықтың дамуындағы плацентаның маңызын түсіндіру
	7.2.3.2 өсімдіктердің ұзарып және жуандап өсу үдерісін зерттеу	8.2.3.2 әр түрлі ұрық жапырақшаларынан қалыптасқан мүшелер мен ұлпалар дифферен-	9.2.3.2 ұрық пен эмбрионның дамуын салыстыру

		циасын сипаттау	
	7.2.3.3 жануарлар мен өсімдіктердің онтогенез кезеңдерін ажырату		9.2.3.3 адам ұрығының дамуына шылым шегу, алкоголь мен басқа есірткілер әсерінің салдарын түсіндіру
	7.2.3.4 жануарлардың онтогенезіндегі тура және түрленіп даму жолдарын салыстыру		
Тұқым қуалаушы- лық пен өзгергіштік заңдылықта- ры	7.2.2.1 адам ағзасындағы тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу	8.2.4.1 тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы ролін дәлелдеу	9.2.4.1 генетиканың дамуымен қалыптасуындағы Мендель зерттеулерінің маңызын бағалау
	7.2.2.2 белгелерді анықтаудағы гендердің рөлін түсіндіру	8.2.4.2 ағзаларға селекция жүргізу үшін қолдан сұрыптаудың мәнін сипаттау	9.2.4.2 моногибридті будандастырудың цитологиялық негіздерін тұжырымдау және моногибридті будандастыруға есептер шығару
	7.2.4.3 хромосомадағы ДНК- ның генетикалық материал сақтаудағы маңызын түсіндіру	8.2.4.3 мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу тегінің орталықтарын оқу	9.2.4.3 дигибридті будандас- тырудың цитологиялық негіздерін тұжырымдау және ди-гибридті будандастыруға есептер шығару
		8.2.4.4 маңызды мәде-ни өсімдіктер ірікте- мелері мен үй жануар- лары қолтұқымын зерттеу	9.2.4.4 толық және толымсыз доминаттылықты салыстыру
			9.2.4.5 талдаушы шағылыстыру- дың маңыздылығын бағалау
			9.2.4.6 жынысты анықтау теориясын сипаттау 9.2.4.7 жынысты анықтау кезінде хромосомалар- дың ролін түсіндіретін

			сызба жасау
			9.2.4.8 адамның қан тобының тұқымқуа-лауын және қан топта-рын анықтау механизмін түсіндіру
			9.2.4.9 адам генетикасын зерттеудің негізгі әдістерін сипаттау
			9.2.4.10 шежіре сызбасын құру
			9.2.4.11 мәдени өсімдіктердің өнімділігін арттыру үшін заманауи ауылшаруашылық технологияларды қолданылуын зерттеу
Эволюция-лық даму мен селекция негіздері			9.2.5.1 К. Линней мен Ж.Б. Ламарк еңбектері-нің негізгі қағидаларын оқу
			9.2.5.2 эволюциялық ілімнің қалыптасуын-дағы Ч. Дарвин еңбек-терінің маңызын
			9.2.5.3 Эволюцияның қозғаушы күштерін сипаттау
			9.2.5.4 ағзалардың бейімделушілігіндегі табиғи сұрыпталудың рөлін сипаттау
			9.2.5.5 түрдің құрылымы мен критерийлерін сипаттау
			9.2.5.6 түрдің пайда болуы себептері мен тәсілдерін түсіндіру
			9.2.5.7 Жердегі тіршіліктің дамуының негізгі кезеңдерін оқу

3) ағза мен қоршаған орта:

Биосфера, экожүйе, популяция	7-сынып	8-сынып	9-сынып
	7.3.1.1 қоршаған орта факторларының жергілікті экожүйе ағзаларының тіршілік әрекеті мен таралуына әсерін сипаттау	8.3.1.1 экожүйелердің жалпы құрылымының сызбасын жасау	9.3.1.1 популяция өсімінің экспоненциалдық және сигмоидтік үлгілерінің қисық сызықтарының графиктерін талдау
	7.3.1.2 табиғи қоректік тізбекті салыстыру	8.3.1.2 су және құрлық экожүйелерін салыстыру	9.1.1.2 энергия ағымының тиімділігін есептеу
	7.3.1.3 қоректік тізбекті және қоректік торларды құру	8.3.1.3 популяцияның негізгі қасиеттерін және құрылымдық ерек- шеліктерін сипаттау	9.3.1.3 энергия, биомасса және сандар пирамидаларын салыстыру
	7.3.1.4 кологиялық сукцессия үрдісін сипаттау	8.3.1.4 ағзалардың тіршілікке қабілеттілігінің әртүр- лі тәсілдерін зерттеу	9.3.1.4 азот пен көміртек айналымының табиғаттағы сызбасын құру
		8.3.1.5 «жыртқыш-құрбан» қарым-қатынасы мысалында популяция санының өзгеру себептерін анықтау	
		8.3.1.6 тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлерін сипаттау	
		8.3.1.7 үнемі өзгеріп отыратын қоршаған орта жағдайларына ағзалардың бейімделу механизмін түсіндіру	
Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері	7.3.2.1 адам мен экожүйе арасындағы қарым- қатынастарды сипаттау	8.3.2.1 биологиялық әртүрлілікті сақтау және қолдаудың қажеттілік себептерін талдау	9.3.2.1 мұнай өндіру мен басқа да пайдалы қазбалардың қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
	7.3.2.2 адам тіршілігінің эко- жүйеге жағымсыз әсер ететін салаларының мысалдарын келтіру	8.3.2.2 Дүниежүзілік тұқым қорының маңызын бағалау	9.3.2.2 пестицидтерді пайдаланудың, адам ағзасы мен қоршаған ортаға әсерін түсіндіру

	7.3.2.3 Қазақстан Республикасының қорғалатын аймақтарындағы өсімдіктер мен жануарларды сипаттау	8.3.2.3 Қазақстан аумағындағы экологиялық проблемалардың туындау себептері мен оларды шешу жолдарын түсіндіру	9.3.2.3 парниктік (булану) эффектісінің тірі ағзаларға әсерін түсіндіру
	7.3.2.4 Қазақстан Республикасының Қызыл кітабына енгізілген жергілікті өңірдің жануарлары мен өсімдіктеріне мысал келтіру		9.3.2.4 озон қабатының бұзылуының себептері мен салдарын түсіндіру

4) қолданбалы кіріктірілген ғылымдар:

Бөлім	7-сынып	8-сынып	9-сынып
Молекулалық биология мен биохимия	7.4.1.1 тірі ағзалардың тіршілігі үшін судың маңызын сипаттау	8.4.1.1 биологиялық мысалдарды пайдаланып полимерлер мен мономерлер арасындағы айырмашылықты сипаттау	9.4.1.1 ферменттің әрекет ету механизмін зерттеу
	7.4.1.2 ағзалардың тіршілік әрекетіндегі микро-және макроэлементтердің маңызын сипаттау	8.4.1.2 көмірсулар мен липидтердің биологиялық қызметтері мен қасиеттерін сипаттау	9.4.1.2 дезоксирибонуклеин қышқылы молекуласының қос шиыршықты құрылымын сипаттау
	7.4.1.3 тағамның құрамындағы нәруыз, май, көмірсулардың бар екендігін дәлелдеу	8.4.1.3 нәруыздардың биологиялық қызметтері мен қасиеттерін сипаттау	9.4.1.3 негізгі құрылымдық қағидаларын қолданып дезоксирибонуклеин қышқылын үлгілеу
	7.4.1.4 өсімдіктер үшін минералдық тыңайтқыштар құрамындағы азот, калий және фосфордың маңызын оқу		
Жасушалық биология	7.4.2.1 жасуша, ұлпа, мүше, мүшелер жүйесі түсініктерін түсіндіру	8.4.2.1 өсімдік және жануар ұлпаларын классификациялау	9.4.2.1 өсімдік және жануар жасушаларының негізгі компоненттерін қызметін түсіндіру
	7.4.2.2 жануар және өсімдік	8.4.2.2 эукариот және про-	9.4.2.2 микрофотографияны

	жасушаларын ажырату	кариот жасушаларының құрылысын салыстыру	қолданып жасушаның сызықтық ұлғаюын есептеу
Микробиология және биотехнология	7.4.3.1 бактерияның әртүрлі пішіндерін сипаттау	8.4.3.1 қарапайымдылар, бактериялар, саңырауқұлақтар, вирустармен туындайтын аурулардың ерекшеліктері мен алдын алу шараларын сипаттау	9.4.3.1 инсулин өндіру мысалында биотехнологиялық үрдістің жалпы сызбасын сипаттау
	7.4.3.2 йогурт пен ірімшік өндірісін зерттеу		9.4.3.2 биотехнологияда өндірілетін өнімдердің мысалдарын келтіру
	7.4.3.3 антибиотиктер, антисептиктер мен залалсыздандыру заттарының қолданылуын сипаттау		
	7.4.3.4 вирустардың тіршіліктің жасушасыз формасы екендігін түсіндіру		
Биофизика		8.4.4.1 түзу жүруіне байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктерін зерттеу	9.4.4.1 тірі ағзалардағы электрлі үдерістерді зерттеу
			9.4.4.2 «компьютер-ми» интерфейс технологиясының ерекшеліктерін зерттеу

15. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған «Биология» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
7-9-сыныптарына арналған
«Биология» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған
«Биология» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын
жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1) 7-сынып:

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары.
Білім алушылар:		
1-тоқсан		
7.1 Биосфера және экожүйелер (4 сағат)	Ортаның экологиялық факторлары: абиотикалық (температура, жарық, рН, ылғалдылық) биотикалық (биоалуантүрлілік)	7.3.1.1 - жергілікті жер экожүйесі қоршаған орта факторларының тірі ағзалардың тіршілік әрекеті мен таралуына әсерін зерттеу
	Қоректік тізбектер және қоректік торлар	7.3.1.2 - табиғи қоректік тізбектерді салыстыру; 7.3.1.3 - қоректік тізбектер және қоректік торларды құрастыру
	Экологиялық сукцессиялар: Бірінші және екінші реттік сукцессиялар Өздігінен реттелу. Экожүйенің алмасу	7.3.1.4 - экологиялық сукцессия үдерісін сипаттау
7.1 Адам әрекетінің қоршаған ортаға әсері (4 сағат)	Адам - экожүйенің бір бөлігі	7.3.2.1 - адам мен экожүйе арасындағы қарым-қатынастарды сипаттау
	Адам тіршілік әрекеттерінің экожүйеге әсері	7.3.2.2 - экожүйеге жағымсыз әсер ететін адам тіршілігінің салаларына мысалдар келтіру
	Қазақстанда ерекше қорғалатын аймақтар. Жергілікті жердің ерекше қорғалатын аймақтары	7.3.2.3 - ерекше қорғалатын Қазақстан Республикасының табиғи аймақтарының өсімдіктері мен жануарларын сипаттау
	Қызыл кітап жергілікті өңірдің Қазақстан Республикасының Қызыл кітабына енгізілген жануарлары мен өсімдіктері	7.3.2.4 - жергілікті өңірдің Қазақстан Республикасының Қызыл кітабына енгізілген жануарлары мен өсімдіктеріне мысал келтіру

7.1 Тірі ағзаларды жүйелеу (4 сағат)	Тірі ағзалардың бес патшалығына жалпы сипаттама: прокариоттар, протисталар, саңырауқұлақтар, өсімдіктер, жануарлар. Өсімдіктер мен жануарлардың негізгі жүйелік топтары: Өсімдіктер мен жануарларды жүйелеудің маңызы. Бір және көп жасушалы ағзалар	7.1.1.1 - жүйелеудің маңызын түсіндіру; 7.1.1.2 - жүйелеуде тірі ағзалардың орынын анықтау
	Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың сыртқы құрылысындағы ерекшеліктер	7.1.1.3 - омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың құрылысының ерекшеліктерін сипаттау
	Дихотомиялық кілттер: теза және антитеза	7.1.1.4 - жекелеген ағзаларға қарапайым дихотомиялық кілттерді қолдану
7.1 Жасушалық биология (2 сағат)	Жасуша, ұлпа, мүше, мүшелер жүйесі түсініктері. Өсімдіктер және жануарлар жасушаларын салыстыру. Жарық микроскобынан көрінетін жасуша құрылымдары: пластидтер, вакуоль, ядро, цитоплазма, жасушалық мембрана, жасушалық қабырға	7.4.2.1 - «жасуша», «ұлпа», «мүше», «мүшелер жүйесі» туралы түсініктер; 7.4.2.2 - өсімдіктер және жануарлар жасушаларын ажырату
7.1 Су және органикалық заттар (3 сағат)	Практикалық жұмыс «Судың тірі ағзалар үшін маңызын және қасиеттерін сипаттау». Судың қасиеттері: беттік керілу, адгезия және когезия, қайнау және балқу температурасы, жылусыйымдылығы. Судың температурасын реттеудегі және сақтаудағы биологиялық маңызы және оның еріткіш ретіндегі ролі. Микро және макроэлементтердің (кальций, калий, темір, көміртек, сутек, оттегі, фосфор, азот) тіршілік үшін маңызы	7.4.1.1 - судың қасиеті мен тірі ағзалар үшін маңызын сипаттау; 7.4.1.2 - тірі ағзалар тіршілік әрекеттері үшін микро- және макроэлементтердің ролін сипаттау
	Азық – түліктердегі органикалық заттар. Практикалық жұмыс «Азық– түліктерде көмірсулар, нәруыздар және майлардың бар екендігін дәлелдеу» (химиялық құрылымы қарастырылмайды)	7.4.1.3 - азық – түліктерде көмірсулар, нәруыздар және майлардың бар екендігін дәлелдеу
	Өсімдіктерде микро-және макроэлементтердің тапшылығы (азот, калий, фосфор, магний, кальций). Тыңайтқыштар: органикалық және	7.1.1.4 - минералды тыңайтқыштардағы азот, калий және фосфордың өсімдіктер үшін маңызын танып білу

	минералдық (азот, калий, фосфор и микроэлементтер)	
2-тоқсан		
7.2 Тірі ағзалардың қоректенуі (2 сағат)	Жапырақтың құрылысы мен қызметі. Жапырақтың ішкі құрылысы. Жабын ұлпа және жапырақтың жұмсақ заты. Лептесік. Жапырақ фотосинтездеуші, суды буландырушы және газ алмастырушы негізгі мүше.	7.1.2.1 - жапырақтың ішкі құрылысын сипаттау, құрылысы мен қызметі арасындағы өзара байланысты түсіндіру
	Фотосинтезге қажетті жағдайлар. Фотосинтез үдерісіндегі күн сәулесі, хлорофилл және көмірқышқыл газы рөлі	7.1.2.2 - фотосинтезге қажетті жағдайларды зерттеу
7.2 Заттардың тасымалы (6 сағат)	Заттардың тасымалдануының маңызы. Жануарлар ағзасында қан оттегі, қоректік заттарды, көмірқышқыл газын және зат алмасу өнімдерін тасымалдайды. Өсімдіктерде тамыр, сабақ заттардың тасымалын қамтамасыз етеді	7.1.3.1 - тірі ағзалардағы қоректік заттардың тасымалының маңызын түсіндіру; 7.1.3.2 – өсімдіктерде заттардың тасымалын қамтамасыз ететін мүшелерді танып білу
	Сабақ және тамыр. Сабақтың ішкі құрылысы: қабық, камбий, сүрек, өзек. Тамыр аймақтары: тамыр оймақшасы, бөліну, өсу, сору және өткізу аймақтары. Тамырдың ішкі құрылысы: эпиблема, алғашқы қабық, эндодерма, флоэма, ксилема, камбий	7.1.3.3 - тамыр және сабақтың ішкі құрылысын зерттеу; 7.1.3.4 - тамыр және сабақтың құрылысы мен қызметі арасындағы байланысты сипаттау
	Ксилема және флоэма	7.1.3.5 - флоэма мен ксилеманың элементтерін құрылысын салыстыру
	Жануарлардағы қанайналым мүшелері (жауынкұрты, ұлулар, буынаяқтылар және омыртқалылар).	7.1.3.6 - жануарларда заттар тасымалына қатысатын мүшелерді танып білу
7.2 Тыныс алу (5 сағат)	Өсімдіктер мен жануарлар үшін тыныс алудың маңызы. Тыныс алу типтері: анаэробты және аэробты. Тыныс алу, энергия көзі. Анаэробты және аэробты тыныс алудың тиімділігі. (химиялық теңдеулерсіз)	7.1.4.1 - тірі ағзалардағы тыныс алу маңызын сипаттау; 7.1.4.2 - анаэробты және аэробты тыныс алу типтерін ажырату
	Өсімдіктердің тыныс алуы. (тұқымның немесе өскіндердің тыныс алу мысалы)	7.1.4.3 - өсімдіктердегі тыныс алуды зерттеу
	Омыртқасыз және омыртқалы	7.1.4.4 - омыртқасыз және

	жануарлардың тыныс алу мүшелері. Бунақденелілердің трахеялары, балықтарының желбезектері, құстардың және өкпесі	омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелерін салыстыру
	Тыныс алу мүшелері. Адамның тыныс жолдары құрылысы және газалмастыру мүшелері	7.1.4.5 - адамның тыныс алу мүшелерінің құрылыс ерекшеліктерін танып білу
	Тыныс алу мүшелерінің аурулары. Тыныс алу мүшелерінің ауруларының себептері мен алдын алу жолдарын танып білу (өкпе обыры, астма, бронхит, туберкулез, тұмау)	7.1.4.6 - тыныс алу мүшелерінің ауруларының себептері мен алдын алу жолдарын түсіндіру
3-тоқсан		
7.3 Бөліп шығару (3 сағат)	Бөліп шығарудың маңыздылығы. Өсімдіктер мен жануарлардағы бөліп шығару өнімдері. Заталмасудың соңғы өнімдері (шлактар). Бөліп шығару мүшелері (ағзадан зат алмасудың соңғы өнімдерін бөліп шығаруға жауапты мүшелер). Улану мен бөліп шығару арасындағы байланыс	7.1.5.1 - ағзалардың тіршілік әрекетінде бөліп шығарудың маңыздылығын түсіндіру
	Өсімдіктердегі бөліп шығару өнімдері: тыныс алу мен фотосинтездің бастапқы және соңғы өнімдері. Бөліп шығарушы ұлпалар (сүт жолдары, шайыр жолдары, эфир)	7.1.5.2 - өсімдіктердегі бөліп шығару ерекшеліктерін зерттеу
	Жануарлардың бөліп шығару жүйелері. Тірі ағзалардың бөліп шығару жүйелері эволюциясы	7.1.5.3 - омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру
7.3 Қозғалыс (3 сағат)	Өсімдіктердің қозғалысы. Қозғалыс белсенділігінің маңызы. Өсімдіктердің қозғалыс реакциялары. өсімдіктердің қозғалысы себептері (тропизмдер, таксистер). Өсімдік тіршілігіндегі негізгі экологиялық факторлар. Жарық және фотосинтез. Жарықтың өсімдіктің гүлдеуі мен өсуіне әсері. Жарық экологиялық фактор ретінде. жарыққа қатысты өсімдіктің экологиялық топтары. Жарық мөлшерінің өзгеруіне байланысты өсімдіктердің бейімделгіштігі. Табиғаттағы ырғақтылық. жарық	7.1.6.1 - өсімдіктердің қозғалысы себептерін түсіндіріп, қозғалыстың маңызын сипаттау; 7.1.6.2 - жарықтың өсімдіктердің дамуына әсерін түсіндіру; 7.1.6.3 - өсімдіктердегі фотопериодизм ролін сипаттау

	күннің ұзақтығына ағзалардың бейімделуі фотопериодизм ретінде. биологиялық сағаттың жұмыс механизмі. Табиғаттағы биырғақтылықтың және фотопериодизмнің рөлі	
	Жануарлардың қозғалыс мүшелері. Тірі ағзалардағы қозғалыстың рөлі. Жануарлардың мекен ортасы мен қозғалысы арасындағы байланысты анықтау	7.1.6.4 - омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың қозғалыс мүшелерін салыстыру
7.3 Координация және реттелу (13 сағат)	Жүйке жүйесінің типтері: диффузиялы, сатылы, түйнекті, түтіктәрізд.	7.1.7.1 - жануарлардың жүйке жүйесінің типтерін салыстыру
	Жүйке жүйесінің қызметі. Нейрон қызметі. Нейрон құрылысы: дендриттер, аксон	7.1.7.2 - жүйке жүйесінің қызметін және құрылымдық компоненттерін атау; 7.1.7.3 - жүйке жасушасының компоненттерін анықтау
	Жүйке жүйесінің орталық және шеткі бөлімдері. Жұлын. Жұлынның сұр және ақ заты, орталық канал. Жұлынның маңызы, оның рефлекторлық және өткізгіштік қызметі. Ми. Мидың сұр және ақ заты, мидың қыртысы және ядросы. Ми бөлімдерінің құрылысы мен қызметтері: сопақша ми, ми көпірі, мишық, орталық және аралық ми. Үлкен ми сыңарлары	7.1.7.4 - орталық жүйке жүйесі бөлімдерінің құрылысы мен қызметтерін салыстыру
	Рефлекстік доға: рецептор, сезгіш, аралық, қозғалыс нейрондары, жұмыс мүшесі. Зертханалық жұмыс: «Тізе рефлексі». «Рефлекстік доға бөлімдерінің сәйкестігі»	7.1.7.5 - рефлекстік доғаны зерттеу
	Мінез-құлықтың рефлекторлық табиғаты: шартсыз және шартты рефлекстер. Шартты рефлекстердің сөнуі	7.1.7.6 - мінез-құлықтың рефлекторлық табиғатын түсіндіру
	Вегетативті жүйке жүйесінің симпатикалық және парасимпатикалық бөлімдерінің құрылысы және қызметі	7.1.7.7 - вегетативті жүйке жүйесінің қызметін сипаттау
	Адам ағзасы үшін ұйқының маңызы. Биологиялық ритм. Ұйқының кезеңдері: баяу және тез ұйқы. Түс көру. Жұмысқа	7.1.7.8 - ағзаның тіршілік әрекеттерінің қалпына келуіне және тынығуына ұйқының маңызын түсіндіру;

	<p>қабілеттілік: өнімділік, қалыпты жұмыс қабілеттілігі сатылары, жұмыс қабілетінің тозуы. Күн тәртібі. Оқу еңбегінің гигиенасы. Есте сақтауды жақсарту жолдары</p> <p>Жүйке жүйесінің қызметіне алкаголь, темекі, және наркотикалық заттардың әсері</p>	<p>7.1.7.9 - жақсы психикалық денсаулықты сақтаудың принциптерін түсіндіру</p> <p>7.1.7.10 - жүйке жүйесінің қызметіне алкаголь, темекі, және наркотикалық заттардың әсерін түсіндіру</p>
4-тоқсан		
7.4 Тұқымқуалау мен өзгергіштік заңдылықтары (3 сағат)	Адамда белгілердің тұқым қуалауында гендер мен ДНҚ рөлі. Пайда болған (қоршаған орта жағдайлары әсерінен) және тұқымқуалаушылық (генетикалық) белгілер. Хромосоманың бөлігі ген жайлы түсінік. Хромосома құрылымы. Генетикалық материалды сақтаушы және тасымалдаушы дезоксирибонуклеин қышқылы жайлы түсінік	<p>7.2.4.1 - адам ағзасындағы тұқымқуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу;</p> <p>7.2.4.2 - белгілерді анықтаудың гендердің рөлін түсіндіру;</p> <p>7.2.4.3 - хромосомадағы генетикалық ақпарат дезоксирибонуклеин қышқылы рөлін түсіндіру</p>
7.4 Жасушалық цикл (1сағат)	Әртүрлі ағзалардағы хромосомалар саны. Соматикалық және жыныс жасушалар	<p>7.2.2.1 - әртүрлі ағзалардағы хромосомалардың санын салыстыру;</p> <p>7.2.2.2 - соматикалық және жыныс хромосомаларындағы хромосомалар санының әртүрлілігін түсіндіру</p>
7.4 Көбею (4 сағат)	Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюі. Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюінің биологиялық маңызы	7.2.1.1 - өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюін сипаттау
	Өсімдіктердің өсімді жолмен көбеюі, оның түрлері және табиғаттағы биологиялық маңызы. Өсімдік өсіруде өсімді жолмен көбею тәсілдерін қолдану. Қалемшелеу, телу (қалемшемен, көзшелермен), көбею ұлпаларымен	7.2.1.2 - өсімдіктердің өсімді көбею тәсілдерін салыстыру
	Тозаңдану түрлері. Гүлдеу және тозаңдану. Тозаңдану түрлері (өздігінен, айқас, жасанды). Өсімдіктердегі ұрықтану және ұрықтың түзілуі. Қосарлы ұрықтану. Қосарлы ұрықтанудың биологиялық маңызы	<p>7.2.1.3 - өздігінен және айқас тозаңданудың шамалы артықшылықтарын сипаттау;</p> <p>7.2.1.4 - гүлді өсімдіктердегі қосарлы ұрықтанудың маңызын сипаттау</p>
7.4 Өсу және даму (4 сағат)	Ағзалардың жеке дамуы түсінігі. Өсімдіктер мен жануарлардағы онтогенез кезеңдері. Бөліну, өсу,	<p>7.2.3.1 - ағзалардың өсу және даму үдерістерін сипаттау;</p> <p>7.2.3.2 - өсімдіктердің ұзарып</p>

	көбею, қартаю. Өсімдіктердің өсуі. Сабактың ұзарып және жуандап өсуі. Камбий рөлі. Жылдық сақиналар	және жуандап өсу үдерістерін зерттеу
	Жануарлардағы тура және тура емес онтогенез типтері. Бунақденелілердің шала және толық түрленіп дамуына мысалдар	7.2.3.3 - өсімдіктер мен жануарлардағы онтогенез кезеңдерін ажырату; 7.2.3.4 - жануарлардағы тура және тура емес онтогенез типтерін салыстыру
7.4 Микробиология және биотехнология (4 сағат)	Бактерия формалары. Бактериялардың формаларының әртүрлілігі. Бактериялардың таралуы. Зертханалық жұмыстар: «Пішен таяқшасының сыртқы пішінін қарастыру», «Бұршақтұқымдастардың тамырындағы түйнек бактерияларын қарастыру»	7.4.3.1 - бактериялар формаларының әртүрлілігін сипаттау
	Бактерияларды пайдалану. Табиғаттағы және адам өміріндегі бактериялардың маңызы	7.4.3.2 - ірімшік және йогурт өндірісін зерттеу
	Патогендермен күрес тәсілдері. Бактериялардың антибиотиктерге тұрақтылығы. Практикалық жұмыс: «Антибиотиктер, антисептиктер және залалсыздандыру өнімдерін қолдану»	7.4.3.3 - антибиотиктер, антисептиктер және залалсыздандыру өнімдерінің қолданылуын сипаттау
	Вирустар. Жасушасыз құрылым иелері вирустардың құрылыс ерекшеліктері.	7.4.3.4 - вирустардың тіршіліктің жасушасыз формасы екендігін түсіндіру

2) 8-сынып:

Оқу жоспары бойынша ұзақ мерзімді жоспар бөлімдері	Тақырыптары/ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Оқу мақсаты. Білім алушылар білуге тиісті.
1-тоқсан		
8.1 Жасушалық биология (2 сағат)	Зертханалық жұмыс. «Өсімдіктер мен жануарлардың ұлпаларын классификациялау. Жасушалардың формасына, мөлшері мен қызметіне қарай әртүрлілігі. Өсімдік ұлпаларының әртүрлілігі: түзуші, жабын, негізгі, өткізгіш, механикалық, бөліп шығарушы ұлпа. Жануар ұлпаларының әртүрлілігі: эпителий, дәнекер,	8.4.2.1 - Өсімдіктер мен жануарлардың ұлпаларын классификациялау

	бұлшықет, жүйке»	
	Жасуша – тірі ағзалардың құрылымдық негізгі өлшем бірлігі. Прокариот және эукариот жасушалардың құрылысы: ядроның болуы және орналасуы, жасуша қабырғасы, цитоплазмалық мембрана, пластидтер, митохондрия, жасуша вакуолі, рибосомалар	8.4.3.2 - «эукариот» және «прокариот» жасушалардың құрылысын салыстыру
8.1 Молекулалық биология (3 сағат)	Жасушаның құрамындағы органикалық заттар. Мономерлер мен полимерлер арасындағы айырмашылық	8.4.1.1 - биологиялық мысалдарды пайдаланып полимерлер мен мономерлер арасындағы айырмашылықты сипаттау
	Көмірсулар – энергия көзі. Глюкоза, сахароза, гликоген, крахмал, целлюлоза мен хитиннің маңызы және қызметтері. Липидтердің қасиеттері мен қызметі. Липидтердің әртүрлілігі: майлар, фосфолипидтер, балауыз	8.4.1.2 - көмірсулар мен липидтің құрылымы мен биологиялық қызметтерін сипаттау
	Нәруыздар, құрылымы мен қызметі	8.4.1.3 - нәруыздардың биологиялық құрылымы мен қызметі
8.1 Тірі ағзалардың көп түрлілігі (4 сағат)	Зертханалық жұмыс. «Өсімдіктер бөлімі: балдырлар, мүктер, қырықжапырақтар, ашықтұқымдылар және жабықтұқымдылар. Ерекшелік белгілері.»	8.1.1.1. - балдырлар, мүктер, қырықжапырақ тәріздестер, ашық және жабықтұқымдылар мысалында өсімдіктердің ерекшеліктерін сипаттау
	Саңырауқұлақтар патшалығы. Зең саңырауқұлағы: мукор, пеницилл. Біржасушалы саңырауқұлақтар – ашытқы. Көпжасушалы саңырауқұлақтар. Қалпақшалы саңырауқұлақтар. Жеуге жарамды және улы саңырауқұлақтар	8.1.1.2 - саңырауқұлақтардың негізгі белгілерін сипаттау
	Зертханалық жұмыс. «Жабық тұқымды өсімдіктер. «Дара жарнақты» және «қосжарнақтылар» класы	8.1.1.3 - даражарнақты және қосжарнақты өсімдіктерді негізгі белгілеріне қарай ажырату
	Зертханалық жұмыс. «Буынаяқтылар типі. Хордалылар типі. Сыртқы белгілеріне қарай салыстырмалы сипаттама»	8.1.1.4 - буынаяқтылар мен хордалы жануарлар кластарын ерекше белгілері бойынша тану
8.1 Қоректену (7 сағат)	Жауын құртының, сиырдың және адамның асқорыту жүйесінің құрылысы	8.1.2.1 - омыртқасыз (жауынкұрт), күйіс қайыратын (сиыр) жануарлар мен адамның ас қорыту жүйесінің құрылысын

		салыстыру
	Тістің құрылысы мен қызметі, сүт тістерінің тұрақты тіске алмасуы. Тіс гигиенасы	8.1.2.2 - тістердің құрылысы, әртүрлі типтері мен қызметтері арасындағы байланысты және тісті күту ережелерін сипаттау
	Ас қорыту жүйесі: ауыз қуысы, жұтқыншақ, өңеш, қарын, ішек, асқорыту бездері (сілекей, қарын безі, ұйқы безі, ішек бездері). Асқорыту мүшелерінің қызметі	8.1.2.3 - адамның ас қорыту жүйесінің құрылысы мен қызметтері арасындағы өзара байланысты анықтау
	Тамақтану гигиенасы. Асқазан – ішек ауруларының алдын алу. Асқорыту мүшелерінің жұқпалы аурулары және олардың алдын алу. Тағамнан уланудың алдын алу. Алғашқы жәрдем шаралары. Ішек құрт ауруларының алдын алу	8.1.2.4 - асқорыту жолы ауруларының себептерін және астан улану себепін ашу
	Дәрумендер және олардың маңызы. Суда еритін және майда еритін дәрумендер. Дәрумендердің тәуліктік мөлшері. Авитаминоз, гиповитаминоз және гипервитаминоздар. А авитаминоздағы ақшам соқыр, В ₁ авитаминоздағы бери – бери ауруы, С авитаминоздағы цинга, Д авитаминоздағы рахит аурулары	8.1.2.5 - адам ағзасындағы дәрумендердің маңыздылығын сипаттау 8.1.2.6 - құрамында дәрумендердің маңызды мөлшері бар азық-түлік тізімін жасау 8.1.2.7 - азық – түлік құрамындағы С дәруменін анықтау
8.1 Өсу және даму (2 сағат)	Эмбрионалдық даму кезеңдері: бластула, гастрюла, нейрула	8.2.3.1 - эмбрионалдық даму кезеңдерін сипаттау
	Ұлпалар мен мүшелердің дифференциялануы. Жасушалардың дифференциялануы, органогенез	8.2.3.2 - ұлпалар мен мүшелердің дифференциялануын сипаттау
2-тоқсан		
8.2 Заттардың тасымалдануы (10 сағат)	Қанның құрамы мен қызметі. Қан түйіршіктері: эритроциттер, лейкоциттер, тромбоциттер. Плазма. Қанның қызметі: транспорттық, гомеостаз, қорғаныштық	8.1.3.1 - қан құрамы мен қызметін сипаттау
	Зертханалық жұмыс. Әр түрлі ағзалардың қан түйіршіктері. «Адам қаны» және «Бақаның қаны» микропрепараттары. Қан жасушаларын формасына, мөлшеріне, санына қарай және ядросының болуына қарай салыстыру	8.1.3.2 - дайын микропрепараттар арқылы әр түрлі ағзалардың қан жасушаларының құрылыс ерекшеліктерін зерттеу
	Иммунитет. Гуморальдық және жасушалық иммунитет.	8.1.3.3 - лейкоциттердің түрлі типтерінің қызметтерін сипаттау;

	Лейкоциттердің түрлі типтері және олардың қызметтері. Жасушалық иммунитет: Т – және В-лимфоциттердің әрекет етуі	8.1.3.4 гуморальдық және жасушалық иммунитетті салыстыру
	Ағзаның ішкі ортасы. Лимфа. Лимфаайналым және оның маңызы. Гомеостаз. Ағзаның ішкі ортасы: қан, лимфа, ұлпа сұйықтығы	8.1.3.5 - лимфа жүйесі мен оның қан, ұлпа сұйықтығы мен лимфа арасындағы өзара байланысты сипаттау
	Иммунитет. Иммунитеттің түрлері. СПИД. СПИД ауруының алдын алу. Туа пайда болған және жүре пайда болған иммунитет	8.1.3.6 - аурудың алдын алудағы екпенің ролі
	Қан топтары. Қан құю. Резус – фактор. Агглютинация. Резус – конфликт	8.1.3.7 - агглютинация және резус-конфликт механизмдерін түсіндіру
	Ұлулардың, жауын құртының, буынаяқтылардың және омыртқалылардың жүрегі және қантамырларының құрылысы мен қызметі.	8.1.3.8 - жануарлар жүрегінің құрылысы мен қантамырлар жүйелерінің маңызын түсіндіру; 8.1.3.9 - қантамыр қабырғасының құрылысы мен олардың қызметі арасындағы байланысты анықтау
	Қантамырлар, қанайналым жүйесінің түрлері. Ашық және тұйық қанайналым жүйелері. Үлкен және кіші қанайналым шеңберлері. Адамның қанайналым жүйесі	8.1.3.10 - жануарлардың қантамырлар, қанайналым жүйесі түрлерін сипаттау
	Зертханалық жұмыс. «Дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсері. Дене жаттығуларын орындау кезінде жүрек жұмысының өзгеруі»	8.1.3.11 - дене жаттығуларының жүрек жұмысы мен оның қалпына келуіне әсерін зерттеу
	Жүрек - қантамырлар жүйесі аурулары (гипертония, инфаркт, ишемиялық ауру, атеросклероз, инсульт). Арудың себептері: тұқымқуалаушылыққа бейімділік, теріс өмір салты, дұрыс тамақтанбау	8.1.3.12 - қантамыр жүйесі ауруларының себептері мен ауру белгілерін сипаттау
8.2 Тыныс алу (3 сағат)	Альвеола және қан арасындағы газ алмасу. Өкпедегі қанның оттекке қанығуы. Ұлпа мен қан арасындағы газ алмасу. Қанның көмірқышқыл газына қанығуы, жасушаның оттекке қанығуы	8.1.4.1 - өкпедегі газ алмасу және ұлпалық тыныс алудың механизмдерін сипаттау
	Тыныс алу және тыныс шығару механизмі. Көкірек қуысының құрылысы. Тыныс алуға және тыныс шығаруға қатысатын бұлшықеттер. Тыныс алу және тыныс шығарудағы көкеттің	8.1.4.2 - тыныс алу және тыныс шығару механизмін түсіндіру

		маңызы. Ауа жүретін жолдардағы қысымның өзгеруі	
		Зертханалық жұмыс. «Өкпенің тіршілік сыйымдылығы. Тыныс алудың минуттық көлемі. Түрлі жастағы физикалық дамыған ер және әйел адамдардың өкпесінің тіршілік сыйымдылығы. Шылым шегудің өкпенің тіршілік сыйымдылығына әсері. Тыныс алу қозғалысы»	8.1.4.3 - өкпенің тіршілік сыйымдылығын анықтау және қалыпты жағдайдағы және дененің физикалық жүктемесі кезіндегі тыныс алудың минуттық көлемін есептеу
3-тоқсан			
8.3 Бөліп шығару (3 сағат)	Бөліп	Зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы мен қызметі (бүйрек, несепар, қуық, несеп жолы). Бүйректің құрылысы (қыртысты қабат және миы қабат, нефрон, пирамида, астауша, өзекшелер)	8.1.5.1 - адамның зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы мен қызметін сипаттау; 8.1.5.2 - бүйректің құрылымдық бөліктерін тану
		Терінің маңызы, құрылысы мен қызметі. Тер бөлінудің реттелуі	8.1.5.3 - терінің құрылысы мен оның бөліп шығарудағы маңызын сипаттау
		Тері ауруларының пайда болу себептері мен салдары (қышыма, теміреткі, безеу бөртпелері, пигментті дақ). Белгілері мен алдын алу шаралары	8.1.5.4 - тері ауруларының алдын алу шараларын түсіндіру
8.3 Қозғалыс (6 сағат)		Тірек – қимыл жүйесінің маңызы мен қызметі	8.1.6.1 - тірек – қимыл жүйесінің қызметтерін сипаттау
		Зертханалық жұмыс. «Сүйектің химиялық құрамы. Сүйектің макро және микроскопиялық құрылысы»	8.1.6.2 - сүйектің химиялық құрамы мен макро микроскопиялық құрылысын зерделеу
		Сүйектің байланыс түрлері: қозғалыссыз, жартылай қозғалмалы, қозғалмалы	8.1.6.3 - сүйектердің байланыс түрлерін салыстыру
		Буынның құрылысы және қызметтері. Сүйек байланыстарының атқаратын қызметіне бейімделуі	8.1.6.4 - буынның әртүрлі типтерінің құрылысы және олардың қызметтерінің арасында байланыс орнату
		Бұлшықет ұлпаларының құрылысы мен қызметі (бірыңғай салалы, көлденең жолақты қаңқа, көлденең жолақты жүрек). Қаңқа бұлшықеттерінің түрлері	8.1.6.5 - Бұлшықет ұлпасының құрылысы мен қызметі және олардың түрлері; 8.1.6.6.- Бұлшықеттің құрылысы мен түрлерін түсіндіру
		Гиподинамия. Сымбаттың бұзылуы және жалпақ жалпақтабандылықтың пайда болу себептері. Сымбаттың бұзылуы мен жалпақтабандылықтың алдын алу шаралары	8.1.6.7 - гиподинамия салдарын атау; 8.1.6.8 - сымбаттың бұзылуы және жалпақ жалпақтабандылықтың пайда болу себептерін анықтау

8.3 Биофизика (1 сағат)	Тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктері. Адам қаңқасы құрылысының ерекшеліктері. Тік жүруге бұлшықеттің маңызы. Тік жүру кезіндегі дененің ауырлық ортасы. Дененің иіні. Адам омыртқасының иілімдері	8.4.4.1 - түзу жүруіне байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктерін зерттеу
8.3 Координация және реттелу (6 сағат)	Зертханалық жұмыс: «Көрудің маңызы. Көру мүшелерінің құрылысы. Көруді қабылдаудың ерекшеліктері (көздің жітілігі, көру шегі). Көрудің бұзылуы. Көз гигиенасы»	8.1.7.1 - көруді қабылдаудың ерекшеліктерін зерттеу және көру гигиенасын сипаттау
	Зертханалық жұмыс: Естудің маңызы. Есту мүшесінің құрылысы. Естуді қабылдаудың ерекшеліктері (құлақтың естігіштігін анықтау). Естудің бұзылу себептері. Есту мүшесінің гигиенасы»	8.1.7.2 - естуді қабылдау ерекшеліктерін зерттеу және есту гигиенасының ережелерін сипаттау
	Таяқшаның, құтышаның және кірпікшелі жасушалардың құрылысы мен қызметі. Соқыр дақты анықтау, түстерді араластыра отырып тәжірибе жасау, ауа арқылы және сүйек арқылы өткізу	8.1.7.3 - көру және есту рецепторларының құрылысы мен қызметтерін сәйкестендіру
	«Гомеостаз» ұғымы. Гомеостазға мысал (терморегуляция)	8.1.7.4 - гомеостаз ұғымына анықтама беру
	«Гормондар», «Гуморальдық реттелу» ұғымдары. Эндокринді, экзокринді және аралас бездердің орналасуы және қызметі	8.1.7.5 - эндокринді, экзокринді және аралас бездердің орналасқан жерлерін анықтау; 8.1.7.6 - бездердің негізгі қызметтерін түсіндіру
	Ұйқы безі мен қалқанша без қызметінің бұзылуынан туындаған аурулар (гипо – және гиперфункция)	8.1.7.7 - ұйқы безі мен қалқанша без қызметінің бұзылуынан туындаған ауруларды сипаттау
	Зертханалық жұмыс. «Жанасу сезімталдығы. Тері рецепторлары (терморцепторлар, механорецепторлар, ноцицепторлар)»	8.1.7.8 - терінің сезімталдығын зерттеу
	Жылықанды жануарлардың тұрақты температураны сақтауындағы терінің ролі. Температураны сезу. Терморцепторлардың бейімделуі	8.1.7.9 - жылықанды жануарлардың тұрақты температураны сақтауындағы терінің ролін сипаттау
4-тоқсан		
8.4 Көбею (3сағат)	Митоз. Мейоз	8.2.2.1 - тірі ағзалардың өсуі мен дамуы үшін митоз бен мейоздың маңызын түсіндіру

	Жануарлардың көбею формалары. Жыныссыз көбею типтері. Жынысты көбею	8.2.1.1- жануарлардың көбею жолдарын салыстыру
	Мүктер мен қырықжапырақтардың тіршілік циклі	8.2.1.2-мүктер мен қырықжапырақтардың жынысты (гаметофит) және жыныссыз (спорофит) ұрпақтарының мысалдарын келтіру
	Ашықтұқымды және жабықтұқымды өсімдіктердің тіршілік циклі	8.2.1.3- ашықтұқымды және жабықтұқымды өсімдіктердің тіршілік циклінің ерекшеліктерін түсіндіру
8.4 Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары (4 сағат)	Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы ролі. Өзгергіштік пен тіршілік үшін бейімделу арасындағы байланыс	8.2.4.1 -тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы ролін дәлелдеу
	Қолдан сұрыптау және оның селекция үшін маңызы. Қолдан сұрыптау түрлері: жаппай және жеке сұрыптау	8.2.4.2- селекция үшін қолдан сұрыптау мағынасын түсіндіру
	Мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу орталықтары. Вавилов теориясына Харланның енгізген өзгерістері	8.2.4.3 -мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу орталықтарын зерттеу
	Зертханалық жұмыс. «Қазақстан территориясында кездесетін маңызды мәдени өсімдіктер іріктемелері мен үй жануарлары қолтұқымын зерттеу (жануарлардың маңызды белгілері/ ауылшаруашылығындағы маңызды өсімдіктер)»	8.2.4.4- маңызды мәдени өсімдіктер іріктемелері мен үй жануарлары қолтұқымын зерттеу
8.4 Микробиология және биотехнология (1 сағат)	Жұқпалы аурулар және олардың алдын алу	8.4.3.1 - қарапайымдылар, саңырауқұлақтар, бактериялар мен вирустар қоздыратын аурулардың ерекшеліктерін сипаттау
8.4 Биосфера, экожүйе, популяция (5 сағат)	Экожүйелердің құрылымы. Модельдеу. Су және құрлық экожүйелері.	8.3.1.1 - экожүйелердің жалпы құрылымының сызбасын жасау;
		8.3.1.2 - су және құрлық экожүйелерін салыстыру

	<p>Популяцияның құрылымының негізгі сипаттамалары және ерекшеліктері. Модельдеу. Ағзалардың тіршілікке қабілеттілігінің әртүрлі тәсілдері.</p>	<p>8.3.1.3 - популяцияның негізгі қасиеттерін және құрылымдық ерекшеліктерін сипаттау; 8.3.1.4 - ағзалардың тіршілікке қабілеттілігінің әртүрлі тәсілдерін зерттеу 8.3.1.5 - жыртқыш-құрбан қарым-қатынасы мысалында популяция санының өзгеру себептерін анықтау</p>	
	<p>Тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлері. Тікелей және жанама. Қыналар ерекше селбесіп тіршілік ететін ағзалар ретінде</p>	<p>8.3.1.6 - тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлерін сипаттау; 8.3.1.7 - тірі ағзалардың қоршаған ортаның өзгермелі жағдайларына бейімделу механизмдерін түсіндіру</p>	
8.4	Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері (2 сағат)	<p>Биологиялық әртүрлілікті сақтау. Тұрақты даму тұжырымдамасы. Адамның табиғаттағы ролі. Табиғатты ұтымды пайдалану, өсімдіктерді қорғау, өсімдік ресурстары, табиғатты қорғау. Дүниежүзілік Тұқым қоры</p>	<p>8.3.2.1 - биологиялық әртүрлілікті сақтау және қолдаудың аса қажеттігін талқылау; 8.3.2.2 - Дүниежүзілік Тұқым қорының маңызын бағалау</p>
	Қазақстан Республикасының экологиялық проблемалары	8.3.2.3 - Қазақстан аумағындағы экологиялық проблемалардың туындау себептерін түсіндіру	

3) 9-сынып:

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Тақырып/Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті.
1-тоқсан		
9.1 Жасушалық биология (3 сағат)	<p>Жасушаның негізгі компоненттерінің қызметтері: плазмалық мембрана, цитоплазма, эндоплазмалық тор, жасуша орталығы, рибосомалар, Гольджи аппараты мен лизосомалар, митохондрия, пластидтер, қозғалыс органоидтары, олардың құрылысы және атқаратын қызметтері, жасушаның қосындылары</p>	9.4.2.1 - өсімдік және жануар жасушаларының негізгі бөліктерінің құрылымы мен қызметін түсіндіру
	<p>Жасушалардың сызықтық ұлғаюын есептеу. Ұлғаю, актуальды өлшемі және суреттің нақты өлшемі. Өлшем бірліктерін СИ жүйесіне</p>	9.4.2.2 - микрофотографияны пайдалана отырып, жасушалардың сызықтық ұлғаюын есептеу

	аудару (сантиметр-миллиметр-микромметр-наномметр)	
9.1 Тірі ағзалардың көп түрлілігі (2 сағат)	Бинарлық жүйе әр түрлі түрлерді сипаттауға арналған номенклатураны пайдалану. Анықтағыш көмегімен өсімдіктер мен жануарларды(жергілікті регионның) анықтау	9.1.1.1- әртүрлі түрлерді сипаттауда бинарлы; номенклатураны негіздеу 9.1.1.2 Өсімдіктер мен жануарлардың түрлерін ерекшелік белгілері бойынша ажырату (анықтағыш бойынша)
9.1 Биосфера және экожүйе (3 сағат)	Популяцияның өсуінің экспоненциалды және сигмоидты қисығы	9.3.1.1- популяция өсімінің экспоненциалдық және сигмоидтік үлгілерінің қисық сызықтарының графиктерін талдау
	Экожүйедегі энергия тасымаланың тиімділігі. Энергия ағыны және қоректік тізбектер. Экологиялық пирамида түрлері. Экожүйелердің өнімділігі	9.3.1.2 - энергия ағымының тиімділігін есептеу 9.3.1.3 - энергия, биомасса және сандар пирамидаларын салыстыру
	Табиғаттағы көміртек пен азот айналымы. Биосферадағы биохимиялық үрдістер. Топырақ пен шөгінді жыныстар түзудегі тірі ағзалардың рөлі.	9.3.1.4 - азот пен көміртек айналымының сызбасын ұсыну
9.1 Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері (3 сағат)	Мұнай және басқа да пайдалы қазбаларды өндірудің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері. Атмосфера мен су жүйесінің ластануы. Ормандардың жойылуы. Топырақтың жағдайы. Шөлейттену. Биоәртүрліліктің азаюы	9.3.2.1 - мұнай және басқа пайдалы қазбалар өндірудің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру
	Пестицидтер, гербицидтер мен инсектицидтердің қоршаған орта және адам денсаулығына әсері	9.3.2.2 - пестицидтерді пайдаланудың қоршаған орта мен адам денсаулығына әсерін түсіндіру
	Парниктік (булану) эффект және озон қабатының бұзылуы	9.3.2.3 - парниктік (булану) эффектiнiң тiрi ағзаларға әсерін түсіндіру; 9.3.2.4 - озон қабатының бұзылуының себептері мен салдарын түсіндіру
9.1 Қоректену (4 сағат)	Ас қорыту, сіңіру, ассимиляция және бөліп шығару үдерістері. Ауыз қуысында астың қорытылуы. Асқазанда астың қорытылуы. Қарын сөлі ферменттерінің нәруыздарға әсері. Ұйқы безі сөлінің әсерінен он екі елі ішекте астың қорытылуы. Ішек сөлінің әсерінен астың қорытылуы. Ас	9.1.2.1 - қорытылу, ассимиляция, сіңіру ,бөліп шығару үдерістерін бөлшектеп сипаттау

	қорытылуы: нәруыздардың аминқышқылдарына дейін, майдың май қышқылдары мен глицеринге дейін, көмірсулардың глюкозаға дейін ыдырауы. Астың аш ішекте сіңірілуі. Тоқ ішектің ас қорытудағы рөлі	
	Ферменттердің белсенділігі. Зертханалық жұмыс «Ферменттердің белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың (температура, рН) әсерін зерттеу»	9.1.2.2 - ас қорыту процессіндегі органикалық заттар мен тиісті ферменттердің арасындағы байланысты орнату
	Ферменттердің ас қорытудағы рөлі. Органикалық заттардың ферменттердің әсерінен ыдырауы.	9.1.2.3 - ферменттердің белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың (температура, рН) әсерін зерттеу
	Өтгің әсерінен майлардың эмульгациясы. Зертханалық жұмыс «Өтгің әсерінен майлардың эмульгациялануын зерттеу»	9.1.2.4 - өтгің әсерінен майлардың эмульгациялануын зерттеу
9.1 Заттар тасымалы (4 сағат)	Активті және пассивті тасымалдаудың ұқсастығы мен айырмашылығы	9.1.3.1 - пассивті және активті тасымалдауды салыстыру
	Сыртқы және ішкі факторлардың транспирацияға әсері. Сыртқы факторлар: температура, ылғалдылық пен су буының қысымы, ауа қозғалысы. Ішкі факторлар: буландыратын беттің ауданы мен бұл ауданның өсімдік көлеміне қатынасы (кутикула мен лептесіктер)	9.1.3.2 - транспирация (механизмін) үдерісінің мәнін түсіндіру; 9.1.3.3 - ішкі және сыртқы факторлардың транспирацияға әсерін зерттеу
	Сыртқы факторлардың флоэмада зат тасымалына әсері: температура, ылғалдылық, жарық	9.1.3.4 - ішкі сыртқы факторлардың флоэма арқылы заттардың тасымалдануына әсерін зерттеу
2-тоқсан		
9.2 Тыныс алу (2 сағат)	Анаэробты және аэробты тыныс алу. Анаэробты және аэробты тыныс алу үдерістерін химиялық реакция теңдеулерін қолданып қарастыру. Анаэробты және аэробты тыныс алудың тиімділіктері	9.1.4.1 - тыныс алу реакциясының химиялық теңдеуін пайдалана отырып, аэробты және анаэробты тыныс алуды салыстыру
	Аэробты, анаэробты тынысалу үдерістерімен байланысты бұлшық еттердің қажуы. Физикалық жүктемелер артқан жағдайдағы ағзаның тіршілік әрекеттерін реттеудегі анаэробты тыныс алудың	9.1.4.2 - бұлшықет қажуы және аэробты, анаэробты тыныс алу үдерістері арасындағы байланысты қарастыру

	резервтік механизм ретіндегі рөлі	
9.2 Бөліп шығару (4 сағат)	Нефронның құрылысы және қызметі. Боумен-Шумлянский капсуласы. Неронның проксимальды және дистальды өзекшелері. Генле ілмегі. Жинақтағыш түтікше. Ультрафилтрация. Абсорбция және таңдамалы реабсорбция. Несептің құрамы. Филтрация мен кері филтрацияның себептері	9.1.5.1- нефронның құрылысы мен қызметін сипаттау; 9.1.5.2 -филтрация және несептің түзілу үрдістерін сипаттау
	Бүйрек жұмысын бұзатын факторлар: тамақтану рационы, дене температурасының күрт түсуі, дәрілік препараттар, созылмалы және инфекциялық аурулар: кариес, ірінді ангина	9.1.5.3 - бүйректің жұмысына әсер ететін факторларды сипаттау
	бүйрек және зәр шығару жүйесінің аурулары. Пиелонефрит, цистит, энурез, бүйрекке тастың жиналуы. Белгілері, себептері және алдын алу шаралары	9.1.5.4 - бүйрек және зәр шығару жүйесі ауруларының алдын алу жолдарын түсіндіру
	Құрлықта, шөлде, тұщы және тұзды суларда тіршілік ететін тірі ағзалардың зат алмасуының соңғы өнімдері. Құрамында азоты бар органикалық заттардың ыдырау өнімдері: аммиак, несепнәр, несеп қышқылы	9.1.5.5 - әртүрлі ағзалардың мекен ету ортасы мен зат алмасудың соңғы өнімдері арасындағы байланысты орнату
9.2 Координация және реттелу (7 сағат)	Нейрондардың түрлері мен қызметтері. Жүйке ұлпасының қызметі (глиальды жасушалар). Аксондардың миеленді және миеленсіз қабықтары. Синапстар және медиаторлар	9.1.7.1- жүйке жасушасының құрылысы мен қызметі арасындағы өзара байланысты орнату; 9.1.7.2 -жүйке ұлпасының қызметі мен құрылымдық бөліктерінің қызметтерін талдау
	Миеленді, миеленсіз аксондарда жүйке импульстарының туындауы және өткізілуі. Өткізу жылдамдығы. Мембраналық потенциал, тыныштық потенциалы және әрекет потенциалы	9.1.7.3- жүйке импульсінің туындауы мен өтуін сипаттау
	Тыныс алу мен тыныс шығарудың реттелуі мысалында нейрогуморальдық реттелу механизмі. Жүйкелік және гуморальдық реттелуді салыстыру. Ағзаның стресске бейімделуі	9.1.7.4- жүйке және гуморалды реттелудің механизмін түсіндіру
	Гомеостазды тұрақты ұстаудың механизмдері. Гомеостаздың	9.1.7.5 -гомеостазды сақтаудың механизмін түсіндіру

	мысалдары (термореттелу, қандағы глюкозаның мөлшерінің реттелуі)	
	Өсімдіктердің өсуінің стимуляторлары. Өсімдіктердің өсуіне әсер ететін заттар ауксиндер мысалында	9.1.7.6 -өсімдіктердің өсуі мен дамуына әсер ететін заттардың әрекетін талдау
3-тоқсан		
9.3 Молекулалық биология (2 сағат)	ферменттің әрекет ету механизмі. «Кілт-құлып» гипотезасы. Ферменттің белсенді орталығы	9.4.1.1- ферменттің әрекет ету механизмін зерттеу
	Дезоксирибонуклеин қышқылы молекулалық құрылысының қағидалары. Нуклеотидтердің комплементарлығы.	9.4.1.2 -Дезоксирибонуклеин қышқылы молекуласының қос оралымды құрылымын сипаттау; 9.4.1.3 -Дезоксирибонуклеин қышқылын құрылымдық қағидалары негізінде үлгілеу
9.3 Жасушалық цикл (4 сағат)	Интерфаза. Интерфаза кезеңдері: G1, S және G2.	9.2.2.1- интерфазада жүретін үдерістерді түсіндіру
	Митоз. Митоз фазалары Зертханалық жұмыс «Митоз фазалары»	9.2.2.2 -митоздың кезеңдерін сипаттау
	Мейоз. Мейоз фазалары. Мейоздың митоздан айырмашылықтары	9.2.2.3- мейоз кезеңдерін сипаттау; 9.2.2.4 митоз және мейоз үдерістерін салыстыру
9.3 Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары (8сағат)	Мендельдің ашқан белгілердің тұқымқуалаушылық заңдылықтары. Тұқымқуалаушылықты зерттеудің гибридологиялық әдісі	9.2.4.1 -генетиканың дамуындағы Мендель зерттеулерінің рөлін бағалау
	Тұқымқуалаушылық заңдылықтарының цитологиялық негіздері. Гаметалар тазалығы және оның цитологиялық негіздемесі. Моногибридті және дигибридті будандастыру. Басымдылық заңы. Ажырау заңы. Гаметалар тазалығының ережесі	9.2.4.2 -моногибридті будандастырудың цитологиялық негіздерін дәлелдеу және есептер шығару; 9.2.4.3 -дигибридті будандастырудың цитологиялық негіздерін дәлелдеу және есептер шығару
	Аллельді гендердің әрекеттесуі толық, толымсыз. Доминанттылық құбылысы. Талдаушы шағылыстыру ұғымы мен оның практикалық маңызы	9.2.4.4 -толық және толымсыз доминанттылықты салыстыру; 9.2.4.5 -талдаушы будандастырудың маңыздылығын бағалау
	Жыныс генетикасы. Тұқымқуалаушылықты зерттеу тәсілдері. Жыныспен тіркесіп тұқымқуалау. Гемофилия және дальтонизм экологиялық жағдай гендердің өзгерісіне әсері. Гендердің әрекеттесуі. Қоршаған ортаның генотипке әсері	9.2.4.6 -жынысты анықтау теориясын сипаттау; 9.2.4.7- жынысты анықтау кезінде хромосомалардың рөлін түсіндіретін сызба жасау

	Адам қан тобының АВО жүйесінде тұқымқуалауы және резус-фактор	9.2.4.8 -адамның қан тобының тұқымқуалауын және қан топтарын анықтау механизмін түсіндіру
	Адам генетикасы. Тұқымқуалаушылықты зерттеу әдістері. Медициналық генетика. Адамның генетикалық ауруларының алдын алу. Адамның генеалогиялық ағашын құру. Жеке шежірені құру және талдау	9.2.4.9 -адам генетикасын зерттеудің негізгі әдістерін сипаттау; 9.2.4.10 -шежіре сызбасын құру
	өнімділікті арттыратын заманауи ауыл шаруашылық технологиялары. Өнімділігі жоғары ауылшаруашылықты жүргізудің жаңа баламалы жолдары	9.2.4.11 -мәдени өсімдіктердің өнімділігін арттыру үшін заманауи ауылшаруашылық технологияларды қолданылуын зерттеу
9.3 Микробиология және биотехнология (1 сағат)	Биотехнологиялық үдерістің жалпы сызбасы және өнімдері (медицина, өнеркәсіп және ауылшаруашылық) және биотехнология өнімдері	9.4.3.1- биотехнологиялық үдерісінің жалпы сызбасын инсулин өндіру мысалында сипаттау; 9.4.3.2 -биотехнологияда өндірілетін өнімдерге мысал келтіру
9.3 Биофизика (2 сағат)	Тірі ағзалардағы электрлік үдерістер. Электрорецепторлар және электрлі мүшелер. Тірі ағзалардағы электрлі үдерістерді зерттеуде мультимедианы қолдану	9.4.4.1- тірі ағзалардағы электрлік үдерістерді зерттеу
	Нейрокомпьютерлік интерфейс. Компьютер мен ми арасындағы ақпарат алмасу жүйесі	9.4.4.2 -«компьютер-ми» интерфейс технологиясының ерекшеліктерін зерттеу
4-тоқсан		
9.4 Қозғалыс (2 сағат)	Бұлшық еттің жұмысы. Негізгі бұлшық еттердің жұмысын өзіндік бақылау, иық белдеуінің қол қозғалысындағы рөлі. Статикалық және динамикалық жұмыс кезіндегі бұлшық еттің қажуы.	9.1.6.1- Қол бұлшық еттерінің максималды жұмыс күшін және күшке төзімділігін зерттеу; 9.1.6.2 -бұлшық еттің жұмысына оның жиырылу жиілігіне тәуелділігін зерттеу
9.4 Өсу және даму (3 сағат)	Құрсақтық даму. Ұрықтық дамудың алғашқы кезеңдері. Ұрықтың қалыптасуы мен дамуы	9.2.3.1 -ұрықтың дамуындағы плацентаның маңызын түсіндіру; 9.2.3.2 -эмбрион мен ұрықтың дамуын салыстыру
	Шылым шегу, есірткі мен ішімдіктің адам ұрығының дамуына тигізетін әсері	9.2.3.3 -адам ұрығының дамуына шылым шегу, алкоголь мен басқа есірткілер әсерінің салдарын түсіндіру
9.4 Көбею (6 сағат)	Адамның жыныс жүйесінің құрылымы мен қызметі	9.2.1.1 -адамның жыныс жүйесінің құрылысын сипаттау
	Аталық және аналық гаметалардың құрылысы	9.2.1.2 -аталық және аналық жыныс жасушаларының

		құрылысын зерттеу
	Екінші реттік жыныстық белгілер. Ұлдар мен қыздардың жыныстық жетілуі. Биологиялық және әлеуметтік жетілу	9.2.1.3 -жыныстық жетілу кезеңіндегі екінші реттік жыныстық белгілердің дамуын сипаттау
	Менструалдық цикл: овуляция, етеккір. Менструалдық циклындағы эстроген мен прогестерон гормондарының маңызы	9.2.1.4- менструалдық цикл мен экстроген және прогестеронның маңызын сипаттау
	Контрацепция түрлері және олардың қолданылуы	9.2.1.5 -контрацепцияның маңызы мен түрлерін түсіндіру
	Жыныстық жолмен берілетін аурулар: жұқтырылған қорғаныш тапшылығының белгісі. сифилис, гонорея, гепатит В,С	9.2.1.6 -жыныстық жолмен таралатын аурулардың салдары мен алдын алу шараларын түсіндіру
9.4 Эволюциялық даму (5 сағат)	Эволюциялық ұғымдардың қалыптасуы және дамуы. Ғалымдардың қосқан үлесі. Ч.Дарвин және оның түрлердің пайда болуы туралы ілімі. Ч.Дарвиннің эволюциялық ілімінің негізгі қағидалары. Эволюцияның синтетикалық теориясының пайда болуы. Эволюция ілімін дәлелдеуші заманауи ілімдер	9.2.5.1 -К. Линней мен Ж.Б. Ламарк еңбектерінің негізгі қағидаларын оқып зерттеу; 9.2.5.2- Ч. Дарвин еңбектерінің негізгі қағидаларын оқып зерттеу
	Эволюцияның қозғаушы күштері. Табиғи сұрыпталу нәтижесіндегі бейімделушілік. Эволюциялық үдерістегі өзгергіштіктің (мутациялық, комбинативтік) рөлі. Табиғи сұрыпталу, оның түрлері (қозғаушы және тұрақтандырушы). Тіршілік үшін күрес (түрішілік, тұраралық). Бейімделушілік. Қорғаныш рең: бүркеніш рең, мимикрия, сақтандырушы рең	9.2.5.3 -эволюцияның қозғаушы күштерін сипаттау; 9.2.5.4 -ағзалардың бейімделудегі табиғи сұрыпталудың рөлін сипаттау
	«Түр» ұғымының анықтамасы. Түрдің құрылымы. Түр критерийлері. «Түр түзілу» ұғымы. Түр түзілудің себептері	9.2.5.5- түрдің құрылымы мен критерийлерін сипаттау; 9.2.5.6 -түрдің пайда болуы себептері мен тәсілдерін түсіндіру
	Жердегі тіршіліктің пайда болуы, дамуы	9.2.5.7 -Жердегі тіршіліктің дамуының негізгі кезеңдерін зерделеу

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «13» *сәуір*
№ *668* бұйрығына 14-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 205-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған
«География» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы**

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы №1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. «География» – табиғи, қоғамдық, әлеуметтік нысандарды, құбылыстарды, үдерістерді бірлікте қарастыратын маңызды пән. Ол табиғи және антропогендік нысандардың арасындағы кеңістіктік-уақыттық өзара байланыстар мен өзара тәуелділіктерді зерттейді.

3. «География» пәнінің мақсаты – дүниенің географиялық бейнесін тұтас қабылдайтын, географиялық ойлау қабілеті дамыған, географияның әдістері мен тілін білетін және қолданатын, географиялық мәдениеті бар тұлға тәрбиелеу.

4. Тұлғаның географиялық мәдениеті – тұлғаның бойындағы Жер, қоршаған орта, табиғат туралы, оның алуантүрлілігінің себептері, халқы мен шаруашылық әрекеті туралы білім мен «адам – табиғат – қоғам – мәдениет» жүйесіндегі өмірлік құндылықтарды меңгеруінің көрінісі.

5. Дүниенің географиялық бейнесі – аумақтық табиғи-қоғамдық жүйелердің қасиеттері мен заңдылықтары туралы көзқарастар жиынтығы.

6. Географиялық ойлау – географиялық нысандар, үдерістер мен құбылыстарды, олардың арасындағы байланыстарды тану және олардың маңызды қасиеттерін бейнелеу.

7. «География» пәнінің міндеттері:

1) географияның ғылыми пән ретіндегі рөлі мен оның қазіргі заманғы адамзат мәселелерін, сондай-ақ ғаламдық мәселелерді шешудегі әлеуетін түсінуге мүмкіндік беру;

2) оқушылардың бойында табиғат пен қоғам арасындағы өзара байланыстарға, осы байланыстардың кеңістіктік ерекшеліктеріне ғылыми көзқарастарды қалыптастыру;

3) қоғамдық өндірістің, табиғатты қорғау мен табиғатты тиімді пайдаланудың ғылымижаратылыстану, әлеуметтік-экономикалық негіздерін ашу;

4) оқушылардың географиялық зерттеу әдістері мен зерттеу дағдыларын игеруіне ықпал жасау;

5) оқушылардың география ғылымының түсініктері мен терминдерін меңгеруіне ықпал жасау;

6) кеңістіктік ойлау мен картографиялық дағдыларды қалыптастыру;

7) географиялық білімді күнделікті өмірде, өз іс-тәжірибесінде пайдалану дағдыларын қалыптастыру.

2-тарау. «География» пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

8. «География» оқу пәні бойынша оқу жүктемесі:

1) 7-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

2) 8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

9. «География» пәні оқу бағдарламасының мазмұны оқытудың бөлімдері арқылы ұйымдастырылған. Бөлімдер сыныптар бойынша күтілетін нәтиже түрінде берілген оқу мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

10. Әр бөлімшеде көрсетілген оқу мақсаттары, мұғалімге оқушыларды дамыту бойынша жұмысты жүйелі жоспарлауға, сонымен қатар олардың жетістіктерін бағалауға, оқытудың келесі кезеңдері туралы ақпарат беруге мүмкіндік береді.

11. Оқу пәнінің мазмұны 6 бөлімді қамтиды:

1) Географиялық зерттеу әдістері;

2) Картография және географиялық деректер базасы;

3) Физикалық география;

4) Әлеуметтік география;

5) Экономикалық география;

6) Елтану және саяси география негіздері.

12. «Географиялық зерттеу әдістері» бөлімі «Зерттеу және зерттеушілер» бөлімшесінен тұрады:

13. «Картография және географиялық деректер базасы» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Географиялық карталар;

2) Географиялық деректер базасы.

14. «Физикалық география» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Литосфера;

2) Атмосфера;

3) Гидросфера;

4) Биосфера;

5) Табиғи-аумақтық кешендер.

15. «Әлеуметтік география» бөлімі келесі бөлімшеден тұрады:

1) Халықтар географиясы.

16. «Экономикалық география» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Табиғи ресурстар;

2) Әлеуметтік-экономикалық ресурстар;

3) Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы;

4) Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері мен көрсеткіштері;

17. «Елтану және саяси география негіздері» бөлімі «Дүние жүзі елдері» бөлімшесін қамтиды.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

18. Бағдарламада оқу мақсаттарын пайдалану ыңғайлылығы үшін кодтау енгізілді. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшенің, төртінші сан – оқу мақсатының реттік санын білдіреді. Мысалы, 7.2.1.4. кодында «7» - сынып, «2.1» - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, «4» - оқу мақсатының реттік саны.

Білім алушылар білуі тиіс:				
Бөлім	Бөлімше	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1 Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеулер және зерттеушілер	7.1.1.1 географияның зерттеу нысандарын анықтайды 7.1.1.2 саяхатшылар мен зерттеушілердің география ғылымының дамуына қосқан үлесін сипаттап, баға береді 7.1.1.3 географиялық дереккөздермен жұмыс істейді 7.1.1.4 географиялық нысандардың қасиеттерін тәжірибелік жолмен анықтайды 7.1.1.5 географиялық далалық зерттеу әдістерін қолданады, көрсеткіштерді тіркейді, жинақтайды, өңдейді, талдайды 7.1.1.6 географиялық нысандардың,	8.1.1.1 география ғылымының салаларға бөлінуін графикалық түрде көрсетіп түсіндіреді 8.1.1.2 география ғылымы салаларындағы маңызды зерттеулерді анықтайды 8.1.1.3 географиялық зерттеу әдістерінің мәнін түсіндіріп, қолданады 8.1.1.4 географиялық деректерді өңдеп, талдайды 8.1.1.5 географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің модельдерін түрлі материалдардан немесе түрлі техникаларда жасау	9.1.1.1 география ғылымының дамуына үлес қосқан қазақстандықтардың зерттеулері туралы баяндайды 9.1.1.2 география ғылымының қазіргі заманғы өзекті зерттеу проблемаларын анықтайды 9.1.1.3 географиялық нысандар мен құбылыстарды номинациялау ерекшеліктерін анықтайды 9.1.1.4 қазақ халқының халықтық географиялық терминдерінің мағынасын түсіндіреді 9.1.1.5 зерттеу нәтижелерін түрлі академиялық формада ұсынады

		құбылыстардың және үдерістердің ерекшеліктерін графикалық түрде көрсете алады	арқылы ерекшеліктері мен қасиеттерін түсіндіреді 8.1.1.6 зерттеу нәтижелерін түрлі формада ұсынады	
2 Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	7.2.1.1 тақырып бойынша картосхемалар жасай алады 7.2.1.2 географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсетеді	8.2.1.1 тақырыптық карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді құрастырады 8.2.1.2 географиялық шартты белгілер мен карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді қолданумен тақырыптық карталарды оқиды 8.2.1.3 географиялық номенклатура нысандарын кескін картадан көрсетеді	9.2.1.1 маңызды географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды карталардан көрсету барысында сипаттайды 9.2.1.2 географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсетеді
	2.2. Географиялық деректер базасы	7.2.2.1 географиялық нысандарды топтастырып кесте түрінде көрсетеді	8.2.2.1 ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдана отырып, географиялық деректер базасын құрастырады	9.2.2.1 Жерді қашықтықтан зерделеудің әдістерін сипаттап, маңыздылығы мен ерекшеліктерін түсіндіреді 9.2.2.2 шаруашылық пен ғылым салаларында геоақпараттық технологияларын қолданудың маңыздылығын сипаттайды
3. Физикалық география	3.1 Литосфера	7.3.1.1 литосфераның құрылысы мен заттық құрамын анықтайды 7.3.1.2 Жердің тектоникалық құрылымы мен литосфералық плиталардың	8.3.1.1 жер бедерінің қалыптасу және таралу заңдылықтарын зерттейді 8.3.1.2 жер бедері түрлерін жіктейді 8.3.1.3 жер бедері түрлерін жоспар	9.3.1.1 Қазақстанның жер бедерінің геологиялық тарихын және тектоникалық құрылымын анықтайды 9.3.1.2 басты орографиялық нысандарды сипаттайды 9.3.1.3 қазақ оронимдерін

		<p>орналасуын картадан көрсетеді және сипаттайды 7.3.1.3 Жер қырты-сының тектоника-лық қозғалыстарын талдайды 7.3.1.4 литосфералық катаклизмдердің себеп-салдарын, таралуын түсіндіреді 7.3.1.5 литосфералық катаклизмдер барысында өзін өзі ұстау ережелерін түсіндіреді</p>	<p>бойынша сипаттайды 8.3.1.4 материктер мен мұхиттарда орналасқан ұқсас орографиялық бірліктерді салыстырады 8.3.1.5 тау жыныстары мен минералдарды түрлі белгілері бойынша жіктейді 8.3.1.6 тау жыныстары мен минералдардың қалыптасу заңды-лықтарына байланысты пайдалы қазбалардың таралуына талдау жасайды 8.3.1.7 тау жыныстары мен минералдардың қасиеттерін анықтайды 8.3.1.8 тау жыныстарының жасын анықтау әдістерін түсіндіреді 8.3.1.9 геологиялық жыл санау мен геохронологиялық кестені талдап, жер қыртысының және тіршіліктің дамуындағы ірі кезеңдері мен геологиялық оқиғаларды ажырата алады 8.3.1.10 жер бедерінің адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсеріне баға береді</p>	<p>жіктеп, мағынасын түсіндіреді және транслитерациясын үш тілде ұсынады 9.3.1.4 Қазақстанның минералды ресурстарының таралу заңдылықтарын анықтайды 9.3.1.5 Қазақстанның минералды ресурстарын өндіру және өңдеудің басты орталықтарын картадан көрсетіп, сипаттайды 9.3.1.6 Қазақстанның минералды ресурстарына баға береді 9.3.1.7 минералды ресурстарды игерумен байланысты проблемаларды топтастырып, шешу жолдарын ұсынады</p>
--	--	---	--	--

3.2 Атмос- фера	7.3.2.1 атмосфераның құ- рамын сипаттайды 7.3.2.2 атмосфераның құрылысы мен қабаттарының ерекшеліктерін графикалық түрде бейнелеп, түсіндіреді 7.3.2.3 «ауа райы» ұғымын түсіндіреді 7.3.2.4 метеорологиялық элементтер мен құбылыстарды сипаттап, зерттеу маңыздылығын анықтайды 7.3.2.5 метеороло- гиялық элементтер- дің көрсеткіштерін өлшеп, тіркейді 7.3.2.6 метеорологиялық элементтердің көрсеткіштері бой- ынша синоптика- лық графикалық материалдарды жасайды 7.3.2.7 қолайсыз атмосфералық құбылыстарды талдай отырып, сақтану шараларын ұсынады	8.3.2.1 климат қалыптастырушы факторларды талдайды 8.3.2.2 атмосфераның ғаламдық цирку- ляциясын талдап, түсіндіреді 8.3.2.3 климаттық белдеулерді талдайды 8.3.2.4 әр мате-рикте орналасқан ұқсас климаттық белдеулерді салыстырады 8.3.2.5 климаттың адамзат тіршілігі мен шаруашылы- ғына тигізетін әсеріне баға береді 8.3.2.6 адамзат әрекетінің атмосфера мен климатқа тигізетін кері әсерін топтастырып, шешу жолдарын ұсынады	9.3.2.1 Қазақстан климатын қалыптастыру-шы факторларды талдайды 9.3.2.2 Қазақстанның климаттық жағдайын талдайды 9.3.2.3 Қазақстанның климаттық ресурстарын бағалайды 9.3.2.4 Қазақстанда атмосфералық қолайсыз және қауіпті құбылыстардың қалыптасуын, таралу аумақтарын картада көрсетіп, сақтану шараларын ұсынады 9.3.2.5 қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктерін анықтайды
3.3 Гидрос- фера	7.3.3.1 гидросфера және оның құрамдас бөліктерін сипаттайды 7.3.3.2 су ресурста-рының маңызды-лығын түсіндіреді 7.3.3.3 дүниежүзілік мұхиттың құрамын, географиялық	8.3.3.1 құрлық суларының қалыптасу жол- дарын анықтайды 8.3.3.2 құрлық суларының негізгі түрлерінің шаруа- шылық маңызын түсіндіреді 8.3.3.3 өзен аңғарының	9.3.3.1 Қазақстанның ішкі суларын топтастырады, көрсеткіштерін талдайды және сипаттайды 9.3.3.2 қазақ гидронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіреді және транслитерациясын үш тілде ұсынады 9.3.3.3 Қазақстанның су

		<p>жағдайын сипаттайды 7.3.3.4</p> <p>мұхит және оның құрамдас бөліктерін жоспар бойынша сипаттайды 7.3.3.5</p> <p>мұхит суының қасиеттері-не әсер ететін факторларды анықтайды 7.3.3.6</p> <p>мұхит суының қозғалыстарын жіктеп, түсіндіреді 7.3.3.7</p> <p>мұхиттар және теңіздермен байланысты апаттарды топтастырып, сақтану шараларын ұсынады 7.3.3.8</p> <p>Дүниежүзілік мұхит проблемаларын топтастырып, шешу жолдарын ұсынады</p>	<p>құрылысын түсіндіреді 8.3.3.4</p> <p>өзендердің гидрологиялық режимін түсіндіреді 8.3.3.5</p> <p>көлдер мен мұздықтарды жоспар бойынша сипаттайды 8.3.3.6</p> <p>құрлық суларының экологиялық проблемаларын жіктеп, шешу жолдарын ұсынады 8.3.3.7</p> <p>су апаттарының алдын алу шараларын ұсынады</p>	<p>ресурстарына экономикалық баға береді 9.3.3.4</p> <p>су ресурстарының экологиялық проблемаларын талдап, шешу жолдарын ұсынады 9.3.3.5</p> <p>Қазақстандағы су ресурстарының геосаяси проблемаларын жіктеп шешу жолдарын ұсынады</p>
3.4 Биосфера	<p>7.3.4.1</p> <p>биосфераның құрамын, құрылымын, шекаралары мен қасиеттерін анықтайды 7.3.4.2</p> <p>топырақ құрамын, түрлерін анықтап, құрылымын графикалық түрде көрсетеді 7.3.4.3</p> <p>Қазақстанда топырақ түрлерінің таралуын анықтайды 7.3.4.4</p> <p>топырақ ресурстарына баға береді 7.3.4.5</p> <p>топырақтардың экологиялық</p>	<p>8.3.4.1</p> <p>табиғат зоналары мен биіктік белдеулерінің қалыптасуын түсіндіреді 8.3.4.2</p> <p>жоспар бойынша табиғат зоналарын сипаттайды 8.3.4.3</p> <p>әр материкте орналасқан ұқсас табиғат зоналар мен биіктік белдеулерді салыстырады 8.3.4.4</p> <p>мұхиттағы тіршілік дүниесінің таралуын анықтайды</p>	<p>9.3.4.1</p> <p>Қазақстанның табиғат зоналары мен биіктік белдеулеріне салыстырмалы талдау жасайды 9.3.4.2</p> <p>ерекше қорғала-тын аумақтардың құрылу мақсатын түсіндіреді 9.3.4.3</p> <p>Қазақстанның табиғи мұрасына баға береді 9.3.4.4</p> <p>тақырыпқа қатысты қазақтың табиғи хоронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіреді және транслитерациясын үш тілде ұсынады 9.3.4.5</p> <p>ноосфераның қалыптасу</p>	

		проблемаларын жіктеп, шешу жолдарын ұсынады	8.3.4.5 өсімдік әлемі мен жануарлар дүниесін қорғау қажеттілігін дәлелдейді, қорғау жолдарын ұсынады	шарттарын зерттейді 9.3.4.6 Қазақстанның ноосфера дамуына қосқан өзіндік үлесін бағалайды
	3.5 Табиғи-аумақтық кешендер	7.3.5.1 табиғи-аумақтық кешендердің қалыптасуын түсіндіреді 7.3.5.2 түрлі деңгейдегі табиғи кешендерді жоспар бойынша сипаттайды	8.3.5.1. географиялық қабықтың құрамы мен құрылысын графикалық түрде көрсетіп, түсіндіреді 8.3.5.2. географиялық қабық заңдылықтарының маңыздылығын түсіндіреді	9.3.5.1 Қазақстанның ірі табиғи кешендерін жоспар бойынша сипаттайды 9.3.5.2 қазақтың табиғи хоронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіріп, транслитерациясын үш тілде ұсынады 9.3.5.3 антропогендік факторлардың табиғат кешендеріне әсерін зерттейді 9.3.5.4 антропогендік ландшафттарды жақсарту жолдарын
4. Әлеуметтік география	4.1 Халық географиясы	7.4.1.1 дүниежүзі халықтарының этнолингвистикалық жіктелінуін түсіндіреді 7.4.1.2 дүние жүзі халқының діни құрамы мен діндердің таралу аймақтарын анықтайды 7.4.1.3 халықтың этникалық және діни құрамына байланысты дүниежүзінің тарихи-мәдени аймақтарының қалыптасуын түсіндіреді 7.4.1.4 ұлтаралық және дінаралық келісімнің қажеттілігін дәлелдейді және қалыптастыру	8.4.1.1 халық санын анықтау әдістерін түсіндіреді 8.4.1.2 дүниежүзі елдерін халықтың ұдайы өсу түрі бойынша жіктейді 8.4.1.3 елдердің демографиялық жағдайын талдап, басты демографиялық көрсеткіштерін есептейді 8.4.1.4 елдердің демографиялық көрсеткіштерін графикалық түрде ұсынып, түсіндіреді 8.4.1.5 дүниежүзі елдерін демографиялық	9.4.1.1 Қазақстан халқының ұлттық және діни құрамын анықтайды 9.4.1.2 дүниежүзі халқы миграцияларының басты бағыттарын, себепсалдарын түсіндіреді 9.4.1.3 Қазақстандағы көші-қон үдерістерді талдап, басты бағыттарын анықтайды 9.4.1.4 көші-қон саясатының өзіндік үлгісін ұсынады 9.4.1.5 еңбек ресурстарының сандық, сапалық құрамына баға береді 9.4.1.6 Қазақстанның демографиялық жағдайын талдап, демографиялық саясаттың өзіндік моделін ұсынады

		жолдарын ұсынады	проблема-лары бойынша жіктейді 8.4.1.6 «демографиялық саясат» ұғымын түсіндіре отырып дүниежүзінің жекелеген елдеріне қатысты демографиялық саясаттың өзіндік моделін ұсынады	9.4.1.7 Қазақстандағы елді мекендерді жіктейді 9.4.1.8 елді мекендердің түрлері мен функционалды зоналарын сипаттайды 9.4.1.9 Қазақстандағы ойконимдерді жіктеп, мағынасын түсіндіреді және транслитерациясын үш тілде ұсынады 9.4.1.10 Қазақстанның елді мекендері проблемаларын жіктеп, шешу жолдарын ұсынады 9.4.1.11 урбандалу үдерісінің себеп-салдарын түсіндіру арқылы байланысты проблемалардың шешу жолдарын ұсынады 9.4.1.12 Қазақстандағы урбандалу үдерісіне баға береді
5. Экономикалық география	5.1 Табиғи ресурстар	7.5.1.1 табиғи ресурстарды жіктейді 7.5.1.2 табиғи ресурстардың таралу заңдылықтарын талдайды 7.5.1.3 табиғи ресурстардың шоғырлануын картада көрсетеді 7.5.1.4 табиғи ресурстарды игерумен байланысты проблемаларды талдап, шешу жолдарын ұсынады	8.5.1.1 табиғи ресурстарды экономикалық және экологиялық тұрғыдан бағалайды 8.5.1.2 дүниежүзінің жекелеген аймақтарының табиғи-ресурстық әлеуетін бағалайды 8.5.1.3 жекелеген табиғи ресурстарды өңдеу технологиясын сипаттай отырып, орталықтары мен дайын өнім түрлерін атайды	9.5.1.1 Қазақстанның табиғи-ресурстық әлеуетін бағалайды 9.5.1.2 Қазақстанда жекелеген табиғи ресурстарды өңдеу технологиясын сипаттап, орталықтары мен дайын өнім түрлерін атайды 9.5.1.3 табиғатты пайдалану үлгілері мен түрлерін топтастырады 9.5.1.4 тұрақты дамудың белгілері мен бағыттарын сипаттайды 9.5.1.5 Қазақстанда табиғатты пайдалану проблемаларын анықтап, шешу жолдарын ұсынады 9.5.1.6 табиғатты пайдалануға

				байланысты зерттеу жүргізеді
5.2 Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	7.5.2.1 көлік инфрақұрылым элементтерін сипаттап, маңыздылығына баға береді 7.5.2.2 әлеуметтік инфрақұрылымының элементтерін сипаттап, маңыздылығына баға береді	8.5.2.1 экономикалық инфрақұрылымның элементтерін сипаттап, маңыздылығына баға береді	9.5.2.1 ғылыми-техникалық революция үдерісін, даму бағыттарын талдайды 9.5.2.2 адам әлеуетінің даму индексі көрсеткіштерін анықтап, елдерді салыстырады 9.5.2.3 Қазақстанда адам капиталының әлеуетін арттыру жөнінде ұсыныстар әзірлейді 9.5.2.4 Қазақстанның индустриялық-инновациялық даму бағыттарын анықтап, болжам жасайды 9.5.2.5 Қазақстанның инновациялық инфрақұрылымының жағдайын талдап, дамыту жөнінде ұсыныстар әзірлейді 9.5.2.6 Қазақстан аймақтарының инфрақұрылымын талдап, проблемаларды шешу жолдарын ұсынады	
5.3 Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы	7.5.3.1 шаруашылық салаларын жіктеу арқылы маңыздылығын түсіндіреді	8.5.3.1 шаруашылық түрлерін жіктейді 8.5.3.2 ауылшаруашылық және өнеркәсіп өндірісін, қызмет саласын ұйымдастыру түрлерін сипаттайды 8.5.3.3 ауыл шаруашылық және өнеркәсіп өндірісін, қызмет саласын орналастыру факторларын талдайды	9.5.3.1 Қазақстан шаруашылығы салаларын жоспар бойынша сипаттайды 9.5.3.2 Қазақстанның экономикалық аудандарының шаруашылық салаларын анықтап, мамандануын түсіндіреді	

			8.5.3.4 дүниежүзі шаруашылығы салаларын жоспар бойынша сипаттайды	
	5.4 Дүние- жүзілік шаруа- шылық- тың даму үрдіс- тері мен көрсет- кіштері			9.5.4.1 дүниежүзілік шаруашы- лықтың субъектілерін сипаттайды 9.5.4.2 халықаралық география- лық еңбек бөлінісінің мәнін анықтайды 9.5.4.3 халықаралық экономика- лық қатынас түрлерін жіктеп, сипаттайды 9.5.4.4 дүниежүзілік шаруашы- лықтың даму көрсеткіш- терін сипаттайды 9.5.4.5 дүниежүзілік шаруашы- лықтың модельдері мен аумақтық құрылымын талдайды 9.5.4.6 дүниежүзілік шаруашы- лықтың даму үрдістерін талдайды 9.5.4.7 Қазақстанның дүниежү- зілік шаруашылықтағы орнын анықтайды 9.5.4.8 Қазақстанның халық- аралық экономикалық интеграциядағы мүдделері мен мақсатта- рын, орнын анықтайды
6. Елтану және саяси геогра- фия негіздері	6.1 Дүние жүзі елдері	7.6.1.1 елдерді география- лық орнына байла- нысты топтастырады 7.6.1.2. елдердің геогра- фиялық орнын жоспар бойынша сипаттайды 7.6.1.3	8.6.1.1 саяси картаның басты нысандарын сипаттайды 8.6.1.2 елдерді басқару формасы және мемлекеттік құрылымы бойынша	9.6.1.1 елдерді экономи-калық даму деңгейі бойынша топтастырады 9.6.1.2 халықаралық ұйымдарды деңгейі және мақсаты бойынша топтастырады 9.6.1.3. Қазақстан Республикасының

		<p>елдерді экономикалық-географиялық орнына байланысты топтастырады 7.6.1.4</p> <p>елдердің экономикалық-географиялық жағдайын жоспар бойынша сипаттайды 7.6.1.5</p> <p>елдердің экономикалық-географиялық жағдайына баға береді 7.6.1.6</p> <p>елдердің экономикалық-географиялық жағдайын жақсарту жөнінде ұсыныс жасайды</p>	<p>топтастырады 8.6.1.3</p> <p>саяси картаның сандық және сапалық өзгерістерін талдайды 8.6.1.4</p> <p>елдердің саяси-географиялық жағдайына баға береді 8.6.1.5</p> <p>саяси интеграцияның қажеттілігі мен мақсаттарын түсіндіреді 8.6.1.6</p> <p>Қазақстанның саяси интеграциядағы мүдделері мен мақсаттарын талдайды</p>	<p>әлеуметтік, экономикалық, саяси-географиялық жағдайына кешенді баға береді 9.6.1.4</p> <p>Қазақстандағы саяси-әкімшілік хоронимдерді жіктеп, мағынасын түсіндіреді және транслитерациясын үш тілде ұсынады 9.6.1.5</p> <p>Қазақстан Республикасы туралы кешенді географиялық ақпаратты түрлі мақсатты аудиториялар үшін дайындайды</p>
--	--	---	---	---

19. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған «География» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
7-9-сыныптарына арналған
«География» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-9-сыныптарына арналған
«География» пәнінен жаңартылған мазмұндағы
үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1) 7-сынып:

Бөлімше	Тақырыптар	Оқу мақсаттары.
Білім алушылар:		
1-тоқсан		
1. Географияны зерттеу тәсілдері		
1.1 Зерттеу және зерттеушіл ер	Географияны зерттеу нысандары	7.1.1.1 -географияның зерттеу нысандарын анықтайды
	География ғылымының дамуы	7.1.1.2 -саяхатшылар мен зерттеушілердің география ғылымының дамуына қосқан үлесін сипаттап, баға береді
	Географиялық дерек көздері	7.1.1.3 -географиялық дереккөздермен (карта, сурет, мәтін, фотосуреттер, графикалық материалдар) жұмыс істейді
	Географиялық тәжірибелер.	7.1.1.4- географиялық нысандардың қасиеттерін тәжірибелік жолмен анықтайды
	Далалық зерттеулер әдістері	7.1.1.5- географиялық далалық зерттеу әдістерін қолданады, көрсеткіштерді тіркейді, жинақтайды, өңдейді, талдайды
	Географияда графикалық әдістердің қолданылуы	7.1.1.6- географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің ерекшеліктерін графикалық түрде көрсете алады (диаграмма, профиль, график)
2. Картография және географиялық деректер базасы		
2.1 География- лық карталар	Географиялық картосхемаларды қолдану	7.2.1.1- тақырып бойынша картосхемаларды жасай алады
	Географиялық номенклатура	7.2.1.2- географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсетеді
2.2. География- лық деректер базасы	Географиялық деректерді ұйымдастыру	7.2.2.1- географиялық нысандарды топтастырып кесте түрінде көрсетеді
3. Физикалық география		
3.1 Литосфера	Литосфераның құрылысы мен	7.3.1.1 -литосфераның құрылысы мен заттық құрамын анықтайды

	заттық құрамы	
	Жердің тектоникалық құрылысы	7.3.1.2 -Жердің тектоникалық құрылымы мен литосфералық плиталардың орналасуын картадан көрсетеді және сипаттайды
	Литосфераның тектоникалық қозғалыстары	7.3.1.3 -Жер қыртысының тектоникалық қозғалыстарын (дрейф, коллизия, субдукция, спрединг) талдайды
	Литосфералық катаклизмдер	7.3.1.4 -литосфералық катаклизмдердің себеп-салдарын, таралуын түсіндіреді
		7.3.1.5 -литосфералық катаклизмдер барысында өзін өзі ұстау ережелерін түсіндіреді (жергілікті компонент негізінде)
1 Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	7.1.1.3 -географиялық дереккөздермен (карта, сурет, мәтін, фотосуреттер, графикалық материалдар) жұмыс істейді
		7.1.1.6- географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің ерекшеліктерін графикалық түрде көрсете алады (диаграмма, профиль, график)
2 Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	7.2.1.1- тақырып бойынша картосхемаларды жасай алады
		7.2.1.2- географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсетеді
	2.2. Географиялық деректер базасы	7.2.2.1- географиялық нысандарды топтастырып кесте түрінде көрсетеді
2-тоқсан		
3. Физикалық география		
3.2 Атмосфера	Атмосфера және оның құрамдас бөліктері	7.3.2.1- атмосфераның құрамын сипаттайды
		7.3.2.2- атмосфераның құрылысы мен қабаттарының ерекшеліктерін графикалық түрде бейнелеп, түсіндіреді
	Ауа райы және метеорологиялық элементтер	7.3.2.3 -«ауа райы» ұғымын түсіндіреді
		7.3.2.4 метеорологиялық элементтер мен құбылыстарды сипаттап, зерттеу маңыздылығын анықтайды (температура, қысым, жел, бұлттылық, жауын-шашын, ылғалдылық)
		7.3.2.5 -метеорологиялық элементтердің (температура, қысым, жел, бұлттылық, жауын-шашын, ылғалдылық) көрсеткіштерін өлшеп, тіркейді (метеорологиялық құрал-жабдықтарды) қолданумен
		7.3.2.6 -метеорологиялық элементтердің (температура, қысым, жел, бұлттылық, жауын-шашын, ылғалдылық)көрсеткіштері бойынша синоптикалық графикалық материалдарды жасайды (жергілікті жер мүмкіндігі бойынша)
Қолайсыз атмосфералық құбылыстар	7.3.2.7- қолайсыз атмосфералық құбылыстарды талдай отырып, сақтану шараларын ұсынады (жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде)	
1	1.1 Зерттеу және	7.1.1.3 -географиялық дереккөздермен (карта, сурет,

Географиялық зерттеу әдістері	зерттеушілер	мәтін, фотосуреттер, графикалық материалдар) жұмыс істейді
		7.1.1.4 -географиялық нысандардың, үдерістердің және құбылыстардың қасиеттерін тәжірибелік жолмен анықтайды
		7.1.1.5- географиялық далалық зерттеу әдістерін қолданады, көрсеткіштерді тіркейді, жинақтайды, өңдейді, талдайды
		7.1.1.6 -географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің ерекшеліктерін графикалық түрде көрсете алады (сызба, диаграмма, профиль, график)
2 Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	7.2.1.1 -тақырып бойынша картосхемаларды жасай алады
3. Физикалық география		
3.3 Гидросфера	Гидросфера және оның құрамдас бөлігі	7.3.3.1- гидросфера және оның құрамдас бөліктерін сипаттайды
	Су ресурстарының маңыздылығы	7.3.3.2- су ресурстарының маңыздылығын түсіндіреді
	Дүниежүзілік мұхиттың географиялық жағдайы	7.3.3.3 -Дүниежүзілік мұхиттың құрамын, географиялық жағдайын сипаттайды
		7.3.3.4 -мұхит және оның құрамдас бөліктерін жоспар бойынша сипаттайды
	Дүниежүзілік мұхит суларының қасиеттері	7.3.3.5 -мұхит суының қасиеттеріне әсер ететін факторларды анықтайды
	Мұхит суларының қозғалыстары	7.3.3.6- мұхит суының қозғалыстарын жіктеп, түсіндіреді
	Мұхиттармен байланысты апаттар	7.3.3.7- мұхитар мен теңіздермен байланысты апаттарды топтастырып, сақтану шараларын ұсынады
	Дүниежүзілік мұхиттың проблемалары	7.3.3.8 -Дүниежүзілік мұхит проблемаларын топтастырып, шешу жолдарын ұсынады
1 Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	7.1.1.3- географиялық дереккөздермен (карта, сурет, мәтін, фотосуреттер, графикалық материалдар) жұмыс істейді
		7.1.1.6 -географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің ерекшеліктерін графикалық түрде көрсете алады (сызба, диаграмма, профиль, график)
2 Картография және	2.1 Географиялық карталар	7.2.1.1- тақырып бойынша картосхемаларды жасай алады;
		7.2.1.2 -географиялық номенклатура нысандарын

география- лық деректер базасы		картадан көрсетеді
	2.2. Географиялық деректер базасы	7.2.2.1 -географиялық нысандарды топтастырып кесте түрінде көрсетеді
3-тоқсан		
3. Физикалық география		
3.4 Биосфера	Биосфера және оның құрамдас бөліктері	7.3.4.1 -биосфераның құрамын, құрылымын, шекаралары мен қасиеттерін анықтайды
	Топырақ және оның құрамы мен құрылымы	7.3.4.2 -топырақ құрамын, түрлерін анықтап, құрылымын графикалық түрде көрсетеді
	Қазақстанның топырақ түрлері	7.3.4.3- Қазақстанда топырақ түрлерінің таралуын анықтайды;
		7.3.4.4 -топырақ ресурстарына баға береді (жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде)
Топырақтың экологиялық проблемалары	7.3.4.5- топырақтардың экологиялық проблемаларын жіктеп, шешу жолдарын ұсынады	
1 География- лық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	7.1.1.3- географиялық дереккөздермен (карта, сурет, мәтін, фотосуреттер, графикалық материалдар) жұмыс істейді
		7.1.1.4- географиялық нысандардың қасиеттерін тәжірибелік жолмен анықтайды
		7.1.1.5- географиялық далалық зерттеу әдістерін қолданады, көрсеткіштерді тіркейді, жинақтайды, өңдейді, талдайды
		7.1.1.6 -географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің ерекшеліктерін графикалық түрде көрсете алады (сызба, диаграмма, профиль, график)
2 Картогра- фия және география- лық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	7.2.1.1 -тақырып бойынша картосхемаларды жасай алады
	2.2. Географиялық деректер базасы	7.2.2.1- географиялық нысандарды топтастырып кесте түрінде көрсетеді
3. Физикалық география		
3.5 Табиғи- аумақтық кешендер	Табиғи-аумақтық кешендердің қалыптасуы	7.3.5.1- табиғи-аумақтық кешендердің қалыптасуын (географиялық қабық, мұхиттар және материктер, зоналар және белдеулер, ландшафтар) түсіндіреді
	Табиғи-аумақтық кешендердің түрлері	7.3.5.2 -түрлі деңгейдегі табиғи кешендерді жоспар бойынша сипаттайды (жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде)
1 География- лық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	7.1.1.3- географиялық дереккөздермен (карта, сурет, мәтін, фотосуреттер, графикалық материалдар) жұмыс істейді
		7.1.1.5- географиялық далалық зерттеу әдістерін қолданады, көрсеткіштерді тіркейді, жинақтайды, өңдейді, талдайды
		7.1.1.6 -географиялық нысандардың,

		құбылыстардың және үдерістердің ерекшеліктерін графикалық түрде көрсете алады (сызба, диаграмма, профиль, график)
2 Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	7.2.1.1- тақырып бойынша картосхемаларды жасай алады
	2.2. Географиялық деректер базасы	7.2.2.1- географиялық нысандарды топтастырып кесте түрінде көрсетеді
4. Әлеуметтік география		
4.1 Халық географиясы	Дүниежүзі халқының тілдік әулеттері мен топтары	7.4.1.1 -дүниежүзі халқытарының этнолингвистикалық жіктелінуін түсіндіреді
	Дүниежүзі халқының діни құрамы	7.4.1.2 -дүние жүзі халқының діни құрамы мен діндердің таралу аймақтарын анықтайды
	Дүниежүзінің тарихи-мәдени аймақтары	7.4.1.3 -халықтың этникалық және діни құрамына байланысты дүниежүзінің тарихи-мәдени (өркениеттік) аймақтарының қалыптасуын түсіндіреді
	Ұлтаралық және дінаралық келісім	7.4.1.4- ұлтаралық және дінаралық келісімнің қажеттілігін дәлелдейді және қалыптастыру жолдарын ұсынады (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде)
1 Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	7.1.1.3- географиялық дереккөздермен (карта, сурет, мәтін, фотосуреттер, графикалық материалдар) жұмыс істейді
		7.1.1.6- географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің ерекшеліктерін графикалық түрде көрсете алады (кесте, сызба, диаграмма, профиль, график)
2 Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	7.2.1.1- тақырып бойынша картосхемаларды жасай алады;
	2.2. Географиялық деректер базасы	7.2.2.1- географиялық нысандарды топтастырып кесте түрінде көрсетеді
4-тоқсан		
5. Экономикалық география		
5.1 Табиғи ресурстар	Табиғи ресурстардың жіктелуі	7.5.1.1 -табиғи ресурстарды жіктейді
		7.5.1.2 -табиғи ресурстардың таралу заңдылықтарын талдайды (жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде)
		7.5.1.3- табиғи ресурстардың шоғырлануын картада көрсетеді;
	Табиғи ресурстарды игерумен байланысты	7.5.1.4- табиғи ресурстарды игерумен байланысты проблемаларды талдап, шешу жолдарын ұсынады (жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде)

	проблемалар	
1 География- лық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	7.1.1.3 -географиялық дереккөздермен (карта, сурет, мәтін, фотосуреттер, графикалық материалдар) жұмыс істейді
		7.1.1.6 -географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің ерекшеліктерін графикалық түрде көрсете алады (кесте, сызба, диаграмма, профиль, график)
2 Картогра- фия және география- лық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	7.2.1.1- тақырып бойынша картосхемаларды жасай алады
		7.2.1.2- географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсетеді
	2.2. Географиялық деректер базасы	7.2.2.1- географиялық нысандарды топтастырып кесте түрінде көрсетеді
5. Экономикалық география		
5.2 Әлеуметтік - экономика- лық ресурстар	Көлік инфрақұрылымы	7.5.2.1 -көлік инфрақұрылымының элементтерін сипаттап, маңыздылығына баға береді (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде)
	Әлеуметтік инфрақұрылым	7.5.2.2 -әлеуметтік инфрақұрылым элементтерін сипаттап, маңыздылығына баға береді (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде)
5.3 Дүниежүзі- лік шаруашы- лықтың салалық және аумақтық құрылымы	Дүниежүзілік шаруашылықтың салалары: ауыл шаруашылығы мен өнеркәсіп	7.5.3.1- шаруашылық салаларын жіктеу арқылы (ауыл шаруашылық, өнеркәсіп), маңыздылығын түсіндіреді
1 География- лық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	7.1.1.3 -географиялық дереккөздермен (карта, сурет, мәтін, фотосуреттер, графикалық материалдар) жұмыс істейді
		8.1.1.6- географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің ерекшеліктерін графикалық түрде көрсете алады (кесте, сызба, диаграмма, профиль, график)
2 Картогра- фия және география- лық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	7.2.1.1 -тақырып бойынша картосхемаларды жасай алады
		7.2.1.2 -географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсетеді
	2.2. Географиялық деректер базасы	7.2.2.1- географиялық нысандарды топтастырып кесте түрінде көрсетеді
6. Елтану және саяси география негіздері		
6.1 Дүние жүзі елдері	Дүниежүзі елдерінің географиялық	7.6.1.1 -елдерді географиялық орнына байланысты топтастырады (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде)

	жағдайы	7.6.1.2.-елдердің географиялық орнын жоспар бойынша сипаттайды (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде)
	Елдердің экономикалық географиялық жағдайы	7.6.1.3 -елдерді экономикалық-географиялық орнына байланысты топтастырады (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде)
		7.6.1.4- елдердің экономикалық-географиялық жағдайын жоспар бойынша сипаттайды (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде)
		7.6.1.5- елдердің экономикалық-географиялық жағдайына баға береді (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде);
		7.6.1.6 -елдердің географиялық, экономикалық-географиялық жағдайын жақсарту жөнінде ұсыныс жасайды (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде)
1 Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	7.1.1.3- географиялық дереккөздермен (карта, сурет, мәтін, фотосуреттер, графикалық материалдар) жұмыс істейді
		7.1.1.6 -географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің ерекшеліктерін графикалық түрде көрсете алады (кесте, сызба, диаграмма, профиль, график)
2 Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	7.2.1.1- тақырып бойынша картосхемаларды жасай алады
		7.2.1.2- географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсетеді
	2.2. Географиялық деректер базасы	7.2.2.1- географиялық нысандарды топтастырып кесте түрінде көрсетеді

2) 8-сынып:

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті
1-тоқсан		
1. Географиялық зерттеу әдістері		
1.1 Зерттеу және зерттеушілер	География ғылымының салалары	8.1.1.1- география ғылымының салаларға бөлінуін графикалық түрде көрсетіп түсіндіреді
		8.1.1.2 -география ғылымы салаларындағы маңызды зерттеулерді анықтайды
	Географиялық зерттеу әдістерінің түрлері	8.1.1.3 -географиялық зерттеу әдістерінің (далалық, картографиялық, теориялық) мәнін түсіндіріп, қолданады;
	Географиялық деректерді өңдеу	8.1.1.4 -географиялық деректерді (сандық және сапалық деректер) өңдеп, талдайды

	және талдау	
	Географиялық модельдер	8.1.1.5- географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің модельдерін түрлі материалдардан немесе түрлі техникаларда жасау арқылы ерекшеліктері мен қасиеттерін түсіндіреді
	Зерттеу нәтижелерінің ұсыну формалары	8.1.1.6- зерттеу нәтижелерін түрлі формада ұсынады
2 Картография және географиялық деректер базасы		
2.1 Географиялық карталар	Тақырыптық карталар және оларды қосымша сипаттайтын элементтер	8.2.1.1- тақырыптық карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді (профиль, диаграмма, график, кесте) құрастырады
	Тақырыптық карталарды оқу	8.2.1.2- географиялық шартты белгілер мен карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді қолдана отырып, тақырыптық карталарды оқиды 8.2.1.3- географиялық номенклатура нысандарын кескін картадан көрсетеді
2.2 Географиялық деректер базасы	Географиялық деректер базасын құрастыруда ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың рөлі	8.2.2.1- ақпараттық-коммуникациялық технологияны қолдана отырып, географиялық деректер базасын құрастырады
3. Физикалық география		
3.1 Литосфера	Жер бедерінің қалыптасу және таралу заңдылықтары	8.3.1.1- жер бедерінің қалыптасу және таралу заңдылықтарын зерттейді
	Жер бедерінің жіктелуі	8.3.1.2- жер бедері түрлерін жіктейді
		8.3.1.3- жер бедері түрлерін жоспар бойынша сипаттайды
	Материктер мен мұхиттардың ірі орографиялық объектілері	8.3.1.4 -материктер мен мұхиттарда орналасқан ұқсас орографиялық бірліктерді салыстырады
	Тау жыныстары мен минералдардың жіктелуі.	8.3.1.5- тау жыныстары мен минералдарды түрлі белгілері бойынша жіктейді
Тау жыныстары мен минералдардың қалыптасу заңдылықтарына байланысты пайдалы қазбалардың таралуы	8.3.1.6 -тау жыныстары мен минералдардың қалыптасу заңдылықтарына байланысты пайдалы қазбалардың таралуына талдау жасайды	

	Тау жыныстары мен минералдардың қасиеттері	8.3.1.7 -тау жыныстары мен минералдардың қасиеттерін анықтайды
	Тау жыныстарының жасын анықтау	8.3.1.8- тау жыныстарының жасын анықтау әдістерін түсіндіреді
	Геологиялық жыл санау мен геохронологиялық кесте	8.3.1.9 -геологиялық жыл санау мен геохронологиялық кестені талдап, жер қыртысының және тіршіліктің дамуындағы ірі кезеңдері мен геологиялық оқиғаларды ажырата алады
	Жер бедерінің адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсері	8.3.1.10- жер бедерінің адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсеріне баға береді (жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде)
1 Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	8.1.1.3 -географиялық зерттеу әдістерінің (далалық, картографиялық, теориялық) мәнін түсіндіріп, қолданады
		8.1.1.5 -географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің модельдерін түрлі материалдардан немесе түрлі техникаларда жасау арқылы ерекшеліктері мен қасиеттерін түсіндіреді
		8.1.1.6 -зерттеу нәтижелерін түрлі формада ұсынады
2 Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	8.2.1.1 -тақырыптық карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді (профиль, диаграмма, график, кесте) құрастырады;
		8.2.1.2- географиялық шартты белгілер мен карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді қолдана отырып, тақырыптық карталарды оқиды
		8.2.1.3- географиялық номенклатура нысандарын кескін картадан көрсетеді
	2.2 Географиялық деректер базасы	8.2.2.1- ақпараттық-коммуникациялық технологияны қолдана отырып, географиялық деректер базасын құрастырады
3. Физикалық география		
3.2 Атмосфера	Климат түзуші факторлар	8.3.2.1 -климат түзуші факторларды талдайды
	Атмосфераның ғаламдық циркуляциясы	8.3.2.2 -атмосфераның ғаламдық циркуляциясын талдап, түсіндіреді
	Климаттық белдеулер	8.3.2.3- климаттық белдеулерді талдайды
	Материктердің климаттық ерекшеліктері	8.3.2.4 -әр материкте орналасқан ұқсас климаттық белдеулерді салыстырады
	Климаттың адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсері.	8.3.2.5- климаттың адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсеріне баға береді (жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде)

	Адамзат әрекетінің атмосфераға тигізетін кері әсері	8.3.2.6 -адамзат әрекетінің атмосфера мен климатқа тигізетін кері әсерін топтастырып, шешу жолдарын ұсынады
1 Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	8.1.1.3 -географиялық зерттеу әдістерінің (далалық, картографиялық, теориялық) мәнін түсіндіріп, қолданады
		8.1.1.4- географиялық деректерді (сандық және сапалық деректер) өңдеп, талдайды
		8.1.1.5 -географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің модельдерін түрлі материалдардан немесе түрлі техникаларда жасау арқылы ерекшеліктері мен қасиеттерін түсіндіреді
		8.1.1.6 -зерттеу нәтижелерін түрлі формада ұсынады
2 Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	8.2.1.1- тақырыптық карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді (профиль, диаграмма, график, кесте) құрастырады
		8.2.1.2- географиялық шартты белгілер мен карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді қолдана отырып, тақырыптық карталарды оқиды
	2.2 Географиялық деректер базасы	8.2.2.1 -ақпараттық-коммуникациялық технологияны қолдана отырып, географиялық деректер базасын құрастырады
2-тоқсан		
3. Физикалық география		
3.3 Гидросфера	Құрлық суларының түрлері мен қалыптасуы	8.3.3.1 -құрлық суларының қалыптасу жолдарын анықтайды
	Құрлық суларының шаруашылық маңыздылығы	8.3.3.2 -құрлық суларының негізгі түрлерінің шаруашылық маңызын түсіндіреді
	Өзен аңғарының құрылысы	8.3.3.3 -өзен аңғарының құрылысын түсіндіреді
	Өзендердің гидрологиялық режимі	8.3.3.4 -өзендердің гидрологиялық режимін түсіндіреді (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде)
	Көлдер мен мұздықтар	8.3.3.5- көлдер мен мұздықтарды жоспар бойынша сипаттайды
	Құрлық суларының экологиялық проблемалары.	8.3.3.6 -құрлық суларының экологиялық проблемаларын жіктеп, шешу жолдарын ұсынады (жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде)
	Су апаттары	8.3.3.7- су апаттарының алдын алу шараларын ұсынады (жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде)
1 Географиялық зерттеу	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	8.1.1.3- географиялық зерттеу әдістерінің (далалық, картографиялық, теориялық) мәнін түсіндіріп, қолданады;

әдістері		8.1.1.4- географиялық деректерді (сандық және сапалық деректер) өңдеп, талдайды
		8.1.1.5 -географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің модельдерін түрлі материалдардан немесе түрлі техникаларда жасау арқылы ерекшеліктері мен қасиеттерін түсіндіреді
		8.1.1.6- зерттеу нәтижелерін түрлі формада ұсынады
2 Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	8.2.1.1- тақырыптық карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді (профиль, диаграмма, график, кесте) құрастырады
		8.2.1.2 -географиялық шартты белгілер мен карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді қолдана отырып, тақырыптық карталарды оқиды
		8.2.1.3- географиялық номенклатура нысандарын кескін картадан көрсетеді
	2.2 Географиялық деректер базасы	8.2.2.1- ақпараттық-коммуникациялық технологияны қолдана отырып, географиялық деректер базасын құрастырады
3. Физикалық география		
3.4 Биосфера	Табиғат зоналары мен биіктік белдеулер.	8.3.4.1- табиғат зоналары мен биіктік белдеулерінің қалыптасуын түсіндіреді
	Материктердің табиғи зоналары	8.3.4.2- табиғат зоналарын жоспар бойынша сипаттайды 8.3.4.3 әр материкте орналасқан ұқсас табиғат зоналар мен биіктік белдеулерді салыстырады
	Мұхиттарда тіршілік дүниесі	8.3.4.4 -мұхиттағы тіршілік дүниесінің таралуын анықтайды
	Өсімдік әлемі мен жануарлар дүниесін қорғау	8.3.4.5- өсімдік әлемі мен жануарлар дүниесін қорғау қажеттілігін дәлелдейді, қорғау жолдарын ұсынады
1 Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	8.1.1.3 -географиялық зерттеу әдістерінің (далалық, картографиялық, теориялық) мәнін түсіндіріп, қолданады
		8.1.1.4- географиялық деректерді (сандық және сапалық деректер) өңдеп, талдайды
		8.1.1.5 -географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің модельдерін түрлі материалдардан немесе түрлі техникаларда жасау арқылы ерекшеліктері мен қасиеттерін түсіндіреді
		8.1.1.6- зерттеу нәтижелерін түрлі формада ұсынады
2 Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	8.2.1.1- тақырыптық карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді (профиль, диаграмма, график, кесте) құрастырады
		8.2.1.2- географиялық шартты белгілер мен карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді қолдана отырып, тақырыптық карталарды оқиды
	2.2 Географиялық деректер базасы	8.2.2.1 -ақпараттық-коммуникациялық технологияны қолдана отырып, географиялық деректер базасын құрастырады
3-тоқсан		

3. Физикалық география		
3.5 Табиғи-аумақтық кешендер	Географиялық қабықтың құрамы мен құрылысы.	8.3.5.1.- географиялық қабықтың құрамы мен құрылысын графикалық түрде көрсетіп, түсіндіреді
	Географиялық қабықтың заңдылықтары	8.3.5.2.- географиялық қабық заңдылықтарының маңыздылығын түсіндіреді
1 Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	8.1.1.3 -географиялық зерттеу әдістерінің (далалық, картографиялық, теориялық) мәнін түсіндіріп, қолданады
		8.1.1.4- географиялық деректерді (сандық және сапалық деректер) өңдеп, талдайды
		8.1.1.5 -географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің модельдерін түрлі материалдардан немесе түрлі техникаларда жасау арқылы ерекшеліктері мен қасиеттерін түсіндіреді
		8.1.1.6- зерттеу нәтижелерін түрлі формада ұсынады
4. Әлеуметтік география		
4.1 Халық географиясы	Халық санағы	8.4.1.1 -халық санының анықтау әдістерін түсіндіреді
	Ұдайы өсудің түрлері	8.4.1.2- дүниежүзі елдерін халықтың ұдайы өсу түрі бойынша жіктейді
	Демографиялық көрсеткіштер мен демографиялық жағдай	8.4.1.3- елдердің демографиялық жағдайын талдап, көрсеткіштерін есептейді (халық саны, туу және өлім коэффициенттері, табиғи және механикалық өсім, жалпы өсім, жас-жыныстық көрсеткіштер, ұлттық және діни құрам);
		8.4.1.4- елдердің демографиялық көрсеткіштерін графикалық түрде ұсынып, түсіндіреді
	Демографиялық проблемалар	8.4.1.5 -дүниежүзі елдерін демографиялық проблемалары бойынша жіктейді
Демографиялық саясат	8.4.1.6 -«демографиялық саясат» ұғымын түсіндіре отырып жекелеген дүниежүзі елдеріне қатысты демографиялық саясаттың өзіндік моделін ұсынады	
1 Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	8.1.1.3 -географиялық зерттеу әдістерінің (далалық, картографиялық, теориялық) мәнін түсіндіріп, қолданады
		8.1.1.4- географиялық деректерді (сандық және сапалық деректер) өңдеп, талдайды
		8.1.1.5 -географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің модельдерін түрлі материалдардан немесе түрлі техникаларда жасау арқылы ерекшеліктері мен қасиеттерін түсіндіреді
		8.1.1.6- зерттеу нәтижелерін түрлі формада ұсынады
2 Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	8.2.1.1 -тақырыптық карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді (профиль, диаграмма, график, кесте) құрастырады
		8.2.1.2 -географиялық шартты белгілер мен карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді қолдана отырып, тақырыптық карталарды оқиды;
		8.2.1.3- географиялық номенклатура нысандарын

		кескін картадан көрсетеді
	2.2 Географиялық деректер базасы	8.2.2.1 -ақпараттық-коммуникациялық технологияны қолдана отырып, географиялық деректер базасын құрастырады
5. Экономикалық география		
5.1 Табиғи ресурстар	Табиғи ресурстарды экономикалық және экологиялық тұрғыдан бағалау	8.5.1.1- табиғи ресурстарды экономикалық және экологиялық тұрғыдан бағалайды
	Дүниежүзі аймақтарының табиғи-ресурстық потенциалы	8.5.1.2- жекелеген дүниежүзі аймақтарының табиғи-ресурстық әлеуетін бағалайды
	Табиғи ресурстарды өңдеу технологиясы, орталықтары және дайын өнім түрлері	8.5.1.3 -жекелеген табиғи ресурстарды өңдеу технологиясын сипаттай отырып, орталықтары мен дайын өнім түрлерін атайды (жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде)
1 Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	8.1.1.3- географиялық зерттеу әдістерінің (далалық, картографиялық, теориялық) мәнін түсіндіріп, қолданады
		8.1.1.4- географиялық деректерді (сандық және сапалық деректер) өңдеп, талдайды
		8.1.1.5- географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің модельдерін түрлі материалдардан немесе түрлі техникаларда жасау арқылы ерекшеліктері мен қасиеттерін түсіндіреді;
		8.1.1.6 -зерттеу нәтижелерін түрлі формада ұсынады
2 Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	8.2.1.1 -тақырыптық карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді (профиль, диаграмма, график, кесте) құрастырады
		8.2.1.2 -географиялық шартты белгілер мен карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді қолдана отырып, тақырыптық карталарды оқиды
		8.2.1.3- географиялық номенклатура нысандарын кескін картадан көрсетеді
	2.2 Географиялық деректер базасы	8.2.2.1- ақпараттық-коммуникациялық технологияны қолдана отырып, географиялық деректер базасын құрастырады
4-тоқсан		
5. Экономикалық география		
5.2 Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	Экономикалық инфрақұрылымның элементтері мен функциялары	8.5.2.1 -экономикалық инфрақұрылымның элементтерін сипаттап, маңыздылығына баға береді (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде)

5.3 Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы	Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық құрамы: өндіруші және өңдеуші және қызмет салалары	8.5.3.1 -шаруашылық түрлерін жіктейді (өндіруші және өңдеуші, қызмет саласы)
	Ауылшаруашылық, өнеркәсіп және қызмет салаларын ұйымдастыру түрлері	8.5.3.2- ауылшаруашылық және өнеркәсіп өндірісін, қызмет саласын ұйымдастыру түрлерін сипаттайды (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде)
	Ауылшаруашылық, өнеркәсіп және қызмет салаларын орналастыру факторлары	8.5.3.3 -ауылшаруашылық және өнеркәсіп өндірісін, қызмет саласын орналастыру факторларын талдайды (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде)
	Дүниежүзілік шаруашылық салаларын сипаттау	8.5.3.4- дүниежүзі шаруашылығы салаларын жоспар бойынша сипаттайды
1 Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	8.1.1.3 -географиялық зерттеу әдістерінің (далалық, картографиялық, теориялық) мәнін түсіндіріп, қолданады
		8.1.1.4- географиялық деректерді (сандық және сапалық деректер) өңдеп, талдайды
		8.1.1.5- географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің модельдерін түрлі материалдардан немесе түрлі техникаларда жасау арқылы ерекшеліктері мен қасиеттерін түсіндіреді
		8.1.1.6- зерттеу нәтижелерін түрлі формада ұсынады
2 Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	8.2.1.1- тақырыптық карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді (профиль, диаграмма, график, кесте) құрастырады
		8.2.1.2- географиялық шартты белгілер мен карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді қолдана отырып, тақырыптық карталарды оқиды
		8.2.1.3 -географиялық номенклатура нысандарын кескін картадан көрсетеді
	2.2 Географиялық деректер базасы	8.2.2.1- ақпараттық-коммуникациялық технологияны қолдана отырып, географиялық деректер базасын құрастырады
6. Елтану және саяси география негіздері		
6.1 Дүние жүзі елдері	Дүниежүзінің саяси картасы	8.6.1.1- саяси картаның басты нысандарын сипаттайды
	Елдердің саяси типологиясы	8.6.1.2 елдерді басқару формасы және мемлекеттік құрылымы бойынша топтастырады
	Саяси картадағы сандық және сапалық өзгерістер	8.6.1.3- саяси картаның сандық және сапалық өзгерістерін талдайды
	Елдердің саяси-	8.6.1.4- елдердің саяси-географиялық жағдайына баға

	географиялық жағдайы	береді
	Саяси интеграция. Қазақстанның саяси-интеграциялық үдерістердегі мүдделері, бағыттары және бастамалары	8.6.1.5- саяси интеграцияның қажеттілігі мен мақсаттарын түсіндіреді 8.6.1.6- Қазақстанның саяси интеграциядағы мүдделері мен мақсаттарын талдайды
1 Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	8.1.1.3- географиялық зерттеу әдістерінің (далалық, картографиялық, теориялық) мәнін түсіндіріп, қолданады
		8.1.1.4- географиялық деректерді (сандық және сапалық деректер) өңдеп, талдайды
		8.1.1.5- географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің модельдерін түрлі материалдардан немесе түрлі техникаларда жасау арқылы ерекшеліктері мен қасиеттерін түсіндіреді
		8.1.1.6- зерттеу нәтижелерін түрлі формада ұсынады
2 Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	8.2.1.1 - тақырыптық карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді (профиль, диаграмма, график, кесте) құрастырады
		8.2.1.2 - географиялық шартты белгілер мен карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді қолдана отырып, тақырыптық карталарды оқиды
		8.2.1.3- географиялық номенклатура нысандарын кескін картадан көрсетеді
	2.2 Географиялық деректер базасы	8.2.2.1- ақпараттық-коммуникациялық технологияны қолдана отырып, географиялық деректер базасын құрастырады

3) 9-сынып:

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті
1-тоқсан		
1. Географиялық зерттеу әдістері		
1.1 Зерттеу және зерттеушілер	Қазақстандық географтардың зерттеулері	9.1.1.1- география ғылымының дамуына үлес қосқан қазақстандықтардың зерттеулері туралы баяндайды
	География ғылымының қазіргі заманғы өзекті зерттеу проблемалары	9.1.1.2- география ғылымының қазіргі заманғы өзекті проблемаларын анықтайды
	Географиялық нысандар мен	9.1.1.3- географиялық нысандар мен құбылыстарды номинациялау ерекшеліктерін анықтайды

	құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері	
	Қазақтың халықтық географиялық терминдері	9.1.1.4 -қазақ халқының халықтық географиялық терминдерінің мағынасын түсіндіреді
	Зерттеу нәтижелерін ұсынудың академиялық формалары	9.1.1.5- зерттеу нәтижелерін түрлі академиялық формада ұсынады
2 Картография және географиялық деректер базасы		
2.1 Географиялық карталар	Географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды картадан көрсету тәсілдері	9.2.1.1- маңызды географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды карталардан көрсету барысында сипаттайды
	Географиялық номенклатура нысандарын көрсету тәсілдері	9.2.1.2- географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсетеді
2.2 Географиялық деректер базасы	Жерді қашықтықтан зерделеу әдістері	9.2.2.1 -Жерді қашықтықтан зерделеудің әдістерін сипаттап, маңыздылығы мен ерекшеліктерін түсіндіреді
	Геоақпараттық жүйелер технологияларын қолдану аясы	9.2.2.2- шаруашылық пен ғылым салаларында геоақпарат технологияларын қолдану маңыздылығын сипаттайды
3. Физикалық география		
3.1 Литосфера	Қазақстан аумағының геологиялық тарихы және тектоникалық құрылымы	9.3.1.1- Қазақстанның жер бедерінің геологиялық тарихын және тектоникалық құрылымын анықтайды (жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде)
	Қазақстанның басты орографиялық нысандары	9.3.1.2- басты орографиялық нысандарды сипаттайды
	Қазақ оронимдері	9.3.1.3 -қазақ оронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіреді және транслитерациясын үш тілде ұсынады
	Қазақстанда минералды ресурстардың таралу заңдылықтары	9.3.1.4- Қазақстанның минералды ресурстарының таралу заңдылықтарын анықтайды
	Минералды ресурстарды	9.3.1.5 -Қазақстанның минералды ресурстарын өндіру және өндеудің басты орталықтарын картадан көрсетіп,

	өндіру және өңдеу орталықтары	сипаттайды
	Қазақстанның минералды ресурстарына баға беру	9.3.1.6 -Қазақстанның минералды ресурстарына баға береді
	Минералды ресурстарды игерумен байланысты проблемалар	9.3.1.7- минералды ресурстарды игерумен байланысты проблемаларды топтастырып, шешу жолдарын ұсынады
1 Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	9.1.1.2- география ғылымының қазіргі заманғы өзекті проблемаларын анықтайды 9.1.1.5- зерттеу нәтижелерін түрлі академиялық формада ұсынады
2 Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	9.2.1.1 -маңызды географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды карталардан көрсету барысында сипаттайды 9.2.1.2- географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсетеді
2-тоқсан		
3. Физикалық география		
3.2 Атмосфера	Қазақстанның климатын түзуші факторлар	9.3.2.1 -Қазақстан климатын түзуші факторларды талдайды
	Қазақстанның климаттық жағдайы	9.3.2.2- Қазақстанның климаттық жағдайын талдайды
	Қазақстанның климаттық ресурстары	9.3.2.3- Қазақстанның климаттық ресурстарын бағалайды
	Қазақстанда қолайсыз және қауіпті атмосфералық құбылыстар	9.3.2.4- Қазақстанда атмосфералық қолайсыз және қауіпті құбылыстардың қалыптасуын, таралу аумақтарын картада көрсетіп, сақтану шараларын ұсынады
	Қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері	9.3.2.5 -қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктерін анықтайды (жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде)
1 Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	9.1.1.2- география ғылымының қазіргі заманғы өзекті проблемаларын анықтайды 9.1.1.5- зерттеу нәтижелерін түрлі академиялық формада ұсынады
2. Картография және географиялық	2.1 Географиялық карталар	9.2.1.1- маңызды географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды карталардан көрсету барысында сипаттайды 9.2.1.2- географиялық номенклатура нысандарын

деректер базасы		картадан көрсетеді
3. Физикалық география		
3.3 Гидросфера	Қазақстанның ішкі суларының түрлері	9.3.3.1- Қазақстанның ішкі суларын топтастырады, көрсеткіштерін талдайды және сипаттайды (өзендер мен көлдер, мұздықтар мен мәңгі тоң, жерасты сулары)
	Қазақ гидронимдері	9.3.3.2 -қазақ гидронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіреді және транслитерациясын үш тілде ұсынады
	Қазақстанның су ресурстарына экономикалық баға беру	9.3.3.3 -Қазақстанның су ресурстарына экономикалық баға береді
	Су ресурстарының экологиялық проблемалары	9.3.3.4 -су ресурстарының экологиялық проблемаларын талдап, шешу жолдарын ұсынады (жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде)
	Қазақстанның ішкі суларының геосаяси проблемалары	9.3.3.5- Қазақстандағы су ресурстарының геосаяси проблемаларын жіктеп шешу жолдарын ұсынады (трансшекаралық өзендер, Каспий теңізінің мәртебесі)
1 Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	9.1.1.2- география ғылымының қазіргі заманғы өзекті проблемаларын анықтайды
		9.1.1.5- зерттеу нәтижелерін түрлі академиялық формада ұсынады
2 Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	9.2.1.1- маңызды географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды карталардан көрсету барысында сипаттайды;
		9.2.1.2- географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсетеді
3-тоқсан		
3. Физикалық география		
3.4 Биосфера	Қазақстанның табиғат зоналары мен биіктік белдеулері	9.3.4.1 -Қазақстанның табиғат зоналары мен биіктік белдеулеріне салыстырмалы талдау жасайды
	Ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың түрлері	9.3.4.2- ерекше қорғалатын аумақтардың (қорықтар, қорықшалар, ұлттық саябақтар) құрылу мақсатын түсіндіреді
	Қазақстанның табиғи мұрасы	9.3.4.3- Қазақстанның табиғи мұрасына баға береді
	Табиғи хоронимдердің (ерекше қорғауға алынған аумақтар) мағынасы	9.3.4.4- тақырыпқа қатысты қазақтың табиғи хоронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіреді және транслитерациясын үш тілде ұсынады

	Ноосфераның қалыптасуы	9.3.4.5- ноосфераның қалыптасу шарттарын зерттейді
	Қазақстанның ноосфераның дамуына қосқан үлесі.	9.3.4.6- Қазақстанның ноосфера дамуына қосқан өзіндік үлесін бағалайды
1 Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	9.1.1.2- география ғылымының қазіргі заманғы өзекті проблемаларын анықтайды
		9.1.1.5- зерттеу нәтижелерін түрлі академиялық формада ұсынады
2 Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	9.2.1.1 -маңызды географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды карталардан көрсету барысында сипаттайды
		9.2.1.2 -географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсетеді
3. Физикалық география		
3.5 Табиғи-аумақтық кешендер	Қазақстанның ірі физикалық-географиялық аудандары	9.3.5.1- Қазақстанның ірі табиғи кешендерін жоспар бойынша сипаттайды
	Қазақтың табиғи хоронимдері (физикалық-географиялық аудандардың атауы)	9.3.5.2- қазақтың табиғи хоронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіріп, транслитерациясын үш тілде ұсынады
	Табиғат кешендеріне әсер ететін антропогендік факторлар	9.3.5.3- антропогендік факторлардың табиғат кешендеріне әсерін зерттейді (жергілікті компонент негізінде)
	Антропогендік ландшафттарды жақсарту жолдары	9.3.5.4- антропогендік ландшафттарды жақсарту жолдарын (рекультивация, мелиорация ландшафттық дизайн) ұсынады
1 Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	9.1.1.2 -география ғылымының қазіргі заманғы өзекті проблемаларын анықтайды
		9.1.1.5 -зерттеу нәтижелерін түрлі академиялық формада ұсынады
2 Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	9.2.1.1- маңызды географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды карталардан көрсету барысында сипаттайды
		9.2.1.2 -географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсетеді
4. Әлеуметтік география		
4.1 Халық географиясы	Қазақстан халқының ұлттық және діни құрамы.	9.4.1.1- Қазақстан халқының ұлттық және діни құрамын анықтайды
	Дүниежүзі	9.4.1.2- дүниежүзі халқы көші-қонының басты

	халқының миграциясы.	бағыттарын, себеп-салдарын түсіндіреді
	Қазақстандағы халықтың миграциясы.	9.4.1.3- Қазақстандағы көші-қон үдерістерін талдап, басты бағыттарын анықтайды
	Миграциялық саясат	9.4.1.4 -көші-қон саясатының өзіндік үлгісін ұсынады
	Еңбек ресурстарының сандық және сапалық құрамы	9.4.1.5- еңбек ресурстарының сандық, сапалық құрамына баға береді (қазақстандық көрсеткіштерді басқа елдердің көрсеткіштерімен салыстыру негізінде)
	Қазақстанның демографиялық жағдайы мен демографиялық саясаты	9.4.1.6- Қазақстанның демографиялық жағдайын талдап, демографиялық саясаттың өзіндік моделін ұсынады
	Елді мекендердің жіктелуі	9.4.1.7- Қазақстандағы елді мекендерді жіктейді
	Елді мекендердің функционалды зоналары	9.4.1.8- елді мекендердің түрлері мен функционалды зоналарын сипаттайды
	Қазақстандағы ойконимдер	9.4.1.9- Қазақстандағы ойконимдерді жіктеп, мағынасын түсіндіреді және транскрипциясын үш тілде ұсынады
	Қазақстанда елді мекендердің проблемалары	9.4.1.10- Қазақстанның елді мекендерінің проблемаларын жіктеп, шешу жолдарын ұсынады
	Урбандалу үдерісі	9.4.1.11 -урбандалу үдерісінің себеп-салдарын түсіндіру арқылы байланысты проблемалардың шешу жолдарын ұсынады
	Қазақстанда урбандалу үдерісіне баға беру	9.4.1.12 -Қазақстандағы урбандалу үдерісіне баға береді
1	1.1	9.1.1.2 -география ғылымының қазіргі заманғы өзекті проблемаларын анықтайды
Географиялық зерттеу әдістері	Зерттеу және зерттеушілер	9.1.1.5 -зерттеу нәтижелерін түрлі академиялық формада ұсынады
2	2.1	9.2.1.1 -маңызды географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды карталардан көрсету барысында сипаттайды
Картография және географиялық деректер базасы	Географиялық карталар	9.2.1.2 -географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсетеді
5. Экономикалық география		
5.1	Қазақстанның табиғи-ресурстық потенциалы	9.5.1.1 -Қазақстанның табиғи-ресурстық әлеуетін бағалайды
Табиғи ресурстар	Қазақстанда жекелеген ресурс түрлерін өңдеу	9.5.1.2 -Қазақстанда жекелеген табиғи ресурстарды өңдеу технологиясын сипаттап, орталықтары мен дайын өнім түрлерін атайды

	технологиялары, орталықтары мен дайын өнім түрлері	
	Табиғатты пайдалану үлгілері мен түрлері	9.5.1.3- табиғатты пайдалану үлгілері мен түрлерін топтастырады
	Тұрақты даму	9.5.1.4 -тұрақты дамудың белгілері мен бағыттарын сипаттайды
	Қазақстанда табиғатты пайдаланумен байланысты проблемалар	9.5.1.5 -Қазақстанда табиғатты пайдалану проблемаларын анықтап, шешу жолдарын ұсынады
		9.5.1.6- табиғатты пайдалануға байланысты зерттеу жүргізеді (жергілікті компонент негізінде)
1 Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	9.1.1.2- география ғылымының қазіргі заманғы өзекті проблемаларын анықтайды
		9.1.1.5- зерттеу нәтижелерін түрлі академиялық формада ұсынады
2 Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	9.2.1.1- маңызды географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды карталардан көрсету барысында сипаттайды
		9.2.1.2 -географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсетеді
4-тоқсан		
5. Экономикалық география		
5.2 Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	Ғылыми-техникалық революция үдерісі, бағыттары	9.5.2.1 -ғылыми-техникалық революция үдерісін, даму бағыттарын талдайды
	Адам әлеуеті даму индексінің көрсеткіштері	9.5.2.2 -адам әлеуетінің даму индексі көрсеткіштерін анықтап, елдерді салыстырады (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде)
	Қазақстанда адамдық капиталды дамыту	9.5.2.3 -Қазақстанда адам капиталының сапасын арттыру жөнінде ұсыныстар әзірлейді
	Қазақстанның индустриялық-инновациялық даму бағыттары	9.5.2.4- Қазақстанның индустриялық-инновациялық даму бағыттарын анықтап, болжам жасайды
	Қазақстанның инновациялық инфрақұрылымы	9.5.2.5 -Қазақстанның инновациялық инфрақұрылымының жағдайын талдап, дамыту жөнінде ұсыныстар әзірлейді
	Қазақстан аймақтары инфрақұрылымының даму деңгейі	9.5.2.6- Қазақстан аймақтарының инфрақұрылымын талдап, проблемаларды шешу жолдарын ұсынады

1 Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	9.1.1.2- география ғылымының қазіргі заманғы өзекті проблемаларын анықтайды
		9.1.1.5- зерттеу нәтижелерін түрлі академиялық формада ұсынады
2 Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	9.2.1.1- маңызды географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды карталардан көрсету барысында сипаттайды
		9.2.1.2- географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсетеді
5. Экономикалық география		
5.3 Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы	Қазақстан шаруашылығының салалары	9.5.3.1- Қазақстан шаруашылығы салаларын жоспар бойынша сипаттайды
	Қазақстанның экономикалық аудандарының шаруашылық салалары мен мамандануы	9.5.3.2- Қазақстанның экономикалық аудандарының шаруашылық салаларын анықтап, мамандануын түсіндіреді
1 Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	9.1.1.2- география ғылымының қазіргі заманғы өзекті проблемаларын анықтайды
		9.1.1.5- зерттеу нәтижелерін түрлі академиялық формада ұсынады
2 Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	9.2.1.1- маңызды географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды карталардан көрсету барысында сипаттайды
		9.2.1.2- географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсетеді
5. Экономикалық география		
5.4 Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері мен көрсеткіштері	Дүниежүзілік шаруашылықтың субъектілері	9.5.4.1- дүниежүзілік шаруашылықтың субъектілерін сипаттайды
	Халықаралық географиялық еңбек бөлінісі	9.5.4.2- халықаралық географиялық еңбек бөлінісінің мәнін анықтайды
	Халықаралық экономикалық қатынастар түрлері	9.5.4.3- халықаралық экономикалық қатынас түрлерін жіктеп, сипаттайды
	Дүниежүзілік шаруашылықтың даму көрсеткіштері	9.5.4.4- дүниежүзілік шаруашылықтың даму көрсеткіштерін сипаттайды (жалпы ішкі өнім, жалпы ұлттық өні оның ішінде жан басына шаққанда)
	Дүниежүзілік шаруашылықтың даму модельдері мен аумақтық құрылымы	9.5.4.5- дүниежүзілік шаруашылықтың модельдері мен аумақтық құрылымын талдайды

	Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері	9.5.4.6- дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістерін талдайды
	Қазақстанның дүниежүзілік шаруашылықта алатын орны	9.5.4.7- Қазақстанның дүниежүзілік шаруашылықтағы орнын анықтайды
	Қазақстанның халықаралық экономикалық интеграциядағы мүдделері мен мақсаттары, орны	9.5.4.8- Қазақстанның халықаралық экономикалық интеграциядағы мүдделері мен мақсаттарын, орнын анықтайды
1 Географиялық зерттеу әдістері	1.1 Зерттеу және зерттеушілер	9.1.1.2 -география ғылымының қазіргі заманғы өзекті проблемаларын анықтайды
		9.1.1.5- зерттеу нәтижелерін түрлі академиялық формада ұсынады
2 Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	9.2.1.1- маңызды географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды карталардан көрсету барысында сипаттайды
		9.2.1.2- географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсетеді
6. Елтану және саяси география негіздері		
6.1 Дүние жүзі елдері	Елдердің экономикалық даму деңгейі бойынша топтастырылуы	9.6.1.1 -елдерді экономикалық даму деңгейі бойынша топтастырады (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде)
	Халықаралық ұйымдардың деңгейлері мен мақсаттары	9.6.1.2- халықаралық ұйымдарды деңгейі және мақсаты бойынша топтастырады (қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде)
	Қазақстан Республикасының әлеуметтік, экономикалық, саяси-географиялық жағдайы	9.6.1.3. -Қазақстан Республикасының әлеуметтік, экономикалық, саяси-географиялық жағдайына кешенді баға береді
	Қазақстандағы саяси-әкімшілік хоронимдер	9.6.1.4 -Қазақстандағы саяси-әкімшілік хоронимдерді жіктеп, мағынасын түсіндіреді және транслитерациясын үш тілде ұсынады
	Қазақстан Республикасы туралы кешенді географиялық ақпаратты ұсыну формалары	9.6.1.5- Қазақстан Республикасы туралы кешенді географиялық ақпаратты түрлі мақсатты аудиториялар үшін дайындайды
1 Географиялық	1.1 Зерттеу және	9.1.1.2- география ғылымының қазіргі заманғы өзекті проблемаларын анықтайды

зерттеу әдістері	зерттеушілер	9.1.1.5- зерттеу нәтижелерін түрлі академиялық формада ұсынады
2 Картография және географиялық деректер базасы	2.1 Географиялық карталар	9.2.1.1- маңызды географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды карталардан көрсету барысында сипаттайды
		9.2.1.2 -географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсетеді

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «Аз» қараша
№ 668 бұйрығына 15-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 206-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Қазақстан тарихы» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасы**

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы №1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. Тарихи сана – бұл тарихты білу, тарихи тәжірибе мен оның сабақтарын ұғынып түсіну, әлеуметтік болжау (бүгінгі күн жағдайының мәнін, өткеннің инварианттылығы мен болашақтың баламалығын түсінуден), өз іс-әрекеті үшін тарихи жауапкершілікті түсіну. Оған қоса оқу-тәрбиелік процесінің маңызды құрамдас бөлігі болып табылатын тарихи білім тұлғаның, азамат пен патриоттың қалыптасуына жәрдемдеседі.

3. Оқу пәнінің мазмұны ата-бабаларымыздың бірегей мәдениетін, әлем тарихындағы Қазақстанның алатын орны мен рөлін, оның жалпыәлемдік өркениеттің дамуына қосқан үлесін түсінуге мүмкіндік береді. «Қазақстан тарихы» оқу пәні «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық біріктіруші идеясын жүзеге асыруда маңызды рөл атқарады, өз кезегінде ол, ұлттық және жалпыадамзаттық құндылықтарды қабылдайтын, адамдар құқықтары мен бостандықтарын құрметтейтін және Отанының дамуына өзіндік үлес қосуды қалайтын тұлғаны тәрбиелеу арқылы жүзеге асады.

4. Оқу пәнінің мақсаты:

1) білім алушылардың бойында тарихи сана, қазақстандық патриотизм, өз елінің тарихы мен мәдениетіне құрмет, өз ата-бабаларының жетістіктеріне деген мақтаныш сезімін қалыптастыру, ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтарды дарыту, зерттеушілік, ойлау, коммуникативті дағдыларды дамыту.

5. Оқу пәнінің міндеттері:

1) Қазақстан территориясындағы ежелгі заманнан бастап бүгінгі күнге дейінгі қоғамның әлеуметтік, мәдени, саяси, экономикалық дамуының негізгі

кезеңдері мен ерекшеліктері туралы білімін қалыптастыру;

2) Қазақстанның тарихи дамуы барысында қалыптасқан ұлттық құндылықтар жүйесі туралы білім беру;

3) Қазақстанның тарихи дамуының негізгі оқиғалары, құбылыстары мен процестердің мәні туралы түсінік қалыптастыру;

4) тарихи оқиғаларды, құбылыстар мен процестерді және тарихи тұлғалардың қызметін Отандық тарих контекстінде сын тұрғысынан талдау және баға беру дағдыларын қалыптастыру мен дамыту;

5) тарихи деректердің негізінде дәлелді пайымдау дағдыларын дамыту;

6) тарихи зерттеу жүргізу дағдыларын қалыптастыру мен дамыту (гипотезаларды ұсыну, зерттеу сұрақтарын құрастыру, деректерді талдау, әртүрлі көзқарастарды салыстыру, нәтижелер мен қорытындыларды шығару, өзінің ұстанымын анықтау);

7) қазіргі кездегі саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени процестерде бағдарлану үшін тарихи білімдерін қолдана білу дағдыларын қалыптастыру;

8) коммуникативті дағдыларды қалыптастыру, соның ішінде, өз ойын ауызша және жазбаша түрде анық білдіру, командада жұмыс істей алу, түрлі деректерден алынған ақпараттарды қоса алғанда, жарияланым мен электронды құралдарды қолдану.

2-тарау. «Қазақстан тарихы» оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

6. «Қазақстан тарихы» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5- сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

2) 6- сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

3) 7- сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

4) 8- сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

5) 9- сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

7. «Қазақстан тарихы» оқу пәнінен білім мазмұны бөлімдер арқылы қамтылған. Аталған бөлімдер сыныптар бойынша оқу мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

8. Оқу пәнінің білім мазмұны төрт бөлімді қамтиды:

1) әлеуметтік қатынастардың дамуы;

2) мәдениеттің дамуы;

3) мемлекеттің дамуы;

4) Қазақстанның экономикалық дамуы.

9. «Әлеуметтік қатынастардың дамуы» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Этникалық қатынастар;

2) Әлеуметтік қатынастар.

10. «Мәдениеттің дамуы» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Дүниетаным мен дін;

2) Өнер мен әдебиет;

3) Білім және ғылым.

11. «Мемлекеттің дамуы» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Мемлекеттің ішкі саясаты;

2) Мемлекеттің сыртқы саясаты.

12. «Қазақстанның экономикалық дамуы» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Шаруашылық;

2) Өндірістік қатынастар және сауда.

13. Оқу мақсаттары әр бөлімше ішінде мұғалім мен білім алушыға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірізділік пен сабақтастықты көрсетеді

14. «Қазақстан тарихы» пәнінің тақырыптық мазмұны

1) 5- сынып:

Қазақстандағы ежелгі адамдардың өмірі (18 сағат). Тас дәуіріндегі Қазақстан: Қазақстанда алғашқы адамның пайда болуы, әлеуметтік ұйымдасудың алғашқы формалары. Ежелгі адамдардың кәсібі (аң аулау мен терімшілік). Қазақстан территориясындағы тас дәуірінің тұрақтары. Егіншілік пен мал шаруашылығының қалыптасуы. Ботай мәдениеті. Қола дәуіріндегі Қазақстан: Қазақстан территориясындағы мыс пен қалайы металдарының кен орындары. Андрон мәдениеті. Қола дәуірі кезіндегі шаруашылық пен қоғамдық құрылыс. Беғазы-Дәндібай мәдениеті. Ә.Марғұлан және басқа да Қазақстанның ежелгі дәуірін зерттеушілер.

Ежелгі көшпенділердің өмірі (8 сағат). Темір дәуірінің ерекшеліктері. Қазақстанның ежелгі металлургиясы. Көшпелі мал шаруашылығының қалыптасуы. Алғашқы көшпенділердің өмір сүруді қамтамасыз ету жүйесі. Көшпенділердің жылжымалы баспанасы. Алғашқы көшпенділердің дүниетанымы.

Сақтар (16 сағат). Қазақстан территориясындағы сақ тайпалары. Сақтар тарихы жайлы деректер. Сақтардың саяси тарихы. Қоғамдық құрылысы. Шаруашылығы мен тұрмысы. Материалдық және рухани мәдениеті. «Аңдық стиль». Есік олжасы – «Алтын адам». Шілікті алқабының патша қорғандары. Берел қорымы. Бесшатыр қорғандары. Тасмола мәдениеті. Қайталау (2сағат);

Үйсіндер мен қаңлылар (8 сағат). Үйсіндер. Үйсіндер жайлы жазба деректер. Қоныстануы, шаруашылығы мен тұрмысы. Үйсіндердің қоғамдық құрылысы. Қаңлылар. Қаңлылар тарихының қытай және парсы деректері. Қаңлылардың қоныстануы, шаруашылығы мен тұрмысы. Қаңлылардың қоғамдық құрылысы. Үйсін, қаңлылардың археологиялық ескерткіштері.

Ғұндар (6 сағат). Ғұндар (хунну). Қытай деректеріндегі ғұндардың ерте тарихы. Мөде шаньюй-ғұн мемлекетінің негізін салушы. Ғұндардың саяси тарихы мен мемлекеттік құрылысы. Халықтардың ұлы қоныс аударуы (ғұндардың Батысқа жылжуы). Аттила және оның жорықтары. Ғұндар дәуіріндегі мәдениеттің дамуы.

Сарматтар (4 сағат). Сарматтар. Ежелгі заманның саяси оқиғаларындағы сарматтардың алатын орны. Сарматтардың қоныстануы, шаруашылығы мен

тұрмысы. Сарматтардың қоғамдық құрылысы. Сарматтардың археологиялық ескерткіштері. Мәдениеті.

Ежелгі Қазақстан тарихына шолу (4 сағат). Қазақстан территориясындағы ежелгі адамдардың антропологиялық бет-келбеті. Ежелгі Қазақстан тарихының негізгі оқиғалары, құбылыстары мен үдерістері. Ежелгі Қазақстанның мәдени мұрасы; Қайталау(2 сағат).

2) 6- сынып:

VI – IX ғасырдағы Қазақстан (18 сағат). Ортағасырлық Қазақстан тарихының кезеңделуі. Ұлы Түрік қағанатының құрылуы. Қазақстан территориясындағы ерте ортағасырлық мемлекеттер: Батыс Түрік қағанаты, Түргеш қағанаты, Оғыз мемлекеті, Қимақ қағанаты. Атлах шайқасының тарихи маңызы. Түркі мемлекеттерінің қоғамдық-саяси құрылысы. Түркілердің әскери өнері. Шаруашылығы. Сауда және қала мәдениетінің дамуы.

X – XIII ғасырлардағы Қазақстан (14 сағат). Қарахан мемлекеті. Қазақстан территориясына исламның тарала басталуы. Найман, керейіт, жалайырлар. Қыпшақ хандығы. «Дешті Қыпшақ» түсінігі. Шаруашылығы: көшпелі, отырықшы. Сауда. Қала мәдениеті. Ұлы Жібек жолының тарихи маңызы. Түркі мәдениеті әлемдік өркениеттің дамуына қосқан үлесі. Түркі әлемінің көрнекті ғұламалары.

XIII –XV ғасырлардың I жартысындағы Қазақстан (16 сағат). Шыңғыс ханның жаулаушылық соғыстары. Отырар қорғанысы. Моңғол империясының құрылуы. Алтын Орда. Ақ Орда. Моғолстан мемлекеті. Әбілқайыр хандығы. XIII –XV ғасырлардың I жартысындағы мемлекеттердің қоғамдық-саяси құрылысы. Қазақстан туралы ортағасырлық саяхатшылар. Шаруашылық. Сауданың дамуы. Мәдениет.

Қазақ халқының қалыптасуы (2 сағат). Қазақстан – Ұлы Дала мұрагері: тарихи және этникалық сабақтастық. «Қазақ» этнонимі. Қазақ халқының біртұтас халық болып қалыптасу үдерісінің аяқталуы.

Біртұтас қазақ мемлекетінің құрылуы (2 сағат). Қазақ ұлттық мемлекетінің құрылу алғышарттары. Қазақ хандығының құрылуы (территория, халықтың этникалық құрамы). Мемлекеттің негізін салушылар – Жәнібек пен Керей. М.Х. Дулатидің «Тарихи Рашиди» еңбегі – Қазақ хандығы ерте тарихының құнды дерегі. Қазақ хандығының алғашқы жылдар қалыптасуындағы ішкі және сыртқы саясаты. Біртұтас қазақ мемлекеті қалыптасуының тарихи маңызы.

Қазақ хандығының XVI – XVII ғасырлардағы дамуы (12 сағат). Қасым хан билігі тұсындағы Қазақ хандығының нығаюы. Хақназар хан билігі тұсындағы Қазақ хандығының одан әрі нығаюы мен саяси өркендеуі. Тәуекел ханның ішкі және сыртқы саясаты. Есім ханның ішкі және сыртқы саясаты. Жәңгір хан. Орбұлақ шайқасы. Жәңгір хан. Тауке ханның билігі. «Жеті жарғы». Қазақтың ұлы билері. Қазақ хандығының мемлекеттік-әкімшілік құрылымы. Қазақ қоғамының әлеуметтік стратификациясы.

XVI – XVII ғасырлардағы экономика мен мәдениет (3 сағат). Қазақ халқының мәдениеті: материалдық, рухани мәдениет. Әдебиет пен өнер: ақын-

жыраулар, халық әншілері мен композиторлардың шығармашылығы, музыкалық өнер. Қазақтардың дәстүрлі шаруашылығы: егіншілік, мал шаруашылығы. Қайталау (1 сағат);

3) 7- сынып:

Отан соғысы. (6 сағат). XVIII ғасырдың басындағы Қазақстан: сыртқы және ішкі саяси жағдай. Жоңғар мемлекеті. Қазақ-жоңғар соғыстары. «Ақтабан шұбырынды, алқакөл сұлама» заманы. Қарақұм мен Ордабасыдағы құрылтайлар – қазақ жасағының құрылуы. Аңырақай шайқасы. Отан қорғаушы батырлар. XVIII ғасырдың 30-40 жылдарындағы қазақ-жоңғар соғыстары.

XVIII ғасырдың I-ші жартысындағы Қазақ хандығы (12 сағат). XVIII ғасырдың басына дейінгі қазақ-орыс қатынастары. XVIII ғасырдың басындағы Ресей империясының назарындағы Қазақстан (саяси және экономикалық мақсаттар, әскери-барлау экспедициялары, алғашқы әскери бекіністердің салынуы). Кіші жүз ханы Әбілқайырдың Ресей бодандығын қабылдауы: себептері мен мақсаттары. XVIII ғасырдың 30-50-жылдарындағы Қазақстандағы Ресей империясының саясаты. XVIII ғасырдың 40-жылдарындағы Қазақстандағы ішкі саяси жағдайдың асқынуы. Абылай хан тұсындағы Қазақ хандығы: ішкі және сыртқы саясаты.

XVIII ғасырдағы Қазақстан мәдениеті (4 сағат). XVIII ғасыр ақын-жыраулардың шығармашылығы. XVIII ғасыр тарихы бойынша қазақ деректері. Қазақтардың қолданбалы өнері.

Отарлау және ұлт-азаттық күрес (14 сағат). Ресей империясының отаршылдық саясаты: мақсаттары мен әдістері. Сырым Датұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс (себептері, қозғалыстың қозғаушы күші, кезеңдері мен барысы, нәтижелері). 1822-1824 жылдардағы патша реформалары (Кіші және Орта жүздегі хандық биліктің жойылуы). 1836-1838 жылдардағы Бөкей ордасындағы қазақтардың көтерілісі (себептері, негізгі кезеңдері мен шайқастары). XIX ғасырдың I- жартысындағы қазақ халқының ұлт-азаттық қозғалыстары (Жоламан Тіленшіұлы, Саржан Қасымов бастаған көтеріліс). Кенесары Қасымұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс (себептері, мақсаттары мен қозғаушы күштері, негізгі кезеңдері). Кенесары Қасымұлы: тұлға және саясаткер. Жанхожа Нұрмұхамедұлы және Есет Көтібарұлы бастаған ұлт-азаттық көтеріліс (себептері, көтеріліс барысы). Ресей империясының Қазақстанның оңтүстік аймақтарын қосып алуы. XVIII ғасырдың соңы – XIX ғасырдағы Қазақстандағы ұлт-азаттық қозғалыстардың тарихи маңызы.

Қазақстан Ресей империясының құрамында (16 сағат). XIX ғасырдың - жартысындағы Қазақстандағы патшалық реформалар. 1867-1868 жылдардағы реформалар. Қазақстандағы патшалық Ресейдің аграрлық және қоныстандыру саясаты. 1860-1870 жылдардағы ұлт-азаттық күрес (себептері мен көтеріліс барысы). XIX ғасырдың II жартысындағы Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы. Капиталистік қатынастардың ене бастауы. XIX ғасырдың 80-90 жылдарындағы әкімшілік-аумақтық реформалар: мазмұны мен салдарлары. Сауда қатынастарының дамуы. Жетісу аумағына ұйғырлар мен дүнгендердің қоныс аударуы. Дәстүрлі қазақ қоғамының трансформациясы.

XIX ғасырдың II жартысындағы қоғамдық-саяси ойлардың дамуы.

XIX ғасыр – XX ғасырдың басындағы Қазақстанның мәдениеті (14 сағат). XIX ғасырдағы Қазақстандағы ағарту ісі мен ғылымның дамуы. Бөкей ордасының ханы Жәңгірдің ағартушылық қызметі. Қазақстанның ғылыми зерттелуі (Пётр Петрович Семенов-Тянь-Шанский, Григорий Николаевич Потанин, Василий Васильевич Радлов, Мұса Шорманов, Мұхамед-Салық Бабаджанов, Әубәкір Ахметжанұлы Диваев). Зайырлы және діни білім беру мекемелері. Жадиттік және білім берудегі жаңашылдық. Шоқан Уәлиханов – ұлы қазақ ғалымы. Ыбырай Алтынсарин - ағартушы, жаңашыл-педагог, қоғам қайраткері. Абай Құнанбайұлы – ұлы ойшыл, қазақ жазба әдебиетінің негізін салушы. Қазақ музыкалық мәдениетінің дамуы (Құрманғазы Сағырбайұлы, Тәттімбет Қазанғапұлы, Дәулеткерей Шығайұлы). Әйгілі суретшілер шығармашылығындағы ұлттық контекст. Шәкәрім Құдайбердіұлы, Мәшһүр Жүсіп Көпеев және Халидтің тарихи еңбектері. Қайталау (2 сағат);

4) 8- сынып:

XX ғасырдың басындағы Қазақстан (18 сағат). XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси үдерістер. XX ғасырдың басындағы Қазақстанның экономикалық дамуы. Столыпиннің аграрлық реформасы және шаруалардың Қазақстанға жаппай қоныс аударуы. XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы өнеркәсіптің дамуы. Сауданың дамуы. 1916 жылғы ұлт-азаттық көтеріліс. Қазақ ұлттық зиялылар қауымы және оның XX ғасырдың басындағы қоғамдық-саяси үдерістерге әсері. Ұлттық баспаның дамуы («Қазақ» газеті, «Айқап» журналы). 1917 жылғы революциялар. «Алаш» партиясының құрылуы. «Алаш Орда» үкіметі. Қазақ халқының саяси көшбасшылары (Ә. Бөкейхан, А. Байтұрсынов, М. Дулатов, Б. Қаратаев, М. Тынышпаев, М. Шоқаев). XX ғасырдың басындағы қазақ зиялыларының ғылыми еңбектері.

Қазақстанда кеңестік биліктің орнығуы (12 сағат). Қазақстандағы Кеңес үкіметінің орнығуы. «Үш Жүз» қазақ социалистік партиясы. Азамат соғысы жылдарындағы (1918-1920 жылдар) Қазақстандағы соғыс қимылдары. Кеңес билігі органдарының «Алаш-Орда» үкіметі, Қоқан автономиясымен қарым-қатынасы. «Әскери коммунизм саясаты». 1921 жылғы жұт және аштық. Қазақ Автономиялық Кеңестік Республикасының құрылуы. Қазақ Автономиялық Кеңестік Республикасы территориясының қалыптасуы. Қазақ жерлерінің біртұтастығын қалпына келтіруде қазақ зиялыларының рөлі. Қазақстандағы Жаңа экономикалық саясат (1921-1925 жылдар). XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы әміршіл-әкімшіл жүйе саясаты. Кеңес үкіметінің діни саясаты. Қайталау (2 сағат).

Қазақстан тоталитарлық жүйенің нығаюы кезеңінде (14 сағат). Қазақстандағы социалистік индустрияландыру (мәні мен ерекшеліктері). «Кіші Қазан» (мазмұны және жүзеге асырылуы). Бай шаруашылықтарының тәркіленуі. Ауыл шаруашылығында күштеп ұжымдастыру саясаты. Қазақстандағы күштеп ұжымдастыру саясатының экономикалық салдарлары. 1931-1933 жылдардағы аштық - XX ғасырдың 30-жылдарындағы қазақстандық қасірет. Қазақстандағы ұжымдастырудың демографиялық салдарлары.

Ұжымдастыруды жүзеге асырудың әдістеріне қатысты ұлттық зиялылардың («Бесеудің хаты») қоғамдық-саяси көзқарасы мен қатынасы. 1920-1930 жылдардағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси үдерістер. Сталиндік репрессиялар. Қазақстан территориясындағы кеңестік «еңбек түзеу» концентрациялық лагерлері (Степлаг, Карлаг, Алжир және тағы басқалар).

Кеңестік Қазақстанның мәдениеті: білім мен ғылым (10 сағат). Халыққа білім беру (жалпыға бірдей міндетті сауат ашу, орта білім, қазақ жазуының араб тілінен латын тіліне көшу, орыс графикасына негізделген жаңа әліпбиге көшу). А.Байтұрсынов – «ұлт ұстазы». Жоғары оқу орындарының ашылуы.

КСРО Ғылым Академиясының Қазақ филиалы. Қ.Сәтбаевтың Қазақстан ғылымын дамытудағы рөлі. Қазақстандық ғалымдар мен олардың ғылыми жетістіктері. Әдебиеттің дамуы (Ж.Аймауытов, М.Жұмабаев, Б.Майлин, І. Жансүгіров, С.Сейфуллин, С.Мұқанов, Ғ.Мүсірепов, Ғ.Мұстафин және тағы басқалар шығармашылығы). Театр, кино, бейнелеу өнері және оның қайраткерлері. Мәдениет саласындағы кеңестік идеология. Соцреализм.

Қазақстан Ұлы Отан соғысы соғыс жылдарында (10 сағат). Ұлы Отан соғысының басталуы. Қазақстандағы мобилизация және қазақстандық әскери бөлімдердің құрылуы. Қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысындағы ерлігі мен тағдыры. Қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысының шайқастарына қатысуы. Қазақстандықтар – Кеңес Одағының батырлары. Б.Момышұлы – аңызға айналған тұлға. Қазақстан – майдан арсеналы. КСРО халықтарының Қазақстанға депортациялануы. Ұлы Отан соғысы жылдарындағы мәдениет. Ғылымның дамуы. Әдебиеттің жетістіктері (М.Әуезов, Ж.Жабаев, Д.Снегин, И. Шухов және тағы басқалар). Өнердің дамуы (театр, кино). Қайталау(2 сағат);

5) 9- сынып:

Қазақстан соғыстан кейінгі жылдарда (1946-1953 жылдар) (8 сағат). Соғыстан кейінгі жылдардағы әлеуметтік-экономикалық өзгерістер. Пайдалы қазбаларды өңдеу және өнеркәсіптің дамуы. Ауыл шаруашылығының дамуы. Қазақстанның әскери-өнеркәсіптік кешенінің қалыптасуы (Қазақстандағы ядролық полигон). Соғыстан кейінгі жылдардағы қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктері. «Бекмаханов ісі».

Қазақстан «Жылымық» кезеңінде (1954-1964 жылдар) (10 сағат). Қазақстанда «Хрущевтік кезеңдегі» өнеркәсіптің дамуы. Тың және тыңайған жерлерді игеру (тың игерудің экономикалық, экологиялық және демографиялық салдарлары). Қазақстандағы әскери-өнеркәсіптік кешен («Байқоңыр» ғарыш айлағы). «Жылымық кезеңі». 1954-1965 жылдардағы республикадағы қоғамдық-саяси өмір.

Қазақстан «Тоқырау» кезеңінде (1965-1985- жылдар) (10 сағат). 1965-1985- жылдардағы Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы. Экономиканың шикізаттық бағыты. Урбанизация. 1970-1980 жылдардағы ауыл шаруашылығындағы дағдарыс. 1965-1985 жылдардағы қоғамдық-саяси өмір. 1979 жылғы Целиноградтағы оқиғалар. Қазақ Кеңестік Социалистік Республикасы басшыларының қызметі (Ж.Шаяхметов, Д.Қонаев, Ж.Тәшенов).

Кеңестік Қазақстанның мәдениеті (1946-1985-жылдар.) (3 сағат). Білім

беру саласындағы мемлекеттік саясат. Жалпыға бірдей міндетті орта білім. Қазақ тілінің жағдайы. Ғылымның дамуы. Әдебиеттің дамуы (Ә.Нұрпейісов, Б.Момышұлы, І.Есенберлин, О.Сүлейменов, М.Шаханов және тағы басқалар). Өнер (театр, кино). Қайталау (1сағат).

Қазақстан Қайта құру кезеңінде (1986-1991 - жылдар) (6 сағат). «Қайта құру» жылдарындағы әлеуметтік-экономикалық өзгерістер: мақсаттары, проблемалары мен қарама-қайшылықтары. Қазақстандағы 1986 жылғы желтоқсан оқиғалары (себептері, барысы мен салдарлары). 1986 жылғы желтоқсан оқиғаларының қатысушыларына қатысты жазалау шаралары. «Қазақ КСР-ның мемлекеттік егемендігі туралы Декларация» (1990 жылғы қазан). Кеңестік саяси жүйенің дағдарысы (1991 жылғы «Тамыз бүлігі»). КСРО-ның ыдырауы. Қазақстандағы қоғамдық-саяси қозғалыстар. Семей ядролық полигонның жабылуы. «Қазақ КСР-ның тілдер туралы Заңының» қабылдануы.

Қазақстан мемлекеттілігінің қайта жаңғыруы (1991 – 1997 жылдар) (14 сағат).

«Мемлекеттік тәуелсіздік туралы» Конституциялық заңы қабылдануының тарихи маңызы. Н.Ә.Назарбаев – Қазақстан Республикасының тұңғыш Президенті. Тәуелсіз Қазақстанның қоғамдық-саяси институттарының қалыптасуы. Нарықтық экономикаға көшудегі қиыншылықтар. Қазақстанның әлемдік қауымдастыққа кірігуі. Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы әлеуметтік-демографиялық үдерістер. 1995 жылғы Конституцияның қабылдануы.

Қазақстан Республикасының өрлеуі (1997 жылдан бастап қазіргі заманға дейін) (10 сағат). Қазақстан Республикасының ұзақ мерзімді басым мақсаттары мен стратегиялары. «Қазақстан – 2030» стратегиясының қабылдануы. Қазақстан Республикасының халықаралық сахнадағы беделінің өсуі. Қазақстанның аймақтық және халықаралық ұйымдармен қарым-қатынасы. Қазақстанның ЕҚЫҰ және ИЫҰ-на төрағалық етуі. Әлемдік экономикалық байланыстар жүйесіндегі Қазақстан. Мемлекеттің экономикалық және әлеуметтік жағдайы. Астана – Қазақстан Республикасының жаңа ордасы. «Қазақстан-2050» стратегиясы – қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты. «100 нақты қадам» ұлттық жоспары – қазіргі заманның сын-тегеуріндеріне жауап. Ұлт көшбасшысы – Н.Ә.Назарбаевтың тәуелсіз мемлекетті құрудағы және дамытудағы рөлі.

Қазіргі заманғы Қазақстан мәдениеті (1991 жылдан бүгінгі күнге дейін) (4 сағат). Білім және ғылым саласындағы мемлекеттік саясат. «Болашақ» мемлекеттік бағдарламасы. Назарбаев университеті, Назарбаев Зияткерлік мектептерінің ашылуы. Этносаралық және дінаралық келісімнің қазақстандық моделі. Қазақстан халқы Ассамблеясы. Жаһандану дәуіріндегі ұлттық мәдениетті жаңғырту және сақтап қалу мәселелері. Қазіргі кездегі өнер мен әдебиеттің даму тенденциялары. «Мәдени мұра» мемлекеттік бағдарламасы. «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық біріктіруші идеясы. Қайталау (2сағат).

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

15. Оқу мақсаттарының жүйесіне оқу мақсаттарын пайдалану ыңғайлылығы үшін код енгізілді. Код бойынша бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшенің, төртінші сан - оқу мақсатының реттік санын білдіреді. Мысалы, 7.2.1.2 кодировкасында: «7» – сынып, «2.1.» – бөлім мен бөлімше, «2» – оқу мақсатының реттік саны.

1) әлеуметтік қатынастардың дамуы:

Білім алушылар...					
Бөлімше	5- сынып шамамен 1 миллион жыл бұрын –Vғасыр	6- сынып VI – XVII ғасырлар	7- сынып XVIII – XIX ғасырлар	8- сынып XX ғасырдың I- жартысы	9- сынып XX ғасырдың II жартысынан бүгінгі күнге дейін
1.1 Этника лық қатынас тар	5.1.1.1 алғашқы адамдар дың антрополо гиясын сипаттау	6.1.1.1 түркі тілдес тайпаларды атап, олардың территориялық орналасуын картада көрсету	7.1.1.1 жоңғар шапқыншылығы кезіндегі демографиялық өзгерістерді және миграциялық процестерді түсіндіру	8.1.1.1 демогра фиялық өзгерістер дің себептері мен салдарын анықтау	9.1.1.1 демография лық өзгерістердің себеп- салдарлық байланысын талдау арқылы дәйекті қорытынды жасау
	5.1.1.2 тайпалар ды нәсілдік ерекшелік теріне қарай ажырату	6.1.1.2 XIII-XV ғасырлардағы Қазақстан аумағында құрылған мемлекеттердің этноәлеуметтік құрылымын анықтау	7.1.1.2 Ресей империясының қоныстандыру саясатының себептері мен салдарын талдау		9.1.1.2 өткен тарихи кезендермен сабақтастық ты орнату арқылы қазіргі кезендегі демография лық процестерге баға беру
	5.1.1.3 ғұндардың қоныс аудару бағытта рын тарихи картадан көрсету	6.1.1.3 ежелгі және ортағасырлар тарихының оқиғалары арасында байла- ныс орнату арқылы қазақ халқының қа- лыптасуындағы негізгі кезең- дерді анықтау			

		6.1.1.4 «қазақ» этнонимінің мағынасын түсіндіру			
1.2 Әлеуметтік қатынастар	5.1.2.1 алғашқы адамдардың тұрмыс-тіршілігін шығармашылық түрде (әңгімелеу, бейнелеу, көрініс, макет) көрсету	6.1.2.1 Қазақ хандығындағы әлеуметтік топтардың орнын анықтау	7.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғамындағы өзгерістерді өткен тарихи кезеңдермен салыстыру арқылы анықтау	8.1.2.1 қазақ зиялыларының қоғамдағы рөлі мен қызметін талдау	9.1.2.1 қазіргі кездегі Қазақстан халқының әлеуметтік жағдайын статистикалық мәліметтер негізінде талдау
	5.1.2.2 әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру		7.1.2.2 қазақ зиялыларының қалыптасуының маңыздылығын түсіндіру	8.1.2.2 соғыс жылдарындағы халықтың әлеуметтік жағдайын анықтау	

2) мәдениеттің дамуы:

Білім алушылар...					
Бөлімше (дағды немесе тақырып, білім немесе түсінік бола алады)	5- сынып шамамен 1 миллион жыл бұрын – V ғасыр	6- сынып VI – XVII ғасырлар	7- сынып XVIII - XIX ғасырлар	8- сынып XX ғасырдың I жартысы	9- сынып XX ғасырдың II жартысы нан бүгінгі күнге дейін
2.1 Дүниетаным мен дін	5.2.1.1 алғашқы адамдардың наным-сенімдерін сипаттау	6.2.1.1 түркілердің дүниетанымдық ерекшеліктерін түсіндіру	7.2.1.1 салт – дәстүрлер мен әдет-ғұрыптардың құндылықтарын анықтау	8.2.1.1 мемлекеттің діни саясатының мақсаты мен салдарын анықтау	9.2.1.1 дәстүрлі және деструктивті діни ағымдар мен ұйымдардың іс-әрекетін талдау
	5.2.1.2 ежелгі тайпалардың дүниетанымын сипаттау	6.2.1.2 ислам дінінің қоғамдық өмірге ықпалын анықтау	7.2.1.2 отаршылдық саясаттың ұлттық құндылықтарға кері әсерін талдау		9.2.1.2 Қазақстан халқы Ассамблеясының дінаралық, этносаралық келісім мен

					ішкі тұрақтылықты нығайтудағы ықпалын бағалау
		6.2.1.3 тарихи оқиғалар мен процестердің сабақтастығын сипаттауда «Ұлы Дала Елі» ұғымын қолдану			9.2.1.3 «Мәңгілік Ел» жалпыұлттық идеясының маңыздылығын бағалау
2.2 Өнер мен әдебиет	5.2.2.1 археологиялық ескерткіштерді салыстыру	6.2.2.1 күй, аңыз, шежіре, эпостық жырлардың тарихи дереккөзі ретіндегі маңыздылығын айқындау	7.2.2.1 халық ауыз әдебиеті мен музыка өнері туындыларының тарихи дереккөзі ретінде құндылығын бағалау	8.2.2.1 қазақ зиялыларының шығармашылық мұрасын талдау және қоғамдық санаға тигізген әсеріне баға беру	9.2.2.1 кеңестік әдебиет пен өнер туындыларын да қоғамдық өмірдің бейнеленуін талдау
	5.2.2.2 археологиялық деректерге сүйене отырып, Андронов мәдениетінің белгілерін анықтау	6.2.2.2 ортағасырлық сәулет өнері ескерткіштерінің ерекшеліктерін түсіндіру	7.2.2.2 А. Құнанбаевтың ақын, ойшыл, қоғам қайраткері ретіндегі рөлін айқындау	8.2.2.2 Ахмет Байтұрсыновты қазақ тіл білімінің негізін салушы, қоғам қайраткері ретінде бағалау	9.2.2.2 Мұхтар Әуезов шығармаларының әлем әдебиетіндегі орнын бағалау
	5.2.2.3 ежелгі тайпалардың қолданбалы өнер ерекшеліктерін сипаттау	6.2.2.3 көшпелілердің әскери өнері жетістіктерін сипаттау	7.2.2.3 ұлттық музыкалық аспаптардың қолдану ерекшеліктерін сипаттау	8.2.2.3 өнер мен әдебиеттегі өзгерістерді анықтау	9.2.2.3 қазіргі кездегі өнер мен әдебиеттің даму тенденцияларын айқындау
	5.2.2.4 «Алтын адам» жәдігерін өнер туындысы	6.2.2.4 түркі кезеңіндегі қоғамды бейнелеуде Махмұд	7.2.2.4 ұлттық киім үлгілерінің ерекшеліктерін анықтау арқылы	8.2.2.4 Ә. Қашаубаев пен Қажымұқан Мұңайт	9.2.2.4 ұлттық құндылықтарды жаңғыртуға бағытталған мемлекеттік

	ретінде сипаттау	Қашғари, Жүсіп Баласағұни және Ахмет Яссауи еңбектерінің тарихи құндылығын түсіндіру	қолданбалы өнердің жетістіктерін бағалау	пасұлының қазақ халқын әлемге танытудағы рөліне баға беру	бағдарлама лардың қажеттілігін негіздеу («Мәдени мұра» бағдар ламасы)
	5.2.2.5 Ө.Марғұла нды ғалым- археолог ретінде айқындау	6.2.2.5 көшпелілердің қолданбалы өнер жетістіктерін сипаттау		8.2.2.5 соғыс жылдарын да ғы өнер мен әдебиеттің халық рухын көтерудегі маңызын бағалау	
	5.2.2.6 көшпелілердің әлемдік өркениетке қосқан үлесін түсіну				
2.3 Білім және ғылым	5.2.3.1 қазақстан дық ғалымдар дың археология лық жаңалықта рын білу	6.2.3.1 көне түркі жазуының тарихи маңызын түсіндіру	7.2.3.1 Ш.Уәлиханов тың ғылыми зерттеулерінің тарихи құндылығын анықтау	8.2.3.1 ұлттық баспасөз дің қоғамдық- саяси сананы оятудағы рөліне баға беру	9.2.3.1 Е.Бекмаханов тың Қазақстан тарихы ғылымына қосқан үлесін бағалау
		6.2.3.2 Әл-Фарабидің және басқа да ғалымдардың ортағасырлық ғылымның дамуына қосқан үлесін анықтау	7.2.3.2 Жәңгір ханның ағарту ісіне қосқан үлесін анықтау	8.2.3.2 кеңес дәуіріндегі қазақ тілінің ахуалын анықтау	9.2.3.2 білім мен ғылым саласындағы мемлекеттік саясатқа баға беру
		6.2.3.3 «Кодекс Куманикус» сөздігінің халықаралық байланыстарда ғы рөлін	7.2.3.3 Ы.Алтынсариннің ағарту саласына қосқан үлесін бағалау	8.2.3.3 ХХ ғ. бірінші жартысын дағы білім мен ғылым саласында	

		анықтау		ғы өзгерістер ді талдау	
		6.2.3.4 Мұхаммед Хайдар Дулатидің «Тарихи-Рашиди» еңбегінің тарихи маңызын түсіндіру	7.2.3.4 Шәкәрім Құдайбердіұлы, Мәшһүр Жүсіп Көпейұлы, Қ.Халид еңбектерін тарихи дерек ретіндегі маңызын айқындау	8.2.3.4 Қаныш Сәтбаевтың Қазақстан ғылымын дамытудағы рөліне баға беру	

3) мемлекеттің дамуы:

Білім алушылар...					
Бөлімше (дағды немесе тақырып, білім немесе түсінік бола алады)	5- сынып шамамен 1 миллион жыл бұрын – V ғасыр	6- сынып VI – XVII ғасырлар	7- сынып XVIII – XIX ғасырлар	8- сынып XX ғасырдың I- жартысы	9- сынып XX ғасырдың II жартысынан бүгінгі күнге дейін
3.1. Мемлекеттің ішкі саясаты	5.3.1.1 картадан тайпалық одақтардың орналасуын көрсету	6.3.1.1 оқиғалардың өзара байланысын табу арқылы Түрік қағанаты құрылуының тарихи маңызын анықтау	7.3.1.1 Қарақұм және Ордабасы құрылтайларының халықты жоңғар басқыншылығына қарсы жұмылдырудағы рөліне баға беру	8.3.1.1 қазақ зиялыларының Ресей империясының Мемлекеттік Думасындағы қызметіне баға беру	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау
	5.3.1.2 ежелгі мемлекеттік бірлестіктердің құрылуы алғышарттарын білу	6.3.1.2 VI-IX ғасырлардағы мемлекеттерді білу және картаны қолданып, саяси процестерді түсіндіру	7.3.1.2 Қазақ хандығының ішкі саяси жағдайын талдау	8.3.1.2 XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси процестерге баға беру	9.3.1.2 Ж.Шаяхметов, Д.Қонаевпен Ж.Тәшеневтің ұлттық мүддені қорғаудағы қызметіне баға беру
		6.3.1.3 X–XIII ғасырлардағы мемлекеттерді білу және картаны	7.3.1.3 Ресей империясының отарлық саясатының себеп-салдарын	8.3.1.3 1916 жылғы ұлт-азаттық көтерілістің тарихи маңызын анықтау	9.3.1.3 Қазақстан Республикасы Конституциясын мемлекеттің

	қолданып, саяси процестерді түсіндіру	анықтау	және тұлғалардың рөліне баға беру	тұрақты даму кепілі ретінде бағалау
	6.3.1.4 тарихи ұғымдарды қолданып, Қарахан мемлекетіндегі жер иелену ерекшеліктерін түсіндіру	7.3.1.4 Патша үкіметі реформалары нәтижесіндегі әкімшілік-аумақтық өзгерістерді түсіндіру	8.3.1.4 «Алаш» партиясының ұлттық мемлекеттілікті жаңғырту саясатын талдау	9.3.1.4 әміршіл-әкімшіл саясатқа қарсы халық наразылықтарын салыстырып, талдау
	6.3.1.5 Отырарды қорғаудағы қала халқының ерлігін сипаттау	7.3.1.5 халықтың отаршылдыққа қарсы ұлт-азаттық күресінің себеп-салдарын анықтау	8.3.1.5 Әлихан Бөкейханның саяси көшбасшылық қызметіне баға беру	9.3.1.5 1986 жылғы Желтоқсан оқиғасының тарихи маңыздылығына баға беру
	6.3.1.6 XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттерді білу, картаны қолдану арқылы саяси процестерді түсіндіру	7.3.1.6 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға беру	8.3.1.6 Қазақстанда құрылған ұлттық автономиялардың маңыздылығына баға беру	9.3.1.6 Қазақстанның тәуелсіздік жолындағы алғашқы қадамдарын анықтап, қорытындылау
	6.3.1.7 ортағасырлық мемлекеттердің ыдырауының негізгі және жанама себептерін анықтау		8.3.1.7 XX ғасырдың 20–30 жылдардағы әміршіл-әкімшіл жүйе саясатының зардаптарын талдау	9.3.1.7 өткен оқиғалармен сабақтастықты орнатып, тәуелсіз Қазақстанның жариялануының тарихи маңызын түсіндіру
	6.3.1.8 Қазақстан аумағындағы мемлекеттердің басқару жүйесінің ерекшеліктерін анықтау			9.3.1.8 Тәуелсіз Қазақстанның қоғамдық-саяси дамуын талдау

		6.3.1.9 Қазақ хандығы құрылуының тарихи маңызын анықтау			9.3.1.9 ұзақ мерзімді мемлекеттік стратегияларды талдау
		6.3.1.10 қазақ хандарының мемлекетті нығайтудағы рөлін анықтау			9.3.1.10 Тәуелсіз мемлекеттің қалыптасуындағы Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың рөліне баға беру
		6.3.1.11 қоғамдық-саяси өмірдегі сұлтан, би, батыр, жыраулардың қызметтерін сипаттау			9.3.1.11 Астананы жаңа Қазақстанның өркендеуінің нышаны ретінде айқындау
3.2 Мемлекеттің сыртқы саясаты	5.3.2.1 сақ, сармат тайпаларының халықаралық сахнадағы орнын анықтау	6.3.2.1 тарихи оқиғалардың өзара байланысын табу арқылы түркі тілдес тайпалардың миграциясын түсіндіру	7.3.2.1 Жоңғар шапқыншылығына қарсы күресте танылған хандар мен батырлардың рөлін түсіндіру	8.3.2.1 қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысының жеңісіне қосқан үлесін бағалау	9.3.2.1 XX ғасырдың II жартысындағы әскери-өнеркәсіп кешендерінің Қазақстанға тигізген зардаптарын талдау
	5.3.2.2 Қазақстан территориясындағы алғашқы мемлекеттік бірлестіктердің көрші елдермен қарым-қатынасын анықтау	6.3.2.2 Ұлы Түркі қағанатының сыртқы саясатының негізгі бағыттарын анықтау	7.3.2.2 Қазақ хандығының сыртқы саясатының нәтижелерін анықтау	8.3.2.2 Б.Момыш ұлының батырлық, тұлғалық қасиетін айқындау	9.3.2.2 Қазақстан Республикасының халықаралық сахнадағы танылуына баға беру
		6.3.2.3 Атлах шайқасының	7.3.2.3 Абылай ханның дипломатиялық		9.3.2.3 Қазақстанның

		тарихи маңызын талдау	шеберлігі мен саясатын бағалау		аймақтық және халықаралық ұйымдарымен байланыстарын талдау
		6.3.2.4 қыпшақтардың Еуразия тарихындағы орнын анықтау			9.3.2.4 қазақ диаспораларының тарихи Отанымен байланысының маңыздылығын айқындау
		6.3.2.5 тарихи оқиғалардың өзара байланысын анықтап, Қазақстан аумағында XIII – XV ғасырларда құрылған мемлекеттердің сыртқы саясатын түсіндіру			
		6.3.2.6 Қазақ хандарының сыртқы саясатын талдау			
		6.3.2.7 Орбұлақ шайқасындағы қазақ жасағының әскери өнердегі шеберлігі мен ерлігін бағалау			

4) Қазақстанның экономикалық дамуы:

Білім алушылар...					
	5- сынып шамамен 1 миллион жыл бұрын – V ғасыр	6- сынып VI – XVII ғасырлар	7- сынып XVIII - XIX ғасырлар	8- сынып XX ғасырдың I- жартысы	9- сынып XX ғасырдың II- жарты сынан бүгінгі күнге дейін
4.1 Шаруашы лық	5.4.1.1 ежелгі адамдардың алғашқы кәсібін сипаттау	6.4.1.1 көшпелілер мен отырықшылар арасындағы өзара экономикалық байланыстарын анықтау	7.4.1.1 жоңғар шапқыншылы ғының қазақ халқының шаруашылығы на тигізген зардаптарын анықтау	8.4.1.1 деректер мен дәйектерді салыстыру арқылы жаңа экономикалық саясаттың нәтижесінде орын алған өзгерістерді талдау	9.4.1.1 Кеңес үкіметі кезіндегі ауыл шаруашы лығын да орын алған өзгерістер ге баға беру
	5.4.1.2 көшпелі мал шаруашы лығы мен егіншілік тің қалыпта суын түсіндіру	6.4.1.2 көшпелілердің дәстүрлі шаруашылығын ың ерекшеліктерін анықтау	7.4.1.2 отарлау саясатының қазақтардың дәстүрлі шаруашылығы на тигізген әсерін талдау	8.4.1.2 күштеп ұжымдастыру саясатының ауыл шаруашылығы на тигізген зардаптарын талдау	9.4.1.2 Кеңес үкіметі кезіндегі орын алған элеуметтік экономика лық проблемал арды талдау
					9.4.1.3 Қазақстан Республи касындағы жекешелен діру проце сінің эконо микаға ықпалын талдау
					9.4.1.4 аграрлық секторды модерниза циялау бағытта рын талдау
4.2 Өндірістік қатынастар және сауда	5.4.2.1 еңбек құралдары мен қару- жарақ	6.4.2.1 Ұлы Жібек жолының қала мәдениетінің дамуына әсерін	7.4.2.1 капиталистік қатынастардың экономикаға ықпалын	8.4.2.1 Қазақстанда ғы индустриялан дырудың	9.4.2.1 өнеркәсіп тің ахуалын анықтап,

түрлерін сипаттау	анықтау	анықтау	жетістіктері мен кемшіліктерін талдау	қорытынды жасау
5.4.2.2 металл өндірісі жетілуінің шаруашылық салаларына тигізген ықпалын түсіндіру	6.4.2.2 Ұлы Жібек жолының халықаралық қатынастардың дамуындағы орнын анықтау	7.4.2.2 сауда қатынастарына жәрмеңкелердің әкелген өзгерістерін анықтау	8.4.2.2 Қазақстан экономикасының соғыс жағдайына бейімделгендігін дәлелдеу	9.4.2.2 нарықтық экономиканың өндірістік қатынастарға әсерін талдау
5.4.2.3 Ұлы Жібек жолының пайда болуын түсіндіру				9.4.2.3 Қазақстанның әлемдік экономикаға кірігуін талдау
				9.4.2.4 сыртқы сауданың экономикаға әсерін зерттеу

16. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған «Қазақстан тарихы» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-9-сыныптарына арналған
«Қазақстан тарихы» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
1-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Қазақстан тарихы» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасын жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1) 5-сынып:

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар тиісті:
1- тоқсан (18 сағат)		
5.1 А Қазақстандағы ежелгі адамдардың өмірі (18 сағат)	Кіріспе сабақ. Қазақстанның ежелгі тарихында не оқытылады	Ежелгі Қазақстан тарихына жалпы шолу
	Алғашқы адамдар қалай өмір сүрді	5.1.1.1 – алғашқы адамдардың тұрпатын сипаттау; 5.1.2.1 – алғашқы адамдардың тұрмыс-тіршілігін шығармашылық түрде (әңгімелеу, бейнелеу, көрініс, макет) көрсету
	Археологтар Қазақстан жерінен тас дәуіріне жататын қандай олжаларды тапты	5.2.3.1 – қазақстандық ғалымдардың археологиялық жаңалықтарын білу; 5.2.2.1 – археологиялық ескерткіштерді салыстыру; 5.4.2.1 – еңбек құралдары мен қару-жарақ түрлерін сипаттау
	Табиғаттағы өзгерістер алғашқы адамдар өміріне қалай әсер етті	5.4.1.1 – ежелгі адамдардың кәсібін сипаттау
	Не себепті ботайлықтарды жылқыны алғашқы қолға үйретушілер деп атайды	5.4.1.1 – ежелгі адамдардың кәсібін сипаттау
	Қазақстан жерінде металды өндіру ежелгі адамдардың өмірін қалай өзгертті	5.4.2.2 – металл өндірісі жетілуінің шаруашылық салаларына тигізген ықпалын түсіндіру; 5.2.2.1 – археологиялық ескерткіштерді салыстыру
	Ө. Марғұлан қола дәуірі ескерткіштерінің қандай ерекшеліктерін анықтады	5.2.2.5 – Ө.Марғұланның Қазақстан археологиясының дамуына қосқан үлесін айқындау; 5.2.2.2 – археологиялық деректерге сүйене отырып, андронов және беғазы-дәндібай мәдениеттерінің белгілерін анықтау
	Тасқа салынған суреттер ежелгі адамдардың дүниетанымын қалай	5.2.1.1 – алғашқы адамдардың наным-сенімдерін сипаттау; 5.2.2.1 – археологиялық ескерткіштерді

	бейнелейді	салыстыру
	Ежелгі адамдардың өміріне саяхат	5.1.2.1 – алғашқы адамдардың тұрмыс-тіршілігін шығармашылық түрде (әңгіме леу, бейнелеу, көрініс, макет) көрсету
2- тоқсан (14 сағат)		
5.2А Ежелгі көшпелілер өмірі (8 сағат)	Темір өндіру адам өмірін қалай өзгертті	5.4.2.2 – металл өндірісі жетілуінің шаруашылық салаларына тигізген ықпалын түсіндіру
	Көшпелі мал шаруашылығы неліктен шаруашылықтың негізгі түріне айналды	5.4.1.2 – көшпелі мал шаруашылығы мен егіншіліктің қалыптасуын түсіндіру 5.2.2.6 – көшпелілердің әлемдік өркениетке қосқан үлесін білу
	Көшпелілер баспанасының ерекшелігі неде	5.2.2.3 – ежелгі тайпалардың қолданбалы өнер ерекшеліктерін сипаттау; 5.2.2.6 – көшпелілердің әлемдік өркениетке қосқан үлесін түсіну
	Көшпелілердің қандай салт-дәстүрлері бүгінгі күнге дейін сақталды	5.2.1.2 – ежелгі тайпалардың дүниетанымын сипаттау
5.2В Сақтар (4 сағат)	Қандай дереккөздер сақтар туралы мәлімет береді	5.3.1.1 – картадан тайпалық одақтардың орналасуын көрсету; 5.3.1.2 – ежелгі мемлекеттік бірлестіктердің құрылу алғышарттарын білу
	«Алтын адам» кім болды	5.2.3.1 – қазақстандық ғалымдардың археологиялық жаңалықтарын білу; 5.2.2.4 – «Алтын адам» жәдігерін өнер туындысы ретінде сипаттау; 5.2.1.2 – ежелгі тайпалардың дүниетанымын сипаттау
Қайталау (2 сағат)		
3- тоқсан (20 сағат)		
5.3А Сақтар (12 сағат)	Неліктен Шілікті мен Бесшатыр «патша қорғандары» деп аталады	5.2.2.1 – археологиялық ескерткіштерді салыстыру; 5.1.2.2 – әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру; 5.2.1.2 – ежелгі тайпалардың дүниетанымын сипаттау
	Берел қорымынан табылған олжалар сақтардың мәдениетін қалай сипаттайды	5.2.1.2 – ежелгі тайпалардың дүниетанымын сипаттау; 5.2.2.3 – ежелгі тайпалардың қолданбалы өнер ерекшеліктерін сипаттау
	«Мұртты обалардың» ерекшелігі неде	5.2.2.1 – археологиялық ескерткіштерді салыстыру;
	Тарихи деректерде Томирисінің бейнесі қалай сипатталған	5.3.2.1 – сақ, сармат тайпаларының халықаралық аренадағы орнын анықтау

	Тәуелсіздік үшін күрескен танымал сақ батырлары кімдер	5.3.2.1 – сақ, сармат тайпаларының халықаралық аренадағы орнын анықтау
	Неліктен Александр Македонскийдің сақтарға жасаған жорығы сәтсіз аяқталды	5.3.2.1 – сақ, сармат тайпаларының халықаралық аренадағы орнын анықтау
5.3В Үйсіндер мен қаңлылар (8 сағат)	Қытай авторлары үйсіндер туралы не жазды	5.3.1.2 – ежелгі мемлекеттік бірлестіктердің құрылу алғышарттарын білу; 5.1.2.2 – әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру; 5.3.2.2 – Қазақстан территориясындағы алғашқы мемлекеттік бірлестіктердің көрші елдермен қарым-қатынасын анықтау
	Қаңлыларда қала мәдениетінің дамуы немен байланысты	5.4.2.3 – Ұлы Жібек жолының пайда болуын түсіндіру; 5.3.2.2 – Қазақстан территориясындағы алғашқы мемлекеттік бірлестіктердің көрші елдермен қарым-қатынасын анықтау
	Сыма Цянь қаңлы қоғамын қалай сипаттады	5.1.2.2 – әлеуметтік топтардың ерекшеліктерін түсіндіру 5.3.1.2 – ежелгі мемлекеттік бірлестіктердің құрылу алғышарттарын білу
	Үйсіндер мен қаңлылардың мәдени дамуы қандай болды	5.2.2.3 – ежелгі тайпалардың қолданбалы өнер ерекшеліктерін сипаттау; 5.2.2.6 – көшпелілердің әлемдік өркениетке қосқан үлесін түсіну
4- тоқсан (16 сағат)		
5.4А Ғұндар (6 сағат)	Неге Мөде шаньюй «Жер - мемлекеттің негізі» деді	5.1.1.3 – ғұндардың қоныс аудару бағыттарын тарихи картадан көрсету; 5.3.1.2 – ежелгі мемлекеттік бірлестіктердің құрылу алғышарттарын білу
	Ғұндармен Ұлы Қытай қорғанының салынуы арасында қандай байланыс бар	5.3.2.2 – Қазақстан территориясындағы алғашқы мемлекеттік бірлестіктердің көрші елдермен қарым-қатынасын анықтау
	Ғұндардың Қазақстан территориясына қоныстануы қандай өзгерістерге әкелді	5.1.1.3 – ғұндардың қоныс аудару бағыттарын тарихи картадан көрсету
	Ежелгі авторлар Аттилаға қандай баға береді	5.1.1.3 – ғұндардың қоныс аудару бағыттарын тарихи картадан көрсету; 5.3.2.2 – Қазақстан территориясындағы алғашқы мемлекеттік бірлестіктердің көрші елдермен қарым-қатынасын анықтау
5.4В Сарматтар (4 сағат)	Сарматтардың қандай археологиялық ескерткіштері бар	5.2.2.1 - археологиялық ескерткіштерді салыстыру; 5.2.2.3 – ежелгі тайпалардың қолданбалы өнер ерекшеліктерін сипаттау; 5.3.1.1 – картада тайпалық одақтардың орналасуын көрсету; 5.1.2.2 – әлеуметтік топтардың

		ерекшеліктерін түсіндіру
	Сарматтар қандай мемлекеттермен қарым-қатынас жүргізді	5.3.2.1 – сақ, сармат тайпаларының халықаралық аренадағы орнын анықтау
5.4 С Ежелгі Қазақстан тарихына шолу (4 сағат)	Ежелгі адамдарының қандай болды	5.1.1.2 – тайпаларды нәсілдік ерекшеліктеріне қарай ажырату
	Ежелгі Қазақстанға саяхат	5.4.1.1 – ежелгі адамдардың алғашқы кәсібін сипаттау; 5.4.1.2 – көшпелі мал шаруашылығы мен егіншіліктің қалыптасуын түсіндіру; 5.4.2.1 – еңбек құралдары мен қару-жарақ түрлерін сипаттау; 5.4.2.3 – Ұлы Жібек жолының пайда болуын түсіндіру
Қайталау (2 сағат)		

2) 6- сынып:

Бөлім	Тақырып, мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар тиісті:
1- тоқсан (18 сағат)		
6.1А VI – IX ғасырлардағы Қазақстан (18 сағат)	Кіріспе сабақ. Орта ғасырлар тарихы нені оқытады	6.3.1.2 – VI-IX ғасырлардағы мемлекеттерді білу және картаны қолданып, саяси процестерді түсіндіру
	VI-IX ғасырларда билік құрған қай қағандардың есімдері тарихта сақталды	6.3.1.1 – оқиғалардың өзара байланысын табу арқылы Түрік қағанаты құрылуының тарихи маңызын анықтау; 6.3.1.2 – VI-IX ғасырлардағы мемлекеттерді білу және картаны қолданып, саяси процестерді түсіндіру; 6.3.2.2 – Ұлы Түркі қағанатының сыртқы саясатының негізгі бағыттарын анықтау; 6.2.1.3 – тарихи оқиғалар мен процестердің сабақтастығын сипаттауда «Ұлы Дала» ұғымын қолдану
	Білге қаған мен Күлтегіннің мемлекетті нығайтудағы саясаты бізге қандай деректерден белгілі	6.3.1.2 – VI-IX ғасырлардағы мемлекеттерді білу және картаны қолданып, саяси процестерді түсіндіру; 6.2.3.1 – көне түркі жазуының тарихи маңызын түсіндіру
	Неліктен Атлах шайқасын «халықтар шайқасы» деп атайды	6.3.2.3 – Атлах шайқасының тарихи маңызын талдау; 6.2.2.3 – көшпелілердің әскери өнеріндегі жетістіктерін сипаттау
	«Оғызнама» жырында қандай тарихи мәліметтер беріледі	6.3.1.2 – VI-IX ғасырлардағы мемлекеттерді білу және картаны қолданып, саяси процестерді түсіндіру

	Қимақтарда қалалық мәдениетінің дамуын қандай деректер дәлелдейді	6.4.2.1 – Ұлы Жібек жолының қала мәдениетінің дамуына әсерін анықтау; 6.4.1.1 – көшпелілер мен отырықшылар арасындағы өзара экономикалық байланыстарын анықтау
	Қытай және араб деректері түркілер туралы қандай ақпарат береді	6.2.2.3 – көшпелілердің әскери өнеріндегі жетістіктерін сипаттау; 6.4.1.2 – көшпелілердің дәстүрлі шаруашылығының ерекшеліктерін анықтау; 6.2.1.1 – түркілердің дүниетанымдық ерекшеліктерін түсіндіру
	Түркі тілдес халықтардың миграциясы Еуразия тарихына қаншалықты әсерін тигізді	6.3.2.1– тарихи оқиғалардың өзара байланысын табу арқылы түркі тілдес тайпалардың миграциясын түсіндіру; 6.1.1.1 – түркі тілдес тайпаларды атап, олардың картада территориялық орналасуын көрсету
2- тоқсан (14 сағат)		
6.2А X ғ. – XIII ғ. басындағы Қазақстан (13 сағат)	X ғ. – XIII ғ. басында саяси карта қаншалықты өзгерді	6.3.1.3 – X ғ. – XIII ғ. басындағы мемлекеттерді білу және картаны қолданып, саяси процестерді түсіндіру; 6.3.1.7 – ортағасырлық мемлекеттердің ыдырауының негізгі және жанама себептерін анықтау
	Неліктен Қарахан мемлекеті ислам дінін мемлекеттік дін деп жариялады	6.3.1.3 – X ғ. – XIII ғ. басындағы мемлекеттерді білу және картаны қолданып, саяси процестерді түсіндіру; 6.2.1.2 – ислам дінінің қоғамдық өмірге ықпалын анықтау; 6.3.1.4 – тарихи ұғымдарды қолданып, Қарахан мемлекетіндегі жер иелену ерекшеліктерін түсіндіру
	Не себепті Еуразия даласы «Дешті Қыпшақ» деп аталды	6.3.1.3 – X ғ. – XIII ғ. басындағы мемлекеттерді білу және картаны қолданып, саяси процестерді түсіндіру; 6.3.2.4 – қыпшақтардың Еуразия тарихындағы орнын анықтау; 6.2.2.3 – көшпелілердің әскери өнеріндегі жетістіктерін сипаттау; 6.2.1.3 – тарихи оқиғалар мен процестердің сабақтастығын сипаттауда «Ұлы Дала» ұғымын қолдану
	Найман, керейіт пен жалайырлардың ортағасырлардағы саяси сахнадағы рөлі қандай болды	6.3.1.3 – X ғ. – XIII ғ. басындағы мемлекеттерді білу және картаны қолданып, саяси процестерді түсіндіру
	Ұлы Жібек жолы халықаралық байланыстардың дамуына ықпал етті ме	6.4.2.2 – Ұлы Жібек жолының халықаралық қатынастардың дамуындағы орнын анықтау

	Ұлы Жібек жолы ортағасырлық Қазақстанның экономикалық және мәдени дамуына қалай әсер етті	6.4.2.1 – Ұлы Жібек жолының қала мәдениетінің дамуына әсерін анықтау; 6.4.1.1 – көшпелілер мен отырықшылар арасындағы өзара экономикалық байланыстарын анықтау; 6.2.2.2 – ортағасырлық сәулет өнері ескерткіштерінің ерекшеліктерін түсіндіру
	Әлем өркениетінің дамуына түркі мәдениеті қандай үлес қосты	6.2.2.5 – көшпелілердің қолданбалы өнер жетістіктерін сипаттау; 6.2.2.2 – ортағасырлық сәулет өнері ескерткіштерінің ерекшеліктерін түсіндіру; 6.2.3.2 – Әл-Фарабидің және басқа да ғалымдардың ортағасырлық ғылымның дамуына қосқан үлесін анықтау; 6.2.2.4 – түркі кезеңіндегі қоғамды бейнелеуде М.Қашғари, Ж.Баласағұни және А.Яссауи еңбектерінің тарихи құндылығын түсіндіру; 6.2.3.3 – «Кодекс Куманикус» сөздігінің халықаралық байланыстардағы рөлін анықтау
Қайталау (1 сағат)		
3- тоқсан (20 сағат)		
6.3А XIII – XV ғасырдың I жартысын дағы Қазақстан (16 сағат)	Моңғолдар мемлекеттілік деңгейге қалай жетті	6.2.2.3 – көшпелілердің әскери өнеріндегі жетістіктерін сипаттау; 6.3.1.6 – XIII–XV ғасырлардағы мемлекеттерді білу және картаны қолданып, саяси процестерді түсіндіру
	Неліктен Шыңғыс хан әскерлері Отырарды алты ай бойы ала алмады	6.3.1.5 – Отырарды қорғаудағы қала халқының ерлігін сипаттау
	Орталық Азияға ең үлкен өзгерісті әкелген кімдер: қыпшақтар ма, әлде моңғолдар ма	6.1.1.2 – XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердің этноәлеуметтік құрылымын анықтау; 6.3.1.8 – Қазақстан аумағындағы мемлекеттердің басқару жүйесінің ерекшеліктерін анықтау
	Моңғол империясының ыдырауы нәтижесінде саяси картада қандай өзгерістер болды	6.3.1.6 – XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттерді білу, картаны қолдану арқылы саяси процестерді түсіндіру; 6.1.1.2 – XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердің этноәлеуметтік құрылымын анықтау; 6.3.1.7 – ортағасырлық мемлекеттердің ыдырауының негізгі және жанама себептерін анықтау
	Қазақ мемлекеттілігінің қалыптасуындағы Ақ Орданың рөлі қандай болды	6.3.1.6 – XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттерді білу, картаны қолдану арқылы саяси процестерді түсіндіру; 6.1.1.2 – XIII-XV ғасырлардағы

		<p>мемлекеттердің этноәлеуметтік құрылымын анықтау</p> <p>6.3.2.5 – тарихи оқиғалардың өзара байланысын анықтап, Қазақстан аумағында XIII – XV ғасырларда құрылған мемлекеттердің сыртқы саясатын түсіндіру</p>
	Моғолстан мен Әбілқайыр мемлекеттеріндегі оқиғалар қандай өзгерістерге әкелді	<p>6.3.1.6 – XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттерді білу, картаны қолдану арқылы саяси процестерді түсіндіру;</p> <p>6.1.1.2 – XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердің этноәлеуметтік құрылымын анықтау;</p> <p>6.3.2.5 – тарихи оқиғалардың өзара байланысын анықтап, Қазақстан аумағында XIII – XV ғасырларда құрылған мемлекеттердің сыртқы саясатын түсіндіру</p>
	XIII – XV ғасырлардағы өнер мен әдебиет ортағасырлық қоғамды қалай бейнелейді	6.2.2.1 – күй, аңыз, шежіре, эпостық жырлардың тарихи дереккөзі ретіндегі маңыздылығын айқындау
	Ортағасырлық саяхатшылар Қазақстанды қалай сипаттады	<p>6.4.1.2 – көшпелілердің дәстүрлі шаруашылығының ерекшеліктерін анықтау;</p> <p>6.2.2.5 – көшпелілердің қолданбалы өнер жетістіктерін сипаттау</p>
6.3В Қазақ халқының қалыптасуы (2 сағат)	Ұлы Дала мұрагері – қазақ халқы қалай қалыптасты	<p>6.1.1.3 – ежелгі және ортағасырлар тарихының оқиғалары арасында байланыс орнату арқылы қазақ халқы қалыптасуының негізгі кезеңдерді анықтау;</p> <p>6.1.1.4 – «қазақ» этнонимінің мағынасын түсіндіру</p>
6.3С Біртұтас қазақ мемлекетінің құрылуы (2 сағат)	Неліктен Керей мен Жәнібек құрған Қазақ хандығы Орталық Азиядағы алғашқы ұлттық мемлекет деп саналады	<p>6.3.1.9 – Қазақ хандығы құрылуының тарихи маңызын анықтау;</p> <p>6.2.3.4 – М.Х.Дулатидің «Тарихи-Рашиди» еңбегінің маңыздылығын түсіндіру;</p> <p>6.3.1.10 – қазақ хандарының мемлекетті нығайтудағы рөлін анықтау;</p> <p>6.2.1.3 – тарихи оқиғалар мен процестердің сабақтастығын сипаттауда «Ұлы Дала» ұғымын қолдану</p>
4- тоқсан (16 сағат)		
6.4А Қазақ хандығының XVI – XVII ғасырлардағы дамуы (12 сағат)	Не себепті Қадырғали Жалайыр: «Жәнібек ханның ұлдарының арасында аса белгілі болғаны Қасым хан еді...» деп жазды	<p>6.3.1.10 – қазақ хандарының мемлекетті нығайтудағы рөлін анықтау;</p> <p>6.3.2.6 – қазақ хандарының сыртқы саясатын талдау</p>
	Неліктен Хақназар хан билеген кезеңді Қазақ хандығының «қайта жаңғыруы» деп атайды	<p>6.3.1.10 – қазақ хандарының мемлекетті нығайтудағы рөлін анықтау;</p> <p>6.3.2.6 – қазақ хандарының сыртқы саясатын талдау</p>

	Тәуекел хан қазақ жерлерін біріктіру мақсатында қандай саясат ұстанды	6.3.1.10 – қазақ хандарының мемлекетті нығайтудағы рөлін анықтау; 6.3.2.6 – қазақ хандарының сыртқы саясатын талдау
	Есім хан Қазақ хандығының біртұтастығын қалай сақтап қалды	6.3.1.10 – қазақ хандарының мемлекетті нығайтудағы рөлін анықтау; 6.3.2.6 – қазақ хандарының сыртқы саясатын талдау
	Орбұлақ шайқасының әлемдік әскери өнер тарихындағы алатын орны қандай	6.2.2.3 – көшпелілердің әскери өнері жетістіктерін сипаттау; 6.3.2.7 – Орбұлақ шайқасындағы қазақ жасағының әскери өнердегі шеберлігі мен ерлігін бағалау
	Неліктен А.Левшин Тәуке ханды «Дала Ликургі» деп атады	6.3.1.10 – қазақ хандарының мемлекетті нығайтудағы рөлін анықтау; 6.3.2.6 – қазақ хандарының сыртқы саясатын талдау
	Әлеуметтік топтар қазақ қоғамында қандай рөл атқарды	6.1.2.1 – Қазақ хандығындағы әлеуметтік топтардың орнын анықтау; 6.3.1.11 – қоғамдық-саяси өмірдегі сұлтан, би, батыр, жыраулардың қызметтерін сипаттау
6.4В XVI – XVII ғасырлардағы экономика мен мәдениет (3 сағат)	XVI – XVII ғасырлардағы қазақтардың рухани мәдениетінде халық өмірі қалай көрініс табады	6.2.2.1 – күй, аңыз, шежіре, эпостық жырлардың тарихи дереккөзі ретіндегі маңыздылығын айқындау
	Неліктен киіз үй көшпелілердің материалдық мәдениетінің ең жоғарғы үлгісі деп саналады	6.2.2.5 – көшпелілердің қолданбалы өнер жетістіктерін сипаттау
	Көшпелілердің дәстүрлі шаруашылығының ерекшелігі неде	6.4.1.2 – көшпелілердің дәстүрлі шаруашылығының ерекшеліктерін анықтау
Қайталау (1 сағат)		

3) 7-сынып:

Бөлім	Тақырып, мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар тиісті:
1- тоқсан (18 сағат)		
7.1А Отан соғысы (6 сағат)	Не себепті «Елім-ай» бүкілхалықтық әнге айналды	7.1.1.1 – жоңғар шапқыншылығы кезіндегі демографиялық өзгерістерді және миграциялық процестерді түсіндіру; 7.2.2.1 – халық ауыз әдебиеті мен музыка өнері туындыларының тарихи дереккөзі ретінде құндылығын бағалау; 7.3.1.2 – Қазақ хандығының ішкі саяси жағдайын талдау; 7.4.1.1 – жоңғар шапқыншылығының қазақ халқының шаруашылығына тигізген

		зардаптарын анықтау
	Неліктен Ордабасы ел бірлігінің нышаны болып саналады	7.3.1.2 – Қазақ хандығының ішкі саяси жағдайын талдау; 7.3.1.1 – Қарақұм және Ордабасы құрылтайларының халықты жоңғар басқыншылығына қарсы жұмылдырудағы рөліне баға беру
	Неліктен Аңырақай шайқасы қазақ-жоңғар соғысындағы түбегейлі бетбұрыс деп саналады	7.3.2.1 – Жоңғар шапқыншылығына қарсы күресте танылған хандар мен батырлардың рөлін түсіндіру
7.1В XVIII ғасырдағы Қазақ хандығы (12 сағат)	Неліктен Ресей Қазақстанды Азияға шығудың «кілті мен қақпасы» деп санады	7.3.1.2 – Қазақ хандығының ішкі саяси жағдайын талдау; 7.3.2.2 – Қазақ хандығының сыртқы саясатының нәтижелерін анықтау
	Әбілқайыр хан Анна Иоанновна патшайымға жазған хатында қандай мақсат көздеді	7.3.1.2 – Қазақ хандығының ішкі саяси жағдайын талдау; 7.3.2.2 – Қазақ хандығының сыртқы саясатының нәтижелерін анықтау
	Қазақ хандығындағы ішкі саяси жағдайының шиеленісуінің салдары қандай болды	7.3.1.2 – Қазақ хандығының ішкі саяси жағдайын талдау; 7.3.2.2 – Қазақ хандығының сыртқы саясатының нәтижелерін анықтау
	Дербес Қазақ мемлекетін сақтап қалудағы Абылай ханның рөлі қандай	7.3.1.2 – Қазақ хандығының ішкі саяси жағдайын талдау; 7.3.2.3 – Абылай ханның ішкі және сыртқы саясатын бағалау
2- тоқсан (14 сағат)		
7.2А XVIII ғасырдағы Қазақстанның мәдениеті (4 сағат)	XVIII ғасырда ақын-жыраулар шығармаларында тарихи оқиғалар қалай көрініс тапты	7.2.2.1 – халық ауыз әдебиеті мен музыка өнері туындыларының тарихи дереккөзі ретінде құндылығын бағалау
	Қазақтың ұлттық қолданбалы өнерінің бірегейлігі неде	7.2.2.4 – ұлттық киім үлгілерінің ерекшеліктерін анықтау арқылы қолданбалы өнердің жетістіктерін бағалау
7.2В Отарлау және ұлт-азаттық күрес (9 сағат)	Қазақстанды отарлауды Ресей империясы қалай жүзеге асырды	7.3.1.3 – Ресей империясының отарлық саясатының себеп-салдарын анықтау
	Сырым Датұлы Кіші жүз қазақтарының қандай құқықтарын қорғауды көздеді	7.3.1.5 – халықтың отаршылдыққа қарсы ұлт-азаттық күресінің себеп-салдарын анықтау; 7.3.1.6 – ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға беру
	1822-1824 жылдардағы реформалар қазақ қоғамына қандай өзгерістер әкелді	7.3.1.4 – Патша үкіметі реформалары нәтижесіндегі әкімшілік-аумақтық өзгерістерді түсіндіру; 7.1.2.1 – дәстүрлі қазақ қоғамындағы өзгерістерді өткен тарихи кезеңдермен салыстыру арқылы анықтау

	Исатай Тайманұлы мен Махамбет Өтемісұлын қандай ортақ идея біріктірді	7.3.1.5 – халықтың отаршылдыққа қарсы ұлт-азаттық күресінің себеп-салдарын анықтау; 7.3.1.6 – ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға беру
	Кенесары хан бастаған ұлт-азаттық күрес неліктен жалпы ұлттық сипатқа ие болды	7.3.1.5 – халықтың отаршылдыққа қарсы ұлт-азаттық күресінің себеп-салдарын анықтау 7.3.1.6 – ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға беру
Қайталау (1 сағат)		
3- тоқсан (20 сағат)		
7.3А Отарлау және ұлт-азаттық күрес (4 сағат)	Неліктен Орта Азия хандықтарының Қазақстанның оңтүстік аймақтарына экспансиясы күшейді	7.3.1.5 – халықтың отаршылдыққа қарсы ұлт-азаттық күресінің себеп-салдарын анықтау; 7.3.1.6 – ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға беру
	Қазақстанның оңтүстік аймақтарын Ресей империясының қосып алуының ерекшеліктері қандай	7.3.1.2 – Қазақ хандығының ішкі саяси жағдайын талдау; 7.3.2.2 – Қазақ хандығының сыртқы саясатының нәтижелерін анықтау
7.3В Қазақстан Ресей империясының құрамында (6 сағат)	Патша өкіметі тарапынан «бөліп ал да, билей бер» ұстанымы қалай жүзеге асты	7.3.1.3 – Ресей империясының отарлық саясатының себеп-салдарын анықтау; 7.3.1.4 – Патша үкіметі реформалары нәтижесіндегі әкімшілік-аумақтық өзгерістерді түсіндіру
	XIX ғасырдың 60-70 жылдардағы ұлт-азаттық көтерілістердің басты ерекшеліктері қандай	7.3.1.5 – халықтың отаршылдыққа қарсы ұлт-азаттық күресінің себеп-салдарын анықтау
	Қоныстандыру саясаты қазақ қоғамына қандай өзгерістер әкелді	7.4.1.2 – отарлау саясатының қазақтардың дәстүрлі шаруашылығына тигізген әсерін талдау; 7.1.1.2 – Ресей империясының қоныстандыру саясатының себептері мен салдарын талдау
7.3С Қазақстан Ресей империясының құрамында (10 сағат)	Қазақстанда капиталистік қатынастардың дамуы барысында қандай жаңа өндіріс түрлері пайда болды	7.4.2.1 – капиталистік қатынастардың экономикаға ықпалын анықтау
	Қоянды жәрмеңкесіне неліктен халық көп жиналды	7.4.2.2 – сауда қатынастарына жәрмеңкелердің әкелген өзгерістерін анықтау
	“Зар заман” әдеби ағымы өкілдерінің саяси көзқарастары қандай болды	7.2.1.2 – ұлттық құндылықтарға отаршылдық саясаттың кері әсерін талдау; 7.1.2.2 – қазақ зиялыларының қалыптасуының маңыздылығын түсіндіру

4- тоқсан (16 сағат)		
7.4А XIX-XX ғасырдың басындағы Қазақстанның мәдениеті (14 сағат)	XIX ғасырда қазақ ауылын суретшілер қалай бейнелейді	7.1.2.1 – дәстүрлі қазақ қоғамындағы өзгерістерді өткен тарихи кезеңдермен салыстыру арқылы анықтау; 7.2.1.1 – салт-дәстүрлер мен әдет-ғұрыптардың құндылықтарын анықтау;
	Бөкей Ордасының ханы Жәңгір тұңғыш қазақ ағартушысы ретінде қандай рөл атқарды	7.2.3.2 – Жәңгір ханның ағарту ісіне қосқан үлесін анықтау
	Неге С.Мұқанов Шоқан Уәлихановқа арналған шығармасын «Аққан жұлдыз» деп атады	7.2.3.1 – Шоқан Уәлихановтың ғылыми зерттеулерінің тарихи құндылығын анықтау
	Ыбырай Алтынсариннің халық ағарту саласындағы жаңашылдығы неден байқалады	7.2.3.3 – Ыбырай Алтынсариннің ағарту саласына қосқан үлесін бағалау
	Неліктен Абай Құнанбайұлын «Хәкім Абай» деп атады	7.2.2.2 – Абай Құнанбаевтың ақын, ойшыл, қоғам қайраткері ретіндегі қызметіне баға беру
	Неге XIX ғасыр қазақ халқының музыка өнерінің гүлденген дәуірі деп саналады	7.2.2.1 – халық ауыз әдебиеті мен музыка өнері туындыларының тарихи дереккөзі ретінде құндылығын бағалау; 7.2.2.3 – ұлттық музыкалық аспаптардың қолдану ерекшеліктерін сипаттау
Ш.Құдайбердіұлы, М.Көпейұлы, Қ.Халид еңбектерінің тарихи құндылығы нед	7.2.3.4 – Шәкәрім Құдайбердіұлы, Мәшһүр Жүсіп Көпейұлы, Қ.Халид еңбектерін тарихи дерек ретіндегі маңызын айқындау	
Қайталау (2 сағат)		

4) 8- сынып:

Бөлім	Тақырып, мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар тиісті:
1- тоқсан (18 сағат)		
8.1А XX ғасырдың басындағы Қазақстан (18 сағат)	Не себепті А.Байтұрсынов: «Қазақ ұлтының өмір сүруінің өзі проблемаға айналды», - деп айтты?	8.3.1.1 – қазақ зиялыларының Ресей империясының Мемлекеттік Думасындағы қызметіне баға беру; 8.3.1.2 – XX ғасыр басындағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси процестерге баға беру
	1916 жылғы ұлт-азаттық көтеріліс неліктен бүкілхалықтық сипат алды	8.3.1.2 – XX ғасыр басындағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси процестерге баға беру; 8.3.1.3 – 1916 жылғы ұлт-азаттық көтерілістің тарихи маңызын анықтау және тұлғалардың рөліне баға беру

	Қазақстанда 1917 жылы саяси белсенділіктің артуы қандай оқиғалардан көрініс тапты	8.3.1.2 – XX ғасыр басындағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси процестерге баға беру
	Ә. Бөкейхан – XX ғасырдың басындағы ұлт көшбасшысы	8.2.2.1 – қазақ зиялыларының шығармашылық мұрасын талдау және қоғамдық санаға тигізген әсеріне баға беру; 8.3.1.5 – Әлихан Бөкейханның саяси көшбасшылық қызметіне баға беру
	Неліктен «Алаш» партиясы халық қолдауына ие болды	8.1.2.1 – қазақ зиялыларының қоғамдағы рөлі мен қызметін талдау; 8.3.1.4 – «Алаш» партиясының ұлттық мемлекеттілікті жаңғыртудағы саясатын талдау; 8.2.3.1 – ұлттық баспасөздің қоғамдық-саяси сананы оятудағы рөліне баға беру
2- тоқсан (14 сағат)		
8.2А Қазақстанда кеңестік биліктің орнығуы (12 сағат)	Қазан революциясының ұрандары халық арасында қандай үміт тудырды	8.3.1.2 – XX ғасырдың басындағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси процестерге баға беру
	Алаш Орда үкіметі мен Түркістан (Қоқан) автономиясының идеялары неліктен жүзеге аспады	8.3.1.6 – Қазақстанда құрылған ұлттық автономиялардың маңыздылығына баға беру; 8.1.2.1 – қазақ зиялыларының қоғамдағы рөлі мен қызметін талдау
	Қазақ Автономиялық кеңестік Республикасы құрылуының тарихи маңызы неде	8.3.1.6 – Қазақстанда құрылған ұлттық автономиялардың маңыздылығына баға беру; 8.1.2.1 – қазақ зиялыларының қоғамдағы рөлі мен қызметін талдау
	Қазақ жерінің тұтастығын қалпына келтірудегі ұлт зиялыларының рөлі қандай болды	8.1.2.1 - қазақ зиялыларының қоғамдағы рөлі мен қызметін талдау
	Не себепті Кеңес үкіметі Жаңа экономикалық саясаттан бас тартты	8.3.1.7 – XX ғасырдың 20–30 жылдардағы әміршіл-әкімшіл жүйе саясатының зардаптарын талдау; 8.4.1.1 – деректер мен дәйектерді салыстыру арқылы жаңа экономикалық саясаттың нәтижесінде орын алған өзгерістерді талдау
	Кеңестік идеология демократиялық ұстанымдарға сай болды ма	8.3.1.7 – XX ғасырдың 20–30 жылдардағы әміршіл-әкімшіл жүйе саясатының зардаптарын талдау; 8.2.1.1 – мемлекеттің діни саясатының мақсаты мен салдарын анықтау
Қайталау (2 сағат)		

3- тоқсан (20 сағат)		
8.3А Қазақстан тоталитарлық жүйенің нығаюы кезеңінде (14 сағат)	Неліктен индустрияландыру кезінде Қазақстанда темір жолдар қарқынды түрде салынды	8.4.2.1 – Қазақстандағы индустриялан дырудың жетістіктері мен кемшіліктерін талдау
	Неліктен ұжымдастыру саясаты «ұлы нәубетке» әкеліп соқтырды	8.4.1.2 – күштеп ұжымдастыру саясатының ауыл шаруашылығына тигізген зардап тарын талдау; 8.1.1.1 – демографиялық өзгерістердің себептері мен салдарын анықтау; 8.3.1.7 – ХХ ғасырдың 20–30 жылдарындағы әміршіл-әкімшіл жүйе саясатының зардаптарын талдау
	Ұжымдастыру саясатының дәстүрлі қазақ қоғамына тигізген әсері қандай болды	8.4.1.2 – күштеп ұжымдастыру саясатының ауыл шаруашылығына тигізген зардаптарын талдау; 8.2.2.3 – өнер мен әдебиеттегі өзгерістерді анықтау
	Сталиндік режим не себепті зиялыларға «халық жауы» деген айып тақты	8.3.1.7 – ХХ ғасырдың 20–30 жылдардағы әміршіл-әкімшіл жүйе саясатының зардаптарын талдау; 8.1.2.1 – қазақ зиялыларының қоғамдағы рөлі мен қызметін талдау
8.3В Кеңестік Қазақстанның мәдениеті: білім мен ғылым (6 сағат)	Ахмет Байтұрсынов – «ұлт ұстазы»	8.2.2.2 – Ахмет Байтұрсыновты қазақ тіл білімінің негізін салушы, қоғам қайраткері ретінде бағалау
	Білім мен ғылым саласының қандай жетістіктері мен кемшіліктері болды	8.2.3.3 – ХХ ғасырдың бірінші жартысындағы білім мен ғылым саласындағы өзгерістерді талдау; 8.2.3.2 – кеңес дәуіріндегі қазақ тілінің ахуалын анықтау
	Қаныш Сәтбаевтың феномені неде	8.2.3.4 – Қаныш Сәтбаевтың Қазақстан ғылымын дамытудағы рөліне баға беру
4- тоқсан (16 сағат)		
8.4А Кеңестік Қазақстанның мәдениеті: әдебиет пен өнер (4 сағат)	Қазақ әдебиетінде социалис тік реализм қалай көрініс тапты	8.2.2.1 – қазақ зиялыларының шығармашылық мұрасын талдау және қоғамдық санаға тигізген әсеріне баға беру
	Қазақ өнерінің жаңа белеске көтерілуі неден байқалды	8.2.2.4 – Әміре Қашаубаев пен Қажымұқан Мұңайтпасұлының қазақ халқын әлемге танытудағы рөліне баға беру; 8.2.2.1 – қазақ зиялыларының шығармашылық мұрасын талдау және қоғамдық санаға тигізген әсеріне баға беру
8.4 В Қазақстан Ұлы Отан соғысы жылдарында	Қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысындағы ерлігі мен тағдыры	8.3.2.1 – қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысының жеңісіне қосқан үлесін бағалау; 8.3.2.2 – Бауыржан Момышұлының батырлық, тұлғалық қасиетін айқындау
	«Бәрі майдан үшін, бәрі	8.4.2.2 – Қазақстан экономикасының соғыс

(10 сағат)	Жеңіс үшін!» ұраны қалай жүзеге асты	жағдайларына бейімделгендігін дәлелдеу; 8.1.2.2 – соғыс жылдарындағы халықтың әлеуметтік жағдайын анықтау
	Соғыс жылдарындағы мәдени жетістіктер	8.2.2.5 – соғыс жылдарындағы өнер мен әдебиеттің халық рухын көтерудегі маңызын бағалау
	Қазақстан қалайша депортацияланған халықтардың өлкесіне айналды	8.1.1.1 – демографиялық өзгерістердің себептері мен салдарын анықтау
Қайталау (2 сағат)		

5) 9- сынып:

Бөлім	Тақырып, мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар тиісті:
1- тоқсан (18 сағат)		
9.1А Қазақстан соғыстан кейінгі жылдарда (1946-1953 жылдар) (8 сағат)	Соғыстан кейінгі кезеңде қандай әлеуметтік-экономикалық өзгерістер орын алды	9.1.1.1 – демографиялық өзгерістердің себеп-салдарлық байланысын талдау арқылы дәйекті қорытынды жасау; 9.4.1.1 – Кеңес үкіметі кезіндегі ауыл шаруашылығында орын алған өзгерістерге баға беру; 9.4.2.1 – өнеркәсіптің ахуалын анықтап, қорытынды жасау
	Неліктен Қазақстан ядролық сынақтар алаңына айналды	9.3.1.1 – қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау; 9.3.2.1 – ХХ ғасырдың ІІ жартысындағы әскери-өнеркәсіп кешендерінің Қазақстанға тигізген зардаптарын талдау
	Неліктен тарихшы Ермұхан Бекмаханов 25 жылға бас бостандығынан айырылды	9.2.3.1 – Ермұхан Бекмахановтың Қазақстан тарихы ғылымына қосқан үлесін бағалау; 9.3.1.1 – қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау
9.1В Қазақстан «жылымық» кезеңінде (1954-1964 жылдар) (10 сағат)	«Жылымық кезеңі» қоғамға қандай өзгеріс әкелді	9.3.1.1 – қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау
	Тың және тыңайған жерлерді игеру саясаты Қазақстанға қалай әсер етті	9.4.1.1 – Кеңес үкіметі кезіндегі ауыл шаруашылығында орын алған өзгерістерге баға беру; 9.1.1.1 – демографиялық өзгерістердің себеп-салдарлық байланысын талдау арқылы дәйекті қорытынды жасау
	Қазақстанның табиғи ресурстарын игеруде ұлттық мүдде қаншалықты ескерілді	9.3.2.1 – ХХ ғасырдың ІІ жартысындағы әскери-өнеркәсіп кешендерінің Қазақстанға тигізген зардаптарын талдау; 9.3.1.1 – қоғамдық-саяси өмірдің

		ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау
	Байқоңыр – ғарыш айлағы	9.3.2.1 – ХХ ғасырдың ІІ жартысындағы әскери-өнеркәсіп кешендерінің Қазақстанға тигізген зардаптарын талдау
2- тоқсан (14 сағат)		
9.2А Қазақстан «тоқырау» кезеңінде (1965-1985 жылдар) (10 сағат)	Не себепті 1965-1985 жылдар «тоқырау» кезеңі деп аталды	9.3.1.1 – қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау
	«Тоқырау» кезеңіндегі экономикалық реформалардың ерекшеліктері неде	9.4.2.1 – өнеркәсіптің ахуалын анықтап, қорытынды жасау; 9.4.1.1 – Кеңес үкіметі кезіндегі ауыл шаруашылығында орын алған өзгерістерге баға беру
	Қазақстандағы урбандалу процесіне қандай факторлар әсер етті	9.1.1.1 – демографиялық өзгерістердің себеп-салдарлық байланысын талдау арқылы дәйекті қорытынды жасау; 9.1.1.2 – өткен тарихи кезеңдермен сабақтастықты орнату арқылы қазіргі кезеңдегі демографиялық процестерге баға беру;
	Қазақ зиялы қауымы кеңестік ұлт саясатына наразылығын қалай білдірді	9.3.1.4 – әміршіл-әкімшіл саясатқа қарсы халық наразылықтарын салыстырып, талдау; 9.3.1.1 – қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау
	Ж.Шаяхметов, Д. Қонаев пен Ж. Тәшенов ұлттық мүддені қалай қорғады	9.3.1.2 – Ж.Шаяхметов, Д. Қонаев пен Ж. Тәшеновтің ұлттық мүддені қорғаудағы қызметіне баға беру; 9.3.1.1 – қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау
9.2В Кеңестік Қазақстанның мәдениеті (1946-1985 жылдар) (3 сағат)	Кеңестік білім беру саласындағы реформалар қандай мақсат көздеді	9.2.3.2 – білім мен ғылым саласындағы мемлекеттік саясатқа баға беру
	Қазақстан ғалымдарының білім мен ғылымның дамуына қосқан үлесі	9.2.3.2 – білім мен ғылым саласындағы мемлекеттік саясатқа баға беру
	Кеңестік идеология қазақ мәдениетінің дамуына қандай әсер етті	9.2.2.1 – кеңестік әдебиет пен өнер туындыларында қоғамдық өмірдің бейнеленуін талдау; 9.2.2.2 – Мұхтар Әуезов шығармаларының әлем әдебиетіндегі орнын бағалау
Қайталау (1 сағат)		
3- тоқсан (20 сағат)		
9.3А Қазақстан қайта құру кезеңінде	КСРО-ның ыдырауы: заңдылық па әлде кездейсоқтық па	9.3.1.1 – қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау; 9.4.1.2 – Кеңес үкіметі кезіндегі орын алған

(1986-1991 жылдар) (6 сағат)		әлеуметтік-экономикалық проблемаларды талдау
	1986 жылғы Желтоқсан қозғалысы - демократия жаршысы	9.3.1.5 – 1986 жылғы Желтоқсан оқиғасының тарихи маңыздылығына баға беру; 9.3.1.4 – әміршіл-әкімшіл саясатқа қарсы халық наразылықтарын салыстырып, талдау
	Демократиялық процестер қоғамдық сананы қалай өзгертті	9.3.1.1 – қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау
9.3В Қазақстан мемлекеттілігінің қайта жаңғыруы (1991 – 1997 жылдар) (14 сағат)	«Қазақстан Республикасының тәуелсіздік туралы» Конституциялық Заңының тарихи маңызы	9.3.1.6 – Қазақстанның тәуелсіздік жолындағы алғашқы қадамдарын анықтап, қорытындылау; 9.3.1.7 – өткен оқиғалармен сабақтастықты орнатып, тәуелсіз Қазақстанның жариялануының тарихи маңызын түсіндіру
	Н.Ә. Назарбаев – Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті	9.3.1.10 – Тәуелсіз мемлекеттің қалыптасуындағы Елбасы Нұрсұлтан Назарбаевтың рөліне баға беру
	Тәуелсіз Қазақстанның жаңа қоғамдық саяси-институттары қалай қалыптасты	9.3.1.8 – Тәуелсіз Қазақстанның қоғамдық – саяси дамуын талдау
	Қазақстанның халықаралық қауымдастыққа кірігуі қалай жүзеге асты	9.3.2.2 – Қазақстан Республикасының халықаралық аренада танылуына баға беру; 9.3.2.3 – Қазақстанның аймақтық және халықаралық ұйымдарымен байланыстарын талдау
	1995 жылғы жаңа Конституцияны қабылдауның тарихи маңызы неде	9.3.1.3 – Қазақстан Республикасы Конституциясын мемлекеттің тұрақты дамуының кепілі ретінде бағалау; 9.3.1.6 – Қазақстанның тәуелсіздік жолындағы алғашқы қадамдарын анықтап, қорытындылау
	Неліктен нарықтық экономикаға көшу барысында қиыншылықтар орын алды	9.4.1.3 – Қазақстан Республикасындағы жекешелендіру процесінің экономикаға ықпалын талдау; 9.4.2.2 – нарықтық экономиканың өндірістік қатынастарға әсерін талдау; 9.4.2.3 – Қазақстанның әлемдік экономикаға кірігуін талдау
	Қазақстандағы әлеуметтік-демографиялық процестердің ерекшеліктері неде	9.1.1.3 – Қазақстанның даму стратегиясындағы демографиялық саясаттың бағыттарын талдау; 9.1.1.2 – өткен тарихи кезеңдермен сабақтастықты орнату арқылы қазіргі кезеңдегі демографиялық процестерге баға беру; 9.1.2.1 – қазіргі кездегі Қазақстан халқының әлеуметтік жағдайын статистикалық мәліметтер негізінде талдау;

		9.3.2.4 – қазақ диаспораларының тарихи Отанымен байланысының маңыздылығын айқындау
4- тоқсан (16 сағат)		
9.4А Қазақстан Республикасының дамуы (1997 жылдан бастап қазіргі заманға дейін) (10 сағат)	«Қазақстан - 2030» Стратегиясын қабылдау қажеттілігі неден туындады	9.3.1.9 – ұзақ мерзімді мемлекеттік стратегияларды талдау; 9.1.1.3 – Қазақстанның даму стратегиясындағы демографиялық саясаттың бағыттарын талдау
	Қазақстан Республикасының XXI ғасырдағы экономикалық дамуының негізгі бағыттары қандай	9.4.2.2 – нарықтық экономиканың өндірістік қатынастарға әсерін талдау; 9.4.1.4 – аграрлық секторды модернизациялау бағыттарын талдау; 9.4.2.4 – сыртқы сауданың экономикаға әсерін зерттеу
	Қазақстан халқының әлеуметтік жағдайы қалай өзгерді	9.1.2.1 – қазіргі кездегі Қазақстан халқының әлеуметтік жағдайын статистикалық мәліметтер негізінде талдау
	Қазақстанның жаңа әлемдегі орны қандай	9.3.2.3 – Қазақстанның аймақтық және халықаралық ұйымдарымен байланыстарын талдау; 9.3.2.2 – Қазақстан Республикасының халықаралық аренада танылуына баға беру
	Астананы көшіру неліктен ұтымды стратегиялық шешім болып табылды	9.3.1.11 – Астананы жаңа Қазақстанның өркендеуінің нышаны ретінде айқындау
	«Қазақстан – 2050» Стратегиясы қандай жаңа саяси бағытты белгіледі	9.3.1.9 – ұзақ мерзімді мемлекеттік стратегияларды талдау
	Ұлт жоспары «100 нақты қадам» қажеттілігі неден туындады	9.3.1.9 – ұзақ мерзімді мемлекеттік стратегияларды талдау
9.4В Қазіргі заманғы Қазақстан мәдениеті (1991 жылдан бүгінге күнге дейін) (4 сағат)	Жаһандану жағдайындағы қазақстандық білім мен ғылымның даму тенденциялары қандай	9.2.3.2 – білім мен ғылым саласындағы мемлекеттік саясатқа баға беру
	Қазақстан қоғамында зайырлы мемлекет және діни сенім бостандығы ұстанымдары қалай үйлесім табууда	9.2.1.1– дәстүрлі және деструктивті діни ағымдар мен ұйымдардың іс-әрекетін талдау; 9.2.1.2 – Қазақстан халқы Ассамблеясының дінаралық, этносаралық келісім және ішкі тұрақтылықты нығайтудағы ықпалын бағалау
	«Мәңгілік Ел: бір ел – бір тағдыр»	9.2.1.3 – «Мәңгілік Ел» Жалпыұлттық идеясының маңыздылығын бағалау; 9.2.1.2 – Қазақстан халқы Ассамблеясының дінаралық, этносаралық келісім және ішкі тұрақтылықты нығайтудағы ықпалын бағалау

	Жаһандану дәуіріндегі ұлттық мәдениетті жаңғырту мәселелері	9.2.2.3 – қазіргі кездегі өнер мен әдебиеттің даму тенденцияларын айқындау; 9.2.2.4 – ұлттық құндылықтарды жаңғыртуға бағытталған мемлекеттік бағдарламалардың қажеттілігін негіздеу («Мәдени мұра» бағдарламасы)
Қайталау (2 сағат)		

Түсіндірме жазба

Орта білім беру мазмұнын жаңарту аясында «Қазақстан тарихы» және «Дүниежүзі тарихы» оқу пәндері мазмұнының жаңа құрылымы (сыныптар бойынша тарихи кезеңдерді бөлу) ұсынылуда:

5 - сынып – ежелгі заман (шамамен 2 млн жыл бұрын – V ғасыр)

6 - сынып – ортағасырлар кезеңі (V – XVII ғасырлар);

7 - сынып – жаңа заман кезеңі (XVIII – XIX ғасырлар)

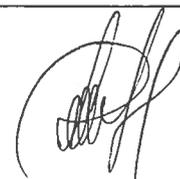
8 - сынып – қазіргі заман (XX ғасырдың I жартысы)

9 - сынып – қазіргі заман (XX ғасырдың II жартысы – XXI ғасыр)

«Қазақстан тарихы» пәні бойынша жаңа оқу бағдарламасына сәйкес 5-сыныпта «Қазақстан тарихынан әңгімелер» оқытылмайды. Бұл бастауыш мектептегі «Дүниетану» пәнінің жаңартылған оқу бағдарламасындағы білім алушылардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, Қазақстан тарихының ежелгіден бүгінгі күнге дейін маңызды тарихи оқиғаларын зерделеуге ерекше назар аударылғанымен байланысты. Сондықтан да 5-сыныптың жаңа оқу бағдарламасында отандық тарихтың барлық курсы емес, тек қана Қазақстанның ежелгі заман тарихы (дүниежүзі тарихымен қатар) оқытылады. Оған қоса білім беру мазмұнының жаңа құрылымы қазіргі заман тарихын 8 және 9 сыныптарда (8- сынып – XX ғасырдың I жартысы, 9- сынып – XX ғасырдың II жартысы-XXI ғасыр) бөліп оқытуды ұсынады. Қысқа хронологиялық шеңберлерге қарамастан осы кезеңдегі отандық және дүниежүзі тарихы бүгінгі күнгі әлем бейнесінің қалыптасуына елеулі түрде әсер еткен/әсер ететін оқиғаларға толы екендігімен негізделеді. Сондықтан да сол уақытта орын алған оқиғалар, құбылыстар, процестерді зерттеуге көбірек уақыттың берілуі білім алушылардың бойында Қазақстанның және жалпы әлемнің қазіргі заман проблемаларының мәні туралы түсінік қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Жаңартылған білім мазмұнына көшу графигіне сәйкес тарих пәндері бойынша жаңа оқу бағдарламаларын енгізу барысында қазіргі және жаңартылған бағдарламаларының мазмұнында хронологиялық кезеңдердің сәйкессіздігі орын алады.

Қазіргі оқу бағдарламалары	Жаңа оқу бағдарламалары
5- сынып – Қазақстан тарихының әңгімелері	5- сынып – ежелгі заман тарихы
6- сынып – ежелгі заман тарихы	6- сынып - ортағасырлар тарихы
7- сынып – ортағасырлар тарихы	7 - сынып – жаңа заман тарихы
8- сынып – жаңа заман тарихы	8 - сынып – қазіргі заман тарихы (XX ғасырдың I жартысы)
9 -сынып – қазіргі заман тарихы	9 - сынып – қазіргі заман тарихы (XX ғасырдың II жартысы – XXI ғасыр)

Алдағы уақытта жаңартылған білім беру мазмұнын кезең-кезеңмен енгізу барысында мазмұнының сабақтастығын сақтау мақсатында:

7- сыныпта 6-сыныптың (орта ғасырлар) жаңа бағдарламасы енгізіледі, бұл тарихи кезеңдерді оқытуда сабақтастықты сақтап қалуға мүмкіндік береді.

8- сыныпта 7- сыныптың (жаңа кезең) жаңа бағдарламасы енгізіледі, бұл да тарихи оқиғаларды оқытуда сабақтастықты сақтауға мүмкіндік береді.

9- сыныпта 8-9- сыныптардың (қазіргі заман тарихы) мазмұнын қамтитын өтпелі бағдарлама енгізіледі.

Барлық жалпы білім беретін мектептерде 9-сыныптың өтпелі бағдарламасы екі оқу жылында қолданылатын болады.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «13» *сәуір*
№ *668* бұйрығына 16-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 207-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Дүние жүзі тарихы» пәнінен жаңартылған мазмұндағы
үлгілік оқу бағдарламасы**

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы №1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәннің мақсаты: білім алушылардың бойында тарихи сана, толеранттылық, өз елі және басқа елдердің тарихы мен мәдениетіне құрмет қалыптастыру, ғасырлар бойы қалыптасқан жалпы адамзаттық құндылықтарды дарыту және зерттеушілік, ойлау, коммуникативті дағдыларды дамыту.

3. Оқу пәнінің міндеттері:

1) адамзат өркениетінің ежелгі заманнан бастап бүгінгі күнге дейінгі әлеуметтік, мәдени, саяси, экономикалық дамуының негізгі кезеңдері және түрлі халықтардың тарихи даму жолының ерекшеліктері туралы білімін қалыптастыру;

2) әлемнің тарихи дамуы барысында қалыптасқан жалпы адамзаттық құндылықтар жүйесі туралы білім беру;

3) негізгі оқиғалар, құбылыстар мен тарихи дамудың процестерінің мәні туралы түсінік қалыптастыру;

4) тарихи оқиғаларды, құбылыстар мен процестерді және тарихи тұлғалардың қызметін дүниежүзі тарихы контекстінде сын тұрғысынан талдау және баға беру дағдыларын қалыптастыру мен дамыту;

5) тарихи деректердің негізінде дәлелді пайымдау дағдыларын дамыту;

6) тарихи зерттеу жүргізу дағдыларын қалыптастыру мен дамыту (гипотезаларды ұсыну, зерттеу сұрақтарын құрастыру, деректерді талдау, әртүрлі көзқарастарды салыстыру, нәтижелер мен қорытындыларды шығару, өзінің ұстанымын анықтау);

7) қазіргі кездегі саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени процестерде бағдарлану үшін тарихи білімдерін қолдана білу дағдыларын қалыптастыру;

8) коммуникативті дағдыларды қалыптастыру, соның ішінде, өз ойын ауызша және жазбаша түрде анық білдіру, командада жұмыс істей алу, түрлі деректерден алынған ақпараттарды, жарияланып мен электронды құралдарды қоса алғанда, қолдану.

2-тарау. «Дүниежүзі тарихы» оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. «Дүние жүзі» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

5- сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;

6- сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;

7- сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;

8- сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;

9- сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

5. «Дүниежүзі тарихы» оқу пәнінің білім мазмұны бөлімдер арқылы қамтылған. Аталған бөлімдер сыныптар бойынша оқу мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

6. Оқу пәнінің білім мазмұны төрт бөлімді қамтиды:

1) әлеуметтік қатынастардың дамуы;

2) мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттестігі;

3) саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттестігі;

4) экономикалық қатынастардың дамуы.

7. «Әлеуметтік қатынастардың дамуы» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) әлеуметтік құрылымдар;

2) әлеуметтік өзара әрекеттестік.

8.«Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттестігі» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) -дін;

2) өнер;

3) философиялық жүйелер;

4) ғылым.

9.«Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттестігі» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) мемлекет: белгілері, құрылымы және басқару тәртібі;

2) империялар, соғыстар, көтерілістер мен революциялар.

10.«Экономикалық қатынастардың дамуы» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) шаруашылық жүйелер: эволюция және өзара әрекеттестік;

2) экономикалық жүйелердің тарихи үлгілері.

11.Оқу мақсаттары әр бөлімше ішінде мұғалім мен білім алушыға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірізділік пен сабақтастықты көрсетеді

12.«Дүниежүзі тарихы» оқу пәнінің тақырыптық мазмұны:

1) 5- сынып:

Терімшілер-аңшылардан бастап жер иеленушілер мен мал өсірушілерге дейін (3 сағат). Адамның пайда болуы туралы теориялар. Адамдардың алғашқы бірлестік формалары: адамдар тобыры, ру, қауым, тайпа және олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтары. Ежелгі адамдардың өмір салты. Иемденуші және өндіруші шаруашылық түрлері (терімшілік, аңшылық, балық аулау, егіншілік, мал шаруашылығы, металл өңдеу, айырбас сауда). «Неолиттік төңкеріс» ұғымы. Ежелгі діни наным-сенімдер. Алғашқы қауымдық өнердің түсінігі және түрлері.

Қосөзен өркениеттері (2 сағат). Алдыңғы Азия мен солтүстік-шығыс Африканың табиғи жағдайлары. Месопотамия тарихының ежелгі кезеңі: Шумер және Аккад мемлекеттері. Ежелгі өркениеттердің шаруашылық жүйесі мен өнері.

Ежелгі Мысыр тарихы (4 сағат). Табиғи жағдайлары. Мысырдағы мемлекеттің пайда болуы. Пирамидалар құрылысының дәуірі. Ежелгі Мысырдың әлеуметтік құрылымы, экономика, діни наным-сенімдер мен ғылыми білімдері.

Қос дөңгелекті арбалар мен империялар (4 сағат). «Империя» түсінігі. Ежелгі замандағы әскери өнер: соғыс арбалары мен атты әскердің пайда болуы. Жаулаушылық соғыстар мен империялар шекараларының өзгеруі. Таяу және Орта Шығыс империялары. Орталық Азияның ежелгі мемлекеттері. Әлеуметтік ұйымдасу, шаруашылығы мен мәдениеті.

Ежелгі Үндістан: буддизмнің гүлденуі мен индуизмнің салтанат құруы (3 сағат). Табиғи жағдайлары. Үндістанда мемлекеттің қалыптасуы. Ежелгі Үндістандағы индуизм мен буддизм. Ежелгі Үндістанның әлеуметтік құрылымы (касталық жүйе). Шаруашылығы. Мәдениеті мен ғылыми білімдердің дамуы.

Ежелгі Қытайдың бірігуі (3 сағат). Табиғи жағдайлары. Ежелгі Қытай мемлекетінің қалыптасуы. Конфуций және Лао Цзы ілімдері. Ежелгі Қытайдың саяси, шаруашылық және қоғамдық құрылысы. Ежелгі Қытайдың мәдениеті.

Ежелгі Грекия (4 сағат). Ежелгі Грекияның географиялық жағдайы. Грекияның ежелгі өркениеттері. Грекиялық қала-мемлекеттер. Афина мемлекеті. Ежелгі Спарта. Ежелгі Грекияның саяси, шаруашылық және қоғамдық құрылысы. Грек-парсы соғыстары. Александр Македонский империясы.

Ежелгі Грекия мәдениеті (3 сағат). Ежелгі Грекияның тарихшылары мен философтары. Ежелгі Грекиядағы білім мен ғылым. Ежелгі Грекияның мәдениеті (күнделікті өмірі пен мерекелері, Олимпиада ойындары, діни наным-сенімдер, аңыздар мен мифтер, театр, сәулет және мүсін өнері).

Рим империясының гүлденуі (4 сағат). Апеннин түбегінің табиғи-географиялық ерекшеліктері. Ежелгі Римнің саяси және қоғамдық құрылысы (патшалық басқару және республика кезеңі тұсында). Римнің жаулаушылық соғыстары. Рим империясы. Рим империясындағы басқару жүйесі мен әлеуметтік ұйымдасу. Спартак бастаған құлдар көтерілісі. Шаруашылығы мен тұрмысы. Мәдениет. Империя дағдарысы.

Рим дәуірлер тоғысында (4 сағат). Христиандықтың пайда болуы. Рим империясындағы алғашқы христиандар. Ұлы Константиннің діни реформасы. Ежелгі дүниенің мәдени мұрасы: жазу, әлемнің ғылыми бейнесі, ежелгі Римдегі техниканың дамуы.

2) 6- сынып:

Рим империясының құлауы (4 сағат). Тарихтағы «орта ғасыр» түсінігі. Орта ғасырлар тарихының хронологиялық шеңбері мен кезеңдері. Халықтардың ұлы қоныс аудару және Батыс Рим империясының құлауы. Византия империясы. Византия мен Түрік қағанатының дипломатиялық қарым-қатынастары. Киев Русінің құрылуы. Киев Русінде христиандықтың қабылдануы.

Феодализм (3 сағат). «Феодализм» түсінігі. Феодалдық шаруашылық түрінің ерекшеліктері. Феодалдық қоғамның әлеуметтік құрылымы. Ортағасырлық қалалар мен өнердің даму ерекшеліктері.

Ислам тарихы (2 сағат). Ислам дінінің пайда болуы. 610 және 1258 жылдар аралығындағы ислам тарихындағы басты оқиғалар. Араб халифаты. Мұсылман әлемі мәдениетінің дамуы.

Крест жорықтары (2 сағат). Крест жорықтарының (1-4 крест жорықтары) себептері, барысы мен салдарлары. Крест жорықтарынан кейінгі христиандық Еуропа мен мұсылман әлемі.

Моңғолдар (4 сағат). Шыңғыс хан. Моңғол империясының құрылуы. Моңғолдардың әскери өнері. Еуразия этносаяси картасының қалыптасуына моңғол шапқыншылықтарының әсері.

XIV ғасыр - XVI ғасырдың бірінші жартысындағы ортағасырлық еуропалық қоғам (4 сағат). «Қара індет». Франция мен Англиядағы шаруалар көтерілісі. Феодалдық соғыстар (Жүз жылдық соғыс, Ал қызыл және Ақ раушандар соғысы) және Еуропадағы бір орталықтанған мемлекеттердің қалыптасуы. Жанна д'Арк.

Батыс пен Шығыстағы абсолютизм (4 сағат). Феодалдық мемлекеттің даму кезеңдері. Батыс пен Шығыс мемлекеттеріндегі абсолютизмнің ерекшеліктері (Франция, Ресей, Англия, Қытай, Жапония, Осман империясы). «Парламент», «Бас штаттар», «Сейм», «Кортес», «Бояр Думасы» ұғымдары.

Сауда, қолөнер және әлемді игеру (3 сағат). Ұлы Жібек жолы. Халықаралық сауда мен саяхаттар. Қытайдағы Мин әулетіндегі теңіз саяхаттары (Чхен Хе басшылығымен). XV ғасырдың соңы - XVI ғасырдың басындағы Ұлы географиялық ашулар мен олардың салдарлары. XV ғасырдағы Америка халықтары. Алғашқы отарлық империялар (Португалия, Испания).

Қайта өрлеу дәуірі (3 сағат). Батыс Еуропадағы қайта өрлеу дәуірінің мәдениеті. Гуманистер идеялары. Шығыстың ортағасырлық мәдениеті.

Реформация (3 сағат). Реформация себептері мен оның Еуропа елдеріндегі таралуы. Мартин Лютер наразылығының тарихи маңызы.

Ғылыми революция (2 сағат). Әлемнің қазіргі ғылыми бейнесінің негізін қалаушылар және олардың ізбасарлары (Николай Коперник, Галилео Галилей, Джордано Бруно).

3)7- сынып:

Өнеркәсіп төңкерісі және оның әлемді өзгертудегі ықпалы (3 сағат). Мануфактура, фабрикалардың пайда болуы мен жалдамалы жұмысшы табының қалыптасуы. Өнеркәсіп төңкерісі: мәні, маңызы. Феодалдық құрылыстан капиталистік шаруашылыққа өту. Индустриалды қоғам әлеуметтік құрылымының ерекшеліктері. XVII ғасырдағы ағылшын буржуазиялық революциясы.

XVIII ғасырдағы Үндістан, Парсы мемлекеті және Ұлыбритания (3 сағат). Британ отарлық империясының құрылуы. Ұлы Моғолдар империясының дағдарысы мен күйреуі. Еуропалық мемлекеттердің Ост-Үнді компаниясы. XVII ғасырдағы Иранның әлеуметтік-экономикалық жағдайы. Ресей мен Англияның Ирандағы ықпал ету аймағы үшін бәсекелестігі.

Ағартушылық идеяларының таралуы (2 сағат). Ағартушылық кезеңінің қайраткерлері. Еуропа мен Солтүстік Америкадағы революциялық идеялардың таралуындағы ағартушылық идеялардың рөлі.

Француз революциясының көрінісі (3 сағат). Француз абсолютизмнің дағдарысы. Француз буржуазиялық революциясы. Қоғамдық санаға Ағартушылық идеялардың әсері. Ағартушылық пен революция кезеңіндегі Франция мәдениеті. Республикалық құрылыстың құрылуы мен ерекшеліктері. Наполеон Бонапарттың ішкі және сыртқы саясаты. Францияның жаулаушылық соғыстары. Құрлықтық блокада. Наполеонның Ресейге басып кіруі. Антифранцуздық коалициялар. Наполеон империясының күйреуі.

Соғыс және бейбіт кезеңдердегі Осман империясы мен Ресей (2 сағат). Осман империясының саяси және әлеуметтік-экономикалық даму ерекшеліктері. Танзимат реформасы: мақсаттары мен нәтижелері. XVIII ғасырдың II - жартысындағы Осман империясының әлсіреуі: ішкі және сыртқы саясат.

XIX ғасырдағы Ресейдегі қоғамдық-саяси ойдың дамуы (2 сағат). Әлеуметтік-экономикалық даму. Ресей самодержавиясының ерекшеліктері. Ресейдегі азаттық қозғалыстың үш кезеңі. Декабристер көтерілісі. II Александр императордың реформалары. Халықшылдардың қозғалысы. Ресейдегі марксизмнің таралуы мен В.И. Лениннің революциялық қызметінің басталуы.

XIX ғасырдағы Қытай мен Еуропа елдері (3 сағат). Цин династиясының оқшаулану саясаты мен еуропалықтардың сауда, дипломатиялық миссиялары. Апиын соғыстары: себептері мен салдарлары. Ихэтуандар көтерілісі («боксерлер» көтерілісі). Еуропалық мемлекеттердің Қытайды «ықпал ету аймақтарына» бөлуі. Жартылай отар Қытайдың әлеуметтік-экономикалық жағдайы.

Революциялық идеялардың XIX ғасырдағы Еуропаға әсері (4 сағат). Мемлекеттердің саяси және әлеуметтік-экономикалық жағдайы (Германия, Италия). Либералдық және демократиялық қозғалыс. Марксизмнің қалыптасуы мен таралуы. Еуропадағы 1848 жылғы буржуазиялық революциялар. Франко-прусс соғысы және Германияның бірігуі. Италияның бірігуі.

XIX ғасырдағы Үндістан мен Үндіқытайдағы еуропалықтардың үстемдігі

(3 сағат)

1857-1859 жылдардағы Үндістандағы ұлт-азаттық көтеріліс (сипайлар көтерілісі). Үндістанды басқарудағы өзгерістер. Үнді Ұлттық Конгресі және Мұсылмандар Лигасының азаттық үшін қозғалыстары.

Америка Құрама Штаттарының күшеюі (4 сағат). Солтүстік Америкадағы ағылшын отарлары. Отарлардың әлеуметтік-экономикалық дамуы. Трансатлантикалық құл саудасы. Тәуелсіздік үшін күрес және Америка Құрама Штаттарының құрылуы. «Тәуелсіздік декларациясы». Америка Құрама Штаттарының «Айқын болашақ» идеясы. Өнеркәсіптік және әлеуметтік-экономикалық дамуы. «Монро доктринасы». Қиыр шығыстық саясат. Еуропалықтардың «Жапонияны ашуы». 1861-1865 жылдардағы азамат соғысы. Америка Құрама Штаттарындағы құлдықтың жойылуы.

Суретшілер мен жазушылардың көзқарастарымен ХІХ ғасырдағы өзгерістерге шолу (3 сағат). ХІХ ғасырдағы өнер мен оның бағыттары. Әдебиет пен өнер. Өнердегі әлеуметтік әділетсіздіктің идеялары (Э. Золя, А.Н.Радищев, А. Құнанбаев, Ч. Диккенс, Ф. М. Достоевский).

Ғылыми ойдың дамуы (3 сағат). ХІХ ғасырдың ғылыми жаңалықтары (Ч. Дарвин, Г. Мендель және тағы басқалар).

4) 8- сынып:

XX ғасырдың басындағы әлем (3 сағат). XX ғасырдың басына қарай әлемнің аумақтық бөлінуі және мемлекеттердің саяси құрылымы. Индустриалды қоғамнан ақпараттық қоғамға дейін. Ғылыми-техникалық прогресс. Өнер стильдерінің әлеуметтік себептілігі (модерн, символизм, реализм, авангардизм).

Бірінші дүниежүзілік соғыс (3 сағат.). XX ғасырдың басына қарай жетекші капиталистік мемлекеттер арасындағы қарама-қайшылықтар. Бірінші дүниежүзілік соғыстың қысқа мерзімді себептері. 1914-1918 жылдардағы негізгі соғыс қимылдары. Соғыс жылдарындағы әскери стратегиялардың, ғылым мен техниканың дамуы. Германия мен оның одақтастарының жеңілуі. Компьен бітімі. Соғыстың қорытындылары.

Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі әлем (3 сағат). Париж бітім конференциясы. Әлемнің саяси картасының өзгеруі. Империялардың ыдырауы. Ұлттар Лигасының құрылуы. Мандаттық жүйе. Вашингтон конференциясы. Версаль-Вашингтон жүйесінің қарама-қайшылығы мен әлсіздігі. Қоғамдық-саяси ағымдардың дамуы (әлеуметтік либерализм, консерватизм, марксизм, социал-демократия). Ресей империясындағы 1917 жылғы революциялық оқиғалар. Саяси күштердің күресі. Большевиктердің билікке келуі. Осман империясында сұлтан билігінің жойылуы және шетел интервенттеріне қарсы күресі. Мұстафа Кемалдың (Ататүрік) тарихи рөлі. Түркия – зайырлы мемлекет.

1917 жылғы Ресейдегі революциялар (4 сағат). Большевиктердің билік басына келуі. Кеңес үкіметінің алғашқы декреттері. Еңбекшілер құқығы туралы Декларация. Азамат соғысы және шетел интервенциясы. «Әскери коммунизм» саясатынан жаңа экономикалық саясатқа көшу. Кеңестік Социалистік

Республикалар Одағының құрылуы. Әміршіл-әкімшіл жүйенің қалыптаса бастауы.

Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Азия елдері (3 сағат). Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Қытай. Гоминьданның қызметі. Азамат соғысы. Сунь Ятсен – Қытайдың уақытша президенті. Чан Кайши үкіметінің саясаты. Жапонияның Қытайға қарсы агрессиясы және біртұтас майдан.

Ұлы дағдарыстың себептері мен салдарлары (3 сағат). «Тұрақсыздық» кезеңіндегі Америка Құрама Штатының экономикалық және саяси дамуы. Дүниежүзілік экономикалық дағдарыс және оның салдарлары. Франклин Делано Рузвельттің «Жаңа бағыты». Соғысаралық кезеңде Америка Құрама Штатының сыртқы саясаты.

Тоталитарлық режимдер: Шығыс (4 сағат). И.В. Сталин және КСРО-ғы тоталитаризм. Индустрияландыру. Ұжымдастыру. Кеңестік қоғамның әлеуметтік құрылымы. Социалистік реализм. 1937-1938 жылдардағы жаппай саяси репрессиялар. ГУЛАГ жүйесі. XX ғасырдың 30- жылының соңындағы Кеңес үкіметінің сыртқы саясаты. Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Жапония. Танака меморандумы және басқыншылық саясат. «Антикоминтерндік пакт» пен «Үштік пактіге» қол қою. Жапонияның Қытайдағы және оңтүстік-шығыс Азия елдеріндегі басқыншылық саясаты.

Тоталитарлық режимдер: Батыс (3 сағат). Соғыстан кейінгі Италия. Фашистік ұйымның пайда болуы. Фашистердің билікке келуі. Фашизмге қарсы демократиялық күштердің күресі. «Маттеотти дағдарысы». Б.Муссолини үкіметінің ішкі және сыртқы саясаты.

Германия. 1918-1919 жылдардағы революция. Веймар республикасы. Соғыс салдарлары, экономикалық және саяси дағдарыстар. Фашистік партия мен ұлтшылдардың билікке келуі. Тоталитарлық режимнің орнығуы. Ұлтшылдар партиясының әлеуметтік-экономикалық саясаты. Үшінші Рейхтің жүргізген сыртқы басқыншылық саясаты.

Соғыстан кейінгі Франция. Әлемдік экономикалық дағдарыс және оның Франциядағы салдарлары. Франциядағы фашизмнің жеңілу себептері. Халықтық майданның қалыптасуы.

Соғысаралық кезеңдегі Испания. Буржуазиялық-демократиялық революция. Халықтық майданның жеңісі. Азамат соғысы және 1936-1939 жылдардағы фашистік интервенция. Ф. Франко диктатурасының орнауы.

Екінші дүниежүзілік соғыстың себептері мен салдары (4 сағат). Екінші дүниежүзілік соғыстың басталуының ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді себептері. Германияның Батыс Еуропа елдерін басып алуы. Балқан түбегі, Солтүстік Африкадағы соғыс қимылдары. Басып алынған территорияларда орнатылған фашистік «Жаңа тәртіп». Холокост. «Барбаросса» жоспары. Жапонияның Перл-Харборға шабуылы және Америка Құрама Штатының соғысқа кірісуі. Антифашистік коалиция. Ленд-лиз заңының қабылдануы. Соғыс барысындағы түбегейлі бетбұрыс. «Үлкен үштік» кездесуі және «екінші майдан» ашу мәселесі. Екінші дүниежүзілік соғыстың қорытындылары мен салдарлары.

Отарсыздану үдерісінің басталуы (2 сағат). Әлемдік отарлау жүйесінің дағдарысы мен күйреуі. Британдық Үндістанды бөлу және екі мемлекеттің (доминионның) қалыптасуы. Тәуелсіз Үндістанның жариялануы. «Неру бағыты». Махатма Ганди, Индира Ганди және олардың Үндістанның тәуелсіздігін нығайтудағы күресі.

XX ғасырдың бірінші жартысындағы дін және мәдениет (2 сағат). Ғылым мен мәдениеттің негізгі даму бағыттары. XX ғасырдың I жартысындағы жаратылыстану, қоғамдық ғылымдар, техника мен өндірістегі маңызды жаңалықтар мен жетістіктер. Ғылыми-техникалық революция. Қоғамдағы дін рөлінің өзгеруі («секуляризация», «ұждан бостандығы», «зайырлы мемлекет», «мемлекеттік дін» ұғымдары).

5) 9- сынып:

XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемнің саяси картасы (3 сағат). XX ғасырдың II жартысындағы әлемнің саяси картасындағы өзгерістер. Африка жылы. Франциядағы отарлық мәселенің шиеленісуі. «Қырғи қабақ соғыстан» кейінгі әлемдегі интеграциялық және дезинтеграциялық үдерістер. Әлемдік «социалистік лагерьдің» қалыптасуы. «Қырғи қабақ соғыстың» басталуы. Трумэн доктринасы. Маршалл жоспары. Әскери-саяси одақтар НАТО және ВШҰ қарсылығы. 1948-1949 жылдардағы және 1961 жылғы Берлин дағдарысы.

Халықаралық ұйымдардың қалыптасуы (3 сағат). Біріккен Ұлттар Ұйымының құрылуы мен қызметі. Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы. XX ғасырдың II жартысындағы халықаралық мәселелерді реттеудің жолдары. Еуропалық интеграция (Еуроодақ, Еуропадағы Қауіпсіздік және Ынтымақтастық Ұйымы).

XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемдік экономиканың дамуы (3 сағат). Екінші дүниежүзілік соғыстың экономикалық салдарлары. 50-60 жылдардағы «экономикалық ғажайып». Батыс Еуропа мен Америка Құрама Штатындағы «мемлекеттік әл-ауқаттылық» негізінің қалыптасуы. 1950-1960 жылдардағы жапондық және оңтүстік корейлық «экономикалық ғажайыптың» себептері.

КСРО-дағы соғыстан кейінгі қалпына келу және әкімшіл-әміршіл жүйенің нығаюы. «Хрущев жылымығы». Кеңестік экономиканы реформалаудың сәтсіздікке ұшырау себептері. «Тоқырау» кезеңі (1960 жылдың II жартысы – 1980 жылдың соңы).

Қос кеңістікті әлем (5 сағат). Қарулану жолындағы жарыс. Қырғи қабақ соғыстың негізгі оқиғалары: бірінші қырғи қабақ соғыс (1948-1962 жылдар) және екінші қырғи қабақ соғыс (1979-1985 жылдар).

Аумақтық мәселелерді шешудегі халықаралық ұйымдардың рөлі (2 сағат)

Екінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі араб мемлекеттерінің негізгі даму тенденциялары. Араб-израиль қайшылығы мен Палестина мәселесі. Халықаралық шиеленістерді реттеудегі Біріккен Ұлттар Ұйымының қызметі.

XX ғасырдың екінші жартысындағы қоғамның дамуы (3 сағат). «Араб көктемі»: әлемдік саясат себептері мен салдарлары. Халықаралық қатынастар жүйесіндегі тәуелсіз Қазақстанның орны.

Бүгінгі қоғамдағы дін (4 сағат). Қазіргі әлемдегі діннің рөлі. Дәстүрлі және деструктивті діни ұйымдар. Аймақтық шиеленістердің себептері мен салдарлары (Таяу Шығыстағы шиеленіс (араб-израиль соғыстары), Олыстер дағдарысы). Астанада өткен әлемдік және дәстүрлі діндер съезі.

Бүгінгі әлемдегі лаңкестік қаупі (2 сағат). Халықаралық лаңкестік және экстремизм. Аса ірі лаңкестік әрекеттер.

Қазіргі әлемнің жаһандануы (3 сағат). Жаһандану үдерісінің мәні. Жаһандану жағдайындағы әлемдік мәдениеттің дамуы.

XX ғасырдың екінші жартысындағы - XXI ғасырдың басындағы ғылым, білім, технология (4 сағат). Қазіргі кездегі ғылымның негізгі даму бағыттары. Ғылым мен мәдениеттің негізгі даму бағыттары. XX ғасырдың II жартысы–XXI ғасырдың басындағы жаратылыстану, қоғамдық ғылымдар, техника мен өндірістегі маңызды жаңалықтар мен жетістіктер. Ғылыми-техникалық революция–ғылыми-техникалық прогресстің жаңа кезеңі. Дамушы елдердің мәдени-техникалық даму ерекшеліктері мен заңдылықтары.

XX ғасырдың екінші жартысындағы–XXI ғасырдың басындағы мәдениет (2 сағат). Мәдениеттің негізгі даму бағыттары. Қазіргі кездегі ақпараттық қоғам. Адамзаттың мәдени мұрасын сақтаудағы ЮНЕСКО-ның қызметі.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

13.Оқу мақсаттарының жүйесіне оқу мақсаттарын пайдалану ыңғайлылығы үшін код енгізілді. Код бойынша бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшенің, төртінші сан - оқу мақсатының реттік санын білдіреді. Мысалы, 7.2.1.2 кодировкасында: «7» – сынып, «2.1.» – бөлім мен бөлімше, «2» – оқу мақсатының реттік саны.

1) әлеуметтік қатынастардың дамуы:

Білім алушылар...					
Бөлімше (дағды немесе тақырып, білім немесе түсінік бола алады)	5-сынып шамамен 2,5 миллион жыл бұрын – V ғасыр.	6-сынып V ғасыр. – XVII ғасырдың ортасы	7-сынып XVII ғасырдың ортасы – XIX ғасыр	8-сынып XX ғасырдың I жартысы	9-сынып XX ғасырдың II жартысы – XXI ғасыр.
	Ежелгі Грекия, Ежелгі Рим, Ежелгі Қытай, Ежелгі Үндістан, Мысыр, Қосөзен және Парсы мемлекеттері	Франция, Германия, Англия, Қытай, Үндістан, Ресей, Осман империясы, Араб Халифаты, Византия империясы	Франция, Германия, Ұлыбритания, Америка Құрама Штаты, Қытай, Жапония, Үндістан, Ресей Осман империясы	Франция, Германия, Ұлыбритания, Америка Құрама Штаты, Қытай, Үндістан, Ресей империясы және Кеңестік Социалистік Республикалар Одағы, Түркия, Сауд	Франция, Германия, Ұлыбритания, Америка Құрама Штаты, Қытай, Үндістан, Кеңестік Социалистік Республикалар Одағы, және Ресей,

				Арабиясы, Жапония	Корея, Жапония, араб елдері
1.1 Әлеуметтік құрылымдар	5.1.1.1 түрлі теориялар негізінде адамның пайда болуын түсіндіру	6.1.1.1 феодалдық қоғамның әлеуметтік құрылымын сипаттау	7.1.1.1 «капитал», «буржуазия», «жұмысшы табы» \пролетариат \ұғымдарын қоғамның әлеуметтік құрылымын түсіндіру үшін қолдану	8.1.1.1 тарихи оқиғаның нәтижелерін талдау арқылы әлеуметтік құрылымның өзгеруіне Қазан социалистік революциясы ның әсерін сипаттау	9.1.1.1 социалистік даму жолынан бас тартуға байланысты әлеуметтік құрылым дағы өзгерістерді анықтау
	5.1.1.2 адамдар тобыры, ру, қауым, тайпа секілді алғашқы бірлестік формаларын және олар- дың ұқсас- тықтары мен айырмашы лықтарын түсіндіру		7.1.1.2 мануфак тура, фабрикалар дың пайда болуы мен жалдамалы жұмысшы табының қалыптасуы арасындағы байланысты анықтау	8.1.1.2 социалистік қоғамның дамуына байланысты әлеуметтік топтардың (жұмысшы табы, шаруалар, зиялылар) мәртебесіндегі өзгерісті талдау	
				7.1.1.3 Еуропалық державалар дың отаршылдық экспансиясы кезеңіндегі Азия мемле кеттерінің әлеуметтік құрылымын дағы ерекше ліктерді анықтау (Қытай, Үндістан, Жапония)	
1.2 Әлеуметтік өзара	5.1.2.1 ежелгі қоғамның	6.1.2.1 үстемдік етушілер мен	7.1.2.1 қоғамдық қатынастар	8.1.2.1 қоғамның әлеуметтік	9.1.2.1 батыс және шығыс

әрекеттестік	әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау	бағыныштылардың (феодалдар мен шаруалардың) өзара қатынасын сипаттау	жүйесіндегі буржуазияның рөлін анықтау	өміріндегі өзгерістерге реакцияшыл идеологиялардың (фашизм, тоталитаризм, нәсілшілдік, шовинизм, ұлтшылдық) таралуықпалын талдау	мемлекетте ріндегі әлеуметтік құрылымның ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтап, әлеуметтік мобильділікке мысал келтіру:- тігінен; - көлденеңінен
	5.1.2.2 ежелгі дүниедегі құлдың ерекшеліктерін анықтау		7.1.2.2 трансатлантикалық құлдың ерекшеліктерін анықтау		9.1.2.2 әлемнің жетекші және дамушы мемлекеттеріндегі халықтың өмір сүру деңгейіне әсер ететін факторларды анықтау
	5.1.2.3 қоғамның әлеуметтік құрылымын түсіндіру үшін Үндістандағы «касталық жүйе» ұғымын қолдану				9.1.2.3 қоғамның тарихи даму бағытын үлгілеу (модельдей) отыра, жаһандану процесіне байланысты қазіргі әлемдегі әлеуметтік өзгерістерді бақылау (еңбек миграциясы, әлеуметтік интеграция)

					9.1.2.4 қоғамдық сананы қалыптасты руда бұқаралық ақпарат құралдары ның рөлін анықтау
--	--	--	--	--	--

2) мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттестігі:

Білім алушылар...					
Бөлімше (дағды немесе тақырып, білім немесе түсінік бола алады)	5-сынып шамамен 2,5 миллион жыл бұрын – V ғасыр	6-сынып V ғасыр – XVII ғасыр дың ортасы	7-сынып XVII ғасыр дың ортасы – XIX ғасыр	8-сынып XX ғасырдың I- жартысы	9-сынып XX ғасырдың II- жартысы – XXI ғасыр
	Ежелгі Греция, Ежелгі Рим, Ежелгі Қытай, Ежелгі Үндістан, Персия, Мысыр, Месопота мия	Франция, Германия, Англия, Италия, Испания, Қытай, Үндістан, Ресей, Осман империясы, Иран, Араб Халифаты, Византия империясы	Франция, Германия, Англия, Америка Құрама Штаты, Қытай, Жапония, Үндістан, Ресей, Осман империясы, Иран	Франция, Германия, Англия, Америка Құрама Штаты, Жапония, Қытай, Үндістан, Ресей империясы, Кеңестік Социалистік Республика лар Одағы, Түркия, Сауд Арабиясы	Франция, Германия, Англия, Америка Құрама Штаты, Қытай, Жапония, Италия, Үндістан, Ресей, Кеңестік Социалистік Республика лар Одағы, араб елдері
2.1 Дін	5.2.1.1 негізгі діни ұғымдарды (Құдай, ғибадат хана, абыз, қасиетті жазбалар, пұт) түсіндіру	6.2.1.1 адамның дүниетаным ы мен қоғамдық өмірдегі дін рөлінің өзгеру себептерін анықтау	7.2.1.1 қоғамда дін рөлінің шектелуіне байланысты адамдар өмірінде орын алған өзгерістерді анықтау	8.2.1.1 тарихи кезеңдердің ерекшеліктерін салыстыра отырып, мемлекет пен діннің өзара қатынасын сипаттау	9.2.1.1 қоғам өміріндегі дәстүрлі және деструктивті діни ұйымдардың іс-әрекетіне баға беру
	5.2.1.2 тотемизм, анимизм, фетишизм, магия сияқты ежелгі діни наным-	6.2.1.2 тарихи процестер контекстінде «гуманизм», «реформа ция», «про	7.2.1.2 миссионерлі ктің міндеттерін анықтау	8.2.1.2 «секуляриза ция» «ұждан бостандығы», «зайырлы мемлекет», «мемлекеттік	9.2.1.2 қазіргі қоғамдық- саяси мәселелерді түсіну және интерпретаци

	сенімдерді білу	тестантизм», «лютеранство», «кальвинизм», «контрреформация», «кезуиттер ордені» ұғымдарын түсіндіру		дін» ұғымдарын түсіндіру	ялау үшін дін туралы білімдерін пайдалану
	5.2.1.3 ежелгі қоғамның дамуына діндердің ықпалын сипаттау				9.2.1.3 тарихи процестің сабақтастығын орнату арқылы адамзаттың өркениетті даму жолдарын қалыптастырудағы әлемдік діндердің рөлін анықтау
2.2 Өнер	5.2.2.1 ежелгі адамдардың тұрмыс салтын сипаттау үшін «алғашқы қауымдық өнер» ұғымын білу	6.2.2.1 тарихи оқиғалардың өзара байланысын орнату арқылы діндерің әлемдік мәдениетке ықпалын анықтау	7.2.2.1 тарихи оқиғаларды интерпретациялау үшін өнер туындыларын пайдалану	8.2.2.1 XIX - XX ғасырдың басындағы өнердегі негізгі ағымдарды сипаттау (модернизм, символизм, реализм, авангардизм)	9.2.2.1 танымал өнер қайраткерлерінің қоғамның дамуына ықпалын талдау және олардың қызметіне дүниежүзілік тарих контекстінде өзіндік баға беру
	5.2.2.2 Ежелгі Мысыр ғибадатханалары мен пирамидаларын сипаттау	6.2.2.2 өнердің (сәулет, сурет өнері) дамуына қоғамдағы өзгерістердің ықпалын анықтау	7.2.2.2 өнердегі негізгі стильдер мен ағымдардың белгілерін (неоклассицизм, романтизм, импрессионизм, реализм) анықтау	8.2.2.2 XX ғасырдың бірінші жартысында бұқаралық мәдениеттің (кинематограф, радио) қоғамның рухани дамуына ықпалын талдау	9.2.2.2 XX ғасырдың екінші жартысы - XXI ғасырдың басындағы бұқаралық мәдениеттің қоғамның рухани дамуына ықпалын бағалау

	5.2.2.3 Ежелгі дүние өнеріне сипаттама беру	6.2.2.3 Антикалық мәдениетпен байланыс орнату арқылы Қайта өрлеу дәуірінің мәдениетін (бейнелеу, мүсін өнері) сипаттау			9.2.2.3 ақпараттық қоғам жағдайындағы көркем шығармашылықтың жаңа түрлерінің қалыптасуын талдау
		6.2.2.4 Шығыстың ортағасырлық мәдениетінің ерекшеліктерін сипаттау			
2.3 Философиялық жүйелер	5.2.3.1 ежелгі философтардың көзқарастарына қарапайым түсіндірме беру	6.2.3.1 Шығыс ойшылдары жетістіктерінің маңызын түсіндіру	7.2.3.1 Ресейде жаңа қоғамдық-саяси ағымдардың (халықшылдық, либерализм) пайда болу себептерін анықтау	8.2.3.1 «позитивизм», «прагматизм», «экзистенциализм» ұғымдарын тарихи кезеңді сипаттау үшін қолдану	9.2.3.1 түрлі философиялық көзқарастардың қазіргі қоғамдық өмірге ықпалын бағалау
		6.2.3.2 гуманистік идеялардың ортағасырлық мәдениеттің дамуына ықпалын анықтау	7.2.3.2 Ағартушылық дәуір идеяларының қоғамдық дамуға ықпалын анықтау		9.2.3.2 адам құқықтарын қорғау идеяларының қазіргі халықаралық құқық қорғау ұйымдарының қызметіне ықпалын бағалау
			7.2.3.3 Карл Маркстың көзқарастарын және марксизмнің қоғамдық өмірге ықпалын түсіндіру		9.2.3.3 жаһандану жағдайында ұлттық мәдени құндылықтарды сақтаудың маңыздылығын дәлелдеу

2.4 ҒЫЛЫМ	5.2.4.1 ежелгі қоғамның дамуындағы жазудың рөлін сипаттау	6.2.4.1 адам өміріндегі қоршаған орта туралы білімнің рөлін түсіндіру	7.2.4.1 өзгерістер мен сабақтастықты көрсету арқылы, адам мен қоғам өміріндегі ғылыми жаңалықтардың маңызын талдау	8.2.4.1 әлем мемлекеттерінің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы Дж. Кейнс теориясының рөлін сипаттау	9.2.4.1 ғылыми-техникалық революцияның әлеуметтік және экологиялық салдарын бағалау және интерпретациялау
	5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) пайда болып, дамуына шаруашылық іс-әрекетпен әлеуметтік өзгерістердің ықпалын сипаттау	6.2.4.2 жаратылыс тану ғылымдарының келешектегі дамуы үшін кейінгі орта ғасырлар кезеңінде Жердің құрылысы туралы жасалған ғылыми жаңалықтардың маңыздылығын анықтау		8.2.4.2 тарихи оқиғалардың себептерін, нәтижелерін, маңызын тұжырымдау арқылы, ғылымның әлем мемлекеттерінің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы рөлін бағалау	9.2.4.2 адамзат өркениетінің дамуын үлгілеу арқылы жаһандық мәселелерді шешуде ғылым мен білімнің маңызы туралы қорытынды жасау
		6.2.4.3 картада XV-XVI ғасырдағы саяхатшылардың негізгі бағыт-бағдарларын белгілей отырып, Ұлы географиялық жаңалықтардың адамдардың әлем туралы түсінігіне ықпалын анықтау		8.2.4.3 тарихи оқиғаларға түсіндірме бере отырып, әскери ғылым мен техниканың және соғыс стратегиялардың рөлін бағалау	9.2.4.3 ғылыми жаңалықтардың (генетика, микробиология, ақпараттық технологиялар, нанотехнологиялар, ядролық физика) қоғам дамуына ықпалын талдау

3) саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттестігі:

Білім алушылар...					
Бөлімше (дағды немесе тақырып, білім немесе түсінік бола алады)	5-сынып шамамен 2,5 миллион жыл бұрын – V ғасыр	6-сынып V ғасыр – XVII ғасырдың ортасы	7-сынып XVII ғасырдың ортасы – XIX ғасыр.	8-сынып XX ғасырдың I жартысы	9-сынып XX ғасырдың II жартысы – XXI ғасыр
	Ежелгі Греция, Ежелгі Рим, Ежелгі Қытай, Ежелгі Үндістан, Персия, Мысыр, Месопотамия, Бактрия, Кушан патшалығы, Эфталиттер мемлекеті	Франция, Германия, Италия, Англия, Қытай, Үндістан, Жапония, Мәскеу мемлекеті, Осман империясы, Иран, Араб Халифаты, Византия империясы, Түркі қағанаты	Франция, Германия, Англия, Америка Құрама Штаты, Қытай, Жапония, Үндістан, Ресей империясы, Италия, Дания, Венгрия, Осман империясы, Иран	Франция, Германия, Англия, Америка Құрама Штаты, Қытай, Жапония, Үндістан, Ресей империясы, Кеңестік Социалистік Республикалар Одағы, Сауд Арабиясы, Түркия, Австро - Венгрия	Франция, Германия, Англия, Америка Құрама Штаты, Қытай, Италия, Үндістан, Ресей, араб елдері, Корея, Сингапур, Швеция, Малайзия, Жапония
3.1 Мемлекет: белгілері, құрылымы және басқару тәртібі	5.3.1.1 ежелгі мемлекеттердің саяси құрылымының ерекшеліктерін сипаттау	6.3.1.1 «ерте, орта, кейінгі орта ғасырлар» хронологиялық шегін білу және уақыт сызығында белгілеу	7.3.1.1 республикалық басқару құрылымының ерекшеліктерін анықтау	8.3.1.1 қоғамдық-саяси ағымдардың (элеуметтік либерализм, элеуметтік консерватизм, марксизм, социал-демократия) қоғамның өміріне ықпалын талдау	9.3.1.1 «Мемлекеттік әлауқаттылық» ұғымын 1970 – 1980 жылдардағы элеуметтік саладағы өзгерістерді сипаттау үшін қолдану
	5.3.1.2 Афина мемлекетінде демократияның пайда болуын түсіндіру	6.3.1.2 Батыс пен Шығыстағы монархия формаларын (сословиелік-өкілдік және шексіз билік) ажырату	7.3.1.2 Америка Құрама Штатының батыс бағытындағы экспансия саясатын сипаттау	8.3.1.2 тоталитаризм, әміршіл-әкімшіл жүйе сияқты саяси режимдердің қалып	9.3.1.2 Еуропа мен Азияның жетекші мемлекеттеріндегі конституциялық-құқықтық идеоло

				тасу алғы шарттары мен тарихын түсіндіру	гияның қалыптасу жолдарын талдау (Жалпыға бірдей адам құқығы Декларациясы, Еуропаның Қауіпсіздік пен ынтымақтас-тық Ұйымы, Еурокеңес, Гаагадағы Халықаралық сот)
		6.3.1.3 феодалдық мемлекеттің даму кезеңдерін сипаттау	7.3.1.3 тарихи оқиғаны түсіндіру үшін «басыбайлы құқық», «декабрис-тер», «халықшыл-дар», «жеке террор», «пролетариат диктатурасы» ұғымдарын қолдану	8.3.1.3 фактілерді, процестер мен оқиғаларды салыстыру арқылы дүниежүзілік экономикалық дағдарыстан шығудың түрлі жолдарын түсіндіру (Америка Құрама Штаты, Франция, Германия)	9.3.1.3 мемлекеттердің тарихи даму заңдылықтарын анықтау
		6.3.1.4 феодалдық соғыстар мен орталықтандырылған мемлекеттердің құрылуы арасында байланыс орнату	7.3.1.4 эртүрлі елдердің бір уақыт кезеңіндегі тарихи оқиғаларын салыстыру арқылы ұлттық мемлекеттердің (Италия, Германия) қалыптасу маңызын анықтау		9.3.1.4 тұлғаның тарихтағы рөлін бағалау

		6.3.1.5 саяси биліктің ерекшеліктерін анықтау үшін әр түрлі ел билеушілерінің қызметін салыстыру			
		6.3.1.6 басқару формасына сипаттама беру үшін «Парламент», «Бас штаттар», «Сейм», «Кортес», «Боярлар Думасы» ұғымдарын түсіндіру			
3.2 Империялар, соғыстар, көтерілістер және революциялар	5.3.2.1 ежелгі заман тарихындағы мемлекетаралық қатынастарды түсіндіру үшін «империя» ұғымын білу және пайдалану	6.3.2.1 Рим империясының ыдырау себептерін анықтау және жіктеу	7.3.2.1 Батыс Еуропа мен Солтүстік Америкадағы буржуазиялық революциялардың себептерін сипаттау	8.3.2.1 Бірінші дүниежүзілік соғыстың алғышарттары мен себептерін айқындау	9.3.2.1 отаршылдық жүйе күйреуінің себептері мен салдарларын талдау
	5.3.2.2 басқыншылық соғыстар мен империялардың пайда болуы мемлекеттердің шекараларын қалай өзгергерткенін түсіндіру	6.3.2.2 У.Тайлер, Г. Каль жетекшілігі мен болған антифеодалдық көтерілістердің себептері мен маңызын анықтау	7.3.2.2 XVIII–XIX ғасырдың ортасындағы халықаралық қатынастардағы өзгерістерді сипаттау	8.3.2.2 әлемнің саяси картасындағы өзгерістерді сипаттау арқылы империялардың (Австро – Венгрия, Ресей, Осман империясы) ыдырау себептерін тұжырымдау	9.3.2.2 «қырғи қабақ соғыс» ұғымын түсіндіру үшін тарихи оқиғаларды талдау

5.3.2.3 Ежелгі Римдегі Спартак көтерілісін сипаттау, себептерін анықтау	6.3.2.3 Византияның ішкі саясатын сипаттап, оның ұзақ өмір сүруінің себептерін анықтау және жіктеу	7.3.2.3 отаршылдық экспансияның салдарларын талдау арқылы XIX ғасырдағы әлемнің саяси картасындағы негізгі өзгерістерді анықтау	8.3.2.3 Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарларын талдау	9.3.2.3 тарихи фактілер мен картаға сүйене отырып, әскери-саяси одақтар НАТО және ВШҰ-ның қарсылығын сипаттау
	6.3.2.4 Византияның дипломатиялық саясатын оның көршілес елдермен қарым-қатынасының мысалында қарастырып, сипаттау	7.3.2.4 басқыншылық соғыстардың әлемдік саясаттың өзгеруіне ықпалын бағалау (Наполеон соғыстары мысалында)	8.3.2.4 Ұлттар Лигасының қызметі мен Версаль-Вашингтон жүйесін талдау және бағалау	9.3.2.4 «қырғи қабақ соғыстан» кейін әлемдегі интеграциялық және дезинтеграциялық процестерді айқындау
	6.3.2.5 ортағасырлық шапқыншылықтар кезіндегі халықаралық қатынастардың ерекшеліктерін анықтау	7.3.2.5 тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін «либерализм», «консерватизм», «социализм», «марксизм», «ұлтшылдық» ұғымдарын қолдану	8.3.2.5 XX ғасырдың басына қарай әлемнің аумақтық бөлінуін және мемлекеттердің саяси құрылымын сипаттау	9.3.2.5 аймақтық шиеленістердің себептері мен салдарларын тұжырымдау
	6.3.2.6 картада оқиғаларды даму динамикасында белгілей отырып, 1-4 жорықтар мысалында крест жорықтарының себеп-салдарларын анықтау	7.3.2.6 еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың дәстүрлі қоғамдарына ықпалын сипаттау		9.3.2.6 халықаралық шиеленістерді реттеудегі БҰҰ-ның қызметін бағалау

		6.3.2.7 «отаршылдық саясат» ұғымын түсіндіру (Испания және Португалия ның жаулап алуының мысалында)			9.3.2.7 қазіргі кездегі халықаралық лаңкестік және экстремизм проблемасын талдау
					9.3.2.8 XX ғасырдың екінші жартысында әлемнің саяси картасындағы өзгерістерді тұжырымдау және бағалау

4) экономикалық қатынастардың дамуы:

Білім алушылар...					
Бөлімше	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
(дағды немесе тақырып, білім немесе түсінік бола алады)	шамамен 2,5 миллион жыл бұрын – V ғасыр Ежелгі Греция, Ежелгі Рим, Ежелгі Қытай, Ежелгі Үндістан, Персия, Мысыр, Месопотамия	V ғасыр –XVII ғасырдың ортасы Франция, Германия, Италия, Англия, Қытай, Үндістан, Ресей, Осман империясы, Парсы мемлекеті, Араб Халифаты, Византия империясы	XVII ғасырдың ортасы–XIX ғасыр Франция, Германия, Италия, Англия, Қытай, Жапония, Үндістан, Ресей, Америка Құрама Штаты, Парсы мемлекеті, Осман империясы	XX ғасырдың I жартысы Франция, Германия, Англия, Америка Құрама Штаты, Қытай, Италия, Үндістан, Ресей, Түркия, Мысыр	XX ғасырдың II жартысы – XXI ғасыр Франция, Германия, Англия, Америка Құрама Штаты, Қытай, Италия, Үндістан, Ресей, Араб елдері, Корея, Сингапур, Швеция, Малайзия, Жапония
4.1 Шаруашылық жүйелер: эволюция және өзара әрекет-тестік	5.4.1.1 кәсіп және шаруашылық түрлерін (терімшілік, аңшылық, балық аулау, егіншілік, мал шаруашылығы,	6.4.1.1 қолөнермен сауданың рөлін анықтай отырып, ортағасырлық қалалардың даму ерекшеліктерін сипаттау	7.4.1.1 себеп-салдарды анықтау арқылы Еуропадағы феодалдық құрылыстан капиталистік шаруашылық-	8.4.1.1 XX ғасырдың басын дағы техникалық революция жетістіктерінің (конвейер өндірісі, стандарттау) мемлекеттер	9.4.1.1 XX ғасырдың 70 жылдарын дағы жұмыссыздықтың себеп-салдарын талдау

металл өңдеу, айырбас сауда) сипаттау		қа (мануфактура, фабрика) өту процесін түсіндіру	дің шаруашылық жүйесінің дамуына ықпалын бағалау	
5.4.1.2 «неолиттік төңкеріс» ұғымын түсіндіру, оның мәнін ашу	6.4.1.2 ортағасырлардағы халықаралық сауда мен саяхаттардың ролін түсіндіру	7.4.1.2 Англияның әлемдік жетекші держава ретінде қалыптасуындағы өнеркәсіп төңкерісінің ролін сипаттау	8.4.1.2 индустриялық қоғамның даму процесін түсіндіру үшін «модернизация» ұғымын пайдалану	9.4.1.2 «инфляция», «дағдарыс», «стагнация» ұғымдарын пайдалана отырып, XX ғасырдың екінші жартысындағы мемлекеттердің экономикалық дамуын интерпретациялау
5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің шаруашылық жүйесін сипаттау		7.4.1.3 АҚШ-дағы капиталистік монополиялардың даму ерекшеліктерін анықтау	8.4.1.3 тарихи оқиғаларды талдау үшін «бағалы қағаздар нарығы», «акция», «алыпсатарлық», «қор биржасы», «несие», «банкроттық», «инфляция» ұғымдарын пайдалану	9.4.1.3 жаһандану жағдайындағы экономикалық интеграцияның маңызын бағалау
		7.4.1.4 «экспорт», «импорт», «экспансия», «отарлау», «фактория» ұғымдарын қолдану арқылы, тауар-ақша қатынастарының дамуын түсіндіру	8.4.1.4 фактілерді, процестерді, оқиғаларды салыстыра отырып, индустриялық қоғам қайшылықтарының (өндіру мен тұтыну теңгерімі) шиеленісу себептерін анықтау	9.4.1.4 себеп-салдарлық байланыстарды талдау арқылы социалистік шаруашылық жүйесінің дамуындағы қарама-қайшылықтарды анықтау

				8.4.1.5 1930 жылдар дағы құрылымдық экономикалық дағдарыстың нәтижесінде АҚШ пен Жапонияның экономикасында орын алған өзгерістердің себептерін анықтау	9.4.1.5 Оңтүстік - Шығыс Азия мемлекеттерінің қарқынды экономикалық дамуына ықпал ететін негізгі факторларды талдау
4.2 Экономикалық жүйелердің тарихи үлгілері	5.4.2.1 экономикалық ілгерілеуді түсіну үшін шаруашылықтың иемденуші және өндіруші түрлерін салыстыру	6.4.2.1 экономикалық қатынастардың формаларын түсіндіру арқылы феодалдық шаруашылықтың ерекшеліктерін сипаттау	7.4.2.1 түрлі мемлекеттердің өнеркәсіптік даму сатысына өту процесінің ерекшеліктерін анықтау	8.4.2.1 «жоспарлы экономика», «нарықтық экономика» ұғымдарын қолдана отырып, ХХ ғасырдың бірінші жартысындағы капитализм мен социализмнің экономикалық жүйелерін салыстыру	9.4.2.1 экономикалық жүйелердің тиімділігін интерпретациялау және негіздеу
			7.4.2.2 қоғамның индустрияға дейінгі және индустриялық даму кезеңдерінің айырмашылығын анықтау		9.4.2.2 пост индустриалды қоғамның басты экономикалық ресурсы ретінде ақпараттың рөлін бағалау

14. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған «Дүниежүзі тарихы» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-9-сыныптарына арналған
«Дүниежүзі тарихы» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
1-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Дүниежүзі тарихы» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасын жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1) 5-сынып:

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар тиісті:
1- тоқсан (9 сағат)		
1А бөлімі – Терімшілер- аңшылардан бастап жер иеленушілер мен мал өсірушілерге дейін	Алғашқы адам қалай пайда болды	5.1.1.1 – түрлі теориялар негізінде адамның пайда болуын түсіндіру; 5.1.1.2 – адамдар тобыры, ру, қауым, тайпа секілді алғашқы бірлестік формаларын және олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын түсіндіру
	Неліктен ежелгі адамдар Ласко үңгірінің қабырғаларына сурет салған	5.2.2.1– ежелгі адамдардың тұрмыс салтын сипаттау үшін «алғашқы қауымдық өнер» ұғымын пайдалану; 5.2.1.2 – тотемизм, анимизм, фетишизм, магия сияқты ежелгі діни наным- сенімдерді білу
	Неліктен адамдар егіншілік және мал шаруашылығымен айналыса бастады	5.4.1.1 – кәсіп және шаруашылық түрлерін (терімшілік, аңшылық, балық аулау, егіншілік, мал шаруашылығы, металл өңдеу, айырбас сауда) сипаттау; 5.4.1.2 – «неолиттік төңкеріс» ұғымын түсіндіру, оның мәнін ашу; 5.4.2.1– экономикалық ілгерілеуді түсіну үшін шаруашылықтың иемденуші және өндіруші түрлерін салыстыру
1 В бөлімі – Өзен алқаптары өркениеттері	Неліктен ежелгі өркениеттер өзен алқаптарында дамыды	5.4.1.3 – ежелгі өркениеттердің шаруашылық жүйесін сипаттау
	Өзен алқаптарындағы өркениеттер туралы қалай біле аламыз	5.4.1.3 – ежелгі өркениеттердің шаруашылық жүйесін сипаттау; 5.2.2.3 – ежелгі дүниенің өнеріне сипаттама беру
1 С бөлімі – Ежелгі Египет тарихы	Неліктен Египет «Қара жер» деп аталған	5.2.4.2 – ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) пайда болып, дамуына шаруашылық іс-әрекет пен элеуметтік өзгерістердің ықпалын сипаттау; 5.4.1.3 – ежелгі өркениеттердің

		шаруашылық жүйесін сипаттау
	Ежелгі Египет пирамидалары қалай салынғаны туралы қайдан білеміз	5.2.1.2 – тотемизм, анимизм, фетишизм, магия сияқты ежелгі діни наным-сенімдерді білу; 5.2.2.2 – Ежелгі Египет ғибадатханалары мен пирамидаларын сипаттау 5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау
	Пунт жеріне перғауын Хатшепсут кемелерін не үшін жіберді	5.1.2.1 – ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау; 5.4.1.3 – ежелгі өркениеттердің шаруашылық жүйесін сипаттау
	Ежелгі Египет тұрғындарының өмірі туралы Тутанхамон мазары қандай сыр шертеді	5.2.1.2 – тотемизм, анимизм, фетишизм, магия сияқты ежелгі діни наным-сенімдерді білу; 5.2.2.2 – Ежелгі Египет ғибадатханаларымен пирамидаларын сипаттау; 5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау
2 - тоқсан (7 сағат)		
2 А бөлімі – Қос дөңгелекті арбалар және империялар	Қос дөңгелекті арбаның пайда болуы әлемді қалай өзгертті	5.3.2.1 – ежелгі заман тарихындағы мемлекетаралық қатынастарды түсіндіру үшін «империя» ұғымын білу және пайдалану; 5.3.2.2 – басқыншылық соғыстар мен империялардың пайда болуы мемлекеттердің шекараларын қалай өзгергерткенін талдау
	Хаммурапи патша Вавилонды қалай қуатты империяға айналдырды	5.3.2.1 – ежелгі заман тарихындағы мемлекетаралық қатынастарды түсіндіру үшін «империя» ұғымын білу және пайдалану; 5.3.2.2 – басқыншылық соғыстар мен империялардың пайда болуы мемлекеттердің шекараларын қалай өзгергерткенін талдау
	Таяу және Орта Шығыстағы ежелгі империялар неліктен қуатты болды	5.3.2.2 – басқыншылық соғыстар мен империялардың пайда болуы мемлекеттердің шекараларын қалай өзгергерткенін талдау; 5.1.2.1 – ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау; 5.4.1.3 – ежелгі өркениеттердің шаруашылық жүйесін сипаттау
	Орта Азия империялары Таяу және Орта Шығыс империялары сияқты қуатты болды ма	5.3.2.2 – басқыншылық соғыстар мен империялардың пайда болуы мемлекеттердің шекараларын қалай өзгергерткенін талдау; 5.3.1.1 - ежелгі мемлекеттердің саяси құрылымының ерекшеліктерін сипаттау 5.4.1.3 – ежелгі өркениеттердің шаруашылық жүйесін сипаттау

2 В бөлімі – Ежелгі Үндістан: буддизмнің гүлденуі мен индуизмнің триумфі	Ежелгі Мохенджо-Даро қаласы қалай жойылып кетті	5.4.1.3 – ежелгі өркениеттердің шаруашылық жүйесін сипаттау 5.2.2.3 – ежелгі дүниенің өнеріне сипаттама беру
	Император Ашока буддизмді қабылдаса да, неліктен индуизм басым болып қала берді	5.1.2.3 – қоғамның әлеуметтік құрылымын түсіндіру үшін «касталық жүйе» ұғымын қолдану; 5.2.1.3 – ежелгі қоғамның дамуына діндердің ықпалын сипаттау
	Үндістанның Тынық мұхит пен Жерорта теңізі аралығындағы сауда орталығы ретіндегі рөлі қаншалықты маңызды болды	5.4.1.3 – ежелгі өркениеттердің шаруашылық жүйесін сипаттау; 5.2.4.2 – ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) пайда болып, дамуына шаруашылық іс-әрекет пен әлеуметтік өзгерістердің ықпалын сипаттау
	Ежелгі Үндістанда ғылыми білімдер қаншалықты дамыды	5.2.4.2 – ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) пайда болып, дамуына шаруашылық іс-әрекет пен әлеуметтік өзгерістердің ықпалын анықтау
3 -тоқсан (10 сағат)		
3 А бөлімі – Ежелгі Қытай	Ежелгі Қытайдың ойшылдары нені үйретті	5.2.3.1 – ежелгі философтардың көзқарастарына қарапайым түсіндірме беру
	Терракот әскері Ежелгі Қытай туралы қандай ақпарат береді	5.3.1.1– ежелгі мемлекеттердің саяси құрылымының ерекшеліктерін сипаттау
	Ежелгі қытайлықтар ғылыми білімдерін қалай пайдаланды	5.2.4.2 – ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) пайда болып, дамуына шаруашылық іс-әрекет пен әлеуметтік өзгерістердің ықпалын сипаттау
3 В бөлімі – Ежелгі Грекия	Крит-микендік мәдениет туралы мифтер не айтады	5.2.2.3 – ежелгі дүниенің өнеріне сипаттама беру
	Ежелгі афиндықтар қаншалықты еркін болды	5.3.1.1 – ежелгі мемлекеттердің саяси құрылымының ерекшеліктерін сипаттау; 5.3.1.2 – Афина мемлекетінде демократияның пайда болуын түсіндіру; 5.1.2.1 – ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау
	Ежелгі Спарта Афинадан несінем ерекшеленді	5.3.1.1– ежелгі мемлекеттердің саяси құрылымының ерекшеліктерін сипаттау; 5.1.2.1 – ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау
	Неліктен Александр Македонский скифтерді бағындыра алмады	5.3.2.1 – ежелгі заман тарихындағы мемлекетаралық қатынастарды түсіндіру үшін «империя» ұғымын білу және пайдалану; 5.3.2.2 – басқыншылық соғыстар мен империялардың пайда болуы мемлекеттердің шекараларын қалай өзгергерткенін талдау;

3 С бөлімі – Ежелгі Грекия мәдениеті	Ежелгі Грек философтары мінсіз қоғамды қалай елестетті	5.2.3.1 – ежелгі философтардың көзқарастарына қарапайым түсіндірме беру
	Ежелгі Грекия өнерінде мифтер қандай көрініс тапқан	5.2.2.3 – Ежелгі дүниенің өнеріне сипаттама беру
	Ежелгі Грекияның гимназия, лицей, академиялары нені үйретті	5.2.4.2 – ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) пайда болып, дамуына шаруашылық іс-әрекет пен элеуметтік өзгерістердің ықпалын сипаттау; 5.2.4.1– ежелгі қоғамның дамуындағы жазудың рөлін сипаттау; 5.1.2.1 – ежелгі қоғамның элеуметтік ұйымдасуын сипаттау
4 - тоқсан (8 сағат)		
4 А бөлімі – Рим империясының гүлденуі	Рим ежелгі дүниенің ең қуатты империясына қалай айналды	5.3.2.1 – ежелгі заман тарихындағы мемлекетаралық қатынастарды түсіндіру үшін «империя» ұғымын білу және пайдалану; 5.3.1.1– ежелгі мемлекеттердің саяси құрылымының ерекшеліктерін анықтау; 5.3.2.2 – басқыншылық соғыстар мен империялардың пайда болуы мемлекеттердің шекараларын қалай өзгертеркенін талдау
	Ежелгі Рим қоғамы Рим мәдениетінде қалай көрініс тапқан	5.1.2.1 – ежелгі қоғамның элеуметтік ұйымдасуын сипаттау; 5.2.2.3 – ежелгі дүниенің өнеріне сипаттама беру;
	Спартактың көтерілісі ежелгі Римдегі құлдықты қалай сипаттайды	5.1.2.2 – ежелгі дүниедегі құлдықтың ерекшеліктерін анықтау; 5.3.2.3 – Ежелгі Римдегі Спартак көтерілісін сипаттау, себептерін анықтау
4В бөлімі – Рим дәуірлер тоғысында	Ұлы Константин кезінде Рим империясы қалай өзгерді	5.3.2.2 - басқыншылық соғыстар мен империялардың пайда болуы мемлекеттердің шекараларын қалай өзгертеркенін түсіндіру 5.2.1.1 – негізгі діни ұғымдарды (Құдай, ғибадатхана, абыз, қасиетті жазбалар, пұт) түсіндіру 5.2.1.3 – ежелгі қоғамның дамуына діндердің ықпалын сипаттау
	Ежелгі дүниенің мәдени мұрасы қандай	5.2.2.3 – Ежелгі дүниенің өнеріне сипаттама беру; 5.2.4.2 – ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) пайда болып, дамуына шаруашылық іс-әрекет пен элеуметтік өзгерістердің ықпалын сипаттау; 5.2.4.1 – ежелгі қоғамның дамуындағы жазудың рөлін сипаттау

2) 6-сынып:

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар тиісті:
1- тоқсан (9 сағат)		
1 А бөлімі - Рим империясының құлауы	Кіріспе. Неліктен Батыс Рим империясы құлады	6.3.1.1 – «ерте, орта, кейінгі орта ғасырлар» хронологиялық шегін білу және уақыт сызығында белгілеу; 6.3.2.1 – Рим империясының ыдырау себептерін анықтау және жіктеу
	Рим империясы Шығыста неліктен сақталды	6.3.2.3 – Византияның ішкі саясатын сипаттап, оның ұзақ өмір сүруінің себептерін анықтау және жіктеу
	Түрік қағаны Истемиге 568 жылы Византия неліктен елші жіберді	6.3.2.4 – Византияның дипломатиялық саясатын оның көршілес елдермен қарым-қатынасының мысалында қарастырып, сипаттау
	Княгиня Ольганың Константинопольге сапары Киев Русін қалай өзгертті	6.3.2.4 – Византияның дипломатиялық саясатын оның көршілес елдермен қарым-қатынасының мысалында қарастырып, сипаттау
1В бөлімі - Феодализм	Феодалдық экономика ерекшеліктері неде	6.4.2.1 – экономикалық қатынастардың формаларын түсіндіру арқылы феодалдық шаруашылықтың ерекшеліктерін сипаттау; 6.4.1.1 – қолөнер мен сауданың рөлін анықтай отырып, ортағасырлық қалалардың даму ерекшеліктерін сипаттау; 6.1.1.1 – феодалдық қоғамның әлеуметтік құрылымын сипаттау
	Феодалдық қоғам қалай ұйымдасқан	6.1.1.1 – феодалдық қоғамның әлеуметтік құрылымын сипаттау; 6.1.2.1 – үстемдік етушілер мен бағыныштылардың (феодалдар мен шаруалардың) өзара қатынасын сипаттау
	Ортағасырлық қоғамды қаланың сәулеті мен өнері қалай бейнелейді	6.4.1.1 – қолөнер мен сауданың рөлін анықтай отырып, ортағасырлық қалалардың даму ерекшеліктерін сипаттау; 6.2.2.2 – өнердің (сәулет, сурет өнері) дамуына қоғамдағы өзгерістердің ықпалын анықтау
1С бөлімі – Ислам тарихы	Исламның тарихында 610 және 1258 жылдар аралығында қандай басты оқиғалар орын алды	6.3.2.5 – ортағасырлық шапқыншылықтар кезіндегі халықаралық қатынастардың сипатын түсіндіру
	Неліктен VIII-XII ғасырды ислам мәдениетінің "алтын ғасыры" деп атайды	6.2.2.1 – тарихи оқиғалардың өзара байланысын орнату арқылы діндерің әлемдік мәдениетке ықпалын анықтау; 6.2.2.4 – Шығыстың ортағасырлық мәдениетінің ерекшеліктерін сипаттау; 6.2.3.1 – Шығыс ойшылдары жетістіктерінің маңызын бағалау
2- тоқсан (7 сағат)		
2А бөлімі -	Неліктен еуропалық	6.3.2.6 – картада оқиғаларды даму

Крест жорықтары	христиан-католиктер ислам мемлекеттеріне крест жорықтарын ұйымдастырды	динамикасында белгілей отырып, 1-4 жорықтар мысалында крест жорықтарының себеп-салдарларын анықтау
	Крест жорықтары христиандық Еуропа мен мұсылман әлемін қалай өзгертті	6.2.2.1 – тарихи оқиғалардың өзара байланысын орнату арқылы діндерің әлемдік мәдениетке ықпалын анықтау; 6.3.2.6 – картада оқиғаларды даму динамикасында белгілей отырып, 1-4 жорықтар мысалында крест жорықтарының себеп-салдарларын анықтау
2В бөлімі - Моңғолдар	Неліктен монғолдар өз жауларын тез бағындыра алды	6.3.2.5 – ортағасырлық шапқыншылықтар кезіндегі халықаралық қатынастардың ерекшеліктерін анықтау
	Моңғолдар мен жаулап алынған халықтар бірін-бірі қаншалықты өзгертті	6.3.2.5 – ортағасырлық шапқыншылықтар кезіндегі халықаралық қатынастардың ерекшеліктерін анықтау
2С бөлімі – XIV ғасыр- XVI ғасырдың бірінші жартысындағы ортағасырлық еуропалық қоғам	«Қара індет» не себепті жылдам таралды	6.2.4.1 – адам өміріндегі қоршаған орта туралы білімнің рөлін түсіндіру
	«Қара індет» Еуропаны қалай өзгертті	6.3.2.2 –У.Тайлер, Г. Каль жетекшілігімен болған антифеодалдық көтерілістердің себептері мен маңызын анықтау; 6.3.1.4 – феодалдық соғыстар мен орталықтандырылған мемлекеттердің құрылуы арасында байланыс орнату
	Неліктен Жанна д'Арк бүгінгі күнге дейін француз халқының есінде	6.3.1.4 – феодалдық соғыстар мен орталықтандырылған мемлекеттердің құрылуы арасында байланыс орнату
3 -тоқсан (10 сағат)		
3А бөлімі Абсолютизм: Батыс пен Шығыс	XIV Людовик және Ұлы Петр: кімнің билігі айтарлықтай шексіз болды	6.3.1.3 – феодалдық мемлекеттің даму кезеңдерін сипаттау; 6.3.1.2 – Батыс пен Шығыстағы монархия формаларын (сословиелік-өкілдік және шексіз билік) ажырату; 6.3.1.6 – «парламент», «Бас штаттар», «сейм», «кортес», «Боярлар Думасы» ұғымдарын түсіндіру
	Юнлэ мен Токугава билігі Батыс билеушілерінің билігіндей шексіз болды ма	6.3.1.2 – Батыс пен Шығыстағы монархия формаларын (сословиелік-өкілдік және шексіз билік) ажырату; 6.3.1.5 – саяси биліктің ерекшеліктерін анықтау үшін әр түрлі ел билеушілерінің қызметін салыстыру
	Неліктен I Карл мен II Осман шексіз билеуші монарх бола алмады	6.3.1.2 – Батыс пен Шығыстағы монархия формаларын (сословиелік-өкілдік және шексіз билік) ажырату; 6.3.1.5 – саяси биліктің ерекшеліктерін анықтау үшін әртүрлі ел билеушілерінің қызметін салыстыру
3В бөлімі. Сауда,	Ұлы Жібек жолы Шығыс пен Батысты қалай	6.4.1.2 – ортағасырлардағы халықаралық сауда мен саяхаттардың рөлін түсіндіру

қолөнер және әлемді игеру	байланыстырды	
	Теңіз саяхаттарына қытай мен еуропалық билеушілердің көзқарастары қандай болды	6.4.1.2 – ортағасырлардағы халықаралық сауда мен саяхаттардың рөлін түсіндіру; 6.2.4.3 – картада XV-XVI ғасырлардағы саяхатшылардың негізгі бағыт-бағдарларын белгілей отырып, Ұлы географиялық жаңалықтардың адамдардың әлем туралы түсінігіне ықпалын анықтау
	Ұлы географиялық ашулардың нәтижесінде әлемде қандай өзгерістер орын алды	6.2.4.3 – картада XV-XVI ғасырлардағы саяхатшылардың негізгі бағыт-бағдарларын белгілей отырып, Ұлы географиялық жаңалықтардың адамдардың әлем туралы түсінігіне ықпалын анықтау; 6.3.2.7 – «отаршылдық саясат» ұғымын түсіндіру (Испания және Португалияның жаулап алуының мысалында)
4 -тоқсан (8 сағат)		
4А бөлімі – Қайта Өрлеу дәуірі	1300-1500 жылдар аралығында Еуропадағы өнер қалай және неліктен өзгерді	6.2.2.3 – Антикалық мәдениетпен байланыс орнату арқылы Қайта өрлеу дәуірінің мәдениетін (бейнелеу, мүсін өнері) сипаттау; 6.2.3.2 – гуманистік идеялардың орта ғасырлық мәдениеттің дамуына ықпалын анықтау; 6.2.2.4 – Шығыстың ортағасырлық мәдениетінің ерекшеліктерін сипаттау
	Шығыстағы Ренессанс әлемдік мәдениетті қалай байытты (Ұлықбек, Әлішер Науаи, Бабыр)	6.2.3.2 гуманистік идеялардың орта ғасырлық мәдениеттің дамуына ықпалын анықтау 6.2.2.4 Шығыстың ортағасырлық мәдениетінің ерекшеліктерін сипаттау
4В бөлімі - Реформация	Мартин Лютердің Виттенберг қаласындағы наразылығы Еуропаны қалай өзгертті	6.2.1.1 – адамның дүниетанымы мен қоғамдық өмірдегі дін рөлінің өзгеру себептерін анықтау; 6.2.1.2 – тарихи процестердің контекстінде «гуманизм», «реформация», «протестантизм», «лютеранство», «кальвинизм», «контрреформация», «кезуиттер ордені» ұғымдарын түсіндіру
4С бөлімі - Ғылыми революция	Жердің Күнді айналатыны туралы Коперниктің теориясы қаншалықты бірегей болды	6.2.4.2 – жаратылыстану ғылымдарының келешектегі дамуы үшін кейінгі орта ғасырлар кезеңінде Жердің құрылысы туралы жасалған ғылыми жаңалықтардың маңыздылығын анықтау; 6.2.4.1 - адам өміріндегі қоршаған орта туралы білімнің рөлін түсіндіру
	Орта ғасырлар тарихы бойынша қорытынды сабақ	Бөлімдер бойынша негізгі оқу мақсаттарын қайталау

3) 7- сынып:

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар тиісті:
1- тоқсан (9 сағат)		
1А бөлімі - Өнеркәсіп төңкерісі және оның әлемді өзгертудегі ықпалы	XVII ғасырдың ортасындағы революциясы маңызға ие болды	7.3.2.1 – Батыс Еуропа мен Солтүстік Америкадағы буржуазиялық революциялардың себептерін сипаттау; 7.1.1.1– «капитал», «буржуазия», «жұмысшы табы» \пролетариат\ ұғымдарын қоғамның әлеуметтік құрылымын түсіндіру үшін қолдану; 7.1.2.1– қоғамдық қатынастар жүйесіндегі буржуазияның рөлін анықтау
	Өнеркәсіп төңкерісі әлемді қалай өзгертті	7.1.1.2 – мануфактура, фабрикалардың пайда болуы мен жалдамалы жұмысшы табының қалыптасуы арасындағы байланысты анықтау; 7.4.1.1 – себеп-салдарды анықтау арқылы Еуропадағы феодалдық құрылыстан капиталистік шаруашылыққа (мануфактура, фабрика) өту процесін түсіндіру; 7.4.1.2 – Англияның әлемдік жетекші держава ретінде қалыптасуындағы өнеркәсіп төңкерісінің рөлін сипаттау; 7.4.2.2 – қоғамның индустрияға дейінгі және индустриялық даму кезеңдерінің айырмашылығын анықтау
1В бөлімі - XVIII ғ. Үндістан және Ұлыбритания	Британдықтар саудагерлерден Үндістанның билеушілеріне қалай айналды	7.2.2.1 – тарихи оқиғаларды интерпретациялау үшін өнер туындыларын пайдалану; 7.1.1.3 – Еуропалық державалардың отаршылдық экспансиясы кезеңіндегі Азия мемлекеттерінің әлеуметтік құрылымындағы ерекшеліктерді анықтау (Қытай, Үндістан, Жапония); 7.3.2.6 – еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың дәстүрлі қоғамдарына ықпалын сипаттау; 7.4.1.4 – «экспорт», «импорт», «экспансия», «отарлау», «фактория» ұғымдарын қолдану арқылы, тауар-ақша қатынастарының дамуын түсіндіру
1С бөлімі – Ағартушылық идеяларының таралуы	Юнлэ мен Токугава билігі Батыс билеушілерінің билігіндей шексіз болды ма	7.2.1.1 – қоғамда дін рөлінің шектелуіне байланысты адамдар өмірінде орын алған өзгерістерді анықтау 7.2.3.2 – Ағартушылық дәуір идеяларының қоғамдық дамуға ықпалын анықтау
	Ағартушылық идеялар американдықтарға қалай әсер етті	7.3.2.1– Батыс Еуропа мен Солтүстік Америкадағы буржуазиялық революциялардың себептерін сипаттау; 7.2.3.2 – Ағартушылық дәуір идеяларының қоғамдық дамуға ықпалын түсіну;

		7.3.1.1 – республикалық басқару құрылымның ерекшеліктерін анықтау
2 -тоқсан (7 сағат)		
2А бөлімі – Француз революциясының көрінісі	1789-1799 жылдар аралығында Францияда қандай өзгерістер орын алды	7.3.2.1 – Батыс Еуропа мен Солтүстік Америкадағы буржуазиялық революциялардың себептерін сипаттау; 7.1.1.1 – «капитал», «буржуазия», «жұмысшы табы» \пролетариат\ ұғымдарын тарихи оқиғаны жан-жақты түсіндіру үшін қолдану; 7.1.2.1 – қоғамдық қатынастар жүйесіндегі буржуазияның рөлін анықтау
	Неліктен Давид пен Бодридің Марат туралы көзқарастары әртүрлі болды	7.2.2.1 – тарихи оқиғаларды интерпретациялау үшін өнер туындыларын пайдалану; 7.2.2.2 – өнердегі негізгі стильдер мен ағымдардың белгілерін (неоклассицизм, романтизм, импрессионизм, реализм) анықтау; 7.3.1.1 – республикалық басқару құрылымның ерекшеліктерін анықтау
	Наполеон империясы қалай құрылды және оның құлдырау себептері неде болды	7.2.2.1 – тарихи оқиғаларды интерпретациялау үшін өнер туындыларын пайдалану; 7.3.2.4 – империалистік соғыстардың әлемдік саясаттың өзгеруіне ықпалын бағалау(Наполеон соғыстары мысалында); 7.2.3.2 – Ағартушылық дәуір идеяларының қоғамдық дамуға ықпалын анықтау
2В бөлімі – XIX ғ. империялар және олардың бақталастығы	Неліктен Ресей мен Ұлыбритания Парсы мемлекетіне (Иранға) ықпал етуге бәсекелес болды	7.3.2.2 – XVIII–XIX ғасырдың ортасындағы халықаралық қатынастардағы өзгерістерді сипаттау 7.4.2.1 – түрлі мемлекеттердің өнеркәсіптік даму сатысына өту процесінің ерекшеліктерін анықтау
	Осман империясын сақтап қалуға Танзимат саясаты көмегін тигізді ме	7.4.2.1 – түрлі мемлекеттердің өнеркәсіптік даму сатысына өту процесінің ерекшеліктерін анықтау 7.3.2.2 – XVIII–XIX ғасырдың ортасындағы халықаралық қатынастардағы өзгерістерді сипаттау
	Қырым соғысының себептері мен салдары қандай болды	7.3.2.2 – XVIII–XIX ғасырдың ортасындағы халықаралық қатынастардағы өзгерістерді сипаттау
3 -тоқсан (10 сағат)		
3А бөлімі - XIX ғасырдағы Қытай мен Еуропа елдері	Англия және Қытай үкіметтерінің хат алысуынан империализм туралы не біле аламыз	7.3.2.2 – XVIII – XIX ғасырдың ортасындағы халықаралық қатынастардағы өзгерістерді сипаттау

	Неліктен екінші Апиың соғысы осы күнге дейін қытай халқының есінде	7.3.2.6 - еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың дәстүрлі қоғамдарына ықпалын сипаттау; 7.4.1.4 - «экспорт», «импорт», «экспансия», «отарлау», «фактория» ұғымдарын қолдану арқылы, тауар-ақша қатынастарының дамуын түсіндіру 7.1.1.3 – Еуропалық державалардың отаршылдық экспансиясы кезеңіндегі Азия мемлекеттерінің әлеуметтік құрылымындағы ерекшеліктерді анықтау (Қытай, Үндістан, Жапония); 7.2.1.2 – миссионерліктің міндеттерін анықтау;
3В бөлімі - Революциялық идеялардың XIX ғасырдағы Еуропаға әсері	1848 ж. революциялар Еуропада қандай саяси идеяларды қалыптастырды	7.3.2.1 – Батыс Еуропа мен Солтүстік Америкадағы буржуазиялық революциялардың себептерін сипаттау; 7.1.2.1 – қоғамдық қатынастар жүйесіндегі буржуазияның рөлін анықтау; 7.2.3.2 – Ағартушылық дәуір идеяларының қоғамдық дамуға ықпалын анықтау; 7.3.2.5 – тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін «либерализм», «консерватизм», «социализм», «марксизм», «ұлтшылдық» ұғымдарын қолдану 7.2.3.3 К. Маркстың көзқарастарын және марксизмнің қоғамдық өмірге ықпалын түсіндіру
	Италия және Германияның бірігу жолдары қаншалықты ұқсас болды	7.3.1.4 – әртүрлі елдердің бір уақыт кезеңіндегі тарихи оқиғаларын салыстыру арқылы ұлттық мемлекеттердің (Италия, Германия) қалыптасу маңызын анықтау; 7.3.2.5 – тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін «либерализм», «консерватизм», «социализм», «марксизм», «ұлтшылдық» ұғымдарын қолдану
3 С бөлімі – XIX ғасырдағы Ресейдегі қоғамдық-саяси ойдың дамуы	Неліктен II Александр патша «Халық еркі» ұйымының құрбаны болды	7.2.3.1 – Ресейде жаңа қоғамдық-саяси ағымдардың (халықшылдық, либерализм) пайда болу себептерін анықтау; 7.3.1.3 – тарихи оқиғаны түсіндіру үшін «басыбайлы құқық», «декабристер», «халықшылдар», «жеке террор», «пролетариат диктатурасы» ұғымдарын қолдану
3 D бөлімі - XIX ғасырдағы Үндістан мен Үндіқытайдағы еуропалық үстемдік	1857-1859 жж. Үндістандағы оқиғаларды XIX ғ. британдықтар мен қазіргі кездегі үндістер қалай баяндайды	7.3.2.6 – еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың дәстүрлі қоғамдарына ықпалын сипаттау 7.1.1.3 – Еуропалық державалардың отаршылдық экспансиясы кезеңіндегі Азия мемлекеттерінің әлеуметтік құрылымындағы ерекшеліктерді анықтау (Қытай, Үндістан, Жапония)

	Үндіқытайдағы француз және Үндістандағы британ үстемдігі салдарларының айырмашылығы неде	7.3.2.6 – еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың дәстүрлі қоғамдарына ықпалын сипаттау 7.3.2.3 – отаршылдық экспансияның салдарларын талдау арқылы XIX ғасырдағы әлемнің саяси картасындағы негізгі өзгерістерді анықтау
4 -тоқсан (8 сағат)		
4А бөлімі – Америка Құрама Штаттарының күшеюі	Батысқа бағытталған экспансия америкалықтардың ұлттық сана-сезімінің қалыптасуына қаншалықты әсер етті	7.3.1.2 – АҚШ-тың батыс бағытындағы экспансия саясатын сипаттау
	АҚШ-тағы құлдық қалай жойылды	7.1.2.2 – трансатлантикалық құлдың ерекшеліктерін анықтау
	Неліктен АҚШ өз әскери кемелерін Жапонияға жіберді	7.4.1.3 – АҚШ-ғы капиталистік монополиялардың даму ерекшеліктерін анықтау; 7.4.2.1 – түрлі мемлекеттердің өнеркәсіптік даму сатысына өту процесінің ерекшеліктерін анықтау 7.3.2.6 – еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың дәстүрлі қоғамдарына ықпалын сипаттау; 7.2.1.2 – миссионерліктің міндеттерін анықтау; 7.3.2.2 XVIII – XIX ғғ. ортасындағы халықаралық қатынастардағы өзгерістерді сипаттау
4В бөлімі - XIX ғасырдағы өзгерістерге шолу: суретшілер мен жазушылардың көзқарасымен	XIX ғасырда өнердің түрлі бағыттары және әдебиет әлеуметтік әділетсіздікті қалай суреттейді	7.2.2.2 – өнердегі негізгі стильдер мен ағымдарды (неоклассицизм, романтизм, импрессионизм, реализм) анықтау; 7.2.2.1 – тарихи оқиғаларды интерпретациялау үшін өнер туындыларын пайдалану
	Эмиль Золяның «Мен айыптаймын!» атты мақаласы сөз құдіретін қалай көрсетеді	7.2.2.1 – тарихи оқиғаларды интерпретациялау үшін өнер туындыларын пайдалану; 7.3.2.5 – тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін «либерализм», «консерватизм», «социализм», «марксизм», «ұлтшылдық» ұғымдарын қолдану
4С бөлімі Ғылыми ойдың дамуы	XIX ғасырдағы қай ғылыми жаңалықтың адамдар өміріне ықпалы зор болды	7.2.4.1 – өзгерістер мен сабақтастықты көрсету арқылы, адам мен қоғам өміріндегі ғылыми жаңалықтардың маңызын талдау
		7.2.1.1 – қоғамда дін рөлінің шектелуіне байланысты адамдар өмірінде орын алған өзгерістерді анықтау;

4) 8- сынып:

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар тиісті:
1 -тоқсан (9 сағат)		
1А бөлімі - XX ғасырдың басындағы әлем	XX ғасырдың басында әлем бейнесі қандай болды	8.3.2.5 – XX ғасырдың басына қарай әлемнің аумақтық бөлінуін және мемлекеттердің саяси құрылымын сипаттау
	Жаңа технологиялар мен ғылыми ашулардың нәтижесінде XX ғасырдың басында қандай өзгерістер орын алды	8.2.4.2 – тарихи оқиғалардың себептерін, нәтижелерін, маңызын тұжырымдау арқылы ғылымның әлем мемлекеттерінің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы рөлін бағалау; 8.4.1.1 – XX ғасырдың басындағы техникалық революция жетістіктерінің (конвейер өндірісі, стандарттау) мемлекеттердің шаруашылық жүйесінің дамуына ықпалын бағалау; 8.4.1.2 – индустриялық қоғамның даму процесін түсіндіру үшін «модернизация» ұғымын пайдалану
	XIX ғасырдың аяғы - XX ғасырдың басында өнер қалайша өзгерді	8.2.2.1 – XIX - XX ғасырдың басындағы өнердегі негізгі ағымдарды сипаттау (модернизм, символизм, реализм, авангардизм); 8.2.2.2 – XX ғасырдың бірінші жартысында бұқаралық мәдениеттің (кинематограф, радио) қоғамның рухани дамуына ықпалын талдау
1В бөлімі - Бірінші дүниежүзілік соғыс	Неліктен Балқан түбегі Еуропаның «оқ -дәрі толтырылған бөшкесі» деп аталды	8.3.2.1 – Бірінші дүниежүзілік соғыстың алғышарттары мен себептерін айқындау
	Бірінші дүниежүзілік соғыстың себептері қандай	8.3.2.1 – Бірінші дүниежүзілік соғыстың алғышарттары мен себептерін айқындау;
	Не себептен Шлиффен жоспары сәтсіздікке ұшырады	8.2.4.3 – тарихи оқиғаларға түсіндірме бере отырып, әскери ғылым мен техниканың және соғыс стратегиялардың рөлін бағалау
1С бөлімі - Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі әлем	Бірінші дүниежүзілік соғыс әлем картасын қалай өзгертті	8.3.2.2 – әлемнің саяси картасындағы өзгерістерді сипаттау арқылы империялардың (Австро – Венгрия, Ресейимпериясы, Осман империясы) ыдырау себептерін тұжырымдау
	Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейін Ұлттар Лигасының бейбітшілікті сақтауда қандай мүмкіндігі болды	8.3.2.4 – Ұлттар Лигасының қызметі мен Версаль-Вашингтон жүйесін талдау және бағалау
	Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейін батыстық қоғам қалай өзгерді	8.3.1.1 – қоғамдық-саяси ағымдардың (әлеуметтік либерализм, әлеуметтік консерватизм, марксизм, социал-демократия) қоғамның өміріне ықпалын талдау
2 -тоқсан (7 сағат)		
2А бөлімі -	II Николай патшаның	8.3.1.1 – қоғамдық-саяси даму үлгісін

1917 жылғы Ресейдегі революция	қарсыластары қаншалықты күшті болды	сипаттау: әлеуметтік либерализм, әлеуметтік консерватизм, марксизм, социал-демократия
	Неліктен Уақытша үкіметті большевиктер биліктен құлата алды	8.1.1.1 – тарихи оқиғаның нәтижелерін талдау арқылы әлеуметтік құрылымның өзгеруіне Қазан социалистік революциясының әсерін сипаттау
	Неліктен қоғам «қызылдар» мен «ақтарға» қақ жарылды	8.1.1.1 – тарихи оқиғаның нәтижелерін талдау арқылы әлеуметтік құрылымның өзгеруіне Қазан социалистік революциясының әсерін сипаттау
	1917-1924 жылдарда Ресей қаншалықты өзгерді	8.1.1.1 – тарихи оқиғаның нәтижелерін талдау арқылы әлеуметтік құрылымның өзгеруіне Қазан социалистік революциясының әсерін сипаттау; 8.2.1.1 – тарихи кезеңдердің ерекшеліктерін салыстыру арқылы мемлекет пен діннің өзара қатынасын сипаттау
2В бөлімі – Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Азия елдері	Неліктен Мұстафа Кемалді «Ататүрік» деп атады	8.2.1.1 – тарихи кезеңдердің ерекшеліктерін салыстыру арқылы мемлекет пен діннің өзара қатынасын сипаттау
	Сунь Ятсеннің үш қағидаты Қытайды қалайша өзгертті	8.3.1.1 – қоғамдық-саяси ағымдардың (әлеуметтік либерализм, әлеуметтік консерватизм, марксизм, социал-демократия) қоғамның өміріне ықпалын талдау
	Азия елдерінде ұлттық сана-сезімінің өсуіне қандай идеялар әсер етті	8.3.1.1 – қоғамдық-саяси ағымдардың (әлеуметтік либерализм, әлеуметтік консерватизм, марксизм, социал-демократия) қоғамның өміріне ықпалын талдау
3- тоқсан (10 сағат)		
3А бөлімі - Ұлы дағдарыстың себептері мен салдарлары	Неліктен АҚШ-та 1920-шы жылдарды «гүлдену кезеңі» деп атайды	8.4.1.2 – индустриялық қоғамның даму процесін түсіндіру үшін «модернизация» ұғымын пайдалану; 8.4.1.1 – XX ғасырдың басындағы техникалық революция жетістіктерінің (конвейер өндірісі, стандарттау) мемлекеттердің шаруашылық жүйесінің дамуына ықпалын бағалау
	Уолл-стриттің күйреу себептері мен салдары	8.4.1.3 – тарихи оқиғаларды талдау үшін «бағалы қағаздар нарығы», «акция», «алыпсатарлық», «қор биржасы», «несие», «банкроттық», «инфляция» ұғымдарын пайдалану; 8.4.1.4 – фактілерді, процестерді, оқиғаларды салыстыра отырып, индустриялық қоғам қайшылықтарының (өндіру мен тұтыну теңгерімі) шиеленісу себептерін анықтау
	Әлем елдері Ұлы дағдарысқа орай қалай әрекет етті	8.2.4.1 – әлем мемлекеттерінің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы Дж. Кейнс теориясының рөлін сипаттау; 8.4.1.5 – 1930 жылдардағы құрылымдық экономикалық дағдарыстың нәтижесінде АҚШ пен Жапонияның экономикасында

		орын алған өзгерістердің себептерін анықтау; 8.3.1.3 – фактілерді, процестер мен оқиғаларды салыстыру арқылы дүниежүзілік экономикалық дағдарыстан шығудың түрлі жолдарын түсіндіру (АҚШ, Франция, Германия)
3В бөлімі - Тоталитарлық режимдер: Шығыс	Сталиннің билігі тұсында КСРО қалай дамыды	8.1.1.2 – социалистік қоғамның дамуына байланысты әлеуметтік топтардың (жұмысшы табы, шаруалар, зиялылар) мәртебесіндегі өзгерісті талдау; 8.4.2.1 – «жоспарлы экономика», «нарықтық экономика» ұғымдарын қолдана отырып, XX ғасыр бірінші жартысындағы капитализм мен социализмнің экономикалық жүйелерін салыстыру; 8.3.1.2 – тоталитаризм, әміршіл-әкімшіл жүйе сияқты саяси режимдердің қалыптасу алғышарттары мен тарихын түсіндіру
	«Адамның жандүниесінің инженерлері»: Сталин социализмді «шынайы» етіп көрсету үшін өнерді қалай пайдаланды	8.2.2.1 – XIX - XX ғасырдың басындағы өнердегі негізгі ағымдарды сипаттау (модернизм, символизм, реализм, авангардизм); 8.2.2.2 – XX ғасырдың бірінші жартысында бұқаралық мәдениеттің (кинематограф, радио) қоғамның рухани дамуына ықпалын талдау
	Неліктен В.И.Ленин Сталинді өзінің ісін жалғастырушы ретінде санамады	8.3.1.2 – тоталитаризм, әміршіл-әкімшіл жүйе сияқты саяси режимдердің қалыптасу алғышарттары мен тарихын түсіндіру
	«Танака меморандумы» қаншалықты қауіпті болды	8.1.2.1 – қоғамның әлеуметтік өміріндегі өзгерістерге реакцияшыл идеялогиялардың (фашизм, тоталитаризм, нәсілшілдік, шовинизм, ұлтшылдық) таралу ықпалын талдау; 8.3.1.2 – тоталитаризм, әміршіл-әкімшіл жүйе сияқты саяси режимдердің қалыптасу алғышарттары мен тарихын түсіндіру; 8.4.1.5 – 1930 жылдардағы құрылымдық экономикалық дағдарыстың нәтижесінде АҚШ пен Жапонияның экономикасында орын алған өзгерістердің себептерін анықтау
3С бөлімі - Тоталитарлық режимдер: Батыс	«Фашизм» ұғымы нені білдіреді және неліктен ол Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейін Италия мен Германияда өрбіді	8.1.2.1 – қоғамның әлеуметтік өміріндегі өзгерістерге реакцияшыл идеялогиялардың (фашизм, тоталитаризм, нәсілшілдік, шовинизм, ұлтшылдық) таралу ықпалын талдау; 8.3.1.2 – тоталитаризм, авторитаризм сияқты саяси режимдердің қалыптасу алғышарттары мен тарихын түсіндіру
	Нацистердің саясаты Германия тұрғындарына	8.1.2.1 – қоғамның әлеуметтік өміріндегі өзгерістерге реакцияшыл идеялогиялардың

	қандай әсерін тигізді	(фашизм, тоталитаризм, нәсілшілдік, шовинизм, ұлтшылдық) таралу ықпалын талдау; 8.3.1.2 – тоталитаризм, әміршіл-әкімшіл жүйе сияқты саяси режимдердің қалыптасу алғышарттары мен тарихын түсіндіру
	Неліктен «Халық майданы» Францияда билікке ие болды, ал Испанияда жеңіліс тапты	8.1.2.1 – қоғамның әлеуметтік өміріндегі өзгерістерге реакцияшыл идеялогиялардың (фашизм, тоталитаризм, нәсілшілдік, шовинизм, ұлтшылдық) таралу ықпалын талдау; 8.3.1.1 - қоғамдық-саяси ағымдардың (әлеуметтік либерализм, әлеуметтік консерватизм, марксизм, социал-демократия) қоғамның өміріне ықпалын талдау
4 -тоқсан (8 сағат)		
4А бөлімі - Екінші дүниежүзілік соғыстың себептері мен салдары	Екінші дүниежүзілік соғыс қашан және неліктен басталды? (1941 жылдың маусымына дейін)	8.3.2.3 – Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарларын талдау
	«Барбаросса» жоспары неліктен күйреді	8.2.4.3 – тарихи оқиғаларға түсіндірме бере отырып, әскери ғылым мен техниканың және соғыс стратегиялардың рөлін бағалау
	Кеңес Одағының фашистік Германияға қарсы соғысы неліктен Ұлы Отан соғысы деп аталды	8.3.2.3 – Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарларын талдау
	Екінші дүниежүзілік соғыстың қорытындылары мен сабақтары қандай болды	8.3.1.1 – қоғамдық-саяси ағымдардың (әлеуметтік либерализм, әлеуметтік консерватизм, марксизм, социал-демократия) қоғамның өміріне ықпалын талдау; 8.3.2.3 – Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарларын талдау
4В бөлімі - Отарсыздандыру процесінің басталуы	Екінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі отарлардың жағдайы қандай болды	8.3.2.3 – Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарларын талдау
	Үндістанның тәуелсіздікке жету жолы туралы Джинна мен Гандидің көзқарастары неліктен сәйкес келмеді	8.2.1.1 – тарихи кезеңдердің ерекшеліктерін салыстыру арқылы мемлекет пен діннің өзара қатынасын сипаттау
4С бөлімі - XX ғасырдың бірінші жартысындағы дін және мәдениет	XX ғасырдың бірінші жартысында әлем айтарлықтай зайырлы болды ма	8.2.1.1 – тарихи кезеңдердің ерекшеліктерін салыстыру арқылы мемлекет пен діннің өзара қатынасын сипаттау; 8.2.1.2 – «секуляризация» «ұждан бостандығы», «зайырлы мемлекет», «мемлекеттік дін» ұғымдарын түсіндіру
	XX ғасырдың бірінші	8.2.2.2 – XX ғасырдың бірінші жартысында

	жартысында адамдардың рухани өмірі қаншалықты өзгерді	бұқаралық мәдениеттің (кинематограф, радио) қоғамның рухани дамуына ықпалын талдау; 8.2.3.1 – «позитивизм», «прагматизм», «экзистенциализм» ұғымдарын тарихи кезенді сипаттау үшін қолдану; 8.2.4.2 – тарихи оқиғалардың себептерін, нәтижелерін, маңызын тұжырымдау арқылы ғылымның әлем мемлекеттерінің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы рөлін бағалау
--	---	--

5) 9- сынып

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар тиісті:
1 -тоқсан (9 сағат)		
1А бөлімі XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемнің саяси картасы	Екінші дүниежүзілік соғыстан кейін әлемнің саяси картасы қалай және неліктен өзгерді	9.3.2.8 – XX ғасырдың екінші жартысында әлемнің саяси картасындағы өзгерістерді айқындау; 9.3.2.4 – «қырғи қабақ соғыстан» кейін әлемдегі интеграциялық және дезинтеграциялық процестерді айқындау; 9.3.2.1 – отаршылдық жүйе күйреуінің себептері мен салдарларын талдау
	Неліктен Екінші дүниежүзілік соғыстан кейін әлемнің орасан зор бөлігі КСРО мен АҚШ ықпал ететін аймақтарға бөлінді	9.3.2.2 – қырғи қабақ соғыс» ұғымын түсіндіру үшін тарихи оқиғаларды талдау; 9.3.2.3 – тарихи фактілер мен картаға сүйене отырып, әскери-саяси одақтар НАТО және ВШҰ-ның қарсылығын сипаттау; 9.3.2.8 – XX ғасырдың екінші жартысында әлемнің саяси картасындағы өзгерістерді айқындау
	XX ғасырдың екінші жартысындағы отарсыздандыру процесі неліктен күшейді	9.1.1.1 – социалистік даму жолынан бас тартуға байланысты әлеуметтік құрылымдағы өзгерістерді анықтау; 9.3.2.1– отаршылдық жүйе күйреуінің себептері мен салдарларын талдау; 9.3.1.3 – мемлекеттердің тарихи даму заңдылықтарын анықтау
1В бөлімі Халықаралық ұйымдардың қалыптасуы	Неліктен Біріккен Ұлттар Ұйымы Жалпыға бірдей адам құқығы Декларациясын жариялады	9.2.3.2 – адам құқықтарын қорғау идеяларының қазіргі халықаралық құқық қорғау ұйымдарының қызметіне ықпалын сипаттау; 9.3.1.2 – Еуропа мен Азияның жетекші мемлекеттеріндегі конституциялық-құқықтық идеологияның қалыптасу жолдарын талдау (Жалпыға бірдей адам құқығы Декларациясы, ЕҚЫҰ, Еурокенес, Гаагадағы Халықаралық сот)
	Гаагадағы Халықаралық Сот және Халықаралық қылмыстық Соттың рөлі қандай болды	9.2.3.2 – адам құқықтарын қорғау идеяларының қазіргі халықаралық құқық қорғау ұйымдарының қызметіне ықпалын сипаттау;

		9.3.1.2 – Еуропа мен Азияның жетекші мемлекеттеріндегі конституциялық-құқықтық идеологияның қалыптасу жолдарын түсіндіру (Жалпыға бірдей адам құқығы Декларациясы, ЕҚЫҰ, Еурокеңес, Гаагадағы Халықаралық сот)
	Халықаралық құқық қорғау ұйымдары қаншалықты тиімді	9.2.3.2 – адам құқықтарын қорғау идеяларының қазіргі халықаралық құқық қорғау ұйымдарының қызметіне ықпалын сипаттау; 9.3.1.2 – Еуропа мен Азияның жетекші мемлекеттеріндегі конституциялық-құқықтық идеологияның қалыптасу жолдарын талдау (Жалпыға бірдей адам құқығы Декларациясы, ЕҚЫҰ, Еурокеңес, Гаагадағы Халықаралық сот);
1С бөлімі XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемдік экономиканың дамуы	Неліктен XX ғасырдың II жартысында «әл-ауқатты мемлекеттер» дағдарысқа душар болды	9.3.1.1 – «Мемлекеттік әл-ауқаттылық» ұғымын 1970 – 1980 жж. әлеуметтік саладағы өзгерістерді сипаттау үшін қолдану; 9.4.1.1 – XX ғасырдың 70 жылдарындағы жұмыссыздықтың себеп-салдарын талдау; 9.4.1.2 – «инфляция», «дағдарыс», «стагнация» ұғымдарын пайдалана отырып, XX ғасырдың екінші жартысындағы мемлекеттердің экономикалық дамуын интерпретациялау
	XX ғасырдың 60-70-шы жылдарында КСРО қандай экономикалық қиыншылықтарға тап болды	9.4.1.2 – «инфляция», «дағдарыс», «стагнация» ұғымдарын пайдалана отырып, XX ғасырдың екінші жартысындағы мемлекеттердің экономикалық дамуын интерпретациялау; 9.4.1.4 – себеп-салдарлық байланыстарды талдау арқылы социалистік шаруашылық жүйесінің дамуындағы қарама-қайшылықтарды анықтау; 9.4.2.1 – экономикалық жүйелердің тиімділігін интерпретациялау және негіздеу
	«Азиялық серпіліс» неліктен мүмкін болды	9.4.2.1 – экономикалық жүйелердің тиімділігін интерпретациялау және негіздеу; 9.4.1.5 – Оңтүстік -Шығыс Азия мемлекеттерінің қарқынды экономикалық дамуына ықпал ететін негізгі факторларды талдау; 9.3.1.4 – тұлғаның тарихтағы рөлін анықтау
2- тоқсан (7 сағат)		
2А бөлімі Қос кеңістікті әлем	1946-1963 жылдар аралығындағы «қырғи-қабақ соғыстың» қандай басты кезеңдері болды	9.3.2.2 – қырғи қабақ соғыс» ұғымын түсіндіру үшін тарихи оқиғаларды талдау; 9.3.2.3 – тарихи фактілер мен картаға сүйене отырып, әскери-саяси одақтар НАТО және ВШҰ-ның қарсылығын сипаттау; 9.3.1.4 – тұлғаның тарихтағы рөлін бағалау

	1979-1985 жылдар аралығындағы «Қырғи-қабақ соғыстың» қандай басты кезеңдері болды	9.3.2.3– тарихи фактілер мен картаға сүйене отырып, әскери-саяси одақтар НАТО және ВШҰ-ның қарсылығын сипаттау; 9.3.2.5 – аймақтық шиеленістердің себептері мен салдарларын тұжырымдау; 9.3.1.4 – тұлғаның тарихтағы рөлін бағалау
	Саманта Смиттің КСРО-ға сапары неге мүмкін болды	9.3.2.4 – «қырғи қабақ соғыстан» кейін әлемдегі интеграциялық және дезинтеграциялық процестерді айқындау; 9.3.1.4 – тұлғаның тарихтағы рөлін бағалау
	Қырғи-қабақ соғыс аяқталуының себептері қандай болды	9.3.2.4 – «қырғи қабақ соғыстан» кейін әлемдегі интеграциялық және дезинтеграциялық процестерді айқындау
	Қырғи-қабақ соғыстың аяқталуымен әлемдегі қауіпсіздік артты ма	9.3.2.4 – «қырғи қабақ соғыстан» кейін әлемдегі интеграциялық және дезинтеграциялық процестерді айқындау; 9.3.2.8 – XX ғасырдың екінші жартысында әлемнің саяси картасындағы өзгерістерді айқындау; 9.3.2.5– аймақтық шиеленістердің себептері мен салдарларын тұжырымдау
2В бөлімі Аумақтық мәселелерді шешудегі халықаралық ұйымдарының рөлі	Неліктен БҰҰ араб-израиль қақтығыстарының бейбіт шешімін таба алмайды	9.3.2.5 – аймақтық шиеленістердің себептері мен салдарларын тұжырымдау; 9.3.2.6 – халықаралық шиеленістерді реттеудегі БҰҰ-ның қызметін бағалау
	«Араб көктемінен» қандай сабақ аламыз	9.3.2.5 – аймақтық шиеленістердің себептері мен салдарларын тұжырымдау; 9.3.2.6 – халықаралық шиеленістерді реттеудегі БҰҰ-ның қызметін бағалау; 9.1.2.4 – қоғамдық сананы қалыптастыруда бұқаралық ақпарат құралдарының рөлін анықтау
3 - тоқсан (10 сағат)		
3А бөлімі XX ғасырдың екінші жартысындағы қоғамның дамуы	Екінші дүниежүзілік соғыстан кейін әлем елдерінің әлеуметтік құрылысы қалай өзгерді	9.1.1.1 – социалистік даму жолынан бас тартуға байланысты әлеуметтік құрылымдағы өзгерістерді анықтау; 9.1.2.1– батыс және шығыс мемлекеттеріндегі әлеуметтік құрылымның ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтап, әлеуметтік мобильділікке мысал келтіру: тігінен көлденеңінен; 9.3.1.3 – мемлекеттердің тарихи даму заңдылықтарын анықтау
	1949 жылы коммунистік партияның билікке келу нәтижесінде Қытайда әлеуметтік құрылыс қалай өзгерді	9.4.1.4 – себеп-салдарлық байланыстарды талдау арқылы социалистік шаруашылық жүйесінің дамуындағы қарама-қайшылықтарды анықтау; 9.3.1.3 – мемлекеттердің тарихи даму заңдылықтарын анықтау; 9.3.1.4 – тұлғаның тарихтағы рөлін бағалау
	Неліктен әлем елдерінің әлеуметтік даму деңгейі	9.1.2.1 – батыс және шығыс мемлекеттеріндегі әлеуметтік құрылымның

	ертүрлі	ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтап, әлеуметтік мобильділікке мысал келтіру:- тігінен - көлденеңінен; 9.1.2.2 – әлемнің жетекші және дамушы мемлекеттеріндегі халықтың өмір сүру деңгейіне әсер ететін факторларды анықтау; 9.3.1.1 – «Мемлекеттік әлауқаттылық» ұғымын 1970 – 1980 жылдардағы әлеуметтік саладағы өзгерістерді сипаттау үшін қолдану
3В бөлімі Бүгінгі қоғамдағы дін	Діннің бүгінгі қоғамдағы рөлі қандай	9.2.1.2 – қазіргі қоғамдық-саяси мәселелерді түсіну және интерпретациялау үшін дін туралы білімдерін пайдалану; 9.2.1.3 – тарихи процестің сабақтастығын орнату арқылы адамзаттың өркениетті даму жолдарын қалыптастырудағы әлемдік діндердің рөлін анықтау
	Бүгінгі қоғамның қандай проблемалары деструктивті діни ұйымдардың ықпалымен байланысты	9.2.1.1 – қоғам өміріндегі дәстүрлі және деструктивті діни ұйымдардың іс-әрекетіне баға беру; 9.2.1.2 – қазіргі қоғамдық-саяси мәселелерді түсіну және интерпретациялау үшін дін туралы білімдерін пайдалану
	XX ғасырдың екінші жартысынан бастап діни негізде қандай әскери қақтығыстар орын алды	9.2.1.2 – қазіргі қоғамдық-саяси мәселелерді түсіну және интерпретациялау үшін дін туралы білімдерін пайдалану; 9.3.2.5– аймақтық шиеленістердің себептері мен салдарларын тұжырымдау; 9.3.1.3 – мемлекеттердің тарихи даму заңдылықтарын анықтау
	Дінаралық диалогті орнатуда Астана қаласында өтетін әлемдік және дәстүрлі діндер Съезі қандай роль атқарады	9.2.1.2 – қазіргі қоғамдық-саяси мәселелерді түсіну және интерпретациялау үшін дін туралы білімдерін пайдалану; 9.2.1.3 – тарихи процестің сабақтастығын орнату арқылы адамзаттың өркениетті даму жолдарын қалыптастырудағы әлемдік діндердің рөлін анықтау
3С бөлімі Бүгінгі әлемдегі лаңкестік қауіпі	Адамзат үшін лаңкестік неге қауіпті	9.3.2.7 – қазіргі кездегі халықаралық лаңкестік және экстремизм проблемасын талдау; 9.3.2.5– аймақтық шиеленістердің себептері мен салдарларын тұжырымдау
	Қазіргі әлемде діни фундаментализм қаншалықты қауіпті	9.2.1.1 – қоғам өміріндегі дәстүрлі және деструктивті діни ұйымдардың іс-әрекетіне баға беру; 9.2.1.2 - қазіргі қоғамдық-саяси мәселелерді түсіну және интерпретациялау үшін дін туралы білімдерін пайдалану
4- тоқсан (8 сағат)		
4А бөлімі Қазіргі әлемнің	Жаһанданудың негізгі ерекшеліктері қандай	9.1.2.3 – қоғамның тарихи даму бағытын үлгілей отыра, жаһандану процесіне

жаһандануы		байланысты қазіргі әлемдегі әлеуметтік өзгерістерді (еңбек миграциясы, әлеуметтік интеграция) бақылау; 9.1.2.4 – қоғамдық сананы қалыптастыруда бұқаралық ақпарат құралдарының рөлін анықтау
	Жаһандану саясат пен әлемдік экономиканың дамуына қаншалықты ықпал етеді	9.1.2.3 – қоғамның тарихи даму бағытын үлгілей (модельдеу) отыра, жаһандану процесіне байланысты қазіргі әлемдегі әлеуметтік өзгерістерді бақылау (еңбек миграциясы, әлеуметтік интеграция); 9.4.1.3 – жаһандану жағдайындағы экономикалық интеграцияның маңызын бағалау; 9.4.2.2 – постиндустриалды қоғамның басты экономикалық ресурсы ретінде ақпараттың рөлін анықтау
	Жаһандану заманында ұлттық біртектілікті қалай сақтауға болады	9.2.3.3 – жаһандану жағдайында ұлттық мәдени құндылықтарды сақтаудың маңыздылығын дәлелдеу; 9.2.2.2– XX ғасырдың екінші жартысы - XXI ғасырдың басындағы бұқаралық мәдениеттің қоғамның рухани дамуына ықпалын бағалау
4В бөлімі XX ғасырдың екінші жартысындағы-XXI ғасырдың басындағы ғылым, білім, технология	Әлемдік ғылымның дамуында Байқоңыр ғарыш айлағының маңызы қандай	9.2.4.1 – ғылыми-техникалық революцияның әлеуметтік және экологиялық салдарын бағалау және интерпретациялау; 9.2.4.2 – адамзат өркениетінің дамуын үлгілеу арқылы жаһандық мәселелерді шешуде ғылым мен білімнің маңызы туралы қорытынды жасау
	Ғылым қазіргі адамдардың өмірін қалай өзгертті	9.2.4.2 – адамзат өркениетінің дамуын үлгілеу арқылы жаһандық мәселелерді шешуде ғылым мен білімнің маңызы туралы қорытынды жасау; 9.2.4.1 – ғылыми-техникалық революцияның әлеуметтік және экологиялық салдарын бағалау және интерпретациялау; 9.2.4.3 – ғылыми жаңалықтардың (генетика, микробиология, ақпараттық технологиялар, нано технологиялар, ядролық физика) қоғам дамуына ықпалын талдау
	Неліктен білім адамның бәсекеге қабілеттілігінің факторы болып табылады	9.2.4.2– адамзат өркениетінің дамуын үлгілеу арқылы жаһандық мәселелерді шешуде ғылым мен білімнің маңызы туралы қорытынды жасау
4С бөлімі XX ғасырдың екінші жартысындағы-XXI ғасырдың басындағы	XX ғасырдағы мәдени қайраткерлерінің адамзаттың рухани дамуына қандай әсері болды	9.2.2.1 – танымал өнер қайраткерлерінің қоғамның дамуына ықпалын талдау және олардың қызметіне дүниежүзілік тарих контекстінде өзіндік баға беру; 9.2.2.3 – ақпараттық қоғам жағдайындағы көркем шығармашылықтың жаңа түрлерінің

мәдениет		қалыптасуын талдау; 9.2.3.1 – түрлі философиялық көзқарастардың қазіргі қоғамдық өмірге ықпалын бағалау; 9.3.1.4 тұлғаның тарихтағы рөлін бағалау
	Қоғамның рухани дамуына бұқаралық мәдениеттің әсері қандай	9.2.2.2 – XX ғасырдың екінші жартысы - XXI ғасырдың басындағы бұқаралық мәдениеттің қоғамның рухани дамуына ықпалын бағалау; 9.1.2.4 – қоғамдық сананы қалыптастыруда бұқаралық ақпарат құралдарының рөлін анықтау

Түсіндірме жазба

Орта білім беру мазмұнын жаңарту аясында «Қазақстан тарихы» және «Дүниежүзі тарихы» оқу пәндері мазмұнының жаңа құрылымы (сыныптар бойынша тарихи кезеңдерді бөлу) ұсынылуда:

- 5 - сынып – ежелгі заман (шамамен 2 миллион жыл бұрын – V ғасыр)
- 6 - сынып – ортағасырлар кезеңі (V – XVII ғасырлар);
- 7 - сынып – жаңа заман кезеңі (XVIII -XIX ғасырлар)
- 8 - сынып – қазіргі заман (XX ғасырдың I жартысы)
- 9 - сынып – қазіргі заман (XX ғасырдыңII жартысы - XXI ғасыр)

«Қазақстан тарихы» оқу пәні бойынша жаңа оқу бағдарламасына сәйкес 5-сыныпта «Қазақстан тарихынан әңгімелер» оқытылмайды. Бұл бастауыш мектептегі «Дүниетану» пәнінің жаңартылған оқу бағдарламасындағы білім алушылардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, Қазақстан тарихының ежелгіден бүгінгі күнге дейін маңызды тарихи оқиғаларын зерделеуге ерекше назар аударылғанымен байланысты. Сондықтан да 5- сыныптың жаңа оқу бағдарламасында отандық тарихтың барлық курсы емес, ал тек қана Қазақстанның ежелгі заман тарихы (дүниежүзі тарихымен қатар) оқытылады. Оған қоса білім беру мазмұнының жаңа құрылымы қазіргі заман тарихын 8 және 9 сыныптарда (8- сынып – XX ғасырдың I жартысы, 9- сынып – XX ғасырдың II жартысы- XXI ғасыр) бөліп оқытуды ұсынады. Қысқа хронологиялық шеңберлерге қарамастан осы кезеңдегі отандық және дүниежүзі тарихы бүгінгі күнгі әлем бейнесінің қалыптасуына елеулі түрде әсер еткен/әсер ететін оқиғаларға толы екендігімен негізделеді. Сондықтан да сол уақытта орын алған оқиғалар, құбылыстар, процестерді зерттеуге көбірек уақыттың берілуі білім алушылардың бойында Қазақстанның және жалпы әлемнің қазіргі заман проблемаларының мәні туралы түсінік қалыптастыруға мүмкіндік береді.

Жаңартылған білім мамұнына көшу кестесіне сәйкес тарих пәндері бойынша жаңа оқу бағдарламаларын енгізу барысында қазіргі және жаңартылған бағдарламаларының мазмұнында хронологиялық кезеңдердің сәйкессіздігі орын алады.

Қазіргі оқу бағдарламалары	Жаңа оқу бағдарламалары
5- сынып – Қазақстан тарихының әңгімелері	5- сынып – ежелгі заман тарихы
6- сынып – ежелгі заман тарихы	6- сынып - ортағасырлар тарихы
7- сынып – ортағасырлар тарихы	7 - сынып – жаңа заман тарихы
8- сынып – жаңа заман тарихы	8 - сынып – қазіргі заман тарихы (XX ғасырдың I жартысы)

9 -сынып – қазіргі заман тарихы	9 - сынып – қазіргі заман тарихы (XX ғасыдың II жартысы – XXI ғасыр)
---------------------------------	--

Алдағы уақытта жаңартылған білім беру мазмұнын кезең-кезеңмен енгізу барысында мазмұнының сабақтастығын сақтау мақсатында:

7- сыныпта 6- сыныптың (орта ғасырлар) жаңа бағдарламасы енгізіледі, бұл тарихи кезеңдерді оқытуда сабақтастықты сақтап қалуға мүмкіндік береді.

8- сыныпта 7- сыныптың (жаңа кезең) жаңа бағдарламасы енгізіледі, бұл да тарихи оқиғаларды оқытуда сабақтастықты сақтауға мүмкіндік береді.

9- сыныпта 8-9- сыныптардың (қазіргі заман тарихы) мазмұнын қамтитын өтпелі бағдарлама енгізіледі.

Барлық жалпы білім беретін мектептерде 9- сыныптың өтпелі бағдарламасы екі оқу жылында қолданылатын болады.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «13» *қараша*
№ *668* бұйрығына 17-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 208-қосымша

**Негізгі білім беру деңгейінің 9-сыныбына арналған
«Құқық негіздері» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасы**

1-тару. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы №1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. «Құқық негіздері» пәнінің мақсаты – құқық жөнінде негізгі білімдерді игеру арқылы құқықтық тұрғыдан сауатты азаматты тәрбиелеу және олардың бойында заңды құрметтеу дәстүрі мен құқықтық мәдениетті қалыптастыру, өз азаматтық құқықтары мен міндеттерін жүзеге асыруға қажетті білім мен дағдыларды қалыптастырып дамыту.

3. Пәннің міндеттері:

1) Қазақстандық құқық салаларының негізгі түсініктері мен мазмұны жайлы білімдерді қалыптастыру;

2) іргелі құқықтық және әлеуметтік құндылықтар жүйесі туралы білімдерін қалыптастыру: адам құқықтары, демократия, азаматтық қоғам, заңдылық пен құқықтық тәртіп;

3) құқықтық мемлекеттің белгілері мен ерекшеліктері туралы түсінік қалыптастыру;

4) оқу және тәжірибелік іс әрекетте құқықтық ақпаратты табу, талдау және қолдану дағдыларын қалыптастыру;

5) құқықпен реттелетін әртүрлі өмірлік жағдайларда құқықтық білімдер мен дағдыларын қолдануды қалыптастыру мен дамыту;

6) бүгінгі күні өзекті қоғамдық және құқықтық мәселелерге қатысты пікірталасқа қатысу дағдыларын дамыту;

7) сын тұрғысынан талдау және қоғамда құқықтық қатынастармен байланысты практикалық жағдаяттарды бағалау дағдыларын қалыптастыру мен дамыту.

2- тарау. «Құқық негіздері» пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. «Құқық негіздері» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:
9- сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты құрайды.
5. Оқу пәнінің мазмұны бөлімдерге бөлінген. Бұл бөлімдер өз ішінде білім, түсінік және дағдыларды қалыптастыруды көздейтін бөлімшелерден тұрады.
6. Оқу мақсаттары әр бөлімше ішінде мұғалім мен оқушыға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірізділік пен сабақтастықты көрсетеді.
7. Оқу пәнінің мазмұны 7 бөлімді құрайды.
8. Құқық және мемлекет келесі бөлімшелерден тұрады:
 - 1) Құқық түсінігі;
 - 2) Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам.
9. Конституциялық құқық келесі бөлімшелерден тұрады:
 - 1) Адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары;
 - 2) Мемлекеттік органдардың конституциялық жүйесі.
10. Азаматтық құқық келесі бөлімшелерден тұрады:
 - 1) Азаматтық құқық түсінігі
 - 2) Меншік құқығы;
 - 3) Азаматтық құқықтағы міндеттеме мен жауапкершілік;
 - 4) Тұтынушылар құқығын қорғау.
11. Еңбек құқығы келесі бөлімшелерден тұрады:
 - 1) Еңбек құқығы түсінігі;
 - 2) Еңбек жағдайлары;
 - 3) Еңбекті қорғау;
 - 4) Еңбек шарты.
12. Отбасы құқығы келесі бөлімшелерден тұрады:
 - 1) Отбасы құқығының түсінігі;
 - 2) Некені қию және тоқтату жолдары;
 - 3) Отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері;
 - 4) Отбасының қоғамдағы маңыздылығы.
13. Әкімшілік құқық келесі бөлімшелерден тұрады:
 - 1) Әкімшілік құқық түсінігі;
 - 2) Әкімшілік жауапкершілік;
 - 3) Әкімшілік құқық бұзушылықты алдын алу.
14. Қылмыстық құқық келесі бөлімшелерден тұрады:
 - 1) Қылмыстық құқық түсінігі;
 - 2) Қылмыс ұғымы;
 - 3) Қылмыстық жауапкершілік;
 - 4) Жазалау және гуманизм мәселесі.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

15. Оқу бағдарламасындағы оқу мақсаттарының кодировкасы бар. Кодтағы бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бағдарламаның бөлімшелерін, төртінші сан оқу мақсатының сандық ретін көрсетеді. Мысалы, 9.2.1.2 кодировкасында: «9» – сынып, «2.1.» – бөлімше, «2» – оқу мақсатының сандық реті.

«Құқық және мемлекет» тарауы

Білім алушылар...	
Бөлімше	9-сынып
9.1.1 Құқық түсінігі	9.1.1.1 - әлеуметтік нормалар жүйесінде құқықтың ұғымы мен ролін түсіндіру
9.1.2 Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам	9.1.2.1 - құқықтық мемлекеттің ерекшелігі мен маңызын анықтау
	9.1.2.2 - азаматтық қоғам институттарының ролі мен маңызын анықтау

«Конституциялық құқық» тарауы

Бөлімше	9-сынып
9.2.1 Адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары	9.2.1.1 - конституциялық құрылыс негіздерін түсіндіру
	9.2.1.2 - ҚР Конституциясын талдау арқылы адамның және азаматтың конституциялық құқықтары, бостандықтары мен міндеттерін анықтау
9.2.2 Мемлекеттік органдардың конституциялық құрылысы	9.2.2.1 - Конституция негізінде мемлекеттік органдардың қызметтерін анықтап, салыстыру
	9.2.2.2 - мемлекеттік органдардың құрылуында сайлаудың маңызы мен ролін анықтау

«Азаматтық құқық» тарауы

Бөлімше	9-сынып
9.3.1 Азаматтық құқық түсінігі	9.3.1.1 - азаматтық құқық ұғымы мен қағидаларын түсіндіру
9.3.2 Меншік құқығы	9.3.2.1 - меншік түрлерін анықтау
	9.3.2.2 - меншік құқығына ие болудың және тоқтатылудың жолдарын, құқықтық жағдаяттарды талдау арқылы анықтау
9.3.3 Азаматтық құқықтағы міндеттеме мен жауапкершілік	9.3.3.1 - азаматтық құқықтағы міндеттемелерді талдап, жауапкершіліктерін анықтау
9.3.4 Тұтунышылар құқығын қорғау	9.3.4.1 - тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдарын ұсыну

«Еңбек құқығы» тарауы

Бөлімше	9-сынып
9.4.1 Еңбек құқығы түсінігі	9.4.1.1 - еңбек құқығы ұғымын түсіндіру
9.4.2 Еңбек жағдайлары	9.4.2.1 - ҚР еңбек кодексінің баптарын негізге ала отырып еңбек жағдайларын анықтау
	9.4.2.2 - құқықтық жағдаяттарды талдау арқылы жұмыс беруші мен жұмысшының құқықтары мен міндеттерін түсіндіреді
9.4.3 Еңбекті қорғау	9.4.3.1. - кәмелетке толмағандардың еңбегіне қатысты құқық нормаларын талдау
	9.4.3.2 - құқықтық нормативтік актілерге сүйене отырып,

	еңбек дауларын шешу жолдарын ұсыну
9.4.4 Еңбек шарты	9.4.4.1 - құқықтық жағдаяттарды талдай отырып, еңбек шартының мазмұнын ашу

«Отбасы құқығы» тарауы

Бөлімше	9-сынып
9.5.1 Неке және отбасы құқығы түсінігі	9.5.1.1 - неке және отбасы ұғымдарын түсіндіру
9.5.2 Некені қию және тоқтату жолдары	9.5.2.1 - некені қию және тоқтатылу шарттарын анықтау
9.5.3. Отбасы мүшелерінің құқығы мен міндеттері	9.5.3.1 - отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау
	9.5.3.2 - құқықтық актілерге сүйене отырып, қоғам мен отбасындағы балалар құқығын талдау
9.5.4 Отбасының қоғамдағы маңыздылығы	9.5.4.1 - отбасының қоғамдағы маңыздылығын бағалау

«Әкімшілік құқық» тарауы

Бөлімше	9-сынып
9.6.1 Әкімшілік құқық түсінігі	9.6.1.1 - әкімшілік құқық ұғымын түсіндіру
9.6.2 Әкімшілік жауапкершілік	9.6.2.1 - әкімшілік құқық бұзушылықтың түрлері мен белгілерін анықтау
	9.6.2.2 - құқықтық жағдаяттарды талдау арқылы әкімшілік жауапкершілік түрлерін және оларды қолдану тәртібін түсіндіру
9.6.3 Әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу	9.6.3.1 - әкімшілік құқық нормалардың маңызына баға беру

«Қылмыстық құқық» тарауы

Бөлімше	9-сынып
9.7.1 Қылмыстық құқық түсінігі	9.7.1.1 - қылмыстық құқық ұғымын түсіндіру
9.7.2 Қылмыс ұғымы	9.7.2.1 - қылмыстың белгілері мен түрлерін ажырату
9.7.3 Қылмыстық жауапкершілік	9.7.3.1 - құқықтық жағдаяттарды талдау арқылы қылмыстық жауаптылықты және жаза түрлерін анықтау
	9.7.3.2 - сыбайлас жемқорлықпен күреске бағытталған құқықтық актілерді талдау
9.7.4 Жазалау және гуманизм мәселесі	9.7.4.1 - қылмыстық құқықтағы гуманизм қағидасына баға беру

16. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 9-сыныбына арналған «Құқық негіздері» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
9-сыныбына арналған
«Құқық негіздері» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 9-сыныбына арналған
«Құқық негіздері» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасын жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспардың тақырыптары/бөлімнің мазмұны	Оқу мақсаттары Білім алушы білуі тиіс
1-тоқсан		
9.1А Құқық түсінігі	Құқық дегеніміз не және ол қоғамдық қатынастарға қалай әсер етеді	9.1.1.1 әлеуметтік нормалар жүйесінде құқықтың ұғымы мен ролін түсіндіру
9.1В Адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары	Қазақстан Республикасында адам мен азаматтың қандай құқықтары мен міндеттері бар	9.2.1.2 ҚР Конституциясын талдау арқылы адамның және азаматтың конституциялық құқықтары, бостандықтары мен міндеттерін анықтау
	Неліктен Қазақстан өзін демократиялық, зайырлы, құқықтық және әлеуметтік мемлекет ретінде жариялайды	9.2.1.1 конституциялық құрылым негіздерін түсіндіру
9.1С Азаматтық құқық түсінігі	Азаматтық құқық қандай қоғамдық қатынастарды реттейді	9.3.1.1 азаматтық құқық ұғымы мен қағидаларын түсіндіру
9.1D Еңбек құқығы түсінігі	ҚР Конституциясының 24-шы бабы нені көздейді	9.4.1.1 еңбек құқығы ұғымын түсіндіру
9.1E Неке және отбасы құқығы түсінігі	Заңнамада отбасы қалай қорғалған	9.5.1.1 неке және отбасы ұғымдарын түсіндіру
9.1F Әкімшілік құқық түсінігі	Әкімшілік құқық қандай қоғамдық қатынастарды реттейді	9.6.1.1 әкімшілік құқық ұғымын түсіндіру
9.1G Қылмыстық құқық түсінігі	Қылмыстық құқықтың басқа құқық салаларынан ерекшелігі неде	9.7.1.1 қылмыстық құқық ұғымын түсіндіру
2-тоқсан		
9.2А Мемлекеттік органдардың конституциялық құрылысы	Мемлекеттік органдардың қызметі қандай	9.2.2.1 Конституция негізінде мемлекеттік органдардың қызметтерін анықтап, салыстыру
	Мемлекеттік органдардың құрылуында сайлаудың маңызы мен ролі қандай	9.2.2.2 мемлекеттік органдардың құрылуында сайлаудың маңызы мен ролін анықтау
9.2В Меншік құқығы	Қалай меншік иесі бола аламыз	9.3.2.1 меншік түрлерін анықтау 9.3.2.2 меншік құқығына ие болудың және тоқтатылудың жолдарын, құқықтық жағдаяттарды талдау арқылы анықтау

9.2С Еңбек жағдайлары	Заңнамамен еңбек жағдайлары қалай реттеледі	9.4.2.1 ҚР еңбек кодексінің баптарын негізге ала отырып еңбек жағдайларын анықтау 9.4.2.2 құқықтық жағдаяттарды талдау арқылы жұмыс беруші мен жұмысшының құқықтары мен міндеттерін түсіндіру
9.2D Некені қию және тоқтату жолдары	Неке қандай жағдайда қиылады және тоқтатылады	9.5.2.1 некені қию және тоқтатылу шарттарын анықтау
9.2E Қылмыс ұғымы	Қандай әрекет қылмыс деп танылады	9.7.2.1 қылмыстың белгілері мен түрлерін ажырату
3-тоқсан		
9.3А Азаматтық құқықтағы міндеттеме мен жауапкершілік	Азаматтық - құқықтық міндеттемелер қандай жауапкершіліктерді туындатады	9.3.3.1 азаматтық құқықтағы міндеттемелерді талдап, жауапкершіліктерін анықтау
9.3В Еңбекті қорғау	Еңбек даулары қалай шешіледі	9.4.3.2 құқықтық нормативтік актілерге сүйене отырып, еңбек дауларын шешу жолдарын ұсыну
	Кәмелетке толмағандардың еңбегі заңнамамен қалай қорғалады?	9.4.3.1 кәмелетке толмағандардың еңбегіне қатысты құқық нормаларын талдау
9.3С Отбасы мүшелерінің құқығы мен міндеттері	Отбасы мүшелерінің құқықтық мәртебесі қандай	9.5.3.1 отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау
	Бала құқығы қалай қорғалады	9.5.3.2 құқықтық актілерге сүйене отырып, қоғам мен отбасындағы балалар құқығын талдау
9.3D Әкімшілік жауапкершілік	Қандай жағдайларда әкімшілік жауапкершілік туындайды	9.6.2.1 әкімшілік құқық бұзушылықтың түрлері мен белгілерін анықтау
		9.6.2.2 құқықтық жағдаяттарды талдау арқылы әкімшілік жауапкершілік түрлерін және оларды қолдану тәртібін түсіндіру
9.3E Қылмыстық жауапкершілік	Қылмыстық жауапкершіліктің мәні неде	9.7.3.1 құқықтық жағдаяттарды талдау арқылы қылмыстық жауапкершілікті және жаза түрлерін анықтау
	Кімдер сыбайлас жемқорлықтың субъектілері болып табылады	9.7.3.2 сыбайлас жемқорлықпен күреске бағытталған құқықтық актілерді талдау
4-тоқсан		
9.4А Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам	Құқықтық мемлекеттің басты идеялары неде?	9.1.2.1 құқықтық мемлекеттің ерекшелігі мен маңызын анықтау
	Азаматтық қоғамды қалыптастырудың маңызы неде	9.1.2.2 азаматтық қоғам институттарының ролі мен маңызын анықтау
9.4В Тұтынушылар құқығын қорғау	Біз тұтынушы ретінде өз құқығымызды білеміз бе	9.3.4.1 тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдарын ұсыну
9.4С Еңбек шарты	Еңбек шарты қандай құқықтар мен міндеттерді туындатады	9.4.4.1 құқықтық жағдаяттарды талдай отырып, еңбек шартының мазмұнын ашу
9.4D Отбасының	Отбасының әлеуметтік мәні неде	9.5.4.1 отбасының қоғамдағы

қоғамдағы маңыздылығы		маңыздылығын бағалау
9.4Е Әкімшілік құқық бұзушылықты алдын алу	Әкімшілік құқықтық нормалардың қажеттілігі мен маңызы неде	9.6.3.1 әкімшілік құқық нормалардың маңызына баға беру
9.4F Жазалау мен гуманизм мәселесі	Қылмыстық құқықта гуманизм қағидасы қажет пе	9.7.4.1 қылмыстық құқықтағы гуманизм қағидасына баға беру

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «03» қараша
№ 667 бұйрығына 18-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 209-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Өзін-өзі тану» пәнінен жаңартылған мазмұндағы
үлгілік оқу бағдарламасы**

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. Біртұтас үдеріс ретіндегі өзін-өзі танудың объектісі физикалық, психикалық және рухани табиғаты қырлары аспектісінде қарастырылатын адам болып табылады. Адамның осы қырларының біртұтастығы оның өзін-өзі жігерлендіруін, өзін-өзі жүзеге асыруын және өзін-өзі жетілдіруін қамтитын үйлесімді дамуын қамтамасыз етеді. Бұл өзін-өзі танудың пәндік аясын анықтайды, сол сияқты оқу пәнінің танымдық, дамытушылық және тәрбиелік қызметін нақтылайды.

3. «Өзін-өзі тану» пәні бойынша оқу үдерісінің басты міндеті:

1) тұлғаның құндылықтар жүйесін, қоғамға қызмет етуге бағытталған мәселелерді шығармашылықпен шешудің іс жүзіндегі дағдыларын анықтау;

2) оқушылардың әлеуметтік мәнді бағдарларын, яғни адамның өзіне, қоршаған әлемге, жалпы адамзатқа қатысына себепші болатын адамгершілік тәртіп негіздерін қалыптастыру;

3) жас ерекшеліктеріне қарай, жеке тұлға ретінде, іс-әрекет субъектісі ретінде дамыта отырып, әрбір адамның табиғатына салынған жалпыадамзаттық құндылықтарды жарыққа шығару.

4. «Өзін-өзі тану» пәнінің мазмұны төмендегі дидактикалық негіздемелерге сәйкес іріктелді:

1) рухани-адамгершілік білім берудің адамның дене, психикалық, рухани әлеуеттерін үйлесімді ашуға және оның қабілеттіліктерін дамытуға бағытталған жалпы мақсаты;

2) «Өзін-өзі тану» пәнінің жалпы мәдениетті, ұлттық және әлемдік рухани мұра шығармаларын білуді, ізгілік психологиясы негіздерін, жағымды

ойлау мен терең ойлау және жақсылық пен жамандықты, мәңгілік пен уақытшаны ажырата білу іскерлігін дамытуға бағдарланған білімдік мақсаты;

5. «Өзін-өзі тану» пәні мазмұнының құрамы мен құрылымы аталған міндеттерді орындауға бағыттталып, білім берудің базалық мазмұнын анықтайды.

1) Пән мазмұнының логикалық құрылымы жалпыадамзаттық құндылықтар жүйесімен, төмендегілерді тануға мүмкіндік беретіндей анықталған:

2) адамзаттың рухани мұрасы: ақиқат, адамзаттың рухани-адамгершілік мұрасы, әлем халықтары мәдени дәстүрлерінің негізі ретіндегі жалпыадамзаттық құндылықтар;

3) отбасындағы сүйіспеншілік: үйдегі, мектептегі, көшедегі дұрыс қарым-қатынас; денсаулық, бақыт, еңбек, тыныштық, тән мен рухтың үйлесімі;

4) қоғамдағы сүйіспеншілік: қоғамдағы дұрыс қарым-қатынас; патриотизм, азаматтық, теңдік, бауырластық, сұхбат, өзара түсіністік, ынтымақтастық;

5) адамзаттың бірлігі: жер – адамзаттық ортақ үйі ретінде; көптүрліліктегі бірлік; шабытты шығармашылық, қиянат жасамау әлеммен үйлесімнің негізі ретінде, табиғатқа сүйіспеншілік.

6. Аталған тараулар өзін-өзі тану үдерісінің түйінді бағыты болып табылады, өйткені олар адам өмірінің мақсатына, жалпыадамзаттық құндылықтар жүйесіне толықтай сәйкес келеді және жеке тұлғаның рухани-адамгершілік қасиеттерін дамытуға, өзін-өзі танып, өзін-өзі іс жүзінде мейлінше көрсете білуіне айтарлықтай мүмкіндік береді. Бұл тараулар мектептің түрлі сатыларындағы оқыту мазмұнын, оқушылардың жас ерекшеліктерін ескере отырып, нақты бірізділікпен құрылған.

7. Бағдарламада сыныптар бойынша жалпыадамзаттық құндылықтардың негізгі ұғымдарын дамытудағы және орта білім беру деңгейлеріндегі сабақтастық қарастырылған.

8. Сыныптан сыныпқа ауысқан сайын әр бөлім ішіндегі тақырыптар, ұғымдардың түрлі үйлесімділігін қалай да бір қырынан ашу бағытында құрылған. Бұл ретте тақырыптардың мазмұны және олардың орналасуынан әр бөлімнің негізгі идеяларын ашу логикасы көрінеді.

9. «Өзін-өзі тану» оқу пәнінің мақсаты – оқушыларды рухани-адамгершілік дамыту; оларға жалпыадамзаттық құндылықтар туралы білімді игерту; оқушылардың әлеуметтік-маңызды тұлғалық қасиеттерін және өмірлік дағдыларын қалыптастыру.

10. «Өзін-өзі тану» оқу пәнінің міндеттері:

1) өзіне, адамдарға және қоршаған шындыққа құндылықтық қатынасты ашу; айналасындағыларға риясыз сүйіспеншілік пен тілектестік қабілеттілігін таныту, оларға қамқорлық жасау;

2) өзін-өзі тануға, өмірлік мақсаты мен өзінің мұратын түсінуге уәждемелерді дамыту;

3) өзіндік қадір-қасиетін сезінуін, өзіне сенімділікті, өз ойына, сөзіне және әрекеттеріне жауапкершілікті дамыту;

4) адамның ішкі және сыртқы әлемінің өзара байланысын түсіну қабілетін, оның табиғатпен бірлігін, физикалық, психикалық және рухани жағынан денсаулығының өзара тәуелділігін; салауатты өмір салтын ендірудің негізі ретінде өзіндік физикалық және психикалық күйін реттеуді дамыту;

5) әлеуметтік айқындамалар мен рөлдердің алуан түрлілігі тұрғысында жағымды ойлау және өзінің әрекеттері мен тәртібін реттеу мүмкіндіктерін ұғыну қабілеттілігін дамыту;

6) дұрыс өмір сүру үшін білім, іскерлік және дағдыларын қолдану қабілеттерін ашу; әртүрлі өмірлік жағдаяттарды бағалау кезінде өзінің ар-ұжданына жүгіну; жалпыадамзаттық құндылықтарға қайшы келмейтін шешімдер қабылдау;

7) өзіне және басқаларға қиянат жасамастан, адамгершілік нормаларға сәйкес келетін міндеттерді сындарлы шешу үшін ұжымда ынтымақтасу, сондай-ақ топта, командада жұмыс істеу іскерліктерін дамыту.

11. 5-9-сыныптардағы «Өзін-өзі тану» базалық мазмұны төрт тарауды қамтиды: «Таным қуанышы», «Адам болам десеңіз ...», «Адам және әлем», «Адамзаттың рухани тәжірибесі».

2-тарау. «Өзін-өзі тану» оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

12. «Өзін-өзі тану» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 2) 6-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 3) 7-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 4) 8-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат;
- 5) 9-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағат.

13. Рухани-адамгершілік білім берудің ерекшеліктеріне сәйкес сандық емес, сапалық баға маңызды, сондықтан әрбір жартыжылдықтың қорытындысы бойынша «Сынақ» бағасы қойылады.

14. Егер оқушы бағдарламада көрсетілген дайындық деңгейіне қойылатын барлық талаптарды орындап, жоба күнделігін әзірлесе, оқушыға «Сынақ» қойылады.

15. Мазмұны оқыту бөлімдері бойынша ұйымдастырылған.

16. 5-сыныпта «Таным қуанышы» тарауы 8 сабақтан тұрады, тақырыптары:

- 1) «Мен өзімді танымын»;
- 2) «Менің талпыныстарым»;
- 3) «Танымға бастар жол»;
- 4) «Мен – Адаммын!»

17. Мазмұндық негіздері:

1) «Мен кімін? Адамның ішкі әлемі. Өзін-өзі тану кемелденуге жол ретінде».

2) «Өмірдің мақсаты. Адамның арманы. Өзінің шынайы Менін ашуға ұмтылыс».

3) «Таным бастаулары. Адамгершілік таңдау. Уақытша мен мәңгілікті ажырата білу. Адамгершілік таңдауы».

4) «Адамның жоғары мұраты. Адамдарға қызмет ету негіздері».

18. Адам болма десеңіз...» тарауы 8 сабақтан тұрады, тақырыптары:

1) «Адам мінезі»;

2) «Болу – болып көріну емес»;

3) «Еңбек қуанышы»;

4) «Адам жанының сұлулығы».

19. Мазмұндық негіздері:

1) «Мінезді тәрбиелеу. Сөз бен істің бірлігі. Тәртіп».

2) «Ойдың, сөздің, істің бірлігі. бірлігі.і. «Болу, істеу, айту» нені білдіреді?»

3) «Еңбексүйгіштік адамның ең маңызды қасиеті ретінде. Еңбек адам мүмкіндіктерін іске асыру тәсілі ретінде».

4) «Ішкі сұлулық. Таза ниет. Өзіндегі, адамдар мен қоршаған әлемдегі әсемдікті көре білу білігі».

20. «Адам және әлем» тарауы 8 сабақтан тұрады, тақырыптары:

1) «Отбасы татулығы»;

2) «Адам ұжымда»;

3) «Адами қарым-қатынастар әлемі»;

4) «Сенім туралы».

21. Мазмұндық негіздері:

1) «Жақын адамдарға құрмет. Отбасындағы үлкендер мен кішілердің арасындағы өзара қарым-қатынас ерекшеліктері».

2) «Өзіңе құрмет. Сыныптастарыңа құрмет. Сыпайылық және әдептілік. Ұжымдағы лайықты мінез-құлық».

3) «Өзара түсінік адами өзара қарым-қатынастардың негізі ретінде. Адамға көңіл бөлу. Айналадағы адамдарға кішіпейілділік. Өзіңе және өзгелерге құрмет».

4) «Сенімнің күші. Адам өміріндегі сенімділік қарым-қатынастардың мәні».

22. «Адамзаттың рухани тәжірибесі» тарауы 10-сабақтан тұрады, тақырыптары:

1) «Табиғат – шабыттың қайнар көзі»;

2) «Ойдың, сөздің және істің бірлігіндегі өмір»;

3) «Халықтың рухани мұрасы – даналық көзі»;

4) «Ар ілімі»;

5) «Әсемдік әлемінде».

23. Мазмұндық негіздері:

1) «Табиғатпен тілдесу. Табиғат адамзаттың ұлы ұстаздарының рухани ізденістерінің қайнар көзі ретінде (Абай Құнанбаев)».

2) «Ар-ұждан дауысымен өмір сүру. Адамның рухани тазалығы (Өл-Фараби)».

3) «Білімнің қажеттілігі туралы (Ш.Уәлиханов). Қазақстан халықтарының салт-дәстүрлері».

4) «Ақ жолдан айнымай, ар сақтау (Шәкәрім Құдайбердиев)».

5) «Шығармашылық сабақтары. Өтілгендерді қорытындылау».

24. 6-сыныпта «Таным қуанышы» тарауы 8 сабақтан тұрады, тақырыптары:

1) «Ақиқатты іздеу жолында»;

2) «Адамның мүмкіндіктері»;

3) «Өзіне сенім»;

4) «Әсемдікке талпыныс».

25. Мазмұндық негіздері:

1) «Ақиқат – өзін-өзі танудың мақсаты, маңызды адами құндылық ретінде. Ақиқаттану – тұлғаның дамуы мен қалыптасуының жолы».

2) «Адамның жасампаздық белсенділігі – өз мүмкіндіктерін танудың қажетті шарты ретінде. Өз күшіне сену. Қабілеттерді дамыту жолдары».

3) «Өзін-өзі кемелдендіру. Өзін-өзі жүзеге асыру. Өзіне сенім – адамның тұлғалық және кәсіби қалыптасуының шарты ретінде».

4) «Адамның сұлулығы. Адамның ішкі дүниесінің рухани-адамгершілік негізі. Сұлулық – адамның әлеммен үйлесімінің көрінісі ретінде. Ойдың, сезімнің, істің асқақтығы – адамның шынайы сұлулығының көрінісі ретінде».

26. «Адам болма десеңіз...» тарауы 8 сабақтан тұрады, тақырыптары:

1) «Сыйласаң, сыйлы боласың»;

2) «Ақкөңілділік/қайырымдылық/ілтипаттылық туралы»;

3) «Ар-ұждан және абырой туралы»;

4) «Адамдық борышың».

27. Мазмұндық негіздері:

1) «Сынып ұжымындағы өзара түсіністік пен сенім. Даулы мәселелерді бейбіт жолмен шешу. Өзара сыйластық -сыныптағы қарым-қатынастың негізі».

2) «Ақкөңілділік адамның құнды қасиеті ретінде. Немқұрайдылық – жан ауруы, қайырымдылыққа қарама-қарсы қасиет. Адам – адамгершілік таңдауына ұмтылыста».

3) «Ар-ұждан – адамгершіліктің өлшемі. Адамның абыройы мен қадір-қасиеті. Ар-ұждан - шынайы «Меннің» көрінісі ретінде».

4) «Адамдар арасындағы тату қарым-қатынастар. Қарым-қатынастағы татулық пен келісімге келудегі әркімнің жауапкершілік өлшемі. Айналасындағыларға мейірімділік пен мұқияттылықтың көрінісі».

28. «Адам және әлем» тарауы 8 сабақтан тұрады, тақырыптары:

1) «Отбасының жылуы»;

2) «Сыныптағы достық»;

3) «Мен және қоршаған әлем»;

4) «Қоғам игілігі үшін еңбек».

29. Мазмұндық негіздері:

1) «Бірге туғандар – адамның өмірдегі тіреніші. Адамның отбасы мүшелерінің арасында берік байланыстар орнатудағы жауапкершілігі. Өз отбасы мүшелеріне қамқорлық пен көңіл бөлудің көрінісі».

2) «Сынып ұжымындағы өзара түсіністік пен сенім. Даулы мәселелерді бейбіт жолмен шешу. Бір-бірін сыйлау».

3) «Адам мен қоршаған әлемнің өзара байланысы. Қоршаған әлемді жағымды қабылдау. Әлем – адам үшін жаңалықтар бастауы».

4) Адам мұраты - қоғамға қызмет ету. Өмір мақсаты. Өмір мәні. Өзіне сенім. Оқу – білім - жасампаз шығармашылық еңбек ретінде».

30. «Адамзаттың рухани тәжірибесі» тарауы 10-сабақтан тұрады, тақырыптары:

- 1) «Дәуірлерді жалғастырушы желі»;
 - 2) «Жүрек қалауымен»;
 - 3) «Адамзаттың шынайы көшбасшылары»;
 - 4) «Адамзаттың рухани байлығы»;
 - 5) «Қандай әсем әлем!»
31. Мазмұндық негіздері:

1) «Адамның өзін және әлемді танудағы мәдени мұраның маңызы. Мәдени мұраның рухани негіздері. Туған өлкенің мәдени мұрасы. Әлемдік мәдениеттің әртүрлі құбылыстарының арасындағы себеп-салдарлық байланыстар».

2) «Адамзаттың рухани ұстаздарының өміріндегі қайырымдылық идеалдары. М. Жұмабаев жүрек тазалығы туралы. Жүрек – сүйіспеншілік көзі».

3) «Шынайы және жай көшбасшының айырмашылықтары. Тарихтағы және күнделікті өмірдегі шынайы көшбасшылардың мысалдары» .

4) «Адамзаттың рухани мұрасы. Әртүрлі халықтардың мәдениетіне, тарихы мен дәстүрлеріне құрмет».

5) «Өтілгендерді қорытындылау. Шығармашылық жобаларды қорғау».

32. 7-сыныпта «Таным қуанышы» тарауы 8 сабақтан тұрады, тақырыптары:

- 1) «Ақыл-парасат, ерік-жігер және жүрек»;
- 2) «Адамның ішкі әлемі»;
- 3) «Өмірдің мәні»;
- 4) «Адам бақыты».

33. Мазмұндық негіздері:

1) «Ақыл-парасатты адам. Ақыл-парасат және сезім. Ерік-жігері күшті адам. Абай Құнанбаев ақыл-парасат, ерік-жігер және жүрек туралы. Жүрек жолы – рухани кемелденуге жол».

2) «Адамның рухының тазалығы. Адамның ішкі тазалағының көрінісі. Ішкі әлемді кемелдендіру».

3) «Ақиқатты іздеу өмірдің мәні ретінде. Адамгершілік таңдау».

4) «Ниет тазалығы, риясыз қызмет ету. Шынайы бақытты ұғыну».

34. «Адам болма десеңіз...» тарауы 8 сабақтан тұрады, тақырыптары:

- 1) «Адам абыройы»;
- 2) «Адам жауапкершілігі»;
- 3) «Парыз тәртіптен басталады»;
- 4) «Қоғамға қызмет ету».

35. Мазмұндық негіздері:

- 1) «Өзінің шынайы Меніне лайықты болу. Өзін-өзі қадірлеу».

2) «Жауапкершілік – дұрыс әрекет қасиеті. Ойыңа, сөзіңе, ісіңе жауапкершілік».

3) «Адамгершіліктің алтын ережесі. Өзін-өзі ұйымдастыру. Өзіңнің, отбасыңның, қоғамның алдындағы парызы. Ұрпақтардың адамгершілік парызы».

4) «Қоршаған әлемге сүйіспеншілік. Риясыз қызмет ету адамның рухани өсуінің негізі ретінде».

36. «Адам және әлем» тарауы 8 сабақтан тұрады, тақырыптары:

- 1) «Адами қарым-қатынас жарастығы;
- 2) «Отбасылық құндылықтар;
- 3) «Ұжымдағы өзара қарым-қатынас;
- 4) «Адам және адамзат».

37. Мазмұндық негіздері:

1) «Адами қарым-қатынас жарастығы қоғамда татулық пен келісім құрудың негізі ретінде. Өзіңе және басқаларға құндылықтық қарым-қатынас».

2) «Отбасындағы жалпыадамзаттық құндылықтар. Отбасы адамның рухани тірегі. Отбасы бақыты. Отбасындағы сенім».

3) «Тәртіп, талап, тазалық, тыныштық, татулық – ұжымдағы өзара қарым-қатынастың негізі. Ұжымдағы жайлы ахуалға адамның жауапкершілігі».

4) «Адам әлемнің бөлшегі ретінде. Адамзаттың рухани-мәдени мұрасын сақтаудағы әрбір адамның рөлі. Адамзаттың бірлігі».

38. «Адамзаттың рухани тәжірибесі» тарауы 10-сабақтан тұрады, тақырыптары:

- 1) «Қоршаған әлеммен үндестік»;
- 2) «Адамның рухани әлемі»;
- 3) «Адам жасампаздығы»;
- 4) «Сүйіспеншілік жолындағы өмір»;
- 5) «Әсемдік әлемінде».

39. Мазмұндық негіздері:

1) «Қоршаған әлеммен үндестік. Сүйіспеншілік және қиянат жасамау».

2) «Адамның рухани әлемін көрінісі. Рухани әлемді байыту».

3) «Жағымды ойлау жасампаздық іс-әрекеттің шарты ретінде. Өмірлік шығармашылықтағы жағымды ойлаудың мәні».

4) «Сүйіспеншілік мәңгілік жалпыадамзаттық құндылық ретінде. Өзіңді сүйіспеншілік арқылы тану. Риясыз сүйіспеншілік жолындағы өмір мысалдары».

5) «Шығармашылық сабақтары. Өтілгендерді қорытындылау».

40. 8-сыныпта «Таным қуанышы» тарауы 8 сабақтан тұрады, тақырыптары:

- 1) «Бұл әлемге келген соң...»;
- 2) «Ар-ұждан үні»;
- 3) «Шынайы білімнің нұры»;
- 4) «Сүйіспеншілік – таным жолы ретінде».

41. Мазмұндық негіздері:

1) «Өмір мектебі арқылы адамгершіліктің шыңына шығу. Өмір - мәңгілік жасампаздық ретінде. Адам және оның болашағы».

2) «Ар-ұжданмен өмір сүру. Адалдық пен шынайылық. Ар-ұждан – өмірдің адамгершілік заңы».

3) ««Бақыт сыйлаушы білім». Жақсылық – адамдағы адамшылық өлшемі».

4) «Шабытты шығармашылық қуанышы. Ақиқатты өмір – адам үшін шаттық бастауы».

42. «Адам болма десеңіз...» тарауы 8 сабақтан тұрады, тақырыптары:

1) «Қайырымдылық көкжиектері»;

2) «Достық айнасы»;

3) «Сыйластық бастаулары»;

4) «Отанға жол».

43. Мазмұндық негіздері:

1) «Адамгершіліктің алтын ережесі. Сыныптағы достық пен өзара түсіністік - бірлікшіл ұжымның негізі ретінде».

2) «"Өзара қарым-қатынас тазалығы – шынайы достықтың негізі. Достықтағы жауапкершілік. Нағыз достың қасиеті. Достық ережесі».

3) «Риясыз сүйіспеншілік – өзіңе және қоршаған әлемге сыйластықтың негізі. Басқа адамды түсіне білу білігі».

4) «Отанға риясыз сүйіспеншіліктің күші. Отан – адам күшінің бастауы. Азаматтық және патриотизм».

44. «Адам және әлем» тарауы 8 сабақтан тұрады, тақырыптары:

1) «Отбасын қадірлеу»;

2) «Менің сыныптасым»;

3) «Өз мұратына жету»;

4) «Мен әлемді сүйемін!»

45. Мазмұндық негіздері:

1) «Сүйіспеншілік – отбасылық өмірдің негізі ретінде. Жақсылықтың жасампаздығы. Отбасы – өмір мектебі».

2) «Ұлдар мен қыздар. Өзара қарым-қатынастар әлемі. Сыныптағы ұлдар мен қыздардың арасындағы өзара түсіністік - бірлікшіл ұжымның негізі ретінде».

3) «Адамзатқа қызмет ету – жасампаз еңбектің негізі. Кәсіпке жол. Адам болам десеңіз...»

4) «Қоршаған әлем - ішкі әлемнің көрінісі ретінде. Осы сәттегі өмір қоршаған әлемге сүйіспеншілік танытуға апарды».

46. «Адамзаттың рухани тәжірибесі» тарауы 10-сабақтан тұрады, тақырыптары:

1) «Даналықтан қанып іш...»;

2) «Қалаулар шегі»;

3) «Шығармашылық қанатында»;

4) «Болашақты жасаймыз»;

5) «Қандай әсем әлем!»

47. Мазмұндық негіздері:

1) «Ақиқат – даналықтың бастауы. Даналық және өмірлік тәжірибе. Даналық – таным нәтижесі ретінде».

2) «Қалау, тілектерді басқару. Табиғат ресурстарына ұқыпты қарау. Тамақты орынды пайдалану. Уақыт – даналық ұстазы».

3) «Шабыт – жанның ерекше күйі. Шабытты шығармашылық – ақиқат көрінісі. Сұлулық жүректен туады».

4) «Адам – болашақты жасаушы. Адамның игі істері – болашақтың іргетасы».

5) «Өтілгендерді қорытындылау. Шығармашылық жобаларды қорғау».

48. 9-сыныпта «Таным қуанышы» тарауы 8 сабақтан тұрады, тақырыптары:

1) «Өмір жолын таңдау»;

2) «Мәнге толы өмір»;

3) «Адам ойының, сөзі мен ісінің бірлігі»;

4) «Даналықтың сарқылмас күші»;

49. Мазмұндық негіздері:

1) «Өз мүмкіндіктерін тану. Ықылас және мүмкіндіктер. Адамның шынайы борышы. Бейімділік және кәсіп».

2) «Рухани-адамгершілік сапалардың өмірдегі көрінісі. Адам -өмірдің мәнін ұғыну жолында».

3) «Адамгершілік қағидалары. Әрекет –тұлғаның рухани кемелденуінің көрінісі ретінде».

4) «Халық даналығының тереңдігі. Жалпыадамзаттық және ұлттық құндылықтардың өзара әрекеттестігі. Салт-дәстүрлердің, халық шығармашылығының өзін-өзі тәрбиелеу мен кемелденуінің негізі ретіндегі рухани мәні».

50. «Адам болма десеңіз...» тарауы 8 сабақтан тұрады, тақырыптары:

1) «Адамның адамгершілік қасиеттері»;

2) «Әйелдің орны, рөлі»;

3) «Ер адам – парызды, жауапкершілік пен тәртіпті іске асырушы»;

4) «Адамның еркіндігі».

51. Мазмұндық негіздері:

1) «Жеке тұлғаның мәдениеті. Ұждандылық, қадір-қасиет және бекзаттық/тектілік адамның адамгершілігінің көрінісі ретінде. Қарапайымдылық – адамның рухани мәдениетінің көрінісі ретінде».

2) «Отбасындағы және қоғамдағы әйел. Әйел – риясыз сүйіспеншілік бастауы. Бойжеткен қыздың адамгершілік бейнесі».

3) «Ер адамның қадір-қасиеті мен абыройы. Парыз сезімі. Отбасы қауіпсіздігі үшін жауапкершілік. Әйел адамды сыйлау».

4) «Адам – өз елінің азаматы. Азаматтық сана. Белсенді өмірлік ұстаным. Еркіндік – тұлғаның өз әрекеті үшін жауапкершілігі ретінде».

52. «Адам және әлем» тарауы 8 сабақтан тұрады, тақырыптары:

1) «Отбасы татулығы – қоғамдағы татулық»;

2) «Ұжымдағы ынтымақтастық»;

3) «Өзгелерге қызмет ету – өзіне қызмет ету»;

4) «Бақыт – бірлікте».

53. Мазмұндық негіздері:

1) «Отбасы – адамгершілік дамуының алғашқы ортасы ретінде. Отбасындағы бірлік және өзара түсіністік. Кешіре білу білігі».

2) «Ұжымдағы адам. Ынтымақтастыққа даяр болу. Өзара көмек және қолдау. Қарым-қатынас жасай білу».

3) «Адамның риясыз қызмет ету қажеттілігі. Қайырымдылық, жанашырлық, кеңпейілділік. Адамның жан жомарттығы».

4) «Әлемнің бірлігі мен тұтастығын түсіну. Адам – әлемнің бөлшегі ретінде. Адамның табиғатпен, басқа адамдармен бірлігі. Жалпыадамзаттық құндылықтар – адамзат бірлігінің негізі».

54. «Адамзаттың рухани тәжірибесі» тарауы 10-сабақтан тұрады, тақырыптары:

1) «Адамзат даналығының бастаулары»;

2) «Мәңгілік ізденіс - мәңгілік жол»;

3) «Сүйіспеншілік - жоғарғы Ақиқат ретінде»;

4) «Адамның рухани сұлулығы»;

5) «Ар-ұждан ғылымы».

55. Мазмұндық негіздері:

1) «Мәдениет, ғылым, өнер, әдебиет - адам даналығының бастаулары. Ата-бабалар мен аға ұрпақтың құндылықтарда іске асырылған мәңгілік жалпыадамзаттық адамгершілік қасиеттері».

2) «Ұлы адамдардың өмірі мен рухани ізденістері. Рухани және адамгершілік кемелденуге талпыныс».

3) «Сүйіспеншілік – адам табиғатының негізі ретінде. Жақынына сүйіспеншілік - адамдар арасындағы қарым-қатынастың маңызды жағы ретінде. Әдебиеттегі, өнердегі сүйіспеншілік бейнесі -адам мен әлемді танудың тәсілі ретінде».

4) «Жалпыадамзаттық құндылықтар – өмірдің негізі. Өтілгенді қайталау».

5) «Өтілгендерді қорытындылау. Шығармашылық жобаларды қорғау».

62. Оқушылар 5 сыныпты бітіргенде:

1) жалпыадамзаттық құндылықтардың маңызын түсінеді және өз өмірінде оларды басшылыққа алуға ұмтылады;

2) жыл бойы өмір үлгілері қарастырылған адамзаттың рухани ұстаздарының өмірі мен шығармашылығын біледі;

3) өзінің жеке тұлғалығын сезінеді, өзгелердің жеке тұлғалығына құрметпен қарайды;

4) басқа адамдарға қайырымдылық пен жанашырлық танытады, оларға нақты көмек көрсетуге ұмтылады;

5) отбасында, қоршаған ортада тату қарым-қатынас жасай біледі, туындаған түсініспеушіліктерді сындарлы түрде шешуге, басқа адамдармен ынтымақтастық және келісім негізінде қарым-қатынас жасауға тырысады;

6) ақиқат пен жалғанның, мәңгілік пен уақытшаның аражігін терең пайымдайды және ажырата алады;

7) тәндік және рухани саулықтың, салауатты өмір салтының маңыздылығын түсінеді, зиянды әдеттерден аулақ болады;

8) бос уақытын тиімді пайдалану қажеттілігін терең түсінеді;

9) өздігінен білім алуға және шығармашылыққа қызығушылық танытады, өзін-өзі көрсете білуге ұмтылады;

10) достық пен қарым-қатынасты бағалай біледі, басқа адамға шыдамдылық, ықылас таныта алады;

11) өзінің эмоциялық күйін басқаруға, жағымсыз эмоцияларын тыюға тырысады;

12) дербес шешім қабылдауға және ол үшін жауап бере алады;

13) басқа адамдардың ар-намысына тиместен, өз көзқарасын қорғай алады.

63. Оқушылар 6 сыныпты бітіргенде:

1) жалпыадамзаттық құндылықтардың маңызын түсінеді және өз өмірінде оларды басшылыққа алуға ұмтылады;

2) адамзаттың рухани ұстаздарының өмірі мен шығармашылығын біледі;

3) әлсіз, сырқат, жәбір көрген адамдарға қатысты мейірімділік танытады, өзінің адамдарға жанашырлығын нақты көмек арқылы көрсете алады;

4) отбасында, өз айналасындағылармен рухани нормалар, адамгершілік қағидаттар негізінде бірлескен әрекетте достық қарым-қатынасты қолдайды; ұрыс-керіс, дау-жанжалдың жағымсыз екенін сезінеді, оларды жеңе алады, ынтымақтастық пен келісім негізінде өзара әрекет ете алады;

5) дене және психикалық саулық үйлесімділігінің маңызын, салауатты өмір салтының мәнін түсінеді, жағымсыз әрекеттерден аулақ болуға тырысады;

6) өзінің бос уақытын тиімді ұйымдастыру қажеттілігін сезінеді, өз уақытын жоспарлай алады;

7) өздігінен білім алады және өзін іс жүзінде көрсете біледі, өз бетінше шығармашылықпен айналысуға қызығушылық танытады, өз қабілеттері мен мүмкіндіктерін мейлінше жүзеге асыруға ұмтылады;

8) терең пайымдау жасап, ақиқат пен жалғанның, мәңгілік пен уақытшаның аражігін ажырата алады;

9) достық пен қарым-қатынасты бағалай біледі, шыдамды және кешірімді бола алады; басқа адамды тыңдай және түсіне біледі;

10) түрлі жағдайларда өзін лайықты және жауапкершілікпен ұстай біледі; өзінің эмоциялық күйін басқара біледі және кері эмоциялары мен тілек-қалауларын тыя алады;

11) дербес және жауапты шешім қабылдай алады және оны негіздей алады;

12) басқа адамдардың ар-ұжданына нұқсан келтірмей, өз қағидаттарына, ұстанымдары мен сенімдерінде берік болады.

13) шынайы көшбасшылар мен қарапайым көшбасшылар арасын ажырата алады.

64. Оқушылар 7 сыныпты аяқтағаннан соң:

1) рухани даму, адам жанының сұлулығы, қадір-қасиеті, бақыт, қарым-қатынас, келісімге келу, азаматтық ұстаным, жағымды ойлау, өмір

үйлесімділігі, азаттық, шығармашылық, өмір мәні - ұғымдарының мәні мен мазмұнын ұғынады;

2) жалпыадамзаттық құндылықтардың қажеттілігін ұғынады және оларды өз өмірінде басшылыққа алуға тырысады;

3) жыл бойы өмірлерін үлгі ретінде қарастырған, адамзат ғұмырындағы ізгілікті ұстаздардың өмірі мен шығармашылығын біледі;

4) өз эмоционалдық және психикалық жағдайларын басқара алады, жағымсыз эмоциялары мен әрекеттерінің көрінуіне тоқтау жасай алады;

5) ақиқат пен жалғанның, мәңгілік пен уақытшаның арасын тереңнен ойлап, ажырата алады;

6) отбасылық дәстүрді біледі және құрметтейді, отбасындағы, қоғамдағы өзінің рөлін түсінеді; жауапкершілікті сезінеді, қамқоршы, жақындары және туыстарымен достық қарым-қатынаста бола алады;

7) салауатты өмір салтына септігін тигізетін физикалық жұмыстың әр түрін орындай алады;

8) қоршаған орта сұлулығы мен адамды бағалай біледі; оларға деген көзқарасын шығармашылық жұмыстары арқылы көрсетеді;

9) өз міндеттеріне жауапкершілікпен қараудың мәнін түсінеді, өз алдына және ұжымда еңбектене алады;

10) өзіндік мақсаттарын айқындап және оларға рухани-адамгершілік ережелеріне сәйкес жету мүмкіндіктерін біледі;

11) жағымсыз әрекеттерді және қауіпті қызығушылықтарды айырып, бағалай біледі; өзінің іс-әрекетін және зиянды дағдылардан (ішімдік, шылым шегу, нашақорлық т.с.с) сақтану көзқарасы тұрғысынан өзіндік дамуын бағалай алады;

12) мәдениеттің, салт-дәстүрдің, өз елінің және басқа да халықтар тілінің маңызын түсінеді;

13) жағымды қарым-қатынас орнатудың құндылығын түсінеді, өзіне бағалау жүргізе алады және оны мұғалімнің, құрдастарының, жақындары мен туыстарының бағалауымен салыстыра алады;

14) қоғамға лайықты тәртіп ережелерін сақтайды, өз әрекеті мен айналасындағылардың әрекетін сараптай алады;

15) әлеуметтік және азаматтық жауапкершілігін сезіне отырып, өз бетінше шешім қабылдай алады.

65. Оқушылар 9 сыныпты аяқтағаннан соң:

1) жалпыадамзаттық, этномәдениеттік және ұлттық құндылықтардың өзара байланысын түсінеді;

2) өз мүмкіндіктерін тануға тырысады;

3) өз ойларына, сөздеріне және іс-әрекетіне деген жауапкершілігін сезінеді;

4) зорлық пен қаталдық орын алған жағдайдағы жағымсыз зардаптарын біледі;

5) өмірдегі ғажайыпты, асқақты, қайғыны және күлкіліні ажырата алады және оған өз көзқарасын білдіре алады;

6) жыныстық сипаттарына байланысты отбасындағы, ұжымдағы және қоғамдағы өзінің рөлін түсінеді;

7) өз өмірі мен денсаулығының құнын түсінеді, салауатты өмір салты туралы білімін тәжірибеде пайдаланады, өмірлерінен жағымсыз әдеттерді шығаруға тырысады;

8) болашақ мамандығын саналы таңдаудың маңыздылығын түсінеді;

9) өзінің жеке уақытын есептеп, бақылай алады;

10) қалауы мен мүмкіндіктерінің шегін біледі, қалауын материалды, материалды емес тұрғысынан ажырата біледі;

11) өмірдегі өзара көмек көрсетудің мәнін түсінеді;

12) азаматтық болмысты ұғынуға тырысады, қазақ және басқа да тілдерге, қазақтың ұлттық дәстүрлері мен басқа ұлт өкілдерінің дәстүрлеріне құрмет көрсетеді.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «13» сәуірі
№ 668 бұйрығына 19-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 210-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6-сыныптарына арналған
«Музыка» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы**

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. Оқушының жеке тәжірибесі негізінде музыка өнерінің табиғатын танып білу мен үздік шығармаларды қабылдауы арасында өзара байланыс орнату осы бағдарлама құрылымының маңызды принциптерінің бірі болып саналады.

3. Пәнді оқытудың мақсаты – қазақтың дәстүрлі музыкасы, әлем халықтары шығармашылығы, әлемдік классика және заманауи музыканың үздік үлгілері негізінде оқушылардың музыкалық мәдениеттілігін қалыптастыру, шығармашылық қабілетін дамыту.

4. Пәнді оқытудың міндеттері:

1) өзге өнер түрлері мен оқу пәніне музыка өнерін кіріктіре отырып әлем тұтастығының бейнесі жөнінде түсінігін қалыптастыру;

2) музыка өнерінің жалпы адамзаттық қажеттілікті құбылыс ретінде, оның адам өміріндегі ролі мен маңыздылығы туралы түсінігін қалыптастыру;

3) сыни тұрғыда ойлауы мен музыкаға жағымды қарым-қатынасын, музыкалық іс-әрекет дағдыларын қалыптастыру;

4) музыкалық шығармалар мен тапсырмаларды талдау, зерттеу және орындаушылық пен импровизациялау, презентациялау оқу пәндік-тақырыптық білім, білік, дағды аясында дамыту;

5) музыкалық қабілеттілігін, белсенді шығармашылығын, орындаушылығы мен зерттеушілік дағдысын дамыту;

6) музыка өнері негізінде коммуникация формалары жөнінде білімін қалыптастыру;

7) музыкалық-шығармашылық жұмыстарға идеялар қосу негізінде өзін-өзі бағалау, өзін-өзі тану және өзін-өзі дамытуын қалыптастыру (шығармалар жазу, импровизация және өңдеу);

8) ақпараттық-коммуникациялық технология құралдарын қолдану барысында музыкалық-орындаушылық және техникалық білімі мен біліктілігін қалыптастыру, дамыту.

2-тарау. «Музыка» пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

5. «Музыка» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5 сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;
- 2) 6 сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 құрайды

6. «Музыка» пәнінің оқу бағдарламасының мазмұны бөлімдер бойынша ұйымдастырылған. Бөлімдер пән бойынша оқыту мақсаттары және оған қол жеткізу реттілігін сыныптар бойынша мазмұндайтын бөлімшелерге бөлінген.

7. Әрбір бөлімшелерде ұсынылған оқу мақсаты ұстаз тарапынан оқыту-тәрбиелеу ісін жүйелі жоспарлауға (музыкалық сауаттылықты зерделеу, музыкалық-орындаушылық және оқушылардың музыкалық-шығармашылық іс-әрекет), коммуникативті және тілдік дағдыларын дамытуға, сонымен қатар оқушылардың қол жеткен табыстарын бағалап, оқытудың келесі кезеңдерін ақпараттандыруға мүмкіндік береді.

8. Оқу пәнінің мазмұны 3 бөлімнен тұрады:

- 1) музыка тыңдау, орындау және талдау,
- 2) музыкалық-шығармашылық жұмыстар жасау,
- 3) музыкалық-шығармашылық жұмысты таныстыру және бағалау.

9. «Музыка тыңдау, орындау және талдау» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) Музыка тыңдау және талдау;
- 2) Музыкалық сауаттылық;
- 3) Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет.

10. «Музыкалық-шығармашылық жұмыстар жасау» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) Идеялар және материалдарды жинақтау;
- 2) Музыка шығару және импровизация.

11. «Музыкалық-шығармашылық жұмысты таныстыру және бағалау» бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

- 1) Музыкалық-шығармашылық жұмысты таныстыру және бағалау.
12. Оқыту мақсаттарының жүйесі:
- 1) Музыка тыңдау, орындау және талдау.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

12. Оқу мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа берілген.

13. Бағдарламада «оқу мақсаттары» төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқу мақсатының реттік

нөмірін көрсетеді. Мысалы, 5.2.1.4. кодында «5» - сынып, «2.1» - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, «4» - оқу мақсатының реттік саны.

14. 1) музыка тыңдау, орындау және талдау:

Білім алушылар...		
Бөлімшелер	5 сынып	6 сынып
1.1 Музыка тыңдау және талдау	5.1.1.1 музыкалық жанр мен көркемдеуші құралдарды анықтау, тыңдалған шығарманы талдау	6.1.1.1 Тыңдаған музыкалық шығарманы талдау және өнердің түрлері, стилі және жанрларын, сонымен қатар, өнердің өзге түрлері мен байланысын анықтау
	5.1.1.2 әлем халықтары музыкалық аспаптарын жасалуы мен дыбысталуына қарай топтастыру, түрлі контекстерде салыстыру	6.1.1.2 симфониялық оркестрдің музыкалық аспаптардың дыбысталуын ажытару, топтар бойынша жүйелеу
1.2 Музыкалық сауаттылық	5.1.2.1 дәстүрлі халық әндері мен аспаптық музыканың, айтыстың жанры мен стилін анықтау	6.1.2.1 классикалық музыка жанрлары мен түрлерін анықтау
	5.1.2.2 дәстүрлі әншілік мектептердің және халық композиторларының шығармаларын ажырату	6.1.2.2 эстрада музыкасының жанрлары мен бағытын анықтау
	5.1.2.3 әлем халықтары музыкалық дәстүрлерінің ерекшеліктерін анықтау	6.1.2.3 көркем бейнені құруда музыка және өнердің басқа түрлерінің көркемдеуші құралдарын салыстыру
	5.1.2.4 ауызша және жазбаша жұмыстар орындау барысында музыкалық терминологияны пайдалану	6.1.2.4 ауызша және жазбаша жұмыстар орындау барысында музыкалық терминологияны пайдалану
1.3 Музыкалық-орындаушылық іс-әрекет	5.1.3.1 әнді орындау барысында музыканың көңіл-күйі мен көркем бейнесін жеткізу	6.1.3.1 әуеннің көңіл-күйі мен көркем бейнесін жеткізу, екі дауыспен және канон элементтері мен әнді орындау
	5.1.3.2 музыкалық шығармалардың қарапайым үзінділерін музыкалық аспаптарда бірлесіп орындау	6.1.3.2 музыкалық шығармалардың қарапайым үзінділерінің сипатын жеткізу, партия бойынша және (немесе) ансамбльмен аспаптарда орындау

2) музыкалық-шығармашылық жұмыстарды жасау:

Бөлімшелер	5 сынып	6 сынып
2.1 Идеялар және материалдарды жинақтау	5.2.1.1 музыкалық шығармашық жұмыстарды жасау үшін идея ұсыну, жоспарлау және	6.2.1.1 музыкалық-шығармашылық жұмыс жасау үшін идея ұсыну, жоспарлау және музыкалық материалды жанауша

	материал жинақтау	түсіндіру
2.2 Музыка шығару және импровизация	5.2.2.1 музыкалық аспаптар мен дауысын қолдана отырып, қарапайым композициялар шығару және импровизация жасау	6.2.2.1 музыкалық аспаптар мен дауысын қолдана отырып, музыкалық композициялар шығару және импровизация жасау
	5.2.2.2 компьютерлік бағдарламаларды (Audacity, Soundation, Windows Movie Maker, Киностудия) қолдана отырып, музыкалық композицияларды редакциялау және интерпретация жасау	6.2.2.2 компьютерлік бағдарламаларды (Audacity, Soundation, Windows Movie Maker, Киностудия) қолдана отырып, музыкалық композицияларды редакциялау және интерпретация жасау

3) музыкалық шығармашылық жұмыстарды таныстыру және бағалау:

Бөлімше	5 сынып	6 сынып
3.1 Шығармашылық жұмыстарды таныстыру және бағалау	5.3.1.1 өз жұмысын таныстыру, бағалау және жетілдіру	6.3.1.1 өз жұмысын таныстыру, өзінің және өзгелердің жұмысын бағалау және жетілдіру

15. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6-сыныптарына арналған «Музыка» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-6-сыныптарына арналған
«Музыка» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
ҚОСЫМША

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6-сыныптарына арналған
«Музыка» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын
жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1)5-сынып:

№	Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар Ұзақ мерзімді жоспардың бөлім мазмұны/	Оқу мақсаттары Білім алушылар тиісті
1	Қазақ халқының музыкалық мұрасы (9 сағат)	Қазақ халқы әнінің әуенділігі (3 сағат)	5.1.2.2 дәстүрлі әншілік мектептердің және халық композиторларының шығармаларын ажырату 5.1.1.1 музыкалық жанр мен көркемдеуші құралдарды анықтау, тыңдалған шығарманы талдау 5.1.3.1 әнді орындау барысында музыканың көңіл-күйі мен көркем бейнесін жеткізу 5.2.2.2 компьютерлік бағдарламаларды (Audacity, Soundation, Windows Movie Maker, Киностудия) қолдана отырып, музыкалық композицияларды редакциялау және интерпретация жасау
		Айтыс өнері (2 сағат)	5.1.2.1 дәстүрлі халық әндері мен аспаптық ,музыкалық жанр мен стилін, айтыстың түрін анықтау 5.1.2.2 дәстүрлі әншілік мектептердің және халық композиторларының шығармаларын ажырату 5.1.3.1 әнді орындау барысында музыканың көңіл-күйі мен көркем бейнесін жеткізу 5.2.2.2 компьютерлік бағдарламаларды (Audacity, Soundation, Windows Movie Maker, Киностудия) қолдана отырып, музыкалық композицияларды редакциялау және интерпретация жасау
		Күй құдіреті (2 сағат)	5.1.2.1 дәстүрлі халық әндері мен аспаптық музыканың, айтыстың жанры мен стилін анықтау 5.1.1.1 музыкалық жанр мен көркемдеуші құралдарды анықтау, тыңдалған шығарманы талдау 5.2.2.2 компьютерлік бағдарламаларды (Audacity, Soundation, Windows Movie Maker, Киностудия) қолдана отырып, музыкалық композицияларды редакциялау және интерпретация жасау
		Жобаны жоспарлау және құрастыру (1 сағат)	5.2.1.1 музыкалық шығармашық жұмыстарды жасау үшін идея ұсыну, жоспарлау және материал жинақтау 5.2.2.1 музыкалық аспаптар мен дауысын қолдана отырып, қарапайым композициялар шығару және импровизация жасау 5.2.2.2 компьютерлік бағдарламаларды (Audacity, Soundation, Windows Movie Maker, Киностудия) қолдана отырып, музыкалық композицияларды редакциялау және интерпретация жасау

		Жобаны таныстыру (1 сағат)	5.3.1.1 өз жұмысын таныстыру, бағалау және жетілдіру 5.1.2.3 әлем халықтары музыкалық дәстүрлерінің ерекшеліктерін анықтау
2	Қазақ халқының дәстүрлі тұрмыс-салт әндері және заманауи музыкасы (7 сағат)	Қазақ халқының тұрмыс-салт әндері (2 сағат)	5.1.2.4 ауызша және жазбаша жұмыстар орындау барысында музыкалық терминологияны пайдалану 5.1.1.1 музыкалық жанр мен көркемдеуші құралдарды анықтау, тыңдалған шығарманы талдау 5.1.3.1 әнді орындау барысында музыканың көңіл-күйі мен көркем бейнесін жеткізу 5.3.1.1 өз жұмысын таныстыру, бағалау және жетілдіру
		Жаңғырған салт-дәстүр әндері (1 сағат)	5.1.1.1 музыкалық жанр мен көркемдеуші құралдарды анықтау, тыңдалған шығарманы талдау 5.1.3.1 әнді орындау барысында музыканың көңіл-күйі мен көркем бейнесін жеткізу 5.3.1.1 өз жұмысын таныстыру, бағалау және жетілдіру
		Халық музыкасының интерпретациясы (1 сағат)	5.1.1.1 музыкалық жанр мен көркемдеуші құралдарды анықтау, тыңдалған шығарманы талдау 5.2.2.1 музыкалық аспаптар мен дауысын қолдана отырып, қарапайым композициялар шығару және импровизация жасау 5.3.1.1 өз жұмысын таныстыру, бағалау және жетілдіру
		Халық музыкасын өндеу (1 сағат)	5.2.1.1 музыкалық шығармашық жұмыстарды жасау үшін идея ұсыну, жоспарлау және материал жинақтау 5.2.2.2 компьютерлік бағдарламаларды (Audacity, Soundation, Windows Movie Maker, Киностудия) қолдана отырып, музыкалық композицияларды редакциялау және интерпретация жасау
		Жобаны жоспарлау және құрастыру (1 сағат)	5.2.2.2 – компьютерлік бағдарламаларды (Audacity, Soundation, Windows Movie Maker, Киностудия) қолдана отырып, музыкалық композицияларды редакциялау және интерпретация жасау 5.1.3.1 – әнді орындау барысында музыканың көңіл-күйі мен көркем бейнесін жеткізу 5.1.3.2 музыкалық шығармалардың қарапайым үзінділерін музыкалық аспаптарда бірлесіп орындау
		Жобаны таныстыру (1 сағат)	5.1.3.2 музыкалық шығармалардың қарапайым үзінділерін музыкалық аспаптарда бірлесіп орындау 5.3.1.1 өз жұмысын таныстыру, бағалау және жетілдіру
3	Әлем халықтарының музыкалық дәстүрі (10 сағат)	Түркі халықтардың музыкалық дәстүрі (3 сағат)	5.1.2.4 – ауызша және жазбаша жұмыстар орындау барысында музыкалық терминологияны пайдалану 5.1.2.3 – әлем халықтары музыкалық дәстүрлерінің ерекшеліктерін анықтау 5.1.1.1 – музыкалық жанр мен көркемдеуші құралдарды анықтау, тыңдалған шығарманы талдау 5.1.1.2 – әлем халықтары музыкалық аспаптарын жасалуы мен дыбысталуына қарай топтастыру, түрлі контекстерде салыстыру 5.1.3.1 – әнді орындау барысында музыканың көңіл-күйі мен көркем бейнесін жеткізу
		Шығыс халықтарының музыкалық дәстүрі (3 сағат)	5.1.1.1 – музыкалық жанр мен көркемдеуші құралдарды анықтау, тыңдалған шығарманы талдау 5.1.1.2 – әлем халықтары музыкалық аспаптарын жасалуы мен дыбысталуына қарай топтастыру, түрлі контекстерде салыстыру 5.1.2.3 – әлем халықтары музыкалық дәстүрлерінің ерекшеліктерін анықтау 5.2.1.1 – музыкалық шығармашық жұмыстарды жасау

			<p>үшін идея ұсыну, жоспарлау және материал жинақтау</p> <p>5.3.1.1 – өз жұмысын таныстыру, бағалау және жетілдіру</p>
		Еуропа халықтарының музыкалық дәстүрі (2 сағат)	<p>5.1.1.1 – музыкалық жанр мен көркемдеуші құралдарды анықтау, тыңдалған шығарманы талдау</p> <p>5.1.1.2 – әлем халықтары музыкалық аспаптарын жасалуы мен дыбысталуына қарай топтастыру, түрлі контекстерде салыстыру</p> <p>5.1.2.3.әлем – халықтары музыкалық дәстүрлерінің ерекшеліктерін анықтау</p> <p>5.2.1.1 – музыкалық шығармашық жұмыстарды жасау үшін идея ұсыну, жоспарлау және материал жинақтау</p> <p>5.2.2.2 – компьютерлік бағдарламаларды (Audacity, Soundation, Windows Movie Maker, Киностудия) қолдана отырып, музыкалық композицияларды редакциялау және интерпретация жасау</p> <p>5.1.3.1 – әнді орындау барысында музыканың көңіл-күйі мен көркем бейнесін жеткізу</p>
		Жобаны жоспарлау және құрастыру (1 сағат)	<p>5.2.1.1 – музыкалық шығармашық жұмыстарды жасау үшін идея ұсыну, жоспарлау және материал жинақтау</p> <p>5.1.3.1 – әнді орындау барысында музыканың көңіл-күйі мен көркем бейнесін жеткізу</p>
		Жобаны таныстыру (1 сағат)	<p>5.3.1.1 – өз жұмысын таныстыру, бағалау және жетілдіру</p> <p>5.1.2.4 – ауызша және жазбаша жұмыстар орындау барысында музыкалық терминологияны пайдалану</p>
4	Музыка тілі - достық тілі (8 сағат)	Қазақстан халықтарының музыкасы (1 сағат)	<p>5.1.1.1 – музыкалық жанр мен көркемдеуші құралдарды анықтау, тыңдалған шығарманы талдау</p> <p>5.1.1.2 – әлем халықтары музыкалық аспаптарын жасалуы мен дыбысталуына қарай топтастыру, түрлі контекстерде салыстыру</p> <p>5.2.1.1 – музыкалық шығармашық жұмыстарды жасау үшін идея ұсыну, жоспарлау және материал жинақтау</p> <p>5.3.1.1 – өз жұмысымен таныстыру, бағалау және жетілдіру</p>
		Бір шаңырақ астында (2 сағат)	<p>5.2.1.1 – музыкалық шығармашық жұмыстарды жасау үшін идея ұсыну, жоспарлау және материал жинақтау</p> <p>5.1.3.1 – әнді орындау барысында музыканың көңіл-күйі мен көркем бейнесін жеткізу</p> <p>5.2.2.1 – музыкалық аспаптар мен дауысын қолдана отырып, қарапайым композициялар шығару және импровизация жасау</p> <p>5.1.3.2 – музыкалық шығармалардың қарапайым үзінділерін музыкалық аспаптарда бірлесіп орындау</p> <p>5.1.2.4 – ауызша және жазбаша жұмыстар орындау барысында музыкалық терминологияны пайдалану</p> <p>5.3.1.1 – өз жұмысын таныстыру, бағалау және жетілдіру</p>
		Өз елім! (2 сағат)	<p>5.1.1.1 – музыкалық жанр мен көркемдеуші құралдарды анықтау, тыңдалған шығарманы талдау</p> <p>5.1.3.1 – әнді орындау барысында музыканың көңіл-күйі мен көркем бейнесін жеткізу</p> <p>5.1.3.2 – музыкалық шығармалардың қарапайым үзінділерін музыкалық аспаптарда бірлесіп орындау</p> <p>5.2.1.1 – музыкалық шығармашық жұмыстарды жасау үшін идея ұсыну, жоспарлау және материал жинақтау</p>
		Жобаны жоспарлау және құрастыру	<p>5.2.1.1 – музыкалық шығармашық жұмыстарды жасау үшін идея ұсыну, жоспарлау және материал жинақтау</p> <p>5.2.2.2 – компьютерлік бағдарламаларды (Audacity,</p>

	(1 сағат)	Soundation, Windows Movie Maker, Киностудия) қолдана отырып, музыкалық композицияларды редакциялау және интерпретация жасау
	Жобаны таныстыру (1 сағат)	5.1.2.4 – ауызша және жазбаша жұмыстар орындау барысында музыкалық терминологияны пайдалану 5.3.1.1 өз жұмысын таныстыру, бағалау және жетілдіру

2) 6-сынып:

№	Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар Ұзақ мерзімді жоспардың бөлім мазмұны/	Оқу мақсаттары Білім алушылар
1	Классикалық музыканың үздік туындылары (9 сағат)	Орган музыкасы (1 сағат)	6.1.2.4 – ауызша және жазбаша жұмыстар орындау барысында музыкалық терминологияны пайдалану 6.1.1.1 – тыңдаған музыкалық шығарманы талдау және өнердің түрлері, стилі және жанрларын, сонымен қатар, өнердің өзге түрлерімен байланысын анықтау 6.1.3.2 – музыкалық шығармалардың қарапайым үзінділерінің сипатын жеткізу, партия бойынша және (немесе) ансамбльмен аспаптарда орындау
		Симфониялық музыка (2 сағат)	6.1.1.2 – симфониялық оркестрдің музыкалық аспаптардың дыбысталуын ажытару, топтар бойынша жүйелеу 6.1.2.1 – классикалық музыка жанрлары мен түрлерін анықтау 6.1.2.4 – ауызша және жазбаша жұмыстар орындау барысында музыкалық терминологияны пайдалану 6.1.1.1 – тыңдаған музыкалық шығарманы талдау және өнердің түрлері, стилі және жанрларын, сонымен қатар, өнердің өзге түрлерімен байланысын анықтау
		Опера өнері (1 сағат)	6.1.2.4 – ауызша және жазбаша жұмыстар орындау барысында музыкалық терминологияны пайдалану 6.1.1.1 – тыңдаған музыкалық шығарманы талдау және өнердің түрлері, стилі және жанрларын, сонымен қатар, өнердің өзге түрлерімен байланысын анықтау
		Балет өнері (1 сағат)	6.1.1.1 – тыңдаған музыкалық шығарманы талдау және өнердің түрлері, стилі және жанрларын, сонымен қатар, өнердің өзге түрлерімен байланысын анықтау 6.1.2.1 – классикалық музыка жанрлары мен түрлерін анықтау 6.3.1.1 – өз жұмысын таныстыру, өзінің және өзгелердің жұмысын бағалау және жетілдіру
		Қазақстанның кәсіби музыкасы (2 сағат)	6.1.1.1 – тыңдаған музыкалық шығарманы талдау және өнердің түрлері, стилі және жанрларын, сонымен қатар, өнердің өзге түрлерімен байланысын анықтау 6.1.2.4 – ауызша және жазбаша жұмыстар орындау барысында музыкалық терминологияны пайдалану

			6.1.3.2 – музыкалық шығармалардың қарапайым үзінділерінің сипатын жеткізу, партия бойынша және (немесе) ансамбльмен аспаптарда орындау 6.3.1.1 – өз жұмысын таныстыру, өзінің және өзгелердің жұмысын бағалау және жетілдіру
		Жобаны жоспарлау және құрастыру (1 сағат)	6.2.1.1 – музыкалық-шығармашылық жұмыс жасау үшін идея ұсыну, жоспарлау және музыкалық материалды жаңаша түсіндіру 6.1.3.1 – әуеннің көңіл-күйі мен көркем бейнесін жеткізу, екі дауыспен және канон элементтерімен әнді орындау 6.1.3.2 – музыкалық шығармалардың қарапайым үзінділерінің сипатын жеткізу, партия бойынша және (немесе) ансамбльмен аспаптарда орындау
		Жобаны таныстыру (1 сағат)	6.1.1.1 – тыңдаған музыкалық шығарманы талдау және өнердің түрлері, стилі және жанрларын, сонымен қатар, өнердің өзге түрлерімен байланысын анықтау 6.3.1.1 – өз жұмысын таныстыру, өзінің және өзгелердің жұмысын бағалау және жетілдіру
2	Заманауи музыка мәдениеті (7 сағат)	Эстрадалық музыка (2 сағат)	6.1.2.4 – ауызша және жазбаша жұмыстар орындау барысында музыкалық терминологияны пайдалану 6.1.2.2 – эстрада музыкасының жанрлары мен бағытын анықтау 6.1.1.1 – тыңдаған музыкалық шығарманы талдау және өнердің түрлері, стилі және жанрларын, сонымен қатар, өнердің өзге түрлерімен байланысын анықтау 6.2.1.1 – музыкалық-шығармашылық жұмыс жасау үшін идея ұсыну, жоспарлау және музыкалық материалды жаңаша түсіндіру 6.2.2.2 – компьютерлік бағдарламаларды (Audacity, Soundation, Windows Movie Maker, Киностудия) қолдана отырып, музыкалық композицияларды редакциялау және интерпретация жасау 6.1.3.1 – әуеннің көңіл-күйі мен көркем бейнесін жеткізу, екі дауыспен және канон элементтерімен әнді орындау
		Заманауи музыкалық жанрлар (2 сағат)	6.2.1.1 – музыкалық-шығармашылық жұмыс жасау үшін идея ұсыну, жоспарлау және музыкалық материалды жаңаша түсіндіру 6.1.1.1 – тыңдаған музыкалық шығарманы талдау және өнердің түрлері, стилі және жанрларын, сонымен қатар, өнердің өзге түрлерімен байланысын анықтау 6.1.2.2 – эстрада музыкасының жанрлары мен бағытын анықтау 6.1.3.2 – музыкалық шығармалардың қарапайым үзінділерінің сипатын жеткізу, партия бойынша және (немесе) ансамбльмен аспаптарда орындау
		Джаз музыкасы (1 сағат)	6.2.1.1 – музыкалық-шығармашылық жұмыс жасау үшін идея ұсыну, жоспарлау және музыкалық

			<p>материалды жаңаша түсіндіру</p> <p>6.1.2.2 – эстрада музыкасының жанрлары мен бағытын анықтау</p> <p>6.1.1.1 – тыңдаған музыкалы шығарманы талдау және өнердің түрлері, стилі және жанрларын, сонымен қатар, өнердің өзге түрлерімен байланысын анықтау</p> <p>6.1.1.2 – симфониялық оркестрдің музыкалық аспаптардың дыбысталуын ажытару, топтар бойынша жүйелеу</p>
		Жобаны жоспарлау және құрастыру (1 сағат)	<p>6.2.1.1 – музыкалық-шығармашылық жұмыс жасау үшін идея ұсыну, жоспарлау және музыкалық материалды жаңаша түсіндіру</p> <p>6.2.2.1 – музыкалық аспаптар мен дауысын қолдана отырып, музыкалық композициялар шығару және импровизация жасау</p>
		Жобаны таныстыру (1 сағат)	<p>6.1.3.1 – әуеннің көңіл-күйі мен көркем бейнесін жеткізу, екі дауыспен және канон элементтерімен әнді орындау</p> <p>6.3.1.1 – өз жұмысын таныстыру, өзінің және өзгелердің жұмысын бағалау және жетілдіру</p>
3	Музыка және өнер түрлері (10 сағат)	Музыка және поэзия (2 сағат)	<p>6.1.1.1 – тыңдаған музыкалық шығарманы талдау және өнердің түрлері, стилі және жанрларын, сонымен қатар, өнердің өзге түрлерімен байланысын анықтау</p> <p>6.1.2.3 – көркем бейнені құруда музыка және өнердің басқа түрлерінің көркемдеуші құралдарын салыстыру</p> <p>6.1.3.1 – әуеннің көңіл-күйі мен көркем бейнесін жеткізу, екі дауыспен және канон элементтерімен әнді орындау</p> <p>6.2.1.1 – музыкалық-шығармашылық жұмыс жасау үшін идея ұсыну, жоспарлау және музыкалық материалды жаңаша түсіндіру</p> <p>6.2.2.1 – музыкалық аспаптар мен дауысын қолдана отырып, музыкалық композициялар шығару және импровизация жасау</p> <p>6.2.2.2 – компьютерлік бағдарламаларды (Audacity, Soundation, Windows Movie Maker, Киностудия) қолдана отырып, музыкалық композицияларды редакциялау және интерпретация жасау</p>
		Музыка және бейнелеу өнері (2 сағат)	<p>6.1.2.3 – көркем бейнені құруда музыка және өнердің басқа түрлерінің көркемдеуші құралдарын салыстыру</p> <p>6.1.1.1 – тыңдаған музыкалық шығарманы талдау және өнердің түрлері, стилі және жанрларын, сонымен қатар, өнердің өзге түрлерімен байланысын анықтау</p> <p>6.1.3.1 – әуеннің көңіл-күйі мен көркем бейнесін жеткізу, екі дауыспен және канон элементтерімен әнді орындау</p> <p>6.2.1.1 – музыкалық-шығармашылық жұмыс жасау</p>

		<p>үшін идея ұсыну, жоспарлау және музыкалық материалды жаңаша түсіндіру</p> <p>6.2.2.1 – музыкалық аспаптар мен дауысын қолдана отырып, музыкалық композициялар шығару және импровизация жасау</p> <p>6.1.3.1 – музыканың көңіл-күйі мен көркем бейнесін жеткізу, екі дауыспен және канон элементтерімен әнді орындау</p>
	Музыка және театр (2 сағат)	<p>6.1.2.3 – көркем бейнені құруда музыка және өнердің басқа түрлерінің көркемдеуші құралдарын салыстыру</p> <p>6.1.2.4 – ауызша және жазбаша жұмыстар орындау барысында музыкалық терминологияны пайдалану</p> <p>6.2.2.2 – компьютерлік бағдарламаларды (Audacity, Soundation, Windows Movie Maker, Киностудия) қолдана отырып, музыкалық композицияларды редакциялау және интерпретация жасау</p> <p>6.1.3.2 – музыкалық шығармалардың қарапайым үзінділерінің сипатын жеткізу, партия бойынша және (немесе) ансамбльмен аспаптарда орындау</p> <p>6.1.3.1 – әуеннің көңіл-күйі мен көркем бейнесін жеткізу, екі дауыспен және канон элементтерімен әнді орындау</p> <p>6.1.1.1 – тыңдаған музыкалық шығарманы талдау және өнердің түрлері, стилі және жанрларын, сонымен қатар, өнердің өзге түрлерімен байланысын анықтау</p>
	Музыка және кино (2 сағат)	<p>6.1.1.1 – тыңдаған музыкалық шығарманы талдау және өнердің түрлері, стилі және жанрларын, сонымен қатар, өнердің өзге түрлерімен байланысын анықтау</p> <p>6.1.2.2 – эстрада музыкасының жанрлары мен бағытын анықтау</p> <p>6.1.3.2 – музыкалық шығармалардың қарапайым үзінділерінің сипатын жеткізу, партия бойынша және (немесе) ансамбльмен аспаптарда орындау</p> <p>6.2.2.2 компьютерлік бағдарламаларды (Audacity, Soundation, Windows Movie Maker, Киностудия) қолдана отырып, музыкалық композицияларды редакциялау және интерпретация жасау</p> <p>6.3.1.1 – өз жұмысын таныстыру, өзінің және өзгелердің жұмысын бағалау және жетілдіру</p>
	Жобаны жоспарлау және құрастыру (1 сағат)	<p>6.2.1.1 – музыкалық-шығармашылық жұмыс жасау үшін идея ұсыну, жоспарлау және музыкалық материалды жаңаша түсіндіру</p> <p>6.2.2.1 – музыкалық аспаптар мен дауысын қолдана отырып, музыкалық композициялар шығару және импровизация жасау</p> <p>6.2.2.2 – компьютерлік бағдарламаларды (Audacity, Soundation, Windows Movie Maker, Киностудия) қолдана отырып, музыкалық композицияларды редакциялау және интерпретация жасау</p>

			6.3.1.1 – өз жұмысын таныстыру, өзінің және өзгелердің жұмысын бағалау және жетілдіру
		Жобаны таныстыру (1 сағат)	6.1.2.4 – ауызша және жазбаша жұмыстар орындау барысында музыкалық терминологияны пайдалану 6.3.1.1 – өз жұмысын таныстыру, өзінің және өзгелердің жұмысын бағалау және жетілдіру
4	Музыка және технология (8 сағат)	Музыкалық компьютерлік бағдарламалар (2 сағат)	6.1.1.1 – тыңдаған музыкалық шығарманы талдау және өнердің түрлері, стилі және жанрларын, сонымен қатар, өнердің өзге түрлерімен байланысын анықтау 6.1.2.4 – ауызша және жазбаша жұмыстар орындау барысында музыкалық терминологияны пайдалану 6.2.2.2 – компьютерлік бағдарламаларды (Audacity, Soundation, Windows Movie Maker, Киностудия) қолдана отырып, музыкалық композицияларды редакциялау және интерпретация жасау
		Анимациядағы музыка (1 сағат)	6.1.1.2 – симфониялық оркестрдің музыкалық аспаптардың дыбысталуын ажытару, топтар бойынша жүйелеу 6.3.1.1 – өз жұмысын таныстыру, өзінің және өзгелердің жұмысын бағалау және жетілдіру
		Дыбыстау және музыкамен көркемдеу (2 сағат)	6.1.2.3 – көркем бейнені құруда музыка және өнердің басқа түрлерінің көркемдеуші құралдарын салыстыру 6.1.1.2 – симфониялық оркестрдің музыкалық аспаптардың дыбысталуын ажытару, топтар бойынша жүйелеу 6.2.2.1 – музыкалық аспаптар мен дауысын қолдана отырып, музыкалық композициялар шығару және импровизация жасау 6.2.2.2 – компьютерлік бағдарламаларды (Audacity, Soundation, Windows Movie Maker, Киностудия) қолдана отырып, музыкалық композицияларды редакциялау және интерпретация жасау
		Жобаны жоспарлау және құрастыру (2 сағат)	6.2.1.1 – музыкалық-шығармашылық жұмыс жасау үшін идея ұсыну, жоспарлау және музыкалық материалды жаңаша түсіндіру 6.2.2.1 – музыкалық аспаптар мен дауысын қолдана отырып, музыкалық композициялар шығару және импровизация жасау 6.2.2.2 – компьютерлік бағдарламаларды (Audacity, Soundation, Windows Movie Maker, Киностудия) қолдана отырып, музыкалық композицияларды редакциялау және интерпретация жасау
		Жобаны таныстыру (1 сағат)	6.3.1.1 – өз жұмысын таныстыру, өзінің және өзгелердің жұмысын бағалау және жетілдіру 6.1.2.4 – ауызша және жазбаша жұмыстар орындау барысында музыкалық терминологияны пайдалану

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «13» қараша
№ 668 бұйрығына 20-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 211-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Көркем еңбек» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасы**

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. Жалпы орта білім беру жүйесіндегі «Көркем еңбек» пәнінің ерекшелігі әртүрлі өнер түрлерін зерделеу, идеяларын өнер тәсілдері арқылы көрсету, әмбебап (тұрмыстық) және арнайы (пәндік) білімдер мен икемділікті, материалдар мен нысандарды түрлендіру және көркем өңдеу дағдыларын, үй шаруашылығын жүргізу, технологиялар мен техниканы қолдану машықтарын иелену болып табылады.

3. Оқу бағдарламасының мақсаты – өнер және еңбек технологиясы саласында функционалды сауаттылықты қалыптастыру, шындыққа шығармашылықпен қарайтын тұлға дамыту.

4. «Көркем еңбек» оқу пәнінің бағдарламасы:

1) қоршаған ортада өнер, дизайн мен технология туралы түсінік пен білімді дамытуға;

2) Қазақстан және әлем халықтарының көркем-мәдениет мұрасын оқып үйренуге;

3) өнер мен дизайнның көркем тәсілдері арқылы шығармашылық идеяларды, технологиялық дағдыларды дамытуға;

4) зерттеу, жасау, талдау, нысандарды көркем түрлендіру үдерісінде оқушылардың шығармашылық және сыни тұрғыда ойлау дағдыларын дамытуға;

5) оқу қызметінің барлық түрлерінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды пайдалану арқылы тәжірибе алуға (зерттеу, идеялардың шығармашылықпен іске асыру, жұмыстардың таныстырылымы);

6) жұмыс нәтижесі үшін түрлі ақпарат көздері мен ресурстарының маңыздылығын түсіне отырып, зерттеу мен пайдалануға;

7) эстетикалық, еңбекке баулу, экономикалық, экологиялық, патриоттық тәрбиелеу мен рухани-өнегелік құндылықтарын қалыптастыруға;

8) уақыт, материалдың қасиеті мен басқа да факторлардың әсерін анықтап және оны ескере отырып қызметін өз бетінше жоспарлай алуға;

9) оқу мақсаттарына жетуде бірігіп жұмыс істеуді ұйымдастыру (жеке, жұптық және топтық жұмыс) бойынша тәжірибе жинауға бағытталған.

5. Оқу бағдарламасының мазмұны материалдарды бес ортақ білім беру бағыттары арқылы оқып-үйренуді қарастырады:

- 1) Визуалды өнер;
- 2) Сәндік-қолданбалы шығармашылық;
- 3) Дизайн және технология;
- 4) Үй мәдениеті;
- 5) Тамақтану мәдениеті.

6. «Визуалды өнер» бөлімінің мазмұны:

- 1) Классикалық және заманауи өнер;
- 2) Қазақстандық суретшілердің шығармашылы;
- 3) Бейнелеу өнері жанрлары мен түрлері;
- 4) Сандық өнер (фотосурет, анимация, медиа құралдар);
- 5) Бейнелеу (визуалды) өнерінің көркем тәсілдері;
- 6) Көркемдік материалдар және техникалармен эксперименттеу

бөлімдерін қамтиды.

7. «Сәндік-қолданбалы шығармашылық» бөлімінің мазмұны:

1) Сәндік-қолданбалы өнер ерекшеліктері мен негізгі пішіндері, Қазақстанның және басқа елдердің сәндік-қолданбалы өнері;

2) Сәндік-қолданбалы өнер материалдары, технологиялары мен құралдары;

- 3) Ұлттық ою-өрнек;
- 4) Ішкі көріністі сәнді безендіру қарастырады.

8. «Дизайн және технология» (ұлдар) бөлімінің мазмұны:

1) Негізгі конструкциялық, табиғи, жасанды және дәстүрлі емес материалдарды;

- 2) Материалдарды өңдеу құралдары мен жабдықтарын;
- 3) Материалдарды әртүрлі тәсілдермен өңдеуді;
- 4) Әртүрлі материалдардан бұйым дизайнын;
- 5) Ұлттық тұрмыстық заттарды дайындау технологиясын;
- 6) Қазақстандық және әлемдік сәулет ескерткіштерін;
- 7) Макеттеуді;
- 8) Ішкі көрініс дизайнын;
- 9) Робототехника, көлік құралдарын модельдеуді қамтиды.

9. «Дизайн және технология» (қыздар) бөлімінің мазмұны:

- 1) Негізгі тоқыма, табиғи, жасанды және дәстүрлі емес материалдарды;
- 2) Тоқыма материалдарын өңдеу құралдары мен жабдықтарын;
- 3) Тоқыма материалдарын әртүрлі тәсілдермен өңдеуді;
- 4) Тоқыма материалдарынан бұйым дизайнын;

5) Сән индустриясын, стиль және образ, ұлттық киім элементтерін дайындау технолоиясын қамтиды.

10. «Үй мәдениеті» бөлімінің мазмұны (ұлдар):

- 1) Тұрғын үйдің экологиясын;
- 2) Өсімдік шаруашылығы, сәндік өсімдіктер шаруашылығы, ландшафтты дизайн негіздерін;
- 3) Электр қуатының көздері туралы жалпы мәліметтерді, тұрмыстық техника және электр құралдарын қолдану мен жөндеуді;
- 4) Тұрмыстық жөндеу жұмыстарын, ішкі көріністі ұйымдастыру мен жоспарлауды қамтиды.

11. «Үй мәдениеті» бөлімінің мазмұны (қыздар):

- 1) Жеке гигиенаны, тұрғын үй экологиясын;
 - 2) Өсімдік шаруашылығы, сәндік өсімдіктер шаруашылығы, ландшафтты дизайн негіздерін;
 - 3) Киім күтімі мен ұзақ мерзімді сақтауды қамтиды.
12. «Тамақтану мәдениеті» бөлімінің мазмұны:
- 1) Дұрыс тамақтану негізін;
 - 2) Дастарқан басында өзін-өзі дұрыс ұстау ережелерін, дастарқанды жабдықтауды;
 - 3) Тағам әзірлеу технологиясын;
 - 4) Әлем халықтарының тағамдарын қамтиды.

2- тарау. «Көркем еңбек» пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

13. «Көркем еңбек» пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 2) 6-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 3) 7-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;
- 4) 8-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;
- 5) 9-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

14. «Көркем еңбек» оқу пәнінің 5-9-сыныптарға арналған оқу бағдарламасының мазмұны оқыту мақсаттары жүйесінің шығармашылық әрекет үдерісі барысында тәжірибелік және негізгі білім қалыптастыруға бағытталған үш бөлім бойынша ұйымдастырылған.

15. «Шығармашылық идеяларды дамыту және зерттеу» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) Қоршаған орта туралы білім мен түсінік;
- 2) Тарих, мәдениет және дәстүр туралы білім мен түсінік;
- 3) Ақпарат көздерімен жұмыс істеу;
- 4) Шығармашылық іс-әрекет үдерісін жоспарлау;
- 5) Дизайн дайындау бойынша тапсырмалармен жұмыс жасау;
- 6) Материалдар, олардың қасиеттері мен жұмыс істеу техникалары.

16. «Шығармашылық жұмыстарды жасау және дайындау» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) Шығармашылық идеялардың көркем көрінісі;
- 2) Құралдар мен жабдықтар;
- 3) Жасау технологиясы;
- 4) Тамақтану мәдениеті;
- 5) Үй мәдениеті;
- 6) Техника қауіпсіздігі және еңбек гигиенасы ережелерін сақтау.

17. «Таныстырылым, талдау және шығармашылық жұмыстарды бағалау» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) Шығармашылық жұмыстардың таныстырылымы;
- 2) Идеяларды талдау және бағалау;
- 3) Әдіс-тәсілдерді талдау және бағалау;
- 4) Жұмысты жетілдіру және бейімдеу.

3 тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

18. Оқыту мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа бөлінген.

19. Бағдарламада оқу мақсаттарын қолдануға және мониторинг жасауға тиімді болу үшін кодтық белгі енгізілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан оқу мақсатының реттік номерін көрсетеді. Мысалы, 5.2.1.4. кодында «5» - сынып, «2.1» бөлім мен бөлімше, «4» - оқу мақсатының реттік саны.

20. 1) «Шығармашылық идеяларды дамыту және зерттеу» бөлімі

Бөлімше	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1.1 Қоршаған орта туралы білім мен түсінік	5.1.1.1 Ұлдар/Қыздар р қоршаған ортаның ассоциативті мағынасы мен визуалды сипаттамасын зерделеу және анықтау	6.1.1.1 Ұлдар/Қыздар қоршаған орта нысандарының визуалды сипаттамаларын түсіну және білімін көрсету	7.1.1.1 Ұлдар/ Қыздар қоршаған орта элементтерінің визуалды сипаттамасын өзінше түсіндіру		
1.2 Тарих, мәдениет және дәстүр туралы білім мен түсінік	5.1.2.1 Ұлдар/Қыздар р қазақ халқының ұлттық және әлем мәдениетіндегі өнер, қолөнер мен дизайн туын-	6.1.2.1 Ұлдар/ Қыздар қазақ халқының ұлттық және әлем мәдениетіндегі өнер, қолөнер мен дизайн туындыларының	7.1.2.1 Ұлдар/ Қыздар тарихи және мәдени шығу тегі әртүрлі өнер, қолөнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктерін	8.1.2.1 Ұлдар/Қыздар тарихи және мәдени шығу тегі әр түрлі өнер, қолөнер мен дизайн туындыларының	9.1.2.1 Ұлдар/Қыздар тарихи және мәдени шығу тегі әртүрлі өнер, қолөнер және дизайн туындыларының түрлі

	дыларының ерекшеліктерін анықтау және зерделеу	ерекшеліктері туралы білімі мен түсінігін көрсету	өз бетінше зерделеу және сипаттау	ерекшеліктері туралы түсінігін көрсету	материалдарын, бағытын, салыстыру, талдау
1.3 Ақпарат көздері	5.1.3.1 Ұлдар/Қыздар шығармашылық идеяларды зерттеу мен дамыту үшін ақпарат көздерімен жұмыс істеу	6.1.3.1 Ұлдар/Қыздар шығармашылық идеяларды іске асыру мақсатында ақпарат көздерін өз бетінше таңдап, қолдану	7.1.3.1 Ұлдар/ Қыздар шығармашылық жұмыста идеяларын іске асыру мақсатында түрлі ақпарат көздерінің ең тиімдісін таңдау және қолдану	8.1.3.1 Ұлдар/ Қыздар шығармашылық идеяларды дамыту мен іске асыруда өз бетінше таңдаған ақпарат көздерін қолдану	9.1.3.1 Ұлдар/Қыздар шығармашылық идеяларды дамыту мен іске асыруда ақпарат көздерін толыққанды және нәтижелі қолдану
1.4 Шығармашылық іс-әрекет үдерісін жоспарлау	5.1.4.1 Ұлдар/Қыздар шығармашылық жұмысты орындау кезеңдерін анықтай отырып, жоспар дайындау	6.1.4.1 Ұлдар/ Қыздар уақыт және басқа да факторларды ескере отырып, іс-әрекеттің реттілігін анықтау және жоспарлау 6.1.4.2 Ұлдар/ Қыздар материалдық шығынды анықтау (сандық көрсеткіштер)	7.1.4.1 Ұлдар/ Қыздар алған білімдері мен тәжірибелерін қолдана болашақ іс-әрекеттерін анықтау және шығармашылық қызметін жоспарлау 7.1.4.2 Ұлдар/ Қыздар бұйымның өзіндік құны мен материалдық шығындарын анықтау	8.1.4.1 Ұлдар/Қыздар алған білімі мен тәжірибелерін қолданып, болашақ іс-әрекетін толық сипаттай отыра, шығармашылық қызметін жоспарлау 8.1.4.2 Ұлдар/Қыздар зерттеу нәтижелері негізінде тұтынушылардың өнімнің түрлеріне қажеттілігін анықтау	9.1.4.1 Ұлдар/Қыздар жұмысты орындаудың тиімді әдістері мен реттілігін анықтай отырып, шығармашылық қызметін жоспарлау 9.1.4.2 Ұлдар/Қыздар пайданы анықтау мақсатында түрлі тауарларды өткізу нарығын талдау
1.5 Дизайн (эскиз) дайындау бойын-	5.1.5.1 Ұлдар/Қыздар композицияның негізгі	6.1.5.1 Ұлдар/ Қыздар композицияның негізгі заңдылықта-	7.1.5.1 Ұлдар/ Қыздар функционалды және эстетикалық талаптарға	8.1.5.1 Ұлдар/ Қыздар функционалды талаптарға	9.1.5.1 Ұлдар/ Қыздар күрделі нысандар,

ша тапсырмалармен жұмыс істеу	заңдылықтарын ескеріп, қарапайым нысандардың дизайнын дайындау бойынша тапсырмаларды орындау	рын сақтай отырып, әртүрлі нысандардың дизайны бойынша тапсырмалар орындау	сай, нысанның дизайн дайындау бойынша тапсырмаларды орындау	сай нысан дизайнын дайындау бойынша тапсырмаларды орындау	пішіндер мен образдардың дизайнын дайындау үшін білімді қорытындылау
	5.1.5.2 Ұлдар/ Қыздар шығармашылық идеяларды іске асыру үшін нобайлар орындау	6.1.5.2 Ұлдар/ Қыздар шығармашылық идеяларды іске асыру үшін нобайлар, техникалық суреттер мен сызбалар орындау	7.1.5.2 Ұлдар/ Қыздар түрлі графикалық құралдардың көмегімен бұйым дайындау үшін эскиздер орындау және графикалық пен технологиялық құжаттар әзірлеу	8.1.5.2 Ұлдар/ Қыздар бұйым дайындаудың реттілігі мен тиімді тәсілін анық-тай отырып, графикалық және технологиялық құжаттар дайындау	9.1.5.2 Ұлдар/ Қыздар графиканың әртүрлі тәсілдерін қолдану арқылы өз бетінше графикалық және технологиялық құжат құру
1.6 Материалдар, олардың қасиеттері мен жұмыс істеу техникалары	5.1.6.1 Ұлдар материалдардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау арқылы, жалпы қасиеттері мен құрылысын зерделеу	6.1.6.1 Ұлдар материалдардың физикалық, механикалық және технологиялық қасиеттерін, олардың қолданылу аясын анықтау және сипаттау	7.1.6.1 Ұлдар жобаланатын нысанды дайындау барысында материалдардың физикалық, технологиялық және механикалық қасиеттерін анықтау және салыстыру	8.1.6.1 Ұлдар жобаланатын нысанның тағайындалуы мен қасиеттерін ескеріп, материалдарды өңдеу мен безендіру тәсілдерін анықтау және таңдау	9.1.6.1 Ұлдар техникалық, эксплуатациялық және экологиялық сипаттамаларын ескере отырып, материалдарды өңдеудің өзіндік тәсілдерін негіздеп анықтау және таңдау
	5.1.6.2 Ұлдар/Қыздар заманауи және дәстүрлі емес материалдарды білу, олардың қасиеттері мен	6.1.6.2 Ұлдар/ Қыздар заманауи және дәстүрлі емес материалдарды білу, оларды өңдеу мен пайдаланудың тиімді жолдарын	7.1.6.2 Ұлдар/ Қыздар бірқатар заманауи және дәстүрлі емес материалдарды білу, оларды өңдеу, пайдалану және үйлестірудің тиімді	8.1.6.2 Ұлдар/Қыздар бұйымды дайындау мен безендіру үшін заманауи және дәстүрлі емес материалдардың тиімді қолданылуын	9.1.6.2 Ұлдар/Қыздар бұйымды дайындау мен безендіру барысында заманауи және дәстүрлі емес материалдарды қолданудың өзіндік

	міндеттерін анықтау		жолдарын	түсіне отырып өздігінен таңдау	шешімдері мен жолдарын ұсыну
	5.1.6.3 Қыздар	6.1.6.3 Қыздар	7.1.6.3 Қыздар	8.1.6.3 Қыздар	9.1.6.3 Қыздар
	тоқыма материалдармен бұйымдардың жіктелуін білу және сипаттау	тоқыма материалдармен бұйымдардың қасиеттері мен фактурасын зерделеу және анықтау	өңдеу тігін материалдары мен сәндік әшекей бұйымдарының жіктелуін анықтау, сипаттау және салыстыру	табиғи және жасанды тері мен былғарының түрлері мен қасиеттерін анықтау, сипаттау және салыстыру	трикотаж, тоқусыз матаны өз бетінше зерделеу, анықтау және бағалау
	5.1.6.4 Ұлдар/ Қыздар	6.1.6.4 Ұлдар/ Қыздар	7.1.6.4 Ұлдар/Қыздар	8.1.6.4 Ұлдар/Қыздар	9.1.6.4 Ұлдар/ Қыздар
	таңдаған құралдардың қасиеттерін ескере отырып, көркем өнер материалдарын, орындау техникаларын пайдалану және эксперимент жүргізу	материалдардың қасиеттері жайлы білімін және тәжірибелік жұмыс істеу дағдыларын көрсете отырып техникалар, көркемдік материалдарды қолдану және эксперимент жасау	шығармашылық жұмыстар барысында орындау техникасы мен өнер материалдарын анықтау, таңдау және біріктіру	шығармашылық жұмыстар барысында орындау техникасы мен өнер материалдарын анықтау, таңдау және біріктіру	шығармашылық жұмыс жасау үшін әр түрлі орындау техникасын және өнер материалдарын қолдану бойынша өзіндік шешімдер ұсыну

2) «Шығармашылық жұмыстарды жасау және дайындау» бөлімі

Бөлімше	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
2.1 Шығармашылық идеялардың көркем көрінісі	5.2.1.1 Ұлдар/ Қыздар	6.2.1.1 Ұлдар/ Қыздар	7.2.1.1 Ұлдар/ Қыздар	8.2.1.1 Ұлдар/Қыздар	9.2.1.1 Ұлдар/Қыздар
	өз идеялары мен сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін қолдану	өз идеялары мен сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін анықтау, таңдау және қолдану	күрделі шығармашылық идеяларды білдіру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтерін және өнердің көркем құралдарын негіздеп анықтау, таңдау және қолдану	күрделі шығармашылық идеяларды білдіру үшін өнердің көркем құралдарын өз бетінше анықтау, таңдау және қолдану	мазмұнды және ерекше туындылар орындау үшін өнердің көркем құралдарын өз бетінше қолдану

<p>2.2 Құралдар мен жабдықтар</p>	<p>5.2.2.1 Ұлдар</p> <p>құрастырымды, табиғи және жасанды материалдарды өңдеу үшін қол еңбегі құралдары мен жабдықтарын анықтау, сипаттау және қолдану 5.2.2.2 Ұлдар</p> <p>ағаш және темір өңдеу білдегінің тағайындауы мен құрылысын түсіндіру</p>	<p>6.2.2.1 Ұлдар</p> <p>құрастырымды, табиғи және жасанды материалдарды өңдеу үшін пайдаланатын қол электрлік құралдарының қозғалысты беру механизмдері мен құрылысын анықтау және сипаттау</p>	<p>7.2.2.1 Ұлдар</p> <p>заманауи технологиялық машиналардың құрылысын және жұмыс істеу принципін сипаттау және олармен құрастырымды, табиғи, жасанды заттарды өңдеу бойынша жұмыстар орындау</p>	<p>8.2.2.1 Ұлдар</p> <p>заманауи технологиялық машиналарда құрастырымды материалдарды өңдеу бойынша күрделі операцияларды орындау</p>	<p>9.2.2.1 Ұлдар</p> <p>материалдарды өңдеу үшін құралдарды және замаауи технологиялық машиналарды анықтау, таңдау және қолдану 9.2.2.2 Ұлдар/ Қыздар</p> <p>өнеркәсіптегі технологиялық және өндірістік процестер туралы білімі мен түсінігін көрсету</p>
	<p>5.2.2.1 Қыздар</p> <p>тігін машинасының құрылысын, жіп өткізуді сипаттау және білу, машина тігістерін орындау 5.2.2.2 Қыздар</p> <p>тігін бұйымдарын ылғалды-жылулық өңдеуге арналған жабдықтарды білу, сипаттау және қолдану</p>	<p>6.2.2.1 Қыздар</p> <p>тігін машинасын қалыпты күйге келтіруді білу және орындау 6.2.2.2 Қыздар</p> <p>тігін бұйымдарын ылғалды-жылулық өңдеу режимдерін білу, сипаттау және оларды тәжірибеде қолдану</p>	<p>7.2.2.1 Қыздар</p> <p>тігін машинасы жұмысындағы ақауларды анықтау және жөндеу 7.2.2.2 Қыздар</p> <p>тігін бұйымдарын ылғалды-жылулық өңдеу барысында қолданылатын құралдарды анықтау, таңдау, қолдану</p>	<p>8.2.2.1 Қыздар</p> <p>тігін машинасына қажетті құрылғыларды (түймелікті өңдеу, сыдырманы қондырып тігу) таңдау және қолдану</p>	<p>9.2.2.1 Қыздар</p> <p>заманауи тігін құрал-жабдықтарын білу және торлау тігін машинасын қолдану 9.2.2.3 Қыздар</p> <p>тігін машиналарында күрделі операцияларды (апликация, кестелеу) орындау және зерделеу</p>

<p>2.3 Жасау техноло- гиясы</p>	<p>5.2.3.1 Ұлдар</p> <p>өлшем мен белгілеу негізінде орындалған бұйым дайындау үшін материалдарды қол құралдарым ен өңдеу.</p> <p>5.2.3.2 Ұлдар</p> <p>түрлі материалдардан қарапайым бұйым дайындау</p>	<p>6.2.3.1 Ұлдар</p> <p>орындалған өлшем мен белгілеу негізінде бұйым дайындау үшін материалдарды электрлік қол құралдарымен өңдеу</p> <p>6.2.3.2 Ұлдар</p> <p>ажырайтын және ажырамайтын біріктіру әдістерін қолданып, бірнеше бөлшектерден тұратын бұйым жасау</p>	<p>7.2.3.1 Ұлдар</p> <p>бұйымдардың функционалдық және эстетикалық сапасын арттыру үшін материалдарды механикалық өңдеу және бұйымды безендіру</p> <p>7.2.3.2 Ұлдар</p> <p>технологиялық құжаттар бойынша реттілікті және дәлдікті сақтай отырып, күрделі бұйымдар жасау</p>	<p>8.2.3.1 Ұлдар</p> <p>түрлі құрал-жабдықтарды қолдана отырып, материалдарды өңдеу мен безендіру әдістерін анықтау, пайдалану.</p> <p>8.2.3.2 Ұлдар</p> <p>өз бетінше дайындаған технологиялық құжатпен күрделі бұйым жасау</p>	<p>9.2.3.1 Ұлдар</p> <p>бұйым дайындау барысында материалдарды өңдеу мен безендірудің ұтымды тәсілдерін анықтау, таңдау және қолдану</p> <p>9.2.3.2 Ұлдар</p> <p>эртүрлі техникаларды, конструкция түрлері мен заманауи материалдарды қолдана отырып күрделі бұйым жасау</p>
	<p>5.2.3.1 Қыздар</p> <p>тоқыма бұйымдарын пішу және сыру тігісін қолдану арқылы қол еңбегі құралдары мен тігін машинасында өңдеу</p> <p>5.2.3.2 Қыздар</p> <p>түрлі материалдардан (тоқыма, табиғи және жасанды) қарапайым бұйым орындау</p>	<p>6.2.3.1 Қыздар</p> <p>тігін машинасы және қол құралдарымен қайып тігу, сырып тігу тігіс түрлерін қолдана отырып, тоқыма материалдарын пішу және өңдеу</p> <p>6.2.3.2 Қыздар</p> <p>әр түрлі конструкциялар мен материалдарды (тоқыма, табиғи және жасанды) қолдана отырып, бір өнім орындау</p>	<p>7.2.3.1 Қыздар</p> <p>эртүрлі конструкциялық, заманауи тоқыма және сәндеу материалдарын қолдана отырып, тігін машинасында технологиялық талапқа сәйкес бұйым жасау</p>	<p>8.2.3.1 Қыздар</p> <p>қол мен тігін құрал-жабдықтарын және олардың құрылғыларын қолдана отырып, тоқыма материалдарын өңдеу мен сәндеудің тиімді әдістерін анықтау және қолдану</p> <p>8.2.3.2 Қыздар</p> <p>өз бетінше құрастырған технологиялық құжат бойынша бұйымдар дайындау</p>	<p>9.2.3.1 Қыздар</p> <p>бұйым дайындау барысында материалдарды өңдеу тәсілдерін анықтау, таңдау және қолдану</p> <p>9.2.3.2 Қыздар</p> <p>сенімділік пен дербестігін көрсету арқылы, эртүрлі техниканы, конструкция түрлері мен заманауи материалдарды қолдана отырып ерекше бұйым жасау</p>

	5.2.3.3 Ұлдар/ Қыздар шығармашы- лық жұмыс- тар мен бұйымдар дайындау үдерісінде қазақтың ұлттық мә- дениет эле- менттерін пайдалану	6.2.3.3 Ұлдар/ Қыздар шығармашы- лық жұмыстар мен бұйымдар жасау барысында қазақтың ұлттық мәдениет элементтерін пайдалану	7.2.3.4 Ұлдар/ Қыздар шығармашы- лық жұмыстар мен бұйымдар жасау барысында қазақтың ұлттық мәдениет элементтерін пайдалану	8.2.3.3 Ұлдар /Қыздар шығармашы- лық жұмыстар мен бұйымдар жасау барысында қазақтың ұлттық мәдениет элементтерін пайдалану	9.2.3.3 Ұлдар/Қыздар шығармашы- лық жұмыстар мен бұйымдар жасау барысында қазақтың ұлттық мәдениет элементтерін пайдалану
2.4 Тамақ- тану мәдениеті	5.2.4.1 Ұлдар/ Қыздар Дұрыс және тиімді тамақтану ережелерін зерделеу және сипаттау 5.2.4.2 Ұлдар/ Қыздар дұрыс және тиімді тамақтану мәзірін құрастыру 5.2.4.3 Қыздар тағам әзірлеуге арналған құралдар мен жабдықтар- ды зерделеу және олардың мүмкіншілі- гін анықтау 5.2.4.4 Қыздар салқын	6.2.4.1 Ұлдар/ Қыздар қоғамдық тамақтану орындарында, қазақ халқы мен әлем халықтарының мәдениетіндегі дастарқан ба- сында өзін-өзі ұстау ереже- лерін салысты- ру және сипаттау 6.2.4.2 Ұлдар/Қыздар әртүрлі іс- шараға арнал- ған дастарқан- ды безендіру- дегі білімдері мен тәжірбие- лік дағдыларын көрсету 6.2.4.3 Қыздар жылдам орын- далатын тағам- дар мен десерт дайындау тех- нологияларын білу және қолдану 6.2.4.4	7.2.4.1 Қыздар әлем халық- тарының тағамдары мен әлемге әйгілі аспазшылар- дың тағамда- рындағы ерек- шеліктерді сипаттап, салыстыру 7.2.4.2 Қыздар әлем халықта- рының және ұлттық тағам- дардың жасалу технологияла- рын зерделеу және қолдану 7.2.4.3 Қыздар әртүрлі тағамдар дайындауда қолданатын қажетті құрал- жабдықтарды, өнімдерді таңдауда өз бетінше нақты шешім қабылдай алу		

	тағамдар мен сусындарды әзірлеу технологиясын білу және қолдану	Қыздар әртүрлі тағамдарды дайындау үшін азық-түліктер, құрал-саймандар мен керек-жарақтарын анықтау және таңдау			
2.5 Үй мәдениеті	5.2.5.1 Ұлдар/ Қыздар өсімдік шаруашылығы мен жеміс-көкөніс түрлерінің негізгі бағыттарын зерделеу және сипаттау 5.2.5.2 Ұлдар/ Қыздар өсімдік шаруашылығында көктемгі жұмыстар жүргізу	6.2.5.1 Ұлдар/ Қыздар сәндік гүл түрлерін өсіру технологиясын зерттеу және сипаттау 6.2.5.2 Ұлдар/ Қыздар сәндік бақша мен гүл өсіру шаруашылығында көктемгі жұмыстар орындау	7.2.5.1 Ұлдар ауыл шаруашылығындағы жабдықтарды және заманауи техникаларды сипаттау, жіктеу және бағалау 7.2.5.1 Қыздар интерьер безендіру үшін әртүрлі өсімдіктердің эстетикалық қасиеттерін сипаттау, қолдану және бағалау	8.2.5.1 Ұлдар/Қыздар ауыл шаруашылық өндірісінің дамуындағы әдіс-тәсілдерді талқылау және бағалау 8.2.5.2 Қыздар медицинадағы, фитотерапия мен косметикадағы өсімдіктердің рөлін зерделеу, талқылау және бағалау	9.2.5.1 Ұлдар/Қыздар ландшафты дизайнның элементтерін, заманауи бағыттары мен стильдерін анықтау және сипаттау
	5.2.5.3 Ұлдар электр энергиясы көздері туралы айтып беру 5.2.5.4 Ұлдар қарапайым электротехникалық арматура мен электромонтажды құралдарды атау	6.2.5.3 Ұлдар электросызба элементтерінің графикалық шартты белгілерін зерделеу, анықтау және орындау 6.2.5.4 Ұлдар қарапайым электр тізбектерінің есебін жүргізу	7.2.5.2 Ұлдар электротехникалық арматуралар мен тұрмыстық құралдардың қарапайым жөндеу жұмыстарын жүргізу	8.2.5.2 Ұлдар тұрмыстық техника мен электр жабдықтарының эстетикалық, эргономикалық және эксплуатациялық сапаларын салыстру және бағалау	9.2.5.2 Ұлдар жарықтандырудың типтік және әртүрлі түрін анықтау және сипаттау

	мен олардың тағайындалуын түсіндіру	және ажырата білу			
	5.2.5.5 Ұлдар тұрақты ток көздерін пайдалану арқылы қарапайым бұйым құрастыру	6.2.5.5 Ұлдар қарапайым сызба бойынша электр тізбектерін орындау және жинау	7.2.5.3 Ұлдар электр тізбектеріндегі ақауларды табу 7.2.5.4 Ұлдар есептеулер орындау үшін арнайы бақылау-өлшегіш аспаптарын таңдау және қолдану		9.2.5.3 Ұлдар функционалды, эргономикалық және эстетикалық талаптарды ескере отырып, интерьердегі жарықтандыруды ұйымдастыру бойынша шығармашылық шешімдер дайындау
	5.2.5.6 Ұлдар қол құралдарын пайдаланып, ақауларды жою бойынша интерьерді ұйымдастырудың тәжірибелік жұмыстары мен қарапайым жөндеу операцияларын орындау	6.2.5.6 Ұлдар электрлік құрал-саймандарды пайдаланып, ақауларды жою бойынша жөндеу операциялары мен интерьерді ұйымдастырудың тәжірибелік жұмыстарын орындау	7.2.5.5 Ұлдар интерьерді ұйымдастыру бойынша тәжірибелік жұмыстар орындау барысында жарықтандыруға, желдеткіш және жылу жүйесіне қойылатын нормаларды сақтау және қарастыру	8.2.5.3 Ұлдар тұрмыста жөндеу жұмыстарын жүргізу барысында ақауларды жоюдың тиімді тәсілдерін табу 8.2.5.4 Ұлдар тұрмыста жөндеу жұмыстарын жүргізу барысында заманауи материалдар мен құрал-саймандарды зерделеу, таңдау және қолдану	9.2.5.4 Ұлдар /Қыздар интерьерді безендіру, жоспарлау және ұйымдастыру бойынша тәжірибелік жұмысты орындау үшін түрлі салалардағы білім-дерін жалпылау
	5.2.5.3 Қыздар жеке бас гигиенасы ережелерін зерделеу және сипат-	6.2.5.3 Қыздар тазалау құралдарын, тұрғын үйге қойылатын гигиениалық	7.2.5.2 Қыздар эксплуатациялық, эстетикалық және экологиялық сапаларын ба-	8.2.5.3 Қыздар өз бетінше материалдар мен техниканы анықтап, таңдай отырып,	

	тау, әртүрлі шаш пен тері түрін анықтау 5.2.5.4 Қыздар өз бетінше өз-өзіне қарау әрекеттері мен тәсілдерін таңдау және қолдану	талаптарды зерделеу және сипаттау 6.2.5.4 Қыздар тазалау құралдары мен жабдықтарын таңдау және қолдану 6.2.5.5 Қыздар мезгілдік киім мен аяқ-киімдерді күту мен сақтау ережелерін білу және ұстану	ғалай отырып, тұрмыстық техниканың мақсаты мен атқаратын қызметіне қарай жіктеу 7.2.5.3 Қыздар тұрмыстық техниканы қолдану мен күту ережелерін зерделеу және сипаттау	эстетикалық және техникалық талаптарға сай келетін интерьерге арналған сәндік бұйымдар дайындау	
2.6 Техника қауіпсіздігі мен еңбек гигиенасының ережелерін сақтау	5.2.6.1 Ұлдар/ Қыздар техника қауіпсіздігін қадағалап, материалдар мен құралдарды қолдану 5.2.6.2 Ұлдар/ Қыздар қол еңбегі құралдарымен жұмыс істеудің қауіпсіз тәсілдерін, еңбек гигиенасының ережелерін білу	6.2.6.1 Ұлдар/Қыздар техника қауіпсіздігін қадағалап және көрсете отырып, материалдар мен құралдарды қолдану 6.2.6.2 Ұлдар/ Қыздар қол электрлі құралдары және жабдықтарымен қауіпсіз жұмыс жасау тәсілдерін, еңбек гигиенасы ережелерін білу және түсіндіру	7.2.6.1 Ұлдар/ Қыздар техника қауіпсіздігін қадағалап, материалдар мен құралдарды қолдану 7.2.6.2 Ұлдар/ Қыздар заманауи технологиялық машиналармен қауіпсіз жұмыс жасау жолдарын білу және түсіндіру	8.2.6.1 Ұлдар/Қыздар техника қауіпсіздігін қадағалап, материалдар мен құралдарды қолдану 8.2.6.2 Ұлдар /Қыздар құрал-жабдықтармен қауіпсіз жұмыс істеу туралы ескертпе парағын құру	9.2.6.1 Ұлдар/Қыздар техника қауіпсіздігін қадағалап, материалдар мен құралдарды қолдану 9.2.6.2 Ұлдар/ Қыздар белгілі бір бұйым мен жұмыс түріне арналған техника қауіпсіздігі бойынша нұсқаулық құру

3) «Презентациялау, талдау және шығармашылық жұмыстарды бағалау» бөлімі

Бөлімше	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
3.1 Шығармашылық	5.3.1.1 Ұлдар/ Қыздар	6.3.1.1 Ұлдар/Қыздар	7.3.1.1 Ұлдар/ Қыздар	8.3.1.1 Ұлдар/Қыздар	9.3.1.1 Ұлдар/Қыздар

жұмыстардың таныстырылымы	сыныпқа дайын жұмысты таныстыру (көрме)	мектеп аудиториясы алдында өзінің дайын жұмыстарын таныстыру (көрме)	ауқымды аудитория алдында дайын болған өз жұмыстарын таныстыру (көрме, сән көрсетілімі)	онлайн платформадағы ауқымды аудитория алдында дайын жұмыстарды қорғау және оны ұсыну	медиа құралдары мен онлайн платформаларды қолдана отырып, белгілі бір аудиторияға дайын жұмыстарын қорғауды өз бетінше ұйымдастыру
3.2 Идеяларды талдау және бағалау	5.3.2.1 Ұлдар/ Қыздар пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің жұмыстарында берілген идеялар мен тақырыптарды сипаттау	6.3.2.1 Ұлдар/Қыздар пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің жұмыстарындағы идеялары мен тақырыптарды салыстыру	7.3.2.1 Ұлдар/Қыздар пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің жұмыстарындағы идеялар мен тақырыптарды талқылау және бағалау	8.3.2.1 Ұлдар /Қыздар пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің жұмыстарындағы идеялары мен тақырыптарды талдау мен бағалау жүргізу үшін критерийлерді қолдану	9.3.2.1 Ұлдар/Қыздар өзінің және өзгелердің жұмыстарындағы тарихи, әлеуметтік және мәдениеттік мәнмәтіндерді талдау мен бағалау
3.3 Әдіс-тәсілдерді талдау және бағалау	5.3.3.1 Ұлдар/ Қыздар пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің жұмыстарындағы қолданылған әдіс-тәсілдерді сипаттау	6.3.3.1 Ұлдар/Қыздар пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің жұмыстарындағы қолданылған әдіс-тәсілдерді салыстыру	7.3.3.1 Ұлдар /Қыздар пәндік терминологияны пайдалана отырып, басқалардың және өз жұмыстарындағы әдіс-тәсілдері мен техникаларды талқылау және бағалау	8.3.3.1 Ұлдар/Қыздар жасалған өнімнің сапасын қолданылған әдіс-тәсілдерін бағалау және талдау үшін критерийлерді қолдану	9.3.3.1 Ұлдар/Қыздар бұйымның сапасын және өнімнің сыртқы көрінісін анықтайтын негізгі факторларды талдау және бағалау
3.4 Жұмысты жетілдіру	5.3.4.1 Ұлдар/ Қыздар	6.3.4.1 Ұлдар/ Қыздар	7.3.4.1 Ұлдар/ Қыздар	8.3.4.1 Ұлдар/Қыздар	9.3.4.1 Ұлдар/Қыздар

мен бейімдеу	өзінің және өзгелердің жұмыстарын жетілдіру және бейімдеу бойынша конструктивті пікірлер, ұсыныстар білдіру	өзінің және өзгелердің жұмыстарын жетілдіру және адаптациялау бойынша сындарлы пікір мен негізделген ұсыныстарды қабылдау	өзінің және өзгелердің жұмыстарын жетілдіру және адаптациялауда қолданылған идеяларды салыстыруда негізделген сыни ұсыныстар жасау	өзінің және өзгелердің жұмыстарын жетілдіру және бейімдеуде қолданылған идеяларды талдауда және бағалауда негізделген сыни ұсыныстар жасау	өзінің және өзгелердің жұмыстарындағы мақсаттың өзіндік анық көруін және негізделген бағаны өзіндік білдіру
--------------	---	---	--	--	---

21. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған «Көркем еңбек» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-9-сыныптарына арналған
«Көркем еңбек» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Көркем еңбек» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасын жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1) 5 сынып (ұлдар):

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті
1 -тоқсан (18 сағат)		
Бөлім Визуалды өнер	Бейнелеу өнеріндегі көркем құралдары. Классикалық өнердің үздік туындылары. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығы. Бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары	5.1.2.1-Өлем және қазақ ұлттық мәдениетіндегі өнер, қолөнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктерін анықтау және зерделеу
	5.1.3.1 -Шығармашылық идеяларды зерттеу мен дамыту үшін ақпарат көздерімен жұмыс істеу (ақпараттық-коммуникативтік технологияны қолдану арқылы)	
	5.3.2.1-Пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) жұмыстарында берілген идеялар мен тақырыптарды сипаттау	
	5.3.3.1-Пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) жұмыстарындағы қолданылған әдіс-тәсілдерді (техникасы) сипаттау	
	Натюрморт өнері. Ұлттық сәндік натюрморт	5.1.5.2-Шығармашылық идеяларды іске асыру үшін нобайлар орындау
		5.1.6.4-Таңдаған тәсілдерінің қасиеттерін ескере отырып, көркемөнер материалдарын, техникаларын пайдалану және эксперимент жүргізу
		5.2.1.1-Өз идеялары мен сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін қолдану
		5.2.3.3- Шығармашылық жұмыстар мен бұйымдар дайындау үдерісінде қазақтың ұлттық мәдениет элементтерін пайдалану

	Пейзаж. Табиғатпен үйлесім. Өуе перспективасы	5.1.1.1-Қоршаған ортаның ассоциативті мағынасы мен визуалды сипаттамасын зерделеу және анықтау (композиция, түс, пішін, фактура, тепе-теңдік)
		5.2.1.1-Өз идеялары мен сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін қолдану
	Индустриалды пейзаж. Қала пейзажы. Сызықтық перспектива	5.1.1.1-Қоршаған ортаның ассоциативті мағынасы мен визуалды сипаттамасын зерделеу және анықтау (композиция, түс, пішін, фактура, тепе-теңдік)
		5.2.1.1-Өз идеялары мен сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін қолдану
	Пластикалық пішіндер өнері. Мүсін өнері	5.1.1.1-Қоршаған ортаның ассоциативті мағынасы мен визуалды сипаттамасын зерделеу және анықтау (композиция, түс, пішін, фактура, тепе-теңдік)
		5.2.1.1-Өз идеялары мен сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін қолдану
		5.3.3.1-Пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) жұмыстарындағы қолданылған әдіс-тәсілдерді (техникасы) сипаттау
	Шығармашылық жұмыс.Көрме ұйымдастыру	5.1.5.2-Шығармашылық идеяларды іске асыру үшін нобайлар орындау
		5.1.6.4 -Таңдаған тәсілдерінің қасиеттерін ескере отырып, көркемөнер материалдарын, техникаларын пайдалану және эксперимент жүргізу
		5.2.1.1-Өз идеялары мен сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін қолдану.
		5.3.1.1-Бүкіл сыныпқа дайын жұмысты таныстыру (көрме)
	2-тоқсан (14 сағат)	
Бөлім Сәндік-қолданбалы шығармашылық	Сәндік-қолданбалы өнер, негізгі пішіндер мен ерекшеліктері. Қазақстан халқының сәндік-қолданбалы өнері	5.1.2.1-Әлем және қазақ ұлттық мәдениетіндегі өнер, қолөнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктерін анықтау және зерделеу
	Сәндік-қолданбалы өнердегі заманауи және дәстүрлі емес материалдар. Материалдар мен құрал-жабдықтармен танысу	5.1.6.2-Бірқатар заманауи және дәстүрлі емес материалдарды білу, олардың қасиеттері мен міндеттерін анықтау 5.2.2.1-Конструкциялық, табиғи және жасанды материалдарды өңдеу үшін қол еңбегі құралдары мен жабдықтарын анықтау, сипаттау және қолдану

	Дәстүрлі емес материалдардан сәндік бұйым. Идеяларды талқылау мен дамыту. Нобай орындау	5.1.5.2-Шығармашылық идеяларды іске асыру үшін нобайлар орындау
	Дәстүрлі емес материалдардан сәндік бұйым. Бұйым дайындау	5.2.3.2-Түрлі конструкциялық, табиғи және жасанды материалдардан қарапайым бұйым дайындау 5.2.6.1-Техника қауіпсіздігін қадағалап, оның маңыздылығын сезіне және демонстрациялай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану
	Өру өнері. Өру түрлері. Материалдар және құрал-жабдықтармен танысу	5.1.6.2-Бірқатар заманауи және дәстүрлі емес материалдарды білу, олардың қасиеттері мен міндеттері анықтау 5.1.5.2-Шығармашылық идеяларды іске асыру үшін нобайлар орындау
	Бұйым өру	5.2.3.2-Түрлі конструкциялық, табиғи және жасанды материалдардан қарапайым бұйым дайындау 5.2.3.3- Шығармашылық жұмыстар мен бұйымдар дайындау үдерісінде қазақтың ұлттық мәдениет элементтерін пайдалану 5.2.6.1-Техника қауіпсіздігін қадағалап, оның маңыздылығын сезіне және демонстрациялай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану.
	Жұмыстардың көрмесі	5.3.1.1-Бүкіл сыныпқа дайын жұмысты танысту (көрме)
3-тоқсан (20 сағат)		
Бөлім Дизайн және технология	Конструкциялық материалдар. Материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу	5.1.6.1-Конструкциялық, табиғи және жасанды материалдардың жалпы қасиеттері мен құрылысын, олардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтай отырып зерделеу
	Конструкциялық материалдарды өңдеуге арналған жабдықтар, қол еңбегі құралдары, құрылғылар	5.2.2.2-Ағаш және темір өңдеу білдегінің тағайындалуы мен құрылысын түсіндіру 5.2.2.1-Конструкциялық, табиғи және жасанды материалдарды өңдеу үшін қол еңбегі құралдары мен жабдықтарын анықтау, сипаттау және қолдану 5.2.6.2-Қол еңбегі құралдарымен жұмыс істеудің қауіпсіз тәсілдерін, еңбек гигиенасының ережелерін білу (жұмыс орнын, құралдарды ұйымдастыру және тазалау, арнайы киімде жұмыс істеу)
	Көркемдеп аралау. Идеяларды құру. Материалды таңдау және дайындау	5.1.5.1-Өзінің және өзгенің (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) тәжірибесіне сүйене отырып және композицияның негізгі заңдылықтарын ескеріп, қарапайым нысандардың дизайнын дайындау бойынша тапсырмаларды орындау

		5.1.5.2-Шығармашылық идеяларды іске асыру үшін нобайлар орындау
		5.1.4.1 -Шығармашылық жұмысты орындау кезеңдерін анықтай отырып, жоспар дайындау
Сыртқы және ішкі сызықтар арқылы қисық пішінді бұйымды қыларамен көркемдеп аралау		5.2.3.1-Өлшем мен белгілеу негізінде орындалған бұйым дайындау үшін материалдарды қол құралдарымен өңдеу
		5.2.3.2-Түрлі конструкциялық, табиғи және жасанды материалдардан қарапайым бұйым дайындау
		5.2.6.1-Техника қауіпсіздігін қадағалап, оның маңыздылығын сезіне және демонстрациялай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану
Сымнан бұйымдарды модельдеу. Нобайлар дайындау (шынжыр, басқатырғыш ойындары, жануарлардың пішіндері). Материал тандау. Құралдар-жабдықтар мен құрылғылар		5.1.5.2-Шығармашылық идеяларды іске асыру үшін нобайлар орындау
Бұйым дайындау. (шынжыр, басқатырғыш ойындары, жануарлардың пішіндері)		5.2.3.1-Өлшем мен белгілеу негізінде орындалған бұйым дайындау үшін материалдарды қол құралдарымен өңдеу
		5.2.3.2-Түрлі конструкциялық, табиғи және жасанды материалдардан қарапайым бұйым дайындау
		5.2.6.1-Қауіпсіздік техникасын қадағалап, оның маңыздылығын сезіне және демонстрациялай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану
Түрлі материалдарды қолданып, музыкалық аспаптарды (ұрмалы және соқпалы) жобалау		5.1.5.1 -Өзінің және өзгенің (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) тәжірибесіне сүйене отырып және композицияның негізгі заңдылықтарын ескеріп, қарапайым нысандардың дизайнын дайындау бойынша тапсырмаларды орындау
		5.1.5.2-Шығармашылық идеяларды іске асыру үшін нобайлар орындау
Музыкалық аспапты құрастыру		5.2.3.1-Өлшем мен белгілеу негізінде орындалған бұйым дайындау үшін материалдарды қол құралдарымен өңдеу
		5.2.3.2-Түрлі конструкциялық, табиғи және жасанды материалдардан қарапайым бұйым дайындау
		5.2.6.1-Қауіпсіздік техникасын қадағалап, оның маңыздылығын сезіне және демонстрациялай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану

		5.3.4.1-Өзінің және өзгелердің жұмыстарын жетілдіру және адаптациялау бойынша конструктивті пікірлер, ұсыныстарды білдіру.
	Жұмыстардың көрмесі	5.3.1.1-Бүкіл сыныпқа дайын жұмысты таныстыру (көрме)
4-тоқсан (16 сағат)		
Бөлім Тамақтану мәдениеті	Дұрыс тамақтанудың негіздері. Ас мәзірін әзірлеу	5.2.4.1-Дұрыс және тиімді тамақтанудың ережелерін сипаттау және зерделеу 5.2.4.2-Дұрыс және тиімді тамақтанудың мәзірін құрастыру 5.1.3.1-Шығармашылық идеяларды зерттеу мен дамыту үшін ақпарат көздерімен жұмыс істеу (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияны қолдану арқылы)
Бөлім Үй мәдениеті	Электр қуатының негізгі көздері туралы жалпы мәліметтер.Электротехникалық арматура. Электр энергиясының әртүрлі көздерімен тәжірибе жасау (батарея, гальваникалық элементтер)	5.2.5.3-Электр энергиясының көздері туралы айтып беру 5.1.3.1-Шығармашылық идеяларды зерттеу мен дамыту үшін ақпарат көздерімен жұмыс істеу (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияны қолданып) 5.2.5.4-Қарапайым электротехникалық арматура мен электромонтажды құралдарды атап шығу мен олардың тағайындалуын түсіндіру 5.2.5.5-Тұрақты ток көздерін пайдалану арқылы қарапайым бұйым құрастыру
	Тұрмыстағы жөндеу жұмыстары	5.2.5.6-Қол құралдарын пайдаланып, ақауларды жою бойынша интерьерді ұйымдастырудың тәжірибелік жұмыстары мен қарапайым жөндеу операцияларын орындау
	Өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары. Өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар.	5.2.5.1-Өсімдік шаруашылығы мен жеміс-көкөніс түрлерінің негізгі бағыттарын зерделеу және сипаттау. 5.2.5.2-Өсімдік шаруашылығында көктемгі жұмыстар жүргізу (топырақты өңдеу, зиянкес жәндіктерден қорғау, егу мен отырғызу) 5.2.6.1-Техника қауіпсіздігін қадағалап, оның маңыздылығын сезіне және демонстрациялай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану

2) 6-сынып (ұлдар):

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті
1 тоқсан (18 сағат)		

Бөлім Визуалды өнер	<p>Портрет жанры. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығындағы портрет</p>	<p>6.1.3.1-Шығармашылық идеяларды іске асыру мақсатында ақпарат көздерін өз бетінше таңдап, қолдану (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияны қолдану арқылы)</p> <p>6.1.2.1-Әлем және қазақ ұлттық мәдениетіндегі өнер, қолөнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктері туралы білімі мен түсінігін көрсету</p>
	<p>Сызықты портрет. Графика. Орындалу техникасы. Дәстүрлі емес материалдардан портрет жасау (сымнан) материалдардан орындалған портрет)</p>	<p>6.2.1.1-Өз идеялары мен сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін анықтау, таңдау және қолдану</p> <p>6.1.6.4-Материалдардың қасиеттері жайлы білімін және тәжірибелік жұмыс істеу дағдыларын көрсете отырып техникалар, көркемдік материалдарды қолдану және эксперимент жасау</p> <p>6.1.6.2-Бірқатар заманауи және дәстүрлі емес материалдарды білу, оларды өңдеу мен пайдаланудың тиімді жолдарын (немесе әдістерін) анықтау</p>
	<p>Портреттегі түс. Орындалу техникасы</p>	<p>6.1.1.1-Өзінің және басқа оқушының тәжірибесіне сүйене отырып, қоршаған орта нысандарының визуалды сипаттамаларын (композиция, түс, пішін, фактура, тепе-теңдік) түсіну және білімін көрсету</p> <p>6.2.1.1-Өз идеялары мен сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін анықтау, таңдау және қолдану</p>
	<p>Заманауи портрет. Фотоөнер. Фотокамерамен тәжірибе</p>	<p>6.3.2.1-Пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) жұмыстарындағы идеялары мен тақырыптарды салыстыру</p> <p>6.2.1.1-Өз идеялары мен сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін анықтау, таңдау және қолдану</p>
	<p>Анимация. Қозғалатын элементтер (ермексазды анимация, көлеңкелі театр, саусақты және таяқшалы қуыршақтар)</p>	<p>6.1.2.1-Әлем және қазақ ұлттық мәдениетіндегі өнер, қолөнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктері туралы білімі мен түсінігін көрсету</p>
	<p>Сценарий дайындау. Кейіпкерлер мен декорациялар құру. Көркем өнер идеяларын іске асыру. Дыбыс қосу</p>	<p>6.1.4.1-Уақыт пен басқа да факторларды ескере отырып, іс-әрекеттің реттілігін анықтау және жоспарлау</p> <p>6.2.1.1-Өз идеялары мен сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін анықтау, таңдау және қолдану</p>

		6.3.4.1-Өзінің және өзгелердің жұмыстарын жетілдіру және адаптациялау бойынша сындарлы пікір мен негізделген ұсыныстарды қабылдау
	Жұмысты қорғау.	6.3.1.1-Мектеп аудиториясы алдында өзінің дайын жұмыстарын таныстыру
2-тоқсан (14 сағат)		
Бөлім Сәндік- қолданбалы шығармашылы қ	Қазақстан халықтарының зергерлік өнерімен танысу	6.1.2.1-Өлемдік және қазақтың ұлттық мәдениетіндегі дизайн, қолөнер мен өнер туындыларының ерекшеліктерін түсіну мен білімін көрсету
	Зергерлік бұйым нобайын орындау. Материалдар мен құрал-жабдықтарды таңдау	6.1.5.2-Шығармашылық идеяларын іске асыру үшін нобайлар, техникалық суреттер мен сызбалар орындау 6.1.6.4-Материалдардың қасиеттері жайлы білімін және тәжірибелік жұмыс істеу дағдыларын көрсете отырып техникалар, көркемдік материалдарды қолдану және эксперимент жасау
	Бұйым дайындау. Бұйымды көркемдеп безендіру	6.2.3.2-Ажырайтын және ажырамайтын біріктіру әдістерін қолданып, бірнеше бөлшектерден тұратын бұйым жасау 6.2.3.3-Шығармашылық жұмыстар мен бұйымдар жасау барысында қазақ ұлттық мәдениет элементтерін пайдалану 6.2.6.1-Қауіпсіздік техникасын қадағалап, оның маңыздылығын сезіне және демонстрациялай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану
	Табиғи материалдардың түрлері мен сипаттамалары. (Өздігінен ізденіс зерттеулері)	6.1.1.1-Өзінің және басқа оқушының тәжірибесіне сүйене отырып, қоршаған орта нысандарының визуалды сипаттамаларын (композиция, түс, пішін, фактура, тепе-теңдік) түсіну және білімін көрсету 6.1.6.1-Конструкциялық, табиғи, және жасанды материалдардың физикалық, технологиялық пен механикалық қасиеттерін және олардың қолдану аясын анықтау және сипаттау
	Табиғи материалдардан дайындалатын бұйым нобайын орындау	6.1.5.2-Шығармашылық идеяларын іске асыру үшін нобайлар, техникалық суреттер мен сызбалар орындау
	Бұйым дайындау. Бұйымды көркемдеп безендіру	6.1.6.4-Материалдардың қасиеттері жайлы білімін және тәжірибелік жұмыс істеу дағдыларын көрсете отырып техникалар, көркемдік материалдарды қолдану және эксперимент жасау. 6.2.1.1-Өз идеялары мен сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін анықтау, таңдау және қолдану.
	Жұмысты қорғау.	6.3.1.1-Мектеп аудиториясы алдында өзінің

	Көрме ұйымдастыру	дайын жұмыстарын таныстыру
3 тоқсан (20 сағат)		
Бөлім Дизайн және технология	Электрлік және қол еңбегі құралдары мен жабдықтары. Тәжірибелік жұмыс	6.2.2.1-Табиғи, жасанды және конструктивті материалдарды өңдеу үшін пайдаланатын қозғалысты беру механизмдері мен қол электрлік құралдардың құрылысын анықтайды және сипаттайды
		6.2.6.2-Қол электрлі құралдары мен жабдықтарымен қауіпсіз жұмыс жасау тәсілдерін, еңбек гигиенасы ережелерін (жұмыс орнын, құралдарды ұйымдастыру мен тазалау, арнайы киімде жұмыс істеу) білу және түсіндіру
	Құрамалы бөлшектерден робот құру. Роботтың шығу тарихы мен оның түрлері. (Өздігінен ізденіс зерттеулері)	6.1.3.1-Шығармашылық идеяларды іске асыру мақсатында ақпарат көздерін өз бетінше таңдап, қолдану (оның ішінде ақпараттық- коммуникативтік технологияны қолдану арқылы)
		6.3.3.-Пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) жұмыстарындағы қолданылған әдіс-тәсілдерді (техникасы) салыстыру
	Роботты жобалау және дайындау. Нобай. Материалдарды іріктеу, таңдау	6.1.5.1-Өзінің тәжірибесі мен біліміне сүйеніп, композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып, әртүрлі нысандардың дизайны бойынша тапсырмалар орындау
		6.1.4.1-Уақыт пен басқа да факторларды ескере отырып, іс-әрекеттің реттілігін анықтау және жоспарлау
		6.1.6.1-Конструкциялық, табиғи, және жасанды материалдардың физикалық, технологиялық пен механикалық қасиеттерін және олардың қолдану аясын анықтау және сипаттау
	Робот құру. Робот бөлшектерінің жылжымалы механизмін құру бойынша эксперимент жүргізу	6.2.3.1-Орындалған өлшем мен белгілеу негізінде бұйым дайындау үшін материалдарды электрлік қол құралдарымен өңдеу
6.2.3.2-Ажырайтын және ажырамайтын біріктіру әдістерін қолданып, бірнеше бөлшектерден тұратын бұйым жасау		
6.2.6.1-Қауіпсіздік техникасын қадағалап, оның маңыздылығын сезіне және демонстрациялай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану		
Көлік құралдарының түрлері туралы жалпы мәлімет. (Өздігінен ізденіс зерттеулері)	6.1.3.1-Шығармашылық идеяларды іске асыру мақсатында ақпарат көздерін өз бетінше таңдап, қолдану (оның ішінде ақпараттық- коммуникативтік технологияны қолдану арқылы)	

	Көлік құралы үлгісін дайындау. Нобай. Материалдарды іріктеу, таңдау	6.1.5.1-Өзінің тәжірибесі мен біліміне сүйеніп, композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып, әртүрлі нысандардың дизайны бойынша тапсырмалар орындау 6.1.4.2-Материалдық шығынды анықтау (сандық көрсеткіштер)
	Көлік құралын орындау. Үлгінің жеке бөліктерін дайындау. Үлгіні құрастыру, безендіру	6.2.3.1-Орындалған өлшем мен белгілеу негізінде бұйым дайындау үшін материалдарды электрлік қол құралдарымен өңдеу 6.2.3.2-Ажырайтын және ажырамайтын біріктіру әдістерін қолданып, бірнеше бөлшектерден тұратын бұйым жасау
	Жұмысты қорғау. Көрме ұйымдастыру	6.3.1.1-Мектеп аудиториясы алдында өзінің дайын жұмыстарын таныстыру
4-тоқсан (16 сағат)		
Бөлім Тамақтану мәдениеті	Қазақ халқы мен түрлі халықтардың және де қоғамдық тамақтану орындарындағы дастарқан басында өзін-өзі дұрыс ұстау ережелері	6.2.4.1-Қоғамдық тамақтану орындарында, қазақ халқы мен әлем халықтарының мәдениетіндегі дастарқан басында өзін-өзі ұстау ережелерін салыстыру және сипаттау 6.2.4.2-Әртүрлі іс-шараға арналған дастарханды безендірудегі білімдері мен тәжірбиелік дағдыларын көрсету
Бөлім Үй мәдениеті	Электросызбалардың шартты белгілерімен танысу. Электр тізбегі	6.2.5.3-Электросызбалар элементтерінің шартты графикалық белгілерін орындау, анықтау және зерделеу 6.2.5.-Қарапайым электр тізбектерінің есебін жүргізу және ажырата білу
	Батарейкалы шырағдан дайындау	6.2.5.-Электр тізбектерін қарапайым сызба бойынша жинау және орындау
	Электрлік қол еңбегі құралдары қолданылған тұрмыстағы жөндеу жұмыстары	6.2.5.6-Электрлік қол құралдарын пайдаланып, ақауларды жою бойынша жөндеу операциялары мен интерьерді ұйымдастырудың тәжірбиелік жұмыстарын орындау
	Сәндік гүлдер түрлері. Гүл өсіру шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар	6.2.6.1-Техникасын қауіпсіздігін қадағалап, оның маңыздылығын сезіне және демонстрациялай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану 6.2.5.1-Сәндік гүлдер түрлерін өсіру технологиясын зерттеу және сипаттау 6.2.5.2-Сәндік бақ өсіру мен гүл өсіру шаруашылығында көктемгі жұмыстар (топырақты өңдеу, зиянкес жәндіктерден қорғау, егу мен отырғызу) жүргізу 6.2.6.1-Техникасын қауіпсіздігін қадағалап, оның маңыздылығын сезіне және демонстрациялай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану

3) 7-сынып (ұлдар):

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті
1-тоқсан (9 сағат)		
Бөлімі Визуалды өнер	Өнердегі заманауи техника мен ғылыми жетістіктер. Табиғаттағы микро суреттер.	7.1.1.1-Қоршаған орта элементтерінің визуалды сипаттамасын (композиция, түс, пішін, фактура, пропорция) өзінше түсіндіру
		7.2.1.1-Күрделі шығармашылық идеялары мен сезімдерін білдіру үшін, өнер құралдары мен әртүрлі техникада таңдалған қасиеттері мен тәсілдерін визуалды элементтерді таңдау және негізделген түрде анықтау
	Қазақстанның заманауи суретшілері	7.1.2.1-Тарихи және мәдени шығу тегі әртүрлі өнер, қолөнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктерін өз бетінше зерделеу және сипаттау
	Бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттары (поп арт, инсталляция). Өздігінен ізденіс зерттеулері	7.1.3.1-Шығармашылық жұмыста идеяларын іске асыру мақсатында түрлі ақпарат көздерінің ең тиімдісін таңдай отырып, қолдану (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияны қолдану арқылы)
	Өнердегі заманауи стильдік бағыттарды зерттеу негізінде тәжірибелік жұмыс орындау. (2D немесе 3D форматында)	7.3.2.1-Пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) жұмыстарындағы идеялары мен тақырыптарды талқылау және бағалау
	Жұмысты қорғау және көрме ұйымдастыру	7.3.3.1-Пәндік терминологияны пайдалана отырып, басқалардың (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) және өз жұмыстарындағы әдіс- тәсілдері мен техникаларды талқылау және бағалау
		7.1.6.4 -Шығармашылық жұмыстар жасау үшін әр түрлі (заманауи) технологиялар мен өнер материалдарын анықтау, таңдау және біріктіру
		7.1.6.2-Бірқатар заманауи және дәстүрлі емес материалдарды білу, оларды өңдеу, пайдалану және үйлестірудің тиімді жолдарын (немесе әдістерін) анықтау
	7.2.1.1-Күрделі шығармашылық идеялары мен сезімдерін білдіру үшін, өнер құралдары мен әртүрлі техникада таңдалған қасиеттері мен тәсілдерін визуалды элементтерді таңдау және негізделген түрде анықтау	
	7.3.1.1-Ауқымды аудитория алдында дайын болған өз жұмыстарын таныстыру (көрме, сән көрсетілімі)	

2-тоқсан (7 сағат)		
Бөлім Сәндік- қолданбалы шығармашылы қ	Пирография өнерімен танысу. Көркемдеп күйдіру техникасы мен тәсілдері	7.1.2.1-Тарихи және мәдени шығу тегі әртүрлі өнер, қолөнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктерін өз бетінше зерделеу және сипаттау
	Нобай орындау. Материалдарды таңдау және дайындау	7.1.5.2-Бұйым жасауда әртүрлі графикалық құралдарды қолдана отырып (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияны қолданып), нобайлар, графикалық және технологиялық құжаттар дайындау
		7.1.6.4- Шығармашылық жұмыстар жасау үшін әртүрлі (заманауи) технологиялар мен өнер материалдарын анықтау, таңдау және біріктіру
	Бұйымды көркемдеп күйдіру. Безендіру	7.2.3.1-Бұйымдардың функционалдық және эстетикалық сапасын арттыру үшін материалдарды механикалық өңдеу және бұйымды безендіру
7.2.3.4-Шығармашылық жұмыстар мен бұйымдар жасау барысында қазақ ұлттық мәдениет элементтерін пайдалану		
Жұмысты қорғау және көрме ұйымдастыру	7.3.1.1-Ауқымды аудитория алдында дайын болған өз жұмыстарын таныстыру (көрме, сән көрсетілімі)	
3 тоқсан (10 сағат)		
Бөлім Дизайн және технология	Ағашты механикалық өңдеуге арналған құрал-жабдықтар	7.2.2.1-Заманауи технологиялық машиналардың құрылысына және жұмыс барысына сипаттама бере отырып, конструкциялық, табиғи және жасанды материалдарды өңдеу операцияларын орындайды
	Ағашты механикалық өңдеу барысындағы жұмысты ұйымдастыру	7.2.6.2 -Заманауи технологиялық машиналармен қауіпсіз жұмыс жасау жолдарын білу және түсіндіру
		7.1.6.1-Жобаланатын нысанды дайындау барысында конструкциялық, табиғи және жасанды материалдардың физикалық, технологиялық және механикалық қасиеттерін анықтау және салыстыру
Ағаштан жасалған бұйымды өңдеу. Бұйымның дизайны. Материалды таңдау және дайындау	7.1.5.1-Функционалды (техникалық) және эстетикалық талаптарға сай, дизайн дайындау бойынша тапсырмаларды орындау	
		7.1.5.2-Графиканың түрлі тәсілдерін қолдана отырып (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияны қолданып), бұйым жасауда эскиздер, графикалық және технологиялық құжаттар дайындау

		7.1.4.1-Алған білімдері мен тәжірибелерін қолдана болашақ іс-әрекеттерін анықтау және шығармашылық қызметін жоспарлау
		7.1.4.2 -Бұйымның өзіндік құны мен материалдық шығындарын анықтау
	Бұйымды жасау. Материалдар мен бөлшектерді механикалық өңдеу. Бұйымды безендіру	7.2.3.1-Бұйымдардың функционалдық және эстетикалық сапасын арттыру үшін материалдарды механикалық өңдеу және бұйымды безендіру 7.2.3.2-Технологиялық құжаттар бойынша реттілікті және дәлдікті сақтай отырып, күрделі бұйымдарды жасау
		7.3.4.1-Өзінің және өзгелердің жұмыстарын жетілдіру және адаптациялауда қолданылған идеяларды салыстыруда негізделген сыни ұсыныстар жасау
	Көрме ұйымдастыру	7.3.1.1-Ауқымды аудитория алдында дайын болған өз жұмыстарын таныстыру (көрме, сән көрсетілімі)
4-тоқсан (8 сағат)		
Бөлім Үй мәдениеті	Ауыл шаруашылық өндірістегі заманауи техникалар мен жабдықтар	7.2.5.1-Ауыл шаруашылығындағы жабдықтарды және заманауи техникаларды сипаттау, жіктеу және бағалау 7.1.3.1 – шығармашылық жұмыста идеяларын іске асыру мақсатында түрлі ақпарат көздерінің ең тиімдісін таңдай отырып, қолдану (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияны қолдану арқылы)
	Тұрмыстық құрал-жабдықтар мен электроарматураны жөндеу	7.2.5.2-Электротехникалық арматуралардың және тұрмыстық құралдардың қарапайым жөндеу жұмыстарын жүргізу 7.2.5.3 -Электр тізбектеріндегі ақауларды табу 7.2.5.4- Есептеулер орындау үшін арнайы бақылау-өлшеу құралдарын таңдау және қолдану
	Үй экологиясы. Үйдегі микроклимат	7.1.3.1-Шығармашылық жұмыста идеяларын іске асыру мақсатында түрлі ақпарат көздерінің ең тиімдісін таңдай отырып, қолдану (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияны қолдану арқылы) 7.2.5.5 -Интерьерді ұйымдастыру бойынша тәжірбиелік жұмыстар орындау барысында жарықтандыруға (табиғи және жасанды), желдеткіш және жылу жүйесіне қойылатын нормаларды сақтау және қарастыру 7.3.1.1-Ауқымды аудитория алдында дайын болған өз жұмыстарын таныстыру (көрме, сән көрсетілімі)

4) 8-сынып (ұлдар):

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті
1-тоқсан (9 сағат)		
Бөлім Сәндік қолданбалы өнер	Мозаика өнері. Мозаика орындаудың түрлері мен техникалары	8.3.2.1-Пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) жұмыстарындағы идеялары мен тақырыптарды талдау мен бағалау жүргізу үшін критерийлерді қолдану 8.3.3.1-Жасалған өнімнің (шығармашылық жұмыс) сапасын қолданылған әдіс-тәсілдерін бағалау және талдау үшін критерийлерді қолдану
	Мозаикалық панноға арналған негіз дайындау. Нобай және материалды таңдау	8.1.5.2-Әртүрлі графика тәсілдерін қолданып, бұйым дайындаудың реттілігі мен тиімді тәсілін анықтай отырып (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияны қолданып), графикалық және технологиялық құжаттар дайындау.
	Мозаика панносын орындау	8.1.6.4-Шығармашылық жұмыстар жасау үшін әр түрлі технологиялар мен өнер материалдарын өз бетінше анықтау, таңдау және біріктіру 8.2.1.1-Күрделі шығармашылық идеялары мен сезімдерін білдіру үшін өз бетінше өнердің көркем құралдарын анықтау, таңдау және қолдану
	Көркемдеп безендіру мен жұмыстарын таныстыру.	8.3.1.1-Онлайн платформадағы ауқымды аудитория алдында дайын жұмыстарды қорғау және оны ұсыну (онлайн форумдар, әлеуметтік желілерде)
	2-тоқсан (7 сағат)	
Бөлім Дизайн және технология	Қазақ халқының тұрмыстық заттарымен танысу	8.1.2.1-Тарихи және мәдени шығу тегі әртүрлі өнер, қолөнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктері туралы түсінігін көрсету
	Қазақ халқының тұрмыстық заттарының орындалу техникасы мен материалдарын (торсық, дөңгелек үстел) зерделеу.	8.1.6.1-Жобалау объектісінің қолданылу мақсаты мен ерекшелігін ескере отырып, өңдеудің конструкциялық, табиғи, жасанды материалдары мен әдістерін негіздеп таңдау
	Идеяларды талдау және нобайды орындау. Жұмысты жоспарлау	8.1.5.1- Функционалды (техникалық), эстетикалық, эргономикалық және экологиялық талаптарға сай нысан дизайнын дайындау бойынша тапсырмаларды орындау

		8.1.4.1-Болашақ іс-әрекеттерін анықтауда өздерінің алған білімдері мен тәжірибесін қолдана отырып шығармашылық әрекеттерін жоспарлайды
	Материалдарды өңдеу. Бұйымды дайындау	8.2.2.1-Заманауи технологиялық машиналарда конструкциялық материалдарды өңдеу бойынша күрделі операцияларды орындау 8.2.3.1-Қол, механикалық құрал-жабдықтарын қолдана отырып, бұйымдардың функционалдық және эстетикалық сапасын арттыру үшін материалдарды өңдеу мен безендіру әдістерін анықтау, пайдалану 8.2.3.2-Өз бетінше дайындаған технологиялық құжатпен күрделі бұйым (кешенді, фасонды) жасау 8.2.3.3-Шығармашылық жұмыстар мен бұйымдар жасау барысында қазақ ұлттық мәдениет элементтерін пайдалану 8.2.6.1-Техника қауіпсіздігін қадағалап, оның маңыздылығын сезіне және демонстрациялай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану
	Көрме ұйымдастыру және жұмысты қорғау	8.3.1.1-Онлайн платформадағы ауқымды аудитория алдында дайын жұмыстарды қорғау және оны ұсыну (онлайн форумдар, әлеуметтік желілерде)
3-тоқсан (10 сағат)		
Бөлім Дизайн және технология	Үстел ойыны. Шығу тарихы	8.1.2.1-Тарихи және мәдени шығу тегі әртүрлі өнер, қолөнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктері туралы түсінігін көрсету
	Үстел ойынының тұжырымдамасы	8.1.4.2-Зерттеу нәтижелері негізінде тұтынушылардың өнімнің түрлеріне деген қажеттілігін анықтау
		8.1.5.1- Функционалды (техникалық), эстетикалық, эргономикалық және экологиялық талаптарға сай нысан дизайнын дайындау бойынша тапсырмаларды орындау
	Үстел ойынын дайындау. Графикалық құжаттама	8.1.5.2-Әртүрлі графика тәсілдерін қолданып, бұйым дайындаудың реттілігі мен тиімді тәсілін анықтай отырып (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияны қолданып), графикалық және технологиялық құжаттар дайындау.
	Үстел ойының бөлшектерін дайындау. Көркемдеп безендіру	8.1.6.2-Бұйымды дайындау мен безендіру үшін заманауи және дәстүрлі емес материалдардың тиімді қолданылуын түсіне отырып өздігінен таңдау
8.2.3.1-Қол, механикалық құрал-жабдықтарын қолдана отырып, бұйымдардың функционалдық және эстетикалық сапасын арттыру үшін материалдарды өңдеу мен безендіру әдістерін анықтау, пайдалану		

	Ойынды тестілеу. Сауалнама және ақпараттар жинау	8.3.4.1-Өзінің және өзгелердің жұмыстарын жетілдіру және адаптациялауда қолданылған идеяларды талдауда және бағалауда негізінделген сыни ұсыныстар жасау
	Жұмысты қорғау.	8.3.1.1-Онлайн платформадағы ауқымды аудитория алдында дайын жұмыстарды қорғау және оны ұсыну (онлайн форумдар, элеуметтік желілерде)
4-тоқсан (8 сағат)		
Бөлім Үй мәдениеті	Агротехнологияның дамуындағы ғылымның рөлі (өздігінен ізденіс зерттеулері)	8.2.5.1-Ауылшаруашылық өндірісінің дамуындағы әдіс-тәсілдерді талқылау және бағалау
		8.1.3.1-Шығармашылық идеяларды дамыту мен іске асыруда өз бетінше таңдаған ақпарат көздерін қолдану (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияны қолдану арқылы)
	Электрқұрылғылар мен тұрмыстық техникаларды таңдау және бағалау	8.2.5.-Тұрмыстық техника мен электр жабдықтарының эстетикалық, эргономикалық және эксплуатациялық сапаларын салыстру мен бағалау
		8.1.3.1-Шығармашылық идеяларды дамыту мен іске асыруда өз бетінше таңдаған ақпарат көздерін қолдану (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияны қолдану арқылы)
Бөлменің жөндеу жұмыстарына арналған заманауи материалдар мен құрал-жабдықтар (тәжірибелік жұмыс)	8.2.5.3-Тұрмыста жөндеу жұмыстарын жүргізу барысында ақауларды жоюдың тиімді тәсілдерін табу	8.2.5.4- Тұрмыста жөндеу жұмыстарын жүргізу барысында заманауи материалдар мен құрал-саймандарды (қол және электрлік) қолдану
		8.2.6.1-Қауіпсіздік техникасын қадағалап, оның маңыздылығын сезіне және демонстрациялай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану
	8.2.6.2-Құралдар-жабдықтармен қауіпсіз жұмыс істеу туралы ескертпе парағын құру	

5) 9-сынып (ұлдар):

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті
1 тоқсан (9 сағат)		
Бөлім Сәндік	Заманауи интерьердегі сәндік бұйымдар	9.1.2.1-Мәдени және тарихи жәдігерлер, қолөнер мен дизайн салалары

қолданбалы өнер		шығармаларының материалдарын, бағытын, салыстырмалы талдау
	Интерьердің сәнді заттарының (шырағдан, сәнді сағаттар) дайындалу техникалары мен тәсілдерін зерделеу	9.1.3.1-Шығармашылық идеяларды (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияны) дамыту мен іске асыруда бірінші және екінші ақпарат көздерін толыққанды және нәтижелі қолдану
	Идеяларды дамытуды талқылау мен нобай орындау. Жұмысты жоспарлау	9.1.4.1-Жұмысты орындаудың тиімді (оптималды) әдістері мен реттілігін анықтай отырып, шығармашылық қызметін жоспарлау
		9.1.5.1-Күрделі нысандар, пішіндер мен образдардың дизайнын дайындау үшін түрлі салалар бойынша білімдерді жалпылау
	Интерьердің сәндік заттарын дайындау мен безендіру	9.2.1.1-Мазмұнды, ерекше туындыны орындау үшін өз бетінше және сенімділікпен өнердің көркем құралдарын қолдану
		9.1.6.2-Бұйымды дайындау мен безендіру барысында заманауи және дәстүрлі емес материалдарды қолданудың өзіндік (оригиналды) шешімдері мен жолдарын ұсыну
9.2.3.3-Шығармашылық жұмыстар мен бұйымдар жасау барысында қазақ ұлттық мәдениет элементтерін пайдалану		
Жұмысты қорғау.	9.3.1.1-Медиа құралдары мен онлайн платформаларды қолдана отырып, белгілі бір аудиторияға дайын жұмыстарын қорғауды өз бетінше ұйымдастыру (бейнетаспа, онлайн форумдар, әлеуметтік желілер)	
	9.3.4.1-Өзінің және өзгелердің жұмыстарындағы мақсаттың өзіндік анық көруін және негізделген бағаны өзіндік білдіру	
2-тоқсан (7 сағат)		
Бөлім Дизайн және технология	Сәулет өнерінің үздік туындылары. Заманауи сәулет өнері. Қазақстан сәулет өнері. (заманауи және тарихи)	9.1.2.1-Мәдени және тарихи жәдігерлер, қолөнер мен дизайн салалары шығармаларының материалдарын, бағытын, салыстырмалы талдау. 9.3.3.1-Бұйымның сапасын және өнімнің сыртқы көрінісін анықтайтын негізгі факторларды (эстетика, атқаратын қызметі, экономика) талдау және бағалау
	Сәулеттік ғимараттар мен нысандардың (имитация немесе өз идеялары) нобайы, сызбасы	9.1.5.1 - Күрделі нысандар, пішіндер мен образдардың дизайнын дайындау үшін түрлі салалар бойынша білімдерді жалпылау 9.1.5.2-Әртүрлі графика тәсілдерін қолдану арқылы (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияны қолданып) өз бетінше графикалық және технологиялық құжатты құру

	Сәулеттік нысанның макетін орындауға қажетті материалдарды анықтау және таңдау	9.1.6.2-Бұйымды дайындау мен безендіру барысында заманауи және дәстүрлі емес материалдарды қолданудың өзіндік (оригиналды) шешімдері мен жолдарын ұсыну 9.1.6.4-Шығармашылық жұмыстар жасау үшін әр түрлі технологиялар мен өнер материалдарын қолдану бойынша өзіндік (оригиналды) шешімдерді ұсыну
	Шығармашылық жұмыс. Сәулеттік нысан макеті	9.2.3.1-Бұйым дайындау барысында материалдарды өңдеу мен безендірудің ұтымды тәсілдерін анықтау, таңдау мен қолдану 9.2.3.2 Сенімділік пен дербестігін көрсете, әртүрлі техникаларды, конструкция түрлері мен заманауи материалдарды қолдана отырып ерекше күрделі бұйым жасау
	Жұмысты қорғау.	9.3.1.1-Медиа құралдары мен онлайн платформаларды қолдана отырып, белгілі бір аудиторияға дайын жұмыстарын қорғауды өз бетінше ұйымдастыру (бейнетаспа, онлайн форумдар, әлеуметтік желілер) 9.3.2.1-Өзінің және өзгелердің жұмыстарындағы тарихи, әлеуметтік және мәдениеттік мәнмәтіндерді талдау мен бағалау
3-тоқсан (10 сағат)		
Бөлім Дизайн және технология	Интерьер заттары және жиһаздардың өндірілуі	9.2.2.2-Әртүрлі өнеркәсіпте технологиялық және өндірістік үдерістер туралы білімдері мен түсінігін көрсету 9.1.4.2-Пайданы (табысты) анықтау мақсатында түрлі тауарларды өткізу нарығын талдау
	Белгілі бір интерьерге арналған заттарды дайындау (мысалы: көрме залына арналған модульді жиһаз, трансформацияланатын балаларға арналған жиһаз, сәнді шамшырақ) Идеяны дамыту және талқылау. Материалдарды таңдау	9.1.5.1-Күрделі нысандар, пішіндер мен образдардың дизайнын дайындау үшін түрлі салалар бойынша білімдерді жалпылау 9.1.6.1-Жобаланатын нысанның техникалық, эксплуатациялық және экологиялық сипаттамаларын ескере отырып, өз бетінше конструкциялық, табиғи және жасанды материалдарды, өңдеу тәсілдерін негіздеп, анықтау және таңдау
	Графикалық құжаттама. Техникалық спецификация	9.1.5.2-Әртүрлі графика тәсілдерін қолдану арқылы (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияны қолданып) өз бетінше графикалық және технологиялық құжатты құру
	Бұйымды әзірлеу. Әрлеу	9.2.2.1-Материалдарды өңдеуге арналған заманауи технологиялық машиналарды өз бетінше таңдап, анықтау және қолдану

		<p>9.2.3.1-Бұйым дайындау барысында материалдарды өңдеу мен безендірудің ұтымды тәсілдерін анықтау, таңдау мен қолдану</p> <p>9.2.3.2-Сенімділік пен дербестігін көрсете, әртүрлі техникаларды, конструкция түрлері мен заманауи материалдарды қолдана отырып ерекше күрделі бұйым жасау</p>
		<p>9.2.6.1-Техника қауіпсіздігін қадағалап, оның маңыздылығын сезіне және демонстрациялай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану</p> <p>9.2.6.2-Белгілі бір бұйым мен жұмыс түріне арналған техника қауіпсіздігі бойынша нұсқаулық құру</p>
	Жұмысты қорғау	9.3.1.1-Медиа құралдары мен онлайн платформаларды қолдана отырып, белгілі бір аудиторияға дайын жұмыстарын қорғауды өз бетінше ұйымдастыру (бейнетаспа, онлайн форумдар, әлеуметтік желілер)
4-тоқсан (8 сағат)		
Бөлім Үй мәдениеті	Интерьер/экстерьердегі ландшафт элементтері	<p>9.1.5.1- Күрделі нысандар, пішіндер мен образдардың дизайнын дайындау үшін түрлі салалар бойынша білімдерді жалпылау</p> <p>9.2.5.1-Ландшафты дизайнның элементтерін, заманауи бағыттары мен стильдерін анықтау және сипаттау.</p> <p>9.1.3.1-Шығармашылық идеяларды (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияны қолданып) дамыту мен іске асыруда бірінші және екінші ақпарат көздерін толыққанды және нәтижелі қолдану</p>
	Шығармашылық идеяларды визуалдау	<p>9.1.5.2-Әртүрлі графика тәсілдерін қолдану арқылы (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияны қолданып) өз бетінше графикалық және технологиялық құжатты құру</p> <p>9.3.4.1-Өзінің және өзгелердің жұмыстарындағы мақсаттың өзіндік анық көруін және негізделген бағаны өзіндік білдіру</p>
	Интерьердегі жарықтандыру. Табиғи және жасанды жарықтандыру. Интерьерді жарықтандырудың жобасын даярлау (тұрғын үй бөлмелері, өндірістік, қоғамдық орындар)	<p>9.2.5.2-Жарықтандырудың типтік және әртүрлі түрін сипаттау мен анықтау</p> <p>9.2.5.3-Функционалдық, эргономикалық және эстетикалық талаптарды ескере отырып, интерьердегі жарықтандыруды ұйымдастыру бойынша шығармашылық шешімдер дайындау</p> <p>9.1.5.2-Әртүрлі графика тәсілдерін қолдану арқылы (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияны қолданып) өз бетінше графикалық және технологиялық құжатты құру</p>
	Интерьерді аудандарға бөлу және жоспарлау.	9.1.4.1-Жұмысты орындаудың тиімді (оптималды) әдістері мен реттілігін анықтай

(тұрғын үй бөлмелері, өндірістік, қоғамдық орындар)	отырып, шығармашылық қызметін жоспарлау. 9.1.5.2- Өртүрлі графика тәсілдерін қолдану арқылы (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияны қолданып) өз бетінше графикалық және технологиялық құжатты құру. 9.2.5.4-Интерьерді (тұрғын үй, қоғамдық) безендіру, жоспарлау және ұйымдастыру бойынша тәжірибелік жұмысты орындау үшін түрлі салалардағы білімдерін жалпылау
---	---

б) 5-сынып (қыздар):

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті
1 тоқсан (18 сағат)		
Бөлім Визуалды өнер	Бейнелеу өнеріндегі көркем құралдары. Классикалық өнердің үздік туындылары. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығы. Бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары	5.1.2.1-Әлем және қазақ ұлттық мәдениетіндегі өнер, қолөнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктерін анықтау және зерделеу
		5.1.3.1 -Шығармашылық идеяларды зерттеу мен дамыту үшін ақпарат көздерімен жұмыс істеу. (ақпараттық-коммуникативтік технологияны қолдану арқылы)
		5.3.2.1-Пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) жұмыстарында берілген идеялар мен тақырыптарды сипаттау
		5.3.3.1-Пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) жұмыстарындағы қолданылған әдіс-тәсілдерді (техникасы) сипаттау
	Натюрморт өнері. Ұлттық сәндік натюрморт	5.1.5.2-Шығармашылық идеяларды іске асыру үшін нобайлар орындау
	Пейзаж. Табиғатпен үйлесім. Әуе	5.1.6.4-Таңдаған тәсілдерінің қасиеттерін ескере отырып, көркемөнер материалдарын, техникаларын пайдалану және эксперимент жүргізу
		5.2.1.1-Өз идеялары мен сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін қолдану
	5.2.3.3-Шығармашылық жұмыстар мен бұйымдар дайындау үдерісінде қазақтың ұлттық мәдениет элементтерін пайдалану	
	5.1.1.1-Қоршаған ортаның ассоциативті мағынасы мен визуалды сипаттамасын	

	перспективасы	зерделеу және анықтау (композиция, түс, пішін, фактура, тепе-теңдік) 5.2.1.1-Өз идеялары мен сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін қолдану
	Индустриалды пейзаж. Қала пейзажы. Сызықтық перспектива	5.1.1.1-Қоршаған ортаның ассоциативті мағынасы мен визуалды сипаттамасын зерделеу және анықтау (композиция, түс, пішін, фактура, тепе-теңдік) 5.2.1.1-Өз идеялары мен сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін қолдану
	Пластикалық пішіндер өнері. Мүсін өнері	5.1.1.1-Қоршаған ортаның ассоциативті мағынасы мен визуалды сипаттамасын зерделеу және анықтау (композиция, түс, пішін, фактура, тепе-теңдік) 5.2.1.1-Өз идеялары мен сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін қолдану 5.3.3.1-Пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) жұмыстарындағы қолданылған әдіс-тәсілдерді (техникасы) сипаттау
	Шығармашылық жұмыс. Көрме ұйымдастыру	5.1.5.2-Шығармашылық идеяларды іске асыру үшін нобайлар орындау 5.1.6.4 -Таңдаған тәсілдерінің қасиеттерін ескере отырып, көркемөнер материалдарын, техникаларын пайдалану және эксперимент жүргізу 5.2.1.1-Өз идеялары мен сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін қолдану 5.3.1.1-Бүкіл сыныпқа дайын жұмысты таныстыру (көрме)
2-тоқсан (14 сағат)		
Бөлім Сәндік-қолданбалы шығармашылық	Сәндік-қолданбалы өнер, негізгі пішіндер мен ерекшеліктері. Қазақстан халқының сәндік-қолданбалы өнері. Қазақтың ұлттық ою-өрнектері (түрлері, стилизация мен мотивтері)	5.1.2.1-Әлем және қазақ ұлттық мәдениетіндегі өнер, қолөнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктерін анықтау және зерделеу
	Көркем кестелеу. Кесте түрлері. Материалдар және құрал-жабдықтармен танысу. Нобай орындау	5.1.2.1-Әлем және қазақ ұлттық мәдениетіндегі өнер, қолөнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктерін анықтау және зердел-Шығармашылық идеяларды іске асыру үшін нобайлар орындау

	Көркемдік кестемен бұйымды безендіру	5.2.1.1-Өз идеялары мен сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін қолдану
		5.2.3.3- Шығармашылық жұмыстар мен бұйымдар дайындау үдерісінде қазақтың ұлттық мәдениет элементтерін пайдалану
		5.2.6.1-Материалдар мен құралдарды техника қауіпсіздігін сақтап, қолданудың маңыздылығын сезіне отырып демонстрациялау
	Өру өнері. Өру түрлері. Материалдар және құрал-жабдықтармен танысу	5.1.6.2-Бірқатар заманауи және дәстүрлі емес материалдарды білу, олардың қасиеттері мен міндеттері анықтау
		5.1.5.2-Шығармашылық идеяларды іске асыру үшін нобайлар орындау
		5.1.4.1-Шығармашылық жұмысты орындау кезеңдерін анықтай отырып, жоспар дайындау
	Бұйым өру	5.2.3.2-Түрлі материалдардан (тоқыма, табиғи және жасанды) қарапайым бұйым орындау
		5.2.3.4-Шығармашылық жұмыстар мен бұйымдар дайындау үдерісінде қазақтың ұлттық мәдениет элементтерін пайдалану
		5.2.6.1-Қауіпсіздік техникасын қадағалап, оның маңыздылығын сезіне және демонстрациялай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану
	Жұмыстардың көрмесі	5.3.1.1-Бүкіл сыныпқа дайын жұмысты таныстыру (көрме)
3 тоқсан (20 сағат)		
Бөлім Дизайн және технология	Тоқыма материалдарының классификациясы мен сипаттамалары. Материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу	5.1.6.3-Тоқыма материалдары мен бұйымдарының классификациясын, құрамы мен қарапайым тоқылу әдісін сипаттау және білу
	Тоқыма материалдарын өңдеуге арналған құрал-жабдықтар мен құрылғылар	5.2.2.1-Тігін машинасының құрылысын, жіп өткізуді сипаттау және білу, машина тігістерін орындау 5.2.2.2-Тігін бұйымдарын ылғалды-жылулық (үтік) өңдеуге арналған жабдықтарын білу, сипаттай алу және қолдану 5.2.6.2-Қол еңбегі құралдарымен жұмыс істеудің қауіпсіз тәсілдерін, еңбек гигиенасының ережелерін білу (жұмыс орнын, құралдарды ұйымдастыру және тазалау, арнайы киімде жұмыс істеу)
	Тігін бұйымдарының классификациясы. Идеядан өнімге (тігін	5.1.6.3-Тоқыма материалдары мен бұйымдарының классификациясын, құрамы мен қарапайым тоқылу әдісін сипаттау және

	бұйымдары)	білу
	Дизайн, киімді макеттеу (қағаз, тоқыма материалдар). Костюм құру (мини-манекенде немесе қуыршақта)	5.1.5.1-Өзінің және өзгенің (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) тәжірибесіне сүйене отырып және композицияның негізгі заңдылықтарын ескеріп, қарапайым нысандардың дизайнын дайындау бойынша тапсырмаларды орындау 5.2.3.1-Тоқыма бұйымдарын пішу және сыру тігісін қолдану арқылы қол еңбегі құралдарымен, тігін машинасында өңдеу 5.2.3.2-Түрлі материалдардан (тоқыма, табиғи және жасанды) қарапайым бұйым орындау 5.2.6.1-Қауіпсіздік техникасын қадағалап, оның маңыздылығын сезіне және демонстрациялай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану
	Тоқыма мозаика техникасында тігін бұйымдарының дизайны (кұрақ, пэчворк, квилт) Идеяларды құру. Нобай. Материалды таңдау және дайындау. Жұмыстың орындалу бірізділігі	5.1.5.1-Өзінің және өзгенің (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) тәжірибесіне сүйене отырып және композицияның негізгі заңдылықтарын ескеріп, қарапайым нысандардың дизайнын дайындау бойынша тапсырмаларды орындау 5.1.4.1-Шығамашылық жұмысты орындау кезеңдерін анықтай отырып, жоспар дайындау
	Бұйым дайындау. Бұйымды безендіру	5.2.3.1- Тоқыма бұйымдарын пішу және сыру тігісін қолдану арқылы қол еңбегі құралдарымен, тігін машинасында өңдеу 5.2.3.2-Түрлі материалдардан (тоқыма, табиғи және жасанды) қарапайым бұйым орындау 5.2.3.3-Шығармашылық жұмыстар мен бұйымдар дайындау үдерісінде қазақтың ұлттық мәдениет элементтерін пайдалану 5.2.6.1-Қауіпсіздік техникасын қадағалап, оның маңыздылығын сезіне және демонстрациялай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану
	Жұмысты қорғау	5.3.1.1-Бүкіл сыныпқа дайын жұмысты таныстыру (көрме) 5.3.4.1-Өзінің және өзгелердің жұмыстарын жетілдіру және адаптациялау бойынша конструктивті пікірлер, ұсыныстарды білдіру
4-тоқсан (16 сағат)		
Бөлім Тамақтану мәдениеті	Дұрыс тамақтанудың негіздері. Ас мәзірін әзірлеу	5.2.4.1-Дұрыс және тиімді тамақтанудың ережелерін сипаттау және зерделеу 5.2.4.2-Дұрыс және тиімді тамақтанудың мәзірін құрастыру 5.1.3.1-Шығармашылық идеяларды зерттеу мен дамыту үшін ақпарат көздерімен жұмыс істеу (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдану

		арқылы)
	Асхананың жабдыкталуы. Тағам әзірлеуге арналған құралдар-жабдықтар, аспаптар мен ыдыс-аяқтар. Тағам дайындауға арналған құрал-жабдықтардың мүмкіндіктерін зерттеу	5.2.4.3-Тағам әзірлеуге арналған құралдар мен жабдықтарды зерделеу және олардың мүмкіншілігін анықтау 5.2.6.1-Техника қауіпсіздігін қадағалап, оның маңыздылығын сезіне және демонстрациялай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану 5.2.6.2-Қол еңбегі құралдарымен жұмыс істеудің қауіпсіз тәсілдерін, еңбек гигиенасының ережелерін білу (жұмыс орнын, құралдарды ұйымдастыру және тазалау, арнайы киімде жұмыс істеу)
	Бутербродтар мен сусындардың әзірлену технологиясы	5.1.3.1 -Шығармашылық идеяларды зерттеу мен дамыту үшін ақпарат көздерімен жұмыс істеу (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолданып). 5.2.4.4-Суық тағамдар мен сусындар дайындау технологиясын білу және қолдану 5.1.3.1-Шығармашылық идеяларды зерттеу мен дамыту үшін ақпарат көздерімен жұмыс істеу (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдану арқылы)
	Жемістер мен көкөністерден салаттар әзірлеу технологиясы	5.2.4.4-Салқын тағамдар мен сусындарды әзірлеу технологиясын білу және қолдану 5.3.4.1-Өзінің және өзгелердің жұмыстарын жетілдіру және адаптациялау бойынша конструктивті пікірлер, ұсыныстарды білдіру 5.1.3.1-Шығармашылық идеяларды зерттеу мен дамыту үшін ақпарат көздерімен жұмыс істеу (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдану арқылы)
Бөлім Үй мәдениеті	Жеке бастың гигиенасы. Өз-өзіне күтім жасау	5.2.5.3-Жеке басының гигиенасы ережелерін зерделеу және сипаттау, әртүрлі шаш пен тері түрін анықтау 5.2.5.4-Өз бетінше өз-өзіне қарау әрекеттері мен тәсілдерін таңдау және қолдану
	Өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары. Өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар	5.2.5.1-Өсімдік шаруашылығы мен жеміс-көкөніс түрлерінің негізгі бағыттарын зерделеу және сипаттау 5.2.5.2-Өсімдік шаруашылығында көктемгі жұмыстар жүргізу (топырақты өңдеу, зиянкес жәндіктерден қорғау, егу мен отырғызу) 5.2.6.1-Техника қауіпсіздігін қадағалап, оның маңыздылығын сезіне және демонстрациялай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану

7) 6-сынып (қыздар):

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті
1-тоқсан (18 сағат)		
Бөлім Визуалды өнер	Портрет жанры. Портрет түрлері. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығындағы портрет	6.1.3.1-Шығармашылық идеяларды іске асыру мақсатында ақпарат көздерін өз бетінше таңдап, қолдану (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдану арқылы)
		6.1.2.1-Әлем және қазақ ұлттық мәдениетіндегі өнер, қолөнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктері туралы білімі мен түсінігін көрсету
	Сызықты портрет. Графика. Орындалу техникасы. Дәстүрлі емес материалдардан портрет жасау (сымнан орындалған портрет)	6.2.1.1-Өз идеялары мен сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін анықтау, таңдау және қолдану 6.1.6.4-Материалдардың қасиеттері жайлы білімін және тәжірибелік жұмыс істеу дағдыларын көрсете отырып техникалар, көркемдік материалдарды қолдану және эксперимент жасау 6.1.6.2-Бірқатар заманауи және дәстүрлі емес материалдарды білу, оларды өңдеу мен пайдаланудың тиімді жолдарын (немесе әдістерін) анықтау
	Портреттегі түс. Орындалу техникасы	6.1.1.1-Өзінің және басқа оқушының тәжірибесіне сүйене отырып, қоршаған орта нысандарының визуалды сипаттамаларын (композиция, түс, пішін, фактура, тепе-теңдік) түсіну және білімін көрсету 6.2.1.1-Өз идеялары мен сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін анықтау, таңдау және қолдану
	Заманауи портрет. Фотоөнер. Фотокамерамен тәжірибе	6.3.2.1-Пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) жұмыстарындағы идеялары мен тақырыптарды салыстыру 6.2.1.1-Өз идеялары мен сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін анықтау, таңдау және қолдану
	Анимация. Қозғалатын элементтер (ермексазды	6.1.2.1-Әлемдік және қазақтың ұлттық мәдениетіндегі дизайн, қолөнер мен өнер туындыларының ерекшеліктерін түсіну мен

	анимация, көлеңкелі театр, саусақты және таяқшалы қуыршақтар)	білімін көрсету
	Сценарий дайындау. Кейіпкерлер мен декорациялар құру. Көркем өнер идеяларын іске асыру. Дыбыс қосу	6.1.4.1 -Уақыт пен басқа да факторларды ескере отырып, іс-әрекеттің реттілігін анықтау және жоспарлау 6.2.1.1-Өз идеялары мен сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін анықтау, таңдау және қолдану 6.3.4.1-Өзінің және өзгелердің жұмыстарын жетілдіру және адаптациялау бойынша сындарлы пікір мен негізделген ұсыныстарды қабылдау
	Жұмысты қорғау	6.3.1.1-Мектеп аудиториясы алдында өзінің дайын жұмыстарын таныстыру (көрме)
2-тоқсан (14 сағат)		
Бөлім Сәндік- қолданбалы шығармашылық	Тоқу өнері. Ілмекпен тоқу. Тоқу тәсілдері мен техникалары. Бұйымның нобайын дайындау. Материалдар мен құрал-жабдықтарды таңдау	6.1.2.1-Әлем және қазақ ұлттық мәдениетіндегі өнер, қолөнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктері туралы білімі мен түсінігін көрсету 6.1.5.2-Шығармашылық идеяларын іске асыру үшін нобайлар, техникалық суреттер мен сызбалар орындау 6.1.4.2-Материалдық шығынды анықтау (сандық көрсеткіштер)
	Өртүрлі бұйымдарды ілмекпен тоқу (сулықтар, сөмкелер, ұялы телефондардың қабы)	6.1.6.4-Материалдардың қасиеттері жайлы білімін және тәжірибелік жұмыс істеу дағдыларын көрсете отырып техникалар, көркемдік материалдарды қолдану және эксперимент жасау 6.2.3.3-Шығармашылық жұмыстар мен бұйымдар жасау барысында қазақ ұлттық мәдениет элементтерін пайдалану 6.2.6.1-Техника қауіпсіздігін қадағалап, оның маңыздылығын сезіне және демонстрациялай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану
	Шалма бізбен тоқу. Шалма біз және олардың түрлері. Тоқу тәсілдері мен техникалары. Бұйымның нобайын дайындау	6.1.5.2-Шығармашылық идеяларын іске асыру үшін нобайлар, техникалық суреттер мен сызбалар орындау 6.1.4.2-Материалдық шығынды анықтау (сандық көрсеткіштер)
	Өртүрлі бұйымдарды шалма бізбен тоқу (мойынорағыш, үшкіл орамал, тіреуіш, ұялы телефондардың қабы)	6.1.6.4 -Материалдардың қасиеттері жайлы білімін және тәжірибелік жұмыс істеу дағдыларын көрсете отырып техникалар, көркемдік материалдарды қолдану және эксперимент жасау 6.2.3.3-Шығармашылық жұмыстар мен бұйымдар жасау барысында қазақ ұлттық мәдениет элементтерін пайдалану

		6.2.6.1-Техника қауіпсіздігін қадағалап, оның маңыздылығын сезіне және демонстрациялай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану
	Жұмысты қорғау. Көрме ұйымдастыру	6.3.1.1-Мектеп аудиториясы алдында өзінің дайын жұмыстарын таныстыру (көрме) 6.3.4.1-Өзінің және өзгелердің жұмыстарын жетілдіру және адаптациялау бойынша сындарлы пікір мен негізделген ұсыныстарды қабылдау
3-тоқсан (20 сағат)		
Бөлім Дизайн және технология	Тоқыма материалдарынан бұйым дайындау (авторлық қуыршақ, дамытатын ойыншықтар). Идеяларды құру. Нобай	6.1.5.1 - Өзінің тәжірибесі мен біліміне сүйеніп, композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып, әртүрлі нысандардың дизайны бойынша тапсырмалар орындау 6.1.5.2-Шығармашылық идеяларын іске асыру үшін нобайлар, техникалық суреттер мен сызбалар орындау
	Түрлі-түсті және фактуралы тоқыма материалдарын зерттеу. Материалдарды, құралдар мен жабдықтарды таңдау және дайындау	6.1.6.3-Тоқыма материалдары мен бұйымдарының қасиеттері мен фактурасын анықтау және зерделеу 6.1.6.2-Бірқатар заманауи және дәстүрлі емес материалдарды білу, оларды өңдеу мен пайдаланудың тиімді жолдарын (немесе әдістерін) анықтау 6.2.2.1-Тігін машинасын қалыпты күйге келтіруді білу және орындау
	Бұйым дайындау. Бөлшектерді пішу. Жеке бөліктерін өңдеу. Бөлшектерді біріктіру мен бұйымды безендіру	6.2.2.2-Тігін бұйымдарын ылғалды- жылулық өңдеу режимдерін білу, сипаттау және оларды тәжірибеде қолдану 6.2.3.1-Өлшем мен белгілеу негізінде орындалған бұйым дайындау үшін материалдарды электрлік қол құралдарымен өңдеу 6.2.3.2-Әр түрлі конструкциялар мен материалдарды (тоқыма, табиғи және жасанды) қолдана отырып, бір өнім орындау 6.2.6.2-Қол электрлі құралдары мен жабдықтарымен қауіпсіз жұмыс жасау тәсілдерін, еңбек гигиенасы ережелерін (жұмыс орнын, құралдарды ұйымдастыру мен тазалау, арнайы киімде жұмыс істеу) білу және түсіндіру
	Үйге арналған тоқыма бұйымдарының дизайны (алжапқыш, асханалық бұйымдар). Идеяларды құру. Нобай. Материалды таңдау және дайындау. Жұмысты орындау бірзділігі	6.1.5.1-Өзінің тәжірибесі мен біліміне сүйеніп, композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып, әртүрлі нысандардың дизайны бойынша тапсырмалар орындау 6.1.5.2-Шығармашылық идеяларын іске асыру үшін нобайлар, техникалық суреттер мен сызбалар орындау 6.1.4.1-Уақыт пен басқа да факторларды ескере отырып, іс-әрекеттің реттілігін анықтау және

		жоспарлау. 6.1.4.2-Материалдық шығынды анықтау (сандық көрсеткіштер)
	Бұйым дайындау. Бөлшектерді пішу. Жеке бөліктерін өңдеу. Бөлшектерді біріктіру мен бұйымды безендіру	6.2.2.2-Тігін бұйымдарын ылғалды- жылулық өңдеу режимдерін білу, сипаттау және оларды тәжірибеде қолдану 6.2.3.1-Тігін машинасы және қол құралдарымен қайып тігу, сырып тігу тігіс түрлерін қолдана отырып, тоқыма материалдарын пішу және өңдеу 6.2.3.2-Әр түрлі конструкциялар мен материалдарды (тоқыма, табиғи және жасанды) қолдана отырып, бір өнім орындау 6.2.6.2-Қол электрлі құралдары мен жабдықтарымен қауіпсіз жұмыс жасау тәсілдерін, еңбек гигиенасы ережелерін (жұмыс орнын, құралдарды ұйымдастыру мен тазалау, арнайы киімде жұмыс істеу) білу және түсіндіру
	Жұмысты қорғау. Көрме ұйымдастыру	6.3.1.1-Мектеп аудиториясы алдында өзінің дайын жұмыстарын таныстыру (көрме) 6.3.3.1-Пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) жұмыстарындағы қолданылған әдіс-тәсілдерді (техникасы) салыстыру
4-тоқсан (16 сағат)		
Бөлім Тамақтану мәдениеті.	Қазақ халқы мен түрлі халықтардың және де қоғамдық тамақтану орындарындағы дастарқан басында өзін-өзі дұрыс ұстау ережелері	6.2.4.1-Қоғамдық тамақтану орындарында, қазақ халқы мен әлем халықтарының мәдениетіндегі дастарқан басында өзін-өзі ұстау ережелерін салыстыру және сипаттау 6.2.4.2- Әртүрлі іс-шараға арналған дастарханды безендірудегі білімдері мен тәжірбиелік дағдыларын көрсету
	Жартылай дайын өнімдерден тағамдар әзірлеу технологиясы	6.2.4.3-Жылдам орындалатын тағамдар мен десерт дайындау технологияларын білу және қолдану 6.2.4.4-Әр түрлі тағамдарды дайындау үшін азық-түліктер, құрал-саймандар мен керек-жарақтарын анықтау және таңдау
	Тағамдарды жылдам әзірлеудің технологиясы	6.2.4.3-Жылдам орындалатын тағамдар мен десерт дайындау технологияларын білу және қолдану 6.2.4.4-Әр түрлі тағамдарды дайындау үшін азық-түліктер, құрал-саймандар мен керек-жарақтарын анықтау және таңдау
	Десерт әзірлеу технологиясы	6.2.4.3-Жылдам орындалатын тағамдар мен десерт дайындау технологияларын білу және қолдану. 6.2.4.4 Әр түрлі тағамдарды дайындау үшін азық-түліктер, құрал-саймандар мен керек-жарақтарын анықтау және таңдау 6.3.1.1-Мектеп аудиториясы алдында өзінің

		дайын жұмыстарын таныстыру (көрме)
Бөлім 4 В Үй мәдениеті	Гигиена ережелері. Бөлмені ылғалды және құрғақ тазалау жұмысы	6.2.5.3-Тазалау құралдары, тұрғын үйге қойылатын гигиеналық талаптарды зерделеу және сипаттау 6.2.5.4-Шектеулі қолдауда тазалау құралдары мен тәсілдерін таңдау және қолдану
	Киім (аяқ киім) күтімі мен оларды сақтау	6.2.5.5-Шектеулі қолдауда мезгілдік киім мен аяқ-киімдерді күту мен ұзаққа сақтау ережелерін білу және ұстану
	Сәндік гүлдер түрлері. Гүл өсіру шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар	6.2.5.1-Сәндік гүлдер түрлерін өсіру технологиясын зерттеу және сипаттау 6.2.5.2-Сәндік бақ өсіру мен гүл өсіру шаруашылығында көктемгі жұмыстар (топырақты өңдеу, зиянкес жәндіктерден қорғау, егу мен отырғызу) жүргізу 6.2.6.1-Қауіпсіздік техникасын қадағалап, оның маңыздылығын сезіне және демонстрациялай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану

8) 7-сынып (қыздар):

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті
1-тоқсан (9 сағат)		
Бөлім Визуалды өнер	Өнердегі заманауи техника мен ғылыми жетістіктер. Табиғаттағы микро суреттер	7.1.1.1-Қоршаған орта элементтерінің визуалды сипаттамасын (композиция, түс, пішін, фактура, пропорция) өзінше түсіндіру
		7.2.1.1-Күрделі шығармашылық идеялары мен сезімдерін білдіру үшін, өнер құралдары мен әртүрлі техникада таңдалған қасиеттері мен тәсілдерін визуалды элементтерді таңдау және негізделген түрде анықтау
	Қазақстанның заманауи суретшілері	7.1.2.1-Тарихи және мәдени шығу тегі әртүрлі өнер, қолөнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктерін өз бетінше зерделеу және сипаттау 7.1.3.1-Шығармашылық жұмыста идеяларын іске асыру мақсатында түрлі ақпарат көздерінің ең тиімдісін таңдай отырып, қолдану (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдану арқылы)
	Бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар (поп арт, инсталляция) (өздігінен ізденіс зерттеулері)	7.3.2.1 -Пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) жұмыстарындағы идеялары мен тақырыптарды талқылау және бағалау

		7.3.3.1-Пәндік терминологияны пайдалана отырып, басқалардың (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) және өз жұмыстарындағы әдіс-тәсілдері мен техникаларды талқылау және бағалау
	Өнердегі заманауи стильдік бағыттарды зерттеу негізінде тәжірибелік жұмыс орындау. (2D немесе 3D форматында)	7.1.6.4-Шығармашылық жұмыстар жасау үшін әр түрлі (заманауи) технологиялар мен өнер материалдарын анықтау, таңдау және біріктіру 7.1.6.2-Бірқатар заманауи және дәстүрлі емес материалдарды білу, оларды өңдеу, пайдалану және үйлестірудің тиімді жолдарын (немесе әдістерін) анықтау
		7.2.1.1-Күрделі шығармашылық идеялары мен сезімдерін білдіру үшін, өнер құралдары мен әртүрлі техникада таңдалған қасиеттері мен тәсілдерін визуалды элементтерді таңдау және негізделген түрде анықтау
	Жұмысты қорғау және көрме ұйымдастыру	7.3.1.1-Ауқымды аудитория алдында дайын болған өз жұмыстарын таныстыру (көрме, сән көрсетілімі)
2 тоқсан (7 сағат)		
Бөлім Сәндік- қолданбалы шығармашылық	Көркемдік жазба (батик, гжель, хохлома). Жазбалар түрлері. Жазбалардың тәсілдері мен техникасы. Материалдары және құралдары	7.1.2.1-Тарихи және мәдени шығу тегі әртүрлі өнер, қолөнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктерін өз бетінше зерделеу және сипаттау 7.1.3.1-Шығармашылық жұмыста идеяларын іске асыру мақсатында түрлі ақпарат көздерінің ең тиімдісін таңдай отырып, қолдану (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдану арқылы)
	Бұйымның нобайын орындау. Материалдар мен құралдарды дайындау	7.1.5.2 -Бұйым жасауда әртүрлі графикалық құралдарды қолдана отырып (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолданып), нобайлар, графикалық және технологиялық құжаттар дайындау 7.1.4.1-Алған білімдері мен тәжірибелерін қолдана болашақ іс-әрекеттерін анықтау және шығармашылық қызметін жоспарлау
	Көркемдік жазбаны орындау. Сәндеу. Безендіру	7.2.1.1-Күрделі шығармашылық идеялары мен сезімдерін білдіру үшін, өнер құралдары мен әртүрлі техникада таңдалған қасиеттері мен тәсілдерін визуалды элементтерді таңдау және негізделген түрде анықтау 7.1.6.4-Шығармашылық жұмыстар жасау үшін әр түрлі (заманауи) технологиялар мен өнер материалдарын анықтау, таңдау және біріктіру 7.2.6.1-Қауіпсіздік техникасын қадағалап, оның маңыздылығын сезіне және демонстрациялай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану

	Жұмысты қорғау және көрме ұйымдастыру	7.3.1.1-Ауқымды аудитория алдында дайын болған өз жұмыстарын таныстыру (көрме, сән көрсетілімі)
3-тоқсан (10 сағат)		
Бөлім Дизайн және технология	Өзгеріске ұшырау (трансформация) және тігін бұйымдарды сәндеу (киім, аксессуарлар, бижутериялар). Идеяларды құру. Нобай	7.1.3.1-Шығармашылық жұмыста идеяларын іске асыру мақсатында түрлі ақпарат көздерінің ең тиімдісін таңдай отырып, қолдану (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдану арқылы) 7.1.5.1-Функционалды (техникалық) және эстетикалық талаптарға сай, дизайн дайындау бойынша тапсырмаларды орындау 7.1.5.-Бұйым жасауда әртүрлі графикалық құралдарды қолдана отырып (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолданып), нобайлар, графикалық және технологиялық құжаттар дайындау
	Материалдар мен құралдарды дайындау	7.2.2.1-Тігін машинасының жұмысында ақауларды анықтау және жөндеу 7.1.6.2-Бірқатар заманауи және дәстүрлі емес материалдарды білу, оларды өңдеу, пайдалану және үйлестірудің тиімді жолдарын (немесе әдістерін) анықтау 7.1.6.3-Өңдеу тігін материалдары мен сәндік әшекей бұйымдарының жіктелуін және сипаттамасын анықтау, салыстыру
	Жиынтықты орындау. Киім бөлшектерін пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бұйымдардың бөлшектерін құрастыру және өңдеу. Бұйымды сәндеу	7.2.3.1-Әртүрлі конструкциялық, заманауи тоқыма және сәндеу материалдарын қолдана отырып, тігін машинасында технологиялық талапқа сәйкес бұйым жасау 7.2.2.2-Тігін бұйымдарын ылғалды-жылулық өңдеу барысында қолданылатын құралдарды анықтау, таңдау, қолдану 7.1.4.2-Бұйымның өзіндік құны мен материалдық шығындарын анықтау. 7.2.3.4-Шығармашылық жұмыстар мен бұйымдар жасау барысында қазақ ұлттық мәдениет элементтерін пайдалану
	Жұмысты қорғау	7.3.1.1-Ауқымды аудитория алдында дайын болған өз жұмыстарын таныстыру (көрме, сән көрсетілімі) 7.3.4.1-Өзінің және өзгелердің жұмыстарын жетілдіру және адаптациялауда қолданылған идеяларды салыстыруда негізделген сыни ұсыныстар жасау
4-тоқсан (8 сағат)		
Бөлім Үй мәдениеті	Тұрмыстық техниканы таңдау. Тұрмыстық техниканы қолдану ережелері	7.2.5.2-Эксплуатациялық, эстетикалық және экологиялық сапаларын бағалай отырып, тұрмыстық техникаларды мақсаты мен атқаратын қызметіне қарай жіктеу 7.2.5.3-Тұрмыстық техникаларды қолдану мен

		күту ережелерін сипаттау және зерделеу 7.2.6.2-Заманауи технологиялық машиналармен қауіпсіз жұмыс жасау жолдарын білу және түсіндіру
	Өсімдік сән және интерьер элементі ретінде	7.2.5.1-Интерьер дизайнын безендіру үшін әртүрлі өсімдіктердің эстетикалық қасиеттерін сипаттау, қолдану және бағалау 7.3.3.1-Пәндік терминологияны пайдалана отырып, басқалардың (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) және өз жұмыстарындағы әдіс-тәсілдері мен техникаларды талқылау және бағалау
Бөлім Тамақтану мәдениеті	Қазақтың ұлттық тағамдары	7.2.4.2-Әлем халықтарының және ұлттық тағамдардың жасалу технологияларын зерделеу және қолдану
	Әлем халықтарының тағамдары. (өздігінен ізденіс зерттеулері)	7.1.3.1-Шығармашылық жұмыста идеяларын іске асыру мақсатында түрлі ақпарат көздерінің ең тиімдісін таңдай отырып, қолдану (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдану арқылы) 7.2.4.1-Әлем халықтарының тағамдары мен әлемге әйгілі аспазшылардың тағамдарындағы ерекшеліктерді сипаттап, салыстыру
	Әлем халықтарының тағамдары. Тәжірибелік жұмыс (суши, пицца, көже)	7.2.4.2-Әлем халықтары мен ұлттық тағамдардың жасалу технологияларын зерделеу және қолдану 7.2.4.-Әртүрлі тағамдар дайындауда қолданатын қажетті құрал-жабдықтарды, өнімдерді таңдауда өз бетінше нақты шешім қабылдай алу

9) 8-сынып (қыздар):

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті
1 -тоқсан (9 сағат)		
Бөлім Сәндік қолданбалы өнер	Қазақтың ұлттық сәндік қолданбалы бұйымдары (ши тоқу, киіз бас) Әр түрлі ұлттық бұйымдар. Құрал-саймандар мен материалдар	8.1.2.1-Тарихи және мәдени шығу тегі әртүрлі өнер, қолөнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктері туралы түсінігін көрсету 8.1.3.1-Шығармашылық идеяларды дамыту мен іске асыруда өз бетінше таңдаған ақпарат көздерін қолдану (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдану арқылы)
	Бұйымдарға нобайлар дайындау.	8.1.5.2-Әртүрлі графика тәсілдерін қолданып, бұйым дайындаудың реттілігі мен тиімді

	Құрал-саймандар мен материалдар	тәсілін анықтай отырып (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолданып), графикалық және технологиялық құжаттар дайындау 8.1.4.-Болашақ іс-әрекеттерді анықтауда өздерінің алған білімдері мен тәжірибесін қолдана отырып шығармашылық әрекеттерін жоспарлайды
	Шығармашылық жұмыстарды орындау. Әшекейлерді пайдалана отырып сәндеу	8.2.1.1-Күрделі шығармашылық идеялары мен сезімдерін білдіру үшін өз бетінше өнердің көркем құралдарын анықтау, таңдау және қолдану 8.1.6.4-Шығармашылық жұмыстар жасау үшін әр түрлі технологиялар мен өнер материалдарын өз бетінше анықтау, таңдау және біріктіру 8.2.3.3-Шығармашылық жұмыстар мен бұйымдар жасау барысында қазақ ұлттық мәдениет элементтерін пайдалану 8.3.2.1-Пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің (суретшілер, қолөнершілер, дизайнерлер) жұмыстарындағы идеялары мен тақырыптарды талдау мен бағалау жүргізу үшін критерийлерді қолдану 8.2.6.1-Қауіпсіздік ережелерінің маңызы мен сақтық шараларын сақтауды жариялау арқылы материалдар мен жұмыс құралдарын пайдалану
	Жұмысты қорғау. Көрмеге ұсыну	8.3.1.1-Онлайн платформадағы ауқымды аудитория алдында дайын жұмыстарды қорғау және оны ұсыну (онлайн форумдар, әлеуметтік желілерде)
2-тоқсан (7 сағат)		
Бөлім Дизайн және технология	Қазақтың ұлттық киімі. Этностиль. Ою-өрнек стилизациясы	8.1.2.1-Тарихи және мәдени шығу тегі әртүрлі өнер, қолөнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктері туралы түсінігін көрсету 8.1.3.1-Шығармашылық идеяларды дамыту мен іске асыруда өз бетінше таңдаған ақпарат көздерін қолдану (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдану арқылы)
	Этностильдегі (бас киімдер, қазақтың ұлттық киімдері)	8.1.5.1-Функционалды (техникалық), эстетикалық, эргономикалық және экологиялық талаптарға сай нысан дизайнын дайындау бойынша тапсырмаларды орындау 8.1.5.2-Әртүрлі графика тәсілдерін қолданып, бұйым дайындаудың реттілігі мен тиімді тәсілін анықтай отырып (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолданып), графикалық және технологиялық құжаттар дайындау

	<p>Этностильдегі бұйымдарды жасау (бас киімдер, қазақтың ұлттық киімдері) Бұйымдарды әшекейлеу</p>	<p>8.2.3.3-Шығармашылық жұмыстар мен бұйымдар жасау барысында қазақ ұлттық мәдениет элементтерін пайдалану 8.2.3.1-Қол мен тігін құрал-жабдықтарын және олардың құрылғыларын қолдана отырып, тоқыма материалдарын өңдеу мен сәндеудің тиімді әдістерін анықтау және қолдану 8.2.3.2-Әртүрлі конструкциялар мен материалдарды (тоқыма, табиғи және жасанды) қолдана отырып, өз бетінше құрастырған технологиялық құжат арқылы күрделендірілген бұйымдар дайындау 8.3.4.1-Өзінің және өзгелердің жұмыстарын жетілдіру және адаптациялауда қолданылған идеяларды талдауда және бағалауда негізінделген сыни ұсыныстар жасау 8.2.6.1-Техника қауіпсіздігін қадағалап, оның маңыздылығын сезіне және демонстрациялай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану</p>
	<p>Жұмысты қорғау</p>	<p>8.3.1.1-Онлайн платформадағы ауқымды аудитория алдында дайын жұмыстарды қорғау және оны ұсыну (онлайн форумдар, әлеуметтік желілерде)</p>
<p>3-тоқсан (10 сағат)</p>		
<p>Бөлім Дизайн және технология</p>	<p>Халықтық пішім негізінде киім үлгісінің дизайны. (тұтас жеңдер)</p>	<p>8.1.4.2-Зерттеу нәтижелері негізінде тұтынушылардың өнімнің түрлеріне деген қажеттілігін анықтау 8.1.3.1-Шығармашылық идеяларды дамыту мен іске асыруда өз бетінше таңдаған ақпарат көздерін қолдану (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдану арқылы)</p>
	<p>Бұйымдарға нобайлар дайындау</p>	<p>8.1.5.1-Функционалды (техникалық), эстетикалық, эргономикалық және экологиялық талаптарға сай нысан дизайнын дайындау бойынша тапсырмаларды орындау 8.1.5.2-Әртүрлі графика тәсілдерін қолданып, бұйым дайындаудың реттілігі мен тиімді тәсілін анықтай отырып (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолданып), графикалық және технологиялық құжаттар дайындау</p>
	<p>Құрал-саймандар мен материалдарды дайындау</p>	<p>8.2.2.1 -Тігін машинасына қажетті құрылғыларды (түймелікті өңдеу, сыдырманы қондырып тігу) таңдау және қолдану 8.1.6.3-Табиғи және жасанды тері мен былғарының түрлері мен қасиеттерін анықтау, салыстыру және зерделеу 8.2.6.2-Құралдар-жабдықтармен қауіпсіз</p>

		жұмыс істеу туралы ескертпе парағын құру
	Халықтық пішім негізінде киім үлгісінде бұйым дайындау. Бөлшектерді пішу. Бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді біріктіру мен безендіру Бұйымды ою-өрнек элементтерімен безендіру	8.2.3.1-Қол мен тігін құрал-жабдықтарын және олардың құрылғыларын қолдана отырып, тоқыма материалдарын өңдеу мен сәндеудің тиімді әдістерін анықтау және қолдану 8.2.3.2-Әртүрлі конструкциялар мен материалдарды (тоқыма, табиғи және жасанды) қолдана отырып, өз бетінше құрастырған технологиялық құжат арқылы күрделендірілген бұйымдар дайындау 8.3.3.1-Жасалған өнімнің (шығармашылық жұмыс) сапасын қолданылған әдіс-тәсілдерін бағалау және талдау үшін критерийлерді қолдану
	Жұмысты қорғау	8.3.1.1-Онлайн платформадағы ауқымды аудитория алдында дайын жұмыстарды қорғау және оны ұсыну (онлайн форумдар, әлеуметтік желілерде)
4-тоқсан (8сағат)		
Бөлім Үй мәдениеті	Интерьерге арналған сәнді бұйымдар (2D/3D форматта). Бұйымдарға нобайлар дайындау. Құрал-саймандар мен материалдарды дайындау	8.1.6.2-Бұйымды дайындау мен безендіру үшін заманауи және дәстүрлі емес материалдардың тиімді қолданылуын түсіне отырып өздігінен таңдау 8.1.6.4-Шығармашылық жұмыстар жасау үшін әр түрлі технологиялар мен өнер материалдарын өз бетінше анықтау, таңдау және біріктіру
	Интерьерге арналған 2D/3D сәнді бұйымдарды жасау	8.2.5.3- Өз бетінше материалдар мен техниканы анықтап, таңдай отырып, эстетикалық және техникалық талаптарға сай келетін интерьерге арналған сәндік бұйымдар дайындау 8.3.4.1-Өзінің және өзгелердің жұмыстарын жетілдіру және адаптациялауда қолданылған идеяларды талдауда және бағалауда негізінделген сыни ұсыныстар жасау. 8.2.6.1-Техника қауіпсіздігін қадағалап, оның маңыздылығын сезіне және демонстрациялай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану
	Өсімдік шаруашылығындағы ғылымның рөлі	8.1.3.1-Шығармашылық идеяларды дамыту мен іске асыруда өз бетінше таңдаған ақпарат көздерін қолдану (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдану арқылы) 8.2.5.1-Ауылшаруашылық өндірісінің дамуындағы әдіс-тәсілдерді талқылау және бағалау
	Медицина, фитотерапия және косметологиядағы	8.1.3.1-Шығармашылық идеяларды дамыту мен іске асыруда өз бетінше таңдаған ақпарат көздерін қолдану (оның ішінде ақпараттық-

	өсімдіктің рөлі	коммуникативтік технологияларды қолдану арқылы). 8.2.5.2-Фитотерапия мен косметика, медицинадағы өсімдіктер ролін зерделеу, талқылау және бағалау
--	-----------------	--

10) 9-сынып (қыздар):

Оқу жоспарындағы ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқу мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті
1 тоқсан (9 сағат)		
Бөлім Сәндік қолданбалы өнер шығармашылығы	Қазақстанның дәстүрлі тоқыма өнері. Қазақ кілемдері. Алаша. Кілем тоқу. Гобелен. Қазіргі кілемдер үлгілері	9.1.2.1-Өнер туындыларының тарихи және мәдени шығармаларындағы материалдар мен стильдерді жариялауда көпшілік назарының әсерін қарастыра отырып, салыстырмалы талдауды жасау 9.1.3.1-Шығармашылық ойды жүзеге асыру мен дамытуда алғашқы және қазіргі ақпарат көздерін мақсатты түрде және өнімді қолдану (ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдану) 9.2.2.2-Әртүрлі өнеркәсіпте технологиялық және өдірістік үдерістер туралы білімдері мен түсінігін көрсету
	Кілем тоқу материалдары мен құрал жабдықтары	9.1.6.4-Шығармашылық жұмыстар жасау үшін әр түрлі технологиялар мен өнер материалдарын қолдану бойынша өзіндік (оригиналды) шешімдерді ұсыну
	Бұйым нобайын жасау. Материалдар мен құрал-жабдықтарды дайындау	9.1.5.1-Күрделі нысандар, пішіндер мен образдардың дизайнын дайындау үшін түрлі салалар бойынша білімдерді жалпылау 9.1.4.1-Жұмысты орындаудың тиімді (оптималды) әдістері мен реттілігін анықтай отырып, шығармашылық қызметін жоспарлау
	Шығармашылық жұмысты орындау. Декор жасау мен безендіру	9.2.1.1-Мазмұнды, ерекше туындыны орындау үшін өз бетінше және сенімділікпен өнердің көркем құралдарын қолдану 9.2.3.3-Шығармашылық жұмыстар мен бұйымдар жасау барысында қазақ ұлттық мәдениет элементтерін пайдалану 9.2.6.1-Техника қауіпсіздігін қадағалап, оның маңыздылығын

		сезіне және демонстрациялай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану
	Жұмысты қорғау. Көрме ұйымдастыру	9.3.1.1-Медиа құралдары мен онлайн платформаларды қолдана отырып, белгілі бір аудиторияға дайын жұмыстарын қорғауды өз бетінше ұйымдастыру (бейнетаспа, онлайн форумдар, әлеуметтік желілер)
		9.3.2.1-Өзінің және өзгелердің жұмыстарындағы тарихи, әлеуметтік және мәдениеттік мәнмәтіндерді талдау мен бағалау
2-тоқсан (7 сағат)		
Бөлім Дизайн және технология	Заманауи сән әлеміндегі сарындық (стильді) бағыттар (өздігінен ізденіс зерттеулері)	9.1.2.1-Тарихи және мәдени шығармалардағы қолөнер, дизайн туындыларының материалдарын, түрлерін, бағыттарын салыстырмалы талдау. 9.1.3.1-Шығармашылық ойларды жүзеге асыруда алғашқы және қазіргі ақпарат көздерін мақсатты, өнімді пайдалану. (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдану)
	«Сән және жеке тұлға үйлесімділігі» эксперименті. Жеке даралық имиджін жасау. Идеяларды жүзеге асыру	9.1.5.1- Күрделі нысандар, пішіндер мен образдардың дизайнын дайындау үшін түрлі салалар бойынша білімдерді жалпылау
	Аксессуарлар, шаш үлгісі, визаж құралдары негізінде жеке даралық образды жасау	9.1.6.2-Бұйымды дайындау мен безендіру барысында заманауи және дәстүрлі емес материалдарды қолданудың өзіндік (оригиналды) шешімдері мен жолдарын ұсыну
	Киім топтамасын жасау эксперименті/жеке даралық имидж үшін аксессуарлар	9.1.5.- Күрделі нысандар, пішіндер мен образдардың дизайнын дайындау үшін түрлі салалар бойынша білімдерді жалпылау 9.1.6.3-Трикотажды, тоқусыз матаны және басқа да заманауи, дәстүрлі материалдарды өз бетінше зерделеу, анықтау және бағалау 9.2.3.1-Бұйым дайындау барысында материалдарды өңдеу мен безендірудің ұтымды тәсілдерін анықтау, таңдау мен қолдану 9.3.4.1-Өзінің және өзгелердің жұмыстарындағы мақсаттың өзіндік анық көруін және негізделген бағаны өзіндік білдіру

	Жұмысты қорғау	9.3.1.1-Медиа құралдары мен онлайн платформаларды қолдана отырып, белгілі бір аудиторияға дайын жұмыстарын қорғауды өз бетінше ұйымдастыру (бейнетаспа, онлайн форумдар, әлеуметтік желілер)
3-тоқсан (10 сағат)		
Бөлім Дизайн және технология	Сәнді киім дизайны «Fast cloth» қарапайым геометриялық формалар (пончо, кейп, туника) (сән журналдары). Киім және аксессуарлардың заманауи өндірісі	9.1.2.1-Тарихи және мәдени шығармалардағы қолөнер, дизайн туындыларының материалдарын, түрлерін, бағыттарын салыстырмалы талдау. 9.1.3.1-Шығармашылық ойларды жүзеге асыруда алғашқы және қазіргі ақпарат көздерін мақсатты, өнімді пайдалану. (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдану) 9.2.2.2-Әртүрлі өнеркәсіпте технологиялық және өндірістік үдерістер туралы білімдері мен түсінігін көрсету
	Нобай. Идеяны жүзеге асыру. Материалдар мен құрал-жабдықтарды дайындау	9.1.5.1 -Күрделі нысандар, пішіндер мен образдардың дизайнын дайындау үшін түрлі салалар бойынша білімдерді жалпылау 9.1.5.2-Әртүрлі графика тәсілдерін қолдану арқылы (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолданып) өз бетінше графикалық және технологиялық құжатты құру
	Бұйымды жасау . Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді жинау мен бұйымды сәндеу	9.2.2.1-Заманауи тігін құрал-жабдықтарын білу және торлау тігін машинасын қолдану 9.2.2.3-Тігін машиналарында күрделі операцияларды (апликация, кестелеу) орындау және зерделеу 9.2.3.1-Бұйым дайындау барысында материалдарды өңдеу мен безендірудің ұтымды тәсілдерін анықтау, таңдау мен қолдану 9.2.3.2-Сенімділік пен дербестігін көрсете, әртүрлі техникаларды, конструкция түрлері мен заманауи материалдарды қолдана отырып ерекше күрделі бұйым жасау 9.2.6.1-Материалдар мен құрал жабдықтарды қолданудағы қауіпсіздік ережелерін сақтаудың маңыздылығы мен сақтық шараларын айтып отырып, жұмыс орындау

		9.2.6.2-Белгілі бір бұйым мен жұмыс түріне арналған техника қауіпсіздігі бойынша нұсқаулық құру
	Жұмысты талдау мен бағалау. Жұмысты қорғау	9.1.4.2-Пайданы (табысты) анықтау мақсатында түрлі тауарларды өткізу нарығын талдау 9.3.4.1-Өзінің және өзгелердің жұмыстарындағы мақсатты өзгеше көзқарасын білдіру және негізделген өзіндік баға беру 9.3.1.1-Медиа құралдары мен онлайн платформаларды қолдана отырып, белгілі бір аудиторияға дайын жұмыстарын қорғауды өз бетінше ұйымдастыру (бейнетаспа, онлайн форумдар, әлеуметтік желілер)
4-тоқсан (8 сағат)		
Бөлім Үй мәдениеті	Ландшафт элементтері интерьерде /экстерьерде	9.1.5.1 -Күрделі нысандар, пішіндер мен образдардың дизайнын дайындау үшін түрлі салалар бойынша білімдерді жалпылау 9.2.5.1-Ландшафты дизайнның элементтерін, заманауи бағыттары мен стильдерін анықтау және сипаттау 9.1.3.1-Шығармашылық идеяларды (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды) дамыту мен іске асыруда алғашқы және қазіргі ақпарат көздерін толыққанды және нәтижелі қолдану
	Шығармашылық идеяны визуалдау	9.1.5.2-Әртүрлі графика тәсілдерін қолдану арқылы (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолданып) өз бетінше графикалық және технологиялық құжатты құру. 9.3.4.1-Өзінің және өзгелердің жұмыстарындағы мақсаттың өзіндік анық көруін және негізделген бағаны өзіндік білдіру
	Интерьерді мерекеге орай безендіру	9.1.5.2-Әртүрлі графика тәсілдерін қолдану арқылы (оның ішінде ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолданып) өз бетінше графикалық және технологиялық құжатты құру 9.1.5.1-Күрделі нысандар, пішіндер мен образдардың дизайнын дайындау үшін түрлі салалар бойынша білімдерді жалпылау. 9.2.5.4-Интерьерді (тұрғын үй,

		<p>қоғамдық) безендіру, жоспарлау және ұйымдастыру бойынша тәжірибелік жұмысты орындау үшін түрлі салалардағы білімдерін жалпылау</p> <p>9.3.3.1-Бұйымның сапасын және өнімнің сыртқы көрінісін анықтайтын негізгі факторларды (эстетика, атқаратын қызметі, экономика) талдау және бағалау</p>
--	--	---

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «23» қараша
№ 668 бұйрығына 21-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 212-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Дене шынықтыру» пәнінен жаңартылған мазмұндағы
үлгілік оқу бағдарламасы**

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы №1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. Ағзаның бүкіл жүйелерін дамыту, барлық дене сапаларын жетілдіру – дене шынықтыру пәнінің басты мақсаты болып табылады. Дене шынықтыру пәнінің жеке тұлғаны тәрбиелеуде алатын орны ерекше. Ол оқушының дене дамуына, сондай-ақ әлеуметтік, дербес және рухани қасиеттерін қалыптастыруға ықпал етеді. Мектептің білім беру жүйесінің құрамында бола отырып, дене шынықтыру оқушыларда салауатты өмір салтын қалыптастыруға бағытталған. Осындай жол арқылы болашақта салауатты әлеумет қалыптастыруға болады.

3. «Дене шынықтыру» пәнінің мақсаты – оқушыларды өз денсаулықтары мен психикаларын нығайтуға ынталандыру болып табылады. Оқушылардың жасқа сай және дербес ерекшеліктерін ескеріп, бойда қалыптасқан арнайы спорттық дағдылар мен сапаларды қолданып, сол арқылы олардың денелік тұрғыдан дамуларына ықпал ету.

4. Оқу бағдарламасы:

1) дене тәрбиесі және спорттың даму тарихы туралы білім деңгейін қалыптастыруды;

2) негізгі дене сапаларын жетілдіруді, арнайы спорттық біліктіліктер мен дағдыларды дамытуды;

3) түрлі дерек көздері арқылы ақпараттарды қолдану, оның мән-мағынасын түсіне отырып, коммуникативті дағдыларды дамытуды;

4) идеялық және зерттеу дағдыларын дамытуды;

5) адамгершілік-жігер сапаларын қалыптастыру міндеттерін шешуді көздейді.

5. «Дене шынықтыру» пәнін оқу-үйрену оқушыларға:

1) пән бойынша игерген білім, біліктілік және дағдыларын күнделікті

өмірде қолдануға; өзінің дене дамуындағы қимыл-қозғалыс құзіретін жақсарту қажеттілігін бағалауға;

2) жеке адамгершілік қасиеттерін дамытуға, сондай-ақ әділ ойын мен өзін үздіксіз жетілдіру қажеттілігін сезінуге;

3) жекебас гигиенасын сақтау маңыздылығы мен қажеттілігін түсінуге;

4) дене жаттығуларының адам ағзасына тигізетін оң әсерін білуге;

5) өзінің және өзгелердің дене жағдайын бағалауға;

б) сыни көзқарас және шығармашылық тұрғыдан ойлана білу, қиындықтарды жеңе білу мен қарым-қатынас орната білуді дамытуға мүмкіндік береді.

2-тарау. «Дене шынықтыру» пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

6. «Дене шынықтыру» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5 сыныпта – аптасына 3 сағатты, оқу жылында 102 сағатты;

2) 6 сыныпта – аптасына 3 сағатты, оқу жылында 102 сағатты;

3) 7 сыныпта – аптасына 3 сағатты, оқу жылында 102 сағатты;

4) 8 сыныпта – аптасына 3 сағатты, оқу жылында 102 сағатты;

5) 9 сыныпта – аптасына 3 сағатты, оқу жылында 102 сағатты құрайды.

7. «Дене шынықтыру» оқу пәнінің оқу бағдарламасының мазмұны оқытудың бөлімдері арқылы ұйымдастырылған. Бөлімдер сыныптар бойынша күтілетін нәтиже түрінде берілген оқу мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

8. Әр бөлімшеде көрсетілген оқу мақсаттары, мұғалімге оқушыларды дамыту бойынша жұмысты жүйелі жоспарлауға, сонымен қатар олардың жетістіктерін бағалауға, оқытудың келесі кезеңдері туралы ақпарат беруге мүмкіндік береді.

9. Оқу пәнінің мазмұны 3 бөлімнен тұрады:

1) қимыл-қозғалыс іс-әрекеттері,

2) шығармашылық қабілеттер және қимыл-қозғалыс дағдылары арқылы сыни көзқарасты қалыптастыру,

3) денсаулық және салауатты өмір салты.

10. «Қимыл-қозғалыс іс-әрекеттері» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) түрлі арнайы спорттық қимыл-қозғалыс әрекеттерін орындау кезіндегі дәлдікті, бақылауды және үйлесімділікті дамыту;

2) түрлі қимыл-қозғалыс комбинацияларын құру және оларды дене жаттығуларын орындауда қолдану реттілігі;

3) арнайы спорттық техникаларды орындау кезінде қимыл-қозғалыс дағдыларын және олардың орындалу ретін түрлендіру;

4) қимыл-қозғалыс әрекеттерін орындауды жақсарту үшін өзінің және өзгелердің біліктіліктерін бағалау;

5) бірқатар дене жаттығуларының тактикаларын, стратегиялары мен құрылымдық идеяларын қолдану және бағалау;

б) қиындықты жеңе білу және қимыл-қозғалыс белсенділігімен

байланысты қауіп-қатерлерге жауап қайтара білу.

11. «Шығармашылық қабілеттер және қимыл-қозғалыс дағдылары арқылы сыни көзқарасты қалыптастыру» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) қимыл-қозғалыс әрекеттері арқылы өзгермелі жағдайға жауап қайтара білуге бейімделу;

2) көшбасшылық, сондай-ақ команда құрамында жұмыс істей білу дағдыларын дамыту және қолдану;

3) қолайлы оқу-үйрену ортасын қалыптастыруға қажет бірқатар тиімді дағдыларды көрсету;

4) дене жаттығулары аясындағы іс-әрекеттерді оңтайландыру және балама түрлерін құруға қажет ережелер мен құрылымдық тәсілдерді бағалау;

5) өзінің және өзгелердің шығармашылық қабілеттерін сыни тұрғыдан бағалау, сондай-ақ оны шешудің балама жолдарын ұсыну;

6) жарыс іс-әрекеттерін және төрелік ету ережелерін білу;

7) жарыс кезінде таза ойнау, патриотизм және ынтымақтастыққа жататын мінез-құлық көрсету;

8) түрлі қимыл-қозғалыстармен шарттастырылған рөлдерді орындау және олардың айырмашылықтарын сезіне білу.

12. «Денсаулық және салауатты өмір салты» бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

1) жекебас денсаулығы және салауатты өмір салты туралы білімді қалыптастыру;

2) қыздырыну және қалпына келтіру жаттығуларын құру мен орындау;

3) түрлі дене жаттығуларын іс жүзінде орындау, олардың ағзаға тигізетін әсері мен энергетикалық жүйемен байланысын зерттеу;

4) денсаулықты нығайтуға бағытталған бірқатар дене жүктемелері кезінде туындауы мүмкін қауіп-қатерді басқара білу стратегиясын құру және қолдану;

5) басқалардың дене жаттығулары тәжірибесін байыту масқатында білім, біліктілік және дағдыларды қолдану.

2-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

13. Оқыту мақсаттарының жүйесі бөлім бойынша әр сыныпқа бөлінген.

14. Бағдарламада оқу мақсаттарын кодтау ұсынылған. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшенің, төртінші сан – оқу мақсатының реттік санын көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.4. кодында «6» - сынып, «2.1» - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, «4» - оқу мақсатының реттік саны.

15. 1) қимыл-қозғалыс іс-әрекеттері:

Білім алушылар білуі тиіс...					
Бөлім-шелер	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып

1.1 түрлі арнайы спорттық қимыл-қозғалыс әрекеттерін орындау кезіндегі дәлдікті, бақылауды және үйлесімділікті дамыту	5.1.1.1 аздаған ауқымдағы арнайы спорттық қимыл-қозғалыс әрекеттерінің дәлдігін, бақылауды және үйлесімділікті дамытуға арналған қимыл-қозғалысты дағдыларын білу және түсіну	6.1.1.1 аздаған ауқымдағы арнайы спорттық қимыл-қозғалыс әрекеттерінің дәлдігін, бақылауды және үйлесімділікті дамытуға арналған қимыл-қозғалысты дағдыларын қолдану	7.1.1.1 кең ауқымдағы арнайы спорттық қимыл-қозғалыс әрекеттерінің дәлдігін, бақылауды және үйлесімділікті дамытуға арналған қимыл-қозғалысты дағдыларын жетілдіру	8.1.1.1 арнайы спорттық қимыл-қозғалыс әрекеттерінің дәлдігін, бақылауды және үйлесімділікті дамытуға арналған қимыл-қозғалысты дағдыларын көрсету	9.1.1.1 үлкен ауқымдағы арнайы спорттық қимыл-қозғалыс әрекеттерінің дәлдігін, бақылауды және үйлесімділікті дамытуға арналған қимыл-қозғалысты салыстыру
1.2 түрлі қимыл-қозғалыс комбинацияларын құру және оларды дене жаттығуларын орындауда қолдану реттілігі	5.1.2.2 қимыл-қозғалыс комбинацияларын және олардың кейбір жаттығулардағы реттілігін білу және орындау	6.1.2.2. қимыл-қозғалыс комбинацияларын және олардың кейбір жаттығулардағы реттілігін құру және орындай білу	7.1.2.2 қимыл-қозғалыс комбинацияларын және олардың кейбір дене жаттығуларындағы реттілігін жетілдіру мен жалпылау	8.1.2.2 кең ауқымдағы қимыл-қозғалыс комбинацияларын және олардың орындалу реттілігін түсідіру және көрсете білу	9.1.2.2 қимыл-қозғалыс комбинацияларын және олардың кейбір дене жаттығуларын дағы реттілігін жеткілікті техникалық деңгейде негіздеу және қолдана білу
1.3 Арнайы спорттық техникаларды орындау кезінде қимыл-қозғалыс дағдыларын және олардың орындалу ретін түрлендіру	5.1.3.3 қарапайым арнайы спорттық техникаларды орындау кезіндегі дағдылар мен реттілікті білу және анықтау	6.1.3.3 арнайы спорттық техникаларды орындау кезіндегі дағдылар мен реттілікті таңдай білу	7.1.3.3 арнайы спорттық техникаларды орындау кезіндегі дағдылар мен реттілікті жетілдіре және жалпылай білу	8.1.3.3 арнайы спорттық техникаларды орындау кезіндегі дағдылар мен реттілікті түсіндіре және көрсете білу	9.1.3.3 арнайы спорттық техникаларды орындау кезіндегі дағдылар мен реттілікті түрлендіре білу

1.4 Қимыл-қозғалыс әрекеттерін орындауды жақсарту үшін өзінің және өзгелердің біліктіліктерін бағалау	5.1.4.4 қимыл-қозғалыс сапаларын орындау кезіндегі өзінің және өзгелердің біліктіліктерін білу және анықтай білу	6.1.4.4 қимыл-қозғалыс сапаларын орындау кезіндегі өзінің және өзгелердің біліктіліктерін түсіне және түсіндіре білу	7.1.4.4 қимыл-қозғалыс сапаларын орындау кезіндегі өзінің және өзгелердің біліктіліктерін жақсартып білу	8.1.4.4 қимыл-қозғалыс сапаларын орындау кезіндегі өзінің және өзгелердің біліктіліктерін салыстыра білу	9.1.4.4 қимыл-қозғалыс сапаларын орындау кезіндегі өзінің және өзгелердің біліктіліктерін бағалай білу
1.5 Бірқатар дене жаттығуларының тактикаларын, стратегиялары мен құрылымдық идеяларын қолдану және бағалау	5.1.5.5 аздаған ауқымдағы дене жаттығуларының тактикасын, стратегиясын және құрылымдық идеяларын білу және сипаттай білу	6.1.5.5 бірқатар дене жаттығуларының тактикаларын, стратегияларын және композициялық идеяларын түсіну және қолдана білу	7.1.5.5 бірқатар дене жаттығуларының қарапайым тактикаларын, стратегияларын және композициялық идеяларын құра және бағалай білу	8.1.5.5 кең ауқымдағы дене жаттығуларының тактикаларын, стратегияларын және композициялық идеяларын анықтай және бағалай білу	9.1.5.5 кең ауқымдағы дене жаттығуларының түрлі тактикаларын, стратегияларын және композициялық идеяларын құра, талдай және салыстыра білу
1.6 Қиындықты жеңе білу және қимыл-қозғалыс белсенділігімен байланысты қауіп-қатерлерге жауап қайтара білу	5.1.6.6 қимыл-қозғалыс белсенділігімен байланысты қиындықтарды жеңу және қауіп-қатерге жауап қайтара білудің қарапайым дағдыларын білу және анықтай білу	6.1.6.6 қимыл-қозғалыс белсенділігімен байланысты қиындықтарды жеңу және қауіп-қатерге жауап қайтара білудің дағдыларын түсіну және қолдана білу	7.1.6.6 түрлі қимыл-қозғалыс белсенділігін орындауды сынақтан өткізу кезіндегі қауіп-қатерді білу және алдын-ала білу	8.1.6.6 қимыл-қозғалыс белсенділігімен байланысты қиындықтарды жеңе және жауап қайтара білу дағдыларын жақсартып білу	9.1.6.6 қимыл-қозғалыс белсенділігімен байланысты қиындықтарды жеңе және жауап қайтара білу дағдыларын бағалай білу

2) шығармашылық қабілеттер және қимыл-қозғалыс дағдылары арқылы сыни көзқарасты қалыптастыру:

Білім алушылар білуі тиіс					
Бөлімшелер	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып

2.1 Қимыл-қозғалыс әрекеттері арқылы өзгермелі жағдайға жауап қайтара білуге бейімделу	5.2.1.1 өзгермелі жағдайға жауап қайтара білу қимыл-әрекеттерімен байланысты білімді білу және түсіну	6.2.1.1 өзгермелі жағдайға жауап қайтара білу қимыл-әрекеттерімен байланысты білімді анықтай және қолдана білу	7.2.1.1 өзгермелі жағдайға жауап қайтара білу қимыл-әрекеттерімен байланысты білімді жетілдіре білу	8.2.1.1 өзгермелі жағдайға жауап қайтара білу қимыл-әрекеттерімен байланысты білімді көрсете білу	9.2.1.1 өзгермелі жағдайға жауап қайтара білу қимыл-әрекеттерімен байланысты білімді бағалай білу
2.2 Көшбасшылық, сондай-ақ команда құрамында жұмыс істей білу дағдыларын дамыту және қолдану	5.2.2.2 көшбасшылық дағдылар мен команда құрамында жұмыс істей білуді түсіну	6.2.2.2 көшбасшылық дағдылар мен команда құрамында жұмыс істей білуді анықтай және қолдана білу	7.2.2.2 көшбасшылық дағдылар мен команда құрамында жұмыс істей білуді талқылай және көрсете білу	8.2.2.2 көшбасшылық дағдылар мен команда құрамында жұмыс істей білуді көрсете және қолдана білу	9.2.2.2 көшбасшылық дағдылар мен команда құрамында жұмыс істей білуді бағалау
2.3 Қолайлы оқу-үйрену ортасын қалыптастыруға қажет бірқатар тиімді дағдыларды көрсету	5.2.3.3 қолайлы оқу-үйрену ортасын қалыптастыру бойынша біріккен әрі тиімді жұмыс дағдыларын түсіну және анықтай білу	6.2.3.3 қолайлы оқу-үйрену ортасын қалыптастыру бойынша біріккен әрі тиімді жұмыс дағдыларын анықтай және қолдана білу	7.2.3.3 қолайлы оқу-үйрену ортасын қалыптастыру бойынша біріккен әрі тиімді жұмыс дағдыларын талқылай және көрсете білу	8.2.3.3 қолайлы оқу-үйрену ортасын қалыптастыру бойынша біріккен әрі тиімді жұмыс дағдыларын қолдана және көрсете білу	9.2.3.3 қолайлы оқу-үйрену ортасын қалыптастыру бойынша бірқатар біріккен әрі тиімді жұмыс дағдыларын бағалай білу
2.4 Дене жаттығулары аясындағы іс-әрекеттерді оңтайландыру және балама түрлерін құруға қажет ережелер мен құрылымдық тәсілдерді	5.2.4.4 дене жаттығулары аясындағы іс-әрекеттерді оңтайландыру және балама түрлерін құруға қажет ережелер мен құрылымдық	6.2.4.4 дене жаттығулары аясындағы іс-әрекеттерді оңтайландыру және балама түрлерін құруға қажет ережелер мен құрылымдық тәсілдерді түсіну және	7.2.4.4 дене жаттығулары аясындағы іс-әрекеттерді оңтайландыру және балама түрлерін құруға қажет ережелер мен құрылымдық	8.2.4.4 дене жаттығулары аясындағы іс-әрекеттерді оңтайландыру және балама түрлерін құруға қажет ережелер мен құрылымдық	9.2.4.4 дене жаттығулары аясындағы іс-әрекеттерді оңтайландыру және балама түрлерін құруға қажет

бағалау	тәсілдерді білу және түсіну	қолдана білу	тәсілдерді көрсете білу	тәсілдерді қолдана және талқылай білу	ережелер мен құрылымдық тәсілдерді бағалай және салыстыра білу
2.5 Өзінің және өзгелердің шығармашылық қабілеттерін сыни тұрғыдан бағалау, сондай-ақ оны шешудің балама жолдарын ұсыну	5.2.5.5 өзінің және өзгелердің шығармашылық қабілеттерін білу және түсіне білу, сондай-ақ оны шешудің қарапайым балама жолдарын ұсыну	6.2.5.5 өзінің және өзгелердің шығармашылық қабілеттерін түсіну және қолдана білу, сондай-ақ оны шешудің балама жолдарын ұсыну	7.2.5.5 өзінің және өзгелердің шығармашылық қабілеттерін қолдана білу, сондай-ақ оны шешудің балама жолдарын ұсыну	8.2.5.5 өзінің және өзгелердің шығармашылық қабілеттерін көрсете және салыстыра білу, сондай-ақ оны шешудің балама жолдарын ұсыну	9.2.5.5 өзінің және өзгелердің шығармашылық қабілеттерін бағалай және талдай білу, сондай-ақ оны шешудің қарапайым балама жолдарын ұсыну
2.6 Жарыс іс-әрекеттерін және төрелік ету ережелерін білу	5.2.6.6 жарыс іс-әрекеттерін және төрелік ету ережелерін білу	6.2.6.6 жарыс іс-әрекеттерін және төрелік ету ережелерін түсіне білу	7.2.6.6 жарыс іс-әрекеттерін және төрелік ету ережелерін қолдана білу	8.2.6.6 жарыс іс-әрекеттерін және төрелік ету ережелерін көрсете және салыстыра білу	9.2.6.6 жарыс іс-әрекеттерін және төрелік ету ережелерін бағалай және талдау білу
2.7 Жарыс кезінде таза ойнау, патриотизм және ынтымақтастыққа жататын мінез-құлық көрсету	5.2.7.7 жарыс кезінде таза ойнау, патриотизм және ынтымақтастыққа жататын мінез-құлық көрсете және түсіндіре білу	6.2.7.7 жарыс кезінде таза ойнау, патриотизм және ынтымақтастыққа жататын мінез-құлық көрсетеді түсіне және қолдана білу	7.2.7.7 жарыс кезінде таза ойнау, патриотизм және ынтымақтастыққа жататын мінез-құлық көрсетуді талқылай және бейімдей білу	8.2.7.7 жарыс кезінде таза ойнау, патриотизм және ынтымақтастыққа жататын мінез-құлық көрсетуді бағалай білу	9.2.7.7 жарыс кезінде таза ойнау, патриотизм және ынтымақтастыққа жататын мінез-құлық көрсетуді талдай білу

2.8 Түрлі қимыл-қозғалыстармен шарттастырылған рөлдерді орындау және олардың айырмашылықтарын сезіне білу	5.2.8.8 түрлі қимыл-қозғалыс негіздерімен шарттастырылған рөлдерді анықтай білу	6.2.8.8 түрлі қимыл-қозғалыс негіздерімен шарттастырылған рөлдерді сезініп, олардың айырмашылықтарын түсіндіре білу	7.2.8.8 түрлі қимыл-қозғалыс негіздерімен шарттастырылған рөлдерді қолдана білу	8.2.8.8 түрлі қимыл-қозғалыс негіздерімен шарттастырылған рөлдерді көрсете және салыстыра білу	9.2.8.8 түрлі қимыл-қозғалыс негіздерімен шарттастырылған рөлдерді бағалай және бейімдей білу
--	--	--	--	---	--

3) денсаулық және салауатты өмір салты:

Білім алушылар білуі тиіс					
Бөлімшелер	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
3.1 Жекебас денсаулығы және салауатты өмір салты туралы білімді қалыптастыру	5.3.1.1 денсаулықты сақтаудың маңыздылығын білу және түсіну	6.3.1.1 өз денсаулығын а деген қауіп-қатерді анықтай білу	7.3.1.1 өз денсаулығын а салауатты өмір салтының тигізетін әсерін түсіну және түсіндіре білу	8.3.1.1 салауатты өмір салтының денсаулыққа а тигізетін әсерін жекебастың үлгісімен көрсету	9.3.1.1 салауатты өмір салтының денсаулыққа тигізетін әсерін жекебастың үлгісімен көрсету
3.2 Қыздырыну және қалпына келтіру жаттығуларын құру мен орындау	5.3.2.2 қыздырыну және қалпына келтіру жаттығулары мен дайындау мен орындау аясындағы басты сәттерді білу және түсіну	6.3.2.2 қыздырыну мен қалпына келу техникаларының басты құрамдарының ағзаға тигізетін әсерін түсіндіру және оларды орындау	7.3.2.2 жалпы дене жаттығулары мен өткізу және ағзаны қалпына келтіруі жаттығуларының құрамын көрсету	8.3.2.2 қыздырыну және қалпына келтіру жаттығуларының кешенін құру және көрсету, сондай-ақ оның маңыздылығын түсіну	9.3.2.2 нақты дене шынықтыру сабақтарына арналған қыздырыну жаттығуларын құру, түсіндіру және өткізу, олардың ағзаны қалпына келтіру тиімділігін бағалау
3.3 Түрлі дене жаттығуларын іс	5.3.3.3 түрлі дене жүктемелерінің	6.3.3.3 түрлі дене жаттығуларын іс	7.3.3.3 түрлі дене жаттығуларын іс жүзінде	8.3.3.3 түрлі дене жаттығуларын іс	9.3.3.3 Түрлі дене жаттығуларын іс жүзінде

жүзінде орындау, олардың ағзаға тигізетін әсері мен энергетикалық жүйемен байланысын зерттеу	арасындағы айырмашылық және олардың ағзаға тигізетін әсерін сыртқы белгілеріне қарап анықтай білу	жүзінде орындау, олардың ағзаға тигізетін әсері мен энергетикалық жүйемен байланысын ұсыну және көрсету	орындау, олардың ағзаға тигізетін әсері мен энергетикалық жүйемен байланысын ішкі және сыртқы белгілеру бойынша анықтау	жүзінде орындау, олардың ағзаға тигізетін әсері мен энергетикалық жүйемен байланысын түсіндіру	орындау, олардың ағзаға тигізетін әсері мен энергетикалық жүйемен байланысын түсіндіру және сипаттау
3.4 Денсаулықты нығайтуға бағытталған бірқатар дене жүктемелері кезінде туындауы мүмкін қауіп-қатерді басқара білу стратегиясын құру және қолдану	5.3.4.4. Денсаулықты нығайтуға бағытталған жаттығулардың техника қауіпсіздігі туралы хабардар болу.	6.3.4.4 Денсаулықты нығайтуға бағытталған арнайы спорттық техника қауіпсіздігін, нормалары мен ережелерін түсіне білу	7.3.4.4 Денсаулықты нығайтуға бағытталған дене жаттығулары кезіндегі болуы мүмкін қауіп-қатерлерді анықтай білу	8.3.4.4 Денсаулыққа кері әсерін тигізуі мүмкін қауіп-қатерді төмендету, сондай-ақ техника қауіпсіздігі бойынша техника қауіпсіздігінің күрделі мәселелерін түсіне білу	9.3.4.4 Денсаулыққа қатысты күрделі мәселелерді, техника қауіпсіздігін, сондай-ақ денсаулыққа кері әсерін тигізуі мүмкін қауіп-қатерді төмендетуді түсіне және мұқият сипаттай білу
3.5 Басқалардың дене жаттығулары тәжірибесін байыту масқатында білім, біліктілік және дағдыларды қолдану	5.3.5.5 Басқа адамдардың дене жаттығуларының тәжірибелерін байытуға арналған дағдыларды білу және орындай білу	6.3.5.5 Басқа адамдардың дене жаттығуларының тәжірибелерін байытуға арналған дағдыларды қолдана білу	7.3.5.5 Басқа адамдардың дене жаттығуларының тәжірибелерін байытуға арналған дағдыларды анықтай білу	8.3.5.5 Басқа адамдардың дене жаттығуларының тәжірибелерін байытуға арналған дағдыларды көрсете білу	9.3.5.5 Басқа адамдардың дене жаттығуларының тәжірибелерін байытуға арналған дағдыларды бағалай білу

16. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған «Дене шынықтыру» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-9-сыныптарына арналған
«Дене шынықтыру» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Дене шынықтыру» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасын жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1) 5 сынып:

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің тақырыптары	Оқу мақсаттары Білім алушылар білуі тиіс
1-тоқсан		
1-бөлім Жүгіру, секіру, лақтыру дағдыларына оқыту.	Қауіпсіздік ережесі. Қысқа қашықтыққа жүгіру техникасын үйрету	5.3.4.4. денсаулықты нығайту жаттығулары барысында қауіпсіздік мәселелері бойынша хабардар болу.
	Орта және алыс қашықтық техникасын үйрету	5.3.3.3 түрлі дене жүктемелерінің арасындағы айырмашылықты және олардың ағзаға тигізетін әсерін сыртқы белгілеріне қарап анықтай білу
		5.3.2.2 қыздырыну және қалпына келтіру жаттығуларын орындау мен дайындау аясындағы негізгі компоненттерді білу және түсіну
	Жүгіріп келіп және бір орында ұзындыққа секіру техникасын үйрету	5.1.2.2 қимыл-қозғалыс комбинацияларын және олардың кейбір жаттығулардағы реттілігін білу және орындау
	Әр түрлі снарядтарды нысанаға, қашықтыққа лақтыру техникасы	5.1.1.1 аздаған ауқымдағы арнайы спорттық спецификалық қозғалыс әрекеттерінің дәлдігін бақылауды және үйлесімділікті дамытуға арналған қимыл-қозғалыс дағдыларын білу және түсіну
	Топтық эстафеталық жұмыс	5.3.5.5 басқа адамдардың дене жаттығуларының тәжірибелерін байытуға арналған дағдыларды білу және орындау

2-бөлім Өзгертілген командалық ойын	Ойынның қабылдау техникасын үйрету	5.1.1.1 аздаған ауқымдағы арнайы спорттық спецификалық қозғалыс әрекеттерінің дәлдігін бақылауды және үйлесімділікті дамытуға арналған қимыл-қозғалыс дағдыларын білу және түсіну
		5.1.3.3 қарапайым арнайы спорттық техникаларды орындау кезіндегі дағдылар мен реттілікті білу және анықтау
		5.2.4.4 дене жаттығулары аясындағы іс-әрекеттерді оңтайландыру және балама түрлерін құруға қажет ережелер мен құрылымдық тәсілдерді білу және түсіну
	Негізгі қабылдау тактикасын үйрету	5.1.2.2 қимыл-қозғалыс комбинацияларын және олардың кейбір жаттығулардағы реттілігін білу және орындау
		5.1.5.5 аздаған ауқымдағы дене жаттығуларының тактикасын, стратегиясын және құрылымдық идеяларын білу және сипаттау
	Ойын кезінде көшбасшылық дағдыны қалыптастыру	5.2.2.2 көшбасшылық дағдылар мен команда құрамында жұмыс істей білуді түсіну
5.2.1.1 өзгермелі жағдайға жауап қайтара білу, қимыл- әрекеттермен байланысты білімді білу және түсіну		
2-тоқсан		
3-бөлім Гимнастика арқылы денсаулықты нығайту	Қауіпсіздік ережесі.	5.3.4.4. денсаулықты нығайту жаттығулары барысында қауіпсіздік мәселелері бойынша хабардар болу
	Кешенді жалпы дамыту жаттығуларының негізін құру	5.3.2.2 қыздырыну және қалпына келтіру жаттығуларын орындау мен дайындау аясындағы негізгі компоненттерді білу және түсіну
	Акробатикалық жаттығулар орындау	5.1.2.2 қимыл-қозғалыс комбинацияларын және олардың кейбір жаттығулардағы реттілігін білу және орындау
		5.1.5.5 аздаған ауқымдағы дене жаттығуларының тактикасын, стратегиясын және құрылымдық идеяларын білу және сипаттау
	Снарядтарда гимнастикалық жаттығудың техникасын үйрету	5.1.4.4 қимыл-қозғалысты орындау кезіндегі өзінің және өзгелердің біліктілік сапасын білу және анықтау
		5.2.2.2 көшбасшылық дағдылар мен команда құрамында жұмыс істей білуді түсіну
Гимнастикалық жиынтықтың негізін құру	5.2.5.5 өзінің және өзгелердің шығармашылық қабілеттерін білу және түсіну, сондай-ақ оны шешудің қарапайым балама жолдарын ұсыну	

4-бөлім Қазақтың ұлттық және зияткер ойындары	Қазақтың ұлттық ойындары.	5.2.7.7 жарыс кезінде әділ ойнау, патриотизм және ынтымақтастыққа жататын мінез-құлық көрсету және түсіндіру
		5.2.3.3 қолайлы оқу ортасын қалыптастыру бойынша, біріккен әрі тиімді жұмыс дағдыларын түсіну және анықтау
		5.3.5.5 басқа адамдардың дене жаттығуларының тәжірибелерін байытуға арналған дағдыларды білу және орындау
	Зияткер ойындар	5.2.6.6 жарыс іс-әрекеттері және төрелік ету ережелерін білу
		5.2.5.5 өзінің және өзгелердің шығармашылық қабілеттерін білу және түсіну, сондай-ақ оны шешудің қарапайым балама жолдарын ұсыну
3-тоқсан		
5-бөлім Шаңғы /кросс/коньки дайындығы	Қауіпсіздік ережесі	5.3.4.4. денсаулықты нығайту жаттығулары барысында қауіпсіздік мәселелері бойынша хабардар болу
	Ағзаны қалпына келтіру техникасының түрлеріне шолу жасау	5.3.2.2 қыздырыну және қалпына келтіру жаттығуларын орындау мен дайындау аясындағы негізгі компоненттерді білу және түсіну
	Қозғалыс техникасының элементтерін үйрету.	5.3.1.1 денсаулықты сақтаудың маңыздылығын білу және түсіну
		5.1.4.4 қимыл-қозғалысты орындау кезіндегі өзінің және өзгелердің біліктілік сапасын білу және анықтау
	Қашықтықтан өту тактикасының негізі	5.1.3.3 қарапайым арнайы спорттық техникаларды орындау кезіндегі дағдылар мен реттілікті білу және анықтау
		5.3.3.3 түрлі дене жүктемелерінің арасындағы айырмашылықты және олардың ағзаға тигізетін әсерін сыртқы белгілеріне қарап анықтай білу
6-бөлім Бірлескен іс- әрекеттегі ойын- сауық ойындары.	Ойындағы бірлескен іс әрекет және көшбасшылық	5.3.4.4. денсаулықты нығайту жаттығулары барысында қауіпсіздік мәселелері бойынша хабардар болу
		5.2.2.2 көшбасшылық дағдылар мен команда құрамында жұмыс істей білуді түсіну
	Ойын арқылы қиындықты шешу жолдарына оқыту.	5.2.8.8 түрлі қимыл-қозғалыс негіздерімен шарттастырылған рөлдерді анықтай білу
		5.1.4.4 қимыл-қозғалысты орындау кезіндегі өзінің және өзгелердің біліктілік сапасын білу және анықтау
	Ойын құруға	5.2.3.3 қолайлы оқу ортасын қалыптастыру бойынша, біріккен әрі тиімді жұмыс дағдыларын түсіну және

	арналған шығармашылық қабілет	анықтау 5.2.5.5 өзінің және өзгелердің шығармашылық қабілеттерін білу және түсіну, сондай-ақ оны шешудің қарапайым балама жолдарын ұсыну
	Ойын - сауық ойындарын құру	5.2.1.1 өзгермелі жағдайға жауап қайтара білу, қимыл-әрекеттермен байланысты білімді білу және түсіну 5.2.6.6 жарыс іс-әрекеттері және төрелік ету ережелерін білу
4-тоқсан		
7-бөлім Ойын кезіндегі басып кіру дағдыларын түсіну және үйрету	Қауіпсіздік ережесі.	5.1.1.1 аздаған ауқымдағы арнайы спорттық спецификалық қозғалыс әрекеттерінің дәлдігін бақылауды және үйлесімділікті дамытуға арналған қимыл-қозғалыс дағдыларын білу және түсіну
	Ойын кезінде допты иелену	5.3.4.4. денсаулықты нығайту жаттығулары барысында қауіпсіздік мәселелері бойынша хабардар болу.
	Ойын кеңістігінде бағдарлау дағдыларына үйрету.	5.1.2.2 қимыл-қозғалыс комбинацияларын және олардың кейбір жаттығулардағы реттілігін білу және орындау
		5.2.4.4 дене жаттығулары аясындағы іс-әрекеттерді оңтайландыру және балама түрлерін құруға қажет ережелер мен құрылымдық тәсілдерді білу және түсіну
	Жеке және командалық ойын әрекеттері	5.1.5.5 аздаған ауқымдағы дене жаттығуларының тактикасын, стратегиясын және құрылымдық идеяларын білу және сипаттау
	Ойын стратегиясын құрудағы дағдыны дамыту	5.2.8.8 түрлі қимыл-қозғалыс негіздерімен шарттастырылған рөлдерді анықтай білу 5.1.6.6 қимыл-қозғалыс белсенділігімен байланысты қиындықтарды жеңу және қауіп-қатерге жауап қайтара білудің қарапайым дағдыларын білу және анықтау
8-бөлім Жеңіл атлетика дағдысын дамыту және шолу	Ойын арқылы жеңіл атлетика дағдысын дамыту	5.3.4.4. денсаулықты нығайту жаттығулары барысында қауіпсіздік мәселелері бойынша хабардар болу.
		5.2.5.5 өзінің және өзгелердің шығармашылық қабілеттерін білу және түсіну, сондай-ақ оны шешудің қарапайым балама жолдарын ұсыну
	Денені қыздыру және тыныс алу жүйесін қалпына келтіру	5.3.3.3 түрлі дене жүктемелерінің арасындағы айырмашылықты және олардың ағзаға тигізетін әсерін сыртқы белгілеріне қарап анықтай білу
		5.1.3.3 қарапайым арнайы спорттық техникаларды орындау кезіндегі дағдылар мен реттілікті білу және анықтау
Қозғалыс белсенділігі арқылы денсаулықты нығайту	5.3.1.1 денсаулықты сақтаудың маңыздылығын білу және түсіну	

2) 6 сынып:

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің тақырыптары	Оқу мақсаттары Білім алушылар білуі тиіс
1-тоқсан		
1-бөлім 1 Жүгіру, секіру, лақтыру дағдыларына дамыту.	Қауіпсіздік ережесі. Әртүрлі физикалық жүктеме кезіндегі ағзадағы өзгеріс	6.3.4.4 денсаулықты нығайтуға бағытталған арнайы спорттық техника қауіпсіздігін, нормалары мен ережелерін түсіну
	Жүгіру секіру реттілігі	6.3.3.3 түрлі дене жаттығуларын іс жүзінде орындау, олардың ағзаға тигізетін әсері мен энергетикалық жүйемен байланысын ұсыну және көрсету 6.3.2.2 дене қыздыру мен қалпына келу техникаларының басты құрамдарының ағзаға тигізетін әсерін түсіндіру және оларды орындау
	Әр снарядтарды лақтыру	6.1.2.2. қимыл-қозғалыс комбинацияларын және олардың кейбір жаттығулардағы реттілігін құру және орындау 6.3.5.5 басқа адамдардың дене жаттығуларының тәжірибелерін байытуға арналған дағдыларды қолдана білу
	Эстафеталық ойындар	6.1.1.1 аз ауқымды арнайы спорттық қозғалыс әрекеттерінің дәлдігін бақылауды және үйлесімділікті дамытуға арналған қимыл-қозғалысты дағдыларын қолдану
2-бөлім Командалық спорттық ойындар.	Ойын техникасының дағдысын дамыту	6.1.1.1 аз ауқымды арнайы спорттық қозғалыс әрекеттерінің дәлдігін бақылауды және үйлесімділікті дамытуға арналған қимыл-қозғалысты дағдыларын қолдану
		6.1.3.3 арнайы спорттық техникаларды орындау кезіндегі дағдылар мен реттілікті таңдай білу
		6.2.4.4 дене жаттығулары аясындағы іс-әрекеттерді оңтайландыру және балама түрлерін құруға қажет ережелер мен құрылымдық тәсілдерді түсіну және қолдана білу
	Спорттық	6.1.2.2. қимыл-қозғалыс комбинацияларын және олардың кейбір жаттығулардағы реттілігін құру және

	ойындарда тактикалық әрекеттерді қолдану	орындау 6.1.5.5 бірқатар дене жаттығуларының тактикаларын, стратегияларын және композициялық идеяларын түсіну және қолдана білу
	Командалық жұмыста көшбасшылық дағдысын дамыту	6.2.2.2 көшбасшылық дағдылар мен команда құрамында жұмыс істей білуді анықтау және қолдана білу 6.2.1.1 өзгермелі жағдайға жауап қайтара білу, қимыл әрекеттерімен байланысты білімді анықтау және қолдана білу
2-тоқсан		
3-бөлім Құрал жабдықтар арқылы гимнастика дағдыларын арттыру.	Қауіпсіздік ережесі. Саптағы жаттығулардың элементтері	6.3.4.4 денсаулықты нығайтуға бағытталған арнайы спорттық техника қауіпсіздігін, нормалары мен ережелерін түсіне білу
	Акробатикалық жаттығулар комбинациясын орындау	6.3.2.2 дене қыздыру мен қалпына келу техникаларының басты құрамдарының ағзаға тигізетін әсерін түсіндіру және оларды орындау 6.1.2.2. қимыл-қозғалыс комбинацияларын және олардың кейбір жаттығулардағы реттілігін құру және орындау
	Снарядтағы жаттығулар кезіндегі өзін өзі реттеу	6.1.5.5 бірқатар дене жаттығуларының тактикаларын, стратегияларын және композициялық идеяларын түсіну және қолдана білу
		6.1.4.4 қимыл-қозғалыс орындау кезіндегі өзінің және өзгелердің біліктілік сапасын түсіну және түсіндіре білу
	Топтық жиынтық	6.2.2.2 көшбасшылық дағдылар мен команда құрамында жұмыс істей білуді анықтау және қолдана білу
6.2.5.5 өзінің және өзгелердің шығармашылық қабілеттерін түсіну және қолдана білу, сондай-ақ оны шешудің балама жолдарын ұсыну		
4-бөлім Қазақтың ұлттық және зияткерлік ойындары	Қазақтың ұлттық ойындары	6.2.7.7 жарыс кезінде әділ ойнау, патриотизм және ынтымақтастыққа жататын мінез-құлық көрсетуді түсіну және қолдана білу
		6.2.3.3 қолайлы оқу ортасын қалыптастыру бойынша, біріккен әрі тиімді жұмыс дағдыларын анықтау және қолдана білу
		6.3.5.5 басқа адамдардың дене жаттығуларының тәжірибелерін байытуға арналған дағдыларды қолдана білу

	Зияткерлік ойындар	6.2.6.6 жарыс іс-әрекеттерін және төрелік ету ережелерін түсіне білу
		6.2.5.5 өзінің және өзгелердің шығармашылық қабілеттерін түсіну және қолдана білу, сондай-ақ оны шешудің балама жолдарын ұсыну
3-тоқсан		
5-бөлім Шаңғы / кросс/ коньки дайындығы	Қауіпсіздік ережесі.	6.3.4.4 денсаулықты нығайтуға бағытталған арнайы спорттық техника қауіпсіздігін, нормалары мен ережелерін түсіне білу
	Ерекше қозғалыс қабілетін дамыту	6.3.2.2 дене қыздыру мен қалпына келу техникаларының басты құрамдарының ағзаға тигізетін әсерін түсіндіру және оларды орындау
	Күш және төзімділік қабілетін дамыту жааттығулары	6.3.1.1 өз денсаулығына деген қауіп-қатерді анықтай білу
		6.1.4.4 қимыл-қозғалыс орындау кезіндегі өзінің және өзгелердің біліктілік сапасын түсіну және түсіндіре білу
	Қашықтықтан өтудегі шығармашылық тапсырмалар	6.1.3.3 арнайы спорттық техникаларды орындау кезіндегі дағдылар мен реттілікті таңдай білу
		6.3.3.3 түрлі дене жаттығуларын іс жүзінде орындау, олардың ағзаға тигізетін әсері мен энергетикалық жүйемен байланысын ұсыну және көрсету
6-бөлім Шытырман ойындар	Бірлескен жұмыс дағдыларын дамыту	6.3.4.4 денсаулықты нығайтуға бағытталған арнайы спорттық техника қауіпсіздігін, нормалары мен ережелерін түсіне білу
		6.2.2.2 көшбасшылық дағдылар мен команда құрамында жұмыс істей білуді анықтау және қолдана білу
	Ойын арқылы мәселені шешу	6.2.8.8 түрлі қимыл-қозғалыс негіздерінен туындаған рөлдерді сезініп, олардың айырмашылықтарын түсіндіре білу
		6.1.4.4 қимыл-қозғалыс орындау кезіндегі өзінің және өзгелердің біліктілік сапасын түсіну және түсіндіре білу
	Шытырман ойындар арқылы сыни көзқарасты дамыту	6.2.3.3 қолайлы оқу ортасын қалыптастыру бойынша, біріккен әрі тиімді жұмыс дағдыларын анықтау және қолдана білу
		6.2.5.5 өзінің және өзгелердің шығармашылық қабілеттерін түсіну және қолдана білу, сондай-ақ оны шешудің балама жолдарын ұсыну
Әділ ойын және ынтымақтастық	6.2.1.1 өзгермелі жағдайға жауап қайтара білу қимыл әрекеттерімен байланысты білімді анықтау және қолдана білу	

		6.2.6.6 жарыс іс-әрекеттерін және төрелік ету ережелерін түсіне білу
4-тоқсан		
7-бөлім Ойын арқылы дағдыларды жақсарту.	Қауіпсіздік ережесі Допты игеру техникасының негізгі элементтерін дамыту	6.3.4.4 денсаулықты нығайтуға бағытталған арнайы спорттық техника қауіпсіздігін, нормалары мен ережелерін түсіне білу
	Ойын кеңістігіндегі бағыт- бағдар дағдысы	6.1.1.1 аз ауқымды арнайы спорттық қозғалыс әрекеттерінің дәлдігін бақылауды және үйлесімділікті дамытуға арналған қимыл-қозғалысты дағдыларын қолдану
		6.1.2.2. қимыл-қозғалыс комбинацияларын және олардың кейбір жаттығулардағы реттілігін құру және орындау
	Негізгі тактикалық әрекеттер	6.2.4.4 дене жаттығулары аясындағы іс-әрекеттерді оңтайландыру және балама түрлерін құруға қажет ережелер мен құрылымдық тәсілдерді түсіну және қолдана білу
		6.1.5.5 бірқатар дене жаттығуларының тактикаларын, стратегияларын және композициялық идеяларын түсіну және қолдана білу
		6.2.8.8 түрлі қимыл-қозғалыс негіздерінен туындаған рөлдерді сезініп, олардың айырмашылықтарын түсіндіре білу
	Өз ойынын шолу және демонстрациялау	6.1.6.6 қимыл-қозғалыс белсенділігімен байланысты қиындықтарды жену және қауіп-қатерге сезу дағдыларын түсіну және қолдана білу
8-бөлім Жүгіру секіру лақтыру дағдыларын жақсарту.	Ағзаның бейімділік қасиетін дамыту	6.3.4.4 денсаулықты нығайтуға бағытталған арнайы спорттық техника қауіпсіздігін, нормалары мен ережелерін түсіне білу
		6.2.5.5 өзінің және өзгелердің шығармашылық қабілеттерін түсіну және қолдана білу, сондай-ақ оны шешудің балама жолдарын ұсыну
	Динамикалық жаттығу элементтері	6.3.5.5 б асқа адамдардың дене жаттығуларының тәжірибелерін байытуға арналған дағдыларды қолдана білу
		6.1.3.3 арнайы спорттық техникаларды орындау кезіндегі дағдылар мен реттілікті таңдай білу
	Қозғалыс белсенділігі арқылы денсаулықты нығайту	6.3.1.1 өз денсаулығына деген қауіп-қатерді анықтай білу

3) 7 сынып:

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің тақырыптары	Оқу мақсаттары Білім алушылар білуі тиіс
1-тоқсан		
1-бөлім Лақтыру, секіру жүгіру дағдыларын жақсарту және дамыту.	Қауіпсіздік ережесі. Қысқа қашықтыққа жүгіру	7.3.4.4 денсаулықты нығайтуға бағытталған дене жаттығулар кезіндегі болуы мүмкін қауіп-қатерлерді анықтай білу
	Орта және ұзақ қашықтыққа жүгіру	7.3.3.3. түрлі дене жаттығуларын іс жүзінде орындау, олардың ағзаға тигізетін әсері мен энергетикалық жүйемен байланысын ішкі және сыртқы белгілері бойынша анықтау 7.3.2.2 жалпы дене жаттығуларын өткізу және ағзаны қалпына келтіру жаттығуларының құрамын көрсету
	Секіру және оның түрлері	7.1.2.2 қимыл-қозғалыс комбинацияларын және олардың кейбір дене жаттығуларындағы реттілігін жетілдіру және қорытындылау
	Әр түрлі құралдармен лақтыру	7.1.1.1 кең ауқымдағы арнайы спорттық қимыл-қозғалыс әрекеттерінің дәлдігін, бақылауды және үйлесімділікті дамытуға арналған қимыл-қозғалыс дағдыларын жетілдіру
	Эстафеталық жүгіруді түрлендіру	7.3.5.5 басқа адамдардың дене жаттығуларының тәжірибелерін байытуға арналған дағдыларды анықтай білу
	2-бөлім Спорт ойындары арқылы командалық бірлесу әрекеттері.	Ойын техникасы жақсарту
7.1.3.3 арнайы спорттық техникаларды орындау кезіндегі дағдылар мен реттілікті жетілдіру және қорытындылау		
7.2.4.4 дене жаттығулары аясындағы іс-әрекеттерді оңтайландыру және балама түрлерін құруға қажетті ережелер мен құрылымдық тәсілдерді көрсете білу		
Спорт		7.1.2.2 қимыл-қозғалыс комбинацияларын және олардың кейбір дене жаттығуларындағы реттілігін жетілдіру мен

	ойындарындағы тактика және тактикалық іс – әрекеттер	қорытындылау 7.1.5.5 бірқатар дене жаттығуларының қарапайым тактикаларын, стратегияларын және композициялық идеяларын құру және бағалай білу
	Командадағы көшбасшылық дағдыларын дамыту	7.2.2.2 көшбасшылық дағдылар мен команда құрамында жұмыс істей білуді талқылау және көрсете білу 7.2.1.1 өзгермелі жағдайға жауап қайтара білу, қимыл әрекеттерімен байланысты білімді жетілдіре білу
2-тоқсан		
3-бөлім Гимнастика арқылы денені басқару дағдылары және когнитивті дағдылар.	Қауіпсіздік ережесі	7.3.4.4 денсаулықты нығайтуға бағытталған дене жаттығулары кезінде болуы мүмкін қауіп-қатерлерді анықтай білу
	Саптағы жаттығулар	
	Жинақталған акробатикалық элементтер	7.3.2.2 жалпы дене жаттығуларын өткізу және ағзаны қалпына келтіру жаттығуларының құрамын көрсету
		7.1.2.2 қимыл-қозғалыс комбинацияларын және олардың кейбір дене жаттығуларындағы реттілігін жетілдіру мен қорытындылау
	Гимнастикалық құрал - жабдықтарда қозғалыс тізбегі	7.1.5.5 бірқатар дене жаттығуларының қарапайым тактикаларын, стратегияларын және композициялық идеяларын құру және бағалай білу
		7.1.4.4 қимыл-қозғалысты орындау кезіндегі өзінің және өзгелердің біліктілік сапасын жақсарту білу
Презентация жасау және топтағы бағалау процесі	7.2.2.2 көшбасшылық дағдылар мен команда құрамында жұмыс істей білуді талқылау және көрсете білу	
	7.2.5.5 өзінің және өзгелердің шығармашылық қабілеттерін қолдана білу, сондай-ақ оны шешудің балама жолдарын ұсыну	
4-бөлім Қазақтың ұлттық және зияткерлік ойындары.	Қазақтың ұлттық ойындары	7.2.7.7 жарыс кезінде әділ ойнау, патриотизм және ынтымақтастыққа жататын мінез-құлық көрсетуді талқылау және бейімдей білу.
		7.2.3.3 қолайлы оқу-үйрену ортасын қалыптастыру бойынша біріккен, әрі тиімді жұмыс дағдыларын талқылау және көрсете білу
		7.3.5.5 басқа адамдардың дене жаттығуларының тәжірибелерін байытуға арналған дағдыларды анықтай білу
	Зияткерлік	7.2.6.6 жарыс іс-әрекеттерін және төрелік ету ережелерін

	ойындар	қолдана білу
		7.2.5.5 өзінің және өзгелердің шығармашылық қабілеттерін қолдана білу, сондай-ақ оны шешудің балама жолдарын ұсыну
3-тоқсан		
5-бөлім Шаңғы /кросс/ коньки дайындығы.	Қауіпсіздік ережесі	7.3.4.4 денсаулықты нығайтуға бағытталған дене жаттығулары кезіндегі болуы мүмкін қауіп-қатерлерді анықтай білу
	Жаттығуды жүзеге асыру үшін денені қалпына келтіру әдістері	7.3.2.2 жалпы дене жаттығуларын өткізу және ағзаны қалпына келтіру жаттығуларының құрамын көрсету
	Күш пен төзімділікті дамытудағы қозғалыс әрекеттері	7.3.1.1 өз денсаулығына салауатты өмір салтының тигізетін әсерін түсіну және түсіндіре білу
		7.1.4.4 қимыл-қозғалысты орындау кезіндегі өзінің және өзгелердің біліктілік сапасын жақсарту білу
	Кедергілерден өтудегі арнайы спецификалық жаттығулар	7.1.3.3 арнайы спорттық техникаларды орындау кезіндегі дағдылар мен реттілікті жетілдіру және қорытындылу
		7.3.3.3. түрлі дене жаттығуларын іс жүзінде орындау, олардың ағзаға тигізетін әсері мен энергетикалық жүйемен байланысын ішкі және сыртқы белгілері бойынша анықтау
6-бөлім Шытырман және команда құру ойындары.	Ойындағы көшбасшылық және командалық іс-әрекет	7.3.4.4 денсаулықты нығайтуға бағытталған дене жаттығулары кезіндегі болуы мүмкін қауіп-қатерлерді анықтай білу
		7.2.2.2 көшбасшылық дағдылар мен команда құрамында жұмыс істей білуді талқылау және көрсете білу
	Ойын арқылы мәселелерді шешу дағдысын жетілдіру	7.2.8.8 түрлі қимыл-қозғалыс негіздерімен шарттастырылған рөлдерді қолдана білу
		7.1.4.4 қимыл-қозғалысты орындау кезіндегі өзінің және өзгелердің біліктілік сапасын жақсарту білу
	Баламалы ойын жағдайын құру	7.2.3.3 қолайлы оқу ортасын қалыптастыру бойынша біріккен әрі тиімді жұмыс дағдыларын талқылау және көрсете білу
		7.2.5.5 өзінің және өзгелердің шығармашылық қабілеттерін қолдана білу, сондай-ақ оны шешудің балама жолдарын ұсыну
Топтағы шытырман	7.2.1.1 өзгермелі жағдайға жауап қайтара білу, қимыл әрекеттерімен байланысты білімді жетілдіре білу	

	ойындар	7.2.6.6 жарыс іс-әрекеттерін және төрелік ету ережелерін қолдана білу
4-тоқсан		
7-бөлім Ойын кезіндегі басып кіру дағдыларын түсіну және дамыту	Қауіпсіздік ережесі	7.3.4.4 денсаулықты нығайтуға бағытталған дене жаттығулары кезіндегі болуы мүмкін қауіп-қатерлерді анықтай білу
	Ойын кезіндегі допты қолдану әдісін орындау	7.1.1.1 кең ауқымдағы арнайы спорттық қимыл-қозғалыс әрекеттерінің дәлдігін, бақылауды және үйлесімділікті дамытуға арналған қимыл-қозғалыс дағдыларын жетілдіру
	Кеңістікте доппен бағыт - бағдар беру дағдысын дамыту	7.1.2.2 қимыл-қозғалыс комбинацияларын және олардың кейбір дене жаттығуларындағы реттілігін жетілдіру мен қорытындылау
		7.2.4.4 дене жаттығулары аясындағы іс-әрекеттерді оңтайландыру және балама түрлерін құруға қажет ережелер мен құрылымдық тәсілдерді көрсете білу
	Топтық тактикалық әрекеттер	7.1.5.5 бірқатар дене жаттығуларының қарапайым тактикаларын, стратегияларын және композициялық идеяларын құру және бағалай білу
	Басып кіру ойындарын құрастыру және өткізу	7.2.8.8 түрлі қимыл-қозғалыс негіздерімен шарттастырылған рөлдерді қолдана білу
7.1.6.6 түрлі қимыл-қозғалыс белсенділігін орындауды сынақтан өткізу кезіндегі қауіп-қатерді білу және алдын алу		
8-бөлім Жеңіл атлетика арқылы белсенді өмір салтын қалыптастыру	Сауықтыру жүгірісі	7.3.4.4 денсаулықты нығайтуға бағытталған дене жаттығулары кезіндегі болуы мүмкін қауіп-қатерлерді анықтай білу
	Белгілерге тез жауап беру ойындары	7.2.5.5 өзінің және өзгелердің шығармашылық қабілеттерін қолдана білу, сондай-ақ оны шешудің балама жолдарын ұсыну
	Тыныс алуды қалпына келтіру жаттығулары.	7.3.3.3. түрлі дене жаттығуларын іс жүзінде орындау, олардың ағзаға тигізетін әсері мен энергетикалық жүйемен байланысын ішкі және сыртқы белгілері бойынша анықтау
	Арнайы спорттық техникаларды орындау кезіндегі дағдыларды жетілдіру	7.1.3.3 арнайы спорттық техникаларды орындау кезіндегі дағдылар мен реттілікті жетілдіру және қорытындылау

	Қозғалыс белсенділігі арқылы денсаулықты нығайту.	7.3.1.1 өз денсаулығына салауатты өмір салтының тигізетін әсерін түсіну және түсіндіре білу
--	---	---

4) 8сынып:

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің тақырыптары	Оқу мақсаты Білім алушылар білуі тиіс
1-тоқсан		
1-бөлім Жеңіл атлетика арқылы денсаулық пен фитнес	Қауіпсіздік ережесі Төменгі сөре және сөрелік екпін	8.3.4.4 денсаулыққа кері әсерін тигізуі мүмкін қауіп-қатерді төмендету, сондай-ақ техника қауіпсізді бойынша техника қауіпсіздігінің күрделі мәселелерін түсіне білу
	Орта қашықтыққа жүгіру дағдыларын дамыту	8.2.3.3 қолайлы оқып –үйрену ортасын қалыптастыру бойынша біріккен, әрі тиімді жұмыс дағдыларын қолдану және көрсете білу
		8.3.2.2 денені қыздыру және қалпына келтіру жаттығуларының кешенін құру және көрсету, сондай-ақ оның маңыздылығын түсіну
	Секіруді дамытуға арналған іс - шаралар	8.1.2.2 кең ауқымдағы қимыл-қозғалыс комбинацияларын және олардың орындалу реттілігін түсідіру және көрсете білу
	Лақтыру кезінде күш пен бұлшық ет төзімділігін дамыту	8.1.1.1 арнайы спорттық қимыл әрекеттерінің дәлдігін бақылауды және үйлесімділікті дамытуға арналған қимыл-қозғалыс дағдыларын көрсету
8.3.5.5 басқа адамдардың дене жаттығуларының тәжірибелерін байытуға арналған дағдыларды көрсете білу		
2-бөлім Ойын арқылы мәселелерді шешу дағдылары	Ойын жағдайында қабылдауды іске асыру	8.1.1.1 арнайы спорттық қимыл әрекеттерінің дәлдігін бақылауды және үйлесімділікті дамытуға арналған қимыл-қозғалыс дағдыларын көрсету
		8.1.3.3 рнайы спорттық техникаларды орындау кезіндегі дағдылар мен реттілікті түсіндіру және көрсете білу
		8.2.4.4 дене жаттығулары аясындағы іс-әрекеттерді оңтайландыру және балама түрлерін құруға қажет ережелер мен құрылымдық тәсілдерді қолдану және талқылай білу
	Ойын құрылымы	8.1.2.2 кең ауқымдағы қимыл-қозғалыс комбинацияларын және олардың орындалу реттілігін түсідіру және көрсете білу

	Жарыс ойынын ұйымдастыру	8.1.5.5 кең ауқымдағы дене жаттығуларының тактикаларын, стратегияларын және композициялық идеяларын анықтау және бағалай білу
		8.2.2.2 көшбасшылық дағдылар мен команда құрамында жұмыс істей білуді көрсету және қолдана білу көрсете білу
		8.2.1.1 өзгермелі жағдайға жауап қайтара білу қимыл-әрекеттерімен байланысты білімді
2-тоқсан		
3-бөлім Гимнастикалық элементтер және оның түрлері	Қауіпсіздік ережесі	8.3.4.4 денсаулыққа кері әсерін тигізуі мүмкін қауіп-қатерді төмендету, сондай-ақ техника қауіпсізді бойынша техника қауіпсіздігінің күрделі мәселелерін түсіне білу
	Орында және қозғалыста орындау жаттығулары	
	Акробатикалық жаттығуларды тізбегі: Тепе теңдік және секіру	8.3.2.2 денені қыздыру және қалпына келтіру жаттығуларының кешенін құру және көрсету, сондай-ақ оның маңыздылығын түсіну
		8.1.2.2 кең ауқымдағы қимыл-қозғалыс комбинацияларын және олардың орындалу реттілігін түсіндіру және көрсете білу
	Снарядтағы гимнастикалық жаттығулар жиынтығы	8.1.5.5 кең ауқымдағы дене жаттығуларының тактикаларын, стратегияларын және композициялық идеяларын анықтау және бағалай білу
		8.1.4.4 қимыл-қозғалысты сапалы орындау кезіндегі өзінің және өзгелердің біліктіліктерін салыстыра білу
4-бөлім Қазақ халқының дәстүрлі ойындары	Еркін ритмикалық гимнастика жаттығулары.	8.2.2.2 көшбасшылық дағдылар мен команда құрамында жұмыс істей білуді көрсету және қолдана білу
	Қозғалмалы ойындар	8.2.7.7 жарыс кезінде әділ ойнау, патриотизм және ынтымақтастыққа жататын мінез-құлық көрсетуді бағалай білу
		8.2.3.3 қолайлы оқып –үйрену ортасын қалыптастыру бойынша біріккен, әрі тиімді жұмыс дағдыларын қолдану және көрсете білу
	Қазақтың халық ойындары	8.3.5.5 басқа адамдардың дене жаттығуларының тәжірибелерін байытуға арналған дағдыларды көрсете білу
		8.2.6.6 жарыс іс-әрекеттерін және төрелік ету ережелерін көрсету және салыстыра білу
		8.2.5.5 өзінің және өзгелердің шығармашылық қабілеттерін көрсету және салыстыра білу, сондай-ақ оны шешудің балама жолдарын ұсыну

3-тоқсан		
5-бөлім Шаңғы / кросс/коньки дайындығы.	Қауіпсіздік ережесі	8.3.4.4 денсаулыққа кері әсерін тигізуі мүмкін қауіп-қатерді төмендету, сондай-ақ техника қауіпсізді бойынша техника қауіпсіздігінің күрделі мәселелерін түсіне білу
	Жаттығу және тыныс алу техникасы арқылы физикалық қасиеттерді дамыту	8.3.2.2 денені қыздыру және қалпына келтіру жаттығуларының кешенін құру және көрсету, сондай-ақ оның маңыздылығын түсіну
	Арнаулы дамыту жаттығуларының техникалық дағдысын бекіту	8.3.1.1 салауатты өмір салтының денсаулыққа тигізетін әсерін жеке бастың үлгісімен көрсету 8.1.4.4 қимыл-қозғалысты сапалы орындау кезіндегі өзінің және өзгелердің біліктіліктерін салыстыра білу
	Әр түрлі кедергілерден жүгіру	8.1.3.3 арнайы спорттық техникаларды орындау кезіндегі дағдылар мен реттілікті түсіндіру және көрсете білу 8.3.3.3. түрлі дене жаттығуларын іс жүзінде орындау, олардың ағзаға тигізетін әсері мен энергетикалық жүйемен байланысын түсіндіру
6-бөлім Командалық ойын-белсенді қозғалыстың іс-әрекеті.	Командалық ойындағы көшбасшылық	8.3.4.4 денсаулыққа кері әсерін тигізуі мүмкін қауіп-қатерді төмендету, сондай-ақ техника қауіпсізді бойынша техника қауіпсіздігінің күрделі мәселелерін түсіне білу 8.2.2.2 көшбасшылық дағдылар мен команда құрамында жұмыс істей білуді көрсету және қолдана білу
	Ойын кезіндегі қозғалыс үйлесімділігін дамыту	8.2.8.8 түрлі қимыл-қозғалыс негіздерінен туындаған рөлдерді көрсету және салыстыра білу 8.1.4.4 қимыл-қозғалысты сапалы орындау кезіндегі өзінің және өзгелердің біліктіліктерін салыстыра білу
	Логикалық ойлау қабілетін дамыту ойындары	8.2.3.3 қолайлы оқып –үйрену ортасын қалыптастыру бойынша біріккен, әрі тиімді жұмыс дағдыларын қолдану және көрсете білу 8.2.5.5 өзінің және өзгелердің шығармашылық қабілеттерін көрсету және салыстыра білу, сондай-ақ оны шешудің балама жолдарын ұсыну
	Сергектікті, тапқырлықты және ұқыптылықты дамыту ойындары	8.2.1.1 өзгермелі жағдайға жауап қайтара білу, қимыл әрекеттерімен байланысты білімді көрсете білу 8.2.6.6 жарыс іс-әрекеттерін және төрелік ету ережелерін көрсету және салыстыра білу
4-тоқсан		
	Қауіпсіздік ережесі. Ойын техникасы	8.3.4.4 денсаулыққа кері әсерін тигізуі мүмкін қауіп-қатерді төмендету, сондай-ақ техника қауіпсізді бойынша техника қауіпсіздігінің күрделі мәселелерін түсіне білу

7-бөлім Командалық ойынның негізгі дағдысы		8.1.1.1 арнайы спорттық қимыл әрекеттерінің дәлдігін бақылауды және үйлесімділікті дамытуға арналған қимыл-қозғалыс дағдыларын көрсету
	Ойын тактикасы	8.1.2.2 кең ауқымдағы қимыл-қозғалыс комбинацияларын және олардың орындалу реттілігін түсідіру және көрсете білу
		8.2.4.4 дене жаттығулары аясындағы іс-әрекеттерді оңтайландыру және балама түрлерін құруға қажет ережелер мен құрылымдық тәсілдерді қолдану және талқылай білу
	Ойындағы шығармашылық белсенділік.	8.1.5.5 кең ауқымдағы дене жаттығуларының тактикаларын, стратегияларын және композициялық идеяларын анықтау және бағалай білу
8.2.8.8 түрлі қимыл-қозғалыс негіздерінен туындаған рөлдерді көрсету және салыстыра білу		
8.1.6.6 қимыл-қозғалыс белсенділігімен байланысты қиындықтарды жеңу және жауап қайтара білу дағдыларын жақсарту білу		
8-бөлім Жеңіл атлетика дағдысы арқылы денсаулықты нығайту	Ойлы-қырлы жерлерден жүгіру	8.3.4.4 денсаулыққа кері әсерін тигізуі мүмкін қауіп-қатерді төмендету, сондай-ақ техника қауіпсіздігі бойынша техника қауіпсіздігінің күрделі мәселелерін түсіне білу
	Төзімділікті дамыту бағытындағы іс-әрекеттер	8.2.5.5 өзінің және өзгелердің шығармашылық қабілеттерін көрсету және салыстыра білу, сондай-ақ оны шешудің балама жолдарын ұсыну
	Секіру фазаларын қолдану	8.3.3.3. түрлі дене жаттығуларын іс жүзінде орындау, олардың ағзаға тигізетін әсері мен энергетикалық жүйемен байланысын түсіндіру
	Лақтырудағы фитнес құрамдастығы	8.1.3.3 арнайы спорттық техникаларды орындау кезіндегі дағдылар мен реттілікті түсіндіру және көрсете білу 8.3.1.1 салауатты өмір салтының денсаулыққа тигізетін әсерін жекебастың үлгісімен көрсету

5) 9 сынып:

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспар бөлімінің тақырыптары	Оқу мақсаты Білім алушылар білуі тиіс
1-тоқсан		
	Қауіпсіздік ережесі Спринттік	9.3.4.4 денсаулыққа қатысты күрделі мәселелерді, техника қауіпсіздігін, сондай-ақ денсаулыққа кері әсерін тигізуі мүмкін қауіп-қатерді төмендетуді түсіну және мұқият

1-бөлім Жүгіру, сегіру, лақтыру техникасын жетілдіру.	жүгіруді жетілдіру	сипаттай білу
	Жүгіру төзімділік дағдысын жақсарту	9.3.3.3. түрлі дене жаттығуларын іс жүзінде орындау, олардың ағзаға тигізетін әсері мен энергетикалық жүйемен байланысын түсіндіру және сипаттау
		9.3.2.2 нақты дене шынықтыру сабақтарына арналған дене қыздыру жаттығуларын құру, түсіндіру және өткізу, олардың ағзаны қалпына келтіру тиімділігін бағалау
	Различные модификации прыжков. Әр түрлі секірулерді түрлендіру	9.1.2.2 қимыл-қозғалыс комбинацияларын және олардың кейбір дене жаттығуларындағы реттілігін жеткілікті техникалық деңгейде негіздеу және қолдана білу
	Лақтыруды жетілдіруге арналған жаттығулар құрастыру	9.1.1.1 үлкен ауқымдағы арнайы спорттық қимыл әрекеттерінің дәлдігін бақылауды және үйлесімділікті дамытуға арналған қимыл-қозғалысты салыстыру
Жүгіру эстафетасын өткізу жолдарын құрастыру	9.3.5.5 басқа адамдардың дене жаттығуларының тәжірибелерін байытуға арналған дағдыларды бағалай білу	
2-бөлім Спорт ойындары арқылы бірлескен жұмыс	Ойын техникасы	9.1.1.1 үлкен ауқымдағы арнайы спорттық қимыл әрекеттерінің дәлдігін бақылауды және үйлесімділікті дамытуға арналған қимыл-қозғалысты салыстыру
		9.1.3.3 арнайы спорттық техникаларды орындау кезіндегі дағдылар мен реттілікті түрлендіре білу
		9.2.4.4 дене жаттығулары аясындағы іс-әрекеттерді оңтайландыру және балама түрлерін құруға қажет ережелер мен құрылымдық тәсілдерді бағалау және салыстыра білу
	Ойын тактикасы және тактикалық әрекеттер	9.1.2.2 қимыл-қозғалыс комбинацияларын және олардың кейбір дене жаттығуларындағы реттілігін жеткілікті техникалық деңгейде негіздеу және қолдана білу
		9.1.5.5 кең ауқымдағы дене жаттығуларының түрлі тактикаларын, стратегияларын және композициялық идеяларын құру, талдау және салыстыра білу
	Командалық жұмыс және көшбасшылық дағдысы	9.2.2.2 көшбасшылық дағдылар мен команда құрамында жұмыс істей білуді бағалау
9.2.1.1 өзгермелі жағдайға жауап қайтару, қимыл-әрекеттерімен байланысты білімді бағалай білу		

2-тоқсан		
3-бөлім Гимнастика арқылы денені басқару дағдылары.	Қауіпсіздік ережесі	9.3.4.4 денсаулыққа қатысты күрделі мәселелерді, техника қауіпсіздігін, сондай-ақ денсаулыққа кері әсерін тигізуі мүмкін қауіп-қатерді төмендетуді түсіну және мұқият сипаттай білу
	Топтық саптық жаттығулар	
	Акробатикалық элементтердің жиынтығын құру	9.3.2.2 нақты дене шынықтыру сабақтарына арналған қыздыру жаттығуларын құру, түсіндіру және өткізу, олардың ағзаны қалпына келтіру тиімділігін бағалау
		9.1.2.2 қимыл-қозғалыс комбинацияларын және олардың кейбір дене жаттығуларындағы реттілігін жеткілікті техникалық деңгейде негіздеу және қолдана білу
	Гимнастикалық снарядта жүйелі жаттығулар құру	9.1.5.5 кең ауқымдағы дене жаттығуларының түрлі тактикаларын, стратегияларын және композициялық идеяларын құру, талдау және салыстыра білу
9.1.4.4 қимыл-қозғалысты сапалы орындау кезіндегі өзінің және өзгелердің біліктіліктерін бағалай білу		
Топта гимнастика жаттығулар тізбегін құру және бағалау	9.2.2.2 көшбасшылық дағдылар мен команда құрамында жұмыс істей білуді бағалау	
	9.2.5.5 өзінің және өзгелердің шығармашылық қабілеттерін бағалау және талдай білу, сондай-ақ оны шешудің қарапайым балама жолдарын ұсыну	
4-бөлім Қазақтың ұлттық және халық ойындары.	Халықаралық ойындар	9.2.7.7 жарыс кезінде әділ ойнау, патриотизм және ынтымақтастыққа жататын мінез-құлық көрсетуді талдай білу
		9.2.3.3 қолайлы оқып - үйрену ортасын қалыптастыру бойынша бірқатар біріккен әрі тиімді жұмыс дағдыларын бағалай білу
		9.3.5.5 басқа адамдардың дене жаттығуларының тәжірибелерін байытуға арналған дағдыларды бағалай білу
	Зияткерлік ойындар	9.2.6.6 жарыс іс-әрекеттерін және төрелік ету ережелерін бағалау және талдай білу
		9.2.5.5 өзінің және өзгелердің шығармашылық қабілеттерін бағалау және талдай білу, сондай-ақ оны шешудің қарапайым балама жолдарын ұсыну
3-тоқсан		
5-бөлім Шаңғы / кросс/коньки	Қауіпсіздік ережесі Тыны салу техникасы және	9.3.4.4 денсаулыққа қатысты күрделі мәселелерді, техника қауіпсіздігін, сондай-ақ денсаулыққа кері әсерін тигізуі мүмкін қауіп-қатерді төмендетуді түсіну және мұқият сипаттай білу

дайындығы	жаттығу жиынтығын құрастыру	9.3.2.2 нақты дене шынықтыру сабақтарына арналған қыздыру жаттығуларын құру, түсіндіру және өткізу, олардың ағзаны қалпына келтіру тиімділігін бағалау
	Күшті, төзімділікті жақсарту жатығулар жиынтығы	9.3.1.1 салауатты өмір салтының денсаулыққа тигізетін әсерін жекебастың үлгісімен көрсету
		9.1.4.4 қимыл-қозғалысты сапалы орындау кезіндегі өзінің және өзгелердің біліктіліктерін бағалай білу
	Кедергілерден өтудегі арнайы спецификалық жаттығуларды жетілдіру	9.1.3.3 арнайы спорттық техникаларды орындау кезіндегі дағдылар мен реттілікті түрлендіре білу
9.3.3.3. түрлі дене жаттығуларын іс жүзінде орындау, олардың ағзаға тигізетін әсері мен энергетикалық жүйемен байланысын түсіндіру және сипаттау		
6-бөлім Команда құру ойындары	Ойын кезіндегі көшбасшылық және командалық іс-шаралар	9.3.4.4 денсаулыққа қатысты күрделі мәселелерді, техника қауіпсіздігін, сондай-ақ денсаулыққа кері әсерін тигізуі мүмкін қауіп-қатерді төмендетуді түсіну және мұқият сипаттай білу
		9.2.2.2 көшбасшылық дағдылар мен команда құрамында жұмыс істей білуді бағалау
	Ойын кезіндегі мәселені шешу дағдысын жетілдіру	9.2.8.8 түрлі қимыл-қозғалыс негіздерінен туындаған рөлдерді бағалау және бейімдей білу
		9.1.4.4 қимыл-қозғалысты сапалы орындау кезіндегі өзінің және өзгелердің біліктіліктерін бағалай білу
	Ойын комбинацияларын құру	9.2.3.3 қолайлы оқып - үйрену ортасын қалыптастыру бойынша бірқатар біріккен әрі тиімді жұмыс дағдыларын бағалай білу
		9.2.5.5 өзінің және өзгелердің шығармашылық қабілеттерін бағалау және талдай білу, сондай-ақ оны шешудің қарапайым балама жолдарын ұсыну
	Баламалы ойындар құрастыру	9.2.1.1 өзгермелі жағдайға жауап қайтара білу, қимыл-әрекеттерімен байланысты білімді бағалай білу
		9.2.6.6 жарыс іс-әрекеттерін және төрелік ету ережелерін бағалау және талдай білу
4-тоқсан		
7-бөлім	Қауіпсіздік ережесі Ойын	9.3.4.4 денсаулыққа қатысты күрделі мәселелерді, техника қауіпсіздігін, сондай-ақ денсаулыққа кері әсерін тигізуі мүмкін қауіп-қатерді төмендетуді түсіну және мұқият сипаттай білу

Әлеуметтік дағдылар және мәселелерді командалық іс әрекеттерде шешу	жағдайында допты игеру техникасы	9.1.1.1 үлкен ауқымдағы арнайы спорттық қимыл әрекеттерінің дәлдігін бақылауды және үйлесімділікті дамытуға арналған қимыл-қозғалысты салыстыру
	Ойын кеңістігінде бағыт-бағдар дағдысын жетілдіру	9.1.2.2 қимыл-қозғалыс комбинацияларын және олардың кейбір дене жаттығуларындағы реттілігін жеткілікті техникалық деңгейде негіздеу және қолдана білу
		9.2.4.4 дене жаттығулары аясындағы іс-әрекеттерді оңтайландыру және балама түрлерін құруға қажет ережелер мен құрылымдық тәсілдерді бағалау және салыстыра білу
	Жеке, топтық, командалық тактикалық әрекеттер	9.1.5.5 кең ауқымдағы дене жаттығуларының түрлі тактикаларын, стратегияларын және композициялық идеяларын құру, талдау және салыстыра білу
	Топта ойын-сауық ойындарын құру	9.2.8.8 түрлі қимыл-қозғалыс негіздерінен туындаған рөлдерді бағалау және бейімдей білу
9.1.6.6 қимыл-қозғалыс белсенділігімен байланысты қиындықтарды жеңу және жауап қайтара білу дағдыларын бағалау		
8-бөлім Қозғалыс белсенділігі арқылы денсаулық және фитнес	Әр түрлі бұлшық еттерді қалпына келтіру жаттығулар жиынтығын құрастыру	9.3.3.3. түрлі дене жаттығуларын іс жүзінде орындау, олардың ағзаға тигізетін әсері мен энергетикалық жүйемен байланысын түсіндіру және сипаттау
	Стайерлік жүгіру дағдысын дамыту	9.1.3.3 арнайы спорттық техникаларды орындау кезіндегі дағдылар мен реттілікті түрлендіре білу
	Секіру, лақтыру дағдысын дамыту	9.2.5.5 өзінің және өзгелердің шығармашылық қабілеттерін бағалау және талдай білу, сондай-ақ оны шешудің қарапайым балама жолдарын ұсыну 9.3.4.4 денсаулыққа қатысты күрделі мәселелерді, техника қауіпсіздігін, сондай-ақ денсаулыққа кері әсерін тигізуі мүмкін қауіп-қатерді төмендетуді түсіну және мұқият сипаттай білу
	Қозғалыс қабілеті арқылы денсаулықты нығайту.	9.3.1.1 салауатты өмір салтының денсаулыққа тигізетін әсерін жекебастың үлгісімен көрсету

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «13» қараша
№ 668 бұйрығына 22-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 213-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9 сыныптарына арналған
«Ұйғыр тілі» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы**

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы №1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. Ұйғыр тілі пәнін оқыту мақсаты – ана тілін қадірлейтін, қоғамдық мәнін түсінетін тұлға қалыптастыру, сондай-ақ ұйғыр әдеби тілі нормаларын сақтап, дұрыс қолдана білуге, еркін сөйлесуге және сауатты жазуға үйрету.

3. «Ұйғыр тілі» оқу пәнінің басты міндеттері:

1) Ұйғыр тілін ана тілі ретінде тани отырып, өмірлік қажеттіліктерінде коммуникативтік (тыңдалым, оқылым, айтылым, жазылым) әрекеттері түрінде сауаттылықпен қолдану дағдыларын дамыту;

2) ұйғыр тілін күнделікті өмірде еркін қолданып жүрген қарым-қатынас құралынан тілдік құбылыс ретіндегі заңдылықтар негізінде танып-білу дағдыларын қалыптастыру;

3) ұйғыр тілі жүйесін құраушы кіші жүйелерді, тіл бірліктерін және олардың табиғатын танып білу.

4. «Ұйғыр тілі» оқу пәнінің бағдарламасы білім алушының тіл сауаттылығы мен сөйлеу сауаттылығын, сөз байлығын, басқалармен еркін қарым-қатынасқа түсу қабілетін дамытуды және оқушының ойлау қабілетін жетілдіруді көздейді.

5. «Ұйғыр тілі» оқу пәнінің бағдарламасы функционалдық-коммуникативтік бағытқа негізделіп құрастырылған. Ол білім алушылардың тіл туралы түсініктерін тереңдетіп, ұлттық және әлемдік мәдениеттің маңыздылығы туралы түсініктерін кеңейтеді.

6. «Ұйғыр тілі» пәні бағдарламасы білім деңгейі жоғары, ой-өрісі дамыған, өз ойын еркін жеткізе алатын, туындаған мәселелерді шеше білетін және шынайы өмірге бейім жаңашыл ұрпақ тәрбиелеу мәселесін жүзеге асыруға маңызды үлес қосады.

7. «Ұйғыр тілі» оқу пәнін зерделеу:

1) өзінің ойын ауызша және жазбаша формада сауатты құрастыруға және айтуға үйретеді;

2) тілдің грамматикалық құрылымын терең меңгеруге, жазба тілінің тұрақты дағдыларын қалыптастыруға, академиялық тілді сауатты қолдануды дамытуға бағытталады;

3) ауызекі сөйлеу дағдыларын қалыптастыруға бағытталған қолданбалы бағытты ұстанатын коммуникативтік әдіске негізделеді;

4) тіл мен мәдениет арасындағы байланыс түсінігін қалыптастырады;

5) қазақ, орыс және басқа халықтардың мәдениетімен салыстыра отырып ұйғыр тілінің ұлттық-мәдени ерекшелігі туралы көзқарас қалыптастырады.

2-тарау. «Ұйғыр тілі» пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

8. «Ұйғыр тілі» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің бөлінуі

1) 5-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағат;

2) 6-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағат;

3) 7-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;

4) 8-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;

5) 9-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат.

9. Оқу мақсаттары мұғалім мен оқушыға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірлілік пен сабақтастықты көрсететін 4 бөлімнен тұрады: Тыңдалым және айтылым, Оқылым, Жазылым, Әдеби тіл нормаларын сақтау.

10. «Тыңдалым және айтылым» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Болжау;

2) Әртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау;

3) Мәтіннен ақпаратты анықтау;

4) Негізгі ойды анықтау;

5) Тыңдалым материалы бойынша жауап беру және бағалау;

6) Сөйлеу мәдениетін дамыту.

11. «Оқылым» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Ақпаратты түсіну;

2) Мәтіннің стильдік ерекшелігін тану;

3) Мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату;

4) Мәтін бойынша сұрақтар құрастыра білу;

5) Мәтіндерге салыстырмалы анализ жасау;

6) Оқылым стратегияларын қолдану;

7) Әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу.

12. «Жазылым» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Жоспар құру;

2) Әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру;

3) Жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну;

4) Эссе жазу;

5) Оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін жазу;

б) Мәтіндерді түзету және редакциялау.

13. «Әдеби тіл нормаларын сақтау бөлімі» келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Орфографиялық норма
- 2) Орфоэпиялық норма
- 3) Лексикалық норма;
- 4) Грамматикалық норма;
- 5) Пунктуациялық норма.

3-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

14. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан сөйлеу әрекеттерінің ретін, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 5.5.1.1. кодында «5» - сынып; «5.1» - дағдылар; «1» - оқу мақсатының реттік нөмірі.

15. Оқыту мақсаттарының жүйесі:

- 1) Тыңдалым және айтылым

Білім алушылар білуі тиіс					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Болжау	5.1. Тірек сөздер мен ұсынылған иллюстрациялар арқылы тақырыпты болжау.	6.1. Мәтіннің атауын талқылау және алғашқы бөлігін тыңдау арқылы көтерілетін мәселені болжау.	7.1. Мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиғаның дамуы мен аяқталуын болжау.	8.1. Мәтіннен алынған дәйексөздерге, үзінділерге сүйене отырып, көтерілетін мәселені болжау.	9.1. Мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру.
2. Әртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау	5.2. Әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени тақырыптарға байланысты диалог, монологтердегі (ән мәтіні, хабарлама, жарнама, хабарландыру) көтерілген мәселені түсіндіру.	6.2. Әлеуметтік-мәдени, ресми-іскери тақырыптарға байланысты диалог, монологтердегі (нұсқаулық, құттықтау, хабарландыру, өмірбаян, жаңалық, интервью) көтерілген мәселені талдау.	7.2. Әлеуметтік-қоғамдық, оқу –еңбек тақырыптарына байланысты диалог, монолог, полилогтердегі (интервью, пікірталас, жаңалық, ән, көркем әдеби шығармалардан үзінді) автор көзқарасы	8.2. Әлеуметтік-қоғамдық, мәдени-тарихи тақырыптарға байланысты диалог, монолог, полилогтердегі (интервью, пікірталас, жолдау, монография және лекциядан үзінді) автор көзқарасы	9.2. Қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық, ғылыми тақырыптарға байланысты әртүрлі жанрдағы кең көлемді мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, монография, мақала, Жолдау) мақсатты

			мен көтерілген мәселені талдау	мен экспрессивті-эмоционалды сөздердің рөлін талдау.	аудитория мен көркемдегіш құралдардың рөлін талдау.
3. Мәтіннен ақпаратты анықтау	5.3. Тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпаратты анықтау.	6.3. Тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, детальді ақпаратты анықтау.	7.3. Тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпарат бойынша факті мен көзқарасты ажырата білу.	8.3. Тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау.	9.3. Тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ақпараттың өзектілігін, шынайылығын зерттеп, қорытынды жасау.
4. Негізгі ойды анықтау	5.4. Тірек сөздер мен жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау.	6.4. Мәтіннің құрылымдық ерекшелігіне назар аударатырып, жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау.	7.4. Мәтін тақырыбы, сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау.	8.4. Мәтінде көтерілген мәселені (тұрмыстық, әлеуметтік, қоғамдық) талдай отырып, негізгі ойды анықтау.	9.4. Мәтіннің мақсатты аудиториясы, автор көзқарасы, көңіл-күйін табу арқылы негізгі ойды анықтау.
5. Тыңдалым материалы бойынша жауап беру және бағалау	5.5. Тыңдалған мәтін мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру, көтерілген мәселе бойынша өз ойын білдіру.	6.5. Тыңдалған мәтін мазмұны бойынша жалпы және нақты сұрақтарға жауап беру, мәтіндегі ақпаратты шынайы өмірмен байланыстыру.	7.5. Проблемалық сұрақтарға тыңдалған мәтіннен деректер келтіре отырып, дәлелді жауап беру, өз жауабын өзгенің жауабымен салыстыру, талқылау.	8.5. Перифраз түрінде берілген сұрақтар арқылы мәтіннен қажетті ақпаратты таба білу, көтерілген мәселе бойынша ой тұжырымдау.	9.5. Мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыру, өз пікірін білдіре отырып, сыни баға беру.
6. Сөйлеу мәдениетін дамыту	5.6. Коммуникативтік жағдаятқа сай эмоционалды сөздерді, дауыс ырғақтары арқылы	6.6. Коммуникативтік жағдаятқа сай ресми сөздер мен тіркестер, дайын тіркестер мен	7.6. Коммуникативтік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш, эмоционалды-экспрессивті сөздерді және	8.6. Коммуникативтік жағдаятқа сай ғылыми және халықаралық терминдерді, ғылыми деректерді	9.6. Қоғамдық-саяси, ғылыми, коммуникативтік жағдаятқа сай тиісті сөздер мен фразаларды таңдау, кең көлемді монолог

қыстырма, қаратпа, одағай сөздерді еркін қолданып, диалогке даярлықсыз қатысу, өз пікірін білдіру.	терминдерді орынды қолданып, диалогке қатысу, ойын анық жеткізу.	мақал-мәтелдер мен тұрақты тіркестерді еркін қолданып, диалогке қатысу, пікірталаста тез және дұрыс шешім қабылдай білу.	орынды қолданып, диалог, монолог, полилогта өз ойын дәлелді, жүйелі жеткізу.	дайындау.
--	--	--	--	-----------

2) оқылым

Білім алушылар білуі тиіс					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Ақпаратты түсіну	5.1. Мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну, анықтау.	6.1. Мәтіннен негізгі және қосымша, детальді ақпаратты анықтау, түсіндіру.	7.1. Мәтіндік және графиктік (кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер) ақпаратты интерпретациялау.	8.1. Аралас және тұтас мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, сурет) ақпараттарды салыстыру, өңдеу.	9.1. Перифраз түрінде берілген сұрақтар арқылы қажетті ақпаратты табу, астарлы ойды анықтау.
2. Мәтіннің стильдік ерекшелігін тану	5.2. Лексиканың ауызекі сөйлеу және жазба стильдік айырмашылықтарын мәтіндер арқылы тану.	6.2. Ауызекі сөйлеу және көркем сөйлеудің стильдік ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану.	7.2. Публицистикалық және ресми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану.	8.2. Публицистикалық және ғылыми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану.	9.2. Ұйғыр тілі стильдері мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану.
3. Мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату	5.3. Хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулық, хабарландырудың құрылымы мен	6.3. Ұйғырша ауызекі сөйлеу этикеттері мен көркем сөйлеудің құрылымдық және	7.3. Хроника, хабар, очерктердің және кеңсе құжаттарының, қызметтік жазбалардың құрылымы	8.3. Мақала, аннотация, презентация, тұжырымдамалар, тезистердің құрылымы мен	9.3. Қоғамдық-саяси мәтіндер (жолдау, заңнама, мемлекеттік бағдарламалар, әскери-патриоттық)

	рәсімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату.	жанрлық ерекшеліктерін ажырату.	мен рәсімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату.	рәсімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату.	арқылы мәтіндердің жанрлық түрлерін ажырату.
4. Мәтіндерге салыстырмалы анализ жасау	5.4. Ауызекі стильдегі мәтіндердің мазмұнын, тақырыбын және тілдік құралдарын салыстыру.	6.4. Ауызекі және ресми стильдегі мәтіндердің тақырыбын, мазмұнын, тілдік ерекшелігін салыстыру.	7.4. Идеясы ұқсас публицистикалық және көркем әдебиет стиліндегі мәтіндердің тақырыбы, құрылымы, мақсатты аудиториясы, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау.	8.4. Тақырыбы ұқсас ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндердің тақырыбын, түрлерін (әңгімелеу, сипаттау, талқылау), құрылымын салыстыра талдау.	9.4. Әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау.
5. Мәтін бойынша сұрақтар құрастыра білу	5.5. Мәтін мазмұнын түсінуге, нақты ақпараттарды анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру.	6.5. Мәтіннен негізгі және қосымша ақпаратты, көтерілген мәселені анықтауға бағытталған нақтылау сұрақтарын құрастыру.	7.5. Мәтін бойынша проблемалық сұрақтар құрастыру.	8.5. Перифразаның түрлі тәсілдерін қолдана отырып, мәтін бойынша сұрақтар құрастыру.	9.5. Мәтінде көтерілген мәселеге оқырманның қарым-қатынасын анықтауға арналған талқылау сұрақтарын құрастыру.
6. Оқылым стратегияларын қолдану	5.6. Оқылым стратегияларын қолдану: жалпы мазмұнын түсіну үшін оқу, нақты ақпаратты табу үшін оқу.	6.6. Оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, рөлге бөліп оқу.	7.6. Оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, зерттеп оқу.	8.6. Оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, талдап оқу.	9.6. Белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу.
7. Әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу	5.7. Энциклопедиялар, балаларға арналған газет-журналдарда	6.7. Энциклопедия, сөздік, балаларға арналған газет-журналдарда	7.7. Ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған	8.7. Ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтар, ғылыми	9.7. Әртүрлі ресурс көздерінен алынған ақпараттарды авторға сілтеме жасай отырып,

	н қажетті ақпаратты ала білу.	н қажетті ақпараттарды алу, авторына сілтеме жасау.	деректерді қолдану, авторына сілтеме жасау.	еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау.	жазба жұмыстарында орынды қолдану.
--	-------------------------------	---	---	---	------------------------------------

3) Жазылым

Білім алушылар білуі тиіс					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Жоспар құру	5.1. Берілген мәтінге сәйкес кіріспе, негізгі және қорытынды бөлімдерді қамтитын қарапайым жоспар құру.	6.1. Әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, қарапайым жоспар құру.	7.1. Әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, күрделі жоспар құру.	8.1. Тақырып бойынша материал жинақтап, тезистік жоспар құру.	9.1. Жинақталған материалдар негізінде көзделген мақсатқа сәйкес ауызша және жазбаша мәтіндер үшін күрделі жоспар құру.
2. Әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру	5.2. Жанрлық ерекшеліктері не сай ресімделуі мен құрылымын сақтап, хат, жарнама, хабарландыру құрастырып жазу.	6.2. Жанрлық және стильдік ерекшелікте рине сай құрылымын сақтай отырып, мінездеме, құттықтау, өмірбаян құрастырып жазу.	7.2. Жанрлық және стильдік ерекшеліктері не сай көркемдегіш құралдарды орынды қолдана отырып, шағын мақала, нұсқаулық, әңгіме құрастырып жазу.	8.2. Жанрлық және стильдік ерекшеліктері не сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, аннотация, тезис құрастырып жазу.	9.2. Мақсатты аудиторияның қызығушылығын ынталандыру үшін әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру.
3. Жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну	5.3. Сюжетті суреттердің (фотосуреттер) желісі бойынша әңгіме құрастыру.	6.3. Ұсынылған тақырып бойынша деректер жинақтай отырып, графиктік мәтін (диаграмма, кесте, сызба) түрінде	7.3. Мәтін құрылымын (кіріспе бөлім, жалпы мәлімет беру, детальді мәлімет беру) сақтай отырып, графиктік мәтін (шартты	8.3. Мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректердің маңызды тұстарын	9.3. Мәтін құрылымын сақтай отырып, бірнеше графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректерді салыстыру, маңызды

		құрастыру.	белгі, сурет, сызба) түрінде берілген процесті сипаттап жазу.	анықтап жазу.	тұстары мен үрдістерді (тенденция) анықтап жазу.
4. Эссе жазу	5. 4. Эссенің кіріспе, негізгі, қорытынды бөлімдерін сақтай отырып, өзіне таныс адамды, белгілі бір мекен мен оқиғаны сипаттап не суреттеп жазу.	6.4 .Эссе тақырыбына н ауытқымай, абзац түрлерін жүйелі құрастырып, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу. («келісу, келіспеу» эссесі)	7.4. Эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, тақырыпқа байланысты берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдары немесе себептеріне өз көзқарасын жазу. (дискуссивті эссе)	8. 4. Эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыру, өз ойын дәлелдеп жазу. (аргументативті эссе)	9. 4. Эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, көтерілген мәселе бойынша екіжақты пікірді немесе жағдаятты талқылау, біреуіне таңдау жасап, өз ойын дәлелдеп жазу. (аргументативті эссе)
5. Оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін (компрессия) жазу	5.5. Оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпараттарды сақтай отырып, жинақы мәтін жазу.	6.5. Оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ойды білдіретін сөйлемдерді іріктей отырып, жинақы мәтін жазу.	7.5. Оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздер мен сөз тіркестерін синонимдік қатармен ауыстыра отырып, жинақы мәтін жазу.	8.5. Оқылым және тыңдалым материалдары бойынша мәтіннің баяндау желісін сақтап, әр бөлігінен алынған ақпараттардан жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу.	9. 5. Оқылым және тыңдалым материалдары бойынша автордың негізгі ойын сақтай отырып, перифраз тәсілдері арқылы жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу
6. Мәтіндерді түзету және редакциялау	5.6. Мәтіндегі орфографиялық қателерді сөздіктерге сүйене отырып, түзету және	6.6. Мәтіндегі орфографиялық және пунктуациялық қателерді сөздіктерге, емле	7.6. Мәтіндегі сөздердің тақырыпқа сай орынды қолданылуын тексеру, синонимдік	8.6. БАҚ материалдары негізінде стильдік ауытқуларды, орынсыз қолданылған	9.6. Жазба жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс

	редакциялау.	ережелеріне сүйеніп, түзету, редакциялау.	қатармен ауыстыра отырып, лексикалық түзетулер енгізу, редакциялау.	сөз оралымдарын талдап, стильдік түзетулер жасау, редакциялау.	жүйелеп, логикалық түзетулер енгізу, редакциялау.
--	--------------	---	---	--	---

17. Әдеби тіл нормалары:

1. Орфографиялық норма	5.1. Ұйғыр тілінің дыбыстар жүйесін, үндестік заңын, емлелік ерекшеліктерінен ескеріп отырып, орфографиялық нормаға сай жазу	6.1. Тақырып бойынша жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздерді орфографиялық нормаға сай жазу	7.1. Жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескеріп отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу	8.1. Тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай жазу.	9.1. Мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу.
ӘТН2. Орфоэпиялық норма	5.ӘТН2.Сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалыықпал заңдылықтарына сәйкес айта білу	6.ӘТН2. Екпіннің түрлерін (сөз екпіні, тіркес екпіні, логикалық екпін) сөз және сөйлем ішінде орынды қолдану	7.ӘТН2. Сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп қолдану	8.ӘТН2. Сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану	-
3. Лексикалық норма	5.3. Тура және ауыспалы мағыналы сөздерді, көп мағыналы сөздер, омоним, антоним, синонимдерді көркемдік ерекшеліктеріне сай қолдану	6.3. Көнерген сөз, эвфемизм, дисфемизм, неологизм, термин, диалект сөз, кәсіби сөз, табу сөздердің қолданысы аясын түсіну және ажырата білу	7.3. Фразеологизм, мақал-мәтелдердің эмоционалды мәнін, көркемдік ерекшеліктерін түсініп қолдану	8.3. Сөздік қор және сөздік құрам ерекшеліктерін түсініп қолдану	9.3. Лексикалық стилистика заңдылықтарына дұрыс қолдану

<p>4. Грамматикалық норма</p>	<p>5.4.1. Жұрнақ арқылы жасалған туынды сөздерді және күрделі сөздерді ауызша және жазбаша тілдесім барысында қолдану.</p> <p>5.4.2. Зат есімдердің мағыналық түрлерін мәнмәтін аясында жалғаулар арқылы түрлендіріп қолдану.</p> <p>5.4.3. Сын есімдердің, шырай түрлерінің көркемдік ерекшелігін тану, сын есімді зат есім орнына қолдана білу.</p> <p>5.4.4. Сан есімнің мағыналық түрлерін ажырата білу, сан есімді зат есім орнына қолдана білу</p> <p>5.ӨТН4.5. Төл сөз, төлеу сөз, автор сөзінің жасалу жолдарын, қызметін білу, төл сөзді</p>	<p>6.4.1. Сөйлемдегі есімдіктің қызметін түсіну, есімдікті зат есім, сын есімнің орнына қолдану.</p> <p>6.4.2. Етістіктің етіс түрлері мен салт-сабақты етістіктердің тіркесімдік мүмкіндігін ауызша және жазбаша тілдесім барысында қолдану.</p> <p>6.4.3. Үстеудің мағыналық түрлерін ажырату, синонимдік қатарларын түрлендіріп қолдану.</p>	<p>7.4.1. Етістіктің есімше, көсемше, тұйық етістік, шак, рай түрлерін тілдесім барысында қолдану.</p> <p>7.4.2. Еліктеу сөздердің стильдік мәнін түсініп қолдану.</p> <p>7.ӨТН4.3. Шылау түрлерін ажырата білу, орынды қолдану.</p> <p>7.4.4. Одағай түрлерін ажырата білу, қолдану.</p> <p>7.4.5. Оқшау сөздердің қызметін түсіну, ажырата білу.</p>	<p>8.4.1. Сөз тіркесінің байланысу тәсілдері мен түрлері, есімді, етістікті сөз тіркестерін ажырату, қолдану.</p> <p>8.4.2. Тұрлаулы және тұрлаусыз сөйлем мүшелерінің сөйлем жасаудағы өзіндік орнын, қызметін түсініп қолдану.</p> <p>8.4.3. Сөйлем ішінде бірыңғай мүшелер мен айқындауыш мүшелерді қолдана білу.</p> <p>8.4.4. Жай сөйлемдерді айтылу мақсаты мен құрылымдық ерекшелігіне сай қолдану</p>	<p>9.4.1. Құрмалас сөйлем жасалу жолдарын, түрлерін білу.</p> <p>9.ӨТН4.2. Салалас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану.</p> <p>9.4.3. Сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану.</p> <p>9.4.4. Аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, қолдану.</p>
-------------------------------	---	---	--	---	---

	төлеу сөзге айналдыру.				
5. Пунктуациялық норма	5.5. Төл сөз, төлеу сөз, автор сөзінің тыныс белгілерін дұрыс қолдану	6.5. Ұйғыр тіліндегі тыныс белгілерінің түрлері мен қызметін (даралаушы) түсіну, дұрыс қолдану.	7.5. Сөйлем соңында және сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерін (даралаушы және ерекшелеуші) дұрыс қолдану.	8.5. Сөйлем соңында қабаттасып қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдану.	9.5. Құрмалас сөйлемнің тыныс белгілерін (даралаушы, ерекшелеуші, ойдың аражігін ажырататын) ережеге сай қолдану.

16. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған «Ұйғыр тілі» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-9-сыныптарына арналған
«Ұйғыр тілі» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Ұйғыр тілі» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасын жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1)5-сынып

Тақырып	Сөйлесім әрекетінің түрлері	Оқыту мақсаттары
Барлығы: 102 сағат, аптасына 3 сағат.		
1 тоқсан (27 сағат)		
1-бөлім: Мәдениет: тіл және еқарым-қатынас	Тыңдалым және айтылым	5.3; 5.5
	Оқылым	5.2; 5.1; 5.7
	Жазылым	5.1; 5.2
	Әдеби тіл нормалары	5.4.1; 5.1; 5.2; 5.3; 5.5.
2-бөлім: Бізді қоршаған орта	Тыңдалым және айтылым	5.6; 5.4
	Оқылым	5.4; 5.6
	Жазылым	5.4; 5.6,
	Әдеби тіл нормалары	5.4.1; 5.1; 5.2; 5.3; 5.5.
3-бөлім: Отбасылық дәстүрлер мен мерекелер	Тыңдалым және айтылым	5.2; 5.1
	Оқылым	5.3; 5.5
	Жазылым	5.3; 5.5
	Әдеби тіл нормалары	5.4.1; 5.1; 5.2; 5.3; 5.5.
2 тоқсан (21 сағат)		
4-бөлім: Жануарлар әлемі мен өсімдіктер дүниесі	Тыңдалым және айтылым	5.1; 5.4; 5.6
	Оқылым	5.1; 5.3; 5.5
	Жазылым	5.2; 5.4, 5.6
	Әдеби тіл нормалары	5.4.2; 5.1; 5.2; 5.3; 5.5.
5-бөлім: Бос уақыт және хобби	Тыңдалым және айтылым	5.2; 5.3; 5.5
	Оқылым	5.2; 5.4; 5.6; 5.7
	Жазылым	5.1; 5.3; 5.5,
	Әдеби тіл нормалары	5.4.2; 5.1; 5.2; 5.3; 5.5.
3 тоқсан (30 сағат)		
6-бөлім: Қиял әлемі	Тыңдалым және айтылым	5.1; 5.4

	Оқылым	5.1; 5.2
	Жазылым	5.1; 5.5
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.3; 5.1; 5. 2; 5. 3; 5.5.
7-бөлім: Көлік және жол белгілері	Тыңдалым және айтылым	5.3; 5.5
	Оқылым	5.3; 5.6; 5.7
	Жазылым	5.2; 5.4
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.3; 5. 1; 5. 2; 5. 3; 5. 5.
8-бөлім: Адамның сырт келбеті мен мінезі.	Тыңдалым және айтылым	5.6; 5.2
	Оқылым	5.4; 5.5
	Жазылым	5.3; 5.6
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.3; 5.1; 5. 2; 5. 3; 5. 5
4 тоқсан (24 сағат)		
9-бөлім: Аспан әлемінің құпиялары	Тыңдалым және айтылым	5.1; 5.3; 5.5
	Оқылым	5.1; 5.2; 5.6
	Жазылым	5.3; 5.5; 5.6
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.4; 5. 4.5; 5.1; 5. 2; 5.3; 5.5.
10-бөлім. Саяхат және демалыс.	Тыңдалым және айтылым	5.2; 5.4; 5.6
	Оқылым	5.3; 5.4; 5.5; 5.7
	Жазылым	5.1; 5.2; 5.4
	Әдеби тіл нормалары	5.4.4; 5.4.5; 5. 1; 5. 2; 5.3; 5.5

2)6-сынып

Тақырып	Сөйлесім әрекетінің түрлері	Оқыту мақсаттары
Барлығы: 68 сағат, аптасына 2 сағат.		
1 тоқсан (18 сағат)		
1-бөлім: Қазақстандағы көрікті жерлер	Тыңдалым және айтылым	6.3; 6.6
	Оқылым	6.5; 6.7
	Жазылым	6.1; 6.4
	Әдеби тіл нормалары	6.4.1; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5
2-бөлім: Ұлттық және отбасылық құндылықтар	Тыңдалым және айтылым	6.2; 6.4
	Оқылым	6.2; 6.3; 6.4

	Жазылым	6.2; 6.6
	Әдеби тіл нормалары	6.4.1; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.
3-бөлім: Әлемнің жеті кереметі.	Тыңдалым және айтылым	6.1; 6.5
	Оқылым	6.1; 6.6
	Жазылым	6.3; 6.5
	Әдеби тіл нормалары	6.4.1; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5
2 тоқсан (14 сағат)		
4-бөлім: Астана – мәдениет пен өнер ордасы	Тыңдалым және айтылым	6.1; 6.3; 6.5
	Оқылым	6.1; 6.4; 6.6; 6.7
	Жазылым	6.1; 6.3; 6.4; 6.6
	Әдеби тіл нормалары	6.4.2; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.
5-бөлім: Тарихи тұлғалар	Тыңдалым және айтылым	6.2; 6.4; 6.6
	Оқылым	6.2; 6.3; 6.5
	Жазылым	6.2; 6.5
	Әдеби тіл нормалары	6.4.2; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.
3 тоқсан (20 сағат)		
6-бөлім: Су – тіршілік көзі. Қазақстандағы өзен-көлдер	Тыңдалым және айтылым	6.1; 6.5
	Оқылым	6.1; 6.2
	Жазылым	6.1; 6.3
	Әдеби тіл нормалары	6.4.2; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.
7-бөлім: Спорт. Белгілі спорт жұлдыздары.	Тыңдалым және айтылым	6.3; 6.4
	Оқылым	6.3; 6.6
	Жазылым	6.4; 6.5
	Әдеби тіл нормалары	6.4.2; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5
8-бөлім: Ұйғыр халқының әдет-ғұрыптары мен салт-дәстүрлері. Наурыз	Тыңдалым және айтылым	6.2; 6.6
	Оқылым	6.4; 6.5; 6.7
	Жазылым	6.2; 6.6
	Әдеби тіл нормалары	6.4.3; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.
4 тоқсан (16 сағат)		
9-бөлім: Әлемдегі ірі кітапханалар	Тыңдалым және айтылым	6.1; 6.3; 6.5
	Оқылым	6.2; 6.4; 6.6
	Жазылым	6.3; 6.4; 6.6
	Әдеби тіл нормалары	6.4.3; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.

10-бөлім. Ғылым мен технология жетістіктері	Тыңдалым және айтылым	6.2; 6.4; 6.6
	Оқылым	6.1; 6.3; 6.5; 6.7
	Жазылым	6.1; 6.2; 6.5
	Әдеби тіл нормалары	6.4.3; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.

3)7-сынып

Тақырып	Сөйлесім әрекетінің түрлері	Оқыту мақсаттары
Барлығы: 102 сағат, аптасына 3 сағат.		
1тоқсан (27 сағат)		
1-бөлім: Ауа райы және климаттық өзгерістер	Тыңдалым және айтылым	7.1; 7.5
	Оқылым	7.1; 7.6
	Жазылым	7.3; 7.6
	Әдеби тіл нормалары	7.4.1; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
2-бөлім: Салт-дәстүрлер	Тыңдалым және айтылым	7.3; 7.6
	Оқылым	7.2; 7.4; 7.7
	Жазылым	7.1; 7.4
	Әдеби тіл нормалары	7.4.1; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
3-бөлім: Денсаулық – зор байлық	Тыңдалым және айтылым	7.Т/А2; 7.Т/А4
	Оқылым	7.О3; 7.О5
	Жазылым	7.Ж2; 7.Ж5
	Әдеби тіл нормалары	7.4.1; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
2тоқсан (21 сағат)		
4-бөлім: Сүйіспеншілік пен достық	Тыңдалым және айтылым	7.1; 7.3; 7.5
	Оқылым	7.1; 7.3; 7.5; 7.7
	Жазылым	7.1; 7.3; 7.4
	Әдеби тіл нормалары	7.4.2; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
5-бөлім: Музыка өнері және қазақтың киелі домбырасы	Тыңдалым және айтылым	7.2; 7.4; 7.6
	Оқылым	7.2; 7.4; 7.6
	Жазылым	7.2; 7.5; 7.6
	Әдеби тіл нормалары	7.4.2; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
3 тоқсан (30 сағат)		
6-бөлім: Ғаламтор және әлеуметтік желілер	Тыңдалым және айтылым	7.1; 7.5
	Оқылым	7.1; 7.6
	Жазылым	7.1; 7.3
	Әдеби тіл нормалары	7.4.3; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
7-бөлім: Қазақстандағы	Тыңдалым және айтылым	7.2; 7.4

ұлттар достастығы	Оқылым	7.2; 7.3; 7.4	
	Жазылым	7.2; 7.4	
	Әдеби тіл нормалары	7.4.3; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.	
8-бөлім: тамақтану. өзгеріске тағамдар	Дұрыс Гендік ұшыраған	Тыңдалым және айтылым	7.3; 7.6
		Оқылым	7.5; 7.7
		Жазылым	7.5; 7.6
		Әдеби тіл нормалары	7.4.4; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
4 тоқсан (24 сағат)			
9-бөлім: Жеңіс күні. Ұлы ерлікке тағзым		Тыңдалым және айтылым	7.1; 7.4; 7.6
		Оқылым	7.1; 7.3; 7.4; 7.7
		Жазылым	7.1; 7.3; 7.5
		Әдеби тіл нормалары	7.4.5; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
10-бөлім. фантастика	Ғылыми	Тыңдалым және айтылым	7.2; 7.3; 7.5
		Оқылым	7.2; 7.5; 7.6
		Жазылым	7.2; 7.4; 7.6
		Әдеби тіл нормасы	7.4.5; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.

4)8-сынып

Тақырып	Сөйлесім әрекетінің түрлері	Оқыту мақсаттары
Барлығы: 102 сағат, аптасына 3 сағат.		
1 тоқсан (27 сағат)		
1-бөлім: Ежелгі ұйғыр тілі	Тыңдалым және айтылым	8.1; 8.2; 8.6
	Оқылым	8.1; 8.2; 8.4
	Жазылым	8.2; 8.3; 8.5
	Әдеби тіл нормасы	8.4.1; 8.1; 8.2; 8.3; 8.5.
2-бөлім: Адамзаттық құндылықтар және әлем мәдениеті	Тыңдалым және айтылым	8.3; 8.4; 8.5
	Оқылым	8.3; 8.5; 8.6; 8.7
	Жазылым	8.1; 8.4; 8.6
	Әдеби тіл нормасы	8.4.1; 8.1; 8.2; 8.3; 8.5.
2 тоқсан (21 сағат)		
4-бөлім: Кәсіп пен еңбек. Болашақ мамандықтары	Тыңдалым және айтылым	8.2; 8.4; 8.6
	Оқылым	8.4; 8.6; 8.7
	Жазылым	8.1; 8.3; 8.4
	Әдеби тіл нормасы	8.4.2; 8.1; 8.2; 8.3; 8.5.

5-бөлім: Ғарышты игеру жетістіктері	Тыңдалым және айтылым	8.1; 8.3; 8.5
	Оқылым	8.1; 8.2; 8.3; 8.5
	Жазылым	8.2; 8.5; 8.6
	Әдеби тіл нормасы	8.4.2; 8.1; 8.2; 8.3; 8.5.
3 тоқсан (30 сағат)		
6-бөлім: Биоалуантүрлілік. Қызыл кітапқа жануарлармен өсімдіктер	Тыңдалым және айтылым	8.1; 8.5
	Оқылым	8.2; 8.4; 8.5
	Жазылым	8.1; 8.6
	Әдеби тіл нормасы	8.4.3; 8.1; 8.2; 8.3; 8.5.
7-бөлім: Қоршаған орта және энергия ресурстары	Тыңдалым және айтылым	8.3; 8.4
	Оқылым	8.1; 8.7
	Жазылым	8.2; 8.3
	Әдеби тіл нормасы	8.4.4; 8.1; 8.2; 8.3; 8.5.
8-бөлім: Жасөспірім және заң	Тыңдалым және айтылым	8.2; 8.6.
	Оқылым	8.3; 8.6
	Жазылым	8.4; 8.5
	Әдеби тіл нормасы	8.4.4; 8.1; 8.2; 8.3; 8.5.
4 тоқсан (24 сағат)		
9-бөлім: Театр өнері мен мәдениеті	Тыңдалым және айтылым	8.1; 8.3; 8.5
	Оқылым	8.4; 8.6; 8.7
	Жазылым	8.1; 8.4; 8.6
	Әдеби тіл нормасы	8.4.4; 8.1; 8.2; 8.3; 8.5.
10-бөлім: Қазақстандағы және экотуризм туризм	Тыңдалым және айтылым	8.2; 8.4; 8.6
	Оқылым	8.1; 8.2; 8.3; 8.5
	Жазылым	8.2; 8.3; 8.5
	Әдеби тіл нормасы	8.4.4; 8.1; 8.2; 8.3; 8.5.

5)9-сынып

Тақырып	Сөйлесім әрекетінің түрлері	Оқыту мақсаттары
Барлығы: 68 сағат, аптасына 2 сағат.		
1тоқсан (18 сағат)		
1-бөлім: Мәңгілік ел-	Тыңдалым және айтылым	9.1; 9.3; 9.6
	Оқылым	9.2; 9.5; 9.7

мұратым	Жазылым	9.2; 9.3; 9.5
	Әдеби тіл нормасы	9.4.1; 9.1; 9.2; 9.3; 9.5.
2-бөлім: Жаһандану мәселелері	Тыңдалым және айтылым	9.2; 9.4; 9.5
	Оқылым	9.1; 9.3; 9.4; 9.6
	Жазылым	9.1; 9.4; 9.6
	Әдеби тіл нормасы	9.4.1; 9.1; 9.2; 9.3; 9.5.
2 тоқсан (14 сағат)		
4-бөлім: Тәуелсіздік жылдарындағы Қазақстан. ЭКСПО -2017	Тыңдалым және айтылым	9.2; 9.3; 9.4
	Оқылым	9.1; 9.3; 9.4; 9.7
	Жазылым	9.2; 9.4; 9.6
	Әдеби тіл нормасы	9.4.2; 9.1; 9.2; 9.3; 9.5.
5-бөлім: Адам құқығы мен бостандығы	Тыңдалым және айтылым	9.1; 9.5; 9.6
	Оқылым	9.2; 9.5; 9.6
	Жазылым	9.1; 9.3; 9.5
	Әдеби тіл нормасы	9.4.2; 9.1; 9.2; 9.3; 9.5.
3 тоқсан (20 сағат)		
6-бөлім: Отбасы және демографиялық өзгеріс	Тыңдалым және айтылым	9.2; 9.4
	Оқылым	9.1; 9.2; 9.3
	Жазылым	9.1; 9.4
	Әдеби тіл нормасы	9.4.3; 9.1; 9.2; 9.3; 9.5
7-бөлім: Биотехнология және гендік инженерия келешегі	Тыңдалым және айтылым	9.1; 9.3
	Оқылым	9.4; 9.5
	Жазылым	9.2; 9.5.
	Әдеби тіл нормасы	9.4.3; 9.1; 9.2; 9.3; 9.5.
8-бөлім: Бұқаралық ақпарат құралдары	Тыңдалым және айтылым	9.6; 9.5
	Оқылым	9.7; 9.6
	Жазылым	9.3; 9.6
	Әдеби тіл нормасы	9.4.3; 9.1; 9.2; 9.3; 9.5.
4 тоқсан (16 сағат)		
9-бөлім: Әлемдегі қақтығыстар және бейбітшілік	Тыңдалым және айтылым	9.1; 9.4; 9.6
	Оқылым	9.2; 9.3; 9.5; 9.7
	Жазылым	9.2; 9.5; 9.6
	Әдеби тіл нормасы	9.4.4; 9.1; 9.2; 9.3; 9.5

10-бөлім. ресурстарды пайдалану	Табиғи тиімді	Тыңдалым және айтылым	9.2; 9.3; 9.5
		Оқылым	9.1; 9.4; 9.6
		Жазылым	9.1; 9.3; 9.4
		Әдеби тіл нормасы	9.4.4; 9.1; 9.2; 9.3; 9.5.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «19» карасы
№ 668 бұйрығына 22-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 213-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Ұйғыр тілі» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
(оқыту ұйғыр тілінде)**

1-бап. Уқтурушнамә

1. Оқуш программиси Қазақстан Жумһурийити Һөкүмитиниң 2012 жили, 23-августтики №1080 протоколи билән бәкитилгән Оттура билим беришниң (башланғуч, асасий оттура, умумий оттура билим бериш) дәләтлик умумий миннәтлик стандартиға асаслинип тәйярланған.

2. Уйғур тили пәнини оқутуш мәхсити - умумий билим беридиған асасий мәктәпләрдә «Уйғур тили» пәнини оқутушниң мәхсити – ана тилини қәдирләйдиған, жәмийәтлик әһмийитини чүшинидиған шәхс қелиплаштуруш, шундақла уйғур әдәбий тил нормилириға риайә қилған һалда, тоғра қоллинишни, әркин сөزلәш вә саватлиқ йезишни үгитиду.

3. Уйғур тили пәни төвәндикидәк асасий вәзипиләрни әмәлгә ашуриду:

1) уйғур тилини ана тили сүпитидә тонуп олтирип, өмүрлүк һажәтмәнликлиридә коммуникативлиқ һәрикәтләр түридә (тиңшаш, оқуш, тәләппуз қилиш, йезиш) саватлиқ қоллиниш қабилйәтлирини қелиплаштуриду;

2) оқуғучиларда уйғур тилини күндиликтә әркин қоллинип жүргән алақә куралидин бөләк һадисә сүпитидики қанунийлиқ асасида тонуп-билиш қабилйәтлирини қелиплаштуриду;

3) уйғур тили системисини тәшкил килидиған қисимлар, тил бирликлирини вә уларниң тәбиитини тонуп-билиду.

4. «Уйғур тили» пәниниң программиси оқуғучиниң тил саватлиғи билән билән сөزلәш саватлиғи, сөз байлиғини, өзгиләр билән әркин сөзлишиш вә ойлаш қабилйәтлирини йетилдүрүшни көзләйду.

5. Шундақла, оқуғучиларға чүшинип вә жавап беришни, һәр хил аудиовизуаллиқ материалларни тиңшаш жәриянида өз көз-қаришини билдиришни үгитиду. Бәдий вә адәттики мәтинләргә мәхсәткә мувапик хуласә чиқирип, синтез, анализ қилиш маһарәтлирини өзләштүрүшни үгитиду.

6. «Уйғур тили» пәни программиси функционаллиқ-коммуникативлиқ йөнилишкә асаслинип қураштурулди. Бу оқуғучиларниң тил тоғрилиқ

чүшәнчилирини чоңкурлаштуруп, миллий мәдәнийәт вә жаһан мәдәнийитиниң әһмийти тоғрилиқ чүшәнчилирини кәңәйтиду.

7. «Уйғур тили» пәнини оқуш арқилиқ оқуғучилар:

1) уйғур тилида тиңшаш, оқуш, йезиш, тәләппуз қилиш коммуникативлик қабилиятлирини шараитқа мувапиқ қоллинишни үгиниду;

2) уйғур әдәбий тилиниң фонетикалик, орфографиялик, орфоэпиялик, лексикалик, морфологиялик, грамматикалик, стильлик, пунктуациялик нормилирини өzlәштүриду;

3) өзиниң ойини әдәбий тилниң нормилириға мувапиқ еғизчә вә язмичә формада саватлик түзүшни үгитиду;

4) тил мәдәнийәт арасидики бағлинишни чүшиниду; уйғур тилини ана тили сүпитидә өzlәштүрүш арқилиқ оқуғучилар алған билимини дуния мәдәнийити билән бағлаштуралайду; улар адәмгәрчилик мәнивий байлиқларни таллаш, униңға анализ қилиш вә баһалаш маһарәтлирини қелиплаштуруп олтирип, һәр қандақ вәзийәттин чиқиш имканийитигә егә болиду;

5) сөһбәт, поэзия, драма, шундақла илмий вә аммивий әхбарат қураллири (газет-журналлар вә б.) тәнқидий көз-қарашта оқуп, өз чүшәнчилирини бейиталайду, оқуш арқилиқ тонуп билиш арқилиқ билим дуниясиға йол ачиду.

2-бап. Оқуш нәтижилирини баһалаш услублири

8. «Уйғур тили» пәнини оқутуш жәриянини уюштуруш:

1) оқуш жүклиминиң белиниши:

Синип 5-синип Һәптилик жүклимә 3 саат Жиллик жүклимә 102 саат;

Синип 6-синип Һәптилик жүклимә 3 саат Жиллик жүклимә 102 саат;

Синип 7-синип Һәптилик жүклимә 2 саат Жиллик жүклимә 68 саат;

Синип 8-синип Һәптилик жүклимә 2 саат Жиллик жүклимә 68 саат;

Синип 9-синип Һәптилик жүклимә 2 саат Жиллик жүклимә 68 саат

9. Оқуш мәхсәтлири муәллим вә оқуғучиниң келәчәктики қәдәмлири тоғрилиқ өз ара мәслиһәтлишишкә, режиләп вә баһалашқа мүмкинчилик беридиған бир хиллик вә өз ара бағлинишни көрситиду.

10. Тиңшаш вә сөzlәш:

1) Мәтинниң мәзмунини чүшиниш;

2) Һәр түрлүк жанрдики мәтинләрни тәһлил қилиш;

3) Мәтиндин әхбаратни ениқлаш;

4) Асасий ойни ениқлаш;

5) Тиңшаш материали бойичә жавап бериш вә баһалаш;

6) Сөzlәш мәдәнийитини риважландуш

11. Оқуш:

1) Әхбаратни чүшиниш;

2) Мәтинниң типлик вә стильлик алаһидиликлирини ениқлаш;

3) Мәтинниң жанрлик алаһидиликлирини ениқлаш;

4) Мәтинләргә селиштурма тәһлил қилиш;

5) Мәтин бойичә соал қоюшни билиш;

6) Оқуш стратегиялирини қоллиниш;

- 7) Һәр хил ресурс мәнбәлиридин һажәтлик әхбарат елиш.
12. Йезиш:
- 1) Планлаш;
 - 2) Һәр хил жанрда мәтин қураштуруш;
 - 3) Язма ишлирини һәр хил формада тәвсиейә қилиш;
 - 4) Эссе йезиш;
 - 5) Оқуш вә тиңшаш материаллири асасида ижадий мәтин йезиш;
 - 6) Мәтинләрни түзитиш вә тәһрир қилиш;
13. Әдәбий тил нормилири:
- 1) Орфографиялик норма;
 - 2) Орфоэпиялик норма;
 - 3) Лексикалик норма;
 - 4) Грамматикалик норма;
 - 5) Пунктуациялик норма

3-бап. Оқутуш мәхсәтлириниң системиси

14. Оқутуш мәхсәтлириниң системиси:

15. 1) тиңшаш вә сөзләш:

Оқуғучилар...					
	5-синип	6-синип	7- синип	8- синип	9- синип
1. Мәтинниң мазмунини чүшиниш	5.1. Тирәк сөзләр вә иллюстрациялар арқилиқ мавзуни чүшиниш.	6.1. Мәтинниң мавзусини тәһлил қилиш вә дәсләпки бөлигини тиңшаш арқилиқ көтирилидиған чүшиниш.	7.1. Мәтинниң үзүндилири ни тиңшап олтирип, вақиәниң давами билән аяқлишини чүшиниш.	8.1. Мәтиндин елинған әхбаратқа, үзүндиләргә қарап, көтириливатқан мәсилини чүшиниш.	9.1. Мәтин асасий мазмунини чүшинип олтирип, тәйярланған соалларға тәнқидий көз қараш билән жавап бериш.
2. Һәр түрлүк жанрдик мәтинләрни тәһлил қилиш	5.2. Ижтимаий-турмуш, ижтимаий-мәдәний мавзуларға бағлиқ диалог, монологлардики (нахша мәтини, хәвәр, реклама, елан) көтирилгән мәсилини чүшәндүрүш.	6.2. Ижтимаий-мәдәний, рәсми иш мавзулириға бағлиқ диалог, монологлардики (чүшүнүкнамә, тәбрикнамә, елан, тәржимә һал, йеңилиқ, интервью) көтирилгән	7.2. Ижтимаий-жәмийәтлик, оқуш-әмгәк мавзулириға бағлиқ диалог, монолог, полилоглардики (интервью, пикирталаш, йеңилиқ, бәдий әсәрләрдин үзүндиләр) муәллипниң	8.2. Ижтимаий-жәмийәтлик, мәдәний-тарихий мавзуларға бағлиқ диалог, монолог, полилоглардики (интервью, пикирталаш, йолланма, монография вә лекциядин үзүндә) муәллипниң көз-қариши вә	9.2. Ижтимаий-сәясий, ижтимаий-ихтисадий илмий мавзуларға бағлиқ һәр хил жанрлардик и көләмлиқ мәтинләрдики (дәрис, интервью, пикирталаш, монография, мақалә,

		мәсилини тәһлил қилиш .	көз-қариши вә көтирилгән мәсилеләрн и тәһлил қилиш	экспресив-эмоционал сөзләрннң ролини тәһлил қилиш .	йолланма) мәхсәтлик аудитория вә қошумчә куралларннң ролини тәһлил қилиш.
3. Мәтиндин әхбаратни ениқлаш	5.3. Тиңшалған мәтинннң мәзмунини чүшиниш, асасий вә қошумчә әхбаратни ениқлаш.	6.3. Тиңшалған мәтинннң мәзмунини чүшиниш, әхбаратни ениқлаш.	7.3. Тиңшалған мәтинннң мәзмунини чүшиниш, сунулған әхбарат бойичә фактни вә көз-қарашларни ажритищни билиш.	8.3. Тиңшалған мәтинннң мәзмунини чүшиниш, сунулған әхбараттин әстәрлик ойни ениқлаш .	9.3. Тиңшалған мәтинннң мәзмунини чүшиниш, әхбаратннң әһмийитини , һәқиқийлиғини ениқлап, хуласә чиқириш.
4. Асасий ойни ениқлаш	5.4. Тирәк сөзләр вә йетәкчи соаллар арқилиқ асасий ойни ениқлаш.	6.4. Мәтинннң тәркивий алаһидилиғиғ ә нәзәр ағдурған һалда, йетәкчи соаллар арқилиқ асасий ойни ениқлаш.	7.4. Мәтин мавзуси, сөзлиғүчининң авазинң вә нутуқ алаһидилиғиғә қарап асасий ойни ениқлаш.	8.4. Мәтиндә көтирилгән мәсилини (турмуштики, ижтимаий, жәмийәтлик) тәһлил қилиш арқилиқ, асасий ойни ениқлаш.	9.4. Мәтинннң мәхсәтлик аудиторияси, муәллип көзқариши, кәйпиятинини чүшиниш арқилиқ асасий ойни ениқлаш.
5. Тиңшаш материали бойичә жавап бериш вә баһалаш	5.5. Тиңшалған мәтинннң мәзмунини асасида соалларға жавап берип көтирилгән мәсилә бойичә өз пиқрини билдүрүш.	6.5. Тиңшалған мәтинннң мәзмунини бойичә умумий вә нәқ соалларға жавап бериш мәтиндики әхбаратни һәқиқий өмүр билән бағлаштуруш .	7.5. Проблемилеқ соалларға тиңшалған мәтиндин мәлуматлар көрситип дәлилләп жавап бериш өз жававини өзгиләрннң жваваплири билән селиштуруш , тәһлил қилиш.	8.5. Перифраз түридә берилгән соаллар арқилиқ мәтиндин һажәт әхбаратни тепип, көтирилгән мәсилә бойичә ой хуласиләш.	9.5. Мәтиндә көтирилгән мәсилини дуниявий мәсилеләр билән бағлаштуруш өз пиқрини ейтип, тәнқидий баһа бериш.
6. Нутуқ мәдәнийитини	5. 6. Коммуникативлик әһвалға	6.6. Коммуникативлик әһвалға	7. 6. Коммуникативлик	8. 6. Коммуникативлик әһвалға	9. 6. Жәмийәтлик-сәясий,

риважландуш	мувапиқ эмоционал сөзләрни, интонация арқилиқ қистурма, қаратма сөзләрни әркин қоллинип, диалогқа тәйярликсиз қатнишип, өз пикрини билдүрүш.	мувапиқ рәсми́й сөзләр вә бирикмилири вә терминларни орунлуқ қоллинип, диалогқа қатнишиш, ойини ениқ йәткүзүш.	әһвалға мувапиқ бәдий ипадиләш, эмоционал-экспрессив сөзләрни вә мақал-тәмсилләр, турақлиқ сөз бирикмилирини әркин қоллинип диалогқа қатнишиш, музакириләрдә тез вә тоғра қарар қобул қилишни билиш.	мувапиқ илми́й вә хәлиқаралиқ терминларни, илми́й мәлуматларни орунлуқ қоллинип, диалог, монолог, полилогта өз ойини дәлилләп, системилик йәткүзүш.	илми́й коммуникативлик әһвалға мувапиқ тегишлик сөзләрни таллап, көләмлик монолог тәйярлаш.
-------------	--	--	--	---	---

2) оқуш:

Оқуғучилар...					
	5- синип	6- синип	7- синип	8- синип	9- синип
1. Әхбаратни чүшиниш	5.1. Мәтиндики асасий вә қошумчә әхбаратни чүшиниш, ениқлаш.	6.1. Мәтиндики асасий вә қошумчә детальлик әхбаратни ениқлаш, чүшәндүрүш.	7.1. Мәтинлик вә графиклик (кәштә, диаграмма, сүрәт, шәртлик бәлгүләр) әхбаратни интерпретацияләш.	8.1. Арилаш вә туташ мәтинләрдики (кәштә, диаграмма, сизиш (чертеж), сүрәт) әхбаратларни селиштуруш, өзләштүрүш.	9.1. Перифраз түридә берилгән соаллар арқилиқ керәклик әхбаратни тепиш, әстәрлик ойни ениқлаш.
2. Мәтинниң стиль алаһидиликлирини тонуш	5.2. Лексикиниң еғизчә сөzlәш вә язмичә стиль алаһидиликлирини мәтин арқилиқ тонуш.	6.2. Еғизчә вә ипадилик сөzlәшниң стильлик алаһидиликлирини қолланған тил қураллири арқилиқ тонуш.	7.2. Публицистикалик вә рәсми́й стиль алаһидиликлирини қолланған тил қураллири арқилиқ тонуш.	8.2. Публицистикалик вә илми́й стиль алаһидиликлирини қолланған тил қураллири арқилиқ тонуш.	9.2. Уйғур тили стильлири вә чечән сөzlәш түрлири қоллинилған қураллар арқилиқ тонуш.
3. Мәтинниң жанрлик	5.3. Хәт, елан, реклама,	6.3. Уйғурчә еғизчә	7.3. Хроника, хәвәр,	8.3. Мақалә, аннотация,	9.3. Жәмийәтлик-сәясий

алаһидилигин и ажритиш.	уқтурушнамә , еланниң тәркиви вә рәсмийләштү рүлүши арқилиқ жанрлиқ алаһидилигини ажритиш.	сөzlәш этикетлири бәдий сөzlәшннң тәркивий жанрлиқ алаһидилигини ажритиш.	очеркларниң вә канцелярия һөжжәтлиринин, иш қәғәзләрниң тәркиви вә рәсмийләш түрүлүши арқилиқ жанрлиқ алаһидилигини ажритиш.	презентация, хуласиләш, тезисларннң тәркиви вә рәсмийләштү рүлүши арқилиқ жанрлиқ алаһидилигини ажритиш.	мәтинләр (йолланма, қануний, деләт программилери һәрбий-патриотлуқ) арқилиқ жанрлиқ түрлирини ажритиш.
4. Мәтинләрни селиштурма анализ қилиш	5.4. Еғизчә стильдики мәтинләрннң мәзmunини мавзусини вә тил қураллирини селиштуруш	6.4. Еғизчә вә рәсмий стильдики мәтинләрннң мәзmunини, мавзусини вә тил қураллирини селиштуруш	7.4. Идеяси охшаш публицистика вә бәдий әдәбият стилидики мәтинләрннң мавзусини, тәркивини, мәхсәтлик аудиториясини, тил алаһидилик лирини селиштуруш тәһлил қилиш.	8.4. Мавзуси охшаш илмий вә публицистикалик стильдики мәтинләрннң мавзусини, түрлирини (сөһбәтлишиш , ипадиләш, муһакимә қилиш), тәркивини селиштуруш тәһлил қилиш.	9.4. Һәр түрлүк стильдики мәтинләрннң мавзусини, хизмитини, тәркивини, тил алаһидилик лирини селиштуруш тәһлил қилиш.
5. Мәтин бойичә соал қоюшни билиш	5.5. Мәтин мәзmunини чүшинишкә, нәқ әхбаратларни ениқлашқа беғишланған соаллар қоюш.	6.5. Мәтиндин асасий вә қошумчә әхбаратни, көтирилгән мәсилинни ениқлашқа нәқ соалларни қоюш.	7.5. Мәтин бойичә проблемлиқ соалларни қоюш.	8.5. Перифразниң түрлүк амиллирини пайдилинип, мәтин бойичә соал қоюшни билиш.	9.5. Мәтиндә көтирилгән мәсилигә оқурмәнниң мунасивитини ениқлашқа беғишланған тәһлил қилиш соаллирини қоюш.
6. Оқуш стратегиялири	5.6. Оқуш стратегиялир	6.6. Оқуш стратегиялир	7.6. Оқуш стратегияли	8.6. Оқуш стратегиялир	9.6. Бәлгүлүк бир мәхсәт

ни қоллиниш	ини қоллиниш: Умумий мазмунини чүшиниш үчүн вә нәқ әхбаратни тегиш үчүн оқуш.	ини қоллиниш: комментари й қилиш, таллап оқуш, рольға бөлүп оқуш.	рини қоллиниш: комментари й қилиш, таллап оқуш, тәтқиқ қилип оқуш.	ини қоллиниш: комментари й қилиш, таллап оқуш, тәтқиқ қилип оқуш.	үчүн оқуш стратегияли рини пайдилиқ қоллинишн и билиш.
7. Һәр түрлүк ресурс мәнбәлиридин һажәт әхбарат елиш	5.7. Энциклопедиялар, балиларға бегишланған гезит-журналлардин һажәт әхбаратни елишни билиш.	6.7. Энциклопедиялар, балиларға бегишланған гезит-журналлардин һажәт әхбаратни елишни билиш, мәнбәни көрситиш (сноска қилиш).	7.7. Интернет, энциклопедия, гезит-журналлар, дәрисликлә рдин елинған мәлуматларни пайдилини п, мәнбәләрни көрситиш.	8.7. Интернет, энциклопедия, гезит-журналлар, дәрисликлә, илмий эмгәкләрдин елинған мәлуматларни дәлил сүпитидә пайдилинип, мәнбәләрни көрситиш (сноска қилиш).	9.7. Һәр түрлүк ресурс мәнбәлиридин елинған әхбаратниң көзини көрситип, язма ишлирида орунлуқ пайдилини ш.

3) йезиш:

Оқуғучилар...					
	5-синип	6-синип	7- синип	8- синип	9- синип
1. Режә түзүш	5.1. Берилгән мәтингә мувапиқ киришмә, асасий вә хуласә қисимларни өз ичигә алидиған аддий режә түзүш.	6.1. Һәр хил жанрдик мәтинләрни йезиш үчүн тәркивигә рийә қилған һалда режә түзүш.	7.1. Һәр хил жанрдик мәтинләрни йезиш үчүн тәркивигә рийә қилған һалда мураккәп режә түзүш.	8.1. Мавзу бойичә материал топлап, тезислиқ режә түзүш.	9.1.Талланған материаллар асасида көзләнгән мәхсәткә мувапиқ еғизчә вә язмичә мәтинләргә мураккәп режә түзүш.
2. Һәр хил жанрда мәтин кураштуруш	5.2.Жанрлиқ алаһидиликл иригә мувапиқ рәсмийләштү рүлүп вә тәркивини сақлап, хәт, реклама, елан түзүш.	6.2.Жанрлиқ вә стильлиқ алаһидиликл иригә мувапиқ тәркивини сақлап характеристика, тәбрикнамә,	7.2. Жанрлиқ вә стильлиқ алаһидилик лиригә мувапиқ безәш кураллирин и орунлуқ қоллинип	8.2. Жанрлиқ вә стильлиқ алаһидиликли ригә мувапиқ тил кураллирини орунлуқ қоллинип, мақалә, аннотация,	9.2. Мәхсәтлик аудиторияниң қизиқишин и ашуруш үчүн һәр хил жанрда мәтин түзүш.

		тәржимә һал йезиш.	олтирип, чаққан мақалә, уқтурушна мә, сөһбәт түзүп йезиш.	тезис йезиш.	
3. Язма ишлирини һәр түрлүк формада тәвсийә қилиш	5.3. Сюжетлиқ сурәтләр (фотосурәтләр) бойичә сөһбәт тәйярлаш.	6.3. Тәвсийә қилинған мавзу бойичә мәлуматлар топлап, графикалиқ мәтин (диаграмма, кәштә, сизиш) түридә кураштуруш.	7.3. Мәтин тәркивини (киришмә бөлүм, умумий мәлумат бериш) сақлап олтирип, графикалиқ мәтин (шәртлик бәлгү, сурәт, сизиш) түридә берилгән жәриянни изаһлап йезиш.	8.3. Мәтин тәркивини сақлап олтирип, графикалиқ мәтиндики (диаграмма, кәштә) мәлуматлириниң муһимлирини ениқлап йезиш.	9.3. Мәтин тәркивини сақлап олтирип, бир нәччә графикалиқ мәтиндики (диаграмма, кәштә) мәлуматларни селиштуруп, муһимлирини ениқлап йезиш.
4. Эссе йезиш	5.4. Эссениң киришмә, асасий, хуләсә қисимлирини сақлиған һалда, тонуш адәмни, мәлүм бир мақан, вақиәләрни сүпәтләп йезиш.	6.4. Эссе мавзусидин чиқмай, абзац түрлирини системалиқ кураштуруп, көтирилгән мәсилә бойичә келишиш-келишмәс сәвәплирини очуқ көрситип йезиш. («келишиш-келишмәс» эссеси)	7.4. Эссе тәркивини билән системалиғини сақлиған һалда мавзуға мунасивәтлик берилгән мәсилиниң оң йешилиш йоллири яки сәвәплиригә көз-қаришини йезиш. (дискуссиялиқ эссе)	8.4. Эссе тәркивини вә тәрәққият системисини сақлиған һалда, мәсилә бойичә тәвсийә қилинған қарарниң артуқчиғи билән камчилиқлирини, өз ойлирини дәлилләп йезиш. (аргументативлиқ эссе)	9.4. Эссе тәркивини вә тәрәққият системисини сақлиған һалда, мәсилә бойичә икки тәрәплик пикирни, вәзийәтни тәһлил қилиш, бирини таллап, өз ойини дәлилләп йезиш. (аргументативлиқ эссе)
5. Оқуш вә тиңшаш материаллири асасида	5.5. Оқуш вә тиңшаш материаллири бойичә	6.5. Оқуш вә тиңшаш материаллири бойичә	7.5. Оқуш вә тиңшаш материаллири бойичә	8.5. Оқуш вә тиңшаш материаллири бойичә	9.5. Оқуш вә тиңшаш материаллири бойичә

жиғилган мәтин (компрессия) йезиш	асасий әхбаратларни сақлиған һалда жиғилган мәтин йезиш.	асасий ойни билдиридиған жәмиләрни таллап, жиғилган мәтин йезиш.	тирәк сөзләр вә бирикмилирини синонимлар билән алмаштуруп жиғилган мәтин йезиш.	мәтинниң баян қилиш системисини сақлиған һалда, һәр бир бөлигини елинған әхбаратлардин жиғилган мәтин йезиш (аннотация, тезис) йезиш.	муәллипиниң асасий ойни, перифраз амиллири арқилиқ жиғилган мәтин йезиш (аннотация, тезис) йезиш
6. Мәтинләрни түзитиш вә тәһрир қилиш	5.6. Мәтиндики орфографиялық хаталарни лугәтләргә қарап түзитиш вә тәһрир қилиш.	6.6. Мәтиндики орфографиялық вә пунктуациялық хаталарни лугәтләргә қарап, имла қаидилиригә қарап түзитиш вә тәһрир қилиш.	7.6. Мәтиндики сөзләрниң мавзуға мувапиқ орунлуқ қоллинишини тәкшүрүш, синонимлар билән алмаштуруп, лексикалық түзитишләр киргизип тәһрир қилиш.	8.6. Әхбарат васитилири материаллири асасида стильлик камчиликларни, орунсиз қоллинилған ибариләрни тәһлил қилип, стильлик түзитиш вә тәһрир қилиш.	9.6. Язма ишлирини абзацлар вә қисимларға бөлүш, ойни (әхбарат, идея) жәмләп, логикилик түзитип, тәһрир қилиш.

4) әдәбий тил нормилири:

1. Орфографиялық норма	5.1. Уйғур тилиниң тавушлар системиси, аһаңдашлиқ қануни, имла алаһидиликлирини әскәргән һалда, орфографиялық нормиға мувапиқ йезиш	6.1. Мавзу бойичә сөзләр биллә бөләк вә дефис арқилиқ йезилидиған сөзләрни орфографиялық нормиға мувапиқ йезиш	7.1. Қошумчилар алаһидиликлирини әскәргән һалда, аһаңдашлиқ қануниға мувапиқ орфографиялық нормиға мувапиқ йезиш	8.1. Мавзу бойичә баш һәрип билән йезилидиған мурәккәп намларни орфографиялық нормиға мувапиқ йезиш.	9.1. Мәтин бойичә тил бирликлирини орфографиялық нормиға мувапиқ йезиш.
2. Орфоэпиялық норма	5.2. Созуқ, үзүк тавушлар тәләппузи, боғумларниң	6.2. Урғуниң түрлирини (сөз урғуси, логикилик урғу) сөз вә	7.2. Нутуқта интонация, логикилик урғуниниң мәнасини	8.2. Нутуқта интонацияниң маһийитини чүшиниш	

	тэлэппузи, кирмэ, қискартилған сөзләрнің тэлэппузи қанунийәтлир игә мувапиқ тэлэппуз қилишни билиш	жүмлә ичидә орунлуқ қоллиниш	чүшинип пайдилениш		
3.Лексикалық норма	5.3. Уттур вә көчмә мәналик сөзләрни, көпмәналик сөзләр, омоним, антоним, синонимларн и бәдий алаһидиликли ригә мувапиқ қоллиниш	6.3. Конириған сөз, эвфемизм, дисфемизм, неологизм, термин, диалект сөз, кәспий сөз, табу сөзләрнің қоллиниш даирисини чүшиниш вә ажритишни билиш.	7.3. Фразеологизм, мақал-тәмсилләрнің эмоционал мәнисини, бәдий алаһидиликлирини чүшинип қоллиниш	8.3. Сөз байлиғимизн и вә сөз алаһидиликлирини чүшинип пайдилениш	9.3. Лексикалық стилистика қанулирини дурус пайдилениш
4. Грамматикалық норма	5.4.1. Томур сөз, ясалма сөз вә мурәккәп сөзләрни еғизчә вә язмичә тоғра қоллиниш. 5.4.2. Исимларның мәнавий түрлирини мәлум бир контекст асасида қошумчилар арқилиқ түрләндүрүп қоллиниш. 5.4.3. Сүпәтләрнің, уның дәрижилариниң бәдий алаһидилигин и тонуш, сүпәтни исим орнида қоллинишни	6.4.1. Жүмлидики алмашның хизмитини чүшиниш, алмашның исим, сүпәт орнида қоллиниш. 6.4.2. Пеилнің дәрижә категориясиниң түрлирини еғизчә вә йезикчә нутуқта қоллиниш. 6.4.3. Рәвишнің мәнавий түрлирини пәриқләндүрүш, синонимлик қатарлирини түрләндүрүп қоллиниш.	7.4.1. Пеилнің сүпәтдаш, рәвишдаш, исимдаш түрлирини, заман, мәйил категориялирини нутуқ жәриянида қоллиниш. 7.4.2. Тәқлидий сөзләрнің стильлик мәнасини чүшинип қоллиниш. 7.4.3. Бағлиғучиларниң, тиркәлмиләрниң, уланмиларниң түрлирини пәриқләндүрүшни	8.4.1. Сөз бирикмилириниң бағлиниш йоллирини, турғун сөзлүк, пеиллик сөз бирикмилирини пәриқләндүрүш, қоллиниш. 8.4.2. Жүмлиниң баш вә әгәшмә бөләклириниң жүмлә ясаштики өзгә хас орнини, хизмитини чүшинип қоллиниш. 8.4.3. Жүмлиниң бир хил вә изаһлиғучи	9.4.1. Қошма жүмлиниң ясилиш йоллирини вә қошма жүмлиниң түрлирини билиш. 9.4.2. Тәңдаш қошма жүмиләрнің мәнавий түрлирини пәриқләндүрүшни вә түрләндүрүп қоллинишни билиш. 9.4.3. Беқиндилик қошма жүмиләрнің мәнавий түрлирини пәриқләндүрүшни вә түрләндүрүп қоллинишни

	билиш. 5.4.4. Санниң мәнәвий түрлирини пәриқләндүрүшни билиш, санни исим орнида қоллинишни билиш. 5.4.5. Көчүрмә нутук, өзләштүрмә нутук, муәллип нутқиниң ясилиш йоллирини, хизмитини билиш.		билиш, уларни орунлуқ қоллиниш. 7.4.4. Имлик сөзләрниң түрлирини билиш, уларни орунлуқ қоллиниш. 7.4.5. Модал сөзләрниң хизмитини чүшиниш, уларни пәриқләндүрүш.	бөләклирини қоллинишни билиш. 8.4.4. Аддий жүмлиләрниң мәхситигә вә қурулмисиға бағлиқ түрлирини қоллинишни билиш.	билиш. 9.4.4. Арилаш қошма жүмлиләрниң ясилиш йоллирини билиш, қоллиниш.
5.Пунктуа циялиқ норма	5.5. Көчүрмә нутук, өзләштүрмә нутук, муәллип нутқиниң тиниш бәлгүлирини тоғра қоллиниш.	6.5.Уйғур тилидики тиниш бәлгүлириниң түрлири билән хизмитини чүшиниш, дурус қоллиниш.	7.5.Жүмлә ахирида вә жүмлә ичидә қоюлидиған тиниш бәлгүлирини дурус қоллиниш.	8.5.Жүмлә ахирида қатар қоюлидиған тиниш бәлгүлирини тоғра қоллиниш.	9.5.Қошма жүмлиниң тиниш бәлгүлирини қайдигә рийә қилған ҳалда қоллиниш.

16. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған «Ұйғыр тілі» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-9-сыныптарына арналған
«Ұйғыр тілі» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Ұйғыр тілі» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасын жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1) 5-синип:

Мавзу	Нутуқ паалиитиниң түрлири	Оқутуш мэхсәтлири
Барлиғи: 102 саат, һәптисигә 3 саат.		
1-чарәк (27 саат)		
1-бөлүм: Мәдәнийәт: тил вә алақә	Тиңшаш вә сөзләш	5.Т/С3;5.Т/С5
	Оқуш	5.О2; 5.О1; 5.О7
	Йезиш	5.Й1;5.Й2
	Әдәбий тил нормилири	5.ӘТН4.1; 5.ӘТН 1; 5.ӘТН 2; 5.ӘТН 3; 5.ӘТН 5.
2-бөлүм: Бизни қоршиған аләм	Тиңшаш вә сөзләш	5.Т/С6; 5.Т/С4
	Оқуш	5.О4; 5.О6
	Йезиш	5.Й4; 5.Й6,
	Әдәбий тил нормилири	5.ӘТН 4.1; 5.ӘТН 1; 5.ӘТН 2; 5.ӘТН 3; 5.ӘТН 5.
3-бөлүм: Аилидики әнъәниләр вә байрамлар	Тиңшаш вә сөзләш	5.Т/С2; 5.Т/С1
	Оқуш	5.О3; 5.О5
	Йезиш	5.Й3; 5.Й5
	Әдәбий тил нормилири	5.ӘТН 4.1; 5.ӘТН 1; 5.ӘТН 2; 5.ӘТН 3; 5.ӘТН 5.
2-чарәк (21 саат)		
4-бөлүм: Һайванатлар вә өсүмлүкләр дунияси	Тиңшаш вә сөзләш	5.Т/С1; 5.Т/С4; 5.Т/С6
	Оқуш	5.О1; 5.О3; 5.О5
	Йезиш	5.Й2; 5.Й4, 5.Й6
	Әдәбий тил нормилири	5.ӘТН 4.2; 5.ӘТН 1; 5.ӘТН 2; 5.ӘТН 3; 5.ӘТН 5.
5-бөлүм: Кәсипләр дунияси	Тиңшаш вә сөзләш	5.Т/С2; 5.Т/С3; 5.Т/С5
	Оқуш	5.О2; 5.О4; 5.О6; 5.О7
	Йезиш	5.Й1; 5.Й3; 5.Й5,
	Әдәбий тил нормилири	5.ӘТН 4.2; 5.ӘТН 1; 5.ӘТН 2; 5.ӘТН 3; 5.ӘТН 5.
3-чарәк (30 саат)		
6-бөлүм: Хиял алими	Тиңшаш вә сөзләш	5.Т/С1; 5.Т/С4
	Оқуш	5.О1; 5.О2
	Йезиш	5.Й1; 5.Й5

	Әдәбий тил нормилири	5.ӘТН 4.3; 5.ӘТН 1; 5.ӘТН 2; 5.ӘТН 3; 5.ӘТН 5.
7-бөлүм: Транспорт вә йол бәлгүлири	Тиңшаш вә сөзләш	5.Т/С3; 5.Т/С5
	Оқуш	5.О3; 5.О6; 5.О7
	Йезиш	5.Й2; 5.Й4
	Әдәбий тил нормилири	5.ӘТН 4.3; 5.ӘТН 1; 5.ӘТН 2; 5.ӘТН 3; 5.ӘТН 5.
8-бөлүм: Адәмләрниң сиртқи қияпители вә мижәзи.	Тиңшаш вә сөзләш	5.Т/С6; 5.Т/С2
	Оқуш	5.О4; 5.О5
	Йезиш	5.Й3; 5.Й6
	Әдәбий тил нормилири	5.ӘТН 4.3; 5.ӘТН 1; 5.ӘТН 2; 5.ӘТН 3; 5.ӘТН 5
4-чарәк (24 саат)		
9-бөлүм: Асман алиминиң сирлири	Тиңшаш вә сөзләш	5.Т/С1; 5.Т/С3; 5.Т/С5
	Оқуш	5.О1; 5.О2; 5.О6
	Йезиш	5.Й3; 5.Й5; 5.Й6
	Әдәбий тил нормилири	5.ӘТН 4.4; 5.ӘТН 4.5; 5.ӘТН 1; 5.ӘТН 2; 5.ӘТН 3; 5. ӘТН 5.
10-бөлүм. Саяһәт вә дәм елиш.	Тиңшаш вә сөзләш	5.Т/С2; 5.Т/С4; 5.Т/С6
	Оқуш	5.О3; 5.О4; 5.О5; 5.О7
	Йезиш	5.Й1; 5.Й2; 5.Й4
	Әдәбий тил нормилири	5.ӘТН 4.4; 5.ӘТН 4.5; 5.ӘТН 1; 5.ӘТН 2; 5.ӘТН 3; 5.ӘТН 5

2) 6-синип:

Мавзу	Нутуқ паалийитиниң түрлири	Оқутуш мәхсәтлири
Барлиғи: 102 саат, һәптисигә 3 саат.		
1-чарәк (27 саат)		
1-бөлүм: Қазақстанниң көркәм йәрлири	Тиңшаш вә сөзләш	6.Т/С3; 6.Т/С6
	Оқуш	6.О5; 6.О7
	Йезиш	6.Й1; 6.Й4
	Әдәбий тил нормилири	6.ӘТН 4.1; 6.ӘТН 1; 6.ӘТН 2; 6.ӘТН 3; 6.ӘТН 5
2-бөлүм: Миллий вә аиләвий мәнавийәтләр	Тиңшаш вә сөзләш	6.Т/С2; 6.Т/С4
	Оқуш	6.О2; 6.О3; 6.О4
	Йезиш	6.Й2; 6.Й6
	Әдәбий тил нормилири	6.ӘТН4.1; 6.ӘТН1; 6.ӘТН2; 6.ӘТН3; 6.ӘТН5.
3-бөлүм: Аләмниң йәтгә қарамити.	Тиңшаш вә сөзләш	6.Т/С1; 6.Т/С5
	Оқуш	6.О1; 6.О6
	Йезиш	6.Й3; 6.Й5
	Әдәбий тил нормилири	6.ӘТН4.1; 6.ӘТН1; 6.ӘТН2; 6.ӘТН3; 6.ӘТН5
2-чарәк (21 саат)		
4-бөлүм: Астана – мәдәнийәт вә һүнәр ордиси	Тиңшаш вә сөзләш	6.Т/С1; 6.Т/С3; 6.Т/С5
	Оқуш	6.О1; 6.О4; 6.О6; 6.О7
	Йезиш	6.Й1; 6.Й3; 6.Й4; 6.Й6
	Әдәбий тил нормилири	6.ӘТН4.2; 6.ӘТН1; 6.ӘТН2; 6.ӘТН3; 6.ӘТН5.

5-бөлүм: Тарихий шәхсләр	Тиңшаш вә сөzlәш	6.Т/С2; 6.Т/С4; 6.Т/С6
	Оқуш	6.02; 6.03; 6.05
	Йезиш	6.Й2; 6.Й5
	Әдәбий тил нормилири	6.ӘТН4.2; 6.ӘТН1; 6.ӘТН2; 6.ӘТН3; 6.ӘТН5.
3-чәрәк (30 саат)		
6-бөлүм: Су – тирикчилик көзи. Қазақстандики дәрия-көлләр	Тиңшаш вә сөzlәш	6.Т/С1; 6.Т/С5
	Оқуш	6.01; 6.02
	Йезиш	6.Й1; 6.Й3
	Әдәбий тил нормилири	6.ӘТН4.2; 6.ӘТН1; 6.ӘТН2; 6.ӘТН3; 6.ӘТН5.
7-бөлүм: Спорт. Атақлик юлтузлири.	Тиңшаш вә сөzlәш	6.Т/С3; 6.Т/С4
	Оқуш	6.03; 6.06
	Йезиш	6.Й4; 6.Й5
	Әдәбий тил нормилири	6.ӘТН4.2; 6.ӘТН1; 6.ӘТН2; 6.ӘТН3; 6.ӘТН5
8-бөлүм: Уйғур хәлқиниң әрпә-адәтлири вә әнъәнилири. Норуз	Тиңшаш вә сөzlәш	6.Т/С2; 6.Т/С6
	Оқуш	6.04; 6.05; 6.07
	Йезиш	6.Й2; 6.Й6
	Әдәбий тил нормилири	6.ӘТН4.3; 6.ӘТН1; 6.ӘТН2; 6.ӘТН3; 6.ӘТН5.
4-чәрәк (24 саат)		
9-бөлүм: Дуниядики чоң китапханилар	Тиңшаш вә сөzlәш	6.Т/С1; 6.Т/С3; 6.Т/С5
	Оқуш	6.02; 6.04; 6.06
	Йезиш	6.Й3; 6.Й4; 6.Й6
	Әдәбий тил нормилири	6.ӘТН4.3; 6.ӘТН1; 6.ӘТН2; 6.ӘТН3; 6.ӘТН5.
10-бөлүм. Илим-пән вә технология утуқлири	Тиңшаш вә сөzlәш	6.Т/С2; 6.Т/С4; 6.Т/С6
	Оқуш	6.01; 6.03; 6.05; 6.07
	Йезиш	6.Й1; 6.Й2; 6.Й5
	Әдәбий тил нормилири	6.ӘТН4.3; 6.ӘТН1; 6.ӘТН2; 6.ӘТН3; 6.ӘТН5.

3) 7-синип:

Мавзу	Нутуқ паалийитиниң түрлири	Оқутуш мәхсәтлири
Барлиғи: 102 саат, һәптисигә 3 саат.		
1-чәрәк (27 саат)		
1-бөлүм: Һава райи вә климатлик өзгиришләр	Тиңшаш вә сөzlәш	7.Т/С1; 7.Т/С5
	Оқуш	7.01; 7.06
	Йезиш	7.Й3; 7.Й6
	Әдәбий тил нормилири	7.ӘТН4.1; 7.ӘТН1; 7.ӘТН2; 7.ӘТН3; 7.ӘТН5.
2-бөлүм: Әрпә-адәтләр	Тиңшаш вә сөzlәш	7.Т/С3; 7.Т/С6
	Оқуш	7.02; 7.04; 7.07
	Йезиш	7.Й1; 7.Й4
	Әдәбий тил нормилири	7.ӘТН4.1; 7.ӘТН1; 7.ӘТН2; 7.ӘТН3; 7.ӘТН5.
3-бөлүм: Тән-сақлик – зор байлик	Тиңшаш вә сөzlәш	7.Т/С2; 7.Т/С4
	Оқуш	7.03; 7.05

	Йезиш	7.Й2; 7.Й5
	Әдәбий тил нормилири	7.ӘТН4.1; 7.ӘТН1; 7.ӘТН2; 7.ӘТН3; 7.ӘТН5.
2-чарәк (21 саат)		
4-бөлүм: Мөһир-шәпқәт вә достлуқ	Тиңшаш вә сөзләш	7.Т/С1; 7.Т/С3; 7.Т/С5
	Оқуш	7.О1; 7.О3; 7.О5; 7.О7
	Йезиш	7.Й1; 7.Й3; 7.Й4
	Әдәбий тил нормилири	7.ӘТН4.2; 7.ӘТН1; 7.ӘТН2; 7.ӘТН3; 7.ӘТН5.
5-бөлүм: Музыка сәнһити	Тиңшаш вә сөзләш	7.Т/С2; 7.Т/С4; 7.Т/С6
	Оқуш	7.О2; 7.О4; 7.О6
	Йезиш	7.Й2; 7.Й5; 7.Й6
	Әдәбий тил нормилири	7.ӘТН4.2; 7.ӘТН1; 7.ӘТН2; 7.ӘТН3; 7.ӘТН5.
3-чарәк (30 саат)		
6-бөлүм: Интернет вә ижтимаий торлар	Тиңшаш вә сөзләш	7.Т/С1; 7.Т/С5
	Оқуш	7.О1; 7.О6
	Йезиш	7.Й1; 7.Й3
	Әдәбий тил нормилири	7.ӘТН 4.3; 7.ӘТН 1; 7.ӘТН 2; 7.ӘТН 3; 7.ӘТН 5.
7-бөлүм: Қазақстандики милләтләр достлуғи	Тиңшаш вә сөзләш	7.Т/С2; 7.Т/С4
	Оқуш	7.О2; 7.О3; 7.О4
	Йезиш	7.Й2; 7.Й4
	Әдәбий тил нормилири	7.ӘТН 4.3; 7.ӘТН 1; 7.ӘТН 2; 7.ӘТН 3; 7.ӘТН 5.
8-бөлүм: Дурус тамақлиниш. Генлик өзгиришләргә учриған таамлар	Тиңшаш вә сөзләш	7.Т/С3; 7.Т/С6
	Оқуш	7.О5; 7.О7
	Йезиш	7.Й5; 7.Й6
	Әдәбий тил нормилири	7.ӘТН 4.4; 7.ӘТН 1; 7.ӘТН 2; 7.ӘТН 3; 7.ӘТН 5.
4-чарәк (24 саат)		
9-бөлүм: Йеңиш күни. Жасарәткә тазим	Тиңшаш вә сөзләш	7.Т/С1; 7.Т/С4; 7.Т/С6
	Оқуш	7.О1; 7.О3; 7.О4; 7.О7
	Йезиш	7.Й1; 7.Й3; 7.Й5
	Әдәбий тил нормилири	7.ӘТН 4.5; 7.ӘТН 1; 7.ӘТН 2; 7.ӘТН 3; 7.ӘТН 5.
10-бөлүм. Илмий фантастика	Тиңшаш вә сөзләш	7.Т/С2; 7.Т/С3; 7.Т/С5
	Оқуш	7.О2; 7.О5; 7.О6
	Йезиш	7.Й2; 7.Й4; 7.Й6
	Әдәбий тил нормилири	7.ӘТН 4.5; 7.ӘТН 1; 7.ӘТН 2; 7.ӘТН 3; 7.ӘТН 5.

4) 8-синип:

Мавзу	Нутук паалийитиниң түрлири	Оқутуш мәхсәтлири
Барлиғи: 68 саат, һәптисигә 2 саат.		
1-чарәк (18 саат)		
1-бөлүм: Қедимий уйғур тили	Тиңшаш вә сөзләш	8.Т/С1; 8.Т/С2; 8.Т/С6
	Оқуш	8.О1; 8.О2; 8.О4
	Йезиш	8.Й2; 8.Й3; 8.Й5

	Әдәбий тил нормилири	8.ӘТН 4.1; 8.ӘТН 1; 8.ӘТН 2; 8.ӘТН 3; 8.ӘТН 5.
2-бөлүм: Адәмзат мәнавийәтлири вә дуния мәдәнийити	Тиңшаш вә сөзләш	8.Т/С3; 8.Т/С4; 8.Т/С5
	Оқуш	8.О3; 8.О5; 8.О6; 8.О7
	Йезиш	8.Й1; 8.Й4; 8.Й6
	Әдәбий тил нормилири	8.ӘТН 4.1; 8.ӘТН 1; 8.ӘТН 2; 8.ӘТН 3; 8.ӘТН 5.
2-чарәк (14 саат)		
4-бөлүм: Кәсип вә әмгәк	Тиңшаш вә сөзләш	8.Т/С2; 8.Т/С4; 8.Т/С6
	Оқуш	8.О4; 8.О6; 8.О7
	Йезиш	8.Й1; 8.Й3; 8.Й4
	Әдәбий тил нормилири	8.ӘТН 4.2; 8.ӘТН 1; 8.ӘТН 2; 8.ӘТН 3; 8.ӘТН 5.
5-бөлүм: Космос	Тиңшаш вә сөзләш	8.Т/С1; 8.Т/С3; 8.Т/С5
	Оқуш	8.О1; 8.О2; 8.О3; 8.О5
	Йезиш	8.Й2; 8.Й5; 8.Й6
	Әдәбий тил нормилири	8.ӘТН 4.2; 8.ӘТН 1; 8.ӘТН 2; 8.ӘТН 3; 8.ӘТН 5.
3-чарәк (20 саат)		
6-бөлүм: Һәр хил һаят тәризи. Адәм һаятики суниң орни	Тиңшаш вә сөзләш	8.Т/С1; 8.Т/С5
	Оқуш	8.О2; 8.О4; 8.О5
	Йезиш	8.Й1; 8.Й6
	Әдәбий тил нормилири	8.ӘТН 4.3; 8.ӘТН 1; 8.ӘТН 2; 8.ӘТН 3; 8.ӘТН 5.
7-бөлүм: Қоршиған орта энергия ресурслири	Тиңшаш вә сөзләш	8.Т/С3; 8.Т/С4
	Оқуш	8.О1; 8.О7
	Йезиш	8.Й2; 8.Й3
	Әдәбий тил нормилири	8.ӘТН 4.4; 8.ӘТН 1; 8.ӘТН 2; 8.ӘТН 3; 8.ӘТН 5.
8-бөлүм: Өсмүрләр вә қанун	Тиңшаш вә сөзләш	8.Т/С2; 8.Т/С6.
	Оқуш	8.О3; 8.О6
	Йезиш	8.Й4; 8.Й5
	Әдәбий тил нормилири	8.ӘТН 4.4; 8.ӘТН 1; 8.ӘТН 2; 8.ӘТН 3; 8.ӘТН 5.
4-чарәк (16 саат)		
9-бөлүм: Театр һүнири вә мәдәнийәт	Тиңшаш вә сөзләш	8.Т/С1; 8.Т/С3; 8.Т/С5
	Оқуш	8.О4; 8.О6; 8.О7
	Йезиш	8.Й1; 8.Й4; 8.Й6
	Әдәбий тил нормилири	8.ӘТН 4.4; 8.ӘТН 1; 8.ӘТН 2; 8.ӘТН 3; 8.ӘТН 5.
10-бөлүм: Қазақстандики туризм вә экотуризм	Тиңшаш вә сөзләш	8.Т/С2; 8.Т/С4; 8.Т/С6
	Оқуш	8.О1; 8.О2; 8.О3; 8.О5
	Йезиш	8.Й2; 8.Й3; 8.Й5
	Әдәбий тил нормилири	8.ӘТН 4.4; 8.ӘТН 1; 8.ӘТН 2; 8.ӘТН 3; 8.ӘТН 5.

5) 9-синип:

Мавзу	Нутук түрлири	паалийитиниң Оқутуш мәхсәтлири
Барлиғи: 68 саат, һәптисигә 2 саат.		

1-чарэк (18 саат)		
1-бөлүм: Мәңгүлүк эл- арминим	Тиңшаш вә сөзләш	9.Т/С1; 9.Т/С3; 9.Т/С6
	Оқуш	9.02; 9.05; 9.07
	Йезиш	9.Й2; 9.Й3; 9.Й5
	Әдәбий тил нормилири	9.ӘТН 4.1; 9.ӘТН 1; 9.ӘТН 2; 9.ӘТН 3; 9.ӘТН 5.
2-бөлүм: Аләмшумул мәсилеләр	Тиңшаш вә сөзләш	9.Т/С2; 9.Т/С4; 9.Т/С5
	Оқуш	9.01; 9.03; 9.04; 9.06
	Йезиш	9.Й1; 9.Й4; 9.Й6
	Әдәбий тил нормилири	9.ӘТН 4.1; 9.ӘТН 1; 9.ӘТН 2; 9.ӘТН 3; 9.ӘТН 5.
2-чарек (14 саат)		
4-бөлүм: Мустәқиллик жиллиридики Қазақстан. ЭКСПО - 2017	Тиңшаш вә сөзләш	9.Т/С2; 9.Т/С3; 9.Т/С4
	Оқуш	9.01; 9.03; 9.04; 9.07
	Йезиш	9.Й2; 9.Й4; 9.Й6
	Әдәбий тил нормилири	9.ӘТН 4.2; 9.ӘТН 1; 9.ӘТН 2; 9.ӘТН 3; 9.ӘТН 5.
5-бөлүм: Адәм һоқуқлири вә азатлиғи	Тиңшаш вә сөзләш	9.Т/С1; 9.Т/С5; 9.Т/С6
	Оқуш	9.02; 9.05; 9.06
	Йезиш	9.Й1; 9.Й3; 9.Й5
	Әдәбий тил нормилири	9.ӘТН 4.2; 9.ӘТН 1; 9.ӘТН 2; 9.ӘТН 3; 9.ӘТН 5.
3-чарек (20 саат)		
6-бөлүм: Аилә вә демографиялық өзгиришләр	Тиңшаш вә сөзләш	9.Т/С2; 9.Т/С4
	Оқуш	9.01; 9.02; 9.03
	Йезиш	9.Й1; 9.Й4
	Әдәбий тил нормилири	9.ӘТН 4.3; 9.ӘТН 1; 9.ӘТН 2; 9.ӘТН 3; 9.ӘТН 5
7-бөлүм: Биотехнология вә генлик инженерия келәчиги	Тиңшаш вә сөзләш	9.Т/С1; 9.Т/С3
	Оқуш	9.04; 9.05
	Йезиш	9.Й2; 9.Й5.
	Әдәбий тил нормилири	9.ӘТН 4.3; 9.ӘТН 1; 9.ӘТН 2; 9.ӘТН 3; 9.ӘТН 5.
8-бөлүм: Аммивий әхбарат васитилири	Тиңшаш вә сөзләш	9.Т/С6; 9.Т/С5
	Оқуш	9.07; 9.06
	Йезиш	9.Й3; 9.Й6
	Әдәбий тил нормилири	9.ӘТН 4.3; 9.ӘТН 1; 9.ӘТН 2; 9.ӘТН 3; 9.ӘТН 5.
4-чарек (16 саат)		
9-бөлүм: Дуниядики тоқунушлар вә течлик	Тиңшаш вә сөзләш	9.Т/С1; 9.Т/С4; 9.Т/С6
	Оқуш	9.02; 9.03; 9.05; 9.07
	Йезиш	9.Й2; 9.Й5; 9.Й6
	Әдәбий тил нормилири	9.ӘТН 4.4; 9.ӘТН 1; 9.ӘТН 2; 9.ӘТН 3; 9.ӘТН 5
10-бөлүм. Тәбийй ресурсларни пайдилиниш	Тиңшаш вә сөзләш	9.Т/С2; 9.Т/С3; 9.Т/С5
	Оқуш	9.01; 9.04; 9.06
	Йезиш	9.Й1; 9.Й3; 9.Й4
	Әдәбий тил нормилири	9.ӘТН 4.4; 9.ӘТН 1; 9.ӘТН 2; 9.ӘТН 3; 9.ӘТН 5.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «13» қараша
№ 668 бұйрығына 23-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 215-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптары арналған
«Өзбек тілі» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
(оқыту өзбек тілінде)**

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы №1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. «Өзбек тілі» оқу пәнін оқытудың мақсаты – ана тілін қадірлейтін, қоғамдық мәнін түсінетін тұлға қалыптастыру, сондай-ақ өзбек әдеби тілі нормаларын сақтап, дұрыс қолдана білуге, еркін сөйлесуге және сауатты жазуға үйрету.

3. «Өзбек тілі» оқу пәнінің басты міндеттері:

1) өзбек тілін ана тілі ретінде тани отырып, өмірлік қажеттіліктерінде коммуникативтік (тыңдалым, оқылым, айтылым, жазылым) әрекеттері түрінде сауаттылықпен қолдану дағдыларын дамыту;

2) өзбек тілін күнделікті өмірде еркін қолданып жүрген қарым-қатынас құралынан тілдік құбылыс ретіндегі заңдылықтар негізінде танып-білу дағдыларын қалыптастыру;

3) өзбек тілі жүйесін құраушы кіші жүйелерді, тіл бірліктерін және олардың табиғатын танып білу.

4. «Өзбек тілі» оқу пәнінің бағдарламасы оқушының тіл сауаттылығы мен сөйлеу сауаттылығын, сөз байлығын, басқалармен еркін қарым-қатынасқа түсу қабілетін дамытуды және оқушының ойлау қабілеті мен танымдық дағдыларын жетілдіруді көздейді.

5. «Өзбек тілі» оқу пәнінің бағдарламасы функционалдық-коммуникативтік бағытқа негізделіп құрастырылған. Ол білім алушылардың тіл туралы түсініктерін тереңдетіп, ұлттық және әлемдік мәдениеттің маңыздылығы туралы түсініктерін кеңейтеді.

6. «Өзбек тілі» оқу пәнін зерделеу:

1) өзінің ойын ауызша және жазбаша формада сауатты құрастыруға және айтуға үйретеді;

2) тілдің грамматикалық құрылымын терең меңгеруге, жазба тілінің тұрақты дағдыларын қалыптастыруға, академиялық тілді сауатты қолдануды дамытуға бағытталады;

3) ауызекі сөйлеу дағдыларын қалыптастыруға бағытталған қолданбалы бағытты ұстанатын коммуникативтік әдіске негізделеді;

4) тіл мен мәдениет арасындағы байланыс түсінігін қалыптастырады;

5) әдеби: әңгіме, поэзия, драма, ғылыми материалдар және бұқаралық ақпарат құралдары материалдары тұрғысынан тұлғалық көзқарас қалыптастырады;

2-тарау. «Өзбек тілі» пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

7. «Өзбек тілі» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің бөлінуі

1) 5-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағат;

2) 6-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағат;

3) 7-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;

4) 8-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;

5) 9-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат.

8. «Өзбек тілі» оқу пәні оқу бағдарламасының мазмұны оқыту бөлімдері бойынша ұйымдастырылған. Бөлім сынып бойынша оқыту мақсаттарынан, күтілетін нәтижеден тұратын бөлімшелерден тұрады. Бағдарламада оқу мақсаттары төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді

9. Оқу мақсаттары мұғалім мен оқушыға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірізділік пен сабақтастықты көрсететін 4 бөлімнен тұрады: Тыңдалым және айтылым, Оқылым, Жазылым, Әдеби тіл нормаларын сақтау.

10. «Тыңдалым және айтылым» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Болжау;

2) Әртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау;

3) Мәтіннен ақпаратты анықтау;

4) Негізгі ойды анықтау;

5) Тыңдалым материалы бойынша жауап беру және бағалау;

6) Сөйлеу мәдениетін дамыту.

11. «Оқылым» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Ақпаратты түсіну;

2) Мәтіннің стильдік ерекшелігін тану;

3) Мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату;

4) Мәтін бойынша сұрақтар құрастыра білу;

5) Мәтіндерге салыстырмалы анализ жасау;

6) Оқылым стратегияларын қолдану;

7) Әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу.

12. «Жазылым» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) Жоспар құру;

2) Әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру;

3) Жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну;

- 4) Эссе жазу;
 - 5) Оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін жазу;
 - 6) Мәтіндерді түзету және редакциялау.
13. «Әдеби тіл нормаларын сақтау бөлімі» келесі бөлімшелерден тұрады:
- 1) Орфографиялық норма
 - 2) Орфоэпиялық норма
 - 3) Лексикалық норма;
 - 4) Грамматикалық норма;
 - 5) Пунктуациялық норма.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

14. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан сөйлеу әрекеттерінің ретін, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 5.5.1.1. кодында «5» - сынып; «5.1» - дағдылар; «1» - оқу мақсатының реттік нөмірі.

15. Оқу мақсаттарының жүйесі:

1) тыңдалым және айтылым

Білім алушылар...					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Болжау	5.1. ұсынылған тірек сөздер мен иллюстрациялар арқылы тақырыпты болжау	6.1. мәтіннің басын тыңдау негізінде тақырыптың атауын талқылау және мәселені болжау	7.1. мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиғаның дамуын болжау	8.1. Тыңдалған мәтіннің келтірілген дәйек сөздер мен дәлелдерге сүйене отырып, көтерілетін мәселені болжау	9.1. мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру
2. Әртүрлі жанрадағы мәтіндерді талдау	5.2. әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени, тақырыптарға байланысты диалог, монологтердегі (ән мәтіні, хабарлама, жарнама, хабарландыру) көтерілген	6.2. әлеуметтік-мәдени, ресми-іскери тақырыптарға байланысты диалог, монологтердегі (нұсқаулық, құттықтау, хабарландыру, өмірбаян, жаңалық, интервью)	7.2. әлеуметтік-қоғамдық, оқу-еңбек тақырыптарына байланысты диалог, монолог, полилогтердегі (интервью, пікірталас, жаңалық, ән, көркем әдеби шығармалар-	8.2. әлеуметтік-қоғамдық, мәдени-тарихи тақырыптарға байланысты диалог, монолог, полилогтердегі (интервью, пікірталас, жолдау, монография және лекциядан	9.2. қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық, ғылыми тақырыптарға байланысты әртүрлі жанрадағы кең көлемді мәтіндердегі (дәріс, интервью, пікірталас, монография, мақала,

	мәселені түсіндіру	көтерілген мәселені талдау	дан үзінді) автор көзқарасы мен көтерілген мәселені талдау	үзінді) автор көзқарасы мен экспресивті-эмоционалды сөздердің рөлін талдау	Жолдау) мақсатты аудитория мен көркемдегіш құралдардың рөлін талдау
3. Мәтіннің Мазмұнын түсіну	5.3. тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпаратты анықтау	6.3. тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, детальді ақпаратты анықтау	7.3. тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпарат бойынша факті мен көзқарасты ажырата білу	8.3. тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау	9.3. тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ақпараттың өзектілігін, шынайылығын зерттеп, қорытынды жасау
4. Негізгі ойды анықтау	5.4. тірек сөздер мен жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау	6.4. мәтіннің құрылымдық ерекшелігіне назар аударатырып, жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау	7.4. мәтін тақырыбы, сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау	8.4. тірек сөздер, автордың көзқарасы, көңіл-күйі негізінде негізгі тақырыпты анықтау	9.4. мәтіннің мақсатты аудиториясы, автор көзқарасы, көңіл-күйін табу арқылы негізгі ойды анықтау
5. Тыңдалым материалы бойынша жауап беру және бағалау	5.5. тыңдалған мәтін мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру, көтерілген мәселе бойынша өз ойын білдіру	6.5. тыңдалған мәтін мазмұны бойынша жалпы және нақты сұрақтарға жауап беру, мәтіндегі ақпаратты шынайы өмірмен байланыстыру	7.5. проблемалық сұрақтарға тыңдалған мәтіннен деректер келтіре отырып, дәлелді жауап беру, өз жауабын өзгенің жауабымен салыстыру, талқылау	8.5. көтерілген мәселе бойынша ой тұжырымдау, сұрақтардың көмегімен мәтіннен қажетті ақпаратты таба білу	9.5. мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыру, өз пікірін білдіре отырып, сыни баға беру
6. Сөйлеу мәдениетін дамыту	5.6. коммуникативтік жағдаятқа сай эмоционалды сөздерді, дауыс	6.6. коммуникативтік жағдаятқа сай ресми сөздер мен тіркестер,	7.6. коммуникативтік жағдаятқа сай көркем бейнелеуіш, эмоционалды	8.6. коммуникативтік жағдаятқа сай ғылыми және халықаралық терминдерді,	9.6. қоғамдық-саяси, ғылыми, коммуникативтік жағдаятқа сай тиісті сөздер мен фразаларды таңдау, кең

	ырғақтары арқылы қыстырма, қаратпа, одағай сөздерді еркін қолданып, диалогке даярлықсыз қатысу, өз пікірін білдіру	дайын тіркестер мен терминдерді орынды қолданып, диалогке қатысу, ойын анық жеткізу	-экспрессивті сөздерді және мақал-мәтелдер мен тұрақты тіркестерді еркін қолданып, диалогке қатысу, пікірталаста тез және дұрыс шешім қабылдай білу	ғылыми деректерді орынды қолданып, диалог, монолог, полилогта өз ойын дәлелді, жүйелі жеткізу	көлемді монолог дайындау
--	--	---	---	---	--------------------------

2)оқылым

Білім алушылар...					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Ақпаратты түсіну	5.1. мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну, анықтау	6.1. мәтіннен негізгі және қосымша, детальді ақпаратты анықтау, түсіндіру	7.1. мәтіндік және графикалық (кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер) ақпаратты түсіндіру	8.1. аралас және тұтас мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, сурет) ақпараттарды салыстыру, өңдеу	9.1. өзгертіп айту түрінде берілген сұрақтар арқылы қажетті ақпаратты табу, астарлы ойды анықтау
2. Мәтіннің стильдік ерекшелігін және түрін анықтау	5.2. лексиканың ауызекі сөйлеу және жазба стильдік айырмашылықтарын мәтіндер арқылы тану	6.2. ауызекі сөйлеу және көркем сөйлеудің стильдік ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану	7.2. публицистикалық және ресми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану	8.2. публицистикалық және ғылыми стиль ерекшеліктерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану	9.2. өзбек тілі стильдері мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану
3. Мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату	5.3. хат, хабарлама, жарнама, нұсқаулық, хабарландырудың құрылымы мен рәсімделуі арқылы	6.3. қазақша ауызекі сөйлеу этикеттері мен көркем сөйлеудің құрылымдық және жанрлық ерекшелікте	7.3. хроника, хабар, очерктердің және кеңсе құжаттарының, қызметтік жазбалардың құрылымы мен рәсімделуі	8.3. мақала, аннотация, презентация, тұжырымдамалар, тезистердің құрылымы мен рәсімделуі арқылы жанрлық	9.3. қоғамдық-саяси мәтіндер (жолдау, заңнама, мемлекеттік бағдарламалар, әскери-патриоттық) арқылы мәтіндердің

	жанрлық ерекшеліктерін ажырату	рін ажырату	арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату	ерекшеліктерін ажырату	жанрлық түрлерін ажырату
4. Мәтіндерге салыстырмалы талдау жасау	5.4. ауызекі стильдегі мәтіндердің мазмұнын, тақырыбын және тілдік құралдарын салыстыру	6.4. ауызекі және ресми стильдегі мәтіндердің тақырыбын, мазмұнын, тілдік ерекшелігін салыстыру	7.4. идеясы ұқсас публицистикалық және көркем әдебиет стиліндегі мәтіндердің тақырыбы, құрылымы, мақсатты аудиториясы, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау	8.4. тақырыбы ұқсас ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндердің тақырыбын, түрлерін (әңгімелеу, сипаттау, талқылау), құрылымын салыстыра талдау	9.4. әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау
5. Мәтін бойынша сұрақтар құрастыру	5.5. мәтін мазмұнын түсінуге, нақты ақпараттарды анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру	6.5. мәтіннен негізгі және қосымша ақпаратты, көтерілген мәселені анықтауға бағытталған нақтылау сұрақтарын құрастыру	7.5. мәтін бойынша проблемалық сұрақтар құрастыру	8.5. басқаша айту тәсілін қолдана отырып, мәтін бойынша сұрақтар құрастыру	9.5. мәтінде көтерілген мәселеге оқырманның қарым-қатынасын анықтауға арналған талқылау сұрақтарын құрастыру.
6. Оқылым стратегияларын қолдану	5.6. оқылым стратегияларын қолдану: жалпы мазмұнын түсіну үшін, нақты ақпаратты табу үшін оқу	6.6. оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, рөлге бөліп оқу	7.6. оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, зерттеп оқу.	8.6. оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, талдап оқу	9.6. белгілі мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу
7. Әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу	5.7. энциклопедиялар, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпаратты ала білу	6.7. энциклопедия, сөздік, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпараттарды алу,	7.7. ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді қолдану, авторына	8.7. ғаламтор, энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді	9.7. әртүрлі ресурс көздерінен алынған ақпараттарды авторға сілтеме жасай отырып, жазба жұмыстарында орынды

		авторына сілтеме жасау	сілтеме жасау	дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау	қолдану
--	--	------------------------	---------------	---	---------

3)жазылым:

Білім алушылар					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Жоспар құру	5.1. берілген мәтінге сәйкес кіріспе, негізгі және қорытынды бөлімдерді қамтитын қарапайым жоспар құру	6.1. әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, қарапайым жоспар құру	7.1. әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, күрделі жоспар құру	8.1. тақырып бойынша материал жинақтап, тезистік жоспар құру	9.1. жинақталған материалдар негізінде көзделген мақсатқа сәйкес ауызша және жазбаша мәтіндер үшін күрделі жоспар құру
2. Әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру	5.2. жанрлық ерекшеліктеріне сай ресімделуімен құрылымын сақтап, хат, жарнама, хабарландыру құрастырып жазу	6.2. жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай құрылымын сақтай отырып, мінездеме, құттықтау, өмірбаян құрастырып жазу	7.2. жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай көркемдегіш құралдарды орынды қолдана отырып, шағын мақала, нұсқаулық, әңгіме құрастырып жазу	8.2. жанрлық және стильдік ерекшеліктеріне сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, аннотация, тезис құрастырып жазу	9.2. мақсатты аудиторияның қызығушылығын ынталандыру үшін әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру
3. Жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну	5.3. сюжетті суреттердің (фотосуреттер) желісі бойынша әңгіме құрастыру	6.3. ұсынылған тақырып бойынша деректер жинақтай отырып, графиктік мәтін (диаграмма, кесте, сызба) түрінде құрастыру	7.3. мәтін құрылымын (кіріспе бөлім, жалпы мәлімет беру, детальді мәлімет беру) сақтай отырып, графиктік мәтін (шартты белгі, сурет, сызба) түрінде берілген процесті сипаттап жазу	8.3. мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректердің маңызды тұстарын анықтап жазу	9.3. мәтін құрылымын сақтай отырып, бірнеше графиктік мәтіндегі (диаграмма, кесте) деректерді салыстыру, маңызды тұстары мен үрдістерді (тенденция) анықтап жазу.
4. Эссе	5.4. эссенің	6.4. әр абзацты	7.4. эссенің	8.4. тақырып	9.4. эссенің

жазу	құрылымын сақтай отырып, өзіне таныс адамды, табиғатты немесе оқиғаны сипаттап жазу	жүйелі құрастырып және көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу (келісемін, келіспеймін) себептерін айқын көрсетіп сынылған тақырып аясында эссе жазу	әртүрлі түрлерін, сонымен қатар дәлелді, проблемаға өзінің немесе автордың көқарасын көрсетіп жазу	аясында және эссенің құрылымын сақтап, мәселе бойынша нақты шешім ұсынып эссе жазу	құрылымын сақтап, ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшіліктерін көрсете отырып, өз ойын негіздеумен эссе жазу
5. Оқылым және тыңдалым материалдары негізінде мәтін жазу	5.5. оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпараттарды сақтай отырып, жинақы мәтін жазу	6.5. оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ойды білдіретін сөйлемдерді іріктей отырып, мәтін жазу	7.5. оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздер мен сөз тіркестерін синонимдік қатармен ауыстыра отырып, жинақы мәтін жазу	8.5. оқылым және тыңдалым материалдары бойынша мәтіннің баяндау желісін сақтап, әр бөлігінен алынған ақпараттардан жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу	9.5. оқылым және тыңдалым материалдары бойынша автордың негізгі ойын сақтай отырып, өзгерту тәсілдері арқылы мәтін (аннотация, тезис) жазу
6. Мәтіндерді түзету және редакциялау	5.6. мәтіндегі орфографиялық қателерді сөздіктерге көмегімен түзету және сөйлемдерді редакциялау	6.6. мәтіндегі орфографиялық және пунктуациялық қателерді сөздіктерге, емле ережелеріне сүйеніп, түзету, редакциялау	7.6. мәтіндегі сөздердің тақырыпқа сай орынды қолданылуын тексеру, синонимдік қатармен ауыстыра отырып, лексикалық түзетулер енгізу, редакциялау	8.6. баспасөз ақпарат құралдары материалдары негізінде стильдік түзетулер жасау, редакциялау	9.6. жазба жұмысын абзацтар мен бөліктерге бөлу, логикалық түзетулер енгізу, редакциялау

Әдеби тіл нормаларын сақтау

1. Орфо-	5.1. ауызша мәтін	6.1. тақырып бойынша	7.1. жалғаулар	8.1. бас әріппен	9.1. мәнмәтін
----------	-------------------	----------------------	----------------	------------------	---------------

графия-лық норма	құрастыру үшін өзбек тілінің дыбыстарын атау және қолдану барысында үндестік заңының ерекшеліктерін ескеру	жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздердің орфографиялық нормасын сақтау	мен шылауларды орфографиялық нормаға және үндестік заңына сәйкес жазу	жазылатын сөздерді орфографиялық нормаға сай жазу	бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу
2. Орфоэпиялық норма	5.2. ауызша мәтін құрастыру үшін өзбек тілінің дыбыстарын айту және қолдану барысында үндестік заңын ескеру	6.2. ауызша мәтін құрастыру үшін хабарлы, сұраулы, лепті сөйлемдердегі дыбыс ырғағын ескеру	7.2. ауызша мәтін құрастыру үшін сөздер мен сөйлемдерде екпінді дұрыс қолдану	8.2. коммуникативтік жағдаятқа сәйкес өз ойын білдіру үшін дауыс ырғағын, кідірісті және логикалық екпінді қолдану	-
3. Лексикалық норма	5.3. тура және ауыспалы мағыналы сөздерді, омоним, антоним, синонимдерді қолдану	6.3. көнерген сөз, эвфемизм, дисфемизм, неологизм, термин, диалект сөз, кәсіби сөз, табу сөздердің қолдану	7.3. фразеологизм, мақал-мәтелдердің мәнін түсіну және қолдану	8.3. сөздік қордың ерекшеліктерін түсініп қолдану	9.3. лексикалық стилистика заңдылықтарын дұрыс қолдану
4. Грамматикалық норма	5.4.1. жалқы және жалпы есімдерді ажырату, жалғауларды дұрыс қолдану; 5.4.2. сын есімдердің, шырай түрлерінің көркемдік ерекшелігін тану, сын есімді зат есім орнына	6.4.1. ауызша және жазбаша жұмыстарда сын есімдерді қолдану; 6.4.2. етістіктің етіс түрлері мен салт-сабақты етістіктердің тіркесімдік мүмкіндігін ауызша және жазбаша тілдесім	7.4.1. етістіктің есімше, көсемше, тұйық етістік, шақ, рай түрлерін тілдесім барысында қолдану; 7.4.2. еліктеу сөздердің стильдік мәнін түсініп қолдану; 7.4.3. шылау	8.4.1. сөз тіркесінің байланысу тәсілдері мен түрлері, есімді, етістікті сөз тіркестерін ажырату, қолдану; 8.4.2. тұрлаулы және тұрлаусыз сөйлем мүшелерінің сөйлем жасаудағы	9.4.1. құрмалас сөйлем жасалу жолдарын, түрлерін білу; 9.4.2. салалас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану; 9.4.3. сабақтас құрмалас сөйлемдердің

	қолдана білу; 5.4.3. сан есімдерді дұрыс қолдану	барысында қолдану; 6.4.3. үстеудің мағыналық түрлерін ажырату, синонимдік қатарларын түрлендіріп қолдану.	түрлерін ажырата білу, орынды қолдану; 7.4.4. одағай түрлерін ажырата білу, қолдану; 7.4.5. оқшау сөздердің қызметін түсіну, ажырата білу	өзіндік орнын, қызметін түсініп қолдану; 8.4.3. сөйлем ішінде бірыңғай мүшелер мен айқындауыш мүшелерді қолдана білу; 8.4.4. жай сөйлемдерді айтылу мақсаты мен құрылымдық ерекшелігіне сай қолдану	мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану; 9.4.4. аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, қолдану
5. Пунктуа циялық норма	5.5. сөйлем соңынан қойылатын пунктуация белгілерін дұрыс қолдану	6.5. сөйлем соңынан қойылатын пунктуация белгілерін дұрыс қолдану	7.5. сөйлем мүшелерінің ерекшеленуі барысында тыныс белгі- лерін дұрыс қолдану	8.5. сөйлемдерде тыныс белгілерін дұрыс қолдану	9.5. бас әріппен жазылатын күрделі атауларды дұрыс жазу

16. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған «Өзбек тілі» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-9-сыныптарына арналған
«Өзбек тілі» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Өзбек тілі» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын
жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1) 5-сынып:

Тақырып	Сөйлесім әрекетінің түрлері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1-бөлім: Мәдениет: тіл және қарым-қатынас	Тыңдалым және айтылым	5.3; 5.5
	Оқылым	5.2; 5.1; 5.7
	Жазылым	5.1; 5.2
	Әдеби тіл нормалары	5.4.1; 5. 1; 5. 2; 5. 3; 5. 5.
2-бөлім: Киіну. Сән.Талғам.	Тыңдалым және айтылым	5.6; 5.4
	Оқылым	5.4; 5.6
	Жазылым	5.4; 5.6,
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.1; 5. 1; 5.2; 5. 3; 5. 5.
3-бөлім: Отбасылық дәстүрлер мен мерекелер	Тыңдалым және айтылым	5.2; 5.1
	Оқылым	5.3; 5.5
	Жазылым	5.3; 5.5
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.1; 5. 1; 5. 2; 5. 3; 5. 5.
2- тоқсан		
4-бөлім: Жануарлар әлемі мен өсімдіктер дүниесі	Тыңдалым және айтылым	5.1; 5.4; 5.6
	Оқылым	5.1; 5.3; 5.5
	Жазылым	5.2; 5.4, 5.6
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.2; 5. 1; 5.2; 5.3; 5. 5.
5-бөлім: Бос уақыт және хобби	Тыңдалым және айтылым	5.2; 5.3; 5.5
	Оқылым	5.2; 5.4; 5.6; 5.7
	Жазылым	5.1; 5.3; 5.5,
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.2; 5.1; 5. 2; 5. 3; 5. 5.
3- тоқсан		
6-бөлім: Қиял әлемі	Тыңдалым және айтылым	5.1; 5.4

	Оқылым	5.1; 5.2
	Жазылым	5.1; 5.5
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.3; 5. 1; 5. 2; 5. 3; 5. 5.
7-бөлім: Көлік және жол белгілері	Тыңдалым және айтылым	5.3; 5.5
	Оқылым	5.3; 5.6; 5.7
	Жазылым	5.2; 5.4
	Әдеби тіл нормалары	5.4.3; 5. 1; 5. 2; 5. 3; 5. 5.
8-бөлім: Адамның сырт келбеті мен мінезі.	Тыңдалым және айтылым	5.6; 5.2
	Оқылым	5.4; 5.5
	Жазылым	5.3; 5.6
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.3; 5. 1; 5.2; 5.3; 5.5
4 -тоқсан		
9-бөлім: Аспан әлемінің құпиялары	Тыңдалым және айтылым	5.1; 5.3; 5.5
	Оқылым	5.1; 5.2; 5.6
	Жазылым	5.3; 5.5; 5.6
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.4; 5. 4.5; 5. 1; 5. 2; 5. 3; 5. 5.
10-бөлім. Саяхат және демалыс.	Тыңдалым және айтылым	5.2; 5.4; 5.6
	Оқылым	5.3; 5.4; 5.5; 5.7
	Жазылым	5.1; 5.2; 5.4
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.4; 5. 4.5; 5. 1; 5. 2; 5. 3; 5. 5

2) 6-сынып:

Тақырып	Сөйлесім әрекетінің түрлері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1-бөлім: Қазақстандағы көрікті жерлер	Тыңдалым және айтылым	6.3; 6.6
	Оқылым	6.5; 6.7
	Жазылым	6.1; 6.4
	Әдеби тіл нормалары	6. 4.1; 6. 1; 6. 2; 6. 3; 6. 5
2-бөлім: Ұлттық және отбасылық құндылықтар	Тыңдалым және айтылым	6.2; 6.4
	Оқылым	6.2; 6.3; 6.4
	Жазылым	6.2; 6.6

	Әдеби тіл нормалары	6.4.1; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.
3-бөлім: Әлемнің жеті кереметі.	Тыңдалым және айтылым	6.1; 6.5
	Оқылым	6.1; 6.6
	Жазылым	6.3; 6.5
	Әдеби тіл нормалары	6.4.1; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5
2 -тоқсан		
4-бөлім: Астана – мәдениет пен өнер ордасы	Тыңдалым және айтылым	6.1; 6.3; 6.5
	Оқылым	6.1; 6.4; 6.6; 6.7
	Жазылым	6.1; 6.3; 6.4; 6.6
	Әдеби тіл нормалары	6.4.2; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.
5-бөлім: Тарихи тұлғалар	Тыңдалым және айтылым	6.2; 6.4; 6.6
	Оқылым	6.2; 6.3; 6.5
	Жазылым	6.2; 6.5
	Әдеби тіл нормалары	6.4.2; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.
3- тоқсан		
6-бөлім: Су – тіршілік көзі. Қазақстандағы өзен-көлдер	Тыңдалым және айтылым	6.1; 6.5
	Оқылым	6.1; 6.2
	Жазылым	6.1; 6.3
	Әдеби тіл нормалары	6.4.2; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.
7-бөлім: Спорт. Белгілі спорт жұлдыздары.	Тыңдалым және айтылым	6.3; 6.4
	Оқылым	6.3; 6.6
	Жазылым	6.4; 6.5
	Әдеби тіл нормалары	6.4.2; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5
8-бөлім: Қазақ халқының әдет-ғұрыптары мен салт-дәстүрлері. Наурыз	Тыңдалым және айтылым	6.2; 6.6
	Оқылым	6.4; 6.5; 6.7
	Жазылым	6.2; 6.6
	Әдеби тіл нормалары	6.4.3; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.
4- тоқсан		
9-бөлім: Әлемдегі ірі кітапханалар	Тыңдалым және айтылым	6.1; 6.3; 6.5
	Оқылым	6.2; 6.4; 6.6
	Жазылым	6.3; 6.4; 6.6
	Әдеби тіл нормалары	6.4.3; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.
10-бөлім. Ғылым мен	Тыңдалым және айтылым	6.2; 6.4; 6.6

технология жетістіктері	Оқылым	6.1; 6.3; 6.5; 6.7
	Жазылым	6.1; 6.2; 6.5
	Әдеби тіл нормалары	6.4.3; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.

3) 7-сынып:

Тақырып	Сөйлесім әрекетінің түрлері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1-бөлім: Ауа райы және климаттық өзгерістер	Тыңдалым және айтылым	7.1; 7.5
	Оқылым	7.1; 7.6
	Жазылым	7.3; 7.6
	Әдеби тіл нормалары	7.4.1; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
2-бөлім: Көшпенділер мәдениеті	Тыңдалым және айтылым	7.3; 7.6
	Оқылым	7.2; 7.4; 7.7
	Жазылым	7.1; 7.4
	Әдеби тіл нормалары	7.4.1; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
3-бөлім: Денсаулық – зор байлық	Тыңдалым және айтылым	7.2; 7.4
	Оқылым	7.3; 7.5
	Жазылым	7.2; 7.5
	Әдеби тіл нормалары	7.4.1; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
2-тоқсан		
4-бөлім: Сүйіспеншілік пен достық	Тыңдалым және айтылым	7.1; 7.3; 7.5
	Оқылым	7.1; 7.3; 7.5; 7.7
	Жазылым	7.1; 7.3; 7.4
	Әдеби тіл нормалары	7.4.2; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
5-бөлім: Музыка өнері және қазақтың киелі домбырасы	Тыңдалым және айтылым	7.2; 7.4; 7.6
	Оқылым	7.2; 7.4; 7.6
	Жазылым	7.2; 7.5; 7.6
	Әдеби тіл нормалары	7.4.2; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
3-тоқсан		
6-бөлім: Ғаламтор және әлеуметтік желілер	Тыңдалым және айтылым	7.1; 7.5
	Оқылым	7.1; 7.6
	Жазылым	7.1; 7.3
	Әдеби тіл нормалары	7.4.3; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
7-бөлім: Қазақстандағы ұлттар достастығы	Тыңдалым және айтылым	7.2; 7.4
	Оқылым	7.2; 7.3; 7.4
	Жазылым	7.2; 7.4
	Әдеби тіл нормалары	7.4.3; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.

8-бөлім: тамақтану. өзгеріске тағамдар	Дұрыс Гендік ұшыраған	Тыңдалым және айтылым	7.3; 7.6
		Оқылым	7.5; 7.7
		Жазылым	7.5; 7.6
		Әдеби тіл нормалары	7. 4.4; 7. 1; 7. 2; 7. 3; 7. 5.
4- тоқсан			
9-бөлім: Жеңіс күні. Ұлы ерлікке тағзым		Тыңдалым және айтылым	7.1; 7.4; 7.6
		Оқылым	7.1; 7.3; 7.4; 7.7
		Жазылым	7.1; 7.3; 7.5
		Әдеби тіл нормалары	7. 4.5; 7. 1; 7. 2; 7. 3; 7. 5.
10-бөлім. фантастика	Ғылыми	Тыңдалым және айтылым	7.2; 7.3; 7.5
		Оқылым	7.2; 7.5; 7.6
		Жазылым	7.2; 7.4; 7.6
		Әдеби тіл нормасы	7. 4.5; 7. 1; 7. 2; 7. 3; 7. 5.

4) 8-сынып:

Тақырып	Сөйлесім әрекетінің түрлері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1-бөлім: Көне түркі жазбалары және қазақ жазуы	Тыңдалым және айтылым	8.1; 8.2; 8.6
	Оқылым	8.1; 8.2; 8.4
	Жазылым	8.2; 8.3; 8.5
	Әдеби тіл нормасы	8. 4.1; 8. 1; 8. 2; 8. 3; 8. 5.
2-бөлім: Адамзаттық құндылықтар және әлем мәдениеті	Тыңдалым және айтылым	8.3; 8.4; 8.5
	Оқылым	8.3; 8.5; 8.6; 8.7
	Жазылым	8.1; 8.4; 8.6
	Әдеби тіл нормасы	8. 4.1; 8. 1; 8. 2; 8. 3; 8. 5.
2 -тоқсан		
4-бөлім: Кәсіп пен еңбек. Болашақ мамандықтары	Тыңдалым және айтылым	8.2; 8.4; 8.6
	Оқылым	8.4; 8.6; 8.7
	Жазылым	8.1; 8.3; 8.4
	Әдеби тіл нормасы	8. 4.2; 8. 1; 8. 2; 8. 3; 8. 5.
5-бөлім: Ғарышты игеру жетістіктері	Тыңдалым және айтылым	8.1; 8.3; 8.5
	Оқылым	8.1; 8.2; 8.3; 8.5
	Жазылым	8.2; 8.5; 8.6
	Әдеби тіл нормасы	8. 4.2; 8. 1; 8. 2; 8. 3; 8. 5.
3 -тоқсан		

6-бөлім: Биоалуантүрлілік. Қызылкітапқаенгенжану арларменөсімдіктер	Тыңдалым және айтылым	8.1; 8.5
	Оқылым	8.2; 8.4; 8.5
	Жазылым	8.1; 8.6
	Әдеби тіл нормасы	8. 4.3; 8. 1; 8.2; 8. 3; 8. 5.
7-бөлім: Қоршаған орта және энергия ресурстары	Тыңдалым және айтылым	8.3; 8.4
	Оқылым	8.1; 8.7
	Жазылым	8.2; 8.3
	Әдеби тіл нормасы	8. 4.4; 8. 1; 8. 2; 8. 3; 8. 5.
8-бөлім: Жасөспірім және заң	Тыңдалым және айтылым	8.2; 8.6.
	Оқылым	8.3; 8.6
	Жазылым	8.4; 8.5
	Әдеби тіл нормасы	8. 4.4; 8. 1; 8. 2; 8. 3; 8. 5.
4 -тоқсан		
9-бөлім: Театр өнері мен мәдениеті	Тыңдалым және айтылым	8.1; 8.3; 8.5
	Оқылым	8.4; 8.6; 8.7
	Жазылым	8.1; 8.4; 8.6
	Әдеби тіл нормасы	8. 4.4; 8. 1; 8. 2; 8. 3; 8. 5.
10-бөлім: Қазақстандағы туризм және экотуризм	Тыңдалым және айтылым	8.2; 8.4; 8.6
	Оқылым	8.1; 8.2; 8.3; 8.5
	Жазылым	8.2; 8.3; 8.5
	Әдеби тіл нормасы	8. 4.4; 8. 1; 8. 2; 8. 3; 8. 5.

5) 9-сынып:

Тақырып	Сөйлесім әрекетінің түрлері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1-бөлім: Мәңгілік Ел- мұратым	Тыңдалым және айтылым	9.1; 9.3; 9.6
	Оқылым	9.2; 9.5; 9.7
	Жазылым	9.2; 9.3; 9.5
	Әдеби тіл нормасы	9. 4.1; 9. 1; 9. 2; 9. 3; 9. 5.
2-бөлім: Жаһандану мәселелері	Тыңдалым және айтылым	9.2; 9.4; 9.5
	Оқылым	9.1; 9.3; 9.4; 9.6

	Жазылым	9.1; 9.4; 9.6
	Әдеби тіл нормасы	9. 4.1; 9. 1; 9. 2; 9. 3; 9. 5.
2 -тоқсан		
4-бөлім: Тәуелсіздік жылдарындағы Қазақстан. ЭКСПО -2017	Тыңдалым және айтылым	9.2; 9.3; 9.4
	Оқылым	9.1; 9.3; 9.4; 9.7
	Жазылым	9.2; 9.4; 9.6
	Әдеби тіл нормасы	9. 4.2; 9. 1; 9. 2; 9. 3; 9. 5.
5-бөлім: Адам құқығы мен бостандығы	Тыңдалым және айтылым	9.1; 9.5; 9.6
	Оқылым	9.2; 9.5; 9.6
	Жазылым	9.1; 9.3; 9.5
	Әдеби тіл нормасы	9. 4.2; 9. 1; 9. 2; 9. 3; 9. 5.
3 -тоқсан		
6-бөлім: Отбасы және демографиялық өзгеріс	Тыңдалым және айтылым	9.2; 9.4
	Оқылым	9.1; 9.2; 9.3
	Жазылым	9.1; 9.4
	Әдеби тіл нормасы	9. 4.3; 9. 1; 9. 2; 9.3; 9. 5
7-бөлім: Биотехнология және гендік инженерия келешегі	Тыңдалым және айтылым	9.1; 9.3
	Оқылым	9.4; 9.5
	Жазылым	9.2; 9.5.
	Әдеби тіл нормасы	9.4.3; 9. 1; 9. 2; 9. 3; 9.5.
8-бөлім: Бұқаралық ақпарат құралдары	Тыңдалым және айтылым	9.6; 9.5
	Оқылым	9.7; 9.6
	Жазылым	9.3; 9.6
	Әдеби тіл нормасы	9.4.3; 9. 1; 9. 2; 9. 3; 9. 5.
4- тоқсан		
9-бөлім:Әлемдегі қақтығыстар және бейбітшілік	Тыңдалым және айтылым	9.1; 9.4; 9.6
	Оқылым	9.2; 9.3; 9.5; 9.7
	Жазылым	9.2; 9.5; 9.6
	Әдеби тіл нормасы	9. 4.4; 9. 1; 9. 2; 9. 3; 9. 5
10-бөлім. Табиғи ресурстарды тиімді пайдалану	Тыңдалым және айтылым	9.2; 9.3; 9.5
	Оқылым	9.1; 9.4; 9.6
	Жазылым	9.1; 9.3; 9.4
	Әдеби тіл нормасы	9. 4.4; 9. 1; 9. 2; 9. 3; 9. 5.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «13» қараша
№ 668 бұйрығына 23-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 214-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Өзбек тілі» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
(оқыту өзбек тілінде)**

1-бөб. Тушунтириш хати

1. Қозоғистон Республикаси Хукуматининг 23 август 2012 йилги №1080 қарорига биноан тасдиқланган Давлат умуммажбурий таълим стандартига асосан, программа ижодий имкониятларни ривожлантириш ва тарбияли билим бериш, системалилик, дарс принциплари асосида тузилган.

2. Умумий ўрта таълим берувчи ўзбек тилида таълим бериладиган мактабларда ўқитиладиган ўзбек тили фанининг асосий мақсади - ўқувчиларга ўзбек тили ва унинг бойликларидан баҳраманд бўлишларига ёрдам кўрсатиш. Болаларда оғзаки ва ёзма нутқдан фаол фойдаланиш кўникмаларини тараққий эттиришдан иборат.

3. Ўзбек тили таълими олдидаги асосий мақсад:

1) ўқувчи шахсини фикрлашга, ўзгалар фикрини англашга ва шу фикр маҳсулини оғзаки ва ёзма шаклда саводли баён қила олишга;

2) яъни коммуникатив саводхонликни ривожлантиришга ўргатишдан иборатдир;

3) бу ўқув материали умумий таълим мазмунининг ички алоқадорликларидан юзага келиб, ўқувчиларнинг ижодий фаолиятлари билан биргаликда кўшиб амалга оширилади.

4. Янги ўқув дастури ўқувчиларнинг тил доирасидаги билимларинигина кенгайтириб қолмасдан, балки уларнинг фанга, дарсга бўлган қизиқишларини, ҳавасини ҳам орттирадиган, эгаллаган билимларини амалда фойдаланишга ўргатадиган асосий ўқув воситаси ҳисобланади.

5. Инсоният жамиятида тилнинг аҳамиятини тушунтириш, она тилининг бугунги кундаги ижтимоий вазифасини, бошқа тиллар билан ўзаро алоқаси, туркий тиллар билан умумийлиги ҳақида маълумот беради. Ўқувчиларнинг мантиқий фикрлаш, ахборотни қабул қилиш, фикр-мулоҳаза юритиш қобилиятларини ривожлантиради.

6. Фанни ўқитишнинг вазифалари:

1) фикрлаш салоҳиятини, ақлий ривожланишини, мантиқийтафаккурини ўстириш;

2) моддий борлиқни тилнинг ифода воситалари ёрдамида англашга ҳамда ўз фикри ва ҳис-туйғуларини она тилининг кенг имкониятлар доирасида баён эта олишга йўналтириш тил бирликларининг турли даражаларини билишлари:

3) ўзгалар фикрини англашга ва шу фикр маҳсулини оғзаки ва ёзма, шаклда саводли баён қила олишга, яъни коммуникатив саводхонликни ривожлантиришга ўргатиш;

4) нутқ маданиятининг асосий хусусиятларини англай олиш кўникмаларини;

5) ўқувчиларга тил ва нутқ ҳақида маълумот бериш, сўзлашиш маданияти элементлари билан таништириб бориш ва доимий сўзлашиш маданияти қоидаларига одатлантириш, уларнинг нутқлари аниқ ва равон бўлишига эришиш.

2-bob. «Ўзбек тили» фанини ўқитиш жараёнини ташкил этишга қўйиладиган талаблар

7. Синфлар бўйича ўқув юкламалар тақсимоти:

- 1) 5 –синф 3 ҳафталик юклама 102 йиллик юклама;
- 2) 6 –синф 3 ҳафталик юклама 102 йиллик юклама;
- 3) 7 –синф 2 ҳафталик юклама 68 йиллик юклама;
- 4) 8 –синф 2 ҳафталик юклама 68 йиллик юклама;
- 5) 9 –синф 2 ҳафталик юклама 68 йиллик юклама.

8. Интерфаол усуллар қўлланилганда ўқувчилар мустақил ишлаш кўникма ва малакаларига эга бўладилар. Ўқувчилар янги билимларни илмий изланиш, тадқиқотчилик, тажриба-синовлар ўтказиш асосида ўзлаштирадилар. Илм орқали билим олиш тамойилига амал қилинади.

9.«Ўзбек тили» ўқув фанининг бўлимлари мазкур ўқув дастури “Ўзбек тили” фанининг боблари бўйича ўрганишга қаратилган. Боблар ўз навбатида бўлимларга бўлинади, уларда синфлар бўйича ўқитишнинг мақсади, кутиладиган натижалари ёритилган.

10. Тинглаш ва гапириш боблар:

- 1) Матн мазмунини тушуниб етиш;
- 2) Асосий мазмунни англай олиш;
- 3) Эшитган маълумотни қайта ҳикоя қила олиш;
- 4) Воқеа-ҳодисаларни олдиндан шарҳлай олиш;
- 5) Диалогларда қатнашади;

6) Эшитилган материал юзасидан фикр билдириш ва баҳолай олади бўлимлари.

11. Ўқиш боблар:

- 1) Ахборотни идрок этиш, тушуниш;
- 2) Матннинг тузилишини очиб кўрсата олади, ундаги асосий фикрни аниқлайди;

3) Ўқилган матндаги лексик ва синтактик бирликларнинг қўлланишини тушунади, ифодалай олади;

4) Матннинг тури ва жанрини аниқлай олади, мазмунини шарҳлайди;

5) Саволлар ва баҳолашларни аниқ ифодалайди;

6) Ўқишнинг турли кўринишларидан фойдаланиш;

7) Турли манбалардан керакли ахборотни қабул қилиш ва изоҳлаш бўлимлари.

12. Ёзиш боблар:

1) Режа тузиш;

2) Аудио-видео материалларива ўқилган, тингланган материалларнинг мазмунини баён эта олиши;

3) Матн яратишда турли адабий меъёрларга асосланиб, изчиллик билан ўз фикрини баён этади;

4) Турли услуб ва жанрларда матн ярата олиш;

5) Эссе ёза олиш;

6) Ижодий матн ёзиш бўлимлари.

13. Адабий тил меъёрлари боблар:

1) Имловиймеъёрларга амал қилиш;

2) Лексик меъёрларга амал қилиш;

3) Грамматикмеъёрларга амал қилиш;

4) Тиниш белгиларимеъёрларга амал қилиш;

5) Матнларни қиёсий таҳлил қилиш ва изоҳлаш бўлимлари.

3- bob. Тинглаш ва сўзлаш

14. Ҳар бир бўлимларда кўрсатилган таълим мақсадлари ўқитувчининг ўз ишини системали равишда нутқ фаолиятини тўрт йўналишда(сўзлаш ва тинглаш, ўқиш ва ёзиш) режалаштириш имконини беради, шунингдек, ўқувчи билиминини баҳолашга ва келаси этапга ўтиш тўғрисида ахборот бера олади.

15. Тинглаш ва сўзлаш:

1) ўқувчиларнинг билиши лозим:

Бўлимлар	5- синф	6 -синф	7-синф	8 -синф	9- синф
1. Матн мазмунини идрок этиш	5.1. матндаги асосий мазмунни тушуниш, бош ахборотни аниқлаш	6.1. матндаги асосий мазмунни тушуниш, бош ва иккинчи даражали ахборотни ажратиш	7.1. матндаги асосий мазмунни тушуниш, бош ва иккинчи даражали ахборотни таниш ва нотанишини ажратиш	8.1. матндаги асосий мазмунни тушуниш, яширин берилган ахборотни аниқлаш, мақсади ҳақида фикр билдириш	9.1. матндаги ахборот мазмуннинг асосий ва майда тафсилотлар и-гача тушуниш, танқидий фикр билдириш
2. Асосий	5.2. матн	6.2. сўз	7.2. тузилишига	8.2. Матннинг	9.2. микромавзу

фикрни аниқлай олиш	мазмунини қайта ҳикоя қила олиш, идрок этиш, таърифлаш	бирикмалари ва асосий (калит) сўзларга таянган ҳолда матннинг асосий фикрини аниқлаш	таянган ҳолда, матннинг асосий фикрини аниқлаш.	асосий мазмунини тузилиш таркиблари ва аниқ мақсадли тингловчил ар асосида аниқлаш	асосида асосий фикрни аниқлаш, эш итиб ўтган мавзуга ўз нуқтаи назарини билдириш .
3. Тингланган маълумотларни ҳикоялаш.	5.3. матннинг мазмунинин сўзлаб бермоқ()	6.3. Учинчи шахс номидан матн мазмунини тўлиқ қайта ҳикоя қилиш, қисқа ва айримларига тўхталган ҳолда ҳикоя қилиш(ҳикоялаш ва таърифлаш)	7.3. Ўзгартирилган шахс номидан матн мазмунини тўлиқ қайта ҳикоя қилиш, қисқа ва айримларига тўхталган ҳолда ҳикоя қилиш(ҳикоялаш ва таърифлаш, муҳокама-лаш)	8.3. Олдинги матн тузилишини сақлаган ҳолда нутқ турларидан фойдаланиб матн мазмунини қайта ҳикоя қилиш	9.3. Аралаш типда берилган матндаги ахборотни ижодий шарҳлаган ҳолда матн мазмунини қайта ҳикоя қилиш
4. Воқеа ва ҳодисаларнинг қандай кечишини олдиндан айтиб бериш, шарҳлай олиш	5. 4. Таянч сўзлар ва етакчи саволлар орқали асосий фикрни аниқлаш	6.4. Матннинг тузилишининг ўзига хос хусусиятига аҳамият берган ҳолда етакчи саволлар орқали асосий фикрни аниқлаш	7.4. Матннинг мазмуни, сўзловчининг товуш интонацияси (оҳанги) билан сўзлаш маданияти орқали айтилаётган фикрни аниқлаш	8.4. Матннинг мазмунини унинг номланиши ёки бошланишидан аниқлаш	9.4. Матни мазмунини хотимага(як унига) қараб айтиб бериш
5. Диалогларда қатнашиш	5.5. “сўзловчилар”нинг ёш хусусиятларини инобатга олган ҳолда савол-жавоб диалогларида иштирок этиш,	6.5. Берилган мавзу юзасидан фикр алмашув диалогларида иштирок этиш	7.5. Берилган муаммо юзасидан фикр алмашув диалогларида иштирок этиш, ўз кўз қарашини ишончли далиллар билан асосламоқ	8.5. Берилган муаммо юзасидан фикр мунозараларида иштирок этиш, ўзининг шахсий даъвосини тасдиқлай олиши, суҳбатдош	9.5. мбаҳс-мунозараларда қатнашиб, турли кўз қарашни талқин қилиш ва муаммонни ҳал этиш йўллари келтириш

				ини ишонтирган ҳолда ўз фикрининг тўғрилигини исботлаган ҳолда хулоса чиқариш	
6. Тингланган маълумотни баҳолаш	5.6 Эшитилаётган нутққа “маъқул бўлди”/”маъқул бўлмади”/”тўғри/нотўғри” эканлигини ўз фикрини қарашларини асослаб, баҳо бериш	6.6 Матн мазмунидан келиб чиққан ҳолда эшитилган маълумотни баҳолаш, материални мантиқан баён этиш	7.6 Эшитилган матнларнинг бадиий хусусиятларини изоҳлаб, унга баҳо беради ва таянч далиллар билан исботлайди	8.6 матндан ўзига керакли маълумотни танлай олади, уларни адабий меъёрларига оид ўз ўрнида эркин қўллай олади	9.6 шитилган материални нутқий меъёрларга кўра шарҳлай олиши, асар тилини мантиқан изоҳлайди, фикр мулоҳазаларини баён этади
7. Монологик нутқнинг тузилишини баён этмоқ	5.7 орфографик меъёрларга риоя қилган ҳолда, кўргазмали қуроллардан ўринли фойдаланиб, маълум кўринишдаги берилган матнга аниқ кўрсатмаларга асосланиб, изчиллик билан таъриф бериш	6.7 орфографик меъёрларга риоя қилган ҳолда, кўргазмали қуроллардан, видеороликлардан, рангли расмлардан ўринли фойдаланиб, ҳикоялаш, таърифлаш характеридаги монологларни тузиш	7.7 орфографик меъёрларга риоя қилган ҳолда, кўргазмали қуроллардан, реклама тариқасидаги роликлардан, рангли расмлардан ўринли фойдаланиб, ўзида ками билан 2 та кичик мавзуларни қамраган матнлар асосида ҳикоявий, таърифий, муҳокамали монолог тузиш	8.7 орфографик меъёрларга риоя қилган ҳолда ўзида ками билан 2 та кичик мавзуларни қамраган, билишга оид, илмий-оммавий, матнлардаги нутқий муомала асосларини сўз маданияти нуқтаи назаридан (муҳокама, мунозарали, фикрни	9.7 аниқ шароитда тил ва адабий, нутқий меъёрларга таянган ҳолда ўзида ками билан 3 та кичик мавзуларни қамраган, илмий-оммавий, ижтимоий-майиший, ижтимоий-маданий ва касбга доир матнлардаги тил ва нутқ ҳамда ўзаро муносабатини, нутқ этикети ва нутқий

				ишончли далиллар орқали ҳикоявий, таърифий) асосида кенг аудиторияга мақсадли йўналтирилган, кенг миқёсли монолог яратиш ва шарҳлай олиш	муомала асосларини сўз маданияти нуқтаи назаридан (муҳокама, мунозаравий , фикрни ишончли далиллар орқали таърифлаш, ҳикоялаш) кенг миқёсли монолог яратиш ва шарҳлай олиш
--	--	--	--	---	--

2) ўқувчиларнинг билиши лозим:

Бўлимчалар	5-синф	6-синф	7-синф	8-синф	9-синф
1. Маълумотни (ахборот) идрок этиш.	5.1 матндаги асосий мазмунни тушуниш, мавзуни аниқлай олиш	6.1 маълум ва номаълум (таниш ва нотаниш)маълумотни чиқариб,матнинг асосий маълумотини тушуниш.	7.1 матндаги асосий мазмунини тушуниш, бош ва иккинчи даражали ахборотни ажратиш	8.1 матндаги асосий мазмунни тушуниш, шунингдек, яширин берилган ахборотни аниқлаш, мақсади ҳақида фикр билдириш	9.1 Матн мазмуни бўйича тайёрланган саволларга жавоб бера бориб асл нусхаси билан солиштира билиш.
2. Ҳар турли жанрлардаги матнларни таҳлили	5.2 Ижтимоий - майиший, ижтимоий - маданий мавзуларга оид диалог, монологлар(шеърӣ матнлар, эълон, ахборотлар) кўтарилган масаларни тушунтириш	6.2 Ижтимоий – маданий, расмий-иш қоғозлар мавзуларга оид диалог, монологлардаги (қўлланмалар, табрикномалар, ахборотлар, автобиография, янгиликлар, интервью.)	7.2 Ижтимоий – майиши, ўқув- меҳнатмавзул арга оид диалог, монологлар, полилоглар (қўлланмалар, табрикномалар, ахборотлар, бадиий адабиётдан берилган	8.2 Ижтимоий –майиший, маданий- тарихий мавзуларга оид диалог, монологлар, полилоглар (қўлланмалар, табрикномалар, ахборотлар	9.2 Ижтимоий- сиёсий, ижтимоий- иқтисодий, илмий мавзуларга оид турли жанрдаги кенг қўламли матнлардаги (дарслар, интервью, мунозаралар

		кўтарилган масалаларни таҳлили.	парчалар, автобиография, янгиликлар, интервьюлардаги муаллиф кўтарган масаланинг таҳлили.	, интервью, мунозаралар, йўлланмалар, монография ва лекциялардан парчалар) муаллиф кўтарган масалани ва экспрессив эмоционал сўзларнинг вазифасини таҳлили	, монография, мақола, йўлланмалар) маълум мақсадга йўналтирилган аудитория билан адабий куролларнинг аҳамиятининг таҳлили
3. Матндаги ахборотни аниқлаш	5.3 Тингланган матннинг мазмунини тушуниш, ахборотнинг асосий ва қўшимча маъносини тўлиқ англаш	6.3 Тингланган матннинг мазмунини тушуниш, ахборотнинг асосини тўлиқ англаш	7.3 Тингланган матннинг мазмунини тушуниш, берилган ахборот бўйича факт ва муаллиф кўз қарашини фарқлай олиш	8.3 Тингланган матннинг мазмунини тушуниш, тавсия этилган ахборотдан яширин фикрни англай олиш	9.3 Тингланган матннинг мазмунини тушуниш, ахборотнинг долзарблигини ҳаққонийлигини асослаш, тўлиқ англаш
4 Асосий фикрни аниқлаш	5.4 Асосий(калит) сўзлар ва етакчи саволлар орқали асосий фикрни аниқлаш.	6.4 Матн турини ва типини аниқлаш: ёзилишини, ҳикояланиши, муҳокомаланиши, керакли томонларини аниқлай олиши, бадиий ва публистик матннинг тили ва жанр афзалликларини (шеър, эртак, ҳикоя, мақола, репортаж, интервью ва бошқа.)	7.4 Бадиий ва публистик, расмий –иш қоғозлар услубидаги аралаш типдаги матннинг тили ҳамда жанр афзалликларини аниқлай олиши (тушунтириш хати, ишонч хати, қоидалар, табрикномалар, таклифномала	8.4 Публистик, илмий, расмий – иш қоғозлар ва сўзлашув услубидаги аралаш - матннинг тили ҳамда жанр афзалликларини аниқлаши (репортаж, ахборот), фельетон, мақола, интервью, очерк,	9.4 Турли жанр ва услуб ҳамда усулдаги матнларнинг тили ҳамда жанр афзалликларини аниқлаши (илмий мақолалар, йўл ҳаракатлари бўйича ҳисоботлар)

			р, қўлланма, мақолача, интервью, кундалик хотиралар, хатлар, илтимоснома, ахборотномалар ва бошқалар)	обзор, мурожаатнома, тавсифнома, биография, автобиография, аннотация, тезис, реферат, доклад, изоҳ ва б.к)	
5. Саволлар ва баҳолашларни ифода этиш	5.5 Матнга муносабатни ёритувчи саволлар тузиш	6.5 Матн мазмунининг долзарблилиги, сифатлилиги, қимматлилиги ва фойдалилигини баҳоловчи аниқ таърифловчи саволлар туза олиш	7.5 Хулосалаш ва якунлашга асосланган аниқ ифодалайдиган турли саволлар тузиш	8.5 Ўқилган матннинг ғоясидан келиб чиққан ҳолда ўзининг аниқ далили ва қарашларини ифодаловчи саволлар тузиш	9.5 Ўқилган матн мазмунини изоҳлаган ҳолда ва ўзининг турли кўз қарашларини, ғоясини мантиқан исботлайдиган ифода этадиган саволлар тузиш
6. Ўқишнинг турли кўринишларидан фойдаланиш	5.6 Ўқишнинг ўқилган матн мазмуни билан таништириш туридан фойдаланиш	6.6 Ўқишнинг таништириш ва ўқилган матн мазмунини шарҳлаш туридан фойдаланиш	7.6 Ўқишнинг турли кўринишларидан, яъни ўқилган матн мазмунини ижодий ўрганиш, изланиш туридан фойдаланиш	8.6 Ўқишнинг турли кўринишларидан фойдаланиш, яъни ўқилган асар мазмунини, тилини изоҳлай олиши, фикр-мулоҳазани юрита олишга ўргана бориш	9.6 Ўқишнинг турли кўринишларидан, яъни ўқиб конспектлаш, тезис тарикасида қисқартириб ёзиш, режалаш ва қайта кўриб чиқиш туридан фойдаланиш
7. Турли ахборот воситаларидан керакли маълумотларни олиш	5.7 Аниқ вазифаларни бажариш учун матндан керакли	6.7 Турли ахборот воситаларидан керакли маълумотларни олиш ва олинган	7.7 Фикр ва фактларни фарқлай олган ҳолда турли ахборот воситаларида	8.7 Маълум мақсадга йўналтирилган аудиторияга	9.7 Мақсадли аудиторияга қаратилган турли ахборот восита-

	ахборотларни и ажрата билиши ва уларни адабий тил меъёрлари асосида қўллай олиши	маълумотларни турли кўз қарашларга кўра талқин эта олиш	н керакли маълумотлар- ни ола билиши ва уларнинг бадий хусусиятлари ни изоҳлаб, унга баҳо бера олиши ҳамда таянч далиллар билан исботлай олиши	қаратилган масалаларн инг ҳаққонийл иги, долзарблиг ини аниқлаган ҳолда берилган матндан керакли маълумотн и ажрата олиш, уларнинг бадий хусусиятла рини изоҳлаб, унга баҳо бериши ва таҳлил қилиш, шарҳлай олиши	ларидан керакли маълумотла рни олиш ҳамда олинган маълумотла рни шарҳлай олиши, фикр билдириш, хулоса чиқариш, уларни адабий тил меъёрлари асосида қўллай олиши
8. Матнларга қиёсий таҳлил бериш	5.8 Турли матнларнинг мавзу доираси ва композицио н қурилишини қиёслаш(хат, реклама матнлари, эълонлар, кундалик, шеърлар ва эртақлар)	6.8 Турли матнларнинг мавзу доираси ва композицион қурилишининг афзалликларин и инобатга олган ҳолда матнуслубинин г ўзига хослигини қиёслаш(шеърл ар, эртақлар, ҳикоя, кичик мақола, репортаж, интервью ва б.қ.)	7.8 Мақсадли аудиторияга қаратилган турли матнларнинг мавзу доираси ва композицион қурилиши, тилининг афзалликлари ни инобатга олган ҳолда матн услубининг ўзига хослигини қиёслаш(тушу нтириш хати, ишонч хати, қоидалар, табрикномала р, таклифномала р, қўлланма,	8.8 Мақсадли аудиторияга қаратилган турли матнларни нг мавзу доираси ва композици он қурилиши, тилининг афзалликла рини инобатга олган ҳолда матнуслуб ининг ўзига хослигини қиёслаш(ах борот), фельетон, мақола,	9.8 Турли матнларнинг мавзу доираси ва композицио н қурилишини нг ҳамда тили ва жанр афзалликлар ини инобатга олган ҳолда матнуслубин инг ўзига хослигини қиёслаш(ил мий мақолалар, йўл харакатлари бўйича хисоботлар)

			кичик мақола, интервью, кундалик хотиралар, хатлар, илтимоснома, ахборотномал ар ва бошқалар)	интервью, очерк, обзор, муурожаатн ома,хулқно ма, биография, автобиогра фия, аннотация, тезис, реферат, доклад, изоҳлар ва б.к)	
--	--	--	---	---	--

3) ўқувчиларнинг билиши лозим...

Бўлимлар	5-синф	6-синф	7-синф	8-синф	9-синф
1. Режа тузиш	5.1 Оддий режа тузиш	6.2 Оддий ва мураккаб режа тузиш	7.1 Оддий ва мураккаб режа тузиш, иншо учун берилган режа асосида материал тўплашни ташкил этиш.	8.1 Матннинг ўзига хос жанрини иноботга олган ҳолда оддий ва мураккаб цитатили режа тузиш.	9.1 Тезисли ва цитатили ҳамда турли кўринишдаги режа тузиш
2. Аудио манбалари маълумотларининг, ўқилган ва эшитилган матнларнинг мазмунини баён этиш	5.2 Матннинг асосий мазмунини баён этиш.	6.2 Шахс номидан тасвирий матн, таърифий матнларнинг мазмунини (атрофлича тўлиқ, қисқача, танлаб олинган матнлар асосида) баён этиш	7.2 Шахсини ўзгартирган ҳолда тасвирий матн, мунозара-матн, таърифий матнларнинг мазмунини (атрофлича тўлиқ, қисқача, танлаб олинган матнлар асосида) баён этиш	8.2 Шахси ўзгартирилган аралаш матнларни атрофлича тўлиқ, қисқача, танлаб олинган матнлар асосида) баён этиш излагать подробно, кратко,	9.2 Аудио тўлқинлари орқали олинган ахборотларни эшитилган ўқиб ўрганилган материалларни талқин қилган ҳолда мазмунини баён этиш
3. Тақтимотнинг турли формаларидан	5.3 маълумотни расмли кўриниш орқали	6.3 Маълумотни турли шрифт ва ранглардан фойдаланган	7.3 Маълумотни узлуксиз матн тарзида, схема табица	8.3 Маълумотни узлуксиз матн тарзида, схема,	9.3 ишончли далил ва далолатномаларга

фойдаланган ҳолда матн яратиш ёзиш.	тақдим этиш	ҳолда матн тарзида тақдим этиш	кўринишида тақдим этиш	таблица, расм, диаграмма кўринишида тақдим этиш	таянган ҳолда маълумотларни тақдимот тарзида баён этиш
4. Турли жанр ва услубда матн яратиш	5.4 маълум мақсадга йўналтирилган аудитория учун адабий-бадиий ва маҳаллий тил малакаларига таяниб ҳикоялаш ва таъриф бериш услубидан фойдаланган ҳолдаматн яратиш (хат, реклама матни, эълон, кундалик, шеърий матн, эртак ва бошқалар..)	6.4 маълум мақсадга йўналтирилган аудитория учун адабий-бадиий, публицистик ва расмий малакаларига таяниб ҳикоялаш ва шарҳлаш орқали ҳикоялаш услубидан фойдаланган ҳолда матн яратиш (тушунтириш хати, кичик мақола, шеърий матн, ҳикоя, репортаж, интервью, эртак ва бошқалар..)	7.4 маълум мақсадга йўналтирилган аудитория учун адабий-бадиий, публицистик ва расмий услубдан фойдаланган ҳолда ҳикоялаш ва шарҳлаш орқали ҳикоялаш асосида матн яратиш (тушунтириш хати, ишонч хати, қоидалар, табрикнома, кичик мақола, ҳикоя, репортаж, интервью, хат; таклифнома, маълумотнома ва бошқалар..).	8.4 маълум мақсадга йўналтирилган аудитория учун адабий-бадиий, маҳаллий тил, илмий-оммавий, публицистик ва расмий услубдан фойдаланган ҳолда ҳикоялаш ва шарҳлаш орқали ҳикоялаш асосида матн яратиш (репортаж, фельетон, мақола, интервью, очерк, мурожатнома, тавсифнома, биография, автобиография, аннотация, тезисы, реферат, маъруза ва бошқалар...)	9.4 маълум мақсадга йўналтирилган аудитория учун маълум тил ва нутқ услубига таянган ҳолда ҳикоялаш ва шарҳлаш орқали ҳикоялаш асосида матн яратиш (илмий, мақола, интервью, йўл харакати бўйича ҳисобот ва бошқалар...).
5. Эссе ёзиш	5.5 ҳикоя-эссе, муҳокама-эссе ёзиш	6.5 ҳикоя-эссе, муҳокама-эссе, таъриф-эссе ёзиш	7.5 муалифнинг фикри ёки муаммога муносабатни англатувчи матн асосида, шу аснода далилланган,	8.5 маълум бир томоннинг муаммосини ёритувчи, шунингдек академик принципларга асосланган,	9.5 маълум бир томоннинг муаммосини атрофлича ёритувчи, муаммони ҳал қилиш йўлини

			турли жанрда эссе ёзиш.	турли жанрлардаги эссе ёзиш	тавсия этувчи, шунингдек мунозарага чорловчи турли жанрдаги эссе ёзиш.
6. Ижодий иш	5.6 ҳаётӣ тажрибалари га таяниб, ўзини асар қаҳрамони ўрнида ҳис этган ҳолда ижодий иш ёзиш(120-150 сўз)	6.6 ўзини хаёлидаги асар қаҳрамонининг вазиятида ҳис этган ва шахсий кўз қарашларини баён этган ҳолда ижодий иш ёзиш(150-200 сўз)	7.6 маълум ижтимоий вазифа(роль) ва баён этилган ҳолатни танлаган ҳолда ижодий иш ёзиш (200-250 сўз)	8.6 мазмуни бўйича қарама-қаршиликдан иборат бўлган матн парчалари асосида ижодий иш ёзиш (250-300 сўз)	9.6 маълум бир композиция элементини ёритувчи матннинг парчалари асосида ижодий иш ёзиш (300-350 сўз)
7. Матни тўғрилаш, хатоларини бартараф этиш ва таҳрир қилиш (мазмундаги и хатони тузатиш)	5.7 Берилган матндаги жумлаларни тўғрилаган, таҳрир қилган ҳолда, луғатдан фойдаланиб имло хатоларини тузатиш	6.7 Матн типини инобатга олган ҳолда, луғат ёрдамида имло ва ишора (орфографик ва пунктуация) хатоларни бартараф этиш	7.7 Матндаги ғализ жумла ёки парчаларни тўғрилаш, тузилишини ўзгартирган ҳолда мантиқий, далилий, фикрий хатоларини бартараф этиш	8.7 Матндаги ғализ тузилган жумла ёки парчаларни олиб ташлаган ҳолда мантиқий, далилий, фикрий, услубий хатоларини тузатиш	9.7 Матнда йўл қўйилган хато ва камчиликларни қайта кўриб чиқиб тузатиш ёки таҳрир қилиш

4) тўртинчи бўлим. Нутқий меъерини сақлаш:

Бўлимлар	5-синф	6-синф	7-синф	8-синф	9-синф
1. Орфографик меъерларга амал қилиш	5.1 Сўз ўзагидаги нутқ товушлари, унли ва ундош товушларни нг ўзига хос хусусиятлар ига, тўғри талаффузига ва ёзилишига	6.1 Сўз ўзгартувчи ва шакл ясовчи кўшимчаларни нг ёзилишига, содда ва қўшма сўзларнинг ёзилиш меъерига амал қилиш, шунингдек ўзлаштирма сўзлардаги Ъ айириш ва Ь	7.1 Сўз охирида ёнма-ён келган ундошлар имлоси, қўшма сўз ва сўз бирикмалари, феъл шаклларини ҳосил қилувчи кўшимчалар	8.1 Сўзларнинг маъносига кўра турлари омоним, синоним, онтоним, кўп маъноли сўзлар, мустақил ва расмий сўзларни фарқлай олиши ва ўз	9.1 Матнларни и шарҳлаш да, мазмунини очишда тилнинг орфографик меъерларга амал қилиш

	риоя қилиш; урғу ва омонимтарз идаги сўз урғусининг қоидаларига амал қилиш	юмшатиш белгиларининг имлоси, талаффузи ва ёзилиш қоидасига риоя қилиш	имлосига, сўз туркумларида ги турланиш, ўзгариш тусланиш, қоидаларига амал қилиш	ўрнида грамматик меъёрни сақлаган ҳолда қўллай олишлари	
2. Лексик нутқий меъёрларга амал қилиш	5.2 сўзларнинг ўз ва кўчма маънолари ҳангдош (омоним), маънодош (синоним), зид маъноли (антоним) сўзлар. Оҳангдош сўзларнинг бир хил туркумдаги сўздан тузилиши, уларнинг кўп маъноли сўзлардан фарқини билишлари, лексик меъёрларга амал қилиш	6.2 Фразеологизм ларнинг хусусиятлари, таркиби-даги сўзларнинг ўрнининг алмашмас- лигини, улар нутқининг таъсирчанлиги даги фаолиятини англаган, талқин қилган ҳолда фойдаланиш	7.2 адабий тилнинг имловий, лексик, грамматик меъёрлари, матн, матнда адабий тил меъёрининг сақлани-шига, матн турлари, фикр- мулоҳазалари нинг баён этилиш меъёрларига амал қилган ҳолда фойдаланиш	8.2 Адабий тилнинг имловий, лексик, грамматик меъёрларига риоя қилган ҳолда монолог, диалог асосида қўллай олиш	9.2 Лексик ва услубий қоидалар ига тўлиқ амал қилиш, услубий бўёқларда н фойдалан ган ҳолда таъсирчан ифода этиш адабий тил меъёрлар ининг сақланиш и, матн турлари, фикр- мулоҳаза ларининг баён этилиш меъёрлар идан фойдалан иш
3. Грамматик меъёрларга амал қилиш	5.3 Сўз ясовчи қўшимчалар орқали ҳосил бўлган сўз туркумлари, ясама оддий ҳамда мураккаб сўзларнинг оғзаки ва ёзма нутқда қўлланиш	6.3 Сўз туркум- ларининг келишик қўшимчалари билан турланиши, шахс-сон қўшимчалари билан тусланиши меъёрига амал қилиш ва тўғри қўллай олиши	7.3 Туб ва ясама, содда ва қўшма феъллар, нисбат қўшимчалари нинг сўз ясовчилар билан яхлитланиши ва такрор қўлланиши, маъновий	8.3 Адабий тил меъёрларига амал қилган ҳолда гап бўлаклари ва уларнинг турларидан керакли жойларда тўғри ва ўринли фойдаланиш	9.3 Аралаш ва мураккаб қўшма гапларни ҳосил қилишда морфолог ик ва граммати к жиҳатдан боғланиш

	қоидасига амал қилган ҳолда фойдаланиш		гуруҳлари ва юриш-ҳаракат феъллари, нутқ феъллари, тафаккур феълларининг грамматик меъёрларига амал қилиш, тўғри фойдаланиш		меъёрлар ига (боғловчилар ва боғловчи сўзлардан) амал қилган ҳолда фойдаланиш
4. пунктуацион меъёрларга амал қилиш	5.4 Уюшиқ бўлакли гапларда, умумлаштирувчи сўзларда, унд алмали гапларда, тиниш белгиларининг ишлатиш меъеридан; кўчирма гапларда ва қўшма гап таркибидаги содда гаплар орасига (-) тиренинг ишлатиш меъерига асосланиб тўғри фойдаланиш	6.4 Кўчирма ва ўзлаштирма гапларда тиниш белгиларни қўллаш меъери асосида тўғри фойдалана билиш	7.4 Мақсад ва аниқловчи мураккаб қўшма гапларда ва содда гапларда тиниш белгиларни белгиланган меъер асосида қўллаш.	8.4 Кириш гап, атов гап, бир бош бўлакли гапларда ҳамда ажратилган иккинчи даражали бўлакли гапларда фойдаланиш	9.4 Мураккаб, аралаш қўшма гапларда, шунингдек уюшиқ бўлакли содда гапларда тиниш белгиларидан меъер асосида фойдаланиш

16. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған «Өзбек тілі» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-9-сыныптарына арналған
«Өзбек тілі» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Өзбек тілі» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын
жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1) 5 –синф:

Мавзу	Нутқий фаолият турлари	Ўқитишнинг мақсади
1-чорак		
Маданият: тил ва муомала	Тинглаш ва сўзлаш	5.ЭГ1., 5.ЭГ3.
	Ўқиш	5.Ў1., 5.Ў2.
	Ёзиш	5.Ё1., 5.Ё4.
	Нутқий меъерини сақлаш	5.НМС3., 5.НМС4.
Атрофимиздаги олам: транспорт ва инфраструктура	Эшитиш ва гапириш	5.ЭГ2., 5. ЭГ 5.
	Ўқиш	5.Ў6., 5.Ў4.
	Ёзиш	5.Ё1., 5.Ё4.
	Нутқий меъерини сақлаш	5. НМС 1., 5. НМС 3.
2-чорак		
Ҳаётий қадриятлар	Тинглаш ва сўзлаш	5. ЭГ 2.
	Ўқиш	5.Ў5.
	Ёзиш	5.Ё 2.
	Нутқий меъерини сақлаш	5. НМС 2.
Касблар оламида	Тинглаш ва сўзлаш	5.ЭГ4.
	Ўқиш	5.Ў3.
	Ёзиш	5.Ё3.
	Нутқий меъерини сақлаш	5. НМС 2.
3-чорак		
Хаёлот дунёси	Тинглаш ва сўзлаш	5.ЭГ6.
	Ўқиш	5.Ў2.,5.Ў3.
	Ёзиш	5. Ё5., 5.Ё7.
	Нутқий меъерини сақлаш	5. НМС 4.
Тирик организм: ўсимликлар	Тинглаш ва сўзлаш	5.ЭГ6.
	Ўқиш	5.Ў7.
	Ёзиш	5. Ё5, 5.Ё7.
	Нутқий меъерини сақлаш	5. НМС 4.
Таътил ва дам олиш	Тинглаш ва сўзлаш	5.ЭГ6.
	Ўқиш	5.Ў2., 5.Ў3.
	Ёзиш	5. Ё5., 5.Ё7.
	Нутқий меъерини сақлаш	5. НМС 4.
4-чорак		
Астрономия: юлдузлар ва юлдузлар туркуми	Тинглаш ва сўзлаш	5.ЭГ5., 5.ЭГ7.
	Ўқиш	5.Ў2., 5.Ў8.

	Ёзиш	5. Ё6., 5.Ё7.
	Нуткий меъерини сақлаш	5. НМС 1.
Олам ажойботлари	Тинглаш ва сўзлаш риш	5.ЭГ5., 5.ЭГ7.
	Ўқиш	5.Ў2., 5.Ў8.
	Ёзиш	5. Ё6., 5.Ё7.
	Нуткий меъерини сақлаш	5. НМС 4.

2) 6 – синф:

Мавзу	Нуткий фаолият турлари	Ўқитишнинг мақсади
1-чорак		
Саёҳат ва меҳмондўстлик	Тинглаш ва сўзлаш	6.ЭГ1., 6. ЭГ3
	Ўқиш	6.Ў1., 6.Ў2,
	Ёзиш	6.Ё1., 6.Ё4
	Нуткий меъерини сақлаш	6. НМС 3.
Фан ва маданият: қадимги цивилизацияи	Тинглаш ва сўзлаш	6.ЭГ2., 6.ЭГ5.
	Ўқиш	6.Ў4., 6.Ў6.
	Ёзиш	6.Ё1., 6.Ё4.
	Нуткий меъерини сақлаш	6 НМС 1., 6. НМС 3.
2-чорак		
Оила тизими ва оилавий қадрият	Тинглаш ва сўзлаш	6.ЭГ2.
	Ўқиш	6.Ў5.
	Ёзиш	6.Ё2.
	Нуткий меъерини сақлаш	6. НМС 2.
Қозоғистонда ва чет элларда Янги йил байрамини нишонлаш анъаналари	Тинглаш ва сўзлаш	6.ЭГ4.
	Ўқиш	6.Ў3.
	Ёзиш	6.Ё3.
	Нуткий меъерини сақлаш	6. НМС 2.
3-чорак		
Қозоғистон халқининг буюк сиймолари	Тинглаш ва сўзлаш	6.ЭГ6.
	Ўқиш	6.Ў2., 6.Ў3.
	Ёзиш	6. Ё5., 6.Ё7.
	Нуткий меъерини сақлаш	6 НМС 4.
Спорт ва парҳез	Тинглаш ва сўзлаш	6.ЭГ6.
	Ўқиш	6.Ў7.
	Ёзиш	6. Ё5., 6.Ё7.
	Нуткий меъерини сақлаш	6. НМС 4.
Тирик организмлар: ҳайвонотлар	Тинглаш ва сўзлаш	6.ЭГ6.
	Ўқиш	6.Ў2., 6.Ў3.
	Ёзиш	6. Ё5.,6.Ё7.
	Нуткий меъерини сақлаш	6. НМС 4.
4-чорак		
Иссиқ ва совуқ: экстремал об-ҳаво	Тинглаш ва сўзлаш	6.ЭГ7., 6.ЭГ5.
	Ўқиш	6.Ў2., 6.Ў8.
	Ёзиш	6. Ё6., 6.Ё7.
	Нуткий меъерини сақлаш	6. НМС 1.
Қозоғистон келажакда: ижодкорлик, яратиш ва энергия	Тинглаш ва сўзлаш	6.ЭГ6., 6.ЭГ7.
	Ўқиш	6.Ў2., 6.Ў8.
	Ёзиш	6. Ё6., 6.Ё7.
	Нуткий меъерини сақлаш	6. НМС 1.

3) 7- синф:

Мавзу	Нутқий фаолият турлари	Ўқитишнинг мақсади
1-чорак		
Иқлимваиклимнинг ўзгариши	Тинглаш ва сўзлаш	7.ЭГ1., 7. ЭГ3.
	Ўқиш	7.Ў1., 7.Ў2.
	Ёзиш	7.Ё1, 7.Ё4.
	Нутқий меъерини сақлаш	7. НМС 3.
Урф-одат ва анъаналар	Тинглаш ва сўзлаш	7.ЭГ2.,7.ЭГ5.
	Ўқиш	7.Ў6., 7.Ў4.
	Ёзиш	7.Ё1., 7.Ё4.
	Нутқий меъерини сақлаш	7. НМС 3.
2-чорак		
Билим: чет эл тилини ўрганиш	Тинглаш ва сўзлаш	7.ЭГ2.
	Ўқиш	7.Ў5.
	Ёзиш	7. Ё2.
	Нутқий меъерини сақлаш	7. НМС 2.
Миллий характерга иқлим ва манзаранинг таъсири борми?	Тинглаш ва сўзлаш	7.ЭГ4.
	Ўқиш	7.Ў3.
	Ёзиш	7.Ё3.
	Нутқий меъерини сақлаш	7. НМС 2
3-чорак		
Ёшлар маданияти: Интернет ва ижтимоий тармоқ.	Тинглаш ва сўзлаш	7.ЭГ6.
	Ўқиш	7.Ў3., 7.Ў2.
	Ёзиш	7. Ё5.,7.Ё7.
	Нутқий меъерини сақлаш	7. НМС 4.
Бошпанасиз қолганларни ижтимоий ҳимоя қилиш муаммоси	Тинглаш ва сўзлаш	7.ЭГ6.
	Ўқиш	7.Ў7.
	Ёзиш	7. Ё5., 7.Ё7.
	Нутқий меъерини сақлаш	7. НМС 4.
Генетик ўзгаришга учраган маҳсулот	Тинглаш ва сўзлаш	7.ЭГ6.
	Ўқиш	7.Ў3., 7.Ў2.
	Ёзиш	7. Ё5.,7.Ё7.
	Нутқий меъерини сақлаш	7. НМС 4.
4-чорак		
Ғалаба куни	Тинглаш ва сўзлаш	7.ЭГ7., 7.ЭГ5.
	Ўқиш	7.Ў2., 7.Ў8.
	Ёзиш	7. Ё6., 7.Ё7.
	Нутқий меъерини сақлаш	7. НМС 1.
Агар мен бутун оламни бошқарсам...	Тинглаш ва сўзлаш	7.ЭГ6., 7.ЭГ7.
	Ўқиш	7.Ў2., 7.Ў8.
	Ёзиш	7. Ё6., 7.Ё7.
	Нутқий меъерини сақлаш	7. НМС 4.

4) 8 – синф:

Мавзу	Нутқий фаолият турлари	Ўқитишнинг мақсади
1-чорак		
Оила: ҳуқуқлар ва вазифалар	Тинглаш ва сўзлаш	8.ЭГ1., 8. ЭГ3.
	Ўқиш	8.Ў1., 8.Ў2.
	Ёзиш	8.Ё1., 8.Ё4.
	Нутқий меъерини сақлаш	8. НМС 3.

Ҳордиқ олиш ва спорт	Тинглаш ва сўзлаш	8.ЭГ2., 8.ЭГ5.
	Ўқиш	8.Ў4., 8.Ў6.
	Ёзиш	8.Ё1., 8.Ё4.
	Нутқий меъёрини сақлаш	8. НМС 3.
2-чорак		
Касблар олами	Тинглаш ва сўзлаш	8.ЭГ2.
	Ўқиш	8.Ў5.
	Ёзиш	8.Ё 2.
	Нутқий меъёрини сақлаш	8. НМС 2.
Фазо	Тинглаш ва сўзлаш	8.ЭГ4.
	Ўқиш	8.Ў3.
	Ёзиш	8.Ё3.
	Нутқий меъёрини сақлаш	8. НМС 2.
3-чорак		
Ҳаётнинг турли кўринишлари	Тинглаш ва сўзлаш	8.ЭГ6.
	Ёзиш	8. Ё5., 8.Ё7.
	Нутқий меъёрини сақлаш	8. НМС 4.
Инсон ҳаётида сувнинг роли	Тинглаш ва сўзлаш	8.ЭГ6.
Овқат: зарурийми ёки ортиқча исрофгарчиликми?	Ўқиш	8.Ў7.
	Ёзиш	8. Ё5., 8.Ё7.
	Нутқий меъёрини сақлаш	8. НМС 4.
	Тинглаш ва сўзлаш	8.ЭГ6.
	Ўқиш	8Ў2., 8Ў3.
	Ёзиш	8. Ё 5., 8.Ё 7.
	Нутқий меъёрини сақлаш	8. НМС 4.
4-чорак		
	Тинглаш ва сўзлаш	8.ЭГ5., 8.ЭГ7.
	Ўқиш	8.Ў2., 8.Ў8.
	Ёзиш	8. Ё6., 8.Ё7.
	Нутқий меъёрини сақлаш	8. НМС 1.
Илмий кашфиётлар ва технология	Тинглаш ва сўзлаш	8.ЭГ6.,8.ЭГ7.
	Ўқиш	8.Ў2., 8.Ў8.
	Ёзиш	8.Ё6., 8.Ё7.
	Нутқий меъёрини сақлаш	8. НМС 1.

4) 9 – синф:

Мавзу	Нутқий фаолият турлари	Ўқитишнинг мақсади
1-чорак		
Келишмовчиликлар ва тинчлик ўрнатиш	Тинглаш ва сўзлаш	9.ЭГ1., 9. ЭГ3.
	Ўқиш	9.Ў1., 9.Ў2.
	Ёзиш	9.Ё1., 9.Ё4.
	Нутқий меъёрини сақлаш	9. НМС 3.
Қуруқликдаги мамлакатлар	Тинглаш ва сўзлаш	9.ЭГ2., 9.ЭГ5.
	Ўқиш	9.Ў6., 9.Ў4.
	Ёзиш	9.Ё1., 9.Ё4.
	Нутқий меъёрини сақлаш	9. НМС 3.
2-чорак		
Маданият ва анъаналар	Тинглаш ва сўзлаш	9.ЭГ2.
	Ўқиш	9.Ў5.

	Ёзиш	9.Ё2.
	Нуткий меъёрини сақлаш	9. НМС 2.
Ер сайёрасининг бойликлари	Тинглаш ва сўзлаш	9.ЭГ4.
	Ўқиш	9.Ў3.
	Ёзиш	9.Ё3.
	Нуткий меъёрини сақлаш	9 НМС 2.
3-чорак		
Ёш ўспирин замонавий оламда	Тинглаш ва сўзлаш	9.ЭГ6.
	Ўқиш	9.Ў3., 9.Ў2.
	Ёзиш	9. Ё5., 9.Ё7.
	Нуткий меъёрини сақлаш	9. НМС 4.
21 асдаги бутунжаҳон тармоғи	Тинглаш ва сўзлаш	9.ЭГ6.
	Ўқиш	9.Ў7.
	Ёзиш	9. Ё5., 9.Ё7.
	Нуткий меъёрини сақлаш	9. НМС 4.
4-чорак		
Иккиланиш(тараддуд) ва танлов	Тинглаш ва сўзлаш	9.ЭГ7., 9.ЭГ5.
	Ўқиш	9.Ў2., 9.Ў8.
	Ёзиш	9. Ё6., 9.Ё7.
	Нуткий меъёрини сақлаш	9. НМС 1.
Оммавий ахборот воситалари	Тинглаш ва сўзлаш	9.ЭГ6., 9.ЭГ7.
	Ўқиш	9.Ў2., 9.Ў8.
	Ёзиш	9. Ё6., 9.Ё7.
	Нуткий меъёрини сақлаш	9. НМС 4.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «13» сәуірі
№ 668 бұйрығына 24-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 217-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9 сыныптарына арналған
«Тәжік тілі» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
(оқыту тәжік тілінде)
1-тарау. Жалпы ережелер**

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы №1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. Тәжік тілі пәнін оқыту мақсаты – ана тілін қадірлейтін, қоғамдық мәнін түсінетін тұлға қалыптастыру, сондай-ақ, тәжік әдеби тілі нормаларын сақтап, дұрыс қолдана білуге, еркін сөйлесуге және сауатты жазуға үйрету.

3.«Тәжік тілі» оқу пәнінің басты міндеттері:

1) Тәжік тілін ана тілі ретінде тани отырып, өмірлік қажеттіліктерінде коммуникативтік (тыңдалым, оқылым, айтылым, жазылым) әрекеттері түрінде сауаттылықпен қолдану дағдыларын дамыту;

2) тәжік тілін күнделікті өмірде еркін қолданып жүрген қарым-қатынас құралынан тілдік құбылыс ретіндегі заңдылықтар негізінде танып-білу дағдыларын қалыптастыру;

3) тәжік тілі жүйесін құраушы кіші жүйелерді, тіл бірліктерін және олардың табиғатын танып білу.

4. «Тәжік тілі» оқу пәнінің бағдарламасы оқушының тіл сауаттылығы мен сөйлеу сауаттылығын, сөз байлығын, басқалармен еркін қарым-қатынасқа түсу қабілетін дамытуды және оқушының ойлау қабілетін жетілдіруді көздейді.

5. «Тәжік тілі» оқу пәнінің бағдарламасы функционалдық-коммуникативтік бағытқа негізделіп құрастырылған. Ол білім алушылардың тіл туралы түсініктерін тереңдетіп, ұлттық және әлемдік мәдениеттің маңыздылығы туралы түсініктерін кеңейтеді.

6. Тәжік тілін пән ретінде оқытуда оқушылардың ұлттық дүниетанымын кеңейтетін, шығармашылық ойлауға төселдіретін, айналадағы адамдармен дұрыс қарым-қатынас жасауды үйрететін, оны тұлға ретінде әлеуметтендіруге мүмкіндік беретін басты нысана болып табылады. «Тәжік тілі» пәні бағдарламасы білім деңгейі жоғары, ой-өрісі дамыған, өз ойын еркін жеткізе алатын, туындаған мәселелерді шеше білетін және шынайы өмірге бейім

жаңашыл ұрпақ тәрбиелеу мәселесін жүзеге асыруға маңызды үлес қосады.

7. «Тәжік тілі» оқу пәнін зерделеу:

1) өзінің ойын ауызша және жазбаша формада сауатты құрастыруға және айтуға үйретеді;

2) тілдің грамматикалық құрылымын терең меңгеруге, жазба тілінің тұрақты дағдыларын қалыптастыруға, академиялық тілді сауатты қолдануды дамытуға бағытталады;

3) ауызекі сөйлеу дағдыларын қалыптастыруға бағытталған қолданбалы бағытты ұстанатын коммуникативтік әдіске негізделеді;

4) тіл мен мәдениет арасындағы байланыс түсінігін қалыптастырады;

5) қазақ, орыс және басқа халықтардың мәдениетімен салыстыра отырып ұйғыр тілінің ұлттық-мәдени ерекшелігі туралы көзқарас қалыптастырады.

2-тарау. «Тәжік тілі» пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

8. «Тәжік тілі» пәні бойынша оқу жүктемесінің бөлінуі:

1) 5-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағат;

2) 6-сынып – аптасына 3 сағат, оқу жылында – 102 сағат;

3) 7-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;

4) 8-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;

5) 9-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат.

9.«Тәжік тілі» пәні оқу бағдарламасының мазмұны бөлім бойынша оқыту ұйымдастырылған. Бөлім сынып бойынша оқыту мақсаттарынан, күтілетін нәтижеден тұратын бөлімшелерден тұрады. Бағдарламада оқу мақсаттары төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді.

10.Оқу мақсаттары мұғалім мен оқушыға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлау мен бағалауға мүмкіндік беретін бірізділік пен сабақтастықты көрсететін 4 бөлімнен тұрады: Тыңдалым және айтылым, Оқылым, Жазылым, Әдеби тіл нормаларын сақтау.

11. «Тыңдалым және айтылым» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) болжау;

2) әртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау;

3) мәтіннен ақпаратты анықтау;

4) негізгі ойды анықтау;

5) тыңдалым материалы бойынша жауап беру және бағалау;

6) сөйлеу мәдениетін дамыту.

12.«Оқылым» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

1) ақпаратты түсіну;

2) мәтіннің стильдік ерекшелігін тану;

3) мәтіннің жанрлық ерекшелігін ажырату;

1) мәтін бойынша сұрақтар құрастыра білу;

2) мәтіндерге салыстырмалы анализ жасау;

3) оқылым стратегияларын қолдану;

4) әртүрлі ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу.

13. «Жазылым» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) жоспар құру;
 - 2) әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру;
 - 3) жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну;
 - 4) эссе жазу;
 - 5) оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін жазу;
 - 6) мәтіндерді түзету және редакциялау.
14. «Әдеби тіл нормаларын сақтау бөлімі» келесі бөлімшелерден тұрады:
- 1) орфографиялық норма
 - 2) орфоэпиялық норма
 - 3) лексикалық норма;
 - 4) грамматикалық норма;
 - 5) пунктуациялық норма.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

15. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан сөйлеу әрекеттерінің ретін, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 5.5.1.1. кодында «5» - сынып; «5.1» - дағдылар; «1» - оқу мақсатының реттік нөмірі.

16. Оқу мақсаттарының жүйесі:

- 1) тыңдалым және айтылым

Білім алушылар...					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Болжау	5.1. Тірек сөздер мен ұсынылған иллюстрациялар арқылы тақырыпты болжау.	6.1. Мәтіннің атауын талқылау және алғашқы бөлігін тыңдау арқылы көтерілетін мәселені болжау.	7.1. Мәтін үзінділерін тыңдай отырып, оқиганың дамуы мен аяқталуын болжау.	8.1. Мәтіннен алынған дәйек сөздерге, үзінділерге сүйене отырып, көтерілетін мәселені болжау.	9.1. Мәтін мазмұны бойынша дайындалған сұрақтарға болжаммен жауап беру, түпнұсқамен салыстыру.
2. Әртүрлі жанрдағы мәтіндерді талдау	5.2. Әлеуметтік-тұрмыстық, әлеуметтік-мәдени, тақырыптарға байланысты диалог, монологтердегі (ән мәтіні, хабарлама, жарнама,	6.2. Әлеуметтік-мәдени, ресми-іскери тақырыптарға байланысты диалог, монологтердегі (нұсқаулық, құттықтау, хабарланды	7.2. Әлеуметтік-қоғамдық, оқу –еңбек тақырыптарына байланысты диалог, монолог, полилогтердегі (интервью, пікірталас,	8.2. Әлеуметтік-қоғамдық, мәдени-тарихи тақырыптарға байланысты диалог, монолог, полилогтердегі (интервью, пікірталас,	9.2. Қоғамдық-саяси, әлеуметтік-экономикалық, ғылыми тақырыптарға байланысты әртүрлі жанрдағы кең көлемді мәтіндердегі

	хабарландыру) көтерілген мәселені түсіндіру.	ру, өмірбаян, жаңалық, интервью) көтерілген мәселені талдау.	жаңалық, ән, көркем әдеби шығармалардан үзінді) автор көзқарасы мен көтерілген мәселені талдау	жолдау, монография және лекциядан үзінді) автор көзқарасы мен экспресивті-эмоционалды сөздердің рөлін талдау.	(дәріс, интервью, пікірталас, монография, мақала, жолдау) мақсатты аудитория мен көркемдегіш құралдардың рөлін талдау.
3. Мәтіннен ақпаратты анықтау	5.3. Тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, негізгі және қосымша ақпаратты анықтау.	6.3. Тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, детальді ақпаратты анықтау.	7.3. Тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпарат бойынша факті мен көзқарасты ажырата білу.	8.3. Тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ұсынылған ақпараттан астарлы ойды анықтау.	9.3. Тыңдалған мәтіннің мазмұнын түсіну, ақпараттың өзектілігін, шынайылығын зерттеп, қорытынды жасау.
4. Негізгі ойды анықтау	5.4. Тірек сөздер мен жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау.	6.4. Мәтіннің құрылымдық ерекшелігіне назар аударатырып, жетекші сұрақтар арқылы негізгі ойды анықтау.	7.4. Мәтін тақырыбы, сөйлеушінің дауыс ырғағы мен сөйлеу мәнері арқылы негізгі ойды анықтау.	8.4. Мәтінде көтерілген мәселені (тұрмыстық, әлеуметтік, қоғамдық) талдай отырып, негізгі ойды анықтау.	9.4. Мәтіннің мақсатты аудиториясы, автор көзқарасы, көңіл-күйін табу арқылы негізгі ойды анықтау.
5. Тыңдалым материалы бойынша жауап беру және бағалау	5.5. Тыңдалған мәтін мазмұны негізінде сұрақтарға жауап беру, көтерілген мәселе бойынша өз ойын білдіру.	6.5. Тыңдалған мәтін мазмұны бойынша жалпы және нақты сұрақтарға жауап беру, мәтіндегі ақпаратты шынайы өмірмен байланыстыру.	7.5. Проблемалық сұрақтарға тыңдалған мәтіннен деректер келтіре отырып, дәлелді жауап беру, өз жауабын өзгенің жауабымен салыстыру, талқылау.	8.5. Перифраз түрінде берілген сұрақтар арқылы мәтіннен қажетті ақпаратты таба білу, көтерілген мәселе бойынша ой тұжырымдау.	9.5. Мәтінде көтерілген мәселені ғаламдық мәселелермен байланыстыру, өз пікірін білдіре отырып, сыни баға беру.
6. Сөйлеу мәдениетін	5.6. Коммуникативтік жағдаятқа	6.6. Коммуникативтік жағдаятқа	7.6. Коммуникативтік жағдаятқа	8.6. Коммуникативтік жағдаятқа	9.6. Қоғамдық-саяси, ғылыми, коммуникатив

дамыту	сай эмоционалды сөздерді, дауыс ырғақтары арқылы қыстырма, қаратпа, одағай сөздерді еркін қолданып, диалогке даярлықсыз қатысу, өз пікірін білдіру.	сай ресми сөздер мен тіркестер, дайын тіркестер мен терминдерді орынды қолданып, диалогке қатысу, ойын анық жеткізу.	сай көркем бейнелеуіш, эмоционалды -экспрессивті сөздерді және мақал-мәтелдер мен тұрақты тіркестерді еркін қолданып, диалогке қатысу, пікірталаста тез және дұрыс шешім қабылдай білу.	сай ғылыми және халықаралық терминдерді, ғылыми деректерді орынды қолданып, диалог, монолог, полилогта өз ойын дәлелді, жүйелі жеткізу.	тік жағдаятқа сай тиісті сөздер мен фразаларды таңдау, кең көлемді монолог дайындау.
--------	---	--	---	---	--

1) оқылым:

Білім алушылар...					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Ақпаратты түсіну	5.1. Мәтіндегі негізгі және қосымша ақпаратты түсіну, анықтау.	6.1. Мәтіннен негізгі және қосымша, детальді ақпаратты анықтау, түсіндіру.	7.1. Мәтіндік және графиктік (кесте, диаграмма, сурет, шартты белгілер) ақпаратты интерпретациялау.	8.1. Аралас және тұтас мәтіндердегі (кесте, диаграмма, сызба, сурет) ақпараттарды салыстыру, өңдеу.	9.1. Перифраз түрінде берілген сұрақтар арқылы қажетті ақпаратты табу, астарлы ойды анықтау.
2. Мәтіннің стильдік ерекшелігін тану	5.2. Лексиканың ауызекі сөйлеу және жазба стильдік айырмашылықтарын мәтіндер арқылы тану.	6.2. Ауызекі сөйлеу және көркем сөйлеудің стильдік ерекшелікте рін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану.	7.2. Публицистикалық және ресми стиль ерекшелікте рін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану.	8.2. Публицистикалық және ғылыми стиль ерекшелікте рін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану.	9.2. Қазақ тілі стильдері мен шешендік сөздің түрлерін қолданылған тілдік құралдар арқылы тану.
3. Мәтіннің жанрлық ерекшелігі	5.3. Хат, хабарлама, жарнама,	6.3. Қазақша ауызекі сөйлеу	7.3. Хроника, хабар, очерктердің	8.3. Мақала, аннотация, презентация,	9.3. Қоғамдық-саяси мәтіндер (жолдау,

ін ажырату	нұсқаулық, хабарландырудың құрылымы мен рәсімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату.	этикеттері мен көркем сөйлеудің құрылымдық және жанрлық ерекшеліктерін ажырату.	және кеңсе құжаттарының, қызметтік жазбалардың құрылымы мен рәсімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату.	тұжырымдамалар, тезистердің құрылымы мен рәсімделуі арқылы жанрлық ерекшеліктерін ажырату.	заңнама, мемлекеттік бағдарламалар, әскери-патриоттық) арқылы мәтіндердің жанрлық түрлерін ажырату.
4. Мәтіндерге салыстырмалы анализ жасау	5.4. Ауызекі стильдегі мәтіндердің мазмұнын, тақырыбын және тілдік құралдарын салыстыру.	6.4. Ауызекі және ресми стильдегі мәтіндердің тақырыбын, мазмұнын, тілдік ерекшелігін салыстыру.	7.4. Идеясы ұқсас публицистикалық және көркем әдебиет стиліндегі мәтіндердің тақырыбы, құрылымы, мақсатты аудиториясы, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау.	8.4. Тақырыбы ұқсас ғылыми және публицистикалық стильдегі мәтіндердің тақырыбын, түрлерін (әңгімелеу, сипаттау, талқылау), құрылымын салыстыра талдау.	9.4. Әртүрлі стильдегі мәтіндердің тақырыбын, қызметін, құрылымын, тілдік ерекшелігін салыстыра талдау.
5. Мәтін бойынша сұрақтар құрастыра білу	5.5. Мәтін мазмұнын түсінуге, нақты ақпараттарды анықтауға бағытталған сұрақтар құрастыру.	6.5. Мәтіннен негізгі және қосымша ақпаратты, көтерілген мәселені анықтауға бағытталған нақтылау сұрақтарын құрастыру.	7.5. Мәтін бойынша проблемалық сұрақтар құрастыру.	8.5. Перифразаның түрлі тәсілдерін қолдана отырып, мәтін бойынша сұрақтар құрастыру.	9.5. Мәтінде көтерілген мәселеге оқырманның қарым-қатынасын анықтауға арналған талқылау сұрақтарын құрастыру.
6. Оқылым стратегияларын қолдану	5.6. Оқылым стратегияларын қолдану: жалпы мазмұнын түсіну үшін оқу, нақты ақпаратты табу үшін оқу.	6.6. Оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, рөлге бөліп оқу.	7.6. Оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, зерттеп оқу.	8.6. Оқылым стратегияларын қолдану: комментарий жасау, іріктеп оқу, талдап оқу.	9.6. Белгілі бір мақсат үшін оқылым стратегияларын тиімді қолдана білу.
7. Әртүрлі	5.7. Энциклопед	6.7. Энциклопед	7.7. Ғаламтор,	8.7. Ғаламтор,	9.7. Әртүрлі ресурс

ресурс көздерінен қажетті ақпарат алу	иялар, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпаратты ала білу.	ия, сөздік, балаларға арналған газет-журналдардан қажетті ақпараттарды алу, авторына сілтеме жасау.	энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтардан алынған деректерді қолдану, авторына сілтеме жасау.	энциклопедия, газет-журналдар, оқулықтар, ғылыми еңбектерден алынған деректерді дәлел ретінде қолдану, авторына сілтеме жасау.	көздерінен алынған ақпараттарды авторға сілтеме жасай отырып, жазба жұмыстарында орынды қолдану.
---------------------------------------	--	---	---	--	--

2) жазылым:

Оқушылар...					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Жоспар құру	5.1. Берілген мәтінге сәйкес кіріспе, негізгі және қорытынды бөлімдерді қамтитын қарапайым жоспар құру.	6.1. Әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, қарапайым жоспар құру.	7.1. Әртүрлі жанрдағы мәтіндерді жазу үшін құрылымын ескере отырып, күрделі жоспар құру.	8.1. Тақырып бойынша материал жинақтап, тезистік жоспар құру.	9.1. Жинақталған материалдар негізінде көзделген мақсатқа сәйкес ауызша және жазбаша мәтіндер үшін күрделі жоспар құру.
2. Әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру	5.2. Жанрлық ерекшеліктері не сай ресімделуі мен құрылымын сақтап, хат, жарнама, хабарландыру құрастырып жазу.	6.2. Жанрлық және стильдік ерекшеліктегіне сай құрылымын сақтай отырып, мінездеме, құттықтау, өмірбаян құрастырып жазу.	7.2. Жанрлық және стильдік ерекшеліктері не сай көркемдегіш құралдарды орынды қолдана отырып, шағын мақала, нұсқаулық, әңгіме құрастырып жазу.	8.2. Жанрлық және стильдік ерекшеліктері не сай тілдік құралдарды орынды қолданып, мақала, аннотация, тезис құрастырып жазу.	9.2. Мақсатты аудиторияның қызығушылығын ынталандыру үшін әртүрлі жанрда мәтіндер құрастыру.
3. Жазба жұмыстарын әртүрлі формада ұсыну	5.3. Сюжетті суреттердің (фотосуреттер) желісі бойынша әңгіме	6.3. Ұсынылған тақырып бойынша деректер жинақтай отырып,	7.3. Мәтін құрылымын (кіріспе бөлім, жалпы мәлімет беру, детальді	8.3. Мәтін құрылымын сақтай отырып, графиктік мәтіндегі	9.3. Мәтін құрылымын сақтай отырып, бірнеше графиктік мәтіндегі

	құрастыру.	графиктік мәтін (диаграмма, кесте, сызба) түрінде құрастыру.	мәлімет беру) сақтай отырып, графиктік мәтін (шартты белгі, сурет, сызба) түрінде берілген процесті сипаттап жазу.	(диаграмма, кесте) деректердің маңызды тұстарын анықтап жазу.	(диаграмма, кесте) деректерді салыстыру, маңызды тұстары мен үрдістерді (тенденция) анықтап жазу.
4. Эссе жазу	5.4. Эссенің кіріспе, негізгі, қорытынды бөлімдерін сақтай отырып, өзіне таныс адамды, белгілі бір мекен мен оқиғаны сипаттап не суреттеп жазу.	6.4. Эссе тақырыбы нан ауытқымай, абзац түрлерін жүйелі құрастырып, көтерілген мәселе бойынша келісу-келіспеу себептерін айқын көрсетіп жазу. («келісу, келіспеу» эссесі)	7.4. Эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, тақырыпқа байланысты берілген мәселенің оңтайлы шешілу жолдары немесе себептеріне өз көзқарасын жазу. (дискуссивті эссе)	8.4. Эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, мәселе бойынша ұсынылған шешімнің артықшылығы мен кемшілік тұстарын салыстыру, өз ойын дәлелдеп жазу. (аргументативті эссе)	9.4. Эссе құрылымы мен даму желісін сақтап, көтерілген мәселе бойынша екі жақты пікірді немесе жағдаятты талқылау, біреуіне таңдау жасап, өз ойын дәлелдеп жазу. (аргументативті эссе)
5. Оқылым және тыңдалым материалдары негізінде жинақы мәтін (компрессия) жазу	5.5. Оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ақпараттарды сақтай отырып, жинақы мәтін жазу.	6.5. Оқылым және тыңдалым материалдары бойынша негізгі ойды білдіретін сөйлемдерді іріктей отырып, жинақы мәтін жазу.	7.5. Оқылым және тыңдалым материалдары бойынша тірек сөздер мен сөз тіркестерін синонимдік қатармен ауыстыра отырып, жинақы мәтін жазу.	8.5. Оқылым және тыңдалым материалдары бойынша мәтіннің баяндау желісін сақтап, әр бөлігінен алынған ақпараттардан жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу.	9.5. Оқылым және тыңдалым материалдары бойынша автордың негізгі ойын сақтай отырып, перифраз тәсілдері арқылы жинақы мәтін (аннотация, тезис) жазу
6. Мәтіндерді түзету	5.6. Мәтіндегі орфографиялық қателерді	6.6. Мәтіндегі орфографиялық және	7.6. Мәтіндегі сөздердің тақырыпқа	8.6. Баспасөз ақпарат құралдары	9.6. Жазба жұмысын абзацтар мен

және редакциялау	сөздіктерге сүйене отырып, түзету және редакциялау.	пунктуациялық қателерді сөздіктерге, емле ережелеріне сүйеніп, түзету, редакциялау.	сай орынды қолданылуын тексеру, синонимдік қатармен ауыстыра отырып, лексикалық түзетулер енгізу, редакциялау.	материалдары негізінде стильдік ауытқуларды, орынсыз қолданылған сөз оралымдарын талдап, стильдік түзетулер жасау, редакциялау.	бөліктерге бөлу, ойын (ақпарат, идея) дұрыс жүйелеп, логикалық түзетулер енгізу, редакциялау.
------------------	---	---	--	---	---

3) Әдеби тіл нормаларын сақтау:

1. Орфографиялық норма	5.1. Қазақ тілінің дыбыстар жүйесін, үндестік заңын, емлелік ерекшеліктерін ескере отырып, орфографиялық нормаға сай жазу	6.1. Тақырып бойынша жеке сөздер, бірге, бөлек және дефис арқылы жазылатын сөздерді орфографиялық нормаға сай жазу	7.1. Жалғаулар мен шылаулардың ерекшелігін ескере отырып, үндестік заңына сәйкес орфографиялық нормаға сай жазу	8.1. Тақырып бойынша бас әріппен жазылатын күрделі-құрама атауларды орфографиялық нормаға сай жазу.	9.1. Мәнмәтін бойынша тілдік бірліктерді орфографиялық нормаға сай жазу.
2. Орфоэпиялық норма	5.2. Сөз ішіндегі және сөз аралығындағы ілгерінді, кейінді және тоғыспалыықпал заңдылықтарына сәйкес айта білу	6.2. Екпіннің түрлерін (сөз екпіні, тіркес екпіні, логикалық екпін) сөз және сөйлем ішінде орынды қолдану	7.2. Сөйлеу тіліндегі интонация, кідіріс, логикалық екпіннің мәнін түсініп қолдану	8.2. Сөйлеу ағымындағы интонацияның құрамдас бөліктері: әуен, әуез, тембр, қарқын, кідірісті сөйлеу мәнеріне сай қолдану	-
3. Лексикалық норма	5.3. Тура және ауыспалы мағыналы сөздерді, көп мағыналы сөздер, омоним, антоним, синонимдерді көркемдік	6.3. Көнерген сөз, эвфемизм, дисфемизм, неологизм, термин, диалект сөз, кәсіби сөз, табу сөздердің қолда-	7.3. Фразеологизм, мақал-мәтелдердің эмоционалды мәнін, көркемдік ерекшеліктерін түсініп қолдану	8.3. Сөздік қор және сөздік құрам ерекшеліктерін түсініп қолдану	9.3. Лексикалық стилистика заңдылықтарын дұрыс қолдану

	ерекшеліктері не сай қолдану	ныс аясын түсіну және ажырата білу			
4. Грамматикалық норма	<p>5.4.1. Жұрнақ арқылы жасалған туынды сөздерді және күрделі сөздерді ауызша және жазбаша тілдесім барысында қолдану.</p> <p>5.4.2. Зат есімдердің мағыналық түрлерін мәнмәтін аясында жалғаулар арқылы түрлендіріп қолдану.</p> <p>5.4.3. Сын есімдердің, шырай түрлерінің көркемдік ерекшелігін тану, сын есімді зат есім орнына қолдана білу.</p> <p>5.4.4. Сан есімнің мағыналық түрлерін ажырата білу, сан есімді зат есім орнына қолдана білу</p> <p>5.4.5. Төл сөз, төлеу сөз, автор сөзінің</p>	<p>6.4.1. Сөйлемдегі есімдіктің қызметін түсіну, есімдікті зат есім, сын есімнің орнына қолдану.</p> <p>6.4.2. Етістіктің етіс түрлері мен салт-сабақты етістіктердің тіркесімдік мүмкіндігін ауызша және жазбаша тілдесім барысында қолдану.</p> <p>6.4.3. Үстеудің мағыналық түрлерін ажырату, синонимдік қатарларын түрлендіріп қолдану.</p>	<p>7.4.1. Етістіктің есімше, көсемше, тұйық етістік, шақ, рай түрлерін тілдесім барысында қолдану.</p> <p>7.4.2. Еліктеу сөздердің стильдік мәнін түсініп қолдану.</p> <p>7.4.3. Шылау түрлерін ажырата білу, орынды қолдану.</p> <p>7.4.4. Одағай түрлерін ажырата білу, қолдану.</p> <p>7.4.5. Оқшау сөздердің қызметін түсіну, ажырата білу.</p>	<p>8.4.1. Сөз тіркесінің байланысу тәсілдері мен түрлері, есімді, етістікті сөз тіркестерін ажырату, қолдану.</p> <p>8.4.2. Тұрлаулы және тұрлаусыз сөйлем мүшелерінің сөйлем жасаудағы өзіндік орнын, қызметін түсініп қолдану.</p> <p>8.4.3. Сөйлем ішінде бірыңғай мүшелер мен айқындауыш мүшелерді қолдана білу.</p> <p>8.4.4. Жай сөйлемдерді айтылу мақсаты мен құрылымдық ерекшелігіне сай қолдану</p>	<p>9.4.1. Құрмалас сөйлем жасалу жолдарын, түрлерін білу.</p> <p>9.4.2. Салалас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану.</p> <p>9.4.3. Сабақтас құрмалас сөйлемдердің мағыналық түрлерін ажырата білу, түрлендіріп қолдану.</p> <p>9.4.4. Аралас құрмалас сөйлемдердің жасалу жолдарын білу, қолдану.</p>

	жасалу жолдарын, қызметін білу, төл сөзді төлеу сөзге айналдыру.				
5. Пунктуа-циялық норма	5.5. Төл сөз, төлеу сөз, автор сөзінің тыныс белгілерін дұрыс қолдану	6.5. Тыныс белгілерінің түрлері мен қызметін (даралаушы) түсіну, дұрыс қолдану.	7.5. Сөйлем соңында және сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгілерін (даралаушы және ерекшелеуші) дұрыс қолдану.	8.5. Сөйлем соңында қабаттасып қойылатын тыныс белгілерін дұрыс қолдану.	9.5. Құрмалас сөйлемнің тыныс белгілерін (даралаушы, ерекшелеуші, ойдың аражігін ажырататын) ережеге сай қолдану.

17. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған «Тәжік тілі» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-9-сыныптарына арналған
«Тәжік тілі» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Тәжік тілі» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын
жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1) 5-сынып:

Тақырып	Сөйлесім әрекетінің түрлері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1-бөлім: Мәдениет: тіл және қарым-қатынас	Тыңдалым және айтылым	5.3; 5.5
	Оқылым	5.2; 5.1; 5.7
	Жазылым	5.1; 5.2
	Әдеби тіл нормалары	5.4.1; 5. 1; 5. 2; 5. 3; 5. 5.
2-бөлім: Киіну. ән.Талғам.	Тыңдалым және айтылым	5.6; 5.4
	Оқылым	5.4; 5.6
	Жазылым	5.4; 5.6,
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.1; 5. 1; 5.2; 5. 3; 5. 5.
3-бөлім: Отбасылық дәстүрлер мен мерекелер	Тыңдалым және айтылым	5.2; 5.1
	Оқылым	5.3; 5.5
	Жазылым	5.3; 5.5
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.1; 5. 1; 5. 2; 5. 3; 5. 5.
2- тоқсан		
4-бөлім: Жануарлар әлемі мен өсімдіктер дүниесі	Тыңдалым және айтылым	5.1; 5.4; 5.6
	Оқылым	5.1; 5.3; 5.5
	Жазылым	5.2; 5.4, 5.6
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.2; 5. 1; 5.2; 5.3; 5. 5.
5-бөлім: Бос уақыт және хобби	Тыңдалым және айтылым	5.2; 5.3; 5.5
	Оқылым	5.2; 5.4; 5.6; 5.7
	Жазылым	5.1; 5.3; 5.5,
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.2; 5.1; 5. 2; 5. 3; 5. 5.
3- тоқсан		
6-бөлім: Қиял әлемі	Тыңдалым және айтылым	5.1; 5.4

	Оқылым	5.1; 5.2
	Жазылым	5.1; 5.5
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.3; 5. 1; 5. 2; 5. 3; 5. 5.
7-бөлім: Көлік және жол белгілері	Тыңдалым және айтылым	5.3; 5.5
	Оқылым	5.3; 5.6; 5.7
	Жазылым	5.2; 5.4
	Әдеби тіл нормалары	5.4.3; 5. 1; 5. 2; 5. 3; 5. 5.
8-бөлім: Адамның сырт келбеті мен мінезі.	Тыңдалым және айтылым	5.6; 5.2
	Оқылым	5.4; 5.5
	Жазылым	5.3; 5.6
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.3; 5. 1; 5.2; 5.3; 5.5
4 -тоқсан		
9-бөлім: Аспан әлемінің құпиялары	Тыңдалым және айтылым	5.1; 5.3; 5.5
	Оқылым	5.1; 5.2; 5.6
	Жазылым	5.3; 5.5; 5.6
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.4; 5. 4.5; 5. 1; 5. 2; 5. 3; 5. 5.
10-бөлім. Саяхат және демалыс.	Тыңдалым және айтылым	5.2; 5.4; 5.6
	Оқылым	5.3; 5.4; 5.5; 5.7
	Жазылым	5.1; 5.2; 5.4
	Әдеби тіл нормалары	5. 4.4; 5. 4.5; 5. 1; 5. 2; 5. 3; 5. 5

2) 6-сынып:

Тақырып	Сөйлесім әрекетінің түрлері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1-бөлім: Қазақстандағы көрікті жерлер	Тыңдалым және айтылым	6.3; 6.6
	Оқылым	6.5; 6.7
	Жазылым	6.1; 6.4
	Әдеби тіл нормалары	6. 4.1; 6. 1; 6. 2; 6. 3; 6. 5
2-бөлім: Ұлттық және отбасылық құндылықтар	Тыңдалым және айтылым	6.2; 6.4
	Оқылым	6.2; 6.3; 6.4
	Жазылым	6.2; 6.6
	Әдеби тіл нормалары	6.4.1; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.

3-бөлім: Әлемнің жеті кереметі.	Тыңдалым және айтылым	6.1; 6.5
	Оқылым	6.1; 6.6
	Жазылым	6.3; 6.5
	Әдеби тіл нормалары	6.4.1; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5
2 -тоқсан		
4-бөлім: Астана – мәдениет пен өнер ордасы	Тыңдалым және айтылым	6.1; 6.3; 6.5
	Оқылым	6.1; 6.4; 6.6; 6.7
	Жазылым	6.1; 6.3; 6.4; 6.6
	Әдеби тіл нормалары	6.4.2; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.
5-бөлім: Тарихи тұлғалар	Тыңдалым және айтылым	6.2; 6.4; 6.6
	Оқылым	6.2; 6.3; 6.5
	Жазылым	6.2; 6.5
	Әдеби тіл нормалары	6.4.2; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.
3- тоқсан		
6-бөлім: Су – тіршілік көзі. Қазақстандағы өзен-көлдер	Тыңдалым және айтылым	6.1; 6.5
	Оқылым	6.1; 6.2
	Жазылым	6.1; 6.3
	Әдеби тіл нормалары	6.4.2; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.
7-бөлім: Спорт. Белгілі спорт жұлдыздары.	Тыңдалым және айтылым	6.3; 6.4
	Оқылым	6.3; 6.6
	Жазылым	6.4; 6.5
	Әдеби тіл нормалары	6.4.2; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5
8-бөлім: Қазақ халқының әдет-ғұрыптары мен салт-дәстүрлері. Наурыз	Тыңдалым және айтылым	6.2; 6.6
	Оқылым	6.4; 6.5; 6.7
	Жазылым	6.2; 6.6
	Әдеби тіл нормалары	6.4.3; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.
4- тоқсан		
9-бөлім: Әлемдегі ірі кітапханалар	Тыңдалым және айтылым	6.1; 6.3; 6.5
	Оқылым	6.2; 6.4; 6.6
	Жазылым	6.3; 6.4; 6.6
	Әдеби тіл нормалары	6.4.3; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.
10-бөлім. Ғылым мен технология жетістіктері	Тыңдалым және айтылым	6.2; 6.4; 6.6
	Оқылым	6.1; 6.3; 6.5; 6.7

	Жазылым	6.1; 6.2; 6.5
	Әдеби тіл нормалары	6.4.3; 6.1; 6.2; 6.3; 6.5.

3) 7-сынып:

Тақырып	Сөйлесім әрекетінің түрлері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1-бөлім: Ауа райы және климаттық өзгерістер	Тыңдалым және айтылым	7.1; 7.5
	Оқылым	7.1; 7.6
	Жазылым	7.3; 7.6
	Әдеби тіл нормалары	7.4.1; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
2-бөлім: Көшпенділер мәдениеті	Тыңдалым және айтылым	7.3; 7.6
	Оқылым	7.2; 7.4; 7.7
	Жазылым	7.1; 7.4
	Әдеби тіл нормалары	7.4.1; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
3-бөлім: Денсаулық – зор байлық	Тыңдалым және айтылым	7.2; 7.4
	Оқылым	7.3; 7.5
	Жазылым	7.2; 7.5
	Әдеби тіл нормалары	7.4.1; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
2-тоқсан		
4-бөлім: Сүйіспеншілік пен достық	Тыңдалым және айтылым	7.1; 7.3; 7.5
	Оқылым	7.1; 7.3; 7.5; 7.7
	Жазылым	7.1; 7.3; 7.4
	Әдеби тіл нормалары	7.4.2; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
5-бөлім: Музыка өнері және қазақтың киелі домбырасы	Тыңдалым және айтылым	7.2; 7.4; 7.6
	Оқылым	7.2; 7.4; 7.6
	Жазылым	7.2; 7.5; 7.6
	Әдеби тіл нормалары	7.4.2; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
3-тоқсан		
6-бөлім: Ғаламтор және әлеуметтік желілер	Тыңдалым және айтылым	7.1; 7.5
	Оқылым	7.1; 7.6
	Жазылым	7.1; 7.3
	Әдеби тіл нормалары	7.4.3; 7.1; 7.2; 7.3; 7.5.
7-бөлім: Қазақстандағы ұлттар достастығы	Тыңдалым және айтылым	7.2; 7.4
	Оқылым	7.2; 7.3; 7.4
	Жазылым	7.2; 7.4

		Әдеби тіл нормалары	7. 4.3; 7. 1; 7. 2; 7. 3; 7. 5.
8-бөлім: тамақтану. өзгеріске тағамдар	Дұрыс Гендік ұшыраған	Тыңдалым және айтылым	7.3; 7.6
		Оқылым	7.5; 7.7
		Жазылым	7.5; 7.6
		Әдеби тіл нормалары	7. 4.4; 7. 1; 7. 2; 7. 3; 7. 5.
4- тоқсан			
9-бөлім: Жеңіс күні. Ұлы ерлікке тағзым		Тыңдалым және айтылым	7.1; 7.4; 7.6
		Оқылым	7.1; 7.3; 7.4; 7.7
		Жазылым	7.1; 7.3; 7.5
		Әдеби тіл нормалары	7. 4.5; 7. 1; 7. 2; 7. 3; 7. 5.
10-бөлім. фантастика	Ғылыми	Тыңдалым және айтылым	7.2; 7.3; 7.5
		Оқылым	7.2; 7.5; 7.6
		Жазылым	7.2; 7.4; 7.6
		Әдеби тіл нормасы	7. 4.5; 7. 1; 7. 2; 7. 3; 7. 5.

4) 8-сынып:

Тақырып	Сөйлесім әрекетінің түрлері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1-бөлім: Көне түркі жазбалары және тәжік жазуы	Тыңдалым және айтылым	8.1; 8.2; 8.6
	Оқылым	8.1; 8.2; 8.4
	Жазылым	8.2; 8.3; 8.5
	Әдеби тіл нормасы	8. 4.1; 8. 1; 8. 2; 8. 3; 8. 5.
2-бөлім: Адамзаттық құндылықтар және әлем мәдениеті	Тыңдалым және айтылым	8.3; 8.4; 8.5
	Оқылым	8.3; 8.5; 8.6; 8.7
	Жазылым	8.1; 8.4; 8.6
	Әдеби тіл нормасы	8. 4.1; 8. 1; 8. 2; 8. 3; 8. 5.
2 -тоқсан		
4-бөлім: Кәсіп пен еңбек. Болашақ мамандықтары	Тыңдалым және айтылым	8.2; 8.4; 8.6
	Оқылым	8.4; 8.6; 8.7
	Жазылым	8.1; 8.3; 8.4
	Әдеби тіл нормасы	8. 4.2; 8. 1; 8. 2; 8. 3; 8. 5.
5-бөлім: Ғарышты игеру жетістіктері	Тыңдалым және айтылым	8.1; 8.3; 8.5
	Оқылым	8.1; 8.2; 8.3; 8.5
	Жазылым	8.2; 8.5; 8.6
	Әдеби тіл нормасы	8. 4.2; 8. 1; 8. 2; 8. 3; 8. 5.

3 -тоқсан		
6-бөлім: Биоалуантүрлілік. Қызыл кітапқа енген жануарлар мен өсімдіктер	Тыңдалым және айтылым	8.1; 8.5
	Оқылым	8.2; 8.4; 8.5
	Жазылым	8.1; 8.6
	Әдеби тіл нормасы	8. 4.3; 8. 1; 8.2; 8. 3; 8. 5.
7-бөлім: Қоршаған орта және энергия ресурстары	Тыңдалым және айтылым	8.3; 8.4
	Оқылым	8.1; 8.7
	Жазылым	8.2; 8.3
	Әдеби тіл нормасы	8. 4.4; 8. 1; 8. 2; 8. 3; 8. 5.
8-бөлім: Жасөспірім және заң	Тыңдалым және айтылым	8.2; 8.6.
	Оқылым	8.3; 8.6
	Жазылым	8.4; 8.5
	Әдеби тіл нормасы	8. 4.4; 8. 1; 8. 2; 8. 3; 8. 5.
4 -тоқсан		
9-бөлім: Театр өнері мен мәдениеті	Тыңдалым және айтылым	8.1; 8.3; 8.5
	Оқылым	8.4; 8.6; 8.7
	Жазылым	8.1; 8.4; 8.6
	Әдеби тіл нормасы	8. 4.4; 8. 1; 8. 2; 8. 3; 8. 5.
10-бөлім: Қазақстандағы туризм және экотуризм	Тыңдалым және айтылым	8.2; 8.4; 8.6
	Оқылым	8.1; 8.2; 8.3; 8.5
	Жазылым	8.2; 8.3; 8.5
	Әдеби тіл нормасы	8. 4.4; 8. 1; 8. 2; 8. 3; 8. 5.

5) 9-сынып:

Тақырып	Сөйлесім әрекетінің түрлері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1-бөлім: Мәңгілік Ел-мұратым	Тыңдалым және айтылым	9.1; 9.3; 9.6
	Оқылым	9.2; 9.5; 9.7
	Жазылым	9.2; 9.3; 9.5
	Әдеби тіл нормасы	9. 4.1; 9. 1; 9. 2; 9. 3; 9. 5.
2-бөлім: Жаһандану	Тыңдалым және айтылым	9.2; 9.4; 9.5

мәселелері	Оқылым	9.1; 9.3; 9.4; 9.6
	Жазылым	9.1; 9.4; 9.6
	Әдеби тіл нормасы	9. 4.1; 9. 1; 9. 2; 9. 3; 9. 5.
2 -тоқсан		
4-бөлім: Тәуелсіздік жылдарындағы Қазақстан. ЭКСПО -2017	Тыңдалым және айтылым	9.2; 9.3; 9.4
	Оқылым	9.1; 9.3; 9.4; 9.7
	Жазылым	9.2; 9.4; 9.6
	Әдеби тіл нормасы	9. 4.2; 9. 1; 9. 2; 9. 3; 9. 5.
5-бөлім: Адам құқығы мен бостандығы	Тыңдалым және айтылым	9.1; 9.5; 9.6
	Оқылым	9.2; 9.5; 9.6
	Жазылым	9.1; 9.3; 9.5
	Әдеби тіл нормасы	9. 4.2; 9. 1; 9. 2; 9. 3; 9. 5.
3 -тоқсан		
6-бөлім: Отбасы және демографиялық өзгеріс	Тыңдалым және айтылым	9.2; 9.4
	Оқылым	9.1; 9.2; 9.3
	Жазылым	9.1; 9.4
	Әдеби тіл нормасы	9. 4.3; 9. 1; 9. 2; 9.3; 9. 5
7-бөлім: Биотехнология және гендік инженерия келешегі	Тыңдалым және айтылым	9.1; 9.3
	Оқылым	9.4; 9.5
	Жазылым	9.2; 9.5.
	Әдеби тіл нормасы	9.4.3; 9. 1; 9. 2; 9. 3; 9.5.
8-бөлім: Бұқаралық ақпарат құралдары	Тыңдалым және айтылым	9.6; 9.5
	Оқылым	9.7; 9.6
	Жазылым	9.3; 9.6
	Әдеби тіл нормасы	9.4.3; 9. 1; 9. 2; 9. 3; 9. 5.
4- тоқсан		
9-бөлім:Әлемдегі қақтығыстар және бейбітшілік	Тыңдалым және айтылым	9.1; 9.4; 9.6
	Оқылым	9.2; 9.3; 9.5; 9.7
	Жазылым	9.2; 9.5; 9.6
	Әдеби тіл нормасы	9. 4.4; 9. 1; 9. 2; 9. 3; 9. 5
10-бөлім. Табиғи ресурстарды тиімді пайдалану	Тыңдалым және айтылым	9.2; 9.3; 9.5
	Оқылым	9.1; 9.4; 9.6
	Жазылым	9.1; 9.3; 9.4
	Әдеби тіл нормасы	9. 4.4; 9. 1; 9. 2; 9. 3; 9. 5.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «13» караса
№ 668 бұйрығына 24-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 215-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Тәжік тілі» пәнінен үлгілік оқу бағдарламасы
(оқыту тәжік тілінде)**

Боби 1. Мактуби эзоҳӣ

1. Барномаи таълимӣ дар асоси қарори № 1080-и аз 23 августи соли 2012-и Ҳокимияти Ҷумҳурии Қазоқистон мувофиқи стандарти давлатии умумитаълимӣ (ибтидоӣ, миёнаи асосӣ, таҳсилоти умумитаълимӣ) тартиб дода шудааст.

2. Мақсади омӯзиши фанни забони тоҷикӣ дар таҳсилоти умумии мактабҳои асосӣ-қадр намудани забони модарӣ, ташаккулёбии шахс дар маънии ҷамъиятӣ, дар баробари ҳамин меъёри забони тоҷикиро нигоҳ доштан, дуруст истифода бурда тавоништан, озод фикр кардан ва саводнокона навиштанро меомӯзонанд.

3. Дар системаи таълим ва омӯзонидан мавзӯҳои таркибии фаслу бобҳо пеш аз ҳама синтаксис ва баъзан дар омӯзиши мавзӯҳои таркибии фонетика, морфология дар барнома ба тариқи таҷриба баъзе дигаргуниҳо ворид карда шаванд, ки муҳимтаринашон инҳоянд:

1) қисмати синтаксиси забони тоҷикӣ илм дар бораи ибора ва ҷумла;

2) забони тоҷикӣ ҷамъбасти арзишҳои инсонии халқи тоҷик; забони тоҷикӣ натиҷаи беҳамтои нигоҳдории аҳбори миллӣ; забони тоҷикӣ мисли дигар забонҳои ҷаҳон воситаи муҳимтарини сисиесиву маданият;

3) забони мо, ки ҳоло дар мактабҳо меомӯзем ба талаботи имрӯзу фардо бояд ҷавоб гуяд, хостаҳои дирӯзу парерӯз суннатҳои ҳазорсоларо низ фаромӯш накунем.

4. Барномаи забони тоҷикӣ барои инкишоф додани нутқи даҳониву хаттии хонанда, бойгарии забон, озод фикр баён намудан дар мубодилаи байниҳамдигарӣ, қобилияти фикрронии хонанда ва маҳорати ўро инкишоф додан ба назар гирифта шудааст.

5. Барномаи фанни забони тоҷикӣ дар асоси равияи функционалӣ-коммуникативӣ сохта шуда, фаҳмиши хонандагонро оиди забон васеъ намуда, дар бораи фарҳанги миллӣ ва фарҳанги ҷаҳонӣ маълумот медиҳад.

6. Барои омӯзиши забони тоҷикӣ ҳамчун фан васеъ намудани ҷаҳонбинии

миллии хонандагон, кӯмак барои фикррони корҳои хатӣ, бо одамони атроф дуруст муомила намудан, муомила ҳамчун хусусияти асосӣ буданро таъмин намудан, барои пурра шинос шудан бо забони тоҷикӣ имконият медиҳад. Иштирок ва маҷмӯи хизматрасониро меомӯзонад; хонандагонро барои корҳои эҷодӣ, инкишофи ҷаҳонбинӣ, танқид ва роҳҳои кор бурдани онро мақсади асосӣ мешуморад.

7. Дар баробари омӯзиши фанни «Забони тоҷикӣ» хонандагон:

1) Бо забони тоҷикӣ хондан, шундан, навиштан, сухан рондан ва дигар масъалаҳои функционалӣ ва коммуникативиро меомӯзонад;

2) Хонанда дар баёни фикри нутқи даҳонӣ ва хаттии худ забони адабиरो нигоҳ дошта, дар мулоқот бо дигарон дуруст муомила кардан ҳаракат мекунад. Бо усулҳои классикӣ омӯзонидани фанни забони тоҷикӣ, роҳи академӣ ба назар гирифта шудааст;

3) методи коммуникативӣ бошад, равияи дастуриро истифода мебарад;

4) муносибати байни забон ва фарҳангро меомӯзонад;

5) бо роҳи хондан маҳорати баланди худро зиёд намуда, ба олами дониш роҳ мекушояд.

Боби 2. Талабҳои гузашташуда ба маҳорати хониш

8. «Забони тоҷикӣ» фанни:

1) синфи 5 - сарбори ҳафтаина - 3 соат; сарбори солона - 102 соат;

2) синфи 6 - сарбори ҳафтаина - 3 соат; сарбори солона - 102 соат;

3) синфи 7 - сарбори ҳафтаина - 2 соат; сарбори солона - 68 соат;

4) синфи 8 - сарбори ҳафтаина - 2 соат; сарбори солона - 68 соат;

5) синфи 9 - сарбори ҳафтаина - 2 соат; сарбори солона - 68 соат.

9. "Забони тоҷикӣ" мазмуни таълим фасли барномаи таълимӣ аз фанни.

Синфи оид ба қисми мақсадҳои таълимӣ пешбинӣ натиҷаҳои проживаюшим иборат аз воҳидҳои. Дар барномаи муайян мақсадҳои таълимӣ, чор-значный кодовый шинос.

10. Ояндаи муаллимон ва хонандагони муассисаҳои таълимӣ ба мақсадҳои қадамҳои оид ба байниҳамдигарӣ намуданд, ки онҳо пайдарҳамии ва муттасилии, отражающих банақшагирӣ, имкон қадр ефта, аз 4 фасл: Гуфтор ва шунавоӣ, Хониши ифоданок, Навиштаҷот, Меъёрҳои забони адабӣ.

11. «Гуфтор ва шунавоӣ»:

1) Пешгӯӣ;

2) Таҳлили матнҳои жанрҳои гуногун;

3) Аз матн аниқ намудани ахбор;

4) Аниқ намудани фикри асосӣ;

5) Ҷавоб додан ва баҳогузорӣ аз рӯи маводи шунавоӣ;

6) Инкишофи маданияти суханварӣ.

12. «Хониши ифоданок»:

1) Фаҳмиши ахбор;

2) Шинохтани дигаргуниҳои услубии матн;

3) Донишҳои фарқияти матнии жанр;

- 4) Таҳлили тафовути матнҳо;
- 5) Сохта тавонистани саволномаҳо аз рӯи матн;
- 6) Истифодаи стратегияи хониши ифоданок;
- 7) Додани ахбори зарурӣ аз ҳаргуна сарчашмаҳо.
13. «Навиштаҷот»:
 - 1) Тартиб додани нақша;
 - 2) Тартиб додани матнҳои гуногун;
 - 3) Пешниҳоди корҳои хаттӣ дар намудҳои гуногун;
 - 4) Тартиб додани эссе;
 - 5) Дар асоси ҷамъбасти маводи хониши ифоданок ва шунавоӣ матн тартиб додан;
- 6) Дуруст намудани матн ва ба нашр додан.
14. «Меъёрҳои забони адабӣ»:
 - 1) Меъёри орфографиявӣ;
 - 2) Меъёри орфографӣ;
 - 3) Меъёри лексикавӣ;
 - 4) Меъёри грамматикӣ,
 - 5) Меъёри пунктуатсионӣ.

Боби 2. Системаи мақсадҳои таълимӣ

15. Кодовая рақам дар як ҷадвалбанд синфи якум, дуҷум ва сеҷум ба тартиби амали дар суҳан, шумораи, ҷорум рақам нишон медиҳад, ки рақами тартибии мақсади таълим. Масалан, 5.5.1.1. дар рамзи "5" - синфи; "5.1" - малакаи; "1" - рақами тартибии мақсади таълим..

16. Системаи мақсадҳои таълимӣ

1) гуфтор ва шунавоӣ:

Хонандагон...					
	Синфи 5	Синфи 6	Синфи 7	Синфи 8	Синфи 9
1. Лоиха	5.1. Пешгӯии мавзӯҳо бо воситаи таъмини суҳанронӣ ва пешниҳоди ҷозибанокии он	6. 1. Шарҳ додани мавзӯи матн ва бо шунидани сарсатри аввал масъалаи гузошташуда ро пешгӯии кардан	7. 1. Порчаҳои матнро шунда истода, пешгӯии кардани инкишофи воқеа ва хотимаи он	8.1. Пешгӯии масъалаҳои гузошташуда дар асоси порчаву таъбирҳои аз матн интиҳоб карда шуда	9.1. Аз рӯи мазмуни матн ба саволҳои тартибдодашуда бо пешгӯӣ ҷавоб додан
2. Таҳлили матнҳои гуногун – жанр	5.2. Диалог вобаста ба ҳаёти иҷтимоӣ, иҷтимоӣ-маданӣ ва монолог ба намудҳои	6.2. Диалог оиди мавзӯҳои иҷтимоӣ-маданӣ, расмӣ-коргузорӣ, масъалаҳои	7.2. Диалог оиди мавзӯҳои иҷтимоӣ ҷамъиятӣ, таълимӣ, монолог полилог	8.2. Диалог, монолог, полилог оиди фикри муаллиф ва роли суҳанваронро дар (интервью, баҳсу мунозара,	9.2. Таҳлил ва шарҳи мавзӯҳои илмӣ сиёсӣ-ҷамъиятӣ, иҷтимоӣ-иқтисодӣ аз

	(матни суруд, хабарнома, реклама) масъалаи гузошташуда-ро фаҳмонидан	дар монолог овардашударо (табрикнома, ахбор, ҳолнома, навигарӣ, интервью таҳлил намудан	(интервью, баҳсу мунозара, навигарӣ, суруд, эҷодиёти адабӣ-бадеӣ, шарҳи масъалаҳои гузошташуда	мурочиатнома лекция) шарҳу эзоҳ додан	рӯйи матнҳои гуногунжанри васеъ (баҳсу мунозара, интервью монография, мақола, мурочиятнома, дар аудитория бо чиҳозҳо шарҳ додан
3. Аниқ намудани ахбор аз матн	5.3. Фаҳмонидани мазмуни интихобшуда, аниқ намудани иловаҳо ба матн	6.3. Фаҳмонидани мазмуни матни додашуда, аниқ намудани ахбори ҷузъӣ	7.3. Фаҳмонидани мазмуни матни шунидашуда, ҷудо карда тавонистани исботи ахбори тавсилшуда	8.3. Фаҳмонидани мазмуни матни шунидашуда, аз ахбори додашуда мақсади асосиро омӯхтан	9.3. Фаҳмонидани мазмуни матни шунидашуда, асоснокии ахбор, воқеи будани онро таҳлил намуда хулоса баровардан
4. Аниқ намудани фикри асосӣ	5.4. Бо воситаи калимаҳои устувор ва саволҳои аниқ намудани фатҳи фикрронӣ	6.4. Бо сохтори матнҳои гуногун назар андохта, бо воситаи саволҳои аниқ намудани сатҳи фикрронӣ	7.4. Бо воситаи ҷумлабандӣ ва оҳанги шахси гӯянда, мавзӯи матнро интихоб намудани сатҳи фикрронӣ	8.4. Масъалаи дар матн гузошташударо (аз чиҳати иҷтимоӣ, ҷамъиятӣ) шарҳ дода, сатҳи фикррониро муайян кардан	9.4. Аудиторияи мақсадноки матн, аз назардошти муаллиф, ба дили хонандагон роҳ ёфтан, муайян намудани сатҳи фикрронӣ
5. Баҳогузорӣ ва ҷавобдихӣ аз рӯйи маводи шунавой	5.5. Ҷавоб додан ба саволҳои мазмуни матни шунавой, баёни фикри худ оиди масъалаҳои гузошташуда	6.5. Алоҷамандкунӣ бо матни ахборӣ ҷавобгӯӣ ба саволҳои вобастагии он бо ҳаёти ҳаррӯза	7.5. Ба саволҳои муаммовӣ аз сарчашмаҳои мисол оварда, ҷавоби дуруст додан, муқоисаи ҷавобҳои гуногун шарҳ додани онҳо	8.5. Ёфта тавонистани ахбори зарурӣ аз матни бо саволҳои додашуда ҷамъбасти фикрҳо бо масъалаи додашуда	9.5. Вобастакунӣ и масъалаҳои ҷаҳонӣ бо масъалаҳои дар матн овардашуда баён кардани фикри худ ва баҳогузорӣ

6. Инкишофи маданияти суханвари	5.6. Вобаста ба шароити коммуникативӣ суханони таъсирбахш, бо воситаи оҳанг таъбир, калимаҳои ихтисоршударо озод истифода карда ба диалог бе тайёри иштирок намудан, фикр баён кардан	6.6. Ба шароити коммуникативӣ мувофиқ бо услубҳои расмӣ ва калимаҳои устувор, терминҳои тайёрро истифода карда, дар диалог иштирок намудан озод фикр баён кардан	7.6. Вобаста ба шароити коммуникативӣ терминҳои ҳалқӣ ва илмиро аз сарчашмаҳои истифода карда, диалог, монолог, полилог фикри худро бо исботу чамъбаст баён намудан	8.6. Тасвири бадеӣ мувофиқ шароити коммуникативӣ, суханони таъсирбахш ва зарбулмасалу мақол, суханони устувор озод дар диалог иштирок кардан	9.6. Мувофиқ шароити коммуникативӣ бо калима ва ибораҳои таъбирӣ интиҳоби матнҳои иҷтимоӣ-сиёсӣ ва илмӣ
---------------------------------	---	--	---	--	---

2) хониши ифоданок:

Хонандагон...					
	Синфи 5	Синфи 6	Синфи 7	Синфи 8	Синфи 9
1. Фаҳмиши ахбор	5.1. Фаҳмонида н ва аниқ намудани ахбори асосӣ ва иловагии матн	6.1. Фаҳмонидан ва аниқ намудани порчаҳои ахборӣ, дар асоси иловаҳо ба матн	7.1. Ахбори матнӣ ва графикӣ (таблица, диаграмма, нақша, сурат нишонаҳои шартӣ) шарҳ додан	8.1. Матнҳои омехта ва монандро дар (таблица, диаграмма, нақша, сурат) шарҳ додан	9.1. Аз рӯи саволҳои иборашакл ёфтани ахбор аниқ намудани фикри
2. Таҳлили тафовути услубии матн	5.2. Бо воситаи матн шинохтани фарқияти услубии нутқи хаттӣ ва даҳони	6.2. Фаҳмонидан ва аниқ намудани порчаҳои ахборӣ, дар асоси иловаҳо ба матн	7.2. Тафовути услуби расмӣ ва публисистиро бо воситаи дастгоҳҳои забон шиносонидан	8.2. Тафовути услуби илмӣ ва публисистӣ бо воситаи дастгоҳҳои забон шиносонидан	9.2. Услубҳои забони тоҷикиву намудҳои санъати суханро бо воситаи дастгоҳҳои забон шиносонидан
3. Муқоисаи тафовути жанри матн	5.3. Хат, ахбор, реклама, ҳуҷҷат ва муайян кардани тафовути сохт ва жанри онҳо	6.3. Муайян кардани тафовути этикаи забони шифоҳӣ ва маданияти сухан аз рӯи матн	7.3. Муайян кардани тафовути сохт ва жанри хроника, хабар, очерку ҳуҷҷатҳои ташкилотӣ ва ҳуҷҷатҳои расми	8.3. Муайян намидани тафовути мақола анататсия презентатсия аз рӯи сохтори тезисӣ ва расми	9.3. Муайян кардани тафовути матнҳои сиёсӣ чамъияти (мурочиатнома, қонуннома, барномаҳои давлатӣ)

					намудҳои жанр
4. Шарҳ додан ба матнҳои муқоисавӣ	5.4. Муқоисаи воситаҳои забонӣ ва мавзӯҳо, мазмуни матнҳои услубии даҳонӣ	6.4. Муқоисаи фарқияти забонӣ, мазмуни мавзӯи матнҳои услубии даҳонӣ ва хаттӣ	7.4. Мавзӯи услуби матнҳои адабиёти бадеӣ ва ғояҳои публицистии монанд, сохт, аудиторияи мақсаднок, фарқияти забониро ҳангоми таҳлил аниқ намудан	8.4. Мавзӯи матнҳои услубии публицистӣ ва мавзӯи илмӣ монанд (тасвир, мубоҳиса, шарҳдихӣ) дар муқоисакунӣ маънидод кардан	9.4. Мавзӯҳои матнҳои услубии гуногун сохт, таркиб, фарқияти забониро дар муқоисагӣ таҳлил намудан
5. Тартиб додани саволҳо аз рӯи матн	5.5. Тартиб додани саволҳо барои муаяян намудани ахборҳои рӯзмарра, фаҳмонида ни мазмуни матн	6.5. Тартиб додани саволҳо оиди аниқ намудани масъалаҳои гузошташуда дар асоси ахбори иловагӣ	7.5. Тартиб додани саволҳои гуногуни проблемавӣ аз рӯи матн	8.5. Истифодаи усулҳои гуногуни баёнот ва тартиб додани саволҳо аз рӯи матн	9.5. Барои аниқ намудани муносибати хонанда ба масъалаҳои гузошташуда шарҳ додан аз рӯи саволҳо
6. Хониш истифодаи стратегияи хониш	5.6. Истифодаи стратегияи хониш, хондан барои фаҳмидани мазмун, хондан барои донишмандии мазмуни ахбор	6.6. Истифодаи стратегияи хониш, истифодаи стратегия, шарҳ додан, ифоданок хондан, ба роҷо тақсим шуда хондан	7.6. Истифодаи стратегияи хониш Истифодабарии стратегия шарҳ додан, хондани ифоданок, хониши таҳлилий	8.6. Истифодаи стратегияи хониш Истифодабарии ифоданок хондан, шарҳ додан, хониши интихобӣ	9.6. Хондан Барои як мақсади муаяян истифодаи самаранокӣ стратегияи хониш
7. Ахборгирӣ аз ҳаргуна захираҳои забонӣ	5.7. Гирифтани ахборҳои зарурӣ аз маҷаллаву-рӯзномаи бачагона луғат, энциклопедия.	6.7. Гирифтани ахборҳои зарурӣ аз маҷаллаву-рӯзномаи бачагона луғат, энциклопедия, эзоҳ додан ба муаллиф.	7.7. Эзоҳ додан ба муаллиф истифодаи сарчашмаҳои аз китоби дарсӣ гирифташуда маҷалла-рӯзнома, энциклопедия, интернет.	8.7. Эзоҳ додан ба муаллиф истифодаи сарчашмаҳои маҳсули корҳои илмӣ, китобҳои дарсӣ, маҷалла-рӯзнома, энциклопедия, интернет	9.7. Ба муаллиф аз рӯи назари захираи гуногун эзоҳ дода истода дар корҳои хаттӣ истифода кардан

3) навиштаҷот:

Хонандагон...	Синфи 5	Синфи 6	Синфи 7	Синфи 8	Синфи 9
---------------	---------	---------	---------	---------	---------

1. Тартиб додани нақша	5.1. Тартиб додани нақша аз рӯи мундариҷаи ба матн мувофиқ ва фаслҳои хотимаӣ	6.1. Тартиб додани нақшаи сода барои матнҳои жанрҳои гуногунсохт	7.1. Тартиб додани нақшаи мураккаб, навиштани матнҳои гуногунжанр бо сохторҳои гуногуни матн	8.1. Тартиб додани нақшаи тезисӣ бо ҷамъ басти мавод оиди мавзӯ	9.1. Тартиб додани нақшаи мураккаб дар асоси маводи ҷамъоварда мувофиқи мақсад дар нутқи даҳонӣ ва хаттӣ
2. Тартиб додани нақша ба жанрҳои гуногун	5.2. Нигоҳ доштани сохт ва таркиби тафовути жанрҳо ба тарзи хат, реклама, хабарнигорӣ навишта тавонистан	6.2. Бо тарзи нигоҳ доштани тафовути жанрҳо шаҳодатнома, табрикнома, ҳолнома навишта тавонистан	7.2. Бо тарзи нигоҳ доштани тафовути ҷиҳозҳои бадеӣ навишта тавониستاني мақолаи хурд, ривоят, тавсифнома тартиб дода навиштан	8.2. Бо истифодаи воситаҳои забон мувофиқи тафовути услуб ва жанр навиштани мақола, тезис, аннотатсия	9.2. Барои зиёд намудани шавқмандии аудитори мақсаднок тартиб додани матнҳои гуногунжанр
3. Пешниҳод намудани шаклҳои гуногуни корҳои хаттӣ	5.3. Тартиб додани ривоят аз рӯи тасвири сужетнок(фот осурат)	6.3. Аз рӯи мавзӯи пешниҳодшуда маълумотҳо ҷамъ намуда, тартиб додани матни тасвирӣ (диаграмма, нақша, расм)	7.3. Бо тарзи нигоҳ доштани сохти маълумотҳо, навиштани тавсифнома ба матни дар шакли тасвир додашуда. (нишони шартӣ, расм, нақша)	8.3. Бо тарзи нигоҳ доштани сохти матн, дар матни графикӣ (диаграмма, нақша) аҳамияти намуди сарчашмаҳоро муайян намудан	9.3. Бо тарзи нигоҳ доштани сохти матн муқоисаи сарчашмаҳои якҷанд матнҳои графикӣ (диаграмма, нақша) намуди аҳамиятнокро (тенденсие) аниқ карда навиштан
4. Навиштани эссе	5.4. бо тарзи нигоҳ доштани фаслҳои ҷамбасти, асосӣ, мундариҷаи эссе шахси ба худ шиносро дар як макони муайян ва воқеа бо ҷумлаҳо тасвир намудан	6.4. аз мавзӯи эссе набаромада, сарсатро самаранок сохта, оиди масъалаи гузошта шуда сабабҳои ҳамаҷиғра, зидҷиғраи нишондода навиштани эссе “ҳамаҷиғра”,	7.4. бо тарзи нигоҳ доштани сохт ва таркиби эссе, ёфтани сабаби роҳи иҷрои масъалаҳои овардашуда навиштани он (эссеи муҳоҷисавӣ)	8.4. муқоисаи сохти эссе бо нигоҳ доштани шартӣ камбудиву камбӯиҳо иҷботи ҷиғраи худро ҷамбаст намуда навиштаанд	9.4. бо тарзи нигоҳ доштани сохти эссе аз рӯи масъалаи гузошташуда таҳлили ҷиғраи дутарафа, ба як ҷиғра ҳамаҷиғра баён намудан (эссеи далилҳо)

		“зидфикрӣ”			
5. Матни чамъбастӣ дар асоси маводи хондашуда ва шунавоӣ	5.5. шунавоӣ ва хониши мавод дар асоси ахбор матни чамъбастӣ навиштан	6.5. шунавоӣ ва хониши мавод оиди чумлабандӣ матни чамъбастии навиштан	7.5. шунавоӣ ва хониши маводҳо оиди калимаҳои устувор ва ибораҳоро бо синоним иваз нашуда матни чамъбастии сохтан	8.5. шунавоӣ ва хониши маводҳо оиди нақли мазмуни матн дар асоси чамъбастии ахбор сохтани (аннотатсия тезис)	9.5. шунавоӣ ва хониши маводҳо аз рӯйи мақсади муаллиф баённашуда аз рӯйи услуби баёнот матни чамъбастӣ (бо аннотатсия, тезис) навиштан.
6. Ислоҳи матн ва таҳрири он	5.6. таҳрир ва ислоҳи хатоҳои орфографии матн дар асоси луғатҳо	6.6. таҳрир ислоҳ, аз рӯйи қоидаҳои имло хатоҳои пунктуатсионӣ ва орфографии матн вобаста ба луғат	7.6. санчиши истифодаи калимаҳои матн вобаста ба мавзӯ, иваз куни онҳо бо синоним, санчиши лексикӣ таҳрир	8.6. БАҚ дар асоси маводи услуби радъкунӣ, таҳлили алоқамандӣ ва парокандагии калима ислоҳ ва таҳрир	9.6. аз рӯйи қорҳои ҳатти ҷудо намудани сарҳад ва қисмҳо (ахбор, ғоя) системаи дурусти бозӣ, дохил кардани маноҳои мантиқӣ, таҳрир

4) меъёри забони адабӣ:

1. Меъёри орфографӣ	5.1. системаи овозии забони тоҷикӣ, қоидаҳои овозӣ, тафовути имлоиро ба хотир оварда, ба меъёри орфографӣ мувофиқ навиштан	6.1. калимаҳои алоҳида вобаста ба мавзӯ, ҳамроҳ, ҷудо ва бо дефис навиштани меъёри калимаҳои орфографӣ	7.1. тафовути пасвандҳоро ба хотир оварда, мувофиқи қоидаҳои имлоӣ ба меъёри орфографӣ навиштан	8.1. аз рӯйи меъёри орфографӣ дар алоқии мураккабӣ навиштани калимаҳоро бо ҳарфи калон	9.ИЗА1. аз рӯйи меъёри орфографӣ навиштан ва муайян кардани ягонагии забон аз матн
2. Меъёри орфоэпӣ	5.2. хусусиятҳои беҳтарини калимаҳои нави таркиби ҷумларо аз ҷиҳати луғавӣ гуфта тавоништан	6.2. намудҳои акцент (аксенти калима, аксенти ист, аксенти мантиқӣ) дар дохили ҷумла ва ибора истифода бурда тавоништан	7.2. интонатсия дар дохили ҷумла, истифодаи маъноӣ аксенти мантиқӣ	8.2. қисмҳои ҳаммаъноӣ, интонатсия дар таркиби ҷумла вобаста ба овоз, оҳанг, тембр, динамика истифода кардан	
3. Меъёри	5.3.	6.3. калимаҳои	7.3. маъноӣ	8.3. сохти	9.3. дуруст

лексикӣ	калимаҳои асли ва маҷозӣ, калимаҳои сермаъно: омоним, антоним, синоним хусусиятҳои бадеии онҳоро фаҳмонидан	кӯҳнашуда, эвфемизм, дисфемизм, неологизм, вожа, калимаҳои лаҳҷавӣ, калимаҳои соҳавӣ ҷойҳои истифодаи онҳоро доништа ва фарқ карда тавонистан	эмотсионали таъбирҳо, мақол-зарбулмасалҳо, хусусиятҳои бадеии онҳоро фаҳмида истифода кардан	луғавӣ ва фонди луғавиро бо хусусиятҳои фарққунанда ашон фаҳмидан	истифода намудани қоидаҳои услубии лексика
4. Меъёри грамматикӣ	5.4.1. бо воситаи пасвандҳо сохтани калимаҳои ҳамреша ва калимаҳои мураккаб истифодаи онҳо дар нутқи даҳонӣ ва хаттӣ 5.4.2. истифодабарии намуди пайвандакҳо аз рӯйи вазифаи исмҳои дар матнҳо додашуда 5.4.3. сифат дониستاني хусусияти бадеии он, сифатро ба ҷои исми истифодаи бурда тавонистан	6.4.1. фаҳмидани вазифаи ҷонишин, исми, сифат ва ба ҷои онҳо омадани ҷонишин 6.4.2. устувор будани мувафакқиятҳои дарси анъанавӣ бо роҳи нутқи даҳонӣ ва хаттӣ камёбиҳо дар нутқи гуфтугӯй 6.4.3. намуди маънои калимаҳоро фарқ кардан, бо синоним калимаҳои ҳаммаъноро истифода намудан	7.4.1. фарқияти пайвандаку пешояндро фаҳмонида истода аз рӯйи қойдаҳои меъёри орфографӣ навиштан 7.4.2. истифодабарии калимаҳои ташдид маънои услубиро фаҳмонидан 7.4.3. пешвандҳоро фарқ карда тавонистан ва дониستاني ва ҷойи истифодаи онҳо	8.4.1. воситаи алоқамандии калимаҳои бо ҳарфи калон навишта мешуда ва навиштани онҳо аз рӯйи меъёри орфографӣ 8.4.2. аҳамияти ҳиссаҳои мустақил ва номустақили нутқ дар таркиби ҷумла, ҷои онҳо ва вазифаашонро омӯзонидан 8.4.3. Истифодабарии намудҳои ҷумлаи яктаркиба ва ҷумлаи тафсилии дар матн	9.4.1. дониستاني сохтори роҳҳои ҷумлаҳои мураккаб ба меъёри орфографӣ онҳоро навишта тавонистан 9.4.2. фарқ карда тавониستاني ҷумлаҳои сода ва мураккаб, намуди онҳо, истифодабарӣ 9.4.3. роҳи сохтори ҷумлаҳоро мураккаб омехтаро донистан истифода кардан
5. Меъёри пунктуатсионӣ	5.5. Төл сөз, төлеу сөз, автор сөзини тыныс белгилерин дұрыс қолдану	6.5. Тыныс белгилериниң түрлері мен қызметін (даралаушы) түсіну, дұрыс қолдану.	7.5. Сөйлем соңында және сөйлем ішінде қойылатын тыныс белгилерин	8.5. Сөйлем соңында қабаттасып қойылатын тыныс белгилерин дұрыс	9.5. Құрмалас сөйлемниң тыныс белгилерин (даралаушы, ерекшелеуші, ойдың аражігін

			(даралаушы және ерекшелеуші) дұрыс қолдану.	қолдану.	ажырататын) ережеге сай қолдану.
--	--	--	---	----------	----------------------------------

17. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған «Тәжік тілі» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-9-сыныптарына арналған
«Тәжік тілі» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Тәжік тілі» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын
жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1) синфи 5:

Мавзӯъ	Намудҳои амалиёти гуфтугӯӣ	Мақсадҳои таълим
Ҳамағӣ: 102 соат, ҳафтаина 3 соат		
Чоряки 1 (27 соат)		
Фасли 1: Маданият: забон ва муносибатҳо	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	5.Ш/Г3; 5.Ш/Г5
	Хониш	5.Х2; 5.Х1; 5.Х7
	Навиштаҷот	5.Н1; 5.Н2
	Меъёрҳои забони адаби	5.МЗА4.1; 5. МЗА 1; 5. МЗА 2; 5. МЗА 3; 5 МЗА 5.
Фасли 2: Монандшавӣ. Адад. Интиҳобӣ	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	5. Ш/Г 6; 5. Ш/Г 4
	Хониш	5.Х4; 5.Х6
	Навиштаҷот	5.Н4; 5.Н6,
	Меъёрҳои забони адаби	5. МЗА 4.1; 5. МЗА 1; 5. МЗА 2; 5. МЗА 3; 5. МЗА 5.
Фасли 3: Маросиму оинҳои оилавӣ	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	5.Ш /Г2; 5.Ш/Г1
	Хониш	5.Х3; 5.Х5
	Навиштаҷот	5.Н3; 5.Н5
	Меъёрҳои забони адаби	5. МЗА 4.1; 5. МЗА 1; 5. МЗА 2; 5. МЗА 3; 5. МЗА 5.
Чоряки 2 (21 соат)		
Фасли 4 : Олими ҳайвонот ва дунёи наботот	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	5.Ш/Г1; 5.Ш/Г4; 5.Ш/Г6
	Хониш	5.Х1; 5.Х3; 5.Х5
	Навиштаҷот	5.Н2; 5.Н4, 5.Н6
	Меъёрҳои забони адаби	5. МЗА 4.2; 5. МЗА 1; 5. МЗА 1; 5. МЗА 2; 5. МЗА 3 5. МЗА 5.
Фасли 5: Вақти холи ва хобби	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	5. Ш/Г 6; 5. Ш/Г 4
	Хониш	5.Х2; 5.Х4; 5.Х6; 5.Х7
	Навиштаҷот	5.Н1; 5.Н3; 5.Н5,
	Меъёрҳои забони адаби	5. МЗА 4.2; 5. МЗА 1; 5. МЗА 2; 5. МЗА 3; 5. МЗА 5.
Чоряки 3 (30 соат)		
Фасли 6: Дунёи тасаввурот	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	5.Ш/Г1; 5.Ш/Г4
	Хониш	5.Х1; 5.Н2
	Навиштаҷот	5.Н1; 5.Н5

	Меъёрҳои забони адабӣ	5.МЗА 4.3; 5. МЗА 1; 5. МЗА 2; 5. МЗА 3; 5. МЗА 5.
Фасли 7: Мошин ва нишонаҳои роҳ	Шунавой ва гуфтугӯӣ	5.Ш/Г3; 5.Ш/Г5
	Хониш	5.Х3; 5.Х6; 5.Х7
	Навиштаҷот	5.Н2; 5.Н4
	Меъёрҳои забони адабӣ	5. МЗА 4.3; 5. МЗА 1; 5. МЗА 2; МЗА
Фасли 8: Хусусияти берунии одам ва характер	Шунавой ва гуфтугӯӣ	5.Ш/Г6; 5.Ш/Г2
	Хониш	5.Х4; 5.О5
	Навиштаҷот	5.Н3; 5.Н6
	Меъёрҳои забони адабӣ	5. МЗА 4.3; 5. МЗА 1; 5. МЗА 2; 5. МЗА 3; 5. МЗА 5
Чоряки 4 (24 соат)		
Фасли 9: Аҷоиботҳои олами фазо	Шунавой ва гуфтугӯӣ	5Ш/Г1; 5.Ш/Г; 5.Ш/Г5
	Хониш	5.Х1; 5.Х2; 5.Х6
	Навиштаҷот	5.Н3; 5.Н5; 5.Н6
	Меъёрҳои забони адабӣ	5. МЗА 4.4; 5. МЗА 4.5; 5. МЗА 1; 5. МЗА 2; 5. МЗА 3; 5. МЗА 5.
Фасли 10: Саёҳат ва истироҳат	Шунавой ва гуфтугӯӣ	5.Ш/Г2; 5.Ш/Г4; 5.Ш/Г6
	Хониш	5.Х3; 5.Х4; 5.Х5; 5.Х7
	Навиштаҷот	5.Н1; 5.Н2; 5.Н4
	Меъёрҳои забони адабӣ	5. МЗА 4.4; 5. МЗА 4.5; 5. МЗА 1; 5. МЗА 2; 5. МЗА 3; 5. МЗА 5

2) синфи 6:

Мавзӯ:	Намудҳои амалиёти гуфтугӯӣ	Мақсадҳои таълим
Ҳамагӣ: 102 соат, ҳафтаина 3 соат		
Чоряки 1 (27 соат)		
Фасли 1: Қойҳои намоёни Қазоқистон	Шунавой ва гуфтугӯӣ	6.Ш/Г3; 6.Ш/Г6
	Хониш	6.Х5; 6.Х7
	Навиштаҷот	6.НГ1; 6.Н4
	Меъёрҳои забони адабӣ	6. МЗА 4.1; 6. МЗА 1; 6. МЗА 2; 6. МЗА 3; 6. МЗА 5
Фасли 2: Бойгарҳои милли ва оилави	Шунавой ва гуфтугӯӣ	6.Ш/Г2; 6.Ш/Г4
	Хониш	6.Х2; 6.Х3; 6.Х4
	Навиштаҷот	6.Н2; 6.Н6
	Меъёрҳои забони адабӣ	6. МЗА.1; 6. МЗА1; 6. МЗА2; 6. МЗА3; 6. МЗА4.
Фасли 3: Ҳафт мӯъҷизаи олам	Шунавой ва гуфтугӯӣ	6.Ш/Г1; 6.Ш/Г5
	Хониш	6.Х1; 6.Х6
	Навиштаҷот	6.Н3; 6.Н5
	Меъёрҳои забони адабӣ	6. МЗА4.1; 6. МЗА1; 6. МЗА2; 6. МЗА3; 6.МЗА5
Чоряки 2 (21 соат)		
Фасли 4: Астана-маркази маданияту санъат	Шунавой ва гуфтугӯӣ	6.Ш/Г1; 6 Ш/Г 3; 6. Ш/Г 5
	Хониш	6.Х1; 6.Х4; 6.Х6; 6.Х7
	Навиштаҷот	6.Н1; 6.Н3; 6.Н4; 6.Н6
	Меъёрҳои забони адабӣ	6.МЗА4.2; 6.МЗА1; 6.МЗА2; 6.МЗА3; 6.МЗА5.

Фасли 5: Шахсҳои таърихӣ	Шунавой ва гуфтугӯӣ	6.Ш/Г2; 6.Ш/Г4; 6.Ш/Г6
	Хониш	6.Х2; 6.Х3; 6.Х5
	Навиштаҷот	6.Н2; 6.Н5
	Меъёрҳои забони адабӣ	6. МЗА4.2; 6.МЗА1; 6.МЗА2; 6.МЗА3; 6.МЗА5
Чоряки 3 (30 соат)		
Фасли 6 : Об-чашмаи ҳаёт. Дарё-кӯлҳо дар Қазоқистон	Шунавой ва гуфтугӯӣ	6.Ш/Г1; 6.Ш/Г5
	Хониш	6.Х1; 6.Х2
	Навиштаҷот	6.Н1; 6.Н3
	Меъёрҳои забони адабӣ	6. МЗА4.2; 6.МЗА1; 6.МЗА2; 6.МЗА3; 6.МЗА5
Фасли 7: Спорт. Ситораҳои намоёни соҳаи спорт	Шунавой ва гуфтугӯӣ	6.Ш/Г3; 6.Ш/Г4
	Хониш	6.Х3; 6.Х6
	Навиштаҷот	6.Н4; 6.Н5
	Меъёрҳои забони адабӣ	6. МЗА4.2; 6.МЗА1; 6.МЗА2; 6.МЗА3; 6.МЗА5
Фасли 8: Урфу одат ва оин-анъанаҳои халқи тоҷик. Наврӯз	Шунавой ва гуфтугӯӣ	6.Ш/Г2; 6.Ш/Г6
	Хониш	6.Х4; 6.Х5; 6.Х7
	Навиштаҷот	6.Н2; 6.Н6
	Меъёрҳои забони адабӣ	6. МЗА.3; 6. МЗА; 6. МЗА; 6. МЗА; 6. МЗА.
Чоряки 4 (24 соат)		
Фасли 9: Китобхонаҳои калони олам	Шунавой ва гуфтугӯӣ	6.Ш/Г1; 6.Ш/Г3; 6.Ш/Г5
	Хониш	6.Х2; 6.Х4; 6.Х6
	Навиштаҷот	6.Н3; 6.Н4; 6.Н6
	Меъёрҳои забони адабӣ	6. МЗА.3; 6. МЗА; 6. МЗА; 6. МЗА; 6. МЗА.
Фасли 10: Мувоффақиятҳои илм ва технология	Шунавой ва гуфтугӯӣ	6.Ш/Г2; 6.Ш/Г4; 6.Ш/Г6
	Хониш	6.Х1; 6.Х3; 6.Х5; 6.Х7
	Навиштаҷот	6.Н1; 6.Н2; 6.Н5
	Меъёрҳои забони адабӣ	6. МЗА.3; 6. МЗА; 6. МЗА; 6. МЗА; 6. МЗА.

3) синфи 7:

Мавзӯ	Намудҳои амалиёти гуфтугӯӣ	Мақсадҳои таълим
Ҳамагӣ: 68 соат, ҳафтаина 2 соат		
Чоряки 1 (27 соат)		
Фасли 1: Обу ҳаво ва дигаргуниҳои ҳароратӣ	Шунавой ва гуфтугӯӣ	7.Ш/Г1; 7.Ш/Г5
	Хониш	7.Х1; 7.Х6
	Навиштаҷот	7.Н3; 7.Н6
	Меъёрҳои забони адабӣ	7. МЗА.1; 7. МЗА; 7. МЗА; 7. МЗА; 7. МЗА.
Фасли 2: Маданияти кучманчиён	Шунавой ва гуфтугӯӣ	7.Ш/Г3; 7.Ш/Г6
	Хониш	7.Х2; 7.Х4; 7.Х7
	Навиштаҷот	7.Н1; 7.Н4
	Меъёрҳои забони адабӣ	7. МЗА.1; 7. МЗА; 7. МЗА; 7. МЗА; 7. МЗА.
Фасли 3: Тозагӣ-гарави саломатӣ	Шунавой ва гуфтугӯӣ	7.Ш/Г2; 7.Ш/Г4
	Хониш	7.Х3; 7.Х5
	Навиштаҷот	7.Н2; 7.Н5

	Меъёрҳои забони адаби	7. МЗА.1; 7. МЗА; 7. МЗА; 7. МЗА; 7. МЗА.
Чоряки 2 (21 соат)		
Фасли 4: Дӯстдориву дӯстӣ	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	7.Ш/Г1; 7.Ш/Г3; 7.Ш/Г5
	Хониш	7.Х1; 7.Х3; 7.Х5; 7.Х7
	Навиштаҷот	7.Н1; 7.Н3; 7.Н4
	Меъёрҳои забони адаби	7. МЗА.2; 7. МЗА; 7. МЗА; 7. МЗА; 7. МЗА.
Фасли 5: Санъати мусиқа ва домбраи муқаддаси қазоқӣ	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	7.Ш/Г2; 7.Ш/Г4; 7.Ш/Г6
	Хониш	7.Х2; 7.Х4; 7.Х6
	Навиштаҷот	7.Н2; 7.Н5; 7.Н6
	Меъёрҳои забони адаби	7. МЗА.2; 7. МЗА; 7. МЗА; 7. МЗА; 7. МЗА.
Чоряки 3 (30 соат)		
Фасли 6: Интернет ва шабакаи иҷтимоӣ	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	7.Ш/Г1; 7.Ш/Г5
	Хониш	7.Х1; 7.Х6
	Навиштаҷот	7.Н1; 7.Н3
	Меъёрҳои забони адаби	7. МЗА 4.3; 7. МЗА 1; 7. МЗА 2; 7. МЗА 3; 7. МЗА 5.
Фасли 7: Дӯстии халқҳои Қазоқистон	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	7.Ш/Г2; 7.Ш/Г4
	Хониш	7.Х2; 7.Х3; 7.Х4
	Навиштаҷот	7.Н2; 7.Н4
	Меъёрҳои забони адаби	7. МЗА 4.3; 7. МЗА 1; 7. МЗА 2; 7. МЗА 3; 7. МЗА 5.
Фасли 8: Дуруст таомхӯрӣ. Таомҳои ба дигар гунии ирсӣ сабаб шуда	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	7.Ш/Г3; 7.Ш/Г6
	Хониш	7.Х5; 7.Х7
	Навиштаҷот	7.Н5; 7.Н6
	Меъёрҳои забони адаби	7. МЗА 4.4; 7. МЗА 1; 7. МЗА 2; 7. МЗА 3; 7. МЗА 5.
Чоряки 4 (24 соат)		
Фасли 9: Рӯзи ғалаба. Таъзим ба мардонагии бузург	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	7.Ш/Г1; 7.Ш/Г4; 7.Ш/Г6
	Хониш	7.Х1; 7.Х3; 7.Х4; 7.Х7
	Навиштаҷот	7.Н1; 7.Н3; 7.Н5
	Меъёрҳои забони адаби	7. МЗА 4.5; 7. МЗА 1; 7. МЗА 2; 7. МЗА 3; 7. МЗА 5.
Фасли 10: Фантастикаи илмӣ	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	7.Ш/Г2; 7.Ш/Г3; 7.Ш/Г5
	Хониш	7.Х2; 7.Х5; 7.Х6
	Навиштаҷот	7.Н2; 7.Н4; 7.Н6
	Меъёрҳои забони адаби	7. МЗА 4.5; 7. МЗА 1; 7. МЗА 2; 7. МЗА 3; 7. МЗА 5.

4) синфи 8:

Мавзӯ	Намудҳои амалиёти гуфтугӯӣ	Мақсадҳои таълим
Ҷамагӣ: 68 соат, ҳафтаина 2 соат		
Чоряки 1 (18 соат)		
Фасли 1: Хати қадима ва таърихи хати форсӣ-тоҷикӣ	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	8.Ш/Г1; 8.Ш/Г2; 8.Ш/Г6
	Хониш	8.Х1; 8.Х2; 8.Х4
	Навиштаҷот	8.Н2; 8.Н3; 8.Н5

	Меъёрҳои забони адабӣ	8. МЗА 4.1; 8. МЗА 1; 8. МЗА 2; 8. МЗА 3; 8. МЗА 5.
Фасли 2: Арзишҳои инсонӣ ва маданияти ҷаҳонӣ	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	8.Ш/Г3; 8.Ш/Г4; 8.Ш/Г5
	Хониш	8.Х3; 8.Х5; 8.Х6; 8.Х7
	Навиштаҷот	8.Н1; 8.Н4; 8.Н6
	Меъёрҳои забони адабӣ	8. МЗА 4.1; 8. МЗА 1; 8. МЗА 2; 8. МЗА 3; 8. МЗА 5.
Фасли 3: забони мо – имони мо	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	8.Ш/Г1; 8.Ш/Г2; 8.Ш/Г6
	Хониш	8.Х1; 8.Х2; 8.Х4
	Навиштаҷот	8.Н2; 8.Н3; 8.Н5
	Меъёрҳои забони адабӣ	8. МЗА 4.1; 8. МЗА 1; 8. МЗА 2; 8. МЗА 3; 8. МЗА 5
Чоряки 2 (14 соат)		
Фасли 4: Касбу меҳнат. Мутахассисони оянда	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	8.Ш/Г2; 8.Ш/Г4; 8.Ш/Г6
	Хониш	8.Х4; 8.Х6; 8.Х7
	Навиштаҷот	8.Н1; 8.Н3; 8.Н4
	Меъёрҳои забони адабӣ	8. МЗА 4.2; 8. МЗА 1; 8. МЗА 2; 8. МЗА 3; 8. МЗА 5.
Фасли 5: Муваффақиятҳои кайҳоннавардӣ	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	8.Т/А1; 8.Т/А3; 8.Т/А5
	Хониш	8.Х1; 8.Х2; 8.Х3; 8.Х5
	Навиштаҷот	8.Н2; 8.Н5; 8.Н6
	Меъёрҳои забони адабӣ	8. МЗА 4.2; 8. МЗА 1; 8. МЗА 2; 8. МЗА 3; 8. МЗА 5.
Чоряки 3 (20 соат)		
Фасли 6: Гуногунии биологӣ. Ҳайвонот ва набототи ба “Китоби сурх” дохилшуда	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	8.Ш/Г1; 8.Ш/Г5
	Хониш	8.Х2; 8.Х4; 8.Х5
	Навиштаҷот	8.Н3; Н1; 8.Н6
	Меъёрҳои забони адабӣ	8. МЗА 4.3; 8. МЗА 1; 8. МЗА 2; 8. МЗА 3; 8. МЗА 5.
Фасли 7: Муҳити атроф ва захираҳои энергия	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	8.Ш/Г3; 8.Ш/Г4
	Хониш	8.Х1; 8.Х7
	Навиштаҷот	8.Н2; 8.Н3
	Меъёрҳои забони адабӣ	8. МЗА 4.4; 8. МЗА 1; 8. МЗА 2; 8. МЗА 3; 8. МЗА 5.
Фасли 8: Насли наврас ва қонун	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	8.Ш/Г2; 8.Ш/Г6.
	Хониш	8.Х3; 8.Х6
	Навиштаҷот	8.Н4; 8.Н5
	Меъёрҳои забони адабӣ	8. МЗА 4.4; 8. МЗА 1; 8. МЗА 2; 8. МЗА 3; 8. МЗА 5.
Чоряки 4 (16 соат)		
Фасли 9: Санъати театр ва маданияти он	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	8.Ш/Г1; 8.Ш/Г3; 8.Ш/Г5
	Хониш	8.Х4; 8.Х6; 8.Х7
	Навиштаҷот	8.Н1; 8.Н4; 8.Н6
	Меъёрҳои забони адабӣ	8. МЗА 4.4; 8. МЗА 1; 8. МЗА 2; 8. МЗА 3; 8. МЗА 5.
Фасли 10: Туризм ва экотуризм Қазоқистон	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	8.Ш/Г2; 8.Ш/Г 8.Ш/Г6
	Хониш	8.Х1; 8.О2; 8.О3; 8.О5
	Навиштаҷот	8.Н2; 8.Н3; 8.Н5
	Меъёрҳои забони адабӣ	8. МЗА 4.4; 8. МЗА 1; 8. МЗА 2; 8. МЗА 3; 8. МЗА 5.

5) синфи 9:

Мавзӯ	Намудҳои амалиёти гуфтугӯӣ	Мақсадҳои таълим
Ҷамағӣ: 68 соат, ҳафтаина 2 соат		
Чоряки 1 (18 соат)		
Фасли 1: Муродам як кишвар як сарнавишт	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	9.Ш/Г1; 9.Ш/Г3; 9.Ш/Г6
	Хониш	9.Х2; 9.Х5; 9.Х7
	Навиштаҷот	9.Н2; 9.Н3; 9.Н5
	Меъёрҳои забони адабӣ	9. МЗА 4.1; 9. МЗА 1; 9. МЗА 2; 9. МЗА 3; 9. МЗА 5.
Фасли 2: Масъалаҳои дунёшиносӣ	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	9.Ш/Г2; 9.Ш/Г4; 9.Ш/Г5
	Хониш	9.Х1; 9.Х3; 9.Х4; 9.Х6
	Навиштаҷот	9.Н1; 9.Н4; 9.Н6
	Меъёрҳои забони адабӣ	9. МЗА 4.1; 9. МЗА 1; 9. МЗА 2; 9. МЗА 3; 9. МЗА 5.
Фасли 3: Ободони кишвар	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	9.Ш/Г2; 9.Ш/Г4; 9.Ш/Г5
	Хониш	9.Х1; 9.Х3; 9.Х4; 9.Х6
	Навиштаҷот	9.Н2; 9.Н3; 9.Н5
	Меъёрҳои забони адабӣ	9. МЗА 4.1; 9. МЗА 1; 9. МЗА 2; 9. МЗА 3; 9. МЗА 5.
Чоряки 2 (14 соат)		
Фасли 4: Қазоқистон солҳои истиқлолият. ЭКСПО – 2017	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	9.Ш/Г2; 9.Ш/Г3; 9.Ш/Г4
	Хониш	9.Х1; 9.Х3; 9.Х4; 9.Х7
	Навиштаҷот	9.Н2; 9.Н4; 9.Н6
	Меъёрҳои забони адабӣ	9. МЗА 4.2; 9. МЗА 1; 9. МЗА 2; 9. МЗА 3; 9. МЗА 5.
Фасли 5: Ҳуқуқ ва озодии инсон	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	9.Ш/Г1; 9.Ш/Г5; 9.Ш/Г6
	Хониш	9.Х2; 9.Х5; 9.Х6
	Навиштаҷот	9.Н1; 9.Н3; 9.Н5
	Меъёрҳои забони адабӣ	9. МЗА 4.2; 9. МЗА 1; 9. МЗА 2; 9. МЗА 3; 9. МЗА 5.
Чоряки 3 (20 соат)		
Фасли 6: Оила ва дигаргунии демографӣ	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	9.Ш/Г2; 9.Ш/Г4
	Хониш	9.Х1; 9.Х2; 9.Х3
	Навиштаҷот	9.Н1; 9.Н4
	Меъёрҳои забони адабӣ	9. МЗА 4.3; 9. МЗА 1; 9. МЗА 2; 9. МЗА 3; 9. МЗА 5
Фасли 7: Биотехнология ва ояндаи муҳандисии ирсӣ	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	9.Ш/Г1; 9.Ш/Г3
	Хониш	9.Х4; 9.Х5
	Навиштаҷот	9.Н2; 9.Н5.
	Меъёрҳои забони адабӣ	9. МЗА 4.3; 9. МЗА 1; 9. МЗА 2; 9. МЗА 3; 9. МЗА 5.
Фасли 8: Асбобҳои ахбори оммавӣ	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	9.Ш/Г6; 9.Ш/Г5
	Хониш	9.Х7; 9.Х6
	Навиштаҷот	9.Н3; 9.Н6
	Меъёрҳои забони адабӣ	9. МЗА 4.3; 9. МЗА 1; 9. МЗА 2; 9. МЗА 3; 9. МЗА 5.
Чоряки 4 (16 соат)		
Фасли 9: Осоиштагӣ	Шунавоӣ ва гуфтугӯӣ	9.Ш/Г1; 9.Ш/Г4; 9.Ш/Г6

ва нооромии ҷаҳон	Хониш	9.X2; 9.X3; 9.X5; 9.X7
	Навиштаҷот	9.H2; 9.H5; 9.H6
	Меъёрҳои забони адабӣ	9. МЗА 4.4; 9. МЗА 1; 9. МЗА 2; 9. МЗА 3; 9. МЗА 5
Фасли 10: Самарнок истифодабарии захираҳои табиӣ	Шунавӣ ва гуфтугӯӣ	9.Ш/Г2; 9.Ш/Г3; 9.Ш/Г5
	Хониш	9.X1; 9.X4; 9.X6
	Навиштаҷот	9.H1; 9.H3; 9.H4
	Меъёрҳои забони адабӣ	9. МЗА 4.4; 9. МЗА 1; 9. МЗА 2; 9. МЗА 3; 9. МЗА 5.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «13» қараша
№ 668 бұйрығына 25-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 214-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Ұйғыр әдебиеті» пәнінен жаңартылған мазмұндағы
үлгілік оқу бағдарламасы
(оқыту ұйғыр тілінде)**

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы тамыздағы №1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. Ұйғыр әдебиеті пәні бағдарламасының мақсаты – оқушылардың ақыл-ой қабілеті мен тұлғалық қасиеттерінің қалыптасуына, тілдік-эстетикалық талғамдарының дамуына, коммуникативтік құзыреттіліктерінің жетілдірілуіне іргетас қалап, өмірлік дағдыларын шыңдауына, өздігінен білім алуларына мүмкіндік туғызу.

3. «Ұйғыр әдебиеті» пәнін міндеті оқушылардың сауаттылығын, олардың әдеби және эстетикалық талғамдары мен сезімдерін дамыту, ойлау қабілеттері мен танымдық және коммуникативтік дағдыларын қалыптастыру. Ұйғыр әдебиеті пәнін оқу арқылы оқушылар:

1) ұйғыр әдебиетінің құндылық ретіндегі болмысын, ұлттық мәдениеттегі маңызды орнын құрметтейді және бағалайды;

2) ұйғыр әдебиетінің мәдениетаралық қарым-қатынастағы рөлін, ұйғыр халқының қалыптасқан тарихын, алға қойған міндеттерін, жеңістерін, мәселелерін, қарама-қайшылық пен қиындықтарын анықтайды және түсінеді;

3) түрлі жағдайларға бейімделе білу және өздігінен шешім қабылдау дағдыларын қалыптастырады;

4) заманауи, ғылыми және қоғамдық дамуға сәйкес дүниетанымын дамытады.

2-тарау. «Ұйғыр әдебиеті» пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. «Ұйғыр әдебиеті» пәні бойынша оқу жүктемесінің бөлінуі.

1) 5-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;

- 2) 6-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;
- 3) 7-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;
- 4) 8-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;
- 5) 9-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат.

5. «Ұйғыр әдебиеті» пәндік білімнің мазмұны бөлімдерге бөлінген: түсіну және жауап беру, анализ және интерпретация, бағалау және салыстырмалы анализ, сонымен қатар, дағдыларды қалыптастыратын бөлімшелерден тұрады. Бағдарламаның бұл бөлімі пән бойынша оқу мақсаттарынан тұрады.

6. Оқу мақсаттары әр бөлімше ішінде мұғалім мен оқушыға болашақ қадамдары жөнінде өзара ой бөлісуге, оларды жоспарлауға, бағалауға мүмкіндік береді.

7. «Түсіну және жауап беру» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) көркем шығарма мазмұны мен пішіні;
- 2) әдеби шығарманың тұжырымдамасы;
- 3) көркем шығармадағы образ;
- 4) шығарма үзінділерімен жұмыс.

8. «Анализ және интерпретация» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) әдеби шығарманың композициясы;
- 2) автор бейнесі;
- 3) көркем шығарманың тілі;
- 4) шығармашылық жұмыс.

9. «Бағалау және салыстыру» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) тарихи және көркемдік құндылығы;
- 2) заманауилығы мен жаңашылдығы;
- 3) әдеби эссе;
- 4) әдеби сын.

3-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

10. Бағдарламада оқу мақсаттары төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан сөйлеу әрекеттерінің ретін, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 5.5.1.1. кодында «5» - сынып; «5.1» - дағдылар; «1» - оқу мақсатының реттік нөмірі.

11.

1) түсіну және жауап беру

Білім алушылар					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Көркем шығарманың мазмұны мен пішіні	5.1. Әдеби шығарманың жанрына қарай фабуласы мен сюжеттік	6.1. Әдеби шығарманың жанрын, фабуласын, сюжетін анықтау	7.1. Әдеби шығарма сюжетінің құрамдас бөлшектерін талдау	8.1. Әдеби шығарманың жанрына байланысты сюжеттік желілерін, эпилог,	9.1. Әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау жасау

	дамуын сипаттау			прологтарды анықтау	
2. Әдеби шығарманың тұжырымдамасы	5.2. Әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау	6.2. Әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені идеясы арқылы түсіндіру	7.2. Әдеби шығармадағы тұлғалық болмысты гуманистік тұрғыдан талдау	8.2. Әдеби шығарманың идеясы мен пафосын ұлттық мүдде тұрғысынан ашу	9.2. Әдеби шығармадағы психологизмді анықтау
3. Көркем шығармадағы образ	5.3. Көркем шығармадағы кейіпкерлер портреті мен іс-әрекеті арқылы образын ашу	6.3. Әдеби туындыдағы кейіпкердің типтерін тек тұрғысынан сипаттау	7.3. Көркем шығармадағы кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан анықтау	8.3. Көркем шығармадағы кейіпкерлерді сомдауда тура және жанама мінездеулерді жіктеу	9.3. Көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау
Т.4. Шығарма үзінділерімен жұмыс	5.4. Көркем шығармалардан шағын көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту	6.4. Көркем шығармалардан орта көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту	7.4. Көркем шығармадағы кейіпкер бейнесін ашып, үзінділерді жатқа айту.	8.4. Көркем шығармалардан алған үзінділерді өз көзқарасын дәлелдеу үшін орынды қолдану	9.4. Көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану

2) анализ және интерпретация

Білім алушылар...					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Әдеби шығарманың композициясы	5.1. Әдеби шығармадағы екі нәрсені салыстыра суреттеулер мен қарама-қарсы суреттеулерді табу	6.1. Шығарма композициясындағы белгілі бір эпизодтың алатын маңызына негіздеме жасау	7.1. Шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді салғастыру	8.1. Композицияны тұтастан бөлшекке, бөлшектен тұтасқа қарай талдау	9.1. Эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композициялық амалдарды талдау
2. Автор	5.2. Эпикалық	6.2. Эпикалық,	7.2. Эпикалық,	8.2. Автор	9.2. Автор

бейнесі	шығармадағы автор бейнесін анықтау	поэзиялық шығармалардағы автор бейнесін анықтау	поэзиялық, драмалық шығармадағы автор бейнесін анықтау	бейнесі мен кейіпкерлер қарым-қатынасының тілдік көрінісін талдау	бейнесінің идеялық-стилистикалық тұтастырушы ретіндегі рөліне талдау жасау
3. Көркем шығарманың тілі	5.3. Шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдарының (теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздер, қайталау, өлең құрылысы) мағынасын анықтау	6.3. Шығармадағы көркем ауыстыруларды (троптарды: метафора, кейіптеу, метонимия, гипербол, литота, аллегория, антитеза, градация, арнау) анықтау	7.3. Шығармадағы көркемдегіш құралдардың (символ, синекдоха, қайталау түрлері: эпифора, анафора, аллитерация, ассонанс, риторикалық сұрақ) қолданысын талдау	8.3. Шығармадағы көркемдегіш құралдардың (психологиялық параллелизм, перифраз, сатира, ирония, гротеск, эллипсис) қолданысын талдай отырып, автор стилін анықтау	9.3. Шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троп пен фигура) түрлерін талдай отырып, автор стиліне баға беру
4. Шығармашылық жұмыс	5.4. Көркем шығармадан алған әсерін сипаттап авторға хат, өлең жазу	6.4. Әдеби көркемдегіш құралдарды Пайдаланып шығармадағы табиғат көрінісін, оқиға орнын, кейіпкер бейнесін сипаттап жазу	7.4. Шығармадағы оқиға желісін өзіндік көзқарас тұрғысынан дамытып жазу	8.4. Шығармадан алған үзінділерді қайта өңдеп креативті жазу	9.4. Автор стиліне сүйене отырып, шығармашылық жұмыс жазу

3) бағалау және салыстыру

Білім алушылар...					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Тарихи және көркемдік	5.1. Шығармадағы	6.1. Шығармадағы	7.1. Кейіпкерлердің іс-	8.1. Шығарманың	9.1. Шығарманы басқа

құндылығы	эпизодтар арқылы тарихи құндылығын бағалау	кейіпкерлерді өзара салыстыра отырып, тарихи және көркемдік құндылығына баға беру	әрекеті мен автор берген портреттік мінездемені салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығына баға беру	тақырыбы мен идеясын осы тектес басқа шығармалармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау	өнер түрлеріндегі осы мазмұндас туындылармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау.
2. Заманауилығы мен жаңашылдығы	5.2. Кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау	6.С2. Кейіпкерлер жүйесінің заманауи жаңашылдығын өзара салыстырып баға беру	7.2. Әдеби жанр түрлерінің даму барысына, жаңашылдығына заманауи тұрғыдан баға беру	8.2. Шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру	9.2. Шығармадағы ұрпақтар сабақтас-тығы көрінісін заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру
3. Әдеби эссе	5.3. Шығармадағы кейіпкерді өзіндік құндылығы тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу	6.3. Шығармадағы кейіпкерлер қарым-қатынасын отбасылық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу	7.3. Шығарманы ұлттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу.	8.3. Шығарманың көркемдік-идеялық құндылығын гуманистік тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу	9.3. Шығарманың идеясын ғаламдық тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу
4. Әдеби сын	5.4. Оқырманның рухани дүниесіне шығарма әсерін талдай отырып, сыни хабарлама жазу	6.4. Шығармада көтерілген мәселенің элеуметтік рөлі туралы сыни хабарлама жасау	7.4. Әдеби шығарманың эстетикалық құндылығы туралы шағын сыни шолу жазу	8.4. Шығарма бойынша жазылған әдеби сын – пікірлерге сүйене отырып, өзіндік сыни пікір жазу	9.4. Әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, шағын сын мақала жазу

12. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған «Ұйғыр әдебиеті» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-9-сыныптарына арналған
«Ұйғыр әдебиеті» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Ұйғыр әдебиеті» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасын жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1) 5-сынып:

Шығарма	Бөлім	Оқыту мақсаттары
Барлығы:68сағат, патасына 2сағат		
1-тоқсан (18 сағат)		
«Чинтөмүр батыр және Мәхтумсула» және «Тай мен бала» ертегілері	Түсіну және жауап беру	5.1,5.2,5.3,5.4.
	Анализ және интерпретация	5.1,5.2,5.3,5.4.
	Бағалау және салыстыру	5.1, 5.2,5.3,5.4.
Садир Палвандиң өлеңдері Өмәр Мүһәммәдийдің «Ауыр күндерде » некайиси	Түсіну және жауап беру	5.1,5.2,5.3,5.4.
	Анализ және интерпретация	5.1, 5.2, 5.3, 5.4.
	Бағалау және салыстыру	5.1, 5.2, 5.3, 5.4.
2- тоқсан (14 сағат)		
Һезим Искәндәровтың «Кел жана жыл», «Қыс күндері», «Туйғун мен кемпі» өлеңдері. Һезмәт Абдуллиндың «Торуқ ат» әңгімесі	Түсіну және жауап беру	5.1,5.2,5.3,5.4.
	Анализ және интерпретация	5.1, 5.2, 5.3, 5.4.
	Бағалау және салыстыру	5.1, 5.2, 5.3, 5.4.
Илия Бәхтияниң «Туған өлкедегі көктем», «Дән туралы ой», «Жақсы адамдар туралы сөз», «Бақа», «Көбелек» өлеңдері.	Түсіну және жауап беру	5.1,5.2,5.3,5.4.
	Анализ және интерпретация	5.1, 5.2, 5.3, 5.4.
	Бағалау және салыстыру	5.1, 5.2, 5.3, 5.4.
3 - тоқсан (20 сағат)		
Турған Тохтәмовтың «Қайда екен сол бейшара жануар» әңгімесі	Түсіну және жауап беру	5.1,5.2,5.3,5.4.
	Анализ және интерпретация	5.1, 5.2, 5.3, 5.4.
	Бағалау және салыстыру	5.1, 5.2, 5.3, 5.4.
Хелил Һәмраевтың «Өсәк туралы өлең», « Гүл» , «Дастархан», «Өмір» өлеңдері.	Түсіну және жауап беру	5.1,5.2,5.3,5.4.
	Анализ және интерпретация	5.1, 5.2, 5.3, 5.4.
	Бағалау және салыстыру	5.1, 5.2, 5.3, 5.4.
Һажи Әхмәтнің «Ата мейрі» әңгімесі.	Түсіну және жауап беру	5.1,5.2,5.3,5.4.
	Анализ және интерпретация	5.1, 5.2, 5.3, 5.4.

Аблиз Һезимовтың «Шөп пен қарағаш», «Қоян айтады дейді» мысалдары	Бағалау және салыстыру	5.1, 5.2, 5.3, 5.4.
4- тоқсан (16сағат)		
Патигүл Сабитованың «Баламдың достары» әңгімесі. Марс Һетахуновтың «Сиқырлы әлем» әңгімесі.	Түсіну және жауап беру	5.1,5.2,5.3,5.4.
	Анализ және интерпретация	5.1, 5.2, 5.3, 5.4.
	Бағалау және салыстыру	5.1, 5.2, 5.3, 5.4.
Абай Қунанбаевтың «Ілім таппай махтанба», «Қыс» өлеңдері. Ыбрай Алтынсариндің «Бай вә кедей баласы» әңгімесі.	Түсіну және жауап беру	5.1,5.2,5.3,5.4.
	Анализ және интерпретация	5.1, 5.2, 5.Т.3, 5.4.
	Бағалау және салыстыру	5.1, 5.2, 5.3, 5.4.

2) 6-сынып:

Әсәр	Бөлүм	Оқутуш мәхсәтлири
Барлығы: 68 сағат, аптасына 2 сағат		
1- тоқсан (18сағат)		
Жүсіп Баласағұн ақыл-парасат және тіл туралы. Махмұт Қашқарийдің «Түркі тілдері сөздігі»еңбегіндегі мақал және мәтелдер Рабғузи Адам атаның және Хауа ананың туралы.	Түсіну және жауап беру	6.1,6.2, 6.3, 6.4.
	Анализ және интерпретация	6.1, 6.2, 6.3, 6.4.
	Бағалау және салыстыру	6.1, 6.2, 6.Б3, 6.4.
Алішер Навайидің «Ғатәмтай», «Арыстан және дураж» шығармалары	Түсіну және жауап беру	6.1,6.2, 6.3, 6.4.
	Анализ және интерпретация	6.1, 6.2, 6.3, 6.4.
	Бағалау және салыстыру	6.1, 6.2, 6.3, 6.4.
Билал Назімдің «Назугум» қиссасы	Түсіну және жауап беру	6.1,6.2, 6.3, 6.4.
	Анализ және интерпретация	6.1, 6.2, 6.3, 6.4.
	Бағалау және салыстыру	6.1, 6.2, 6.3, 6.4.
2- тоқсан (14 сағат)		
Нур Исрайиловтың «Күндер» повесті Қадир Һасановтың «Жиырма сегіз», «Ризвангүл» өлеңдері.	Түсіну және жауап беру	6.1,6.2, 6.3, 6.4.
	Анализ және интерпретация	6.1, 6.2, 6.3, 6.4.
	Бағалау және салыстыру	6.1, 6.2, 6.3, 6.4.
Һезмәт Абдуллиндың «Сырдастар» әңгімесі Исмайил Саттаровтың «Махсат», «Біз жеңеміз» өлеңдері.	Түсіну және жауап беру	6.1,6.2, 6.3, 6.4.
	Анализ және интерпретация	6.1, 6.2, 6.3, 6.4.
	Бағалау және салыстыру	6.1, 6.2, 6.3, 6.4.
3 - тоқсан (20 сағат)		
Турғун Алмасниң «Отан», «Мектепке» өлеңдері. Илия Бәхтияниң «Туған елге махаббатым бар»,	Түсіну және жауап беру	6.1,6.2, 6.3, 6.4.
	Анализ және интерпретация	6.1, 6.2, 6.3, 6.4.
	Бағалау және салыстыру	6.1, 6.2, 6.3, 6.4.

«Отан» өлеңдері.		
Лутпулла Мутәллиптің «Көктем махаббаты», «Жастық үйрен» өлеңдері. Абдуғопур Қутлуқтың «Дутар» балладасы.	Түсіну және жауап беру	6.1,6.2, 6.3, 6.4.
	Анализ және интерпретация	6.1, 6.2, 6.3, 6.4.
	Бағалау және салыстыру	6.1, 6.2, 6.3, 6.4.
Т. Тохтәмовтың «Әкемдің тоны» әңгімесі.	Түсіну және жауап беру	6.1,6.2, 6.3, 6.4.
	Анализ және интерпретация	6.1, 6.2, 6.3, 6.4.
	Бағалау және салыстыру	6.1, 6.2, 6.3, 6.4.
4- тоқсан (16 сағат)		
Илахун Жәлиловтың «Шана» әңгімесі. Абдумежит Дөләтовтың «Тіз бүктірген», «Еліктеймін деп», «Дутарім» өлеңдері.	Түсіну және жауап беру	6.1,6.2, 6.3, 6.4.
	Анализ және интерпретация	6.1, 6.2, 6.3, 6.4.
	Бағалау және салыстыру	6.1, 6.2, 6.3, 6.4.
Абай Қунанбаевдың қара сөздері Шыңғыс Айтматовтың «Ұлыммен көрісу» әңгімесі.	Түсіну және жауап беру	6.1,6.2, 6.3, 6.4.
	Анализ және интерпретация	6.1, 6.2, 6.3, 6.4.
	Бағалау және салыстыру	6.1, 6.2, 6.3, 6.4.

3) 7-сынып:

Шығармалар	Бөлім	Оқыту мақсаттары
Барлығы: 68 сағат, аптасына 2сағат		
1 - тоқсан (18сағат)		
Тарихи өлеңдер	Түсіну және жауап беру	7.1,7.2, 7.3.
	Анализ және интерпретация	7.1, 7.2, 7.4.
	Бағалау және салыстыру	7.1, 7.2, 7.3.
Н.Абдусемәтовтың «Назугум» әңгімесі	Түсіну және жауап беру	7.1, 7. 3, 7. 4.
	Анализ және интерпретация	7.2, 7.3, 7.4.
	Бағалау және салыстыру	7.1, 7.2, 7.4.
А.Мүһәммәдийдің «Жас жүрегім», «Ашылмас көңлім» өлеңдері. Өмәр Мүһәммәдийдің «Төменен», «Төменнен көтерілді», «Сұрама енді» әңгімелері	Түсіну және жауап беру	7.2, 7. 3, 7. 4.
	Анализ және интерпретация	7.1, 7.2, 7.3.
	Бағалау және салыстыру	7.2, 7.3, 7.4.
2- тоқсан (14 сағат)		
Абдухалиқ Уйғурдың «Оян», «Не істейін?» өлеңдері. Абдурешим Өткүрдің «Жастық», «Жұмсандар, сатқындар, жұмсандар» өлеңдері.	Түсіну және жауап беру	7.1,7.2, 7.3, 7.4.
	Анализ және интерпретация	7.1, 7.2, 7.3, 7.4.
	Бағалау және салыстыру	7.1, 7.2, 7.3, 7.4.
Һезим Искәндәровтың «Қазақстан» өлеңі және	Түсіну және жауап беру	7.1,7.2, 7.3, 7.4.
	Анализ және	7.1, 7.2, 7.3, 7.4.

«Назугум» поэмасы.	интерпретация	
	Бағалау және салыстыру	7.1, 7.2, 7.3, 7.4.
3 – тоқсан (20 сағат)		
Лутпулла Мутәллиптің «Бәрінен отан артық, халық артық», «Әсерім», «Жылдарға жауап», «Екі лирика» өлеңдері.	Түсіну және жауап беру	7.1,7.2, 7.3.
	Анализ және интерпретация	7.1, 7.2, 7.4.
	Бағалау және салыстыру	7.1, 7.2, 7.3.
Һезмәт Абдуллиннің «Бенакарлар» повесті	Түсіну және жауап беру	7.1,7.2, 7.4.
	Анализ және интерпретация	7.1, 7.2, 7.4.
	Бағалау және салыстыру	7.1, 7.2, 7.4.
И.Бәхтияниң «Ұйғыр еліне», «Мұқамдарға махаббат», «Достар махаббаты» өлеңдері.	Түсіну және жауап беру	7.1,7.3, 7.4.
	Анализ және интерпретация	7.2, 7.3, 7.4.
	Бағалау және салыстыру	7.1, 7.3, 7.4.
Зия Сәмәдийдің «Ғени батыр» романы	Түсіну және жауап беру	7.1,7.2, 7.4.
	Анализ және интерпретация	7.1, 7.2, 7.3.
	Бағалау және салыстыру	7.2, 7.3, 7.4.
4- тоқсан (16 сағат)		
Қурван Тохтәмовтың «Бір түп алма» әңгімесі Ш.Шаваевтың «Билал Назим» романы	Түсіну және жауап беру	7.1,7.2, 7.3, 7.4.
	Анализ және интерпретация	7.1, 7.2, 7.3, 7.4.
	Бағалау және салыстыру	7.1, 7.2, 7.3, 7.4.
Рәхимжан Розиевтың «Тылсым толқындар» поэмасы Мәмүнжан Һәмраевтың «Ата-бабалар мекенінде», «Ұстаз» «Отан ұлымын» өлеңдері.	Түсіну және жауап беру	7.1,7.2, 7.3, 7.4.
	Анализ және интерпретация	7.1, 7.2, 7.3, 7.Т.4.
	Бағалау және салыстыру	7.1, 7.2, 7.3, 7.4.
Сәбит Мұқановтың «Ипархан» поэмасы Шыңғыс Айтматовтың «Жәмилә» повесті	Түсіну және жауап беру	7.1,7.2, 7.3, 7.4.
	Анализ және интерпретация	7.1, 7.2, 7.3, 7.Т.4.
	Бағалау және салыстыру	7.1, 7.2, 7.3, 7.4.

4) 8-сынып:

Шығарма	Бөлім	Оқыту мақсаттары
Барлығы: 68 сағат, аптасына 2сағат		
1- тоқсан (18 сағат)		
«Көл текін» ескерткіші «Оғузнамә» эпосы	Түсіну және жауап беру	8.1,8.2,8.3,8.4.
	Анализ және интерпретация	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
	Бағалау және салыстыру	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
Билал Назимдың ғазалдары	Түсіну және жауап беру	8.1,8.2,8.3,8.4.
	Анализ және интерпретация	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
	Бағалау және салыстыру	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
Исмаил Саттаровниң	Түсіну және жауап беру	8.1,8.2,8.3,8.4.

«Қазақстан», «Таң», «Біз жеңеміз» өлеңдері.	Анализ және интерпретация	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
	Бағалау және салыстыру	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
2-тоқсан (14 сағат)		
Һезмәт Абдуллиннің «Отты шеңбер» романы	Түсіну және жауап беру	8.1,8.2,8.3,8.4.
	Анализ және интерпретация	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
	Бағалау және салыстыру	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
Хелил Һәмраевтың «Ерлік» поэмасы	Түсіну және жауап беру	8.1,8.2,8.3,8.4.
	Анализ және интерпретация	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
	Бағалау және салыстыру	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
3 - тоқсан (20 сағат)		
Жамалдин Босақовтың «Көш» тарихи романы	Түсіну және жауап беру	8.1,8.2,8.3,8.4.
	Анализ және интерпретация	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
	Бағалау және салыстыру	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
Йүсүпбег Мухлисовтың «Ғени Батур» әңгімесі	Түсіну және жауап беру	8.1,8.2,8.3,8.4.
	Анализ және интерпретация	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
	Бағалау және салыстыру	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
Савутжан Мәмәтқұловтың «Надамәт» өлеңі, Шайим Шаваевтың «Сырлы ақ бұлыттар» әңгімесі	Түсіну және жауап беру	8.1,8.2,8.3,8.4.
	Анализ және интерпретация	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
	Бағалау және салыстыру	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
Зунун Қадирийдің «Ғунчәм» драмасы	Түсіну және жауап беру	8.1,8.2,8.3,8.4.
	Анализ және интерпретация	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
	Бағалау және салыстыру	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
4 - тоқсан (16 сағат)		
Қурван Тохтәмовтың «Жағыстайлықтар» романы	Түсіну және жауап беру	8.1,8.2,8.3,8.4.
	Анализ және интерпретация	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
	Бағалау және салыстыру	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
Долқун Ясеновтың «Соңғы сәттер», «Сұра» өлеңдері.	Түсіну және жауап беру	8.1,8.2,8.3,8.4.
	Анализ және интерпретация	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
	Бағалау және салыстыру	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
Мұхтар Әуезовтың «Абай жолы» романы	Түсіну және жауап беру	8.1,8.2,8.3,8.4.
Расул Ғамзатовның «Менің Дағистаным», «Ана тіл» шығармалары	Анализ және интерпретация	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
	Бағалау және салыстыру	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.

5) 9-сынып:

шығарма	Бөлім	Оқыту мақсаттары
Барлығы: 68 сағат, аптасына 2сағат		
1-тоқсан (18 сағат)		

Жүсүп Баласағұндын «Кутты білік» дастаны. Махмұт Қашқаридің «Түркі тілдер сөздігіндегі» фольклор үлгілері	Түсіну және жауап беру	9.1,9.2, 9.3,9.4.
	Анализ және интерпретация	9.1, 9.2, 9.3, 9.4.
	Бағалау және салыстыру	9.1, 9.2, 9.3, 9.4.
Атайы, Сәккакий, Лутфий өлеңдері.	Түсіну және жауап беру	9.1,9.2, 9.3,9.4.
	Анализ және интерпретация	9.1, 9.2, 9.3, 9.4.
	Бағалау және салыстыру	9.1, 9.2, 9.3, 9.4.
Алішер Наваидің «Пәрһат-Ширин» дастаны.	Түсіну және жауап беру	9.1,9.2, 9.3,9.4.
	Анализ және интерпретация	9.1, 9.2, 9.3, 9.4.
	Бағалау және салыстыру	9.1, 9.2, 9.3, 9.4.
Аязидің «Жаһаннамә» дастаны.	Түсіну және жауап беру	9.1,9.2, 9.3,9.4.
	Анализ және интерпретация	9.1, 9.2, 9.3, 9.4.
	Бағалау және салыстыру	9.1, 9.2, 9.3, 9.4.
2- тоқсан (14 сағат)		
Хиркитийдің «Мунәббатнамә вә меһнәткам» поэмасы	Түсіну және жауап беру	9.1,9.2, 9.3,9.4.
	Анализ және интерпретация	9.1, 9.2, 9.3, 9.4.
	Бағалау және салыстыру	9.1, 9.2, 9.3, 9.4.
Әршийдің шығармалары	Түсіну және жауап беру	9.1,9.2, 9.3,9.4.
Зәлилийдің шығармалары	Анализ және интерпретация	9.1, 9.2, 9.3, 9.4.
	Бағалау және салыстыру	9.1, 9.2, 9.3, 9.4.
Нәвбәтийдің шығармалары, Мунәммәт Садик Қашқарийдің «Тәзқирәи әзизан» шығармасы	Түсіну және жауап беру	9.1,9.2, 9.3,9.4.
	Анализ және интерпретация	9.1, 9.2, 9.3, 9.4.
	Бағалау және салыстыру	9.1, 9.2, 9.3, 9.4.
3- тоқсан (20 сағат)		
Абдурәһим Низарийдің «Мәһзун-Гулниса», «Рабиә-Сәъдин» дастандары	Түсіну және жауап беру	9.1,9.2, 9.3,9.4.
	Анализ және интерпретация	9.1, 9.2, 9.3, 9.4.
	Бағалау және салыстыру	9.1, 9.2, 9.3, 9.4.
Билал Назимдің «Ғазат дәр мүлки Чин» дастаны.	Түсіну және жауап беру	9.1,9.2, 9.3,9.4.
	Анализ және интерпретация	9.1, 9.2, 9.3,9.4.
	Бағалау және салыстыру	9.1, 9.2, 9.3, 9.4.
Хелил Һәмраевтың «Диқан» поэмасы	Түсіну және жауап беру	9.1,9.2, 9.3,9.4.
	Анализ және интерпретация	9.1, 9.2, 9.3, 9.4.
	Бағалау және салыстыру	9.1, 9.2, 9.3, 9.4.
Абдурәһим Өткүрдің «Із» романы.	Түсіну және жауап беру	9.1,9.2, 9.3,9.4.
	Анализ және интерпретация	9.1, 9.2, 9.3, 9.4.
	Бағалау және салыстыру	9.1, 9.2, 9.3, 9.4.
4- тоқсан (16 сағат)		
Боғда Абдулланың өлеңдері	Түсіну және жауап беру	9.1,9.2, 9.3,9.4.
	Анализ және	9.1, 9.2, 9.3, 9.4.

	интерпретация	
	Бағалау және салыстыру	9.1, 9.2, 9.3, 9.4.
Махамбет Өтемісовтың «Баймағамбет султанға айтқаны», «Жалғыздық» өлеңдері Махтұмқұли Пірағи өлеңі	Түсіну және жауап беру	9.1,9.2, 9.3,9.4.
	Анализ және интерпретация	9.1, 9.2, 9.3, 9.4.
	Бағалау және салыстыру	9.1, 9.2, 9.3, 9.4.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «13» қарасыз
№ 668 бұйрығына 25-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 216-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Ұйғыр әдебиеті» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасы
(оқыту ұйғыр тілінде)**

1-бап. Уқтурушнамә

1. Оқуш программиси Қазақстан Жумһурийити Һөкүмитиниң 2012-жили, 23-августтики №1080 протоколи билән бәкитилгән Оттура билим беришниң (башланғуч, асасий оттура, умумий оттура билим бериш) дөләтлик умумий миннәтлик стандартиға асаслинип тәйярланған.

2. Уйғур әдәбияти пәни программисиниң асасий йөнилиши – оқуғучиларниң әқил-парасити вә шәхсий хусусийәтлириниң қелиплишишиға, тиллиқ-эстетикилиқ дитлириниң тәрәққий етишигә, коммуникатив салаһийәтлириниң йетилдүрүлүшигә асас болуп, һаятий иқтидарлирини риважландурушқа, мустәқил билим елишқа мүмкинчилик яритиш.

3. «Уйғур әдәбияти» пәнини оқуш арқилиқ оқуғучилар егиләйдиған иқтидарлар системиси Уйғур әдәбияти программиси оқуғучиларниң әдәбий саватини вә эстетикилиқ дитини, сезимлирини риважландуруш, ижадий ойлаш қабилиәтлирини тәрәққий әткүзүш, идракий һәм коммуникатив иқтидарлирини шәкилләндүрүш йөнилишидә түзүлгән. Уйғур әдәбияти пәнини оқуш арқилиқ оқуғучилар:

1) уйғур әдәбиятиниң қәдриәт ретидики маһийитини, миллий мәдәнийәттики муһим орнини һөрмәтләйду вә баһалайду;

2) уйғур әдәбиятиниң мәдәнийәтарилиқ мунасивәтләрдики ролини, уйғур хәлқиниң шәкилләнгән тарихини, алға қойған вәзипилирини, ғалибийәтлирини, мәсиллирини, қариму-қаршилиқлар билән қийинчиликлирини ениқлайду вә чүшиниду;

3) түрлүк вәзийәтләргә маслишишни билиш вә мустәқил қарар қобул қилиш иқтидарлирини шәкилләндүриду;

4) заманивий, илмий вә жәмийәтлик тәрәққиятқа хас дуниятонушни тәрәққий әттүриду.

2-бап. «Уйғур әдәбияти» пәниниң мәзмунини лайиһәләш

4.«Уйғур әдәбияти» пәни бойичә оқуш жүклимилириниң синипларға бөлүнүши:

- 1) оқуш программисиға хас һәр синипқа бөлүнгән саат сани:
- 5-синип Һәптилик жүклимә 2 саат Жиллик жүклимә 68саат;
- 6-синип Һәптилик жүклимә 2 саат Жиллик жүклимә 68саат;
- 7-синип Һәптилик жүклимә 2 саат Жиллик жүклимә 68саат;
- 8-синип Һәптилик жүклимә 2 саат Жиллик жүклимә 68саат;
- 9-синип Һәптилик жүклимә 2 саат Жиллик жүклимә 68саат;

5. Программиниң бу бөлүми пән бойичә оқуш мәхсәтлирини өз ичигә алиду. Пәнлик билимниң мәзмуни мундақ бөлүмләргә бөлүнгән чүшиниш вә жавап бериш, тәһлил (анализ) вә интерпретация, баһа бериш вә селиштуруш.

6. Булардин башқа түрлүк иқтидарларни келиплаштуридиған бөлүмчиләрдин тәркип тапқан.

7. Чүшиниш вә жавап бериш:

- 1) Бәдий әсәрниң мәзмуни билән формиси;
- 2) Бәдий әсәрниң концепцияси;
- 3) Бәдий әсәрдики образ;
- 4) Бәдий әсәрниң үзүндилири билән иш.

8. Тәһлил вә интерпретация:

- 1) Бәдий әсәрниң композицияси;
- 2) Муәллип обриси;
- 3) Бәдий әсәрниң тили;
- 4) Ижадий иш.

9. Баһа бериш вә селиштуруш:

- 1) Тарихий вә бәдий қиммити;
- 2) Заманвийлиғи вә йеңилиғи;
- 3) Әдәбий эссе;
- 4) Әдәбий тәнқит.

3-бап. Оқутуш мәхсәтлирини системиси

10. Һәр бир бөлүмчидә пәйдин пәй орунлаштурулған дәрис мәхсәтлири муәллимгә өз ишини планлашқа вә оқуғучилар утуқлирини баһалашқа һәм уларға кейинки оқуш этаплири бойичә әхбарат беришкә мүмкинлик бериду.

11. 1) чүшиниш вә жавап бериш:

Оқуғучилар...	5-синип	6- синип	7- синип	8- синип	9- синип
1. Бәдий әсәрниң мәзмуни билән формиси	5.1.Бәдий әсәрләрниң жанри асасида фабулиси билән сюжетини ейтип бериш.	6.1. Бәдий әсәрниң жанрини, фабулисини, сюжетини ениқлаш.	7.1. Бәдийәсәр сюжетиниң тәркивий қисимлирини тәһлил қилиш	8.1. Бәдий әсәрниң жанриға бағлиқ сюжетлиқ линияләрни,	9.1. Бәдий әсәргә сюжетлиқ- композиция лик тәһлил қилиш.

				эпилог, прологларн и ениқлаш.	
2.Бәдий эсәрниң концепцияси	5.2.Бәдий эсәрниң мавзуси билән идеясини ениқлаш.	6.2.Бәдий эсәрдә көтирилгән ижтимаий- сәясий мәсиләрни униң идеяси арқилиқ чүшәндүрүш.	7.2.Бәдий эсәр қәһриманлири ни гуманистик турғидин тәһлил қилиш.	8.2.Бәдий эсәрниң идеяси билән пафосини миллий мәнпийәт нуқтисидин ечип бериш.	9.2.Бәдий эсәрдики психологиз мни ениқлаш.
3.Бәдий эсәрдики образ	5.3.Бәдий эсәрдики персонажлар портретлири вә иш- һәрикәтлири арқилиқ уларниң образини ечиш.	6.3.Бәдий эсәрдики персонажлар ниң типлирини келип чиқиши турғисидин тәсвирләш.	7.3.Бәдий эсәрдики персонажларн иң типлирини ясилиш усуллири турғисидин ениқлаш.	8.3.Бәдий эсәрдики персонажла рни яритишта уттур вә яндаш характерла шларни пәриқләш.	9. Ч/ЖЗ.Бәдий эсәрниң идеясигә хас персонажла р системисин и ениқлаш.
4.Бәдий эсәрниң үзүндилири билән иш	5.4.Бәдий эсәрләрдин ихчам һәжимлик үзүндиләрни ипадилик оқуш, ятқа ейтиш.	6.4. Бәдий эсәрләрдин оттура һәжимдики үзүндиләрни ипадилик оқуш, ятқа ейтиш.	7.4. Бәдий эсәрләрдики персонажлар образлирини ечип, үзүндиләрни ятқа ейтиш.	8.4. Бәдий эсәрләрдин елинған үзүндиләрни и өз пикрини дәлилләш үчүн орунлуқ қоллиниш.	9.4. Бәдий эсәрләрдин алған үзүндиләрни и ижадий ишларда қоллиниш.

2) тәһлил вә интерпретация:

Оқуғучилар...					
	5- синип	6- синип	7- синип	8- синип	9- синип
1. Бәдий эсәрниң композицияси	5.1. Бәдий эсәрләрдики икки нәрсини селиштурған вә қариму- қарши қойған тәсвирләрни тепиш.	6.1. Бәдий эсәр композицияс идики мәлум бир эпизодниң әһмийити тоғрисида пикир ейтиш.	7.1. Бәдий эсәрдики эпизодтар мен бейнелерді салғастыру.	8.1.Компози цияни пүтүндин парчиға һәм парчидин пүтүнгә қарита тәһлил қилиш.	9.1.Эпикили қ, поэтикилик, драмилик мәтинләрди ки композиция лик амилларни тәһлил қилиш.
2. Муәллип образы	5.2.Эпикилик эсәрләрдики муәллип образини ениқлаш.	6.2.Эпикилик , поэтикилик эсәрләрдики муәллип образини ениқлаш.	7.2. Эпикилик, поэтикилик, драмилик эсәрләрдики муәллип	8.2.Муәллип образы билән персонажла р мунасивити	9.2.Муәллип образиниң эсәрниң идеялик- стилистик ил

			обризини ениқлаш.	ниң тиллик көрүнүшин и тәһлил қилиш.	биртуташли гини һасил қилғучи ролини тәһлил қилиш.
3.Бәдий әсәрниң тили	5.3.Әсәрдики тиллик тәсвирий вситиләрниң (охшитиш, эпитет, метафора, тәқрарлар, шеир қурулуши) мәналарини ениқлаш.	6.3.Әсәрдики бәдий қоллинишларни (тропларни: метафора, метонимия, гипербола, литота, аллегория, антитеза, градация) ениқлаш.	7.3.Әсәрдики тәсвирий вситиләрниң (символ, синекдоха, тәқрарлаш түрлири: эпифора, анафора, аллитерация, ассонанс, риторикалик соал) қоллинилишини тәһлил қилиш.	8.3. Әсәрдики тәсвирий вситиләрниң (психологиялық параллелизм, перифраз, сатира, ирония, гротеск, эллипсис) қоллинилишини тәһлил қилиш арқилиқ, муәллип стилини ениқлаш.	9.3.Әсәрләрдики троп вә фигураларниң түрлирини тәһлил қилиш арқилиқ муәллип стилиға баһа бериш.
4. Ижадий иш	5.4. Әдәбий әсәрдин алған тәсиратини ипадиләп, муәллипкә хәт йезиш.	6.4. Тәсвирий вситиләрни пайдилинип әсәрдики тәбиәт көрүнүшини, вақиә орнини, персонаж обризини тәсвирләш.	7.4. Әсәрдики вақиәләр тизмисини шәхсий көзқариши бойчә өзгәртип йезиш.	8.4. Әсәрдин елинған үзүндилярни қайта түрләндрүп, ижадий йезиш.	9.4. Муәллип стилиға асаслинип, ижадий иш йезиш.

3) баһа бериш вә селиштуруш

Оқуғучилар...					
	5- синип	6- синип	7- синип	8- синип	9- синип
1.Тарихий вә бәдий қиммити	5.1. Әсәрдики эпизодлар арқилиқ униң тарихий қиммитигә баһа бериш.	6.1. Әсәрдикиперсонажларни өз ара селиштуруп, уларниң тарихий вә бәдий қиммитигә баһа бериш.	7.1.Персонажларниң паалийти билән муәллип бәргән портретлик характеристи кисини селиштуруп,	8.1.Әсәрниң мавзуси билән идеясини охшайдиған башқә әсәрләр билән селиштуруп, уларниң	9.1.Әсәрниң мәзмундаш башқә сәнъәт түрлири билән селиштуруп, уларниң тарихий вә бәдий

			уларның тарихий вә бәдий қиммитигә баһа бериш.	тарихий вә бәдий қиммитигә баһа бериш.	қиммитигә баһа бериш.
2. Заманвийлиғи вә йеңилиғи	5.2. Персонажларни һәқиқий һаят билән селиштуруп, баһа бериш.	6.2. Персонажларниң заманвийлиғини, йеңилиқлиғини өз ара селиштуруп, баһа бериш.	7.2. Әдәбий жанр түрлириниң риважлинишиға, йеңилинишиға заманвий турғидин баһа бериш.	8.2. Әсәрдик и маддий вә мәнивий қәдрийәтләрни заманвий турғидин селиштуруп, баһа бериш.	9.2. Әсәрдик и әвлатлар мунасивитини заманвий турғидин селиштуруп, баһа бериш.
3. Әдәбий эссе	5.3. Әсәрдики персонажларни өзигә хас қиммити турғусидин тәһлил қилип, әдәбий эссе йезиш.	6.3. Әсәрдики персонажлар мунасивитини аиләвий қәдрийәтләр турғусидан тәһлил қилип, әдәбий эссе йезиш.	7.3. Әсәрни миллий қәдрийәтләр турғусидин тәһлил қилип, әдәбий эссе йезиш.	8.3. Әсәрниң бәдий-идеявий қиммитини гуманистик турғудин тәһлил қилип, әдәбий эссе йезиш.	9.3. Әсәрниң идеясини һәртәрәплим ә тәһлил қилип, әдәбий эссе йезиш.
4. Әдәбий тәнқит	5.4. Оқурмәнниң роһий дунясиға әсәр тәсирини тәһлил қилип, тәнқидий әхбарат йезиш.	6.4. Әсәрдә көтирилгән мәсилиниң ижтимаий роли тоғрисида тәнқидий әхбарат йезиш.	7.4. Әдәбий әсәрниң эстетикалық қиммити тоғрисида тәнқидий пикир йезиш.	8.4. Әсәр бойичә йезилгән тәнқидий мақалилар асасида, тәнқидий пикир йезиш.	9.4. Әдәбий әсәрни уйғур әдәбияти вә дуня әдәбияти үлгилири билән селиштурған һалда тәһлил қилип, ихчам тәнқидий мақалә йезиш.

12. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған «Ұйғыр әдебиеті» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-9-сыныптарына арналған
«Ұйғыр әдебиеті» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Ұйғыр әдебиеті» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасын жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1) 5-синип:

Әсәр	Бөлүм	Оқутуш мэхсәтлири
Барлиғи: 68 саат, һәптисигә 2 саат		
1-чарәк (18 саат)		
«Чинтөмүр батур вә Мәхтумсула» вә «Тай билән бала» чөчәклири	Чүшиниш вә жавап бериш	5.Ч/Ж1,5.Ч/Ж2,5.Ч/Ж3,5.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	5.Т/И1,5.Т/И2,5.Т/И3,5.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	5.Б/С1, 5.Б/С2,5.Б/С3,5.Б/С4.
Садир Палванниң қошақлири Өмәр Мүһәммәдийниң «Еғир күнләрдә » һекайиси	Чүшиниш вә жавап бериш	5.Ч/Ж1,5.Ч/Ж2,5.Ч/Ж3,5.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	5.Т/И1, 5.Т/И2, 5.Т/И3, 5.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	5.Б/С1, 5.Б/С2, 5.Б/С3, 5.Б/С4.
2- чарәк(14 саат)		
Һезим Искәндәровниң «Кәл йеңи жил», «Қиш күнлири», «Туйғун билән момай» шеирлири. Һезмәт Абдуллинниң «Торуқ ат» һекайиси	Чүшиниш вә жавап бериш	5.Ч/Ж1,5.Ч/Ж2,5.Ч/Ж3,5.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	5.Т/И1, 5.Т/И2, 5.Т/И3, 5.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	5.Б/С1, 5.Б/С2, 5.Б/С3, 5.Б/С4.
Илия Бәхтияниң «Ана жуттики баһар», «Дан һәққидики ой», «Яхши адәмләр һәққидики сөз», «Пақа», «Кепинәк» намлиқ шеирлири	Чүшиниш вә жавап бериш	5.Ч/Ж1,5.Ч/Ж2,5.Ч/Ж3,5.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	5.Т/И1, 5.Т/И2, 5.Т/И3, 5.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	5.Б/С1, 5.Б/С2, 5.Б/С3, 5.Б/С4.
3 - чарәк (20 саат)		
Турған Тохтәмовниң «Нәдекин бечарә жанивар» һекайиси	Чүшиниш вә жавап бериш	5.Ч/Ж1,5.Ч/Ж2,5.Ч/Ж3,5.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	5.Т/И1, 5.Т/И2, 5.Т/И3, 5.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	5.Б/С1, 5.Б/С2, 5.Б/С3, 5.Б/С4.
Хелил Һәмраевниң «Өсәк тоғрилиқ қошақ», «Гүл», «Дәстихан», «Өмүр» намлиқ шеилири	Чүшиниш вә жавап бериш	5.Ч/Ж1,5.Ч/Ж2,5.Ч/Ж3,5.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	5.Т/И1, 5.Т/И2, 5.Т/И3, 5.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	5.Б/С1, 5.Б/С2, 5.Б/С3, 5.Б/С4.
Һажиди Өхмәтниң «Ата мейри» һекайиси. Аблиз Һезимовниң «Чөп	Чүшиниш вә жавап бериш	5.Ч/Ж1,5.Ч/Ж2,5.Ч/Ж3,5.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	5.Т/И1, 5.Т/И2, 5.Т/И3, 5.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	5.Б/С1, 5.Б/С2, 5.Б/С3, 5.Б/С4.

билэн қарияғач», «Тошқан дегидэк» мәсәллири			
4- чарәк (16саат)			
Патигүл Сабитованиң «Баламниң ағинилири» намлиқ һекайиси Марс Һетахуновниң «Сирлиқ» намлиқ һекайиси	Чүшиниш вә жавап бериш	5.Ч/Ж1,5.Ч/Ж2,5.Ч/Ж3,5.Ч/Ж4.	
	Тәһлил вә интерпретация	5.Т/И1, 5.Т/И2, 5.Т/И3, 5.Т/И4.	
	Баһа бериш вә селиштуруш	5.Б/С1, 5.Б/С2, 5.Б/С3, 5.Б/С4.	
Абай Кунанбаевниң «Илим тапмай махтанма», «Қиш» намлиқ шеирлири Ибраһ Алтынсаринниң «Бай вә гадай балиси» намлиқ һекайиси	Чүшиниш вә жавап бериш	5.Ч/Ж1,5.Ч/Ж2,5.Ч/Ж3,5.Ч/Ж4.	
	Тәһлил вә интерпретация	5.Т/И1, 5.Т/И2, 5.Т/И3, 5.Т/И4.	
	Баһа бериш вә селиштуруш	5.Б/С1, 5.Б/С2, 5.Б/С3, 5.Б/С4.	

2) 6-синип:

Әсәр	Бөлүм	Оқутуш мәхсәтлири
Барлиғи: 68 саат, һәптисигә2 саат		
1- чарәк (18саат)		
Йүсүп Хас Һажип әқил- парасәт вә тил тоғрисида Махмут Қәшқәрийниң «Түркий тиллар диванидики» мақал вә тәмсилләр Рәбғузий Адәм атиниң вә Һәвва атиниң яритилиши һәққидә	Чүшиниш вә жавап бериш	6.Ч/Ж1,6.Ч/Ж2, 6.Ч/Ж3, 6.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	6.Т/И1, 6.Т/И2, 6.Т/И3, 6.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	6.Б/С1, 6.Б/С2, 6.Б/С3, 6.Б/С4.
Әлишир Наваийниң «Һатәмтай», «Шир вә дураж» әсәрлири	Чүшиниш вә жавап бериш	6.Ч/Ж1,6.Ч/Ж2, 6.Ч/Ж3, 6.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	6.Т/И1, 6.Т/И2, 6.Т/И3, 6.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	6.Б/С1, 6.Б/С2, 6.Б/С3, 6.Б/С4.
Билал Назимниң «Назугум» қиссиси	Чүшиниш вә жавап бериш	6.Ч/Ж1,6.Ч/Ж2, 6.Ч/Ж3, 6.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	6.Т/И1, 6.Т/И2, 6.Т/И3, 6.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	6.Б/С1, 6.Б/С2, 6.Б/С3, 6.Б/С4.
2- чарәк (14 саат)		
Нур Исрайиловниң «Күнләр» повести Қадир Һасановниң «Жигирмә сәккиз», «Ризвангүл» шеирлири	Чүшиниш вә жавап бериш	6.Ч/Ж1,6.Ч/Ж2, 6.Ч/Ж3, 6.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	6.Т/И1, 6.Т/И2, 6.Т/И3, 6.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	6.Б/С1, 6.Б/С2, 6.Б/С3, 6.Б/С4.
Һезмәт Абдуллинниң «Дилкәшләр » һекайиси Исмайил Саттаровниң «Мәхсәт», «Биз йеңимиз» шеирлири	Чүшиниш вә жавап бериш	6.Ч/Ж1,6.Ч/Ж2, 6.Ч/Ж3, 6.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	6.Т/И1, 6.Т/И2, 6.Т/И3, 6.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	6.Б/С1, 6.Б/С2, 6.Б/С3, 6.Б/С4.
3 - чарәк (20 саат)		
Турғун Алмасниң «Вәтән», «Мәктәпкә» шеирлири Илия Бәхтияниң «Туғулған әлгә муһәббитим бар», «Вәтән» шеирлири	Чүшиниш вә жавап бериш	6.Ч/Ж1,6.Ч/Ж2, 6.Ч/Ж3, 6.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	6.Т/И1, 6.Т/И2, 6.Т/И3, 6.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	6.Б/С1, 6.Б/С2, 6.Б/С3, 6.Б/С4.

Лутпулла Мутәллипниң «Көкләм ишқи», «Яшлиқ үгән» шеирлири Абдуғопур Кутлукниң «Дутар» балладиси	Чүшиниш вә жавап бериш	6.Ч/Ж1,6.Ч/Ж2, 6.Ч/Ж3, 6.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	6.Т/И1, 6.Т/И2, 6.Т/И3, 6.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	6.Б/С1, 6.Б/С2, 6.Б/С3, 6.Б/С4.
Т. Тохтәмовниң «Дадамниң жугиси» һекайиси	Чүшиниш вә жавап бериш	6.Ч/Ж1,6.Ч/Ж2, 6.Ч/Ж3, 6.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	6.Т/И1, 6.Т/И2, 6.Т/И3, 6.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	6.Б/С1, 6.Б/С2, 6.Б/С3, 6.Б/С4.
4- чарәк (16 саат)		
Илахун Жәлиловниң «Чана» һекайиси Абдумежит Дөләтовниң «Тиз пүктәргән», «Дораймән дәп», «Дутарим» шеирлири	Чүшиниш вә жавап бериш	6.Ч/Ж1,6.Ч/Ж2, 6.Ч/Ж3, 6.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	6.Т/И1, 6.Т/И2, 6.Т/И3, 6.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	6.Б/С1, 6.Б/С2, 6.Б/С3, 6.Б/С4.
Абай Қунанбаевниң қара сөзлири Чинғиз Айтматовниң «Оғлум билән көрүшүш» һекайиси	Чүшиниш вә жавап бериш	6.Ч/Ж1,6.Ч/Ж2, 6.Ч/Ж3, 6.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	6.Т/И1, 6.Т/И2, 6.Т/И3, 6.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	6.Б/С1, 6.Б/С2, 6.Б/С3, 6.Б/С4.

3) 7-синип:

Әсәр	Бөлүм	Оқутуш мәхсәтлири
Барлиғи: 68 саат, һәптисигә2саат		
1 - чарәк (18саат)		
Тарихий қошақлар	Чүшиниш вә жавап бериш	7.Ч/Ж1,7.Ч/Ж2, 7.Ч/Ж3.
	Тәһлил вә интерпретация	7.Т/И1, 7.Т/И2, 7.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	7.Б/С1, 7.Б/С2, 7.Б/С3.
Н.Абдусемәтовниң «Назугум» әсәри	Чүшиниш вә жавап бериш	7.Ч/Ж1, 7. Ч/Ж3, 7. Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	7.Т/И2, 7.Т/И3, 7.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	7.Б/С1, 7.Б/С2, 7.Б/С4.
А.Мүһәммәдийниң «Яш жүригим», «Ечилмас көңлүм» шеирлири Өмәр Мүһәммәдийниң «Төвәндин», «Төвәндин көтирилди», «Сорима әнди» һекайилири	Чүшиниш вә жавап бериш	7.Ч/Ж2, 7. Ч/Ж3, 7. Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	7.Т/И1, 7.Т/И2, 7.Т/И3.
	Баһа бериш вә селиштуруш	7.Б/С2, 7.Б/С3, 7.Б/С4.
2- чарәк(14 саат)		
Абдухалиқ Уйғурниң «Ойған» , «Нә қилай» шеирлири Абдурәһим Өткүрниң тәржимә «Яшлиқ», «Хәшлә, хаинлар, хәшлә» намлиқ шеирлири	Чүшиниш вә жавап бериш	7.Ч/Ж1,7.Ч/Ж2, 7.Ч/Ж3, 7.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	7.Т/И1, 7.Т/И2, 7.Т/И3, 7.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	7.Б/С1, 7.Б/С2, 7.Б/С3, 7.Б/С4.
Һезим Искәндәровниң «Қазақстан» шеири вә «Назугум» поэмиси	Чүшиниш вә жавап бериш	7.Ч/Ж1,7.Ч/Ж2, 7.Ч/Ж3, 7.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	7.Т/И1, 7.Т/И2, 7.Т/И3, 7.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	7.Б/С1, 7.Б/С2, 7.Б/С3, 7.Б/С4.
3 - чарәк(20 саат)		
Лутпулла Мутәллипниң «Вәтән әла,хәлиқ әла», «Тәсиратим», «Жилларға жавап», «Икки лирика»	Чүшиниш вә жавап бериш	7.Ч/Ж1,7.Ч/Ж2, 7.Ч/Ж3.
	Тәһлил вә интерпретация	7.Т/И1, 7.Т/И2, 7.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	7.Б/С1, 7.Б/С2, 7.Б/С3.

намлик шеирлири		
Һезмэт Абдуллинниң «Бенакарлар» повести	Чүшиниш вә жавап бериш	7.Ч/Ж1,7Ч/Ж2, 7.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	7.Т/И1, 7.Т/И2, 7.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	7.Б/С1, 7.Б/С2, 7.Б/С4.
И.Бәхтияниң «Уйгур елиға», «Муқамларға муһәббәт», «Достлар ишқи» намлик шеирлири	Чүшиниш вә жавап бериш	7.Ч/Ж1,7Ч/Ж3, 7.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	7.Т/И2, 7.Т/И3, 7.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	7.Б/С1, 7.Б/С3, 7.Б/С4.
Зия Сәмәдийниң «Ғени батур» романи	Чүшиниш вә жавап бериш	7.Ч/Ж1,7Ч/Ж2, 7.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	7.Т/И1, 7.Т/И2, 7.Т/И3.
	Баһа бериш вә селиштуруш	7.Б/С2, 7.Б/С3, 7.Б/С4.
4- чарәк (16 саат)		
Курван Тохтәмовниң «Бир түп алма» һекайиси Ш.Шаваевниң «Билал Назим» романи	Чүшиниш вә жавап бериш	7.Ч/Ж1,7Ч/Ж2, 7.Ч/Ж3, 7.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	7.Т/И1, 7.Т/И2, 7.Т/И3, 7.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	7.Б/С1, 7.Б/С2, 7.Б/С3, 7.Б/С4.
Рәһимжан Розиевниң «Сирлик долқунлар» поэмиси Мәмүнжан Һәмраевниң «Әждат топрақлирида», «Устаз» «Вәтән пәрзәндимән» шеирлири	Чүшиниш вә жавап бериш	7.Ч/Ж1,7Ч/Ж2, 7.Ч/Ж3, 7.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	7.Т/И1, 7.Т/И2, 7.Т/И3, 7.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	7.Б/С1, 7.Б/С2, 7.Б/С3, 7.Б/С4.
Сәбит Муқановниң «Ипархан» поэмиси Чиңғиз Айтматовниң «Жәмилә» повести	Чүшиниш вә жавап бериш	7.Ч/Ж1,7Ч/Ж2, 7.Ч/Ж3, 7.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	7.Т/И1, 7.Т/И2, 7.Т/И3, 7.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	7.Б/С1, 7.Б/С2, 7.Б/С3, 7.Б/С4.

4) 8-синип:

Әсәр	Бөлүм	Оқутуш мәхсәтлири
Барлиғи: 102саат, һәптисигә 3саат		
1- чарәк (27саат)		
«Көл текин» мәңгү теши «Оғузнамә» эпоси	Чүшиниш вә жавап бериш	8.Ч/Ж1,8.Ч/Ж2,8.Ч/Ж3,8.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	8.Т/И1, 8.Т/И2, 8.Т/И3, 8.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	8.Б/С1, 8.Б/С2, 8.Б/С3, 8.Б/С4.
Билал Назимниң ғәзәллири	Чүшиниш вә жавап бериш	8.Ч/Ж1,8.Ч/Ж2,8.Ч/Ж3,8.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	8.Т/И1, 8.Т/И2, 8.Т/И3, 8.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	8.Б/С1, 8.Б/С2, 8.Б/С3, 8.Б/С4.
Исмаил Саттаровниң «Қазақстан», «Сәһәрдә», «Биз йеңимиз» шеирлири	Чүшиниш вә жавап бериш	8.Ч/Ж1,8.Ч/Ж2,8.Ч/Ж3,8.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	8.Т/И1, 8.Т/И2, 8.Т/И3, 8.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	8.Б/С1, 8.Б/С2, 8.Б/С3, 8.Б/С4.
2-чарәк (21 саат)		
Һезмэт Абдуллинниң «Отлуқ чәмбәр» романи	Чүшиниш вә жавап бериш	8.Ч/Ж1,8.Ч/Ж2,8.Ч/Ж3,8.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	8.Т/И1, 8.Т/И2, 8.Т/И3, 8.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	8.Б/С1, 8.Б/С2, 8.Б/С3, 8.Б/С4.
Хелил Һәмраевниң «Жасарәт» поэмиси	Чүшиниш вә жавап бериш	8.Ч/Ж1,8.Ч/Ж2,8.Ч/Ж3,8.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	8.Т/И1, 8.Т/И2, 8.Т/И3, 8.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	8.Б/С1, 8.Б/С2, 8.Б/С3, 8.Б/С4.
3 - чарәк (30 саат)		
Жамалдин Босақовниң «Көч-көч» тарихий романи	Чүшиниш вә жавап бериш	8.Ч/Ж1,8.Ч/Ж2,8.Ч/Ж3,8.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	8.Т/И1, 8.Т/И2, 8.Т/И3, 8.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	8.Б/С1, 8.Б/С2, 8.Б/С3, 8.Б/С4.

Йүсүпбәг Мухлисовниң «Ғени Батур» әсәри	Чүшиниш вә жавап бериш	8.Ч/Ж1,8.Ч/Ж2,8.Ч/Ж3,8.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	8.Т/И1, 8.Т/И2, 8.Т/И3, 8.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	8.Б/С1, 8.Б/С2, 8.Б/С3, 8.Б/С4.
Савутжан Мәмәтқуловниң «Надамәт» әсәриШайим Шаваевниң «Сирлиқ ак булутлар» һекайиси	Чүшиниш вә жавап бериш	8.Ч/Ж1,8.Ч/Ж2,8.Ч/Ж3,8.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	8.Т/И1, 8.Т/И2, 8.Т/И3, 8.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	8.Б/С1, 8.Б/С2, 8.Б/С3, 8.Б/С4.
Зунун Қадирийниң «Ғунчәм» драмиси	Чүшиниш вә жавап бериш	8.Ч/Ж1,8.Ч/Ж2,8.Ч/Ж3,8.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	8.Т/И1, 8.Т/И2, 8.Т/И3, 8.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	8.Б/С1, 8.Б/С2, 8.Б/С3, 8.Б/С4.
4 - чарәк (24 саат)		
Курван Тохтәмовниң «Жағистайлиқлар» романи	Чүшиниш вә жавап бериш	8.Ч/Ж1,8.Ч/Ж2,8.Ч/Ж3,8.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	8.Т/И1, 8.Т/И2, 8.Т/И3, 8.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	8.Б/С1, 8.Б/С2, 8.Б/С3, 8.Б/С4.
Долқун Ясеновниң «Ахирқи дәқиқидә», «Сора» шеирлири	Чүшиниш вә жавап бериш	8.Ч/Ж1,8.Ч/Ж2,8.Ч/Ж3,8.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	8.Т/И1, 8.Т/И2, 8.Т/И3, 8.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	8.Б/С1, 8.Б/С2, 8.Б/С3, 8.Б/С4.
Мухтәр Әвезовниң «Абай йоли» романи	Чүшиниш вә жавап бериш	8.Ч/Ж1,8.Ч/Ж2,8.Ч/Ж3,8.Ч/Ж4.
Расул Ғамзатовниң «Мениң Дағистаним», «Ана тил» әсәрлири	Тәһлил вә интерпретация	8.Т/И1, 8.Т/И2, 8.Т/И3, 8.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	8.Б/С1, 8.Б/С2, 8.Б/С3, 8.Б/С4.

5) 9-синип:

Әсәр	Бөлүм	Оқутуш мәхсәтлири
Барлиғи: 102 саат, һәптисигә 3саат		
1-тоқсан (27сағат)		
Йүсүп Хас һажипниң «Қутадғу билик» дастаны Махмут Қәшқәрийниң «Дивану луғәтит түрктики» фольклор үлгилири	Чүшиниш вә жавап бериш	9.Ч/Ж1,9.Ч/Ж2, 9.Ч/Ж3,9.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	9.Т/И1, 9.Т/И2, 9.Т/И3, 9.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	9.Б/С1, 9.Б/С2, 9.Б/С3, 9.Б/С4.
Атай, Сәккакий, Лутфий әсәрлири	Чүшиниш вә жавап бериш	9.Ч/Ж1,9.Ч/Ж2, 9.Ч/Ж3,9.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	9.Т/И1, 9.Т/И2, 9.Т/И3, 9.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	9.Б/С1, 9.Б/С2, 9.Б/С3, 9.Б/С4.
Әлишер Навайиниң «Пәрһат-Ширин» дастаны	Чүшиниш вә жавап бериш	9.Ч/Ж1,9.Ч/Ж2, 9.Ч/Ж3,9.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	9.Т/И1, 9.Т/И2, 9.Т/И3, 9.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	9.Б/С1, 9.Б/С2, 9.Б/С3, 9.Б/С4.
Аязийниң «Жаһаннамә» поэмиси	Чүшиниш вә жавап бериш	9.Ч/Ж1,9.Ч/Ж2, 9.Ч/Ж3,9.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	9.Т/И1, 9.Т/И2, 9.Т/И3, 9.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	9.Б/С1, 9.Б/С2, 9.Б/С3, 9.Б/С4.
2- чарәк (21саат)		
Хирқитийниң «Мүһәббәтнамә вә мейнәткам» дастаны	Чүшиниш вә жавап бериш	9.Ч/Ж1,9.Ч/Ж2, 9.Ч/Ж3,9.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	9.Т/И1, 9.Т/И2, 9.Т/И3, 9.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	9.Б/С1, 9.Б/С2, 9.Б/С3, 9.Б/С4.
Әршийниң әсәрлири	Чүшиниш вә жавап бериш	9.Ч/Ж1,9.Ч/Ж2, 9.Ч/Ж3,9.Ч/Ж4.
Зәлилийниң әсәрлири	Тәһлил вә интерпретация	9.Т/И1, 9.Т/И2, 9.Т/И3, 9.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	9.Б/С1, 9.Б/С2, 9.Б/С3, 9.Б/С4.
Нәвбәтийниң әсәрлири, Мүһәммәт Садик Қәшқәрийниң «Тәзкирән әзизан» әсәри	Чүшиниш вә жавап бериш	9.Ч/Ж1,9.Ч/Ж2, 9.Ч/Ж3,9.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	9.Т/И1, 9.Т/И2, 9.Т/И3, 9.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	9.Б/С1, 9.Б/С2, 9.Б/С3, 9.Б/С4.

3- чарэк (30 саат)			
Абдурешим Низарийниң «Мәһзун-Гулниса», «Рабиә-Сәъдин» дастанлири	Чүшиниш вә жавап бериш	9.Ч/Ж1,9.Ч/Ж2, 9.Ч/Ж3,9.Ч/Ж4.	
	Тәһлил вә интерпретация	9.Т/И1, 9.Т/И2, 9.Т/И3, 9.Т/И4.	
	Баһа бериш вә селиштуруш	9.Б/С1, 9.Б/С2, 9.Б/С3, 9.Б/С4.	
Билал Назимниң «Ғазат дәр мүлки Чин» дастанли	Чүшиниш вә жавап бериш	9.Ч/Ж1,9.Ч/Ж2, 9.Ч/Ж3,9.Ч/Ж4.	
	Тәһлил вә интерпретация	9.Т/И1, 9.Т/И2, 9.Т/И3, 9.Т/И4.	
	Баһа бериш вә селиштуруш	9.Б/С1, 9.Б/С2, 9.Б/С3, 9.Б/С4.	
Хелил Һәмраевниң «Дехан» поэмиси	Чүшиниш вә жавап бериш	9.Ч/Ж1,9.Ч/Ж2, 9.Ч/Ж3,9.Ч/Ж4.	
	Тәһлил вә интерпретация	9.Т/И1, 9.Т/И2, 9.Т/И3, 9.Т/И4.	
	Баһа бериш вә селиштуруш	9.Б/С1, 9.Б/С2, 9.Б/С3, 9.Б/С4.	
Абдурешим Өткүрниң «Из» романи.	Чүшиниш вә жавап бериш	9.Ч/Ж1,9.Ч/Ж2, 9.Ч/Ж3,9.Ч/Ж4.	
	Тәһлил вә интерпретация	9.Т/И1, 9.Т/И2, 9.Т/И3, 9.Т/И4.	
	Баһа бериш вә селиштуруш	9.Б/С1, 9.Б/С2, 9.Б/С3, 9.Б/С4.	
4- чарэк (24 саат)			
Боғда Абдулланиң шеирлири	Чүшиниш вә жавап бериш	9.Ч/Ж1,9.Ч/Ж2, 9.Ч/Ж3,9.Ч/Ж4.	
	Тәһлил вә интерпретация	9.Т/И1, 9.Т/И2, 9.Т/И3, 9.Т/И4.	
	Баһа бериш вә селиштуруш	9.Б/С1, 9.Б/С2, 9.Б/С3, 9.Б/С4.	
Махтумқули Пирағи шеири Махамбет Өтемисов «Баймағамбет султанға ейтқини», «Ялғузлуқ» шеирлири	Чүшиниш вә жавап бериш	9.Ч/Ж1,9.Ч/Ж2, 9.Ч/Ж3,9.Ч/Ж4.	
	Тәһлил вә интерпретация	9.Т/И1, 9.Т/И2, 9.Т/И3, 9.Т/И4.	
	Баһа бериш вә селиштуруш	9.Б/С1, 9.Б/С2, 9.Б/С3, 9.Б/С4.	

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «13» карасса
№ 668 бұйрығына 26-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 216-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Өзбек әдебиеті» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасы (оқыту өзбек тілінде)**

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы №1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. Өзбек әдебиеті әлем әдебиетінде қосқан үлесімен және өзіндік орнымен ерекшеленеді, қалыптасқан бай тарихы білім алушылардың танымдық әлеуетін кеңейтеді.

3. «Өзбек әдебиеті» оқу бағдарламасының мазмұны жанрлық ұстанымды, әлем әдебиетімен салыстырмалы түрде өзбек әдебиеті ақын-жазушыларының шығармашылық ерекшелігін көрсетеді. Бағдарлама мазмұнына енген шығармалар арқылы білім алушылар жеке, әлеуметтік және адамзаттық мәселелерге, яғни, адамзат тұрмысындағы қарама-қайшылыққа, қуаныш, қайғы, күрес, дилеммаларға назар аударады, талқылайды, зерттейді.

4. Әдебиеттің тарихпен, мәдениетпен өзара байланысы, оның тәрбиелік әлеуеті білім алушыларда толық дүниетаным және жеке адамгершілік қасиеттерін қалыптастыруға әсер етеді.

5. «Өзбек әдебиеті» оқу пәнін оқытудың міндеттері білім алушылардың сауаттылығын қалыптастыру, олардың әдеби және эстетикалық талғамдары мен сезімдерін дамыту, ойлау қабілеттерін қалыптастыру және танымдық және коммуникативтік дағдыларын дамытудан тұрады.

«Өзбек әдебиеті» оқу пәнін оқыту барысында білім алушылар:

1) өзбек әдебиетінің құндылық ретіндегі болмысын, ұлттық мәдениеттегі маңызды орнын құрметтейді және бағалайды;

2) өзбек халқының тарихын қалыптастырған өзбек әдебиетінің мәдениетаралық қарым-қатынастағы рөлін анықтайды және түсінеді;

3) түрлі жағдайларға бейімделуге және өздігінен шешім қабылдауға үйренеді;

4) қазіргі қоғамдық даму деңгейіне сәйкес дүниетанымын дамытады.

2-тарау. «Өзбек әдебиеті» оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

6. «Өзбек әдебиеті» оқу пәнін оқытуға:

- 1) 5-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;
- 2) 6-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;
- 3) 7-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;
- 4) 8-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;
- 5) 9-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат бөлінеді.

7. «Өзбек әдебиеті» оқу пәні бойынша оқу бағдарламасының мазмұны бөлімдер арқылы қамтылған. Бөлімдер сыныптар бойынша күтілетін нәтиже түріндегі оқу мақсаттарын қамтитын бөлімшелерден тұрады.

8. Әр бөлімше ішінде жүйелі қамтылған оқу мақсаттары мұғалімге өз жұмысын жоспарлауға және білім алушылардың жетістігін бағалауға, сонымен қатар оларға оқытудың келесі кезеңі туралы ақпарат беруге мүмкіндік береді.

9. «Түсіну және жауап беру» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Мазмұн және пішін;
- 2) Әдеби шығарма тұжырымдамасы;
- 3) Көркем шығармадағы образ;
- 4) Шығарма үзінділерімен жұмыс.

10. «Анализ және интерпретация» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Әдеби шығарманың композициясы;
- 2) Автор бейнесі;
- 3) Көркем шығарманың тілі;
- 4) Шығармашылық жұмыс.

11. «Бағалау және салыстыру» бөлімі келесі бөлімшелерден тұрады:

- 1) Тарихи және көркемдік құндылығы;
- 2) Заманауилығы мен жаңашылдығы;
- 3) Әдеби эссе;
- 4) Әдеби сын.

3-тарау. Оқу мақсаттарының жүйесі

12. Бағдарламада оқу мақсаттары төрт саннан тұратын кодтық белгімен белгіленді. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші сан оқу мақсатының нөмірін көрсетеді. Мысалы, 5.1. кодында «5» - сынып; «5.1» - оқу мақсатының нөмірі.

13. 1) түсіну және жауап беру

Білім алушылар білуі тиіс:					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Көркем шығарманың мазмұны мен пішіні	5.1. әдеби шығарманың жанрына қарай фабуласы мен	6.1. әдеби шығарманың жанрын, фабула	7.1. әдеби шығарма сюжетінің құрамдас бөлшектерін	8.1. әдеби шығарманың жанрына байланысты сюжеттік	9.1. әдеби шығармаға сюжеттік-композициялық талдау

	сюжеттік дамуын сипаттау.	сын, сюжетін анықтау.	талдау.	желілерін, эпилог, пролог тарды анықтау.	жасау.
2. Әдеби шығарманың тұжырымдамасы	5.2. әдеби шығарманың тақырыбы мен идеясын анықтау.	6.2. әдеби шығармада көтерілген әлеуметтік-қоғамдық мәселені идеясы арқылы түсіндіру.	7.2. әдеби шығармадағы тұлғалық болмысты гуманистік тұрғыдан талдау.	8.2. әдеби шығарманың идеясы мен пафосын ұлттық мүдде тұрғысынан ашу.	9.2. әдеби шығармадағы психологизмді анықтау.
3. Көркем шығармадағы образ	5.3. көркем шығармадағы кейіпкерлер портреті мен іс-әрекеті арқылы образын ашу	6.3. әдеби туындыдағы кейіпкердің типтерін сипаттау.	7.3. көркем шығармадағы кейіпкерлердің типтерін жасалу тәсілдері тұрғысынан анықтау.	8.3. көркем шығармадағы кейіпкерлерді сомдауда тура және жанама мінездеулерді жіктеу.	9.3. көркем шығарманың идеясына сай кейіпкерлер жүйесін анықтау
4. Шығарма үзінділері мен жұмыс	5.4. көркем шығармалардан шағын көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту	6.4. көркем шығармалардан орта көлемді үзінділерді мәнерлеп оқу, жатқа айту	7.4. көркем шығармадағы кейіпкер бейнесін ашып, үзінділерді жатқа айту.	8.4. көркем шығармалардан алған үзінділерді өз көзқарасын дәлелдеу үшін орынды қолдану	9.4. көркем шығармалардан алған үзінділерді шығармашылық жұмыстарда қолдану

2) анализ және интерпретация

Білім алушылар білуі тиіс:					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Әдеби шығарманың композициясы	5.1. әдеби шығармадағы екі нәрсені салыстыра суреттеулер мен қарама-	6.1. шығарма композициясындағы белгілі бір эпизодтың	7.1. шығармадағы эпизодтар мен бейнелерді салыстыру	8.1. композицияны тұтастан бөлшекке, бөлшектен тұтасқа қарай талдау	9.1. эпикалық, поэтикалық, драмалық мәтіндердегі композиция

	қарсы суреттеулерді табу	алатын маңызына негіздеме жасау			лық амалдарды талдау
2. Автор бейнесі	5.2. эпикалық шығармадағы автор бейнесін анықтау	6.2. эпикалық, поэзиялық шығармалардағы автор бейнесін анықтау	7.2. эпикалық, поэзиялық, драмалық шығармадағы автор бейнесін анықтау	8.2. автор бейнесі мен кейіпкерлер қарым-қатынасының тілдік көрінісін талдау	9.2. автор бейнесінің идеялық-стилистикалық тұтастырушы ретіндегі рөліне талдау жасау
3. Көркем шығарманың тілі	5.3. шығармадағы тілдік бейнелеу, суреттеу құралдарының (теңеу, эпитет, ауыспалы мағынадағы сөздер, қайталау, өлең құрылысы) мағынасын анықтау	6.3. шығармадағы көркем ауыстыруларды (метафора, кейіптеу, метонимия, гипербола, литота, аллегория, антитеза, градация, арнау) анықтау	7.3. шығармадағы көркемдегіш құралдардың (символ, синекдоха, қайталау түрлері: эпифора, анафора, аллитерация, ассонанс, риторикалық сұрақ) қолданысын талдау	8.3. шығармадағы көркемдегіш құралдардың (психологиялық параллелизм, перифраз, сатира, ирония, гротеск, эллипсис) қолданысын талдай отырып, автор стилін анықтау	9.3. шығармадағы әдеби тілді құбылту мен айшықтаудың (троппен фигура) түрлерін талдай отырып, автор стиліне баға беру
4. Шығармашылық жұмыс	5.4. көркем шығармадан алған әсерін сипаттап авторға хат, өлең жазу	6.4. әдеби көркемдегіш құралдарды пайдаланып шығармадағы табиғат көрінісін, оқиға орнын, кейіпкер бейнесін сипаттап жазу	7.4. шығармадағы оқиға желісін өзіндік көзқарас тұрғысынан дамытып жазу	8.4. шығармадан алған үзінділерді қайта өңдеп креативті сипаттау	9.4. автор стиліне сүйене отырып, шығармашылық жұмыс жазу

Бағалау және салыстыру:

Білім алушылар білуі тиіс:					
	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1.	5.1.	6.1.	7.1.	8.1.	9.1.

Тарихи және көркемдік құндылығы	шығармадағы эпизодтар арқылы тарихи құндылығын бағалау	шығармадағы кейіпкерлерді өзара салыстыра отырып, тарихи және көркемдік құндылығына баға беру	кейіпкерлердің іс-әрекеті мен автор берген портреттік мінездемені салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығына баға беру	шығарманың тақырыбы мен идеясын осы тектес басқа шығармалармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау	шығарманы басқа өнер түрлерін дегі осы мазмұндас туындылармен салыстырып, тарихи және көркемдік құндылығын бағалау.
2. Заманауилығы мен жаңашылдығы	5.2. кейіпкерлерді шынайы өмірмен салыстырып бағалау	6.2. кейіпкерлер жүйесінің заманауи жаңашылдығын өзара салыстырып баға беру	7.2. әдеби жанр түрлерінің даму барысына, жаңашылдығына заманауи тұрғыдан баға беру	8.2. шығармадағы материалдық және рухани құндылықтарды заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру	9.2. шығармадағы ұрпақтар сабақтастығы көрінісін заманауи тұрғыда салыстырып, жаңашылдығына баға беру
3. Әдеби эссе	5.3. шығармадағы кейіпкерді өзіндік құндылығы тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу.	6.3. шығармадағы кейіпкерлер қарым-қатынасын отбасылық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу.	7.3. шығарманы ұлттық құндылық тұрғысынан талдап, әдеби эссе жазу.	8.3. шығарманың көркемдік-идеялық құндылығын гуманистік тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу.	9.3. шығарманың идеясын ғаламдық тұрғыдан талдап, әдеби эссе жазу.
4. Әдеби сын	5.4. оқырманның рухани дүниесіне шығарма эсерін талдай отырып, сыни хабарлама жазу	6.4. шығармада көтерілген мәселенің әлеуметтік рөлі туралы сыни хабарлама жасау.	7.4. әдеби шығарманың эстетикалық құндылығы туралы шағын сыни шолу жазу.	8.4. шығарма бойынша жазылған әдеби сын – пікірлерге сүйене отырып, өзіндік сыни пікір жазу.	9.4. әдеби шығарманы қазақ әдебиеті мен әлем әдебиеті үлгілерімен салыстыра талдап, шағын сыни мақала жазу.

14. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған «Өзбек әдебиеті» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-9-сыныптарына арналған
«Өзбек әдебиеті» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Өзбек әдебиеті» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасын жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1) 5-сынып:

Бөлім	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
I тоқсан			
Алыс аңыздар дауысы	«Үш ағайынды батырлар», «Сусамбил» ертегілері, А.Обиджон «Әділ Бүркітшах және “Замбұрық” атты ертегі», Н. Алымжан “Айгул мен Бахтиёр”. М.Осим “Томарис” аңызы Г.Х.Андерсен «Бұлбұл» ертегі	Түсіну және жауап беру	5.1. 5.2. 5.3. 5.4.
		Анализ және интерпретация	5.1. 5.2. 5.3. 5.4.
		Бағалау және салыстыру	5.1. 5.2
II тоқсан			
«Тәрбиенің қайнар бұлағы»	М.Осим “Шырақ” аңызы А.Навоий “Маһбуб ул-кулуб” Саъдий Шерази “Гүлістан” асары З.М.Бобур рубаийлары З.Фуркат өлеңдері	Түсіну және жауап беру	5.1. 5.2. 5.3. 5.4.
		Анализ және интерпретация	5.1. 5.2. 5.3. 5.4.
		Бағалау және салыстыру	5.3.
III тоқсан			
Балалық шақтың мінсіз аспаны	А.Қадирий “Көкпарда” һикаясы Х.Имонбердиев “Аһу”, “Ғанича” өлеңдері Ғ.Ғулом “Менің ұры балам-ау” һикаясы Айбек “Фонарчи ота” һикаясы Носир Фозилов “Шығарма” һикаясы	Түсіну және жауап беру	5.1. 5.2. 5.3. 5.4.
		Анализ және интерпретация	5.1. 5.2. 5.3. 5.4.
		Бағалау және салыстыру	5.2. 5.3. 5.4.

IVтоқсан			
Көз қарашығымда сын, Отаным!	Эркін Баһидов “Өзбегім” одасы Өткір Һашимов «Дүниенің істері» Мирпұлат Мирзо өлеңдері Мағжан Жумабоев шығармалары	Түсінужәнежауап беру	5.1. 5.2. 5.3. 5.4.
		Анализ және интерпретация	5.1. 5.2. 5.3. 5.4.
		Бағалау және салыстыру	5.3

2) 6-сынып:

Бөлім	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
I тоқсан			
Ойларым шекарасіз...	Жұмбақтар Х.Тұхтабаев «Сары деуні мініп» қиссасы Ж.Родари «Үруді білмейтін күшік» ертегі Ч.Айтматов «Ақ желкен» қиссасы	Түсінужәнежауап беру	6.1. 6.2. 6.3.6.4.
		Анализ және интерпретация	6.1.6.2. 6.3. 6.4.
		Бағалау және салыстыру	6.1. 6.4.
II тоқсан			
Жүрек сырлары	Зулфия өлеңдері Саид Ахмад «Қаблан», «Бұрынғы» һикаялары Муқими шығармалары А.Қаххор «Науқас» һикаясы Халық әндері	Түсінужәнежауап беру	6.1. 6.2. 6.3.6.4.
		Анализ және интерпретация	6.1.6.2. 6.3.6.4.
		Бағалау және салыстыру	6.2.6.3
III тоқсан			
Өткен күнінді ұмытпа	Э.Баһидов «Нидо» дастаны О.Ёкубов «Балмұздақ» һикаясы М.Шайхзаде «Жылдардың сәлемін жылдарға елтіп» Ө.Һашимов «Соғыстың соңғы құрбаны»	Түсінужәнежауап беру	6.1. 6.2. 6.3.6.4.
		Анализ және интерпретация	6.1.6.2. 6.3.6.4.
		Бағалау және салыстыру	6.2.6.3.6.4.
IVтоқсан			
Сөзде сиқыр бар	А.Навоий «Һайрат үл-аброр» дастаны Абай өлеңдері Гулханий «Зарбулмасал» шығармасы Азим Суюн «Баһадурдің	Түсінужәнежауап беру	6.1. 6.2. 6.3.6.4.
		Анализ және интерпретация	6.1.6.2. 6.3.6.4.
		Бағалау және салыстыру	6.3.6.4.

	алдараспаны», «Тутқын» өлеңдері		
--	------------------------------------	--	--

3) 7-сынып:

Бөлім	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
I тоқсан			
Көне күндерден жеткен жәдігерлер	«Равшан» дастаны Атойи өлеңдері Алишер Навои «Сабъан сайяр» дастаны Түрді Фарағи өлеңдері	Түсінужәнежауап беру	7.1.7.2.7.3.7.4.
		Анализ және интерпретация	7.1.7.2.7.3.7.4.
		Бағалау және салыстыру	7.1.7.4.
II тоқсан			
Толғауы тоқсан қызыл тіл	Увайси шығармалары Ғ.Ғ.Ниязи өлеңдері А.Қадири «Меһраптан шаян» шығармасынан үзінділер Чөлпан өлеңдері А.Қаһһар «Ұры» һикаясы	Түсінужәнежауап беру	7.1.7.2.7.3.7.4.
		Анализ және интерпретация	7.1.7.2.7.3.7.4.
		Бағалау және салыстыру	7.2.7.3
III тоқсан			
«Бұл – мен туылған топырақ»	А.Қаһһар «Қорқыныш» һикаясы Ғ.Алымжан «Һолбуки түн» өлеңі Миртемір өлеңдері У.Насыр өлеңдері Зулфия шығармалары Ш.Һолмирзаев «Өзбектер» һикаясы Рауф Парфи өлеңдері	Түсінужәнежауап беру	1.7.2.7.3.7.4.7.
		Анализ және интерпретация	1.7.2.7.3.7.4.7.
		Бағалау және салыстыру	7.2.7.3.7.4.7.
IV тоқсан			
«Адам өмірі өлеңдік қатарларда»	Ш.Рахмон шығармалары М.Юсуф «Мейір қалады», «Түзелмейді дертім менің» өлеңдері О.Хайям рубаилары Расул Һамзатов «Ана тілім» өлеңі Абиш Кекилбоев «Бәйгеторық» шығармасы	Түсінужәнежауап беру	1.7.2.7.3.7.4.7.
		Анализ және интерпретация	1.7.2.7.3.7.4.7.
		Бағалау және салыстыру	3.7.4.7.

4) 8-сынып:

Бөлім	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
I тоқсан			

Дананың сөзі-ақылдың көзі	«Күнтуғмиш» дастаны Юсуф Баласағуни «Қутадғу билиг» шығармасы Хоразмий «Муһаббатнаме» шығармасы Сайфи Саройи «Суһайл ва Гулдурсун» Лутфий өлеңдері А.Навоий шығармалары	Түсіну және жауап беру	8.1. 8.2. 8.3. 8.4.
		Анализ және интерпретация	8.1. 8.2. 8.3. 8.4.
		Бағалау және салыстыру	8.1. 8.2
II тоқсан			
Өмір фәлсәфәсі	Надира өлеңдері Абдурауф Фитрат өлеңдері Ғ. Ғулам «Уақыт», «Сағыныш» өлеңдері М.Айбек «Навоий» романынан үзінділер	Түсіну және жауап беру	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
		Анализ және интерпретация	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
		Бағалау және салыстыру	8.2, 8.3, 8.4.
III тоқсан			
Тарихи шындық пен көркемдік шешім	М.Шайхзаде «Мырза Ұлықбек» трагедиясы У.Насыр «Нил мен Рим» өлеңі Асқад Мухтар «Чинор» романынан үзінділер Саид Аһмад «Уфқ» романынан үзінділер Х.Султонов «Сағадат қырғағы» қиссасы Төре Сулайман өлеңдері	Түсіну және жауап беру	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
		Анализ және интерпретация	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
		Бағалау және салыстыру	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
IV тоқсан			
Адам тағдыры	Ғалима Худайбердиева өлеңдері Р.Тагор «Нұр мен көлеңкелер» шығармасы Сергей Есенин шығармалары Олжас Сулейменов өлеңдері	Түсіну және жауап беру	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
		Анализ және интерпретация	8.1, 8.2, 8.3, 8.4.
		Бағалау және салыстыру	8.2, 8.3, 8.4.

5)9-сынып:

Бөлім	Оқытылатын шығармалар	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
I тоқсан			
Атадан қалған асыл сөз	Көркем сөз сиқыры «Алпамыс» дастаны	Түсіну және жауап беру	9.1, 9.2, 9.3, 9.4.

	З.М.Бабур «Бабурнаме» шығармасы Алишер Навоий «Фарход мен Шырын» дастаны	Анализ және интерпретация	9.1,9.2, 9.3,9.4.
		Бағалау және салыстыру	9.1, 9.2,9.4.
II тоқсан			
Адам жанының құпиясы	Амирий өлеңдері Завқий сатирасы Аваз Ытар өлеңдері Ғафур Ғулом «Хасан Кайфий» һикаясы О.Матжон шығармалары	Түсінужәнежауап беру	9.1,9.2, 9.3,9.4.
		Анализ және интерпретация	9.1,9.2, 9.3,9.4.
		Бағалау және салыстыру	9.2,9.3, 9.4.
III тоқсан			
Көркем қатарларда жасырын ақиқат	Таһир Малик «Соңғы оқ» қиссасы Тоғай Мурад «Ат кісінеген кеште» қиссасы Шавкат Раһман шығармалары Шуһрат «Алтын бұзылмайды» романынан үзінділер Усман Азым өлеңдері	Түсінужәнежауап беру	9.1,9.2, 9.3,9.4.
		Анализ және интерпретация	9.1,9.2, 9.3,9.4.
		Бағалау және салыстыру	9.1, 9.2,9.3, 9.4.
IVтоқсан			
Өлеңдің түсті әлеми	Назар Эшонкул «Самалды тоқтатып болмайды» һикаясы Иқбол Мирзо өлеңдері Эсанғали Равшанов өлеңдері Софокл «Шах Эдип» трагедиясы	Түсінужәнежауап беру	9.1,9.2, 9.3,9.4.
		Анализ және интерпретация	9.1,9.2, 9.3,9.4.
		Бағалау және салыстыру	9.2,9.3, 9.4.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «13» қараша
№ 668 бұйрығына 26-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 217-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Өзбек әдебиеті» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасы
(оқыту өзбек тілінде)**

1-бөб. Тушунтириш хати

1. Қозғостон Республикаси Хукуматининг 23 август 2012 йилги №1080 қарорига биноан тасдиқланган Давлат умуммажбурий таълим стандартига асосан, программа ижодий имкониятларни ривожлантириш ва тарбияли билим бериш, системалилик, дарс принциплари асосида тузилган.

2. Ўзбек адабиёти дастурининг таълим мазмуни жанрий жиҳатни кўзлаган ҳолда ўзбек ва жаҳон адабиёти шоир-ёзувчиларининг ижодий хусусиятларини танишга йўналтирилган. Дастур мазмунига киритилган асарлар орқали шахсий, ижтимоий ва инсоният муаммоларига, яъни одамзод турмушидаги қарама-қаршилиқларга, қувонч, қайғу, кураш, тараддуд-иккиланишларга диққатини қаратади, таҳлил қилади, муҳокама қилади.

3. Дастурнинг мақсади – фуқаро сифатида ўз кўзқарашларини шакллантиришда ва инсон табиатининг ўзига хос хусусиятлари ва қадриятларини, шахсий кўникмаларини ривожлантиришга, умумий муаммоларни ўрганишда адабиётнинг аҳамиятини аниқлай олишни ҳамда тушунишни ўргатиш.

4. Фан мазмунида адабиётнинг тарих билан, маданият билан, жамият, тарбия билан узвий алоқада ўзлаштирилиши ўқувчининг дунёқарашининг, одамийлик хислатларининг шаклланишига таъсир кўрсатади.

5. «Ўзбек адабиёти» фанини ўқиш орқали ўқувчилар ўзлаштирадиган кўникмалар тизими Ўзбек адабиёти дастури ўқувчиларнинг саводхонлигини, уларнинг адабий-эстетик диди ва ҳис-туйғуларини ривожлантириш, ўйлаш қобилиятлари ҳамда билишга оид, коммуникатив кўникмаларини қолиплаштириш йўналишида тузилган. «Ўзбек адабиёти» фанини ўқиш орқали ўқувчилар:

1) ўзбек адабиётининг қадрият сифатида мавжудлиги, миллий маданиятдаги муҳим ўрнини тушунади, ҳурмат қилади ва баҳолайди;

2) ўзбек адабиётининг маданиятлараро муносабатлари ролини, ўзбек

халқининг шаклланган тарихини, ўз олдига қўйган вазифаларини, ютуқ-зафарларини, муаммоларини, қарама-қаршилик ва қийинчиликларини аниқлайди ва тушунади;

3) турли вазиятларга мослаша олиш ҳамда мустақил ечим қабул қилиш кўникмаларини шакллантиради;

4) замонавий, илмий ҳамда ижтимоий ривожланишга мувофиқ дунёқарашини шакллантиради.

2-bob. «Ўзбек адабиёти» фани мазмунини ташкиллаштириш

6. Ўқув юкламаларининг тақсимооти:

1) 5-синф ҳафталик юклама 2 соат йиллик юклама 68 соат

2) 6-синф ҳафталик юклама 2 соат йиллик юклама 68 соат

3) 7-синф ҳафталик юклама 2 соат йиллик юклама 68 соат

4) 8-синф ҳафталик юклама 2 соат йиллик юклама 68 соат

5) 9-синф ҳафталик юклама 2 соат йиллик юклама 68 соат

7. Ўқув фанининг мазмуни дастурнинг ушбу бўлими фан бўйича ўқув мақсадларидан иборат.

8. Фан таълимий мазмуни бўлимларга бўлинган: тушуниш ва жавоб бериш, таҳлил қилиш ва шарҳлаш, баҳолаш ва солиштирмани таҳлил, шунингдек, кўникмаларни шакллантирадиган бўлимлардан таркиб топган.

9. Тушуниш ва жавоб бериш боби:

1) Бадиий асар мазмуни ва шакли;

2) Бадиий асар моҳияти;

3) Бадиий асардаги тимсол;

4) Асар парчалари билан ишлаш бўлимлардан.

10. Таҳлил қилиш ва шарҳлаш боби:

1) Бадиий асар композицияси;

2) Муаллиф ғояси;

3) Бадиий асар тили;

4) Ижодий иш бўлимлардан.

11. Баҳолаш ва солиштира таҳл боби:

1) Тарихий ва бадиий қадрият;

2) Замонавийлиги ва янгилиги;

3) Адабий эссе;

4) Адабий танқид бўлимлардан.

3-bob. Таълимий мақсадлар тизими

12. Қув мақсадлари ҳар бўлим ичида ўқитувчи ва ўқувчига келгуси қадамлари ҳақида ўзаро ўй бўлишига, уларни режалаштиришга, баҳолашга имконият беради.

13. 1) матнни тушуниш ва жавоб бериш:

Ўқувчилар...					
	5-синф	6-синф	7-синф	8-синф	9-синф

1. Бадиий асар мазмуни ва шакли	5.1. бадиий асарни жанрига кўра фабуласи (бадиий асарда тасвирланган воқеалар занжири) ва сюжет ривожини таърифлаш	6.1. бадиий асарнинг жанри, фабуласи (бадиий асарда тасвирланган воқеалар занжири) ва сюжетини аниқлаш	7.1. адабий асар сюжетининг таркибий қисмини таҳлил қилиш	8.1. адабий асарнинг жанрига боғлиқ сюжет тизимларин и, хотима, муқаддимал арини аниқлаш	9.1. адабий асарга сюжетли- композиция ли таҳлил қилиш
2. Бадиий асар моҳияти	5.2. аадиий асар ҳақида умумий тасаввурга эга бўлиш, мавзуни тушуниб етиш	6.2. бадиий асарда кўтарилган ижтимоий – маиший масалаларнинг ғояси орқали тушунтириш	7.2. адабий асар сюжетидаги шахс ни умуминсоний қадриятлар нуқтаи назаридан таҳлил қилиш	8.2. адабий асарнинг ғояси ва жўшқинлиг ини миллий мақсад нуқтаи назаридан очиш	9.2 бадиий асардаги руҳий ҳолатни аниқлаш
3. Бадиий асардаги тимсол	5.3. ҳажми унча катта бўлмаган матнларни (назмий, настрий) ифодали ёддан ўқиш	6.3. бадиий асардаги қаҳрамонларга ўз нуқтаи назаридан келиб чиққан ҳолда таърифлаш	7.3. бадиий асардаги қаҳрамонларн инг типларининг яратилиш усуллари нуқтаи назаридан аниқлаш	8.3. бадиий асардаги қаҳрамонла рнинг ижобий ва салбий томонларин и тавсифлаш	9.3. бадиий асарнинг ғоясига мос қаҳрамонла р тизимини аниқлаш
4. Асар парчалари билан ишлаш	5.4. бадиий асарлардан ихчам ҳажмли парчаларни ифодали ўқиш, ёддан ўқиш	6.4. бадиий асарлардан ўрта ҳажмли ифодали ўқиш, ёддан ўқиш	7.4. бадиий асардаги қаҳрамонлар қиёфасини очиш, парчаларни ёддан айтиш	8.4. бадиий асарлардан олган парчаларни ўз кўзқар- ашларини далиллаш учун ўринли қўллаш	9.4. бадиий асарлардан олган парчаларни ижодий ишларда қўллаш

2) таҳлил қилиш ва шарҳлаш:

Ўқувчилар...					
	5- синф	6- синф	7- синф	8- синф	9- синф
1. Бадиий асар композиция си	5.1. адабий асардаги икки нарсани солиштирган ҳолда тасвирлаш ва	6.1. асар композицияси даги маълум бир эпизоднинг моҳиятини	7.1. асардаги эпизодлар билан тасвирларни солиштириш	8.1. композиция ни бутунлик дан қисмларга, қисмлардан бутунликка	9. 1. настрий, назмий, драматик матнлар даги композицио

	қарама-қарши тасвирларни топиш	асослаш		қараб таҳлил қилиш	н амалларни таҳлил қилиш
2. Муаллиф ғояси	5.2. эрик асардаги муаллиф қиёфасини аниқлаш	6.2. эпик, назмий, драматик асардаги муаллиф тимсолини аниқлаш	7.2. насрий, назмий, драматик асарлардаги муаллиф қиёфасини аниқлаш	8.2. муаллиф тасвири билан қаҳрамонларнинг муносабатларининг тил ифодасини таҳлил қилиш	9.2. муаллиф тасвирининг ғоявий-услубий туташтирувчи сифатидаги ролини таҳлил қилиш
3. Бадиий асар тили	5.3. асардаги бадиий-тасвир воситаларининг (ўхшатиш, сифатлаш, қаршилантириш, такрорий сўзлар, шеър тузилиши) маъносини аниқлаш	6.3. асардаги бадиий-тасвир воситаларини (истиора, сифатлаш, аллегория(мажоз), антитеза, градация, бағишлов) аниқлаш	7.3. асардаги бадиий-тасвир воситаларини (рамз, синекдоха, такрорий сўзлар, эпифора, анафора, аллитерация, риторик сўроқлар қўлланилишини таҳлил қилиш	8.3. асардаги бадиий-тасвир воситаларини (психологик параллелизм, перифраз, Ўажвийёт, киноя, муболаға) қўлланилишини таҳлил қилиш муаллиф услубини аниқлаш	9.3. асардаги адабий тил ҳодисаларини ифодалаш турларини таҳлил қилган ҳолда муаллиф услубига баҳо бериш
4. Ижодий иш	5.4. бадиий асардан олган таассуротини таърифлаб муаллифга хат, шеър ёзиш	6.4. бадиий тасвир воситаларидан фойдаланиб, асардаги табиат кўринишини, воқеа ўрнини, қаҳрамон қиёфасини таърифлаш	7.4. асардаги воқеа ривожини мустақил кўзқараш нуқтаи назаридан ривожлантириб ёзиш	8.4. асардан олинган парчаларни қайта тузатиб ижодкорлик билан ёндашган ҳолда ёзиш	9.4. муаллиф услубига таянган ҳолда ижодий иш ёзиш

3) баҳолаш ва солиштириш

Ўқувчилар...					
	5-синф	6-синф	7-синф	8-синф	9-синф
1. Тарихий ва бадиий кадрят	5.1. асардаги эпизодлар орқали тарихий кадрятларни баҳолаш	6.1. асардаги қаҳрамонларни ўзаро солиштирган ҳолда тарихий ҳамда бадиий қийматига	7.1. қаҳрамонларнинг иш-ҳаракати билан муаллиф берган қиёфали	8.1. асарнинг сарлавҳаси ва ғоясини шунга ўхшаш асарлар билан	9.1. асарни бошқа санъат асарларидаги шунга ўхшаш мазмундош асарлар билан солиштириб,

		баҳо бериш	тавсифноман и солиштириб, тарихий ва бадиий қийматига баҳо бериш	солиштириб, тарихий ва бадиий қийматига баҳо бериш	тарихий ва бадиий қийматини баҳолаш
2. Замоनावийлиги ва янгилиги	5.2. қаҳрамонларни ҳаққоний ҳаёт билан солиштириб баҳолаш	6.2. замонавий асар қаҳрамонлари билан тарихий қаҳрамонларнинг дунёқарашини солиштириш	7.2. адабий жанр турларини ривожланиши давомида янгилигига замонавий кўзқараш билан баҳо бериш	8.2. асардаги моддий ва маънавий қадриятларни замонавий қадриятлар билан солиштириб, янгилигига баҳо бериш	9.2. асардаги авлодлар давомийлиги кўринишини замонавий нуқтаи назардан солиштириб, янгилигини баҳолаш
3. Адабий эссе	5.3. асардаги қаҳрамонни мустақил қадриятлари нуқтаи назаридан таҳлил қилиб, адабий эссе ёзиш	6.3. асардаги қаҳрамонлар муносабатларини оилавий қадриятлар нуқтаи назаридан келиб чиққан ҳолда таҳлил қилиб, адабий эссе ёзиш	7.3. асарни миллий қадрият нуқтаи назаридан таҳлил қилиб, адабий эссе ёзиш	8.3. асарнинг бадиий-ғоявий қадриятларини умуминсоний нуқтаи назардан таҳлил қилиб, адабий эссе ёзиш	9.3. асарнинг ғоясини жаҳоний нуқтаи назардан таҳлил қилиб, адабиёт эссе ёзиш
4. Адабий танқид	5.4. китобхоннинг руҳий оламига асарнинг таъсирини таҳлил қилган ҳолда танқидий фикрлар хабар ёзиш	6.4. асарда кўтарилган масалаларнинг ижтимоий роли ҳақида танқидий фикрлар хабар ёзиш	7.4. адабий асарнинг эстетик жиҳати ҳақида ихчам танқидий фикр ёзиш	8.4. асар бўйича ёзилган адабий танқидий фикрларга таянган ҳолда мустақил танқидий фикр ёзиш	9.4. асар ғоясини ўзбек адабиёти билан жаҳон адабиёти намуналарини билан солиштириган ҳолда таҳлил қилиб, ихчам танқидий мақола ёзиш

14. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған «Өзбек әдебиеті» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-9-сыныптарына арналған
«Өзбек әдебиеті» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Өзбек әдебиеті» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасын жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1) 5-синф:

Бўлим	Ўқиладиган асарлар	Кўникмалар	Таълимий мақсадлар
Жами: 68 соат, ҳафтасига 2 соат			
I чорак (18 соат)			
Олис афсоналар садоси	1.«Уч оға-ини ботирлар», «Сусамбил» эртаклари, 2.А.Обиджон «Одил Бургутшоҳ ва “Замбуруғ” лақабли жосус ҳақида эртақ», 3.Ҳ. Олимжон “Ойгул ва Бахтиёр”. 4. “Тўмарис” афсонаси 5. Г.Х.Андерсен «Булбул» эртаги	Тушуниш ва жавоб бериш	5.Т/Ж1,5.Т/Ж2,5.Т/Ж3,5.Т/Ж4.Т/Ж5.Т/Ж6.
		Таҳлил ва шарҳ	5.Т/Ш1, 5.Т/Ш2,5.Т/Ш3,5.Т/Ш4. Т/Ш5, Т/Ш8
		Баҳолаш ва солиштириш	5.Б/С1,5.Б/С2
II чорак (14 соат)			
Миллий адабиёт – миллий руҳ асоси	1.“Тўмарис” афсонаси 2. А.Навоий “Маҳбуб ул-қулуб” 3. Саъдий Шерозий “Тулистон” асари 4.З.М.Бобур рубоийлари 5. Муқимий “Саёҳатнома” асари	Тушуниш ва жавоб бериш	5.Т/Ж1,5.Т/Ж2,5.Т/Ж3,5.Т/Ж4.
		Таҳлил ва шарҳ	5.Т/Ш1, 5.Т/Ш2,5.Т/Ш3,5.Т/Ш4.
		Баҳолаш ва солиштириш	5.Б/С3.
III чорак(20 соат)			
Болаликнинг беғубор осмони	1.А.Қодирий “Улоқда” ҳикояси 2. Ҳ.Имонбердиев “Оху”, “Ғанича” шеърлари 3. Ғ.Ғулом “Менинг ўғригина болам” ҳикояси 4. Т.Адашбоев шеърлари 5. Ойбек “Фонарчи ота” ҳикояси 6. Носир Ғозилов “Иншо” ҳикояси	Тушуниш ва жавоб бериш	5.Т/Ж1,5.Т/Ж2,5.Т/Ж3,5.Т/Ж4.
		Таҳлил ва шарҳ	5.Т/Ш1, 5.Т/Ш2,5.Т/Ш3,5.Т/Ш4.
		Баҳолаш ва солиштириш	5.Б/С2,5.Б/С3,5.Б/С4.

IV чорак (16 соат)			
Аввал Ватан, кейин жон	1. Ўткир Ҳошимов «Дунёнинг ишлари»	Тушуниш ва жавоб бериш	5.Т/Ж1, 5.Т/Ж2, 5.Т/Ж3, 5.Т/Ж4.
	2. Мирпўлат Мирзо шеърлари	Таҳлил ва шарҳ	5.Т/Ш1, 5.Т/Ш2, 5.Т/Ш3, 5.Т/Ш4.
	3. Антуан де Сент Экзюпери «Кичкина шаҳзода» қиссаси 4. Мағжан Жумабоев ижоди 5. Эркин Воҳидов «Ўзбегим» қасидаси	Баҳолаш ва солиштириш	5.Б/С3

2) 6-синф:

Бўлим	Ўқиладиган асарлар	Кўникмалар	Ўқитиш мақсадлари
Жами: 68 соат, ҳафтасига 2 соат			
I чорак (18 соат)			
Хаёлларим чегара билмас	1. Ҳ.Тўхтабоев «Сарик девни миниб» қиссаси 2. Ж.Родари «Ҳуришни билмайдиган кучукча» Эртаги 3. Ч.Айтматов «Оқ кема» қиссаси	Тушуниш ва жавоб бериш	6.Т/Ж1, 6.Т/Ж2, 6.Т/Ж3, 6.Т/Ж4.
		Таҳлил ва шарҳ	6.Т/Ш1, 6.Т/Ш2, 6.Т/Ш3, 6.Т/Ш4.
		Баҳолаш ва солиштириш	6.Б/С1, 6.Б/С4.
II чорак (14 соат)			
Кўнгил минтақаларида	1. Зулфия шеърлари 2. Саид Аҳмад «Қоплон», «Собиқ» ҳикоялари 3. Муқимий «Танобчилар» асари 4. А.Қаҳҳор «Бемор» ҳикояси	Тушуниш ва жавоб бериш	6.Т/Ж1, 6.Т/Ж2, 6.Т/Ж3, 6.Т/Ж4.
		Таҳлил ва шарҳ	6.Т/Ш1, 6.Т/Ш2, 6.Т/Ш3, 6.Т/Ш4.
		Баҳолаш ва солиштириш	6.Б/С2, 6.Б/С3
III чорак (20 соат)			
Ўтган кунингни унутма	Э.Воҳидов «Нидо» достони 2. О.Ёқубов «Музқаймоқ» ҳикояси 3. М.Шайхзода «Йилларнинг саломин йилларга элтиб» 4. Ў.Ҳошимов «Урушнинг сўнгги қурбони»	Тушуниш ва жавоб бериш	6.Т/Ж1, 6.Т/Ж2, 6.Т/Ж3, 6.Т/Ж4.
		Таҳлил ва шарҳ	6.Т/Ш1, 6.Т/Ш2, 6.Т/Ш3, 6.Т/Ш4.
		Баҳолаш ва солиштириш	6.Б/С2, 6.Б/С3, 6.Б/С4.
IV чорак (16 соат)			
Сўзда сеҳр бор	1. А.Навоий «Ҳайрат ул-аброр» достони	Тушуниш ва жавоб бериш	6.Т/Ж1, 6.Т/Ж2, 6.Т/Ж3, 6.Т/Ж4.

	2. З.Аълам «Афандининг қирқ бир пашшаси» қиссаси 3. Абайшеърлари 4. Гулханий «Зарбулмасал» 5. Азим Суюн «Баҳодирнинг қиличи», «Тутқун» шеърлари	Таҳлил ва шарҳ	6.Т/Ш1,6.Т/Ш2, 6.Т/Ш3,6.Т/Ш4.
		Баҳолаш ва солиштириш	6.Б/С3,6.Б/С4.

3) 7-синф:

Бўлим	Ўқиладиган асарлар	Кўникмалар	Ўқитиш мақсадлари
Жами:68 соат, ҳафтасига2 соат			
I чорак (18 соат)			
Ўзбек адабиёти тарихи	1.«Равшан» достони 2. Атойи ғазаллари 3. Алишер Навоий «Хамса» асари 4. Турди Фароғий «Тор кўнгуллик беклар»	Тушуниш ва жавоб бериш	7.Т/Ж1,7.Т/Ж2,7.Т/Ж3,7.Т/Ж4.
		Таҳлил ва шарҳ	7.Т/Ш1,7.Т/Ш2,7.Т/Ш3,7.Т/Ш4.
		Баҳолаш ва солиштириш	7.Б/С1, 7.Б/С4.
II чорак (14 соат)			
Янги ўзбек адабиёти	1.Махмур «Ҳапалак» шеъри 2.Увайсий «Соғиндим» ғазали 3.Ҳ.Ҳ.Ниёзий шеърлари 4.А.Қодирий «Меҳробдан чаён» романидан парчалар 5.Чўлпон шеърляти 6.А.Қаҳҳор «Ўғри» ҳикояси	Тушуниш ва жавоб бериш	7.Т/Ж1,7.Т/Ж2,7.Т/Ж3,7.Т/Ж4.
		Таҳлил ва шарҳ	7.Т/Ш1,7.Т/Ш2,7.Т/Ш3,7.Т/Ш4.
		Баҳолаш ва солиштириш	7.Б/С2,7.Б/С3
III чорак(20 соат)			
“Бу – мен туғилган тупроқ”	1.А.Қаҳҳор «Даҳшат» ҳикояси 2. Ҳамид Олимжон «Ҳолбуки тун» шеъри 3. Миртемир «Бу – мен туғилган тупроқ» шеъри 4. Усмон Носир шеърлари 5. Зулфия шеърляти 6.Ш.Ҳолмирзаев «Ўзбеклар» ҳикояси 7. Рауф Парфи шеърляти	Тушуниш ва жавоб бериш	Т/Ж1.7. Т/Ж2.7. Т/Ж3.7. Т/Ж4.7.
		Таҳлил ва шарҳ	Т/Ш1.7.Т/Ш2.7. Т/Ш3.7.Т/Ш4.7.
		Баҳолаш ва солиштириш	7. Б/С2.7. Б/С3.7. Б/С4.7.

IV чорак (16 соат)			
“Инсон ҳаёти шеърий сатрларда”	1.Омон Матжон «Кўрдим: Шукур Бурҳон...», «Кўшиқ» шеърлари 2. Ш.Раҳмон шеърияти 3. Муҳаммад Юсуф «Меҳр қолур», «Тузалмайди дардим менинг» шеърлари 4. Умар Хайём рубоийлари 5.Расул Ҳамзатов «Она тилим» шеъри 6.Абиш Кекилбоев «Пойгатўрик» асари	Тушуниш ва жавоб бериш	Т/Ж1.7. Т/Ж2.7. Т/Ж3.7. Т/Ж4.7.
		Таҳлил ва шарҳ	Т/Ш1.7.Т/Ш2.7. Т/Ш3.7.Т/Ш4.7.
		Баҳолаш ва солиштириш	Б/С3.7. Б/С4.7.

4) 8-синф:

Бўлим	Ўқиладиган асарлар	Кўникмалар	Ўқитиш мақсадлари
Жами:68 соат, ҳафтасига2 соат			
I чорак (27соат)			
Ҳаёт ҳақиқати ва бадиий ҳақиқат	Халқ оғзаки ижодидан «Кунтуғмиш» достони Юсуф Хос Ҳожиб «Қутадғу билиг» асари Хоразмий «Муҳаббатнома» асари Сайфи Саройи «Сухайл ва Гулдурсун» Лутфий ғазаллари	Тушуниш ва жавоб бериш	8.Т/Ж1, 8.Т/Ж2,8.Т/Ж3,8.Т/Ж4.
		Таҳлил ва шарҳ	8. Т/Ш1,8.Т/Ш2,8.Т/Ш3,8.Т/Ш4.
		Баҳолаш ва солиштириш	8.Б/С1,8.Б/С2
II чорак(21 соат)			
Умр фалсафаси	А.Навоий ғазаллари Нодира ижоди Абдурауф Фитрат шеърияти Ғафур Ғулом «Вақт», «Соғиниш» шеърлари Мусо Тошмуҳаммад ўғли Ойбек «Навоий» романидан парчалар	Тушуниш ва жавоб бериш	8.Т/Ж1, 8.Т/Ж2,8.Т/Ж3,8.Т/Ж4.
		Таҳлил ва шарҳ	8.Т/Ш1,8.Т/Ш2,8.Т/Ш3,8.Т/Ш4.
		Баҳолаш ва солиштириш	8.Б/С2,8.Б/С3,8.Б/С4.
III чорак(30 соат)			
Мардлар майдонда синалади	М.Шайхзода «Мирзо Улуғбек» фожеаси Усмон Носир «Нил ва Рим» шеъри Асқад Мухтор «Чинор» романидан парчалар Саид Аҳмад «Уфқ»	Тушуниш ва жавоб бериш	8.Т/Ж1, 8.Т/Ж2,8.Т/Ж3,8.Т/Ж4.
		Таҳлил ва шарҳ	8.Т/Ш1,8.Т/Ш2,8.Т/Ш3,8.Т/Ш4.
		Баҳолаш ва солиштириш	8.Б/С1,8.Б/С2,8.Б/С3,8.Б/С4.

	романидан парчалар Тўра Сулаймон шеърляти Ҳалима Худойбердиева шеърляти		
IV чорак(24 соат)			
Инсон қисмати	Шароф Бошбеков «Темир хотин» комедияси Х.Султонов «Саодат соҳили»қиссаси Р.Тҳокур «Нур ва соялар» асари Сергей Есенин шеърляти Ўлжас Сулаймонов шеърлари	Тушуниш ва жавоб бериш	8.Т/Ж1, 8.Т/Ж2,8.Т/Ж3,8. Т/Ж4.
		Таҳлил ва шарҳ	8.Т/Ш1,8.Т/Ш2,8. Т/Ш3,8.Т/Ш4.
		Баҳолаш ва солиштириш	8.Б/С2,8.Б/С3,8.Б /С4.

5) 9-синф:

Бўлим	Ўқиладиган асарлар	Кўникмалар	Ўқитиш мақсадлари
Жами:68 соат, ҳафтасига2 соат			
I чорак (27соат)			
Оталар сўзи – ақлнинг кўзи	Бадий сўз сеҳри «Алпомиш» достони З.М.Бобур «Бобурнома» асари Алишер Навоий «Фарҳод ва Ширин» достони	Тушуниш ва жавоб бериш	9.Т/Ж1,9.Т/Ж2, 9.Т/Ж3,9.Т/Ж4.
		Таҳлил ва шарҳ	9.Т/Ш1,9.Т/Ш2, 9.Т/Ш3,9.Т/Ш4.
		Баҳолаш ва солиштириш	9.Б/С1, 9.Б/С2,9.Б/С4.
II чорак(21соат)			
“Ёниб, ўзгаларни уйғотмоқ не бахт”	Амирий ғазаллари Завқий ҳажвиёти Аваз Ўтар шеърляти Ғафур Ғулом «Хасан Кайфий» ҳикояси Омон Матжон асарлари	Тушуниш ва жавоб бериш	9.Т/Ж1,9.Т/Ж2, 9.Т/Ж3,9.Т/Ж4.
		Таҳлил ва шарҳ	9.Т/Ш1,9.Т/Ш2, 9.Т/Ш3,9.Т/Ш4.
		Баҳолаш ва солиштириш	9.Б/С2,9.Б/С3, 9.Б/С4.
III чорак(30 соат)			
Мисраларда яширинган ҳақиқат	Тоҳир Малик «Сўнгги ўқ» қиссаси Тоғай Мурод «От кишнаган оқшом» қиссаси Шавкат Раҳмон асарлари Шухрат «Олтин зангламас» романидан парчалар Усмон Азим шеърларини ўрганиш	Тушуниш ва жавоб бериш	9.Т/Ж1,9.Т/Ж2, 9.Т/Ж3,9.Т/Ж4.
		Таҳлил ва шарҳ	9.Т/Ш1,9.Т/Ш2, 9.Т/Ш3,9.Т/Ш4.
		Баҳолаш ва солиштириш	9.Б/С1, 9.Б/С2,9.Б/С3, 9.Б/С4.

	Абдували Қутбиддин шеърляти		
IV чорак (24 соат)			
Рангин шеърят	Азиз Саид шеърлари Назар Эшонкул «Шамолни тутиб бўлмайди» ҳикояси Иқбол Мирзо шеърлари Эсонғали Равшанов «Оқшомда», «Бир замонлар», «Шаҳарларни қиёслаганда» шеърлари Софокл «Шоҳ Эдип» фожеаси	Тушунуш ва жавоб бериш	9.Т/Ж1, 9.Т/Ж2, 9.Т/Ж3, 9.Т/Ж4.
		Таҳлил ва шарҳ	9.Т/Ш1, 9.Т/Ш2, 9.Т/Ш3, 9.Т/Ш4.
		Баҳолаш ва солиштириш	9.Б/С2, 9.Б/С3, 9.Б/С4.

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «13» қараша
№ 608 бұйрығына 27-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 218-қосымша

**Негізгі білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Тәжік әдебиеті» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлігілік оқу
бағдарламасы (оқыту тәжік тілінде)**

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Оқу бағдарламасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы №1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. Әдебиет бойынша оқу бағдарламасының мақсаты – көркем шығармаларды қабылдау және талдау арқылы адамның рухани құндылықтарының қалыптасуына ықпал ету, тұлғалық таңдау негізінде дүниені және өзін-өзі тану үшін білім, білік, дағдыларын пайдалана алатын білікті оқырман тәрбиелеу.

3. «Тәжік әдебиеті» бойынша оқу пәні бағдарламасының міндеттері:

1) тәжік, қазақ, орыс және әлемдік әдебиет және мәдениет негізінде табысты элеуметтік бейімделуге ықпал ететін білім, білік, дағдыларын қалыптастыру;

2) отансүйгіштікке, азаматтылыққа тәрбиелеу, әдеби мұраларға рухани құндылықтар ретінде құрметпен қарауға тәрбиелеу;

3) оқушыларға көркем әдебиет шығармаларының авторлық ойын терең түсінуге мүмкіндік беретін әдебиеттану ұғымдарын игеруге жағдай жасау;

4) сын тұрғысынан талдау, салыстыру, қорыту, жалпылау дағдыларын қалыптастыру, ұқсастықтарды және себеп-салдарлық байланыстарды анықтай білуге үйрету, құбылыстарды жіктей білуге, шығармаларды талдау негізінде логикалық және сыни ойлай білуге, ой қорытындылары мен тұжырымдарды құруға қалыптастыру;

5) әрбір оқушының шығармашылық қабілеттерін дамыта отырып, оқуға деген рухани және зияткерлік қажеттілігін қалыптастыру, оқу дағдыларын және мәтінді өзінше түсіндіруін әрі қарай жетілдіру;

6) түрлі жанрлардағы көркем шығармаларды терең түсіну және талдау негізінде коммуникативтік дағдыларын дамыту;

7) жалпы адамзаттық және ұлттық құндылықтарды қорғай білуге, ауызша

және жазбаша түрде туындылардың идеялық мазмұны мен әдеби кейіпкерлеріне қатысты өз ұстанымын білдіре білуге, бейнелік және сын тұрғысынан ойлауды пайдалана отырып, олардың қылықтарына этикалық баға бере білуге қалыптастыру;

2-тарау. «Тәжік әдебиеті» оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

4. Оқу жүктемесінің бөлінуі:

- 1) 5-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;
- 2) 6-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;
- 3) 7-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;
- 4) 8-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат;
- 5) 9-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағат.

5. «Тәжік әдебиеті» оқу пәні бойынша бағдарламаның мазмұны бөлімдерге бөлінген. Бөлімдер түсіну және жауап беру, анализ және интерпретация, бағалау және салыстырмалы анализ, сонымен қатар, дағдыларды қалыптастыратын бөлімшелерден тұрады. Оқытудың мақсаты, әрбір бөлімшенің ішкі реттілігін ұйымдастыруға, мұғалімдерге өз жұмысын жоспарлауға және оқушылардың жетістіктерін бағалауға, сондай-ақ оларды оқытудың келесі кезеңдері туралы хабардар ету.

6. «Мәтін бойынша түсіну және жауаптар» бөлімі мына бөлімшелерден тұрады:

- 1) Терминдерді түсіну;
- 2) Көркем шығармаларды түсіну;
- 3) Жатқа оқу және дәйексөз алу;
- 4) Жоспар құру;
- 5) Мазмұнын айту;
- 6) Сұраққа жауап.

7. «Мәтінді талдау және өзінше түсіндіру (интерпретация)» бөлімі мына бөлімшелерден тұрады:

- 1) Жанр;
- 2) Тақырып және идея;
- 3) Композиция;
- 4) Эпизодты талдау;
- 5) Кейіпкерлерге мінездеме;
- 6) Түрлі формада көрсетілген шығарманың көркемдік әлемі;
- 7) Автордың қатынасы;
- 8) Көркем-бейнелеу құралдары
- 9) Шығармашылық хат.

8. «Бағалау және салыстырмалы талдау» бөлімі мына бөлімшелерден тұрады:

- 1) Көркем туындыны бағалау;
- 2) Көркем туындыны басқа өнер түрлерінің туындыларымен салыстыру
- 3) Әдебиет туындыларын салыстыру;
- 4) Пікірді бағалау.

3-тарау. Бағалау мақсатының жүйесі

9. Бағдарламада оқу мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бағдарламаның бөлімшелерін, төртінші сан оқу мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.4. кодында «6» - сынып; «2.1» - бөлімше; «4» - оқу мақсатының реттік нөмірі.

10. 1) түсіну және жауап беру

Білім алушылар білуі тиіс ...					
Бөлімше	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1 Терминдерді түсіну	5.1 терминдерді түсіну: көркем әдебиет, фольклор, батырлар жыры, қисса, ертегі, әдеби ертегі, сюжет, композиция, көркем уақыт пен кеңістік, жанжал, батыр, повестеуші, әңгімелеуші, гипербола, эпитет, теңеу, аллегория, параллелизм	6.1 терминдерді түсіну: көркемдік әлемі, миф, мифологиялық батыр, мифологиялық бейне, әңгіме, повесть, пьеса-ертегі, афиша, ремарка, портрет, пейзаж, метафора, кейіптеу, риторикалық пішіндер, антитеза, перифраз, эпос, лирика, әдебиет түріндегі драма	7.1 терминдерді түсіну: астарлы әңгіме, аңыз, баллада, мысал, әдеби бағыт, классицизм, фантастикалық әңгіме, комедия, фэнтези, сатира, әзіл-оспақ, гротеск, сарказм, ирония, көркем бөлшегі, лирикалық кейіпкер, ырғақ және рифм, аллитерация, ассонанс, аллегория, инверсия, анафора	8.1 терминдерді түсіну: романтизм және реализм сияқты әдеби бағыттар, тарихи бейне бойынша (кейіпкер), трагедия, комедия, поэма, символ, психологиялық параллелизм, афоризм, эпиграф, прототип, автобиографизм	9.1 терминдерді түсіну: жанр, сонет, роман, лирикалық шегініс, типтеу, психологизм, ішкі монолог, оксюморон, хронотоп, градация, парцелляция, афоризм
2 Көркем шығармаларды түсіну	5.2 көркем шығарма туралы жалпы түсінік, тақырыпты ұғыну	6.2 көркем шығарма туралы жалпы түсінік, басты және екінші кезектегі ақпаратты түсіну	7.2 көркем шығармаларды егжей-тегжейлі түсіну, белгілі және белгісіз ақпараттарды қосқанда	8.2 көркем шығарманы түсіну, сыни ойлау, ашық және жасырын (сөздің астары) ақпараттарды ажырату	9.2 көркем шығармаларды түсіну, сыни ойлау, оқылған немесе тыңдалғанға өз көзқарасын білдіру
3 Жатқа оқу және	5.3 шағын көлемді	6.3 мәтін фрагменттерін	7.3 лирикалық кейіпкер	8.3 шығарманың тақырыбын	9.3 шығарманың проблемалар

дәйексөз алу	мәтін фрагменттері н (поэтикалық, прозалық) мәнерлеп жатқа айту	(поэтикалық, прозалық, драмалық) мәнерлеп жатқа оқу	және/немесе кейіпкер бейнесінің сипаттамасы мен дәйексөзді өз бетімен тауып, үзіндіні мәнерлеп жатқа оқу	айқындатын дәйексөзді өз бетімен тауып, үзіндіні мәнерлеп жатқа оқу	ына байланысты дәйексөзді өз бетімен тауып, үзіндіні мәнерлеп жатқа оқу
4 Жоспар құру	5.4 қарапайым жоспар құру	6.4 қарапайым дәйекті жоспар құру	7.4 күрделі жоспар құру	8.4 күрделі дәйекті жоспар құру	9.4 тезисті жоспар құру
5 Мазмұнын айту	5.5 шығарманың немесе үзіндінің мазмұнын қысқаша айтып беру	6.5 шығарманың қаһармандары мен оқиғасы туралы өз пікірін білдіре отырып шағын эпикалық немесе драмалық түрде мазмұнын (қысқа, толық) айтып беру	7.5 шығарманың немесе үзіндінің қаһармандары мен оқиғасы туралы өз пікірін білдіре отырып мазмұнын (қысқа, толық, ішінара) айтып беру	8.5 дәйексөздің түрлі тәсілдерін пайдалана отырып шығарманың немесе үзіндінің мазмұнын айтып беру	9.5 сюжеттің дамуын шығармашыл түрде ойлап, әңгімелеудің түрлі тәсілдерін пайдаланып шығарманың мазмұнын айтып беру
6 Сұраққа жауап	5.6 сұраққа қысқа және толық жауап беру	6.6 сұраққа кең түрде жауап беру	7.6 мәселелі сұраққа дәлелді жауап беру	8.6 мәселелі сұраққа дәйексөзді пайдаланып дәлелді жауап беру	9.6 дереккөздерге сілтеме жасалған мәселелі сұраққа кең түрде дәлелді жауап беру

2) Мәтінді талдау және өзінше түсіндіру (интерпретация)

Білім алушылар білуі тиіс					
Бөлімше	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1 Жанр	5.1 жанрды және оның белгілерін (қисса, ертегі, әдебиеттік ертегі) анықтау	6.1 жанрды және оның белгілерін (әңгіме, хикаят, ертегі-пьеса) анықтау	7.1 жанрды және оның белгілерін (астарлы әңгіме, баллада, аңыз әңгіме, аңыз, комедия,	8.1 жанрды және оның белгілерін (трагедия, комедия, поэма) анықтау	9.1. жанрды және оның белгілерін (сонет, роман, хаттардағы роман) анықтау

			лирикалық өлең, фэнтези, қиял-ғажайып әңгіме) анықтау		
2 Тақырып және идея	5.2 шығармадағы негізгі ойды анықтау	6.2 құрылымдық элементтеріне сүйене отырып шығармадағы негізгі ойды анықтау	7.2 кейіпкердің қылығы туралы өз пікірін айта отырып шығарманың тақырыбын және идеясын анықтау	8.2 мәселелер туралы өз пікірін айта отырып шығарманың тақырыбын және идеясын анықтау	9.2 өз позициясын дәлел келтіруі және өзектілігі туралы өз пікірін айта отырып шығарманың тақырыбын және идеясын анықтау
3 Композиция	5.3 шығарма мәтінінен композиция элементін бөлу	6.3 шығарма сюжетіндегі рөлдерін түсіндіру, шығарма мәтінінен композиция элементін бөлу	7.3 эпиграф рөлін және оның мәнін түсіндіру шығарма мәтінінен композиция элементін бөлу	8.3 қойылған эпизод мәнін түсіндіру, шығарма мәтінінен композиция элементін бөлу	9.3 лирикалық ауытқулардың мәнін түсіндіру, композиция түрлерін ажырату, шығарма мәтінінен композиция элементін бөлу
4 Эпизодты талдау	5.4 бас кейіпкерлер мінездемелері үшін маңызды эпизодқа талдау жасау	6.4 бас кейіпкерлер мінездемелері үшін маңызды драмалық және прозалық шығармалардың эпизодтарына талдау жасау	7.4 бас кейіпкерден басқа кейіпкерлер мінездемелері үшін маңызды драмалық, прозалық және лирикалық шығармалардың эпизодтарын талдау жасау	8.4 сюжет дамуының рөлі және олардың мәселелермен байланысын түсіндіру, шығарма эпизодына талдау жасау	9.4 басқа эпизодтармен байланысын түсіндіру, кикілжіңді анықтау үшін маңызды шығармадағы эпизодтарға талдау жасау
5 Кейіпкерлерге мінездеме	5.5 кейіпкерлерге мінездеме беру	6.5 мәтіндегі жоспар мен цитаталарын	7.5 мәтіндегі цитаталар негізіндегі	8.5 шығарма кейіпкерлерінің әрекеті,	9.5 шығарма кейіпкерлерінің

		қолданып кейіпкерлерге мінездеме жасау	детальдарды қолданып шығарма кейіпкерлері не мінездеме жасау	мінез-құлқына, аты мен тегінің маңызына мінездеме жасау	әлеуметтік және тұлғааралық қарым-қатынасына мінездеме жасау
6 Түрлі формада көрсетілген шығарманың көркемдік әлемі	5.6 көркем кеңістікке талдау жасау және өз елестетуіңді сурет, схема, кластер түрінде безендіру	6.6 көркем кеңістік пен уақытқа талдау жасау және өз елестетуіңді сурет, схема, кластер түрінде безендіру	7.6 сюжет пен композицияға талдау жасау, және өз елестетуіңді сурет, схема, кластер, презентация түрінде безендіру	8.6 бейне жүйесіне талдау жасау, хронотоп, шығарманың құрылымын және ақпаратты қысқартудың әр түрлі тәсілдер көмегімен (сызбалар, кестелер, интеллект-карталар, ментальды карталар, ПОПС-формулалар, диаграммалар) безендіру	9.6 туындының көркемдік әлеміне талдау жасау, шығарманың құрылымын және ақпаратты қысқартудың әр түрлі тәсілдер көмегімен (сызбалар, кестелер, интеллект-карталар, ментальды карталар, ПОПС-формулалар, диаграммалар) безендіру
7 Автордың қатынасы	5.7 бас кейіпкерге автордың қатынасын анықтау	6.7 бас және басқа кейіпкерлерге автордың қатынасын анықтау	7.7 өз позициясын ұстанып, бас және басқа кейіпкерлерге автордың қатынасын анықтау	8.7 кейіпкерге авторлық қатынаспен қараудың түрлерін анықтау	9.7 кейіпкерге және оқиғаны бейнелеуге авторлық қатынаспен қараудың түрлерін анықтау
8 Әдеби тәсілдер мен бейнелеу құралдары	5.8 мұғалімнің көмегімен көркем мәтіндегі бейнелеу құралдарына (гипербола, эпитет, теңеу, аллегория, параллелизм	6.8 поэтикалық синтаксис пішіндеріне (риторикалық сұрақтар, қаратпа сөздер, лептеу, антитездер, перифразалар) және	7.8 көркем мәтіндегі поэтикалық синтаксис пішіндеріне және бейнелеу құралдарына (аллитерациялар, ассонанстар,	8.8 кейіпкерлерге авторлық сипаттама беру тәсілдеріне, бейнелеу құралдарына, поэтикалық синтаксис пішіндеріне (риторикалық пішіндер,	9.8 бейнелерді жасау құралдары мен тәсілдеріне, бейнелеу құралдары мен поэтикалық синтаксис пішіндеріне

) талдау жасау	бейнелеу құралдарына (метафоралар, кейіптеу) талдау жасау	аллегориялар, инверсиялар, анафоралар) талдау жасау, комедиялық негізгі түрлері (сатира, юмор, гротеск, ирония, сарказм, эзіл-сықақ)	антитездер, перифразалар, инверсиялар, анафоралар, градациялар), әдеби тәсілдеріне (символдар, психологиялық параллелизм, өмірбаян) талдау жасау	(эпитеттер, метафоралар, кейіптеу, риторикалық пішіндер, антитездер, перифраза, аллитерациялар, ассонанстар, аллегория, инверсия, анафоралар, градация, парцелляция) талдау жасау
9 Шығармашылық хат	5.9 шығармашылық жұмыстарды жазу (ертегі, әңгіме, тірек сөздердің және иллюстрациялардың көмегімен әдеби тақырыптарға шағын шығармалар жазу)	6.9 тілдің бейнелеу құралдарын пайдалана отырып, оқығанан өз түсінігін білдіре отырып, шығармашылық жұмыстарды жазу (аңыз-әңгімелер, әдеби тақырыптарға шағын шығарма, салыстырмалы сипаттамалар)	7.9 тілдің бейнелеу құралдарын пайдалана отырып, оқығанына өз пікірін білдіре отырып, шығармашылық жұмыстарды жазу (шығарма, мысал, пікір, әдеби кейіпкермен репортаж, сұхбат)	8.9 тілдің бейнелеу құралдарын пайдалана отырып, кейіпкерлерге, оның іс-қылықтарына өз пікірін білдіре отырып, шығармашылық жұмыстарды жазу (әдеби кейіпкерге хат, сценарийлер)	9.9 әдеби және еркін тақырыптарға шығарма және пікір (спектакльдерге және/немесе шығармаларының экрандалуына) жазу

3) бағалау және салыстырмалы талдау

Білім алушылар білуі тиіс:					
Бөлімше	5-сынып	6-сынып	7-сынып	8-сынып	9-сынып
1. Көркем әдебиетті бағалау	5.1 Өз ойын білдіре отырып, шығарманы талдауға қатысу	6.1 басты кейіпкерлердің іс-әрекеттерін бағалай отырып, шығармаларды талдауға қатысу	7.1 басты кейіпкерлер және оқиғалар туралы пікірін қаһармандары туралы білдіре отырып,	8.1 өз көзқарастарын қорғап, кейіпкерлердің мінез-құлықтары мен іс-әрекеттерін, автордың позициясын	9.1 әр түрлі пікірлерді ескеріп, шығармалардың келелі мәселелерінің жиынтығын бағалай отырып, өз

			шығармаларды талдауға қатысу	бағалай отырып, шығармаларды талдауға қатысу	ұстанымын түсіндіре отырып шығармаларды талдауға қатысу
2. Көркем туындының шығармаларын басқа да өнер түрлерімен салыстыру	5.2 мұғалімнің қолдауымен ұқсастықтары мен айырмашылықтарын түсіндіре отырып, көркем туындының шығармаларын басқа да өнер туындыларының түрлерімен салыстыру	6.2 мұғалімнің қолдауымен ұқсастықтары мен айырмашылықтарын түсіндіре отырып (салыстырмалы сипаттаманың жоспары), көркем туындының шығармаларын басқа да өнер туындылары түрлерімен салыстыру	7.2 әдеби бейнелерді құру арқылы ұқсастықтары мен айырмашылықтарын сипаттай отырып, көркем туындының шығармаларын басқа да өнер туындыларының түрлерімен салыстыру	8.2 өнер түрлерінен бейнелерді құру арқылы арнайы ортаны сипаттай отырып, көркем туындының шығармаларын басқа да өнер туындыларының түрлерімен салыстыру	9.2 өнер түрлерінен бейнелерді құру арқылы ұқсастықтары мен айырмашылықтарын сипаттап жеке авторлық тәсілдерін сипаттай отырып, көркем туындының шығармаларын басқа да өнер туындыларының түрлерімен салыстыру
3. Әдебиет шығармаларын салыстыру	5.3 мұғалімнің көмегімен тәжік, орыс, қазақ және әлемдік әдебиеттегі жақын тақырыпты шығармаларды (немесе үзінділерін) салыстыру	6.3 тәжік, орыс, қазақ және әлемдік әдебиеттегі жақын тақырыпты және келелі мәселелерінің жиынтығы туралы шығармаларды (немесе үзінділерін) салыстыру	7.3 тәжік, орыс, қазақ және әлемдік әдебиеттегі жақын тақырыпты, жанрды және келелі мәселелерінің жиынтығы туралы шығармаларды (немесе үзінділерін) салыстыру	8.3 тәжік, орыс, қазақ және әлемдік әдебиеттегі жақын тақырыпты, жанрды және келелі мәселелерінің жиынтығы туралы шығармаларды (немесе үзінділерін) ұлттық мәдениет ерекшеліктерін ескере отырып, салыстыру	9.3 тәжік, орыс, қазақ және әлемдік әдебиеттегі жақын тақырыпты, жанрды және келелі мәселелерінің жиынтығы туралы шығармаларды (немесе үзінділерін) ұлттық мәдениет ерекшеліктерін ескеріп, авторлардың ұстанымын түсіндіре отырып, салыстыру
4. Пікірді бағалау	5.4 ауызша және жазбаша пікірлерді	6.4 ауызша және жазбаша пікірлерді	7.4 ауызша және жазбаша пікірлерді	8.4 ауызша және жазбаша пікірлерді	9.4 ауызша және жазбаша пікірлерді

	(өзінің, сыныптастарының) тақырыпқа сәйкестік тұрғысынан бағалау	(өзінің, сыныптастарының) тақырыптың толық ашылуы, дәйексөздің реттілігі тұрғысынан, бағалау	(өзінің, сыныптастарының) тақырыптың толықтығы мен тереңдігі, дәйексөз орындылығы, композициялық бірлігі тұрғысынан бағалау	(өзінің, сыныптастарының) тақырыптың толықтығы мен тереңдігі, дәйексөз орындылығы, композициялық бірлігі мен фактологиялық дәлдік тұрғысынан бағалау	(өзінің, сыныптастарының) тақырыптың толықтығы мен тереңдігі, дәйексөз орындылығы, композициялық және стилдік бірлігі мен фактологиялық дәлдік тұрғысынан бағалау
--	--	--	---	--	---

11. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған «Тәжік әдебиеті» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-9-сыныптарына арналған
«Тәжік әдебиеті» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Тәжік әдебиеті» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік
оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1) 5-сынып

Тақырып	Оқылатын шығармалар	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Батырлар дастаны	1. «Эраж және сиқыршы туралы» аңыз 2. Әсірелеу өнері. Көркем бейне, көркем бейне кейіпкері. 3. Мақал-мәтелдер. Аңыздар және әңгімелер. 4. Буын, өлең ұйқастары.	Түсіну және жауап беру	5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.6
		Талдау және интерпретация	5.1, 5.2, 5.5, 5.8
		Бағалау және салыстыру	5.1
2-тоқсан			
Әдеби поэтикалық ертегі	1. Абуабдулло Рудаки. «Білім жайында», «Ей, Бұхара қуан...», «Тамаша көктем» өлеңдерінен үзінді 2. А.И.Сина «Жылан және тостағандағы сүт», «Жолда», «Зафарнома». 3. Саъди Шерози. «Гүлістаннан», «Ҷабри устод беҳ аз меҳри падар» әңгімелер 4. Бадриддин Хилоли. «Дос үшін өмірін қию», «Мінез-құлық туралы»	Түсіну және жауап беру	5.2, 5.3, 5.5
		Талдау және интерпретация	5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 5.9
		Бағалау және салыстыру	5.3
3-тоқсан			
Әдеби прозалық ертегі	1. С.Айни. «Тәжік елінің батыры Темірмәлік» 2. М. Турсинзода. «Мәңгі жарық» поэмасынан үзінді 3. Эрадж Мирзо. «Аналық құдырет», «Наурыз мерекесі», «Мұғалімнің құдыреті». 4. Хахилуллои Халили.	Түсіну және жауап беру	5.1, 5.3, 5.6
		Талдау және интерпретация	5.2, 5.4, 5.5, 5.6, 5.7, 5.8
		Бағалау және салыстыру	5.2

	«Аналарға сыйлық», «Отанымыздың ұрпақтарына жолдау», «Наурыз қамы»		
4-тоқсан			
Әдеби шығармалардағы фольклорлық элементтер	1. Фотех Ниёзи. «Адалдық», «Мамараджаба ерлігі» романдарынан үзінді. 2. М.Миршакар. «Мазасыз Пяндж», «Кедей» дастандары. 3. Абдумалик Бахори. «Екі даулы ай» повесінен үзінді, «Алиджан мен Азиза» әңгімесі 4. Гаффар Мирза. «Билік және мемлекет», «Бесік басында» дастандарының бастамасы	Түсіну және жауап беру	5.2, 5.3, 5.4
		Талдау және интерпретация	5.3, 5.4, 5.5, 5.6, 5.7, 5.8, 5.9
		Бағалау және салыстыру	5.4

2) 6-сынып

Тақырып	Оқылатын шығармалар	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Әлем халықтарының мифтері	1. Ауыз әдебиеті және фольклор. 2. Тарихи әндер «Восеъ көтерілісі». 3. Жатжұрттық. 4. Төртшумақты өлеңдер мен жұмбақтар үлгісі.	Түсіну және жауап беру	6.1, 6.2, 6.3, 6.5
		Талдау және интерпретация	6.1, 6.3, 6.5, 6.9
		Бағалау және салыстыру	6.1
2-тоқсан			
Әдеби поэтикалық ертегі	1. Унсурулмаоли Кайковус. «Кобуснамеден» тарау 2. Н.Ганджави. «Хайр және Шар» поэмасы 3. Мухаммад Газоли. «Насихат-ул-мулук» шығармасынан әңгімелер 4. Мухаммед Авфи Бухорои. «Джоме-ул- хикоёт» шығармасынан әңгімелер.	Түсіну және жауап беру	6.1, 6.3, 6.5, 6.6
		Талдау және интерпретация	6.2, 6.3, 6.4, 6.5, 6.7
		Бағалау және салыстыру	6.3
3-тоқсан			
Адамның адамгершілік таңдауы	1. Х.Шерози. «Тағдыр кемесі», «Дос жолдауы», «Алаң болма». 2. З.М.Восифи. «Бадое-ул- вакое» шығармасынан әңгімелер. 3. Ш.Бухорои. «Дил забони шиква пеши ман зи сахтй	Түсіну және жауап беру	6.4
		Талдау және интерпретация	6.1, 6.2, 6.4, 6.5, 6.6, 6.7, 6.8, 6.9
		Бағалау және салыстыру	6.2

	боз кард», «Кавсар ҳарифи чашми тари ман намешавад» лирикалары. 4. А.Дониш. «Наводир-ул-вакое» шығармасынан үзінді		
4-тоқсан			
Әдеби шығармалардағы ертегі және мифологиялық элементтер	1. А.Лохути. «Отан», «Керек емес құлшылық» өлеңдерін талдау. 2. М.Әуезов. «Абай» романынан үзінді.	Түсіну және жауап беру	6.1, 6.2, 6.3, 6.4, 6.6
		Талдау және интерпретация	6.5, 6.6, 6.8
		Бағалау және салыстыру	6.4

3) 7-сынып

Тақырып	Оқылатын шығармалар	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Әдебиеттегі аңыздар мен нақылдар	1. А.Фирдауси. «Кова ва Заххок» поэмасы, Фирдауси насихаттары 2. Н.А.Самарканды. «Төрт мақала» кітабынан «Саъди Салмон өмірі» әңгімесі 3. Дж.Балхи. «Аю мен ақымақ», «Емші мен науқас» әңгімелері. 4. К.Худжанди. «Жатжұрттық», «Адал дос» өлеңі	Түсіну және жауап беру	7.1, 7.2, 7.3, 7.4, 7.6
		Талдау және интерпретация	7.2, 7.4, 7.5
		Бағалау және салыстыру	7.1
2-тоқсан			
Адам және табиғат	1. А.Джами. «Бахористон», «Силсилат-уз-захаб» шығармаларынан әңгімелер. 2. Х.В.Кошифи. «Торғай және келес», «Құтан», «Маймылдың істері» әңгімелері. 3. С.Насафи. «Еске алу», «Құндылық», «Бахориёт» 4. А.Құнанбаев. «Интизораш набудй асло», «Бо дили хеш сарфакорй кун» өлеңдері.	Түсіну және жауап беру	7.3
		Талдау және интерпретация	7.1, 7.2, 7.3, 7.5, 7.6, 7.8, 7.9
		Бағалау және салыстыру	7.3
3-тоқсан			
Әдебиеттегі сатира және әзіл-сықақ	1. Х.Юсуфи. «Отанға махаббат», «Отан». 2. Б.Рахимзода. «Мұғалім», «Менің ұлы халқым». 3. А.Шукухи. «Біз бейбітшілік жағындамыз», «Үлкендерге құрмет». 4. Л.Шерали. «Анама»,	Түсіну және жауап беру	7.1, 7.2, 7.3, 7.5, 7.6
		Талдау және интерпретация	7.5, 7.6, 7.7, 7.8
		Бағалау және салыстыру	7.2

	«Жоғалған тіл»		
4-тоқсан			
Мораль, этика, құндылық	1. Ж.Баласағұн. «Құтадғу білік» тақырыбы және мазмұны. Кейбір кенестердің қорытындысы. 2. Х.А.Яссауи. Түркі тілді халықтардың фольклоры және шығармашылығы. 3. Ө.Тәжібаев. «Жаңбыр», «Алыстан», «Сүйіктім». 4. Қ.Бекқожин. «Жел», «Домбыра», «Тәжік досыма»	Түсіну және жауап беру	7. 4, 7.5
		Талдау және интерпретация	7.1,7.3, 7.4, 7.5, 7.7, 7.9
		Бағалау және салыстыру	7.4

4) 8-сынып

Тақырып	Оқылатын шығармалар	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Балалар мен ересектер	1. «Авесто», «Ассурик ағашы», «Ардашер Бобакон ерлігі», «Зариров ескерткіші». 2. А.Рудаки. «Кәрілік туралы шағым» мадақ жыры, «Модари май». 3. А.Фирдауси. «Шохнаме», «Рустам мен Сухраб», «Исфандияр мен Рустамның күресі» дастандары. 4. А.Сино. «Ал-конун», «Китоб–уш-шифо», «Донишнома».	Түсіну және жауап беру	8.1, 8.2, 8.3, 8.4, 8.5, 8.6
		Талдау және интерпретация	8.2, 8.3, 8.5
		Бағалау және салыстыру	8.1
2-тоқсан			
Махаббат және ар-намыс	1. А.Туси. «Лугати форс», «Гаршоспнома». 2. У.Кайковус. «Кабуснаме», «Бала құқығы» және «Қонақ және қонақжайлылық» бөлімдері. 3. Н.Хусрав. «Зод-ул-мусофирин», «Джамеъ-ул-хикматайн», «Сафарнома». 4. О.Хайям. «Наврузнаме» тақырыбы және мазмұны.	Түсіну және жауап беру	8.2, 8.3
		Талдау және интерпретация	8.1, 8.2, 8.3, 8.6, 8.7, 8.8, 8.9
		Бағалау және салыстыру	8.2
3-тоқсан			
Сатира және әзіл-сықақ	1. С.Газнави. «Илм чомаи пок» «Лукманның үйі», 2. Абумаолии Насрулло.	Түсіну және жауап беру	8.1, 8.5, 8.6
		Талдау және интерпретация	8.4, 8.5, 8.6, 8.7, 8.8

	«Калила және Димна», «Қарға мен үкі» тарауы 3. Фаромарз ибн Худодод. «Ку Самак» кітабы, «Самак және оның бастан кешкендері» дастаны 4. Анварии Абаверди. «Жинақ», «Хуросанның көз жасы» мадақ өлеңі	Бағалау және салыстыру	8.2, 8.3
4-тоқсан			
Армандар және шындық	1. Ф.А. Нишопури. «Азия», «Әңгіме» және «Тазкират- ул-авлиё» шығармасынан әңгімелер 2. Х. Шервони «Жинақ», «Тухфат-ул-ирокайн» мысалы 3. Әдебиет теориясы. «Сұрақтар мен жауаптар» өнері «Сұрақтар мен жауаптар» өнерінің идеясы және мазмұны. 4. Н. Ганжави. «Хамса» дастаны, «Искардарнаме» дастанының мазмұны	Түсіну және жауап беру	8.3, 8.4.
		Талдау және интерпретация	8.1, 8.4, 8.6, 8.7, 8.8, 8.9
		Бағалау және салыстыру	8.1, 8.4

5) 9-сынып

Тақырып	Оқылатын шығармалар	Дағдылар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан			
Махаббат тауқыметі	1. С. Шерози. «Бустан» мен «Гулистан» тілі және айтылуы 2. Дж.Балхи. «Мәдениет туралы мысал», «Саудагер және тотықұс» әңгімесі 3. А.Х.Дехлави. «Хамса», «Дувалрони және Хизрхан» дастандары. 4. М.А.Бухорой. «Лубоб- ул-албоб», «Джоме-ул- хикоят». 5. Ибн Ямин. «Ба ними чав нахаранд».	Түсіну және жауап беру	9.1, 9.2, 9.3, 9.5, 9.6
		Талдау және интерпретация	9.2, 9.3, 9.5, 9.8
		Бағалау және салыстыру	9.1
2-тоқсан			
Кішкентай адам тақырыбы	1. У.Закони. «Тышқан мен мысық». «Он бөлім» тезісі. 2. Х.Шерози. «Қайғырма»	Түсіну және жауап беру	9.2, 9.3
		Талдау және интерпретация	9.1, 9.2, 9.3, 9.6, 9.7, 9.8, 9.9

	<p>прозасы, «Ораторлар»</p> <p>3. К.Худжанди. «Жатжұрттық», К.Худжандидің көркем прозасы.</p> <p>4. А. Джоми. «Хафт авранг», «Бахористон», «Ескендірдің даналығы»</p>	Бағалау және салыстыру	9.2
3-тоқсан			
Қоғамға сатира	<p>1. А.Навои. А.Навои өлеңдерінің жинағы. «Тухфат-ул-афкор», «Жеткіншектер мүмкіндіктері».</p> <p>2. Х.В.Кошифи. «Мухсиннің мінез-құлқы», «Анварии Сухайли».</p>	Түсіну және жауап беру	9.1, 9.5, 9.6
		Талдау және интерпретация	9.4, 9.5, 9.6, 9.7, 9.8
		Бағалау және салыстыру	9.2, 9.3
4-тоқсан			
Адам жанының құпиялары	<p>1. К.Биной. «Бехруза мен Бахрам» дастаны, ақынның ғылыми-әдеби мұрасы.</p> <p>2. Б.Хилоли. «Патша мен қаңғыбас», «Лейлі мен Мәжнүн» дастаны.</p> <p>3. З.М.Восифи. «Бадое-ул-вакое», өнер мен ғылымды тарату. Ғалым кеңестері.</p> <p>4. З.Нахшаби «Тутинома», «Куллиёт и джузиёт», «Лаззат-ун-нисо».</p>	Түсіну және жауап беру	9.3, 9.4
		Талдау және интерпретация	9.1, 9.4, 9.6, 9.7, 9.8, 9.9
		Бағалау және салыстыру	9.1, 9.4

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2016 жылғы «13» карама
№ 668 бұйрығына 27-қосымша

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуірдегі
№ 115 бұйрығына 218-қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Тәжік әдебиеті» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасы
(оқыту тәжік тілінде)**

Боби 1. Мактуби эзоҳӣ

1. Барномаи таълимӣ дар асоси қарори № 1080-и аз 23 августи соли 2012-и Ҳокимияти Ҷумҳурии Қазоқистон мувофиқи стандарти давлатии умумитаълимӣ (ибтидоӣ, миёнаи асосӣ, таҳсилоти умумитаълимӣ) тартиб дода шудааст.

2. Мақсади барномаи таълими адабиёт – бо дарк кардан ва таҳлили асарҳои бадеӣ шакл додани қимати рӯҳии инсон, тарбия намудани хонандаи ҳарҷониба, чунин шахсе, ки дар асоси истифодаи дониш ва интиҳоби шахсӣ, малака ва маҳораташро барои фаҳмиши худ ва ҷаҳон сарф менамояд.

3. Вазифаҳои барнома аз рӯйи фанни таълимии “Адабиёти тоҷик”:

1) шаклдиҳии дониш, малака ва маҳорат, воситаи муваффақиятнокӣ одатқунонии иҷтимоӣ дар асоси адабиёт ва маданияти тоҷикӣ, қазоқӣ, русӣ ва ҷаҳонӣ;

2) тарбияи ватандӯстӣ, шаҳрвандӣ, бо эҳтиром муносибат кардан ба мероси адабӣ ҳамчун арзиши рӯҳӣ;

3) азхудкунии тавоноии мафҳуми адабиётшиносӣ, барои беҳад чуқур фаҳмидани мақсади муаллифи асарҳои бадеии адабиёт имкон медиҳад;

4) шакл додани маҳорати таҳлили танқидӣ, муқоисакунӣ, мубоҳиса, асос ва алоқаи сабабу тафтишотро муайян кардан, ба синфҳо ҷудо намудани воқеаҳо, ташкили муҳокимаи мантиқӣ ва танқидӣ, фикрронии хотимаӣ ва хулосабарорӣ дар асоси таҳлили асарҳо;

5) шакл додани шавқмандии хониш аз рӯйи зеҳн ва рӯҳ, баланд бардоштани маҳорати хониш ва таҳрири матн, бо роҳи инкишофдиҳии қобилияти эҷодии ҳар як хонанда;

6) инкишоф додани маҳорати коммуникативӣ дар асоси фаҳмиши чуқур ва таҳлили жанрҳои гуногуни асарҳои бадеӣ;

7) азхудкунӣ ва шакл додани тавоноии арзишҳои миллӣ ва умумибашарӣ, баён намудани фикри даҳонӣ ва хай, муносибати ҳолисона нисбат ба мазмуни

ғоявӣ ва қаҳрамонони асарҳои адабӣ, баҳои этикӣ додан ба рафтори онҳо, бо роҳи истифодаи фикрронии танқидӣ ва образнокӣ.

Боби 2. Талабҳои гузошташуда ба маҳорати хониш

4. «Адабиёти тоҷик» фанни:

- 1) синфи 5 - сарбори ҳафтаина - 2 соат; сарбори солона - 68 соат;
- 2) синфи 6 - сарбори ҳафтаина - 2 соат; сарбори солона - 68 соат;
- 3) синфи 7 - сарбори ҳафтаина - 2 соат; сарбори солона - 68 соат;
- 4) синфи 8 - сарбори ҳафтаина - 2 соат; сарбори солона - 68 соат;
- 5) синфи 9 - сарбори ҳафтаина - 2 соат; сарбори солона - 68 соат.

5. Мазмуни барномаи таълимии фанни “Адабиёти тоҷик” бо фаслҳои таълимӣ сохта шудааст. Фаслҳо аз зерфаслҳо иборат, ки дар таркиби худ мақсадҳои таълимии синфҳо дар шакли натиҷаи пешбинишуда: маҳорат ё ки қобилият, дониш ёки фаҳмиш.

6. «Фаҳмиш ва ҷавобҳо аз рӯйи матн»:

- 1) Фаҳмиши вожаҳо;
- 2) Фаҳмиши асарҳои бадеӣ;
- 3) Аз ёд кардан ва хониши ифоданок;
- 4) Сохтани нақша;
- 5) Нақли чизи хондашуда;
- 6) Ҷавобҳо ба саволҳо.

7. «Таҳлил ва таҳрири матн (интерпретация)»:

- 1) Жанр;
- 2) Мавзӯ ва ғоя;
- 3) Композитсия;
- 4) Таҳлили порчаҳо;
- 5) Хarakterистикаи қаҳрамонҳо;
- 6) Олами бадеии асарҳо дар шаклҳои гуногуни таассурот;
- 7) Муносибати муаллиф;
- 8) Ашӯҳои бадеӣ-тасвирӣ
- 9) Мактуби эҷодӣ.

8. «Таҳлили муҳоисавӣ ва баҳогузорӣ»:

- 1) Баҳогузори асари бадеӣ;
- 2) Муҳоисакунии асари бадеӣ;
- 3) Мувофиқаткунони асарҳои адабӣ;
- 4) Баҳогузорӣ ба фикрронӣ.

Боби 3. Системаи мақсадҳои таълим

9. Кодовая рақам дар як ҷадвалбанд синфи яқум, дуҷум ва сеҷум ба тартиби амали дар суҳан, шумораи, чорум рақам нишон медиҳад, ки рақами тартибии мақсади таълим. Масалан, 5.5.1.1. дар рамзи "5" - синфи; "5.1" - малакаи; "1" - рақами тартибии мақсади таълим.

10. 1) фаҳмиш ва ҷавобҳо аз рӯи матн

<i>Хонандагон бояд тавонанд...</i>					
Зерфасл	Синфи 5	Синфи 6	Синфи 7	Синфи 8	Синфи 9
1 Фаҳмиши вожаҳо	5. 1. Фаҳмиши вожаҳо: адабиёти бадеӣ, адабиёти шифоҳӣ, эпоси қаҳрамонҳо, ривоят, афсона, афсонаи адабӣ, сужет, комполитсия, муҳит ва даврҳои адабӣ, мунозара, қаҳрамон, ривояткунанда, қиёскунӣ, ҳамкорӣ,	6. 1. Фаҳмиши вожаҳо : олами бадеӣ, асотир, қаҳрамони асотирӣ, образи асотирӣ, ҳикоя, повест, афсона-пйеса, афиша, тасвир, симо, эпос, лирика, драма, ғазал, қасида, рубоӣ, китъа ҳамчун оилаи адабиёт	7. 1. Фаҳмиши вожаҳо : достон, роман, очерк, маснавӣ, самти адабӣ, классика, ҳикояи хаёли, ҳачв, мутоиба, саргузашт, қисмҳои бадеӣ, қаҳрамони лирикӣ, зада, ҳамсадоҳои шадда, талаффузи овозҳои садонок	8. 1. Фаҳмиши вожаҳо : романтизм ва реализм ҳамчун самти адабӣ, образи таърихӣ (қаҳрамонҳои асар), фочиа, ҳачв , поэма, нишона, маъноӣ муҳолиф, прототип, эпиграф, ҳолнома, рамз	9. 1. Фаҳмиши вожаҳо : жанр, ғазал, роман, ривояти халқӣ, типикунонӣ, психологизм, монологи дохилӣ, ҳақиқатҳои воқеӣ ва бадеӣ, образҳои ҷовид, характер
2 Фаҳмиши асарҳои бадеӣ	5. 2 таассуроти умумӣ доштан оиди асарҳои бадеӣ, дарк кардани мавзӯ	6. 2 таассуроти умумӣ доштан оиди асарҳои бадеӣ, фаҳмидани ахбори асосӣ ва навбатӣ	7. 2 фаҳмидани қисмҳои асари бадеӣ, бо ахборҳои маълум ва номаълум	8. 2 фаҳмидани қисмҳои асари бадеӣ, фарқ намудани ахбори пинҳона ва ошкора	9. 2 фаҳмидани асари бадеӣ, фикрронии танқидӣ, баён намудани фикрҳои аз рӯи асари хондашуда ва шундашуда
3 Аз ёд ва ифоданок хондани порчаи хурд	5. 3 аз ёд ва ифоданок хондани порчаи хурд аз матн (назму наسر)	6. 3 аз ёд ва ифоданок хондани порча аз матн (назму наср, драма)	7. 3 мустақил аз матн муайян кардани суханони арзишнок, ифоданок хондан ва аз ёд кардани онҳо, вобаста ба фелу атвори қаҳрамони лирикӣ ёки образи	8. 3 мустақил аз матн муайян кардани суханони арзишнок, ифоданок хондан ва аз ёд кардани онҳо, лавҳаҳо , инъикоси мавзӯи	9.3 мустақил аз матн муайян кардани суханони арзишнок, ифоданок хондан ва аз ёд кардани онҳо, лавҳаҳо , вобаста ба муаммоҳои асар

			персонажҳо	асар	
4 Тартиб додани нақша	5. 4 тартиб додани нақшаи содда	6.4 тартиб додани нақшаи соддаи шиорӣ	7. 4 тартиб додани нақшаи мураккаб	8. 4 тартиб додани нақшаи мураккаби шиорӣ	9.4 тартиб додани нақшаи тезисӣ
5 Нақли чизи хондашуда	5. 5 нақли мухтасари мазмунӣ асар ё порча	6. 5 нақли (кӯтоҳ , мухтасар) мазмунӣ асар дар шакли хурди эпикӣ ё драмавӣ, баён намудани фикри худ оиди қаҳрамонҳо ва воқеаҳо	7. 5 нақли (муфассал, мухтасар, интихобӣ) мазмунӣ асар ёки порча , баён намудани фикри худ оиди қаҳрамонҳо ва воқеаҳо	8. 5 нақли мухтасари мазмунӣ асар ё порча, бо истифодаи усулҳои гуногуни фикри худ оиди иқтибосова рӣ	9. 5 нақли мухтасари мазмунӣ асар, истифодаи усулҳои гуногуни нақли матни хондашуда, таассуроти эҷодӣ оиди ҷараёни сужет
6 Ҷавобҳо ба саволҳо	5. 6 ҷавоби муфассал ва пурра ба саволи гузошташуда	6. 6 ҷавоби бемавқеъ ба саволи гузошташуда	7.6 ҷавоби далелнок додан ба саволи муаммовии гузошташуда	8. 6 ҷавоби далелнок додан ба саволи муаммовии гузошташуда бо истифодаи ситатаҳо	9. 6 ҷавоби бемавқеъ далелнок додан ба саволи муаммовии гузошташуда дар асоси сарчашмаҳо

2) таҳлил ва таҳрир:

Хонандагон бояд тавонанд...					
Зерфасл	Синфи 5	Синфи 6	Синфи 7	Синфи 8	Синфи 9
1 Жанр	5. 1 муайян кардани жанр ва нишонаҳои он (афсона, афсонаи адабӣ, ривоят) бо ёрии омӯзгор	6. 1 муайян кардани жанр ва нишонаҳои он (ҳикоят, повест, афсона-пйеса)	7. 1 муайян кардани жанр ва нишонаҳои он (саргузашт, шеъри лирикӣ, ҳикояти хаёли, ҳаҷв, мутоиба, маснавӣ, ҳамоса)	8. 1 муайян кардани жанр ва нишонаҳои он (фочиа, ҳаҷв, поэма)	9. 1 муайян кардани жанр ва нишонаҳои он (ғазал, роман, роман дар мактуб, ривояти халқӣ)
2 Мавзӯ ва ғоя	5. 2 муайян кардани мазмунӣ	6. 2. муайян кардани мазмунӣ	7. 2. оиди қаҳрамонҳо фикри худро	8. 2. фикри худро дар бораи	9. 2. муайян кардани мавзӯ ва мазмунӣ

	асосии асар бо ёрии омӯзгор	асосии асар, ба таркиби элементҳояш така карда	баён карда истода, муайян кардани мавзӯ ва мазмуни асар	муаммоҳо баён намуда, муайян кардани мавзӯ ва мазмуни асар	асар баёни фикр дар бораи масъалаҳои муҳим ва далелу исботҳо
3 Композитсия	5. 3. бо ёрии омӯзгор муайян кардани қисмҳои композитсионии матни асар	6. 3. муайян кардани қисмҳои композитсионии матни асар, шарҳ додани мавқеи онҳо дар сужети асар	7. 3. муайян кардани қисмҳои композитсионии матни асар, шарҳ додани мавқеи пешгуфтор ва мазмуни он	8. 3. муайян кардани қисмҳои композитсионии матни асар, шарҳ додани лавҳаҳои гузошташуда	9. 3. муайян кардани қисмҳои композитсионии матни асар, чудо кардани намудҳои композитсионӣ, шарҳ додани қафомонии лирика
4 Таҳлили эпизодҳо	5. 4. бо ёрии омӯзгор таҳлил намудани лавҳаҳои муҳиме, барои тасвири қаҳрамонҳои асосӣ	6. 4. таҳлил намудани лавҳаҳо аз асарҳои драмавӣ ва назмӣ муҳиме барои тасвири қаҳрамонҳои асосӣ	7. 4. таҳлили лавҳаҳои асарҳои назмӣ, драмавӣ ва лирикийи муҳиме барои тасвири қаҳрамонҳои асосӣ ва персонажҳо	8. 4. таҳлили лавҳаҳои асар, муайян кардани робитаи онҳо бо муаммоҳо ва мавқеи он дар инкишофи сужет	9. 4. таҳлил намудани лавҳаҳои муҳими асар барои муайян кардани носозихо, фаҳмонидани алоқамандӣ бо дигар лавҳаҳо
5 Характеристикаи қаҳрамонҳо	5. 5. бо ёрии муаллим ба қаҳрамонҳо характеристика додан	6. 5. бо истифодаи нақша ва порча аз матн ба қаҳрамонҳо характеристика додан	7. 5. дар асоси қисмҳо ва порчаҳо аз матн ба қаҳрамонҳои асар характеристика додан	8. 5. аз рӯи рафтор, фелу атвор, маъноӣ ном ва насаб ба қаҳрамонҳои асар характеристика додан	9. 5. аз рӯи ҳолати иҷтимоӣ ва муносибати байниҳамдигарӣ ба қаҳрамонҳои асар характеристика додан
6 Дар намудҳои гуногуни таассуроти олами бадеии асар	5. 6. таҳлили муҳити бадеӣ ва ҷиҳозонидани таассуроти худ дар расмҳо, ҷадвалҳо,	6. 6. таҳлили муҳити бадеӣ, давр ва ҷиҳозонидани таассуроти худ дар расмҳо,	7. 6. таҳлили сужет ва композитсия, симоҳои бадеӣ ва ҷиҳозонидани таассуроти	8. 6. таҳлили системаи симоҳо, замони воқеаҳои асар ва таҷҳизонид	9. 6. таҳлили олами асари бадеӣ, таҷҳизонидани таассуроти худ бо ёрии намудҳои гуногуни

	нақшаҳо ва ғайра	ҷадвалҳо, нақшаҳо ва ғайра	худ дар ҷадвал, нақша, пешкаш ва ғайраҳо	ани таассуроти худ бо ёрии намудҳои гуногуни хабарҳои дақиқ (ҷадвал, нақша, харитаи рӯҳӣ, харитаи равонӣ, формулаи – ПОПС, диаграмма ва ғайраҳо)	хабарҳои дақиқ (ҷадвал, нақша, харитаи рӯҳӣ, харитаи равонӣ, формулаи – ПОПС, диаграмма ва ғайраҳо)
7 Муносибат и муаллиф	5.6 бо ёрии омӯзгор муайян намудани муносибати муаллиф ба қаҳрамонҳои асосӣ	6. 7. муайян намудани муносибати муаллиф ба қаҳрамонҳои асосӣ ва персонажҳо	7. 7. муайян намудани муносибати муаллиф ба қаҳрамонҳои асосӣ ва персонажҳо бо исботи худ	8. 7. муайян намудани усули баёни муаллиф муносибат и ӯ ба қаҳрамонҳо	9. 7. муайян намудани усули баёни муаллиф муносибати ӯ ба қаҳрамонҳо ва тасвири воқеаҳо
8 Услубҳои бадеӣ ва ашъҳои тасвиршаванда	5. 8. бо ёрии омӯзгор таҳлили ашъҳои тасвиршаванда дар матни бадеӣ (муқоисакунӣ, истилоҳ, таъриф, унсурҳои анъана ва ғайра)	6. 8. таҳлили ашъҳои тасвиршаванда (воҳиди шеър ва вазн) ва шаклҳои муродифи назмӣ (саволномаҳо, даъват, амр, тазмин, ҷавобия, татаббӯъ ва ғайра)	7. 8. таҳлили ашъҳои тасвиршаванда ва шаклҳои муродифи назмӣ дар матни бадеӣ (пайравӣ, тақлид, мақтаъ, тазмин, тазмин, ручӯъ), услуби бадеӣ (рамз, санъати истиора, ҳолнома) ва ғайра	8. 8. таҳлили хабарҳои тасвиршаванда аз нигоҳи маҳорати муаллиф, ашъҳои тасвиршаванда, баробари он тасвири рангӣ ва овозӣ, муродифи шаклҳои назми (тазмин, ташбех, талмех, таърифи вазн, арзиши	9. 8. таҳлили ашъҳои тасвиршаванда ва шаклҳои муродифи назми (саволномаҳо, даъват, амр, тазмин, ҷавобия, татаббӯъ, таърифи вазн, арзиши арӯз, намудҳои ташбех) ва ғайра

				арӯз) услубҳои бадеӣ (рамз, равияи рӯҳӣ, ҳолнома) ва ғайра	
9 Мактуби эҷодӣ	5. 9. навиштани корҳои эҷодӣ (афсонаҳо, ривоятҳо, иншоҳои хурд ба мавзӯҳои адабӣ бо калимаҳои мураккаб, тасвир ва ғайра	6. 9. навиштани корҳои эҷодӣ (асотирҳо, ривоятҳо, иншоҳои хурд ба мавзӯҳои адабӣ, характеристи каҳои муқоисавӣ ва ғайра), бо ифодаи фикр аз рӯи матни хондашуда, бо ёри воситаҳои санъати забонӣ	7. 9. навиштани корҳои эҷодӣ (иншо, ёддошт, масал, хабар, мусоҳ иба бо қҷҳрамонҳо и адабӣ ва ғақра,) бо ифодаи фикр аз рӯи матни хондашуда, бо ёри воситаҳои санъати забонӣ	8. 9. навиштани корҳои эҷодӣ (мактуб ба қаҳрамони адабӣ, сенария ва ғайра), ифодаи муносибат ба қаҳрамон, рафтори он, бо истифодаи воситаҳои тасвир	9. 9. навиштани иншо ба мавзӯҳои овоз ва адабӣ, эзоҳ (дар спектакл ё дар намоиши асарҳо) в.ғ

3) таҳлили муқоисавӣ ва баҳогузорӣ:

Хонандагон бояд тавонанд...					
Зерфасл	Синфи 5	Синфи 6	Синфи 7	Синфи 8	Синфи 9
1 Баҳодихӣ асари бадеӣ	5. 1. иштирок дар муҳокимаи асар ва баёни фикру ҳиссиёти шахсӣ	6. 1. иштирок дар муҳокимаи ва баёни фикру ҳиссиёти шахсӣ ва баҳодихӣ ба рафтори қаҳрамонҳои асосӣ	7. 1. иштирок дар муҳокимаи ва баёни фикру ҳиссиёти шахсӣ ва ифодаи фикр дар бораи қаҳрамонҳо ва воқеаҳо	8. 1. иштирок дар муҳокимаи ва баёни фикру ҳиссиёти шахсӣ бо таъкиди фаҳмиши шахсӣ, баҳодихӣ ба рафтор, рафтори қаҳрамонҳо ва ҳолати муаллиф	9. 1. иштирок дар муҳокимаи ва баёни фикру ҳиссиёти шахсӣ шарҳ додани ҳолати шахсӣ бо ёри фикрҳои гуногун, баҳо додан ба муаммоҳои муҳими асар
2 Муқоисаи асари бадеӣ бо	5. 2. муқоисаи асри бадеӣ бо дигар намуди асарҳои	6. 2. муқоисаи асри бадеӣ бо дигар намуди	7. 2. муқоисаи асри бадеӣ бо дигар	8. 2. муқоисаи асри бадеӣ бо дигар	9. 2. муқоисаи асри бадеӣ бо дигар намуди асарҳои

дигар намуди асарҳои санъат	санъат бо ёрии омӯзгор фаҳмонидани тафовут ва монандӣ	асарҳои санъат бо ёрии омӯзгор фаҳмонидани тафовут ва монандӣ (нақшаи характеристи каи монандӣ)	намуди асарҳои санъат, сифати монандӣ ва тафовут дар бунёди симоҳо	намуди асарҳои санъат сифати маҳсуси бунёди симоҳо дар намудҳои гуногуни санъат	санъат сифати маҳсуси бунёди симоҳо дар намудҳои гуногуни санъат бо истифодаи усулҳои инфироидии муаллиф
3 Муқоисаи асарҳои бадеӣ	5. 3. бо ёрии омӯзгор муқоисаи асарҳо (ёки порчаҳо) аз адабиётҳои қазоқӣ, русӣ, ҷаҳонӣ, ки аз ҷиҳати мавзӯӣ ба ҳам наздик	6. 3. муқоисаи асарҳо (ёки порчаҳо) аз адабиётҳои қазоқӣ, русӣ, ҷаҳонӣ, ки аз ҷиҳати мавзӯӣ ва муаммо ба ҳам наздик	7. 3. муқоисаи асарҳо (ёки порчаҳо) аз адабиётҳои қазоқӣ, русӣ, ҷаҳонӣ, ки аз ҷиҳати мавзӯӣ, жанр ва муаммо ба ҳам наздик	8. 3. фарҳа нги миллиро ба назар гирифта, муқоисаи асарҳо (ёки порчаҳо) аз адабиётҳои қазоқӣ, русӣ, ҷаҳонӣ, ки аз ҷиҳати мавзӯӣ, жанр ва муаммо ба ҳам наздик	9. 3. ақидаи муаллиф ва фарҳанги миллиро ба назар гирифта, муқоисаи асарҳо (ёки порчаҳо) аз адабиётҳои қазоқӣ, русӣ, ҷаҳонӣ, ки аз ҷиҳати мавзӯӣ, жанр ва муаммо ба ҳам наздик
4 Баҳогузорӣ ба фикрронӣ	5. 4. баҳо додан ба фикрронии даҳонӣ ва хаии (худ, ҳамсинфон ва дигарон) мувофиқи мавзӯи интихобшуда	6. 4. баҳо додан ба фикрронии даҳонӣ ва хаии (худ, ҳамсинфон ва дигарон) мувофиқи мавзӯи интихобшуда, аз рӯи пурра кушода додани мавзӯӣ, истифодаи сухани арзишноқ дар ҷойи зарурӣ	7. 4. баҳо додан ба фикрронии даҳонӣ ва хаии (худ, ҳамсинфон ва дигарон) мувофиқи пурра ва чуқур омӯхтани мавзӯӣ, композитсия и ягона ва бо далелҳои дақиқ	8. 4. баҳо додан ба фикрронии даҳонӣ ва хай (худ, ҳамсинфон ва дигарон) мувофиқи мавзӯи интихобшу даи пурра ва чуқур, омӯхтани мавзӯӣ ва композитси яи ягона бо далелҳои дақиқ	9. 4. баҳо додан ба фикрронии даҳонӣ ва хай (худ, ҳамсинфон ва дигарон) мувофиқи мавзӯи интихобшудаи пурра ва чуқур, услуб ва композитсияи ягона, омӯхтани мавзӯӣ бо далелҳои дақиқ

11. Осы оқу бағдарламасы негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған «Тәжік әдебиеті» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарына сәйкес жүзеге асырылады.

A handwritten signature in black ink, located in the bottom right corner of the page. The signature is stylized and appears to consist of several loops and flourishes, possibly representing the initials 'JH' or a similar set of initials.

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-9-сыныптарына арналған
«Тәжік әдебиеті» оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

**Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-9-сыныптарына арналған
«Тәжік әдебиеті» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасын жүзеге асыру бойынша
ұзақ мерзімді жоспар**

1) 5-синип:

Әсәр	Бөлүм	Оқутуш мэхсәтлири
Барлиғи:68саат, һәптисигә2саат		
1-чарәк (18 саат)		
«Чинтөмүр батур вә Мәхтумсула» вә «Тай билән бала» чөчәклири	Чүшиниш вә жавап бериш	5.Ч/Ж1,5.Ч/Ж2,5.Ч/Ж3,5.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	5.Т/И1,5.Т/И2,5.Т/И3,5.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	5.Б/С1, 5.Б/С2,5.Б/С3,5.Б/С4.
Садир Палванниң қошақлири Өмәр Мухәммәдийниң «Еғир күнләрдә » һекайиси	Чүшиниш вә жавап бериш	5.Ч/Ж1,5.Ч/Ж2,5.Ч/Ж3,5.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	5.Т/И1, 5.Т/И2, 5.Т/И3, 5.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	5.Б/С1, 5.Б/С2, 5.Б/С3, 5.Б/С4.
2- чарәк(14 саат)		
Һезим Искәндәровниң «Кәл йеңи жил», «Қиш күнлири», «Туйғун билән момай» шеирлири. Һезмәт Абдуллинниң «Торуқ ат» һекайиси	Чүшиниш вә жавап бериш	5.Ч/Ж1,5.Ч/Ж2,5.Ч/Ж3,5.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	5.Т/И1, 5.Т/И2, 5.Т/И3, 5.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	5.Б/С1, 5.Б/С2, 5.Б/С3, 5.Б/С4.
Илия Бәхтияниң «Ана жуттики баһар», «Дан һәққидики ой», «Яхши адәмләр һәққидики сөз», «Пақа», «Кепинәк» намлиқ шеирлири	Чүшиниш вә жавап бериш	5.Ч/Ж1,5.Ч/Ж2,5.Ч/Ж3,5.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	5.Т/И1, 5.Т/И2, 5.Т/И3, 5.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	5.Б/С1, 5.Б/С2, 5.Б/С3, 5.Б/С4.
3 - чарәк (20 саат)		
Турған Тохтәмовниң	Чүшиниш вә жавап бериш	5.Ч/Ж1,5.Ч/Ж2,5.Ч/Ж3,5.Ч/Ж4.

«Нәдекин бечарә жанивар» хекайиси	Тәһлил вә интерпретация	5.Т/И1, 5.Т/И2, 5.Т/И3, 5.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	5.Б/С1, 5.Б/С2, 5.Б/С3, 5.Б/С4.
Хелил Һәмраевниң «Өсәк тоғрилик қошақ», «Гүл», «Дәстихан», «Өмүр» намлик шеилири	Чүшиниш вә жавап бериш	5.Ч/Ж1,5.Ч/Ж2,5.Ч/Ж3,5.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	5.Т/И1, 5.Т/И2, 5.Т/И3, 5.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	5.Б/С1, 5.Б/С2, 5.Б/С3, 5.Б/С4.
Һажиди Өхмәтниң «Ата мәһри» хекайиси. Аблиз Һезимовниң «Чөп билән қарияғач», «Тошқан дегидәк» мәсәллири	Чүшиниш вә жавап бериш	5.Ч/Ж1,5.Ч/Ж2,5.Ч/Ж3,5.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	5.Т/И1, 5.Т/И2, 5.Т/И3, 5.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	5.Б/С1, 5.Б/С2, 5.Б/С3, 5.Б/С4.
4- чарәк (16саат)		
Патигүл Сабитованиң «Баламниң ағинилири» намлик хекайиси	Чүшиниш вә жавап бериш	5.Ч/Ж1,5.Ч/Ж2,5.Ч/Ж3,5.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	5.Т/И1, 5.Т/И2, 5.Т/И3, 5.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	5.Б/С1, 5.Б/С2, 5.Б/С3, 5.Б/С4.
Марс Һетахуовниң «Сирлик» намлик хекайиси		
Абай Кунанбаевниң «Илим тапмай махтанма», «Қиш» намлик шеирлири	Чүшиниш вә жавап бериш	5.Ч/Ж1,5.Ч/Ж2,5.Ч/Ж3,5.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	5.Т/И1, 5.Т/И2, 5.Т/И3, 5.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	5.Б/С1, 5.Б/С2, 5.Б/С3, 5.Б/С4.
Ибраһим Алтынсаринниң «Бай вә гадай балиси» намлик хекайиси		

2) 6-синип:

Әсәр	Бөлүм	Оқутуш мәхсәтлири
Барлиғи: 68 саат, һәптисигә2 саат		
1- чарәк (18саат)		
Йүсүп Хас Һажип әқил- парасәт вә тил тоғрисидә	Чүшиниш вә жавап бериш	6.Ч/Ж1,6.Ч/Ж2, 6.Ч/Ж3, 6.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	6.Т/И1, 6.Т/И2, 6.Т/И3, 6.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	6.Б/С1, 6.Б/С2, 6.Б/С3, 6.Б/С4.
Махмут Қәшқәрийниң «Түркий тиллар диванидики» мақал вә тәмсилләр		
Рәбғузиди Адәм атиниң вә		

Һәвва аниниң ярителиши һәққидә		
Әлишир Наваийниң «Һатәмтай», «Шир вә дураж» әсәрлири	Чүшиниш вә жавап бериш	6.Ч/Ж1,6.Ч/Ж2, 6.Ч/Ж3, 6.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	6.Т/И1, 6.Т/И2, 6.Т/И3, 6.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	6.Б/С1, 6.Б/С2, 6.Б/С3, 6.Б/С4.
Билал Назимниң «Назугум» қиссиси	Чүшиниш вә жавап бериш	6.Ч/Ж1,6.Ч/Ж2, 6.Ч/Ж3, 6.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	6.Т/И1, 6.Т/И2, 6.Т/И3, 6.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	6.Б/С1, 6.Б/С2, 6.Б/С3, 6.Б/С4.
2- чарәк (14 саат)		
Нур Исрайиловниң «Күнләр» повести Қадир һасановниң «Жигирмә сәккиз», «Ризвангүл» шеирлири	Чүшиниш вә жавап бериш	6.Ч/Ж1,6.Ч/Ж2, 6.Ч/Ж3, 6.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	6.Т/И1, 6.Т/И2, 6.Т/И3, 6.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	6.Б/С1, 6.Б/С2, 6.Б/С3, 6.Б/С4.
Һезмәт Абдуллинниң «Дилкәшләр » һекайиси Исмайил Саттаровниң «Мәхсәт», «Биз йеңимиз» шеирлири	Чүшиниш вә жавап бериш	6.Ч/Ж1,6.Ч/Ж2, 6.Ч/Ж3, 6.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	6.Т/И1, 6.Т/И2, 6.Т/И3, 6.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	6.Б/С1, 6.Б/С2, 6.Б/С3, 6.Б/С4.
3 - чарәк (20 саат)		
Турғун Алмасниң «Вәтән», «Мәктәпкә» шеирлири Илия Бәхтияниң «Туғулған әлгә муһәббитим бар», «Вәтән» шеирлири	Чүшиниш вә жавап бериш	6.Ч/Ж1,6.Ч/Ж2, 6.Ч/Ж3, 6.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	6.Т/И1, 6.Т/И2, 6.Т/И3, 6.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	6.Б/С1, 6.Б/С2, 6.Б/С3, 6.Б/С4.
Лутпулла Мутәллипниң «Көкләм ишқи», «Яшлиқ үгән» шеирлири Абдуғәпур Қутлуқниң «Дутар» балладиси	Чүшиниш вә жавап бериш	6.Ч/Ж1,6.Ч/Ж2, 6.Ч/Ж3, 6.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	6.Т/И1, 6.Т/И2, 6.Т/И3, 6.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	6.Б/С1, 6.Б/С2, 6.Б/С3, 6.Б/С4.
Т. Тохтәмовниң «Дадамниң жугиси» һекайиси	Чүшиниш вә жавап бериш	6.Ч/Ж1,6.Ч/Ж2, 6.Ч/Ж3, 6.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	6.Т/И1, 6.Т/И2, 6.Т/И3, 6.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	6.Б/С1, 6.Б/С2, 6.Б/С3, 6.Б/С4.
4- чарәк (16 саат)		
Илахун Жәлиловниң «Чана» һекайиси	Чүшиниш вә жавап бериш	6.Ч/Ж1,6.Ч/Ж2, 6.Ч/Ж3, 6.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	6.Т/И1, 6.Т/И2, 6.Т/И3, 6.Т/И4.

Абдумежит Дөлөтовниң «Тиз пүктөргән», «Дораймән дөп», «Дутарим» шеирлири	Баһа бериш вә селиштуруш	6.Б/С1, 6.Б/С2, 6.Б/С3, 6.Б/С4.
Абай Кунанбаевниң қара сөзлири Чинғиз Айтматовниң «Оғлум билән көрүшүш» һекайиси	Чүшиниш вә жавап бериш	6.Ч/Ж1, 6.Ч/Ж2, 6.Ч/Ж3, 6.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	6.Т/И1, 6.Т/И2, 6.Т/И3, 6.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	6.Б/С1, 6.Б/С2, 6.Б/С3, 6.Б/С4.

3) 7-синип:

Әсәр	Бөлүм	Оқутуш мәхсәтлири
Барлиғи: 68 саат, һәптисигә2саат		
1 - чарәк (18саат)		
Тарихий қошақлар	Чүшиниш вә жавап бериш	7.Ч/Ж1, 7.Ч/Ж2, 7.Ч/Ж3.
	Тәһлил вә интерпретация	7.Т/И1, 7.Т/И2, 7.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	7.Б/С1, 7.Б/С2, 7.Б/С3.
Н.Абдусемәтовниң «Назугум» әсәри	Чүшиниш вә жавап бериш	7.Ч/Ж1, 7. Ч/Ж3, 7. Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	7.Т/И2, 7.Т/И3, 7.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	7.Б/С1, 7.Б/С2, 7.Б/С4.
А.Мүһәммәдийниң «Яш жүригим», «Ечилмас көңлүм» шеирлири Өмәр Мүһәммәдийниң «Төвәндин», «Төвәндин көтирилди», «Сорима энди» һекайилири	Чүшиниш вә жавап бериш	7.Ч/Ж2, 7. Ч/Ж3, 7. Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	7.Т/И1, 7.Т/И2, 7.Т/И3.
	Баһа бериш вә селиштуруш	7.Б/С2, 7.Б/С3, 7.Б/С4.
2- чарәк(14 саат)		
Абдухалиқ Уйғурниң «Ойған» , «Нә қилай» шеирлири Абдурәһим Өткүрниң тәржимә «Яшлиқ», «Хәшлә, хаинлар, хәшлә» намлиқ шеирлири	Чүшиниш вә жавап бериш	7.Ч/Ж1, 7.Ч/Ж2, 7.Ч/Ж3, 7.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	7.Т/И1, 7.Т/И2, 7.Т/И3, 7.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	7.Б/С1, 7.Б/С2, 7.Б/С3, 7.Б/С4.
Һезим Искәндәровниң «Қазақстан» шеири вә «Назугум» поэмиси	Чүшиниш вә жавап бериш	7.Ч/Ж1, 7.Ч/Ж2, 7.Ч/Ж3, 7.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	7.Т/И1, 7.Т/И2, 7.Т/И3, 7.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	7.Б/С1, 7.Б/С2, 7.Б/С3, 7.Б/С4.

3 - чарак(20 саат)		
Лутпулла Мутәллипниң «Вәтән әла,хәлик әла», «Тәсиратим», «Жилларға жавап», «Икки лирика» намлиқ шеирлири	Чүшиниш вә жавап бериш	7.Ч/Ж1,7Ч/Ж2, 7.Ч/Ж3.
	Тәһлил вә интерпретация	7.Т/И1, 7.Т/И2, 7.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	7.Б/С1, 7.Б/С2, 7.Б/С3.
Һезмәт Абдуллинниң «Бенакарлар» повести	Чүшиниш вә жавап бериш	7.Ч/Ж1,7Ч/Ж2, 7.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	7.Т/И1, 7.Т/И2, 7.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	7.Б/С1, 7.Б/С2, 7.Б/С4.
И.Бәхтияниң «Уйғур елиға», «Муқамларға муһәббәт», «Достлар ишқи» намлиқ шеирлири	Чүшиниш вә жавап бериш	7.Ч/Ж1,7Ч/Ж3, 7.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	7.Т/И2, 7.Т/И3, 7.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	7.Б/С1, 7.Б/С3, 7.Б/С4.
Зия Сәмәдийниң «Ғени батур» романи	Чүшиниш вә жавап бериш	7.Ч/Ж1,7Ч/Ж2, 7.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	7.Т/И1, 7.Т/И2, 7.Т/И3.
	Баһа бериш вә селиштуруш	7.Б/С2, 7.Б/С3, 7.Б/С4.
4- чарак (16 саат)		
Қурван Тохтәмовниң «Бир түп алма» һекайиси	Чүшиниш вә жавап бериш	7.Ч/Ж1,7Ч/Ж2, 7.Ч/Ж3, 7.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	7.Т/И1, 7.Т/И2, 7.Т/И3, 7.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	7.Б/С1, 7.Б/С2, 7.Б/С3, 7.Б/С4.
Ш.Шаваевниң «Билал Назим» романи	Чүшиниш вә жавап бериш	7.Ч/Ж1,7Ч/Ж2, 7.Ч/Ж3, 7.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	7.Т/И1, 7.Т/И2, 7.Т/И3, 7.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	7.Б/С1, 7.Б/С2, 7.Б/С3, 7.Б/С4.
Рәһимжан Розиевниң «Сирлиқ долқунлар»поэмиси	Чүшиниш вә жавап бериш	7.Ч/Ж1,7Ч/Ж2, 7.Ч/Ж3, 7.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	7.Т/И1, 7.Т/И2, 7.Т/И3, 7.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	7.Б/С1, 7.Б/С2, 7.Б/С3, 7.Б/С4.
Мәмүнжан Һәмраевниң «Әждат топрақлирида», «Устаз» «Вәтән пәрзәндимән»шеирлири	Чүшиниш вә жавап бериш	7.Ч/Ж1,7Ч/Ж2, 7.Ч/Ж3, 7.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	7.Т/И1, 7.Т/И2, 7.Т/И3, 7.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	7.Б/С1, 7.Б/С2, 7.Б/С3, 7.Б/С4.
Сәбит Муқановниң «Ипархан»поэмиси	Чүшиниш вә жавап бериш	7.Ч/Ж1,7Ч/Ж2, 7.Ч/Ж3, 7.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	7.Т/И1, 7.Т/И2, 7.Т/И3, 7.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	7.Б/С1, 7.Б/С2, 7.Б/С3, 7.Б/С4.
Чиңғиз Айтматовниң «Жәмилә» повести		

4) 8-синип:

Әсәр	Бөлүм	Оқутуш мәхсәтлири
Барлиғи: 102саат, һәптисигә 3саат		
1- чарак (27саат)		

«Көл текин» мәңгү теши «Оғузнамә» эпоси	Чүшиниш вә жавап бериш	8. Ч/Ж1, 8. Ч/Ж2, 8. Ч/Ж3, 8. Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	8. Т/И1, 8. Т/И2, 8. Т/И3, 8. Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	8. Б/С1, 8. Б/С2, 8. Б/С3, 8. Б/С4.
Билал Назимниң ғәзәллири	Чүшиниш вә жавап бериш	8. Ч/Ж1, 8. Ч/Ж2, 8. Ч/Ж3, 8. Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	8. Т/И1, 8. Т/И2, 8. Т/И3, 8. Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	8. Б/С1, 8. Б/С2, 8. Б/С3, 8. Б/С4.
Исмаил Саттаровниң «Қазақстан», «Сәһәрдә», «Биз йеңимиз» шеирлири	Чүшиниш вә жавап бериш	8. Ч/Ж1, 8. Ч/Ж2, 8. Ч/Ж3, 8. Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	8. Т/И1, 8. Т/И2, 8. Т/И3, 8. Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	8. Б/С1, 8. Б/С2, 8. Б/С3, 8. Б/С4.
2-чарәк (21 саат)		
Һезмәт Абдуллинниң «Отлук чәмбәр» романи	Чүшиниш вә жавап бериш	8. Ч/Ж1, 8. Ч/Ж2, 8. Ч/Ж3, 8. Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	8. Т/И1, 8. Т/И2, 8. Т/И3, 8. Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	8. Б/С1, 8. Б/С2, 8. Б/С3, 8. Б/С4.
Хелил Һәмраевниң «Жасарәт» поэмиси	Чүшиниш вә жавап бериш	8. Ч/Ж1, 8. Ч/Ж2, 8. Ч/Ж3, 8. Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	8. Т/И1, 8. Т/И2, 8. Т/И3, 8. Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	8. Б/С1, 8. Б/С2, 8. Б/С3, 8. Б/С4.
3 - чарәк (30 саат)		
Жамалдин Босақовниң «Көч-көч» тарихий романи	Чүшиниш вә жавап бериш	8. Ч/Ж1, 8. Ч/Ж2, 8. Ч/Ж3, 8. Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	8. Т/И1, 8. Т/И2, 8. Т/И3, 8. Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	8. Б/С1, 8. Б/С2, 8. Б/С3, 8. Б/С4.
Йүсүпбәг Мухлисовниң «Ғени Батур» әсәри	Чүшиниш вә жавап бериш	8. Ч/Ж1, 8. Ч/Ж2, 8. Ч/Ж3, 8. Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	8. Т/И1, 8. Т/И2, 8. Т/И3, 8. Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	8. Б/С1, 8. Б/С2, 8. Б/С3, 8. Б/С4.
Савутжан Мәмәтқуловниң «Надамәт» әсәри Шайим Шаваевниң «Сирлиқ ақ булутлар» һекайиси	Чүшиниш вә жавап бериш	8. Ч/Ж1, 8. Ч/Ж2, 8. Ч/Ж3, 8. Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	8. Т/И1, 8. Т/И2, 8. Т/И3, 8. Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	8. Б/С1, 8. Б/С2, 8. Б/С3, 8. Б/С4.
Зунун Қадирийниң «Ғунчәм» драмиси	Чүшиниш вә жавап бериш	8. Ч/Ж1, 8. Ч/Ж2, 8. Ч/Ж3, 8. Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	8. Т/И1, 8. Т/И2, 8. Т/И3, 8. Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	8. Б/С1, 8. Б/С2, 8. Б/С3, 8. Б/С4.
4 - чарәк (24 саат)		

Қурван Тохтәмовниң «Жағистайлықлар» романи	Чүшиниш вә жавап бериш	8.Ч/Ж1,8.Ч/Ж2,8.Ч/Ж3,8.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	8.Т/И1, 8.Т/И2, 8.Т/И3, 8.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	8.Б/С1, 8.Б/С2, 8.Б/С3, 8.Б/С4.
Долқун Ясеновниң «Ахирқи дәкиқидә», «Сора» шеирлири	Чүшиниш вә жавап бериш	8.Ч/Ж1,8.Ч/Ж2,8.Ч/Ж3,8.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	8.Т/И1, 8.Т/И2, 8.Т/И3, 8.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	8.Б/С1, 8.Б/С2, 8.Б/С3, 8.Б/С4.
Мухтәр Әвезовниң «Абай йоли» романи	Чүшиниш вә жавап бериш	8.Ч/Ж1,8.Ч/Ж2,8.Ч/Ж3,8.Ч/Ж4.
Расул Ғамзатовниң «Мениң Дағистаним», «Ана тил» әсәрлири	Тәһлил вә интерпретация	8.Т/И1, 8.Т/И2, 8.Т/И3, 8.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	8.Б/С1, 8.Б/С2, 8.Б/С3, 8.Б/С4.

5) 9-синип:

Әсәр	Бөлүм	Оқутуш мәхсәтлири
Барлиғи: 102 саат, һәптисигә 3саат		
1-тоқсан (27сағат)		
Йүсүп Хас һажипниң «Қутадғу билик» дастанни	Чүшиниш вә жавап бериш	9.Ч/Ж1,9.Ч/Ж2, 9.Ч/Ж3,9.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	9.Т/И1, 9.Т/И2, 9.Т/И3, 9.Т/И4.
	Махмут Қәшқәрийниң «Дивану лугәтит түрктики» фольклор үлгилири	Баһа бериш вә селиштуруш
Атай, Сәккакий, Лутфий әсәрлири	Чүшиниш вә жавап бериш	9.Ч/Ж1,9.Ч/Ж2, 9.Ч/Ж3,9.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	9.Т/И1, 9.Т/И2, 9.Т/И3, 9.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	9.Б/С1, 9.Б/С2, 9.Б/С3, 9.Б/С4.
Әлишер Навайиниң «Пәрһат-Ширин» дастанни	Чүшиниш вә жавап бериш	9.Ч/Ж1,9.Ч/Ж2, 9.Ч/Ж3,9.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	9.Т/И1, 9.Т/И2, 9.Т/И3, 9.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	9.Б/С1, 9.Б/С2, 9.Б/С3, 9.Б/С4.
Аязийниң «Жаһаннамә» поэмиси	Чүшиниш вә жавап бериш	9.Ч/Ж1,9.Ч/Ж2, 9.Ч/Ж3,9.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	9.Т/И1, 9.Т/И2, 9.Т/И3, 9.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	9.Б/С1, 9.Б/С2, 9.Б/С3, 9.Б/С4.
2- чарәк (21саат)		
Хирқитийниң	Чүшиниш вә жавап бериш	9.Ч/Ж1,9.Ч/Ж2, 9.Ч/Ж3,9.Ч/Ж4.

«Мухәббатнамә вә мейнәткам» дастаны	Тәһлил вә интерпретация	9.Т/И1, 9.Т/И2, 9.Т/И3, 9.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	9.Б/С1, 9.Б/С2, 9.Б/С3, 9.Б/С4.
Әршийниң әсәрлири	Чүшиниш вә жавап бериш	9.Ч/Ж1, 9.Ч/Ж2, 9.Ч/Ж3, 9.Ч/Ж4.
Зәлилийниң әсәрлири	Тәһлил вә интерпретация	9.Т/И1, 9.Т/И2, 9.Т/И3, 9.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	9.Б/С1, 9.Б/С2, 9.Б/С3, 9.Б/С4.
Нәвбәтийниң әсәрлири, Мухәммәт Садик Қәшқәрийниң «Тәзкирәи әзизан» әсәри	Чүшиниш вә жавап бериш	9.Ч/Ж1, 9.Ч/Ж2, 9.Ч/Ж3, 9.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	9.Т/И1, 9.Т/И2, 9.Т/И3, 9.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	9.Б/С1, 9.Б/С2, 9.Б/С3, 9.Б/С4.
3- чарәк (30 саат)		
Абдурәһим Низарийниң «Мәһзун-Гулниса», «Рабиә- Сәъдин» дастанлири	Чүшиниш вә жавап бериш	9.Ч/Ж1, 9.Ч/Ж2, 9.Ч/Ж3, 9.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	9.Т/И1, 9.Т/И2, 9.Т/И3, 9.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	9.Б/С1, 9.Б/С2, 9.Б/С3, 9.Б/С4.
Билал Назимниң «Ғазат дәр мүлки Чин» дастаны	Чүшиниш вә жавап бериш	9.Ч/Ж1, 9.Ч/Ж2, 9.Ч/Ж3, 9.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	9.Т/И1, 9.Т/И2, 9.Т/И3, 9.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	9.Б/С1, 9.Б/С2, 9.Б/С3, 9.Б/С4.
Хелил Һәмраевниң «Дехан» поэмиси	Чүшиниш вә жавап бериш	9.Ч/Ж1, 9.Ч/Ж2, 9.Ч/Ж3, 9.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	9.Т/И1, 9.Т/И2, 9.Т/И3, 9.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	9.Б/С1, 9.Б/С2, 9.Б/С3, 9.Б/С4.
Абдурәһим Өткүрниң «Из» романи.	Чүшиниш вә жавап бериш	9.Ч/Ж1, 9.Ч/Ж2, 9.Ч/Ж3, 9.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	9.Т/И1, 9.Т/И2, 9.Т/И3, 9.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	9.Б/С1, 9.Б/С2, 9.Б/С3, 9.Б/С4.
4- чарәк (24 саат)		
Боғда Абдулланиң шеирлири	Чүшиниш вә жавап бериш	9.Ч/Ж1, 9.Ч/Ж2, 9.Ч/Ж3, 9.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	9.Т/И1, 9.Т/И2, 9.Т/И3, 9.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	9.Б/С1, 9.Б/С2, 9.Б/С3, 9.Б/С4.
Махтумқули Пирағи шеири Махамбет Өтемисов «Баймағамбет султанға ейтқини», «Ялғузлук» шеирлири	Чүшиниш вә жавап бериш	9.Ч/Ж1, 9.Ч/Ж2, 9.Ч/Ж3, 9.Ч/Ж4.
	Тәһлил вә интерпретация	9.Т/И1, 9.Т/И2, 9.Т/И3, 9.Т/И4.
	Баһа бериш вә селиштуруш	9.Б/С1, 9.Б/С2, 9.Б/С3, 9.Б/С4.